F

Biblioteca [illegible]

FLACARA
Nr. 13 (62) — 1 IULIE 1955

127.703.

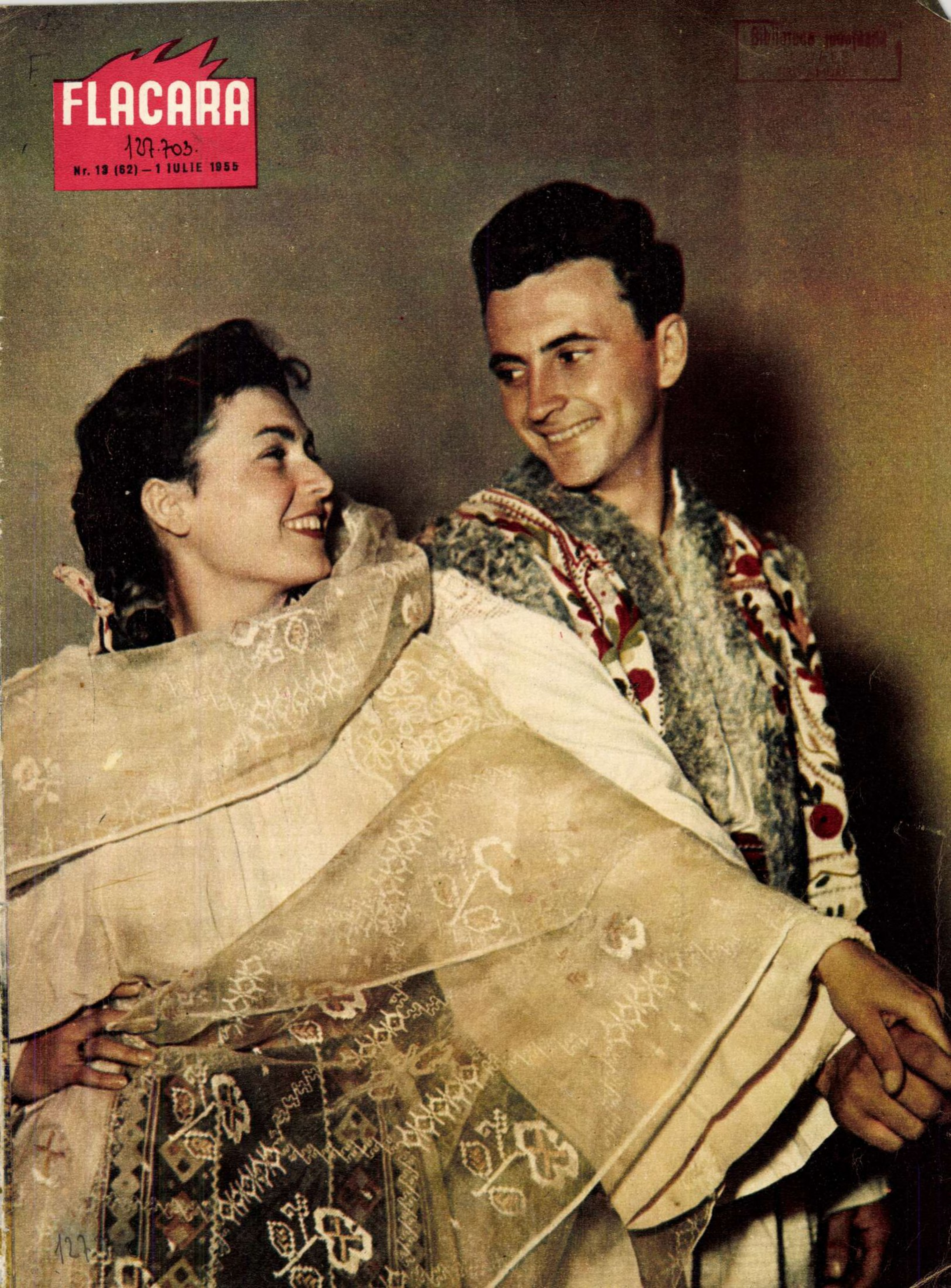

127

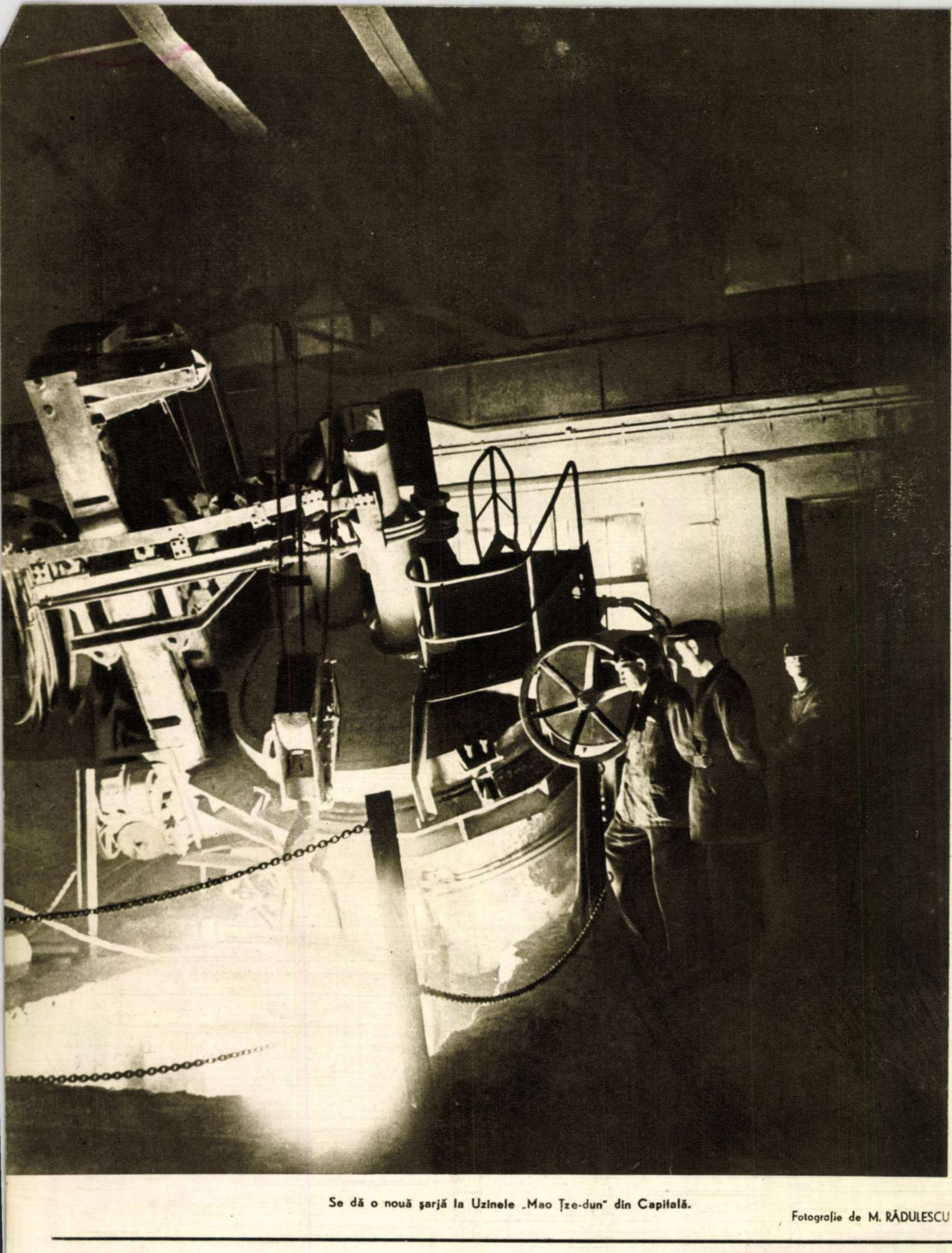

Se dă o nouă şarjă la Uzinele „Mao Ţze-dun" din Capitală.

Fotografie de M. RĂDULESCU

COPERTA I: Cornel Zăgreanu şi Mihaela Petrovici, din ansamblul artistic al U.T.M.-ului, se pregătesc pentru marea sărbătoare a tineretului lumii. În curînd ei vor dansa, alături de tovarăşii lor, minunatele noastre jocuri naţionale la Varşovia, la Festival.

COPERTA a IV-a: Castelul Huniazilor din Hunedoara. În urmă cu secole el domina ţinutul şi era simbol al asupririi poporului. Azi, el este un monument istoric. Jur împrejurul lui, se ridică măreţele aşezări ale cetăţii oţelului.

Fotografii de A. LOVINESCU

FLACARA

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Nr. 13 (62) 1 IULIE 1955 ANUL IV

REVISTĂ BILUNARĂ SOCIAL—POLITICĂ ȘI LITERAR—ARTISTICĂ

ÎN PRAGUL MARII BĂTĂLII

„Vom cuceri pămîntului, în acest an, zece milioane tone cereale !" Angajamentul acesta, pornit din dorința înflăcărată de a da poporului tot mai multă pîine, tot mai mult belșug, a răsunat pentru întîia oară în primăvară, la Consfătuirea fruntașilor din agricultură. Apoi, el a dat ocol țării, satelor, ogoarelor, intrînd adînc în gîndul oamenilor. Însuflețiți de el, cei ce prin munca lor fac pămîntul să rodească au pornit de atunci în bătălie. Bătălia pentru cea mai îmbelșugată recoltă din toate cîte s-au adunat de pe pămînturile noastre.

...Și iată-ne acum, în miez de vară : porumbul s-a înălțat voinic, holdele de grîu foșnesc sub mîngîierea vîntului. Dar pentru ca toate aceste nesfîrșite întinderi legănate de vînt și pîrguite de soare să se prefacă în pîine, acum, în această vreme, mai mult ca oricînd trebuie să intervină omul cu munca lui, cu mașinile stăpînite de el, cu știința lucrării pămîntului. Acest lucru îl înțeleg bine lucrătorii ogoarelor noastre. Întrecerea în munca de întreținere a culturilor a cuprins nenumărate sate, milioane de oameni. Mergi în satul Tudor Vladimirescu, din raionul Fetești. Nu vei găsi pe nimeni acasă. Toți colectiviștii sînt la cîmp. Pilda lor o urmează și ceilalți țărani muncitori. Du-te în regiunea Cluj. Ai să ai ce vedea și auzi și acolo. Tînăr sau vîrstnic o să-ți spună același lucru: pînă la 10 iulie, trebuie să termine prașila a treia la porumb și cea de a patra la sfecla de zahăr. Doar așa sună chemarea la întrecere pe care au adresat-o tuturor lucrătorilor ogoarelor din regiune, colectiviștii din Plăiești. Iată-i și pe țăranii muncitori din comuna Buchin, raionul Caransebeș. Pentru ca muncile agricole să se desfășoare cît mai repede și mai bine, ei au format grupe de ajutor reciproc pentru buna îngrijire a culturilor.

Dar cîte alte exemple nu se mai pot da. Ele toate arată că, în toiul grelei lupte, a acelei lupte date cu arșița, cu pămîntul, cu natura, lucrătorii ogoarelor noastre sînt cu gîndul la victorie, sînt hotărîți să cucerească această victorie a celor zece milioane de tone de cereale.

Cu același avînt, se fac pregătirile de recoltare. Ca niște armate ce stau s-o pornească în lupta pentru belșug, au fost aliniate în S.M.T.-uri, în gospodării de stat, combinele, secerătorile-legători, batozele. Mecanizatorii de la S.M.T. Turnișor-Sibiu, cei din regiunea Cluj, din Pristea Mare-Mediaș, din Sighișoara, Boziaș-Tîrnăveni și din multe alte regiuni și comune se pot mîndri pe drept că au terminat printre primii repararea mașinilor și a utilajului agricol.

La șirurile mașinilor pregătite de ei, se alătură zi de zi alte și alte șiruri, alte și alte armate ale belșugului. Cu ajutorul lor, lucrătorii ogoarelor noastre vor începe curînd bătălia pentru pîine, bătălia pentru cele zece milioane de tone de cereale.

Și muncitorii de la gospodăria agricolă de stat Fundulea, raionul Brănești, regiunea București, au muncit cu însuflețire la întreținerea culturilor. Iată-l pe tractoristul utemist Dumitru A. Petre, ajutat de conducătorul de cultivator, Ion Berceanu, străduindu-se să termine cît mai curînd cea de a doua prașilă la porumb.

★

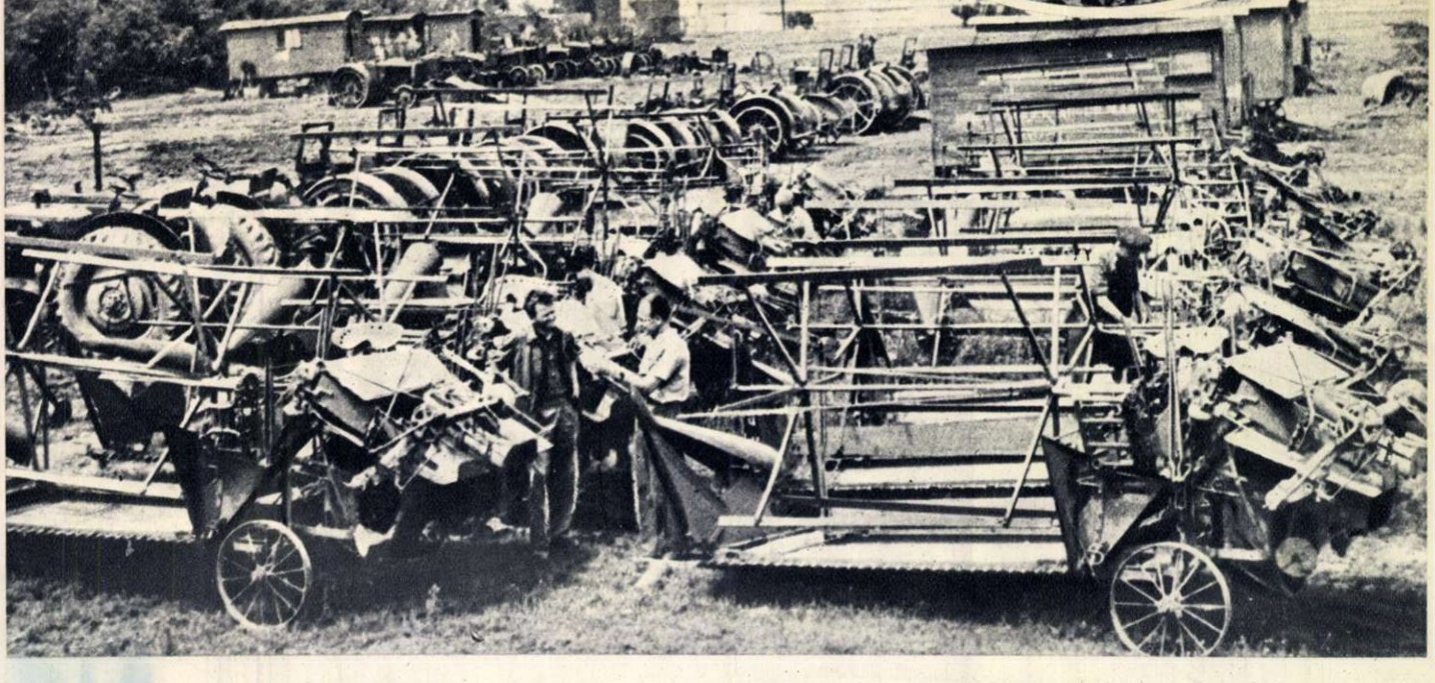

În curînd, pe ogoare vor trebui să iasă pentru recoltat și treieriș, secerătorile-legători, batozele etc. Și pentru aceasta mecanizatorii se pregătesc cu sîrg. Iată-i pe cei de la S. M. T.-Videle, regiunea București: o ultimă revizie și parcul de mașini agricole e gata pentru campania de recoltare.

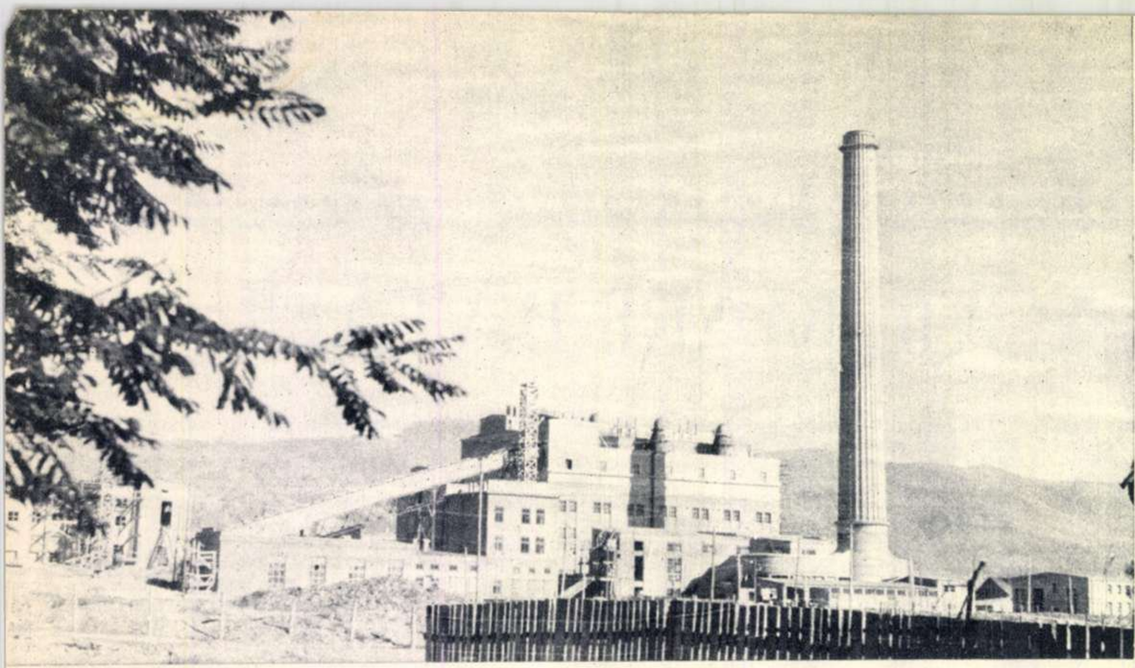

Termocentrala COMĂNEȘTI

Ierburi și cîmp semănat cu porumb... Acesta era peisajul, neîntrerupt de sute de ani, pe locul unde s-au clădit corpurile geometrice ale termocentralei Comănești. Cărămizi și mortar, screpere și tractoare, turbine și țevi, macarale și mosoare imense de cablu au fost aduse aici. Sute de oameni harnici au înălțat în primăveri dulci, în veri toride, în ierni geroase, acest colos al energiei electrice. El alimentează cu energie electrică nenumărate și felurite mașini, luminează galeriile minelor, turlele sondelor, școlile din sate și casele țărănești aciuite la geana pădurilor.

Drumurile interioare sînt frămîntate de pneurile camioanelor care mai aduc cărămizi pentru clădirile anexe. Constructorii nu au plecat. Ei mai clădesc ori finisează, dînd ultimul contur. În jurul termocentralei, va fi un parc. Mașinile vor trece atunci pe alei asfaltate, străjuite de straturi cu flori și răzoare de iarbă...

★

...In sala mașinilor, oameni puțini. Poți să treci pe lîngă turbogeneratoare, să cobori pe scărița metalică la cota zero și să nu întîlnești pe nimeni. Doar mașini, mașini care zumzăie... Explicația: termocentrala este în mare măsură automatizată. Oamenii doar supraveghează.

Ambăruș Gheorghe a venit aici cînd flăcările gazului de sondă au încălzit pentru întîia oară primul cazan. Uzina dădea primii kilowați. Înainte vreme, fusese cărăuș și hălăduia pe drumurile Moldovei. Azi, e unul dintre cei mai buni mecanici de cazane ai termocentralei.

Pe cadranele albe, limbile tremurătoare ale acelor au încremenit în fața unor cifre. Pe alte cadrane, cu panglici de hîrtie mișcătoare, acul imprimă cu cerneală linii frînte. Aparatele acestea sînt pulsul și ochii cazanului; și toate aceste semnalizări făcute de aparate sînt controlate de cărăușul de altădată. El dirijează presiunile, debitul de aburi, temperatura gazelor etc. În fața acestui tablou de comandă, el este întocmai ca un căpitan care conduce un vas pe un ocean agitat...

Termocentrala de la Comănești este una dintre realizările de seamă ale planului de electrificare elaborat de partid. Ea alimentează cu energie electrică bazinul petrolifer din Moldova, bazinul carbonifer Comănești și multe întreprinderi forestiere. Termocentrala furnizează de asemenea curent electric comunelor Plopu, Vermești, Leorda, Supan, Lăboaia etc. care au fost electrificate conform planului de stat.

Dar acum, să lăsăm să vorbească imaginile, care prezintă cîteva sectoare ale termocentralei.

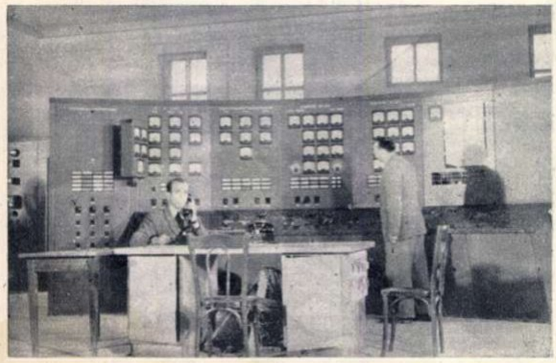

Termocentrala de la Comănești a fost instalată cu ajutorul tehnicienilor sovietici. Întregul ei utilaj e fabricat în uzinele sovietice de specialitate. În fotografie: vedere generală a termocentralei (fotografia de sus).

Aici, în camera de comandă, e creierul uzinei. Cu ajutorul aparatelor speciale, se poate controla în fiecare moment cîți kilowați se produc și pe ce linie sînt ei distribuiți (fotografia din stînga).

Una din stațiile de pompare a apei. Cei ce supraveghează bunul mers al pompelor sînt în majoritate tineri, calificați în uzină, așa cum sînt și Elena Carol, și utemistul Ștefan Muscă, pe care îi reprezintă fotografia noastră (fotografia de jos).

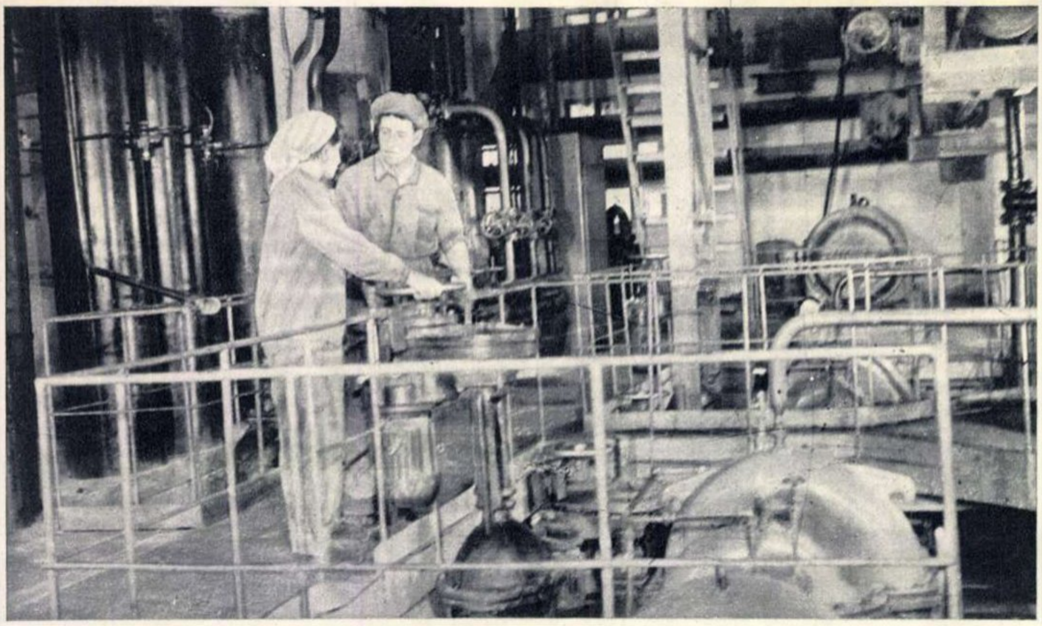

→

Cînd intri în sala turbogeneratoarelor, te întîmpină un zgomot difuz, de parcă ai fi înconjurat de mii de albine. Totul are proporții uriașe. Un singur alternator de aici ar putea da lumină pentru locuințele și străzile unui oraș ca Bucureștiul.

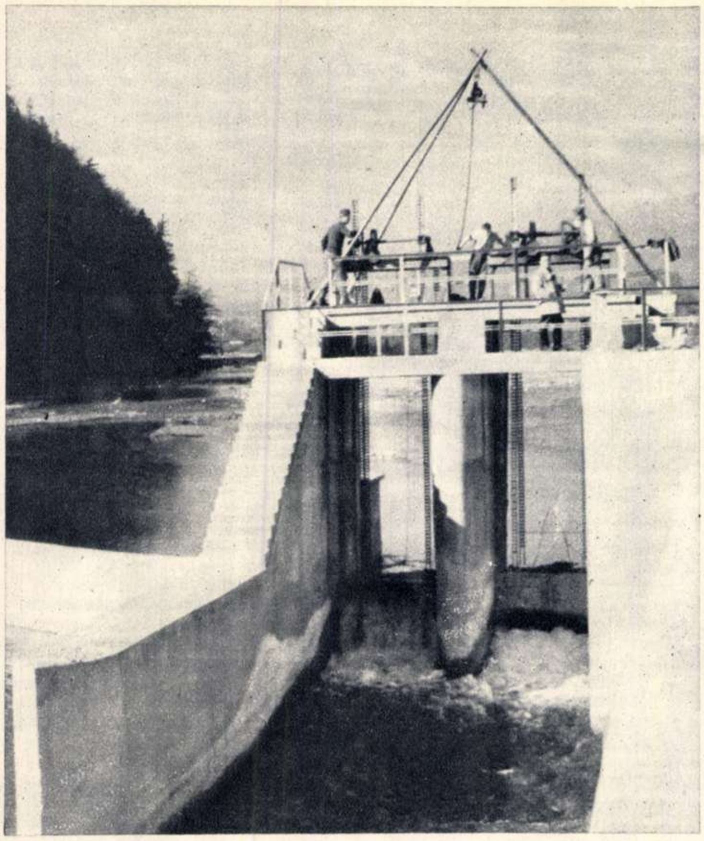

Năvalnicul Trotuş slujeşte şi el termocentrala. In fotografie: barajul construit pe rîu. De aici, o bună parte a apei îşi schimbă cursul şi, pe un canal de aducţiune, se îndreaptă spre termocentrală. Barajul asigură un debit constant apei care alimentează uriaşa centrală electrică.

După ce se consultă aparatele care verifică automat arderea, muncitorii de la cazane supraveghează focarul, pentru a preîntîmpina orice avarie. In fotografie: şeful de tură Ambăruş Gheorghe şi maistrul-şef de exploatare, Ion Tănase, privind prin ecranul care permite să se vadă procesul de ardere.

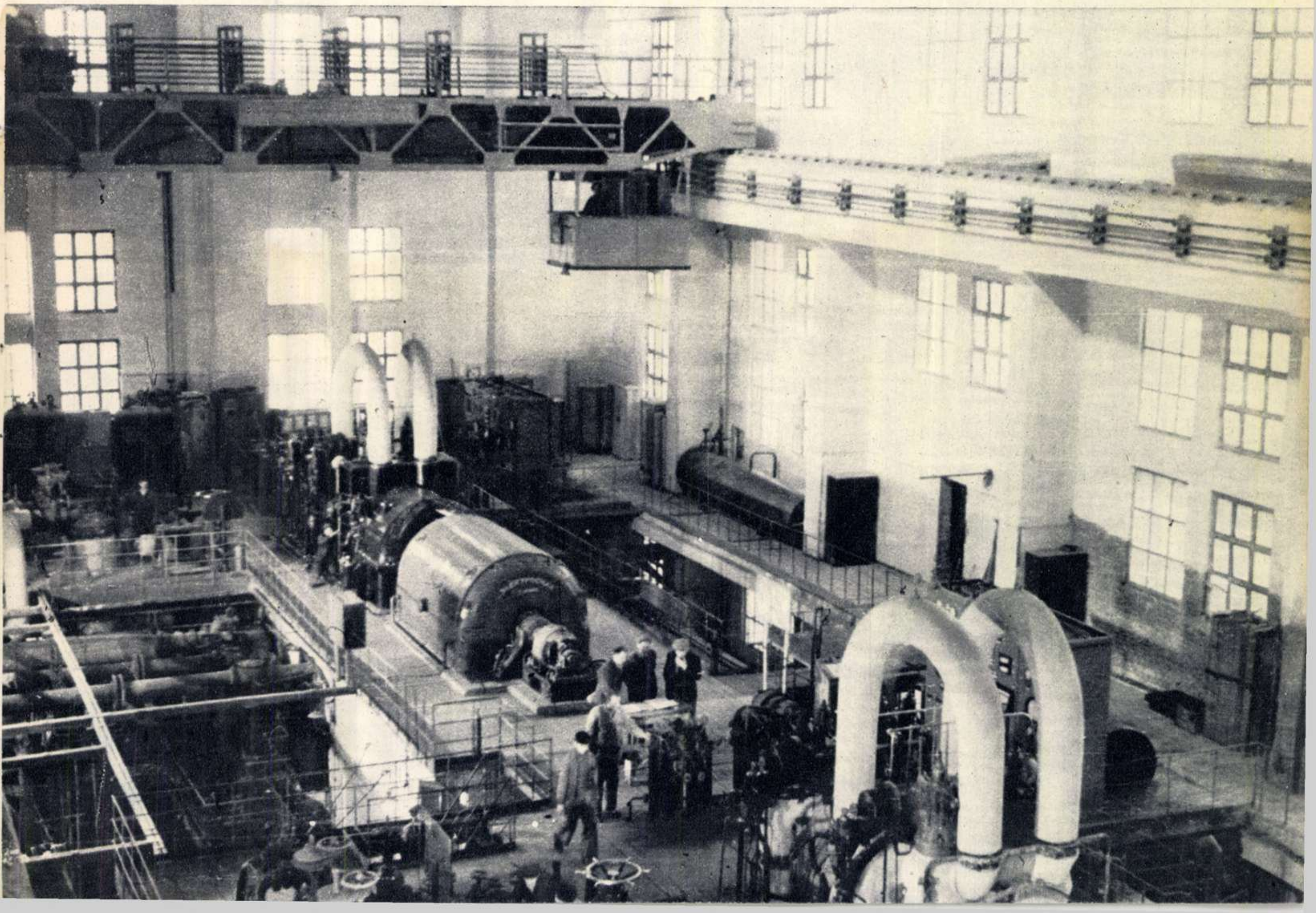

VARŞOVIA vă aşteaptă

– reportaj trimis de la Varşovia, pentru „Flacăra" –

de Maria **OLBRYCHT**

Fotografii de Wieslaw **PRAZUCH**

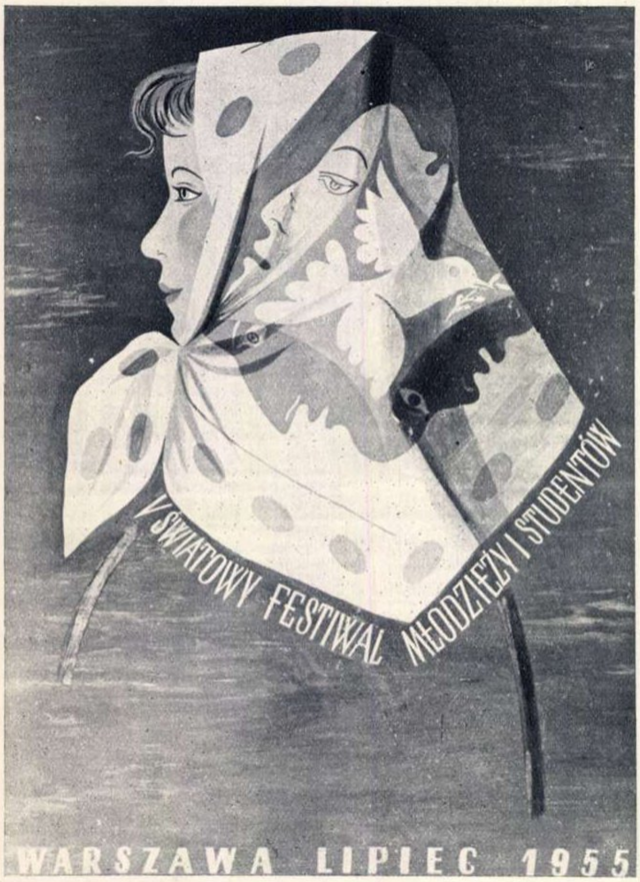
V ŚWIATOWY FESTIWAL MŁODZIEŻY I STUDENTÓW
WARSZAWA LIPIEC 1955

Unul din afişele Festivalului (proiectul aparţine pictoriţei Olga Siemaszkowa).

Marele stadion sportiv din Varşovia creşte văzînd cu ochii. Pe malul Vistulei, unde în urmă cu cîteva luni se întindeau cîmpuri verzi, s-au înălţat acum talazuri de pămînt, şerpuiesc drumuri asfaltate. Pe terenurile de sport, pămîntul este proaspăt gazonat. Constructorii stadionului raportează zilnic terminarea unui nou lot de lucrări. Sute de varşovieni vin în fiecare zi aci, pe ţărmul Vistulei, ca să-i ajute pe muncitori.

Stadionul va fi inima celui de al cincilea Festival al Tineretului şi Studenţilor. Aici, va sosi la 31 iulie, în ziua deschiderii Festivalului, ştafeta celor mai buni alergători ai lumii, aici, se vor întrece tineri de pe întregul glob pentru titlurile de cei mai buni sportivi, aici, îşi vor arăta măiestria diferite ansambluri artistice.

Stadionul nu este decît o părticică a pregătirilor noastre. De pe acum, întreaga Capitală trăieşte în aşteptarea marii întîlniri a tineretului. În împrejurimile Varşoviei, construcţia „orăşelelor" Festivalului este în toi. Cu gîndul la oaspeţii noştri dragi, împodobim cu flori şi verdeaţă oraşul nostru, construim locuinţe confortabile, pregătim serbările prieteniei.

De altfel, pregătirile pentru Festival nu se desfăşoară numai în Capitală, ci în întreaga Polonie. În minele de cărbuni, în uzinele metalurgice, ca şi în celelalte întreprinderi industriale de la oraşe şi sate, tineri muncitori, ţărani şi elevi se întrec între ei, muncind cu elan sporit, pentru a merita cinstea de a participa la Festival. Întreceri asemănătoare se desfăşoară şi pe scenele poloneze. Ansamblurile artistice muncitoreşti şi săteşti din întreaga ţară participă la concursuri de selecţionare. Cele care vor ieşi învingătoare se vor produce la Varşovia, arătînd tineretului din alte ţări frumuseţea dansului, cîntecului şi melodiilor poloneze.

Fiecare festival constituie o nouă trecere în revistă a forţelor crescînde ale tineretului lumii în lupta pentru pace, fiecare festival aduce speranţe noi. La Festivalul de la Bucureşti, au participat 30 de mii de tineri, reprezentînd 111 ţări. La cel de la Varşovia, sperăm să vină delegaţii ale tineretului din mai multe ţări ale lumii.

În Capitala noastră, se vor întări prietenii vechi legate în timpul întîlnirilor precedente şi se vor lega prietenii noi. În zilele sărbătorii tineretului, se vor întîlni din nou şi se vor îmbrăţişa tinerii împrieteniţi la celelalte festivaluri, se vor strînge şi mai puternic legăturile de prietenie şi de luptă dintre tinerii ţărilor lumii. Comitetul Internaţional pentru pregătirea celui de al cincilea Festival Mondial al Tineretului şi Studenţilor pregăteşte numeroase întîlniri interesante între delegaţiile diferitelor ţări.

Printre altele, se va organiza o întîlnire a tineretului cu foştii deţinuţi ai lagărelor hitleriste şi cu primarul oraşului Hiroshima.

Deosebit de interesante vor fi convorbirile între tineri şi diferiţi savanţi care se ocupă de problemele folosirii paşnice a energiei atomice. La aceste convorbiri, vor lua parte savanţi cu renume mondial, ca profesorul Joliot-Curie şi savantul englez Bernal, laureat al Premiului Internaţional Stalin „Pentru întărirea păcii între popoare".

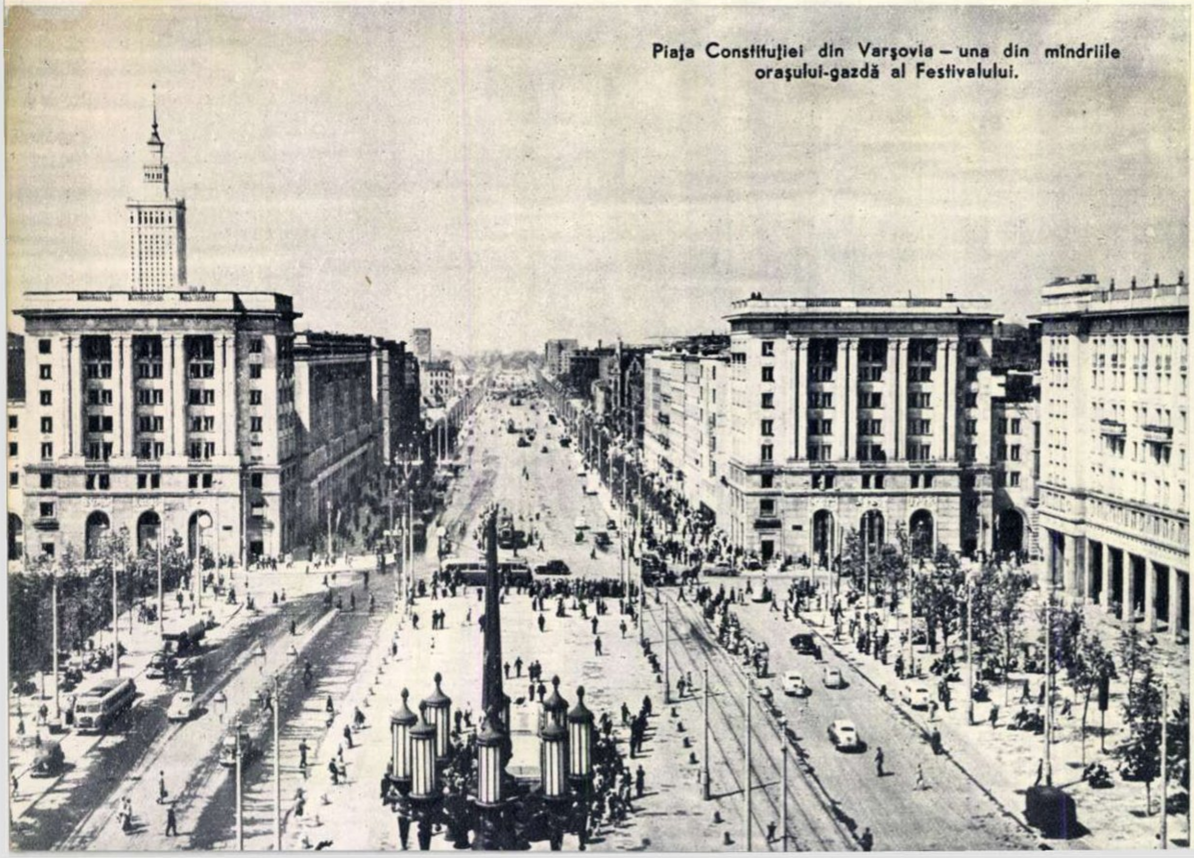

Piaţa Constituţiei din Varşovia – una din mîndriile oraşului-gazdă al Festivalului.

Cîțiva dintre membrii Comitetului Internațional pentru pregătirea Festivalului, fotografiați pe una din străzile Varșoviei.

↑ „Vă place insigna Festivalului ?" — întreabă o tînără varșoviancă (stînga) pe prietena ei, Triny Valdes, din Cuba.

Se proiectează, de asemenea, 16 întîlniri între tinerii din diferite țări, care lucrează în aceleași ramuri de producție, precum și interesante convorbiri între tineri filateliști, radio-amatori, cineaști și iubitori de turism.

Fiecare zi ne apropie de momentul fericit al deschiderii Festivalului. Întreaga Polonie așteaptă cu nerăbdare oaspeții dragi din lumea întreagă, care vor veni în Capitala noastră, spre a-și afirma din nou nestrămutata lor hotărîre de a apăra pacea, de a-și apăra viitorul.

Bruno Bernini, președintele Federației Mondiale a Tineretului Democrat, conducătorul ← pregătirilor în vederea Festivalului.

Se construiește un mare bazin de înot, care va fi gata pînă la începerea marilor competiții sportive din cadrul Festivalului Tineretului.

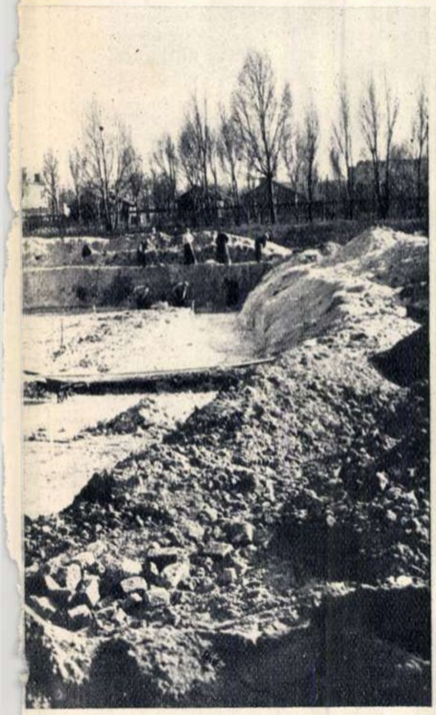

Din peste o sută de țări, sosesc zilnic scrisori și mesaje de salut pe adresa Comitetului Internațional pentru pregătirea Festivalului. La sediul Comitetului, se ține o evidență precisă a corespondenței. ↓

Soci azi. Sanatoriul „Sergo Ordjonikidze" al minerilor

LA SOCI

Impunătoarea clădire a gării din Soci.

„Oraşul soarelui! Oraşul sănătăţii şi al frumuseţii! Oraşul florilor! Toate aceste denumiri se potrivesc de minune staţiunii Soci..." — astfel descrie revista „Ogoniok" această pitorească localitate balneo-climaterică sovietică de la Marea Neagră.

Teritoriul verde al însoritei staţiuni Soci, presărat cu impunătoarele palate ale sanatoriilor, se întinde pe o lungime de aproape 30 kilometri de-a lungul ţărmului răsăritean al Mării Negre, avînd drept hotar, de o parte, întinderea nemărginită a mării, iar de cealaltă, poalele munţilor Caucaz.

Un vizitator, formecat de pitorescul staţiunii Soci, cu greu şi-ar putea imagina cum arăta vechiul Soci, înainte de Marea Revoluţie Socialistă din Octombrie. Un orăşel murdar, cu străzi înguste şi întortochiate, cu drumuri impracticabile şi cu mlaştini insalubre — iată ce era Soci în trecut.

Frumuseţile naturii îi atrăgeau şi atunci pe vilegiaturişti — mari bogătaşi şi comercianţi. Se organizase chiar şi o societate pe acţiuni, care luase în exploatare izvoarele minerale din localitate, pe timp de 75 ani. Dar patronii, lacomi de cîştiguri uşoare, nu catadicsiseră să construiască nici măcar un hotel ca lumea; cu bani puţini ei ridicaseră nişte jalnice pavilioane de sezon, cu barăci rudimentare şi cu 18 putini de băi calde.

În anii puterii sovietice, staţiunea Soci s-a transformat radical, devenind una dintre cele mai vestite localităţi balneare din Uniunea Sovietică. Prin frumuseţea rară, prin eleganţa şi confortul cu care este înzestrat, Soci şi-a creat un renume mondial, şi deţine un loc de cinste în rîndul celorlalte staţiuni balneare sovietice de la Marea Neagră.

Numărul caselor de odihnă, al sanatoriilor, al căminelor şi creşelor de copii este atît de mare, încît în fiecare vară Soci găzduieşte peste 300 de mii oameni ai muncii veniţi la odihnă din toate colţurile Ţării Sovietice.

Aceasta însă nu e totul. Staţiunea se dezvoltă cu paşi repezi. Printre palmieri, printre tufe de lauri şi trandafiri, se zăresc schelele noilor construcţii. După cum arată arhitectul-şef al oraşului, M. V. Korneev, planul general de reconstrucţie a staţiunii e grandios şi n-are precedent în istoria mondială a construcţiei de staţiuni balneoclimaterice. Mereu şi mereu răsar ca din pămînt şi sînt date în folosinţă noi şi noi palate — sanatorii şi case de odihnă pentru muncitori. În acelaşi timp, au fost descoperite la mare adîncime izvoare minerale fierbinţi, cu extraordinare însuşiri terapeutice, care fac ca staţiunea să fie şi mai căutată.

Nu va trece mult, şi numărul sanatoriilor aproape se va dubla. În această minunată staţiune, se vor odihni şi îşi vor îngriji sănătatea, în lunile de vară, peste o jumătate de milion de oameni ai muncii, ceea ce reprezintă de 30 ori mai mult decît numărul sezoniştilor tuturor staţiunilor din vechea Rusie, luate laolaltă.

Dincolo de verdele proaspăt al orașului, se întinde marea albastră, nesfîrșită.

Teatrul de Stat din Soci.

Un funicular confortabil leaga sanatoriul „K. E. Voroșilov" de plajă.

Celui ce vizitează Grădina botanică din Soci îi rămîn pentru totdeauna în minte bogăția și varietatea plantelor, precum și priveliștile minunate văzute aci.

Mamele în apărarea vieţii

de Stela ENESCU
preşedinta Comitetului Femeilor Democrate din R.P.R.

1955
CONGRÈS MONDIAL DES MÈRES

La 7 iulie, va începe Congresul mamelor din lumea întreagă. Se vor întruni în Congres femei din toate colţurile lumii, femei de diferite credinţe, de diferite păreri politice, pentru a-şi spune cuvîntul în marea problemă ce frămîntă astăzi omenirea: stabilirea unei păci trainice în lume. Căci nu este şi nu poate fi mamă în lume care să nu dorească din tot sufletul o astfel de pace, care să asigure nu numai copiilor de azi, dar şi generaţiilor viitoare, o viaţă însorită, fără nopţi de spaimă, fără spectrul îngrozitor al morţii.

Vor veni la Congres, pentru a-şi ridica glasul plin de îngrijorare întru apărarea copiilor, împotriva războiului, pentru dezarmare şi prietenie între popoare, delegatele milioanelor de mame din ţările capitaliste, care cer să se pună capăt cursei înarmărilor, ca bugetele ţărilor lor să fie folosite în scopuri paşnice ca să nu-şi mai audă pruncii plîngînd de foame, femei ce luptă pentru un salariu omenesc, care îndură din greu calamităţile „războiului rece".

La tribuna Congresului, va răsuna puternic şi glasul altor femei, de pe feţele cărora s-au şters urmele trecutului chinuit; va fi glasul acelor sute de milioane care trăiesc în ţările libere ce se întind de la Elba la Pacific. Vor veni la Congres soliile mamelor din U.R.S.S. şi cele trimise de femeile Chinei eliberate, de mamele Albaniei noi, de cele din R.D.Germană, din R.D. Vietnam şi din R.P.D. Coreeană, din Ungaria, din Varşovia martiră, din Cehoslovacia — toate unite într-un singur gînd: acela de a lupta pentru apărarea vieţii copiilor lor, ce înfloreşte astăzi nestingherită, înconjurată de grijă şi dragoste.

Marea întîlnire a mamelor va însemna o trecere în revistă a luptei eroice pe care femeile din ţările capitaliste şi coloniale o duc împotriva războiului, pentru libertate, pentru pace, pentru apărarea copiilor şi căminelor lor. Să ne gîndim la femeile franceze, care au manifestat cu miile, cu zecile de mii, împotriva acordurilor de la Paris. Să ne amintim de femeile din regiunea Ruhrului, care au înfruntat atacurile poliţiei alături de soţii lor, în pichetele de grevă; de femeile care au participat cu toate forţele la eroica luptă desfăşurată în întreaga Italie, împotriva închiderii fabricilor şi a concedierii muncitorilor.

Multe şi diferite vor fi limbile ce vor răsuna la Congres .Şi, totuşi, în oricare grai vor vorbi, delegatele se vor înţelege. Căci durerea mamei care şi-a pierdut fiul sub bombe, sub torturi sau în faţa plutonului de execuţie, este aceeaşi pretutindeni, tot aşa cum aceeaşi este dragostea mamei ce-şi vede crescînd sub ochii ei pruncii. Orice primejdie care ameninţă viaţa copilului îngrijorează mult femeia-mamă. Şi cum să nu fie cuprinse de nelinişte mamele de pretutindeni, cînd aţîţătorii la război fac să plutească asupra copiilor, asupra omenirii, ameninţarea unui război atomic!

Iată de ce, din străfundul sufletelor de mamă, se va ridica la Congres un puternic strigăt hotărît: războiul trebuie împiedicat! Şi nu va fi în acest strigăt doar revolta firească a instinctului, a naturii, ci un protest gîndit, conştient. El nu s-a născut atît din teamă, cît din certitudinea că voinţa popoarelor poate învinge, din convingerea că dacă mişcarea mondială a femeilor a avut un mare aport în instaurarea păcii în Coreea, în încetarea războiului din Vietnam, ea poate să aducă o puternică contribuţie la făurirea unei păci trainice în lume.

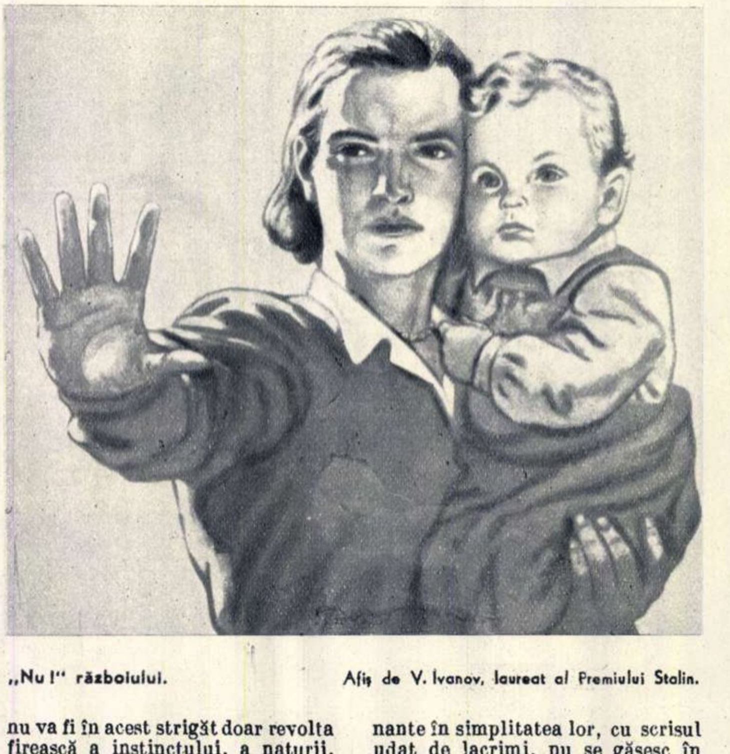

„Nu!" războiului.

Afiş de V. Ivanov, laureat al Premiului Stalin.

Congresul mamelor, care răspunde năzuinţelor tuturor femeilor şi tuturor mamelor, a fost primit pretutindeni cu bucurie şi încredere. La secretariatul F. D. I. F., sosesc, cu zecile de mii, scrisori, telegrame, mesaje prin care femei simple cu nume necunoscute sau savante cu renume mondial ca Irène Joliot-Curie, uriaşe organizaţii internaţionale ca F.M.T.D. şi F.S.M., precum şi organizaţii neafiliate F.D.I.F.-ului, ca de pildă „Conademky" din Chili, îşi exprimă adeziunea la Congresul mondial al mamelor. Nu poate fi lucru mai convingător decît scrisoarea acelei bătrîne mame belgiene care scrie: „sînt o mamă căreia războiul i-a răpit totul. În 14 luni, am pierdut tot ce constituia rostul meu în viaţă: fiul mai mic împuşcat la vîrsta de 34 de ani; cel mare şi soţul meu exterminaţi în blestematele lagăre de la Bergen-Belsen şi Neuengamme. Eu însămi am fost arestată. Înţelegeţi că scopul luptei mele este de a feri alte mame, alte soţii, de suferinţele pe care le-am cunoscut. Ca mamă, ca soţie care a cunoscut nopţile de groază, ca bunică ce doreşte din suflet un viitor fericit pentru nepoţii ei, mă angajez să lupt cu toate forţele pentru succesul Congresului mondial al mamelor".

Cîte rînduri, ca acestea, emoţionante în simplitatea lor, cu scrisul udat de lacrimi, nu se găsesc în teancul de scrisori! Mai sînt, însă şi alt fel de scrisori, ca aceea a Galinei Dobronravova, o tînără femeie sovietică, mamă a cinci copii, care scrie: „Inima mea bate, mai repede cînd mă gîndesc că micuţii mei, mîndria şi bucuria mea, vor deveni bărbaţi şi femei instruiţi, ducînd o viaţă liberă. Un Congres al mamelor din toate ţările va fi un avertisment serios pentru toţi acei care vor să dezlănţuie un nou război. Să audă glasul nostru, să-l înţeleagă, să se astîmpere".

Mişcarea democrată a femeilor, care a organizat cu succes o serie de manifestări internaţionale, ca, de pildă, Conferinţa internaţională a copilului şi Congresul femeilor, marchează prin Congresul mondial al mamelor o nouă treaptă în dezvoltarea ei. Acest Congres, care are loc la puţină vreme după Conferinţa de la Bandung şi după Adunarea Mondială a Păcii de la Helsinki, constituie o nouă verigă în lanţul manifestărilor internaţionale pentru pace, manifestări în care voinţa femeilor se afirmă cu tot mai multă hotărîre.

În toate ţările, au avut loc nenumărate acţiuni în întîmpinarea Congresului: formarea de comitete de pregătire şi organizarea de congrese naţionale, mitinguri şi adunări, strîngeri de fonduri şi alegeri de delegate. Toate aceste acţiuni s-au împletit strîns, ca florile aceleiaşi cununi închinate păcii, cu celelalte manifestări îndreptate împotriva războiului şi, în primul rînd, cu strîngerea de semnături pe Apelul de la Viena.

În ţara noastră, vestea Congresului a fost primită, de asemeni, cu nespusă căldură şi încredere. Căci mamele din ţara noastră ştiu, la rîndul lor, prea bine ce înseamnă ororile războiului, cunosc din proprie experienţă nopţile lungi de veghe, păstrează încă proaspăt în amintire groaznicul tablou al pruncilor sfîrtecaţi de schije sau îngropaţi sub dărîmături. Ele luptă cu hotărîre ca toate acestea să nu se mai repete. Ele ştiu că există forţe uriaşe care stau de strajă căminului şi copiilor lor, că Tratatul de la Varşovia constituie o pavăză puternică în calea aţîţătorilor la război şi, în acelaşi timp, o contribuţie importantă la menţinerea păcii în Europa şi în lumea întreagă.

Delegatele noastre vor exprima la Congres profunda dorinţă de pace a femeilor din ţara noastră, voinţa lor de a feri de grozăviile războiului viaţa copiilor lor, pe care întreg poporul se străduieşte s-o facă tot mai frumoasă şi mai îmbelşugată.

In campania de pregătire a Congresului, mii de femei au participat la acţiunile de înfrumuseţare a creşelor şi căminelor, la amenajarea grădiniţelor sezoniere, la pregătirea solarelor şi taberelor pentru elevi şi pionieri. În fabricile de confecţii, în cele de jucării, fiecare muncitor, fiecare muncitoare s-a străduit să producă sortimente noi, mai frumoase şi mai bune, spre bucuria micuţilor noştri; poeţii şi scriitorii noştri le-au închinat noi opere.

Femeile din ţara noastră, care au dat mai bine de jumătate din cele 11 milioane de semnături pentru pace strînse pe Apelul de la Viena, au întîmpinat Congresul mamelor strîngîndu-şi şi mai mult rîndurile în jurul partidului nostru, muncind cu şi mai mult avînt la locul lor de muncă.

Sentimente măreţe sînt exprimate prin scrisorile, desenele măiestre ale cusăturilor romîneşti sau prin alte daruri pe care le pregătesc mamele din R.P.R. pentru surorile lor de peste hotare. Sînt tot atîtea felurite mesaje şi manifestări care mărturisesc că acest Congres mondial al mamelor este un eveniment de importanţă deosebită în viaţa lor şi a femeilor din lumea întreagă. Noi ne exprimăm solidaritatea cu femeile de pretutindeni, încrederea în izbînda cauzei comune, răspunzînd din toată inima şi cu toate forţele Apelului lansat cu prilejul convocării Congresului: *„Vom acţiona împreună pentru a apăra viaţa împotriva morţii, prietenia împotriva urii, pacea împotriva războiului, căci nimic nu ne poate opri în lupta noastră, pentru fericirea şi viitorul copiilor noştri"*.

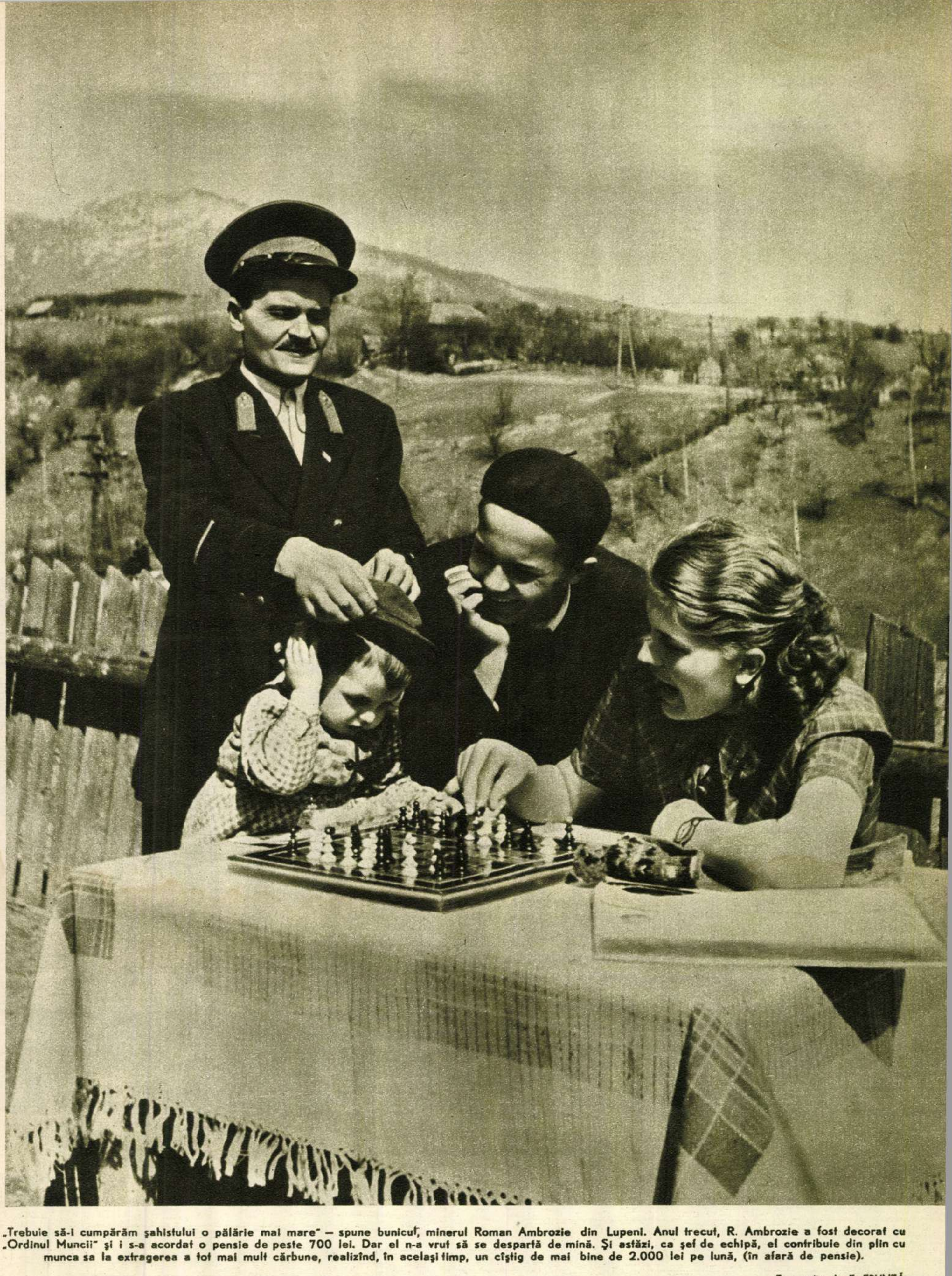

„Trebuie să-i cumpărăm șahistului o pălărie mai mare" – spune bunicul, minerul Roman Ambrozie din Lupeni. Anul trecut, R. Ambrozie a fost decorat cu „Ordinul Muncii" și i s-a acordat o pensie de peste 700 lei. Dar el n-a vrut să se despartă de mină. Și astăzi, ca șef de echipă, el contribuie din plin cu munca sa la extragerea a tot mai mult cărbune, realizînd, în același timp, un cîștig de mai bine de 2.000 lei pe lună, (în afară de pensie).

Fotografie de E. FRUNZĂ

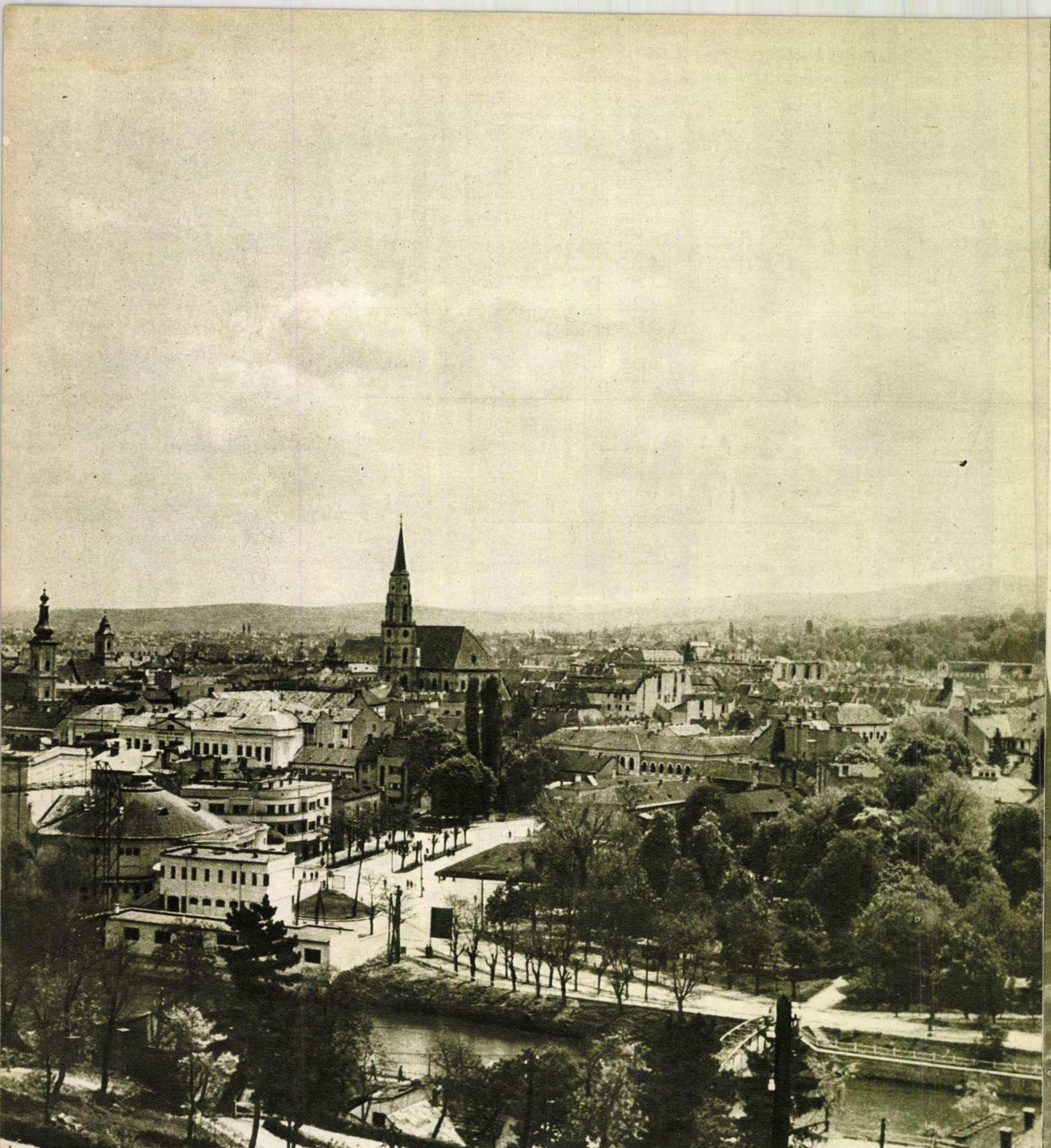

Un vechi oraş în plină înnoire: Clujul.

Fotografie de L. SCHINDERMAN

„Doamna Kalafova"
PE SCENA ROMINEASCĂ

— Articol scris pentru „Flacăra", de dramaturgul ceh Vojtech ȚACH —

Dacă „Doamna Kalafova" ocupă un loc întrucîtva special printre piesele mele, aceasta se datorește cred, în bună măsură, concepției ei dramatice, metodelor de creație folosite în realizarea ei. În lucrările mele din trecutul apropiat — ca „Viaductul de la Duhțov" și „Greva din Most" — elementele acțiunii au pornit, mai mult sau mai puțin direct, de la evenimente istorice autentice, tendința aceasta către concretizarea dramaturgică a istoriei ducînd, mai ales în „Greva din Most", la o formă descriptivă largă, amintind fresca ori cronica. Aceasta a venit, în mod firesc, în conflict cu legile de fier ale concentrării, specifice genului dramatic. Lucrînd la „Doamna Kalafova", mi-am dat mai limpede seama că nu este suficient a dramatiza evenimentele istorice, și că în centrul interesului dramaturgului trebuie să rămînă omul, omul ca valoare dialectică.

Dar și printr-un alt aspect important se deosebește „Doamna Kalafova" de lucrările mele dramatice anterioare. Acest lucru a fost remarcat și de critica teatrală, care a reliefat textul activ, vioi, al personajului central. Dacă în celelalte piese istorice ale mele (ca de altfel și în unele piese inspirate din contemporaneitate), am pornit de la evenimente la personaje, în „Doamna Kalafova", procedeul a fost invers. Și nu a însemnat pentru mine un impediment faptul că femeia care mi-a servit oarecum ca model al personajului central a trăit în cu totul alte condiții și într-o altă regiune decît cele înfățișate în piesă. Esențial a fost faptul că am vrut să reprezint un om care iubește cu întreaga sa ființă viața și tot ce este în ea activ, creator și cu perspective de viitor. De ce Kalafova, deși reprezentantă a burgheziei, urăște —de pildă — pe ginerele ei Fidermuz, nesățios afacerist, lipsit de scrupule? De ce se simte atrasă la început în mod nelămurit, dar apoi puternic, fără rezerve, de cel de al doilea ginere al ei, revoluționarul Vinar? Pentru că firea ei dreaptă, logica adîncă a concepției ei despre viață o face să nu-și găsească locul printre cei care, după căderea domniei feudale habsburgice, luptă împotriva tinerei republici cehoslovace instaurate după imboldul și exemplul statului sovietic. Kalafova nu poate, rațional și temperamental, acționa alt fel — ea trebuie să simpatizeze cu revoluționarii dacă nu vrea să-și contrazică trecutul ei, dragostea ei de viață, umanismul de care este pătrunsă (cu toată setea ei de plăceri, manifestată agresiv în tinerețe). Această femeie în vîrstă este reprezentanta unei burghezii care, în acei ani, mai avea în rîndurile ei răzlețe forțe creatoare, progresiste. Fidermuz nu face parte din această lume. El s-a ridicat din punct de vedere material și al poziției sociale, pe de o parte prin căsătoria sa cu fiica Kalafovei, pe de altă parte, prin afacerile sale murdare din timpul primului război mondial. De aici, ura Kalafovei față de această hienă cu chip de om, căci Kalafova încearcă organic repulsie față de tot ce se descompune și este sortit pieirii inevitabile. Kalafova vrea să evadeze din acest bîrlog, din acest putregai social pe care îl reprezintă familia fiicei ei mai mari. Dar nu mai poate, este prea tîrziu și soarta ei tragică, pe care singură și-a creat-o în anii tinereții, prin necugetatele-i aventuri amoroase, se împlinește...

Scenă din piesa „Doamna Kalafova". In fotografie: Lucia Sturdza-Bulandra, artistă a poporului din R.P.R., și Ileana Predescu.

Drumul de la crearea acestei eroine la conturarea celorlalte personaje nu a mai fost greu de străbătut.

Cînd am reflectat asupra invitației teatrului din Kladno de a scrie o piesă în legătură cu aniversarea sa, o piesă care să se inspire din trecutul revoluționar al acestui oraș, am simțit insistent că în centrul interesului meu trebuie să stea în primul rînd, un astfel de tip cum e Kalafova, prin care să se poată demonstra artistic mișcarea forțelor revoluționare din acei ani și influența lor socială. Personajele și situațiile s-au născut apoi unele după altele. În cursul acestei munci, am făcut o constatare foarte importantă. Al doilea act se petrecea inițial pe stradă, în plin iureș al răscoalei maselor. Mi-am dat seama însă că în acest mediu, personajele mele acționau forțat, călcînd logica firii, a caracterelor lor și le-am readus în mediul inițial, casa Kalafovei; aici, verva sarcastică, cinismul Kalafovei, dar și înțelegerea lucidă a sensului evenimentelor politice apăreau firești, după cum firească era și atitudinea de lașitate lacrimogenă a fiicei ei, Blajena. Această nouă versiune, jucată la Teatrul de Cameră din Praga, deși mai izbutită, nu este complet dezbărată de anumite elemente discursive, în acest act zăcînd încă nefolosită destulă energie dramatică. Există aici slăbiciuni evidente în redarea atmosferei revoluționare, pline de tensiune, care a trepidat atunci în acest oraș industrial; în locul unui tablou puternic al revoluției care izbutește să zdrobească cuiburile contrarevoluționare sînt prezentate doar, cîteva situații, mai mult sau mai puțin dramatice: arestarea lui Fidermuz de către revoluționari, disensiunile din familia Kalafovei, care culminează cu scena sălbatică între Blajena și sora ei bolnavă, Maria etc.

De aceea, pentru mine a fost deosebit de îmbucurător faptul că spectacolul Teatrului Municipal din București și-a concentrat întreaga sa atenție tocmai asupra acestui punct slab al dramei. Regia tînărului și talentatului Dan Nasta a urmărit, în primul rînd, crearea atmosferei revoluționare și integrarea organică a personajelor centrale în vîrtejul violent al evenimentelor. Și nu numai concepția regizorală bine gîndită a reliefat aceasta, ci munca întregului colectiv. Cu ajutorul talentatului scenograf Nicolae Savin, regizorul a creat o interesantă dispunere scenică a decorului: deși acțiunea se petrece tot timpul în același interior, la fiecare act este schimbat unghiul în care decorul este văzut de public, ceea ce dă nu numai varietate interiorului, ci, de fiecare dată, o altă semnificație dramatică.

În ceea ce privește modestul meu ajutor adus pe parcursul montării spectacolului, el nu a atins lucruri esențiale. Căci regizorul și colaboratorii săi au făcut totul pentru a realiza un spectacol valoros. Ansamblul Teatrului Municipal a studiat bine piesa, a „disecat-o" cu înțelegere și sensibilitate și, ceea ce este principal, a pus accentul just pe momentele importante. S-ar putea riposta că acest lucru e normal, dar să nu uităm că e vorba de o piesă dintr-un mediu străin, cu personaje oarecum necunoscute, piesă la a cărei îmbunătățire eu continui să lucrez. Și tocmai de aceea vreau să mulțumesc prietenilor mei de la Teatrul Municipal.

În ceea ce privește interpretarea actorilor, cred că n-aș putea să-mi dau o părere autorizată: în primul rînd, pentru că nu sînt critic de artă, în al doilea rînd, sînt un spectator prea interesat și subiectiv în cazul de față, iar în al treilea rînd — și acesta este poate impedimentul cel mai serios — nu aș putea să caracterizez în adîncime jocul unui ansamblu pe care l-am cunoscut atît de puțin. Dacă menționez totuși doi protagoniști, atunci o fac pentru că în jocul acestora se poate vedea cel mai bine grija pentru o expresie scenică realistă (în ciuda faptului, sau tocmai pentru că la aceste personaje autorul nu a făcut atît cît îi impunea lucrarea). Mă refer întîi la artista poporului Lucia Sturdza-Bulandra, proeminentă personalitate actoricească. Trebuie să mărturisesc că eu consider această întîlnire a mea cu fruntașa scenei romînești drept nespus de fericită. Lucia Sturdza-Bulandra îmbogățește personajul principal cu culori personale. Kalafova este, în expresia ei actoricească, un tip în deplină funcțiune dramatică, activ, adînc omenesc, reprezentativ. Kalafova ei este agresivă cînd este vorba de Fidermuz, sensibil-maternă față de Maria, sarcastică față de Blajena. Pentru munca mea de viitor, rețin puternicul tablou al acestei creații actoricești.

O impresie la fel de puternică mi-a produs studiul adînc al lui Jules Cazaban. Fidermuz al său vizează direct acele tipuri sociale care încep să simtă cum le fuge pămîntul de sub picioare, dar își continuă fărădelegile. Jocul inteligent al lui Jules Cazaban mă îndeamnă ca, în noua versiune pe care o pregătesc, să urmăresc mai îndeaproape acest personaj, să-l îmbogățesc în primul rînd în sensul unei individualizări mai precise și al unei umanizări a profilului său moral. Ar trebui, desigur, să vorbesc despre toți membrii ansamblului, pentru a-mi exprima întreaga bucurie ce am încercat-o la această reprezentație. Spațiul nu mi-o îngăduie însă.

Aș vrea să mai spun că doresc să i se acorde lucrării dramatice romînești, care se va juca pe scena cehă în viitorul apropiat, tot atîta grijă și atenție cît s-a acordat în București piesei mele. Căci printr-o astfel de colaborare plină de elan, se va dezvolta și mai mult prietenia dintre popoarele noastre. Iar din această colaborare, vor ieși — cu contribuția noastră, a tuturor — opere artistice demne de veacul nostru.

PREGĂTIRI DE SĂRBĂTOARE

Freamătul acela tineresc, care umplea în urmă cu doi ani străzile Bucureştiului, va cuprinde în curînd Varşovia, gazda celui de al V-lea Festival Mondial al Tineretului şi Studenţilor. Strălucitorul palat al Ştiinţei şi Culturii, dăruit polonezilor de poporul sovietic, şi monumentul sirenei cu spadă, simbol al oraşului de multe ori erou, vor pluti parcă deasupra valurilor de eşarfe colorate, sombrero-uri, turbane, băşti, pălării napolitane, fesuri; iar vechile mazurci—graţioasele, veşnic noile mazurci — se vor împleti cu romanţiosul „De la sierra morena...“, cu ritmatul indonezian „Satu nusa, Satu bangsa...“, cu zvăpăiatul Gopak ucrainean, cu Perinița noastră plină de viaţă.

În vederea acestei mari sărbători a tineretului lumii, numeroşi tineri artişti, tineri sportivi, tineri scriitori din ţara noastră se întrec în concursuri desfăşurate în cenacluri, la galerii plastice, pe stadioane. Pretutindeni, au luat fiinţă colţuri ale Festivalului, se pregătesc cu dragoste, nenumărate daruri.

Marile sărbători ale popoarelor libere sînt precedate totdeauna de creşterea elanului în muncă. Locomotiva ce va fi construită peste plan la uzinele „23 August“, cît şi cei 250.000 lei economisiţi acolo, cei o sută de mii de pomi şi arbuşti ce vor fi plantaţi în regiunea Bucureşti, sutele de tone de fier vechi adunat şi trimis furnalelor — acestea sînt doar cîteva din mărturiile avîntului în lupta pentru înflorirea şi întărirea patriei, avîntului cu care tineretul nostru întîmpină Festivalul.

În dreptul Palatului Ştiinţei şi Culturii, în dreptul sirenei cu spadă, în sunetele Periniţei /„Vezi? Aştia atît de veseli sînt romînii. „!“/ tinerii noştri vor juca, şi vor juca... Aşa cum poţi să joci la o sărbătoare a păcii şi prieteniei la care ai venit cu braţele încărcate de daruri pentru prieteni şi cu inima plină de dragoste de viaţă.

ÎNTÎLNIREA

Ne aflăm în apele Dunării, pe bordul vasului „Nicolae Bălcescu“, care este secondat de baza culturală nr. 1. O șalupă bulgară gonește spre noi. Acolo, în picioare, un bărbat între două vîrste manevrează de zor un aparat de filmat. Șalupa ne înconjoară de cîteva ori și apoi se retrage. Fotoreporterii noștri îi salută pe cei bulgari, dar n-au prea multă vreme pentru acest schimb de saluturi, căci se apropie două vase ale flotei fluviale bulgare: „Dimitr Blagoev“ și „Al. Stamboliiski“. Pe bordul lor, se află cîteva sute de tineri bulgari. Fanfarele de pe vasele bulgare încep să cînte. Răspund coriștii din ansamblul nostru U.T.M. Navele se apropie tot mai mult.

A început Intîlnirea Prieteniei dintre tineretul nostru și cel bulgar, în cinstea Festivalului de la Varșovia.

Mîinile se strîng voinicește, cîntecele răsună tot mai puternic, ovațiile nu mai contenesc. Romînii strigă „Privet D.S.N.M.!“ iar bulgarii răspund „Trăiască U.T.M.!“

Sîntem invitați să vizităm vasul „Dimitr Blagoev“. Bucuroși de invitație, pornim către vasul bulgar. Un cor de 105 oameni ne întîmpină cu cîntece bulgare.

Intr-o atmosferă plină de căldură, a luat cuvîntul Hristu Rașeev, secretar al Comitetului orășenesc din Ruse al D.S.N.M. El a vorbit despre prietenia tradițională dintre tineretul romîn și cel bulgar și a arătat că întîlnirea de pe Dunăre deschide campania de pregătire a Festivalului în regiunea Ruse; a răspuns Ion Constantin, secretar al Comitetului raional U.T.M. Giurgiu, care a salutat inițiativa tineretului bulgar de a organiza întîlnirea de pe Dunăre, iar apoi a vorbit despre pregătirile ce se fac pentru Festival în raionul Giurgiu.

S-au schimbat daruri, flori, insigne, iar din coșuri s-a dat drumul mai multor porumbei.

Apoi a început serbarea prieteniei. Tinerii dansatori romîni s-au suit pe vasele bulgare, iar ansamblurile bulgare au jucat pentru tinerii romîni. Și Dunărea a fost martoră a înfrățirii jocului și cîntecului romînesc și bulgar...

Vasul bulgar „Al. Stamboliiski“.

E. OBERST

DARUL LOR

In sfîrșit, căzură de acord: darul lor vor fi șase tricouri albe, cu mîneci scurte, pentru o echipă feminină de volei, lucrate de cele mai îndemînatice tricoteze. Președintele cooperativei meșteșugărești „Unitatea“ din Sighet, secretarul organizației de bază U.T.M. și maiștrii secțiilor erau convinși că se puteau apuca acum de lucru. Se ivi însă o nouă problemă: cine vor fi acei care vor confecționa darul? Maistrul de la etajul I socoti că această cinste se cuvine încredințată tinerilor din sectorul său care terminaseră de mult planul anual. Maistrul de la „II confecții“ se împotrivi, pretinzînd că la ei trebuie să se lucreze darul, căci realizaseră în ultimele luni o serie întreagă de modele noi de tricotaje ce au dus faima cooperativei în întreagă țară. Apoi interveniră creatorii de modele, cusătoresele, țesătoarele... Ce era de făcut? Fiecare din zecile de tineri din cooperativă își revendica dreptul de a participa la confecționarea darului pentru festival. Care era soluția? Un băiat 'nălțuț îi șopti la ureche președintelui cooperativei cîteva cuvinte. Acesta se înveseli deodată căci tînărul găsise soluția: în loc ca darul să fie lucrat într-un singur sector, el să treacă, de-a lungul fabricării, prin toate sectoarele cooperativei, deci aproape prin mîinile tuturor tinerilor. A doua zi, începu lucrul. In sala de la etajul I, Lăscăian Irina trecu tovarășei sale o pereche de mînecuțe. Cobel Margareta le cercetă cu grijă calitatea și se apucă de lucru. Roman Viorica prelua apoi mînecuțele și restul de tricou început de Cobel. Dar se opri brusc. Ii veni o idee: să adauge la marginea mînecilor, trei rînduri colorate în roșu, galben și albastru. „Va fi mai frumos“ — își spuse și începu să lucreze astfel. După ce termină, dădu lucrul mai departe.

A doua zi, tricourile au ajuns în sala de sus. Au lucrat la ele și Mihaliuc Iuliana, și Zecany Iulia, și Varga Agneta... Și fiecare și-a dat silința ca participarea sa să se resimtă prin îmbunătățirea calității și înfrumusețarea darului. Așa se face că pe fondul alb al tricourilor au apărut pînă la sfîrșit, patru litere albastre cum e cerul: F.M.T.D. Curînd tricourile au fost preluate de călcătorese...

Vor mai trece cîteva săptămîni și pe unul din stadioanele Varșoviei, o echipă feminină de volei va intra să joace în tricouri albe, împodobite cu inițialele albastre și cu culorile tricolorului nostru. Poate va fi o echipă din îndepărtata Australie sau din însorita Italie, din frumoasa Cehoslovacie sau din țara piramidelor. De pe orice meleaguri vor fi însă fetele acelea, ele vor ști, vor simți că tinerii noștri le-au trimis darul din toată inima.

Pitoreștile motive populare din diferitele regiuni ale patriei noastre au inspirat pe mulți dintre participanții la concursul de artă plastică.

PRINTRE STUDENȚI

Ansamblul artistic de amatori al studenților Universității „Victor Babeș“ din Cluj se pregătește intens în vederea celui de al V-lea Festival Mondial al Tineretului și Studenților de la Varșovia. Ansamblul cuprinde peste 250 persoane, dintre care 150 coriști, 30 dansatori, o orchestră de 30 de persoane, un cerc dramatic la care participă 45 de studenți, precum și un grup de recitatori. In cinstea Festivalului, repertoriul ansamblului s-a îmbogățit cu noi cîntece și dansuri, cu noi piese de teatru, inspirate din viața tineretului. Astfel, corul poate interpreta în prezent 40 de cîntece care oglindesc realitățile noi trăite de oamenii muncii, de tineretul patriei noastre. Printre aceste cîntece sînt: „Cîntec studențesc“ închinat Universității „Victor Babeș“, pe versuri de tînărul poet clujean Leonida Neamțu și cu

Scenă din actul I al piesei „Liceenii“ de Treniov, în interpretarea artiștilor amatori ai cercului dramatic „I. L. Caragiale“ de la Universitatea „Victor Babeș“ din Cluj.

muzica de Dariu Pop, „Sub mîndre flamuri tinerești“, pe versuri de Ștefan Ireș și cu muzica de Radu Paladi etc. Echipa de dansuri are un repertoriu de peste zece suite de jocuri populare romînești și ale minorităților naționale, ca de pildă „Brîul pe opt“, „Suita de dansuri din țara Oașului“, „Dans maghiar din Calata“, din regiunea Cluj și altele. De asemeni, se pregătește în prezent, în memoria lui George Enescu, un dans pe melodia unei rapsodii a marelui muzician romîn. Cercul dramatic „I.L. Caragiale“ și-a îmbogățit și el repertoriul cu piesa „Liceenii“ de Treniov și a început să lucreze la montarea piesei „O scrisoare pierdută“ de I.L. Caragiale.

Bogata activitate artistică desfășurată în Universitate nu împiedică munca de învățătură a studenților. Dimpotrivă, în această perioadă din preajma Festivalului, studenții se pregătesc cu rîvnă pentru absolvirea examenelor cu calificative din cele mai bune.

Ion BABICI, corespondent

Unul dintre frumoasele afișe prezentate la concursul de artă plastică organizat în cinstea Festivalului.

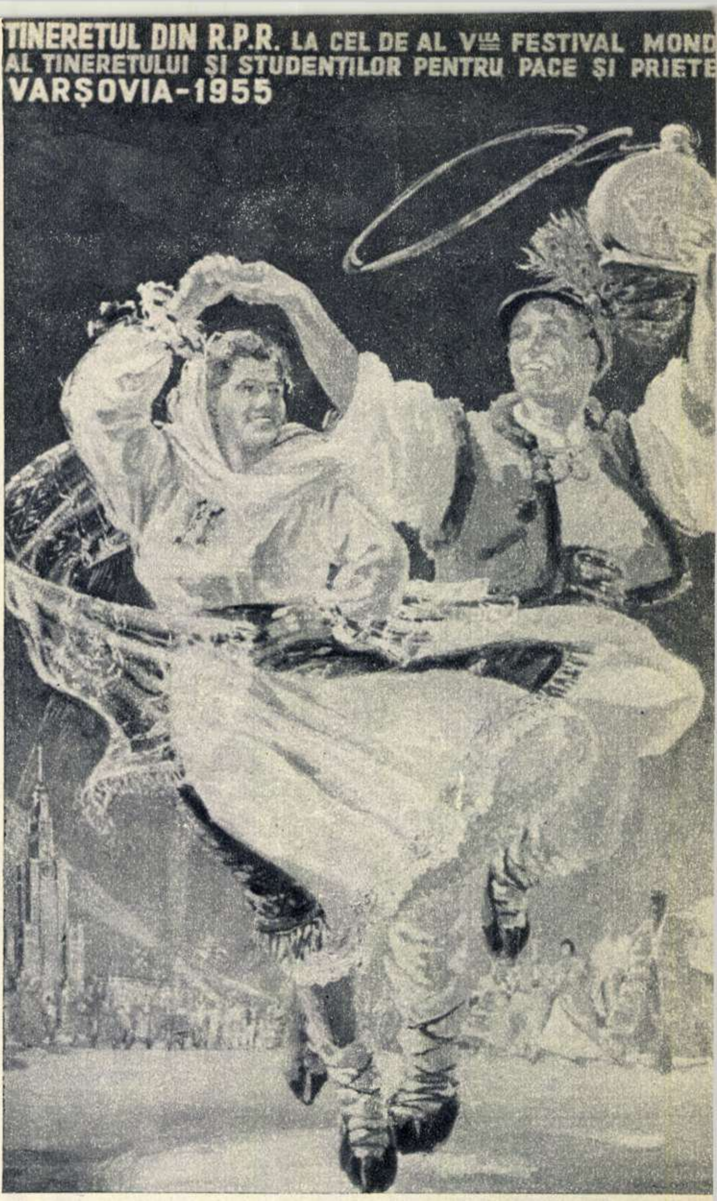
TINERETUL DIN R.P.R. LA CEL DE AL V^{lea} FESTIVAL MOND
AL TINERETULUI ȘI STUDENȚILOR PENTRU PACE ȘI PRIETE
VARȘOVIA-1955

Scrisoare prietenilor polonezi din partea studenților de la Facultatea de Ziaristică.

În curînd acești tineri din ansamblul U.T.M. se vor produce la Festival.

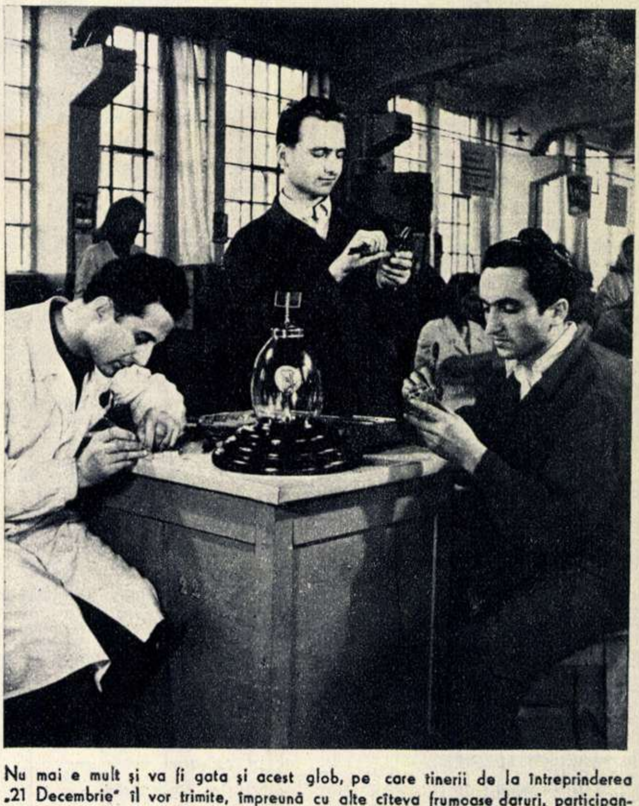

Nu mai e mult și va fi gata și acest glob, pe care tinerii de la Întreprinderea „21 Decembrie“ îl vor trimite, împreună cu alte cîteva frumoase daruri, participanților la Festival.

Vară fierbinte

— fragment —
de Victor TULBURE

Văd tăind prin ani și ani
Dinspre vîrf spre poale,
Lotrița prin bolovani
Spumegă la vale.

Lasă-n urmă munții suri,
Sprijiniți în bîtă,
Lasă brîul de păduri,
Zarea mohorîtă.

Surpă maluri, roade stînci,
Pînă dă-n cîmpie
Cu bulboanele-i adînci,
Unda-i viorie.

Și prin văi e-un sat cum sînt
Multe alte sate,
Cu căsuțe de pămînt
Și cu streașini late.

Stau în ele necăjiți,
Frînți de angarale,
Oameni triști și istoviți
De amar și boale.

Sînt și alte case-n sat,
Unde vezi hambare
Ce duhnesc a trai bogat
Și-a îndestulare.

Cei săraci, aci-n pătul,
Cu spinarea arsă,
La bogatul nesătul
Truda și-o revarsă.

Cum lăsat e din părinți,
Sub pîrjol de soare,
Verile se scurg fierbinți
Și apăsătoare.

Dar din cîte-au fost în șir
Verile bătrîne,
Numai una-n amintiri
Pururi va rămîne.

Despre ea cei din Ojder,
Povestind întruna,
Mai fierbinte dintre veri
Spun c-a fost doar una.

Cînd un soare doar ardea
Pîrjolind pămîntul...
Țeava armei dogorea
Și-și spunea cuvîntul.

Greu cuvînt: de fier, de foc,
Dar mai mult ca toate,
Implinire de soroc
Și de libertate.

Dați-mi focul vostru-n cînt,
Dragilor cuvinte!
Vara ceea vreau s-o cînt
Căci a fost fierbinte.

Despre ea, drag cititor,
Dragă cititoare,
Să încep — mă simt dator,
Larga mea cîntare.

★

In răscrucea cu fîntîni,
La a treia casă,
Rumeniul caldei pîni
Strașnic amiroasă.

Și ies aburi din cuptor
Și-i tigaia-ncinsă.
Vin de viață dătător
Cere oala linsă.

Stă la masă sub umbrar
Și bea vin cu sete,
Inimosul domn primar,
Iacov Arpalete.

Și-i alăturea de el
Kerekes vecinul.
Mîna-i tremură nițel
Cînd își toarnă vinul.

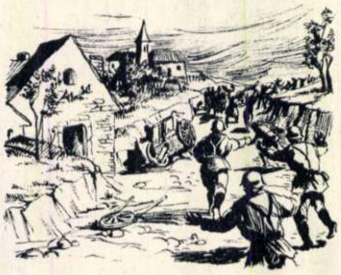

Iar în capul mesei chiar,
Șade domn părinte,
Cu un ochi către pahar,
Cu-altul la plăcinte.

Pică frunza, semne dînd
Că-n curînd e toamnă.
Stau trei oameni. Beau oftînd.
Beau și nu se-ndeamnă.

Un pahar la masă pus
Gol stă-n farfurie.
Cineva prin tîrguri dus
Iată că-ntîrzie.

Și-i primarul necăjit
Și privește-aiurea
Cum se pierd în asfințit
Drumul și pădurea.

Și-i un gînd ce-l ține-ascuns
Și adînc îl roade:
„Grele vremuri am ajuns!
Frontu-n țăndări cade.

Nemții fug cu spaima-n bot,
Rușii sînt pe-aproape
Și se surpă zidul tot
Și-o să ne îngroape."

Noaptea-n somnul lui buimac,
Crunte visuri are.
Vede mîini de om sărac
Strînse pe topoare.

Vede mîini de sărăcani
Cum se-ndeasă-n poartă,
Tot belșugul ăstor ani
Intre ei să-mpartă.

Din pătul, din porumbar
Și din acarete —
Că doar, unui domn primar,
Iacov Arpalete.

Viața-ntreagă a trudit
Și a strîns de toate
Și-acum iată-l huiduit
Și călcat de gloate.

Kerekes și el gîndea
Că vin vremi cumplite
Tocmai cînd se pregătea
Fata să-și mărite.

Nu-i ca alții prea bogat.
N-are largi tarlale.
Dar nici om de lepădat
Nu-i, nici coate-goale.

Că tot are un motor,
Și-un pustiu de moară,
Și o fată pe cuptor
Ca o domnișoară.

Fata s-a-mplinit la trup
Și de-un an mai bine
Domnul plutonier Uzdup
Calea i-o aține.

Copleșit de amintiri,
Numai domn părinte,
Fără umbră de mîhniri,
Imbuca plăcinte.

Și gîndea sfinția sa,
Bîndu-și basamacul:
„N-o fi negru, chiar așa,
Cum zic unii, dracul."

Că din sat de cînd sînt duși
Oamenii departe
Și se sting de glonț răpuși,
Miruiți de moarte,

Și de cînd sub alte zări
Mor prin țări străine,
Parte de înmormîntări
A avut puține.

Frontul rupe-se-n fîșii.
Vie mai aproape.
Pe căzuții-n bătălii
El să mi-i îngroape.

Satul știe că-i sărac
Domn părinte Floca,
Ar sluji pentr-un colac,
Pentr-un vin cu oca.

Ziua întreagă-ar tămîia
Morții-n cimitire...
„Vie-mpărăția ta...
Și-a lor pomenire..."

Răsuflarea verii-n șes
E dogoritoare.
Cucuruzul necules
E pîrlit de soare.

Și se-arată ploaia-n nori,
In văzduh fierbinte,
Dar sînt norii călători
Și se duc'nainte.

Se usucă via-n dîmb,
Vara-i nemiloasă,
Soarele străluce-n cîmp,
Și-n tăiuș de coasă.

Și din cîmp cosași se-ntorc
Și muieri trudite —
Și nu lacrimi, flăcări storc
Arsele orbite.

Le ies aburii fierbinți
Din cămeși zdrențoase.
Umiliții de părinți
Dorm pe prispe joase.

Și cînd plozi se nasc n-au feși,
N-au la nuntă praznic,
Dar ascuns, duc sub cămeși
Un vulcan năprasnic.

...Beau, privirea ascunzînd,
Trei meseni ca hoții.
Și pe toți îi roade-un gînd
Și-l ascund cu toții.

★

Iată dinspre Mădăraș
Tulburînd chindia,
Trece-n zbor un călăraș
Străbătînd cîmpia.

Chipu-i aspru, stacojiu,
Prinde să se-arate,
Cu mundir și cu chipiu
Și cu pușcă-n spate.

Parcă fuge urmărit
De o neagră soartă.
Murgu-n spume s-a oprit
La primar, la poartă.

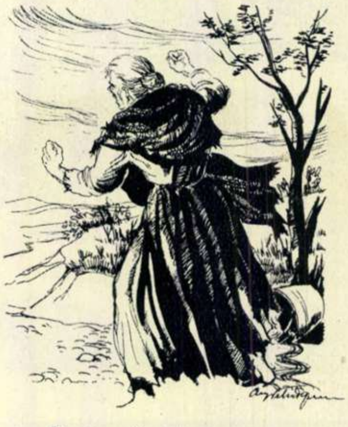

Și mesenii toți tresar.
Fruntea se-nsenină:
— Domnul plutonier jandar
A sosit la cină!

Dar i-e glasul tremurat,
Vorba: frîntă-n două.
— Ei, ce vești? — Vor fi în sat
Mîine-n zori, pe rouă.

Dar să beau dă-mi mai întîi
Că mă sting de sete
Și nu-mi aflu căpătîi,
Vere Arpalete.

Nu e vară. Jerăgai
Este, măi cumetre.
Şi să ospătez să-mi dai
C-aş mînca şi pietre.

...Frunza-şi leagănă arar
Frasinul — bătrînul...
Cel de-al patrulea pahar
Şi-a găsit stăpînul.

Din hartane dinţii rup,
Rup din hălci de carne.
Ospăteze domn Uzdup
Şi-n pahar să-şi toarne.

Că nu-i vară, ci pojar.
Crunte jerăgaie.
Limbi de flăcări la hotar
Ard în putregaie.

Kerekes şi domn primar,
Domn Uzdup, părinte,
Beţi tot vinul că-i pojar,
Vara e fierbinte!

Să mai vie-un poloboc
Că-i cumplit jeratic
Şi-un berbec mai treacă-n foc
Ori un porc sălbatic.

Kerekes, vin chihlimbar
Soarbe-l cu găleata:
Fără popă şi altar
Ţi-e nuntită fata.

Bea că-i ultimul ospăţ.
Bea din vedre banii
C-or porni amar judeţ,
Mîine sărăcanii.

Vor porni colindători
Să ridice satul.
Mîine, mîine,mîine-n zori,
Treaz va fi tot satul.

Bea, Uzdupe, cît poţi bea,
Umpleţi bîrdăhanul!
Mîine-n sat va cuvînta
Boroş sărăcanul.

Urma de ştiai să-i iei
L-ai fi rupt, Uzdupe,
Cum acuma dinţii tăi,
Din hartan ştiu rupe.

Boroş mîine va scula
Satul în picioare.
Calea-n codru vei lua,
Fiară între fiare.

Oamenii te-or hăitui,
Crud hăitaş de oameni
Şi nici lupi nu te-or primi
Deşi lor le-aseameni.

De judeţul de norod
Copleşindu-l teama,
Singur domn primar în pod
O să-şi facă seama.

Şi n-o vrea cu nici un preţ
Nici p-un vin cu oca
Pe-azvîrlitul în juvăţ
Să-l îngroape Floca.

★

N-a fost trăsnetul. Pe cer
Nici un nor, nici unul.
Dinspre munţi, peste Ojder
Bubuit-a tunul.

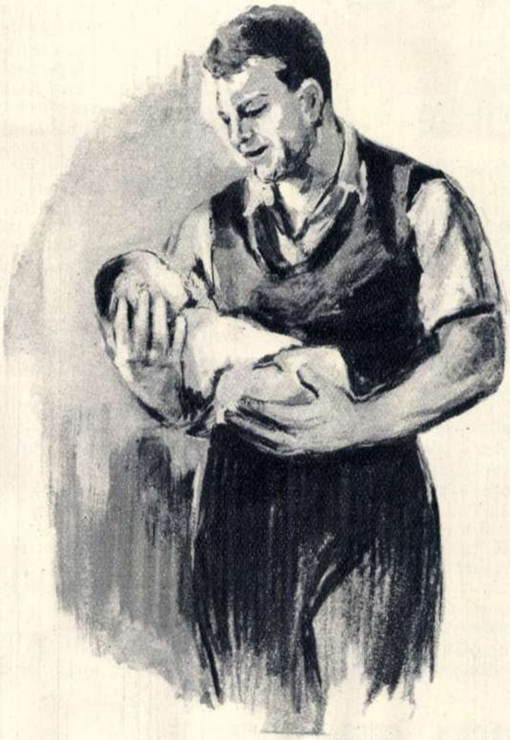

Şi nu vîntul fremăta,
Tremura pămîntul.
Oaste, oaste se scurgea
Şi gonea ca vîntul.

Şi treceau năluci, năluci
Cruci încîrligate,
Ca la lupi, pe la uluci,
Cîinii-au prins a bate.

★

Undeva, de prin vecini,
Firavă şi slabă,
Cu găleţile în mîini
Se-ntorcea o babă.

Cînd deodată-n faţa ei
Ce-i văd ochii oare?
Chipuri slute de mişei
Ca o arătare.

Sare baba înapoi
Peste şanţ, ca arsă.
Cad găleţile. Şuvoi,
Apa se revarsă.

Şi scurmînd cu ochii mari
În adînc de zare,
Vede cete de fugari
În amurg de soare.

In răscrucea cu fîntîni,
La a treia casă,
Groaza cu paharu-n mîini
Se-aşează la masă.

Şi pe faţa tuturor
E acum stăpînă.
A rămas domnul major
Cu-n hartan în mînă.

Popa ochii din pămînt
Şi-i zvîrli spre munte
Şi-a rămas cu crucea-n vînt
Cu trei deşte-n frunte.

Iar cînd ultimul cheson
Zdrăngănind din spate
Se pierdu la orizon
Numai pe trei roate,

Baba bulgări de pămînt
Frămîntă în palmă
Şi-i zvîrli răcnind în vînt
Ştraşnica-i sudalmă:

„Cum secată mi-i acum
Apa din găleată,
Totu-n sec să-ţi iasă-n drum!
Focul să te bată.

Să te ardă flăcări vii,
Jaruri să te-ncingă,
Bălţi stătute şi sălcii
Limba ta să lingă!

Şi să zaci neogoit,
Corbi să-ţi dea tîrcoale,
Că în piept mi-ai fost cuţit,
Iar în suflet jale.

Şi să pieri uitat în drum
Şi strivit de pietre,
C-ai lăsat în urmă scrum
Şi prăpăd pe vetre!

Şi să-ţi fie blestemat
Hoitul şi-amintirea
Că pe unde mi-ai umblat
Fată pustiirea!"

Ea punea în bolovani
Blestemu-i de moarte,
Şi-i zvîrlea către duşmani...
Dar erau departe.

★

Glas de-al treilea cocoş,
Lung pluti pe uliţi.
Răsăritul era roş
Şi străpuns de suliţi.

Iar din codrii vechi de brazi,
Coborau din munte,
Oşti cu soare pe obraz
Şi cu stele-n frunte.

Da. Ca un torent de foc
Îşi purtară paşii
Oşti cu stea la cozoroc,
Urmărind vrăjmaşii.

Mai tîrziu un prunc hai hui,
Singur pe coclaur
A găsit un bumb gălbui
Cu o stea de aur.

Şi-i plăcea că-i măruntel,
Cît o corcoduşă,
Că-i pe el un ciocănel
Şi o seceruşă.

Ii plăcea că-i lucitor
Şi-l ţinea în mînă
Şi sărea într-un picior
Şi juca-n ţărînă.

Şi-a zvonit la toţi pe drum,
Pruncu-n gura mare.
Cum că-n mîini el ţine-acum
Nu un bumb, ci soare.

★

Intr-o casă din Ojder,
Toată noaptea ceea,
Boroş pe un lăicer
Şi-a vegheat femeia.

Iar cînd zorii zilei luzi
S-au ivit pe coastă,
Avea Boroş ochii uzi,
Dar nu de năpastă.

Că în casa de sărac
Unde tinda-i joasă,
Unde ramuri de copaci
Dau să intre în casă,

Unde nu departe-n văi,
Spumegă Lotriţa,
In cei zori, iubiţii mei,
S-a născut fetiţa.

Ochii ei adînci, curaţi,
Fără nici o pată,
Au privit atunci, miraţi,
Ceru-ntîia dată.

De aceea-s pînă azi
Tot atît de albaştri...
Au spălat-o-n rouă brazi.
Au vegheat-o aştrii.

Cînt de leagăn i-a cîntat
Glasul mitralierei
Ce răzbea îndepărtat
In arşiţa verii.

Daţi-mi focul vostru-n cînt,
Dragilor cuvinte,
Vara ceea să o cînt
Şi de-aci-nainte.

Vara ceea am s-o cînt
Căci a fost fierbinte.

ACTUALITĂȚI
cinematografice

„TĂUNUL"

S-au scurs peste cinci decenii de cînd a fost scrisă povestea Tăunului, dar farmecul ei n-a pălit și semnificația Tăunului nu s-a stins încă. De atunci pînă astăzi, nenumărate ediții în diferite limbi au povestit zecilor de generații viața dramatică a luptătorului revoluționar italian de la începutul secolului al XIX-lea, și mulți actori s-au străduit să-i redea personalitatea strălucitoare. Noul film al studioului „Lenfilm", pe care-l vom vedea în curînd rulînd la cinematografele noastre, ne va prilejui bucuria reîntîlnirii cu Tăunul, emoția retrăirii pasionantelor lui peripeții. Dincolo de sensul istoric, valabil pentru toate timpurile și locurile unde popoarele au avut de înfrînt nedreptatea și silnicia, Tăunul are un înțeles simbolic care-l face nemuritor: acel al atotbiruitoarei tinereți, neistovită în lupta pentru libertate și dreptate, tinerețea autentică în care abnegația cu dragostea de viață se contopesc.

De-a lungul peripețiilor lui tragice, Tăunul are de învins toate obstacolele posibile, de la cele mai subtile torturi morale, pînă la cele mai brutale suferințe trupești. Tînăr înflăcărat și pur, Arthur (cel care va primi mai tîrziu numele conspirativ de „Tăunul") este trădat de un spion în odăjdii căruia îi dezvăluise, la spovedanie, crezul lui patriotic și numele organizației revoluționare din care făcea parte. Închis, acuzat de trădare de către tovarăși, zguduit de descoperirea că este fiul nelegitim al cuviosului cardinal Montanelli, pe care îl venera, Arthur trăiește o cumplită dezamăgire. Edificiul moral pe care se întemeia concepția despre viață a tînărului student, plin de elan generos, se prăbușește.

Ethel Voynch, autoarea romanului „Tăunul"

Arthur dispare și se întoarce apoi sub chipul Tăunului, mutilat trupește, dar călit sufletește de pe urma luptei crîncene cu viața. El se consacră cu totul luptei pentru libertatea și independența Italiei. Povestea Tăunului se termină cu moartea sa eroică: e ucis pe cînd încerca să strecoare revoluționarilor arme, în statul papal.

Regizorul filmului, A. Feințimmer, a reușit să exprime de-a lungul întregului film sensul larg al conflictului dintre spiritul nou, revoluționar, întruchipat de Tăun, și lumea veche împotriva căreia el luptă — respectînd, în același timp, caracterul individual, romantic, al personajelor. Oleg Strijenov, actorul care dă viață Tăunului, îmbină, în joc și fizionomie, particularitățile meridionale și romantice ale personajului, cu adîncul lui sens eroic. Actorul N. Simonov are în rolul cardinalului Montanelli o apariție emoționantă: drama sufletească a părintelui care-și pierde copilul și a preotului care-și pierde credința capătă proporții impresionante, prin figura de o gravă demnitate realizată de N. Simonov. Montanelli, rătăcit în lumea fariseică a bisericii, în care domină tronul papal corupt de puterea laică, are revelația neputinței religiei în fața răului social; dar e prea tîrziu, pentru bătrînețea lui, ca să treacă pe pozițiile revoluționare ale Tăunului.

Cum s-a născut această poveste — plină de fapte autentice — în care viziunea lucidă, realistă, se împletește cu un romantism cuceritor?

Nu o să răpim acelor cititori care n-au cunoscut pînă acum Tăunul, emoția primei întîlniri cu el, trădîndu-le taina eroului. O să ne mulțumim numai să le prezentăm pe autoarea romanului, pe care foarte puțini o cunosc. Ethel Voynch este de origine engleză, dar a trăit timp îndelungat în Rusia, în mijlocul cercurilor de revoluționari care se închegaseră acolo în deceniile 6-7 ale secolului al XIX-lea. Mai tîrziu ea s-a căsătorit cu unul dintre aceștia, fugit din deportare. Romanul „Tăunul", cea mai cunoscută operă a ei, deși se leagă de evenimente petrecute în prima jumătate a secolului al XIX-lea în Italia, evocînd cu multă culoare locală caracterul specific al epocii, este de fapt inspirat din eroismul revoluționarilor ruși pe care autoarea i-a cunoscut bine. Particularitățile meridionale ale Tăunului, asupra cărora autoarea insistă mult, se împletesc cu trăsăturile multor eroi prezentați în literatura rusă progresistă, scrisă de contemporanii lui Voynch. Așa se explică, în mare măsură, popularitatea acestui roman în rîndul muncitorimii ruse, printre revoluționarii ruși, și, mai tîrziu, prețuirea lui de către oamenii sovietici.

Din tragica poveste a Tăunului, se desprinde, ca o concluzie optimistă, imaginea omului care se sacrifică, lucid și fără șovăire, pentru cauza dreaptă a poporului său. Tăunul e un prevestitor al lui Pavel Korceaghin și al lui Meresiev, al atîtor alți eroi ai eroicei noastre epoci.

Anca ARGHIR

„MONSIEUR TAXI"

Într-o zi, o călătoare străină l-a numit pe șoferul ce o conducea pe străzile Parisului, „Monsieur Taxi". De atunci, Pierre Verger a rămas cu numele acesta, care-l identifica cu bătrîna sa mașină C4.

În fiecare dimineață, din cartierul acesta modest al celui de al 19-lea arondisment, puteau fi văzuți, pornind de-a lungul Parisului, de la Montmartre la Notre Dame și de la turnul Eiffel la Menilmontant, cei trei „prieteni" inseparabili: șoferul Verger, zis și „Monsieur Taxi", credincioasa sa mașină, cu motorul cam răgușit și pneurile învechite, și veselul lor tovarăș de călătorii, cîinele Gangster.

...Trebuie s-o recunoaștem, nu-i prea ușoară viața unui șofer parizian „piețaș". Mai ales cînd a trecut de prima vîrstă, iar mașina lui și de cea de-a doua, cînd are familie grea și griji multe...

Michel Simon în filmul „Monsieur Taxi"

Viața își urmează astfel cursul pînă într-o zi. Pînă în ziua în care o adevărată furtună răvășește viața modestului șofer: strecurată între pernele mașinii, furtuna aceasta are forma unei poșete uitate, în care se află suma de 500.000 franci. Ce se întîmplă cu această descoperire și cu descoperitorul ei, ne povestește filmul lui André Hunebelle, intitulat „Monsieur Taxi".

Fără îndoială că acest subiect ar fi putut da naștere, în mîna unui regizor care se teme de adevărul vieții și vrea să-l ascundă, la tot felul de situații ieftine și de un umor gratuit.

Din filmul lui André Hunebelle, pe care acesta l-a realizat cu concursul marelui actor Michel Simon, crudul adevăr al realităților Parisului de azi străbate însă viguros. Cu toate acestea nu se poate spune că regizorul e condus pînă la capăt de o concepție consecvent realistă; dovadă, însuși sfîrșitul filmului, care are ceva din happy-end-urile trandafirii, mincinoase, ale peliculelor hollywood-iene.

Dar din prezentarea plină de adevăr a vieții modestei familii Verger, cît și din fina urmărire a procesului psihologic pe care îl trăiește șoferul din momentul găsirii banilor, se vede că atît scenaristul Jean Halain cît și regizorul Hunebelle n-au putut minți și au spus adevărului pe nume, deși nu întotdeauna i-au sezisat și reliefat esența.

Pe „Monsieur Taxi", banii aceștia căzuți ca din cer și care i-ar fi putut aduce, credea el, fericirea întregii familii, îl tulbură profund la început. Om onest și corect, învățat să trăiască numai din munca sa (unul din marile merite ale realizatorilor filmului și în mod special al lui Michel Simon este tocmai acela de a fi redat puritatea și candoarea sufletului francezului simplu), el își face un întreg proces de conștiință, împărtășit numai fidelului său amic, Gangster. Filmul ne înfățișează apoi peripețiile prin care trece bătrînul șofer pornit în căutarea posesorului banilor, peripeții care se sfîrșesc cu arestarea lui, întrucît banii s-au dovedit a fi proveniți dintr-un furt. Aceste întîmplări prilejuiesc realizatorilor filmului urmărirea reacțiilor sufletești ale personajelor principale, dar și dezvăluirea unor aspecte semnificative ale vieții Parisului de azi: comportarea celor ce formează poliția — unde nevinovatul Verger este supus pe nedrept unor umilințe înjositoare, apoi casa de toleranță, o altă instituție specifică lumii burgheze, unde onestitatea bătrînului șofer este profund zguduită, și altele.

În ciuda finalului, concesiv formulelor vechi ale filmului de proastă calitate (dubla căsătorie: a fiicei sale Jacqueline cu timidul François și a lui Georges cu iubita lui, Lily, mariaje care îl consolează pe eroul nostru de toate decepțiile și suferințele îndurate), filmul „Monsieur Taxi" rămîne valoros prin accentele sale realiste, prin autenticitatea și expresivitatea jocului actorilor (Michel Simon, Roland Alexandre, Claire Olivier, Jane Marken, Jean Brochard etc.), prin calitatea artistică a muncii regizorului.

Sanda FAUR

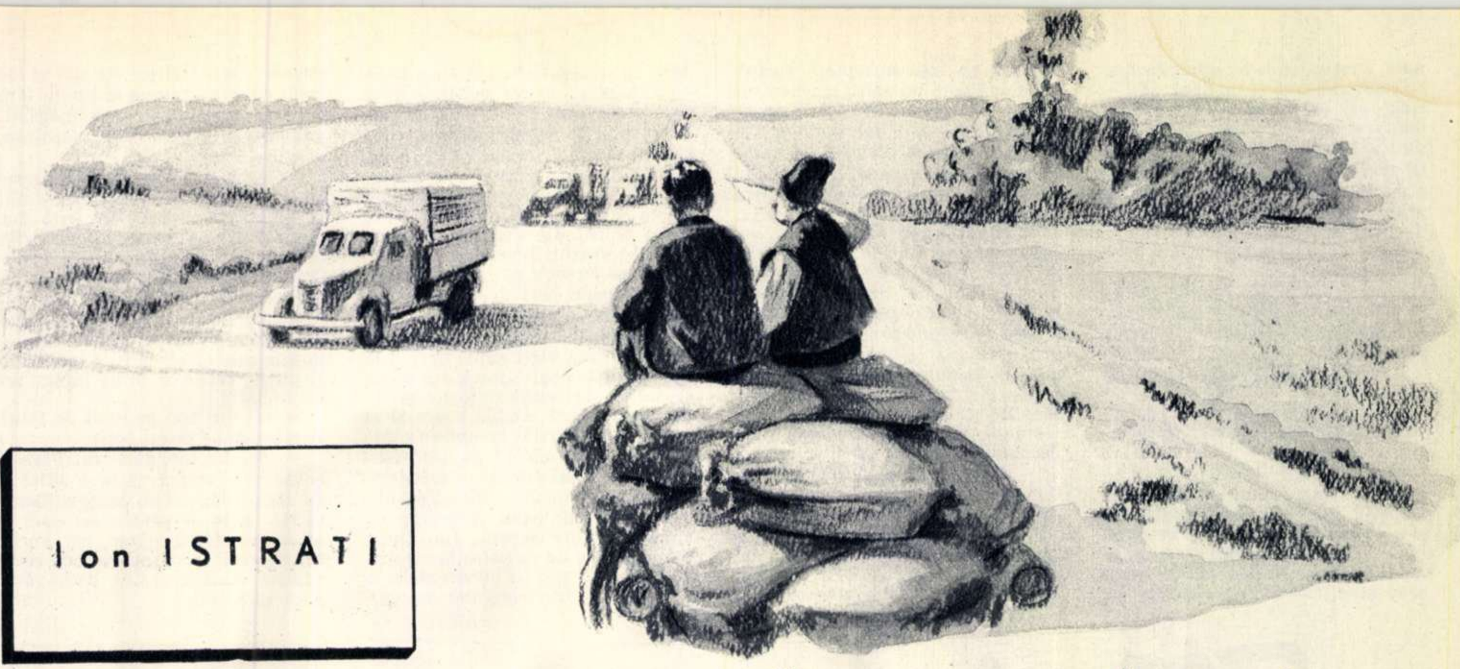

Ion ISTRATI

Pe drumuri humuleștene

Desene de I. MIȚURCĂ

Luna trecută, mergeam de la Vînătorii Neamțului la Humulești. Pînă acolo, făcusem o raită pe la Bălțătești, unde văzusem cum se pornise încă de cu vară a se înjgheba la loc băile cele mult tămăduitoare, și mă oprisem la Văratic, zăbovind îndelung prin atelierele unde se alegeau cu mîna covoare de lînă, bătute cu trandafiri și cu bujori roșii. Pe urmă, călcasem potecile munților de la Agapia, pe la Sihla și pe la Sihăstria, stătusem la vorbă cu mangalagiii și cu cei ce despicau șindrilă sub poale de negre brădeturi, trecusem și pe la Secu, și pe la mănăstire la Neamț, și întîrziasem de asemenea la gaterele de care răsună codrii, la izvor la Puturosu, unde se umplu vara boloboace cu apă degrab' lecuitoare. În fine, văzusem multe. De la Neamț, apoi, am pornit-o la vale, apostolește, nădăjduind că pe drum o să mă ajungă vreo mașină sau vreo remorcă. Nu știu cît am mers așa. Știu, însă, că era către amiază. Soarele se urcase sus pe boltă și slava toată, alb-albastră, strălimpede, se îneca de lumină ca vara. De ce mergeam și lăsam codrul în urmă, de ce aerul era, ici-colo, tot mai împresurat cu iz de arătură jilavă de pe care, tot mut precum căzuse, se ștergea puful zăpezii. Pretutindeni, stăpînea o liniște adîncă, înălțătoare. Numai din loc în loc, înaintea mea, sfîrîiau în zboruri repezi stoluri de ciocîrlani cenușii. Țîșneau stingheriți, se vede, de lîngă balegile de cal tuflite în mijlocul drumului, se așezau pe coamele brazdelor și scuturau din moțuri, așteptînd să trec mai departe și să se avînte iarăși cu cîrdul în colbul șoselei.

Pășeam așa, de unul singur, cînd, pe la Vînători, îmi taie calea un țăran plugar cu carul plin de țuhali. Mergea cătinel, absent parcă, înaintea a doi boi hulubi, bătrîni și ciolănoși. Printre găurelele dintre urzeala și bătătura de cînepă a sacilor răzbătea afară o pulbere albicioasă și lesne am înțeles dincotro venea omul.

— De la moară, bădie?

Nu-mi răspunse deîndată. Era un gospodar cam de 40-45 de ani, motănos parcă, îndesățel la trup și avea ochii albaștri, sprîncenați negru. Își șterse cu dosul mîinii sudoarea de pe frunte, apoi croi în boul din brazdă, învălătucindu-i funia între coarne și, în fine, mormăi ca și cum abia atunci și-ar fi amintit de mine:

— De la moară.

Un răstimp, după aceea, n-a mai suflat o vorbă. Pe urmă, s-a răsucit puțintel din mers și m-a privit peste umăr:

— Departe, departe?

— Mă duc la Humulești, bădie.

Dădu numai din cap, semn că a priceput și abia că-l auzii rostind:

— Aha!

— N-am mai fost de vreo doi ani pe acolo, începui a sporovăi, înșirîndu-i vrute și nevrute despre Humuleștii de odinioară.

Sprîncenatul, însă, părea cu gîndurile aiurea. Abia întru tîrziu catadicsi să spună:

— Iaaa, unde se află?! — făcu el a uimire. Ce-a fost, a fost, tovarășe, da' azi... Azi din ceas în ceas se schimbă veacu'!

Tuși încet din gît, se așeză deasupra pe saci, poftindu-mă să-i urmez și eu pilda, și cătă undeva departe, dincolo de hotarul ochilor.

—Vezi dumneata satu' cela? urmă el împungînd aerul cu jordia cu care-și mîna boii. Nuu, nu Humuleștii... celălalt, mai dincolo... Ei, eu de acolo îs. Mă cheamă Baltag... Niță Baltag... Da, da, mă uit așa, și după mine, și de aceea zic că azi nu-i cum era cînd trăia Creangă, săracu'. Atuncea, oho!

Nu-și sfîrși, însă, vorbele. Unul din boi își domolise prea de tot pasul, pricină pentru care Niță Baltag se întinse cît se putu înainte și-l croi cu nuiaua.

— Ho, ho, ho, hăis, cea, *Ciorcil*, 'oa-te-ar dalacul, ghiuj bătrîn ce ești, se răsti el, încrețind din sprîncene.

— Cum i-ai zis, bădie? — îmi arătai eu nedumerirea. Churchill? Așa nume de batjocură?! Se poate?!

— Aăăă — se oțărî gospodarul, otînjind și în celălalt bou. Păi, dacă ar fi chiar de batjocură, i-aș zice *Dales*, ca istuilalt. Că din pricina unora ca aiștea, tovarășe, pute iar a război... le-a-n Parisu' și vascrisu' lor, că aud că s-o ratificat, nu?!

Isprăvind cu sudalma care gîndeam că nu mai are capăt, Niță Baltag se scociorî sub brîu, scoase o țigară și-i dădu foc.

— Săd uneori de vorbă cu femeia — continuă el, după ce zvîrli afară pe nas un vălătuc gros de fum. De ce n-ar fi, zic, să fie așa o pace? Că, iaca, de mîncare, slavă muncii. De îmbrăcat, de asemenea. Alt fel trăim de cînd cu partidu' nost', de cînd ne-am dat cu colectivul. Ne-am mai primenit viața, ne-am mai îndulcit sufletul... Poftim, aici în sacii iștia, îi făină mîna întîi. De unde crezi că-i grîul, dacă nu de la gospodărie, pe ceea ce am muncit cu palmele?! Asta-i spun și la a mea femeie. Mă mai clănțănesc cîteodată cu dînsa, că ea nu le cam pricepe. Înainte vreme, zic... așa, și-așa, și-așa.

— N-o fi de ajuns de lămurită, bădie — dădui eu cu gluma.

— Aăăă — făcu omul — păi, cum dacă mai sînt pe la noi de-aiștea... țărani gulerați, nu țărani adevărați... Unora, aiștea le fac urechea toacă.

— Chiaburii, nu?

— Parcă numai ei? Ia, îs slugi cu zgardă, nu muncitori pe brazdă. Că, dumnealor, dacă și-au trăit traiul și și-au mîncat, vorba ceea, mălaiul, plodesc felurite zvoane... Deunăzi, de-o pildă, vine nevastămea nu știu de pe unde, de prin vecini, și, na! Trîntește una gogo-

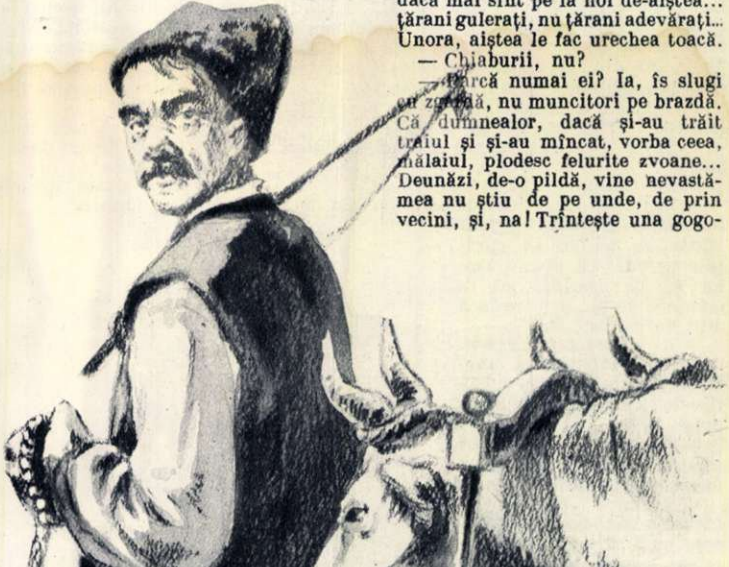

nată, spusă cică la nu știu care dracu radio. Mi-o sărit țandăra. „Fa — strig eu la dînsa — iaca acuș îs douăzeci de ani de cînd te-am luat, da' dacă aș fi știut că ai să-mi aduci în casă vorbe proaste ca aestea cu atomica, mai bine-ți suceam gîtul de atunci, făceam 10-15 ani pușcărie, dar restul eram liber!"

Trase adînc din țigară, mă privi lung și rîse.

— Bun înțeles — zise el — asta-i numai așa, o șagă, c-așa sîntem noi, iștia de prin părțile lui Creangă.

— Hîtri, bădie, și povestași buni.

Niță Baltag clăti din cap, uitîndu-se undeva departe, în nedeslușit.

— Eh, săracu' nostru Creangă! — oftă el. O făcut și el haz de necaz. Da' știm noi ce soartă a avut, cum și-a vărsat sănătatea. Se veseleau boierii cu poveștile lui și, chipurile, îl lăudau. Numai că, oi spune și eu, știți... ca vorba nu știu căruia: faptele, nu oala cu laptele. Pentru că, după cum un sălaș omenesc la vreme de iarnă nu se încălzește suflînd numai cu-n foi țigănesc într-însul, tot așa nici cei cu vorbe înflorite, cu zorzoane, nu-i puteau încălzi inima sărmanului nostru Creangă!...

Îl ascultam pe Niță Baltag, colectivistul de dincolo de Humulești, și prin ochii minții mi se perindau icoane de demult. Parcă-l vedeam aievea pe Ion Creangă, trăind — cum spunea fecioru-su, aflat pe atunci la Viena — pe bulevardul Țicăului din Iașii cei cuprinși de holeră ciocoiască, fără leac de mîntuire, cuiburi în care stăpînitorii vitregi cloceau ouă de omidă în inima țării.

— Doamne — făcu țăranul mai departe. Și cum îl mai boceau boierii după ce-o murit. Se vede că de-atîtea lacrimi cîte vărsau, punîndu-și ceapă la ochi ca să-l jelească, era cît pe ce să putrezească și molozul din prăpădita lui bojdeucă de la Iași, în care-și tîrîiau zilele o babă cerșetoare și cîteva gobăi... Apoi iaca așa aveam și noi a-i cinsti pe dumnealor, la vremea vremii. Că-s șaizeci și cinci de ani de cînd s-o stins și-o stat îngropat ca un păgîn. L-o ridicat însă partidu' nost' la cinste și la mărire, că azi îi cum ți-am spus: din ceas în ceas se schimbă veacu'. I-auzi!

Sări de pe sacii pe care șezuse și, luînd repede boii de funie, mînă pe dreapta șoselei, ferind carul de niște mașini care veneau clacsonînd în vale. Erau vreo șapte-opt, una după alta — doar cîteva din zecile și zecile de autocamioane și de platforme care umblă acum zi și noapte prin părțile pe unde a copilărit Creangă, cărînd pe nedoveditelea bușteni, și draniță de scînduri, și leațuri, și ciment, și fier. Zeci din sutele de camioane încărcate cu cherestea abia scoasă din dinții fierăstraielor de pe valea Secului și de la Neamț și dusă cu zor mare la S.M.T.-urile din regiune, pe șantierele gospodăriilor de stat și ale celor colective, unde se înalță fără zăbavă remize și ateliere, magazii, adăposturi pentru vite, locuințe, cantine.

— Ioate-le, tovarășe, cum aleargă — exclamă țăranul. N-au cînd, că ziua-i cît ceasul. Vin și se duc unde vrei: la Galu, la Pipirig, la Roman, la Pașcani... Duc cherestea și vin bucșite cu marfă pentru cooperative. Alt fel ni-i traiul. Crezi dumneata că de ce le sărim noi în ochi ca chiperu la cei care se pun la cale ca să ne facă țara drob și piftie, care vor să ne înjuge iar ca pe boi?!

Se sui din nou pe sacii de făină și-și îndemnă iarăși boii:

— Ho, ho, ho, hăis-cea, Parisu' și vascrisu' vostru, că la o adică... nu stăm nici noi cu brațele încrucișate. Este și pentru cei care îl caută pe dracu', leac, și, vorba aceea, s-or face toți o apă și-un pămînt dacă nu s-or astîmpăra. Asta să se știe!

Fapt divers

– schiță –

În fața oficiului raional de achiziții și contractări de animale, se opri o șarabană încăpătoare, în coșul căreia, legat de picioare, grohăia un porc mătăhălos, negru, cît un urs. Cel cu căruța, un țăran tuciuriu și rotunjor la trup, cu doi ochi mititei pe fața-i aspră, sări grabnic de pe chilnă și apucînd calul dinspre om de căpițeala hățurilor, coti din drum la stînga și mînă înăuntru, în curtea oficiului. În preajma basculei și pe lîngă cîntarele zecimale din preajmă, nu era țipenie de om.

— Hm! — făcu el bosumflat, umblîndu-i ochii în toate părțile. D-apoi ei cred că eu am cînd prăpădi ziua?

Și fără a mai sta mult pe gînduri, își încîrligă degetul mic de la mîna stîngă, îl vîrî ciudos în gură și șuieră o dată atît de tare, încît jur-împrejur, prin vecini, se stîrni o hărcăteală de cîini, ca și cînd în mahala ar fi dat năvală lupii. La un asemenea semnal, ușa din față se trînti zăngănind într-o parte și, o dată cu un omuleț cu părul vîlvoi care ieși cu zor mare pe prispă, de undeva din spatele casei se arătară încă trei cetățeni, alarmați și ei peste măsură.

— Apăi eu îs Mihai Chiroșcă cu porcul! — le-o luă la toți înainte, gospodarul.

— Și ce? — reproșă careva. Trebuie să fluieri așa?

Mihai Chiroșcă strînse din umeri.

— Da' ce să fac, dacă de-amu-i ceasul opt? întrebă el. Dacă nu vă șuieram eu, pornea să cuvițuie porcul. Că aista-i așa, un fel de sămînță, că te mănîncă de pe picioare dacă nu-i dai ce-i al lui.

— Ai contractat cu noi, nu?! — se interesă și omulețul care între timp coborîse de pe prispă și se apropiase.

— Am, am! — adeveri țăranul, scoțînd la iuțeală formele și înmînîndu-i-le.

— Atuncea, pe cîntar, tovarășe responsabil, da? — ceru unul din cei trei părerea șefului. Acesta din urmă încuviință cu capul și Mihai Chiroșcă, ajutat de ceilalți, dezlegă porcul, coborîndu-l cu vai-nevoie din căruță și suindu-l pe cîntar. După ce mascurul se liniști, iar jocul balanței încetă aproape cu totul, omulețul slobozi glas:

— O sută nouă zeci fix, bade.

— Oooo — se posomorî pe loc țăranul. Cum, n-are măcar două sute de kile?

— N-are! întări responsabilul. De gras, e gras, calitatea întîia și nu ești în pierdere, fiindcă contractul l-ai semnat pentru o sută cincizeci de kilograme.

— Știu eu — zise Mihai Chiroșcă.

— Ei, hai înăuntru.

În birou, după puțină zăbavă, i se făcu socoteala și i se scăzu avansul primit.

— Iscălește aici, bade. Ai de primit 2.090 lei, minus 300.

Țăranul apucă un condei de pe birou, îi șterse penița în părul de la tîmplă, îl muie în călimara de alături, dar deodată se opri.

— Apăi eu, tovarășe *răspunzabil*, — vorbi el, așezînd jos tocul — eu nu mai dau porcul.

— Nu se poate, tovarășe Chiroșcă — sări responsabilul. Ai semnat contract, e sfînt.

— Sfînt, nesfînt, se opuse el, dar eu rup contractul și dau arvuna înapoi. Pentru că — ce mai vorbă lungă! — am și eu o ambiție: dacă vînd un porc, apoi porc să fie, ca mistrețul, nu așa o slăbătură!

Și, nici una, nici două, se scociorî în brîu și numără pe masă douăsprezece hîrtii a cîte 25 de lei fiecare.

— Nu se poate, tovarășe — stărui și cel care încheiase formele.

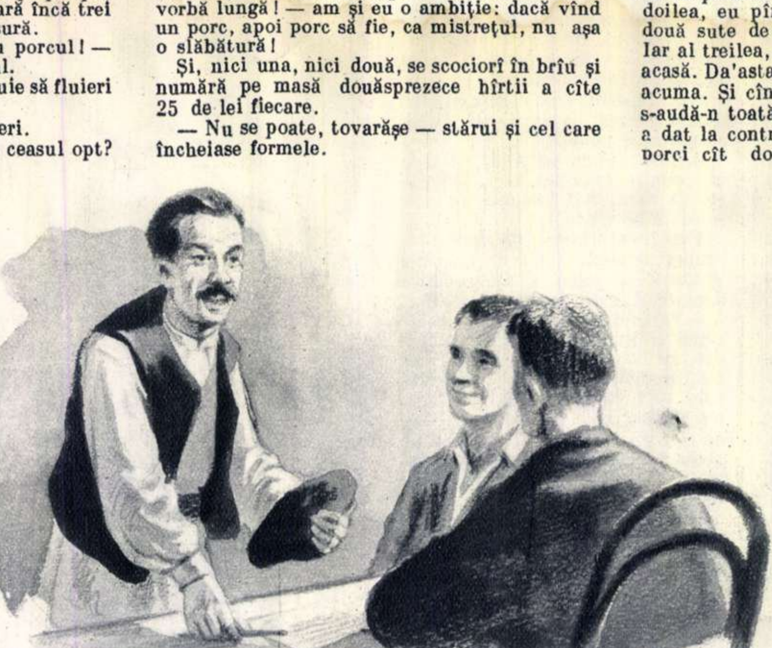

— Măi tovarășe, i-o tăie scurt țăranul. Una și cu una fac două. Eu dacă mai pun oleacă porcul pe mîncare, îl fac de peste două sute de kile, și, după noul contract, cîștig înapoi și arvuna. Așa că anulez contractul vechi, iscălesc cu dumneavoastră contract nou — cum spune la Hotărîre — și pe porcul ista de-afară, și pe cel de-acasă. Vrea statul să facă afacere cu mine? Bine. Nu vrea, bună ziua!

Cei din birou, responsabilul, contabilul, casierul, se sculară de pe scaunele lor și care mai de care porni să-l facă să înțeleagă că contractul încheiat pînă la apariția noii hotărîri trebuia împlinit în condițiile vechi. După preț ca la un ceas, Mihai Chiroșcă abia-abia se lăsă înduplecat.

— Amu am înțeles — spuse el. Dacă-i lege, îi lege.

— În sfîrșit! — răsuflă responsabilul.

— În sfîrșit, în sfîrșit — adăugi țăranul — dar să știți că eu porcul tot nu vi-l dau. Fiindcă am obraz și cunosc eu treburile statului. Că statu', dacă-mi ia mie porcu', are nevoie nu de oase, ci de untură și de slănină! Așa că, pînă nu-l fac butie, nu-l dau, ferit-a sfîntul!

— Se poate, tovarășe? — se uimi responsabilul.

— Apoi iacă, se poate — hotărî Mihai Chiroșcă. Întîi și-ntîi, eu am răgaz, după contract, să vă predau porcul pînă la întîi februarie. Al doilea, eu pînă atunci îl mai țin și-l fac de două sute de kilograme și ies mai în cîștig. Iar al treilea, iscălesc contract și pe porcul deacasă. Da'asta în condițiile Hotărîrii care o ieșit acuma. Și cînd i-oi da pe amîndoi, apoi să s-audă-n toată țara, tovarășe, că-n cutare loc a dat la contractare unu', Mihai Chiroșcă, doi porci cît doi bivoli.

După ce semnă și noul contract și primi avansul, țăranul ieși din birou, se căzni singur de urcă iarăși porcul în căruță, pornind spre casă. Tot drumul pînă în sat, se socoti în fel și chipuri. Cînd intră cu căruța pe poartă, șuieră tot atît de tare cum o făcuse și la oficiu. Nevastă-sa se ivi speriată în prag, pocnind din palme:

— Doamne, Mihai, îi fi răsturnat căruța și-i fi calicit pe drum, porcu, bre!? Mare pagubă de om mai ești!

— Ce pagubă, femeie? — făcu el. Du-te și pune-i țeapăn pe mîncare și pe aista și pe celălalt. Că, ce mai încolo-încoace, l-am și dat la lege. Dacă nu-i fac de peste două sute de kile pe fiecare, să crăp!

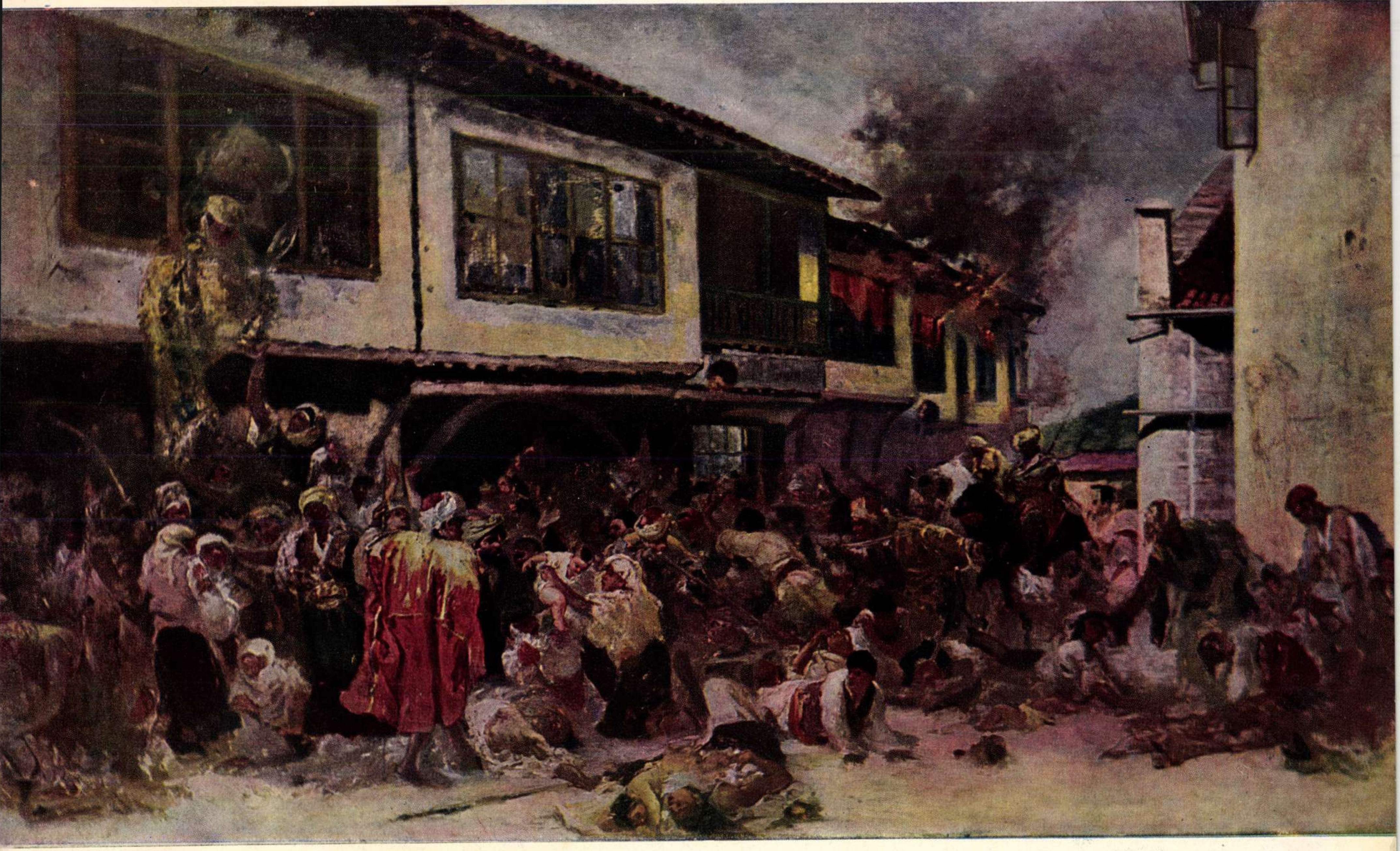

Theodor AMAN

Bulgarii masacraţi de turci la 1876

— Din colecţia Muzeului de Artă al R. P. R. —

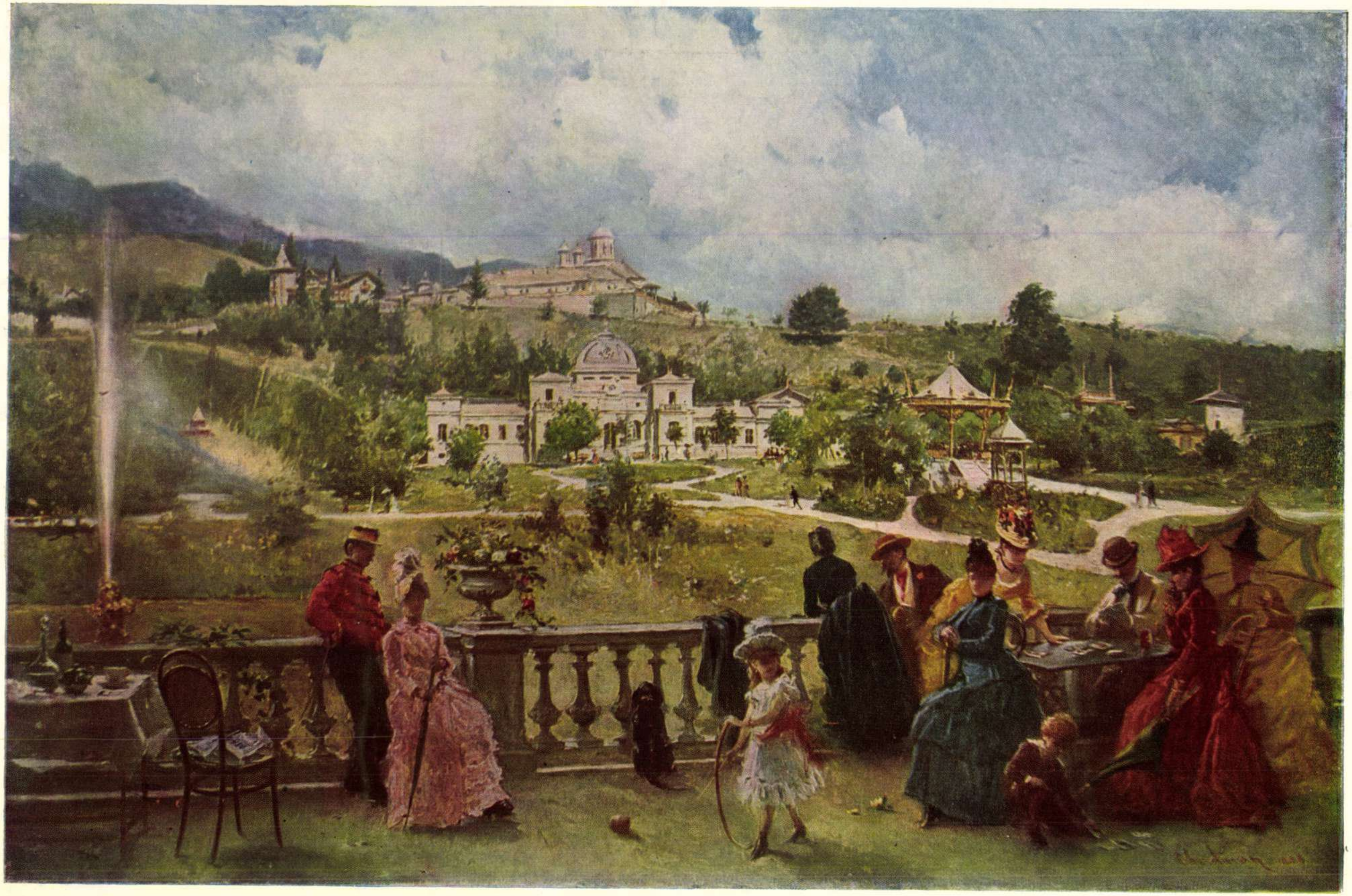

Theodor AMAN

Sinaia la 1888

— Din colecția Muzeului de Artă al R. P. R. —

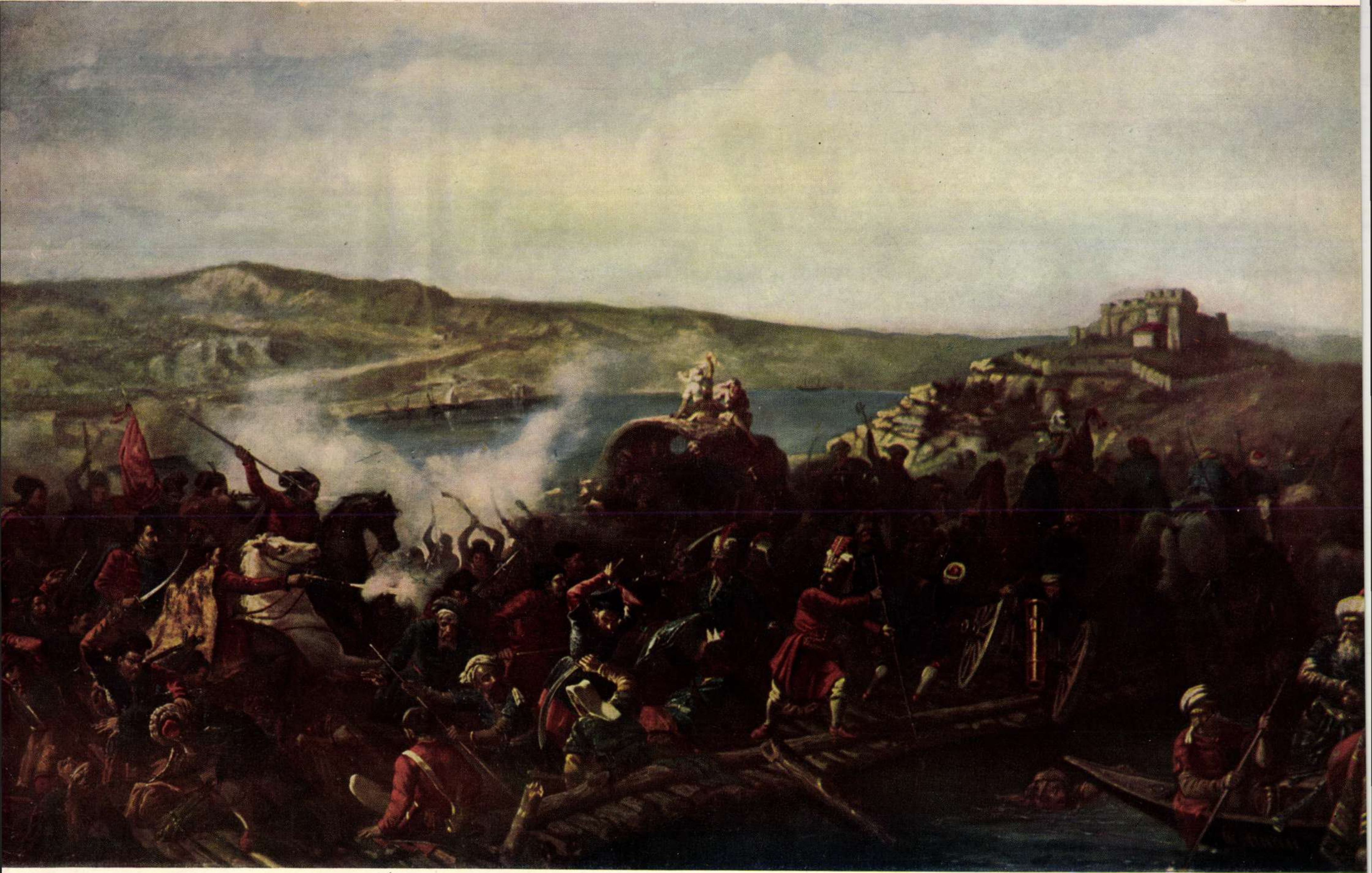

Theodor AMAN

Bătălia lui Mihai Viteazul cu turcii
(pe insula Sfîntul Gheorghe – Giurgiu 1595)
— Din colecția Muzeului de Artă al R. P. R. —

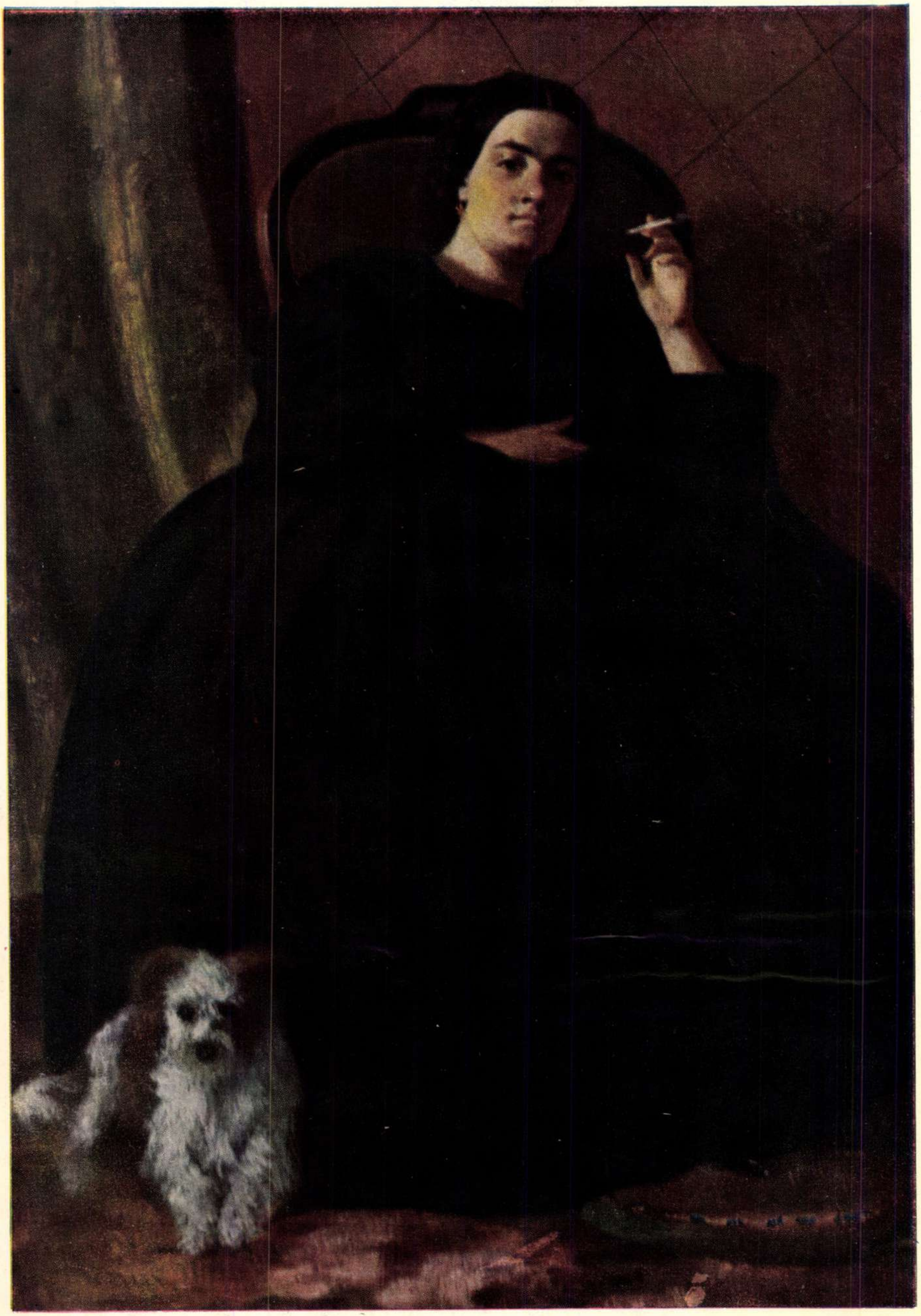

Theodor AMAN

Portret de femeie
— Din colecția Muzeului de Artă al R. P. R. —

SCRIITORI și CĂRȚI

DJAMBUL

Cam prin anii cînd unul din primii socialiști ruși, gînditorul democrat revoluționar N. G. Cernîșevski, era pus de slugile țarului la stîlpul infamiei, într-alt colț al vastului imperiu, în depărtatul Kazahstan, sfidînd puterea altor slugi țariste, tînărul Djambul își încorda întîiași dată strunele dombrei și glasul de akîn.

Realitatea, cu puținele ei bucurii și cu multele-i dureri, i-a fost la îndemînă ucenicului cîntăreț din dombră. Tot așa, bogatul folclor al poporului kazah. Circulau oral prin iurte crîmpeie din poemele lui Alișer Navoi și din poveștile spuse în vestitele „O mie și una de nopți". Apoi, credincios tradiției poporului său, poetul n-a prea stat locului. Cu dombra în mînă și cu stihul pe buze, a străbătut, an de an, largile stepe natale, dar și meleagurile unor noroade vecine, kirghizi, uzbeci ș.a. Poezia a izvorît așadar din viața mulțimilor și s-a înturnat către ele. Iată de ce poetul avea dreptul să afirme cu tărie: „Djambul este numele ce mi s-a dat; popor — îmi e numele adevărat."

La 55 de ani, îmbătrînise și, copleșit de dureri și de boală, își aștepta moartea. Dar la 70 de ani, i s-a întors tinerețea: se instaurase Puterea Sovietică. Atunci s-a născut în el o tinerețe cum nu avusese nici în anii lui tineri. Și dombra a răsunat ca niciodată pînă atunci.

Puterea sovietică i-a redat tinerețea și poetul a știut să-și adune toate resursele bogatului său suflet, ca să-i dăruiască toate cîntecele sale. Djambul a cîntat Constituția și partidul comunist, puterea sovietelor și armata poporului, pe deputații noii orînduiri și frăția dintre popoarele sovietice, vigoarea tinerilor comsomoliști și eroismul mulțimilor făuritoare de nouă istorie. Peste tot, Djambul pune în contrast cele două lumi: cea veche, a robiei, și cea nouă, a libertății. Este tulburătoare metoda lui poetică prin care se relevă elementul nou, victorios: Djambul nu formulează principii, dar le destăinuie cu deplină claritate esența, pornind de la un material elementar, simplu, care la prima vedere ar părea nesemnificativ, dar care, prin glasul marelui poet, devine o oglindă artistică vieții.

Cînd o parte din Uniunea Sovietică a fost cotropită mișelește de hoardele hitleriste, Djambul și-a ridicat dombra, ca pe un scut, să apere, alături de milioanele de piepturi ostășești, inima tinereții sale, inima patriei sovietice. Toți apărătorii Leningradului asediat își aduc aminte cum le-a sosit, în lunile acelea grele, cîntecul de îmbărbătare al lui Djambul, cu titlul „Leningrădeni, copiii mei".

Lui Djambul îi plăcea să sublinieze că el e ucenicul luminoasei învățături leniniste. Nici o poezie a sa de după revoluție nu e lipsită de energia luptătorului de partid, de admirația și dragostea poetului față de Lenin. Și, într-adevăr, poetul kazah a fost unul dintre cei mai activi propagandiști ai ideilor partidului clasei muncitoare.

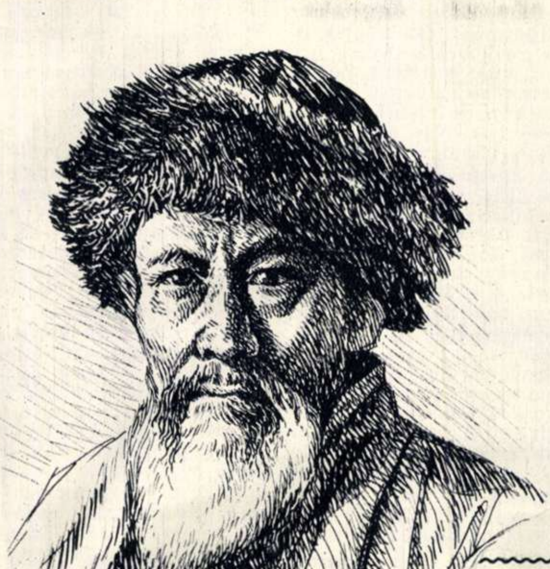

Dăruindu-se cu totul poeziei, Djambul a avut o etică foarte înaltă în săvîrșirea misiunii sale de cîntăreț al poporului. Dacă în trecut strigase îndurerat: „Mai rabdă tu, dragule, cufundă-te-n dor, / afară de dombră, n-ai alt ajutor!"/, după Revoluția din Octombrie, a dobîndit conștiința că dombra sa e o temeinică armă de luptă: „Askerul cu pușca la luptă se duce, / Djambul îndrăgita sa dombră-și aduce".

Și acesta fiind marele poet al stepelor kazahe, poporul asculta oricînd cu emoție glasul patetic și plin de prestigiu al fratelui său de sînge:

Zboară cîntec al meu din aul
în aul;
Ascultați, stepe largi, pe
akînul Djambul!

Un popor, pînă la Revoluție nomad și fără alfabet, și-a adunat puterile laolaltă și a născut un poet tălmăcit azi în peste douăzeci de limbi. Poezia e în firea popoarelor, indiferent de vechimea culturii lor scrise. Ea le e armă și unealtă, alinare și blestem, ură și dragoste, liniște și zbucium, veselie și durere. După Revoluția din Octombrie, poporul kazah și-a creat o cultură nouă, socialistă, scrisă în limba sa și cu nimic mai prejos față de alte culturi.

Djambul, mort în 1945, cu cîteva luni înainte de a-și sărbători centenarul, este însă prezent ca o inimă mereu vie în trupul tînăr al acestei culturi.

Victor KERNBACH

Viața lui Djambul aparține poporului

Djambul, tu fericirea-ntr-un veac ți-ai dobîndit.
Pe tine, fiu al țării, te știe lumea toată.
Purces-au vremuri nouă și tot ce într-un veac
Visat-ai laolaltă cu-atîția, s-a-mplinit.

Chitaii și franțujii și-ntreaga Uniune
Știu cîntecele tale, akînule Djambul.
Cuvîntul tău trăiește pe-a oamenilor buze,
Tu umple-l cu-a ta veche, de-un veac, înțelepciune.

E limpede izvorul, simțirea ta e vie,
Te-ai ridicat pe creasta unui talaz înalt.
Atît avînt și vlagă ți-a dat veacul acesta,
Că fruntea ta răspunde acuma în tărie.

Ca stihul tău să fie mărgăritar de preț,
Coboară-n fundul mării, în nouri te ridică.
Pe cel mai drag prieten — partidul nostru falnic —
Din inimă slăvește-l, bătrîne cîntăreț.

Căci ție, care-aflat-ai lumina, fericirea,
Viața nesfîrșită-ți-aduce ziua nouă
Alese daruri pentru obștescul „toi" [1]). Să lauzi
Ăst veac al fericirii — aceasta ți-e menirea.

Poporul ce-ți dă vlagă și-atîtea bucurii,
Atîta de fierbinte, Djambul, tu îl iubești,
Că de-ai trăi trei veacuri în stepa cea pustie,
În sufletu-ți iubirea tot nu s-ar ofili.

Tu ți-ai așterne barba — covor — cînd va începe
Ospățul, ca norodul, mai vesel să-ospăteze.
Cu creștetul în ceruri, bătrîne cîntăreț,
Îngenunchezi în fața poporului, în stepă.

Djambul încărunțitul, la suta lui de ani,
A fost înscris în liste alături de-alte nume
Și-a fost ales. Sînt mîndru de-această mare cinste
Și-alăturea de mine e-ntregul Kazahstan.

Acolo unde banu-și păstrează stăpînirea,
Bătrîni ca mine-i zvîrle afară-n frig boierul.
Nu-și poate-alege fiii iubiți și buni poporul.
Dintr-un milion, doar unul cunoaște fericirea.

În țara-n care omul cu oamenii e frate
Și-ntre prieteni munca-i ușoară — sînt ferice;
Să mai trăiesc și-o mie de ani aș fi în stare,
Spre a vedea lumina deasupra lumii toate,

Noi sîntem bolșevicii, cu inimi arzătoare,
Prietenia dintre popoare ni-i tăria,
Ni-e comunismul reazim. Deasupră-ne-i făclia
Acestor steaguri roșii, în veci biruitoare.

Averea mea e toată în cîntec, în cuvînt,
Și țara mă cinstește ca pe-un ales al ei.
Muncesc cu sîrg acuma, sînt frate cu poporul.
Nu-i sînt slujbaș eu numai, ci deputat îi sînt.

Poporul mi-a dat votul și-oricît de slab aș fi,
Cît voi trăi purta-voi pe umerii-mi bătrîni
Răspunderea înaltă cît îi Pamirul, dată
De-al meu popor. Din versuri un munte voi clădi.
Să strălucească piatra-i de preț în lumea toată.

Să înflorească arta și însutit să crească
Podoaba țării mele atît de fericită.
Bătrîn sînt, dar viața e tînără, fierbinte.
De partea mea-i puterea partidului—'nainte
Pășesc cu marea oaste și arcul îl întind.
Pe unde-s eu de strajă, dușmani n-au să răzbească.

Drept martori chem acuma pe-alegătorii mei.
Jur patriei iubite viața să-mi închin.
Iar sufletul meu tînăr și dombra mea sonoră,
Poporul meu, doar ție, în veci îți aparțin!

În romînește de **Petre SOLOMON**

---

[1]) Petrecere tradițională a poporului kazah.

IN SPATELE „PARAVANULUI DE AUR"*)

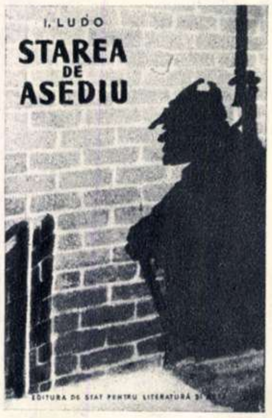

Polemist fecund şi spiritual, mereu prezent în actualitate, abordînd cu curaj, competinţă şi talent probleme din domenii de activitate variate, I. Ludo este şi un romancier care scrie o proză satirică de un pronunţat caracter publicistic, valoroasă atît prin ideile pe care le vehiculează, cît şi prin calităţile ei artistice. Vervă, spirit de observaţie, dar portretistic, facultatea de a crea cu mijloace ingenioase o atmosferă, pasiune politică s-au vădit şi în beletristica lui I. Ludo, publicată înainte de război.

Lipsea acestor opere, însă, dimensiunea epică. În „Domnul general guvernează," primul său roman de după eliberare — lucrare valoroasă, distinsă cu Premiul de Stat — scriitorul nu reuşise în această privinţă să-şi depăşească sensibil vechile limite artistice. Diversele momente ale cărţii nu erau sudate într-un tot unitar. Autorul nu ne oferea aci un tablou în care fiecare linie, fiecare nuanţă să se topească într-un tot, ci, mai degrabă, o seamă de tablouri, dintre care unele se întregeau reciproc, iar altele nu aveau valoare decît privite în sine. Într-o operă care se voia frescă, aceasta constituia o deficienţă. Cu „Starea de asediu", autorul înregistrează în acest sens un progres vizibil.

I. Ludo şi-a asumat o sarcină artistică de loc uşoară, aceea de a crea, într-o suită de romane cu cheie, o vastă frescă satirică a vieţii publice romîneşti din epoca dintre cele două războaie mondiale, de a reconstitui pe plan literar, urmărind strict cronologia evenimentelor şi subliniindu-le semnificaţiile, una din cele mai întunecate pagini din istoria zbuciumată a poporului nostru.

Ciclul poartă titlul sugestiv „Paravanul de aur", autorul intenţionînd să demaşte toată murdăria ce se ascundea în spatele acestui paravan strălucitor, cu care vechii guvernanţi se străduiau să orbească ţara. După „Paravanul de aur" al regalităţii, sînt fel şi soi de afacerişti venali şi pungaşi cinici, criminali odioşi şi trădători fără de scrupule, care ocupă funcţii de parlamentari şi miniştri, înalţi funcţionari şi generali, avocaţi şi profesori cu titluri academice, curteni intriganţi, gazetari şantajişti şi poliţişti sîngeroşi; după „paravanul de aur", sînt moşierii care se sustrag reformei agrare prin şiretlicuri ordinare, sînt bancherii care finanţează partidele „istorice", sînt marii industriaşi care conduc treburile ţării. După „Paravanul de aur", se pregăteşte un nou şi odios război. Despre toată această scursoare camuflată după „Paravanul de aur", vorbeşte I. Ludo ca un procuror al poporului, dar cu mijloacele unui scriitor satiric.

O atare literatură, care te face să te desparţi rîzînd de trecutul de înjosiri şi umilinţe, de sînge şi noroi, o atare literatură care te face să iubeşti mai pasionat încă viaţa nouă pe care, cu sacrificii şi elan, o clădim — este foarte utilă. Am vrea, însă, să subliniem greutăţile de ordin artistic, cărora trebuie să le facă faţă autorul unei astfel de opere. Într-un roman politic cu cheie, tratînd o epocă oarecum apropiată, vie încă în memoria multor cititori, autorul e nevoit să respecte o cronologie strictă, să nu omită nici un eveniment de oarecare importanţă. El e mult mai înrobit adevărului concret decît un romancier care abordează o epocă îndepărtată. Acesta din urmă, pe baza unor anumite date obiective, oferite de istorie, şi a înţelegerii epocii respective, creează o operă în care ficţiunea are un rol important.

Cîmpul în care se poate exercita fantezia unui scriitor ce abordează cronica contemporană, cu cheie, e mult mai restrîns, legătura dintre diverse episoade, deci, mult mai greu de făcut. I. Ludo a învins aceste dificultăţi cu succes şi ne-a dăruit, cu „Starea de asediu", o operă satirică închegată. Acţiunea acestui roman continuă pe aceea din „Domnul general guvernează" şi se desfăşoară pînă la reîntoarcerea neaşteptată a prinţului Carol în Romînia.

Vorbeam mai sus despre progresul înregistrat pe plan compoziţional — progres cu atît mai vizibil, cu cît în „Starea de asediu" acţiunea se desfăşoară pe mai multe planuri decît aceea din „Domnul general guvernează". Se observă, de asemeni, un progres vizibil în ceea ce priveşte folosirea procedeelor satirice. Autorul a renunţat la unele procedee facile şi găseşte mereu mijloace noi, adecvate conţinutului, pentru a stîrni dezgustul cititorului faţă de societatea pe care o descrie. Savuroase sînt, de pildă, paginile în care ne e înfăţişat modul cum decurge campania electorală în timpul guvernării liberale. Fiecare discurs e o mostră de lipsă de cultură, de preţiozitate, de demagogism ieftin, dar fiecare este astfel alcătuit încît să caracterizeze, în linii mari, un personaj din această odioasă galerie de tîlhari şi şperţari. Plin de vervă e pasajul în care ne e înfăţişat Jugănaru, imitînd gesturile oratorice ale lui Mussolini, de asemeni acelea în care sîntem martorii frămîntărilor ambiţiosului Willi Pămînteanu.

Pamflet de calitate scrie I. Ludo în capitolele în care înfăţişează primele schimbări pe care guvernarea naţional-ţărănistă le-a adus în ţară. De remarcat, însă, că autorul nu se mulţumeşte numai cu un comic obţinut prin notarea gesturilor, a limbajului, că el se străduieşte să dezvăluie goliciunea morală a personajelor sale privindu-le nu numai dinafară, ci şi din interior. Autorul pare că se pune în pielea personajelor, că simte cu simţămintele lor, că gîndeşte cu creierul lor. În felul acesta, el poate dezvălui tot cinismul cu care aceştia acţionează împotriva poporului muncitor. În felul acesta, şarlatanii şi escrocii, criminalii şi trădătorii se autodemască ei înşişi, pînă în străfundurile fiinţei lor, orice comentariu al scriitorului devenind de prisos.

Deosebit de interesant din acest punct de vedere ni se pare a fi capitolul în care ni se descrie reacţia lui Ionel Viziru la moartea regelui Ferdinand. Ionel Viziru e sincer afectat de această moarte, nu fiindcă l-ar fi preţuit sau iubit pe suveranul său, dar fiindcă îşi dă seama că a pierdut în acest ins abulic cel mai preţios instrument prin care-şi asigura dominaţia politică. În felul acesta, cititorul îşi dă seama că, în ciuda inteligenţei sale diabolice, Ionel Viziru e un ins slab, că, în fond, toată tăria lui a constat în a domina un neputincios, că toate succesele sale nu se datorează decît unor împrejurări cu totul întîmplătoare. De altfel, autorul, sugerînd existenţa şi dezvoltarea mişcării muncitoreşti, prezentînd toate actele politice ale conducătorilor burghezi ca defensive, îl lasă mereu pe cititor să întrevadă slăbiciunea lor reală, pe care aceştia zadarnic încearcă s-o mascheze.

Lipsa principală a cărţii ţine de faptul că autorul nu sugerează cu destulă forţă, intensitatea luptei clasei muncitoare în acea epocă. E evident de asemenea că personajele nu se diferenţiază prin limbaj, deşi există anumite încercări de a realiza bădărănia conului Alecu Porcu, vulgaritatea gazetarului şantajist Mărunţelu sau ipocrizia lui Iuliu Dacu cu ajutorul limbii pe care o folosesc.

Am vrea ca I. Ludo să depăşească aceste lipsuri şi să ridice la un nivel superior genul romanului publicistic, atît de preţuit de masele de cititori, gen în care I. Ludo s-a dovedit un creator fecund.

Eugen LUCA

---

*) Starea de asediu—roman de I. Ludo, E.S.P.L.A. 1955.

Din vitrinele librăriilor

EUSEBIU CAMILAR: „POARTA FURTUNILOR"

Volumul scriitorului Eusebiu Camilar, tipărit de Editura Militară a Ministerului Forţelor Armate ale R.P.R. în condiţii grafice excelente, conţine un număr de cinci povestiri istorice, inspirate din frămîntatul trecut de luptă al patriei noastre.

Sînt prezentate în „Poarta furtunilor" momente din marile bătălii pe care, de-a lungul anilor, poporul romîn le-a dus împotriva cotropitorilor turci, cu o vitejie şi un eroism de neuitat. În paginile sale, scrise într-o frumoasă limbă romînească, scriitorul Eusebiu Camilar reînvie înfricoşătoarea luptă de la Rovine, cînd oştile de ţărani romîni, conduse de bătrînul domn Mircea, au înfrînt puhoiul semilunei, ruşinînd pe încrezuţii cavaleri ai apusului, sau zile din anii domniei lui Vodă Ţepeş.

Pline de farmec sînt evocările figurilor lui Ştefan cel Mare, Petru Rareş sau Ion Vodă cel Cumplit, domnitori vestiţi pentru lupta pe care au dus-o împotriva cotropitorilor turci.

În fiecare pagină, scriitorul scoate în evidenţă eroismul omului simplu, din popor, care s-a jertfit de-a lungul veacurilor pentru libertatea patriei sale dragi.

„Poarta furtunilor", volum de înaltă ţinută artistică, aduce o contribuţie de seamă la educarea tinerei generaţii în spiritul patriotismului.

L. Seifullina
„Virineia" (Ed. Cartea Rusă)

Literatura pentru toţi
L. SEIFULLINA
VIRINEIA

Leonid Lenci
„Oaspeţi dragi" (Ed. Cartea Rusă)

LEONID LENCI
OASPEŢI dragi

Jack Lindsay
„Primăvara amăgitoare" (E.S.P.L.A.)

JACK LINDSAY
PRIMĂVARA AMĂGITOARE

LETIŢIA PAPU: „LÎNGĂ UN GEAM DESCHIS"

În volumul Letiţiei Papu, apărut de curînd în Editura de Stat pentru Literatură şi Artă, sînt incluse douăzeci şi cinci de poezii publicate în ultimii ani.

Registrul liric al poetei este bogat. Ea îşi culege temele poeziilor din imediata actualitate, fiind mereu prezentă, cu versul său, în lupta pentru socialism şi pace.

Această prezenţă activă în actualitate dă versurilor Letiţiei Papu vigoare şi combativitate, le face din ce în ce mai îndrăgite de cititori. Autoarea slăveşte în poeziile sale partidul, conducătorul luptei poporului nostru pentru o viaţă mai bună (poezia „Partidului"), şi îşi îndreaptă atenţia asupra aspectelor esenţiale ale vieţii noastre, prezentînd în versurile sale imagini din lupta pentru o recoltă bogată („Am plecat la sat"), sau figuri de oameni simpli („Grăjdarul colectivei"). Nu lipsesc nici versurile demascatoare împotriva imperialiştilor, nici poeziile în care străbate dorinţa fierbinte de pace a poporului nostru.

Călătorind în ȚARA HAȚEGULUI

de Petru VINTILĂ

„Cît drum a străbătut omenirea de la opaițul primitiv la becul electric, înșurubat de mîna lui Petru Iovanescu!"

Sînt locuri în țara romînească în care semnele vremurilor trecute au rămas la vedere și în zilele noastre.

În apa limpede a Ozanei, se mai oglindesc și azi rămășițele Cetății Neamțului; la Sighișoara, fortăreața zidită pe dealul din mijlocul orașului, biruie încă vremurile, iar în București, multe din casele situate pe actuala stradă 30 Decembrie stau pe temeliile Curții Vechi. Muzeele din orașele țării noastre sînt pline de relicve, dar nici un alt loc nu este într-atîta el însuși un vast și impresionant muzeu cum e Țara Hațegului. Un muzeu de preistorie și arheologie, de botanică și zoologie, un muzeu geografic și un tezaur folcloric de o remarcabilă bogăție și frumusețe.

★

Cînd am plecat din Hunedoara, aveam în minte două imagini alăturate: aceea a castelului medieval de pe țărmul stîncos al rîului Zlaști și construcțiile uriașe ale furnalelor moderne. În unda aceleiași ape, se oglindesc turnurile cetății lui Iancu de Inidoara, dar și hornurile furnalelor unde stăpînesc mîinile agere ale primtopitorilor Cîndea Iosif, Forțu Petre și Lăbuneț Valer.

Cînd am plecat din Hunedoara, era într-amurg. Chiar și natura părea nehotărîtă în imaginea ce-o oferea călătorului venit, pentru întîia oară, prin aceste locuri. La apus, soarele apunea fără grabă îndărătul dealurilor împădurite, dar aici, la vreo cinci sute de pași înaintea mea, dincolo de liniile gării, zăream o imagine asemănătoare. Dintr-un tren care venea de la furnale, căldări uriașe își deșertau încărcătura lor de zgură incandescentă. Și peisajul era aidoma soarelui la apus.

★

Această originală și nemijlocită vecinătate a trecutului cu prezentul aveam apoi s-o remarc mereu în călătoria făcută prin străvechile meleaguri ale Țării Hațegului.

În trenul care m-a purtat într-o noapte de neuitat pînă la Subcetate, unii dintre vecinii mei de compartiment păreau îmbrăcați în straie de acum două milenii. Erau cîțiva țărani de pe la Ostrov și Zăicani. Purtau căciuli așa cum țin minte să fi văzut în fotografiile ce reprezentau fragmente de basoreliefuri de pe columna lui Traian din Roma antică. Cojoacele întoarse cu mițele în afară și opincile mari, cu gurguiul încovoiat în sus, ca niște ciocuri de pajuri, întregeau, ca într-un muzeu etnografic, imaginea unor straie de mare vechime. Dar tot aici, în același compartiment, stăteau muncitori de la Hunedoara și Călan, îmbrăcați în salopete. Tot aici, erau și cîțiva tineri geologi, în haine de piele. Aparatele lor de mare sensibilitate stăteau la adăpost, în cutii căptușite cu catifea, alături de traistele și desagii țăranilor cu care călătoream.

Unul dintre țărani, care-mi spusese că-i de loc din Meria, povestea:

—Iacă, am șaizeci de ani, dar eu numai a doua oară m-am suit într-un tren. Sînt oameni la noi, în Meria și Lunca Cernii, care n-au văzut nici acuma tren...

A doua zi, la Hațeg, am aflat că, în urmă cu vreo opt ani, cînd pentru prima oară a fost trimisă la Lunca Cernii o caravană cinematografică și filmul a fost rulat pe un ecran de o rustică originalitate (pe zidul unui grajd), localnicii au rămas uluiți, spunînd că au văzut jucînd oameni pe zid...

★

De la Hațeg, am plecat la Peștenița cu o trăsură a sfatului popular, în tovărășia unui inginer agronom și a doi activiști de la secția agricolă a sfatului. Vizitiul bătrîn stătea țeapăn pe capra trăsurii și-mi reținu deîndată atenția prin dezinvoltura gesturilor pe care le făcea, îndemnînd caii la trap ușor. Am aflat că fusese în tinerețe vizitiu la groful Kendeffy:

— Asta-i moartea mea, calul. Cît despre grofi, bine că s-au dus pustiei.

Vorbăreț, vizitiul se schimbă în ghid și începu să arate cu codirișca:

— Pe unde mergem noi acuma, era numai moșia lui Kendeffy. Avea 32 de munți și nu știu cîte castele și cășî...

...Curînd, inginerul agronom îmi arătă cu mîna undeva, spre miazăzi:

— Acolo-i Retezatul.

Nu vedeam nimic. Soarele abia răsărise și valea uriașă era plină de un abur lăptos care-mi împiedica vederea departe.

Abia după vreun ceas, cînd s-a ridicat ceața, ni s-a înfățișat dintr-o dată, surprinzător de drept și de înalt, peretele Retezatului. Cîmpia Hațegului se desfășoară lin, chiar pînă la poalele munților, unde zidul de calcar țîșnește dintr-o dată uluitor, pînă la o înălțime de peste 2000 de metri, întîmpinîndu-te ca peretele unei înfricoșătoare cetăți.

★

La Peștenița, am ajuns către amiază. Despre Peștenița, un ghid al fostului județ Hunedoara, pe care-l luasem cu mine, nu pomenea decît atît: „un sat fără importanță". Însă din 1934, cînd a fost tipărit ghidul, multe s-au schimbat și în străvechea „Terra Hatzog", cum i se spunea acestui ținut în documentele secolului al XIII-lea, pe vremea lui Litovoi și Bărbat.

Aici a luat ființă cu doi ani în urmă o gospodărie agricolă colectivă. Sînt numai 35 de familii intrate în colectiva „Filimon Sîrbu", dar ceea ce s-a făcut aci pînă acum și ceea ce e plănuit a se face. echivalează cu munca a generații întregi. Colectiviștii au electrificat satul. Ursu Gheorghe, Preda Istafiu, Pasc Iosif și Preda Leon povestesc, cu legitimă mîndrie, cum au lucrat la electrificarea satului. Fierarul gospodăriei, tînărul Crăciunel Traian, are de lucru în fiecare seară, fiindcă el e și mecanicul-șef al uzinei electrice. Pe peretele încăperii unde e biroul gospodăriei, stă agățată într-un cui o lampă cu petrol. Tălicul de sticlă e afumat din belșug! Lampa asta a rămas acuma ca o piesă de muzeu. Să fiu președinte la gospodărie, ori învățător la Peștenița, aș scrie pe o hîrtie dedesubtul lămpii: „Așa ne luminam pe vremea burgheziei". Din mijlocul tavanului, atîrnă acuma sîrma cu becul electric. De-abia construită, cu o forță de 120 cai putere, uzina electrică nu-i mai mulțumește pe colectiviști. Ei vor să construiască una și mai puternică.

Pe Glămeiul, deal la poalele căruia stă înșirat satul Peștenița, se zăresc livezile colectiviștilor. De rodul lor răspunde brigadierul Ursu Gheorghe, absolvent al unui curs special de pomicultură. Am fost martor în ziua aceea la o solemnitate, căreia înfățișarea modestă nu i-a știrbit, ci, dimpotrivă, i-a conferit aureola unei ședințe de-o însemnătate deosebită.

„Ne vom strădui să rodească livezile colectivei în fiecare an, nu tot la doi-trei ani o dată!"

Brigadierul Ursu Gheorghe se evidenţiase în toamna trecută pentru recolta bogată de prune, mere şi pere, obţinută din livezile gospodăriei colective. Şi acum, inginerul agronom i-a înmînat insigna de fruntaş în recolte bogate. Brigadierul e un om înalt, slab, cu nasul acvilin şi părul negru, albit uşor pe la tîmple. Are o singură mînă. Una a pierdut-o pe front. Dar el a smuls naturii recolte bogate, nemaivăzute la Peştenița, cu o singură mînă. Cînd inginerul agronom i-a fixat insigna la reverul laibărului de şiac şi au răsunat aplauze în încăperea tixită de colectivişti, brigadierul Ursu Gheorghe, roşu în obraji de emoţie, a găsit totuşi cele mai frumoase cuvinte de răspuns :

— Ne vom strădui să rodească livezile colectivei în fiecare an, nu tot la 2-3 ani o dată!

★

De la Peştenița, am plecat la Sarmizegetusa. Am aşteptat cîteva ceasuri în halta Peşteana. În modesta sală de aşteptare, mai erau doi ţărani. Am înţeles că sînt de la Ostrov. Unul colectivist, celălalt încă ţăran cu gospodărie individuală, dar — se vedea — aplecat a intra şi el în colectiv. Atunci am aflat cel mai înflăcărat şi înţelept îndemn pe care l-am auzit vreodată în legătură cu problema colectivizării. Cei doi ţărani vorbeau tare, fără să mă ia în seamă. Parcă nici n-aş fi fost acolo, în ochii şi urechile lor.

Unul zicea, privindu-şi îndelung opincile:

— E greu, tare greu îmi vine să intru...

— Îl văzui pe Ion, pe fi-tu, ieri. O vinit în permisie din armată. Aşa-i, mă?

— Aşa-i, dar ce vrei să zici cu asta?

— Zic către el: „Mă Ioane, cum te simţi în cizme?“ Mi-a răspuns: „Bine, nică Andrei, ca păstrăvu-n apă mă simt. E încălţăminte faină“.

— Şi ce vrei să zici cu asta?

— Păi, să vezi, că tot Ion al tău mi-a spus ieri: „Nică Andrei, îs tare faine cizmele, dar la început nu mi-or plăcut. M-am simţit nu ştiu cum. Dar acuma, numai cizme aş purta. Le-aş arunca dracului opincile...“

— Nu înţeleg...

— Ei, vezi? Aşa ar veni şi cu colectiva. Ca şi cu cizmele. Dacă te înveţi cu ele, nu mai vrei nici în ruptul capului să te întorci la opinci...

„...E neapărată nevoie să ai patimi cinegetice, fiindcă aici nu-s de loc rare întîlnirile cu mistreţii şi caprele negre...“ Şi uneori e bine să ai şi puşcă...

★

Gara Sarmizegetusa e la o aruncătură de praştie de sat. Aproape toate casele aci sînt de piatră. Localnicii nu aduc piatra nici din albia rîului, nici din munte. O găsesc în pămînt, atunci cînd sapă temeliile viitoarei case. E piatră din străvechi ziduri de cetate. In pereţii multor case ţărăneşti din Grădiştea Haţegului, cum i se mai spune acuma anticei Sarmizegetuse, am văzut blocuri de piatră cioplite cu dalta şi ciocanul în al doilea secol dinaintea erei noastre. Am văzut în zidul unei case două jumătăţi dintr-o piatră rotundă, de rîşniţă. După două milenii, se mai vede scobitura rotundă din mijlocul rîşniţei.

Dar viaţa omenească pe aceste meleaguri s-a dovedit a fi mult mai veche decît cele două milenii despre care mărturiseşte, în tăcuta şi elocventa ei prezenţă, rîşniţa zidită în peretele unei case contemporană cu uzinele atomice. Aşa, de pildă, într-o gazetă apărută mai săptămînile trecute, am întîlnit o ştire în care se vorbea despre o importantă descoperire făcută în peştera Cioclovina. Citez din text: „În cursul cercetărilor asupra depozitelor de fosforite şi chiropterit, executate sub auspiciile Comitetului Geologic, un colectiv speologic a studiat peştera Cioclovina. Cercetătorii au descoperit în această peşteră numeroase piese metalice de diferite forme, precum şi o mulţime de mărgele din chihlimbar, ceramică şi sticlă colorată de forme şi dimensiuni variate. Studierea pieselor descoperite a arătat că ele datează din epoca Hallstadt (prima epocă a fierului) prezentînd prin urmare o vechime de circa 2900 ani“...

Iată, aşadar, nu departe de ruinele străvechei Sarmizegetuse, urme de vieţi omeneşti mai vechi cu aproape 1000 de ani. Dar omul a lăsat amintiri cu mult mai vechi chiar şi decît tezaurul de la Cioclovina. La Federi, în peştera „Gaura Cocoşului“, s-au aflat unelte de silex ale omului paleolitic, vestigii care te duc cu alte mii de ani în urmă.

Cu toate acestea, prezentul e atît de violent vizibil în străvechiul Sarmis, încît chiar şi omul neînzestrat cu perspicacitate deosebită îl sesizează din clipa cînd a coborît din tren. La Sarmizegetusa, becurile electrice ard uneori şi ziua la amiază. Nu sînt îndemnat să-l critic pentru risipă pe tînărul ţăran Petru Iovanescu, care de cîteva luni încoace e mecanicul microhidrocentralei electrice din Sarmis. Înţeleg din ce adînci resorturi ale inimii sale vine grija de a lumina satul chiar şi ziua...

În muzeul arheologic din sat, sub vitrinele de sticlă, am văzut o colecţie de opaiţe antice, din lut ars. Cît drum a străbătut omenirea de la opaiţul primitiv pînă la becul electric, înşurubat de mîna lui Petru Iovanescu! De aci înţeleg şi pasiunea localnicilor de a construi microcentrale. De comuna Sarmizegetusa ţin satele Zăicani şi Hobiţa. Întîi au zidit microcentrala de la Sarmizegetusa, cu o cădere de apă de la o înălţime de 12 metri. Apoi, au construit o altă microcentrală, la Hobiţa, cu o cădere de 24 metri. Şi acuma e aproape gata a treia microcentrală, aceea de la Zăicani.

★

Dar electricitatea nu e unica lumină care a pătruns strălucitoare şi magnifică în acest colţ de ţară.

Ani îndelungaţi, din Sarmizegetusa n-a ieşit decît un singur licenţiat, posesor al unei diplome de profesor secundar.

În ultimii zece ani însă, de aici au pornit nenumăraţi tineri la şcoli de meserii, la şcoli pedagogice, la institute superioare şi şcoli de ofiţeri. În trecut, era un singur învăţător şi acuma sînt 13 învăţători. Duminicile, sala căminului cultural e neîncăpătoare şi oamenii stau ciorchine chiar şi în cadra ferestrelor, ca să vadă programul artistic, ori să audă conferinţele.

Învăţătorul Tetileanu îşi aminteşte cu duioşie cum făcea, cu vreo şapte-opt ani în urmă, ca să-i atragă pe oameni la căminul cultural: îşi lua vioara şi cînta în sala căminului, cu ferestrele larg deschise. Fermecaţi de suspinul dulce al corzilor de alăută, oamenii s-au deprins să cunoască acest original semnal.

Acuma vin singuri să asculte emisiunile la radio, să asculte lecţiile cursului agrotehnic, să citească ziare şi cărţi, ori să joace şah.

★

E greu, chiar pentru un drumeţ şi scriitor mai încercat decît mine, să dea în cîteva fugare note de drum imaginea întreagă a unor locuri ca Ţara Haţegului. Trebuie să întruneşti caracteristicile a nenumărate profesiuni şi pasiuni: să ai patima relicvelor istorice, ca să nu treci insensibil pe lîngă zidurile bisericii din Densuş; să ai patima comună alpiniştilor, ca să înţelegi pe deplin farmecul unei nopţi petrecute la cabana Baleia; să fii măcar un botanist amator, ca să te apleci uimit asupra florei rare de pe Retezat. Fiindcă aci ai să găseşti orhidee de munte şi clopoţei mari, liliachii, care înfloresc chiar şi sub pojghiţa de zăpadă. Şi mai e neapărată nevoie să ai patimi cinegetice, fiindcă aci nu-s de loc rare întîlnirile cu mistreţii şi caprele negre, cu rîşii, vulpile şi căprioarele delicate şi sperioase. Ce să mai vorbesc de patima culegătorilor de folclor!...

Dar mai presus de orice îţi trebuie dragostea de oameni pe care au avut-o totdeauna marii călători, de la Ovidiu cel trist pînă la ciobanul necunoscut care a născocit mioriţa.

Cînd părăseşti Ţara Haţegului, prin cheile de la miazăzi, loc care se cheamă „Poarta de fier“, locomotiva şi trenul coboară încet, pe o linie ferată originală, cu cremalieră. Sistemul roţii dinţate conferă locomotivei puteri noi, ca să poată urca ori coborî prin această poartă de fier, poartă cunoscută de pe vremea romanilor, care au bătut cu săgeţile şi lăncile în uşorii ei de piatră.

Acuma, gospodăriile agricole colective, expediţiile geologice şi liniile electrice care trec către Hunedoara şi Calan arată că şi pe acest pămînt, plin de relicve ale trecutului, a început să scînteieze strălucitoarea lumină a erei socialiste.

Vas de marmoră decorat

„...Nici un alt loc nu este într-atîta el însuşi un vast şi impresionant muzeu cum e Ţara Haţegului...“

Ambasadorul extraordinar și plenipotențiar al R. P. Polone în R. P. R., Jan Izydorczjk, a prezentat recent, scrisorile de acreditare președintelui Prezidiului Marii Adunări Naționale a R. P. R., dr. Petru Groza. In fotografie: după solemnitatea prezentării scrisorilor de acreditare.

↑

Orchestra de muzică națională chineză, care ne-a vizitat recent țara, a adus din nou mesajul minunatei arte chineze, cunoscută și îndrăgită poporului nostru în ultimii ani. În fotografie: un aspect de la unul din concertele date de orchestră, concert care s-a bucurat de un deosebit succes.

O dată cu toate popoarele iubitoare de pace din lumea întreagă, poporul nostru și-a trimis reprezentanții săi la Adunarea Mondială pentru Pace, ale cărei lucrări au început la 22 iunie la Helsinki. In fotografie: delegația romînă înainte de plecarea spre Helsinki. →

Un aparat de radio? Nu. Este tot un aparat, dar care va folosi la determinarea rapidă a umidității produselor agricole și a derivatelor lor. El a fost realizat de curînd de un colectiv de tehnicieni de la Institutul de cercetări și proiectări electrotehnice din București. Acest „umidometru" s-a dovedit a fi superior aparatelor de acest fel care se aduceau în trecut din străinătate. Iată în fotografie pe ing. Steru Marius, unul dintre realizatorii acestui aparat, împreună cu specialiști din domeniul agrotehnic, verificînd etalonajul aparatului. ↓

Iubitorii de muzică din Capitală au avut recent ocazia de a cunoaște arta interpretativă a talentatei pianiste franceze Nicole Henriot. In cele două concerte date în sala Ateneului R.P.R., sub conducerea dirijorală a maestrului George Georgescu, tînăra pianistă a dovedit o desăvîrșită tehnică, împletită cu o sensibilitate și o expresivitate artistică deosebită. In fotografie: Nicole Henriot, alături de artistul poporului George Georgescu, mulțumind publicului pentru călduroasele aplauze. ↓

fotocronica
FLACARII

Răspundem cititorilor

UN TRATAT AL APĂRĂRII PĂCII

Mai mulţi cititori, printre care şi tov. Ioan Constantin din Cîmpina, ne-au adresat o serie de întrebări cu privire la Tratatul de prietenie, colaborare şi asistenţă mutuală, încheiat la Varşovia. Răspundem în acest număr la două din aceste întrebări:

Căror principii fundamentale ale Cartei O.N.U. îi corespund prevederile Tratatului de la Varşovia şi de ce nu corespunde acestor principii, pactul Atlanticului de nord?

Tratatul de la Varşovia a fost încheiat pe baza respectării principiilor O.N.U. şi, ca atare, corespunde în întregime ţelurilor şi principiilor Cartei O.N.U. El se bazează pe astfel de principii ca respectarea suveranităţii de stat, neamestecul în afacerile interne ale altor state, egalitatea în drepturi ale statelor mari şi mici — principii care corespund intereselor vitale ale popoarelor, de apărare a păcii şi securităţii lor.

Prin Tratatul de la Varşovia, Uniunea Sovietică împreună cu celelalte ţări participante la Tratat s-au obligat ca, pe baza respectării stricte a Cartei O.N.U., să asigure pacea şi securitatea europeană. Părţile contractante s-au obligat de asemenea ca, în conformitate cu Carta O.N.U., să nu recurgă la folosirea forţei în relaţiile lor internaţionale, să rezolve litigiile lor cu alte state prin mijloace paşnice şi să participe la toate acţiunile internaţionale, ce au drept scop asigurarea păcii şi securităţii în lume. În legătură cu aceasta, Tratatul de la Varşovia prevede că statele semnatare vor lupta pentru reducerea generală a armamentelor şi interzicerea armelor atomice şi cu hidrogen, precum şi a celorlalte tipuri de arme de exterminare în masă.

Lucrurile stau cu totul alt fel în ceea ce priveşte pactul agresiv al Atlanticului de Nord (N.A.T.O.) care a fost creat prin încălcarea directă a Cartei O.N.U. şi care se bazează pe principiul dominării unui stat asupra altor state.

După cum se ştie, organizatorii pactului nord-atlantic susţin că acesta ar fi un acord regional admis prin art. 52 al Cartei O.N.U. Se pune însă întrebarea: ce fel de acord regional este N.A.T.O. cînd el cuprinde ţări situate în ambele emisfere ale globului?

Existenţa N.A T.O. nu poate fi de asemenea justificată nici prin referirea la art. 51 al Cartei O.N.U., care prevede că fiecare membru al O.N.U. are dreptul să ia măsuri de autoapărare individuală sau colectivă în cazul cînd este ameninţat, întrucît, după cum se ştie, nici S.U.A., nici Anglia, Franţa sau alte ţări care fac parte din N.A.T.O. nu sînt ameninţate de nici un fel de agresiune.

În afară de aceasta, art. 5 al tratatului N.A.T.O. încalcă în mod direct art. 53 al Cartei O. N. U., care prevede că nici o acţiune de constrîngere nu poate fi luată pe baza acordurilor regionale, fără autorizaţia Consiliului de Securitate al O.N.U. Or, art. 5 al tratatului N.A.T.O. prevede folosirea forţei armate de către statele semnatare fără nici o autorizaţie din partea Consiliului de Securitate. În legătură cu aceasta, trebuie să amintim că, spre deosebire de art. 5 al tratatului N.A.T.O., art. 4 al Tratatului de la Varşovia prevede că, Consiliul de Securitate va fi înştiinţat asupra măsurilor de autoapărare individuală sau colectivă ce ar fi luate de statele participante la Tratat. „Aceste măsuri — se spune în Tratatul de la Varşovia — vor fi sistate îndată ce Consiliul de Securitate va fi luat măsurile necesare pentru restabilirea şi menţinerea păcii şi securităţii internaţionale".

Acestea nu sînt decît cîteva date concrete care arată că Tratatul de la Varşovia, în ansamblul său, corespunde întru totul spiritului Cartei O.N.U. şi serveşte intereselor vitale ale ţărilor iubitoare de pace.

CÎND ŞI CÎT SĂ FACEM PLAJĂ?

La această întrebare a tov. Gh. Bigu, elev în anul I la Şcoala medie tehnică moto-auto, din Bucureşti, a răspuns tov. N. Andriţoiu de la Observatorul de fizica atmosferei al Institutului Meteorologic.

In general, se crede că plaja, ca să dea rezultatele dorite, trebuie făcută la răsăritul soarelui, cînd — se spune — acesta ar fi mai bogat în raze ultraviolete. Aceasta e o părere cu totul greşită. Cunoaşterea compoziţiei radiaţiilor soarelui care ajung la suprafaţa pămîntului şi măsurarea lor în tot timpul zilei, au arătat, dimpotrivă, că radiaţiile ultraviolete din spectrul solar cresc în intensitate de la răsăritul soarelui către amiază, cînd puterea lor este maximă, şi scad apoi în mod corespunzător, ca şi radiaţiile din spectrul vizibil, pînă la apusul soarelui.

În razele solare care ajung la suprafaţa pămîntului, sînt destul de puţine radiaţii ultraviolete. Bunăoară, la înălţimea de 30 grade a astrului, radiaţiile ultraviolete se găsesc în proporţie de 3%, iar atunci cînd el este aproape la orizont, radiaţiile ultraviolete dispar cu totul, fiind complet absorbite de atmosferă. De aceea este neraţional să facem plajă atunci cînd soarele se află la o înălţime mai mică de 30°, adică, pentru ţara noastră, înainte de ora 7½ în lunile iunie şi iulie, înainte de ora 8 în luna august şi înainte de orele 8½—9 în septembrie.

O altă problemă importantă în legătură cu plaja este aceea, a duratei de expunere a corpului la razele solare şi, implicit, la cele ultraviolete. În vederea stabilirii duratei optime de expunere şi a evitării neplăcerilor cauzate de folosirea neraţională a radiaţiilor ultraviolete, s-au făcut o serie de observaţii la Observatorul de fizica atmosferei. Ele au fost efectuate cu un aparat special pentru măsurarea radiaţiilor ultraviolete biologic active. Aparatul e format dintr-un tub de cuarţ plin cu o soluţie de leucosulfit de fuxină, care are aceeaşi sensibilitate spectrală ca pielea şi care, absorbind radiaţia ultravioletă, se înroşeşte. Gradul de înroşire a soluţiei măsoară intensitatea radiaţiei ultraviolete absorbite şi se apreciază printr-o metodă de compensare (se priveşte soluţia înroşită printr-un disc de sticlă colorată în verde, culoarea complimentară a roşului).

La plajă, pe ţărmul mării.

Pe baza observaţiilor astfel făcute, s-au calculat tabele care arată cît timp trebuie să se expună radiaţiei ultraviolete o persoană ce nu s-a expus încă. Acest timp reprezintă „doza" de ultraviolet necesară unei bronzări minime, abia vizibile, şi este socotit pentru o persoană care să aibă sensibilitatea mijlocie a pielii umane la radiaţia ultravioletă. Iată cîteva doze din acest tabel:

Pentru luna iunie, la litoral: ora 6 -- 44 minute, ora 7 — 25 minute, ora 8 — 14 minute, ora 9 — 10 minute, ora 10 — 9 minute, ora 11 — 8 minute, ora 12 — 8 minute, ora 13 — 8 minute, ora 14 — 10 minute, ora 15 — 12 minute, ora 16 — 19 minute, ora 17 — 43 minute.

Pentru luna iulie, la litoral: ora 6 — 50 minute, ora 7 — 29 minute, ora 8 — 18 minute, ora 9 -- 12 minute, ora 10 — 10 minute, ora 11 — 9 minute, ora 12 — 9 minute, ora 13 — 9 minute, ora 14 — 11 minute, ora 15 — 14 minute, ora 16 — 20 minute, ora 17 — 41 minute.

Aceeaşi lună pentru Predeal: ora 8 — 32 minute, ora 9 — 19 minute, ora 10 — 14 minute, ora 11 — 13 minute, ora 12 — 12 minute, ora 13 — 13 minute, ora 14 — 14 minute, ora 15 — 17 minute.

Aceeaşi lună pentru ştrandurile din Bucureşti: ora 7 — 45 minute, ora 8 — 32 minute, ora 9 — 21 minute, ora 10 — 16 minute, ora 11 — 14 minute, ora 12 — 13 minute, ora 13 -- 14 minute, ora 14 — 17 minute, ora 15 — 26 minute, ora 16 — 44 minute.

Luna august pentru litoral: ora 7 — 38 minute, ora 8 — 22 minute, ora 9 — 15 minute, ora 10 — 12 minute, ora 11 — 10 minute, ora 12 — 10 minute, ora 13 — 11 minute, ora 14 — 12 minute, ora 15 — 16 minute, ora 16 — 35 minute.

Aceeaşi lună pentru Predeal: ora 9 — 15 minute, ora 10 — 11 minute, ora 11 — 10 minute, ora 12 — 10 minute, ora 13 — 10 minute, ora 14 — 11 minute, ora 15 — 15 minute.

Aceeaşi lună pentru ştrandurile din Bucureşti: ora 7 — 44 minute, ora 8 — 25 minute, ora 9 — 18 minute, ora 10 — 14 minute, ora 11 — 13 minute, ora 12 — 13 minute, ora 13 — 13 minute, ora 14 — 16 minute, ora 15 — 21 minute, ora 16 — 32 minute, ora 17 — 53 minute.

Luna septembrie pentru Predeal: ora 8 — 35 minute, ora 9 — 19 minute, ora 10 — 14 minute, ora 11 — 12 minute, ora 12 — 11 minute, ora 13 — 12 minute, ora 14 — 13 minute, ora 15 — 19 minute.

Aceeaşi lună pentru ştrandurile din Bucureşti: ora 8 — 41 minute, ora 9 — 25 minute, ora 10 — 16 minute, ora 11 — 14 minute, ora 12 — 14 minute, ora 13 — 17 minute, ora 14 — 22 minute, ora 15 — 30 minute, ora 16 — 44 minute, ora 17 — 65 minute.

După această primă expunere indicată de „doză", în piele încep să se producă acele transformări care arată acomodarea ei la regimul de radiaţie ultravioletă.

PESTE 1000 MEDICI ŞI FARMACIŞTI ÎN 10 ANI

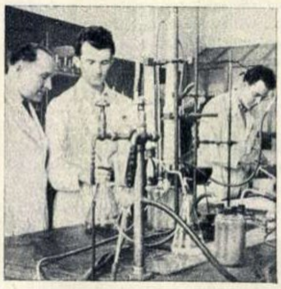

Conf. univ. dr. Kiss Arpád, împreună cu colaboratorii săi, în timpul unei lucrări de laborator.

Tov. Ionescu Lidia, studentă în anul III la Facultatea de Farmacie, din Bucureşti, ne roagă să publicăm un material privitor la activitatea Institutului Medico-Farmaceutic din Tg. Mureş. Pentru a răspunde acestei întrebări, ne-am adresat corespondentului nostru din Tg. Mureş, Ştefan Izsak, care ne-a transmis materialul de mai jos ce dă cîteva date cu privire la activitatea Institutului în cei 10 ani de la înfiinţarea sa.

Cu această cifră vie şi impresionantă se poate mîndri pe drept Institutul Medico-Farmaceutic din Tg. Mureş, care a împlinit zece ani de activitate. Înainte de 1944, pe teritoriul care formează azi Regiunea Autonomă Maghiară funcţionau doar 132 de medici, în majoritate practicieni cu cabinete particulare.

Prin grija părintească pe care partidul nostru o poartă deopotrivă poporului romîn şi minorităţilor naţionale, a luat fiinţă în 1945, la Tg. Mureş, această instituţie de învăţămînt superior — prima în istoria oraşului, cu limba de predare maghiară. Pe lîngă munca didactică, în cadrul institutului se desfăşoară o vie activitate ştiinţifică. În cei zece ani de muncă, cadrele de aici au elaborat peste 1.200 de lucrări şi referate — dintre care multe au fost publicate — peste 800 de comunicări în şedinţe ştiinţifice etc.

Printre colectivele ştiinţifice ale Institutului care au obţinut cele mai frumoase succese, se numără şi acela al catedrei de chimie organică a facultăţii de farmacie, condus de conf. dr. Kiss Arpád. Acest colectiv a preparat recent un nou medicament din hidrolizatul de proteină, care va putea fi folosit îndeosebi în tratamentul sugacilor suferind de anafilaxie1), cît şi în tratamentul altor boli. Acelaşi colectiv a elaborat acum cîţiva ani un procedeu economic şi eficace pentru realizarea unui preţios medicament — acidul glutamic — din cazeină, în loc de făină integrală. Acest medicament se fabrică de atunci în mari cantităţi la fabrica de unt „Transilvania" din oraş.

Trecînd o dată cu Institutul în cel de al doilea deceniu de activitate, cadrele didactice de la toate facultăţile sînt hotărîte să-şi intensifice munca ştiinţifică, munca de pregătire a noi medici şi farmacişti din rîndurile fiilor minorităţii naţionale maghiare.

---

1) Sensibilizare a organismului, care se traduce prin diferite simptome ca urticarie, astmă etc.

ŢARA DE FOC

„Aş fi bucuros dacă „Flacăra" ar publica un documentar referitor la Ţara de Foc, despre care cunosc foarte puţine lucruri" — ne scrie tovarăşul Trusă M. Stancu din Alexandria.

Îi satisfacem dorinţa.

In toamna anului 1520, o navă străbătea întinderile nesfîrşite ale Oceanului Pacific. Pe bordul ei, se afla vestitul navigator Fernando de Magellan. Portughez de origine şi dizgraţiat în 1512, el se refugiase în Spania, unde Carol Quintul îi asigurase toate mijloacele realizării planului său: o călătorie în jurul lumii. Şi, astfel, navigatorul pornise în larg...

În drumul său, Magellan străbătu Oceanul Pacific, înaintă de-a lungul coastei Americii meridionale, trecu prin strîmtoarea ce-i poartă azi numele, iar de aici se îndreptă spre Filipine. În timp ce traversa strîmtoarea, a fost surprins de numeroasele focuri aprinse de băştinaşi pe coastă, focuri ce se zăreau de la mari depărtări. Magellan numi aceste ţinuturi „Ţara de Foc" denumire ce o poartă şi astăzi.

Aşezată la extremitatea sudică a Americii meridionale, separată de continent prin strîmtoarea Magellan, „Ţara de Foc" constituie un arhipelag de origine continentală. Întinzîndu-se pe o suprafaţă de 72.000 kilometri pătraţi, arhipelagul cuprinde o insulă mare (ce poartă numele

„Țara de Foc“ și care măsoară 48.000 km^2), precum și numeroase insule mai mici. Relieful este în cea mai mare parte muntos. Munții, cu crestele lor ascuțite, dantelate, întretăiați de strîmtori și fiorduri și presărați cu lacuri, ating înălțimi de 1.000 — 1.200 m și fac parte din lanțul munților Anzi.

Ca o prelungire a întinsei cîmpii de ierburi din America de Sud, așa numita „pampas“ — șesuri bogate se întind în partea de nord-est a insulei Țara de Foc. În partea centrală șesurile sînt îmbrățișate de ținuturi împădurite ce formează un imens parc, traversat de rîuri învolburate. Clima, caracterizată prin multă umiditate, este oceanică în partea de sud-vest a arhipelagului și continentală în partea de nord-est.

În strîmtoarea Magellan, pe coasta estică a istmului, se găsește Punta-Arenas, principalul oraș și port al arhipelagului. Fondat în 1843, el a fost mai întîi un penitenciar. În împrejurimile sale, curge un mic rîu, pe malurile căruia se află nisipuri aurifere și, bineînțeles, exploatări aurifere.

Cu toată sterilitatea solului și natura climatului, plaiurile arhipelagului, și îndeosebi cele din Țara de Foc, sînt prielnice creșterii vitelor. Aici, mai ales în partea de nord, există numeroase ferme; cele mai mari aparțin capitaliștilor străini și în special celor englezi.

Populația arhipelagului numără 40.000 de locuitori, dintre care băștinași au mai rămas doar 200 — populația băștinașă indiană fiind aproape în întregime exterminată de colonialiști.

Principala ocupație a locuitorilor o formează pescuitul și vînătoarea. Țara de Foc exportă aur, piei de focă, lemn, lînă etc.

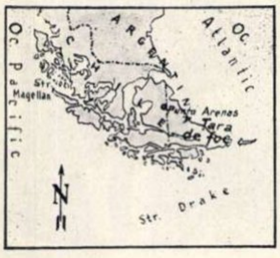

În 1881, teritoriul Țării de Foc a fost împărțit între Argentina și Chili. Partea estică a arhipelagului a fost inclusă între hotarele Argentinei și cea vestică a trecut sub jurisdicția statului Chili.

AVIAȚIA ÎN SLUJBA AGRICULTURII

Tov. Vlasian Lavinia, șefă de laborator la fabrica de biscuiți „1 Mai“, din București, ar vrea să cunoască diferite aspecte privitoare la folosirea aviației în slujba dezvoltării economiei naționale.

În Uniunea Sovietică, atît agricultura cît și silvicultura folosesc în măsură tot mai mare aviația, pe de o parte pentru a economisi brațele de muncă și a mări productivitatea muncii, iar pe de altă parte, pentru a mări recolta și calitatea ei.

După exemplul sovietic, și în R.P.R. aviația vine în măsură din ce în ce mai mare în ajutorul acestor importante ramuri ale economiei naționale. Anumite procese de muncă care cer o executare rapidă, cum ar fi îngrășarea pămîntului prin răspîndirea substanțelor chimice respective, combaterea insectelor dăunătoare, polenizarea artificială și chiar însămînțările se fac în unele cazuri cu ajutorul avioanelor.

Avioane pulverizînd praf insecticid asupra unei plantații.

Ceea ce-i deosebește pe piloții acestor avioane de cei ai zborurilor obișnuite este specializarea lor în zboruri la mică înălțime și în mînuirea cu dexteritate a diferitelor dispozitive automate de distribuire pe sol a substanțelor respective aflate pe bordul aparatului.

Noile metode de luptă elaborate de știința sovietică împotriva dușmanilor culturilor agricole sînt puse astfel în practică cu ajutorul avioanelor. Insectele, păsările, șoarecii, ciupercile microscopice și buruienile dăunătoare sînt combătute cu ajutorul a diferite preparate chimice pulverizate din avion. Pentru această acțiune de pulverizare, avioanele de tipul cel mai simplu și mai puțin costisitor sînt înzestrate cu un aparat compus dintr-o elice care acționează un ax dințat, aflat într-un rezervor pe fundul căruia se plasează un disc mobil. Elicea, învîrtindu-se, face, la rîndul ei, să se învîrtească axul dințat, care împinge gradat praful insecticid, semințele sau materialul chimic de îngrășămînt al solului, spre un orificiu de scurgere. Printr-un curent de aer introdus în rezervor, acest material țîșnește afară cu o presiune calculată, asigurînd o prăfuire uniformă a terenului. Compoziția chimică pulverizată este, în cazul insecticidelor, în funcție de natura paraziților semnalați pe terenul respectiv.

Cea mai dificilă este acțiunea de combatere a lăcustelor, pentru că pulverizarea în acest caz trebuie făcută numai la anumite ore din noapte, adică numai atunci cînd roua se află pe frunzele plantelor. În modul acesta, otrava se fixează pe rouă și e devorată de insecte, o dată cu frunzele respective.

Acțiunea de însămînțare din avion este, de asemenea, oarecum pretențioasă. Pentru ca semințele să nu fie luate de vînt sau să nu rămînă la suprafața solului ca o pradă vizibilă pentru păsări, ele sînt introduse în prealabil într-o mașină specială, unde sînt încărcate pe toată suprafața cu un aluat ce conține argilă fină, prafuri insecticide și îngrășăminte chimice. Sămînța astfel încărcată devine mai grea, e apărată împotriva insectelor și a păsărilor și conține, totodată, substanțele ce favorizează încolțirea la timp.

Dacă ne gîndim că în Tunisia chiar anul acesta recoltele au fost distruse de lăcuste și că în diferite țări avioanele imperialiștilor, strecurate hoțește, împrăștie gîndaci de Colorado deasupra holdelor, în loc să protejeze semănăturile, vedem și mai limpede diferența fundamentală ce există între această aviație a morții și distrugerii și aviația sovietică, pusă în slujba supunerii naturii de către om, în slujba progresului, a belșugului și a păcii.

CUM SĂ ÎNȚELEGEM MUZICA

II—Tema și motivul în acțiune

Nu a fost o simplă întîmplare faptul că am inaugurat rubrica noastră despre limbajul muzical cu unele considerații pe marginea motivului și temei. Ele alcătuind, așa cum am văzut, pilonii de bază ai oricărei opere muzicale, este firesc să precizăm de la început că asupra acestor elemente trebuie ascultătorul să-și îndrepte cu precădere atenția. Cu atît mai mult, cu cît, adesea, în fața unui concert sau a unei simfonii, mulți se simt derutați, neștiind ce să distingă mai întîi în avalanșa copleșitoare de sonorități.

Vă amintiți, desigur, de comparația pe care o făceam între motiv și temă, pe de o parte, și personajele unei piese de teatru, pe de altă parte, cu intenția de a sublinia conținutul viu, strîns legat de viață, al celor dintîi. Această comparație îi va face, poate, pe unii dintre dv. să se întrebe: pe scenă personajele evoluează, se schimbă, capătă uneori o psihologie fundamental deosebită de cea cu care apăruseră la începutul piesei; ce se întîmplă cu motivul și tema pe parcursul unei simfonii, a unui concert sau a unei sonate? Își mai găsește oare aplicare acea comparație de esență dramatică?

Cine ar putea da un răspuns mai potrivit decît muzica însăși! Să uităm, așadar, o clipă discuția noastră teoretică și să încercăm a urmări firul gîndirii muzicale a lui Șostakovici în ultima parte a primei sale simfonii (în fa). Tema pe care o intonează, la început, suflătorii de lemn pe fondul tremurat al orchestrei, este străbătută de presimțiri chinuitoare, de o mare neliniște. Ea dispare, lăsînd în urma sa o atmosferă apăsătoare, a cărei creștere culminează cu revenirea temei amintite; participarea masivă a întregei orchestre, accelerarea ritmului i-au imprimat însă temei un alt profil emoțional, ea fiind pătrunsă acum de patosul unui protest vehement, de hotărîrea luptei. Această imagine mobilizatoare este însă dintr-o dată înlocuită cu alta: se aude un solo de vioară care intonează aceeași temă ca pe o cantilenă1) elegiacă din care se degajă sentimentul unei profunde melancolii. Reluînd aceeași melodie, glasul nostalgic al cornului îi răspunde imediat — ca o duioasă aducere aminte. Ți se creează impresia unei renunțări la luptă, a cufundării în contemplația liniștită. Scurta reapariție a temei cu un profil energic, combativ, este parcă înăbușită de amenințarea crescîndă a motivului pe care îl impun cu o forță copleșitoare trombonii.

În momentul culminant, vacarmul orchestrei se întrerupe brusc; se așterne o liniște sumbră. Acest văl al tăcerii este însă curînd sfîșiat de loviturile nemiloase ale timpanilor, prevestitoare ale unui eveniment tragic.

Impresia aceasta este confirmată de reintrarea în scenă a melodiei, pe care o urmărim și care pare a plînge, în cîntul suspinat al viorii, o pierdere dureroasă. Atmosfera se luminează însă treptat, raze de speranță radiază cu tot mai multă vigoare din muzica lui Șostakovici: tema, pe care am urmărit-o pe întreg parcursul acestei părți, încheie simfonia, afirmînd de astă dată încredere și energie, dragoste de viață.

Fragmentul analizat exprimă, după cum, desigur, ați observat, stări emoționale foarte diferite, într-o înlănțuire logică ce are multe puncte comune cu evoluția sufletească a unui erou. La exprimarea acestei curbe de evoluție psihologică, pe parcursul căreia s-a definit însuși sensul simfoniei lui Șostakovici, un rol esențial îl ocupă tema muzicală sau, mai bine zis, procesul de transformare la care ea este supusă. În creațiile muzicale de dimensiuni mici, mai ales în cele care țin de genul cîntecului, prin simpla expunere a temei, a melodiei, se schițează mesajul de idei și sentimente al compozitorului. În celelalte genuri muzicale, intră însă în acțiune ceea ce se numește dezvoltarea, prelucrarea, în cursul cărora temele, modificîndu-și profilul, își schimbă totodată conținutul inițial ajungînd să dea expresie unui întreg proces de dezvoltare ideologico-emoțională. A urmări, așadar, nu numai temele, dar și peripețiile lor, procesul de transformare la care sînt supuse — iată o condiție esențială a înțelegerii adevăratului sens al unei opere muzicale de amploare. Nu se poate îndoi nimeni că, dacă am fi reținut tema lui Șostakovici numai în profilul său inițial, am fi avut o imagine unilaterală, nereală, asupra conținutului acestei lucrări.

Ceea ce caracterizează procesul dezvoltării muzicale este, printre altele, faptul că, deși ne dăm seama tot timpul că ne aflăm în fața aceleiași idei muzicale, recunoscînd-o în diversele înfățișări în care apare, simțim însă că ea exprimă mereu altceva, alte imagini, adesea opuse una alteia. Este ca și cum pe scena teatrului un personaj rămîne în permanență el însuși, deși caracterul, conținutul său sufletesc sînt în necontenită prefacere, ajungînd uneori pînă la negarea datelor inițiale.

Adesea, pe parcursul dezvoltării, tema muzicală își pierde integritatea sa, dezmembrîndu-se în motive dintre care cele mai caracteristice —adică acelea după care putem recunoaște tema — sînt supuse unui amplu proces de transformare. În simfonia lui Șostakovici, tema despre care am vorbit își păstrează în general linia melodică, neschimbîndu-i-se decît ritmul, timbrul instrumental, tăria sonorității. Dar în simfonia II-a, a „Bogatirilor“ de Borodin, din tema principală a primei părți este preluat, în vederea dezvoltării simfonice, numai un singur motiv, a cărui substanțială și progresivă transformare face să ni se perinde prin fantezie imagini felurite, cînd avîntate, cînd misterioase, cînd amenințătoare — din viața și lupta legendarilor bogatîri.

Nu numai tema, așadar, ci și motivul este supus procesului de transformare menit să transmită ascultătorului o anumită idee. Un exemplu strălucit în acest sens ni-l furnizează simfonia a V-a de Beethoven, a cărei întreagă primă parte este clădită pe dezvoltarea acelui motiv poruncitor de patru sunete despre care am vorbit în articolul precedent. Același motiv apare cînd pe prim plan, ca o forță implacabilă, cînd pe plan secund, ca un ecou îndepărtat, ca o forță pe care omul o poate domina, ilustrînd astfel ideea filozofică profundă care l-a însuflețit pe Beethoven.

Și în cazul simfoniei lui Beethoven, dacă am fi luat în considerație numai motivul — așa cum este el expus la început, apăsător și neîndurător — am fi putut trage concluzia că nemuritoarea capodoperă a lui Beethoven ar exprima o concepție fatalistă, după care un destin copleșitor ar apăsa asupra omului. Urmărind însă motivul în dezvoltarea sa de-a lungul primei părți a simfoniei, sezisăm cu ușurință că aici este vorba, de fapt, despre lupta omului cu forțele vrăjmașe idealurilor lui — ideea pe care o avea desigur în vedere Beethoven cînd spusese: „vreau să iau destinul de beregată“.

Completînd cele enunțate în articolul precedent, putem așadar afirma că imaginea muzicală are la bază tema sau motivul, dar că nu se reduce la aceasta, deoarece cristalizarea sa se produce nu instantaneu, ci pe parcursul transformării la care tema sau motivul sînt supuse.

Dacă rămînem consecvenți comparației noastre cu dramaturgia, trebuie să considerăm că atît motivul cît și tema, aidoma personajelor dramatice, își dezvăluie semnificația lor reală numai în acțiunea muzicală în care se află angrenate.

---

1) cantilena — melodie largă, cantabilă

FLOAREA CEA MAI MARE DIN LUME

Prin acest material, scris de tov. prof. univ. Raul Călinescu, răspundem întrebării tov. Viki Marcu și R. Gavrilescu, eleve la Școala mixtă nr. 154, din București.

Planta care produce floarea cea mai mare din lume, numită Rafflesia, crește în Indonezia, și anume în Sumatra, în pădurea ecuatorială a acestei insule, de-a lungul fluviului Manna.

Ne-ar fi foarte greu să facem un buchet de asemenea flori gigantice, al căror diametru este de 1 m. Un asemenea buchet, chiar dacă ar cuprinde numai 2-3 flori, ar fi cam greu de purtat, dat fiind că o singură floare are o greutate de 7 kg. Dacă, totuși, le-am putea aduce acasă, nu le-am putea așeza într-un vas — ci ne-ar trebui un cazan mare sau un butoi peste care cele trei flori s-ar întinde pe o suprafață de 3 m^2. Dar o dată puse la apă ca să-și revină, noi n-am mai putea trăi în casă, pentru că florile de Rafflesia împrăștie, pînă la mari distanțe, un puternic miros de stîrv.

Această floare a fost descoperită în anul 1818 de doi botaniști europeni, cu ajutorul călăuzei lor indigene, care-i conducea prin hățișurile de nepătruns ale pădurii virgine din Sumatra.

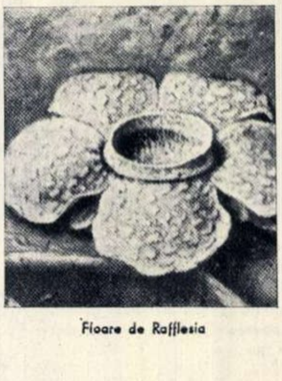
Floare de Rafflesia

Într-o seară, ghidul a dat buzna în cortul exploratorilor botaniști, spunînd că a văzut floarea „aas“, de care indigenii vorbeau ca despre un lucru extraordinar.

Cum se apropiară de floare, botaniștii văzură ieșind din ea nenumărate muște mari, ce fuseseră atrase, pentru a ajuta operația de transportare a polenului, de puternicul miros de stîrv pe care ea îl răspîndea.

Corola florii e formată din niște petale buretoase, groase de 5 cm, de culoare roșie-cărămizie, cu pete mai deschise, ori de culoare brun-deschisă. O singură floare conține vreo 4 litri de apă. Frunze nu are, iar rădăcinile acestei plante sînt înfipte în rădăcinile plantei-gazdă, cu a cărei sevă se hrănește.

Floarea cea mai mare din lu
aparține deci unei plante
zite, care-și suge hrana d
cinile lianelor pe ca
Ea a fost adusă s
botanică din Bu
În Europa, a
grădinile b

Recenta vizită în U.R.S.S. a primului ministru al Republicii India, Jawaharlal Nehru, a prilejuit o nouă și puternică manifestație a prieteniei tot mai strînse dintre popoarele Uniunii Sovietice și Indiei. U.R.S.S. și India sînt unite prin faptul că amîndouă aceste mari țări sînt vital interesate în menținerea păcii și luptă activ pentru cauza asigurării securității tuturor popoarelor „Am venit aci — a declarat Nehru, în cuvîntarea pe care a rostit-o la sosirea sa în Capitala U.R.S.S. — pentru a vă cunoaște mai bine și mai mult. Sînt convins că vizita mea aci va întări relațiile noastre". Impresionat de călduroasa primire ce i s-a făcut, Jawaharlal Nehru a ținut să mulțumească prietenilor sovietici, rostind totodată cuvinte pline de elogii la adresa mărețelor realizări ale oamenilor sovietici. In fotografie: oameni ai muncii din Moscova, adunați în fața Sălii Armelor din Kremlin, salută pe primul ministru al Indiei.

Grandioasa Expoziție Agricolă Unională de la Moscova și-a redeschis porțile. Anul trecut, Expoziția a fost vizitată de nu mai puțin de 7.500.000 de oameni. Acum, pavilioanele, parcurile și terenurile de demonstrație ale Expoziției sînt din nou înțesate de lume. Cei 200.000 de colhoznici și sovhoznici, care își expun aci realizările pe tărîmul agriculturii înaintate, oferă vizitatorilor o vastă sursă de experiență. In fotografia noastră, puteți admira minunata Piață a colhozurilor.

fotocronica FLACARII

feroviarilor englezi și la scurt
grafilor și a docherilor, au
depourile de autobuse. In
ndonează în timpul grevei.
gerii" de fiecare zi sînt
jos.

Intreaga viață economică și politică a Angliei a fost afectată de recenta grevă a feroviarilor englezi. In timpul grevei, din cele 40.000 de trenuri de marfă și de călători care circulă de obicei în Anglia peste 33.000 n-au mai plecat în cursă. In fotografie: garnituri de tren, încremenite într-o stație de triaj, în zilele grevei.

„Țara de Foc" și care măsoară 48.000 km^2), precum și numeroase insule mai mici. Relieful este în cea mai mare parte muntos. Munții, cu crestele lor ascuțite, dantelate, întretăiați de strîmtori și fiorduri și presărați cu lacuri, ating înălțimi de 1.000 — 1.200 m și fac parte din lanțul munților Anzi.

Ca o prelungire a întinsei cîmpii de ierburi din America de Sud, așa numita „pampas" — șesuri bogate se întind în partea de nord-est a insulei Țara de Foc. În partea centrală șesurile sînt îmbrățișate de ținuturi împădurite ce formează un imens parc, traversat de rîuri învolburate. Clima, caracterizată prin multă umiditate, este oceanică în partea de sud-vest a arhipelagului și continentală în partea de nord-est.

În strîmtoarea Magellan, pe coasta estică a istmului, se găsește Punta-Arenas, principalul oraș și port al arhipelagului. Fondat în 1843, el a fost mai întîi un penitenciar. În împrejurimile sale, curge un mic rîu, pe malurile căruia se află nisipuri aurifere și, bineînțeles, exploatări aurifere.

Cu toată sterilitatea solului și natura climatului, plaiurile arhipelagului, și îndeosebi cele din Țara de Foc, sînt prielnice creșterii vitelor. Aici, mai ales în partea de nord, există numeroase ferme; cele mai mari aparțin capitaliștilor străini și în special celor englezi.

Populația arhipelagului numără 40.000 de locuitori, dintre care băștinași au mai rămas doar 200 — populația băștinașă indiană fiind aproape în întregime exterminată de colonialiști.

Principala ocupație a locuitorilor o formează pescuitul și vînătoarea. Țara de Foc exportă aur, piei de focă, lemn, lînă etc.

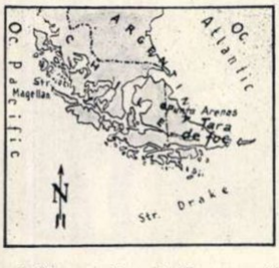

În 1881, teritoriul Țării de Foc a fost împărțit între Argentina și Chili. Partea estică a arhipelagului a fost inclusă între hotarele Argentinei și cea vestică a trecut sub jurisdicția statului Chili.

CUM SĂ ÎNȚELEGEM MUZICA

II — Tema și motivul în acțiune

Nu a fost o simplă întîmplare faptul că am inaugurat rubrica noastră despre limbajul muzical cu unele considerații pe marginea motivului și temei. Ele alcătuind, așa cum am văzut, pilonii de bază ai oricărei opere muzicale, este firesc să precizăm de la început că asupra acestor elemente trebuie ascultătorul să-și îndrepte cu precădere atenția. Cu atît mai mult, cu cît, adesea, în fața unui concert sau a unei simfonii, mulți se simt derutați, neștiind ce să distingă mai întîi în avalanșa copleșitoare de sonorități.

Vă amintiți, desigur, de comparația pe care o făceam între motiv și temă, pe de o parte, și personajele unei piese de teatru, pe de altă parte, cu intenția de a sublinia conținutul viu, strîns legat de viață, al celor dintîi. Această comparație îi va face, poate, pe unii dintre dv. să se întrebe: pe scenă personajele evoluează, se schimbă, capătă uneori o psihologie fundamental deosebită de cea cu care apăruseră la începutul piesei; ce se întîmplă cu motivul și tema pe parcursul unei simfonii, a unui concert sau a unei sonate? Își mai găsește oare aplicare acea comparație de esență dramatică?

Cine ar putea da un răspuns mai potrivit decît muzica însăși! Să uităm, așadar, o clipă discuția noastră teoretică și să încercăm a urmări firul gîndirii muzicale a lui Șostakovici în ultima parte a primei sale simfonii (în fa). Tema pe care o intonează, la început, suflătorii de lemn pe fondul tremurat al orchestrei, este străbătută de presimțiri chinuitoare, de o mare neliniște. Ea dispare, lăsînd în urma sa o atmosferă apăsătoare, a cărei creștere culminează cu revenirea temei amintite; participarea masivă a întregei orchestre, accelerarea ritmului i-au imprimat însă temei un alt profil emoțional, ea fiind pătrunsă acum de patosul unui protest vehement, de hotărîrea luptei. Această imagine mobilizatoare este însă dintr-o dată înlocuită cu alta: se aude un solo de vioară care intonează aceeași temă ca pe o cantilenă[1]) elegiacă din care se degajă sentimentul unei profunde melancolii. Reluînd aceeași melodie, glasul nostalgic al cornului îi răspunde imediat — ca o duioasă aducere aminte. Ți se creează impresia unei renunțări la luptă, a cufundării în contemplația liniștită. Scurta reapariție a temei cu un profil energic, combativ, este parcă înăbușită de amenințarea crescîndă a motivului pe care îl impun cu o forță copleșitoare trombonii.

În momentul culminant, vacarmul orchestrei se întrerupe brusc; se așterne o liniște sumbră. Acest văl al tăcerii este însă curînd sfîșiat de loviturile nemiloase ale timpanilor, prevestitoare ale unui eveniment tragic.

Impresia aceasta este confirmată de reintrarea în scenă a melodiei, pe care o urmărim și care pare a plînge, în cîntul suspinat al viorii, o pierdere dureroasă. Atmosfera se luminează însă treptat, raze de speranță radiază cu tot mai multă vigoare din muzica lui Șostakovici; tema, pe care am urmărit-o pe întreg parcursul acestei părți, încheie simfonia, afirmînd de astă dată încredere și energie, dragoste de viață.

Fragmentul analizat exprimă, după cum, desigur, ați observat, stări emoționale foarte diferite, într-o înlănțuire logică ce are multe puncte comune cu evoluția sufletească a unui erou. La exprimarea acestei curbe de evoluție psihologică, pe parcursul căreia s-a definit însuși sensul simfoniei lui Șostakovici, un rol esențial îl ocupă tema muzicală sau, mai bine zis, procesul de transformare la care ea este supusă. În creațiile muzicale de dimensiuni mici, mai ales în cele care țin de genul cîntecului, prin simpla expunere a temei, a melodiei, se schițează mesajul de idei și sentimente al compozitorului. În celelalte genuri muzicale, intră însă în acțiune ceea ce se numește dezvoltarea, prelucrarea, în cursul cărora temele, modificîndu-și profilul, își schimbă totodată conținutul inițial ajungînd să dea expresie unui întreg proces de dezvoltare ideologico-emoțională. A urmări, așadar, nu numai temele, dar și peripețiile lor, procesul de transformare la care sînt supuse — iată o condiție esențială a înțelegerii adevăratului sens al unei opere muzicale de amploare. Nu se poate îndoi nimeni că, dacă am fi reținut tema lui Șostakovici numai în profilul său inițial, am fi avut o imagine unilaterală, nereală, asupra conținutului acestei lucrări.

Ceea ce caracterizează procesul dezvoltării muzicale este, printre altele, faptul că, deși ne dăm seama tot timpul că ne aflăm în fața aceleiași idei muzicale, recunoscînd-o în diversele înfățișări în care apare, simțim însă că ea exprimă mereu altceva, alte imagini, adesea opuse una alteia. Este ca și cum pe scena teatrului un personaj rămîne în permanență el însuși, deși caracterul, conținutul său sufletesc sînt în necontenită prefacere, ajungînd uneori pînă la negarea datelor inițiale.

Adesea, pe parcursul dezvoltării, tema muzicală își pierde integritatea sa, dezmembrîndu-se în motive dintre care cele mai caracteristice — adică acelea după care putem recunoaște tema — sînt supuse unui amplu proces de transformare. În simfonia lui Șostakovici, tema despre care am vorbit își păstrează în general linia melodică, neschimbîndu-i-se decît ritmul, timbrul instrumental, tăria sonorității. Dar în simfonia II-a, a „Bogatirilor" de Borodin, din tema principală a primei părți este preluat, în vederea dezvoltării simfonice, numai un singur motiv, a cărui substanțială și progresivă transformare face să ni se perinde prin fantezie imagini felurite, cînd avîntate, cînd misterioase, cînd amenințătoare — din viața și lupta legendarilor bogatiri.

Nu numai tema, așadar, ci și motivul este supus procesului de transformare menit să transmită ascultătorului o anumită idee. Un exemplu strălucit în acest sens ni-l furnizează simfonia a V-a de Beethoven, a cărei întreagă primă parte este clădită pe dezvoltarea acelui motiv poruncitor de patru sunete despre care am vorbit în articolul precedent. Același motiv apare cînd pe prim plan, ca o forță implacabilă, cînd pe plan secund, ca un ecou îndepărtat, ca o forță pe care omul o poate domina, ilustrînd astfel ideea filozofică profundă care l-a însuflețit pe Beethoven.

Și în cazul simfoniei lui Beethoven, dacă am fi luat în considerație numai motivul — așa cum este el expus la început, apăsător și neîndurător — am fi putut trage concluzia că nemuritoarea capodoperă a lui Beethoven ar exprima o concepție fatalistă, după care un destin copleșitor ar apăsa asupra omului. Urmărind însă motivul în dezvoltarea sa de-a lungul primei părți a simfoniei, sezisăm cu ușurință că aici este vorba, de fapt, despre lupta omului cu forțele vrăjmașe idealurilor lui — ideea pe care o avea desigur în vedere Beethoven cînd spusese: „vreau să iau destinul de beregată".

Completînd cele enunțate în articolul precedent, putem așadar afirma că imaginea muzicală are la bază tema sau motivul, dar că nu se reduce la aceasta, deoarece cristalizarea sa se produce nu instantaneu, ci pe parcursul transformării la care tema sau motivul sînt supuse.

Dacă rămînem consecvenți comparației noastre cu dramaturgia, trebuie să considerăm că atît motivul cît și tema, aidoma personajelor dramatice, își dezvăluie semnificația lor reală numai în acțiunea muzicală în care se află angrenate.

---

[1]) cantilena — melodie largă, cantabilă

AVIAȚIA ÎN SLUJBA AGRICULTURII

Tov. Vlasian Lavinia, șefă de laborator la fabrica de biscuiți „1 Mai", din București, ar vrea să cunoască diferite aspecte privitoare la folosirea aviației în slujba dezvoltării economiei naționale.

În Uniunea Sovietică, atît agricultura cît și silvicultura folosesc în măsură tot mai mare aviația, pe de o parte pentru a economisi brațele de muncă și a mări productivitatea muncii, iar pe de altă parte, pentru a mări recolta și calitatea ei.

După exemplul sovietic, și în R.P.R. aviația vine în măsură din ce în ce mai mare în ajutorul acestor importante ramuri ale economiei naționale. Anumite procese de muncă care cer o executare rapidă, cum ar fi îngrășarea pămîntului prin răspîndirea substanțelor chimice respective, combaterea insectelor dăunătoare, polenizarea artificială și chiar însămînțările se fac în unele cazuri cu ajutorul avioanelor.

Avioane pulverizînd praf insecticid asupra unei plantații.

Ceea ce-i deosebește pe piloții acestor avioane de cei ai zborurilor obișnuite este specializarea lor în zboruri la mică înălțime și în mînuirea cu dexteritate a diferitelor dispozitive automate de distribuire pe sol a substanțelor respective aflate pe bordul aparatului.

Noile metode de luptă elaborate de știința sovietică împotriva dușmanilor culturilor agricole sînt puse astfel în practică cu ajutorul avioanelor. Insectele, păsările, șoarecii, ciupercile microscopice și buruienile dăunătoare sînt combătute cu ajutorul a diferite preparate chimice pulverizate din avion. Pentru această acțiune de pulverizare, avioanele de tipul cel mai simplu și mai puțin costisitor sînt înzestrate cu un aparat compus dintr-o elice care acționează un ax dințat, aflat într-un rezervor pe fundul căruia se plasează un disc mobil. Elicea, învîrtindu-se, face, la rîndul ei, să se învîrtească axul dințat, care împinge gradat praful insecticid, semințele sau materialul chimic de îngrășămînt al solului, spre un orificiu de scurgere. Printr-un curent de aer introdus în rezervor, acest material țîșnește afară cu o presiune calculată, asigurînd o prăfuire uniformă a terenului. Compoziția chimică pulverizată este, în cazul insecticidelor, în funcție de natura paraziților semnalați pe terenul respectiv.

Cea mai dificilă este acțiunea de combatere a lăcustelor, pentru că pulverizarea în acest caz trebuie făcută numai la anumite ore din noapte, adică numai atunci cînd roua se află pe frunzele plantelor. În modul acesta, otrava se fixează pe rouă și e devorată de insecte, o dată cu frunzele respective.

Acțiunea de însămînțare din avion este, de asemenea, oarecum pretențioasă. Pentru ca semințele să nu fie luate de vînt sau să nu rămînă la suprafața solului ca o pradă vizibilă pentru păsări, ele sînt introduse în prealabil într-o mașină specială, unde sînt încărcate pe toată suprafața cu un aluat ce conține argilă fină, prafuri insecticide și îngrășăminte chimice. Sămînța astfel încărcată devine mai grea, e apărată împotriva insectelor și a păsărilor și conține, totodată, substanțele ce favorizează încolțirea la timp.

Dacă ne gîndim că în Tunisia chiar anul acesta recoltele au fost distruse de lăcuste și că în diferite țări avioanele imperialiștilor, strecurate hoțește, împrăștie gîndaci de Colorado deasupra holdelor, în loc să protejeze semănăturile, vedem și mai limpede diferența fundamentală ce există între această aviație a morții și distrugerii și aviația sovietică, pusă în slujba supunerii naturii de către om, în slujba progresului, a belșugului și a păcii.

FLOAREA CEA MAI MARE DIN LUME

Prin acest material, scris de tov. prof. univ. Raul Călinescu, răspundem întrebării tov. Viki Marcu și R. Gavrilescu, eleve la Școala mixtă nr. 154, din București.

Planta care produce floarea cea mai mare din lume, numită Rafflesia, crește în Indonezia, și anume în Sumatra, în pădurea ecuatorială a acestei insule, de-a lungul fluviului Manna.

Ne-ar fi foarte greu să facem un buchet de asemenea flori gigantice, al căror diametru este de 1 m. Un asemenea buchet, chiar dacă ar cuprinde numai 2-3 flori, ar fi cam greu de purtat, dat fiind că o singură floare are o greutate de 7 kg. Dacă, totuși, le-am putea aduce acasă, nu le-am putea așeza într-un vas — ci ne-ar trebui un cazan mare sau un butoi peste care cele trei flori s-ar întinde pe o suprafață de 3 m^2. Dar o dată puse la apă ca să-și revină, noi n-am mai putea trăi în casă, pentru că florile de Rafflesia împrăștie, pînă la mari distanțe, un puternic miros de stîrv.

Această floare a fost descoperită în anul 1818 de doi botaniști europeni, cu ajutorul călăuzei lor indigene, care-i conducea prin hățișurile de nepătruns ale pădurii virgine din Sumatra.

Floare de Rafflesia

Într-o seară, ghidul a dat buzna în cortul exploratorilor botaniști, spunînd că a văzut floarea „aas", de care indigenii vorbeau ca despre un lucru extraordinar.

Cum se apropiară de floare, botaniștii văzură ieșind din ea nenumărate muște mari, ce fuseseră atrase, pentru a ajuta operația de transportare a polenului, de puternicul miros de stîrv pe care ea îl răspîndea.

Corola florii e formată din niște petale buretoase, groase de 5 cm, de culoare roșie-cărămizie, cu pete mai deschise, ori de culoare brun-deschisă. O singură floare conține vreo 4 litri de apă. Frunze nu are, iar rădăcinile acestei plante sînt înfipte în rădăcinile plantei-gazdă, cu a cărei sevă se hrănește.

Floarea cea mai mare din lume aparține deci unei plante parazite, care-și suge hrana din rădăcinile lianelor pe care crește. Ea a fost adusă și în grădina botanică din Buitenzorg, Iava. În Europa, aclimatizarea ei în grădinile botanice nu a reușit.

Recenta vizită în U.R.S.S. a primului ministru al Republicii India, Jawaharlal Nehru, a prilejuit o nouă și puternică manifestație a prieteniei tot mai strînse dintre popoarele Uniunii Sovietice și Indiei. U.R.S.S. și India sînt unite prin faptul că amîndouă aceste mari țări sînt vital interesate în menținerea păcii și luptă activ pentru cauza asigurării securității tuturor popoarelor „Am venit aci — a declarat Nehru, în cuvîntarea pe care a rostit-o la sosirea sa în Capitala U.R.S.S. — pentru a vă cunoaște mai bine și mai mult. Sînt convins că vizita mea aci va întări relațiile noastre". Impresionat de călduroasa primire ce i s-a făcut, Jawaharlal Nehru a ținut să mulțumească prietenilor sovietici, rostind totodată cuvinte pline de elogii la adresa mărețelor realizări ale oamenilor sovietici. In fotografie: oameni ai muncii din Moscova, adunați în fața Sălii Armelor din Kremlin, salută pe primul ministru al Indiei.

Grandioasa Expoziție Agricolă Unională de la Moscova și-a redeschis porțile. Anul trecut, Expoziția a fost vizitată de nu mai puțin de 7.500.000 de oameni. Acum, pavilioanele, parcurile și terenurile de demonstrație ale Expoziției sînt din nou înțesate de lume. Cei 200.000 de colhoznici și sovhoznici, care își expun aci realizările pe tărîmul agriculturii înaintate, oferă vizitatorilor o vastă sursă de experiență. In fotografia noastră, puteți admira minunata Piață a colhozurilor.

Cu puțin înainte de izbucnirea grevei feroviarilor englezi și la scurt interval după greva minerilor, a tipografilor și a docherilor, au încrucișat brațele și muncitorii de la depourile de autobuse. In fotografie: un aspect de pe o stradă londoneză în timpul grevei. In lipsa mijloacelor de transport, „pasagerii" de fiecare zi sînt siliți să circule pe jos.

fotocronica FLACARII

Intreaga viață economică și politică a Angliei a fost afectată de recenta grevă a feroviarilor englezi. In timpul grevei, din cele 40.000 de trenuri de marfă și de călători care circulă de obicei în Anglia peste 33.000 n-au mai plecat în cursă. In fotografie: garnituri de tren, încremenite într-o stație de triaj, în zilele grevei.

A apărut gazeta de uzină „Firul”, de la F.R.B. Şi pe loc s-a improvizat un instructaj: Stana Negulescu îi explică Mariei Ilie o nouă metodă pentru lucrul la ring.

Fotografie de E. ZLOTEA

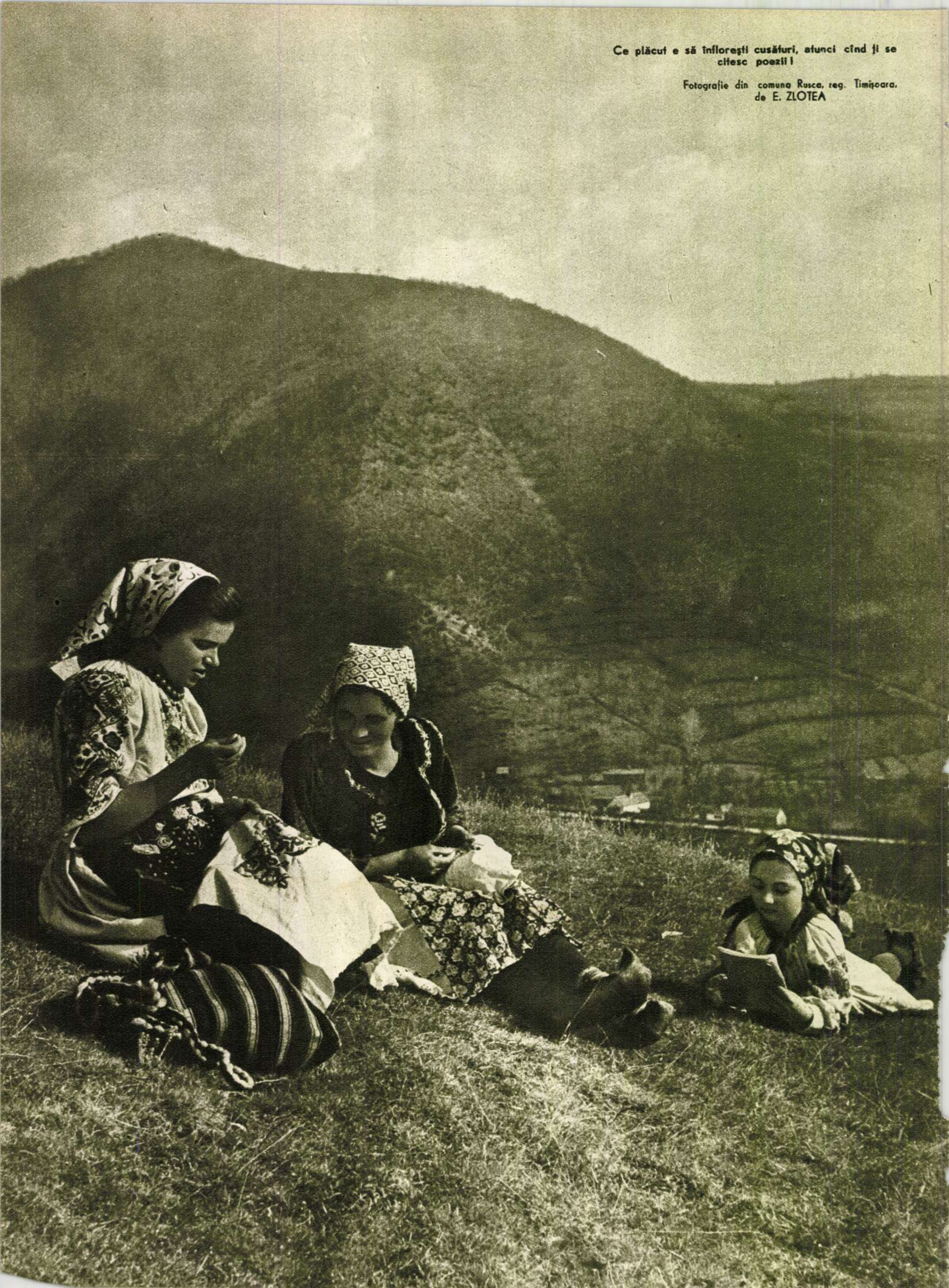

Ce plăcut e să înfloreşti cusături, atunci cînd ţi se citesc poezii!

Fotografie din comuna Rusca, reg. Timişoara,
de E. ZLOTEA

Văpaia INFERNALĂ

de I. EFREMOV

Ilustrații: de K. ARȚEULOV

(Urmare din numărul trecut)

— Ia burghiul—îi strigă el indianului — mai repede, apa crește, nu trebuie să lăsăm ca bestia asta să înoate liberă!

Aurobindo privi înapoi spre mare. Dincolo de valurile care năvăleau spumegînd, se vedeau încă șase boturi conice, săltate afară din apă. Disperarea îi dădu puteri. Umăr la umăr cu tovarășul său, porni grăbit înainte și intră pînă la brîu în apa tulbure. Rechinul, tîrîndu-se pe fund, se apropia. Sub greutatea trupului său, îmbrăcat într-o piele groasă și aspră, ramurile coralilor scrîșneau și pîrîiau, rupîndu-se. Talazurile mării plescăiau în botul deschis, triunghiular, al rechinului. Orificiile bronchiale pulsau în dosul capului, coada bătea apa și monstrul șerpuia, încordîndu-se din toate puterile pentru a prinde prada condamnată. Intzenga aștepta, calculînd distanța...

— Aurobindo, botul! — strigă zulusul, și indianul, înțelegînd instinctiv ce trebuia să facă, înfipse burghiul de oțel, lung de doi metri, în gîtlejul monstrului. Rechinul se zbătu și burghiul fu smucit din mîinile indianului, dar în momentul acesta zulusul, care sări dintr-o parte, lovi din toate puterile în capul monstrului. Ciocanul, ce cîntărea vreo douăzeci de kilograme, turti adînc pielea groasă și craniul cartilaginos al rechinului. Peștele, amețit, porni să se zbată, rostogolindu-se de pe spate pe burtă, dar foarte curînd își veni în fire și se aruncă din nou asupra oamenilor. Dar cei doi prieteni trecuseră de zona primejdioasă și ieșiseră repede pe uscat, unde începură să blesteme oribila vietate, pînă veniră în grabă alți muncitori, însoțiți de soldați. Pîrîitul automatelor se auzi timp de cîteva minute, dar asta nu avu o influență prea mare asupra rechinului colosal de puternic. Numai cînd fumul zgomotoaselor explozii ale grenadelor se risipi deasupra mării, văzură că se terminase cu rechinul.

★

— Acuma, diavolilor, puteți să vă odihniți, — le spuse vesel, muncitorilor, inginerul adjunct. Ați muncit clasa una, în aceste două luni, și veți primi referințe bune... Mîine, ne vine vaporul și plecăm acasă! — Apoi porni spre căsuță pentru a da raportul inginerului-șef. Muncitorii îl petrecură cu privirile, unele mai vesele, altele posomorîte. Apoi se împrăștiară pe țărm, în așteptarea mesei de prînz. Mulți dintre ei se grăbiră să se tolănească la umbra cîtorva palmieri ce se aflau în raza plăjii umede. Întoarcerea nu le promitea acestor oameni decît iarăși o muncă de sclavi și, cu siguranță, mai grea decît cea îndeplinită aici. La urma urmei, pe insulă nu era chiar atît de rău, în comparație cu deșertul. Conducerea fiind extrem de grăbită să-și îndeplinească sarcina, nu se zgîrcise la hrană; și resturile rezervelor militare din timpul războiului mai erau încă destul de mari.

Totuși, pentru douăzeci și trei de oameni, întoarcerea de pe insulă trebuia să coincidă cu eliberarea lor. Ea însemna sfîrșitul întemnițării.

Intzenga și Aurobindo se aflau printre acești fericiți.

Inginerul adjunct intră în căsuța impregnată de mireasma tutunului aromat și umbrită cu ajutorul perdelelor. Inginerul-șef îi aruncă o privire întrebătoare, oprindu-și mîna în care ținea stiloul deasupra unui carnețel de notițe.

— Totul e gata, sir. Puteți transmite prin radio că mîine părăsim insula. Dacă vasul nu va întîrzia, către amiază, vom putea pleca.

— Minunat, Freddy. Eu însă voi rămîne aici pînă la sfîrșit. Vedeta mea se află în apropiere.

— Mă luați și pe mine cu dumneavoastră, sir? — întrebă emoționat adjunctul.

Inginerul-șef se gîndi cîtva timp, învîrtind stiloul între degetele-i groase.

— Bine — spuse în cele din urmă, și fața adjunctului se lumină.—Meriți. Mîine, după ce vom expedia vaporul, vom trece împreună pe reciful Clark. Acolo, se află stațiunea de observații. Aici, nu vor rămîne decît aparatele, aparatele fotografice automate și radarul.

— Dar în blindajul de plumb nu se va afla nimeni, sir? — întrebă, prudent, adjunctul.

— Desigur că nu — zîmbi șeful — el a fost construit pentru continuarea observațiilor privind iradiațiile...

Adjunctul ridică sprîncenele în semn că a înțeles și, după ce tăcu cîteva clipe, spuse:

— Coloraţii noștri au muncit bine, sir. Merită să le dăm cele mai bune referințe... Mai cu seamă au lucrat un negru și un indian, inteligenți băieți! I-am învățat chiar și lucrări de topografie...

Inginerul-șef tresări brusc și adjunctul se nelinişti văzînd îngrijorarea patronului său.

— Dumneata, Freddy, te gîndești la Aurobindo și Intzenga? Aceștia doi, desigur... —inginerul-șef lăsă stiloul și întinse mîna după pipă — spune-mi, dumneata n-ai observat din partea lor un interes vădit față de lucrările pe care le efectuăm aici? Chibzuiește bine, înainte de a răspunde; asta e foarte important!

— Nu, sir...adică ei... — se fîstîci adjunctul, nepregătit pentru un asemenea răspuns—ei mi s-au părut numai puțin mai capabili decît ceilalți... Dar nu s-a observat nimic din partea lor și agentul de supraveghere nu mi-a comunicat nimic. Dar ce pot înțelege ei din lucrările noastre, colorații ăștia... Nu li s-au copt creierii pentru așa ceva... — se liniști adjunctul.

Inginerul-șef răscoli puțin printre lucrurile de pe birou, scoase o hîrtiuță și rămase cu ea în mînă.

— De aceea am și recrutat forță de muncă colorată, pentru a putea asigura pe deplin secretul — confirmă apoi. Dar uneori se mai fac greșeli. Este periculos, în special, să fie lăsați să pătrundă aici unii, unii, atît de... inteligenți ca ăștia doi... Am cerut informații de la conducerea lagărului. Iată răspunsul — inginerul-șef flutură hîrtiuța pe care o ținea în mînă — Aurobindo și Intzenga, amîndoi, sînt studenți la universitățile sud-africane.

— Studenți? — se îngrozi adjunctul. Dar cine a admis?...

— Indiferent cine a admis, greșeala s-a făcut. Ăștia sînt tinerii dumitale inteligenți, Freddy. Și dumneata ești prea tînăr, încă...

Adjunctul tăcea buimăcit.

— Nenorocirea nu e atît de mare, deoarece nici unul dintre ei nu e tehnician; unul e medic, iar celălalt hidrogeolog — mormăi inginerul-șef căruia i se făcuse milă de subalternul său. Prin urmare, nu vor pricepe nimic din afacerile noastre. Dar noi nu putem risca nimic. Ia imediat legătură cu agentul de supraveghere și stabiliți controlul cel mai riguros asupra acestora doi. Chiar un singur cuvînt din care să reiasă că ei pricep ceva din treburile noastre, și va trebui să-i izolăm.

— Am înțeles, sir — și adjunctul se grăbi spre ieșire.

★

Vaporul era așteptat să sosească după-amiază, însă totul fusese pregătit încă din zori; chiar și orășelul de corturi fusese strîns și legat baloturi.

Deținuții se odihneau întinși pe nisip, cînd deodată adjunctul inginerului îi chemă pe Intzenga și Aurobindo. Tehnicianul își adusese aminte că uitase să fixeze reflectorul de semnalizare în partea de nord-vest a insulei — un far provizoriu pentru vasele de observație. Cei doi prieteni erau întrucîtva neliniștiți din cauza atenției pline de insistență pe care tînărul adjunct le-o acordase în ultima zi, așa că răsuflară ușurați aflînd despre ce era vorba. Cărînd un far, baterii, un otgon și niște scripeți, se grăbiră să traverseze pe partea de nord a recifului. Cei doi prieteni ajunseră curînd la pîlcurile de mangrove și abia aici pricepură că li se ordonase îndeplinirea unei misiuni din cele mai grele. Nenumărate rădăcini împletite între ele ca un caier, sau înălțîndu-se vertical, una lîngă alta, ca niște araci, se afundau adînc într-o mlaștină greu mirositoare. La fund, sub nămol, numeroase aglomerații de tulpini și rădăcini putrezite formau capcane primejdioase. Cei doi tovarăși se adînceau tot mai mult în desișul de nestrăbătut, unde lumina zilei se făcea din ce în ce mai slabă. Și, pe întuneric, înaintarea devenea și mai anevoioasă. Șovăind, sub povara grea, pe rădăcinile alunecoase, împotmolindu-se în mlaștina chiftoasă, Aurobindo și Intzenga înaintau foarte încet. In adîncul tufișurilor, au fost nevoiți să aprindă reflectorul electric al viitorului far, pentru a găsi trecerea. Luminițe roșii se aprinseră în ochii unor ființe

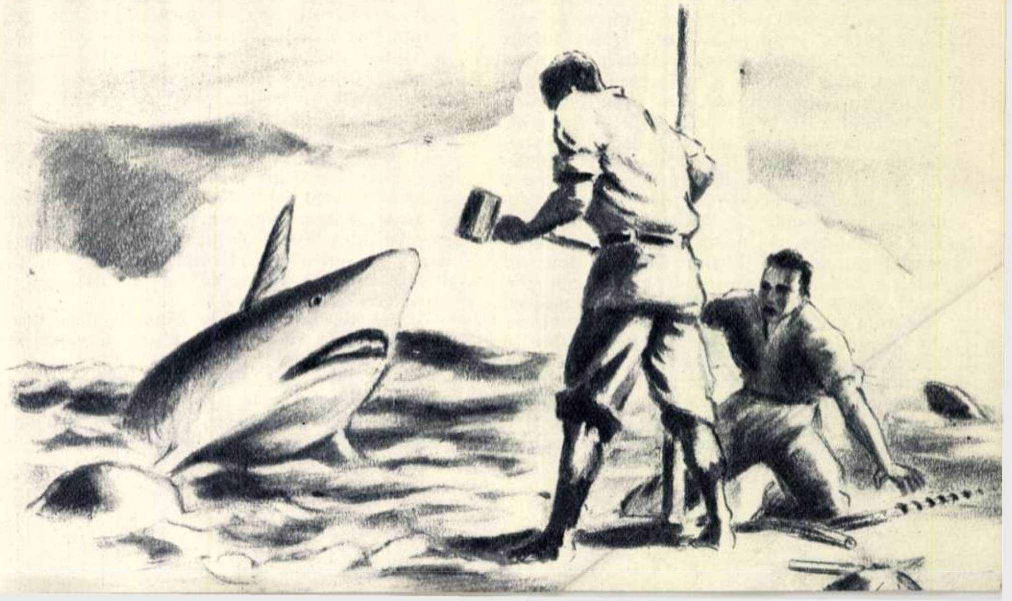

necunoscute, străbătînd de sub bolta întunecoasă a rădăcinilor, şi prietenii, luaţi prin surprindere, se retraseră pentru o clipă.

— Sînt crocodili — ochii lor bat în roşu, — mormăi zulusul, ridicînd în sus felinarul şi înălţîndu-se în toată lungimea staturii sale de şase picioare. Acum, dacă ar fi căzut jos de pe rădăcini, îi aştepta moartea, dar, spre norocul lor, tufele de mangrove, care în locul acesta atingeau cea mai mare desime, se terminară curînd şi prietenii ajunseră pînă la micul promontoriu ce li se indicase. Tăind în grabă cel mai înalt trunchi pe care-l găsiră, prinseră de el tubul gros de duraluminiu, rezervînd un loc pentru reflector, fixară elementul fotoelectric şi conectară bateria. Totul fusese terminat şi puteau porni îndărăt, repede, cît se poate mai repede, deoarece soarele scăpăta de amiază. O nelinişte mistuitoare puse stăpînire pe cei doi prieteni: vaporul trebuia să se fi apropiat de mult de insulă. Desigur, că îi vor aştepta, dar nu puteai şti ce se putea întîmpla.

★

Inginerul-şef păşea grăbit pe ţărmul pustiu.

— Cum merge treaba, Freddy?

— Este gata, sir. Lipsesc numai doi muncitori. Ştiţi, cei despre care aţi vorbit dumneavoastră, ieri. I-am trimis de cealaltă parte a insulei pentru montarea farului provizoriu.

Inginerul-şef îşi întinse mîna cu degetele desfăcute, aşa cum făcea totdeauna cînd voia să-l oprească pe adjunct, se gîndi puţin şi-l întrebă:

— Aţi stabilit vreun semnal de întoarcere pentru cei plecaţi?

— Da, sir, patru sunete de sirenă. Dar n-au putut încă termina lucrul.

— Atunci dă mai repede semnalul. O ocazie minunată... zîmbi strîmb inginerul, ascunzîndu-şi ochii. — Şi totodată, întrucît vei pleca cu vaporul, iată telegrama, semnată de mine, asupra terminării lucrărilor de pe insulă.

— Dar, sir... — se frămîntă adjunctul inginerului. Vor afla... tovarăşii lor.

— Lasă Freddy... Oare vrei să-ţi rişti reputaţia, sau poate, să nimereşti chiar în locul lor... pentru doi coloraţi condamnaţi. Greşeala nu-i a noastră, dar crezi că nu vom fi traşi şi noi la răspundere, dacă... dar ce să mai vorbim! Chiar destinul ne surîde în faţă şi nu este înţelept să refuzăm... Iar celorlalţi spune-le... spune-le, că îi voi lua în vedeta mea. Vom pleca după ce se va pierde vaporul în zare. Nu tărăgăna, Freddy!

Adjunctul se întoarse supus şi fugi către şalupă, care aştepta la ţărm. Sirena sună, se întrerupse şi, deîndată, începu să urle tare. Urletul acesta străbătu de patru ori în depărtare, de-a lungul ţărmului pustiu, iar ecoul se lovi, răsfrîngîndu-se de stîncile întunecate. Intzenga şi Aurobindo auziră sirena abia după ce reuşiră să monteze farul. Acoperiţi de noroi din cap pînă-n picioare, străbăteau extenuaţi mlaştina uriaşă. Sudoarea curgea şiroaie pe feţele lor, privirea le era tulbure, iar picioarele numai răni. Aurobindo se prăbuşi într-o groapă ascunsă şi intră pînă la umeri în nămolul negru şi urît mirositor. Zulusul, încordîndu-şi ultimele puteri, îşi scoase afară tovarăşul şi se lăsă să cadă, frînt de oboseală, pe un morman de rădăcini lunecoase, îngrămădit de-a lungul gropii adînci. Cei doi prieteni auziră cele patru urlete ale sirenei care reprezentau semnalul de plecare şi totuşi continuară să mai lupte încă o veşnicie întreagă pentru fiecare pas făcut înainte. Mlaştina se termină pe neaşteptate. Abia trăgîndu-şi suflarea, Aurobindo şi Intzenga trecură prin apă, apoi porniră să alerge, ocolind cotitura ţărmului, şi... încremeniră. Vaporul se mai zărea abia ca o bărcuţă neagră, la cîteva mile distanţă de insulă. O dîră subţire de fum se desfăşura deasupra coşului, ca şi cînd vasul, bătîndu-şi joc de cei rămaşi, le făcea nişte semne cu batista. Buimăciţi de cele întîmplate, cei doi prieteni priveau nedumeriţi împrejur şi auziră deodată zgomotul unui motor. Hublonurile de cristal ale unei mari vedete maritime se topeau şi sclipeau în bătaia soarelui, la o milă depărtare de ţărm. Ea se îndrepta spre sud, perpendicular pe direcţia vaporului. Intzenga şi Aurobindo începură să alerge şi să sară pe ţărm, făcînd semne cu mîinile şi strigînd înfuriaţi. La pupa vedetei, se ridică un talaz alb şi înalt. Mica îmbarcaţie porni cu treizeci de noduri pe oră,

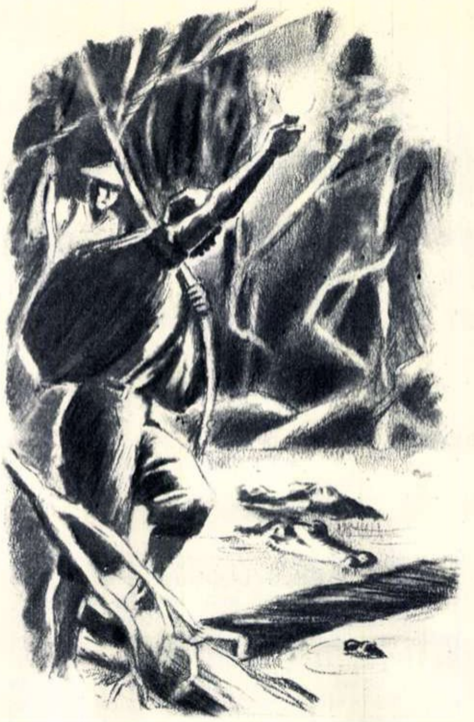

fără să-şi schimbe direcţia. După puţin timp, vedeta dispăru în albastrul orbitor, unde, la orizont, în direcţia în care se îndrepta, abia se distingea o mică ridicătură întunecată — insula Clark.

★

În deşertul australian era ceasul dinaintea zorilor. Întunericul şi liniştea mai domneau încă deasupra pămîntului mort şi ars de soare. Dar într-o cazemată subterană, sub un strat de beton, plumb şi oţel de şase metri, se revărsa o lumină vie, albăstruie. În încăperea spaţioasă, paisprezece oameni se înghesuiau nerăbdători. Toţi erau emoţionaţi. Pereţii căptuşiţi cu lemn negru, lustruit, erau împestriţaţi de cadranele rotunde ale nenumăratelor aparate. La mijlocul unuia dintre pereţii din faţa intrării, se afla o ferestruică mică, patrată, luminată mat şi înconjurată de o ramă întunecată şi masivă, în relief. Sub ea ieşea în afară o suprafaţă destul de mare. Pe planul ei înclinat se puteau observa patru rînduri albe de regulatoare şi butoanele reostatelor. Toată această construcţie îţi făcea impresia unui aparat de radio gigantic. Într-un fotoliu mare, aşezat în faţa ferestruicii centrale, şedea un om cărunt, care îşi netezea nervos părul. Asupra lui se plecă un american solid, cu ochelari de aur: inginerul-şef al construcţiei. Persoanele aşezate în spatele lor reprezentau savanţii, militarii şi inginerii din cele două ţări anglo-saxone. Printre militari şi ingineri, predominau în mod vădit americanii, foarte siguri de ei şi dîndu-şi aere de stăpîni. Englezii se ţineau oarecum mai departe şi priveau în lături, cu sfială, ca şi cînd nu le-ar fi fost pe plac afacerea asta, din a cărei pricină se adunaseră cu toţii aici, în pustiul cufundat în noapte. Pe o măsuţă rotundă, plasată lîngă fotoliu, într-o lădiţă de lemn roşu, sub sticla groasă a cadranului, acul cronometrului alerga pe cerc. Inginerul-şef nu-şi lua ochii de pe el.

— Au fost încărcate trei grupări de luptă — explica constructorul-şef, cu vocea înăbuşită, unui grup alcătuit din patru militari. Cinstea de a pune în mişcare prima rachetă aparţine... — constructorul îşi coborî şi mai mult vocea şi spuse numele unui celebru fizician, laureat al premiului Nobel şi membru al Societăţii Regale. — A doua rachetă va fi pusă în mişcare de inginerul-şef şi cea de a treia, de mine...

Inginerul-şef se îndreptă.

— Mai sînt cincizeci de secunde, domnilor. Sir, faceţi vă rog contactul pentru ecran şi tabloul radarelor.

Lumina se stinse. Ecranul luminat şi sticla neagră, lunguiaţă, de sub el apărură şi mai clar. Acele nenumăratelor indicatoare trepidau încordate, cuprinse parcă de primul fior.

— Zero secunde! — tună vocea inginerului-şef. O mînă fină, ce se distingea palidă în reflexul luminii cadranelor, apăsă pe butonul rotund.

Acele aparatelor săriră în diferite părţi. Clădirea se cutremură, un vuiet surd şi grav pătrunse prin grosimea pereţilor. Cei prezenţi încremeniră. Clădirea continua să se cutremure, dar vuietul slăbea treptat, îndepărtîndu-se. Fizicianul, care apăsase pe butonul de pornire, se chirci în mod involuntar, imaginîndu-şi ce se petrece afară, pe platforma mobilă a îngrozitoarei maşini. Răsună un semnal slab. Pe sticla neagră, se aprinse un pătrăţel cu cifra 1. Un suspin zgomotos se desprinse din pieptul inginerului-şef. Incă un semnal şi se aprinse al doilea pătrăţel, după el al treilea, al patrulea. Acestea erau semnalele radarelor montate pe stîlpii ce se desfăşurau pe două rînduri pînă lîngă litoral. Ele înregistrau cu precizie momentul trecerii rachetei deasupra lor, în clipa cînd corpul ei metalic străbătea bariera invizibilă a undelor radiofonice ce se întindea pînă la o înălţime imensă, spre cer.

— Zboară, domnilor! Zboară exact în direcţia indicată — spuse inginerul-şef, întorcîndu-se mîndru spre cei prezenţi. În timpul acesta, constructorul-şef lucra la maşina de calculat.

— Semnalele radarelor indică accelerarea vitezei — declară el. După şase minute, se va putea spune care este maxima. Atunci vom putea stabili momentul cînd racheta va trebui să ajungă la insulă.

— Experienţa este excepţional de reuşită, îşi spuse părerea inginerul-şef. Seria de experienţe preliminare, cu rachete mai mici, ne-a asigurat succesul!

Emoţionaţi, militarii, savanţii şi inginerii se apropiară de masă. Toţi ochii erau aţintiţi asupra sticlei negre, a cărei parte iluminată se prelungea rapid. Trecură opt minute. La capătul sticlei, se aprinse cifra 92, soneria sună pentru ultima dată şi aparatul îşi încetă lucrul.

— Racheta se află deasupra oceanului — declară constructorul — peste cinci minute veţi putea urmări chiar radarul rachetei.

Pe ecran apăru o pată tulbure, tremurătoare. Se mişca uşor în diferite direcţii, urmînd oscilaţiile rachetei care zbura în întinsul fără margini al cerului. După cîtva timp, pata se întunecă, limitele ei fură schiţate mai pronunţat — pe ecran apăru o ridicătură plată, încununată de un monticul piramidal. Dacă în această cameră ar fi putut asista oricare din cei care lucraseră pe depărtata insulă, ar fi recunoscut fără nici o greutate silueta muntelui de pe reciful Nimfelor.

★

Reflexe roşietice porniră să joace pe coastele întunecate ale muntelui. Intzenga şi Aurobindo se deşteptară. O nelinişte cruntă nu le dădea pace. Nădăjduind că un vas oarecare va veni după ei, cei doi tovarăşi dormeau pe malul golfului, unicul punct de care ar fi putut să se apropie îmbarcaţiunea. Dar soarele care răsărea lumina o mare mereu la fel de pustie, fără cel mai mic indiciu asupra sosirii vreunei corăbii.

— Ne-au părăsit. Şi ne-au părăsit cu un anumit scop — spuse furios zulusul. Trebuie să ne salvăm singuri, pînă nu este prea tîrziu. Ne aflăm pe poligonul de tragere, şi noi sîntem ţinta. Se vede că au observat ceva... Ah, cît de stupizi am fost cînd am acceptat să mergem să montăm farul.

— Dacă n-am fi primit, s-ar fi răfuit cu noi în altfel — răspunse liniştit Aurobindo. Totuşi, cred că vor veni după noi. Aici sînt instalate o mulţime de aparate. Cineva trebuie să înregistreze observaţiile.

— Să le înregistreze după bombardament — obiectă posomorît Intzenga. Şi mi-e teamă că în curînd vor porni să tragă. Adu-ţi aminte cum ne grăbeau şefii noştri. Asta este un semn prost pentru noi, asta înseamnă că acolo totul e gata. Nu, trebuie să fugim de aici imediat. Să ne ducem iarăşi în partea de nord a insulei, deoarece vor trage dintr-acolo — şi zulusul arătă spre nord-est. După cum mi-aduc aminte, de cealaltă parte au avut punctul de pază cu bărci. N-am văzut să le fi încărcat pe vapor. E posibil să le fi uitat, sau poate le-au lăsat în mod intenţionat... Mîncare vom găsi în fostul orășel, din diferite resturi de alimente, rămase în căsuța inginerului. Ieri, am găsit acolo destule. Și vom pleca pe altă insulă.

Aurobindo stătea la îndoială. El ținea prea bine minte aventura cu rechinul. În adîncul sufletului său, indianul spera în venirea grabnică a vedetei, nădăjduia că fuseseră lăsați din greșeală. Prea ar fi fost din cale afară de crud să-i lase aici în mod intenționat, pradă unei morți sigure, pe ei, niște osîndiți fără vină și care își executau termenul, lucrînd sîrguincios și ireproșabil.

— Trebuie să mergem în cealaltă parte, dar numai unul din noi. Și acolo va afla totul. Celălalt va rămîne aici, pentru cazul cînd ar veni vedeta.

Intzenga consimți. Propunerea indianului era înțeleaptă. Zulusul se oferi să se ducă el în partea de nord — deoarece era un minunat mărșăluitor și alergător, și, deci, călătoria lui ar fi răpit mai puțin timp decît a indianului. Intzenga porni deîndată la drum, uitînd de mîncare. Se cățără pe povîrnișul abrupt, trecu muntele și dispăru. Aurobindo rămase singur în fața mării pustii, pe malul golfului. Soarele se ridicase acum sus, devenind arzător. Indianul se uită împrejur și observă o rîpă mică acoperită de copaci. Rîpa întretăia povîrnișul în partea de sud-vest a muntelui și dispărea în adîncul lui, dincolo de coasta de vest a muntelui. Acolo nu se efectuaseră nici un fel de lucrări, și indianul se îndreptă spre rîpă, nădăjduind să găsească umbră și să-și strîngă ceva fructe bune de mîncat. Gura rîpei era acoperită cu niște pietroaie mari și Aurobindo se strecură cu greu printre ele. În dosul blocurilor de piatră, se întrezări ceva în genul unei peșteri, în fundul căreia, printre pietrele acoperite de mușchi, se afla un mic lac. În fața-i, se ridicau niște povîrnișuri acoperite de tufișuri dese. Aurobindo pătrunse în peștera răcoroasă, bău puțină apă și se ridică pe o piatră plată, pentru a scruta împrejurimile și a-și stabili orientarea. Nu-și făcea griji din cauza vedetei; era suficient să se cațere pe bolovani și să privească pe după creasta muntelui, și imediat avea înainte panorama întregului țărm.

★

— E timpul — spuse sacadat inginerul-șef, și mîna savantului apăsă, supusă, pe cel de al doilea buton. Cu o iuțeală de neînchipuit, undele radiofonice ajunseră din urmă monstrul de oțel care zbura cu o viteză turbată și dezlănțuiră funcționarea complicată a mecanismului rachetei. Imaginea de pe ecran dispăru și în fața privitorilor cu răsuflarea tăiată, ecranul fu cuprins de o lumină mată, uniformă.

— Racheta a căzut — exclamă inginerul-șef — acuma vor sosi informații de pe vasele și stațiunile de observație...

★

In apropierea lui, Aurobindo observă un arbore, cu frunze mărunte și întunecate. Printre frunze, se legănau niște fructe cărnoase. Indianul își ridică privirea în sus. O lumină neînchipuit de orbitoare aprinse cerul, se revărsă pentru o clipită pe bolta albastră, stingînd soarele. Culori de o puritate nemaivăzută și de o claritate de neînchipuit se alternau între ele, ca o undă care zboară cu viteza gîndului. Această lumină, în care nu era nimic pămîntesc, nimic cunoscut omului, lovi ochii lui Aurobindo, îi pătrunse tocmai pînă în adîncul creierului, i se înfipse în nervi cu ascuțișul ei incandescent. Indianul căzu pe spate, în peșteră, și, în același moment, un urlet șuierător, o detunătură uriașă zdruncinară toate celulele corpului lui, îi stinseră conștiința. Aurobindo nu mai văzu cum dincolo de promontoriul stîncos se învîrteji un stîlp de nisip, apă și aburi, ca o coloană uriașă de o rotunjime perfectă, și se ridică la o înălțime de trei mile deasupra oceanului unde, lovindu-se parcă de cer, începu să se lățească întocmai ca o ciupercă colosală. Piciorul acestei monstruoase ciuperci, avînd o grosime de două mile, părea compact, deși la suprafața sa fierbeau în clocot mase incandescente de gaze și praf. Indianul nu simți cum, deasupra grotei, trecu un val de flăcări infernale. Suflul lor vaporiză tufișurile de pe povîrnișuri, crăpă stîncile care, cu un zgomot detunător, se prăbușiră în avalanșe de piatră. Trupul imobil al lui Aurobindo se întinse pe fundul plin de mușchi al peșterii, în apa lacului.

... Zulusul fusese surprins de explozie de partea cealaltă a muntelui. Flacăra infernală nu-l mai putuse orbi pe negrul adăpostit de învelișul verde al pădurii. Aici, ea își pierduse forța ei atotarzătoare, fiind respinsă spre cer de povîrnișul muntelui. Numai suflul exploziei doborîse copacii, trîntindu-l pe Intzenga la pămînt și stîrnise o ploaie de pietre mărunte. O detunătură de necrezut îl asurzi pe zulus, torente de apă fierbinte se revărsară din cer. Norocul îl favorizase pe Intzenga. El se alese cu neînsemnate zgîrieturi și cu o puternică durere de cap. Omul pricepu deîndată că pe insulă căzuse un proiectil atomic și primul gînd îi fu la prietenul său.

Indianul se găsea dincolo de munte, acolo unde se manifestase toată forța infernală a exploziei atomice... Venindu-și în fire după șocul pe care îl suferise, africanul porni îndărăt, sub ploaia fierbinte, necurmată. El citise în diverse descrieri despre acțiunile bombelor atomice precedente, despre radiațiile ucigătoare pe locul exploziei, dar nu se gîndea la asta, grăbindu-se în ajutorul prietenului său... Nu se gîndea nici la faptul că ar fi putut urma o a doua rachetă. Prietenia era mai puternică acum decît toate sentimentele de groază și spaimă. Ea îl mîna înainte, în sus, pe povîrnișul abrupt, îl făcea să străbată printre mormanele de copaci doborîți, printre aglomerațiile de stînci cu colțurile ascuțite...

Aurobindo își veni în fire în urma unei groaznice dureri, care-i sfîșia măruntaiele. Era înconjurat de un întuneric absolut. Nu-și dădu seama pentru moment, că orbise și asurzise. Însă în clipa cînd acest adevăr îngrozitor pătrunse în conștiința indianului, el fu cuprins de o frică sălbatică, lipsită de orice rațiune. Întreg universul se dovedi a se găsi undeva, de cealaltă parte a vieții, iar el zăcea fără nici un ajutor în fundul prăpastiei negre, pierdută în beznă, de unde nu mai exista întoarcere și nu exista nici moarte. Solul îi ardea trupul, ca o plită încinsă, și Aurobindo porni să se tîrască. Cu un minut mai înainte nu se putuse mișca singur, dar acum se tîra înainte, orb și înnebunit, jupuindu-și de pietre pielea arsă, gemînd și strigînd întruna fără să-și dea seama de asta, deoarece nu putea auzi nimic. Așa se tîrî pînă la malul mării. Apa caldă i se păru rece, valurile îl învăluiau pînă peste cap, nisipul ud era un pat paradisiac după pietrele încinse, și gîndurile lui Aurobindo începură să se limpezească...

Acuma știa că era prima victimă a noii invenții—racheta atomică—și știa că nu mai avea mult de trăit. Durerea arzătoare din interior se transformă în friguri, care îi excitau nervii și-i ascuțeau gîndurile într-un mod ciudat. Creierul funcționa precis, cu o claritate, o rapiditate și o siguranță neobișnuite. Cugetul lui Aurobindo voia parcă să se smulgă din temnița întunecoasă a trupului mutilat și să se ridice pe aripile chinului înainte de a se stinge pentru totdeauna.

Indianului i se părea că cercetase toată viața în cîteva clipe, fusese în spațiile astrale și se înapoiase de acolo înzestrat cu o clarviziune neomenească. Și această înțelepciune îi poruncea să deschidă cu orice preț ochii oamenilor asupra impasului în care era tîrîtă omenirea de către puterea sălbatică a războiului și a profitului, de știința care slujește războiului, de filozofia capitalului... Dar cui i-ar fi putut transmite gîndurile sale, pline de o minunată limpezime, gînduri care i-ar fi ajutat pe oameni să înțeleagă magnificul adevăr, pe care dînsul îl obținuse în momentul unui elan și al unei încordări neobișnuite a creierului, în ultimele ore ale vieții... Intzenga pierise, și chiar dacă se salvase, cînd va reuși să-l găsească, el va fi mort. În jurul lui, erau numai apă și stîncile arse de flăcările infernale. Dar gîndirea mîndră, luîndu-și o dată zborul, nu mai recunoștea nici un fel de obstacole. Indianul începu să scrie pe nisip testamentul său adresat lumii, fără să-și dea seama că jocul valurilor spăla încontinuu rîndurile scrise. Adresînd un apel omenirii, Aurobindo scria îndîrjit, luptînd cu moartea care se tîra în sus, prin corpul lui.

Intzenga ajunse pînă la trecătoare. Dar aici zulusul-erou trebui să cedeze. Răsuflarea colosalului incendiu era insuportabilă. Nici nu se putea gîndi să treacă prin cenușa pădurii arse și prin cîmpurile de piatră topită. În locul panoramei obișnuite a recifului, cu stratul de sidef al coralilor, cu povîrnișurile muntelui de un verde feciorelnic, cu apa uimitor de limpede și transparentă, zulusul văzu urmele unei distrugeri cutremurătoare. Noroiul cenușiu al golfului, pietrele arse și fumegînde, totul mort, lumina roșie opacă a soarelui, care abia străbătea prin perdeaua de aburi și fum...

Ochii ageri ai zulusului distinseră de pe înălțime, pe fîșia îngustă a plăjii, o siluetă minusculă. Neobosit, porni din nou la drum, coborînd panta abruptă a brațului de nord al muntelui, și ajunse pe țărm. Acum putea trece fără prea mare greutate prin apa mică, pînă la grota de pe povîrnișul din partea de sud-vest, în fața căreia zăcea Aurobindo. Zulusul văzu că prietenul lui se mișcă. Atunci îl strigă cu voce tare, dar acesta nu răspunse nimic. Zulusul alergă și-l ridică, îngrozindu-se de trupul lui, tot numai arsuri și răni cu carne vie. Aurobindo prinse puternic mîinile lui Intzenga. Mai era încă în stăpînirea puternicei și neverosimilei stări de iritare ce-l cuprinsese. Zulusul îl pipăia alarmat pe indian, încercă să-l întrebe... Neprimind nici un răspuns de la el, Intzenga începu să-i strige drept în ureche, pînă se convinse că prietenul său asurzise și orbise... Aurobindo ridică mîna, invocînd parcă liniștea, și începu să vorbească. Imaginea era tragică: indianul surd și orb încerca să transmită prietenului său toate ideile sale mărețe, care se înaripau în pragul morții, în nădejdea oarbă că zulusul le va transmite oamenilor. Intzenga observa aceste cumplite sforțări cuprins de mînie, susținîndu-și pe după umeri prietenul.

★

Inginerul-șef se depărtă de telefon.

— Vă rog atenție, gentlemen. S-a transmis comunicatul general al tuturor stațiunilor de observație. Racheta n-a nimerit muntele; a explodat la două mile de povîrniș, pe bancul de nisip. Ne-am grăbit cu o secundă... Inginerul tăcu puțin și termină triumfător: Forța exploziei, după cum se raportează, este colosală. Racheta a atins insula. Vasăzică, noua armă a fost creată. Sînt fericit că vă pot felicita, domnilor, cu prilejul măreței victorii a științei noastre...

Aplauzele, strigătele entuziaste umplură încăperea, întrerupîndu-l pe inginer. Generalii plini de importanță, savanții serioși, inginerii atît de preocupați porniră să sară, ca niște copii, îmbrățișîndu-se și sărutîndu-se; se băteau violent unul pe altul pe spate, tropăiau din picioare și fluierau. Se putea crede că toți acești oameni, reprezentanți eminenți ai științei, salută o mărează descoperire binefăcătoare, pentru fericirea omenirii...

Inginerul-șef reuși să ia din nou cuvîntul, cu foarte multă greutate.

— Sir Halles consideră că cea de a doua rachetă trebuie lansată imediat. Timpul este favorabil și vom putea chiar din prima zi de experiență să determinăm corectarea tirului și dificultăților respective... Salut această hotărîre, mai ales că — inginerul-şef zîmbi larg — mi-a fost acordată cinstea de a lansa cea de a doua rachetă...

Cei prezenţi scoaseră urlete aprobative...

— Daţi sus semnalul de alarmă — spuse hotărît inginerul şi se lăsă în fotoliul din faţa ecranului. Telefoanele începură să zbîrnîie, răsunară comenzi sacadate. Becul albastru se aprinse deasupra ecranului. Inginerul-şef aşteptă puţin lîngă cronometru şi, cu o mînă sigură, apăsă pe buton. Din nou se cutremurară zidurile groase: acolo, pe platforma de lansare, cel de al doilea monstru, într-un urlet asurzitor şi-un vifor de flăcări, porni să străbată înălţimile. Însoţit de soneriile de semnalizare şi de aprinderea pătrăţelelor de pe placa radarelor, se avîntă din nou spre ocean, din adîncul deşertului roşu.

★

Pe plaja mării, lîngă unduirea valurilor, se stingea Aurobindo. Capul i se lăsase pe genunchiul prietenului şi ochii larg deschişi priveau ţintă în adîncul cerului înalt, a cărui lumină nu mai putea pătrunde în bezna ce-l cuprinsese pe muribund. Mîinile lui Aurobindo se agăţară convulsiv de prietenul său. Negrul îi mîngîie liniştit părul ars de foc.

Un bubuit îndepărtat cuprinse cerul şi, într-o clipită, se topi în depărtare. Intzenga privi uimit împrejur. În faţa lui, marea era liniştită şi pustie ca şi mai înainte, nimic nu tulbura tihna înfricoşătoare a stîncilor calcinate.

★

— Toate staţiunile de observaţie au comunicat că racheta nu se găseşte nicăieri, anunţă posomorît inginerul-şef şi, cu o nuanţă de îndoială, adăugă — e de neînţeles, unde a putut să dispară. Radarele au înregistrat zborul ei normal pînă la numărul nouăzeci şi doi. Racheta a dispărut deasupra oceanului. Sau o fi căzut, poate, în apropierea ţărmului, din cauza vreunei deteriorări.

— Eu am atras atenţia asupra condiţiilor neobişnuit de grele în care se poate obţine un tir precis la distanţe atît de mari — vorbi deodată un om mic de statură, cu părul ciufulit, ce stătea modest, mai la o parte, lîngă perete.

— Dar noi ce sîntem aici, nişte proşti? — i-o tăie, aproape grosolan, inginerul-şef. Optzeci de experimentări cu modele mai mici...

— Disputa noastră e veche; eu afirm că între modelul mic şi rachetă există o profundă diferenţă calitativă! — îl întrerupse omul — de aceea experienţele dumneavoastră precedente...

— Vorbe goale! Îndată vom lămuri totul — se încăpăţînă inginerul-şef. Cea de a treia rachetă va fi lansată chiar de creatorul ei! Poate că eu sînt ghinionist, ha, ha!...

Omul care stătea lîngă perete clătină sceptic din cap, dar se întoarse, surprinzînd privirea răutăcioasă a inginerului-şef.

Din nou se cutremură pămîntul, din nou răsunară soneriile radarelor. Toţi cei adunaţi aici urmăreau cu răsuflarea tăiată zborul rachetei. Aceasta porni apoi deasupra oceanului, dar ecranul radarului nu înregistră conturul muntelui de pe insulă. Constructorul îşi muşcă buza, în timp ce sprîncenele i se încruntau nervos. Luînd în cele din urmă o hotărîre, apăsă pe butonul care declanşă explozia proiectilului deasupra ţintei...

★

Crucişătorul de avangardă „Princesse Charlotte" brăzda valurile oceanului, cu o viteză de douăzeci de noduri. Artileria sa de bord ţintea suprafaţa netedă a oceanului. Perpendicular pe direcţia vasului, la o jumătate de milă distanţă, tăia valurile al doilea crucişător, de aceeaşi clasă, iar departe, în urmă, se zărea dîra de fum a celui de al treilea. Cu gura strînsă, Commodore-le Chapin cerceta de pe punte marea liniştită.

Comandantul vasului ieşi din cabina ofiţerului navigant şi se apropie de Commodore, străduindu-se, ca de la înălţimea staturii sale, să privească cît mai respectuos la superiorul său, bondoc şi gras.

— Am transmis torpiloarelor, prin radio, ordinul dumneavoastră, sir. S-a confirmat primirea lui.

— Bine — răspunse posac Commodore-le, continuînd să-l măsoare pe căpitan cu o privire nemulţumită.

— Mai doriţi ceva, sir? — întrebă acesta prudent, ghicind dorinţa şefului de a vorbi.

— Nu. Galoşul ăsta vechi ne reţine — Commodore-le arătă înapoi cu capul, către pupă, la dîra de fum a celui de al treilea crucişător. Chiar şi fără nenorocirea asta, este destul de nesuferit că ne-au mînat în Australia, fără să ştim pentru ce, să întîmpinăm prieteneşte escadra yankeilor.

— Este adevărat, sir, — reluă cu plăcere căpitanul vasului. După escala din insula Bali... — aici, faţa marinarului căpătă o expresie visătoare.

Şeful tăcea şi căpitanul continuă pe acelaşi ton:

— Insula asta-i un vis. Ce natură, ce fete frumoase... — şi speriat se uită pe furiş la şef; toată escadra cunoştea romanul lui nereuşit, pe care-l înfiripase cu o frumoasă malaeză.

Commodore-le roşi şi se mînie şi mai mult:

— Nu mă interesează amintirile dumneavoastră! Am ordonat să transmiteţi o mustrare acestui molîu de Whurberton. Viteză mai mare! — urlă Commodore-le, înfuriindu-se de-a binelea.

Căpitanul îşi duse mîna la vizieră, dar nu mai reuşi să facă la stînga împrejur. Se întîmplă ceva de necrezut. În depărtare, în partea de nord-vest, într-o clipită şi fără nici un zgomot se ridică din mare un turn învolburat. Din turn îşi luă zborul un gigantic nor alb care se învîrteji spre cer şi, în acelaşi timp, se lăţi în părţi, ca şi cînd cineva ar fi deschis o umbrelă albă de o mărime neverosimilă. Urmă un urlet, un vuiet de nedescris, şi vasul îşi smuci brusc pupa şi se răsturnă pe-o rînă. Picioarele Commodore-lui zburară fulgerător peste balustrada punţii de comandă şi şeful ateriză pe punte. Căpitanul se aruncă buimăcit înainte, dar în momentul acela soarele se întunecă şi un alt şoc, de o putere îngrozitoare, cutremură crucişătorul. Totuşi, vasul se îndreptă. Un urlet necurmat şi strigăte de groază se revărsară nestăvilite în negura care cuprinsese împrejurimile, apoi un întreg ocean de apă fierbinte porni să cadă din cer, şi totul se potoli. Căpitanul se tăvălea asurzit pe puntea de comandă. Încet, abia mai putînd crede că este viu şi întreg, se ridică în patru labe. De jos, de pe punte, răsunau strigătele stridente ale Commodore-lui:

— Veniţi încoace! Vă dau pe toţi în judecată. Semnalizatori! Căpitanul!

Peste cîteva minute, îşi veniră cu toţii în fire. Commodore-le fu dus în cabina căpitanului, în timp ce artileria antiaeriană se pregătea de luptă. Puternicul aparat de emisie al crucişătorului trîmbiţă în toată lumea, anunţînd atacul monstruos. Prin norul de ceaţă şi abur, străfulgerau şi detunau flăcările şi tirul artileriei. Cel de al doilea crucişător începuse să tragă în inamicul invizibil.

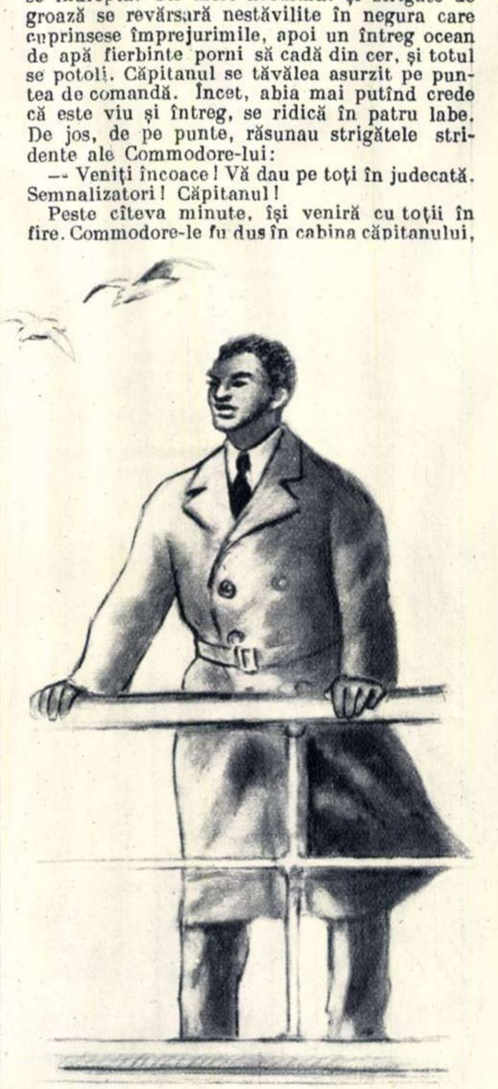

★

În adîncul cazematei de beton, discuţia ştiinţifică lua proporţii. Nici cea de a treia rachetă nu nimerise insula şi nu fusese înregistrată de staţiunile de observaţie. Inginerul-şef îşi pierdu o însemnată parte din îndrăzneala sa. Dar nu ştia, sărăcuţul de el, că îl aşteptau neplăceri şi mai mari. În toiul discuţiei, cînd modestul adversar al inginerului îi convinsese pe toţi că problema tirului precis nu fusese deocamdată rezolvată de constructorii rachetei, telefonul începu să zbîrnîie.

Constructorul luă receptorul, înjură şi o paloare bruscă îi cuprinse faţa. Chemînd la o parte pe inginerul-şef, începu să-i şoptească, înecîndu-se:

— Escadra Commodore-lui Chapin... Se pare că... aproape... s-a scufundat ultimul vas... la două sute mile de obiectiv...

Inginerului-şef i se muiară picioarele. Stătu nemişcat aproape un minut, bîţîind mîna în spasme nedefinite, apoi, cu voce sugrumată, anunţă terminarea experienţelor.

★

Intzenga lăsă cu grijă capul indianului de pe genunchii săi şi se ridică, întinzîndu-şi picioarele amorţite. Tîrî trupul prietenului pe ţărm, sus, şi îngenunche, luîndu-şi rămas bun de la credinciosul său tovarăş.

— Sărmanul meu Aurobindo — şopti încet negrul — cît de mult ai vrut să-ţi exprimi gîndurile tale înainte de moarte. Nu ştiai, şi nu vei mai putea afla niciodată, că aceleaşi idei, mult mai clar exprimate şi mult mai amănunţit, le-a scris acum patruzeci de ani Lenin, undeva, în nordul îndepărtat al Rusiei...

Zgomotul unui motor întrerupse firul gîndurilor lui Intzenga. O vedetă brăzda marea, înaintînd în plină viteză spre promontoriul stîncos. O bănuială fulgerătoare trecu prin capul negrului. Se lăsă să cadă pe plajă şi stătu culcat aşteptînd apropierea vasului. Se ridică, făcu semne cu braţele, căzu din nou apoi şi porni tîrîş către apă, în întîmpinarea vedetei...

★

„Deţinutul Intzenga, care s-a aflat pe insulă împreună cu alţi condamnaţi în momentul exploziei rachetei, a suferit o gravă contuzie, care i-a răpit auzul şi graiul. In afară de asta, sus-numitul condamnat, mai manifestă simptome de atacare a unor alţi centri cerebrali, din care cauză se constată pierderea parţială a memoriei şi a grafiei, deşi restul corpului i-a rămas neatins. După toate probabilităţile, bolnavul va trebui să sucombe în curînd, din cauza acţiunilor biologice ale radiaţiilor radioactive, cu atît mai mult, cu cît celălalt condamnat care se afla împreună cu el pe insulă, a murit înainte de sosirea vasului. Din cauza stării sale, condamnatul Intzenga nu reprezintă nici un pericol în legătură cu nota dumneavoastră secretă nr. 32—94—76/2. Intzenga poate fi eliberat şi transferat într-un spital civil pînă se va întoarce în patrie"...

★

Intzenga ieşi pe punte şi se opri lîngă balustradă. Un vînt puternic bătea zburdalnic şi liber deasupra mării, smulgînd spuma de pe crestele talazurilor posomorîte. Trupul puternic al zulusului clocotea de energie. Aştepta cu nerăbdare sfîrşitul călătoriei. Cîntecele de luptă ale poporului african stăteau să izbucnească din pieptul lui larg, mîinile-i puternice strîngeau balustrada. Intzenga se stăpîni, îşi aprinse pipa şi începu să se gîndească la cuvîntarea pe care voia să o ţină la Congresul Păcii.

Negrul se ducea la congresul prietenilor omenirii, congresul oamenilor simpli — negri şi albi, galbeni şi roşii. Se ducea să vestească pe luptătorii păcii despre noua uneltire a duşmanilor omenirii.

O mare întrecere

— Campionatele europene de volei —

Timp de două săptămîni, amatorii de sport din București au trăit din nou simțămintele marilor întîlniri internaționale. Întrecerea dintre cele mai bune echipe masculine și feminine de volei din Europa a atras în fiecare zi, pe stadionul „Dinamo", zeci de mii de spectatori care au urmărit cu emoție, entuziasm și înfrigurare, fiecare partidă. Căci fiecare partidă a însemnat o adevărată revărsare de forță și energie, de măiestrie și voință.

Spectatorii bucureșteni, atît de darnici în aplauze și încurajări, și-au oprit de multe ori răsuflarea, atunci cînd se jucau mingile decisive, pentru a înconjura apoi cu tunete de aplauze bucuria învingătorilor. Ei au admirat „bombele" trăgătorilor cehi și sovietici, excelentul joc defensiv al liniei a doua sovietice, blocajul impenetrabil al echipei iugoslave, iuțeala în ofensivă a jucătorilor bulgari, jocul variat și spectaculos al echipei noastre.

Întîlniri ca acelea dintre U.R.S.S. — R. Cehoslovacă, (masculin și feminin), R.P.R. — R. P. Bulgaria, Franța — U.R.S.S. se vor șterge foarte greu din memoria spectatorilor. Ele au legat, au apropiat mii de oameni de acest sport elegant și spectaculos.

Te simți emoționat și plin de mîndrie la gîndul că patria ta se afișează cu tot mai multă tărie la loc de frunte pe tabela sportului european și mondial. După rezultatele obținute pînă în prezent pe tărîm internațional, o nouă victorie, clasarea echipei masculine a R.P.R. pe locul II la recentele Campionate europene de volei, vine să confirme creșterea continuă a măiestriei sportivilor noștri, urmare firească a marilor posibilități de dezvoltare pe care regimul nostru le oferă sportului.

Pe drept cuvînt, putem spune că cea de a patra ediție a campionatelor europene de volei a dat trei învingători. Alături de cele două echipe cehoslovace (femei și bărbați), care au cucerit pe merit locul I la întrecerile feminine și masculine, cel de al treilea învingător a fost însuși acest sport, voleiul, care cu acest prilej a cucerit în țara noastră mii și mii de noi amatori.

La sfîrșitul competiției, căpitanii celor două echipe cehoslovace primesc trofeele victoriei.

Și reprezentativa masculină a țării noastre are bucuria de a primi un trofeu în urma clasării sale pe locul II.

În timpul competițiilor, în acea atmosferă tinerească, sărbătorească, s-au legat nenumărate prietenii. Iată în fotografie patru noi prieteni: doi tineri italieni, una din componentele echipei R. P. Ungare și o pionieră din țara noastră, poate o viitoare jucătoare de volei.

MUZEUL SATULUI

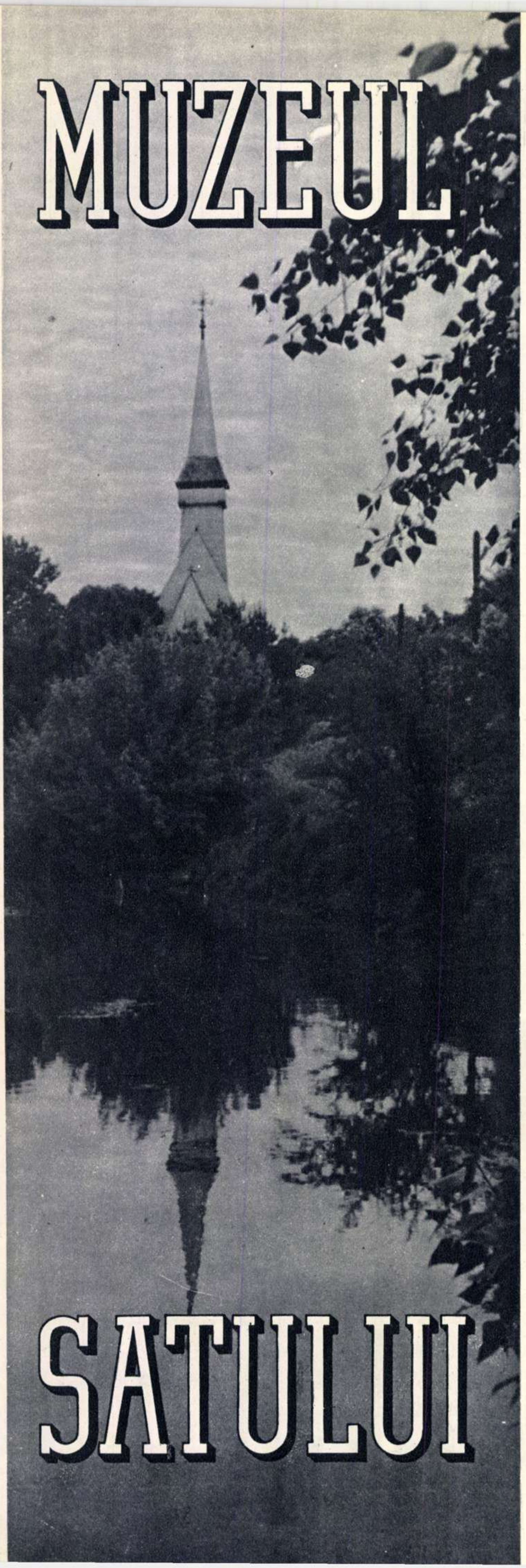

Există în Bucureştiul nostru un fel cu totul deosebit de monumente istorice, cum nu cred că se mai află aiurea. Sînt nişte clădiri vechi de sute de ani, dar care n-au fost ridicate pe acest pămînt de pe malurile Dîmboviței, ci mult mai departe, şi care, totuşi, acum se află aici...

De pe lacul Herăstrău, se vede răsărind deasupra frunzişului verde al copacilor, zveltă şi graţioasă, săgeata turnului unei biserici. Stilul ei neobişnuit ne face s-o recunoaştem numaidecît: nu încape nici o îndoială, e o biserică maramureşeană. Ce-o fi căutînd aici, în inima oraşului lui Bucur? Poate vreţi să vedem mai de aproape această bătrînă biserică, înălţată încă în anul una mie şapte sute douăzeci şi şapte... Mă tem, însă, că n-o să ajungem chiar atît de curînd la ea, fiindcă în drum vom fi ispitiţi să facem multe popasuri în faţa altor multe clădiri la fel de interesante prin pitorescul lor. Dacă ţineţi, însă, haide să ieşim în şoseaua Kiseleff pentru ca de acolo, trecînd pe sub un portal care închipuie arhondaricul unei mănăstiri, să pătrundem în „Muzeul satului".

O lume de basm

Parcă ne-a fost vorba să vizităm un muzeu? Şi, cînd colo, iată-ne intraţi într-un sat, un sat adevărat în care unii dintre noi, din orice colţ al ţării ar fi, îşi regăsesc amintirile copilăriei şi simt adînca emoţie a unei întoarceri acasă... Adie un vînticel care leagănă încet crengile albe, scuturînd petalele castanilor şi încreţind apa lacului ce se zăreşte de departe. Trecem pe lîngă zaplazuri vechi şi porţi înalte, cu lemnul înnegrit de ploi, pe lîngă case joase de cîmpie şi altele înalte, cu foişor, de la munte, şi ne mirăm parcă cum de au nimerit alături... E linişte în satul acesta fermecat. Nu se aude nici lătrat de cîini, nici muget de vite, nu trec nici care scîrţîind pe uliţe, nici nu se ridică fum din coşuri. Îţi vine să crezi că e în revărsatul zorilor, într-o zi de sărbătoare, cînd oamenii se deşteaptă mai tîrziu. Şi te aştepţi din clipă în clipă să-i vezi ivindu-se pe prispe şi în ogrăzi, şi tot satul să se mişte, începîndu-şi viaţa obişnuită.

Toate acestea, însă, se pot petrece doar în închipuirea noastră. Fiindcă ne aflăm într-adevăr într-un muzeu, oricît nu ne-ar veni să credem. Casele acestea nu sînt locuite. Rostul lor este acum să arate vizitatorilor muzeului care e înfăţişarea satelor noastre de munte ori de cîmpie şi deal, din Moldova, ca şi din Oltenia, Muntenia, Dobrogea ori Banat. Dar — şi în asta stă taina vieţii pe care o păstrează aceste case — ele au fost locuite de oameni, unele chiar vreme de zeci şi sute de ani. Între pereţii lor de lemn, de lut ori de cărămidă, s-au născut şi au trăit oameni, s-au petrecut nunţi vesele ori praznice întristate, s-au ţinut sfaturi la vreme de cumpănă ori de bucurie. Şi acestea toate nu se pot şterge, nu pot pieri. Ele s-au încrustat în pragurile tocite ale porţilor, pe sticla geamurilor prin care oamenii şi-au aruncat privirile către zare, aşteptînd şi nădăjduind, în şindrilele acoperişurilor şi în vetrele înnegrite de fum.

Ştiinţă şi poezie

Bineînţeles că menirea unui muzeu nu e numai să ne facă a visa cu ochii deschişi. El e întocmit îndeobşte după riguroase criterii ştiinţifice, care, cel puţin aparent, nu au nimic de-a face cu poezia. Iar satul „din basme" în care ne aflăm e, la urma urmei, un foarte serios muzeu etnografic. Aşa încît, să lăsăm un pic, dacă va fi cu putinţă, basmele şi poeziile deoparte şi să privim muzeul şi cu alţi ochi.

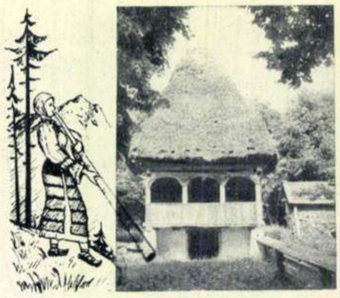

Acum un veac şi jumătate, casele moţilor îşi piteau pereţii de brad sub căciuli miţoase ţesute din paie, întocmai ca această construcţie ridicată pe pămîntul Sălcinei (Cluj) de un meşter popular.

Pentru ca să fie aduse aici cele treizeci şi două de case ţărăneşti din toate regiunile ţării — biserica din Maramureş, moara de vînt din Dobrogea, gospodăria de pescari de pe malul lacului Razelm, şteampurile din munţii Apuseni şi toate cîte se mai află în cuprinsul muzeului — a trebuit să fie întreprinsă o intensă muncă de cercetare ştiinţifică, începută în anul 1936, întreruptă apoi numaidecît după aceea şi reluată abia în 1948.

Nu e uşor să găseşti casa care să fie într-adevăr tipică pentru stilul arhitectonic şi pentru felul de trai al oamenilor unui ţinut şi pentru o anumită epocă. E nevoie să baţi sate după sate, să intri şi să cercetezi sumedenie de case ca să te opreşti, în sfîrşit, asupra uneia anume. După cum nu e mai puţin greu să muţi casa aleasă din locul ei de origine, la Bucureşti, şi s-o reclădeşti aidoma. Nu e vorba s-o copiezi, să reconstruieşti alta nouă, ci să transporţi o clădire cale de sute de kilometri. Oricine îşi poate închipui cîtă migală se cere pentru ca fiecare grindă, fiecare bucată de şindrilă, fiecare piatră să fie aşezate întocmai la locul lor şi nu mai alăturea.

Pentru ca nimic să nu fie denaturat, la demontarea şi reclădirea caselor au lucrat de fiecare dată meşteri zidari şi dulgheri din satul respectiv, singurii care puteau să cunoască „tainele" construirii caselor de pe la ei. Anul trecut, acoperişului bisericii maramureşene din cuprinsul muzeului i s-a înnoit şindrila. Pentru treaba aceasta, au fost chemaţi meşteri din Dragomireşti, satul în care a fost ridicată biserica acum două sute şi mai bine de ani. Au avut de ce se minuna cei care au privit cum munceau meşterii maramureşeni: fără nici un fel de schele, aşezaţi pe „alaşul" lor — un scaun legat cu o frînghie de un capăt de grindă — la o înălţime de 25-35 metri, meşterii au înnoit acoperişul bătrînei biserici cum nimeni în locul lor nu s-ar fi priceput s-o facă.

La reconstituirea interioarelor, aceeaşi grijă şi aceeaşi migală. În general, s-a căutat a se păstra întocmai inventarul casei aduse în muzeu, ca şi locul fiecărui obiect. În multe cazuri, însă, au fost necesare unele corectări; de pildă, era firesc ca în casele din secolul al XVIII-lea sau din prima jumătate a secolului al XIX-lea, unele obiecte să se degradeze de-a lungul vremii, să se piardă sau să fie înlocuite de urmaşii celor care au construit casa, cu altele mai moderne. În „Muzeul satului“, aceste obiecte au fost restaurate sau procurate din alte case ale regiunii, în care ele fuseseră păstrate. Uneori stau alături obiecte casnice şi unelte din epoci diferite: lîngă făclierul cu care bătrînii oaşeni de pe la 1780 îşi luminau casa, ţinînd în el aprinsă o aşchie de lemn răşinos, întîlnim, bunăoară, obişnuita lampă de gaz de mult mai tîrziu.

O altă problemă care li s-a pus organizatorilor muzeului a fost şi aceea de a înzestra interioarele caselor cu obiecte de artă populară, într-adevăr specifice regiunilor respective. Uneori ceramica, sculptura în lemn, motivele ţesăturilor, portul diferă în oarecare măsură chiar de la un sat la altul; casa de muzeu trebuie să reprezinte însă un ţinut întreg, căci nu pot fi aduse cîte una din fiecare din miile de sate de pe pămîntul nostru... Şi atunci s-a făcut o selectare ştiinţifică a obiectelor de artă populară, cele mai tipice pentru acea regiune. Vizitatorii muzeului pot astfel să-şi dea seama cum e o adevărată casă din Gorj, o adevărată casă din Ţara Moţilor, din mărginimea Sibiului, din Deltă... Cîteva ceasuri petrecute în „Muzeul satului“ aduc vizitatorului acelaşi rod ca şi un îndelungat studiu etnografic. Pentru că acest lăcaş de ştiinţă şi poezie, cum există foarte puţine în Europa şi poate în lume, înfăţişează uimitor de viu viaţa poporului nostru, sufletul său.

Unde sînt oamenii?

Dar ne-am luat cu vorba şi n-am apucat încă să vedem mare lucru din multele demne de văzut din acest muzeu. Să intrăm, deci, în cîteva case, pentru a le cunoaşte mai îndeaproape.

Iată casa aceasta de lemn înnegrit, cu acoperişul înalt şi ţuguiat, din şindrilă, care stă dîrză şi parcă de piatră, cum a stat aproape 200 de ani în calea vînturilor şi avalanşelor de zăpezi din munţi. E o casă din Ţara Oaşului, din satul Moişeni, ridicată în 1780 de strămoşii lui Moş Văsîi de astăzi, ultimul ei locuitor. Din poartă chiar, de la „vraniţa cu boc“ (uriaş butuc de stejar care se cumpăneşte într-un ic de lemn şi pe care-l poate împinge şi un copilandru), îţi dai seama de minunata pricepere de a meşteri în lemn a oaşenilor. Apoi vezi casa şi rămîi uimit de felul cum a fost construită: e o casă încăpătoare, dar numai cîte două blăni de gorun, cioplite cu barda, fără nici un amestec al fierăstrăului, alcătuiesc un perete întreg. Să intrăm în casă şi să admirăm ţesăturile de pe pereţi, cu motivele lor de flori învoalte şi de păsări fantastice; să ne uităm atent la fiecare cioplitură de pe laviţă, de pe lada de zestre, de pe fiecare bucată de lemn care se găseşte în casă; să ne aşezăm lîngă vatra înnegrită de fum şi să ne închipuim că e iarnă vijelioasă şi jarul sclipeşte roşu de parcă ar rîde...

Precum se vede, oamenii din Tilişca, reg. Stalin, pun mare preţ pe podoabele odăii...

Să ne aplecăm apoi din spinare şi să intrăm în bordeiul acesta din sudul Olteniei, săpat în pămînt ca un muşuroi de furnici; din spate nici nu s-ar vedea — l-am confunda cu cîmpia. Deasupra bordeiului, creşte iarbă... Aşa trăiau, pînă către sfîrşitul veacului trecut şi pînă şi în veacul nostru, sute de mii de ţărani iobagi de pe moşiile boierilor olteni! Într-o întreagă viaţă de om, n-aveau putinţa să-şi dureze o casă ca lumea! Dar înăuntru, din sărăcie lucie, tot izbuteau să încropească o „cameră curată“, din care nu lipseau vestitele scoarţe olteneşti, lucrate cu atît mai frumos, în culori cu atît mai aprinse şi măiestre, cu cît era mai mohorît traiul iobagelor ţesătoare...

In asemenea bordeie, ca acesta din Castranova, regiunea Craiova, şi-au dus veacuri de-a rîndul viaţa, ţăranii iobagi.

Alături e o gospodărie de pescari lipoveni din Jurilofca. Marea şi munca pescărească au făcut ca şi casele lipoveneşti să fie deosebite. Odăi mai multe, înşirate una lîngă alta, cu mai multe tinde, pentru familiile numeroase; pridvor lung, bănci pentru sfatul de seară; tot felul de încăperi pentru complicatele unelte pescăreşti. Şi camerele lipovenilor sînt alt fel de cît cele ale altor săteni. Lipsesc scoarţele, dar în schimb ce minunate şi gingaşe broderii, picturi pe sticlă, în care domină albastrul, culoarea cerului şi a mării, iar pe masă, nelipsitul samovar! Aştepţi parcă să dea în clocot şi să-i vezi pe bărboşii pescari adunîndu-se să-şi bea ceaiul din farfurioare, zdrobind bucata de zahăr între dinţii puternici şi povestindu-şi isprăvile din largul mării...

N-ar trebui să lăsăm deoparte nici coliba veche moţească, atît de asemănătoare cu căscioarele din basme; nici casa lui Antonie Mogoş, renumitul meşter de case din părţile Gorjului, minunat împodobită cu bogate crestături în lemn, cu poarta ei falnică şi mîndră; nici biserica din Dragomireştii Maramureşului, cu zugrăvelile ei atît de mişcătoare făcute de meşteri-pictori ţărani; nici moara de vînt, nici şteampurile aurifere, nici atîtea şi atîtea case din toate părţile ţării, una mai frumoasă şi mai interesantă decît cealaltă.

Da, în casele acestea — în care astăzi nu locuiesc oamenii — oamenii nu lipsesc totuşi. N-avem decît să ne aplecăm deasupra leagănelor din şuviţe subţiri de alun agăţate cu o sfoară de grindă, unul mai mare pentru puiul de om şi altul mai mic, pentru păpuşica de cîrpă, şi o vom vedea pe mama de odinioară cu mînile-i de aur ce împleteau minunate ţesături. N-avem decît să ne apropiem de tulnicul uriaş, să ne uităm la felul cum a fost meşterit din coajă de mesteacăn, şi-l vom vedea pe omul de demult buciumîndu-şi, după o creastă de munte, dorul sau bucuria, ori dînd veste de primejdie mare. În casa din Cîmpanii Beiuşului, vom găsi securi cu fierul încrustat cu floricele, pe care meşterul o folosea la despicatul butucilor, fără a-şi pierde nădejdea că va veni o zi cînd îi va sluji în lupta împotriva asupritorilor, la o nouă chemare a unui Horia! Pe masa casei din Muscel, vom vedea o tipsie cu patru ulcele; şi-i vedem parcă aievea pe oamenii de altădată sorbind, în puţinul răgaz al unei sărbători, sucul neîntrecut al vestitelor livezi de pe acele meleaguri.

În fiecare lucru ieşit din mîna omului, s-a păstrat şi o parte din sufletul lui. Nu, oamenii nu lipsesc, chiar dacă nu sînt de faţă. Semnele trecerii lor de o viaţă prin acele case nu s-au şters, după cum nimic din ce e mai frumos şi de preţ în viaţa omului nu se pierde.

...Şi satul-muzeu ţine pasul cu vremea

Orice aşezare omenească, urmînd legea de neclintit a vieţii, se schimbă de-a lungul vremii, se înnoieşte. Şi oricît ar fi el de muzeu, deci, după cît s-ar părea, statornicit, pentru vreme îndelungată, şi satul neobişnuit în care ne aflăm se schimbă, ţinînd pasul cu vremea.

Mai sînt multe de îndreptat, multe de întregit. În 1936, cînd s-a înfiinţat muzeul, iniţiatorii lui din „şcoala sociologică“ aveau criterii cu totul altele decît cele ştiinţifice care ghidează munca cercetătorilor de astăzi. Cînd s-a propus aducerea unui bordei din sudul Olteniei, atît de tipic pentru condiţiile de trai ale ţărănimii din regiunea respectivă, s-a ripostat: „cum, în loc să le ascundem, să le aducem pentru a fi văzute de o lume întreagă, să compromitem neamul romîn?!“ În schimb, au fost aduse pe cît era cu putinţă case mai înstărite. Şi aşa s-a făcut că în vechiul muzeu s-a dat o imagine idealizată a vieţii ţăranului nostru, departe de cea a adevărului vieţii. Naţionalismul iniţiatorilor a făcut ca în muzeu să nu fie reprezentată nici una din minorităţile naţionale, după cum, conform teoriei „Romînia e o ţară eminamente agricolă“, muzeul a fost conceput în exclusivitate rural.

Moară de vînt din Sarichioi, raionul Istria.

După scurtă vreme, de altfel, muzeul a fost lăsat în paragină. Abia începînd din 1948, a fost reluată munca de reorganizare a muzeului, care continuă de atunci neîntrerupt. Nici vorbă nu mai poate fi de confecţionarea unui decor spectaculos pentru o oarecare „Lună a Bucureştilor“, ci de închegarea unui trainic aşezămînt de cultură, care să reprezinte cît mai complet viaţa de ieri şi de astăzi a poporului nostru. Lacunele muzeului au fost şi vor fi împlinite: de la 4000 de obiecte, s-a ajuns astăzi la un număr de 8000, colecţionate în mod sistematic, cu amănunţite descrieri etnografice.

Pe calea aceasta, colecţiile muzeului au atras, pentru studii ştiinţifice şi pentru documentare artistică, mulţi cercetători din şcolile de artă, din Institutul de arhitectură, de la teatre şi Cinematografie, de la institute de proiectări, artişti plastici şi graficieni, cercetători ai etnografiei şi ai artei populare şi alţi diferiţi specialişti. Vor fi reconstruite clădiri din cele mai îndepărtate timpuri, coborîndu-se în istorie pînă în epoca vechilor daci. A fost adusă o gospodărie de pescari lipoveni, după cum vor fi aduse şi case secuieşti, săseşti, tătăreşti şi ale tuturor celorlalte minorităţi naţionale. Nu vor lipsi nici o veche casă de muncitor din Hunedoara, o casă de meşteşugari dintr-un bătrîn oraş transilvănean, o locuinţă muncitorească şi una de colectivist din vremurile noastre. Şi toate aceste înnoiri vor întări tot mai mult via imagine a vieţii poporului nostru de-a lungul veacurilor, aşa cum o aduce „Muzeul satului“. Iar mulţi dintre noi, vizitîndu-l, vom trăi de fiecare dată mai puternică emoţia vie a unei întoarceri acasă...

Nicolae MĂRGEANU

Gospodăria de la Chiojdul Mic, de prin părţile Buzăului, te întîmpină cu această primitoare poartă.

PĂŢANIA EPISCOPULUI DIN FLORENŢA

Nu întotdeauna şahul a fost atît de apreciat ca astăzi. Pare curios, dar au fost timpuri cînd jocul acesta, a cărui valoare şi frumuseţe sînt astăzi unanim recunoscute, era considerat ca făcînd parte dintre jocurile de noroc (!) şi, în consecinţă, interzis cu străşnicie de către biserica catolică.

În legătură cu aceasta, este interesantă păţania unui episcop catolic din veacul al XI-lea, care—spre „pierzania" sufletului său — era, după cum se va vedea, mare amator de şah.

Întîmplarea este relatată, cu mare indignare, de către cardinalul Pietro Damiani, într-o scrisoare în limba latină adresată papei, datînd din anul 1061, şi publicată mai tîrziu (în 1606) la Roma.

„Îmi opresc pana — îşi începe povestirea cardinalul — fiindcă roşesc de ruşine că trebuie să amintesc despre moduri de desfătare şi mai demne de dispreţ decît vînătoarea şi prinderea păsărilor; anume despre pasiunea pentru jocurile cu zaruri şi pentru şah, care, fără îndoială, transformă pe un slujitor al bisericii într-un mim, în special în ceea ce priveşte ochii, mîinile şi limba, făcîndu-l un adevărat comediant".

După această luare fermă de poziţie, cardinalul nostru trece la expunera faptului:

„De aceea, sînt de părere că va fi edificator dacă voi aminti despre ceea ce mi s-a întîmplat cu onoratul episcop al Florenţei. Am călătorit o dată cu el şi, în sfîrşit, spre seară, am ajuns la un han. Eu m-am retras la chilia presbiterului. El însă a ocupat un loc într-o sală mare, în mijlocul a numeroşi oaspeţi. În dimineaţa următoare, vizitiul m-a informat că numitul episcop a jucat şah. Această veste mi-a străpuns inima ca o săgeată, cauzîndu-mi rana indignării..."

În această stare de spirit, cardinalul a aşteptat momentul potrivit pentru a-i face morală episcopului, cam în felul următor:

„A fost oare frumos şi corespunzător datoriei tale să-ţi pierzi toată seara în deşertăciuna şahului şi să-ţi dezonorezi mîna... şi limba... cu pata unei desfătări care este un sacrilegiu? Doar autorităţile canonice ordonă ca episcopii care joacă zaruri (aleatores) să fie destituiţi..."

În zadar a încercat episcopul să se apere:

„El însă a încercat să se acopere, cu un scut, cu diferenţa de denumire, spunînd că: una este şahul, alta zarurile. Autorităţile condamnă zarurile, dar despre şah nu pomenesc nimic şi, deci, prin aceasta îl aprobă. La aceasta i-am replicat: despre şah nu se spune nimic în acel edict, dar el subînţelege ambele jocuri sub numele de zaruri. Astfel, dacă jocul cu zarurile este interzis, iar despre şah nu se spune nimic direct, nu există îndoială că ambele jocuri sînt subînţelese în acelaşi cuvînt şi ambele sînt condamnate de aceeaşi hotărîre".

Şi cardinalul adaugă cu satisfacţie: „Episcopul s-a supus cu umilinţă argumentelor aduse. El a promis solemn să nu-şi mai ia niciodată asupra sa o astfel de vină şi a cerut să-i fie dată o pedeapsă, ca penitenţă".

...Nu ştim dacă episcopul de Florenţa, după ce a îndeplinit această penitenţă, s-a ţinut şi de cuvînt în ce priveşte şahul. În orice caz, toată ardoarea desfăşurată de cardinalul Damiani şi de alţii ca el, pentru combaterea şahului şi pentru salvarea sufletelor păcătoşilor care-l practicau, n-a dat nici un rezultat, după cum e uşor de constatat. Şahul s-a răspîndit cu mare repeziciune şi, curînd, prelaţii n-au mai avut încotro. Ba chiar — ironie a soartei! — unii dintre ei, scăpînd la larg, s-au apucat să cînte în versuri frumuseţea şahului, ca episcopul Hieronimus Vida în a sa „Scacchia ludus" (apărută în 1527)...

Păcat că nu mai trăia şahistul episcop al Florenţei, care „s-a supus cu umilinţă argumentelor aduse..." Ar fi putut juca şi el un şah fără frică!

FILATELIE

O ANIVERSARE

Cu ocazia aniversării a 85 ani de la fondarea Academiei bulgare de ştiinţă, în R. P. Bulgaria s-a emis un timbru de 80 stotinki, culoarea negru-oliv, înfăţişînd clădirea Academiei. Timbrul, imprimat în heliogravură, are dimensiunea de 22/31 mm, dantelura 13. Imprimarea s-a făcut pe hîrtie groasă gălbuie, după aranjamentul grafic al pictoriţei Stefanka Gospodinova.

Această aniversare este strîns legată de prietenia seculară dintre poporul romîn şi poporul bulgar, reprezentînd o pagină luminoasă din trecutul acestora: Academia bulgară de ştiinţă îşi are nucleul în „Societatea cărturară bulgară", fondată la 12 octombrie 1869, în oraşul Brăila, pe vremea aceea puternic centru cultural al emigraţiei bulgare. Societatea a fost fondată de un mănunchi de cărturari în frunte cu istoricul Marin Drimov, scriitorul Vasil Stoianov şi Vasil Drumev. În anul 1911, „Societatea cărturară", mutată între timp cu tot patrimoniul său la Sofia, ia numele de Academia bulgară de ştiinţă.

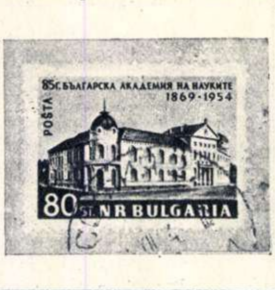

După 9 septembrie 1944, data eliberării Bulgariei de către Armata Sovietică, această instituţie a luat o o deosebită dezvoltare. Astăzi, Academia are 7 secţiuni (în loc de 3 cîte avea pînă în 1944) şi 37 de institute (în loc de 1 cît avea pînă la eliberare). Dacă înainte de 9 septembrie 1944, Academia primea din partea statului o subvenţie anuală de 1 milion leva, astăzi, bugetul Academiei bulgare de ştiinţă este de circa 34 milioane leva.

Numai acest fapt, luat aparte, ilustrează limpede importanţa pe care regimul democrat-popular din R. P. Bulgaria o acordă ştiinţei şi culturii.

Cuvinte încrucişate

PE DRUMURI DE MUNTE

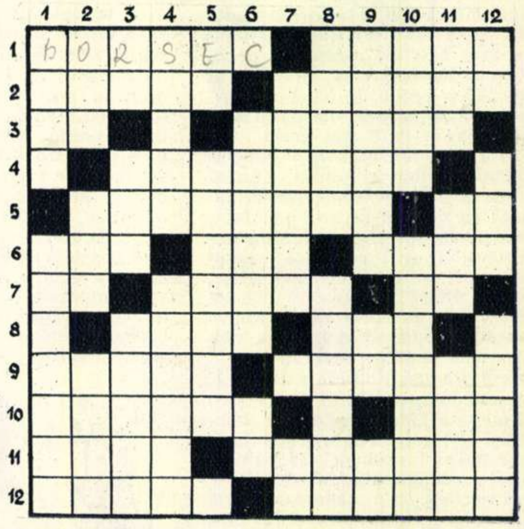

ORIZONTAL: 1) Ţinut în sud-estul Transilvaniei, vestit prin pitoreştile costume ale locuitorilor şi minunatele sale peisaje alpine — Pat din pînză sau sfoară, folosit de excursionişti. 2) Sus la munte-o poieniţă...— Munte în miniatură. 3) Bold — Movilă. 4) Adăposturile naturale ale păsărilor. 5) Năimiţi ai stăpînirii de odinioară, care băteau potecile munţilor în căutarea haiducilor — În mijlocul drumului... 6) Mică ambarcaţiune pentru excursii nautice — Faţă — De gheaţă... 7) 50% din aerul tare al munţilor... — Dumnealui nu se încumetă să urce costişele munţilor! — Pronume. 8) În atribuţia brigadierilor silvici — O bucată de halva. 9) Peste tot la fel — Dogoarea soarelui. 10) O au excursioniştii în spate — Competiţie ciclistă. 11) Acompaniament vocal — Vorbe, vorbe, cum se pornesc seara în cabană! 12) Ară, seamănă, seceră... — Prispă la casele de munte.

VERTICAL: 1) Haina veşnic verde a munţilor (sing.) — Armonia culorilor într-un tablou. 2) Îl întîlnim în munţii Tibetului — Podoabă a munţilor — Ceaşcă. 3) Romulus Roşu — Fructul coniferelor — Coastă prăpăstioasă de munte. 4) În liniştea pădurilor de munte, murmur tainic de izvoare — Pietriş ce se rostogoleşte pe pantele munţilor. 5) Două puncte cardinale — Un munte care şi-a pierdut capul în nori. 6) Rămăşiţele gheţarilor (sing.) — Aţe! 7) Loc de odihnă în munţi (pl.) — Cal. 8) Scriitor moldovean, mare maestru în descrierea munţilor — Mantaua ciobanilor (pl.). 9) Pădurice de aluni — Lese! — Liviu Rebreanu. 10) Logodnic — Pînzele sale redau frumuseţea peisajului rusesc. 11) Lac în vîrf de munte, într-un crater stins — Coloană de albine — Oraş în U.R.S.S. 12) La intrare în cabană! — Verbul celui care urcă pe munte — Aşa cum este peisajul munţilor noştri.

ŞARADE

Sărind din arcă, NOE, somnoros
A lunecat, căzînd cu capu-n jos!
Aşa s-a agăţat de-o „învoială"
Şi ce-a urmat... ştie Marcel Budală

★

Cifra o ştim noi toţi din geometrie.
Adaug la ea „un timp îndelungat"
Şi din cuvîntul astfel închegat
Va răsuna de vreţi... o melodie.
...Să nu credeţi cumva c-am terminat,
Aş vrea să mai adaug un NAI stricat
Să vă ofer astfel un nou cuvînt
Cu el, de asemeni pot să cînt.

DEZLEGAREA JOCULUI
OPERE ŞI OPERETE

ORIZONTAL: 1) Roza vînturilor. 2) El — Ni — Urmări — Ut. 3) Paganini — Dalila. 4) Eno — Ţiteră — Ivan. 5) Rd — Od — Aram — Aida. 6) Terţet — Iţesc — As. 7) Oz — Elan — Spus — E. 8) Rusticană — Olaus. 9) Ila — Bellini — Mic. 10) U — Vieru — Sutaş — U. 11) Petrece — Manon. 12) Balet — A — Re — Inel. 13) Ah — Mac — Harem — De. 14) Rac — Tînăra Gardă. 15) Draperii — Lăutar.

VERTICAL: 1) Repertoriu — Bard. 2) Olandezul — Pahar. 3) Z — Go — R — Savel — Ca. 4) Ana — Oţet — Item — P. 5) Vînt de libertate. 6) I — Ii — Tăcere — Cir. 7) Nuntă — Nălucă — Ni. 8) Trieri — Ni — E — Hai. 9) Um — Rat — Ais — Rar. 10) Radames — Numeral. 11) Ira — Spoită — Egu. 12) Liliacul — Animau. 13) O — Ivi — Samson — Rt. 14) Ruladă — Ui — Nedda. 15) Tănăsescu — Lear.

REDACŢIA: BUCUREŞTI PIAŢA SCÎNTEII Căsuţa Poştală 7 Tel. 7.60.10 Int. 1788 **ABONAMENTE:** la toate oficiile poştale din ţară şi la factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii. **PREŢUL ABONAMENTELOR** 3 luni: 9 lei 6 luni: 18 lei un an: 36 lei

Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin". Planşele policromii executate la Imprimeria de timbre - Bucureşti.

MODA

Pentru vară

Cîteva modele de rochii de vară, pentru diferite ocazii. Se pot confecţiona din pichet, stambă, mătase imprimată, olandină. Modelul nr. 3, confecţionat din material uni, are drept garnitură nervure care cuprind corsajul şi partea de sus a fustei. Jacheta din modelul nr. 4 are o bordură tighelită.

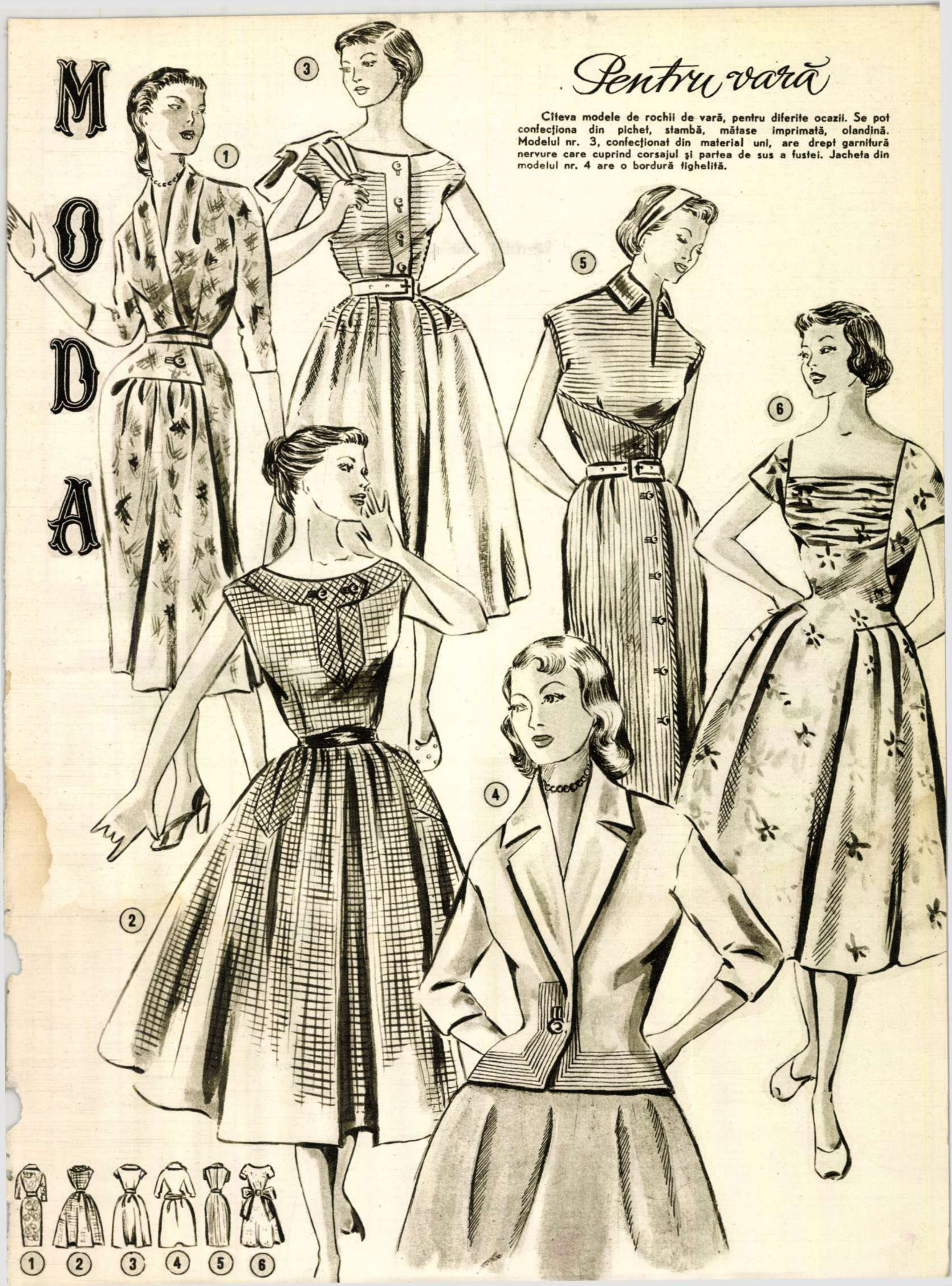

FLACARA

Nr. 13 (62) — 1 Iulie 1955

Bibl. Centr.

89

Prețul 1,50 lei

F

Bibl. Cent. Reg.

89

FLACARA

Nr. 14 (63) — 15 IULIE 1955

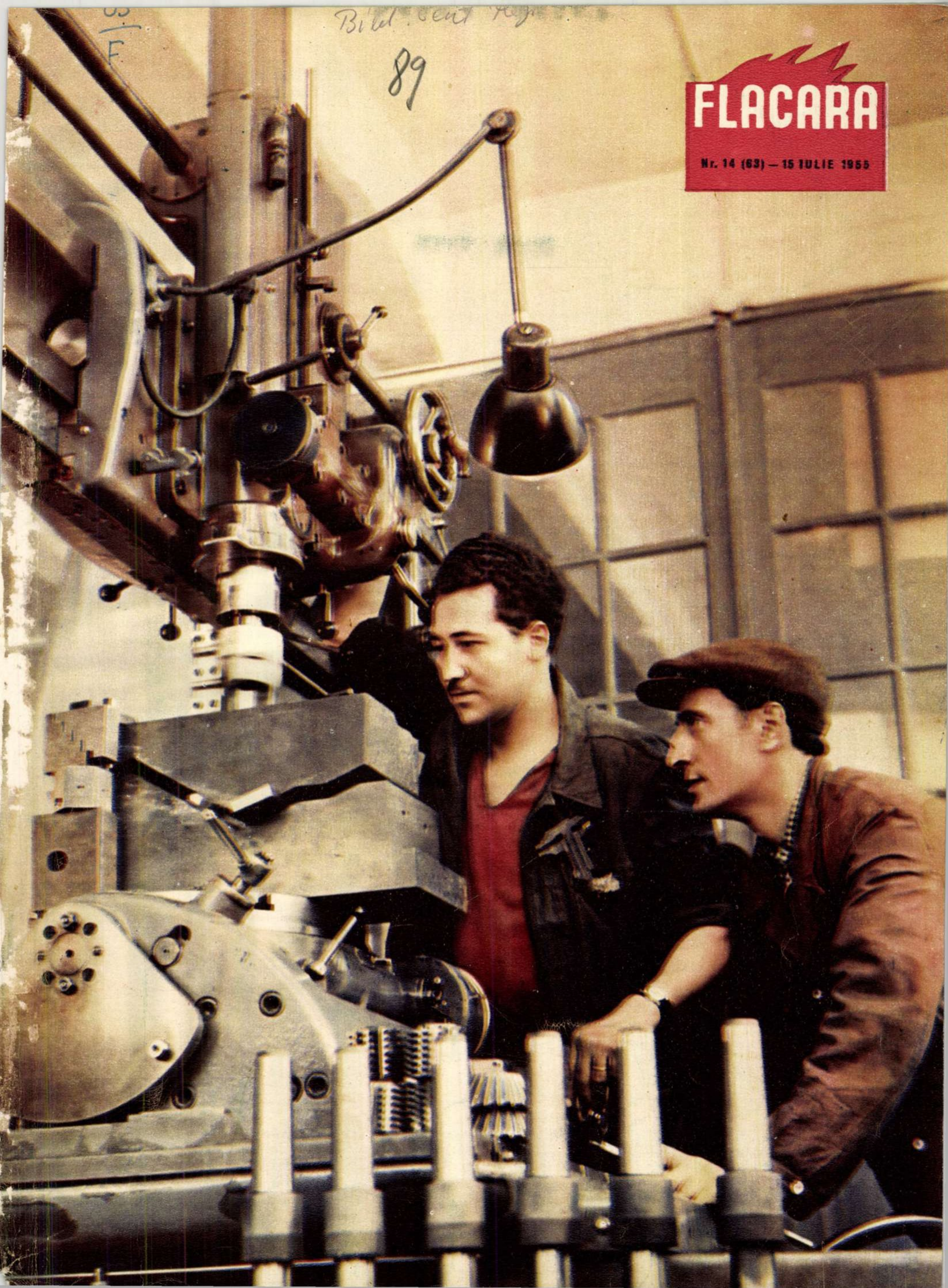

Aici, la Lacul Roşu, pe aceste minunate plaiuri muntene, ca şi în toate celelalte staţiuni balneo-climaterice ale noastre, se află la odihnă sute de [redacted] oameni ai muncii din toate colţurile ţării.

COPERTA I: O maşină nouă te atrage întotdeauna. Iată-i pe meşterul Victor Giurgiu şi strungarul Nicolae Toanchină, de la uzinele „Independenţa" din Sibiu, executînd frezarea unei matriţe la noua maşină de prelucrat pe coordonate, instalată în hala cea mare.

COPERTA a IV-a: Din toate colţurile lumii, traversînd mări şi oceane, vapoare după vapoare sosesc zilnic în portul Constanţa. Pe catargele lor flutură pavilioanele a zeci de ţări cu care patria noastră face schimburi comerciale.

Fotografie de M. IVANCIU

Proletari din toate țările, uniți-vă!
FLACĂRA
REVISTĂ BILUNARĂ
SOCIAL-POLITICĂ
ȘI LITERAR-ARTISTICĂ
Nr. 14 (63) 15 Iulie 1955 — Anul IV

A început SECERIȘUL

Cît de repede și-a schimbat Bărăganul culoarea! Spațiile acelea verzi, care pînă mai ieri se mărgineau cu rotundul zărilor, și-au încetat stăpînirea. Cîteva săptămîni de soare puternic și pe întinderile cîmpiei au apărut alte culori. Cei mai vrednici copii ai cîmpiei au fost, ca întotdeauna, orzul, secara și grîul. Ei au supt cu nesaț, zi de zi, din puterea soarelui și, într-o bună dimineață, și-au schimbat vestmintele. Noua lor culoare nu era decît aceeași culoare ca a soarelui, pe care oamenii o așteaptă și o binecuvîntează mereu și mereu. Aurul holdelor, pe care truditorii de veacuri ai pămînturilor l-au privit în diminețile unice cu o bucurie mută, răspîndită în toate fibrele ființei lor, înadins parcă pentru a lăsa poeților spațiu larg pe care glasul lor să-l umple și să-l facă să vibreze.

Cîmpiile Bărăganului s-au umplut de soare! Dar tabloul nu și-a terminat cu aceasta zugrăvelile. Pentru că, o dată cu poleiala aceasta de aur, pe Bărăgan au apărut alte schimbări. Întinderile încă verzi de cartofi și-au prins smocuri albe și roze în creștet, ovăzul gelos s-a îmbufnat, închizîndu-și verdele, floarea-soarelui și-a deschis fața, gătită cu o cunună de bucle galbene-portocalii, urmărind fidelă și supusă pe cel de la care a luat numele și toată înfățișarea ei. Și pe toate întinderile, cineva a aruncat, parcă numai de dragul culorii, un pumn de flăcări roșii, care s-au întins cu iuțeală pe Bărăgan. Macii. Atît de roșii, că nu poți simți adevărul culorii pînă nu-i vezi pe Bărăgan. Niște stegulețe mici ale naturii.

Privim toate aceste schimbări de la ferestrele trenului care aleargă spre mare. Copiii se îmbujorează de bucurie, privindu-le gălăgioși, dar ceilalți pasageri ai trenului, în muțenia și mirarea lor, oficiază parcă momentul solemn al declanșării unui eveniment deosebit. Așa simt dintotdeauna fiii pămîntului nostru la începutul lui iulie. Nici o altă perioadă a anului nu se poate asemăna cu aceste zile. Urechile și ochii întregii țări așteaptă. Zilele acestea sînt hotărîtoare. Mai hotărîtoare ca oricare alte zile pașnice ale anilor noștri. Cuvintele așteptate răsună calm și încet în șuvoiul de metal care despică și asurzește zarea:

— Începe secerișul!

Preludii

Începe secerișul! Aceasta nu o simți numai din culoarea holdelor, din privirile uimite ale călătorilor, din gesturile sigure ale țăranilor care întovărășesc marginile întinse ale pămînturilor aurii. Gările plesnesc de forfotă, silozurile își scutură oboseala și așteptarea, șoselele primesc noi oaspeți: secerătoare și batoze. Iar în S.M.T.-urile care defilează în goană, ai totuși vreme să observi formațiile metalice, gata de asalt. O forță uriașă, pregătită, dirijată cu grijă, e gata să înceapă marea bătălie a recoltei. Secerișul.

Îmi amintesc de un cătun mic, cu vreo 50 de fumuri, copleșit de verdeață, înghesuit între două holmuri acoperite și ele cu cușme dese. Trebuie să-mi fi fost puțini anii, pentru că dealurile acelea îmi păreau lumi îndepărtate, prin care puteau pune piciorul numai eroii basmelor șoptite seara de mama Tinca. La poalele lor, lîngă

14 saci de grîne se vor umple la această escală a combinei. La volan, combinerul-șef Costică Predescu.

Colectiviștii au toate motivele se fie veseli: recolta e bună, combina merge de minune, autocamioanele au sosit, iar președintele, Gheorghe Bileca, a scăpat cîteva cuvinte de laudă. Dacă și vremea se va menține frumoasă, nici un bob nu se va pierde!

apa Similei, prietena nedespărțită a tinereții lui Vlahuță, am trăit primele secerișuri. Era pămînt puțin și muncă grea, era arșiță grea și mîncare puțină, dar veselia nu le-o putea scoate nimeni din sufletul tinerilor secerători. Astfel mi s-a împlîntat în amintire sărbătoarea secerișului, iar oamenii și timpurile care au urmat au făcut să o trăiesc iarăși, de astă dată într-un sat îndepărtat de la marginea mării, la Palazul Mare, într-o vreme nouă, într-o lumină nouă, pe pămînturi noi, întinse.

Dacă nu aș fi întîlnit, la poarta gospodăriei colective de aici, un moșneag adus de vînturile vremii, chiar de prin locurile pe unde mi-am petrecut copilăria, poate că nu m-ar fi năpădit, acum cînd scriu, amintirile acestea. Octogenarul moș Costică, paznicul sediului gospodăriei, e însă de prin părțile acelea. Nu știu cum m-a ghicit, fapt e însă că m-a ghicit și a început cu snoavele, a continuat cu amintirile și a sfîrșit cu previziunile sale (ca să nu spun laude). În total, vreo două ceasuri, din care cuvintele pe care le-am reținut cel mai bine, mulțumită repetării lor, erau: „dacă nu scoatem noi trei mii de kile la hectar...“ și nu termina niciodată rămășagul pe care credeam mereu că o să-l rostească. În total, vreo două ceasuri, pînă m-am dezmeticit, m-am rupt din vraja vorbelor sale și mi-am luat curajul să-l întreb:

— Dar nu mai vine nimeni pe aici?

— Da’ ce-i fi crezînd matale, că ai noștri sînt birocrați ca cei de la...? (deoarece, așa cum am constatat mai tîrziu, tovarășii de acolo nu erau birocrați decît datorită zelului lui moș Costică, n-are nici un rost să mai pomenesc numele gospodăriei!). În vremea secerișului, nu mai prinzi pe la noi picior de colectivist...

— A început secerișul?

Moș Costică s-a uitat la mine ca la o arătare (sînt sigur că pierdusem jumătate din creditul pe care mi-l acordase).

— Nu-i asta vreme de seceriș?

— De... cred că da...

— Nu sîntem noi în Dobrogea?

— Asta-i sigur — am răspuns.

— Nu sîntem la Palazul Mare?

— Precis.

— Crezi matale că de cinci ani de zile începe altcineva secerișul în Dobrogea înaintea noastră? Crezi matale...?

Dar nu l-am mai lăsat să termine. Am auzit zgomotul unui motor și, în cîteva secunde, am sărit în camion.

— La arie?

— La arie — mi-a răspuns o voce în spate, care se dovedea a fi a unui tînăr, foarte tînăr și simpatic călător.

Drumul neregulat, plin de hîrtoape, ne-a împiedicat să închegăm o convorbire lămuritoare. Și, poate mai mult decît drumul, priveliștile care nu-și ascundeau frumusețile. Mai întîi, casele albe, curate, îngrijite, ale satului, apoi, undele albastre și vesele ale Siutghiolului, apoi, lanurile verzi, puternice, de porumb și floarea-soarelui, și, în sfîrșit, întinderile aurii de orz, grîu și secară. O cotitură, un deal domol și deodată, la cîteva sute de metri înainte, o matahală cafenie în marea de spice galbene. Se apropiase o căruță de coastele ei și, prin trompa de tablă, se revărsa un șuvoi gros de aur.

Tînărul călător a sărit iute din mașină și a început să alerge spre combină. Pînă să încerc să-l imit, camionul a oprit în dreptul ariei.

LA ARIE

Iată-i, în fotografia alăturată, pe tovarășii Dumitru Corlat, inginerul-șef al gospodăriei agricole de stat Pojorăni, din raionul Huși, pe Vasile Nedelcu, secretarul organizației de bază U. T. M., și pe Mihai Pîrvan, secretarul organizației de partid, bucurîndu-se de recolta de orz obținută în acest an pe ogoarele gospodăriei. Și au și de ce: s-au recoltat 4.000 kilograme orz la hectar, cu 2.500 kilograme peste cantitatea planificată!

I. VIȘINOVSCHI
corespondent-Iași

Cei mai veseli colectiviști

Orele pe care le-am petrecut la arie au fost, mai întîi de toate, ore de tinerețe și veselie. Lucrau mulți oameni acolo, oameni de toate vîrstele, dar toți, toți, veseli ca niște copii. Era, bineînțeles, unul, care îi întrecea pe toți în glume. Brigadierul — Valeriu Terente. Și era, bineînțeles, unul mai puțin vesel, dar care, cu toate străduințele, nu-și putea opri uneori rîsul. Șoferul „Molotov“-ului — Chirilă.

Să înfățișez toate glumele brigadierului n-aș fi în stare. Prima o mai rețin:

— Mă! Duminică, tu nu te-ai întrebat de ce n-am adus fete la arie?

Ștefan Duminică, un vlăjgan tuciuriu, cu un zîmbet cam nătîng pe față, îi răspunde:

— Păi, e nevoie de ele la grădină, la prașilă... aici e mai greu...

— Din cauza ta, mă. Nu s-ar mai fi uitat una la tine, dacă ar fi văzut că nu ești în stare să iei un sac în brațe cum trebuie.

Și altele:

— De-abia acum pot să zic și eu că ați ajuns și voi ca brazii, adică înalți și încremeniți ca ei. Zii că nu-i așa, Chirilă!

Chirilă stătea gînditor la o parte, lîngă camion.

— Spuneai, tovarășe inginer, s-o aducem aici pe baba Anuța, ca să coasă sacii. Eu cred că ar fi mai rentabil să ne ocupăm noi de cusut și s-o punem pe ea la încărcat.

I-am reținut aceste glume, pentru că mi-am dat seama unde bate brigadierul. Flăcăii munceau vînjos, cu inimă. El voia însă mai mult. Îi provoca mereu. Pentru că aproape o sută de saci plini își așteptau rîndul la încărcat în camioane. Și pînă seara, cine știe, se mai umpleau o sută. În acele cîteva ore vesele, am asistat de fapt la nașterea unei întreceri. Focul era pregătit. Mai trebuia scînteia. A aprins-o, tot printr-o glumă, brigadierul:

— Mă băieți, mi se pare c-ați greșit la cîntărit. Ca-nceput și Purcea să ridice sacii.

Nu știu de ce, Purcea, vicepreședintele gospodăriei, o luă în serios:

— Ce spui, nene? Eu, cînd eram flăcău, aruncam fetele în sus...

— Or fi fost sfrijite.

— N-aveau chiar șaptezeci de kile cît sacii...

— Așa... cu vreo sută de grame mai puțin.

— Ei, na, eu ridic sacul fără să-l proptesc pe genunchi.

Și, într-adevăr, o făcu.

Dar și brigadierul o luă în serios:

— Poftim!

Și-l imită. Apoi încercară și ceilalți.

După cîteva minute, „Molotov“-ul, încărcat cu 35 de saci, porni înspre magaziile colectivei. Iar, după alte cîteva minute, și „Blitzul“. L-am întrebat pe unul din flăcăi ce căuta vicepreședintele la încărcat sacii. Ce căuta? M-am dumirit deplin după ce am aflat că e și secretar al organizației de bază. Căutase un prilej și-l găsise. Întrecerea izbucnise. Oamenii începuseră chiar să se gîndească la cronometrarea unor operații. Glumele brigadierului nu încetaseră însă.

Veselia s-a scurs nestingherită și atunci cînd din „Pobeda“ oprită lîngă arie a coborît președintele Sfatului popular din Constanța. Oamenii l-au întîmpinat cu glume și cu inima deschisă. Treaba mergea bine. N-aveau de ce să se ferească. Numai cînd au apărut în mijlocul lor directorul și inginerul mecanic al S.M.T.-ului, s-a stîrnit ceva freamăt. Mai întîi, tînărul călător din camion, care nu era altul decît inginerul gospodăriei, Barbu, a cerut să se coboare cu cîțiva centimetri tăișul combinei, ca să reteze firele mai de jos. Dar nu aceasta stîrnise freamătul. Tovarășii de la S.M.T. veniseră să-l ia pe combinerul-șef, Costică Predescu. Asta era!

— Nu-l dăm!

— Stați, oameni buni — a încercat directorul. Numai pentru...

— Nu-l dăm!

Toți îl înconjuraseră pe director.

— Numai pentru o zi. Trebuie să predea o combină.

— Știm noi, știm. Nu!

— Măcar noaptea asta. Dimineața e înapoi...

— Dar dacă nu-i, mă urc eu pe combină...

Amenințarea lui Valeriu Terente era teribilă.

— Sigur! Dimineața e înapoi!

Așa mai mergea. Oamenii s-au împăcat, și-au strîns mîinile și s-au despărțit.

Președintele

— Băieți, vine președintele!

„Băieții“ deveniseră puțintel mai serioși. Mai ales că președintele se afundase prin lanuri, cercetînd totul cu ochi de Argus. Cînd a ajuns la arie, am descoperit un bărbat puternic, încă tînăr, cu păr negru, lucios, și cu o figură care aducea mai degrabă a intelectual decît a țăran. Nu-și prea putea ascunde bucuria. Băieții observaseră aceasta și-și reluară veselia.

— Cine v-ar vedea așa, ar crede că voi ați secerat aste zece hectare de azi, nu combina. E ușor să vă mîndriți pe seama altora... Așa ar vrea să spună președintele. Dar îngăduiți-mi să fiu acum un simplu colectivist, un gospodar. Avem vreo cîteva probleme...

Oamenii erau ochi și urechi.

— Mai întîi, să stabilim vremea de secerat. Eu zic să lungim munca spre seară și să începem mai tîrziu dimineața. Asta ca să dăm vreme grînelor să se usuce. Nu-i numai roua. Știți voi că ele trag noaptea și umezeală din mare... Și nu prinde bine tăișul combinei. Ce spui, tovarășe inginer?

— Dacă începem pe la nouă jumătate, zece, e bine.

— ...Și apoi, cu aria. Mîine ar fi bine s-o facem în partea cealaltă, în vale, ca să nu se deșele caii, urcînd cu căruțele pline la deal. Să urce cu ele goale și să coboare cu ele pline.

— Ne-ar mai trebui un om, doi, la încărcat, tovarășe președinte... Asta ar vrea s-o zică brigadierul, dar dacă-i dați voie să fie și el un simplu colectivist, un gospodar, o să vă spună c-a rezolvat problema încărcatului prin întrecere. Doar să ne dați un om pentru grafic, știți... pentru urmărirea întrecerii, că-l folosim noi și la încărcat.

— Și mai e ceva — continuă președintele. N-aveți voie să dați cailor orz în cantități mari. La început, cîte două-trei kilograme pe zi. Băgați seama. La patru-cinci kilograme, caii se umflă și gata, îi pierdem. Asta v-o cere președintele. Și ar mai fi ceva... Dar s-o lăsăm pe mîine.

— Ce poate fi spus acum...

— Nu, nu...

— Dacă cerem noi...

— Nu, voiam să vă spun că... n-a mers chiar așa rău azi, dar cum sînteți niște înfumurați, ați putea crede cine știe ce.

Colectiviștii erau bucuroși în lege. Dar ce s-ar fi întîmplat dacă l-ar fi auzit pe președinte șoptindu-mi:

— Merge strașnic! A început bine secerișul...

Am mai auzit încă mult timp în urma noastră zgomotul combinei. Cînd am întors ultima dată capul, nu se mai vedea însă aria. În toate părțile, lanuri întinse de grîu. Vîntul foșnea leneș printre ele. Altminteri, tăcerea era deplină. Pămîntul își sfîrșea în liniște coptul holdelor de aur. Un camion a spart deodată această tăcere cu zgomotul său greoi, metalic. Da, a început secerișul!

Constantin CHIRIȚĂ

ZILE DE PREGĂTIRE

AL V-LEA FESTIVAL MONDIAL AL TINERETULUI ȘI STUDENȚILOR PENTRU PACE ȘI PRIETENIE
VARȘOVIA
1955

Harta vie

de Șt. IUREȘ

În fața căminului cultural din Otopeni, ne aștepta o surpriză: o mulțime pestriță de tineret, bătrîni și pionieri fremăta în jurul intrării. Cînd mașina noastră stopă, valul de oameni o cuprinse și, după zumzetul surd care creștea, simțeam nerăbdarea lumii adunate.

O fetiță bălaie, pionieră, mi se agăță de braț, întrebîndu-mă cu seriozitate și formulînd cuvintele cît mai distinct: „Din ce țară sînteți?“ Cu riscul de a o dezamăgi profund, i-am mărturisit adevărul, grăbindu-mă totuși să-i prezint pe bulgarul Ghincev. Din politețe, mai stătu în preajma mea două minute, apoi alergă spre ceilalți. Bineînțeles, interesul i-a fost pe deplin satisfăcut la vederea africanului, a tovarășilor chinez și coreean sau a tînărului indian.

Dar fata asta frumoasă, cu ochii negri și părul corb, cine este? Meliké, cea din patria lui Nazim Hikmet, zîmbi înduioșată. Avea în brațe atîtea flori, că nu le putea cuprinde. Agățată de brațul ei, pioniera bălaie o năpădise cu un potop de întrebări.

Cei șapte oaspeți, fii a șapte țări de pe trei continente diferite, luară loc în primele bănci ale încăpătoarei săli sătești. În urma lor, femei cu capul înfășurat în basmale, arse de soarele cîmpului, cu copii în brațe, flăcăi îmbrăcați jumătate țărănește, jumătate orășenește, în majoritatea lor de o vîrstă cu oaspeții, se pregăteau să asculte cuvintele celor născuți pe meleaguri atît de depărtate.

Copiii, mai cu seamă, se foiau plini de neastîmpăr. Îi preocupau întrebări capitale: în ce limbă vor vorbi oaspeții? Fiecare în limba lui? Atunci unde sînt tălmacii? Sau poate nu va vorbi decît unul?... În sfîrșit, secretarul organizației U.T.M. deschise adunarea, dîndu-mi cuvîntul.

M-am grăbit să arăt pe scurt scopul întîlnirii noastre, care urmărea strîngerea legăturii prietenești dintre tinerii din Otopeni și studenții străini din țara noastră. Cel de-al V-lea Festival, care se apropie, aprinde în inimile tineretului noi întrebări despre viața aceleiași generații din alte țări, despre pregătirile prietenilor de pretutindeni, pentru marea întîlnire care îi va uni la Varșovia.

Se urcă la tribună indianul Ali-Raza. De la primele cuvinte, o rumoare străbătu mulțimea: oaspetele vorbea în romînește, aproape corect. El evocă marea sa patrie, bogățiile și cultura ei multiseculară și, în aplauzele tuturor, încheie cu cuvintele dragi tineretului, „pace și prietenie“ — rostite în romînește și în limba sa maternă.

Asemeni lui, toți vorbiră în limba țării noastre, încheind cu aceeași urare, rostită și în limba lor. Devenise un mic obicei al acelei seri: „pace și prietenie“, spuse solemn, în două limbi, ca un simbol al legăturii dintre popoare.

Iar în fața țăranilor din Otopeni, se plăsmuiră pe rînd imagini din cele mai îndepărtate țări ale lumii, care toate, însă, trăiesc sub semnul unei uriașe asemănări: doresc și iubesc pacea.

Tînărul african povesti cu simplitate despre un obicei al pămîntului său: acolo, urările între oameni, saluturile, formulele de întîlnire sînt: „fii cu pace!“ — „du-te în pace!“. Cuvîntul pace sună mereu pe buzele și în inimile popoarelor!

...Alte imagini răsar acum în fața ascultătorilor. Fiul țării „dimineților liniștite“, coreeanul Kim, povestește... Fum și scrum, ruine și dureri cresc din vorbele lui... Dar imaginea Coreei în reconstrucție se înalță triumfătoare. Pe nesimțite, orele trec și, cu fiecare vorbitor, se încheagă chipul unui alt popor...

Turcia, țara închisorilor cu mii de patrioți închiși... Ceea ce povestește această fiică a pămîntului turc stîrnește durere în inimi. Dar sentimentul oricărei dureri pălește cînd studentul bulgar apare la tribună. În vorbele lui, parcă izbucnește fremătătoarea bucurie a trandafirilor care se răsfață în soare, pe Valea Mariței. În fața țăranilor din Otopeni, apar chipurile țăranilor de dincolo de Dunăre, care, în mari cooperative agricole, au pornit pe drumul vieții îmbelșugate. Și Alexandr Ghincev urează întovărășiților din Otopeni să-și vadă realizată, încă în toamna aceasta, gospodăria lor colectivă.

Tînărul albanez, reprezentantul poporului de un milion de oameni, a vorbit despre țara lui mică, despre poporul său harnic, despre prefacerile revoluționare înfăptuite în patria sa.

După el, a vorbit reprezentantul unui uriaș popor de 600 milioane de oameni. Și uriașa Chină, cu oamenii modești și munca lor minunată, avîntată și transformatoare, se înfățișă din puține vorbe în sala căminului cultural din Otopeni...

Trecuse de miezul nopții... O hartă vie a lumii fusese înfățișată în acea seară. Ascultători și vorbitori străbătuseră împreună munți și ape, continente și oceane, se întîlniseră cu suferința și cu bucuriile oamenilor.

Și pretutindeni în această călătorie minunată, îi întîmpinase magicul cuvînt către care se îndreaptă toate bucuriile, toate speranțele: pace!

„Joia Festivalului“, la uzinele textile „7 Noiembrie“ din București. De astă dată în mijlocul tinerilor de aici au sosit oaspeți dragi, studenți străini ce învață în țara noastră.

FESTIVAL
VARȘOVIA

Cornistul

de Olga **ILIEȘ**

Biografia lui Paul Staicu e simplă. În cei optsprezece ani ai săi, n-a avut timp de prea multe întîmplări mari, pe care omul matur le închide în inimă, ca într-un album, și le retrăiește adesea. Nici ca înfățișare, Paul Staicu n-are ceva deosebit. E un tînăr voinic, nu prea înalt, cu fața oacheșă. Vorbește puțin și motivează acest lucru prin faptul că n-are prea multe de povestit — cel mult amintiri din școală, asemănătoare cu amintirile oricărui elev.

Copilăria și-a petrecut-o în București. La 11 ani, a avut loc pentru el întîmplarea cea mare: a intrat la o școală militară de muzică, ca să împace dorința lui de a studia muzica, cu aceea a tatălui său, care voia să-l vadă militar. De acolo, a intrat la școala medie de muzică, pe care a absolvit-o de cîteva zile.

Și peste cîțiva ani doar, muzica i-a și răsplătit marea și fidela lui pasiune: în vara lui 1953, i s-a decernat titlul de laureat al celui de-al IV-lea Festival Mondial al Tineretului și Studenților. Primul mare eveniment al vieții lui de muzician!

Cea de a doua mare bucurie a trăit-o de curînd, cînd, dintre toți tinerii artiști ai instrumentelor de suflat, el a cîștigat primul loc la Concursul național al soliștilor, ținut în cinstea Festivalului de la Varșovia.

A ajuns la corn din întîmplare. Paul iubea muzica, fără să se fi oprit la vreun instrument. La școala militară, a fost repartizat la corn și tot la corn cîntă și azi. A îndrăgit acest instrument, de care vorbesc romanele cavalerești, legendele și istoria poporului nostru.

Cînd vorbește despre muzică, Paul Staicu devine mai volubil. Povestește cu emoție de prima seară cînd a urcat treptele scenei Ateneului, ca solist al Orchestrei Simfonice Radio. A cîntat atunci concertul pentru corn de Richard Strauss. Vorbește cu pasiune despre Concertele Brandenburgice ale lui Bach și de Sonata pentru corn a lui Beethoven, pe care le-a studiat luni de zile în vederea concursului pe care l-a cîștigat.

Paul Staicu, studiind în prezența profesorului Petre Nițulescu.

La toamnă, Paul Staicu va fi student al Conservatorului „Ciprian Porumbescu". Și, încă mulți ani, va lua parte la concursurile festivalurilor tineretului, făcînd cinste muzicii romînești și vechiului instrument muzical — cornul.

De vorbă cu brigada

de **C. COMAN**

Văzîndu-i la lucru, am crezut o clipă că-i stimulează și obiectivul fotoreporterului, fixat asupra lor. La această idee, rostită cu voce tare, controlorul de calitate, aflat în apropiere, a zîmbit: „Totdeauna lucrează așa. Și, credeți-mă, eu însumi îi privesc și nu înțeleg cum de nu slăbesc ritmul. Dar dînșii sînt cei care au provocat brigada lui Pușcașu și, pentru nimic în lume, n-ar rămîne în urmă. Și apoi, tovarășe, au o disciplină de ceas... Care credeți că e șeful?"

Din cinci, trei păreau de o vîrstă sau, mai bine spus, doi foarte tineri și trei doar tineri. Lucrau toți iute, cu siguranță, preocupați.

— Ei, șeful e cel cu părul tuns scurt, nițel cîrn — a adăugat controlorul de calitate. Ceilalți îi spun „nea Mihai" și asta nu pentru deosebirea de vîrstă. Dar el i-a învățat operațiile de lucru și tot el a imprimat ritmul ăsta.

În obiectivul fotoreporterului, bancul la care se lucrau furcile bicicletelor apărea cenușiu, figurile, îndepărtate, mici; nu se vedea că primul din brigadă e un puștan cu puf pe obraz, nici aerul preocupat al celui de al doilea, cu freza bine făcută, nici figura mulțumită, gospodărească, a celui de al treilea; nu se vedea decît nasul cîrn, părul tuns scurt, zîmbetul luminos al lui Petre Mihai, șeful brigăzii. Lucrul la banc nu se „preta" la o fotografie în grup, îndeajuns de expresivă.

— Tovarășe Petre Mihai — a spus fotoreporterul—o să te pozăm numai pe dumneata. Mare. Să se vadă bine ce lucrezi.

Șeful de brigadă aproape s-a posomorît.

— Nu se poate, tovarășe! Ce să fac în poză fără brigadă? Am să cînt ca un cuc.

Argumentul era de nezdruncinat: șeful de brigadă nu putea fi lăsat să cînte ca un cuc.

Brigada, care tocmai își termina schimbul, s-a spălat, și-a schimbat hainele și a ieșit la soare pentru un scurt interviu în colectiv.

Vorbind, am străbătut curtea fabricii de biciclete, am ajuns în noul sediu al U.T.M.

Unul din băieți a adus un carton pe care erau trecute principalele puncte ale întrecerii în cinstea Festivalului. Fusese propusă, pe iunie, o depășire de 85 la sută. Depășirea fusese depășită, absențele reduse la zero, lucrările făcute, de cea mai bună calitate. Nu numai cifra graficului indica ritmul de lucru al brigăzii, dar și salariul membrilor ei. Înainte, lucrînd în unele echipe laolaltă cu vîrstnicii, băieții nu izbuteau să cîștige prea mult. Mihai Petre i-a observat vreme îndelungată cum muncesc, înainte de a-i alege, iar apoi a cerut să fie trecuți la el, i-a învățat noi operații. Toți membrii brigăzii cîștigă azi cu cel puțin 25% în plus, față de trecut.

După ce, în parte, curiozitatea ne-a fost satisfăcută, au urmat întrebările băieților:

— Și Festivalul cum o să fie? Ca la noi?

— E mai mare Varșovia ca Bucureștiul?

— Aș pleca, să văd măcar deschiderea!...

Avram Săvuț a luat parte la deschiderea Festivalului de la București, în echipele de sportivi ale Rezervelor de muncă, și i-a rămas nostalgia marilor stadioane pe care demonstranții le umplu de culori și mișcare.

De la înfățișarea presupusă a Varșoviei, discuția a trecut spontan la cele mai variate domenii. Gheorghe Simion, un băiat oacheș, pieptănat cu grijă, a vorbit despre pasiunea sa pentru șah, ceilalți, însă, i-au amintit că mai are o pasiune și pentru matineurile dansante. Marin Iorga — un tînăr cu puf pe obraz — a povestit acțiunea din Ana Karenina și, ajungînd la problema dragostei, a respins-o cu deosebită austeritate; Avram Săvuț a propus ca cei care agită bomba atomică să-i fie dați lui la banc, să lucreze cu pila, la menghine — poate, mai știi, și-or prinde mîinile...

Petre Mihai, șeful brigăzii, lucrînd la banc.

În pauză, în fața micului parc din curtea fabricii, brigada: membrii ei, elevul practicant și șeful brigăzii.

După această propunere, discuția a continuat cu și mai multă însuflețire și ar fi putut dura încă multe ore. Încîntată de lumea din jur, plină de atîtea lucruri interesante, brigada părea un mic echipaj la începutul unei mari călătorii și lucrurile, obișnuite la prima vedere, își dezvăluiau minunate înțelesuri

Emoţiile lui Ţăndărică

de Sanda FAUR

Presupun că nu l-aţi uitat pe Ţăndărică. Ar fi şi greu, deoarece e un băieţaş cu multă personalitate. N-ai decît să-i priveşti moţul rebel de pe frunte şi fularul aruncat cochet în jurul gîtului, ca să-ţi dai seama de aceasta. Vă mai amintiţi cred că relaţiile lui cu învăţătura nu erau dintre cele mai pilduitoare şi că prefera să facă, seară de seară, pe comperul în „Umor pe sfori", decît să mai răsfoiască cartea de istorie.

Fiind, deci, în cunoştinţă de cauză, nu mică mi-a fost mirarea cînd, vizitîndu-l din nou vara aceasta la domicilul domniei sale — Teatrul de păpuşi — l-am găsit învăţînd de zor sau, cum se mai spune în limbaj şcolăresc, stînd cu burta pe carte. Citea şi murmura cu ochii închişi: „p-a-i-x" se citeşte „pe", „p-e-a-c-e" se citeşte „pis"... Nu m-am dumirit asupra veleităţilor de poliglot ale vechiului nostru prieten, decît atunci cînd cineva mi-a suflat la ureche: „Ţăndărică e-n mari emoţii; pleacă la Varşovia". Abia atunci mi s-au lămurit cauzele acelei avalanşe de amabilităţi care-l copleşeau pe băieţaş şi pe care el le suporta fără să crîcnească: Dorina Tănăsescu, cea care îi trimite viaţă trupuşorului său din lemn prin vinele subţiri ale firelor, îl deprindea să pedaleze pe o straşnică bicicletă; doar, pe una din zecile de scene ale Varşoviei, Ţăndărică va aduce triumfal Ştafeta Păcii. Silvia Chicoş, vocea şi conştiinţa lui, îl învaţa să cînte corect, cu accent autentic parizian, cîntecul lui Yves Montand „Un gamin de Paris"; compozitorul H. Mălineanu îi urmărea cu atenţie încercările de viitor tenor, în timp ce Margareta Niculescu, regizoarea, cel mai sever şi mai exigent dintre dascălii săi, îi supraveghea toate mişcările, de la felul cum strănută, la modul solemn şi puţin emoţionant cu care declamă versuri închinate Varşoviei.

Norocul lui Ţăndărică că acest tiranic consiliu nu-l avea numai pe el în grijă. Aşa că, în timp ce alte păpuşi îi luară locul în scenă, el se întinse frumuşel în punga de pînză albă ce-i cruţă hainele de praf şi, scoţînd numai vîrful nasului afară, privi cum „lucrează" prietenii săi cei noi, născuţi în cinstea Festivalului.

...Apăru întîi un mic chinez, care, cu neînchipuită agilitate şi simţ al echilibrului, făcu nişte figuri cu un vas fin de porţelan, de-i tăie lui Ţăndărică respiraţia. Şi cînd te gîndeşti că abia-i ajunge lui pînă la umăr! Dar cînd privi sus şi văzu că cea care dădea prin fire atîta supleţe şi dibăcie micului echilibrist cu ochi prelungi era Ella Conovici, nu se mai miră. Doar Ella îl concepuse odinioară şi pe el!

Nu ştiu unde ar mai fi ajuns cu gîndurile prietenul nostru în acest acces de modestie, dacă n-ar fi apărut pe scenă „numărul" său preferat: două rusoaice rumene şi rotofeie, vesele nevoie mare, care cîntau atît de frumos nişte ciastuşki, încît lui Ţăndărică îi veni să ţîşnească din pungă şi să înceapă a juca. Mai ales acordeonistul cel bălai şi şugubăţ îl entuziasma pe dumnealui; nu rezistă tentaţiei de a scoate tot corpul afară şi a-i striga sus, mînuitorului: „Bravo, Zola, bravo! Încă o dată!"

După atîta consum de energie, obosit, Ţăndărică al nostru adormi. Aşa că nu mai putu vedea restul repetiţiei. De altfel, cunoştea partea din program: de fiecare dată cînd anunţa numărul „tarafului", al Mariei Tănase sau al lui Fănică Luca, Ţăndărică se înfiora tot de bucurie la gîndul aplauzelor ce-i vor acoperi vocea acolo, la Varşovia. Ştia el bine, încă de la Festivalul trecut, de cît succes s-a bucurat, în faţa oaspeţilor din toată lumea, muzica populară romînească, chiar atunci cînd era interpretată de micile păpuşi din lemn!

Cunoştea şi graţiosul balet al libelulelor, ce zburau parcă peste podiumul scenei, nestînjenite de fragilele lor încheieturi din lemn, cunoştea bine şi trio-ul plin de haz (şi fără nici o aluzie la fraţii Grigoriu!?), care-şi împrospătase repertoriul cu o tulburătoare canţonetă italiană şi cu un alt cîntec, a cărui patrie nu izbutise încă să o identifice; în sfîrşit, îl ştia şi pe pasionatul violoncelist cocostîrc, ce se fărîma în bucăţele de atîta cabotină dăruire muzicii sale...

De bună seamă, însă, că, atunci cînd s-a trezit, Ţăndărică a regretat că nu a putut vedea, împreună cu noi, celelalte cîteva numere pe care mînuitorii marionetişti le pregătesc pentru prima lor călătorie în străinătate: parodia înfumuratelor „vedete" de operă, palpitantul meci de box între un faimos boxer şi un pirpiriu vizitator inopinat care-şi face knock-out adversarul dintr-o singură lovitură, o gingaşă idilă între... două barometre şi altele.

Cînd am plecat, cei mai mulţi dintre micii actori de lemn se odihneau în pungile lor de pînză albă: aveau, seara, spectacol în grădină. Iar a doua zi, dis-de-dimineaţă, vor începe iar sîrguincioşi repetiţiile spectacolului lor în multe limbi ale pămîntului. Dacă veţi trece întîmplător pe acolo, vă asigur că-l veţi găsi pe Ţăndărică al nostru murmurînd cu ochii închişi: „m-i-r", „mir", „p-a-i-x", „pe", „p-e-a-c-e", „pis"...

Iar acum, după lecţie, o mică discuţie „familiară" între Ţăndărică şi Dorina Tănăsescu.

Doisprezece voinici

de Anca ARGHIR

Aceşti tineri de la fabrica „Tudor Vladimirescu" au luat premiul al II-lea la concursul organizat în raionul Lenin.

„Nu încăpem toţi la Varşovia — îmi spunea deunăzi un băiat cu nasul şi pomeţii obrajilor pudraţi cu bronz. Dar las' pe noi! N-o să oftăm cu ochii pierduţi în zare. Dacă nu mergem noi la Festival, o să vină el la noi. Ca muntele la Mahomed. Ce credeţi!"

Credeam, cum trebuie să crezi toate jurămintele tinereţii: cu sufletul. Şi, într-adevăr, pietricică după pietricică, muntele — adică Festivalul — a început să se profileze şi în Bucureşti.

Nu vorbesc numai despre entuziastele ceremonii ale confecţionării de daruri pentru Varşovia, sau despre ambiţioşii participanţi la tot felul de concursuri pe ţară în cinstea Festivalului. Pe lîngă aceste omagiale manifestări menite a fi cunoscute pretutindeni, am văzut şi altele, modeste, neştiute poate, pline de farmecul veseliei spontane şi al darurilor anonime. De pildă, echipa fabricii „Tudor Vladimirescu". S-a născut primăvara, ca ghioceii. Tinerii ajutori de meşteri Traian Neagu şi Jean Cordoş au pornit printre ringuri şi carde să strîngă un mănunchi de dansatori. Jumătate din suflarea tinerească de la fabrică s-a adunat la porţile viitoarei echipe. Dar, ca în artă: mulţi chemaţi, puţini aleşi. Şi s-au ales doisprezece, cei mai sprinteni de picioare şi cu inima mai caldă.

Norocul a făcut ca în birourile filaturii să se fi aflat Dumitru Simionescu, meşter în ale jocului, cu un stagiu de cîţiva ani într-un ansamblu artistic. Cu cei doisprezece tineri, Dumitru Simionescu a început treaba. Toţi au pus umărul la pregătirea echipei: direcţia fabricii şi comitetul de întreprindere, raionul U.T.M. şi Comitetul regional sindical din industria uşoară. Iar echipierii, vrednici utemişti, neobosiţi şi entuziaşti, au făcut în trei luni ce fac alţii în şapte, ca voinicii din poveşti. „Le-am dezgheţat picioarele la început cu un joc din Bucovina", explică în „termeni tehnici" instructorul. Apoi, au învăţat o suită muntenească. Dar nu erau încă gata pentru concursul de echipe pe care îl pregătea Comitetul raional U.T.M. Lenin. Pasămite, la concurs trebuie să te prezinţi cu costume autentice. Nu poţi juca „bucovineşte" cu haine olteneşti. Şi dansatorii noştri aveau numai dintr-acestea. În ilicele albe, brăzdate cu negru, şi în fotele vărgate cu roşu, trebuia să se toarne, cît ai clipi, un dans oltenesc.

Aşa s-a născut jocul cu care echipa fabricii „Tudor Vladimirescu" a luat premiul doi la concursul raional dat de utemişti în cinstea Festivalului. I-am văzut jucînd. Să nu vă închipuiţi că vreau să elogiez reportericeşte acest modest spectacol. N-am să afirm că poate rivaliza cu cele mai bune ansambluri de jocuri populare ale noastre, nici că tinerii s-au dovedit dansatori desăvîrşiţi. Dar trebuie să mărturisesc şi trebuie să mă credeţi că firescul şi simplitatea, entuziasmul şi bunăvoia pe care o iradiau ochii zîmbitori şi pletele în vînt au fost mai elocvente pentru ceea ce aveau să spună decît cea mai academică măiestrie. Cei doisprezece dansatori au adus un prinos de veselie marii sărbători a tineretului, preţios, ca orice dar venit din suflet, şi plin de farmec, ca orice fapt al adevăratei tinereţi.

HELSINKI 1955

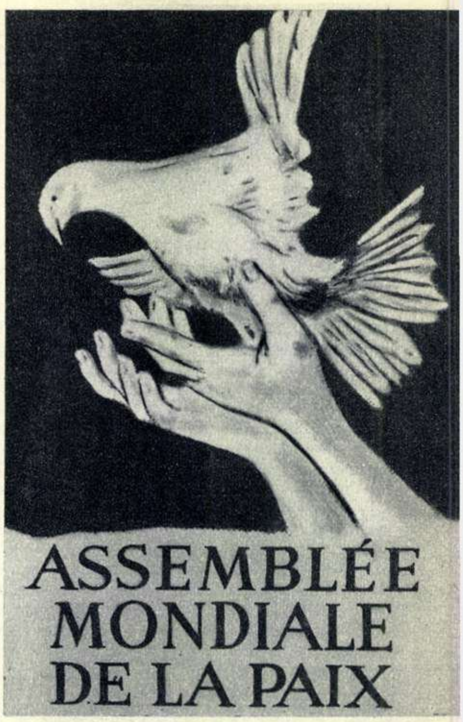

ADUNAREA MONDIALĂ A PĂCII

Apelul de la Helsinki

Datorită eforturilor opiniei publice, pentru prima oară după zece ani, în condițiile unei lumi scindate, șefii celor patru mari puteri se vor întîlni. Lumea întreagă își îndreaptă speranțele spre ei. Prima lor datorie este de a învinge neîncrederea reciprocă.

Adunarea Mondială a Păcii, care a reunit pe reprezentanții a 68 de țări, a creat certitudinea că, cu toate divergențele profunde și diversitatea opiniilor, un acord asupra unor probleme importante poate fi realizat și numeroase probleme pot fi rezolvate astăzi prin tratative.

Opinia publică mondială s-a ridicat împotriva politicii de forță, împotriva blocurilor militare, împotriva cursei înarmărilor și a înspăimîntătoarei primejdii a războiului atomic.

Acordurile de la Geneva, încetarea războiului în Indochina, conferința de la Bandung, neutralitatea Austriei consfințită printr-un tratat, declarația de la Belgrad — toate acestea sînt roade ale trezirii opiniei publice care și-a găsit expresia în poziția guvernelor. În problema dezarmării și a armelor atomice, care a rămas nerezolvată din cauza unor contradicții ireductibile pînă în prezent, punctele de vedere s-au apropiat atît de mult încît un acord nu mai este decît o chestiune de bunăvoință. În problema securității, principiile adoptate la conferința de la Bandung au arătat că pe un întreg continent colaborarea pașnică între țări cu orînduiri sociale diferite poate fi întemeiată pe concepții de felul acelora care au fost proclamate de China și India.

Adunarea de la Helsinki a demonstrat că dacă conferința celor patru va ține seama de opinia publică, ea va constitui o primă etapă în construirea unei Europe în care să fie garantată securitatea tuturor statelor europene în care acestea să pășească pe calea unei strînse colaborări economice și culturale. Această operă este legată de reunificarea Germaniei, în afara oricărei coaliții militare, a unei Germanii ferită de renașterea militarismului. Tot în acest spirit, conferința celor patru puteri are misiunea de a pregăti prin tratative evacuarea trupelor străine de pe insula chineză Taivan (Formoza). Conferința trebuie să vegheze la stricta respectare a acordurilor de la Geneva cu privire la Indochina. Ea trebuie să dea Organizației Națiunilor Unite posibilitatea de a dobîndi un caracter cu adevărat universal prin includerea Republicii Populare Chineze. Mai există însă forțe cărora le convine războiul rece și acționează împotriva unei apropieri între cele patru mari puteri. Adunarea de la Helsinki cheamă opinia publică a tuturor națiunilor lumii să se împotrivească acestor forțe și să sprijine pe participanții la tratative. Cauza păcii va fi pînă în cele din urmă încununată de succes dacă forțele iubitoare de pace, care au țeluri comune, și îndeosebi diferitele mișcări pentru apărarea păcii, marile organizații pacifiste de orientare creștină și social-democrată vor întreprinde acțiuni unite pentru a risipi neîncrederea și a apăra pacea.

Contradicțiile internaționale pot fi rezolvate, pas cu pas. Speranțele popoarelor pot fi împlinite.

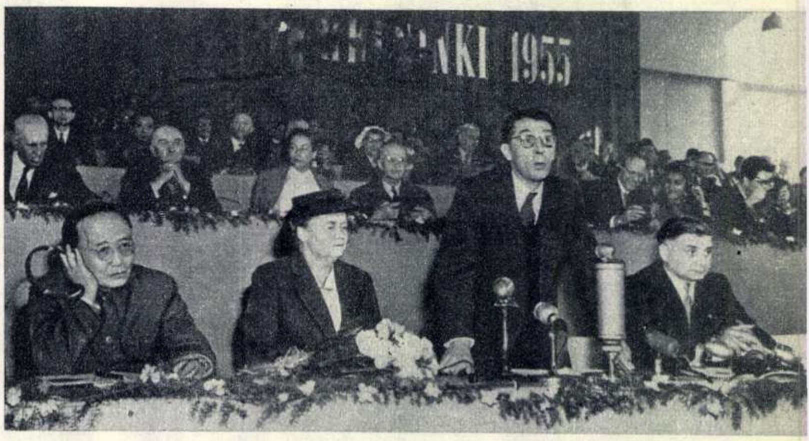

Profesorul Frederic Joliot-Curie, rostindu-și cuvîntarea. În stînga: Go Mo-jo, președintele Comitetului executiv al Congresului Național al Chinei, și Tuune Levo-Larsson, cel de-al doilea ministru pentru problemele sociale, care a reprezentat guvernul finlandez la Adunare.
În dreapta: Jean Lafitte, secretar general al Consiliului Mondial al Păcii.

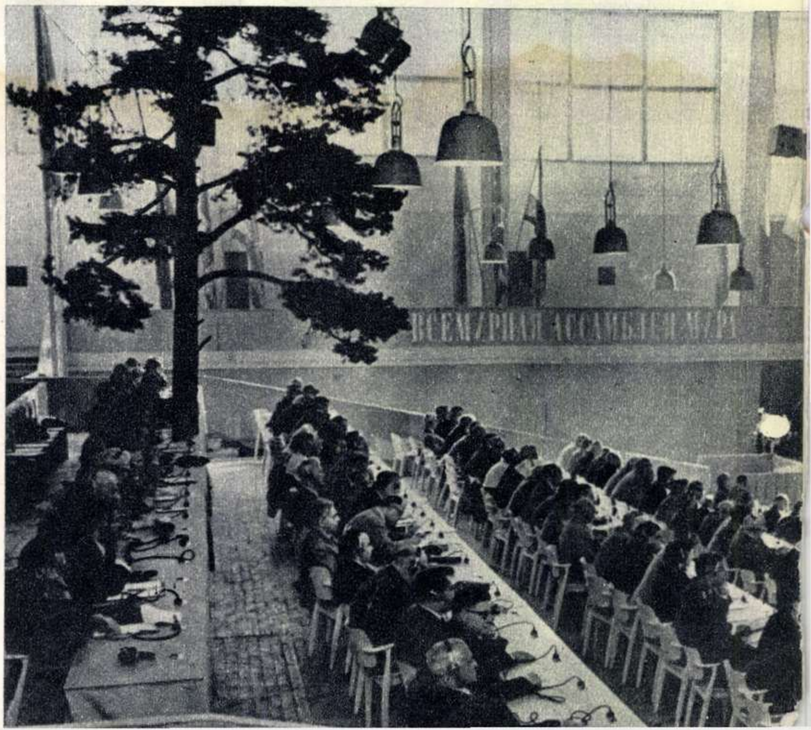

Eminentul luptător pentru pace Sahib Singh Sokhey, membru în Consiliul Statelor din India, rostindu-şi cuvîntarea. Cea mai mare parte a cuvîntării sale a fost închinată problemei vitale a luptei popoarelor împotriva armelor atomice şi cu hidrogen.

Reprezentanţii marelui popor sovietic, care păşeşte în fruntea luptei mondiale pentru pace, s-au bucurat de o primire călduroasă la Adunarea de la Helsinki. În fotografie: delegaţia sovietică, în timpul uneia din şedinţele plenare.

* * *

Din toate colţurile lumii au venit la Helsinki soli ai păcii. Fiecare dintre aceşti purtători ai năzuinţelor popoarelor şi-a ridicat glasul în apărarea cauzei nobile a vieţii. În fotografie, cîţiva dintre delegaţii italieni fotografiaţi într-una din pauzele dintre şedinţe. În picioare: Camillo Pasqualli (în dreapta) şi Traeni (în stînga).

→

* * *

1841 delegaţi şi observatori din 68 de ţări, reprezentînd cele mai diferite pături sociale, profesiuni, credinţe religioase sau concepţii politice, au luat parte la lucrările Adunării Mondiale a Păcii, care s-a ţinut în imensa sală „Messuhalli".

↓

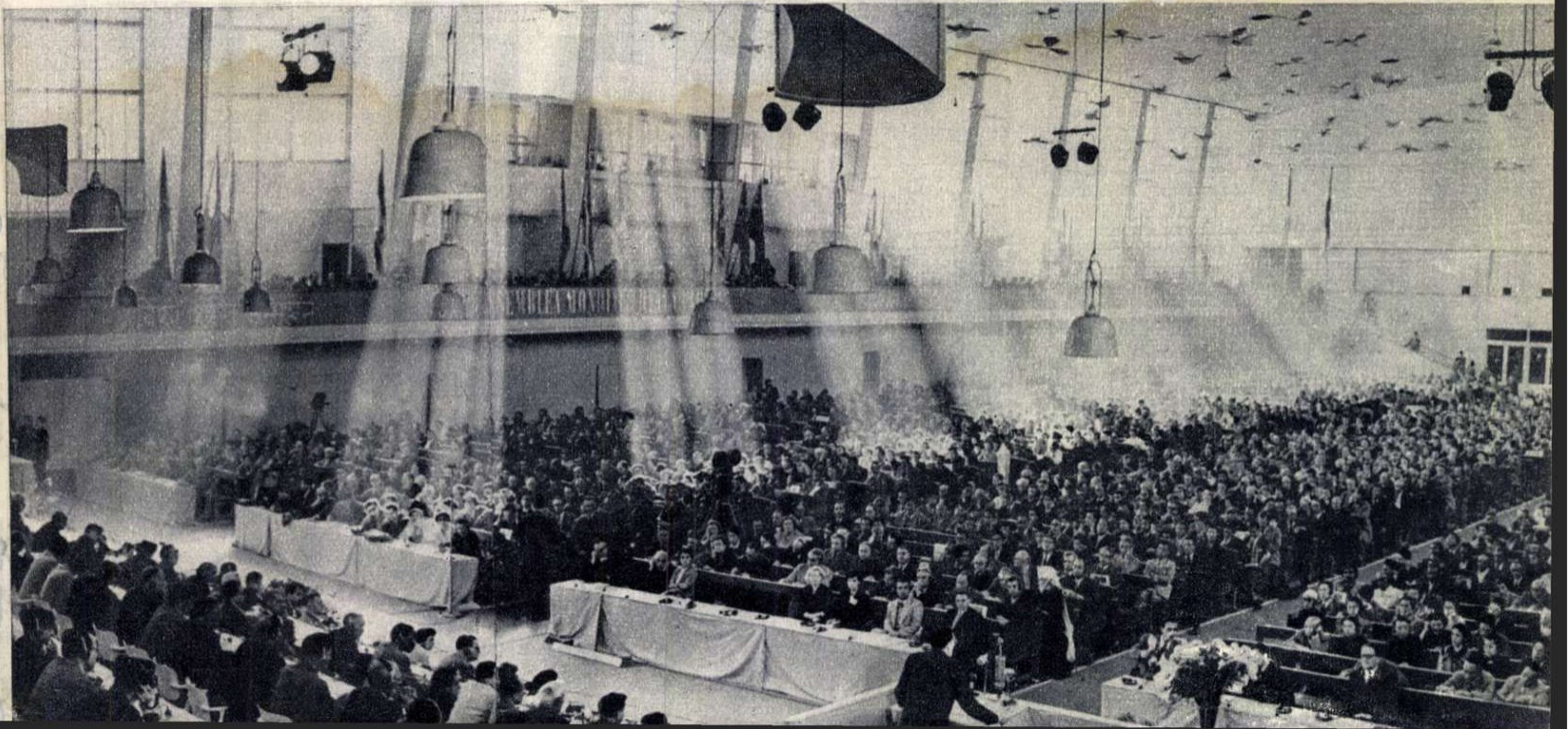

Scrisoare din VIENA

de Susanne **WANTOCH**

Întreaga Vienă, întreaga Austrie trăiesc încă sub puternica impresie a evenimentelor istorice din luna mai, cînd țara noastră a devenit independentă și suverană. Poate că niciodată în istoria sa, poporul austriac n-a fost atît de unit cu guvernul său ca în ziua aceea de 15 mai, cînd pe balconul bătrînului palat Belvedere, cei patru miniștri de externe ai marilor puteri își strîngeau mîinile, în timp ce ministrul nostru de externe, Figl, arăta maselor, adunate în parcul palatului, Tratatul de Stat care fusese tocmai semnat. Acest tratat consfințește nașterea unui nou stat neutral, asemeni Elveției, pe teritoriul căruia nu vor fi baze militare străine și care nu se va alătura nici unui bloc militar. Austria independentă se va putea dezvolta pe calea înfloririi economice și culturale numai în măsura în care va respecta angajamentele luate prin Tratatul de Stat.

Fără îndoială că o dată cu încheierea Tratatului de Stat nu s-au rezolvat problemele multiple puse de noua situație a Austriei. Diferitele categorii și pături ale poporului nostru așteaptă de la guvern măsuri care să le satisfacă interesele și revendicările.

Mai ales că încă din zilele premergătoare semnării Tratatului, au început să se agite acele cercuri ce aveau legături strînse cu trupele americane și care erau direct interesate ca Austria să fie integrată în coalițiile agresive ale statelor occidentale. Din aceste cercuri, fac parte foști naziști, mari industriași, proprietari de pămînturi sterpe ce vedeau în construcțiile militare prilejuri de afaceri, o șleahtă de escroci care foiau prin zonele occidentale și, desigur, „logodnicele" de profesie — acele disprețuite „amibräute" — de pe lîngă trupele americane. Toți aceștia sînt vădit nemulțumiți de neutralitatea Austriei. Iar amărăciunea pe care nu și-o pot ascunde reflectă, în fapt, dezamăgirea și furia cercurilor agresive occidentale care incluseseră de mult Austria în planurile lor militariste. Austria trebuia să joace rolul de „fortăreață alpină" în pactul Atlantic și să facă legătura între așa-zisa armată europeană și diferite alianțe și pacte din Europa meridională și din Orientul Apropiat. În acest scop, trupele americane de ocupație transformaseră Tirolul și regiunea Salzburg în baze militare puternice. Se construiseră șosele strategice, aerodromuri, depozite de muniții, cîmpuri de instrucție. Aceste construcții erau totodată afaceri minunate, de roadele cărora se bucurau tot ocupanții americani.

Neutralitatea Austriei pune capăt acestei situații. Este, deci, lesne de înțeles lipsa de entuziasm a americanilor și a acelor cercuri austriace ce le împărtășesc planurile.

Populația din fostele zone apusene de ocupație respiră însă ușurată și e fericită că Tratatul de Stat pune bazele unei Austrii independente și neutre. Locuitorii Tirolului sînt deasemeni, bucuroși că regiunea lor va primi din nou turiști, care nu vor mai fi stingheriți de obiectivele strategice ce împînzeau munții tirolezi. Ca și locuitorii întregii Austrii, tirolezii sînt gata să pună umărul la reconstrucția țării, să contribuie la dezvoltarea ei pe cale pașnică, la dezvoltarea prieteniei și a legăturitilor economice cu alte popoare.

După semnarea Tratatului de Stat, după trecerea zilelor de bucurie festivă, mulți au început să se întrebe cum va arăta Austria neutrală, cum va rezolva guvernul numeroasele probleme ce se pun acum.

Zonele de ocupație s-au dezvoltat inegal în cei zece ani de la eliberarea Austriei.

În fosta zonă administrată de autoritățile sovietice, oamenii muncii s-au bucurat de numeroase avantaje pe care nu le-au avut tovarășii lor din fostele zone occidentale. De aceea, populația din fosta zonă sovietică este oarecum îngrijorată. Ce se va întîmpla cu întreprinderile administrate pînă acum de autoritățile sovietice? — se întreabă muncitorii acestor întreprinderi. Atît în ce privește salariul, cît și diferitele realizări sociale, aceste întreprinderi sînt o pildă pentru toate celelalte uzine și fabrici austriace. La Semmering, de exemplu, — o stațiune climaterică așezată în munți, așa cum e Sinaia în Romînia — au fost amenajate, în ultimii doi ani, două hoteluri luxoase pentru odihna muncitorilor metalurgiști și petroliști din întreprinderile aflate sub administrarea sovietică. Muncitorii și familiile lor, care-și petrec, cu puțină cheltuială, concediul în aceste hoteluri de mîna întîia, nu vor, firește, să renunțe la casele lor de odihnă, în favoarea acelor pături de îmbogățiți care odinioară dădeau Semmering-ului pecetea unei stațiuni climaterice de lux, rezervată exclusiv celor avuți. Vor reuși muncitorii să-și mențină drepturile cîștigate, sau patronii vor reduce aceste cuceriri la nimic?

Cunoscutul pictor vienez Kaufmann, în fața uneia din valoroasele sale lucrări cu temă antirăzboinică.

Dar aceasta nu e singura pricină de îngrijorare. Și problema unei armate, care e pe cale să fie din nou formată, agită spiritele. Austria are nevoie de o armată democrată, care să apere independența și neutralitatea țării. Poporul cere să se împiedice crearea unei armate care așa, ca în februarie 1934, să fie folosită împotriva muncitorilor. El cere să se împiedice infiltrarea în conducerea armatei a foștilor ofițeri hitleriști.

★

Austria se trezește la viață. Forțele sale economice și culturale încep să se dezmorțească, să pornească către o viață mai intensă. Redeschiderea în toamnă a Operei de Stat și a vestitului Burgtheater capătă un caracter de simbol. Amîndouă aceste instituții cu veche tradiție în cultura austriacă au fost distruse de naziști în ultimele zile ale războiului. O dată cu independența țării, își deschid și ele porțile. Pentru reprezentația de gală care va avea loc cu prilejul deschiderii Operei, s-au făcut cereri de bilete încă de acum cîteva luni, care întrec cu mult numărul locurilor din sală. Prețurile de intrare la premiere sînt însă atît de ridicate, încît un muncitor sau un funcționar austriac nu-și pot permite luxul să cumpere nici măcar un bilet de balcon.

Un alt eveniment important în viața artistică a fost ciclul concertelor de muzică modernă austriacă, care a avut loc în ultimele săptămîni. Acesta a dovedit că, în ciuda tuturor greutăților, compozitorii contemporani creează opere valoroase. Nepomuk David, Anton Heiller, Friedrich Wilfgans — ca să amintim doar cîteva nume — se găsesc printre cei ale căror creații muzicale au fost executate cu mult succes la aceste concerte.

Și în teatru au avut loc manifestări deosebite. La Viena, pe scena Teatrului Nou, s-a prezentat de curînd „Cadavrul viu" de Tolstoi. În rolul lui Fedia, Karl Paryla a avut o creație remarcabilă.

Cu prilejul jubileului lui Schiller, Burgtheater (care de la sfîrșitul războiului funcționează în clădirea Ronacher) a prezentat, într-o montare excepțională, „Intrigă și iubire".

Noul film austriac „Ultimul act", al cunoscutului regizor G. W. Papst, a iscat discuții aprinse. Filmul redă momente din ultimele zile ale regimului nazist, acțiunea petrecîndu-se în adăpostul cancelariatului Reichului. Albin Skoda, actor la Burgtheater, interpretează în film rolul lui Hitler. Cu toate că există unele scăderi în ceea ce privește aprecierea istorică a evenimentelor, interpretarea artistică și condamnarea morală a regimului hitlerist fac ca filmul să reprezinte o realizare valoroasă.

Un alt eveniment petrecut în ultima vreme la Viena este împărțirea unor premii din „Fondul Chaplin pentru pace". După cum se știe, Charlie Chaplin, care a primit anul trecut Premiul Internațional al Păcii, a împărțit suma între orașele Londra, Geneva și Viena. Comitetul austriac pentru apărarea păcii a folosit „Fondul Chaplin pentru pace" pentru organizarea unui mare concurs, care s-a încheiat cu decernarea festivă a premiilor.

Atît pe tărîm literar (au fost organizate concursuri pentru poezie, proză și teatru), cît și pe tărîm muzical, au fost prezentate numeroase lucrări de calitate. Toate lucrările artistice au avut ca temă pacea. Din „Fondul Chaplin pentru pace", s-au acordat premii și unor sportivi austriaci, care au avut merite în întărirea prieteniei între popoare

... Așa se prezintă Viena la cîtăva vreme după încheierea Tratatului de Stat. Țara noastră pășește pe calea nouă a independenței și neutralității, năzuind să aducă astfel contribuția sa la întărirea păcii și colaborării internaționale.

Pentru FESTIVAL

Lucrări ale tinerilor artiști plastici romîni prezentate la concursul organizat în cinstea Festivalului de la Varșovia.

Revista noastră vă face cunoștință, în numărul de față, cu cîțiva dintre cei mai tineri artiști plastici ai noștri. Studenți în ultimii ani sau proaspeți absolvenți ai Institutului de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu", ei își dezvoltă aptitudinile creatoare sub îndrumarea plină de dragoste a maeștrilor noștri, care le călăuzesc cu grijă drumul spre maturizarea artistică.

Tabloul lui Sabin Bălașa—student în anul V, (clasa profesorului O. Angheluță) — înfățișînd, cu un umor grav și cu o adîncă înțelegere a sufletului copilului, un moment viu din viața pionierilor noștri; viguroasa pictură istorică, inspirată din activitatea luptătoarei Ecaterina Varga, de Ion Sălișteanu, student în anul VI (clasa pictorului A. Bălțatu); lucrarea lui Mircea Velea, anul VI (clasa pictorului A. Bălțatu), aducînd o imagine semnificativă din viața artiștilor noștri plastici, ca și operele unor tineri sculptori, elevi ai maestrului Baraschi: studentele Gabriela Manole Adoc și Jana Ghertler Zalman, dovedesc străduința acestor tineri de a surprinde sensurile adînci ale vieții noastre, reflectate în micile fapte cotidiene, precum și preocuparea de a folosi un limbaj plastic, sobru, echilibrat. Toate acestea mărturisesc existența în germene a căutării creatoare care caracterizează pe artiștii autentici.

AL V-LEA FESTIVAL MONDIAL AL TINERETULUI ȘI STUDENȚILOR PENTRU PACE ȘI PRIETENIE
VARSOVIA 1955

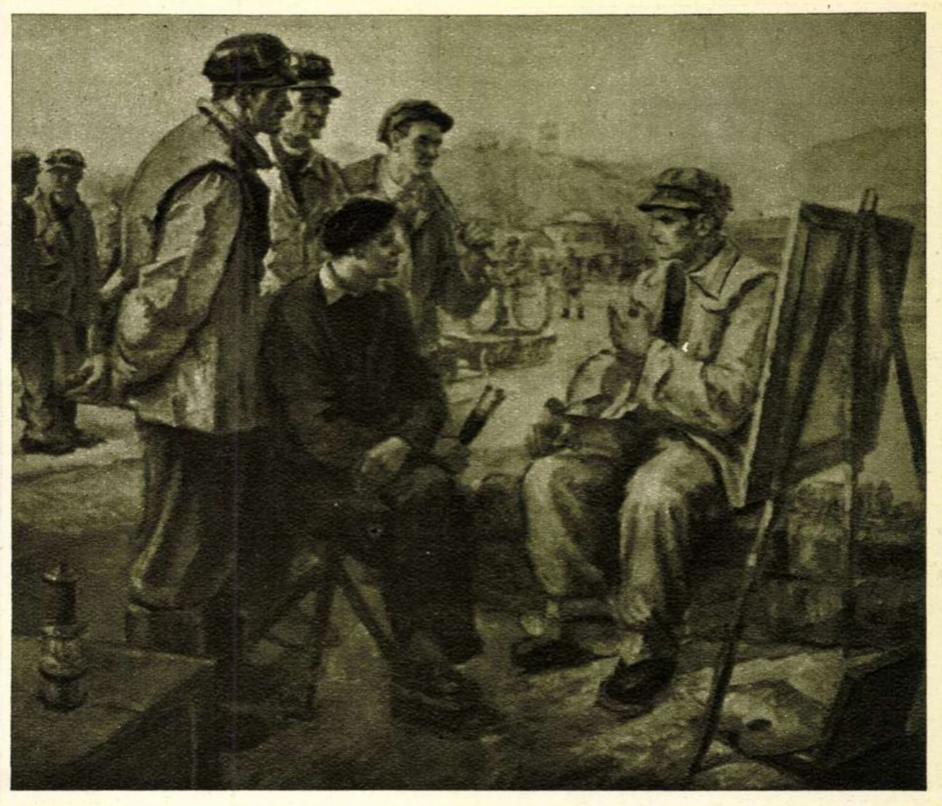

Mircea VELEA: Pictorul în documentare

Sabin BĂLAȘA: Chiulangiul

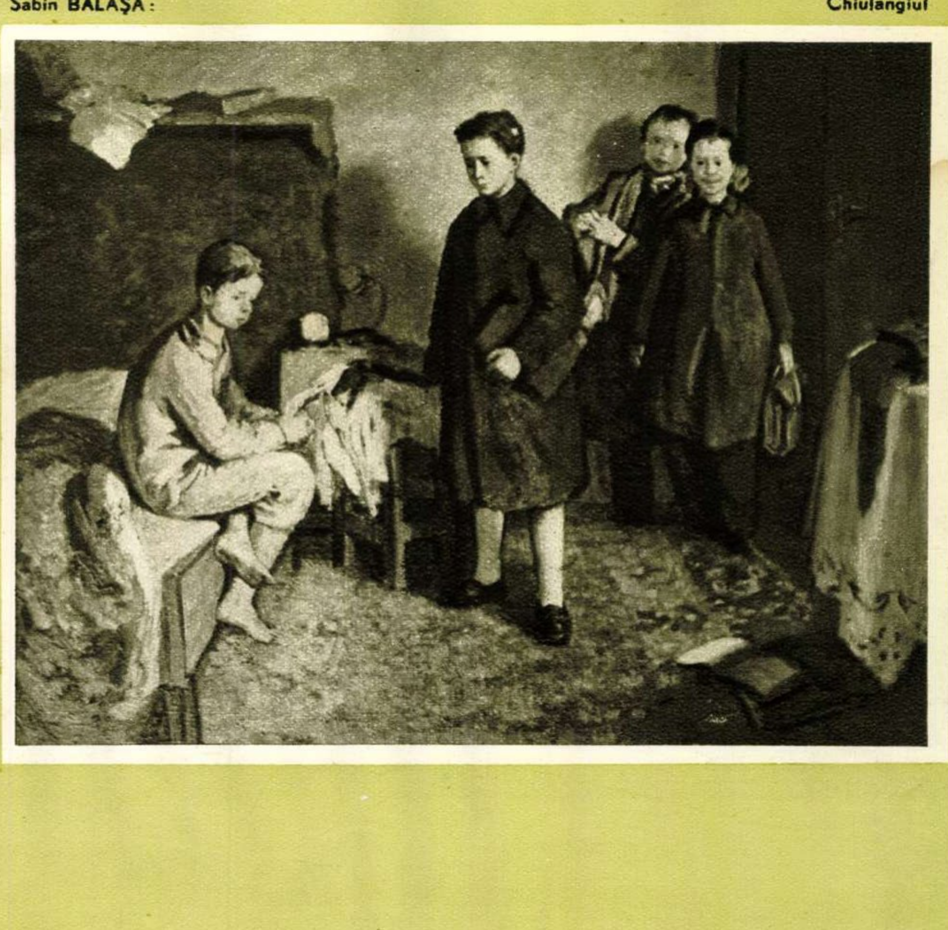

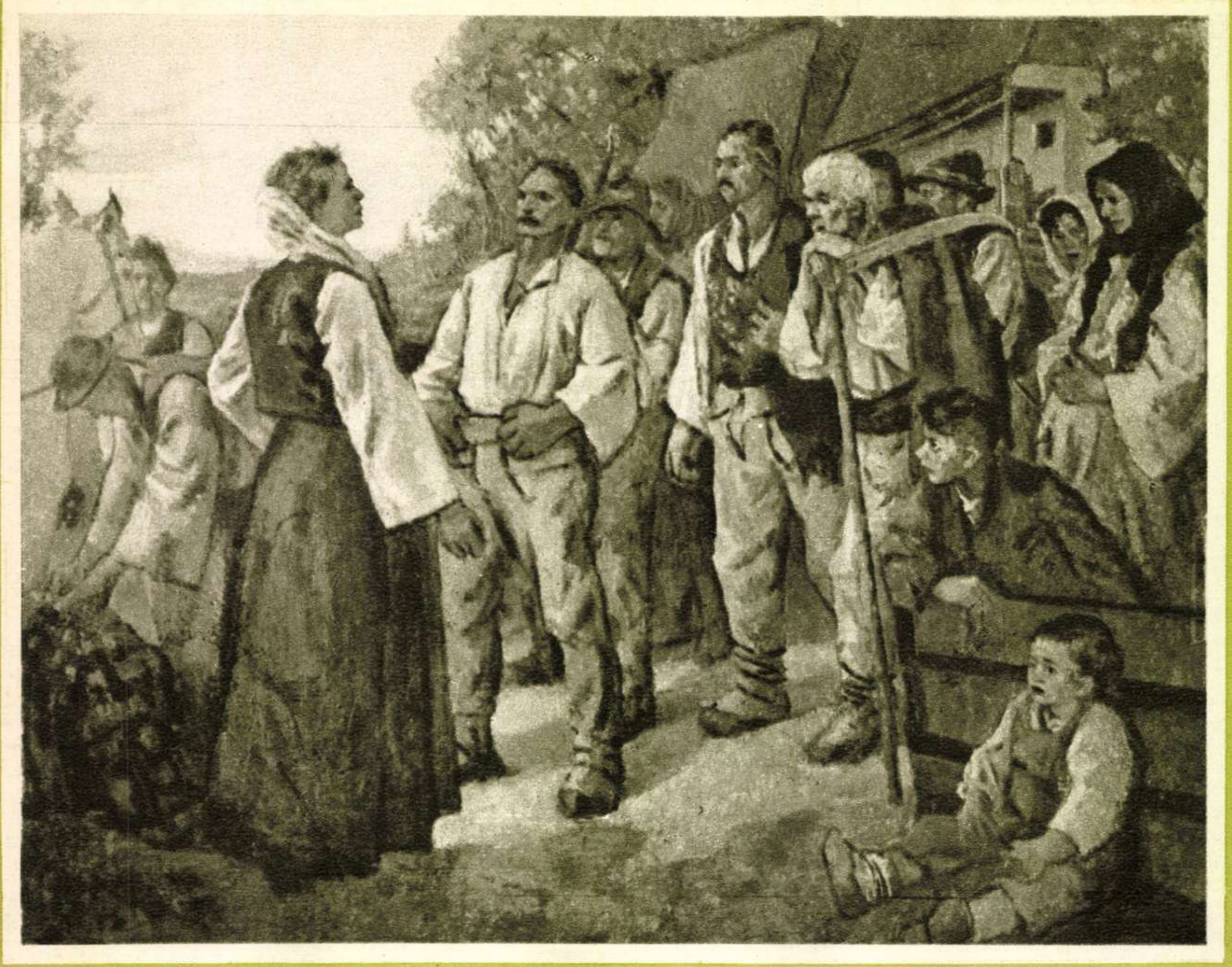

Ion **SĂLIŞTEANU**: Ecaterina Varga îndemnînd pe moţi la revoltă

AL V-LEA FESTIVAL MONDIAL AL TINERETULUI ŞI STUDENŢILOR PENTRU PACE ŞI PRIETENIE VARSOVIA 1955

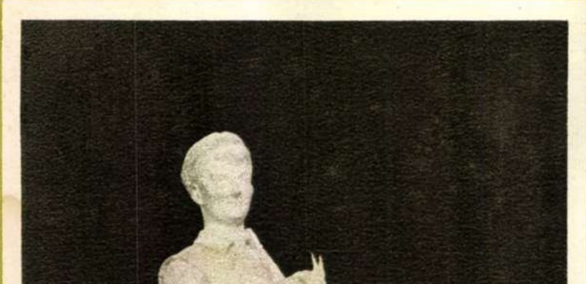

Gabriela Manole
ADOC: Cimpoier
ceh la Festival.

Jana Ghertler
ZALMAN:
Mama

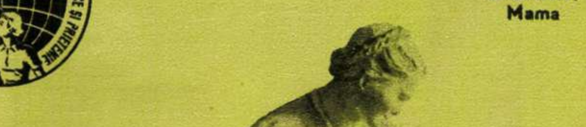

CÎNTECELE PĂMÎNTULUI NATAL

de **ION BRAD**

Ilustraţii de Angi PETRESCU

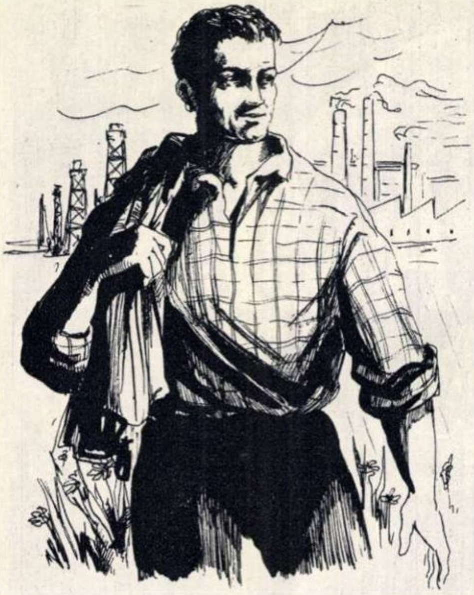

Cîntecul activistului de rînd

Cînd spun „Partid", eu văd şi lunci cu flori,
Şi fruntea unor scumpi conducători,
Şi plugul care-n ţelină se-mplîntă,
Şi cîntec furtunos şi mîna blîndă,
Şi sînge picurînd în bătălie,
Şi trăsnete, şi glas de ciocîrlie
Şi printre toate acestea colindînd
Te văd pe tine, activist de rînd.
E seară poate... Dorm pe ceruri stele...
Tu chiar acum porneşti la drumuri grele
Şi îmi rămîne-n minte clipa asta
Cînd treci de prag şi îţi săruţi nevasta.
Adio! Poate zorii te vor prinde
Cu ochii-arzînd de lung nesomn fierbinte
La geamul unui tren... Te văd apoi
Pe uliţi care-noată în noroi,
La casa unei babe guralive,
În făurîştea unei colective,
Sau admirînd amurgul de coral
Pe care îl imită un furnal,
Sau hărţuit de întrebări viclene,
Sau încruntînd o dată din sprîncene,
Sau povestind, glumind cînd greul trece,
Sau pe-un birou mîncînd merindea rece,
Sau chiar visînd cu ochii-ntredeschişi,
Sau chiar pîndit, la drum, de nişte inşi...
Aşa te văd şi-mi pare că tu eşti
Cel care-n bezna grea despici fereşti,
Ostaşul care-ascultă comandantul,
Pilotul care biruie neantul,
Tu care în pămîntul ţării scrii
Oţel, recolte, zboruri, poezii...

Balada bătrîneţii

MOTTO: Bătrîneţe, bătrîneţe
Cum te-aş da pe tinereţe !
(Dintr-un cîntec vechi)

Mai sînt bătrîni ce moartea şi-o aşteaptă
In tindă, după uşă, pe păcel,
Plătind tristeţii vama ei nedreaptă,
Bătrîni ce rareori şi-ndreaptă
Plecatul umăr care-a fost cîndva
Un arc de-oţel.

Dar moşul ăsta încercat de vreme,
In zori, odat' cu soarele răsare
In curtea lui şi-a tuturor în care
Un tainic gînd a început să-l cheme,
Cum cheamă toamna uneori
In pomi şi în salcîmi a doua floare,

El toarnă peste roua dimineţii
Noi stropi ce fac pe straturi lungi să joace
Mărgelele din soare şi puieţii,
Să-şi scoată primii muguri din găoace
Şi murmură ca-n anii tinereţii:
Hai, nană, nană...

Dă fîn la boi şi pregăteşte plugul,
Cînd vin cei tineri să pornească-ndată,
Şi ale vremii semne sus le cată
Şi soarelui îi urmăreşte crugul
Şi numără cîţi ani îi lasă cucul
Şi uneori azvîrle după el.

O dată la nămezi spunea la lume:
„Bătrîna mea, o ştiţi, e tare hîdă
Şi nu prea face ea cu mine glume,
Dar într-o noapte, tot a prins a-mi spune
Sub legămîntul c-o să ştiu doar eu,
Ca nu cumva prin sat s-o rîdă,

Mi-a spus că moartea m-a cătat acasă,
Mai decuseară, şi-a-ntrebat de mine...
Bătrîna nu-i de felu-i somnoroasă,
Cînd a ieşit şi a văzut-o bine,
Ca să nu stea cu ea mai mult,
O a trimis pe moarte-aici la mine.

Cică: „Eu, draga mea, nu-ţi stau potrivă,
Dar el s-a dus de dimineaţă tare,
I-am pus pe toată ziua de mîncare,
Pofteşte că-l găseşti la colectivă!"
Şi toată seara baba n-avu stare
Dacă mai vin acasă ori nu vin.

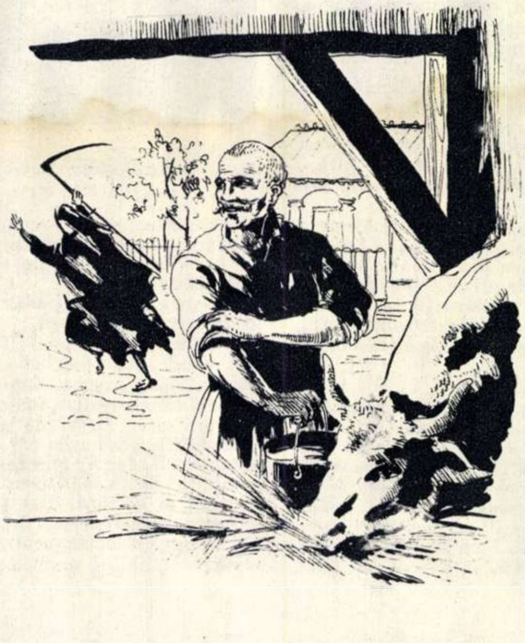

Poate ajuns-a moartea pîn'la poartă
Şi cînd văzu ce scrie sus şi cînd
M-a auzit cum dau la boi cîntînd
S-a speriat şi a lăsat-o moartă.
Dar de-o prindeam, aici şi-afla mormînt,
Că ea-i bătrînă şi mă duşmăneşte!"

Rîdeau în jur. Şi-amiaza era clară.
Şi m-am pornit atunci să scriu baladă
Despre-un pămînt ce-nfloare sub zăpadă
Prin care voi pricepeţi, bunăoară,
Că azi la noi
Sînt şi bătrîni ce nu au timp să moară.

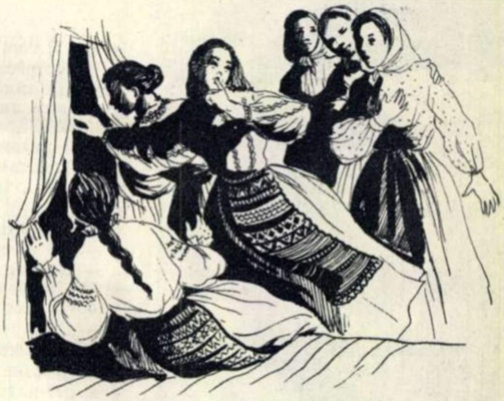

„Brigada gură-dulce"

Frumoasele ce-şi scaldă părul-rîu
În aur cald şi spicele de grîu,
Care din stele străluciri furară
Ca ochii să le-mprăştie-n afară,
Frumoasele s-au adunat la sfat
Şi pînă-n miezul nopţii au tot stat...

Pîndeau la geam feciorii moţăind,
Stropiţi de ochii stelelor cu-argint,
Şi cînd frumoasele ieşiră-afară
Drăcoşii cîte-o gură le furară,
Le-au petrecut, sub lună, să se culce,
Le-au poreclit „brigada gură-dulce".

Şi azi-aşa şi mîine-aşa mereu,
Lucrau zvîrlugele în cîmp din greu
Şi cum băieţii tot cătau spre ele
Trăiau, mai mult ca pe pămînt, în stele,
Se-mpiedicau şi se-ncurcau în toate,
Din ziua-ntreagă-aveau doar jumătate.

Dar într-o seară s-adunară toţi...
Mai zi ceva, băiete, dacă poţi!
Frumoasele i-au săpunit agale
Cum bat cu maiul rufele în vale.
Si le-a părut, pîn-au scăpat afară,
„Brigada gură-dulce" cam amară.

Interviu cu „VICTORIA“ 113...

de H. ROHAN

Fotografii de A. LOVINESCU

Interviu cu un cauciuc de automobil?

— De ce nu?

—E un obiect neînsufleţit.

— A, pentru asta nu e nevoie decît de puţină fantezie. De altfel, putem să încercăm imediat.

Mă apropiai cu neîncrezătorul meu însoţitor de un autocamion, care staţiona în faţa unei fabrici de sulf, şi începui convorbirea.

— Cine sînteţi? — întrebai, adresîndu-mă unui cauciuc masiv din spate.

— Victoria 113.678 — răspunse cauciucul, spre marea mea satisfacţie.

— Ai văzut? — exclamai eu bucuros, întorcîndu-mă spre însoţitorul meu. Numai cu puţină fantezie...

Apoi mă întorsei spre „113.678“, cu gîndul să continui convorbirea. Dar observai ceva ciudat. „113...“ — aşa îl vom numi de acum înainte — bolborosea greoi nişte cifre, în timp ce macaralele depuneau pe platforma autocamionului saci cu sulf, deasupra cărora se ridica o uşoară pulbere gălbuie.

Ochiul ager al lui Niţă Nicolae, controlor de calitate, degetele sale sensibile fac un ultim examen fiecărui cauciuc.

— Trei mii şase sute... trei mii opt sute... trei mii nouă sute — şoptea „113“, dînd dovadă de o mare încordare.

— Ce faceţi?

— Număr tonele pe care trebuie să le transport.

— Cît puteţi duce?

— Cinci tone.

Am fluierat a mirare.

— Şi cum rezistaţi la o asemenea greutate?

„113“ mă privi cu aerul unui profesor universitar pe care cineva l-ar întreba: „Cum faceţi că sînteţi atît de deştept?“

— E o întrebare naivă — spuse „113“ dispreţuitor.

Dar, văzînd nedumerirea mea, adăugă:

— Nu asta e important, ci cîţi kilometri pot duce o astfel de greutate, pe ce drumuri — asfaltate, pietruite, de ţară, — pe ce vreme — pe arşiţă, pe ploaie, pe ger, — cu ce viteză, cîte frîne mi se pun, cît timp staţionez cu încărcătura pe un singur punct de aderenţă cu pămîntul...

Roşii. Eram un ignorant. Şi parcă pentru a mă face să simt şi mai mult acest lucru, „113“ spuse cu importanţă, după ce bolborosi pentru sine „patru mii o sută... patru mii două sute... patru mii trei sute“:

— Atîtea şi atîtea probleme... Cum le rezolv? Ai putea să crezi că orice cauciuc din lume le rezolvă la fel. Te înşeli. Eu sînt produsul epocii de construcţie socialistă, eu trebuie să deservesc construcţia, ca să spun aşa, pînă la ultima inserţie de pînză, fără nici un accident, vreau să spun, fără nici o explozie.

In locul acesta, vin din cînd în cînd muncitorii şi se uită lung la cauciucul care se învîrteşte. Cîţi kilometri a parcurs? Se observă ceva? Rezistă? Vi se par poate curioase asemenea întrebări puse într-un astfel de loc. Ce-i aici? Aceasta este şoseaua fără de sfîrşit sau bancul de probă. Aici se dă verdictul: „seria 113.678“ poate fi expediat. Marca fabricii nu va fi făcută de ruşine.

„113“ se întrerupse.

— ...patru mii şase sute... patru mii şapte sute... patru mii opt sute... — bolborosi el.

Apoi, spuse pe neaşteptate:

— Da... produsul care deserveşte epoca marilor mişcări de oameni şi de mărfuri,epoca drumurilor pe care trec în zbor mai multe maşini, autocamioane, autobuse, ca niciodată în ţara asta...

Nici un fir nu se atinge cu altul, îţi atrage atenţia maistrul Bonta.

Aceste cuvinte îmi aduc în faţă o imagine grandioasă.

Sute de „Diesel“-e şi „Demag“-uri uriaşe, transportînd tractoare sau butelii de aragaz. Sute de caravane cinematografice, îndreptîndu-se spre sate. Şiruri de autobuse „Skoda“, la geamurile cărora apar feţele lipsite de griji ale excursioniştilor. Da! Epoca marilor mişcări de oameni şi mărfuri. Dar şi epoca marilor şantiere, epoca drumurilor ce se deschid acum pentru prima dată în granitul munţilor, acolo unde au răsunat de milenii numai micile copite, ca nişte scoici de argint, ale căprioarelor şi unde albesc azi ziduri de hidrocentrale, epoca drumurilor înţesate de autocamioane pline cu fier-beton, cu blocuri de marmură, cu utilaj greu, a drumurilor care nu au cunoscut pînă acum decît scîrţîitul carelor ducînd grîul auriu spre oraş şi pe care au început să apară „Zis“-urile şi „Molotov“-urile gospodăriilor colective.

Tăceam. Ghicindu-mi parcă gîndurile, „113“ spuse:

— Pînă cînd ies din starea preistorică în care se află, pînă cînd se alătură celor asfaltate sau pietruite, pe măsură ce se termină construcţiile, drumurile acestea, care se înmulţesc din ce în ce, te întîmpină uneori cu gropi, cu noroaie, cu colţuri ascuţite de piatră, cu pante abrupte, drumuri grele, de început, care cer rezistenţă la loviri, la temperaturi ridicate, zeci şi zeci de mii de kilometri... Pentru asta, trebuie să fii un cauciuc de caracter. Eu nu mai am decît asemănări exterioare cu strămoşii mei ce se produceau la aceeaşi fabrică în epoca marilor înşelăciuni aducătoare de necuprinse dezastre şi pustiiri, în rîndurile celor ce nu ştiau să înşele. Alt impuls lăuntric, alte gînduri şi sentimente determină mişcarea mîinilor care mă plămădesc pe mine. Strămoşii mei purtau numele de „Banloc-Goodrich“. Banloc este o mică localitate din Banat. Localitatea aceasta, cu oameni, cu vite, cu toate uriaşele pămînturi mănoase dimprejur, cu văile, cu pădurile şi apele ce le brăzdează, aparţinea prinţesei Elisabeta. Ai să te întrebi de ce îţi spun toate acestea?

Da. Mă întrebam. Constatai încă o dată marea putere de pătrundere a lui „113“.

— Vei afla numaidecît — mă linişti el. Cînd, în 1939, patronii fabricii de cauciucuri „Goodrich“ din America, pentru a-şi mări profitul pe piaţa romînească, s-au gîndit că nu le-ar strica o fabrică de cauciucuri în ţară, au şi făcut una la Băicoi (aici puteau folosi braţe de muncă ieftine şi petrolul

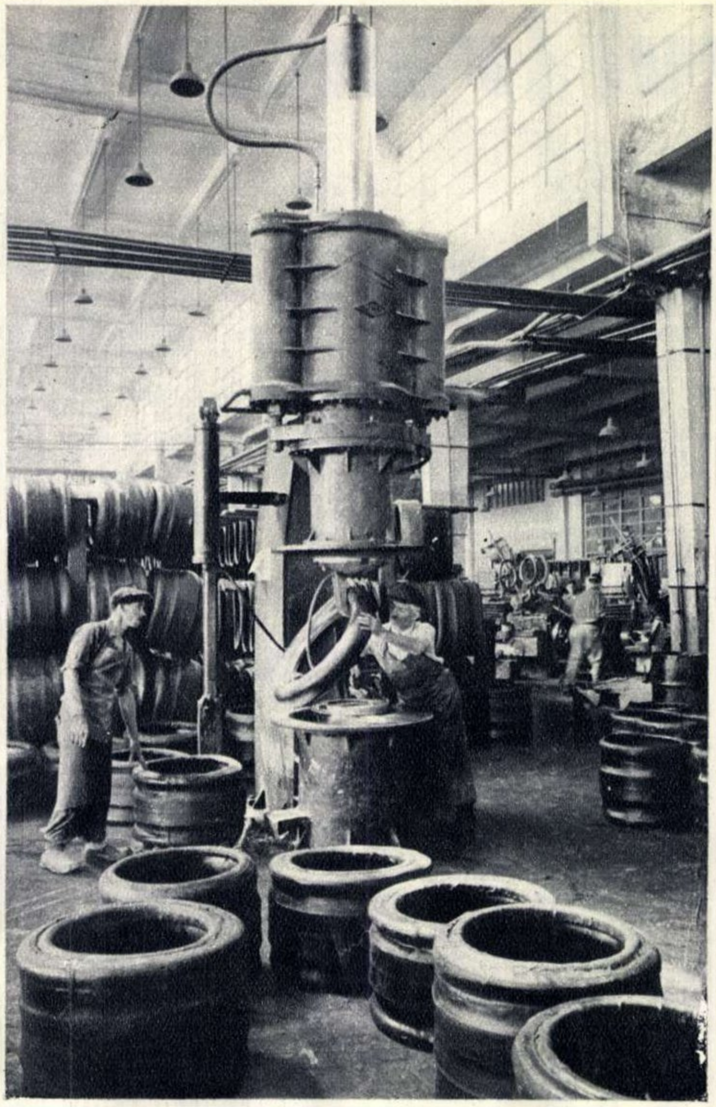

O apăsare de pedală și ceea ce înainte se făcea cu mari eforturi omenești, la o mașină construită pe principiul maiului, acum se face cu ajutorul acestei elegante mașini sovietice.

„lor“, pentru partea de cauciuc sintetic care intră în compoziția unei anvelope). Avînd nevoie de o „mască“ romînească, și-au constituit o societate anonimă cu ajutorul capitaliștilor romîni. Unul dintre principalii acționari ai acestei societăți a fost prințesa Elisabeta.

„113“ mă privi cu înțeles. Probabil, însă, că n-avea destulă încredere în capacitatea mea de pătrundere, căci simți nevoia să adauge, lămuritor:

— Moșia Banloc... fabrica „Banloc“. Unii spun că acționarii au propus acest nume în semn de omagiu adus prințesei. Omagiu pentru ce? Pentru faptul că exploata pe țăranii din Banloc? Pentru că, din averile strînse de pe urma distrugerii lor fizice și morale, făcea o fabrică, ușurînd astfel capitaliștilor de la „Goodrich“ jefuirea petrolului romînesc și exploatarea muncitorilor? Omagiu adus unei femei, pur si simplu? Dar era urîtă și rea. De o răutate rar întîlnită.

„113“ se opri și rămase tăcut cîteva clipe, gîndindu-se la ceva. Apoi adăugă:

— Și, de fapt, de ce să nu i se fi adus acest omagiu, cînd prin ea se deschidea calea către regele-gangster, către regele-misit care putea să acorde patronilor de la „Goodrich“ orice fel de privilegii în schimbul doar al unui copios comision?

„... Patru mii nouă sute... cinci mii...“ — bolborosi el pentru ultima oară și, cum stătea nepăsător cu această jumătate de vagon în spinare, nu știu de ce îmi amintea de acei hamali ai lui Gorki care duceau pe umeri saci de 100 de puduri, alergînd ușurel pe o scîndură dedesubtul căreia urla marea, ca și cum ar fi purtat în spate un copil.

Știam că va continua să vorbească și așteptam cu răbdare. Întradevăr, după puțin timp, cînd totul în jur se liniști și șoferul intră într-un birou cu niște hîrtii în mînă, „113“ spuse:

— Azi, mă numesc „Victoria“. Pînă de curînd m-am mai numit „Banloc“. Dar numai „Banloc“. „Goodrich“ dispăruse. Îmi simțeam obrazul curat. Intr-un anumit sens însă și „Banloc“ dispăruse. Fiindcă Banloc nu mai e Banloc. Moșia nu mai e moșie. Prințesa nu mai e prințesă. Țăranii nu mai sînt robi. Societatea anonimă nu mai e societate anonimă. Acționarii nu mai sînt acționari. Proletarii nu mai sînt proletari. Banloc devenise „Banloc“! Insă firesc e să te numești „Victoria“. Istoria acestui nume nu trebuie uitată. „Victoria“ este o marcă apreciată.

Dar cunoscătorii — îmi spuse confidențial „113“ — să știi, nu se uită numai la marca mare, caută un semn mic, modest, o cifră sau o literă tipărită într-un chenar cît marginile unui timbru poștal, care poate fi luat drept indicator de serie sau definirea vreuneia din fazele procesului de fabricație. Să știi — spuse el aproape în șoaptă — aceasta este adevărata marcă. E marca personală a controlorului de calitate. Eu port marca „29“. Așa semnează Stan Nicolae. Marca personală este o aplicație sovietică. De cînd a fost introdusă, nu s-a mai primit nici un reproș. Acum doi ani, lucrurile nu stăteau chiar atît de bine. Se lucra cu bumbac. Adică pînzele care fac „tăria“ cauciucului erau din bumbac. Așa se lucrase din totdeauna. La temperaturi mari, bumbacul se carbonizează. Un fir ține opt kilograme. Închipuiește-ți acum ce se întîmplă cînd vin lunile de vară. Se carboniza un fir: opt kilograme; două: șaisprezece kilograme; trei: douăzeci și patru... soarele dogorea, cauciucul se încingea, firele se carbonizau unul după altul... și, deodată: explozia. Bumbacul a fost eliminat. S-a introdus mătasea. Firul de mătase ține la temperaturi înalte. Dar dacă două fire se ating între ele, în timpul mersului, se subțiază, se destramă și atunci...

În clipa aceea, motorul porni și autocamionul se puse în mișcare. Alarmat, începui să alerg și să strig din toate puterile:

— Hei!... stai, că n-am terminat. Unde... ce...

— Urcă-te — șuieră „113“. — Mai vorbim pe drum.

— Păi, unde mergem? — gîfîi eu.

— La „Victoria“. Transportăm sulf la fabrică.

Mă urcai și, în timpul mersului, „113“ continuă să vorbească puțin întretăiat, presărîndu-și frazele cu observații foarte colorate la adresa pavatorilor care lăsaseră mult în afară niște linii de cale ferată la o trecere de nivel, ceea ce-l făcu să primească un șoc puternic, sau înjurînd niște potcoave pe care le ocoli cu grijă.

— Cînd ajungem la fabrică — mă sfătui el — să vorbești neapărat cu maistrul Bonta de la calandru. El e cu pînzele. E un om cam retras, cam neîncrezător față de cei pe care nu-i cunoaște, dar totuși să nu pleci pînă nu stai de vorbă cu el. O să-ți placă, ai să vezi. A căpătat, ca să spun așa, simțul firescului. Se mișcă firesc, umblă firesc, vorbește firesc. Simți în el o mare siguranță interioară. Oamenii care-l cunosc spun că înainte era crispat, stîngaci, nu știa ce să facă cu mîinile, umbla cu băgare de seamă, stăpînit tot timpul de sentimentul că e pîndit de cineva, îl teroriza ziua de mîine, în fabrică intra cu o strîngere de inimă. De cîte ori directorul Badenhausen se apropia de el, îl trecea un fior, limba i se usca, înghițea noduri. Fără să-și ridice privirile, știa că dacă Badenhausen s-a oprit, înseamnă că ceva nu i-a plăcut. Simțea cum directorul se înroșește, cum se scarpină în cap cu furie și știa că în clipa următoare, un val de înjurături murdare se va năpusti asupra lui. Și ce să spună de el, dacă funcționari sau ingineri, înainte de a intra la directorul Popa, stăteau cîteva minute în fața ușii să-și aranjeze părul, cravata, să-și netezească hainele, să-și lustruiască chiar pantofii, fiindcă altfel puteau să se trezească cu o amendă pentru lipsă de respect datorită superiorului. Nu, neapărat să stai de vorbă cu Bonta.

Marea lui satisfacție cînd vine cineva în vizită la fabrică și chiar așa, pentru plăcerea lui personală, e să se oprească din cînd în cînd în fața valțurilor pe care se înfășoară pînzele de mătase gumată, să scoată un briceag din buzunar și, cînd pînza zbîrnîie între două valțuri, de întinsă ce e, să taie o fîșie din mijloc, să o îndoaie și, lipindu-i capetele, s-o privească cu un aer de nepătruns, dar din care înțelegi că e mulțumit.

— Nici un fir nu se atinge cu altul — îți atrage el atenția.

— Și alți oameni? — întrebai eu.

— Alți oameni interesanți cu care să stau de vorbă... mai spune-mi.

— Ei... interesanți sînt mulți... Oamenii muncesc cu sentimentul că fac ceva de care țara are neapărată nevoie ca să poată prospera. Cu oricare dintre ei ai să stai de vorbă o să-ți spună:

„Un automobil fără cauciucuri e ca un om fără pantofi. Ba omul, dacă e, s-o luăm așa, desculț mai poate să meargă, dar automobilul pe geantă, nu. Și eu, cînd lucrez, mă gîndesc că mașina care o să meargă cu cauciucurile mele e de fapt chiar mașina mea. Și fac cauciucuri ca pentru mine“.

— Dar dacă dorești nume — adăugă „113“ — aș putea să ți-l dau pe inginerul Felicescu, care a fost în Uniunea Sovietică la specializare, un om de vreo doi metri, vesel, cu niște dinți albi ca porțelanul, iubit de toți.

Dacă vrei să te convingi, întreabă-i pe cei de la vacuumul mare de ce țin la el. O să-ți spună o poveste interesantă. Cînd a fost în Uniunea Sovietică la specializare, văzînd ușurința cu care se introduceau acolo camerele de apă, inginerul și-a amintit de necazurile pe care le îndurau ai noștri din cauza valvelor metalice folosite la aceeași operație. Entuziasmat de rezolvarea sovietică, a trimis „acasă“ o scrisoare în care a descris cu amănunțime procedeul.

Iar muncitorii noștri, fără să vadă originalul, au realizat atît de bine valva, încît în toamna trecută cînd o delegată sovietică — muncitoare la o fabrică de cauciucuri — a vizitat întreprinderea „Victoria“, a crezut că acele camere de apă cu care se lucra sînt sovietice, ca și alte utilaje primite în cadrul acordurilor economice dintre țările noastre.

Sau ți l-aș putea numi pe maistrul Falotă, un bărbat cu părul argintiu, cu o energie extraordinară, care caută tot timpul procedee noi de fabricație și care, cînd e mai supărat, face cu ochiul și zîmbește. Sau pe Poamă Aurica de la calandru, o femeie de vreo 45 de ani, care dă continuu producție de bună calitate și despre care maistrul Bonta zice că n-o dă nici pentru doi bărbați, după cît muncește.

Intre timp, iată-ne ajunși la fabrică.

Cîte lucruri nemaivăzute îți solicită atenția! Ar fi multe de scris. Dar mai bine decît mine vor vorbi imaginile fotografului.

Poporul francez n-a uitat

de Louis **ARAGON**

Foști deportați politici antifasciști francezi, îmbrăcați simbolic în zeghe vărgate de deținuți, demonstrează împotriva refacerii armatei hitleriste.

Adeseori s-a întîmplat ca, în urma unor înfrîngeri pe cîmpul de luptă sau a unor victorii plătite cu sînge, aceia care ar fi trebuit să țină sus steagul francez — tocmai ei — să piardă încrederea în Franța sau s-o trădeze...

În tragedia lui Shakespeare „Eduard al III-lea“, pe care mulți cercetători literari o consideră apocrifă, ni se înfățișează tristul sfîrșit al luptei de la Poitiers, cînd regele francez Ioan cel Bun și prințul moștenitor Carol au căzut prizonieri.

Dramaturgul englez pune în gura prințului moștenitor, viitorul Carol al V-lea, aceste cuvinte pe care guvernanții de azi vor să ne silească să le rostim și noi:

— O, de ce n-am altă patrie!
Francezii sînt azi dezonorați.
Toată lumea va putea să-și bată
joc de ei, acum.

În cronica sa, Froissart, care ținea cu burgunzii împotriva francezilor și deci era, astfel, de partea englezilor, zugrăvește zilele acelea de demult ce prezintă o atît de curioasă asemănare cu zilele anului 1940. Iată ce spunea, în veacul trecut, în legătură cu cronica lui Froissart, scriitorul Prosper Mérimée, cunoscut acum mai mult prin nuvela sa „Carmen“, decît prin sentimentele-i patriotice: „*Aveți voi oare sufletul unor francezi în stare să sufere pînă în ziua de azi pentru pierderea bătăliei de la Poitiers? Eu mărturisesc că simt o dureroasă strîngere de inimă cînd îl citesc pe Froissart și o bună parte din plăcerea pe care o prilejuiesc calitățile literare ale cronicii sale, și pe care s-ar cuveni s-o guste un „academician“, se pierde astfel, pentru mine*“.

La drept vorbind, și noi împărtășim părerea lui Mérimée și bineînțeles, nu sub influența narcoticului naționalist, ci fiindcă înfrîngerea suferită în urmă cu 600 de ani retrezește în noi simțămintele pe care le-am încercat nu mai departe decît acum 15 ani, iar strigătul prințului francez: „*O, de ce n-am altă patrie!*“ — ne amintește în mod izbitor de discursurile acelor domni care ne propun în momentul de față să renunțăm la suveranitatea noastră națională, bolborosind în graiul „comunității europene“ același lucru care a fost spus și în zilele înfrîngerii de la Poitiers: „Îndată ce armia străină își așază tabăra la La Palice, la Poitiers sau Orleans, ei sînt gata să se lepede de țara lor...“

În anul 1940, Pétain ne ruga să ne gîndim în fiecare dimineață cu resemnare la înfrîngerea Franței și, bătîndu-ne cu pumnii în piept, să aruncăm vina asupra republicii, asupra democrației și asupra Declarației drepturilor omului și ale cetățeanului... Ni se recomanda stăruitor să ne supunem rasei alese a învingătorilor — care ne îngenunchiaseră, după spusa lor, pentru o mie de ani.

Și iată că astăzi blocul atlantic a lansat din nou cuvîntul de ordine ca Franța să fie în orice chip înjosită; și acest cuvînt de ordine este repetat sistematic în presa americană — începînd cu revista „Life“ și terminînd cu „New-York Tribune“. Doar trebuie asigurată supremația mondială a modului de viață american, a mărfurilor americane și a civilizației dolarilor. Iar „prinții noștri moștenitori“, supunîndu-se acestui comandament, proclamă peste tot decăderea Franței și superioritatea domnilor yankei, exclamînd deocamdată în taină, ca să nu-i audă nimeni: „*O, de ce n-am altă patrie!*“

Noi n-am dat crezare cuvintelor lui Pétain. In ciuda „teoriilor“ de la Vichy, noi consideram că Franța înseamnă înainte de toate poporul francez. Patria nu este un tărîm pustiu de oameni, ea este însuși poporul. Și patria e nemuritoare tocmai fiindcă poporul e nemuritor. Așa se și intitulează cartea unui scriitor sovietic — „Poporul e nemuritor“.

Constituția, regimul unei țări pot fi schimbate prin forță, oameni cu suflete înstrăinate pot pune mîna pe putere, însă nimic și nimeni nu poate schimba poporul ei. Sufletul unui popor se plămădește de-a lungul veacurilor, adăpîndu-se la izvorul nesecat al vieții ce crește mereu. Șuvoiul tradițiilor populare se primenește o dată cu oamenii noi, poporul este „*o înlănțuire neîntreruptă de primăveri omenești*“, — așa cum se exprima Michelet.

Poporul nu va rosti niciodată cuvintele pe care a putut să le strige prințul moștenitor: „O, de ce n-am altă patrie!“, fiindcă poporul e însăși patria; el nu este un stegar îmbrăcat în uniformă cu fireturi, poporul este însuși steagul și atunci cînd patria își varsă sîngele, înseamnă că sîngele acesta e jertfit de popor și el știe că măreția națiunii este propria sa măreție.

Așa a fost întotdeauna și tot așa e și acum. În Franța de azi, poporul, numai el, și-a păstrat credința nestrămutată în măreția țării sale. Nu veți auzi niciodată în popor vorbindu-se despre pretinsa decadență a patriei noastre, așa cum ziarele „Angriff“ al lui Goebbels și „Life“ al lui Mc Carthy vor să le sugereze unor francezi dornici să-și schimbe patria. Și este foarte firesc că numai un om despre care nu se poate spune, cum se spunea odinioară, pur și simplu că „a ieșit din popor“, întrucît el se află chiar în avangarda acestuia și este purtătorul său de cuvînt, să ridice glasul pentru a vorbi în auzul tuturor despre măreția Franței. Da, este firesc ca tocmai Maurice Thorez, să fie acela care să proclame solemn, în fața lumii, măreția nației noastre.

Conștiința că Franța este o națiune măreață îi sîcîie pe cei care se tem ca nu cumva ea să acționeze așa cum îi dictează măreția sa. Căci pentru ca o națiune să fie măreață, trebuie neapărat să-și păstreze independența. Iar a apăra astăzi independența națională a Franței înseamnă a nu lăsa ca ea să fie subjugată de alte țări, de pildă de Germania occidentală reînarmată spre a sluji intereselor „comunității europene“; independența națională a Franței înseamnă spargerea frontului constituit conform ordinelor venite de peste graniță, înseamnă imposibilitatea dezlănțuirii unui nou război mondial. Iată de ce se tem acei care vor cu orice chip să tăgăduiască măreția țării noastre.

Pentru că toată lumea își dă foarte bine seama că fără Franța nu se poate dezlănțui un al treilea război mondial și că totul depinde așadar de împotrivirea ei. Or, această împotrivire vine tocmai din partea poporului și pe zi ce trece crește numărul francezilor care o sprijină.

Francezii și-au iubit întotdeauna patria, ei nici nu s-ar fi gîndit măcar s-o schimbe; de aceea nu-i slăbeau o clipă pe cotropitorii care le încălcau pămîntul — asta încă de pe vremea Ioanei d' Arc, fiică a Lotaringiei, și pînă la Gabriel Pèri. Noi știm că proclamarea solemnă a măreției națiunii noastre înseamnă foarte mult, nu numai pentru noi, francezii, dar și pentru toate națiunile iubitoare de pace.

Credința în măreția poporului nostru, exprimată de Maurice Thorez, nu este nicidecum rodul entuziasmului ori al imaginației.

Este un fapt incontestabil, bazat pe dovezi concrete, căci după cum bătăile inimii și sîngele roșu și cald ce curge prin vine sînt o mărturie a faptului că omul trăiește, tot așa și crearea neîntreruptă de noi bunuri materiale și spirituale, ce îmbogățesc moștenirea secolelor trecute, constituie o mărturie a măreției poporului francez; sporind prin contribuția noastră tezaurul ce cuprinde creația întregii omeniri, noi participăm la construirea vieții și a viitorului.

In 16 octombrie 1936, la plenara C.C. al Partidului Comunist Francez, care a avut loc la Ivry, Paul Vaillant Couturier a spus: „*Noi continuăm lupta pentru cauza Franței, a îmbelșugatei Franțe...*“

Clima dulce, bogățiile naturale, podișurile și văile semănate pe aceste meleaguri îmbiau oamenii încă din cele mai vechi timpuri să se așeze pe pămîntul nostru, inspirîndu-le meșteșuguri care le dezvoltau inteligența.

Să nu existe oare vreo trăsătură comună între efortul creator al vînătorului primitiv, care în epoca preistorică a zgîriat sau a desenat conturul cerbului pe peretele peșterii din Dordogne sau Ariège, și opera scluptorului care a încununat și el porțile castelului Anet cu imaginea cerbului?...

Iar cei care ar dori să aibă altă patrie cred ei oare într-adevăr în scornirile publicate în ziarele lor și sînt convinși că s-a rupt firul invizibil ce unește cerbul preistoric cu cerbul din castelul Anet? Firul acela care ne ajută să recunoaștem fără greș sufletul poporului francez, fie că-i vorba de „Surîsul din Reims“ — cum e numită una dintre statuile

LES 25.166
UR QUE ÇA CHANGE

Credincios tradițiilor sale de luptă pentru libertate și independență, poporul francez se ridică cu îndîrjire împotriva planurilor de reînviere a militarismului german. In fotografie: aspect de la un puternic miting de masă ținut la Paris împotriva refacerii Wehrmachtului.

ce împodobesc catedrala din Reims, construită în secolul al XIII-XIV-lea — fie că-i vorba de „Țăranii“ fraților Lenain sau de pînza lui Watteau „Gilles“? Oare nu tot firul acesta face ca în momentul de față Stendhal să fie citit de mase, iar reprezentațiile cu „Cid“-ul lui Corneille să fi devenit spectacole populare? Oare nu tot datorită acestui fir de legătură, muzica lui Couperin, Rameau, Berlioz, Debussy, Ravel răsună în lumea întreagă ca modulațiile unuia și aceluiași cîntec? S-ar putea rupe firul acesta?

Franța nu este numai o amintire minunată. Ea este o realitate vie. Și tot ceea ce trăiește — creează, se dezvoltă, crește. Marele popor francez are și acum, ca și în trecut, pictorii, sculptorii, compozitorii, scriitorii și actorii săi. Se înțelege că așa cum multe din cele de azi își au obîrșia în trecutul patriei noastre, așa și cerbul din castelul Anet este o continuare a cerbului de pe peretele peșterii din Ariège. Și nu există nici un motiv să presupunem că firul evoluției se va rupe atît timp cît există poporul francez, tăria lui, dragostea și cîntecele sale...

Aserțiunile celor ce vorbesc despre caracterul ciclic al civilizațiilor umane și despre declinul inevitabil al culturii (cu referire în special la francezi) se bazează exclusiv pe ideile pro-fasciste ale pseudo-savantului german Spengler, reluate astăzi de un oarecare Malerat. Exemplele de decădere a artei și științei, a literaturii și ideilor sociale pe care ni le oferă istoria nu au însă cîtuși de puțin un caracter de fatal inevitabil; ele au fost întotdeauna consecințele unor atentate îndreptate împotriva drepturilor poporului, consecințele tiraniei, ale înrobirii și războaielor.

Priviți Parisul nostru, priviți minunata perspectivă arhitectonică vestită în toată lumea, care se deschide de la Place Etoile pînă la Louvre cu caii de la Marly, la intrarea în Champs Elysées. Și apoi n-am deschis noi oare o nouă vastă perspectivă de pe terasa Chaillot, care dovedește că arhitecții noștri au înnăscut în ei sentimentul măreției?

Și iată că poporul acesta plin de viață, popor din mijlocul căruia s-au ridicat în anul 1940 nenumărați eroi, popor care, îndată după izgonirea dușmanilor ce cotropiseră întreg teritoriul țării, și-a refăcut orașele, a reconstruit clădirile prefăcute în ruine — acest popor a dat o pildă de înaltă noblețe și energie prin fiii săi. Poporul acesta produce azi, ca și în trecut, la Bourgogne, Bordeaux, Anjou și Champagne, aceleași vinuri minunate, creează ca și mai înainte, cu mîinile iscusite ale femeilor sale, modă pentru lumea întreagă, și tot ca înainte vechea sa artă culinară nu are decît doi concurenți cu faimă — bucătăria chineză și cea rusă — care să se poată măsura cu ea. Este poporul care a dat naștere lui Pasteur, soților Curie, lui Joliot, lui Louis de Broglie, sporind numărul celor care lărgesc orizontul cunoștințelor științifice ale omenirii... Nu, categoric, nu poate fi vorba de nici un fel de ruptură. Trebuie să știi numai să vezi, să admiri, să iubești...

E necesar să subliniem un lucru, și anume că tot ceea ce constituie măreția Franței are un caracter național.

„Cid-“-ul, după cum am mai spus, a devenit o piesă populară. Este un fapt incontestabil, o mărturie elocventă a temeiniciei tezelor privitoare la moștenirea culturală. Adeseori, se întîmplă să întîlnești oameni care își închipuie că susțin lupta de clasă, lepădîndu-se de Balzac, de Stendhal, de Racine sau de Corneille etc. Și nu observă că, de fapt, ei dau în mîna dușmanului un bun al poporului.

Să-l luăm, de pildă, pe Racine. Cunosc destui intelectuali care sînt încredințați că renegîndu-l pe Racine, ei rămîn credincioși convingerilor lor înalte. Se știe însă că spre sfîrșitul vieții, Racine a căzut în dizgrație, iar tragediile lui au fost interzise pentru că marele scriitor cutezase să ridice glasul în apărarea poporului istovit de războaie. Ludovic al XIV-lea n-a putut să-i ierte asta. Sînt amănunte ale biografiei lui Racine pe care nu le veți putea găsi în manualele de istorie literară; le veți descoperi, în schimb, în amintirile fiului său Louis. Și, cu toate că Bérénice este regină, iar Mithridate rege, — în tragediile „grecești“ și „romane“ ale lui Racine, simți mai puternic spiritul francez decît în multe romane scrise într-un trecut apropiat sau chiar în zilele noastre. E cu neputință să nu vezi reflexul „Surîsului din Reims“ în acest vers, din cele pe care tînărul Racine le adresa în 1662 rudei sale Vitar:

„Și nopțile ce minunate sînt aici, mai minunate decît zilele la voi“...

sau în acest alt vers celebru:

„Și cerul nu-i mai luminos decît
adîncul sufletului meu“...

Nu, refuz să cred că toate acestea nu aparțin poporului din care s-au născut Jeanne d'Arc și Danielle Cassanova. Minunata moștenire a trecutului este mai degrabă un bun al poporului decît al acelor domni care se consideră moștenitorii regelui „Soare“ și care lasă totuși Versailles-ul să ajungă într-un hal fără hal.

Sînt multe de spus în privința asta, dar atunci ar însemna să ne întindem prea mult; or, eu n-am vrut decît să le spun cititorilor atît: nu dați ascultare născocirilor cu care vi se împuie capul, aveți încredere în țara noastră. Totul este — și aici mă adresez celor tineri, căci ei știu bine ce înseamnă „a iubi“ — totul este să iubim Franța din adîncul sufletului, fără teama de a părea ridicoli, să ne bucurăm de bogățiile ei, de tot ce ne-a fost, ne este și ne va fi scump, de tot ce cîntă în sufletul nostru.

Și dacă în alte țări oamenii de seamă ai Franței sînt atît de iubiți și apreciați, noi să rămînem oare mai prejos?

Iată, de pildă, eu m-am întors nu demult din Uniunea Sovietică, unde Victor Hugo este unul dintre cei mai citiți scriitori străini; în anii Puterii Sovietice, operele lui au fost editate într-un tiraj de 7 milioane exemplare, iar după Hugo, Maupassant și Jules Verne se bucură de cea mai mare popularitate printre cititorii sovietici.

Știu, fiindcă am trăit acest lucru, cu cîtă căldură sînt primiți pretutindeni francezii, ca unii care vin din țara lui Rabelais și Hugo, a lui Diderot și Anatole France, a lui Voltaire și Barbusse sau Rolland.

Și o spunem nu ca să ne lăudăm, ci dintr-un sentiment de recunoștință. Recunoștință față de Franța și față de toți acei care o iubesc și o înțeleg. Acei care-i înțeleg poporul și știu să deslușească viitorul lumii întregi.

Louis ARAGON

„GRUPUL MANOUCHIAN“

Nici glorie, nici lacrimi n-ați vrut, n-ați așteptat,
Nici orgă, nici litanii de muribunzi sărmani.
Cum au trecut, ce iute, cei unsprezece ani!
Firesc, în mîna voastră voi armele le-ați luat
Căci moartea nu-nspăimîntă ochi dîrzi de partizani.

Pe ziduri, chipul vostru era ca de tăciune
Sub bărbi și sub hirsute nopți înverșunate.
Afișul: sînge proaspăt. Cu mare greutate,
Pe stradă trecătorii rosteau al vostru nume, —
Se încuibase groaza în inimile toate.

Nu da-n vileag nici unul că voi sînteți speranța;
În timpul zilei, nimeni nu vă vedea la soare.
Dar sub portretul vostru, cu mîini tremurătoare,
Cînd se stingea lumina, scriau: MORT PENTRU FRANȚA,—
Și dimineața sumbră-și schimba a ei culoare.

În ziua de februarie, în cel din urmă ceas,
Părea-nvelit orașul în chiciură și zgură,
Iar unul dintr-ai voștri grăit-a cu căldură:
„Fiți fericiți, voi care în viață ați rămas!
Poporului german eu nu-i port ură.

Adio chin, plăcere! O, trandafiri, vă las!
Adio viață, dulce lumină, adio vînt!
Tu ce-ai să fii în lucruri splendoare și popas
Atunci cînd Erevanul va fi un calm pămînt.
Cum scapără zăpada sub soare, pe colină!
Natură fermecată, azi inima-mi sfîșii!
Dreptate, triumfală pe urma noastră vii!
O, Melinée, iubirea mea, tristă orfelină,
Tu ai să crești, fetițo, și ai să naști copii“...

Cînd puștile-nflorìră erau douăzeci-și trei
Douăzeci-și trei pieriră pretimpuriu din lume,
Douăzeci-și trei, străinii ce frați ne vor rămîne
Douăzeci-și trei muriră cu dorul vieții-n ei,
Douăzeci-și trei strigară sub gloanțe-al Franței nume.

În romînește de **Virgil TEODORESCU**

Eroi ai rezistenței franceze, în anii celui de al doilea război mondial cei 23 luptători ai grupului Manouchian au înfruntat cu bravură plutonul de execuție hitlerist. În amintirea luptei și jertfei lor, una din străzile Parisului poartă azi denumirea grupului Manouchian. Fotografia pe care o reproducem din „l'Humanité“ reprezintă cîțiva dintre membrii grupului Manouchian, arborînd o atitudine fermă în sala „tribunalului“ hitlerist, unde fuseseră aduși cu cătușe la mîini.

ARGUMENTUL

– schiţă –

de **Ştefan LUCA**

Ilustraţie de Viorel RADU

Puteţi să vă închipuiţi, ducem aceeaşi viaţă, de şase ani de zile, cam aceeaşi muncă, eu la construcţii, el la petrol şi gaze. Asta înseamnă opt ore pe zi. Restul timpului, împreună, plus cîteva telefoane în timpul pauzelor. Amîndoi sîntem belferi, amîndoi ne radem la acelaşi frizer, purtăm acelaşi număr la pantofi, ne facem haine o dată, avem aceleaşi gusturi, locuim în odăi vecine, avem o baie, cu multe accese, şi-n fine, sîntem încă burlaci.

Toate bune, zic, Gică-i un băiat minunat, cumpătat, cu o viaţă admirabil organizată şi mie-mi plac asemenea oameni. În şase ani de zile, ne-am obişnuit într-atîta unul cu altul, încît nu-mi prieşte să mă ştiu singur la o masă, fără el, (asta s-o înţelegeţi aşa, că oricîţi am fi aici, dacă nu-i şi Gică mă simt singur). Ne-au şi poreclit „siamezii". Seara, mîncăm împreună, aparatul de radio e comun, biblioteca ni-i comună, aragazul l-am cumpărat laolaltă; mă rog: două camere despărţite c-o uşă de sticlă în două canaturi.

Un singur lucru nu-mi plăcea la el. Ştii, orice om are ceva, aşa... N-avea încredere în fapte deosebite, nici în oameni deosebiţi. Dacă-i spuneam că cineva a făcut cutare sau cutare lucru, el se îndoia: „exagerezi, zicea, nu se poate. Oamenii-s oameni şi nimic mai mult". Nu credea în iubiri mari, nu credea în abnegaţie, în dezinteres, în pasiuni. Zicea:

— Fleacuri. Astea-s literatură. Unde ai văzut tu astea, cum le zici, eroisme? N-o vezi pe Dinulescu? (Asta-i dactilografa noastră). Poate iubi dezinteresat? Îl vezi pe Biţan? Lepra asta ar fi în stare să-şi vîndă degetul mic în interesul degetului mare. Parcă-i un geolog al carierismului, în sensul că toată ziua sapă să le găsească celorlalţi acţibilduri. Un om în stare să tulbure apa pînă şi-ntre copiii lui.

— Bine — îi ziceam eu. Îs lepre, nu oameni. Dar ce? Toţi sînt ca ei? Sînt şi oameni adevăraţi, curajoşi, cinstiţi, rotunzi.

— Nu zic nu. Dar să fim ponderaţi. Măsura înseamnă o limită şi oricît m-ai dăscăli, eu nu cred în mărimi imposibile. Omu-i om şi alfabetul are douăzeci şi patru de litere.

— Dar dicţionarul are zeci de mii de combinaţii de litere — ripostam eu.

— Argumentul nu rezistă. N-am văzut încă un erou în carne şi oase. Mă izbesc zilnic de lichele; am cunoscut rebuturi de caracter. E-adevărat, am cunoscut şi oameni buni, cinstiţi, îmi scot pălăria, oameni la locul lor. Creşte o generaţie nouă, pentru că, să ne înţelegem, cred în om, dar cu timpul, băiete. Deocamdată, interesul, remuneraţia...

Astfel discutam aproape în fiecare seară. La un moment dat, mă dădeam învins. Sceptic incorigibil. Sînt oameni care mai degrabă văd sticla că-i goală pe un sfert, decît că-i plină pe trei sferturi. Îmi ziceam: vede numai interesul, fuga după glorie, după renume, răsplata scontată în acţiuni deosebite, ieşirea din anonimat etcetera, etcetera. Îl întrebam:

— Bine, mă, dar tu, care-ai putea fii inginer şef, fără multă bătaie de cap — chiar ţi s-a propus — de ce-ţi strici ochii în laborator?

— Să lăsăm asta. Eu cercetez ceva şi tu ştii bine ce.

— Deci, sînt pasiuni dezinteresate? Zii că nu!

— Ce poţi să ştii?

Iac-aşa. Şi cu cît persistă un om în părerea lui, cu atît e mai greu să-l convingi. În faţa probelor, închide ochii şi face pe niznaiul. Nu-l puteam de loc urni. Cu cît îl sîcîiam, cu atît se-ncăpăţîna mai tare.

Într-o seară, primesc un telefon de la minister. Să merg urgent la banchetul petroliştilor. La poartă, mă aşteptau două invitaţii. Să-l iau pe Gică. Îl conving, ne îmbrăcăm, căutăm un „getax" şi, în cîteva minute, ajungem.

Sala mare... ca-n zile mari. Ghirlande de flori, pahare de toate mărimile, farfurii, etichete cu locuri, zîmbete, strîngeri de mîini, prezentări. Se aşază Gică, eu trag un scaun alături şi aşteptăm toastul. Mă rog, ca la orice banchet. Întîi, vodcă, apoi, toate cele de cuviinţă.

Şi deodată, îmi văd vecinul. Un om între două vîrste, pîrlit de soare, cu punctuleţe negre pe umerii obrajilor, ras proaspăt. Ceva prietenos şi blînd îi juca în ochi. Paharul de vin aproape-i dispărea în palmă.

— Daţi-mi voie! Sînteţi ingineri, nu? Am dorit neapărat să-l cunosc pe tovarăşul George Sterescu. I-am rugat pe tovarăşi...

— E dumnealui — îl arăt eu pe Gică.

Ciocnim. Îl luăm pe vecin între noi — altfel, Gică-i băiat vesel şi cîteodată-mi vine să cred că dinadins mă întărîtă cu scepticismul lui. Noul nostru prieten se recomandă:

— Raica Dumitru, fost găzar. Acum învăţ, da' ce-o ieşi, habar n-am.

— Ce să iasă — zice Gică. O să fii inginer.

Discutăm. Aflăm că Raica-i însurat, are copii, de trei ani urmează la institut, că-i „medic de sonde..." Cunoştea lucrările lui Gică. Gică îl asculta, îl lămurea, îl întreba. Şi-a scos şi-un carneţel. Da din cap. Mă rog, eu, care-s constructor, mă simţeam de prisos, ca o fereastră într-un zid interior.

Au vorbit de vreme. Am aflat că la Tîrgovişte n-a plouat de mult. A fost amintit băieţaşul lui Raica.

— Îi place să audă cum ţîrîie ceasul şi-mi trage toate şireturile din încălţări. O dată, l-am prins gol în baie sub duş. Îi place la nebunie apa.

S-a trecut apoi la oameni din partea locului.

— Da, merge, merge. Muncă multă, destul de grea. Inginerul sectorului e un om de aur. Nici nu poţi ştii cînd mănîncă, dacă doarme, aproape tot timpul e pe şantier. Dar şi are o echipă de intervenţie, pe cinste. Şoferul... o adevărată istorie. Fără ca mai întîi să se certe, nu pleacă la drum să-l tai. Bombăne pe drum, ca apoi să se îmblînzească şi să cînte. Da-i singurul în stare să stea la volan ore întregi. O dată, a făcut un drum dus-întors, pînă-n Bacău. Cînd să se culce, hai la Făgăraş. În două zile şi ceva, mia de kilometri. Şi-ncă ceva, îi place grozav să umble noaptea. Atunci nu înjură. Poţi să-l înţelegi? Ziua — tămbălău, noaptea merge bucuros.

— Dar ăla din echipă? — întreb eu.

— Greu să-l porneşti. Da-ncolo...

Discuţia alunecă pe un făgaş nou. Pe făgaşul care-mi convenea. Gică da din umeri la fiecare istorisire.

— Aş! Nu cunosc eu şoferii? Avem noi unul înalt cît o schelă. Nu ţi-ar face un drum în plus, să-l tai! Şi i se scurg ochii după bacşişuri.

Au început şi ceilalţi să povestească despre lucruri deosebite. Se formase un cerc care cuprindea întreaga masă. Unul a trebuit să repete de cîteva zeci de ori o experienţă pînă să-i reuşească. Mă gîndeam la Gică. Doar şi el caută ceva de doi ani şi încă nu i-a reuşit.

Fiecare avea cîte una tare. Aveam impresia că Gică-i supus unui asalt şi el se încăpăţîna să reziste pe poziţia lui.

— Eu lucrez la o staţiune, lîngă gară — începu unul. Aveam un cunoscut, la pompieri. Un băiat moale, tăcut, aproape că nu-l auzeai vorbind. Într-o zi, incendiu în gară. L-am văzut. Parcă intrase dracul în el. Da, da, mutălăul ăsta s-a purtat ca un erou. A doua zi, premiat, lăudat; el vrea să mulţumească, se bîlbîie, se zăpăceşte, roşu ca racul. Îmi ziceam: nu eşti orator, băiete, ia să fi nimerit Zucu al nostru aici, ce discurs i-ar mai arde, ce i-ar mai fi turuit guriţa...

— Vezi, Gică — sar şi eu — uite eroism.

Gică se-ntoarse spre mine.

— N-ai auzit? Premiu, laude... Aşa înţeleg... pentru premiu...

— Ba da — răspunse serios Raica. Şi-ncă un premiu bun! I se cădea. Asta nu-i însă totuna cu cîştigul la pronosport.

Gică se înroși.

Mă gîndeam. Ăsta se încăpățînează numai de formă, ca să nu-mi dea mie cîștig de cauză.

Atunci, începu să povestească un petrolist blond, nervos. În timp ce vorbea, mototolea șervețelul, făcînd impresia că vrea să se ridice și să vină mai aproape de Gică.

— Nu, nu, tovarășe Gică, am văzut eu, cu ochii mei, lucruri deosebite, de care n-ai crede că pot fi făcute de un om. Și totuși, sînt momente cînd... Eram în Cehoslovacia. În '45. Atacam o cazemată. Ajungem la sîrma ghimpată. Scoatem cleștele. Draci! Nici în două ceasuri n-am fi ajuns la cazemată, chiar dacă ar fi fost goală. Hai, zic, s-o mîngîiem cu trotil. Zis și făcut! Pun fitilul scurt, ca să lucrăm rapid, strîng capsa cu dinții, o potrivesc, dau foc și... zvîrr. Calupul se izbește de-o sîrmă, care-l aruncă înapoi, lîngă noi. Fuga la vale. M-ascund, cu încă trei. Unde-i Vancea? Ăsta niciodată nu executa comenzile la timp. Percuta cu întîrziere. „Nu există", îi ziceam noi. Ne uităm înapoi, Vancea, agățat de-o sîrmă, la doi pași de locul unde sfîrîia fitilul. Și-atunci, Varvari, un țăran din Blăgești, sare de lîngă noi și aleargă. Gîndeam că se va duce la Vancea. Nici pomeneală. Îl văd că ia calupul în mînă și dă-i cu el spre cazemată. Cînd am terminat, seara, ne strîngem obosiți în adăpost. Îl căutăm, să-l lăudăm, să-l sărutăm. Varvari lipsă. Tîrziu de tot, vine și el, cu sacul de merinde plin cu ciuperci. Ne-a spus că le-a ochit atunci cînd a dat drumul trotilului și-i pare bine că nu le-a stricat.

„Ei, Gică, scepticule, vezi?!" — îmi spuneam eu.

El însă:

— Aș, război, situație excepțională. Conservarea... nu intervine rațiunea.

— Da, i-adevărat în parte. Așa este — zise Raica. Situații excepționale sînt multe. Tot ce e la noi acum e excepțional. Eu cred că, dacă s-ar face o statistică a faptelor excepționale, ar fi cu sutele zilnic.

— Eu n-am văzut nici un om care să facă neinteresat ceva! — se-ncăpățînă Gică.

După o pauză, Raica:

— Eram la o sondă de gaz metan. Erupție. Nu te puteai apropia. Deodată, un muncitor dădu fuga la un ciubăr cu apă. Se vîrî în el. De acolo, la sondă. Cum fugea, scăpără o scînteie cu potcoava. Gazul se aprinse. Și-atunci, acoperind cu tot trupul flacăra, astupă țeava care scuipa foc, cu palma. Am auzit carnea sfîrîind.

— Stai — îl întrerup eu. Cum adică? Omul a pus palma?

— Da, pe țeavă. Îți închipui, presiune, nu jucărie... Pericol să zburăm în aer cu toții. Cred că atunci fiecare-i în stare să facă ceva neașteptat, fără să se gîndească prea mult. Aș zice c-atunci s-arată de cîte carate ești.

— Și s-a stins?

— Imediat.

— Și omul?

— Păi, drept să-ți spun, a fost cam amețit vreo jumătate de ceas. L-au împachetat în pansamente.

— Și palma?

— I-a trecut. Acum poate lucra tot așa de bine. Arsura... un fleac. Abia se mai cunoaște.

Apoi se-ntoarse spre Gică:

— Îți spun c-am văzut. Nu-ți cer să mă crezi. O dată și o dată, o să te convingi... sînt atîtea peste tot. Și multe, adevăratele, se fac fără gîndul la bani. Nu ești, de fapt mă mir, omul care să nu înțelegi asta. Hai, și-om bea un pahar. Cred că vrei să-i faci cuiva în ciudă! Am priceput?

— Nu fac în ciuda nimănui. Argumentele spuse nu mă pot convinge. Nu rezistă. Cunosc destul de bine psihologia omului. Nu pot crede! Martorii pot diforma!

Raica turnă vin în pahare și, fiindcă n-aveam sifon la îndemînă, se-ntinse peste masă. I-am văzut palma deschisă, palma în care dispărea un pahar și pe care o ținea încleștată. În podul palmei, o pată mare, cafenie. Urma unei arsuri. M-am uitat la Gică. Din felul cum m-a privit, pricepui că văzuse și el. Și că se întîlnise cu un argument care nu necesită formulări... Raica stinsese focul. Era clar. Spre dimineață, cînd s-a spart tîrgul, în mașină, l-am întrebat:

— Nici argumentul ăsta nu rezistă?

Ne scriu corespondenții

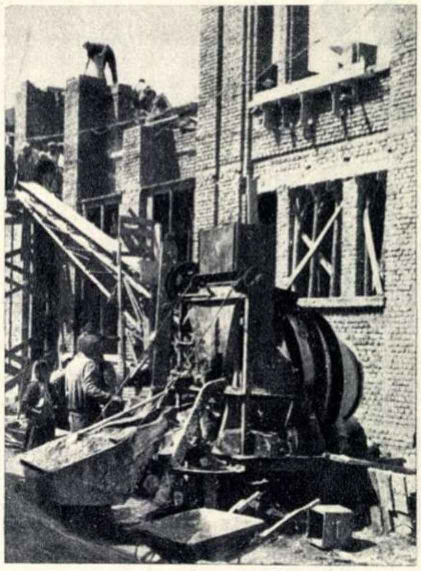

PENTRU OAMENII MUNCII DIN BAIA MARE

O nouă fabrică de pîine, modern utilată și cu o capacitate de 30 tone în 24 ore, a intrat în funcțiune la Baia Mare. Această nouă întreprindere, ale cărei piese au fost fabricate în țara noastră, este construită după sistemul marilor fabrici din U. R. S. S.

Întreg procesul de fabricație este mecanizat, de la ridicarea sacilor printr-un elevator și pînă la ieșirea pîinii coapte pe bandă rulantă, iar, în tot acest timp, calitatea aluatului, a drojdiei și a pîinii este controlată în laborator.

Fabrica are de asemenea, un frumos grup social format din vestiare și băi moderne, spațioase si igienice, un cabinet medical de prim-ajutor și o sală de festivități.

Iată, în fotografie, fațada noii fabrici de pîine.

V. SĂSĂRANU
corespondent - Baia Mare

UN NOU LOCAL AL FILARMONICII DIN CRAIOVA

În curînd, iubitorii de muzică din Craiova vor avea posibilitatea să audieze concertele Filarmonicii de Stat „Oltenia" într-un nou local, corespunzător unei largi și bogate activități muzicale. Viitorul local al Filarmonicii va cuprinde, în afara sălii de concerte, cu o capacitate de 500 locuri, un frumos foaier, precum și mai multe săli de repetiție la etajele I și II. De asemenea, se vor face amenajări speciale în vederea înregistrării unor concerte pe bandă de magnetofon.

Noua sală de concert va da nu numai posibilitatea măririi numărului și varietății manifestărilor muzicale, ci va permite totodată organizarea unor concerte de mai mare amploare.

În fotografie: un aspect de pe șantierul viitorului local al Filarmonicii de Stat din Craiova, pe care muncitorii trustului regional de construcții se străduiesc să-l termine cît mai curînd.

Ștefan ARDELEANU
corespondent - Craiova

ÎNTREPRINDEREA DE PRODUSE LACTATE DIN CLUJ

Nu demult, la Cluj a intrat în funcțiune o nouă întreprindere: „Întreprinderea de produse lactate din Cluj". Se produc aci numeroase derivate din lapte ca: unt, brînzeturi și diferite specialități.

Ceea ce îți atrage atenția de cum pășești în întreprindere este, în primul rînd, curățenia care domnește peste tot, precum și numărul mic de muncitori care dirijează mașinile, lucru explicat prin larga mecanizare a proceselor de producție. În al doilea rînd, te izbește faptul că dintre puținii muncitori ce deservesc instalațiile, majoritatea sînt tineri. Ei sînt absolvenți ai Școlii medii tehnice alimentare, precum și ai Școlii profesionale de produse lactate din Cluj.

Un succes de seamă al muncitorilor acestei întreprinderi este faptul că produsele întreprinderii, de o calitate superioară, sînt tot mai căutate.

I. MICLEA
corespondent - Cluj

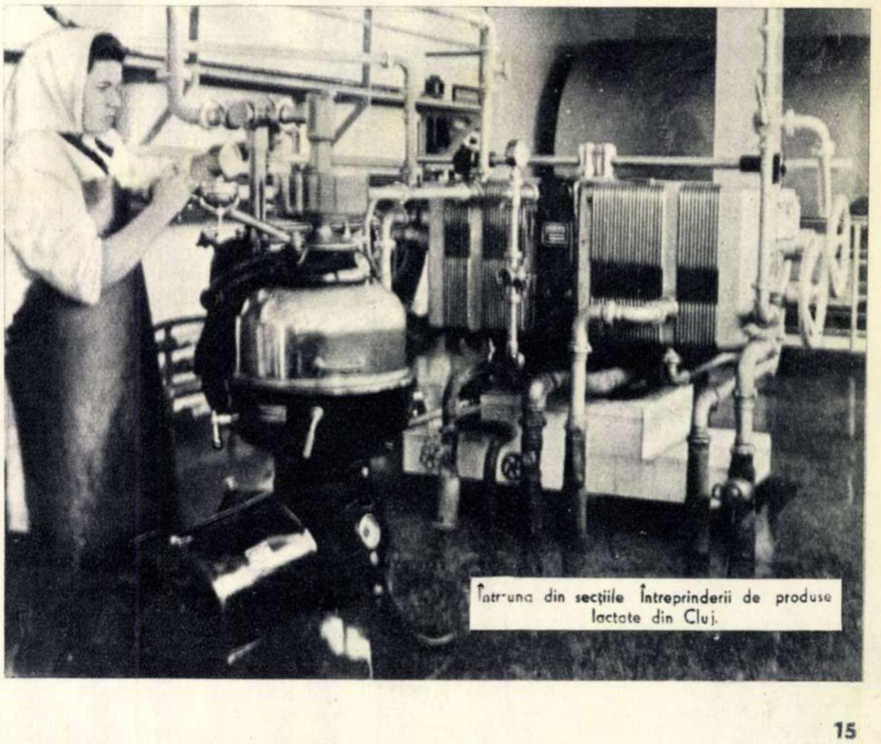

Într-una din secțiile Întreprinderii de produse lactate din Cluj.

SCRIITORI și CĂRȚI

POEZIILE LUI ADY ENDRE ÎN TĂLMĂCIREA LUI EUGEN JEBELEANU

Eugen Jebeleanu, care de aproape un deceniu se îndeletnicește cu tălmăcirea poeților maghiari, se numără printre cei mai buni cunoscători romîni ai lui Ady Endre. Traducătorul a cules pentru valorosul volum recent apărut, 78 din cele peste o mie de poeme scrise în scurta sa viață de Ady Endre, unul dintre cei mai mari poeți maghiari ai veacului nostru. Fără să vrei, îți pui întrebarea: cele șaptezeci și opt de poeme ilustrează oare îndeajuns locul pe care îl reprezintă poezia lui Ady Endre în literatura maghiară și în întreaga literatură mondială? Căci a sosit timpul cînd masele cititorilor romîni nu se mai mulțumesc cu mostre din poezia lui Ady Endre, ci vor să cunoască în toată amploarea lor trăsăturile caracteristice ale marelui poet revoluționar maghiar. Culegerea apărută nu de mult în E.S.P.L.A., într-o frumoasă prezentare grafică — însoțită de un interesant portret al artistului, realizat de Florica Cordescu — redă fără îndoială esența bogăției creației lui Ady. Și în vreme ce citesc și cumpănesc traducerile, comparînd cînd și cînd textul tradus cu originalul, se întărește în mine convingerea că chipul lui Ady, care se desprinde din culegerea lui Jebeleanu, este în general realizat. Firește, lipsesc unele trăsături, cu a căror prezență este obișnuit cititorul textului original, dar aceste lipsuri nu înrîuresc imaginea vie a ceea ce este esențial și specific marelui poet.

Cu ce fel de poet face cunoștință cititorul romîn în cele 78 de poezii? Cu cît ne depărtăm în timp de Ady, cu atît mai limpede apare însemnătatea revoluționară a poeziei marelui scriitor maghiar. În primele două decenii ale secolului nostru, Ady a fost poetul care în mod conștient a rămas credincios tradițiilor literaturii revoluționare maghiare și a înțeles limpede însemnătatea gîndirii și acțiunii revoluționare. Tot mai răspicat, mai puternic, răsună chemarea revoluționară a lui Ady, care însuflețește și în zilele noastre.

Tălmăcirea romînească, imagine fidelă a textului original, face să strălucească în toată măreția sa gîndirea lui Ady. Iată, de pildă, versurile:

„Pe grumaz, vă stau boieri tîlhari,
Dar tot mîndre-s capetele voastre;
Noi prin sînge, prin credință vii,
Dumnezei voi sînteți pe a lui Csák moșii,
Înainte, proletari maghiari".

(Pe pămîntul lui Csák Maté)

Jebeleanu a procedat just atunci cînd în tălmăcirile sale a pus accentul pe trăsăturile înaintate ale marelui poet maghiar, și în primul rînd pe însemnătatea lui revoluționară.

Jebeleanu nu și-a propus să prezinte în culegerea sa un Ady care a scris exclusiv poezii revoluționare; pe Ady l-a interesat întreaga viață, dar a cîntat-o desigur astfel încît să țîșnească biruitor noul, progresul, adică revoluția. Jebeleanu a știut să aleagă astfel poeziile traduse încît să ni-l prezinte pe Ady multilateral — așa cum marele poet a și fost. Îl vedem pe Ady la Paris; în poezii apare marea sa dragoste: Leda; nici sentimentul de adîncă tristețe, nici ideea morții nu-l ocolesc pe poet; vedem cum acest creator se zbate în strînsoarea sufocantă a capitalismului.

Culegerea lui Jebeleanu înfățișează cititorului romîn un mare poet și totodată un mare patriot. Ady n-a fost niciodată cosmopolit, n-a scris și n-a luptat în interesul vreunui principiu abstract, ci a vrut libertate reală pentru poporul său asuprit și, o dată cu aceasta, pentru toți asupriții. Ady a luptat împotriva exploatatorilor și asupritorilor maghiari. Cît de puternic răsună și în romînește cuvintele patriotului Ady:

„S-a-nălțat păunul, sus, pe metereze,
Bieți flăcăi ai noștri să-i descătușeze.
'Nalți păuni cu pene însorite, calde,
Spuneți tuturora: mîine, va fi alt fel.
Mîine va fi alt fel, altă țara noastră,
Luptei noi ochi proaspeți rîd spre bolta-albastră.
Vechi păduri maghiare gem sub vîntul proaspăt,
Așteptăm minunea nouă, noul oaspăt".

(S-a-nălțat păunul)

Ungaria feudală de altădată, lumea magnaților, a grofilor, a clericilor reacționari, pentru a cărei distrugere Ady a luptat în tot timpul vieții sale, e zugrăvită cu ură pătimașă, în puternice trăsături realiste. În chipul odios al lui Tisza István, e reprezentat întregul regim jandarmeresc de asuprire care a exploatat cu aceeași necruțare pe cei ce muncesc, indiferent cărei națiuni aparțineau. Iar Ady Endre cheamă la luptă împotriva acestei lumi nedrepte:

Domni și popi în cîrcă
Am răbdat cu carul.
Prea de ajuns ne îndopărăm
Burta cu amarul.
Rákóczi, oricine.
Vie, nu adaste!
Să zdrobim, cumetre Esze,
Viperele noastre!

(Cumătrul lui Esze Tamás)

Prin acest volum răzbate și glasul mînios al poetului înfierînd grozăviile primului război mondial și pe cei ce aduc pe capul popoarelor războiul imperialist. („Cîntec cronicăresc din 1918" ș.a.)

Jebeleanu a izbutit într-o asemenea măsură să-și făurească un limbaj adecvat ca să redea maniera poetică specifică lui Ady, încît în traducerea sa putem recunoaște, ca și în original, pe Ady, chiar și pe baza unor caracteristici de formă. Sarcina n-a fost ușoară, deoarece n-au putut fi pur și simplu imitate înlănțuirile de cuvinte proprii lui Ady, creațiile sale lexice, densitatea sa uneori obositoare, ci a fost nevoie să se găsească, respectiv să se creeze pentru ele, acel limbaj romînesc limpede, popular, care în același timp să fie identic cu modul de expresie specific lui Ady. Lui Jebeleanu i-a reușit acest lucru. E drept că pentru aceasta a luptat zece ani cu sine însuși, cu propria sa limbă maternă, pînă ce a ajuns la aceste minunate rezultate.

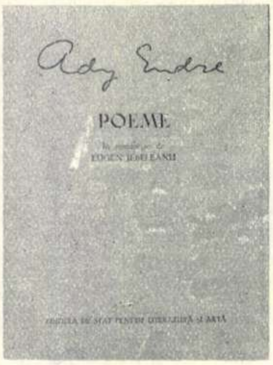

Încerci un sentiment de satisfacție cînd te gîndești că aceste poezii au ajuns în mîinile maselor muncitoare romînești, că muncitorii, țăranii și intelectualii recunosc în acest mare poet pe cineva care le aparține, așa cum aparține lumii întregi. Căci întreaga sa operă este străbătută de acea minunată încredere în viitor exprimată de Ady în versurile:

„Bine-s zăvorît în mine,
Bată viforele, mii!
Dar vesti-voi, totuși, tare,
Că, oricum ar fi să vină,
Dezrobirea va veni!"

(„Vine dezrobirea")

ceea ce, tradus în limba obișnuită, în proză — romînă sau maghiară — înseamnă că forța maselor, revoluția, triumfă întotdeauna, pretutindeni, ea trebuie să triumfe.

Szemler FERENC

Ady Endre: Poeme — în romînește de Eugen Jebeleanu E.S.P.L.A. — 1955.

DIN VITRINELE LIBRĂRIILOR

B. ELVIN: Geo BOGZA (E. S. P. L. A.)

Lucrarea lui B. Elvin este primul studiu amplu despre opera unuia din cei mai reprezentativi scriitori ai noștri, despre Geo Bogza. Autorul urmărește drumul creației lui Geo Bogza, de la primele sale producții poetice, tipărite în urmă cu aproape trei decenii, și pînă la ultimele sale opere, arătînd maturizarea continuă a concepției scriitorului și descriind procesul de desăvîrșire a mijloacelor sale artistice.

Autorul studiului cercetează deasemeni aspecte specifice scrisului lui Geo Bogza, cum ar fi, de exemplu, raportul dintre fantastic și realitate sau natura comicului în pamfletele sale, încercînd să definească caracteristica imaginii artistice a acestui scriitor, care prin opera sa, și-a asigurat dragostea și prețuirea maselor de cititori din țara noastră.

Ralph de Boissiére: Giuvaerul coroanei (E.S.P.L.A.)

„Giuvaerul coroanei" este insula Trinidad, una din numeroasele insule ale arhipelagului Antilele Mici. Aici, s-a împlîntat colonialismul englez, care exploatează sutele de mii de băștinași, muncitori petroliști sau de pe plantațiile de tutun, cafea, trestie de zahăr.

Romanul lui de Boissiére prezintă conflictul dintre proletariatul insulei și reprezentanții colonialismului englez. Acțiunea romanului se petrece în timpul mișcărilor muncitorești din anul 1937, care culminează cu lupta greviștilor de pe terenurile petrolifere de la Fyzabad. In focul acestor lupte, se reliefează caracterul revoluționar al muncitorilor înaintați, ca Le Maître și Cassie, ticălosul unor trădători, ca Boisson, frămîntările lui Popito Luna, care se smulge cu greu din mocirla trădării, chipurile odioase ale guvernatorului și judecătorului Osborne, reprezentanți ai capitalismului englez.

„Giuvaerul coroanei" dezvăluie încă o dată cititorului nostru crimele imperialismului și lupta hotărîtă a popoarelor de a scutura jugul colonialiștilor.

★

Ion Marin Sadoveanu: Sfîrșit de veac în București (E.S.P.L.A.).

Shakspeare: Opere (vol. I) E.S.P.L.A.

Cezar Bolliac: Poezii — Ed. Tineretului.

B. ELVIN
GEO BOGZA
RALPH DE BOISSIÈRE
Giuvaerul coroanei
Sfîrşit de veac în Bucureşti
SHAKESPEARE
OPERE
BIBLIOTECA ŞCOLARULUI
POEZII

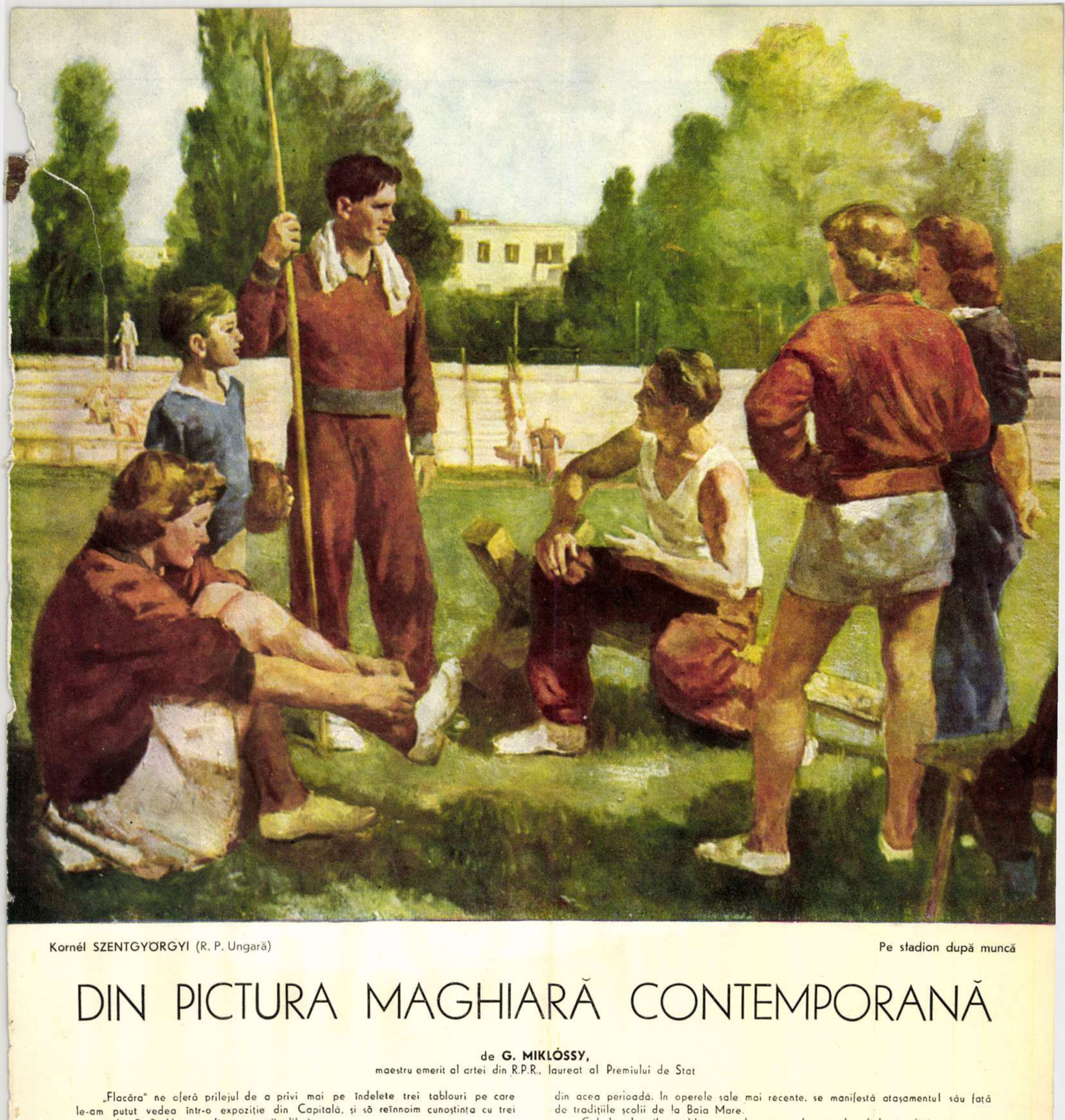

Kornél SZENTGYÖRGYI (R. P. Ungară) Pe stadion după muncă

DIN PICTURA MAGHIARĂ CONTEMPORANĂ

de **G. MIKLÓSSY,**
maestru emerit al artei din R.P.R., laureat al Premiului de Stat

„Flacăra" ne oferă prilejul de a privi mai pe îndelete trei tablouri pe care le-am putut vedea într-o expoziție din Capitală, și să reînnoim cunoștința cu trei pictori din R. P. Ungară, din generații diferite.

Glatz Oszkár, azi în vîrstă de 83 de ani, a activat timp îndelungat ca profesor de Academie. Operele sale se caracterizează prin perfecțiunea desenului și printr-o străduință sinceră spre plasticitate. Alături de portretele sale, artistul a dobîndit succese mai ales prin scenele sale prinse din viața zilnică a omului simplu, lucrări compoziționale cu 2-3 personaje. Tabloul său „Măturătorul evidențiat" dovedește că operele sale din ultimii ani păstrează aceeași prospețime și naturalețe care se manifestau în multe din celebrele sale tablouri. Nu putem trece, chiar și în această sumară prezentare a artistului, peste lucrarea realizată în timpul șederii sale la Baia Mare, „Romînca călare", considerată pe drept una din cele mai valoroase opere ale sale. De asemenea, trebuie să arătăm că niciodată curentele formaliste nu l-au atras pe Glatz Oszkár, care a urmat neabătut drumul trasat de convingerile și posibilitățile sale artistice.

Szentgyörgyi Kornél, laureat al Premiului Kossuth, se prezintă în fața cititorilor revistei noastre cu tabloul „Pe stadion". Pictorul a studiat ca bursier la Roma, dar liniile și formele sale nu sînt cituși de puțin influențate de tendințele formaliste din acea perioadă. In operele sale mai recente, se manifestă atașamentul său față de tradițiile școlii de la Baia Mare.

Cel de al treilea tablou reprodus este o lucrare de diplomă, distinsă cu premiul I la Festivalul Mondial al Tineretului de la București: pictura istorică „Gábor Áron" de Demjén Attila. In timpul revoluției din 1848-1849, eroul revoluționar Gábor Áron și oamenii săi au fabricat tunuri din clopotele, piulițele și celelalte obiecte strînse de poporul răsculat. Tabloul infățișează momentul cînd un tun terminat iese pe ușa atelierului pentru a fi folosit in lupta impotriva dușmanilor. Tînărul Demjén Attila face parte dintr-un alt grup de pictori umblați prin țări străine dar rămași neclintit credincioși poporului ungar, care au activat în orașul Hódmezővásárhely. Pictorul continuă tradițiile progresiste ale lui Munkácsy, Tornyai, Rudnay, străduindu-se, firește, să le împletească cu problemele actuale ale picturii maghiare.

Căile prin care artiștii maghiari ajung la realismul socialist sînt diferite. Legăturile lor cu trecutul apropiat sînt strînse. Artiștii din R. P. Ungară se străduiesc să păstreze elementele artistice valoroase ale acestui trecut în măsura în care ele se potrivesc cu cerințele realismului socialist. Pentru aceasta, însă, este nevoie de timp și de multă răbdare. Ținînd seama de cerințele calitative ale artei noi, ei înțeleg că realismul socialist oferă artiștilor cele mai largi posibilități de exprimare artistică.

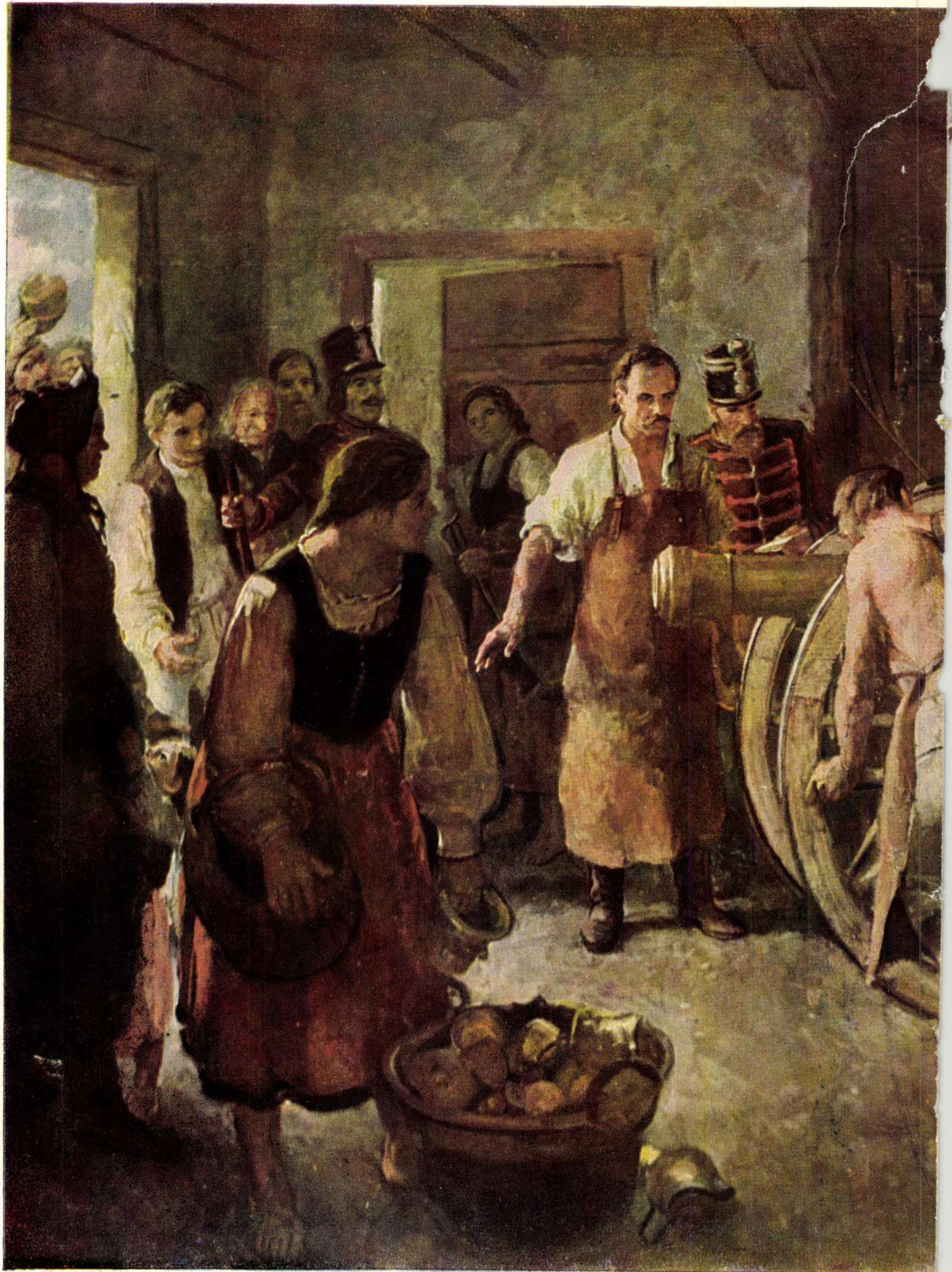

Demjén ATTILA (R. P. Ungară)

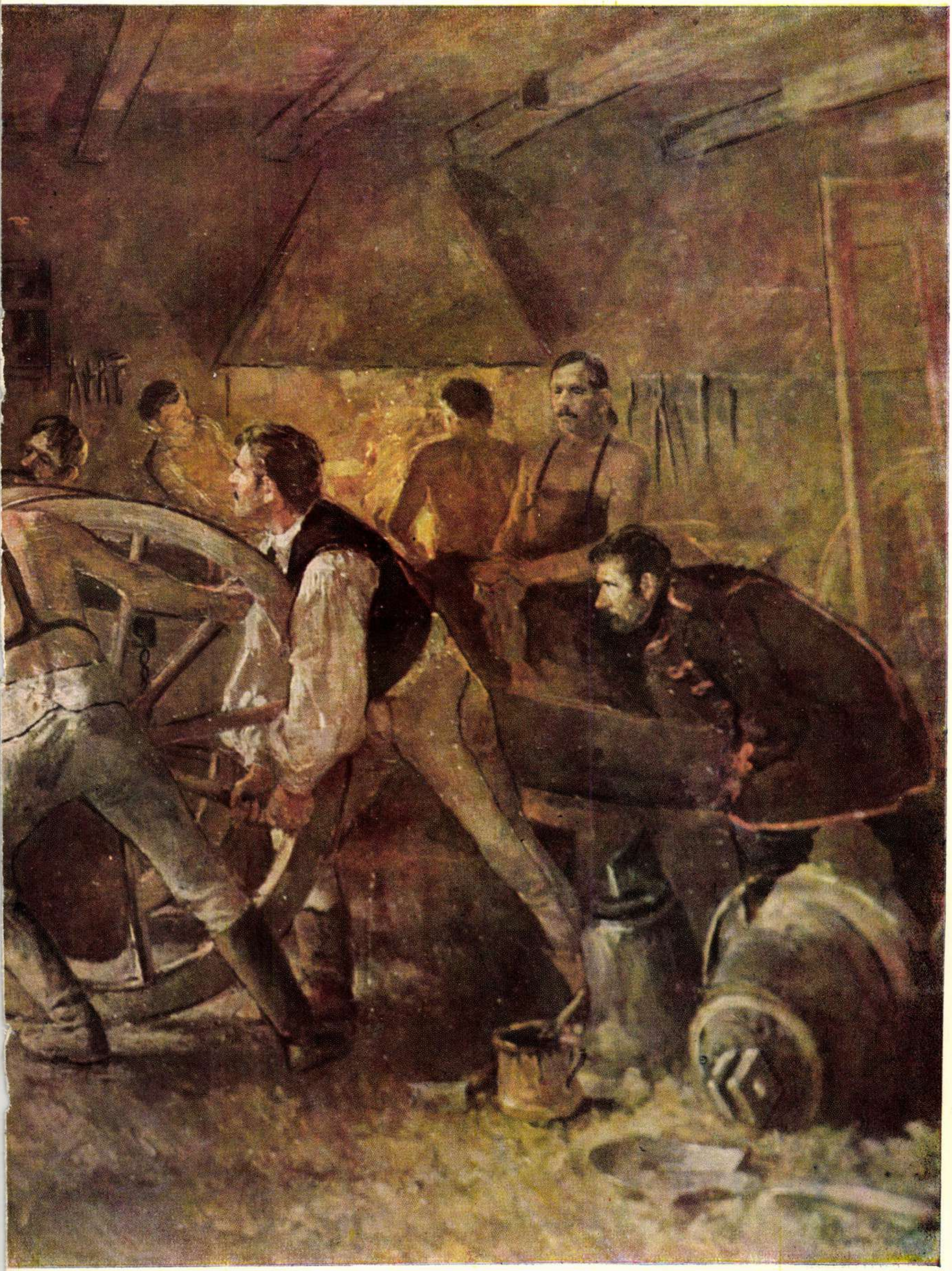

Gábor Aron

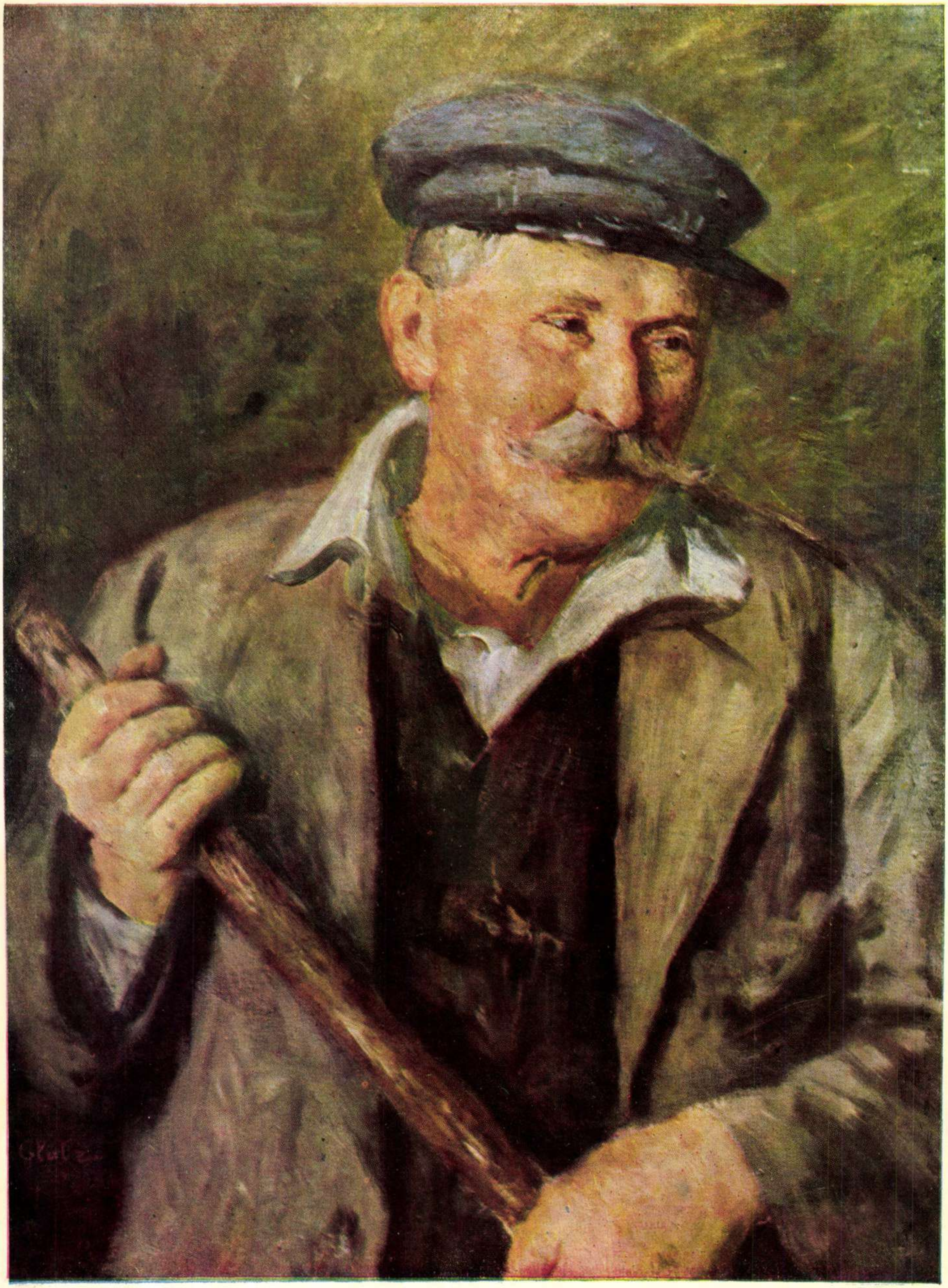

Oszkár **GLATZ** (R. P. Ungară) Măturătorul evidențiat

Lîna de aur

– fragmente din poemul „Argonauţii" –

de Dimos **RENDIS**

Bătrîna, lîngă vatră, toarce-arar.
Cai negri-n hamuri, la al nopţii car,
Trec peste Volos, galopînd în vînt,
Iar noaptea-n caru-i mîndru, dreaptă stînd,
Cu mîna stîngă-aruncă văl de besne,
Iar cu cea dreaptă strînge frîul lesne.

Se-avîntă-n luptă firea să-şi păstreze
Culoarea şi lumina încă treze,
Roşul de purpuri—soarele-amurgind,
Albastrul—marea. Albul de argint –
Curatul val. Verdeaţa – pomu-n floare.
Dar iată, a culorilor serbare
O curmă caii nopţii-nvingătorii,
Nimicitorii razei şi-ai culorii.

Bunica lîngă vatră toarce blînd.
Pierdută-n triste amintiri, pe rînd,
Işi mişcă-alene capu-ncărunţit.
Iar din al furcii capăt, măiestrit
Cioplită dintr-o creangă de măslin,
Pe fus se-ncolăceşte firul lin,
Prîsnelu-l trage, subţiază iţa.
Şi, iată, prinde-a glăsui fetiţa
Cu buze roşii, dar cu glas amar:

„Iar negru-torci, bunico, negru iar?
O, de-aş avea un şorţ plin de culori
Cu roşu, ca amurgul arzător,
Cu auriul scump al lunei pline,
Cu alb, ca spuma undelor blajine
Ca să-l îmbrac şi să mă duc la tîrg
Şi cînd în horă m-oi roti cu sîrg
Să-mi fie şorţul curcubeu aş vrea..."
Tăcu. Bătrîna s-a oprit şi ea
Spre tinereţe-n gîndu-i alergînd,
Spre visul ei pierdut, spre vremea cînd
Un şorţ pestriţ şi dînsa şi-a dorit
Şi numai negru a aflat. Cernit.

„Tu, fata mea, atît de scumpă fată,
Eu ce să torc, şi ce să-ţi spun eu ţie?
De-amar de ani, doar negru-avem pe glie.
La tîrg te duci, catran vezi, nu culori.
Intreabă-l dacă vrei, pe negustor:
Pînză-n culori azi nimeni nu mai ia.
O, lîna cea de aur de-aş avea,
Ţi-aş ţese-o fustă şi pe ea aş coase
Un cer cu stele mari şi luminoase.
O mare cu fregate aurii
Incît şi soarele te-ar pizmui!"

Bătrîna tace. Şi cu-o mînă-nceată
Işi şterge ochii-nlăcrimaţi deodată.

„Mi-ai coase? Unde-i lîna cea de aur
De care pomenita-i adineauri?"

„Povestea-i veche, fata mea, ascultă...
De cînd s-a petrecut e vreme multă
Oricît aş vrea, oricît aş socoti,
Vîrsta poveştii nu o pot găsi.
Lîna de aur! Nimeni n-o văzuse.
Dar mulţi mureau cu numele-i pe buze...
...Jolkos, oraşul nostru se numea
Pe-atunci... Nenorocirea-l apăsa
Cum – vai – şi astăzi... Zdrenţele cernite
Făceau pe trupuri şi mai strălucite
Veşmintele boierilor să vină.
Beznă-n barăci. Dar în castel, lumină.

Deci, într-o zi, poporu-nfometat
S-a adunat în faţă la palat.
Şi bocete şi rugăminţi urcau
Şi la fereastra regelui băteau.

„O, milostive rege, te apleacă
Cu inima spre gloata cea săracă
Şi suferinţa noastră o alină..."
Sclipesc de sus ferestrele-n lumină.
Stă regele. In juru-i curtea toată.
Ciocnesc clondire de-aur şi se-mbată,
In ziduri le aruncă, să le spargă.
De ce au ameţit? De vin? Sau parcă
De-al aurului sunet vrăjitor?
Se varsă vin, se varsă rîsul lor
Şi totul e-ntinat. O dansatoare
Dansează goală fără încetare.
Tresare-augustul regelui gîtlej
O dată cu al danţului vîrtej
Şi sclavi şi sclave intră-ntruna, ies
Cu tăvile ospăţului ales,
Cu mieii rumeniţi cu socoteală.
Genunchii se îndoaie de-oboseală.
Paharnicilor, douăzeci, li-e greu:
Au obosit să toarne vin mereu,
Stăpînii doar nu ostenesc să bea.

★

Acolo îi ajunse zarva grea.
Şi regele apare pe balcon
Şi-ascultă lung tînguitorul zvon:
„O, rege, soare plin de strălucire,
Spre noi coboară-nalta ta privire!"

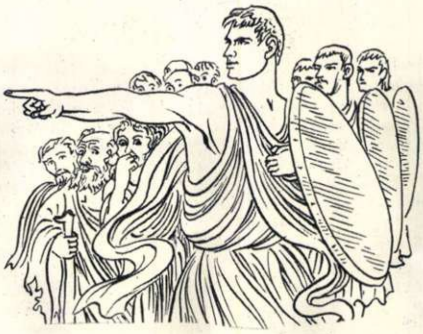

Un tînăr s-a desprins acum din gloată,
Ca soarele, bălai. Şi-aruncă, roată,
Privirea lui cea plină de furtună
Şi iată că în juru-i se adună
Vreo zece tineri. Şi spre înălţime,
Vorbi flăcău-atuncea din mulţime:
„Hei, voi, stăpînii-acestor mari palate,
Tu, plin de purpuri şi de nestemate,
Ne-ai supt sudoarea, sîngele, în chinuri,
Ca să plăteşti ospeţe, dansuri, vinuri.
Hei, voi cu guşi umflate şi burţi pline..."

Dar nici nu îşi sfîrşi cuvîntul bine
Că glasuri bătrîneşti îi ies-nainte:
– Să taci!
– Cum poţi asemenea cuvinte
Să-i zici chiar regelui?
– Dar ce îi zic?
– Cu-aşa ocări nu va ieşi nimic!
– Măcar să iasă ciuda grea din noi!

★

Se-nvîrte firu-n rotocoale moi
Pe fus. Şi basmul plin de rouă creşte
Şi-ncinsa minte-a fetei răcoreşte.
Geana bunicii iat-o-nlăcrimată.
„...Şi regele îngălbeni deodată,
Bărbia-i tremură în chip şi fel,
Nobilul Ktitis cată lîngă el
Să afle teama-naltului stăpîn.

Aici, fetiţo, trebuie să-ţi spun
Că regele, uitîndu-se-n mulţime,
Oracolul în amintire-i vine,
O vorbă-a lui – şi se-ngrozeşte-adînc,
Iar buzele-i pălesc încet, se strîng
Căci nu demult i-a întrebat pe zei,
La Delphi, prin ce mijloc de temei
Ar izbuti să-nalţe-averea sa
Cînd singurul stăpîn va rămînea,
Şi dacă are vreun duşman ascuns.
Apollon cel isteţ i-a dat răspuns:
„Păzeşte-te de cel desculţ!" i-a spus.
Şi regele se-ntunecă nespus.
Pe chip îi apărură cute-amare,
Pierdu pofta de somn şi de mîncare
Şi doar picioare vede-n jur, mereu
Desculţe, groase, tălpi cu mersul greu,
Bătătorite toate şi murdare
Mişcîndu-se în juru-i. Doar picioare
Cînd noduroase, cînd subţiri şi slabe
In juru-i tropăind, sărind aproape,
Sau dănţuind, venind şi iar plecînd...
Dădu poruncă regele curînd
Curtenii chiar să doarmă cu sandale
Şi vai de cei ce-i ies desculţi în cale!
Şi mintea i se tulbură într-atît
Şi gîndu-atît de strîmb îi fu şi-urît
Incît el însuşi încălţat dormea
Ros de-ndoieli, de presimţirea grea.
Şi astfel, regele într-o bună zi
Curtenilor aşa le porunci:
„Aţi auzit de spusa lui Apollo.
In fiare să-mi legaţi de-aci încolo
Pe toţi desculţii!" Iar curtenii-ndat'
Se răspîndiră-n marele regat
Dar s-au întors chiar în aceeaşi zi.
– Porunca nu se poate-ndeplini
Că-ar trebui în lanţuri ferecat
Mai mult de jumătate din regat.
Dar cum să-i ducă regelui solia
Să nu-şi reverse, aprigă, mînia?
Tot Ktitis mai întîi dădu cuvînt
Ca salcia-ndoit pîn'la pămînt.
„O, rege, stea ca aurul curat,
Regatul tău întreg e încălţat!"
Augias se-apropie şi el
Şi capul şi-l apleacă-n temeneli:
„O, rege, bunătate ca a ta
Nu s-a aflat şi nu s-o mai afla
Pe-ntreg pămîntul. Mîna ta miloasă
Şi inima pe ţara ta o lasă,
Pe ţara ta de soare săturată
In care toată obştea-i încălţată.
Iţi cîntă imnuri oamenii şi firea.
Spre tine, ca spre soare-ntorc privirea!"

★

Deci, regele în faţa celor mulţi
Se sperie; căci toţi erau desculţi.
Şi regele de cei de jos se teme
Deşi e-un glas care jeleşte, geme.
Căci regii ştiu că glasul tremurînd
Cu blestemul se va-nsoţi curînd!
Dar iată că mulţimea-l roagă iar:
– Stăpîne, ascultă plînsul nostru-amar,
Indură-te! Dar iarăşi se ridică
Dintre cei mulţi acel flăcău şi strigă:
– Cui te închini, tu, gloată rugătoare?
Acelui ce te calcă în picioare?
Aceluia ce...
– Taci! Să taci! Cum poţi
Pe rege să-l înfrunţi?
– Ne pierzi pe toţi!
– Tăcut-ai pîn-acum. Ce-ai cîştigat?

Spre rege-un general s-a aplecat
Şi la ureche i-a şoptit ceva.
Iar regele-şi boţeşte faţa sa
Şi un surîs viclean ascunde-n cute.
In gîndurile-i slute şi zălude
S-a cuibărit un joc de moarte; iată,
Arată în mulţimea adunată

Pe cineva, și strigă-apoi: Popor!
Aceasta e pricina tuturor
Durerilor și chinurilor tale!
Gonește-i pe vrăjmașii tăi din cale...
Batjocură le este cuvîntarea
Făgăduindu-ți marea și cu sarea!"
Grăi și-și strînse buzele uscate.
Cum, uneori, o bănuială cade
In oameni, fără veste, începură
Să se-ocărească între ei cu ură.
Se-ncăieră mulțimea și blesteme
Și gemete urcau din vreme-n vreme
Și amenințări și rugi, cînd lancea grea
A fratelui în trup se înfigea,
Și se smulgea din trup, de sînge plină...
Cîte-un flăcău căzut vedeai în tină
Și-o fată lîngă trupul nemișcat,
Plîngînd amar sărutul de-altădat'
Și vechea ură, și cea nouă cresc.

Deodată, în galopul nebunesc
Intră și garda regelui în luptă
Și, pe spinarea cailor, cea suptă,
Ei țin cu dinții hățul. Și întind
Lîngă grumazul gros și aburind
Al calului, lungi suliți ascuțite...
Țîșnesc din trup sudorile-ncropite,
Nechează caii sînge-adulmecînd,
Se-nalță în picioare și-n frămînt,
Copita scurmă glia. De-a-ncălare,
Se năpustesc soldații ca niște fiare
Rotindu-și lancea cu tăiș sălbatic
Sclipind în roșul soare de jeratic.
Ca un șacal e vîntul. Inainte,
O mînă spintecată se întinde,
Cu degete amarnic rășchirate,
Iar buzele, de groază sînt strîmbate
Și mîna parc-ar vrea să ție-n loc
Să ție-n loc urgia cea de foc.
Și spumegă-armăsarul prins în freamăt!
Și ucigaș și victimă-ntr-un geamăt
Și răsuflări de oameni în tumult,
Atît se-aude-n jur. Nimic mai mult...
A sînge și-a sudoare-n jur miroase
Și țărna-i ca o roșie mătase.
Deci, ordine stăpînul a făcut...

Trei zile și trei nopți s-au tot bătut
Și-n ziua treia-n ora ceea-n care
Au ostenit de luptă adversarii
Și se retrag în adăpost, pe rînd
Și stă rănitul, rana lui legînd;
Cel teafăr își privește lancea bine
Să vadă-n luptă de mai poate ține;
La ora cînd o mamă-ncet pășește
Prin leșuri și cu lacrima-i clătește
De pe obrazuri, sîngele-nchegat,
Cătînd un semn al celui drag, plecat;
La ora ceea, și din bezna groasă
Care-nvelea orașul ca-ntr-o plasă,
Se-opriră toți și-un cîntec ascultară,
Un cînt necunoscut odinioară.
Stă un bătrîn pe-un trunchi; și pe aripă
De cîntec, el îi duce într-o clipă
Spre țara-aceasta limpede în care
Aprinsa bucurie capăt n-are:

„Goniți departe plîngerea amară,
Cît sînge drumul nostru l-a-nchegat
Lăsați din mînă fieru-nsîngerat
Vă voi cînta despre o mîndră țară

Toți anii mei, căruntu-mi păr l-oi pune
Zălog, că tot ce spun e-adevărat.
Ci auziți-mi cîntul fermecat
Despre o țară mîndră vă voi spune.

Mireasma mării, dulce, ca de azimi,
O mîngîie adesea-n zbor plutit.
Deasupra stă cu pieptu-mpădurit
Bătrînul Caucaz, stăpîn și reazim.

Nu-s bocete acolo, nu e geamăt,
Doar al viorii fără seamăn cînt
Slăvind al muncii libere avînt,
Din mal și pînă-n piscuri urcă-n freamăt.

Sămînța vieții noi, peste coclauri,
Rodit-a. Fructu-i copt și e bogat
Și oamenii au sufletul curat
Sclipește-acolo Lîna cea de aur.

A patriilor Patrie, slăvita,
In care toți, în veci de veci, sînt frați,
Lumina vie-nscrie cu nesaț
Pe zarea largă, numele-i: Colhida!"

In romînește de **Nina CASSIAN**

ANUNȚUL cu BUCLUC

de **Boris LASKIN**

Ilustrații de I. SEMIONOV

De obicei, în ajunul sărbătorilor ne întîlnim cu toții la clubul Academiei. Oamenii noștri sînt veseli întotdeauna, bine dispuși. Nu sîntem, deci, nevoiți să invităm oameni străini, amatori de o partidă de... rîs.

De vreo săptămînă, însă, se răspîndise prin facultate o veste care ne tulburase pe toți; se zvonise anume că maiorul Sokolov are de gînd să dezerteze din rîndurile noastre neclintite pînă acum — ale celibatarilor convinși.

Înțelegeți, deci, de ce — la întîlnirea noastră obișnuită de sîmbătă seara la club, cînd a apărut maiorul, cu oarecare întîrziere, îngîndurat și cam distrat—discuția s-a încins dintr-o dată, fără nici un preambul, după cum se exprimă diplomații.

— Orice ați spune, începu căpitanul Kozacenko, un om îndrăgostit poartă pe chipul său un fel de pecete care-l deosebește de alți muritori: are o privire fixă, un surîs fugar, vorba îi este incoerentă... Dar aceste semne nu le capătă dintr-o dată, ci se formează, cum s-ar spune, cu vremea. Ceea ce este însă mai curios, e faptul că îndrăgostitul începe să-și piardă memoria. El uită cu desăvîrșire pe acei care l-au condus pe acest drum al dragostei, drum spinos, dar în genere plăcut și plin de desfătare...

— Ce rost are această deviere lirică? întrebă Sokolov.

Kozacenko dădu din cap a mustrare:

— Ia priviți-l! Ei, cum vă place?... Dumnealui consideră că noi, prietenii săi, și mai cu seamă eu, n-avem nici în clin, nici în mînecă cu toată această poveste.

— Omul își făurește singur propria lui fericire, exclamă solemn Sokolov și, fără să fie văzut de Kozacenko, ne făcu un semn cu ochiul.

— A, așa stă chestia! exclamă Kozacenko. Bine! Vă rog atenție, tovarăși ofițeri. Sîntem doar între noi; hai să cercetăm cazul...

Ne-am apropiat fotoliile. Vocea căpitanului Kozacenko căpătă tonul unui procuror.

— Tovarășe maior, ne-ați putea informa cumva ce anunț ați dat la ziar, nu demult?...

— Un anunț obișnuit. „Ofițer singur, închiriază cameră pe timp de un an."

— Admirabil. Și al cui număr de telefon l-ați indicat, mă rog în acest anunț?

— Întrucît n-am telefon, am dat numărul tău. Și ce-i cu asta?

— O clipă! Vasăzică așa. Eu stau seară de seară acasă, muncesc, întocmesc conspecte la istoria militară și sînt nevoit să-mi întrerup studiul din minut în minut... Pentru ce, mă rog?... Pentru că cei care doresc să-și închirieze camera unui ofițer singur, îmi telefonează mie. Iar eu, ca să zic așa, în detrimentul studiilor mele, stau și notez cu multă abnegație adresele și telefoanele, pentru ca la urmă, în loc de recunoștință, să ascult declarațiile pline de ifose, ale maiorului Sokolov, precum ați auzit: „Omul își făurește singur propria sa fericire".

— Îmi mențin părerea, spuse scurt Sokolov.

Kozacenko ridică mîna în semn de protest:

— O clipă. N-ai cuvîntul... Ei, așa. Într-o zi mă pregăteam să mă duc la teatru. La plecare îi rugai pe cei ai casei să noteze numerele de telefon ale tuturor celor care îmi vor telefona în lipsă. Și iată că, tocmai în seara aceea, îmi telefonează maiorul Fomin.

Îl rog pe maiorul Fomin să completeze declarațiile mele. Nu, nu, nu-i nevoie să te ridici... Poți să vorbești stînd jos, se adresă Kozacenko lui Fomin, deși acesta nici nu avea de gînd să se ridice din fotoliu.

— Ei, iată cum s-au petrecut lucrurile, tovarăși ofițeri—începu Fomin, cu același ton grav, imitîndu-l pe Kozacenko. În seara aceea, mă aflam la sora mea, la

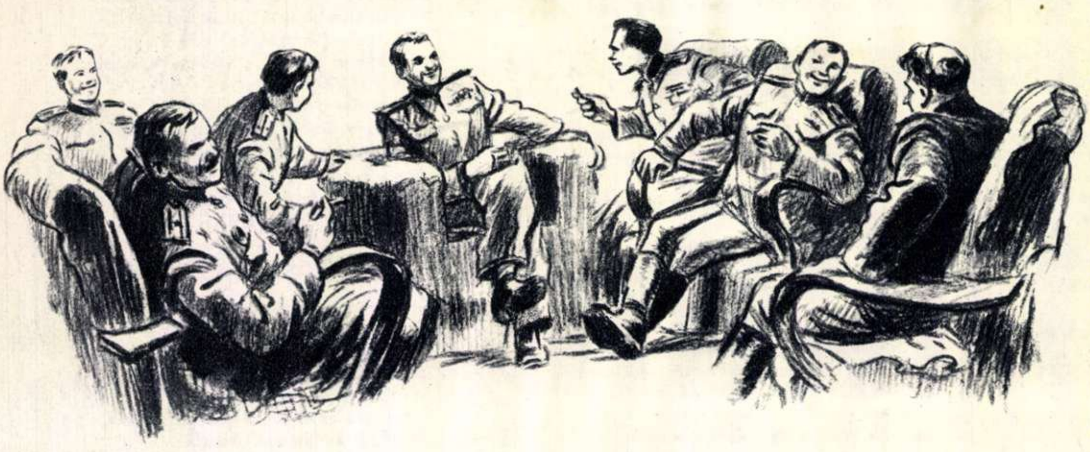

Katiușa. I-am telefonat de acolo lui Kozacenko, vrînd să-i propun să mergem duminică la schi. Nu l-am găsit acasă, și, pentru orice eventualitate, i-am lăsat numărul de telefon al surorii mele.

— Întocmai, confirmă Kozacenko; iată lista telefoanelor printre care se află și numărul Katiușei Fomina, pe care Sokolov l-a primit de la mine...

— Nu vă puteți închipui ce s-a petrecut în ziua următoare! zîmbi Fomin.

Trîntit într-un fotoliu, Sokolov răsfoia o revistă prefăcîndu-se cufundat într-o lectură care-l interesa în mod deosebit. Se putea crede că cele spuse de Fomin nu-l priveau.

— Puțin mai înainte, continuă Fomin, sosise la Moscova, venind din regiunea Briansk, fratele meu Feodor, director la un S.M.T. Locuia la Katiușa, care are o cameră bună... Nu-i așa că are o cameră bună? se adresă el lui Sokolov.

— Bună, confirmă Sokolov, chiar foarte bună!

— Trebuie să vă spun că fratele meu Feodor este un vînător pasionat. Are o sumedenie de arme de toate sistemele, tot felul de cîini, care de care mai ciudați, și mai are studii vînătorești superioare. Și iată că, cu prilejul ultimei sale vizite, aduse un cățel. Un setter-gordon de toată drăgălășenia, cu botul negru și pete galbene. Vi-l închipuiți?... Numai că n-avea cine să-l îngrijească și am fost astfel nevoiți să-l vindem. În acest scop am afișat în vecinătatea casei vreo cinci anunțuri...

— Ei, ai cam luat-o razna, zise Kozacenko. Te rog, vino la chestie...

— Nu-l întrerupe, zîmbi Sokolov... De cățel va mai fi nevoie în desfășurarea acțiunii, ca să spun așa...

— Da, continuă Fomin, într-o seară, Feodor se ducea la cinematograf și, înainte de plecare, îi spuse soră-mi: „Katiușa, mi-a promis un tovarăș că o să treacă pe la mine. Nu știu dacă va veni sau ba... E un tovarăș din anii războiului... Am stat împreună în spital, a avut o contuzie. E un flăcău admirabil, numai că din cînd în cînd mai vorbește într-aiurea. Urmare a contuziei... Dacă, zise el, i se va întîmpla s-o ia razna, va începe să-și amintească de spital. Tu, schimbă vorba și atît. Asta-i primul lucru. În al doilea rînd, dacă va veni cumpărătorul, nu te grăbi să arăți cățelul și nu-i prezenta pedigree-ul. Tu, zice el, înainte de toate caută să-ți dai seama ce fel de om e cumpărătorul. Dacă cumva este un om cu inimă rece și, în general, un om antipatic, nu i-l vinde. Cu un asemenea stăpîn nu-i va merge bine cîinelui.

Fomin tăcu deodată.

— Ei, și mai departe?...

— Și ce s-a întîmplat după aceea?

— Mai departe să povestească el, zise Fomin către Sokolov, bătîndu-l pe spate.

Sokolov scoase o țigară și începu să se caute prin buzunare. Atunci, se aprinseră deodată cîteva chibrituri. Acest gest colectiv însemna: „Hai, nu ne mai chinui!... Povestește-ne mai departe!“

Și Sokolov își începu povestirea:

— Iată cum s-au desfășurat evenimentele în continuare: am primit de la Kozacenko lista cu numerele de telefon. Am format primul număr de pe listă; camera nu părea a fi prea bună. La al doilea, era prea departe de Academie. Sun la al treilea și zic: „Sînt cu anunțul“. Răspunde o voce de femeie — în treacăt fie zis — uimitor de plăcută. „Dacă aveți timp, zice, puteți veni chiar acum.“ Și-mi dă adresa ei.

Sosesc, intru, mă întîmpină o fată tînără și fermecătoare. M-am prezentat: „Maiorul Sokolov“. Ea îmi răspunde: „Bună ziua, Fomina“. Intrăm într-o cameră luminoasă, comodă, în general o cameră bună. O sumedenie de cărți. Mă gîndesc: „E plăcut. Casă de intelectuali“. Tînăra mă pofti: „Luați loc, vă rog“.

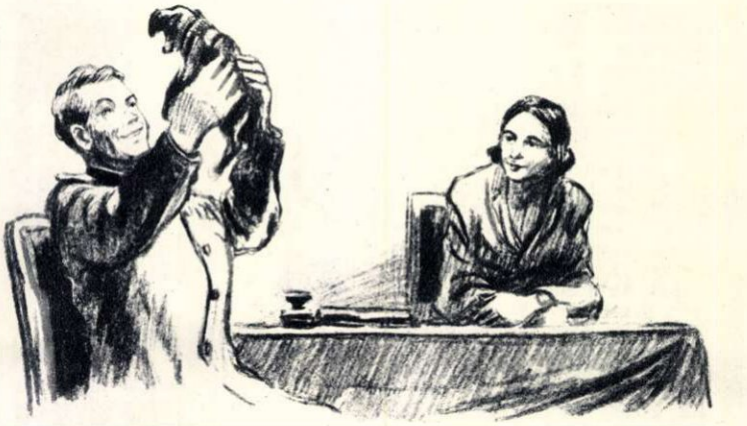

Mă așez, o privesc, apoi zic: „Dumneavoastră sînteți Fomina? Și eu am un prieten Fomin.

Fata zîmbește: „Știu, știu...“

Zic: „Am fost multă vreme vecini. Uite-așa, aci era patul lui și alături al meu...“ încerc eu să-i explic.

În privirile fetei citesc un fel de teamă sau compătimire... Deodată mă întreabă: „Ați ascultat opera Carmen? Un artist bulgar a cîntat de curînd rolul lui José“.

Îi răspund: „Nu, din păcate n-am ascultat-o“. Și încerc să continui cu explicațiile: „Patul lui stătea așa, iar al meu așa. Îmi amintesc cum, odată, noi...“

Dar fata mă întrerupse din nou: „Ce spuneți de iarnă asta grea?...

Îmi spun: „Ciudată fată“.

Și n-apuc să-i răspund că ea mă întreabă iar: „Ei, cum vă place la noi?“

M-am ridicat în picioare, am privit camera cu atenție, am pipăit mobilele, am ciocănit în perete, m-am interesat dacă peretele dă în afară, și-apoi i-am spus: „Îmi place. Foarte mult îmi place. Oare locuiește multă lume în apartamentul acesta?“

„Nu. Doar bunica, niște nepoate și eu. E drept că acum e și Fedia aici... Dar el pleacă în curînd.“

Bag de seamă că mă privește iarăși nu știu cum...

Zic: „Scuzați-mă, dar am impresia că vă e teamă de mine.“

Fata dădu din cap: „N-nu... N-am nimic. Ce ideee...?“

Atunci o întreb: „Cu ce vă ocupați, dacă, firește, nu-i secret?“

Fata răspunde: „Termin institutul de teatru, facultatea de regie.“

„A, așa!... Interesant... Dar... gaze aveți?...“

O văd cum se trage înapoi și spune cu o voce tremurîndă: „Fedia se întoarce peste o oră. Poate mai treceți altă dată pe aici...“

„Care Fedia? Nu cunosc nici un Fedia“.

„Vai de mine, se vede că am greșit. Dumneavoastră ați venit probabil pentru anunț?...“

„Sigur.“

„Doamne! Mi s-a luat o piatră de pe inimă!... Eram convinsă că sînteți... contuzionat“.

Zic: „Nu, deocamdată n-am băgat de seamă că aș fi... lovit... Dar să revenim la anunț, zic. Ce puteți să-mi propuneți?...“

Bag de seamă că fata se încurcă, mă privește chiorîș, se intimidează.

„Iertați-mă, dar am o întrebare. Poate că vi se va părea ciudat, dar povestiți-mi, ce fel de om sînteți?...“

Zic: „Mă rog. Nu văd nimic curios în întrebarea dumneavoastră. E o întrebare foarte la locul ei. Ce să vă spun despre mine? Sînt ofițer singur, studiez. Învăț mult, beau puțin, și asta numai în societate. Mă interesează mult arta, mi-e drag fotbalul...“

„Spuneți-mi... Sînteți un om bun?...“

„Da, pînă acum tovarășii nu s-au plîns de caracterul meu.“

„Ei, ce să zic, sînt foarte bucuroasă. Și... vă plac cîinii?“

„Ce întrebare!“ mă gîndesc. Totuși, răspund liniștit: „În mod normal, da, dacă nu sînt prea mulți.“

„În cazul de față, după cum cred că vă dați seama, este vorba numai de un singur cîine...“

Nu mai înțeleg nimic, dar, pentru orice eventualitate, o liniștesc: „Cu un singur cîine, am să mă împac întotdeauna. Cum s-ar spune, voi încerca să găsesc un limbaj comun cu el...“

Mă uit, fata rîde: „Nădăjduiesc că spuneți adevărul!“

„Bine înțeles. Dar cred că asta nu-i chiar atît de important.“

„Ba nu, e important, foarte important. Dacă aș ști că nu iubiți cîinii, nici n-aș mai sta de vorbă...“

Ei, de data aceasta m-am simțit jignit. Zic: „Dar pentru ce vorbiți așa?...“

Fata nu răspunse și, deodată, scoase de undeva de sub masă, un cățeluș foarte simpatic și mi-l întinde. Îl iau în mînă. Cîinele scoate un lătrat scurt. O dată, de două ori. Apoi se gudură și mă linge pe nas.

Mîngîiam cățelul și mă gîndeam: „Fiecare om cu pasiunea lui. Desigur că fata asta adoră cîinii.“

Stăm și ne uităm unul la altul. Nu știu ce impresie i-am făcut, dar mie grozav mi-a plăcut fata. Și mă trezesc spunîndu-i: „Despre mine v-am raportat. Aștept să spui și mata ceva...“

„Cu plăcere. Înainte de toate, cîteva cuvinte despre părinți. Sper că vă interesează?...“

Zic: „Firește! Cum? Și părinții stau tot aici?“

Fata răspunde: „Nu, sînt la Fedia, la frate-meu, în regiunea Briansk. Acolo sînt păduri, cîmpii, ai unde să te întinzi.“

„Ei, desigur, acolo e cu totul alt aer!“

„Vasăzică, despre părinți. Tata și mama sînt minunați. Amîndoi au obținut medalii. Ba, tatăl are chiar două...“

„Îmi pare foarte bine, zic, dar întrucît ei nu locuiesc aici, mă interesează, cum s-ar spune... mai puțin.“

„Înțeleg. În general, mai uitați-vă și gîndiți-vă. Eu nu vă silesc să-l luați cu tot dinadinsul. Pot să vă aduc imediat și documentele...“

„Ce vă trece prin minte? Nu-i nevoie? Văd doar cu cine am de-a face. Vă amintesc doar că n-am nevoie de ea decît pentru un an.“

„Numai pentru un an?... se minunează fata. Și ce-o să faceți după aceea?“

„Voi termina studiile, voi primi numirea și voi pleca. Mi-o închiriați doar temporar. O iau, ca să zic așa în arendă...“

Fata, nedumerită, holbează ochii mari: „Ce? Despre ce vorbiți?...“

„Cum despre ce? Despre cameră“.

„Despre care cameră?...“

„Chiar despre aceasta...“

Fata dădu din mîini: „iertați-mă, dar nu mai înțeleg nimic. Cum de ați ajuns aici?...“

„Am venit după anunț“.

„După anunțul nostru?...“

„Nu, după anunțul meu: „Ofițer singur închiriază cameră pe timp de un an...“

Mă uit cum fata se îneacă de rîs: „Ia te uită, eram convinsă că vorbim despre cîine!...“

Fata rîde cu hohote, cățelul latră, iar eu nu înțeleg nimic. Vă dați seama?...

În toiul acestor emoții, intră în cameră un bărbat: fratele ei, Fedia. Îl privesc, leit maiorul Fomin. Fata îi povestește îndată fratelui ei despre discuția noastră plină de... miez și începem tustrei să hohotim de s-au adunat toți vecinii.

A doua zi m-am întîlnit din nou cu Katiușa. M-a invitat la producția de fine de an, „Cu dragostea nu-i de glumit“. Ne-am amintit din nou de încurcătura noastră și atîta ne-am înveselit în sală, încît i-am scos din sărite și pe actori, deoarece rîdeam tocmai la pasajele care se pretau cel mai puțin la rîs.

Maiorul Sokolov își încheie povestirea și, după ce însuflețirea din salon se mai potoli, Kozacenko ștergîndu-și ochii de lacrimi, zise:

— Mda!... Îmi dau seama că rolul meu în această afacere nu e de prim rang, dar nici de ultimul... Vorba e, ce facem de acum înainte?... Dacă ni se mai telefonează, să reținem cameră? Să mai notăm numerele de telefon?

Maiorul Sokolov nu răspunde imediat. Schimbînd o privire cu Fomin, se ridică în picioare și spuse cu o voce înceată:

— Nu le mai nota.

— Are cameră, zise confidențial Fomin.

— Firește, zîmbi Kozacenko. Are cameră și nu mai este... „ofițer singur“...

Béla Bartók ŞI ŢARA NOASTRĂ

de Viorel COSMA

Recenta Hotărîre a Consiliului Mondial al Păcii de a i se acorda, post mortem, Premiul de onoare al Păcii pe anul 1954 marelui compozitor maghiar Béla Bartók, a fost primită cu o vie satisfacţie de poporul romîn. Muzicologia noastră se mîndreşte că a putut contribui la dezvăluirea documentelor de bază care au dus la acordarea acestei înalte distincţii lui Bartók. Se putea oare exprima mai clar ideea păcii şi înfrăţirii între popoare — acum mai bine de 20 ani, cînd fascismul începea să ameninţe pacea omenirii — decît a făcut-o Bartók, cercetătorului romîn Octavian Beu, prin scrisoarea din 10 ianuarie 1931? Cît adevăr şi dragoste de oameni se desprinde din cuvintele: „*crezul meu, de care sînt cu totul conştient de cînd mi-am găsit menirea mea de compozitor, este înfrăţirea popoarelor, o înfrăţire în ciuda tuturor războaielor şi discordiilor. Această idee încerc — pe cît îmi permit puterile — să o slujesc prin muzica mea!*“

... Începuse primul război mondial. Bartók culegea cu mare pasiune cîntecul nostru popular din Transilvania, de frumuseţea căruia eram entuziasmat. Publicase în anul 1913, cu ajutorul Academiei Romîne, prima colecţie de melodii populare romîneşti din Bihor. „*Ceea ce doresc mai mult este ca pacea să se menţină cel puţin între noi şi Romînia*“, îi scria, la 27 septembrie 1914, lui Ion Bianu, bibliotecarul Academiei Romîne. Compozitorul gîndea şi milita sincer pentru prietenia celor două popoare. Războiul însă a izbucnit şi Bartók a trebuit să se mulţumească cu melodiile culese pînă în anul 1918.

Artist multilateral (compozitor, pianist, critic muzical, folclorist şi pedagog), Bartók a fost una dintre cele mai strălucite figuri ale muzicii maghiare contemporane. Béla Bartók s-a născut în anul 1881, într-un sat romînesc din Banat şi a murit în anul 1945, în America. El a jucat un rol deosebit de important în propagarea unei arte muzicale naţionale. Vreme de peste 40 de ani, Bartók a cercetat şi a cules folclor muzical maghiar, slovac, romînesc, arab etc., alcătuind una din cele mai vaste colecţii populare din prima jumătate a veacului nostru, pe care însă nu a avut fericirea să o vadă publicată. Numai în anii şi cu sprijinul puterii populare, colaboratorul său cel mai apropiat, Zoltan Kodaly, a împlinit visul marelui nedreptăţit.

Strîns legat de poporul său, Béla Bartók a promovat în muzică specificul popular maghiar; la aceasta a contribuit şi nevoia de a ieşi din impasul pricinuit creaţiei sale de ultraindividualismul muzicii post-romantice (sub influenţa căreia s-a aflat cîtva timp). Mai întîi el şi-a îndreptat atenţia către muzica populară maghiară, iar apoi şi spre muzica celorlalte popoare din jur. Astfel, au luat naştere cercetările şi culegerile sale de folclor, iniţiate în anul 1905. Ele l-au ajutat să-şi reînnoiască din temelie creaţia, din care desprindem cele 3 concerte pentru pian şi orchestră, cvartetele, baletele „Prinţul cioplit din lemn“ şi „Mandarinul minunat“, opera „Castelul ducelui Barbă Albastră“, simfonia programatică „Kossuth“, liedurile ş.a.

Datorită lui Bartók, comorile artei poporului romîn au fost cunoscute pe întregul glob de către unii dintre cei mai străluciţi cercetători şi compozitori (Ravel a cunoscut, prin el, cîntecele romîneşti din Bihor). În cristalizarea concepţiei sale despre folclor, un rol de frunte l-au avut şi cercetătorii noştri Kiriac, Vidu, Brediceanu, Brăiloiu, Bîrlea, Buşiţia ş.a., care l-au ajutat — fie direct, fie prin corespondenţă — la pătrunderea şi înţelegerea diferitelor aspecte şi caracteristici ale muzicii noastre populare. Socotim că nu greşim dacă afirmăm că, în contact cu folclorul romînesc, cu publicaţiile noastre, datorită ajutorului critic primit din partea cercetătorilor noştri s-a născut concepţia sa robustă, şi azi valabilă, asupra folclorului.

Prima sa culegere de folclor muzical romînesc este intitulată: „Cîntece poporale romîneşti din comitatul Bihor“. Melodiile cuprinse în această lucrare au fost adunate — majoritatea cu fonograful — (după cum mărturiseşte în prefaţă), „*timp de trei săptămîni în vara anului 1909 şi într-o săptămînă din iarna anului 1910, din împrejurimile obîrşiei Crişului Negru...*“

A doua cercetare sistematică de folclor muzical romînesc, Bartók a întreprins-o în Maramureş.

Însoţit, de astă dată, de Ion Bîrlea, Bartók a cutreierat, în martie 1913, o serie de comune. Culegerea sa (de aproape 200 de cîntece) a apărut în 1923 la München, sub titlul „Muzica populară a romînilor din Maramureş“, volumul fiind precedat de un amplu şi documentat studiu introductiv asupra folclorului muzical maramureşan.

Béla Bartók la arhiva de folclor a Societăţii Compozitorilor Romîni din Bucureşti,

A treia culegere sistematică, făcută de Bartók în Ardeal, s-a desfăşurat în decembrie 1913, în ţinutul Hunedoarei. Observînd că aici „*romînii au păstrat forma originală probabilă a muzicii lor în chipul relativ cel mai neatins*“, el a întreprins această cercetare în sudul Transilvaniei, spre a putea apoi să treacă la generalizări şi studii de folclor comparat. Rezultatele acestei culegeri le-a concretizat într-un studiu publicat în martie 1920, în revista „Zeitschrift für Musik Wissenschaft“, pe care l-a însoţit de 8 melodii populare, în anexă. În acest studiu, Béla Bartók face o împărţire a muzicii noastre populare din Ardeal în dialecte teritoriale, împărţire de o deosebită însemnătate ştiinţifică.

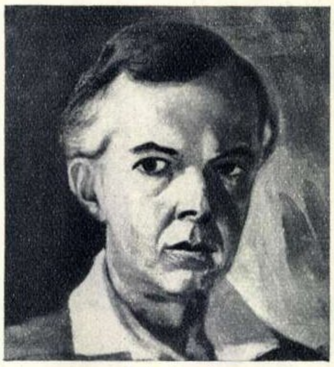

Béla Bartók
Portret în ulei executat de I. Buşiţia — 1917

Béla Bartók a mai cercetat regiunea secuiască, nord-vestul Ardealului, Banatul etc., intenţionînd o călătorie în Moldova, cu scopul „*de a studia acolo muzica populară atît a ciangăilor, cît şi a romînilor*“ (din scrisoarea către I. Bianu din 20 mai 1914).

În sfîrşit, ultima culegere de cîntece populare romîneşti tipărită de Bartók o constituie „Melodiile colindelor romîneşti“ (Viena 1935). Ea cuprinde aproape toate colindele şi cîntecele de stea, culese între anii 1909 şi 1917.

Pe lîngă culegerile amintite, trebuie să mai menţionăm studiul lui Bartók intitulat „Cîntecul popular maghiar şi al popoarelor vecine“ (Budapesta, 1938), lucrare unde găsim interesante caracterizări ale muzicii noastre populare, studiată comparativ cu muzica populară maghiară, slovacă şi ruteană.

Culegerile de folclor muzical ale lui Bartók şi concluziile la care a ajuns, făcînd sinteza materialului adunat, au influenţat considerabil creaţia sa. Multe compoziţii folosesc teme populare, dintre care unele romîneşti.

Béla Bartók a fost şi un prieten sincer al ţării noastre, care s-a străduit să ne cunoască îndeaproape trecutul, realizările culturale, limba, obiceiurile. Nenumărate fapte dovedesc dragostea lui faţă de poporul romîn şi creaţia sa. Încă de pe vremea cînd culegea cîntece populare în Bihor, Bartók a început să studieze limba romînă.

El îi scria lui I. Buşiţia: „*din luna septembrie, voi începe iarăşi să studiez cu sîrguinţă gramatica romînă*“, menţionînd, totodată, că şi-a procurat şi citeşte o serie de cărţi romîneşti, printre care „Din bătrîni“ de I. Slavici.

Bartók era conştient de piedicile pe care şovinii maghiari, ca şi cei romîni, le puneau în calea înţelegerii între cele două popoare. El era însă ferm convins că în cele din urmă, prietenia va triumfa asupra urii. „*Vă rog foarte mult să primiţi în chip prietenos* — scria Bartók lui I. Buşiţia, în timpul primului război mondial — *cele trei cărţi pe care vi le trimit, ca simbol al viitoarei amiciţii romîno-maghiare. Deocamdată, această amiciţie întîrzie în urma „binecuvîntatei“ activităţi a lui Appony, dar va veni ziua cînd bătrînii cu barbă lungă vor pieri, iar locul lor va fi luat de tineretul de astăzi*“...

★

În anul 1940, cînd regimul hitlerist — „regim de jefuitori şi asasini“, cum l-a numit el — i-a cuprins patria, compozitorul a părăsit Ungaria, stabilindu-se în America. Îndurînd o mizerie cumplită, înjosit şi umilit, Bartók a mai trăit doar 5 ani. Este concludent faptul că în testamentul său a menţionat: „*Atîta timp cît la Budapesta şi în Ungaria va exista o piaţă sau o stradă purtînd aceste două nume* (Hitler şi Mussolini — N. R.), *doresc să nu existe în ţara mea nici o stradă, nici o piaţă, nici un monument public, amintind numele meu...*“ Un recent volum al muzicologului Halsey Stevens, publicat în 1953 la New-York, ne informează despre munca sa din ultimele clipe, despre existenţa unor lucrări inedite ale lui Bartók, inspirate din folclorul nostru, scrise în 1915. („Nouă cîntece romîneşti“, pentru voce şi pian, şi „Două cîntece romîneşti“, pentru 4 voci feminine), precum şi despre o statistică a celor mai multe transcrieri şi imprimări ale lucrărilor sale din America.

Tot din această ultimă perioadă — ca un document al dragostei pentru folclorul nostru — datează şi rîndurile scrise la 30 ianuarie 1944, prietenului său, violonistul Iosif Szigeti: „*Aci am început o lucrare foarte interesantă... aranjez şi stilizez textele melodiilor populare romîneşti, 2000 de bucăţi. Cred că o să iasă la iveală — cel puţin referitor la ţărani — multe lucruri interesante... Iată cu ce mă ocup acum, şi aştept terminarea perioadei mele de exil*“. Prăbuşirea regimului hortist din Ungaria şi instaurarea regimului democrat-popular au venit însă prea tîrziu pentru el; moare în America în 1945. Dar Béla Bartók a rămas cu noi, alături de noi. Prin opera sa nemuritoare, închinată păcii şi frăţiei între popoare.

De vorbă cu stelele PRIN RADIO

Nebuloasa „Voal" din constelația Lebăda, ← formată din gaze și pulberi.

de prof. dr. CĂLIN POPOVICI

Acum aproape treizeci de ani, planeta Marte a trecut foarte aproape de pămînt, așa cum va mai trece și în anul viitor. Pe atunci, mulți amatori de radio, cu mințile înfierbîntate de poveștile fantastice despre marțieni, pîndeau nerăbdători, la aparatele lor, primirea vreunui mesaj revelator: „Pămînteni, atențiune, trăim!“ Dar nici un astfel de mesaj n-a fost auzit. Doar pîrîituri obișnuite și paraziți radiofonici de care vrem să scăpăm cu toții și care, la începuturile radiofoniei, erau și mai numeroși ca acum.

Cu cercetarea acestor paraziți, în vederea cunoașterii cauzei lor și a îndepărtării lor, s-au ocupat mulți oameni de știință. Acum vreo douăzeci de ani, un inginer radiofonist a observat că unele zgomote parazite, prinse de el pe lungimea de undă de 15 m, reveneau cu aceeași tărie după 23h și 56m. Dar aceasta este perioada după care stelele revin în același loc pe cer, este perioada de rotație a pămîntului. Dacă zgomotele din aparatul de radio reveneau cu aceeași intensitate după 23h și 56m, însemna că sursele care le produceau reluau același loc pe cer, că misterioasele zgomote erau provocate de aștri cerești, că erau „zgomote cosmice“, produse de undele radioelectrice trimise de anume aștri.

Dar, mai mult decît atît: inginerul radiofonist a observat că zgomotele receptate erau mai puternice în lungul fîșiei alburii a Căii Laptelui, și anume în direcția constelației Săgetătorului din Calea Laptelui, direcție în care se află mulți nori de stele și centrul sistemului nostru stelar, sau al Galaxiei noastre — cum i se spune acestuia.

Astronomii au putut spune că aud, în sfîrșit, „zgomote cerești“. Ce departe erau ele, însă, de sunetele armonioase pe care filozofii greci din vechime credeau că le emit sferele de cristal în mișcare, sfere pe care, chipurile, ar fi fost ficsați aștrii cerești, ca niște cuie de diamant! Această „muzică a sferelor cerești“ era un basm, ca multe alte basme ale antichității, pe cînd „zgomotele cosmice“ sînt realități care au dat naștere unei noi ramuri a astronomiei — „Radioastronomia“.

Această știință folosește, în locul lunetelor și telescoapelor obișnuite, mari antene dirijate — „radiotelescoape“ — cu care se prind slabele unde radioelectrice trimise de aștri. Cel mai mare radiotelescop este format dintr-un fel de „oglindă“ concavă alcătuită dintr-o rețea de fire și avînd 76 metri în diametru; el este de 16 ori mai mare decît cel mai mare telescop optic din lume și va intra în funcțiune în anul 1956.

Astronomii și-au pus întrebarea dacă soarele nostru nu trimite și el unde-radio; răspunsul la această întrebare a venit într-un mod cu totul neașteptat. În timpul celui de al doilea război mondial, s-a folosit mult tehnica de radio-locație, radar; prin această tehnică se trimit spre anume obiecte unde radioelectrice scurte și se înregistrează intervalul de timp după care ele sînt reprimite prin reflexie. Căci, după cum sunetele sînt reflectate dînd un ecou, tot așa și undele scurte-radio ne dau, prin reflexie, „radio-ecoul“. Totul este să putem măsura foarte precis micul interval de timp dintre trimiterea undelor și primirea radio-ecoului — interval mic datorită faptului că undele acestea străbat foarte iute distanțele, înaintînd cu 300.000 km pe secundă. Or, știind viteza cu care se deplasează undele și timpul pe care l-au folosit pentru parcurgerea unei anumite distanțe, printr-o simplă împărțire, putem afla acea distanță. Cunoscînd și direcția în care am trimis undele, putem localiza obiectul care a produs ecoul, adică îl putem radio-localiza (de unde numele tehnicii respective, de „radio-locație“).

În acest fel, în timpul războiului, cunoscîndu-se precis, cu ajutorul radio-locației, poziția avioanelor dușmane, ele puteau fi urmărite și atacate. În anul 1942, niște aparate radar, urmărind un grup de avioane germane, au avut la un moment dat recepționarea încurcată de niște unde necunoscute. La început, operatorii au crezut că inamicul descoperise o nouă armă, dar foarte curînd ei s-au lămurit: avioanele urmărite erau spre asfințit, în direcția soarelui; deci acesta, pe care se aflau atunci și multe pete agitate — active, cum li se spune — era autorul radiațiunii misterioase. Astfel, s-a descoperit „zgomotul solar“, care acum este studiat zilnic de multe observatoare din lume.

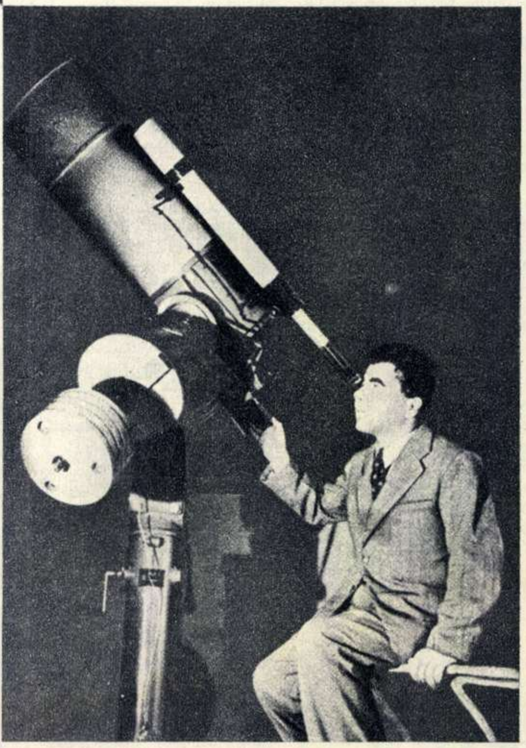

Savantul sovietic V. Ambarțumian, o somitate în astronomie, studiind Galaxia.

Dar astronomii nu s-au mulțumit numai să primească undele radioelectrice trimise de aștrii cerești și de soare, ci și-au pus întrebarea dacă nu pot folosi tehnica radar pentru ca să trimită, la rîndu-le, radiounde spre corpurile cerești apropiate și să recepționeze apoi ecoul lor. Și întrebarea s-a transformat, după o vreme, în realitate. Visul milenar al oamenilor de a stabili contactul cu corpurile cerești a fost realizat pentru prima oară, în anul 1946. Departe încă de trimiterea unor rachete cu astro-nauți, s-au trimis doar unele impulsuri radioelectrice. Iată, deci, că acestea au fost primii mesageri trimiși de pe pămînt, spre lună. Radioundele au ajuns la suprafața lunii și s-au înapoiat, prin reflexie, după 2,56 secunde! Această experiență a fost concepută în U.R.S.S. de cunoscutul fizician Papalexi.

În trecut, astronomii au măsurat depărtarea pînă la lună și pînă la soare prin alte procedee, obținînd distanța soare-pămînt cu o precizie de 1/10.000. Noua tehnică radar va permite să se determine distanța cu o precizie mult mai mare. Va trebui, însă, să avem surse emițătoare radioelectrice foarte puternice, care să poată „bate“ nu numai pînă la lună, ci și pînă la cele mai apropiate planete!

Radioastronomia s-a dezvoltat însă, mai ales, în legătură cu undele radioelectrice emise chiar de corpurile cerești. Cu toate că această știință este foarte tînără, ea ne-a adus, de pe acum, neașteptate cunoștințe despre aștri și univers. În primul rînd, ne-a permis să utilizăm noi căi de acces la aștri. Căci radioundele nu sînt absorbite, așa cum sînt razele luminoase, de norii de praf cosmic, și de aceea pot merge mult mai departe în spațiul din Galaxia noastră, bogat în astfel de praf. Cu fel de fel de instrumente, mai simple sau mai complicate, putem recepta astăzi undele radioelectrice pe care ni le trimit aștrii, începînd de la cele ce au o lungime de cîțiva centimetri, pînă la cele de 15-20 m lungime de undă. A vorbi însă cu stelele prin radio nu este un lucru atît de simplu. Trebuie descifrate hieroglife mai complicate decît toate scrierile omenești. Se pun zeci și zeci de întrebări: de unde vin aceste radiounde misterioase, în ce condiții iau ele naștere, ce mesaje ne aduc ele despre aștri etc. Nu toate aceste probleme au fost lămurite. Chiar în cazul soarelui, cea mai apropiată stea, problemele ridicate de „zgomotul solar“ sînt departe de a fi complet rezolvate. Totuși, cu privire la acesta, astronomii au dat unele explicații. Cîteodată se observă

RÖNTGEN-UL
ŞI GRINZILE DE BETON ARMAT

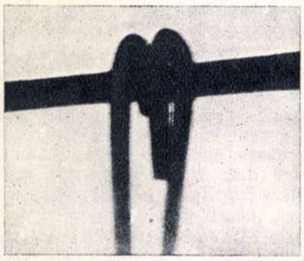

Rezultatul unei radiografii. Clişeul arată cu precizie că fierul din interiorul grinzii de beton este intact, nu prezintă nici o deteriorare.

Omul privi lung grinda de beton armat, apoi, arătînd-o cu degetul, spuse scurt tovarăşilor săi:

— Da, îi facem o radiografie...

Ţi se pare ciudat, nu, cititorule? Reciteşti, desigur, rîndurile de mai sus şi, în ultimă instanţă, ajungi la concluzia că ai de-a face cu o greşeală de tipar. Altfel, cum ar fi? Radiografii se fac numai fiinţelor vii. Cum o să se facă radiografie unei grinzi de beton armat? Şi cu toate astea, aşa este! Dacă n-ar fi numai în fotografie, ci aevea, în faţa ta, cei trei muncitori din faţa aparatului röntgen, pe care îi reprezintă fotografia de jos, ţi-ar risipi îndată nedumerirea. În locul lor, vom căuta să te lămurim noi...

Unul din materialele cele mai frecvent folosite în arhitectura modernă este betonul armat—alcătuit din aşa-numitul „fier-beton“ şi din beton. Din beton armat, se construiesc „scheletele clădirilor“, elementele lor de bază, menite să susţină greutăţi de sute şi sute de tone. Se întîmplă ca, uneori, după ani de rezistenţă mută, un asemenea „schelet“ să se avarieze. Atunci e pusă în pericol întreaga clădire.

Pentru prevenirea unor asemenea situaţii, se întreprind cercetări la clădirile ale căror grinzi de beton armat sînt socotite „suspecte“. Dar munca aceasta de depistare a „leziunii“ e anevoioasă şi costisitoare. Trebuie făcute sondaje, diferite probe şi analize; dispozitivul supus examinării trebuie sprijinit, ceea ce necesită mult material lemnos şi stînjeneşte mersul lucrărilor...

Un colectiv de tehnicieni de la Întreprinderea nr. 3 pentru proiectări de construcţii industriale din Budapesta, împreună cu un tehnician radiolog, s-au gîndit să uşureze această muncă anevoioasă şi, la capătul unor studii şi experienţe migăloase, au elaborat o metodă nouă, rapidă şi ieftină, pentru examinarea părţilor de construcţii „bolnave“. Ei au fost primii care au izbutit să radiografieze elemente de construcţie şi să vadă astfel în interiorul grinzilor de beton şi al elementelor de beton armat, aşa cum vede medicul-radiolog în interiorul corpului omenesc.

În ultimii ani, în R.P. Ungară au început să se folosească razele röntgen pentru examinarea unor obiecte de fier, plumb, alamă sau alte metale. Radiografierea obiectelor de beton şi beton armat rămăsese însă fără rezultate, deoarece, spre deosebire de diferitele metale, betonul are o structură foarte poroasă şi dispersează razele X. Munca perseverentă a celor şase cercetători a fost însă încununată cu succes: ei au reuşit să descopere metoda de a elimina prin filtrare proprietatea betonului de a dispersa razele X.

Cu ajutorul radiografiilor făcute cu aparatul special construit, se poate stabili exact mărimea porţiunii pe care este deteriorată o grindă de beton şi se poate localiza punctul unde este oxidat fierul-beton sau unde este putrezită o grindă de lemn. Aparatul este demontabil, poate fi deplasat cu uşurinţă, fiind aşezat pe roţi, iar pentru punerea lui în funcţiune nu se cere decît curent electric şi apă.

Iată, dar, cum primele rînduri ale acestui articol vi se par acum fireşti...

(După „Béke és Szabadság“)

Trei dintre cei şase inovatori, alături de neobişnuitul aparat Röntgen.

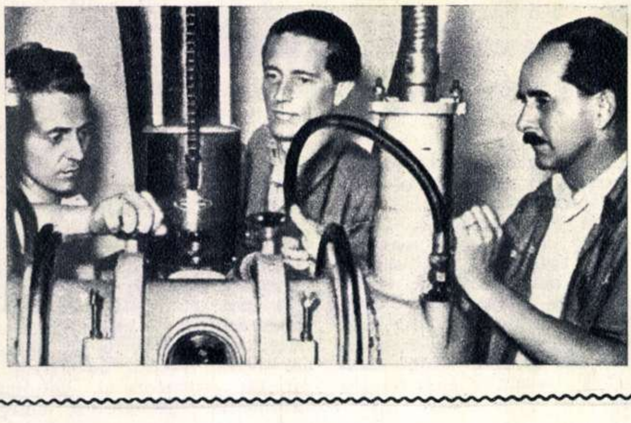

creşteri brusce, foarte intense, ale radiaţiei radioelectrice a soarelui care sînt legate de anumite fenomene pînă azi nedeplin lămurite, ce se petrec în soare. Urmărirea acestor fenomene pe soare are o mare importanţă practică. Astfel, cu prilejul producerii unor anumite erupţii, se observă pe pămînt o încetare bruscă a radiorecepţiei posturilor pe unde scurte îndepărtate, un fading brusc. Aceasta se datoreşte faptului că atmosfera înaltă a pămîntului nu mai reflectă undele radioelectrice ale acelor posturi, deoarece într-însa s-au petrecut anumite modificări electrice, în urma măririi brusce a radiaţiei ultraviolete a soarelui, mărire determinată de erupţiile de care am vorbit. De aceea studiul soarelui prezintă o importanţă foarte mare pentru radiocomunicaţiile de pe pămînt. Printr-însul, astronomii sovietici şi-au putut aduce în timpul războiului un aport preţios în conducerea operaţiilor militare, care depindeau de radiocomunicaţii, făcînd precizări asupra tulburărilor din soare şi ajutînd practic, prin aceasta, bunul mers al radiocomunicaţiilor.

Prin asemănare cu soarele, se crede că şi alte stele ar putea avea o radiaţie-radio analoagă şi că aceasta ar putea fi cauza „zgomotelor cosmice“ descoperite la început. Ele ar fi mai intense în direcţia Căii Laptelui, dat fiind că într-acolo se văd mai multe stele şi, cum acestea se pierd toate într-o lumină difuză în Calea Laptelui, aşa s-ar pierde şi zgomotul-radio într-un zgomot continuu — „zgomotul cosmic“. Dar lucrurile nu stau tocmai aşa. Faţă de toate celelalte stele, soarele e steaua cea mai apropiată de pămînt. Cu toată „apropierea“ aceasta, emisiunea sa radioelectrică e destul de slabă. Aşa stînd lucrurile, ce s-ar întîmpla dacă el s-ar afla la distanţa stelelor? S-ar mai putea oare recepţiona „zgomotul solar“? Bine înţeles că nu. Alte corpuri cereşti decît stelele trebuie, deci, să producă „zgomotul cosmic“. Prima sursă emiţătoare a fost descoperită în anul 1946, în constelaţia Lebedei, avînd o intensitate aproape ca a soarelui „calm“, deşi distanţa ei trebuie să fie de zeci de milioane de ori mai mare. Apoi, s-au descoperit numeroase alte radio-surse; numărul lor actual trece de sută. Dar ce sînt aceste „radio-surse“? Am spus că nu pot fi stele ca soarele nostru; dar atunci ce fel de aştri sînt? De-abia în ultimii ani s-au putut identifica obiectele cereşti care produc aceste surse discrete de unde radioelectrice. Să începem cu aceea din constelaţia Taurului. Ea s-a dovedit a fi nebuloasa Crab, denumită aşa din cauza asemănării ei cu un crab. Această nebuloasă are o structură filamentoasă, se extinde cu 1.100 km pe secundă şi este vestigiul unui imens cataclism ceresc. În regiunea ei, astronomii chinezi au observat, în anul 1054 al erei noastre, o stea nouă, extrem de strălucitoare — o supra-nouă. Astfel de apariţii sînt explozii cereşti ale unor stele care mai înainte au luminat cu străluciri mai mici de zeci de milioane de ori. La maximul de strălucire, dacă ar fi fost la aceeaşi distanţă ca soarele, steaua de care am vorbit mai sus l-ar fi întrecut de 500 milioane ori! În momentul exploziei, steaua aruncă în spaţiu o parte din învelişurile ei, care dau naştere nebulozităţii ce o înconjoară. Apoi, după cîteva luni, revine la o strălucire comparabilă cu cea anterioară.

Reiese clar din cercetările de pînă acum că sursele discrete radio nu sînt punctiforme, aşa cum arată toate stelele chiar cu cele mai mari telescoape, ci se prezintă sub forma unei mici suprafeţe pe sfera cerească. Ele nu sînt deci „radio-stele“ ci „radio-nebuloase“. Mulţi astronomi şi fizicieni, printre care şi cunoscutul astronom sovietic I. Sklovski—o autoritate în radioastronomie —au făcut o legătură între razele cosmice şi undele radioelectrice. Razele cosmice care pătrund în atmosfera înaltă a pămîntului sînt formate din particule elementare atomice — în special nuclee de hidrogen — de foarte mari energii. După aceşti astronomi, în timpul unei erupţii de supra-nouă iau naştere particule cosmice primare printre care şi electroni foarte rapizi ce se mişcă cu energii uriaşe în slabele cîmpuri magnetice ale nebulozităţiilor (unele din ele vestigii ale supra-novelor), dînd naştere, prin această mişcare, undelor radioelectrice. Razele cosmice sînt reîmprospătate în Galaxia noastră de exploziile supra-novelor, care au loc foarte rar, cam la două sute de ani o dată. Din cauza cîmpurilor magnetice slabe din Galaxia noastră, ele nu pot s-o părăsească, ci rătăcesc printr-însa, pierzîndu-şi însă energia după milioane şi milioane de ani, prin lovirea cu atomii gazelor interstelare.

Galaxia noastră este formată din 200-300 miliarde de stele, gaze şi praf cosmic, planete... Dincolo de ea sînt alte galaxii, alte aşa-numite universuri-insulă, la milioane de ani-lumină; cele mai depărtate dintre acestea sînt accesibile cu cel mai mare instrument actual, şi se află la o distanţă de unde lumina face două miliarde de ani ca să ne ajungă. Lumina ce ne parvine în acest moment a plecat, deci, de acolo înainte ca viaţa să fi apărut pe pămînt! Aceste sisteme stelare sînt formate din aştri similari celor din Galaxia noastră. Este natural, deci, să ne aşteptăm să primim şi de la ele unde radioelectrice. Şi, într-adevăr, s-au şi identificat unele radio-surse cu astfel de universuri-insulă mai apropiate, ca nebuloasa din Andromeda, cea din Triunghiul etc. Este impresionant să ştim că primim unde radioelectrice de la asemenea obiecte, aflate la distanţe de milioane de ani-lumină!

Încă în urmă cu ani, astronomii au descoperit că majoritatea Galaxiilor au o formă spirală. Nu puteau spune însă cu siguranţă acelaşi lucru despre Galaxia noastră, pentru motivul că observarea formei ei era mult mai dificilă fiind aşezaţi în interiorul ei. Cu ajutorul radioastronomiei s-a putut însă răspunde în ultima vreme la întrebarea: Galaxia noastră are şi ea o formă spirală şi această realitate a putut fi constatată prin observarea unor nori de hidrogen care emit unde radio pe 21 cm. şi care se află în braţele spiralei.

Din convorbirea cu aştrii prin radio, ştiinţa astronomiei înaintează cu paşi uriaşi... Undele-radio, vestigii ale unor catastrofe cosmice sau rezultat al unor fenomene electrice obişnuite în unele nebuloase, poartă cu ele secretele locurilor şi împrejurărilor în care au luat naştere. Descifrînd mesajul lor, vom pătrunde tot mai adînc în tainele cosmosului.

ORAȘ la GRANIȚĂ

— reportaj scris special pentru „Flacăra" —

de **Tadeusz SWITALA**
ziarist polonez

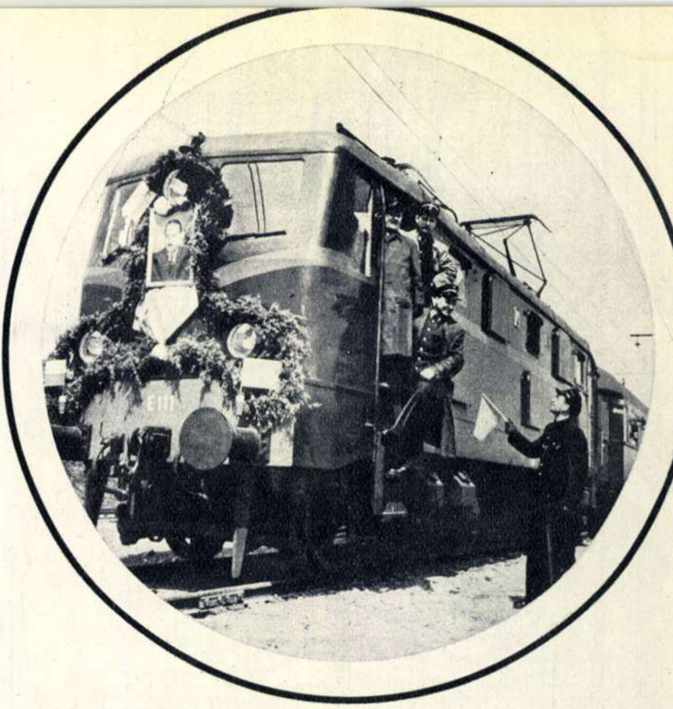

Acest tren electric, construit recent în uzinele poloneze, face legătura dintre Zielona Gora și restul țării.

Acolo unde apele repezi ale rîului Oder fac un cot larg, înconjurînd înălțimile, se află un orășel înecat în verdeață, o așezare cu aproape patruzeci de mii de locuitori. Numele său este legat de frunzișul pădurilor și de iarba ce înveșmîntă colinele, presărate din belșug de mîna darnică a naturii de-a lungul albiei rîului. Dacă o apuci pe aleea Slowacki și urci creasta dealului acoperită de vii pînă în vîrf, ți se deschide sub ochi, întinsă ca-n palmă, panorama întregului oraș. Priveliștea, cu un colorit bogat, zîmbitoare sub revărsarea florilor din grădini, este săgetată doar de coșurile zvelte ale fabricilor și de turnurile ascuțite ale vechii primării și ale bisericilor.

Zielona Gora (Muntele verde — n. t.) este o cetate poloneză durată în timpurile de demult, cetate vestită prin vinurile ei și țesăturile-i minunate. Cetate în care țesătorii se răzvrăteau adesea împotriva patronilor, iar serbările ce aveau loc la culesul viilor nu erau numai un prilej de bucurie pentru belșugul recoltelor, ci, în primul rînd, un prilej de manifestare a luptei pentru o cultură națională, de exprimare a protestului muncitorilor și țăranilor împotriva asupririi naționale.

Zeci și zeci de ani, orașul a zăcut în lanțurile moșierilor prusaci, zeci și zeci de ani, pseudosavanții prusaci s-au străduit să șteargă urmele naționalității poloneze și să dovedească, în schimb, originea germană a orașului, zeci și zeci de ani, pumnul mîrșav al polițaiului prusac s-a abătut asupra patriotului polonez ce nu voia să-și plece grumazul. Zadarnic însă! Oamenii își jertfeau viața spre a păstra nevătămat graiul polonez, dansul și cîntecul polonez. Și astfel, orașul a biruit impasurile și a dăinuit.

La 15 februarie 1945, ostașii celei mai viteze armate din lume, ostașii marii Uniuni Sovietice, au redat acest oraș Republicii Polone care acum era a poporului. Obosit de lunga ocupație, distrus de fasciști în retragere, orașul căpăta, pe zi ce trecea, culorile proaspete ale vieții noi, se bucura de ea, o sorbea lacom, întețindu-și bătăile inimii.

Sînt unul dintre primii veniți în acest oraș renăscut. Am venit cu o pîine la subsuoară (pe care mi-o dăduse mama s-o am pe drum), am venit să lucrez, să construiesc, să apăr. Era primăvară și, în timp ce mîncam cea dintîi felie din pîinea pe care o adusesem cu mine, priveam cu ochii mari, ca fermecat, verdeața tînără și plină de sevă, minunîndu-mă în fața clădirilor vechi din piață. Ceasornicul primăriei a pecetluit în clipa aceea, cu glasul lui de aramă, cununia mea cu orașul. Căci era într-adevăr o cununie! Eram îndrăgostit nebun de frumusețea orașului. Prima noapte am petrecut-o visînd. Visam că mă plimb pe străzile întortochiate ale orașului, și în jurul meu răsăreau, ca din pămînt, fabrici uriașe, cărora închipuirea mea le dădea cele mai avîntate forme, blocuri muncitorești, cămine culturale, creșe și grădinițe de copii.

În zorii zilei, m-am prezentat la serviciu împreună cu ceilalți tovarăși. Am lucrat cu rîvnă; treptat, grupul nostru de pionieri s-a descotorosit de elementele slabe sau șovăielnice, de necinstiți și de bicisnici. Iar cînd se întîmpla să cadă vreunul dintre noi, lovit în toiul muncii de un glonte al dușmanului, deplîngeam pierderea lui cu demnitate, bărbătește. Așa a murit tovarășul Kazimierz Dziubek, fiu credincios al poporului polon.

Au venit apoi de pe front soldații din divizia „Tadeusz Kosciuszko" și, fără să-și mai dezbrace uniformele militare, s-au și apucat să răstoarne primele brazde ale ogoarelor mănoase de pe Oder. Toamna, am mîncat cea dintîi pîine polonă rodită de aceste pămînturi, de pămînturile noastre redobîndite.

★

Îngăduie-mi, dragă tovarășe din Romînia, să te iau cu mine la o plimbare prin orașul meu. Să nu-ți fie teamă de arșiță; este după-amiază tîrziu și, în afară de aceasta, mai toate străzile sînt învăluite în umbra plopilor și arțarilor.

Să o luăm pe strada asta în jos. Vezi acolo, pe dreapta, niște hale de sticlă? Este o mare fabrică de textile — „Lîna polonă". Aici lucrează cîteva mii de muncitori, în majoritate femei și tineret. Am să-ți dau acum și cîteva amănunte interesante în legătură cu viața acestui colectiv. Muncitorii ce-l alcătuiesc sînt fruntași ai muncii. În întîmpinarea zilei de 1 Mai, și-au îndeplinit toate angajamentele, depășind cu mult planul, așa că, la defilarea de 1 Mai, au mers în frunte. Nu le-a fost totuși prea ușor să cîștige această cinste. Fabrica întîmpină mari dificultăți cu livrările de materie primă. Prin urmare, fiecare kilogram de materie primă economisită, fiecare metru de țesături de cea mai bună calitate reprezintă o contribuție la succesul luptei comune pentru îndeplinirea înainte de termen a planului de 6 ani.

În fabrică, există o hală specială denumită „școala lui Kovaliov", unde, sub conducerea inginerilor și a celor mai buni țesători, muncitorii învață să folosescă metodele înaintate sovietice.

Creșe, cămine, școli, biblioteci, teatre, cinematografe, terenuri sportive, parcuri de odihnă — toate acestea pentru poporul muncitor.

Un spectacol în aer liber dat de un ansamblu de cîntece și dansuri venit în turneu.

Mulți dintre muncitorii fabricii „Lîna polonă“ sînt deputați în Sfatul popular voevodal și orășenesc.

Peste drum, chiar în fața porților întreprinderii, se afla vila fostului ei director — un capitalist german. Acum, acolo sînt instalate creșa și grădinița de copii, iar în clădirea aceea mare de alături, se află internatul pentru fete al Școlii profesionale textile. Elevele sînt, în cea mai mare parte, fiice ale țăranilor muncitori. Învățămîntul are o durată de 3 ani. Timpul liber, cînd n-au nici cursuri, nici practică, elevele și-l petrec pe terenul sportiv sau repetînd în ansamblul de cîntece și dansuri. Marysia Wesolowska se pricepe nu numai să lege într-o clipă un fir rupt la un război, dar știe să și cînte, cu o simplitate înduioșătoare, un cîntec popular, împletindu-și glasul cu al celorlalte fete din ansamblu.

Vezi colina înverzită din fața fabricii? Probabil că pentru dumneata priveliștea unei vii este destul de obișnuită. Viile sînt doar una dintre numeroasele bogății naționale ale patriei dumitale. Pentru noi însă, pentru polonezi, este ceva cu totul excepțional. Gîndește-te: o vie în mijlocul unui oraș industrial! Ne și place, de altfel, să ne mîndrim cu ea față de oaspeți, mai ales că vinurile din Zielona Gora sînt delicioase.

O clipă numai: să așteptăm să treacă autobusul roșu al întreprinderii de transporturi din oraș, care a luat ființă aici, abia de cînd avem un guvern popular. Ei, acum putem traversa strada. S-o luăm la stînga, pe ulicioara asta pe care se înșiră grămezi de pietriș și de materiale de construcție. Nu mai departe decît acum un an, pe locurile astea se găseau numai livezi de meri și pruni. Astăzi, printre pomi au răsărit construcțiile unui cartier muncitoresc; toată partea aceasta a orașului s-a transformat într-un șantier uriaș, așa cum întîlnești peste tot în patria mea. Locuințele ce se clădesc aici sînt moderne, înzestrate cu instalații de baie, gaz și electricitate. Uite, acolo în mijloc, vezi construcția aceea înaltă? Este școala cea nouă de șapte ani pentru copiii din cartier. Comitetul Frontului Național a înscris în programul electoral, cu prilejul alegerilor pentru Sfatul popular orășenesc, construirea a două școli noi. Alegătorii au avut prilejul să se convingă încă o dată, cu ochii lor, că în Republica Populară Polonă, angajamentele nu sînt vorbe în vînt.

Fetița aceea care iese acum din magazinul deschis de curînd în cartierul muncitoresc, ținînd grijulie, cu amîndouă mînuțele, o oală cu lapte, n-o să mai fie nevoită la anul să-și obosească piciorușele ducîndu-se tocmai în capătul celălalt al orașului la școală. Ca să vezi cît de „isteți“ au fost capitaliștii cînd s-au gîndit să construiască toate școlile la un loc, în partea opusă a orașului! Faptul acesta a fost ca o stavilă în calea progresului și acum trebuie să căutăm să reparăm răul pricinuit de interesele de clasă ale foștilor stăpîni din partea locului.

Să intrăm pe aleea aceasta umbrită. Grupul de clădiri cu trei etaje pe care-l vezi aici este spitalul voevodal, un spital cu peste 400 de paturi, înzestrat cu cele mai moderne instalații medicale. Alături de el, se află centrul de colectare a sîngelui, înființat anul trecut. Este una dintre instituțiile medicale cele mai bine amenajate din Republica Populară Polonă.

Ai observat tînăra pereche care a trecut pe lîngă noi mai adineauri? El împingea un cărucior în care se afla un copil, un băiețaș vioi, iar dînsa ținea de mînă o fetiță ceva mai răsărită decît băiețașul. Zici că nu-ți mai aduci aminte, fiindcă au trecut pe aici o mulțime de perechi cu copii. Să nu crezi că aleea asta este anume rezervată pentru plimbările lor zilnice. Nu! Pretutindeni vei întîlni copii. Și trebuie să-ți destăinuiesc un lucru. Statisticile arată că orașul are cea mai ridicată natalitate dintre toate localitățile Republicii Populare Polone. Acum, ai să-ți dai seama de ce nu putem prididi cu construcția creșelor și a grădinițelor de copii.

Da, e într-adevăr un lucru deosebit de important; dar să ne întoarcem la tînăra pereche care a ieșit la plimbare, și despre care îți vorbeam adineauri. Îi cunosc bine pe amîndoi. Se numesc Jan și Zosia Morawski. Tovarășul Morawski este strungar la Fabrica de mașini de pieptănat bumbacul și depășește, în medie, norma cu 140%. Mașinile produse de fabrica în care lucrează el vor utila filatura care se construiește în momentul de față în voevodatul Bialystok. Tovarășul Morawski este un cunoscut raționalizator, foarte apreciat la el în întreprindere. A perfecționat în ultimul timp o serie de dispozitive pentru fabricarea diferitelor piese ale mașinilor de pieptănat, și mulțumită lui întreprinderea a realizat în cursul anului o economie de 400 mii zloți. Colectivul fabricii de mașini de pieptănat obține mereu noi succese datorită activității rodnice a organizației de bază.

Iar Comitetul de întreprindere, de sub conducerea tovarășului Skubiszewski, ține regulat ședințe. La aceste ședințe, se analizează în ce măsură angajamentele luate au fost duse la îndeplinire și, totodată, se descoperă cauzele pentru care unele dintre aceste angajamente n-au fost îndeplinite. Critica de jos e primită cu toată atenția ce i se cuvine și munca politică de mase stă zilnic pe primul plan. Dacă voi adăuga că fabrica sprijină Stațiunea de Mașini și Tractoare din Krosno, raion în care țăranii sînt din ce în ce mai mult antrenați spre sistemul gospodăriilor colective, sînt sigur că vei înțelege și mai bine realizările fabricii în ceea ce privește îndeplinirea înainte de termen a planurilor de producție.

Să trecem acum prin acest mic scuar. Bulevardul ce se deschide în fața noastră, cu trotuarele mărginite de un gard viu, se numește bulevardul Stalin. Dar mi se pare că ai cam obosit. Vrei să ne odihnim oleacă? Uite acolo, lîngă monumentul eroilor Armatei Sovietice, o bancă liberă.

Păcat că nu ai avut prilejul să privești bulevardul atunci cînd au loc serbările culesului viilor: e înțesat de oameni de la un cap la altul. Mi-ar fi greu să-ți descriu în cuvinte această festivitate unică în cuprinsul Republicii Populare Polone. Coloanele de oameni se desfășoară aidoma unui covor înflorat, înaintînd în cîntece și dansuri, purtînd pancarte pe care sînt înscrise succesele de peste an.

Tînărul care ne-a salutat adineauri este Jan Kotala. E grăbit, fiindcă se duce, probabil, la un antrenament: Kotala este cel mai bun jucător de fotbal din echipa întreprinderilor de construcții de oțel „M. Nowotka“. Nu demult, Kotala și-a pus semnătura pe două documente de o deosebită importanță. În primul rînd, a semnat Apelul de la Viena, apoi angajamentul în întîmpinarea zilei de 22 iulie, ziua eliberării Poloniei de către Armata Sovietică. Kotala este un muncitor foarte conștiincios. Și ca el, sînt mulți alții în întreprindere. Fiindcă, trebuie să-ți spun, aici se execută comenzi pentru marele combinat Nowa Huta, mîndria industriei noastre socialiste!

Ce oră să fie? Probabil aproape 19. Așa cred, cel puțin, judecînd după mulțimea trecătorilor ce se îndreaptă grăbiți în aceeași direcție. Vezi unde se duc? Acolo se află teatrul din Zielona Gora, iar dincolo, pe partea cealaltă a bulevardului, cinematograful „Neisa“.

Cunoști — nu-i așa — numele acesta? E numele rîului ce se varsă în Oder, alcătuind împreună cu acesta frontiera dintre Republica Populară Polonă și Republica Democrată Germană. E primul caz în istoria relațiilor dintre poporul polon și cel german, cînd un rîu, în loc să despartă aceste popoare, le unește printr-o legătură trainică de prietenie. Am fost de curînd la Slubice, un orășel de pe malul Oderului, și acolo am văzut, de partea cealaltă a Oderului, pe muncitorii germani desfășurînd o pînză imensă, pe care scria în limba polonă *„Przyjazn“* (Prietenie). La rîndul nostru, le-am strigat pe nemțește „Frieden“ (Pace). Mai tîrziu, tineretul a aprins focuri pe malul rîului, în semn de prietenie, și a cîntat ore în șir minunate cîntece. La sfîrșitul săptămînii prieteniei germano-polone, organizate în R.D. Germană, a avut loc, pe podul de peste Oder, întîlnirea unei delegații de locuitori ai orășelului polonez Slubice cu delegația orășelului german Frankfurt. Delegația germană ne-a dăruit portretul tovarășului Boleslaw Bierut, iar noi, la rîndul nostru, le-am oferit portretul lui Wilhelm Pieck.

Mai este nevoie oare să explicăm semnificația adîncă a unor asemenea relații între două popoare?

★

S-a înserat. Treptat, treptat, orașul se pregătește de culcare. Mamele își sărută copiii, urîndu-le noapte bună. Sirena întreprinderilor „Nowotka“ vestește sfîrșitul zilei de muncă.

Și dumneata, probabil, prietene din Republica Populară Romînă, te duci să te odihnești. Mîine te așteaptă noi sarcini. Amîndoi știm bine cît de importante sînt sarcinile noastre comune. De aceea noi, cei ce construim, le-am dat un singur nume: lupta pentru apărarea păcii.

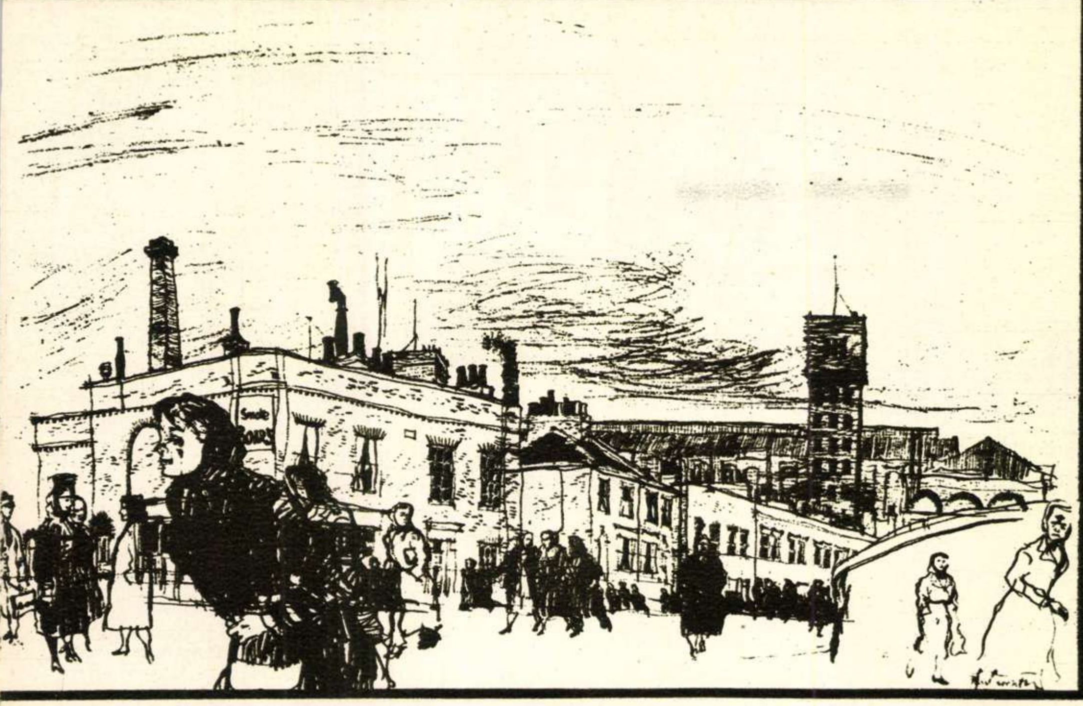

Vestita fabrică de chibrituri „Bryant and May". La grevele care aveau loc odinioară în această întreprindere, a luat parte și Eleonora, fiica lui Karl Marx, precum și scriitorul Bernard Shaw.

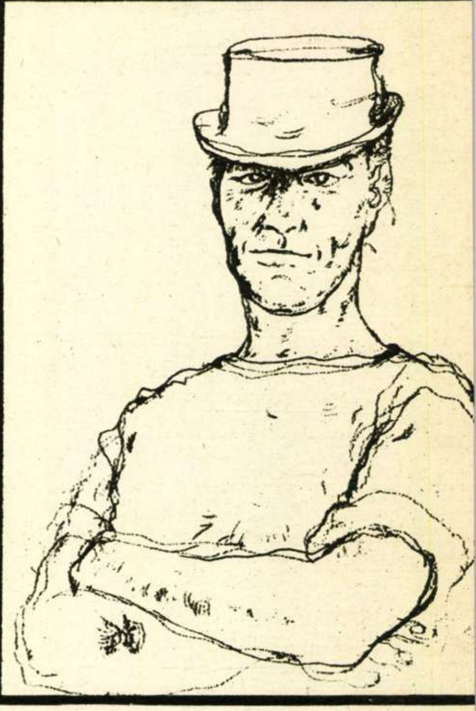

Portretul lui Lennie Baxter, muncitor în port și activist sindical.

East-End cartierul mizeriei

— Text și desene de Paul HOGARTH —

Paul Hogarth

„Flacăra", care a mai prezentat cititorilor săi unele lucrări ale lui Paul Hogarth, aduce de astă dată în paginile de față nu numai o serie de alte desene, dar și un articol al artistului, apărute în revista poloneză „Swiat". În acestea, pictorul, prezentînd cartierul londonez East End, își exprimă încă o dată ura sa împotriva imperialismului și dragostea sa pentru pace.

La est de Tower Bridge, cît vezi cu ochii, se întinde cartierul londonez East End, hotărnicit la nord de Islington, iar la sud de Tamisa. Pe această întindere vastă, nu se află altceva decît un conglomerat de suburbii, mai bine zis de orășele ca Stepney, Poplar, Hackney și Bethnal Green. Populația East End-ului numără peste un milion de suflete, ceea ce dă acestei așezări londoneze dreptul de a fi considerată drept unul dintre cele mai mari cartiere muncitorești din lume.

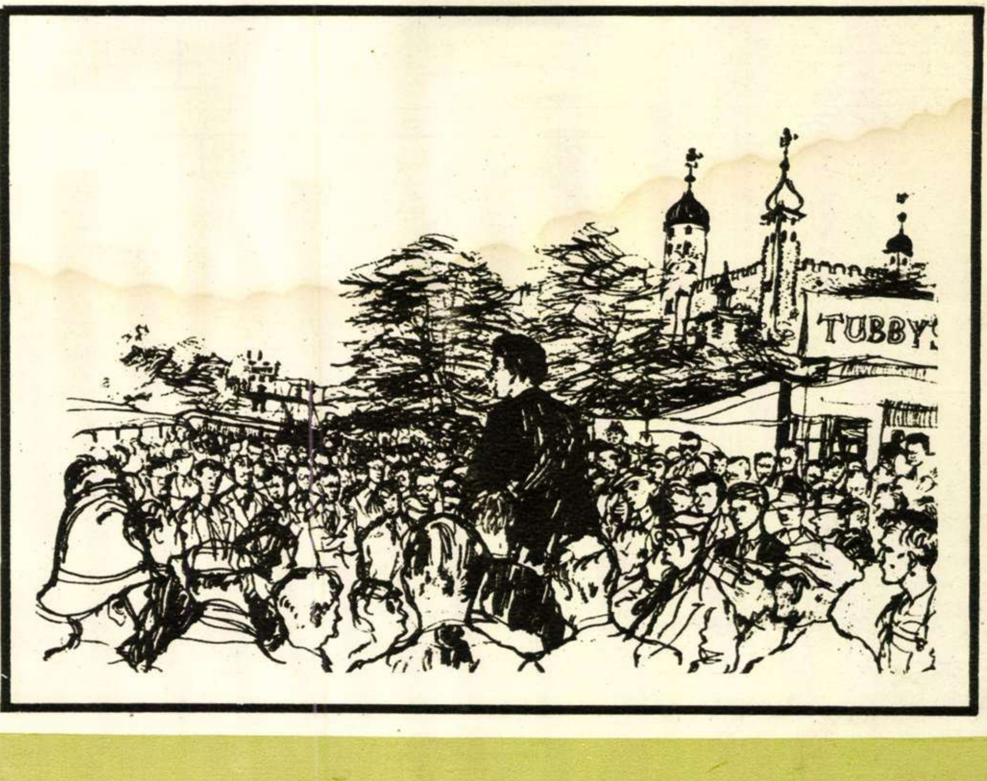

In apropierea vestitului turn al închisorii Tower of London, comunistul Solly Kaye vorbește muncitorilor.

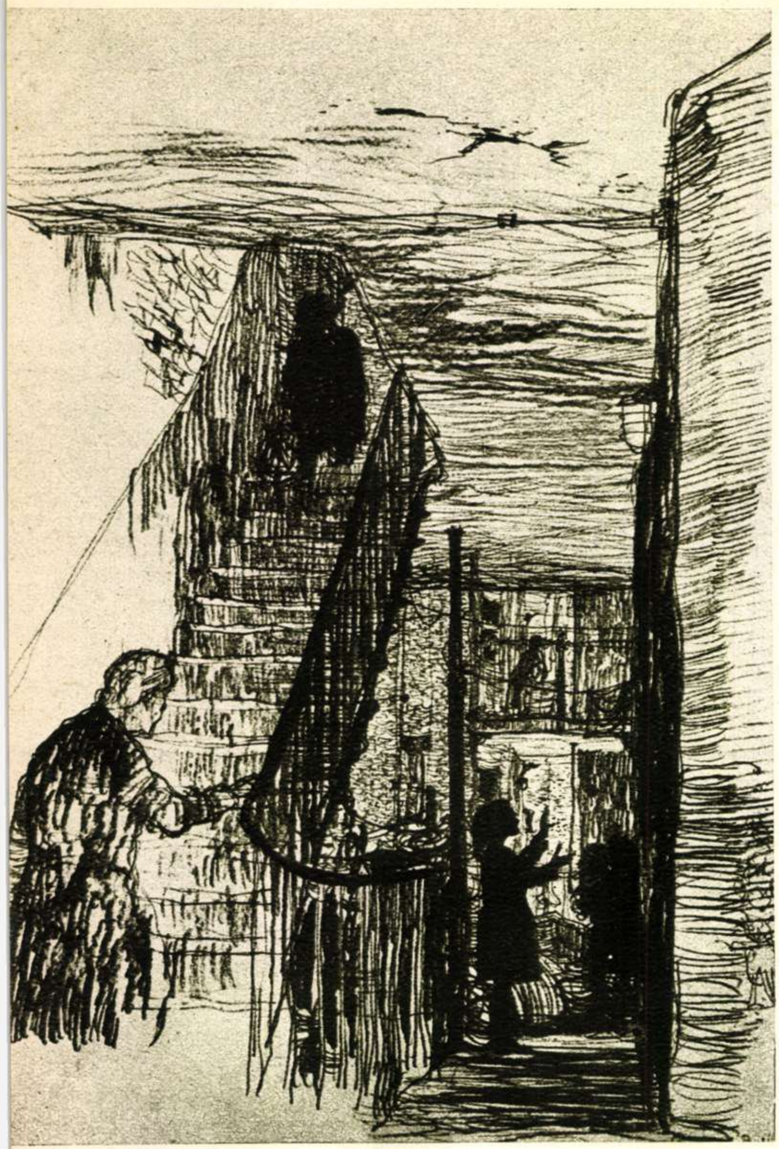

Pereți murdari, scări dărăpănate, gata să se prăbușească. In asemenea condiții locuiesc muncitorii din East End.

In decursul secolului al XIX-lea Londra s-a dezvoltat în toate direcțiile. Intre anii 1800 și 1830, populația acestei capitale de imperiu colonial a crescut de la 865.000 pînă la 1.500.000, iar în cursul următorilor 20 de ani a mai sporit cu încă un milion. De la o vreme, însă, înmulțindu-se peste măsură numărul fabricilor, atelierelor, uzinelor și șantierelor navale, orașul a devenit înăbușitor. Atunci, bogătașii s-au mutat afară din oraș, pe pămînturile unor sate din împrejurimi, ai căror locuitori fuseseră aduși la sapă de lemn în urma jafului negustorilor și cămătarilor.

Cum nu-i dădea mîna să-și mute gospodăria, așa cum făceau bogătașii, populația săracă a Londrei a fost nevoită să rămînă în oraș, în cartiere și imobile supraaglomerate, înghesuite unele în altele în jurul atelierelor întunecoase și mizere. De-a lungul ambelor maluri ale Tamisei, pe o suprafață de cîțiva kilometri, s-au construit șantiere navale și depozite: flota comercială a Angliei descărca aci cantități din ce în ce mai mari de materii prime — fruct al exploatării nemiloase a popoarelor subjugate din Africa și India. Cu anii, cartierul londonez East End a devenit un simbol al mizeriei, al înjosirii omenești și exploatării. Aci, bărbați, femei și copii, a căror zi de muncă se prelungea pînă tîrziu, noaptea, în condițiile cele mai mizere, făureau prin truda lor grea, uriașele averi ale exploatatorilor. Spre acest iad al muncii jefuite, se îndreptau și miile de muncitori evrei fugiți de persecuțiile din Polonia și din Rusia țaristă de odinioară — dar care, prin fuga lor, nu reușeau să realizeze altceva, decît schimbarea unei vieți de mizerie cu alta și mai rea.

Deîndată, însă, ce i-a devenit clară linia luptei pentru o viață mai bună, populația din East End n-a întîrziat să se organizeze împotriva proprietarilor de bănci și fabrici. Așa se face că, prin 1880, primele organizații ale mișcării socialiste din Marea Britanie își găsesc cîmp prielnic de activitate tocmai aci, în acest cartier năpăstuit al Londrei. Tot aici, cresc conducători care ajung curînd în primele rînduri ale mișcării sindicatelor profesionale ce începeau să ia ființă, unind laolaltă zeci de mii de muncitori din fabrici, pînă atunci neorganizați.

Șantierele navale și fabricile din East End au fost un adevărat leagăn al întregii pleiade de conducători ai mișcării muncitorești din Marea Britanie. De aci au pornit asemenea oameni neînfricați, ca Ben Tillet, care a condus marea grevă a muncitorilor docheri, izbucnită în anul 1889.

Faptul că Partidul Comunist Englez este moștenitorul tradiției de luptă necontenită împotriva patronilor exploatatori, împotriva șomajului și fascismului care au căutat să se cuibărească temeinic și în East End, faptul că Partidul Comunist Englez este conducătorul încercat al acestei lupte neabătute — s-a dovedit cu prisosință și în anul 1930, de pildă. Organizația fascistă din Anglia, condusă de Oswald Mosley, făcuse tot ce-i stătea în puteri spre a semăna discordia între muncitorii evrei și cei creștini. Dar muncitorimea conștientă veghea și lupta. Șirul de lupte aprige împotriva fascismului și-a atins apogeul în așa numita „bătălie din Cable Street", astăzi legendară, în care uneltirile fasciștilor lui Mosley au fost definitiv zdrobite. Nimeni din această parte a Londrei nu uită că atunci întreaga populație a cartierului Stepney a ieșit în stradă pentru a-i alunga pe fasciștii care, sub ocrotirea poliției, încercaseră să treacă încolonați prin East End. Și nimeni nu uită că muncitorii au învins.

Au venit anii de război. Dintre toate orașele mari și mici ale Marii Britanii, bombardate de aviația hitleristă, cartierul londonez East End a avut cel mai mult de suferit. Incendiile uriașe, stîrnite de bombele azvîrlite pe malurile Tamisei, au transformat în ruine vechile șantiere navale și depozite din East End. Bombele germane și rachetele V^1 și V^2 au ucis mii și mii de locuitori ai acestui cartier.

Populația East End-ului, ca și toate popoarele ce au suferit ororile hitleriste în timpul ultimului război, are astăzi toate motivele să țină minte calamitățile provocate de agresorii hitleriști.

Astăzi, zidurile clădirilor din East End sînt acoperite cu sute de inscripții care exprimă protestul indignat al poporului englez și al lumii întregi împotriva criminalei remilitarizări a Germaniei occidentale și a refacerii sîngerosului Wehrmacht nazist.

Populația din East End își continuă lupta. Și, ca întotdeauna, ea luptă pentru o cauză justă. De data aceasta, East End-ul luptă, laolaltă cu toate popoarele lumii, pentru stabilirea unei păci trainice pretutindeni pe globul pămîntesc.

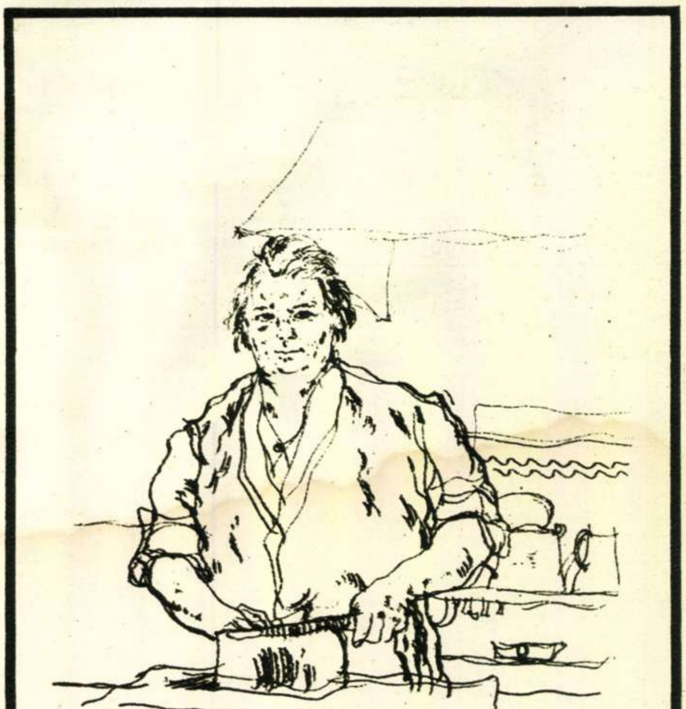

Mrs. Sexton, bucătăreasă la postul de pompieri din East End.

PORUMBELUL PĂCII ÎN FILATELIE

În anii de după cel de al 2-lea război mondial, cînd lupta pentru apărarea păcii şi pentru continua destindere internaţională a luat proporţii uriaşe pe întreg globul, porumbelului alb al păcii i-au fost închinate numeroase emisiuni de timbre.

Astfel, cu prilejul Conferinţei pentru pace de la Paris (1946), Franţa emite o serie de două valori. Una din ele ne înfăţişează două mîini care lansează un porumbel deasupra emisferei de nord a globului pămîntesc; cealaltă valoare ne redă imaginea unei femei avînd în mîini un porumbel.

În R.P. Bulgaria, prima emisiune de timbre avînd ca subiect porumbelul păcii s-a pus în circulaţie în 1947. Ea reprezintă un porumbel cu o ramură de măslin în cioc.

Japonia pune în circulaţie în 1949 o emisiune prin care comemorează victimele bombardamentelor atomice din 1945 de la Hiroshima şi Nagasaki. Prima valoare reprezintă o japoneză cu un porumbel în mînă; a doua redă trei porumbei în plin zbor.

947
ΛB. 20
REPUBLIKA
BULGARIA

Repubica Populară Chineză, prin emisiunile din 1950 şi 1951, redă ideea păcii prin porumbelul alb imprimat pe cîte un timbru.

În Republica Populară Polonă, se emit în 1950 două timbre reprezentînd un porumbel deasupra globului pămîntesc. Cu ocazia Congresului pentru Pace de la Viena (1952), s-a emis o serie compusă din 2 valori reprezentînd un porumbel în zbor. Republica Cehoslovacă emite în 1951 o serie de două timbre, reprezentînd porumbelul lui Picasso, iar în 1953, cu prilejul celui de al III-lea Congres pentru Pace de la Praga, s-a emis, de asemeni, o serie de două timbre.

Cu ocazia Adunării mondiale a reprezentanţilor forţelor iubitoare de pace care a avut loc între 22-29 iunie 1955 la Helsinki, s-a pus în circulaţie un timbru romînesc, reprezentînd globul pămîntesc, avînd înfipt în el un steag pe care stă scris în toate limbile cuvîntul „PACE". Un porumbel alb înconjoară pămîntul în zbor.

35
DEUTSCHE
DEMOKRATISCHE REPUBLIK

ÎN AMINTIREA LUI
GEORGE COŞBUC

de Gavril **SCRIDON**

La 4 iulie 1954, în satul Coşbuc (fost Hordou), din raionul Năsăud, a avut loc, la casa natală a poetului George Coşbuc, dezvelirea unei plăci comemorative şi a unui bust de bronz, opera sculptorului C. Medrea din Bucureşti. În interiorul casei, s-a organizat un modest muzeu, care reconstituie un colţ drag al copilăriei poetului. În afară de obiectele aflate în această casă, s-au mai găsit, prin alte locuri pe unde a mai locuit Coşbuc, pelerina poetului, pălăria, ceasul, valiza de călătorie, trusa de bărbierit, pieptenul, ţigaretul, un creion şi alte obiecte. În casa-muzeu din satul Coşbuc, se pot vedea dublete din opera poetului, fotografii, reviste, ziare etc.

Cinstirea memoriei lui George Coşbuc, în locurile copilăriei şi ale începuturilor sale poetice, nu se mărgineşte, însă, numai la cele aflate în satul natal al poetului care s-a socotit „inimă-n inima neamului" nostru. La 19 septembrie 1954, a fost inaugurată, în localul Arhivelor Statului din Năsăud, sala documentară „George Coşbuc". Această sală are menirea de a aduna materiale legate de viaţa şi opera lui Coşbuc – în special referitoare la epoca şcolarităţii şi a începuturilor sale literare. Găsim în această sală, printre altele, manuscrise de-ale poetului, scrisori, stampe, fotografii, ierbarul elevului George Coşbuc din clasa a V-a, matricole şcolare, registrul de stare civilă care mărturiseşte data naşterii marelui nostru cîntăreţ popular. Se mai găsesc, apoi, numere din revista-manuscrisă „Muza Someşană", organul societăţii literare „Virtus Romana Rediviva" (a elevilor şcolilor gimnaziale din Năsăud). În registrul de procese-verbale ale şedinţelor societăţii, citim că elevul George Coşbuc a fost „ales în unanimitate" preşedinte, în ziua de 2 decembrie 1883. Numeroase partituri muzicale ilustrează larga răspîndire a poeziilor lui Coşbuc.

În clădirea în care se află sala documentară, s-au ţinut cîndva serbările cu program artistic-literar organizate de societatea al cărei conducător a fost, timp de doi ani, poetul. Toate obiectele aflate în sala documentară de la Năsăud sînt păstrate cu multă grijă şi după toate cerinţele arhivistice. Ele sînt documente preţioase pentru cunoaşterea vieţii şi operei poetului.

Organizînd cele două centre de cinstire şi de studiere a lui Coşbuc, Filiala Cluj a Academiei R.P.R. — în colaborare cu Sfatul popular regional, Filiala Cluj a Uniunii Scriitorilor, Arhivele Statului şi Muzeul regional Năsăud — a făcut un bun început. Organizarea trebuie însă să continuie. S-au făcut investigaţii serioase pentru depistarea de noi materiale legate de viaţa şi opera lui George Coşbuc. În luna ianuarie 1955, au fost găsite copiile unor poezii ale lui Coşbuc, de pe vremea cînd era elev la Năsăud. Descoperirea e importantă, mai ales prin faptul că manuscrisele originale au dispărut în timpul războiului. Alături de poezii, sînt şi observaţiile critice ale colegilor poetului la adresa unor lucrări din epoca începuturilor. Pe baza unei catagrafii amănunţite, se urmăreşte ca obiectele, manuscrisele şi documentele aflate la diferite persoane particulare să fie colecţionate, fie la Năsăud, fie la Academia R.P.R.

În vederea alcătuirii unei mari monografii şi a unei ediţii complete din opera poetului, a început la Cluj redactarea bibliografiei Coşbuc. Pentru completarea bibliotecii documentare, s-a cerut concursul marilor biblioteci şi muzee din ţară, care trimit documente sau duplicate după unele documente care privesc reconsiderarea poetului. Se preconizează adunarea tuturor melodiilor compuse pe versurile poetului, în vederea alcătuirii unei discoteci la casa-muzeu din satul Coşbuc. Se vor întocmi albume cu desene inspirate din opera poetului şi din viaţa satului natal. Se vor face studii pentru busturi, statui şi tablouri. În prezent, se restaurează bustul de la Năsăud, mutilat de fascişti în 1943 (bustul acesta, opera lui C. Medrea, a fost făcut în timpul vieţii poetului, prin colectă publică).

Toate acestea, unele realizate, altele în curs de realizare, sînt o dovadă grăitoare a politicii juste a regimului nostru, a faptului că marii creatori de artă din trecut, care au trăit sub domnia unui regim ticălos, sînt redaţi astăzi poporului din mijlocul căruia s-au ridicat.

AICI S-A NĂSCUT POETUL
GEORGE COŞBUC
1866 - 1918

La casa natală, restaurată în anii din urmă, au fost dezvelite, la 4 iulie 1954, o placă comemorativă şi un bust al poetului.

O imagine de acum 20 de ani a casei în care s-a născut poetul George Coşbuc. Nimic nu amintea că aci s-a născut şi a copilărit marele nostru poet.

Două documente: un fragment din lucrarea „Despre salutare" a poetului, scrisă pe vremea cînd era elev la Năsăud, şi un fragment dintr-o poezie, ambele din colecţia aflată în sala documentară din Năsăud.

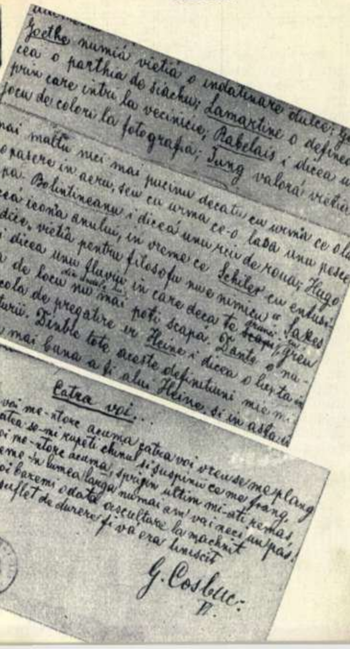

Catra voi..

G. Coşbuc

Răspundem cititorilor

R. P. R., STAT UNITAR, SUVERAN ŞI INDEPENDENT

CONSTITUȚIA
REPUBLICII
POPULARE
ROMÂNE
1952

Tov. V. Ştiuliuc, din comuna Avrămeni, reg. Suceava, doreşte să ştie ce se înţelege prin prevederea constituţională privitoare la unitatea, independenţa şi suveranitatea statului nostru. La această întrebare a răspuns tovarăşul prof. univ. E. Glazer, prin materialul de mai jos.

Art. 17 din Constituţia Republicii Populare Romîne prevede că statul romîn democrat-popular este un stat unitar, suveran şi independent.

„Stat unitar“ înseamnă stat care nu este „compus“ din mai multe state, ca, de pildă, un stat federativ sau unional. Statele federative sau unionale se compun fiecare din mai multe state. Astfel, Uniunea Sovietică, care este un stat compus, unional, este alcătuită din 16 republici unionale, care s-au unit de bună voie în Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste.

Într-un stat al oamenilor muncii, vom avea forme federative sau unionale numai atunci cînd înăuntrul hotarelor există mase compacte, foarte numeroase, de cetăţeni de naţionalitate diferită, care locuiesc astfel de regiuni care au graniţe comune cu alte state. În ceea ce priveşte Republica Populară Romînă, nu există o asemenea situaţie. Art. 19 din Constituţie prevede că raioanele Ciuc, Gheorghieni, Odorhei, Reghin, Sîngeorgiu de Pădure, Sft. Gheorghe, Tîrgu-Mureş, Tîrgu-Secuiesc, Topliţa formează Regiunea Autonomă Maghiară a Republicii Populare Romîne, iar art. 20 prevede că legile Republicii Populare Romîne, hotărîrile şi dispoziţiile organelor centrale ale statului sînt obligatorii pe teritoriul Regiunii Autonome Maghiare. Aceste prevederi constituţionale arată că Regiunea Autonomă Maghiară nu constituie un organism statal aparte, cum ar fi, de exemplu, cele 16 republici ce compun Uniunea Sovietică; Republica Populară Romînă este un stat unitar.

Republica Populară Romînă este un stat suveran şi independent. Suveranitatea şi independenţa înseamnă că puterea de stat nu depinde de nici o altă putere. Suveranitatea este pentru state ceea ce libertatea este pentru oameni. Timp de secole, poporul muncitor romîn a luptat pentru libertate şi independenţă naţională. Făurirea şi întărirea statului de democraţie populară, prietenia şi alianţa cu marea Uniune Sovietică, sprijinul şi ajutorul ei dezinteresat şi frăţesc, într-ajutorarea cu celelalte state democrat-populare asigură independenţa şi suveranitatea de stat a patriei noastre. Forţele armate ale Republicii Populare Romîne stau de strajă hotarelor ţării, suveranităţii şi independenţei poporului romîn.

Numai statele independente pot fi şi sînt suverane. Burghezia este aceea care a creat doi termeni diferiţi: „suveranitate“ şi „independenţă“. Scopul urmărit prin această terminologie era de a înfăţişa suveranitatea şi independenţa ca două lucruri diferite, care ar putea, chipurile, să fie concepute, şi în fapt să existe, una fără cealaltă. De exemplu, un stat lipsit de independenţă, ca de pildă protectoratul colonial Zanzibar, ar putea, potrivit acestei terminologii, să fie considerat „suveran“, cu toate că nu este independent. În realitate, un stat care nu este independent „în afară“, ci este supus stăpînirii străine, nu poate fi, şi în fapt nu este, suveran înăuntru. Stăpînul din afară îi va dicta şi modul cum trebuie să procedeze „înăuntru“.

Pe vremuri, sub dominaţia marelui capital şi a moşierimii, ţara noastră era lipsită de independenţă reală, atît politică, cît şi economică, Romînia fiind un satelit al marilor puteri imperialiste, începînd cu Anglia, America şi Franţa şi terminînd cu Germania nazistă. Este caracteristic faptul că vechea Constituţie burghezo-moşierească din 1923 nu pomenea nici un cuvînt despre independenţa statului romîn.

Faptul că statul romîn era doar în aparenţă independent, în realitate găsindu-se sub stăpînirea unor puteri străine, s-a oglindit puternic şi în politica internă a statului, burghezia şi moşierimea romînă punîndu-se în slujba capitaliştilor străini în vederea lipsirii poporului nostru de drepturile sale democratice, pentru asuprirea şi exploatarea lui crîncenă. Tipice în această privinţă au fost fărădelegile regimului antonescian, agentură a imperialismului german.

Astăzi, suveranitatea şi independenţa multor state capitaliste este pe cale să fie lichidată de către imperialiştii americani. State odinioară puternice şi mari, ca Anglia, Franţa, Italia, îşi văd serios compromise independenţa şi suveranitatea din pricina politicii hrăpăreţe a Statelor Unite ale Americii.

Statele libere, democrate, iubitoare de pace şi libertate, apără în suveranitatea de stat, dreptul lor de a merge înainte pe calea construirii socialismului, a comunismului. După cum spune tovarăşul Gh. Gheorghiu-Dej: „În ceea ce ne priveşte, noi nu sîntem dispuşi să renunţăm nici în teorie şi nici în practică, la nici un dram al independenţei naţionale şi suveranităţii de stat a Republicii Populare Romîne“.

Unitatea de nezdruncinat între partid, guvern şi popor, politica noastră de pace şi înţelegere cu toate popoarele, relaţiile frăţeşti cu Uniunea Sovietică şi celelalte ţări din lagărul socialist, tratatele noastre şi în primul rînd Tratatul de prietenie, colaborare şi asistenţă mutuală, semnat la Varşovia în ziua de 14 mai, sînt factori de seamă în asigurarea suveranităţii şi independenţei Republicii Populare Romîne.

Luptînd pentru construirea socialismului şi apărarea păcii, întărind capacitatea de apărare a patriei noastre, apărăm independenţa şi suveranitatea poporului romîn, cuceririle oamenilor muncii de la oraşe şi sate, libertatea poporului nostru.

SITUAŢIA DIN ARGENTINA

Tov. Tănase Jincu, lăcătuş mecanic la cooperativa meşteşugărească „Tehnica modernă“, unitatea nr. 12 Bucureşti, ne roagă să publicăm un articol în legătură cu situaţia din Argentina în lumina evenimentelor care au avut loc recent în această ţară.

Ţările Americii Latine au fost şi sînt în repetate rînduri teatrul presiunilor brutale ale imperialismului american care tinde să submineze şi să gîtuie independenţa acestor ţări. Guatemala, Costa-Rica, iar mai recent Brazilia au fost, rînd pe rînd, obiectul presiunilor şi intervenţiilor armate, organizate de imperialiştii americani în scopul răsturnării şi înlocuirii unui guvern cu altul, după cum dictau interesele Wall-Street-ului de subjugare şi exploatare a popoarelor latino-americane.

O încercare similară o constituie şi complotul pus la cale de imperialiştii americani în Argentina.

Ca mărime, Argentina este a doua ţară din America Latină. Suprafaţa ei este de 2.793.000 km², iar numărul locuitorilor de aproximativ 17.000.000. Structura social-economică a ţării se bazează pe latifundiile semifeudale şi pe controlul exercitat de monopolurile străine asupra principalelor bogăţii naturale şi, în special, asupra petrolului.

Marii proprietari de pămînt, care reprezintă doar 0,07% din populaţia ţării, îşi însuşesc 36% din întregul venit agricol. Dintre ţăranii muncitori, aproape 70% sînt arendaşi sau dijmaşi, nevoiţi să lucreze pentru proprietarii de pămînt în condiţii de exploatare feudală, şi numai aproximativ 30% posedă cîte un mic petic de pămînt, grevat şi el de tot felul de impozite şi datorii ipotecare. În afară de aceasta, societăţile pe acţiuni naţionale şi cele străine stăpînesc peste 25.000.000 ha pămînt.

OCEANUL PACIFIC
BOLIVIA
PARAGUAY
BRAZILIA
Tucuman
Parana
Cordoba
Santiago
Rosario
BUENOS AIRES
Montevideo
Colorado
Rio Negro
Bahia Blanca
ARGENTINA
OCEANUL ATLANTIC
Tara Focului
Str. Magelan
C. Hoorn

Pătrunderea capitalului american în Argentina, în special în perioada postbelică, a dus la militarizarea economiei şi la adaptarea ei intereselor agresive ale imperialismului american.

În 1946, cu sprijinul bisericii catolice, generalul Peron preia conducerea statului. Ca răsplată pentru ajutorul acordat, Peron recunoaşte o serie de privilegii bisericii catolice. Pentru a cîştiga însă şi încrederea unor pături mai largi ale populaţiei, Peron promite că va înfăptui o serie de reforme social-economice cerute de masele populare, ca reforma agrară şi altele.

Aceste promisiuni n-au fost însă îndeplinite. Mai mult, acapararea principalelor poziţii economice de către capitalul american a provocat înrăutăţirea situaţiei economice şi adîncirea mizeriei maselor populare. Pentru a stăvili nemulţumirile provocate în rîndul maselor de această politică şi pentru a îmbunătăţi situaţia economică a ţării, guvernul Peron a încheiat o serie de acorduri comerciale cu U.R.S.S. şi ţările de democraţie populară, fapt care a provocat furia cercurilor monopoliste americane. Pe plan intern, această furie s-a tradus prin ruptura dintre cercurile conducătoare ale bisericii catolice, care apără interesele imperialismului american, şi Peron. Biserica catolică a înfiinţat un aşa-zis „partid catolic“, cu scopul de a-l înlocui pe Peron şi a definitiva vînzarea bogăţiilor naţionale, şi în special a petrolului argentinian, monopolurilor americane. La rîndul său, Peron s-a grăbit să acorde noi concesii trustului petrolifer american Standard Oil. În acelaşi timp, el a desfiinţat toate privilegiile de care se bucură biserica catolică, a legiferat divorţul, iar nu demult, congresul argentinian a aprobat, la propunerea lui Peron, separarea bisericii de stat.

Această ultimă măsură împotriva bisericii catolice a fost semnalul aşteptat pentru dezlănţuirea rebeliunii pregătite mai de multă vreme de agenţii imperialismului american, în scopul răsturnării guvernului Peron.

Ca şi în 1951, cînd imperialiştii americani au făcut o încercare asemănătoare de a-l răsturna pe Peron, rebeliunea a fost declanşată cu sprijinul ofiţerilor de marină, despre care presa latino-americană scrie că au fost instruiţi la bazele militare ale flotei S.U.A. În fruntea rebelilor, se afla fostul ministru al marinei argentiniene, Olivieri, care, numai cu cîteva luni în urmă, a vizitat S.U.A. De altfel, o serie de ziare americane, ca „New-York Times“ şi „Daily Mirror“, au încercat să justifice rebeliunea notînd că flota argentiniană „este legată de tradiţii americane“. Este, de asemenea, semnificativ că o serie de personalităţi politice americane şi numeroase ziare din S.U.A. au îndemnat făţiş la înlăturarea lui Peron şi şi-au exprimat regretul atunci cînd rebeliunea a eşuat.

Evenimentele din Argentina au arătat, o dată mai mult, cum imperialiştii americani încearcă prin cele mai perfide mijloace, să aservească şi să jefuiască popoarele Americii Latine. Dar, prin lupta lor tot mai activă, aceste popoare opun o rezistenţă fermă expansiunii imperialismului nord-american şi îşi apără cu curaj drepturile la libertate şi independenţă naţională.

CE ESTE CHERATITA?

Prin acest material scris de tov. conf. dr. Miron S. Miron, director adjunct al Institutului de Oftalmologie, răspundem întrebării de mai sus a tovarăşei Elena Popa din Galaţi.

Cheratita este o inflamaţie de orice natură a corneei, adică a acelei membrane transparente ce se află aşezată, întocmai ca un geam de ceasornic, în partea din faţă a peretelui extern al ochiului; prin ea, lumina trece în interiorul organului vederii şi ajunge la retină, unde se formează excitaţia vizuală. Unele cheratite se vindecă mai uşor şi nu lasă pete pe cornee, sau lasă pete fine; altele se vindecă greu, şi lasă pete groase, care, dacă sînt aşezate în special în centrul corneei, reduc foarte mult din puterea de vedere a ochiului.

Cheratitele pot lua naştere în urma unor inflamaţii ale conjunctivei, cum se întîmplă în oftalmia gonococică. În asemenea cazuri, se produc distrugeri foarte mari ale corneei, care pot duce la pierderea ochiului. Alte ori, poate fi vorba despre cherato-conjunctivite scrofuloase, care se întîlnesc în special la copii, şi care apar după o boală eruptivă, ca scarlatina, pojarul sau vărsatul de vînt. Boala se manifestă prin apariţia unor noduli la marginea corneei şi chiar în cornee.

Dacă boala este la început, ea poate fi vindecată cu ajutorul pomezii de mercur (precipitat galben 3 la sută), introdusă dimineaţa între pleoape şi glob. În formele mai grave, se recomandă injecţii cu streptomicină sub conjunctivă. În cazul cînd boala a trecut de faza acută şi au rămas pete pe cornee, trebuie să se facă timp îndelungat (cîteva luni) tratamentul local cu precipitatul galben de mercur, tratament care, în multe cazuri, mai poate subţia petele. În acelaşi stadiu al bolii. se mai poate instila în ochi, seara, înainte de culcare, o soluţie de Dionină 2 la sută. Acest tratament trebuie făcut însă cu întreruperi, (3 seri da, şi trei seri nu) deoarece dionina creează obişnuinţă şi, prin aceasta, lipsă de efect. După instilaţie, ochiul se înroşeşte, uneori chiar foarte tare. Aceasta însă nu trebuie să sperie pe bolnav: după cîteva ore, roşeaţa dispare; şi apoi, apariţia ei e un fapt pozitiv, dovedind că medicamentul este activ. Pe lîngă acest tratament local, se mai pot face injecţii sub piele cu extract de placentă Filatov (la noi se găseşte la farmacii „Placintid“) o zi da, una nu, în serii de cîte 15 zile, cu interval de o lună.

Atunci cînd pata rămasă pe cornee este foarte întinsă şi foarte groasă, reducînd mult vederea, se poate practica operaţia de înlocuire a corneei (transplantarea de cornee de cadavru, conservată). Această operaţie se practică azi curent la noi în ţară. (În Bucureşti, la Spitalul Colţea şi la Institutul de Oftalmologie, iar la Cluj şi Iaşi, la clinicile oftalmologice).

După cum am dedus din scrisoarea tov. Popa Elena, dînsa a suferit de cherato-conjunctivită scrofuloasă sau exematoasă. O sfătuim deci să urmeze sub îndrumarea unui medic indicaţiile de mai sus cu privire la tratarea acestei boli.

Mai sînt şi alte feluri de cheratite. Unele pot fi datorate sifilisului (cheratita parenchimatoasă sifilitică ereditară). În această maladie, sînt afectaţi — uneori la interval de cîteva luni — amîndoi ochii. Boala evoluează cîteva luni (3 - 6), este însoţită de tulburări subiective foarte pronunţate — teamă de lumină, lăcrimare, dureri — şi, în circa o treime din cazuri, lasă cicatrici groase în cornee. Această boală trebuie neapărat îngrijită într-un spital de specialitate, întrucît tratamentul ei este mai complex. În orice caz, o dată vindecată, ea nu mai produce recidive.

O altă formă a inflamației corneei este cheratita tuberculoasă. Și ea produce tulburări subiective, însă mai puțin marcate. Boala durează cîțiva ani, cu perioade mai acute, care pot ține cîteva luni. Pentru îngrijirea ei, se impune neapărat internarea într-un spital unde, cu mijloacele moderne de tratament ce ne stau azi la dispoziție, poate fi vindecată.

Acestea sînt, pe scurt, cheratitele cele mai frecvente.

O ȘCOALĂ A ARTEI COREGRAFICE

Eleve din anul V executînd un exercițiu la bară.

Tov. Ionescu Cornel din Bîrzova, raionul Lipova, reg. Arad, ne-a cerut lămuriri asupra activității Școlii medii de coregrafie din București.

Înainte vreme, la noi în țară nu a existat nici o școală de stat de coregrafie. Existau o sumedenie de școli particulare, pe care nu le puteau însă urma în majoritatea cazurilor, decît copiii oamenilor avuți. Metodele de predare difereau de la o școală la alta, iar profesorii transmiteau elevilor, de cele mai multe ori, cunoștințe destul de superficiale, mai mult o plăsmuire hibridă a fanteziei lor decît așa-numitul abecedar al dansului clasic. De aceea, pînă în ultimii ani, a fost greu de alcătuit un corp de balet omogen, care să se integreze într-un stil unitar de dans, cît mai apropiat de cerințele artei realiste.

După eliberarea țării noastre, o dată cu dezvoltarea tuturor ramurilor artei, a apărut și necesitatea creării unei școli care să asigure cadre bine pregătite de dansatori.

În 1949, a luat ființă Școala medie de coregrafie din București, organizată după sistemul școlilor de același fel din Uniunea Sovietică.

În anul întîi, sînt admiși elevi care au absolvit două clase elementare și care dovedesc aptitudini speciale pentru dans. Școala asigură elevilor atît pregătirea teoretică obișnuită din cursul elementar și mediu, cît și pregătirea de specialitate, îndeosebi cea practică . Micuții dansatori învață istoria muzicii, a teatrului și baletului, iau lecții de muzică și-și însușesc practic tehnica unor variate genuri de dansuri: clasic, de caracter, istoric și popular.

Această varietate de dansuri a putut fi apreciată și la ultima producție de sfîrșit de an a Școlii medii de coregrafie, care a avut loc nu demult. Fie că au interpretat duete clasice, menuet, dans spaniol, tirolez, tarantella, dansuri chinezești sau fragmente din balete ca „Lacul lebedelor“ sau „Călărețul de aramă“, elevii au făcut dovada unei temeinice pregătiri, prin siguranța și eleganța mișcărilor, prin unitatea de stil și prin omogenitatea dansurilor de ansamblu.

Ținuta artistică superioară la care s-au prezentat elevii școlii de coregrafie în cadrul acestei producții de sfîrșit de an se datorește, în cea mai mare măsură, muncii perseverente a grupului de profesori, printre care se numără maestrul Anton Romanovski, artist emerit al R.P.R., laureat al Premiului de Stat, Bella Balogh, Gelu Matei, Cora Benador, absolventă a Școlii de coregrafie din Leningrad, Suzi Rumler, Alexandru Mihailovici, Clara Volini și alți primi soliști și soliști ai Teatrului de Operă și Balet al R.P.R.

Un lucru deosebit de valoros în sistemul de predare al Școlii medii de coregrafie este atenția specială ce se acordă studierii dansului popular. În felul acesta, dansatorii de frunte de mîine nu vor fi stăpîni numai pe limbajul dansului clasic, ci și cunoscători ai dansului nostru popular, prin însușirea căruia ei pot să-și îmbogățească necontenit posibilitățile de exprimare artistică.

DESPRE FOTOGRAFIA ÎN CULORI

Răspunzînd dorinței tov. Al. Ștefănescu din Mărășești, reg. Bîrlad, care se interesează de problemele realizării fotografiilor, publicăm materialul de față despre fotografia în culori.

E bine să precizăm de la început că prin fotografia în culori înțelegem imaginea care a fost înregistrată de aparatul fotografic, în culorile ei naturale, și nu portretul sau peisajul, fotografiate și pastelate apoi de mîna omului.

Fotografia în culori se bazează pe teoria tricromatică a vederii, adică pe proprietatea pe care o are ochiul de a înregistra culorile de bază din cîmpul lui vizual. Teoria aceasta a vederii în culori a fost formulată prima oară de savantul rus M. V. Lomonosov, care a arătat cum reacționează ochiul în fața culorilor fundamentale ale spectrului solar (roșu, verde și albastru).

Pornind de la acest principiu, s-a ajuns la realizarea imaginii fotografice în culori, care s-a putut obține prin mai multe procedee tehnice, dintre care cel mai răspîndit — așa-numit substractiv — se bazează pe reținerea din lumină a anumitor cantități de radiații roșii, verzi și albastre.

Înregistrarea imaginii în culori se face pe film special fabricat, cu trei straturi de emulsie, fiecare din aceste straturi fiind sensibil la una din culorile fundamentale ale spectrului. Astfel, primul strat de emulsie, adică cel aplicat direct pe film, este sensibil la culoarea roșie, al doilea, aplicat peste acesta, e sensibil la verde, iar al treilea — ultimul, aplicat spre exterior — este sensibil la albastru. Între acesta din urmă și cel de al doilea strat, se aplică un filtru galben, care are rolul de a opri radiațiile albastre să pătrundă mai departe. Fabricarea negativului color este deci foarte complicată, după cum foarte complicată este developarea unui astfel de negativ, care se face cu soluții revelatoare speciale. În primul rînd, dozajul și echilibrul celor trei straturi de emulsie trebuie să fie atît de perfecte, încît, în timpul developării, să apară pe film și toate celelalte culori, în afară de cele fundamentale și care se obțin prin suprapunere de radiații diferite.

Procesul fotografierii în culori este de asemenea foarte pretențios, el deosebindu-se de cel specific fotografiei alb-negru atît prin timpii de expunere, cît și prin felul de iluminare a obiectului.

În general, cele trei straturi de emulsie, pentru a fi impresionate, cer o expunere mai lungă decît la filmul alb-negru. Cît privește iluminarea, ea trebuie făcută cu multă pricepere, căci tonalitatea culorilor poate fi simțitor modificată prin compoziția spectrală a luminii.

Pe de altă parte, lumina artificială, adică aceea produsă de sursele mecanice ale fotografului, diferă de aceea a soarelui, așa că pentru fiecare din aceste lumini există cîte un negativ special: negativ de zi — pentru lumina naturală — și negativ de noapte — pentru lumina artificială.

În sfîrșit, la fel de complicat este și procesul de obținere a pozitivului de pe negativ; această operație cere folosirea a numeroase filtre pentru fiecare din cele trei culori, aceste filtre avînd rolul de a controla abaterile de la echilibrul ideal al culorilor și de a elimina anumite dominante de culoare provenite din cauza luminii sau a radiațiilor unor elemente nepotrivite, aflate în apropierea obiectivului.

Mai trebuie menționat că există și alt fel de filme, numite reversibile, foarte utilizate în reportaje și în fotografieri cu caracter de studiu științific, ale căror emulsii elimină procesul copierii, imaginea pozitivă fiind obținută în urma tratării cu diferite băi, pe aceeași peliculă care a servit la fotografiere.

BORIS SPASSKI

Tovarășul Gabriel Nicolescu, elev la Școala medie tehnică de construcții din Constanța, ne-a cerut să publicăm un material despre tînărul maestru internațional de șah Boris Spasski.

„Un mare viitor are silitorul elev de 11 ani din clasa a 5-a a Școlii nr. 174 din Leningrad, Boris Spasski. Boris este unul dintre cei mai tari jucători tineri de categoria întîi din țară. În semifinala campionatului de juniori al R.S.F.S.R., terminat de curînd, el a ocupat locul al II-lea, rămînînd la numai o jumătate de punct în urma învingătorului, candidatul de maestru Krogius“.

Spasski, împreună cu antrenorul său A. Toluș, analizează o partidă.

Așa scria în 1948, în revista „Șahmatî v S.S.S.R.“, maestrul V. Zak, într-un articol consacrat răspîndirii șahului în rîndurile școlarilor din Leningrad. De atunci, părerea aceasta a fost pe deplin confirmată. Tînărul Spasski s-a arătat a fi unul dintre cele mai mari talente care s-au ridicat din rîndurile șahiștilor sovietici în ultimii douăzeci de ani. După repetate succese în concursurile juniorilor, el a început să se afirme în campionatele Leningradului, iar în 1953, pe baza rezultatelor obținute, organizația șahistă sovietică l-a considerat suficient de tare pentru a-l trimite la marele turneu internațional de la București. Spre surprinderea multora, Boris Spasski a reușit atunci să se claseze pe locurile V-VII, la egalitate cu marii maeștri I. Boleslavski și L. Szabó, și înaintea lui Barcza, O'Kelly, Sliwa, Filip etc.

Lumea șahistă se aștepta ca noul maestru internațional (titlul acesta i-a fost acordat de Federația Internațională de Șah în urma succesului său de la București) să fie acum „lansat“ în arena concursurilor. Dar organizația șahistă sovietică a procedat alt fel. Elevul Spasski s-a întors la școală, pentru a-și termina studiile. Doar în vacanță juca șah, de obicei în campionatele Leningradului și în campionatele U.R.S.S. interechipe, obținînd mereu rezultate importante. În același timp, sub conducerea marelui maestru internațional Alexandr Toluș, el continua pregătirea șahistă.

Rezultatele acestei pregătiri s-au arătat curînd. Jocul lui Boris Spasski s-a maturizat rapid, ajungînd la un înalt nivel. La sfîrșitul anului 1954, cînd s-a înscris în semifinalele campionatului U.R.S.S., el era egal cu cei mai buni dintre participanți. Calificarea sa în finala campionatului n-a constituit o surpriză prea mare — șahiștii sovietici cunoscînd forța lui Spasski.

În finală. a avut de jucat cu 19 dintre cei mai buni șahiști ai Uniunii Sovietice, mari maeștri și maeștri. El a reușit performanța excepțională de a se clasa pe locurile III—VI, la egalitate cu campionul mondial Mihail Botvinnik, cu marele maestru Tigran Petrosian și cu maestrul Gheorghi Ilivițki.

Un astfel de succes amintește de începuturile carierei șahiste a multor jucători mari ai trecutului și în special de Capablanca și Alehin. Capablanca a cîștigat un meci pentru campionatul Cubei la vîrsta de 12 ani, dar abia la 20 de ani (în 1908) s-a afirmat în arena internațională, cîștigînd un meci la Marshall. Tot la 16 ani, ca și Spasski, a jucat și Alehin la primul turneu internațional (1908), dar... cu mai puțin succes. Dacă socotim că și Botvinnik, și Bronștein și-au cîștigat titlul de maestru la 16 ani, constatăm că există premizele ca Spasski să meargă pe calea acestor mari campioni.

CUM SĂ ÎNȚELEGEM MUZICA

III — Motivul conducător și tema conducătoare

Nu încape nici o îndoială că mulți dintre cei ce urmăresc rubrica de față au ascultat, în sala de concert sau în fața aparatului de radio, acea răscolitoare capodoperă a muzicii noastre vocal-simfonice care este oratoriul „Tudor Vladimirescu“ de Gh. Dumitrescu. Cititorul își amintește desigur de fragmentul melodic, clocotind de mînie și revoltă, care însoțește versurile: „Vai de neamul ciocoiesc/Fiară cu chip omenesc“. Ceea ce face această idee muzicală de neuitat este, pe lîngă profilul său pregnant, caracteristic, (un șir coborîtor de sunete sacadate, urmat de altul ascendent, ca o amenințare care crește) și faptul că ea se repetă de-a lungul oratoriului, subliniind ideea revoltei, a neîmpăcatei hotărîri de răzbunare a țărănimii împilate.

Utilizarea unei idei muzicale cu rol conducător, pe parcursul unei compoziții ample, este un procedeu frecvent în muzică. După cum această idee muzicală conducătoare este reprezentată printr-un motiv sau printr-o temă, ea va purta numele de motiv conducător (leit-motiv), sau temă conducătoare(leit-temă).

Cea mai largă întrebuințare o au motivele și temele conducătoare în muzica de operă — cu precădere în creațiile de acest gen ale lui Wagner, Mussorgski, Ceaikovski. Uneori, ele exprimă trăsătura morală dominantă a personajului, ca, de pildă, motivul orchestral colțuros și dur al hatmanului Mazepa din opera cu același nume a lui Ceaikovski. Este interesant că, deși Mazepa ne este înfățișat de-a lungul operei cu o viață sufletească complexă, cu trăsături adînc omenești, însuflețit de o mare iubire pentru Maria, apariția sa este întotdeauna subliniată de orchestră numai prin acest leit-motiv aspru, care pare să atragă atenția asupra esenței reale a personajului — trădător al lui Petru cel Mare și ucigaș al lui Cociubei. Adesea, în vederea unei caracterizări cît mai complete, compozitorul recurge la mai multe idei muzicale conducătoare, întruchipînd fiecare cîte o latură sufletească a personajului. Imaginea muzicală a lui Boris Godunov este realizată de Mussorgski prin folosirea unor leit-motive care exprimă fie dragostea țarului pentru copiii săi, fie conștiința măreției și puterii sale, fie cumplitele suferințe și remușcări pe care i le produce amintirea crimei. Fiecare din aceste leit-motive apare ori de cîte ori sufletul țarului este stăpînit de unul din sentimentele corespunzătoare.

În spectacolul de operă, apariția motivelor și temelor conducătoare este legată, așa cum s-a putut desigur observa din considerațiile de mai sus, de apariția sau revenirea personajelor, împrejurărilor etc. a căror expresie muzicală o constituie. Uneori, ele preced apariția scenică, vizuală a personajelor, pregătind atmosfera psihologică și prevenind deci pe spectator, prin intermediul muzicii, în legătură cu cele ce se vor petrece pe planul acțiunii dramatice. Tema elegiacă exprimînd dragostea nefericită a lui Herman se aude în orchestră, în primul act al „Damei de pică“, înainte ca eroul să apară în mijlocul prietenilor săi; muzica creează astfel acea atmosferă care ne face să așteptăm ceva trist, dureros, și să simțim cît se poate de firească apariția îngînduratului și sumbrului Herman. În multe cazuri, însă, prezența în orchestră a unui leit-motiv nu este însoțită de apariția scenică a personajului corespunzător, ci subliniază numai legătura dintre acțiune și acel personaj.

Spuneam, în materialul din numărul trecut, că atît motivul cît și tema, aidoma personajelor dramatice, își dezvăluie semnificația lor reală numai în acțiunea muzicală în care se află angrenate, numai în procesul dezvoltării muzicale. Comparația aceasta se impune cu atît mai mult în cazul operei, unde motivele și temele sînt legate în mod nemijlocit de anumite personaje. Apare, de aceea, cît se poate de firesc ca motivele și temele conducătoare să nu reprezinte simple etichete muzicale, care indică apariția sau revenirea personajului, ci să fie supuse unei transformări structurale, corespunzătoare evoluției sufletești a eroilor. Iată cele două leit-teme care schițează, încă din primele tablouri ale operei „Evgheni Oneghin“, fizionomia sufletească a Tatianei: tema suavă a visării și a gîndurilor melancolice și tema frămîntată, de largă respirație, a avîntului și pasiunii. În diferite împrejurări ale operei, aceste teme capătă profiluri expresive deosebite. Din reverie vagă, prima se transformă într-o aspirație limpede și irezistibilă sau, dimpotrivă, în regretul după o fericire pierdută, în timp ce a doua temă — tema dragostei înflăcărate pentru Oneghin — devine rugămintea pe care Tatiana o face acestuia cu durere, dar și cu hotărîre, de a dispărea pentru totdeauna din viața ei.

Și în muzica simfonică, motivele și temele conducătoare sînt folosite după principii asemănătoare cu cele întîlnite în cazul muzicii de operă. În muzica cu program, ele sînt adesea legate de un personaj concret; tema iubitei din „Simfonia fantastică“ de Berlioz sau temele Șeherazadei și a lui Șahriar din suita simfonică a lui Rimski-Korsakov străbat întreaga țesătură muzicală a acestor lucrări, ori de cîte ori dezvoltarea acțiunii impune apariția acestor personaje sau, cel puțin, amintirea lor.

Încheiem cu aceasta sumarele noastre considerațiuni privitoare la motiv și temă—elementele fundamentale ale imaginilor muzicale. Începînd cu numărul următor, vom vorbi despre o altă latură a limbajului muzical, armonia.

Pe marginea unui

de Mihai GHIMPU

Cu colinele sale dulci, rînduite ca străjeri în jurul tîrgului, cu toamnele sale pîrguite și primăverile scăldate în parfumul florilor de salcîm, Iașul poartă o pecete a lui, greu de găsit aiurea. Dar mai ales oamenii și zămislirile lor creatoare întru îmbogățirea tezaurului de cultură al poporului nostru i-au făcut și păstrat faima.

Maeștri ai penei și penelului, stihuitori de nemărginite frumuseți, muzicieni de renume, vechea capitală a Moldovei i-a dăruit țării cu larghețe și generozitate. Și nu de puțină dragoste și pioasă aducere aminte se bucură făuritorii de teatru și actorii de frunte care au trăit și creat pe aceste meleaguri. E pretutindeni vie prezența poetului „Luceafărului“ și a hîtrului povestitor din Humulești, a lui Matei Millo, marele interpret al „Chirițelor“, așa cum e vie prezența lui Alecsandri, Asachi sau Kogălniceanu, ctitori ai teatrului romînesc.

★

Ne-am gîndit la toate acestea cu prilejul turneului oficial al colectivului Teatrului Național din Iași. Prezența acestui colectiv a readus cu putere în mintea spectatorilor din Capitală glorioasa tradiție a scenei moldovene, născute în focul anilor revoluționari de la mijlocul secolului trecut, scenă de la înălțimea căreia atîția interpreți iluștri, printre care Matei Millo, Pascaly, Iancu Profir, Aglaia Pruteanu, Grigore Manolescu, Aristița Romanescu, Agata Bîrsescu au răspîndit de-a lungul veacului lumina unei arte legate de aspirațiile maselor, slăvind geniul creator al poporului romîn.

Acum, după 139 de ani de la aceea seară de decembrie 1816, cînd un grup de diletanți au reprezentat prima piesă în limba romînească, pastorala „Mirtil și Chloe“ a lui Gheorghe Asachi, drumul de luptă al celor ce s-au străduit a crea un teatru în graiul poporului, și pentru el, poate fi considerat în întreaga lui amploare.

„Am proiectat să-mi fac din teatru un organ spre biciuirea năravurilor rele și a ridicolelor societății noastre“ — scria Alecsandri.

Pe linia acestui crez, exprimat acum un veac, s-a dat, de-a lungul deceniilor, bătălia pentru un repertoriu național, care să corespundă aspirațiilor spre libertate și o mai dreaptă viață a maselor.

Este, de aceea, semnificativ că, în Capitală, colectivul din Iași a venit să prezinte patru piese romînești: „Chirița în provincie“, „Vlaicu Vodă“, „Ce naște din pisică“ și „Orașul în flăcări“. Fără îndoială că alegerea nu s-a făcut la întîmplare. Mai întîi, fiindcă „Chirița“ și „Vlaicu Vodă“ sînt două din cele mai vechi și mai valoroase spectacole ale teatrului, marcînd, amîndouă, însemnate și diferite momente în evoluția dramaturgiei noastre naționale. „Chirița în provincie“, reprezentată pentru prima oară la 8 mai 1852, împlinește acum mai bine de un veac; la rîndul ei, drama istorică a lui Davilla numără peste 5 decenii de la reprezentarea ei la Iași pentru întîiaș dată, în stagiunea 1902-1903. Evocîndu-ne începuturile veacului trecut, dramatizarea, relativ recentă, de către Tudor Șoimaru a romanului „Ciocoii vechi și noi“ de Nicolae Filimon (dramatizare intitulată „Ce naște din pisică“) vorbește despre acele preocupări ale dramaturgilor contemporani de a prezenta, de pe poziția înțelegerii științifice a istoriei, trecutul poporului nostru, creațiile sale valoroase. În sfîrșit, pe aceeași linie a consemnării realiste a vieții, se înscrie și piesa lui Mihail Davidoglu, „Orașul în flăcări“, care aduce imagini dintr-un trecut mult mai apropiat zilelor noastre, momentul eliberării patriei de către Armata Sovietică.

Dar și într-un alt sens mai există un fir care leagă aceste piese. Ele ilustrează aspecte dintre cele mai semnificative ale năzuinței și luptei de veacuri a poporului împotriva nedreptății, pentru o viață mai bună. De la vorbele lui Groza Moldoveanul din „Vlaicu Vodă“, pînă la cuvintele pătrunse de ură și nădejde ale Tudoriței Roșca, mama comunistului Vasile din „Orașul în flăcări“, e un drum lung și greu, pe care istoria l-a scris cu sîngele a nenumărați patrioți înflăcărați, asemenea Moldoveanului și Tudoriței. Iar ironia mușcătoare din „Chirița în provincie“ și satira necruțătoare din „Ce naște din pisică“ cuprind protestul viu al unor minți luminate ale intelectualității legate de popor, împotriva claselor exploatatoare.

★

Dintre spectacolele Iașului, cele mai multe și pe drept meritate aplauze le-a cules „Chirița în provincie“. Entuziasmul spectatorilor nu pornea numai de la valoarea istorică a reprezentării acestei comedii de o atît de apreciabilă vîrstă. Satira lui Alecsandri se dovedea — în reprezentarea colectivului ieșean — a-și fi păstrat întreaga savoare și virulență.

Intențiile urmărite de Vasile Alecsandri în „Chirițele“ sale sînt mărturisite fără înconjur de însuși autorul, care scria la acea vreme: „Teatrul este singura tribună ce ne-a rămas și profit de dînsa pentru a întreține unele simțăminte pe care stăpînirea caută să le sugrume“. Și care anume simțăminte căuta stăpînirea să le sugrume, reiese clar din imensa căldură cu care a fost primită comedia lui Alecsandri încă de la prima ei reprezentare, în intepretarea marelui artist Matei Millo (de altfel, primul creator în literatura dramatică al acestui personaj, preluat și îmbogățit apoi de Alecsandri, care face din el eroul principal al seriei de comedii cunoscute sub numele de „Chirițele“). Autenticul personajelor și situațiilor, veridicitatea atmosferei în care se desfășoară acțiunea, umorul sănătos, popular, care colorează replicile pline de ascuțime ale lui Alecsandri, au găsit în interpretarea colectivului Teatrului Național din Iași o expresie de adevărată valoare artistică. În mare măsură, acest fapt se datorește liniei de interpretare realistă a comediei, care a rămas fidelă tradiției pornite de la Millo. Din generație în generație, din admirația și grija actorilor ieșeni de a nu știrbi din marea creație a maestrului, au fost transmise urmașilor amănunte în privința acestui spectacol cu care, de altfel, Matei Millo a ținut, la 1895, să-și încheie strălucita lui carieră de actor.

Cînd, după 30 de ani de la scoaterea ei din repertoriul teatrului ieșean, „Chirița în provincie“ a fost reluată, în 1930, la insistențele maestrului Mihail Sadoveanu — pe atunci director al instituției — și în regia lui Aurel Ion Maican, veteranii scenei moldovenești, Vernescu-Vîlcea și Petru Petrone — care mai erau în viață și care jucaseră comedia alături de Millo — au dat prețioase indicații noului și tînărului interpret al Chiriței — Miluță Gheorghiu — cu privire la felul în care fusese realizat rolul de către Matei Millo. Din distribuția de acum 25 de ani, n-au mai rămas în spectacol decît Eliza Nicolau, Nicolae Șubă și Miluță Gheorghiu. În jurul lor, însă, noul spectacol, repus în scenă acum cîțiva ani de Victor Bumbești, și-a păstrat valoarea artistică înaltă, datorită, în primul rînd, creației, — azi devenită aproape clasică, — realizată de artistul emerit Miluță Gheorghiu în rolul Chiriței. E impresionantă prospețimea pe care și azi, după 25 de ani de interpretare, o aduce actorul ieșean în acest rol. Străduința pentru menținerea veșnicei tinereți a acestui bătrîn spectacol a dovedit-o, de altfel, întregul colectiv de interpreți, printre care, mai cu seamă, Constantin Sava, în Bîrzoi, Nicolae Șubă, în Ion, Alfons Radvanski, în Guliță, Eliza Nicolau, în Safta, pentru a nu numi decît pe acei care, de ani îndelungați, creează aceste tipuri.

„Ce naște din pisică“ ne duce mai în urmă cu un sfert de veac de realitățile zugrăvite în „Chirița“. Linia realistă a interpretării, verva și măiestria întruchipării unor personaje de valabilă autenticitate se întîlnesc și aici. Cu deosebire, valorosul actor ieșean Ștefan Dăncinescu a creat în Dinu Păturică, eroul central al piesei, un personaj complex, nuanțat, exprimînd prin variate mijloace artistice profilul

Tudorița Roșca din piesa lui Mihail Davidoglu „Orașul în flăcări“, în interpretarea artistei emerite Margareta Baciu.

turneu

George Popovici, artist emerit al R. P. R., în rolul lui Vlaicu Vodă, şi Ani Braeski, în cel al Doamnei Clara.

moral al acestui parvenit, venal, ipocrit, laş şi ambiţios.

Acţiunea, situată între anii 1816-1821, ne poartă în vremea din preajma răscoalei lui Tudor, ilustrînd aspecte tipice ale societăţii din acel timp, în care burghezia începea să-şi afirme la noi veleităţile de clasă, potrivnică feudalităţii şi doritoare de a prelua în mîinile ei puterea. Dorul de parvenire prin orice mijloace o caracterizează. Ea simte cu mult mai viu realităţile istoriei decît latifundiarii colbuiţi, de tipul lui Tuzluc, şi încearcă să supună aceste realităţi poftei sale de stăpînire. Desigur că zugrăvirea unei atari epoci ridică unui regizor grele probleme, atît în ce priveşte redarea atmosferei generale, cît şi caracterizarea diverselor tipuri. Este evident că direcţia de scenă a încercat să axeze problematica piesei pe triunghiul Tuzluc (Constantin Sava), Dinu (Ştefan Dăncinescu), Duduca (Carmen Barbu), lucru pe care dacă l-a reuşit, a dus în schimb la neglijarea unor alte aspecte, nu întotdeauna de amănunt, care în roman (ca şi în piesă, în adevăr, în mai mică măsură) ţinteau la demascarea unei întregi orînduiri. Caracterul de frescă socială, pe care-l are romanul lui Filimon, a fost astfel restrîns, spectacolul redînd doar parţial bogăţia de idei şi tipuri din „Ciocoii vechi şi noi".

Dar chiar în realizarea celor trei roluri principale, în jurul cărora s-a centrat atenţia regizorului, linia a fost inegală, prezentînd goluri. Există în fiecare din aceşti eroi negativi laturi multiple, faţete variate ale caracterului lor şi ale comportării în anumite situaţii. În roman, personajele sînt, din acest punct de vedere, foarte vii. Gradata ascensiune a lui Păturică este marcată prin reliefarea tot mai pregnantă a unor trăsături de caracter care devin dominante. În interpretarea lui Ştefan Dăncinescu, această gradaţie nu este întotdeauna realizată cu subtilitatea necesară, mai cu seamă în momentele aparent mai puţin semnificative. Abilitatea diabolică a personajului este redată numai în situaţiile de vîrf — ce e drept, cu multă virtuozitate — fiind neglijată însă în ce priveşte continuitatea ei. Este adevărat că, în această privinţă, vini mari poartă şi dramatizarea, care a realizat cu o insuficientă bogăţie de situaţii procesul de ascensiune al lui Păturică, după cum a marcat ostentativ dar insuficient de nuanţat descompunerea din punct de vedere al solidităţii poziţiei sociale şi de avere a lui Tuzluc.

Un spectacol unde tradiţiile realiste ale teatrului, ca şi virtuţile unei realizări pe linia clasică puteau şi trebuiau să se facă simţite a fost cel cu drama „Vlaicu Vodă" a lui Davilla. În reprezentarea Teatrului Naţional din Iaşi, versurile lui „Vlaicu Vodă" au răsunat armonioase şi pline de sens în interpretarea unor actori de valoare, ca George Popovici, artist emerit al R.P.R., şi Ani Braeski. În special George Popovici a dat rolului său o valabilă expresie artistică, în care sobrietatea, dar şi vigoarea personajului se făceau resimţite. Textul rostit cu claritate şi cu arta de a spune versuri a unora din interpreţi a făcut pe spectatori să vibreze puternic alături de Vlaicu, Groza Moldoveanul, cuviosul Nicodim sau tînărul Mircea Basarab, şi să simtă ură împotriva veninoasei Doamna Clara sau a baronului Kaliany. O seamă de deficienţe ale regiei au sărăcit însă şi aici valoarea artistică a spectacolului în ansamblul său. Şi în primul rînd, lipsa de unitate în preocuparea regiei pentru realizarea — pe linia cuvenită — a fiecărui rol, indiferent de dimensiunea şi importanţa lui în economia generală a piesei.

Dramaturgia noastră nouă a fost prezentă în repertoriul recentului turneu al Teatrului Naţional din Iaşi prin piesa „Oraşul în flăcări" a lui Mihail Davidoglu. Interesul pentru acest spectacol a fost cu atît mai legitim, cu cît el nu a fost încă montat pe nici o scenă din Bucureşti. Publicarea în revista „Viaţa Romînească" a textului celei mai recente lucrări a autorului „Cetăţii de foc" a permis încă mai demult o seamă de aprecieri critice cu privire la unele deficienţe ale ei, atît în ce priveşte construcţia dramatică, cît şi relatarea, prin intermediul personajelor şi situaţiilor create, a sensului profund al evenimentelor din zilele lui august 1944, la care se referă autorul. Din acest punct de vedere, alegerea de către direcţia teatrului a acestei piese — nu dintre cele mai izbutite ale apreciatului dramaturg—nu s-a dovedit prea fericită.

În direcţia de scenă a maestrului emerit al artei Val Mugur, regizor principal al teatrului din Iaşi, piesa lui Davidoglu a adus în distribuţie două din interpretele cele mai apreciate ale acestui teatru, artistele emerite Margareta Baciu şi Mărioara Davidoglu, alături de tineri de talent, printre care se remarcă în primul rînd Lidia Persofski. În intenţia autorului „Oraşului în flăcări" era, fără îndoială, contrapunerea — în condiţiile deosebite ale momentului istoric respectiv — a două caractere: acelea ale celor două mame—Tudoriţa Roşca şi Raluca Caramfil. Indicaţia unui decor unic — un beci care servea de adăpost contra atacurilor aeriene, — trebuia să ducă la o exprimare de mare tensiune a laturilor psihologice ale personajelor, în împrejurările unui pericol permanent şi ameninţător. Direcţia de scenă, vrînd însă să „dinamizeze" desfăşurarea acţiunii şi să „înviorează" un text adesea static şi expozitiv, — dar nu lipsit de patosul unor adînci frămîntări umane, — a construit un decor cu patru încăperi suprapuse în două etaje, lărgind cîmpul de observaţie al spectatorilor printr-o serie de amănunte vizuale care ţinteau — în intenţia regiei — să ajute la o mai bună caracterizare a personajelor negative, prin dezvăluirea unor aspecte mai intime din existenţa lor. Dar, în felul acesta, în loc ca atenţia să se concentreze înspre conflictul ascuţit dintre cele două tabere în luptă, interesul a fost răspîndit pe o seamă de amănunte nesemnificative, multe din ele de decor, rupîndu-se astfel din intensitatea dramei şi profunzimea ei de conţinut. Margareta Baciu a pus în rolul bătrînei Roşca, mama comunistului Vasile, multă duioşie, dar şi vigoare în momentele afirmării crezului ei în frumuseţea unor vremi ce aveau să vină curînd. Zbuciumul sufletesc al eroinei Tudoriţa Roşca contrastează violent cu preocupările meschine ale celeilalte mame, burgheză înrăită, hulpavă şi vulgară, pentru care pînă şi simţămintele materne îşi găsesc echivalentul în monedă. Aducînd în rolul Ralucăi Caramfil bogata sa experienţă actoricească, firescul unei interpretări realiste pornite de pe o justă poziţie critică faţă de rol, Mărioara Davidoglu n-a reuşit însă să dea amploarea şi semnificaţia cuvenită personajului, pe care nu îndeajunsă măsură l-a făcut să-şi exprime ura puternică, activă, împotriva Tudoriţei Roşca şi a tinerei slujnice din casă, interpretată de Lidia Persofski.

★

Ceea ce s-a remarcat, în general, în spectacolele colectivului Naţionalului din Iaşi, a fost străduinţa de a continua şi a dezvolta tradiţiile sale realiste, care încep de la Millo, trecînd prin momentul lui 1876, cînd, educaţi la şcoala veneratului maestru, un grup de tineri, printre care Grigore Manolescu, M. Arceleanu şi P. Alexandrescu, dau interpretări „naturale", cum remarcă la acea vreme şi un ziar al timpului, „Curierul din Iaşi". Consecvenţi acestei tradiţii, amplificată azi printr-o concepţie tot mai clară asupra rolului şi sensului educativ al teatrului, actorii ieşeni au adus în turneul lor mărturia interesului şi preocupării continue a Naţionalului din Iaşi pentru promovarea, în condiţiile unei tot mai bune ţinute artistice, a lucrărilor dramaturgiei noastre originale.

Scenă din tabloul I al piesei „Ce naşte din pisică"

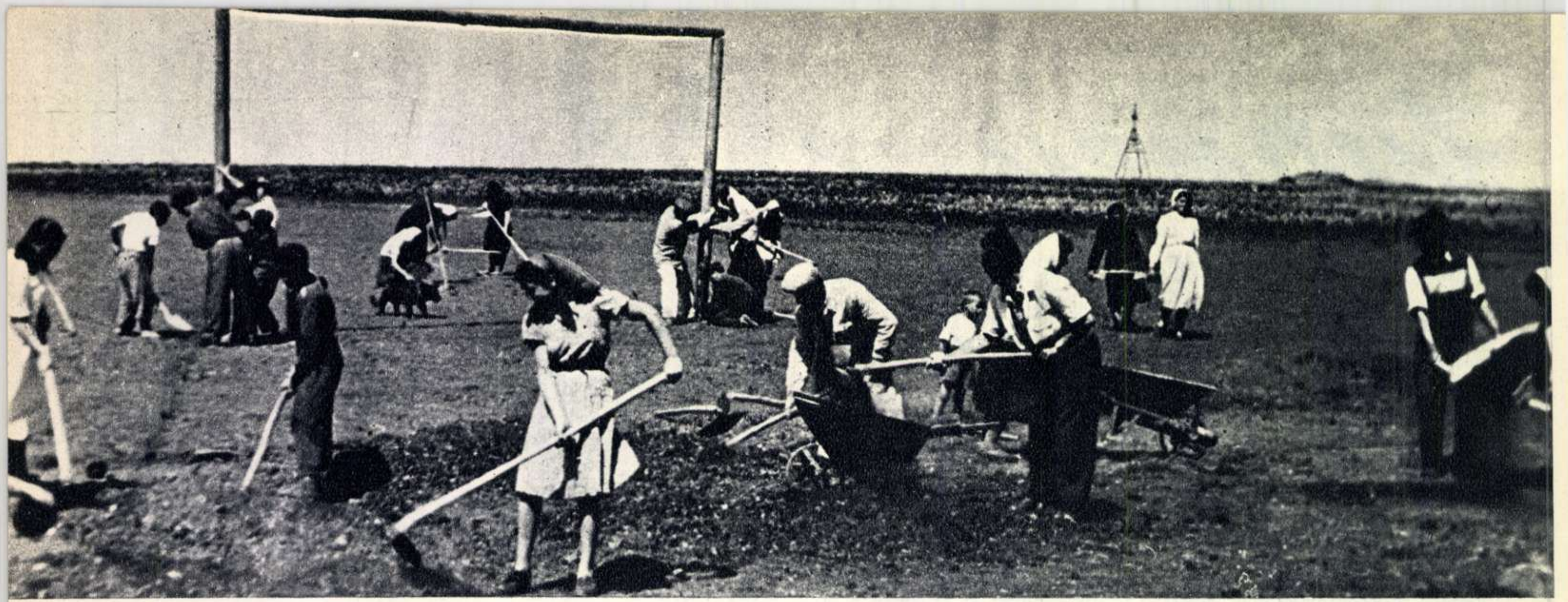

În orele libere, tineretul din Stațiunea zootehnică-Popăuți muncește pentru amenajarea noii lor baze sportive. Chiar și doctorul Andrei și-a făcut cîteva minute libere și acum încarcă sîrguincios roaba cu pămînt. Și deși nu-s jucătoare de fotbal, fetele au ținut să dea și ele o mînă de ajutor.

Și ei fac sport...

Vestea a adus-o doctorul Andrei, cînd s-a întors de la Botoșani, de la raion: în cinstea celui de al V-lea Festival Mondial al Tineretului și Studenților pentru Pace și Prietenie de la Varșovia, se vor desfășura în întreaga țară concursuri sportive ale tineretului.

Doctorul Nicolae Andrei, un bărbat tînăr și plin de forță, cu fața deschisă și mișcări vioaie, este el însuși unul dintre marii animatori ai sportului în Stațiunea zootehnică-Popăuți. Nu degeaba m-a bătut el la tenis de masă în trei seturi, consecutiv sub 10 ! Te miri cum își găsește timp să fie și pe stadion, și la grajdurile vacilor sau la cotețele păsărilor, și prin birourile stațiunii. Fiindcă am omis să vă spun că doctorul Andrei e însuși directorul stațiunii.

Principala dificultate de care s-a lovit colectivul sportiv a fost problema terenurilor. Pentru o competiție de o asemenea amploare, un singur teren de volei, și acela de dimensiuni nereglementare, nu e de ajuns.

— Să construim terenuri! — a spus doctorul Andrei.

Tineretul din stațiune a primit cu entuziasm propunerea direcțiunii, de a transforma prin muncă voluntară terenul necultivat dinspre grajdurile vitelor, pe care pînă atunci băteau mingea între două porți făcute din araci, și pe a cărui suprafață de aproape un hectar nu vedeai un fir de iarbă, într-un teren de fotbal cu porți cu bare pătrate, reglementare.

Mare ne-a fost surpriza cînd, acum, la sfîrșit de iunie, am întîlnit semănători !

— Semănăm „gazon“ pe noul teren de fotbal, mi-a spus, văzînd uimirea mea, unul dintre tinerii care aruncau sămînța, și un zîmbet larg i-a luminat fața arsă de soare.

Cu bazinul de înot a fost mai greu. De la iazul din vale, s-a tras o țeavă care să alimenteze cu apă mereu proaspătă bazinul. Mai era nevoie și de un dig, pe o lungime de aproape 100 de metri, între iaz și scăldătoarea rațelor, pentru ca apa trasă să fie limpede și lipsită de impurități.

Zeci și sute de tineri din Popăuți, sau din satele învecinate, au posibilitatea să practice astăzi un nou sport, prea puțin cunoscut în aceste locuri pînă deunăzi — înotul.

Un teren de fotbal, unul de volei și altul de oină, o pistă pentru popice și una pentru atletism, de 400 de metri, acoperită cu zgură, toate acestea au fost construite prin muncă voluntară. Iar culoarele marcate cu dungi albe din praf de var, gazonul căruia abia i-a dat colțul, zgura roșie de pe terenul de volei, totul te îmbie parcă la întreceri.

Val. CONEA

Fotografii de S. ȘTEINER

La probele de atletism Ion Popescu, lăptarul stațiunii, s-a dovedit a fi de neînvins. „Boamba" de 7 kg a pornit, din mîna sa și se va opri dincolo de linia de 10 metri

Nici fetele nu se lasă mai prejos. Între sectorul zootehnic și sectorul agricol, întîietatea la volei e foarte disputată. Teodora Anechi, îngrijitoarea de vaci, a trimis cu multă siguranță mingea peste plasă. Vor reuși oare cele de la agricol să mai înscrie un punct?

↑

La capătul celor 100 de metri, tînăra îngrijitoare de porci Adela Jucată a trecut prima linia de sosire. În urma ei, Domnica Buzuc a încercat zadarnic s-o ajungă.

Ore de răgaz petrecute la umbra pomilor din prisacă? Nu! Concursuri de şah, în cinstea Festivalului. Încă o mutare a mulgătorului Miron Mihai, care l-a pus în grea cumpănă pe doctorul Andrei.

Hagiu, elev practicant în staţiune, a „servit" mingea adversarului său, Ion Popescu, care o trimite departe, dincolo de linia de bătaie. Oina este un sport mult îndrăgit de tineretul din Popăuţi.

←

Care pe care! La stîna din Popăuţi s-a încins o luptă voinicească între ciobanii Ilie Mateiuc şi Nicolae Barabaş. Pentru o clipă, baciul şi-a oprit turma să privească la disputa tinerilor.

↓

CIUFA

Printre plantele tehnice primite în ultima vreme din U.R.S.S. și țările de democrație populară și experimentate cu succes în serele și pe cîmpurile de experiență ale institutelor de cercetări agronomice din țara noastră, este și ciufa — Cyperus esculentus. De această specie, rară în flora mondială, care este în același timp o minunată plantă de cultură, s-au ocupat pentru prima oară la noi cîțiva ingineri de la Institutul Agronomic din Iași. După consultarea documentației sovietice privind cultivarea acestei plante, ei au luat legătura cu grădina botanică a Universității de Stat din Voronej (U.R.S.S.), de unde au primit, în 1949, primele tubercule.

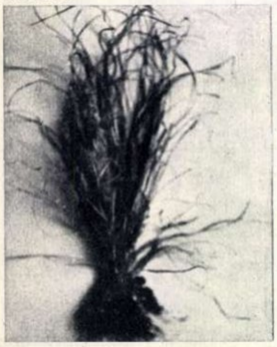

Ciufa cu frunze și tubercule, în perioada de recoltare.

De ce anume au fost atît de preocupați acești ingineri agronomi, și o dată cu ei, și alții de această plantă? Pentru că ea reprezintă un adevărat izvor de belșug. Tuberculele ei sînt comestibili atît în stare crudă, cît și în stare uscată și sînt excepțional de hrănitori. După datele comunicate de profesorul sovietic B.M. Kozo-Polianski, ele conțin între 22-55 la sută uleiuri grase. Prin calitățile sale, uleiul de ciufă se apropie mai mult decît oricare altul de uleiul de măsline: este nesicativ, are gust plăcut, nu se amărăște — și este, deci, prin toate acestea, un produs alimentar de prima calitate. Dar el poate fi folosit nu numai în alimentație, ci cu mult succes și în industrie, la ungerea mecanismelor mici etc. Pe lîngă ulei, tuberculele ciufei conțin o serie de alte substanțe hrănitoare: 15-25 la sută zahăr, un procent destul de însemnat de vitamina A, o cantitate de proteine, apoi celuloză și vitamina C.

Atît forma, cît și culoarea tuberculelor, se aseamănă cu migdalele; în stare crudă, gustul lor îl amintește pe acela al alunelor de pădure, iar uscate și măcinate, ele dau o făină hrănitoare, care poate fi folosită în prepararea produselor de cofetărie — pricomigdale, șerbet etc.

Lista celor ce se pot obține din ciufă nu se încheie însă cu aceasta. Din turtele rămase după extragerea uleiului, se poate fabrica spirt și o băutură plăcută, asemănătoare cu romul; frunzișul plantei, care crește pînă la înălțimea de cca. 50 cm, poate fi folosit ca excelent furaj pentru vite sau ca înlocuitor al ierbii de mare, în tapițerie.

După primirea tuberculelor din U.R.S.S., în aprilie 1950, a fost începută cultura de înmulțire. Atunci a fost semănată pentru prima oară în pămîntul nostru această plantă valoroasă. Tuberculele plantate au dat colți după 15 zile. Îngrijite cu cea mai mare atenție, plantele au vegetat puternic și au dat o producție bogată: s-au recoltat în medie 60 de tubercule de la fiecare tufă provenită dintr-un singur tubercul, și 1900 kg la hectar de pe parcela de înmulțire. În anii următori, s-au solicitat și s-au primit tubercule de ciufă de la mai multe institute agronomice și grădini botanice din țările lagărului socialist. Cele mai bune rezultate le-au dat însă tuberculele provenite de la grădina botanică din Voronej și de la Institutul de ameliorare a plantelor din Gatersleben (R. D. Germană).

În 1954, materialul obținut în cultura de înmulțire a fost dat în cultura experimentală. S-au făcut culturi pe mai multe tipuri de sol și pretutindeni s-au obținut succese, recoltele dobîndite ridicîndu-se la 2.200-2.900 kg tubercule la hectar.

Pe baza experienței căpătate, s-a stabilit că planta dă cele mai bune rezultate în anumite regiuni, pe teren nisipos și cu apă freatică, că ea cere o aprovizionare constantă cu apă, că atît seceta îndelungată cît și excesul de umiditate îi sînt dăunătoare. Pe baza întregului material documentar cules, se studiază acum posibilitatea obținerii unei forme potrivite condițiilor noastre de vegetație și se lucrează la stabilirea anumitor date privitoare la agrotehnica acestei noi plante. De asemenea, în scopul răspîndirii ei pe suprafețe tot mai mari și a studierii ei pe diferite soluri și condiții, anul acesta au luat ființă, în cîteva gospodării de stat, loturi demonstrative cu ciufa.

Lazăr BENEȘ
(corespondent-Iași)

Jocuri distractive

STAȚIUNI BALNEO-CLIMATERICE

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	B	O	D	O	C	■	S	L	A	N	I	C
2	A	■	O	L	A	N	E	S	T	I	■	A
3	Z	I	Z	I	N	■	■	N	I	M	I	C
4	N	■	A	M	A	R	A	■	P	E	R	I
5	A	G	■	P	■	I	C	T	E	R	■	U
6	■	R	D	■	C	U	R	A	■	J	S	L
7	H	E	R	C	U	L	A	N	E	■	I	A
8	E	F	O	R	I	E	■	A	M	O	N	T
9	B	I	B	O	R	T	E	N	I	■	N	A
10	E	E	■	N	A	■	S	T	R	A	T	■
11	■	R	O	I	S	I	■	I	A	T	A	C
12	V	I	L	C	E	A	E	■	T	I	N	E

ORIZONTAL:
1) Stațiune balneară în Regiunea Autonomă Maghiară, cu ape minerale curative — Localitate balneo-climaterică în Moldova. 2) Pitorească stațiune în Rîmnicu-Vîlcea. 3) Localitate balneo-climaterică în regiunea Stalin — Mai puțin decît puțin. 4) Nici acră, nici dulce — Arbori mari, înrudiți cu stejarul, ce cresc în regiunile de șes și pe dealuri joase. 5) Argint — Afecțiune pentru care sînt indicate curele de la Malnaș sau Slănic-Moldova. 6) Radu Dumitrescu — Tratament balnear — Ionescu Ș. Leonte. 7) Localitate balneară cu ape termale — Rămas bun. 8) Pitorească stațiune pe malul Mării Negre — Traducătorul francez al lui Plutarc (1513-1593). 9) Localitate balneară cu apă minerală curativă, la gust asemănătoare sifonului — Poftim. 10) Elena Elinescu — La — Pături suprapuse, (sg.). 11) ...în jurul stupului — Dormitor. 12) Localitate balneară în regiunea Pitești, cu ape minerale curative — Na.

VERTICAL:
1) Frumoasă stațiune balneară în regiunea Stalin, cu băi iodate și sulfuroase — Apă minerală din Sîngeorz cu proprietăți curative. 2) Funcționari la tribunal. 3) Norma unui tratament balnear — Bulgăre de sare — Vas. 4) Muntele zeilor — Reumatism învechit 5) Pentru băut — Plăci de oțel pentru nave. 6) Apă mică — Pronume. 7) Pronume — Nici dulce, nici amar (fem.) — S. 8) Lupu S. Nicolae — Substanțe chimice folosite la tăbăcit. 9) Referitor la vechea Atenă — Unitate administrativă la arabi. 10) Țînti — Cai. 11) Alifie — De la sine. 12) Stațiune balneară cu ape minerale curative — Pronume.

METAGRAMA

Cu Ș e pansament,
Cu Ț ar fi înfățișare,
Cu R e-n detriment,
Cu Z luna e-n mișcare,
Cu L se tot mîndrește...
Cine le ghicește ?

ȘARADĂ

Trei cuvinte diferite
Și adesea întîlnite :
Primu-l smulge orice om
Dintr-un gard sau dintr-un pom.
Nici al doilea nu-i prea greu :
Prin el trenuri trec mereu.
Cel din urmă-i luminos...
Arătați acum mai jos,
Toate trei, cum împreună,
Cînd orchestrele răsună,
Un cuvînt alcătuiesc
Și din el arii citesc.

ȘAH ȘAH ȘAH ȘAH

STUDIU

de RADU VOIA

Mențiunea I la concursul internațional organizat de „Bulletin ouvrier des échecs" în memoria lui H. Rinck

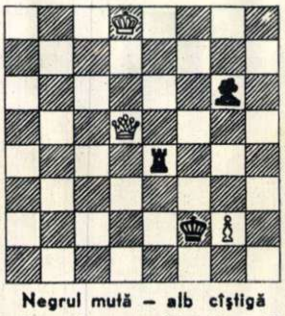

Negrul mută — alb cîștigă

(Controlul poziției. Alb: Rd8, Dd5, Pg2. Negru: Rf2, Te4, Ng6)

Studiul de mai sus, cu care reprezentantul nostru Radu Voia a obținut un frumos succes la marele concurs internațional în memoria lui H. Rinck, organizat de revista franceză „Bulletin ouvrier des échecs", constituie o realizare excelentă a temei „cîmp de fugă". Avantajul material al albului este minimal și în plus, negrul fiind la mutare dispune de un contra-joc foarte puternic. Albul trebuie să joace foarte precis pentru a-și feri regele de contra-atacul turnului negru, care se sacrifică mereu pentru a obține o poziție de pat (Cu aceasta v-am dat o indicație asupra soluției, pe care urmează acum s-o găsiți singuri).

DEZLEGAREA JOCULUI „PE DRUMURI DE MUNTE" apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) Bîrsi — Hamac. 2) Rîriș — Colină. 3) Ac — P — Măgură. 4) D — Corobane — Ș. 5) Poterași — Ru. 6) Cin — Ten-Sloi. 7) On — Leneș — Ei. 8) L — Pază — Alv — M. 9) Otova — Arșiță. 10) Lanița — I — Tur. 11) Ison — Taclale. 12) Țăran — Tîrnat.

VERTICAL: 1) Brad — Colorit 2) Lac — Pin — Tass. 3) Rr — Con — Ponor. 4) Șipot — Lavină. 5) Es — Retezat — N. 6) I — Morena — At. 7) Cabane — A — At. 8) Hogaș — Șarici. 9) Aluniș — Ls — Lr. 10) Mire — Levitan. 11) Ana — Roi — Tula. 12) Ca — Sui — Măreț.

REDACȚIA: BUCUREȘTI PIAȚA SCÎNTEII Căsuța Poștală 7 Tel. 7.60.10 Int. 1788 **ABONAMENTE:** la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. **PREȚUL ABONAMENTELOR** 3 luni: 9 lei 6 luni: 18 lei un an: 36 lei

Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

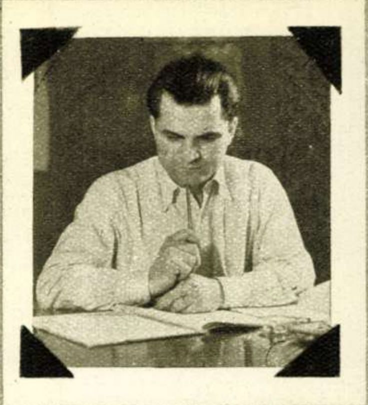

Tineretul patriei noastre

CONCURS DE PORTRETE FOTOGRAFICE ORGANIZAT DE REVISTA „FLACĂRA" ŞI „CENTRUL DE PRODUCŢIE CINEMATOGRAFICĂ"

Cu începere de la 15 iulie, revista „Flacăra" şi „Centrul de Producţie Cinematografică" instituie un concurs pe ţară de portrete fotografice.

Concursul de portrete fotografice pe ţară are drept scop înfăţişarea în imagini fotografice artistice a chipurilor de tineri şi tinere, constructori ai vieţii noi din ţara noastră. Concursul îşi propune să contribuie într-o măsură cît mai largă la ridicarea măiestriei artistice a fotografilor, care vor trebui să redea, prin lucrările prezentate, entuziasmul şi încrederea în viitor, frumuseţea şi vigoarea, optimismul şi dîrzenia caracteristice tineretului nostru nou, din uzine şi fabrici, de pe şantiere şi ogoare, din laboratoare şi instituţii de învăţămînt — tineret care îşi făureşte prin muncă o viaţă fericită.

Concursul îşi propune, de asemenea, să-i facă cunoscuţi maselor largi pe cei mai buni şi talentaţi fotografi amatori şi profesionişti din patria noastră.

CONDIŢII DE PARTICIPARE

— La acest concurs pot participa atît fotografii amatori, cît şi cei profesionişti.

— Nu se pune nici o îngrădire în ceea ce priveşte alegerea persoanei portretizate.

— Fiecare participant la concurs va prezenta obligatoriu pentru aceeaşi persoană portretizată cîte două fotografii: o fotografie-bust şi o fotografie — figură întreagă. Nu se limitează numărul de fotografii prezentate la concurs de un participant (în afara fotografiilor obligatorii, mai pot fi trimise şi alte fotografii ale aceleiaşi persoane; de asemenea, se pot trimite fotografii de către acelaşi participant pentru mai multe persoane).

— Fotografiile pot fi executate atît în aer liber, cît şi la lumină artificială.

— Fotografiile vor fi prezentate în alb-negru şi vor avea dimensiunile minime 13/18. Nu se admit la concurs fotografii retuşate. Toate fotografiile trebuie să fie actuale.

— Pe spatele fiecărei fotografii, se va scrie citeţ:
a) numele, pronumele, profesia şi adresa fotografului;
b) numele, pronumele, profesia şi adresa persoanei portretizate.

Fotografiile vor fi expediate în plic închis, pe adresa: Revista „Flacăra", căsuţa poştală nr. 7, Bucureşti — şi vor purta menţiunea „pentru concursul „Tineretul patriei noastre".

Pentru cele mai reuşite fotografii, se vor acorda următoarele premii:

- *un premiu I de lei 3.000;*
- *două premii II a lei 1.750;*
- *o bicicletă;*
- *un aparat de radio;*
- *un aparat de fotografiat.*

Toţi fotografii premiaţi vor primi şi un abonament la revista „Flacăra" pe un an.

În afara premiilor de mai sus, se vor acorda zece menţiuni în valoare de lei 250 fiecare. Toţi fotografii cărora li se vor decerna menţiuni vor primi şi un abonament pe şase luni la revista „Flacăra".

Juriul pentru decernarea premiilor pentru cele mai bune fotografii va fi alcătuit din reprezentanţi ai revistei „Flacăra", artişti-fotografi, artişti-plastici, operatori de luat vederi şi regizori de film.

Cele mai reuşite fotografii se vor publica în revista „Flacăra", sub semnătura fotografilor respectivi şi vor fi retribuite separat. Fotografiile trimise pentru concurs, inclusiv cele premiate, nu se restituie.

Data închiderii concursului este 1 noiembrie 1955.

La 15 decembrie 1955, se vor publica rezultatele concursului în revista „Flacăra".

Boy

Preţul 1,50 lei

IANA
PANAMA

FLACARA
Nr. 14 (63) — 15 iulie 1955

05
F

FLACARA

Nr. 15 (64) — 1 AUGUST 1955

JOCUL PRIETENIEI

Distins cu premiul al II-lea la Concursul Național de creație muzicală organizat în cinstea Festivalului.

Muzica: Jean LETONI **Versuri: Eugen FRUNZĂ**

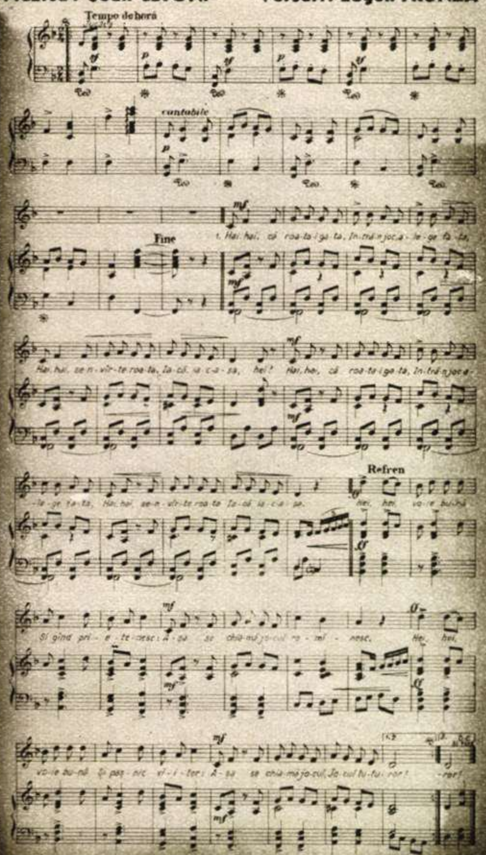

I

Hai, hai, că roata-i gata,
Intră-n joc, alege fata
Hai, hai se-nvîrte roata.
Iaca, iac-așa.

Refren:

Hei, hei.
Voie bună
Și gînd prietenesc:
Așa se cheamă jocul
Romînesc.
Hei, hei,
Voie bună
Și pașnic viitor:
Așa se cheamă jocul
Jocul tuturor.

II

Hai, hai și fata vine,
Cine-o fi alesul, cine?
Hai, hai alege bine.
Iaca, iac-așa.

Refren

III

Hai, hai, ce roată mare,
Peste mări, peste hotare,
Hai, hai, cît mîndrul soare,
Iaca, iac-așa.

Refren...

FLACARA

Proletari din toate ţările, uniţi-vă!

Nr. 15 (64) 1 AUGUST 1955 ANUL IV

REVISTĂ BILUNARĂ SOCIAL—POLITICĂ ŞI LITERAR—ARTISTICĂ

SPRE VARŞOVIA PRIETENĂ!

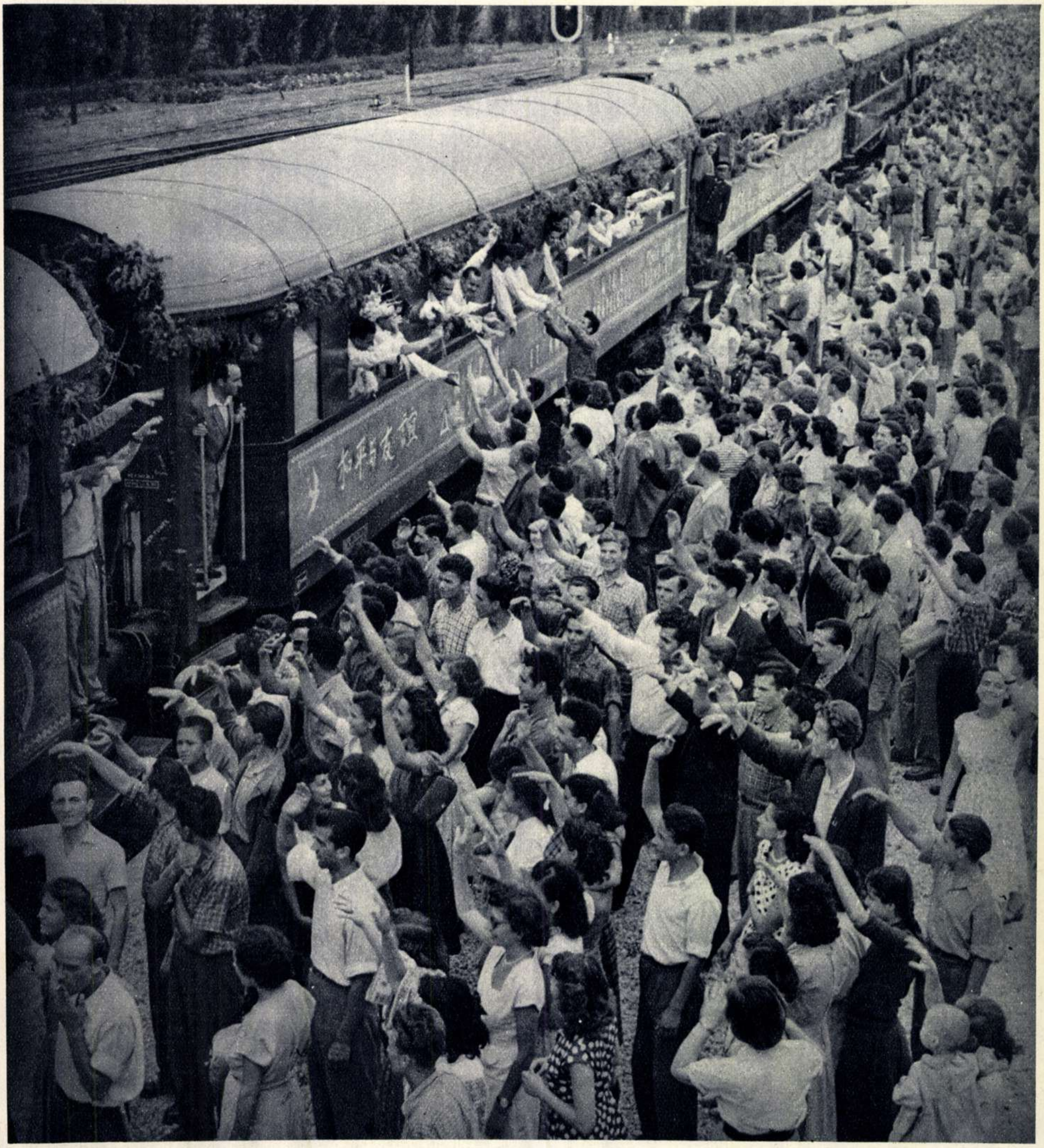

Bucureşti, 27 iulie 1955. Din gara Băneasa, s-a dat plecarea spre Varşovia unuia dintre trenurile ce duc la Festival pe solii tineretului nostru.

CONFERINŢA COEXIST

Geneva — Palatul Naţiunilor. Aspect din timpul istoricei conferinţe a şefilor guvernelor U.R.S.S., S.U.A., Marii Britanii şi Franţei.

Inaintea unei şedinţe a conferinţei de la Geneva a şefilor guvernelor celor patru puteri. De la stînga spre dreapta: preşedintele Consiliului de Miniştri al U.R.S.S., N. A. Bulganin; preşedintele S.U.A., D. Eisenhower; primul ministru al Franţei, E. Faure, şi primul ministru al Angliei, A. Eden, într-o discuţie, lîngă Palatul Naţiunilor.

Palatul Naţiunilor din Geneva. In zilele de 18-23 iulie 1955, în acest palat s-a ţinut istorica conferinţă a

ENTEI PAȘNICE

Fotografii de A. NOVIKOV

Popoarele lumii au cunoscut războiul cu toate grozăviile sale. Au trăit apoi, după înfrîngerea fascismului, orele încrederii în realizarea unei păci trainice și, mai ales, deziluziile anilor de „război rece“. Dar speranța din inimile popoarelor nu s-a stins nici o clipă; dovadă, entuziasmul cu care ele au participat la lupta pentru pace, pentru coexistență pașnică între popoare, pentru triumful spiritului tratativelor asupra spiritului amenințărilor. Și lupta popoarelor a cucerit victorie după victorie. Conferința de la Geneva constituie și ea un succes al acestei lupte.

Presa de toate culorile politice, din toate țările, este aproape unanimă în a recunoaște că întîlnirea șefilor guvernelor U.R.S.S., S.U.A., Marii Britanii și Franței s-a soldat cu rezultate pozitive, menite a marca începutul unei schimbări, pe linia destinderii în relațiile dintre state. „Conferința coexistenței“ — iată denumirea pe care mulți comentatori au acordat-o conferinței ținute în orașul de pe malul lacului Léman. Și rezultatele ei îndrituiesc într-adevăr o atare denumire.

Directivele șefilor guvernelor celor patru puteri către miniștrii Afacerilor Externe, spiritul de înțelegere reciprocă, de cordialitate, dorința comună de a se ajunge la un acord, care s-au manifestat în timpul conferinței, confirmă triumful ideii — atît de scumpă omenirii — a coexistenței pașnice între popoare. „**...Călăuziți de dorința de a contribui la cauza slăbirii încordării internaționale și a întăririi încrederii între state**“ — cum se arată în Directivele ce le-au dat — șefii celor patru guverne au însărcinat pe miniștrii lor de Afaceri Externe să examineze și să rezolve o serie de probleme esențiale pentru pacea lumii: problema securității europene și problema Germaniei, problema dezarmării, problema dezvoltării contactelor între Est și Vest.

În ceea ce privește securitatea europeană, problemă strîns legată de cea a Germaniei, delegația sovietică a făcut propuneri menite a asigura rezolvările cele mai juste, cu totul corespunzătoare intereselor păcii. Dar punctele de vedere în ce privește baza unificării Germaniei au fost încă diferite, delegațiile țărilor din apus cerînd menținerea Germaniei în gruparea nord-atlantică și în Uniunea militară a Europei occidentale, în timp ce delegația sovietică a arătat că acest lucru ar împiedica unificarea Germaniei ca stat democrat și iubitor de pace. Crearea sistemului de securitate colectivă propus de Uniunea Sovietică este singura cale ce va facilita și rezolvarea pașnică a problemei Germaniei. În ce privește problemele dezarmării și ale dezvoltării contactelor între Est și Vest, delegațiile participante la conferință s-au întîlnit pe linia comună a dorinței rezolvării lor, au făcut propuneri care au apropiat mult pozițiile și punctele de vedere.

Desigur, conferința n-a putut rezolva dintr-o dată toate problemele importante ce-și cer rezolvarea — în special cele privitoare la Asia și Extremul Orient. Partea cea mai importantă a rezultatelor conferinței este că ea a recunoscut triumful principiului necesității tratativelor. Și aceasta îndreptățește popoarele să spere în rezolvarea pașnică, în viitor, a tuturor problemelor internaționale litigioase.

Așa cum a arătat N. A. Bulganin, în ședința de închidere a conferinței, hotărîrile adoptate la Geneva „**constituie începutul unei noi etape în relațiile dintre țările noastre. Ele vor contribui la întărirea încrederii între noi, între popoarele noastre. Aceste hotărîri vor avea o importanță pozitivă și pentru celelalte țări, pentru cauza întăririi păcii generale**“.

Alături de toate popoarele lumii, poporul romîn a urmărit și primit cu speranță și bucurie lucrările și hotărîrile conferinței de la Geneva. Poporul nostru își manifestă din nou, în aceste zile, hotărîrea sa de a sprijini și de aci înainte orice inițiative și eforturi ce vor fi depuse pe linia destinderii internaționale, a întăririi spiritului păcii, prieteniei și colaborării între țări și popoare.

Conducătorul delegației guvernamentale sovietice N. A. Bulganin, președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., rostindu-și cuvîntarea de salut, cu prilejul sosirii la Geneva, la 17 iulie 1955.

șefilor guvernelor Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste, Statelor Unite ale Americii, Marii Britanii și Franței.

Pe aeroportul Cointrin din Geneva, înainte de deschiderea conferinței. Sute de ziariști, fotoreporteri și reporteri cinematografici, sosiți din zeci și zeci de țări ale lumii, s-au masat în ziua de 17 iulie la ieșirea din aeroport, pentru a aștepta sosirea delegațiilor.

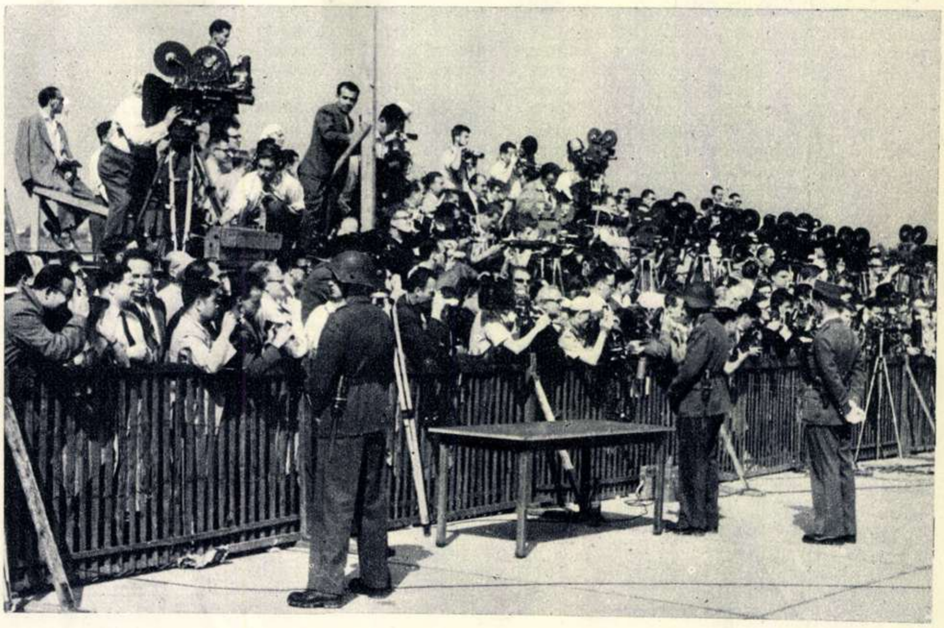

Daruri SOLARE

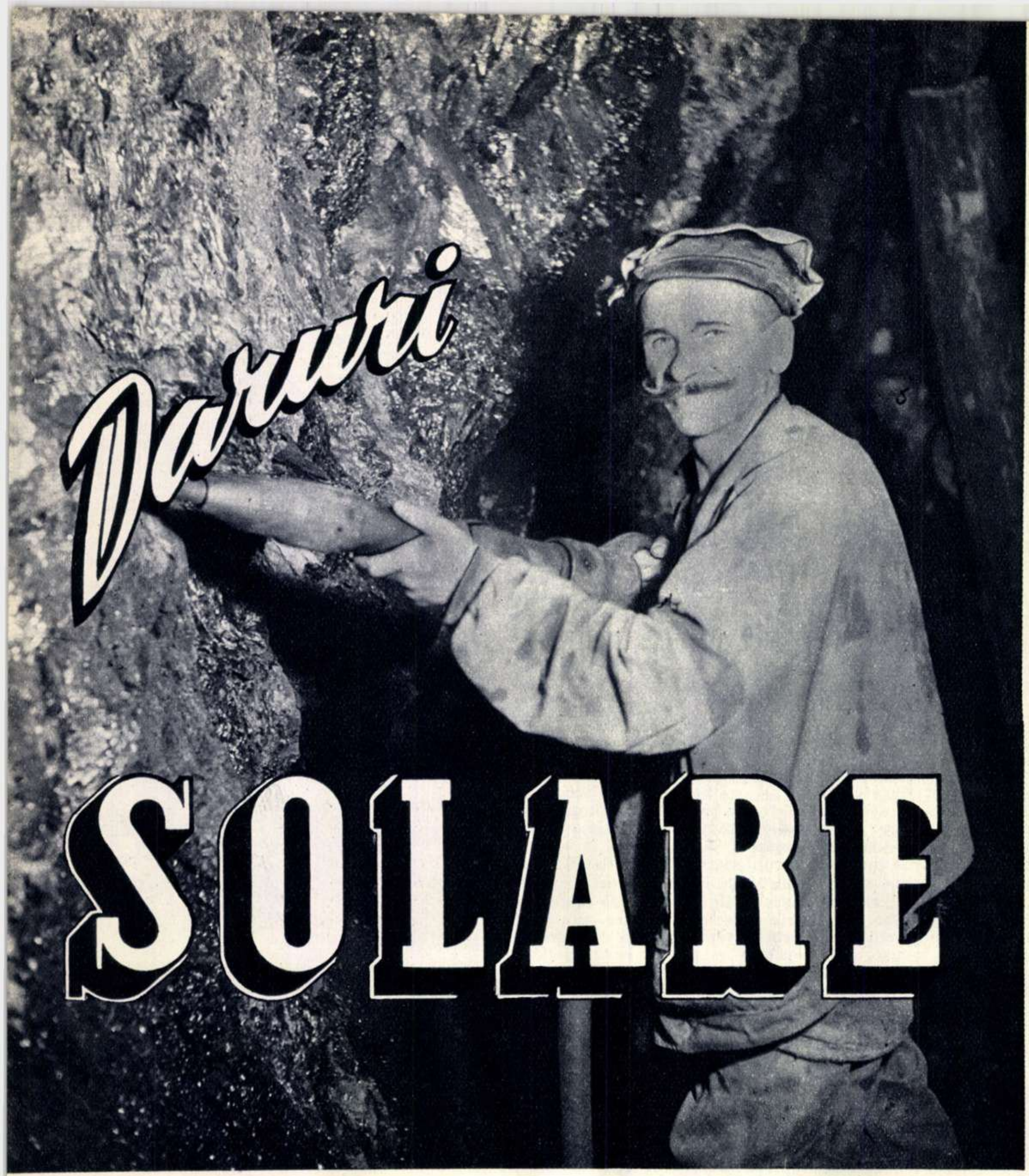

„Nu-i şagă să lucri treizeci de ani în mină. Dar, după cum vedeţi şi dumneavoastră, puterea şi veselia se mai ţin încă de mine".
(Cenuşă Cornel în abataj.)

– reportaj –

de Constantin CHIRIŢĂ

De la începutul existenţei sale, tulburat, impresionat, omul şi-a îndreptat ochii spre soare, marele stăpîn al vieţii. Cu aceleaşi gesturi de teamă şi veneraţie, l-au privit şi întîii locuitori ai spaţiilor polare, şi cei din savanele şi preeriile subtropicale, şi hărăziţii din preajma ecuatorului. Omul a ghicit repede rolul colosului de foc, i-a simţit puterea, i-a băut cu nesaţ lumina şi căldura. I-a închinat imnuri şi l-a proclamat divinitate. Istoria a reţinut cu prisosinţă asemenea mărturii. Suprema divinitate a egiptenilor — unul din cele mai vechi popoare ale istoriei — era soarele, zeul Ra. Iar în cea mai veche literatură scrisă a lumii, în literatura sanscrită, în întîia carte a acestei literaturi, Rig Veda, primele poezii sînt imnurile către soare.

În nenumăratele milioane de ani de existenţă a planetei, soarele a făurit, cu o inevitabilă siguranţă, uriaşe transformări chimice, fizice, biologice şi geologice, înălţînd mereu treapta vieţii pămînteşti. Şi una din marile minuni ale vieţii — neasemuită şi fantastică minune — este cea prin care lumina solară ajută plantelor să-şi ia carbonul din aer, adică să existe, să crească, să se dezvolte. Fără această acţiune a luminii solare asupra plantelor, e greu să ne putem imagina viaţa pe pămînt. Ea este, la urma urmei, condiţia primară a existenţei plantelor şi animalelor. Ea a ridicat, de-a lungul erelor, nesfîrşitele întinderi verzi, în care s-a putut înfiripa şi dezvolta viaţa. Ea a creat nesfîrşitele depozite chimice de lumină şi căldură de sub scoarţa pămîntească. Cărbunele negru şi cărbunele pur, diamantul sînt, la urma urmei, urmaşii veşnicei logodne dintre verdele plantelor şi lumina solară.

Milioanele de ani au acoperit cu grijă aceste comori în pămînt, acolo unde scoarţa e mai tare, mai greu de despicat, mai greu de pătruns, parcă pentru a fi scoase la iveală numai atunci cînd lumea va avea o imperioasă nevoie de ele. Dezvoltarea civilizaţiei i-a cerut omului aceasta şi l-a înarmat cu tehnica de care avea nevoie.

Aşa s-au născut minele de cărbuni, puţurile şi galeriile care sfredelesc la sute şi mii de metri adîncime pămîntul, pentru ca omul să scoată de acolo vechile daruri solare şi să le aducă la forma lor iniţială: lumină şi căldură.

Lumini şi beznă

De trei ori într-o zi, intră minerii în şut, la Petrila. Fiecare schimb îşi are brigăzile lui, fiecare brigadă îşi are oamenii ei, fiecare miner îşi are viaţa sa proprie, trăsăturile sale proprii. Există însă cîteva lucruri care-i aseamănă pe mineri. Ele nu ţin atît de îmbrăcăminte, de cascheta de metal cu care-şi apără capul la prăbuşirile rocilor, de cizmele de cauciuc cu care-şi feresc picioarele la umezeală, sau de uneltele şi lămpile de care nu se despart niciodată în mină. Pînă ce corfa îşi începe coborîşul în munte, minerii se aseamănă prin vorbe, prin cele două cuvinte de salut care răsună simplu şi grav: „noroc bun!". Trebuie să stai mai mult timp în Valea Jiului, pentru a-ţi da seama că ele nu sînt un oarecare salut banal, pentru a înţelege că, aceste două cuvinte îşi trag rădăcinile dintr-un trecut îndepărtat. În aceste cuvinte, se rezumă urarea străveche, de bună trecere peste orice primejdii, pe care generaţii întregi de mineri au rostit-o. Răsunător, cuprinzător, dominant e însă tonul nou care amplifică, în aceste două cuvinte, dorinţa minerului ca tovarăşul său să aibă succes, să smulgă cît mai mult din vîna pietrificată a sîngelui negru.

Cînd corfa îşi porneşte vertiginoasa ei cădere, în întunericul care nu oferă privirii decît partea de jos a corpului, minerii se aseamănă prin tăcere. Secundele se lăţesc, timpul aproape că devine ceva palpabil, de parcă ai putea să-l loveşti cu coatele sau să-l aduni

Că o fost rodnic şi şutul acesta ne-o spun cu prisosinţă feţele vesele ale minerilor. (Roman Gheorghe, Mînican Vasile, Cenuşă Cornel, Droz Alexandru şi Mălaimare Constantin.)

în pumni. Cazi, nu în adînc, ci parcă în timp. Sus, cunoșteai noțiunea „opt metri pe secundă". În corfă, cunoști acum senzația unei căderi, pe care e greu să înțelegi că o stăpînesc forțe precise, mecanice. În aceste nesfîrșite secunde, minerii tac. Cu tăcerea lor gravă, minerii oficiază de fiecare dată, ca la primele începuturi, pogorîrea în necunoscut. Minerii sînt singurii muncitori din lume care mai au un drum de făcut pînă la locul de muncă. Un drum vertical, în adînc, prin tubul de aer și întuneric, înconjurat de încremenirea solemnă și mută a veșniciilor de piatră. Cuvintele ar semăna cu o profanare. Tăcuți, minerii își lasă trupurile să coboare spre pămîntul de sub pămînt.

Iar jos, în galerii, în drumul spre abataje, minerii își pierd identitatea, se aseamănă total. Aici, e numai întuneric și lumini, puncte de lumină. Ziua e la cîteva sute de metri deasupra capului. Pentru un oaspete rar al acestor locuri, prezența sub pămînt e concretă prin presiunea adîncimii, prin întunericul de nepătruns, pînă și prin curentele biciuitoare de pe galerii, curente care afară nu ating niciodată o asemenea vigoare. Senzația singularității e teribilă. Omul simte aici, mai profund decît oriunde, necesitatea comunității. Și nu numai omul. Pînă și rarele animale ale acestor locuri, caii răzleți sau guzganii, de mult obișnuiți cu oamenii. Pînă și cărbunele, cărbunele acesta negru pe care-l caută oamenii cu înfrigurare, și-a găsit un tovarăș cu care se aseamănă și conviețuiește: întunericul. Luminile — minerii, oamenii — cuceresc cu răbdare bezna, fîlfîie, fîlfîie și apoi, unele după altele, se sting. Întunericul încremenește. Dar în dreapta și-n stînga, pe galeriile laterale, prin tuburile orizontale, proaspăt tăiate în piatră, luminile își continuă mersul. Apoi încremenesc și ele. Minerii au ajuns în abataj. La 600 de metri sub pămînt, în tubul colosului de piatră, minerii se pregătesc să înceapă munca. Afară, soarele împrăștie, vesel, lumină și căldură. Muntele, îmbrăcat gros cu verdeață, e solemn și nemișcat. Dar în măruntaiele lui, crampele sînt ascuțite, zgomotoase, sfîșietoare.

Brigada lui Cenușă Cornel... la un pahar, de vorbă.

Veseli, minerii se înfruptă cu nesaț din soarele dimineții.

Minerii

În abataje, minerii își recîștigă identitatea. Numai întunericul, luminile și zgomotul sînt asemănătoare. Încolo, totul, sau aproape totul, e deosebit. Pînă și aerul, și temperatura diferă de la abataj la abataj. Pe alocuri, aerul e puțin sau sosește în rafale ca vîntul. Temperatura, în cele mai multe locuri, e înăbușitoare. Împletită cu curentele de aer, ea produce însă senzații felurite. Straturile de cărbune au alte poziții și dimensiuni în fiecare abataj. Metanul și gazele carbonifere sînt și ele prezențe active sau trecătoare. Minerii își modelează felul de muncă după aceste caracteristici. Meseria nu se rezumă aici la cunoașterea și folosirea uneltelor. În munca minerului, intră o sumedenie de meserii. Minerul e mai întîi arhitect, constructor, organizator, mecanic. În drumul spre cărbune, el trebuie să conceapă și să făurească repede și sigur tunelul de înaintare, modelîndu-l cu grijă după toanele muntelui.

În fața stratului de cărbune, minerul își adună toate puterile și simțurile. Meseria sa este aici ca un ghem rotund, în care se întrepătrund și se țes diferite fire: iscusință, prudență, experiență, atenție, curaj, vigoare. El trebuie să știe cum să atace stratul de cărbune pentru ca, din mișcări cît mai puține, să prăvale cît mai mult; trebuie să-și tempereze la timp lăcomia de cărbune; trebuie să-și drămuiască rezistența, efortul, în raport cu aerul, căldura și tăria stratului. Atenția... dar minerul știe că aceasta e o lege, o condiție a vieții sale. Dușmanii lui sînt tăcuți. Metanul și gazele de carbon nu fac zgomot, dar minerul le sezisează după lumina lămpii.

Multitudinea acestor calități, conștiința că, într-o măsură mai mică sau mai mare, le posedă, îl fac pe miner să fie mîndru de meseria lui. Nu e vorba aci de o mîndrie deșartă. Ci de o mîndrie autentică, meritată, serioasă. Cu minerii poți să glumești despre orice, însă despre meserie, nu! El știe că, din ceea ce au scos el și tovarășii lui din adîncul pămîntului, s-ar fi putut ridica un adevărat munte negru, un „paring" de cărbune. Minerul e mîndru de meseria lui. E atît de mîndru, încît dacă aude pe cineva din jur rostind cuvintele: „Eu mi-s miner", se emoționează și-l privește cu fală.

Am văzut mulți mineri la Petrila. L-am văzut pe Haidu Iuliu, neîntrecutul înaintaș în piatră, care o dată cu muntele și-a despicat și drumul de glorie care l-a dus în cel de al treilea cincinal; l-am văzut pe cel mai bun prieten al său, pe tînărul Mihai Ștefan, chiar în ziua cînd radioul și presa anunțau întregii țări că a început să lucreze în contul anului 1959, cu cîteva zile înainte de a fi fost ales delegat la Festivalul de la Varșovia; l-am văzut pe unul din cei care poartă numele Marian Ion, pe cel cu cifra romană IX la sfîrșit, pentru a fi deosebit de ceilalți Marian Ion, deși îl deosebesc la fel de bine și sutele și miile de tone de cărbune pe care le-a dat peste plan; l-am văzut pe Szabo Carol, care a aplicat primul metoda graficului ciclic la Petrila.

Lipsește un nume din rîndul lor, numele lui Cenușă Cornel. Citisem într-un ziar, care relata demonstrația de 1 Mai de la Petroșani, că drapelul de mină fruntașă al Petrilei fusese purtat de acest miner. O cinstire care, de bună seamă, trebuie să fi fost meritată.

Trebuia să-l cunosc. Și s-a întîmplat lucrul acesta, prima dată la Petrila, în mină.

Mai întîi, i-am auzit vocea. Dădea porunci scurte în limbajul laconic, minieresc: „dă-i vaga!", „dă-i tira!". Figura, silueta nu i le puteam distinge. Numai ochii. Dar ochii minerilor strălucesc la fel în semiîntunericul abatajului. Lumina era slabă. Vedeam doar o mogîldeață încovoiată. Putea foarte bine să aibă îmbrăcăminte sumară pe corp, cascheta metalică pe cap și bocancii în picioare, cum mai întîlnisem mineri prin abataje.

Omul acesta, căruia încă nu-i văzusem fața, stăpînea însă tot împrejurul. Oamenii din brigadă, uneltele, cărbunele, armătura erau toate legate de vorbele și mișcările lui. Dirija după auz lucrul la celălalt perete al abatajului, lopătarii aproape se înecau în cărbunele pe care-l dezghioca iute cu pichamărul, vagonetarul era pus și el la grea încercare. Din tot ceea ce se petrecea în jur, în întuneric, un pictor ar fi putut oare să-și imagineze un tablou, fără să-și vadă eroul? Nu știu de ce îmi trecea prin minte acest gînd. Poate din apriga curiozitate de a vedea cum arată acest om. De aceea, m-am străduit să păstrez fidelitatea impresiilor.

Atmosfera aceasta de muncă încordată a fost întreruptă de anunțul grav al minerului de la vagonete: „nu mai avem goale". Adică se terminaseră vagonetele goale și altele nu mai soseau. Atunci am mai descoperit un lucru pe care-l alăturam imaginii lui Cenușă Cornel: mînia. După tonul celor cîteva cuvinte rostite, dar mai ales după tăcerea care s-a lăsat cîtva timp în abataj, am simțit că omul se mîniase teribil. În cele cîteva clipe de tăcere, am putut să-mi imaginez un tablou mai larg: oameni războindu-se cu piatra, cu căldura, înfruntînd toate primejdiile minei, slobozind, în sfîrșit, tone de cărbune din stratul strîns ca într-o gigantică menghină de imensitățile de piatră, nevoiți să se resemneze pentru că nu mai sînt vagonete goale. Prin natura lui, a muncii sale, un miner nu poate rămîne nepăsător într-o atare situație. De aceea, l-am înțeles pe Cenușă Cornel, cînd glasul său a tunat cîteva cuvinte grele la adresa răspunzătorilor cu transportul: „... o să-i iau pe toți de guler și o să-i duc la partid. Noi nu ne jucăm aici de-a cărbunele..."

Afară, la ziuă, am văzut înfățișarea reală a acestui miner cumplit. Un omuleț cu o mustață enormă, așa de mititel, că nu-l puteai privi decît uitîndu-te în jos, slăbuț la trup și cu ochii cercetători, ca un flăcăiandru.

— De mulți ani lucri în mină?

— 'Mneata ce vîrstă ai?

— 30 în cap.

— Apăi noroc bun!

— Adică...?!

— Adică... am aflat amîndoi răspuns.

Treizeci de ani de minerit! Acest gînd a ținut însă numai o clipă. M-a prins repede felul șugubăț cum mi-a răspuns. Și mi-am propus să-l mai întîlnesc.

L-am întîlnit mai apoi la Petroșani, la o consfătuire a minerilor fruntași din Valea Jiului. S-a urcat liniștit la tribună — de parcă toată viața n-ar fi făcut decît lucrul acesta—și-a scos din buzunar cîteva foi de hîrtie împăturite cu grijă și, uitîndu-se mai degrabă în sală decît pe foile înșirate pe masă, a început să vorbească. A început — e un fel de a spune, pentru că de la primele vorbe vocea îi devenise aprigă, pumnul amenința energic într-o anumită direcție, mustățile zbîrlite participau și ele din plin la filipica pe care, fără nici o pregătire și fără nici un menajament, o adresa celor „care se scarpină după ceafă și dau liniștiți din umeri, în timp ce minerii strigă de răsună toată Valea Jiului că n-au vagonete goale".

Am zărit în sală figuri atît de pleoștite, că chiar dacă le-ar fi luat de guler — cum spusese Cornel-baci cu o zi înainte — și le-ar fi purtat prin tot orașul, tot n-ar fi arătat mai prost. „Am făcut referat" — a încercat să îngîne cineva din sală.

Spre surprinderea mea, în loc să izbucnească teribil, ca un vulcan, omulețul de la tribună s-a uitat iscoditor spre colțul unde se rostiseră vorbele și, cît se poate de calm, și-a reluat cuvîntarea:

— Ieși mai la lumină, tovarășe, să-ți strîng mîna, dar așa, minierește, ca să nu mai poți ține condeiul multă vreme. Ai făcut mata referat... Furculița lui de referat!... Și?... Ți-oi mai spune eu cîteva vorbe — dumitale, nu referatului — afară, că aici, în sală, de... sînt și mineri mai tineri. Asta-i! Dar ce, noi facem referate în mină? Dacă nu găsim deodată cărbune, noi trimitem mîzgălituri la ziuă? Decît abataje, mai bine să ne instalăm fiecare miner cîte-o cancelarie acolo, jos. Și să mîzgălim toată ziua... Asta-i! Dumneata, tovarășe, și dumneavoastră ceilalți, că sînteți mai multișori, dacă nu știți că minerii, acolo, în fundul pămîntului, scot cărbune și pentru asta se bat, mă, se bat, nu se joacă, atunci, atunci...

— Lasă-i, Cornel-baci, cred c-au priceput de-acuma—a intervenit cineva, cercînd să-l potolească o țîră.

Bătrînul miner era însă pornit.

— Na, că parcă noi ne-am adunat aici ca să ne certăm. Vrem să ne înțelegem, asta-i! Dumneavoastră, cei de la direcțiune, ați sărit pe noi ca să aplicăm graficul ciclic. O grămadă de timp ne-ați bătut la cap. N-a fost ușor pentru noi ca să ne schimbăm felul de muncă. Dar am văzut că-i mai bine cu metoda asta și gata! Dar dacă pui în pămînt un butuc de vie, ca să-i bei licoarea trebuie să-l și îngrijești. Asta-i! Adică, pe minierește: dacă lucrăm acuma după grafic, trebuie s-avem și condiții. Asta-i musai! Că eu nu mă mai pot întoarce la metodele vechi. Au murit, s-au dus. Condiții, tovarăși, condiții. Vagonetele sînt numai un punct — furculița lor de vagonete! Sînt și altele, dar despre ele, să poftească alți mineri la tribună să le ridice.

Cornel-baci a coborît de la tribună la fel de calm cum se urcase, în mînă cu foile pe care nu-și aruncase ochii, reluîndu-și locul în fundul sălii. M-am apropiat de el și mi-am aruncat ochii pe hîrtiile pe care le întorcea pe o față și alta. Își notase pe ele observații tehnice cu privire la metoda graficului ciclic.

— Are cine să vorbească despre asta — i-a șoptit un miner mai tînăr din dreapta sa.

Și cum pătrunsese un stol de raze prin fereastră, s-a mutat mai la stînga, să primească lumina și căldura în plină față.

Fiii soarelui

Fără să petreci o duminică în Valea Jiului, nu poți spune că ai pătruns în viața minerilor. Și mai ales să fie o zi luminoasă, cu soare. Nimeni nu iubește mai mult soarele ca minerii! Soarele e tovarășul lor în orele lungi pe care și le petrec la pescuit, în apa Jiului; e tovarășul cu care-și umplu fața și trupul în excursiile de pe Parîng și Vîlcan sau în vînătorile de pe dealurile stîncoase, în interiorul cărora își petrec o parte din viață; e alături de ei pe stadioanele întotdeauna pline și zgomotoase sau la veselele serbări cîmpenești din jurul localităților miniere; e tovarășul lor în plimbările plăcute, de după-amiază, pe străzile principale ale orășelelor. Minerii se înfruptă cu atîta nesaț din bucuriile solare, de parcă ar vrea să-și răscumpere timpul cînd soarele strălucește și luminează pentru toată lumea, în afară de ei. Ei iubesc soarele, lumina, aerul, cu o dragoste corectă, mărturisită. Pentru ei, lumea dinafara minei se numește „ziuă“ sau „soare“. Ei trimit cărbunele la „ziuă“, urcă la „soare“. Poezia adîncă a acestor cuvinte e greu s-o simți, s-o pătrunzi, pînă nu-i vezi dăruindu-se cu totalitatea ființei lor, soarelui, luminii. Și aceasta, mai ales în zilele de sărbătoare și odihnă.

Într-o astfel de zi, dimineața, am pornit spre Petrila pentru a-l reîntîlni pe Cornel-baci. Nu știam unde locuiește, dar am aflat de la primul cetățean întîlnit în orășel. Erau și băieții din brigadă la el în vizită. Ne-am așezat afară, la taifas. „Pe un soare vesel ca ăsta, e păcat să mucegăim în casă“ — m-a întîmpinat bătrînelul. Am ciocnit un pahar de țuică și a început să-mi prezinte pe ortacii lui.

— Vlăjganii ăștia, Roman și Mînican, sînt de prin părțile Moldovei — nu-i așa, băieți? — de prin Iașul acela cu vin și țuică. Ce-aș mai trăi eu acolo!

Mi-a spus acestea toate pe șoptite, ca și cum s-ar fi ferit să-l audă nevasta, dar în sinea lui convins că dînsa i-a prins vorbele.

— Păi, acolo n-ai putea trăi, minerule... — l-a temperat dînsa.

— Am face noi rost pînă la urmă și de-o mină.

— Nu că ți-ar lipsi mina, dar ai muri de prea multă băutură, moșule.

Da, da, bătrînelul în straie țărănești, căruia nu-i ajunge o singură dansatoare, e chiar minerul Cenușă Cornel, fruntaș al Văii Jiului.

Moșului era cît pe-aci să-i sară țandăra, nu din cauza glumei cu băutura, ci pentru că nevastă-sa îndrăznise să-i spună, chiar în glumă, că el ar putea trăi fără mină.

— Pînă la urmă, o să te duc măcar de două ori în mină și o să vezi, mamă, mamă, cum o să-i duci dorul, ca după fiu-tău ăla mic, Nicolae.

A fost de-ajuns această mică provocare, pentru ca soața minerului să-mi descrie pe larg chipul și calitățile băiatului celui mic, elev la o școală de ofițeri.

— Noroc că-mi seamănă mie, că altminteri...!

— Ca să vezi, dom'le, coraj la muiere! De la tine a învățat numai îndărătnicia și... și... îngîmfarea...

— Băiatul meu îngîmfat?! Halal tată! Nici nu-ți cunoști odrasla. Dacă are ceva rău în el, apoi rău e că ține prea mult la taică-său.

Moșul nu s-a dat însă bătut:

— Asta, e drept, a învățat-o de la tine, nu te contrazic...

Dar nici ea:

— Pe vremuri, că acuma de cînd ești un bătrîn urîcios și nesuferit...

Moșul s-a răzbunat însă cu vîrf și îndesat pentru toate „insultele“ după-amiază la serbarea cîmpenească. A jucat ca un flăcău cu trei fete o dată, de s-au crucit tinerii și s-au prăpădit fetele de oboseală.

I-am făcut cu ochiul:

— Mai merge?

— Vreau să mă satur de soare, că de mîine...

Soarele scăpătase de acum și i-am arătat cu un gest aceasta.

El mi-a arătat cu o mișcare fetele. Într-adevăr, erau vesele, sprintene și luminoase ca niște raze de primăvară.

Moșul obosise. Ca să-l salveze din situație, nevasta l-a tras repede de mînecă:

— Mai domol, moșule, că ți-a trecut vîrsta. Vrei să scrie tovarășul despre astea la gazetă?

Într-adevăr, trebuiau scrise oare și aceste lucruri?

Dar, fără ele, viața minerului ar părea o existență în întuneric, o existență eroică, solemnă, dar lipsită de lumină, de soare. Și nimeni nu iubește mai mult soarele ca minerii.

La Lacul Roșu, vara

„... Cică trăia odată, în ținutul secuiesc, o biată orfană, frumoasă de-i mersese vestea peste ape și munți. Săracă lipită, ea-și ducea zilele țesînd și torcînd. Și nu ieșea la joc decît spre seară, ca fetele bogătanilor să nu rîdă de straiele-i sărăcăcioase. Iată însă că un flăcău, și el sărac lipit, se îndrăgosti de ea și o ceru de soție. Dar n-apucară să facă nunta. Un bogătan de peste păduri o răpi într-o noapte și o ascunse într-un bîrlog, în creierul munților. Și atît de sălbatice erau locurile, încît niciodată iubitul ei n-ar fi găsit-o, dacă bunul spiriduș al pădurilor n-ar fi chemat furtuna într-ajutor. Trăsnetele sparseră pietrele, surpară porțile văgăunii în care era închisă fata și, deodată, la lumina unui fulger, bogătanul văzu închisoarea goală. Cuprins de furie năprasnică, el lovi cu ciomagul în stîncă, blestemînd. Stînca plesni, se frînse în două, lăsă slobod bolovănișul crestelor și un cumplit puhoi de pietre se rostogoli de vale, îngropînd pe bogătan și stăvilind un pîrău ce trecea pe acolo. Cînd furtuna se liniști, soarele se oglindi în apa cristalină a unui lac născut prin zăgăzuirea pîrăului. Oamenii îl numiră „Lacul-Roșu“.

Legenda aceasta, veche de un secol, își are rădăcina într-un fenomen geologic. În 1837, o parte a muntelui Suhard s-a năruit, a format un soi de baraj natural și astfel a apărut lacul. Astăzi legende noi se înfiripă în apropierea Lacului Roșu, acolo unde oamenii macină și ridică stînci pentru construcția marii hidrocentrale ce va purta numele lui Lenin,

...Pe creasta muntelui Ghilcoș, își deschid petalele stelate florile de catifea albă, străvechile „Edelweiss“ din basmele populare germane. Lacul, ce pare a se sprijini pe vîrful unor copaci pietrificați ca o cupă de cristal cu multiple și fine picioare, e străbătut de bărci zvelte.

Drumurile acestea abrupte, serpentinele iuți sînt străbătute de alpiniști. Iată-l pe Moise Rozonczi, practicant la G.A.S. „1 Mai“ secția Sîncrai, iată-l pe Károly Suth, electrician sudor la Întreprinderile comunale din Tg. Mureș — temerarii sportivi care, într-un grup de alpiniști, au așezat în 1954 o măreață stea roșie pe „Piatra Altarului“, numită de atunci „Piatra Stelei“. Alături de ei, bat acum munții cei care s-au echipat prima oară pentru cucerirea crestelor: Ioan Csuka are abia 16 ani, iar Maria Stanciu 17.

Alpiniștii își crestează numele în piatră. Vilegiaturiștii obișnuiți se iscălesc în registrele caselor de odihnă și urma lăsată de creion pe foaia albă e tot atît de simbolică pentru transformarea acestor locuri, pe cît e dinamita care spulberă stîncile la Bicaz, pentru fundamentul barajului. O fată se iscălește — o fată blondă, cu ochi albaștri — Viorica Czégeni, muncitoare la întreprinderea „Carbochim“ din Cluj; se iscălesc Ioan Necula, de la fabrica „Ionel Jora“ din Galați, Elena Ghel, pontatoare la fabrica de placaje din Deta.

...Oare legenda orfanei s-a încheiat cu prăbușirea acelei stînci care a stăvilit pîrăul? Oare legenda modernă e numai hidrocentrala și luminile ei ce vor împînzi Moldova?

Nu! Legenda își urmează cursul. Iar strănepoții frumoasei orfane și ai flăcăului sărac, se preumblă azi pe potecile stîncoase sau în bărcile zvelte ce străbat apele Lacului Roșu.

Ștefan IZSAK
corespondent - Tg. Mureș

SE STRÎNGE AURUL HOLDELOR

R.P.R
BĂILEȘTI

Indeplinindu-și îndatorirea patriotică, țăranii muncitori își predau cotele către stat. Sute de care se îndreaptă spre baza de recepție Băilești, din regiunea Craiova.

… 170 de muncitori și tehnicieni din întreprinderile regiunii Stalin au plecat pe ogoarele regiunii să lucreze ca batozari… 200 de tineri din Oradea au hotărît să lucreze voluntar sîmbăta și duminica, în gospodăriile de stat… La uzinele „Semănătoarea" din Capitală, s-au luat importante măsuri pentru sprijinirea campaniei de recoltat, printre care și crearea brigăzilor de intervenții urgente — brigăzi formate din tineri muncitori din uzină, ce au fost trimiși în fiecare din cele cinci gospodării de stat pe care uzina le patronează… 35.000 kg grîu recoltate într-o singură zi la G.A.S. Vîrtop de tînărul combiner Marin Ștefan, cu o singură combină autopropulsată… În comuna Cerătu, raionul Segarcea, la G.A.S. Urleasca, regiunea Galați, ca și în multe alte părți, treieratul nu contenește zi și noapte… Țăranii muncitori din comuna Chețani, regiunea Cluj, au format 19 grupe de într-ajutorare în muncile de recoltare… În raionul Răcari, s-a terminat secerișul orzului și grîului… În silozurile și hambarele reparate, curățate și dezinfectate, au început să intre primele cantități de cereale din cotele datorate statului…

Cifre și fapte. Cifre și fapte ce vorbesc despre apriga bătălie ce se desfășoară în aceste zile pe ogoarele patriei noastre. O bătălie îndîrjită pentru fiecare minut, pentru fiecare spic. „Nimic din recoltă, ce se arată a fi mai bună în acest an ca în mulți alții, nu trebuie să se piardă!" Aceasta e lozinca de luptă ce-i însuflețește pe harnicii lucrători ai ogoarelor, muncitori din gospodării de stat, colectiviști, întovărășiți, țărani muncitori cu gospodării individuale — pe toți deopotrivă. Și nu numai pe ei, căci lor le-au venit în ajutor muncitori, elevi, funcționari — mii de oameni ai muncii, toți ca unul.

În același timp, spre bazele de recepție de pe întreg întinsul țării se îndreaptă, în cîntece vesele și în fîlfîit de steaguri, nesfîrșite șiruri de camioane și care încărcate cu saci de grîne. Sînt convoaiele care duc cotele de cereale datorate statului. Și cinstea de a obține prima chitanță constituie, pentru unitățile socialiste din agricultură și pentru țăranii muncitori din sute de comune, obiectul unei avîntate întreceri. Invidiați sînt și colectiviștii din Deva, membri ai gospodăriei agricole colective „Petőfi Sandor", și colectiviștii din Valea Mare, raionul Slatina, și membrii întovărășirii agricole „6 Martie" din Sîntana, regiunea Arad, și mulți alții, care, asemeni lor, au obținut cele dintîi chitanțe la predarea cotelor—confirmări ale îndeplinirii îndatoririi lor patriotice.

Muncitorii ogoarelor noastre sînt buni gospodari. Avîntați în bătălia recoltării, ei nu uită să pregătească și o recoltă bogată anului viitor. De aceea, ca și în comuna Roșiori, raionul Urziceni, sau în comuna Todireni raionul Trușești, în tot locul unde treierișul este în toi, el este urmat deîndată de dezmiriștitul ogoarelor. O preocupare de seamă o constituie și întreținerea celorlalte culturi, a căror recoltare urmează să vină.

„La toamnă, se numără bobocii" — spune o înțeleaptă zicală romînească. Toamna aceasta va fi ce să se numere. Bucate îmbelșugate vor fi rodul muncii neostenite a milioanelor de harnici gospodari din satele patriei noastre.

La baza de recepție Băilești, se face controlul grîului și orzului adus de colectiviștii de la G.A.C. „16 Februarie".

O clipă de răgaz în brigada a 8-a de fete de la S.M.T.-Băilești, ce lucrează cu sîrg la dezmiriștitul ogoarelor G.A.C. „23 August" din Băilești.

SOLII TINERETULUI NOSTRU

Rapsodia Romînă

In zilele lui iunie, crestele Făgărașilor mai păstrează încă cu îndărătnicie frumusețea albă și glacială a zăpezilor. În vreme ce soarele se risipește pe întinderea grînelor coapte ale țarinilor de la poale, se întîmplă uneori ca sus, pe poteci și platouri, iarna să încerce, anacronică, mereu parcă pentru ultima oară, iluzia statorniciei. Atunci, peste lemnul brazilor, peste grohotișuri, rîpi și cărări, dă iama în avalanșe înspăimîntătoare. Pare de neînfruntat atunci și urcușul pe spinarea muntelui...

În vara aceasta, pe înălțimile Făgărașilor, zăpezile au sălășluit vreme îndelungată, sclipind temute întru înfricoșarea ochiului și pasului omenesc. Și, totuși, un grup de studenți bucureșteni s-au încumetat să urce. Porniți în ultima zi a lui mai, n-au contenit să suie primele șase zile ale lui iunie, ducînd cu ei o placă de bronz cu o inscripție, turnată și scrisă de dînșii. Abia în seara de 6 iunie drumul lor sfîrși și, puțin după aceea, pe stînca de la Cota 2466, oamenii din satele de la poale, dîndu-și mult capul pe spate în căutarea lunii sau a spițelor Carului Mare, au putut întîlni inscripția aurie: „*In cinstea celui de-al V-lea Festival al Tineretului și Studenților de la Varșovia — Pentru pace și prietenie! — iunie 1955 — Studenții Institutului Politehnic*". Omagiu mișcător, a cărui căldură o vor regăsi sus, pe fruntea înghețată a munților, și turiștii anilor viitori.

Imi place să mi-i închipui, într-o imagine hiperbolică, pe mulți dintre tinerii participanți la Festival, la o fereastră a ultimului cat, din cele 26 ale Palatului Științei și Culturii din Varșovia, privind de la acea înălțime spre toate zările planetei. Deodată, în toiul acestei călătorii optice, ochii tuturor întîlnesc creștetul Făgărașilor noștri, purtînd, ca pe o stea în frunte, efigia omagială.

— Romînia!

Sub arcușul tînărului Cozighian Varujan, distins cu Premiul I la Concursul Național organizat în cinstea Festivalului, vioara scoate sunete vrăjite...

O nobilă curiozitate va pune stăpînire pe ei și, în vrerea firească de a cunoaște poporul Romîniei, tineretul, tradițiile și arta ei, vor coborî în una din cele cinci săli de spectacole ale monumentalului palat unde are loc Gala ansamblului artistic al tineretului romîn....

Sala plină a devenit un atlas geografic însuflețit. Planeta întreagă are acum sute de priviri ațintite pe podiumul pe care au fost aduse cîntece și jocuri din multele tărîmuri bucolice romînești. Ele toate — Ciocîrlia, Hora și Doina, jocul Călușarilor, dansurile bănățene, moldovenești și de pe Someș — sînt o monografie vie ce oferă un cîmp vast de cunoaștere a sufletului poporului nostru. Puține din frumusețile create de geniul poporului nostru ar fi putut fi altădată cunoscute de mulți dintre tinerii adunați la Varșovia din toate țările lumii, de vreme ce pe însuși cuprinsul gliei dintre Dunăre și Carpați disprețul clasei — ieri stăpînitoare — față de manifestările artei poporului, încerca să reteze aripile fanteziei omului simplu. La Peleș, puteai întîlni tot felul de vitralii și de ornamente din piele de Cordova, nu însă și vreo scoarță din Jii sau Mehedinți. Iar în ceea ce un coconet inutil, devenit brusc admiratorul lui Ion și al cioarecilor lui, expunea din cînd în cînd la Paris sau New-York — cîteva cojoace și un grătar cu mititei — nu putea fi întrevăzut autorul anonim al „Mioriței" și „Ciocîrliei".

Sufletul lui adevărat va vibra, însă, pe scena varșoviană în cîntecul de pe Mureș al Angelei Moldovanu, în fluieratul artistic al lui Victor Tocariu, pe strunele viorii lui Ionel Budișteanu, în dansurile și în cîntecele impunătorului cor al Ansamblului U.T.M. Tineretul e doar acela care preia și păstrează în inimă, ca într-un scump sipet, moștenirea tradițiilor străvechi. Așa a preluat Damian Luca naiul de la Fănică Luca, care, la rîndu-i, a dus mai departe arta naistului Mihalache Roșu din taraful lui Barbu Lăutarul. Astfel, se vor înfățișa artiștii noștri solilor tinerimii lumii: ca un glas al tineretului romîn liber, care pledează pentru continuitatea tradițiilor de artă glorioase, pentru continuitatea generațiilor, în condițiile păcii pe care o cere și pentru care luptă tînăra noastră generație. Acest lucru e spus de altfel în multe din cîntecele tinerești, pe care corul le intonează sub conducerea lui Marin Constantin: „Sub steagul partidului" de Matei Socor, „Frumoasă ești patria mea" de Radu Paladi, „Noi te cîntăm tinerețe" de George Klein și cu deosebire în potpuriul de cîntece de tineret aranjat de Viorel Doboș. Niciodată, înainte de repetițiile de la București, la care am luat parte, n-aș fi putut crede că un potpuriu de cîntece ale tinerilor din lumea întreagă poate transmite cu atîta forță o idee atît de nobilă și firesc omenească pentru triumful și sub stindardul căreia sînt angajați în luptă milioane de tineri: putem conviețui pe scoarța planetei în pace, sub un cer neîntunecat de norii bombardierelor, chiar dacă felul unora de a trăi și a gîndi este altfel decît al altora. Intr-un cîntec trăiește uneori un popor. În „Ciocîrlia" sîntem noi, în „Tuan hu" sînt chinezii, precum inima poloneză vibrează într-un „cracoviac", iar tînărul american se recunoaște într-un „blues". Alăturarea lor într-un potpuriu poate fi armonică, fără disonanțe, precum într-o armonie desăvîrșită se întrepătrund, în potpuriul intonat de coriștii noștri, cîntecul lui Muradelli, melodiile chineze, englezești și poloneze, sobrul „Cîntec al partizanilor francezi", tinerescul „Noi te cîntăm tinerețe" și avîntatul Imn al F.M.T.D. Dacă o asemenea îmbrățișare a cîntecelor popoarelor e cu putință, e cu atît mai posibilă întîlnirea dintre ele nu în transee, ci pe mari stadioane tinerești, în capitale ale festivalurilor tinerești. Numai astfel se poate desăvîrși acea mare operă a cunoașterii reciproce a popoarelor. În această operă, pe drumul către realizarea ei, Varșovia e o etapă. Și acolo, la Varșovia, artiștii noștri vor arăta că tineretul pe care-l reprezintă cunoaște și prețuiește arta celorlalte popoare. Vladimir Orlov interpretînd la violoncel „Improvizație" de Ariutunian, Irinel Liciu și Gabriel Popescu dansînd „Noaptea Valpurgiei" din „Faust" de Gounod, Nicolae Herlea făcînd auzită aria gureșului bărbier sevillian Figaro și mezina ansamblului, Crimhilda Cristescu, remarcată la concursul tinerilor soliști, interpretînd la pian o fantezie de Chopin — ce altceva vor dovedi toate acestea decît că tinerii patriei noastre au azi putința să se apropie de tineretul altor țări și că prețuiesc tot ceea ce înnobilează sufletele tinerilor lumii?

Spectacolul de gală al ansamblului artistic romîn a ajuns la penultimul punct din program: „Tablouri din Galeria Națională". O întreagă pinacotecă coregrafică în care, coborînd din ramele lor, „Rodica", „Ciobănașul" și „Morărița" lui Grigorescu intră în joc, laolaltă cu flăcăii și fetele din „Hora" lui Th. Aman. Vijelioasă e hora pe care zadarnic va încerca s-o stingherească crudul „Vechil" al lui Grigorescu! Fetele și flăcăii joacă năvalnic și, în tot acest timp, răsună, dătătoare de balsam, sunetele „Rapsodiei Romîne" de George Enescu. Melodiile enesciene au dat viață tablourilor. Muzică, grație și culoare, și obraji îmbujorați, și tinerețe,. și încredere — toate laolaltă închează imaginea de apoteoză a spectacolului despre viața tineretului nostru și simțămintele de care e animat. Aceasta e „Rapsodia Romînă".

Imi place să-mi închipui, și de data aceasta nu într-o imagine hiperbolică, ci într-una profund firească, explozia de aplauze ce va izbucni în sala de spectacole a palatului varșovian. Nepotolite aplauze, a căror transpunere în cuvinte e aceasta: „Bravo! Bravo! Vă mulțumim, artiști romîni, pentru mesajul pe care ni l-ați adus, pentru că ne-ați înlesnit să cunoaștem tineretul vostru, poporul și patria voastră frumoasă! Vă mulțumim, tineri artiști romîni!"...

Igor ȘERBU

Tînărul maistru

Soare mult, veselie, tinerețe. În această mulțime de tineri exuberanți, care discută și rîd fără să mai pună vreo stavilă bucuriei lor aproape copilărești, o persoană tăcută sau retrasă ar forma de îndată un contrast izbitor. Aș face o comparație: ca o stîncă în mijlocul unui șuvoi năvalnic.

E cazul să precizez că mă aflu printre tinerii noștri delegați la Festivalul de la Varșovia. Iar cel care m-a îndemnat să fac asemănarea de mai sus este tînărul maistru strungar Marin Ștefănescu, de la uzinele „Clement Gottwald", delegat la Festival. L-am aflat stînd într-o margine a parcului, așezat pe un scaun și adîncit între filele unei cărțulii. O întîlnire prealabilă mi-l înfățișase ca un tînăr vioi și prietenos. De aceea, am întrebat:

— Ai devenit deodată posac, tovarășe Marin?

Intervine o tînără zglobie de alături, care spune în glumă, ca să-l necăjească:

— Nu-l deranjați. E în rugăciune.

...Mai sînt 14 zile pînă la Festival și vrea cu orice preț să învețe poloneza.

— Să o învăț, asta nu — răspunde, fără să se supere, strungarul. Dar să mă descurc, trebuie să reușesc.

Îmi amintesc că cineva din brigada sa îmi spusese: „cuvintele preferate ale strungarului Ștefănescu sînt „trebuie să reușesc". Băieții rîd uneori și spun: „șeful nostru drag: Marin zis Trebuie-să-reușesc."

Acum un an și jumătate, cînd Ștefănescu și-a format prima brigadă de utemiști, el le-a spus tinerilor:

— Unul ca unul, toți trebuie să ajungem fruntași ai întrecerii socialiste.

— Sînt doar cîțiva fruntași pe uzină! — a remarcat cu neîncredere Vîlcea Iulian. N-o să putem deveni o brigadă întreagă...

— Trebuie să reușim!

Azi, sînt toți fruntași ai întrecerii socialiste. S-au defectat lanțurile Gall de la niște strunguri străine. Nu existau altele.

— O să le înlocuim prin curele trapezoidale. Trebuie să reușim.

Și au reușit.

— Trebuie să devenim cei mai buni oameni din uzină!

Și au devenit. Tocmai de aceea tovarășii l-au propus ca delegat al lor la Festival.

Marin Ștefănescu rîde:

— Să vă spun pentru ce mă căznesc cu cu poloneza: acum doi ani, în timpul Festivalului, am cunoscut doi tineri din Varșovia — Iosef Rajewski și Karl Kostrzewski. Ne-am împrietenit. Ei știau numai poloneza, eu numai romînește. Mi-au scris, nu demult, că mă așteaptă să-mi arate uzina lor, să împărtășim din experiența noastră comună. Am să-i întîlnesc și am să le spun de la început în limba lor: „Dzien dobry, jak sie masz?" („Bună ziua, ce mai faci?")...

Apoi ne spune:

— Arătînd tinerilor din alte țări frumusețea vieții tinerilor din R.P.R. fără îndoială că vom cîștiga noi prietenii, noi simpatii. Iar în zilele acestea, cînd tocmai și-a încheiat lucrările conferința de la Geneva a șefilor guvernelor celor patru puteri, apropierea și prietenia popoarelor capătă o semnificație și mai puternică. Cunoscîndu-ne reciproc, vom învăța să ne prețuim mai mult unii pe alții, vom ajuta să se dezvolte din ce în ce mai mult legăturile de colaborare prietenească între popoare.

În continuare, strungarul îmi vorbește de alte două prietenii făurite cu ocazia celui de-al IV-lea Festival al Tineretului: italianul Mario și nigerianul Theofil.

— Ne-am legat strîns să ne revedem și să întărim și mai mult prietenia noastră. Trebuie!...

„Trebuie!" Marin Ștefănescu știe că și acest „trebuie!" va da bune rezultate....

Ilarie MURGU

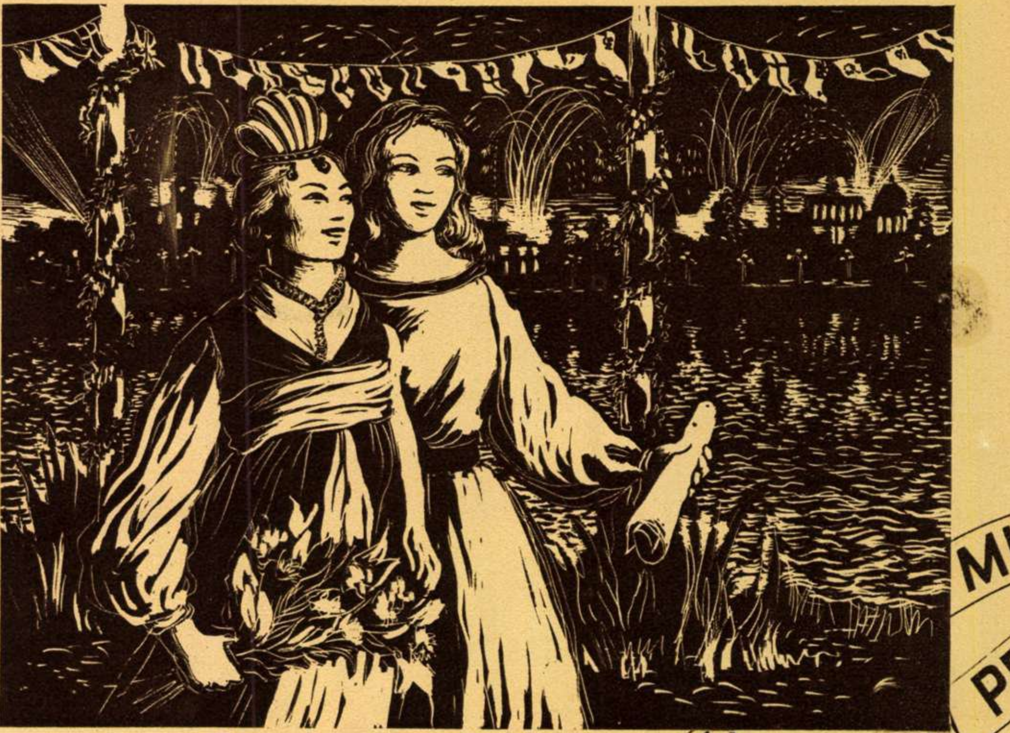

Prietenele

gravură de Angi PETRESCU

Nu-l deranjați pe Marin Ștefănescu! Acum repetă cele cîteva cuvinte poloneze învățate.

Nu-i prea bine să fii singurul băiat printre atîtea fete! (scenă dintr-un dans interpretat de echipa Ansamblului artistic al U.T.M.)

ACE!

PAX PAZ

PA

FRIEDEN! PAZ! POKOJ! PE

MI

МИР

POKOJ! BĚKE! PAIX

PACE! PEACE!

PAIX! МИР! BĚKE

МИР! FRIEDEN!
PACE! PA
BĚKE!
P
PAZ!

Iată şi „mezina" trimişilor noştri la Festival: tînăra pianistă Crimhilda Cristescu.

În cîntecele corului Ansamblului U.T.M., tinerii lumii adunaţi la Varşovia vor desluşi vibraţia sufletului şi artei poporului nostru...

Încă un accent cu rimel, încă un mic retuş al machiajului, şi balerinul Gabriel Popescu va căpăta chipul tînărului Evgheni din „Călăreţul de Aramă"...

După dans, o fărîmă de odihnă şi o glumă bună nu strică!

București-Helsinki

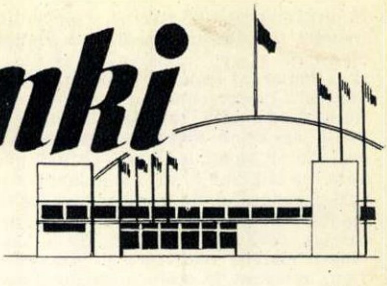

— note de călătorie —

de Ioana **NICOLA-ȘTIRBEI**
artistă emerită a R.P.R.,
laureată a Premiului de Stat

...Părăseam din nou țara. Nu-mi era necunoscut nici acel simțămînt de avidă așteptare a noilor pămînturi și a noilor oameni ce aveam să-i cunosc, nici acel abia mărturisit fior de nostalgie, pe care l-am încercat de fiecare dată cînd m-am depărtat de familiarul peisaj natal. Și, totuși, în acea zi de iunie, cînd o ploaie generoasă se dăruia nesfîrșitelor întinderi ce goneau în întîmpinarea trenului nostru, în acea zi cînd am pornit spre nordicele ținuturi finlandeze, un sentiment de un fel cu totul deosebit a pus stăpînire pe mine. Noi, cei cîteva zeci de oameni care ne aflam în acea zi de iunie într-un vagon de tren pornit spre Helsinki, trebuia să ducem, în fața miilor de oameni veniți de pe diferite meridiane și paralele ale planetei, mesajul de pace al poporului nostru. Simțeam din plin răspunderea aceasta față de fiecare om pe care-l zăream pentru o frîntură de minut din fuga trenului, față de controlorul care ne viza biletele, față de mama care — în gara Iașului — și-a ridicat băiețașul pentru a ne arunca pe fereastră o crenguță de tei înflorit, față de țărancele ce ne ofereau, în gări, coșulețe cu cireșe. Toți iubeau pacea. Iar noi trebuia să spunem acest lucru la Helsinki.

Poate tocmai acest adînc simțămînt de răspundere colectivă, această conștiință a faptului că fiecare dintre noi, savant ori miner, artist ori cleric, activist pe tărîm obștesc ori colectivist, purtam asupra noastră gîndurile și simțămintele a cîteva milioane de compatrioți, a risipit fireasca stînjeneală a începutului și ne-a apropiat, pe noi, delegații, dintre care unii ne știam cel mult din auzite.

Am înțeles, în această călătorie de cinci zile într-un vagon de tren, esența unor lucruri pe care aveam impresia că le cunosc, pentru că le știam teoretic și livresc. Am avut parcă revelația adîncă a unor fenomene sociale și umane cărora ne-am deprins a le spune „obișnuite" și a le înregistra în termeni consacrați ca: „omul nou", „lupta pentru pace" și altele.

...Eram trei tovarășe în același compartiment: o activistă, o președintă de gospodărie colectivă și o cîntăreață de operă. Aveam, firește, fiecare dintre noi preocupările noastre specifice, deosebite de ale celeilalte, și mi se părea la început că ele nu au prea multe contigențe. Dar numai la început. Pentru că, pînă la urmă, Drăghina Curtu, colectivista aleasă de 4 ori președinta gospodăriei fruntașe din Semlac, se interesa de partitura mea din „Aida", cu zelul unui regizor sever, în timp ce Sanda Ranghet și cu mine deveniserăm stăruitor de preocupate de dezvoltarea mînjilor noi-născuți ai gospodăriei.

Într-o zi, cînd pe un colț al canapelei Drăghina socotea și răssocotea într-un carnețel cu scoarțe roșii niște tone de cereale, cînd tovarășa Ranghet își revedea niște probleme, iar eu notele unei arii, președinta din Semlac a rostit pe neașteptate, cu acea simplitate proprie marilor adevăruri:

„Apoi că grîul și mînjii mei, ca și cîntecele matale și treburile tovarășei Sanda, toate îs pentru pace, așa, din toată inima. Să nu uităm să spunem asta acolo, la Helsinki".

Lucrul acesta îl știam, desigur, foarte bine, și altădată l-aș fi socotit poate ca o formulă sunînd oarecum retoric și convențional. Dar în acea după-amiază, am simțit dintr-o dată întreaga greutate a acestor cuvinte simple. Fuseseră rostite, cu rezonanța deosebită a totalei convingeri, de către colectivista din Semlac, femeia aceasta cu frunte înaltă și ochi negri neobișnuit de pătrunzători, care vibra cu pasiune pentru cel din urmă fir de pai de pe tarlaua gospodăriei ei și se interesa cu aceeași pasiune de soarta Aidei ori de configurația geografică și socială a îndepărtatei țări pe care urmam să o vizităm. De acea țărancă cu părul strîns într-un testemel, care, vizitînd galeria antică a Expoziției din Dresda, aflată la Moscova (unde am poposit la întoarcere), a șoptit cu o admirație împletită cu o mică nuanță de invidie în fața unor splendide statui ecvestre: „Numai unul din caii mei seamănă cu ăștia... Da' o să fie ei mai mulți..."

La capătul celor cinci zile de călătorie, cînd am descoperit din nou, într-o mică cușetă de tren, marea frumusețe morală a omului nou al patriei noastre, pătrundeam pe pămînturile țării ce găzduia Adunarea Mondială a Păcii. Peisajul nordic avea un farmec straniu. Cenușiul sever și dominant al granitului se armoniza perfect cu verdele crud al nesfîrșitelor păduri de pini și mesteceni și cu albastrul stins al lacurilor presărate pretutindeni. O liniște odihnitoare, gravă, stăpînea nestingherită. Granița Finlandei o trecusem pe la ora prînzului, iar la miezul nopții, cînd am ajuns la Helsinki, în văzduh stăruia același calm și irizat amurg. Erau acele nopți albe ale nordului pline de poezie; zilele și nopțile își pierduseră identitatea și se amestecau de-a valma, făcîndu-te pe tine, oaspetele străin, să pierzi noțiunea timpului, să trăiești într-un continuu freamăt și neliniște. Ne mira și ne făcea chiar să zîmbim sclipătul anemic al becurilor și reclamelor nocturne, pe care concurența soarelui, aflat mai toate cele 24 de ore pe boltă, le făcea inutile!

Am cunoscut apoi oamenii și am regăsit în ei ceva din peisajul înconjurător. Sînt înalți și zvelți, asemenea pinilor; au sobrietatea și tăria pietrei pe care e zidită țara lor, liniștea lacurilor limpezi și seninătatea pură a zilelor fără de noapte. Oamenii aceștia au luptat din greu cu piatra și cu apa, o luptă crîncenă, surdă, și au învățat să le stăpînească la fel de puțin zgomotoși, la fel de liniștiți, ca lacurile și pădurile lor.

Poate că, la început, sobrietatea aceasta gravă ne-a cam șocat pe noi, cei obișnuiți cu comunicativitatea temperamentală a romînilor, ori cu lirismul expansiv al vecinilor noștri slavi. Am învățat însă foarte repede a prețui bogăția lor lăuntrică, respectul adînc față de om și muncă, demnitatea lor. Toate acestea le-am aflat în zilele marii întîlniri a păcii, care a adus pe străzile Helsinki-ului cele două mii de delegați veniți din 90 de țări ale globului. Închipuiți-vă acest oraș liniștit — cu străzi tăiate perfect simetric, printre care se preling fîșii de apă, cu case monumentale din blocuri de granit — în a căror arhitectură se resimte însă influența „modernistă" occidentală — ducînd în mod obișnuit o viață calmă, nezgomotoasă, răscolită dintr-o dată de revărsarea aceea plină de pitoresc a reprezentanților popoarelor lumii.

I-am revăzut pe acești oameni rezervați oprindu-se în mijlocul străzii, făcînd cordoane

Delegația poporului nostru la Adunarea Mondială a Păcii de la Helsinki în jurul delegațiilor străine și aplaudînd frenetic pe trimișii Ciprului și Franței, ai Angliei și ai Vietnamului, ai Chinei și ai Indiei, ai Irakului și ai Uniunii Sovietice... Le-am cunoscut strîngerile lor fierbinți de mînă și privirile, mai elocvente ca orice discursuri savante, pe acel șantier naval de lîngă Helsinki, unde balerina Mikiko Chimizu le-a dansat dansuri japoneze, unde compozitorul sovietic Kabalevski le-a făcut cunoscută, prin discuri, ceva din muzica sa, iar eu le-am cîntat cîntece romînești și finlandeze. I-am cunoscut în seara aceea luminoasă de 27 iunie, cînd un miting uriaș a adunat mii de oameni în amfiteatrul natural al unui parc din Helsinki; i-am văzut atunci prinzînd de braț și îmbrățișînd oamenii aceia negri, galbeni și albi, sosiți din cele cinci continente pentru a apăra și liniștea lor. Și am înțeles că era în perfectă concordanță cu caracterul lor faptul că, în doar trei zile, un grup de muncitori și tehnicieni au amenajat prin muncă voluntară uriașa sală „Messuhalli“, adaptînd-o necesităților adunării noastre, prevăzînd-o cu instalații de traducere în 8 limbi, pentru delegați, observatori, ziariști...

Mi-am amintit acum de un lucru care m-a impresionat mult în Finlanda. Pe pămînturile acelea sterpe și pietroase, cresc un soi de garoafe roșii și albe cu totul neobișnuite, de o frumusețe, o mărime și o frăgezime rară. Poate să pară romanțioasă comparația, dar ele mi-au sugerat tot timpul sufletul cald al acestui popor aparent rece...

În această sală uriașă, a bătut, timp de 7 zile, inima popoarelor lumii, exprimînd aceeași dorință arzătoare de pace.

De obicei, ascultam traducerea franceză a luărilor de cuvînt. Mi s-a întîmplat însă, nu o dată, să închid butonul aparatului. Priveam atunci oamenii care se perindau la tribună. Îi urmăream; priveam nuanțele pielii lor, de la strălucitorul abanos al africanilor, la albul diafan al nordicilor; priveam gesturile lor, cînd largi și retorice, cînd sfioase, puțin stînjenite, cînd măsurate cu grijă, cînd dezlănțuite meridional. Îi priveam și căutam să-mi imaginez ce profesie au acești vorbitori, ce mînă măiastră de pe malul Gangelui ori Amazoanelor le-a țesut veșmîntul minunat, ce tradiții și moravuri anume or fi prin țările lor. Și fantezia sau cunoștințele mele nu-mi dădeau întotdeauna răspunsul. Un lucru l-am simțit însă tot timpul, cu o convingere pe care nimic nu mi-ar fi putut-o clinti, pentru că mi-o transmiseseră toate aceste sute de chipuri, toate aceste cuvinte străine, devenite totuși atît de familiare și dragi: indiferent de coloritul pielii, de sonoritatea limbii, de țesătura costumului, indiferent de concepțiile lor politice sau religioase, de profesia lor, toți acești două mii de delegați, purtînd cuvîntul a sute de milioane de oameni, toți aceștia doreau *pacea*.

Oameni fără arme

de Nazim HIKMET

Marele marş pe globul întreg a izbucnit,
Urcînd spre miazănoapte, urcînd necontenit.
Se vede acum oraşul cu lacuri şi păduri,
Cu mări şi stînci înalte. Oraşul înverzit.

Şi oamenii sosiră – dar fără arme-n mîini –
Ducîndu-şi, fiecare, doar inima fierbinte,
În inimă, aprinse, scîntei de frumuseţe.
S-a ridicat spre viaţă iubirea din cuvinte.

În albe nopţi şi-n zile cu potolite raze
Au făurit cuvîntul, călindu-l: Bing, Bang, Bing,
Pe nicovala vie a inimii-arzătoare.
Şi moartea e mai slabă-n puteri decît cuvîntul.

În romînește de
Virgil TEODORESCU

Poezie scrisă la Helsinki, în zilele Adunării Mondiale a Păcii.

Cuvîntul acesta, pe care noi toți îl învățaserăm a-l rosti în nenumărate limbi, exercita un fel de vrajă, care anihila toate divergențele, toate contradicțiile. Și vraja aceasta n-avea nimic supranatural și mistic, ci rezulta dintr-o mare și comună hotărîre de a apăra omenirea și bunurile civilizației, de a nu lăsa planeta noastră să fie incendiată.

M-am gîndit la începutul acestor notații să citez cîte ceva din discursurile pe care le-am ascultat la „Messuhalli“. Să povestesc cu cîtă emoție nestăpînită au fost urmărite cuvîntările lui Joliot-Curie sau Ilya Ehrenburg, ale lui Mao Dun, Kosambi și Saleh Akil, cuvîntul cald al Eugeniei Cotton, ori cel transmis prin bandă de magnetofon, dar nu mai puțin impresionant, al reprezentanților poporului american — dr. Dubois, Clementina Paolone, Paul Robeson, John Darr, Ernest de Mayo,—care fuseseră împiedicați să participe la Adunarea Mondială de la Helsinki. Presa, însă, a făcut acest lucru la timpul său și cred că nu mai e util să-l repet acum.

Dar despre ultima zi a marii noastre întîlniri, despre închiderea Adunării, țin să vorbesc, deși știu bine că cuvintele mele nu vor reuși să evoce adevăratele ei dimensiuni emoționale. Cum aș putea transcrie în cuvinte acel uriaș sentiment comun care a înfiorat atunci inimile celor două mii de oameni, făcîndu-i să se arunce unul în brațele celuilalt, să ovaționeze la nesfîrșit, să rîdă, în timp ce lacrimi de emoție le înrourau ochii, să cînte bătrînele lor melodii populare și să încerce a le fredona pe cele ale vecinului de masă, de a cărui țară îl despart mii de kilometri? Despre aceste momente unice vor scrie, desigur mai bine, poeții.

Eu le-am pomenit pentru a vă spune că atunci am simțit, mai limpede ca oricînd, că pacea, cauza ei, stă numai în mîinile noastre. În mîinile Drăghinei Curtu și ale mele, în mîinile tale, tovarășe cititor, în mîinile noastre, ale tuturor celor care, de la un pol la altul, știm că pacea ne e nu numai dragă, dar și necesară. Nouă și tuturor popoarelor lumii.

PENTRU PACE ÎN LUME

– articol scris special pentru „Flacăra”–

de Eudaldo LIMA

pastor evanghelic brazilian

Brazilianul este din fire un om care iubeşte pacea. Această trăsătură a poporului meu, ca şi concepţiile mele creştineşti, m-au îndemnat să urmez calea dragostei faţă de oameni.

Ca fiu al unui popor iubitor de pace şi adept al fraternităţii între oameni, am detestat din totdeauna discriminările rasiale şi m-am hotărît să-mi închin întreaga viaţă misiunii pline de omenie, de a-mi călăuzi semenii pe calea fericirii şi a bunăstării, în înţelesul unei vieţi întemeiate pe concordie, înfrăţire şi pace între oameni. Astfel mi-am dus viaţa şi asemenea idei am propovăduit pînă în aceşti din urmă ani, cînd am avut prilejul de a cunoaşte şi oameni de alte credinţe şi ideologii, care, ca şi mine, îndrăgesc din suflet pacea şi luptă din toate puterile pentru ea. Intîlnirile mele cu aceşti oameni mi-au dat un imbold puternic ca să mă apropii de ei şi să păşesc, împreună cu ei, în arena larg deschisă a luptei pentru pace, în uriaşul front mondial al păcii.

Din aceste întîlniri şi legături, s-a născut pentru mine prilejul de a merge la Helsinki, spre a lua parte la Adunarea Mondială a Păcii. Acolo, mi-am dat seama şi mai bine cît este de mare şi puternică oastea păcii şi pe ce luptători de nădejde se bizuie mişcarea mondială pentru apărarea păcii!

La Adunarea de la Helsinki, mi-a devenit şi mai clar ce forţe imense sînt alături de noi, apărătorii păcii, în bătălia noastră dîrză împotriva egoiştilor, nesăţioşilor şi tiranilor, care pun la cale un nou război. Împreună cu cei aproape 2.000 de delegaţi veniţi din toate colţurile lumii, am văzut aievea acea viaţă fericită ce se poate făuri pe temeiul eliberării lumii de coşmarul războaielor. Pentru o asemenea lume a păcii şi înţelegerii, s-au pronunţat delegaţi veniţi din zeci şi zeci de ţări ale globului, călăuziţi de cele mai diferite ideologii şi cele mai deosebite credinţe religioase. Un asemenea front unic al popoarelor în lupta împotriva războiului şi a aţîţătorilor la război nu s-a mai văzut nicicînd pînă în zilele noastre.

Adunarea Mondială a Păcii mi-a mai arătat totodată şi valoarea ei practică, valabilitatea ei palpabilă şi posibilitatea coexistenţei paşnice a unor principii de viaţă care nu sînt comune, dar care au, de fapt, un numitor comun: **împlinirea celei mai înalte năzuinţe comune – pacea.**

Politicieni şi sociologi, savanţi şi literaţi, poeţi şi artişti, pastori şi preoţi, oameni fără nici o filozofie sau oamenii ce se declară adepţii celor mai diverse filozofii sînt cu toţii uniţi în convingerea, **că stă în puterea noastră, a popoarelor, să izbăvim omenirea de ororile războiului.**

Înainte de a părăsi Brazilia spre a pleca la Helsinki – la marea sărbătoare a păcii – mulţi dintre cunoscuţii mei, dintre care, fără doar şi poate, cei mai mulţi sînt oameni cumsecade, mă sfătuiau cu insistenţă ca nu cumva să mă hotărăsc la un asemenea pas. Mi se spunea mai ales că, nici mai mult nici mai puţin, propaganda în favoarea păcii ar fi chipurile... „o manevră comunistă”. N-am putut ţine seama de asemenea „sfaturi” copilăreşti şi „avertismente” ridicole, pentru că sînt conştient de lipsa lor de temei şi pentru că ştiu bine – azi, mai mult decît în trecut – că cel ce păşeşte în tabăra luptătorilor pentru pace nu este întrebat niciodată, nici despre ideologia sa politică, nici despre concepţiile sale religioase. Acesta este adevărul, iar la Helsinki am avut prilejul de-a face o experienţă în plus, care mi-a întărit convingerile. La Adunarea Mondială a Păcii, am putut schimba păreri cu atîţia alţi pacifişti şi m-am cercetat adînc pe mine însumi. Abia acum i-aş întreba pe cunoscuţii mei grijulii din Brazilia: „pentru a fi consecvent cu spiritul evangheliei şi pentru a-mi păstra respectul faţă de propria mea demnitate umană, trebuie oare să mă feresc a da numele de tovarăş de luptă unui militant pentru pace? Sau, să nu spun fără ocol, că este criminală tăcerea sfioasă pe care am păstra-o, pentru a nu compromite orînduirea noastră putredă, care se fărîmiţează din pricina nedreptăţii, a egoismului şi a desfrîului?”

Întîlnirile de la Helsinki au înălţat pe culmi nebănuite ideile nobile ale prieteniei şi înfrăţirii între popoare. Acolo în imensa sală „Messuhalli”, am trăit o zi de adevărată izbîndă a păcii, atunci cînd a fost lansată chemarea la luptă împotriva războiului, a nimicirii în masă a semenilor noştri.

Cînd, la încheierea Marii Adunări a Păcii, se înălţau spre cer neprihănitele stoluri de porumbei ai păcii şi pretutindeni se făcea auzit foşnetul aripilor lor gingaşe, am văzut în jurul meu oameni cu ochii înlăcrimaţi de adîncă emoţie. În clipa aceea solemnă, gîndurile mele au zburat şi ele departe în viitor, întîmpinînd răsăritul unei lumi a păcii, în care omul, eliberat de primejdia măcelurilor, va închina imnuri de slavă celor care, în anii aceştia de îndîrjite bătălii împotriva războiului, au făurit temelii de granit păcii şi prieteniei între popoare.

Pasărea furtunii

de Petru DUMITRIU

– Capitol final din ediția definitivă –

Ilustrații de N. POPESCU

LVIII

În cursul nopții, tîrziu, zăriră o luminiță care juca peste mare. O văzură cînd era destul de aproape, ivită dintr-o dată dintre valuri, de după pînze de spumă zburată de vînt peste ape. Sărea în dreapta și-n stînga, scurt, se rotea în loc, se legăna iar, smucit, rămînea nemișcată, iar sărea... Adam se ridică în picioare, cu coapsele încordate și cu genunchii proptiți de marginea lotcii, și începu să strige prelung, din răsputeri. Simțea cum îi fură vîntul glasul, cum îi îndeasă glasul îndată în gură. Săriseră din somn și ceilalți și răcneau și ei din fundul plămînilor. Adam se aplecă la urechea lui Emelian și urlă:

— Foc!

Emelian își dădea cu pumnii în cap:

— Felinare de furtună! Felinare! Nici acum! Nici acum!

— Ia vadra! răcni Adam. Emelian se aplecă fulgerător, căutînd în întuneric, în înghesuiala de unelte pescărești și trupuri de oameni, totul ud leoarcă, pînă găsi vadra, o umplu cu niște lemnișoare uscate, bucățele de cărbune de lemn și talași, pe care le scosese din lada de la pupă, și începu să aprindă chibrituri. Erau ude; pe care-l găsi uscat, îl stinse îndată vîntul. Iermolai scoase amnarul și începu să bată amnarul cu mîinile în vadră, pe cînd ceilalți răcneau de li se spărgeau glasurile. Luminița îl ocolea. Urlau cu disperare, cînd, deodată, o vîlvătaie de flăcări culcate de vînt răsări din vadra pe care Iermolai o înălța cu brațele-i scurte și groase, întinse deasupra capului. Peste cîteva clipe luminița începu să se mărească; în curînd, găsiră și un cuter care sărea pe valuri, cădea între ele, acoperit cu totul de spumă, apărea iarăși cu prova drept în sus, iar felinarul de la catargul lor aluneca prin aer în spirale amețite. Cuterul trăgea o lotcă goală. Se opri la cîteva zeci de brațe de ei și o formă neagră se arătă, ieșind din postul pilotului, ale cărui geamuri se întrezăreau într-o boare albăstruie. Era un om care se ținea cu amîndouă mîinile de bucățica de catarg, mereu gata-gata să zboare în mare dacă slăbea strînsoarea. Veni pînă la ei un răcnet nedeslușit.

— Zice să venim la el! strigă Emelian.

Adam nu așteptase însă; apucă o vîslă și începu să cîrmească, pe cînd Emelian, Iermolai și Afanasie trăgeau la babaici.

Se apropiară de cuter, care li se păru mare și greu (nu era, decît pe lîngă coaja de nucă în care erau ei, lotcuța îngustă și ușoară), și îl ocoliră, ca să vină în partea ferită de vînt. Atunci, începură să audă și duduitul motorului. Lăsară să vie cuterul spre ei, împins de vînt; ei stăteau gata, cu vîslele în mîini, să le proptească în bordajul cuterului. Cînd ajunseră aproape, zguduiturile cuterului și ale lotcii erau atît de cumplite, încît orice încercare de a sări pe coverta cuterului însemna ori căderea în apă, ori vreun picior sau șoldurile prinse între cuter și lotcă și zdrobite. Iermolai încercă de vreo două ori să sară, dar chiar în clipa aceea cuterul aluneca în sus, și cei din lotcă erau siliți să împingă din răsputeri ca să nu cadă peste ei, să-i strivească. Emelian începu să vîslească și răcni la cuterist:

— Parîmă! Remorcă!

Omul înțelese și se tîrî, ținîndu-se el însuși de o parîmă, spre pupă. De cîteva ori, apa sări peste bord și trecu peste el, într-un șuvoi alb de spumă, apoi el reapăru, șuroind și tîrîndu-se mai departe. Apucă parîma și le-o zvîrli. Luată de vînt, trecea peste ei. Adam o prinse și i-o trecu lui Emelian; acesta o legă zdravăn la prova bărcii, unde era Simion. Acesta nu făcuse nimic pînă atunci. Deodată, se ridică și sări în mare. Apucă parîma de remorcă și se duse de-a lungul ei, ținîndu-se în mîini. Se lăsă să alunece în apă. Apoi, la o clătinătură a cuterului care-i vîrî bordajul din tribord în apă, Simion se rostogoli pe covertă, agățîndu-se cu mîinile de straturile de sîrmă ale catargului. Adam se uita la Emelian: n-avea rost să mai stea nici unul în lotcă, punîndu-și viața degeaba în pericol. Strigă:

— Săriți toți!

Omul de pe cuter îl împinsese pe Simion înăuntru, sub covertă, și-i aștepta. Iermolai sări în apă și începu să înoate spre cuter. Afanasie ferea cu o babaică lotca a doua, cea goală, cu care venise cuterul la remorcă și se apropiase prea tare de-a lor. Din cînd în cînd, se uita la Adam și la Emelian. Se vedea bine că e speriat; era palid, obrazul îi era alb în întunericul străbătut de dîrele fosforescente ale spumei.

— Săriți în apă! răcni Adam. Emelian dădu din cap.

— Emeliane!

Emelian urlă:

— Eu stau în lotcă! Nu-i nimic! Ne duce la „mama"!

Adam se duse spre el, să-l împingă peste marginea lotcii în apă. Emelian începu să rîdă și-i puse în piept un capăt de babaică.

— E dată în seama mea!

Omul de pe cuter striga ceva. Pesemne nu mai putea sta. Adam îi făcu semn lui Afanasie, dar acesta dădu din cap, împotrivindu-se, și i-l arătă cu bărbia pe Emelian. Acesta rîdea, răcnind:

— Sări tu! Du-te pe cuter!

„Nu-i pot lăsa", se gîndi Adam. „De altfel, ajungem la „mama". Nu-i nimic. Stau cu ei". Era și el vesel, fericit că scăpaseră, și înțelegea de ce rîde Emelian. Făcu mîinile pîlnie la gură și începu să urle, în vîjîitul vîntului, ca să-l facă pe cuterist să înțeleagă că spre nord-est rămăseseră în ancore lotcile brigăzii de tineret. Omul dădu din cap și, peste o clipă, cuterul, cu motorul duduind, porni, smuci parîmele. Adam, Emelian și Afanasie căzură în fundul lotcii și, cu Emelian la cîrmă, lotca începu să alunece peste valuri, împroșcînd pînze înalte de spumă, iar Afanasie se apucă să lege bine, peste cele trei sferturi din față ale ei, vela de pînză aspră și udă. Adam se așeză mai bine, o zguduitură a lotcii îl izbi cu capul de o sitelcă și, frecîndu-și capul, Adam zise în sinea lui: „Ce naiba, dacă mă înecam acuma, venea alt instructor, dar dacă nu era pescar de meserie, avea nevoie de o jumătate de an pînă să cuprindă munca și să le învețe pe toate". Răsuflă adînc și, amețit de oboseală, începu să adoarmă. Zărea printre gene coloane negre pe lîngă care treceau și se întrebă dacă merge cu o mașină a comitetului regional, pe o șosea, la țară, printre dealuri. Nu cu mașina. În lotcă. Printre dealuri. Întuneric rău. Pierdu șirul gîndurilor și adormi. Nu știu, cînd o văzu pe Uliana, care ședea lîngă el în mașină; era foarte tristă și-i spunea:

— De ce mă lași? Tocmai acuma, cînd o să avem și noi un copil...

— Nu! Cum să te las? Ce, ești nebună? Niciodată nu ne mai despărțim, în vecii vecilor, auzi? strigă tulburat Adam, strîngînd-o tare de mînă, și se trezi, cu inima bătînd și zguduit de o mare durere și amărăciune. Își dădu seama că visase; lotca sărea pe valuri și în față se zărea cealaltă lotcă, goală, și, mai departe, cuterul negru care se legăna, de parcă la fiecare minut era gata să se răstoarne. „Mare lucru să se răstoarne astea; sînt foarte bine făcute și cu coverta solidă, și închise bine", se gîndi Adam. Și simți cît de ușoară, de slabă, de deschisă e, în schimb, lotca. Afanasie dormea, ghemuit sub pînza legată peste lotcă. Emelian stătea la cîrmă. Adam îl apucă de picior.

— Lasă-mă pe mine! Tu dormi!

Emelian dădu din cap și zise, cu glas încîlcit, somnoros, furat de vînt, ceva despre „mai e puțin" și „mamă". Adam lăsă iarăși să-i cadă capul pe piept și căzu într-un somn adînc de moarte, cu desăvîrșire neștiutor la tot ce se întîmpla împrejur, pînă deodată auzi un țipăt groaznic, care-l făcu să sară cu ochii holbați în întuneric și să se uite împrejur. Nu văzu nimic, decît lotca goală, cuterul — erau amîndouă cam departe, parîma parcă nu fusese așa de lungă mai adineauri — și pe Emelian care arăta spre cuter și urla cu deznădejde, dar fără să se poată înțelege ce spune. Deodată, Adam pricepu, sări să pună babaicile în strapazane și începu să vîslească, ca să întoarcă lotca și s-o puie cu prova pe val cît mai era timp să scape de răsturnare și înec (oricît aveau ei centuri de salvare, peste cîteva ore pluta se umflă de apă și merge la fund). Cuterul se depărta mereu și mergea în vînt: n-avea cum să-i audă. Parîma se rupsese. Emelian tăie cu cuțitul pînza și-i trase un picior în coaste lui Afanasie; flăcăul, speriat, sări la babaici; Emelian trecu pe lîngă el, gata-gata să cadă în mare, și se duse la provă. Acolo, în loc să vîslească, se apucă să tragă înăuntru parîma și, cu spatele la ei, rămase o clipă nemișcat. Pe urmă, se întoarse și-i întinse lui Adam capătul parîmei, pe sub sitelca lui Afanasie. Adam se aplecă și luă parîma. Ce vrea Emelian? Se uită la ea. Nu vedea nimic. Era prea întuneric. Emelian îi făcea semn cu cele două degete arătătoare și răcni:

— Tăiată!

Atunci o pipăi Adam: da' nu era ruptă. Fusese tăiată cu cuțitul. Ridică ochii și se uită după cuter: abia se mai zărea în depărtare și în întuneric.

LIX

Simion căzuse în magazia cuterului; după el, bufni greu Iermolai, care trase chepengul peste el, chiar cînd o pînză de apă rece șiroi peste marginea gurii de magazie. Glasuri groase îi înjurară pe noii veniți. Nu se vedea nimic. Era cald, aerul era uscat și greu, plin de miros de pește, de catran, de sudoare, de straie ude.

— Care sînteți, fraților? întrebă vesel Iermolai. Care sînteți, dragii mei, porumbeilor, să vă vîr în inima mea?

— Asta-i Iermolai, zise un glas.

Altul îl înjură liniștit pe Iermolai.

— Așa primire găsește la noi un frate, un om bun, moriacilor? Halal să vă fie! spuse Iermolai, îndurerat.

Glasul cel de-al doilea îl înjură iar. Iermolai întrebă:

— Altceva nu știi să spui? Puține vorbe te-a învățat mă-ta, dar bune! Ia faceți-mi loc, să mă întind.

Un urlet fu răspunsul și se auziră bufnituri.

— Care ești, măi, ăsta de sub mine? De ce dai, mă? întrebă Iermolai, fără să se tulbure.

— Aprindeți o lumînare! răcni un glas. Cineva aprinse un chibrit, apoi o lumînare. Un pescar se trase de lîngă Iermolai, gemînd și ținîndu-se de pîntece. Ceilalți rîdeau:

— Iermolai e greu ca un morun din ăi mari.

— Tu erai, Danile? întrebă binevoitor Iermolai pe cel care se ținea de pîntece. Ce-ai cu mine, de dai așa?

— Te dor pumnii, Danile? întrebau pescarii.

Erau vreo opt, asudaţi, obosiţi, cu ochii roşii, cu bărbile crescute ţepi pe obraji. Simion se vîrîse într-un colţ. Plăpumi, saci, lăzi, un butoi se zăreau în lumina roşie şi tremurîndă a luminării. La clătinăturile şi căderile în gol ale cuterului, oamenii se prăvăleau unii peste alţii; unii rîdeau, alţii, mai obosiţi, înjurau morocănoşi. Simion îi recunoştea: doi din ei, Danilo, cel pe care şezuse Iermolai, şi încă unul, îi fuseseră prieteni în sat, în tinereţe, flăcăi cu stare, proprietari de lotci şi unelte. Acum, munceau pentru salariu, ca să n-aibă ciocniri cu sărăcimea şi să se şteargă deosebirea de care erau pe vremuri atît de mîndri. Simion, negru, neras, încruntat, cu obrajii supţi şi fruntea încreţită, se gîndea la ceva. De cîteva clipe, se gîndea la asta. Tremura inima în el de frică, dar şi de bucurie. Iermolai povestea ce păţise:

— Am băut apă de mare, fraţilor, şi face o sete cumplită. Arde sufletul în mine.

— Bea dracului apă, mormăi unul.

— Apa voastră împuţită? E murdară, se poate îmbolnăvi omul de ea, zise Iermolai, scîrbit. N-aveţi ceva mai curat?

Şi se uită la ei, cu ochişorii săi lucioşi în obrazul roşu şi plin, la fel de lucitor.

— Chirsane tată, laşi tu un suflet de frate să ardă? întrebă el, cu dulceaţă.

Cel căruia-i vorbise (acesta era al doilea prieten al lui Simion), se întoarse şi căută în nişte boarfe. Iermolai, în aşteptare, se lumină la faţă. Cînd îl văzu pe celălalt că scoate la iveală o sticlă, întinse braţele, fericit:

— Dă-o la mine, să văd dacă-i cum se cuvine, zise el. Pe urmă, vă spun şi vouă cum a fost.

— Nu-i daţi pînă n-aţi băut! răcni unul din fundul magaziei. Altfel nu mai vedeţi o picătură!

— Mulţi duşmani am eu aici, murmură Iermolai cu mîhnire. Rea e lumea în ziua de azi... Chirsane, fă cum îţi spun eu şi are să-ţi prindă bine! Trebuie să asculţi de cei mai bătrîni ca tine, dacă vrei să ai noroc în viaţă... N-o da! răcni deodată Iermolai, speriat. Dă-o încoace!

Îndărătul lor, după peretele de scînduri, motorul duduia şi făcea să tremure cheresteaua cuterului. Lumînarea pîlpîia, mereu gata să se stingă. Năduşiţi, clipind de somn, pescarii se propteau cu spinarea de pereţi şi beau din sticlă; la zguduiturile şi legănările brutale ale cuterului, îşi turnau în barbă, pe haine. În curînd, mirosul de rachiu şi de ţuică se adăugă la celelalte, îngroşînd şi mai tare aerul greu. Găsiră şi alte sticle. Începură să caute, mormăind, apoi, răcnind.

Simion, care şedea încovoiat ca toţi ceilalţi (magazia era joasă din pricina pescajului mic al cuterului, nu puteai sta sub covertă decît îndoit în două), se ridică deodată şi începu să dea la o parte chepengul. Un val de aer rece, stropi de apă şi vuietul năprasnic al mării năvăliră în magazia strîmtă a cuterului.

— Închide! urlau pescarii.

Simion rînji la ei şi le spuse că vrea să-şi facă nevoile.

— Fă aici! răcni Iermolai. Inima mea e largă, nu mă supăr! Aşa om sînt eu!

Dar ceilalţi zbierară la Iermolai să se astîmpere şi la Simion să iasă o dată afară şi să închidă. Simion se urcă pe coverta udă, închise chepengul şi se tîrî, ţinîndu-se de ghiu (cuterul putea naviga şi cu o velă), spre pupă frîna-i era încleştată pe lemnul rotund al ghiului; ştia că dacă dădea drumul, cădea în mare; sub el, coverta se întorcea cu fiecare bord în sus, înnebunită. Simion încerca să zărească prin beznă cele două lotci, la remorcă. Cînd i se obişnuiră ochii cu întunericul, le văzu. Cea goală, a pescarilor, dedesubt (în cursul beţiei, aflase că le lăsaseră pe celelalte două în ancore, era una dintre cele mai proaste brigăzi din flotă, beţivi şi fără spor la muncă), se legăna uşor, la cîteva zeci de braţe în urma cuterului. Cealaltă era mai departe, îndărăt; abia o zărea Simion, care stătu multă vreme, pe burtă pe scîndurile ude, ca să se asigure care e a lui Emelian. Acolo era Adam Jora. De o viaţă întreagă, îl ura. Acum, îl avea în mînă. „Mi-ai luat muierea. Dar nici tu n-o să ai parte de ea. Nici tu n-ai s-o..." Şi rosti cuvîntul urît, murdar, cu o uriaşă, sălbatică, mulţumire. „Acuma nu mai scapi. Acum te-ai dus dracului, Adam Jora, putrezeşte în apă, Adam Jora; îngraşă peştii, Adam Jora!"

Şi, după ce se lămuri care era parîma cu care era legată lotca lui Emelian, scoase cuţitul din cizmă şi o tăie numai cu dreapta; cu stînga se ţinea, încleştat, de capătul ghiului. Parîma sări deodată în aer, ca un lucru viu, ca un şarpe alb şi subţire; apoi, căzu în apă şi nu se mai văzu. Simion începu să rîdă, singur, pe coverta de pe care putea fi oricînd măturat de un val. Rîse singur, cu poftă, cu o neţărmurită încîntare. Apoi, se tîrî îndărăt, deschise chepengul şi căzu în mijlocul răcnetelor de beţivi ale celorlalţi.

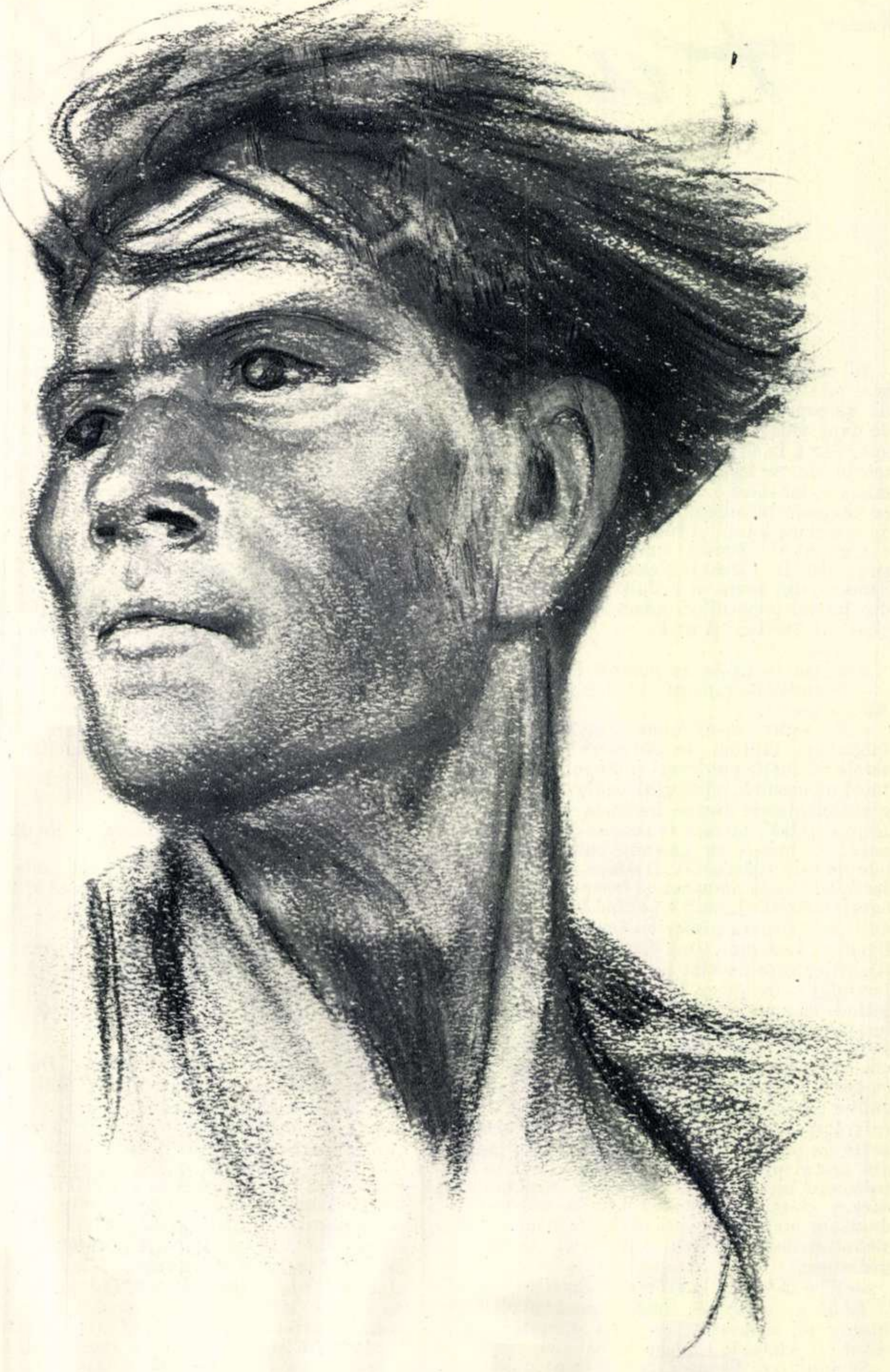

— Simioane tată, vino să sugi şi tu la ţîţa mamei! strigă înduioşat Iermolai.

Il luă de cap şi-i dădu să bea din sticlă, gata-gata să-i spargă dinţii din faţă cu ea, căci cuterul se clătina cumplit. Simion bău şi, peste cîteva clipe, mai bău din altă sticlă, şi în curînd se îmbătă şi el. Rîdea, să se tăvălească pe jos, nu altceva; se îndoia în două de rîs. Pînă îşi dădu seama Iermolai că Simion nu rîde numai de glumele şi de poveştile deşănţate pe care le auzea, ci şi din senin.

— Măi Simioane, tu eşti cam slab de cap, măi! spuse el mustrător, dar tocmai atunci Simion se întunecase iar, căci se gîndea că poate, totuşi, Adam va scăpa şi atunci va fi uşor să se dovedească cine tăiase parîma. Nici nu putea scăpa, pe o vreme ca asta, fără cuter, şi fără sorţi de-a fi descoperit de *Steaua din Octombrie*. Şi iar se înveseli, rîse iar. Iermolai îl pupă:

— Mă Simioane, tu eşti un cîine, mă, dar eşti un băiat bun. Eşti cîine şi dintr-un neam de cîini; toţi sînteţi cîini dar sînteţi băieţi buni. Ia suge aici, la ţîţa mamei!

Şi iar, gata să-i sfarme dinţii cu sticla. Simion scrîşnea. Avea să se întoarcă. El avea să se întoarcă — la Uliana! S-o găsească şi s-o apuce, s-o înşface, cum o înşfăca mai demult, cînd era a lui; şi s-o strîngă, şi s-o tăvălească; şi pe urmă s-o sugrume.

— Haideţi la Constanţa, moriacilor! răcni el.

Iermolai se bucură îndată:

— Hai să bem la Constanţa, că la „mama" au închis proştii ăia cambuza!

— Hai la Constanţa, bem şi mergem la noroc! Zbieră Simion.

„Mă duc, şi o caut, şi o sugrum. Cu mîinile îi sucesc gîtul. Numai să nu mă ştie nimeni", se gîndea el. Cîțiva pescari se împotriviră: se desființaseră doar „casele"; unde să se ducă?

— Las' că știu eu unele! Cunosc eu! răcni Simion. Particulare: au ele odăi; ce, vă trebuie firmă? Altfel nu puteți?

— Eu nu pot dacă nu e firmă și aprobare de la primărie! strigă Iermolai, cu mare veselie.

Rîsete și urlete îi întăriră pe toți în această hotărîre. Iermolai și Simion, de-a bușilea, se tîrîră pînă la postul pilotului și-i porunciră, duhnindu-i în nas duh amețitor de spirt. Pilotul era Pavelică; își încruntă sprîncenele negre și se răsti la ei:

— Mă, voi sînteți nebuni! Nu fac ce spuneți voi, îmi știu eu datoria. Ce, îmi dați ordin?

Dar Iermolai îl bătu pe umăr cu prietenie, aproape să-i zdrobească oasele, iar Simion scoase cuțitul.

— Tu nu te uita la ăsta, zise cu bunăvoință Iermolai. Ascultă-mă pe mine, că sînt om bun. El e un cîine; eu sînt bun, am un suflet cum nu se mai află.

Pilotul, la fel de înspăimîntat de blîndețea lui Iermolai ca și de mutra cruntă a lui Simion, se mai împotrivi, dar cînd îl strînse Iermolai de braț și Simion îl împunse ușor prin haină cu vîrful cuțitului, se făcu galben și lăsă cîrma:

— Faceți voi ce vreți, eu nu mă bag.

Și se duse pe trepte în jos, în cabina din față, unde dormea împreună cu motoristul. Iermolai, liniștit, se așeză în locul lui, apucă roata în palme și întoarse prova spre vest-nord-vest; zguduituri nemaipomenite începură să facă a geme cheresteaua cuterului, dar Iermolai era mulțumit: avea să mai găsească băutură; cea din magazie se isprăvise.

Simion se tîrî îndărăt și se vîrî printre pescarii prăbușiți care cîntau în neștire, iar unii sforăiau țepeni de beție, într-un somn ca înainte de moarte. Și căzu iar în gîndurile lui; rîdea din cînd în cînd, mulțumit, și dădea din cap. Ce noroc! Nici nu visase. Și uite că, în sfîrșit, scăpase. Se ușurase. Rîdea înseninat.

Zori tulburi, un cer murdar și plin de nori gălbui plutea deasupra mării — în zare, se înălțau colinele prelungi, și turnurile, și casele de culoarea pămîntului ale Constanței, cînd Pavelică pilotul ieși din cabină să se roage de Iermolai:

— Nu intra în port, nene Iermolai! spunea el, speriat, gălbejit de nesomn, cu părul răvășit.

Iermolai îl dădu cu cotul la o parte, băgîndu-l în perete. Pavelică se mai uită o dată la marea furioasă, care înghițea cîteodată cuterul între valuri, acoperindu-l cu spumă, de nu se mai vedeau nici antenele postului de radiotelegrafie din port, nici turnul geamiei celei mari, nimic, decît cerul învolburat, plin de nori care se tîrau pînă aproape de fața apei, destrămîndu-se, și munți de apă verde-cenușie, urîtă, de jur împrejur. Atunci, Pavelică văzu că lotca lui Adam nu mai e după cuter și începu să plîngă. Ieși, se tîrî spre chepengul magaziei și coborî în întunericul dinăuntru, în miros greu de rachiu și de vărsat de bețivi, și începu să-i scuture și să-i roage pe pescari:

— Să nu trecem bara, oameni buni, că ne curățăm! Ne înecăm, măi tovarăși! Să ne ascundem după Tuzla!

Pescarii îl înjurară, răgușiți; nici nu pricepeau bine ce vrea. Nici nu-l ascultară. Îl înjurară greu, de sîngele mă-si, de lucruri bisericești, de tot ce-și mai aminteau creierii lor tulburi de băutură. Iermolai cîrmea drept spre gura portului; un vas de marfă juca pe valuri, departe de radă, așteptînd să se isprăvească furtuna, ca să intre. Iermolai însă socotea că el poate intra. Văzută dinspre larg, bara, pragul de stînci unde fundul mării urcă brusc spre țărm și unde mișcarea valurilor, găsind împotrivire, le ridică la o înălțime primejdioasă, nici nu părea atît de înfricoșătoare. Valurile negricioase goneau spre port, săreau, spumegînd, pînă la lanterna farului, alergau de-a lungul malului; Iermolai însă cîrmea drept spre gura portului de pescuit — unui pescar de larg ca el nu i se poate întîmpla nimic.

Pavelică vorbea încă în întuneric pescarilor, pe care mișcările nebune ale cuterului îi prăvăleau claie peste grămadă, cînd, deodată, cuterul păru că a stat și într-o clipită se petrecu ceva ciudat. Lui Pavelică i se păru că se învîrtește lumea cu el, o plapumă îi căzu în cap și deodată simți apă la glezne, la genunchi, la coapse... Urlete înfiorătoare, în întunericul absolut, îl făcură să înțeleagă: cuterul se răsturnase. Avea să se scufunde în cîteva clipe; dar ei erau prinși sub el, în magazie. O ladă îl izbi cu colțul în spate pe Pavelică; pilotul avea apa pînă la brîu și simțea că la fiecare mișcare se lovește de trupuri de oameni, de mîini care se agitau prin aerul împuținat care îl apăsa în urechi sub presiunea apei ce urca. Pavelică țipă ascuțit:

— Băgați-vă la fund! Ieșiți prin gura magaziei!

Auzi glasul lui Simion Danilov, care-l înjura cumplit, ultima oară, de sîngele mă-si. În vălmășagul de oameni, de plăpumi, cizme, lăzi, castroane, saci, saltele, care pluteau în apă, ciocnindu-se și amestecîndu-se, în urletele și sudălmile pescarilor, Pavelică se dădu la fund, ieși pe gura magaziei, înotă pe sub coverta cuterului răsturnat și ieși la suprafață în ultima clipă, înainte de sufocare. Înotă anevoie nu drept spre țărm, ci de-a lungul valurilor celor mari, spre locul unde înălțimea și furia lor scădea; ieși la mal după două ore și leșină pe nisip. Peste alte cîteva ore aflară autoritățile portului că un om, găsit pe țărm și dus la spital, vorbește, aiurînd de febră, despre un cuter răsturnat la bară. Iar abia peste două zile, cînd se potolise oarecum furtuna, o vedetă a căpităniei portului descoperise aproape, de țărm, prova cuterului răsturnat, care ieșea din apă. Dinăuntru, se auzeau bătăi și ciocănituri. Se întoarseră în port, luară securi, baroase și dălți și sparseră o gaură în scîndurile perfect încheiate ale cuterului. Scoaseră dinăuntru un pescar gros și greu, alb la față, cu ochii sticloși. Era Iermolai, care, la răsturnarea cuterului, se trezise, împins de năvala apei, în cabina de la prova. Greutatea motorului Diesel din pupa ținuse toată vremea prova afară din apă, cu Iermolai închis înăuntru, în întuneric, și în aerul care se împuțina necontenit. Pe vedetă, marinarii căpităniei se uitau în tăcere la Iermolai care ședea cu coatele pe genunchi și mîinile spînzurînd, și se uita în jos.

Deodată, Iermolai ridică ochii săi de copil și întrebă, cu glas stins:

— O țigară aveți?

I-o puseră în gură, i-o aprinseră. Unul scoase din buzunar un bidon cu rom, deșurubă dopul și i-l întinse. Iermolai vru să bea, dar cînd simți mirosul de alcool, se cutremură, se făcu și mai alb la față și împinse bidonul cu dosul mîinii la o parte.

— Nu beau, șopti el stins. Apă, dacă este...

Cu greu fu ridicat cuterul din apa puțin adîncă (avea doi-trei metri în locul acela). Valurile îl izbiseră de fundul stîncos, făcînd numai așchii din toată pupa și zdrobind părți din motor. Găsiră motoristul înecat, în camera motorului, și în magazie nouă cadavre, printre care și al lui Simion Danilov.

LX

Noaptea, se treziră singuri. Toată noaptea îi gonise vîntul prin beznă, peste mare, și nu știau încotro. Dimineața, Afanasie, sleit, se prăbușise și, de atunci, zăcea în fundul lotcii. Și acuma, întîia oară, Adam Jora se gîndi că într-adevăr s-ar putea să moară.

Cerul era de fier, cenușiu-negru, și atîrnau de el nori grei de tuci, mișcați ca de o uriașă mașinărie a lumii, ale cărei lanțuri și roți scrîșnitoare și gigantice valțuri ruginite nu se vedeau, dar se auzeau, cu uruitul și zornetul lor strident și metalic; marea iarăși era de fier; lame de fier, valurile se întreciocneau cît vedeai cu ochii, cu o furie mecanică, iar picurii grei care cădeau peste marginea lotcii îl izbeau pe Adam între spete, ca niște alice de fier. Lumea asta făcută din văzduh și mare era toată de metal; numai trupul omului era de carne slabă, îndurerată, ostenită, sleită. Asta era oare sfîrșitul? Adam mai trase o dată de vîslele cu care ținea lotca de-a curmezișul valurilor. Asta era ultima oară. Nu mai avea putere în brațe; mușchii-i erau bolnavi, amorțiți, topiți. Asta era oare sfîrșitul?

Nu, nu era încă nici ăsta sfîrșitul. Fără să știe de unde mai are putere, fără să poată nici măcar înțelege că un om poate avea atîta putere, mai împinse o dată babaicile îndărăt, în vîntul care, proptindu-se în suprafața lor, le respingea. Împingîndu-le, le cufundă în apă și mai trase o dată. Un zîmbet înfiorat, de uimire, spaimă și triumf, lumină fața slăbită, suptă, numai oase, ochii și barba nerasă a lui Adam. Zîmbea fără să-și dea seama, căci se gîndea uimit la descoperirea sa, speriat de ce descoperise, dar și simțindu-se ridicat în slăvile cerului de fier, de ceea ce începea să știe: „Păi, dacă mai am putere... cine știe cîtă putere oi mai fi avînd? Și ce sînt eu? Un om. Oricare om are tot atîta putere. Dacă vrea el, dacă și-o caută, dacă și-o scoate de unde e ascunsă, are tot atîta putere. Oricîtă putere vrei, găsești în tine. Orice vrei să faci, poți face". Nici n-ar fi putut spune dacă nu cumva oboseala, sleirea trupului nu-l făceau să aiureze și dacă aceste gînduri nu erau amețeala unui creier scuturat de sute de mii de ori de către valurile mării învolburate. Un lucru era sigur: că-l cuprinsese un simțămînt de triumf, bucuria sălbatică a biruitorului. De ce? Numai fiindcă-i trăsnise prin minte acel gînd năzdrăvan, care poate că era aiurarea unei clipe de febră și delir. El singur își zise (și uită de oboseală, trase încă o dată de vîsle, mașinal): „Adame, ești nebun. Ce, parcă puterile tale n-au margini? Vorbești aiurea, Adame. Încă puțin, și ai să te îneci, ai să putrezești în apă, ai să te liniștești, ai să uiți de puterile tale cele grozave..." Gîndindu-se așa, Adam se cutremură și răspunse: „Sîngele cui te-a făcut, îndoială! Cu tine de gît, sigur că m-aș îneca! Dar am să-ți spun una, la care n-ai să-mi răspunzi. Orice gînd e bun după ce urmează din el! Adică, practica dovedește. Din tine, iese înec. Din gîndul meu, iese că am să trăiesc! Să vedem care are dreptate!"

Și dedesubtul gîndului, se ascunsese alt gînd, și mai tainic, care rîdea, viclean: „Dacă pierd rămășagul, te-am păcălit, îndoială. Atunci, n-o să știu nimic și n-o să-mi mai pese de tine! Te-am păcălit, îndoială!" Și, aproape rîzînd (da, fără îndoială că aiura de oboseală, de nesomn și de foame), mai înfipse o dată babaicile în apa neagră-cenușie și mai trase o dată de ele.

Emelian, care ședea ghemuit, cu genunchii la gură și cu bărbia în piept, se lăsă pe fundul lotcii și se tîrî pe genunchi și pe coate pînă lîngă Adam. Ridică spre Adam fața cenușie, ochii rătăciți, și răcni la el, ca să-l poată auzi:

— S-a isprăvit!

Adam dădu din cap, mut, în semn că nu. Nu putea să vorbească: nu-i mai rămîneau puteri și pentru asta. Cu o convingere deznădăjduită și speriată, Emelian răcni încă o dată, cu o mare durere:

— S-a isprăvit!

Adam clătină din cap încă o dată: nu!

Emelian se lăsă pe un cot și, cu capul spînzurînd, gemu de durere. Ridică iarăși ochii:

— Copiii... nu-i mai văd...

Adam nu-i spuse nimic. Trăgea de vîsle din răsputeri, și era greu, vîntul le împingea la loc, lotca se clătina și-l făcea să stea strîmb, cu o vîslă în aer și una vîrîtă în apă pînă la jumătate, și atunci mai trage cu un braț și stai cu celălalt, dacă poți... Și afară de asta, îl mușcase de inimă spaima. „N-ai găsit loc în mine, îndoială? N-ai găsit loc în mine. Dar vii pe ocolite. Te bagi în Emelian și-i miști ochii în cap și limba în gură, și vorbești din gura lui. N-am să-mi văd vasăzică nici eu copilul, și pe Uliana n-am s-o mai văd, după ce am stat zece ani să-i duc dorul și abia am apucat să mă bucur de dragostea ei, s-o pierd acuma de-a binelea, Uliana! Uliana!"

Urla în furtună. Dar cine să-l audă? Mașinăria

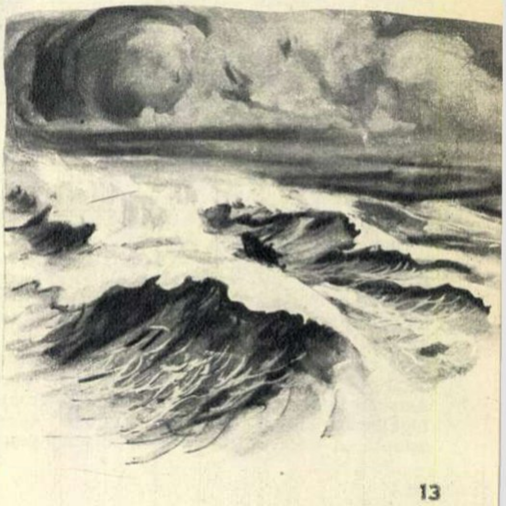

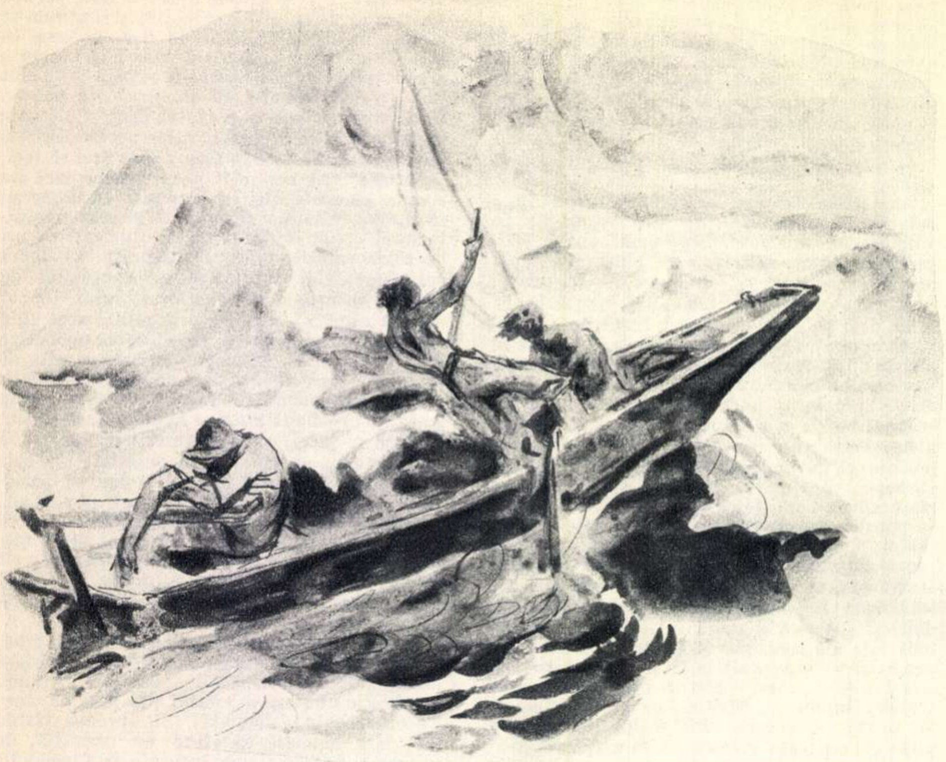

de fier a lumii uruia cu valțurile ei ruginite și urma să macine lotca și oamenii ca pe grîu.

Emelian începu să se lege cu o saulă de crivace. Îl zgîlțîi și pe celălalt din fundul bărcii, trezindu-l din zăcerea lui aproape de leșin. Fața lui Emelian era îmbătrînită, obosită, moartă. Nasul cîrn, gros, obraznic, umerii plini de putere, privirea deșteaptă și vie, nimic nu mai rămăsese. Se lega de crivace, cu mișcări încete, ca prin somn. Afanasie se lăsase să cadă iar pe fundul lotcii, unde plescăia apa intrată o dată cu ultimele valuri.

„Nu!" răcni Adam. „Nu!" Nu știa cui anume îi spune nu, dar se adună în el o furie, o putere, o hotărîre vicleană, nestrămutată, de neînvins. „Grîu vrei să mă faci? Vrei să mă macini. Mă fac vînt, apă, foc, și n-ai să mă prinzi între roțile tale, mă strecor, alunec, și tot răzbesc! Nu mă poți opri! Nu mă poți sugruma! Nu mă poți omorî! Nu poți! Nu poți! Niciodată n-ai să poți!"

Gîndea numai? Răcnea în gura mare? Nu se știe. Nici el nu știa. Nu era nimeni să ia aminte și să-și amintească. Emelian voia să se roage după străvechiul obicei al pescarilor, înainte de înec. Se întoarse, strîmbat de durere, și-i spuse la ureche lui Adam:

— Nu mă pot ruga...

Adam îi răcni, schimonosit de furie, cu ochi fulgerători:

— Dezleagă-te!

Celălalt se uită la el, prostit. Adam îi întinse piciorul drept, unde ieșea mînerul cuțitului din cizmă:

— Taie saula!

Emelian păru speriat — speriat de Adam și de această hotărîre nemaipomenită. Cum? El doar isprăvise, se legase, nu mai avea decît să aștepte moartea. Și acum... să taie saula? S-o ia de la început?

O răbufnire și mai cumplită de vînt cutremură cerul și marea și le luă auzul, auind peste măsura simțirii omenești. Atunci se sparse un perete de nori și ceață, și Emelian, care trăsese cuțitul din cizma de cauciuc a lui Adam, tăiase saula cu care se legase de brîul crivacelor și, de asemenea, îl dezlegase și pe celălalt, rămase cu ochii în depărtare și arătă încet cu cuțitul într-acolo. Adam întoarse capul. Dar lotca aluneca de pe o creastă de val în hăul dintre două creste spumegînde și nu se mai văzu nimic, decît apă, munți de cristal de culoarea fierului, deasupra, nori de tuci. Dar asemenea groază îngălbenise chipul lui Emelian, încît Adam așteptă ca lotca să urce în sus, pe următoarea creastă, și cînd ajunse sus, înconjurată de clocot alb, Adam se întoarse și văzu într-o clipă tot. În zare, o geană de lumină verde-cenușie și sub ea, o coastă prelungă și înaltă de rîpe stîncoase; și mai jos, dunga albă a valurilor celor mari, valurile de țărm, ucigătoare. Acuma era sfîrșitul. Largul e mai puțin primejdios decît țărmul. Aici, pe fundurile puțin adînci, valurile cresc de două, de trei ori mai înalte decît în larg; crestele li se înfășoară și se sparg într-un clocot din care nu e scăpare. Înotătorul cel mai norocos și cel mai vînjos nu va ajunge niciodată la mal, căci valurile stîrnesc un curent care suge apa îndărăt de la țărm spre larg. Iar lotca aluneca într-acolo; vîntul o împingea spre coastă, curenții o tîrau spre coastă, valurile o duceau într-acolo. Iar sub rîpele stîncoase, valuri uriașe se trăgeau îndărăt, se înălțau, își înfășurau coama și se repezeau cu furie în țărmul abrupt, ca iar să se retragă și iar să lovească. Asta să fie sfîrșitul? Acum, acolo? Într-o clipă, Adam își aduse aminte de altă furtună, de demult, și de căsuța dărîmată („Baba Acsinia? A murit..."). Și de nopțile de chin, pe patul de scînduri plin de ploșnițe, în pușcărie, cînd dorul de Uliana îl ardea mai tare decît trupul slab și supt de păduchi, și apoi de șopotul abia auzit al celui care-l învăța carte, noaptea, și-i vorbea despre revoluție și despre rostul istoric al clasei muncitoare, și turlele bisericilor din Danilofca, zărite departe, la marginea stepei, și Uliana, cu ochii ei limpezi și gura moale și tremurătoare, Uliana, care se uita la el și-l întreba dacă ar vrea să aibă un copil, și începu să vorbească singur, vîslind:

— „Nu acum! Niciodată! Niciodată: Nu!" mîrîia el; „mai am de lucru; n-am isprăvit. Abia am început. Ce, aia a fost viață? Abia am ieșit din iad, și vrei să mă ștergi de pe foaie?" Și începu să rîdă, cu ură cumplită: „Da? Acuma? Tocmai acuma? Haha! Ce bună glumă! Haha! Haha! Dar de întrebat, de ce nu m-ai întrebat, dacă vreau? Poate că mai am ceva de făcut!" Rîdea ca un nebun.

Afanasie nu se mișca. Zăcea în lotcă, poate că dormea. Emelian se uită la stîncile din ce în ce mai înalte care urcau din mare. Adam așteptă pînă se înălță lotca pe un val. Întoarse capul, se uită ca un om care vrea să înghită cu ochii pămîntul, și marea, și cerul.

— Acolo! Cîrmește! răcni el la Emelian. La nisip!

Emelian înțelese, sări cu mișcări greoaie și iuți, ca un urs, și începu să cîrmească, pe cît se putea în vîltoare. Înțelesese. O fîșie îngustă de nisip se zărea în dreapta. Acolo, cel puțin marea n-o să le sfarme oasele și n-o să le spargă capetele de stînci. Acolo, aveau să se înece sau să scape înot.

Emelian se schimbă la față și începu să vîslească și el. Era din ce în ce mai anevoie; curenți contrarii, bulboane spumegînde, vîltori își deschideau pîlniile în suprafața valurilor, cînd umflate de o răbufnire din adîncuri, cînd supte în jos de un hău deschis sub ea și atunci lotca se prăbușea, apa înghițea vîslele pînă la două palme de strapazane și cei doi bărbați se uitau împrejur, ca niște lupi încolțiți, așteptînd din clipă în clipă momentul să sară în apă și să se depărteze de lotcă, a cărei lovire era primejdioasă, poate ucigătoare pentru înotători. Bubuitul talazurilor de țărm îi asurzea: nu se mai putea vorbi, nici auzi nimic, decît tunetul lor și vaietul crud al vîntului nebun. Rîpele aveau vine roșii, întunecate în piatră, ca niște stînci uriașe de sînge închegat; pe ele, tufișurile mici și sărace se cutremurau și se despleteau în vînt, și deasupra, în aerul subțire și rece, se roteau cu țipete sălbatice niște pasări, sus, în înălțimea în care aerul clocotea ca și marea și pădurile, îi priveau, cu ochii lor rotunzi și nemișcați, pe oamenii de carne deasupra cărora pluteau cu ciocurile lor de fier, ascuțite și deschise. Deodată, aerul se umplu de pulbere de apă, valurile se înălțară, fierbînd cu bulbuci mari, numai spumă albă clocotitoare. Adam, proptit în vîsle, aproape fără să se miște, ținea încă lotca sus, pe creastă. Ar fi putut s-o lase, să sară în apă, să lase pe Emelian s-o cîrmească; dar nu: acuma nu mai era un tinerel, era viclean, și încercat, și puternic, și știa mai bine: trebuia crutată puterea, scurtat înotul. În lotcă, cît s-o putea de departe, și pe urmă, cu brațele! În jur, marea se înălța masivă, în valul lung și înalt de-ți venea amețeală uitîndu-te în golul lui; tremură vîslele ca niște coarde în clocotul spumei, îți tremură brațele și umerii ca niște coarde, tot timpul, creierii îți tremură în cap de vibrația vîslelor, dar nu te clinti! Ține drept! Spre nisip! La douăzeci de brațe mai spre stînga, bolovani uriași de sînge închegat, căptușiți de un brîu de mușchi, se scufundă și reapar, șiroind de spumă, și iar detună valurile, se sparg ca tunetul peste ele și sare spuma, ca un plop alb, în văzduh. La dreapta, spre nisipul unde clocotesc necontenit talazurile, se retrag și iar năvălesc în goană spre zidul de stîncă de deasupra, ostenesc, se retrag și iar dau buzna, urlînd și clocotind, înainte. Sus, în buza stîncilor, tufișuri bătute și încovoiate de vînt tremură în smaraldul cerului străveziu, curat, rece. Pînă-n oase cutremurat de uruitul, zguduirea, izbiturile gigantice ale valurilor, ține drept! Nu-ți slăbi pumnii pe vîsle! Uliana are ochi curați, și gură umedă și tremurătoare, și crețuri mărunte în jurul pleoapelor, și dinți strălucitori cînd rîde; rar rîde uneori, e tristă chiar și cînd o strîngi tu în brațe. Să nu fi tristă, Uliana! „Să nu fi tristă!" răcni Adam, rîzînd, desfigurat de patimă. Lotca se urca pe cel mai înalt val, iar rîpele roșii se înălțară deodată asupra lui Adam, gata parcă să-i cadă în creștet. El îl fulgeră cu ochii pe Emelian: „Acum!" Cu Afanasie nu mai era nimic de făcut: nici nu se uita la el. Emelian răspunse cu ochii: era un singur om cu Adam, îi lega cea mai veche și mai adîncă prietenie a oamenilor care se strîng unul întraltul și oricît de mulți ar fi, sînt unul în fața primejdiei de a pieri. Lotca se clătină o clipă pe creasta clocotitoare îndărăt, cu un hău plin de dîre groase de spumă, cu o prăpastie albă fierbîndu-i în față. O clipă cît vecia, stătu sus, în aer, pe nimic, cînd marginea valului se îndoi în văzduh, cristal străveziu și verde; apoi se prăbuși cu lotcă și cu oameni cu tot, îngropîndu-i în haosul de spumă albă.

Adam nici nu știu cum s-a răsturnat lotca, nici cum a fost el zvîrlit departe. Simți deasupra sa o apăsare uriașă, care-l cufunda atotputernic spre adîncul verde, întunecat, în jos, în jos... În ultima clipă, trăsese adînc aer în piept și acuma, simțind cum se scufundă, așteptă pînă apăsarea aceea, mai mare decît a oricărei puteri de pe lume, slăbi, se opri, și atunci Adam, cu pieptul gata să-i plesnească, înotă în sus cu mișcări puternice ale bratelor, ca o pasăre care se înalță în văzduh, înconjurat de roiuri de bășici mari de aer, argintii, asurzit și sub apă de bubuitul înnebunitor al valurilor, și țîșni deodată la aer, în mijlocul fierberii spumei, cînd deasupra lui urca în înălțimi o masă verde și sumbră de apă cu marginea subțire și străvezie; abia apucă să înghită aer, ca un fel de horcăit, și se făcu umbră deasupra lui și o nouă creastă căzu peste el, cu zecile-i de tone de apă, și-l năpusti spre adînc. Adam înotă pieziș, într-o latură și înainte, suflînd încet aerul care-i ieșea din gură, prin fața ochilor, în ciorchini de bășici strălucitoare, și iarăși, cu aceleași mișcări largi și furioase, se înălță spre fața apei, pe care o vedea în oglinzi ovale, de un verde palid, lumină tulbure și verde a unei alte lumi. Urcă într-acolo, dar alt val întunecă totul și îl prăbuși de sus prin straturile apei, îl repezi spre adîucimi. Nu mai avea aer în plămîni, se ținea din toate puterile voinței sale să nu deschidă gura; o lăcomie cumplită de aer, o zbatere înspăimîntătoare a inimii, amețeala minții rătăcite îi cereau să se lase de luptă, să dea drumul la tot, să caște gura și să înghită, dacă nu aer, apa mării, pe cînd înota în sus, cea din urmă oară, spre lumina aceea tulbure din înălțimi, simți că e gata, că s-a sfîrșit, că nu mai poate, și-l cutremură o durere cumplită, o sfîșiere a inimii, dar din acea durere răbufni mînia turbată, împotrivirea neînvinsă, vechea și nemuritoarea voință din el, și, cu ultimele puteri, vîsli cu brațele spre oglinzile mișcătoare de argint de deasupra și țîșni iar deasupra, înghiți aerul aproape cu un urlet, înghiți și apă de mare și-l scutură greața; văzu că înoată între două valuri, cele două din urmă. Acuma nu mai era un tinerel, trecuse de treizeci de ani, era viclean și puternic; se uită îndărăt și văzu cum vine talazul fierbînd și înălțîndu-se și se lăsă dus de el în sus, urcat deodată în văzduhul de deasupra golului și, în clipa cînd valul își înfășură creasta, Adam se dădu la fund și înotă mai iute, sprijinindu-se, ca pe un zid, pe forța apei repezite înainte; simți cum trece pe deasupra lui clocotul, apa se umplu de curenți învălmășiți care trăgeau în sus, în jos, îl răsturnară pe Adam, dar el se cufundă și mai adînc, apoi izbucni în sus, pe spinarea valului plin de dîre de spumă, sprijinind mereu în palme puterea și iuțeala care-l tîrau înainte, în sus... în sus... cînd, deodată, simți că vine ceva uruind îndărătul său, se trezi deodată în umbră și altă creastă bubui deasupra lui înfundîndu-l în adîncime, adînc, adînc... Nu mai avea aer. Nu trăsese aer în piept. Înotă cu mișcări turbate, mereu pieziș, în sus, chinuit, stors, sfîșiat ca de gheare, de nevoia de aer, de ispita înspăimîntătoare a cedării. Nu! Nu! În sus! Și răzbi iarăși cu ochii și cu gura în aer, deasupra mării clocotitoare care-l purta cu o iuțeală amețitoare spre țărmul înecat în fierberea spumei. Ultimul talaz îl ridică deasupra apei pline de alge aspre și reci, murdară și tulbure de nisip, îl repezi pe plajă și-l trase îndărăt, cu o putere mult mai mare decît puterile omenești; Adam, urlînd, cu degetele mîinilor și picioarelor rășchirate, făcute gheare, se simți tras îndărăt și alt val căzu peste el, să-l îngroape o dată, să-l înece, să isprăvească, în sfîrșit, cu el; dar Adam se scufundă singur și înotă prin apa groasă și murdară, plină de alge și de nisip și învolburată de curenți, de vîrtejuri și de spirale de forță și mișcare oarbă; răsucit, întors încoace și încolo, se strecură pe sub crestele bubuitoare, înspre locul unde erau mai puțin zdrobitoare, și, purtat ultima oară de val, simți nisipul și scoicile sub unghii. Își înfipse cu puterea cea mai de pe urmă ghearele în nisip, se ținu jos și se tîrî pe fundul apei, tras în sus, izbit în spate și repezit în jos și înainte, se tîrî în unghii, pînă scoase capul deasupra, gîfîind, gemînd, și se tîrî mai departe, pe nisipul ud; mîinile îi erau însîngerate, pieptul jupuit de scoici tăioase șiroia de sînge; se trase încă o dată în sus și căzu cu fața pe nisipul ud și tare. Apoi se ridică în patru labe, într-un genunchi, se sprijini cu coatele pe genunchi și se înălță în picioare. Se întoarse spre vuietul și amenințarea talazurilor, intră în apă clătinîndu-se, căci văzuse ceva negru în apă, un cap de om, care pierise îndată. Și încă un val clocotitor îl aduse spre el pe Emelian, desfigurat de spaima morții. Adam îl apucă de mînă și se lăsă iar în apă, tîrîndu-se cu ghearele în nisip și trăgîndu-l pe Emelian după el. Îl tîrî pe Emelian pe plajă. Capul mare și pătrat, cu păr sur ca de lup, al lui Emelian, era plin de nisip, pielea îi era pămîntie-vînătă, ochii aproape stinși. Emelian rămăsese trîntit pe o rînă, cu capul spînzurat și pleoapele căzute peste ochii duși în fundul orbitelor. Adam zăcea cu pieptul pe nisip, cu obrazul pe nisip, simțea cum se cutremură pămîntul sub el de izbiturile valurilor, abia-și închise o clipă ochii, suflînd și simțindu-și trupul ca făcut din aer, ușor, ușor de tot, curat și străveziu. Un nod de plîns i se opri în gît. Se ridică anevoie. Emelian se întoarse și-l privi, i se lumină fața, slăbită și de nerecunoscut, de un zîmbet blînd. Apoi, vîrî mîna în buzunarul pantalonilor de pînză (șiroia de apă din creștet pînă-n tălpi), scoase mîna și se uită în palmă. În căușul palmei, era un pumn de hîrtie udă și fire de tutun înmuiate, una sau două țigări se cunoșteau că fuseseră țigări; celelalte se stricaseră de tot. Emelian se tîrî în cot pînă la nisipul uscat, ca un animal rănit, îndreptă două țigări ude și strîmbate, le puse una lîngă alta să se usuce, se întinse cu ochii închiși și păru că adoarme.

Adam se ridică în picioare. Mergînd încet, cu genunchii slăbiți, căută un povîrniș mai ușor și se cățără anevoie, apucînd cu mîinile tufișurile aspre ce creșteau printre stînci, pînă ajunse sus, în marginea prăpastiei. Îndărăt, urla marea care izbea de stîncile din stînga lotca, sfărîmînd-o (trupul lui Afanasie era pe undeva, între două ape, rostogolit în spumă). Împrejurul lui Adam, țiuia vîntul rece și-i usca pe față și pe trup sarea, nisipul și algele. Deasupra, treceau nori cu spărturi mari de cer palid. Iar în față, i se întindeau niște coline pustii, pămînturi galbene, cu iarbă rară. Nici un copac. Nici o casă. Trîmbe de praf goneau pe vînt, pînze piezișe de lumină cădeau printre nori, ziduri strîmbe de întuneric albastru arătau unde plouă; totul era învăluit în nori de praf. Trebuiau să fie pe undeva niște oameni. Adam porni să-i caute.

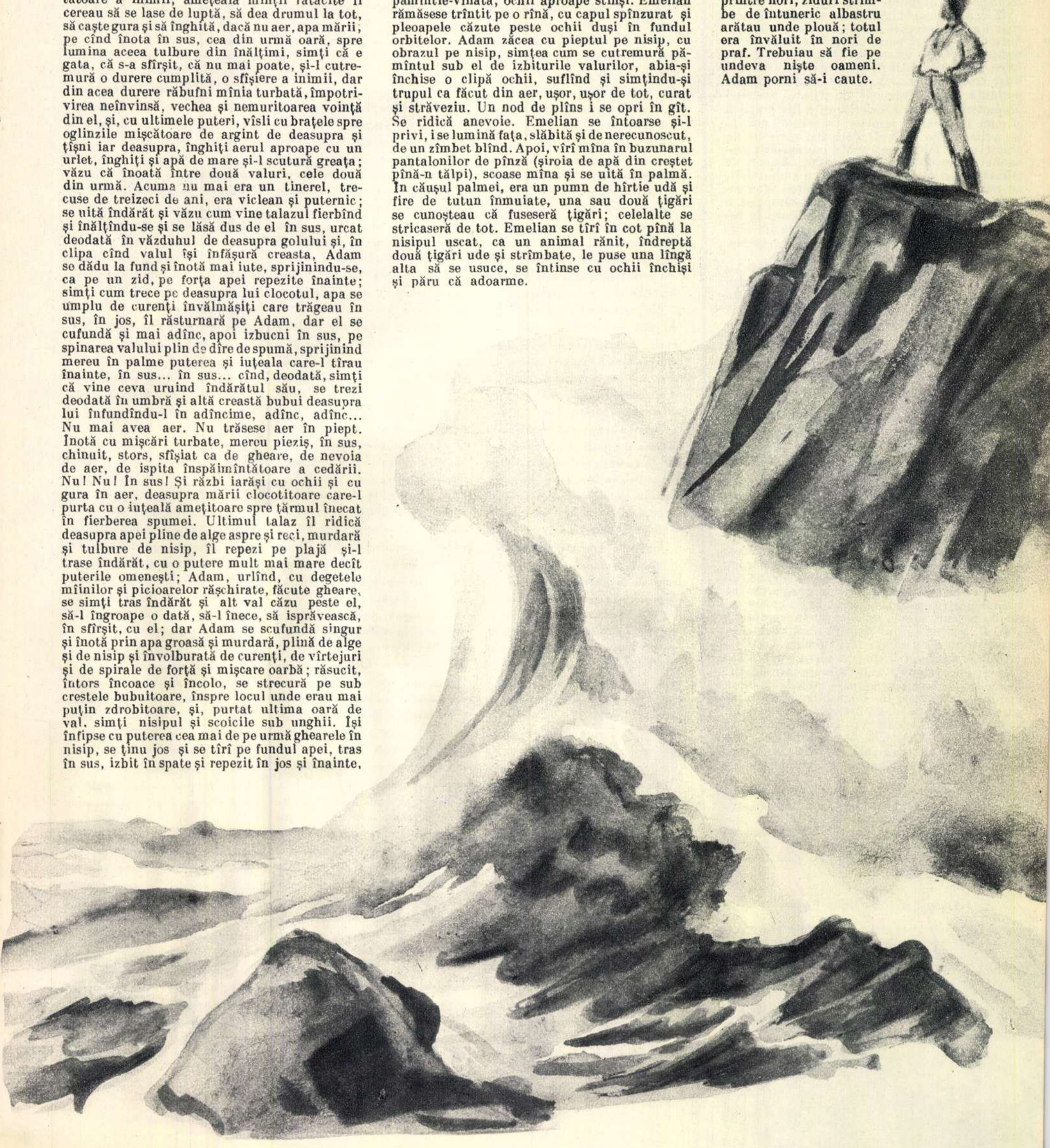

ŞTIINŢĂ PESTE HOTARE

SAVANTUL LUPTĂTOR PIROVANO

Nu demult, o delegaţie de agrobiologi sovietici a vizitat Italia. Cu acest prilej, oaspeţii au vizitat şi Institutul de fructicultură şi electrogenetică din Roma, precum şi Institutul de genetică „Spallanzani" din Pavia, invitaţi fiind de profesorii Pirovano şi Jucci, directorii acestor două institute care, la rîndul lor, au vizitat institutele ştiinţifice de agrobiologie din Uniunea Sovietică.

În cadrul unei întîlniri cu un grup de ziarişti italieni, savanţii sovietici, răspunzînd diferitelor întrebări puse, au arătat legătura de nedespărţit care există în Uniunea Sovietică între diferitele institute ştiinţifice şi colhozuri, între teorie şi practică. Ei au arătat cîtă importanţă acordă oamenii de ştiinţă sovietici propunerilor şi cerinţelor izvorîte din practică şi cum luptă să le rezolve. În această privinţă, printre alte exemple, delegaţii sovietici au arătat cum, în faţa necesităţii mecanizării procesului de recoltare a bumbacului, oamenii de ştiinţă sovietici, în colaborare cu colhoznicii, au reuşit să creeze, pe baza ştiinţei miciuriniste, anumite soiuri de bumbac al căror puf se desprinde uşor de pe plantă. De asemenea în vederea valorificării pămînturilor virgine din nordul Siberiei, au fost create noi soiuri de cereale, cu o perioadă de vegetaţie foarte scurtă.

Discuţiile purtate la această întîlnire au arătat clar superioritatea ştiinţei agrobiologice sovietice, a teoriei miciuriniste, care stă la baza ei — teorie pe care mulţi pseudosavanţi din ţările capitaliste nu sînt dispuşi să o accepte. În pofida tuturor acestora, există însă în Italia numeroşi savanţi care, dîndu-şi seama de importanţa concepţiei miciuriniste asupra transformării plantelor, au adoptat-o cu căldură şi au obţinut, cu ajutorul ei, multe succese. Unul dintre aceşti savanţi este profesorul Pirovano, directorul Institutului de fructicultură şi electrogenetică din Roma.

Muncind intens, împreună cu colaboratorii săi, el a reuşit, pe baza încrucişării sexuate, urmată de educarea hibrizilor şi de selecţie, să creeze noi soiuri de plante — de la flori pînă la porumb, de la zarzavaturi pînă la fructe. Rezultatele dobîndite au stîrnit un viu interes; dar, pe lîngă cei care le-au privit sub aspectul lor de realizări ştiinţifice menite să fie puse în slujba omului, au existat şi unii care s-au gîndit să le pună în slujba intereselor lor personale. Astfel, o mare uzină americană, ce produce un tip de frigider cu compartiment special pentru pepeni, a cerut să se creeze un soi de pepene care... să încapă în compartimentul răcitorului. Bineînţeles că asemenea cereri stupide au rămas fără urmare...

Printre cele mai frumoase succese dobîndite de prof. Pirovano sînt cele datorate introducerii încrucişărilor electrogenetice — metodă de lucru utilizată azi pe larg în Uniunea Sovietică. Prin această tehnică, ce constă în supunerea polenului — înainte de a fi folosit la polenizarea artificială — fie acţiunii razelor X, fie acţiunii unui cîmp magnetic sau electric, prof. Pirovano a obţinut rezultate care surprind pe mulţi oameni de ştiinţă italieni.

Deşi la greutăţile cercetărilor ştiinţifice pe care le face, se adaugă condiţiile grele de lucru şi neîncrederea multora dintre colegii săi, profesorul Pirovano luptă din răsputeri pentru ca, prin înseşi rezultatele muncii sale, să dovedească superioritatea concepţiei ştiinţifice pe care acestea se bazează.

Şavantul progresist italian Pirovano.

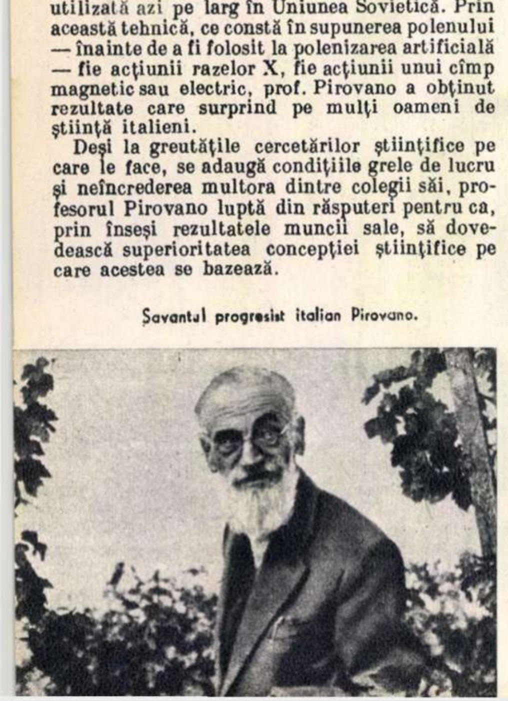

Renato Guttuso

de **Jules PERAHIM**

artist emerit al R.P.R., laureat al Premiului de Stat.

Trecătorul grăbit care, vrînd să străbată piaţa San Marco din Veneţia, alege calea cea mai scurtă, tăind în diagonală drumul pe sub colonada Palatului Dogilor, cu siguranţă că nu e italian. Italianul cel mai zorit nu va şovăi niciodată să ocolească palatul aşa încît colonada să-i defileze pe dinaintea ochilor, pios faţă de vechea ei frumuseţe şi mîndru de ea. Pe marginile fîntînilor din pieţe se înşiră, la orice oră a zilei, cetăţeni care rămîn acolo ceasuri de-a rîndul. Mulţi dintre ei sînt şomeri care aşteaptă fără nădejde solicitarea vreunui patron himeric; în contemplarea artei grandioase a monumentelor, ei par a-şi afirma calitatea de creatori ai acestor comori spirituale ale geniului poporului italian. Şi lucrul acesta alimentează cu reale forţe demnitatea şi entuziasmul patriotic care îi însufleţesc în lupta zilnică împotriva mizeriei şi a impresarilor ei.

Am cunoscut această Italie doldora de eroi modeşti şi de grandioase opere de artă, în mare parte datorită lui Renato Guttuso (pentru ca, apoi, să-l pot cunoaşte mai bine pe acest pictor-cetăţean prin ceea ce ştiam despre poporul său).

Văzusem reproduceri din pictura lui Guttuso şi auzisem despre activitatea lui de comunist, înainte de a-l fi întîlnit. Dar de la această cunoştinţă, oarecum abstractă, pînă la revelaţia bogatei lui personalităţi, am străbătut o distanţă neaşteptată.

Cînd mi-a strîns mîna de bun-sosit, în ajunul deschiderii Expoziţiei Bienale de la Veneţia, înfăţişarea lui Guttuso mi-a prevestit puternicul caracter care avea să mă impresioneze în arta şi în activitatea lui. Trăsăturile viguros armonizate, mobile şi expresive, firea caldă şi deschisă indică italianul tipic. Expansiv şi simplu, Guttuso are o energie molipsitoare, care dinamizează pe cei din jur. Veritabilă personalitate, el exercită un soi de magnetism spiritual care atrage în preajma lui oamenii.

Am înţeles curînd că Guttuso are însuşiri de conducător de mase, pentru că merge pe drumul pe care-l caută acestea şi pentru că e dotat cu o bogăţie interioară şi cu o dăruire de sine în stare să hrănească entuziasmul lor revoluţionar. Guttuso aparţine ideii pe care o serveşte în fiecare clipă a vieţii. În pictură a învins formalismul şi a tras după sine, spre realism, o pleiadă de mari pictori. Cînd nu pictează, scrie, face muncă politică (e membru al C.C. al P.C.I.) şi străbate Italia dintr-un colţ într-altul ca un aed al luptei sociale.

Ne-am înţeles repede, pentru că vorbeam acelaşi grai ideologic. Am stat de vorbă despre tot, despre acel „tot" care este sfera obişnuită a gîndirii şi acţiunii lui Guttuso. Mi-a mărturisit preţuirea pentru orientarea artei romîneşti şi pentru adînca seriozitate cu care sînt puse la noi problemele plasticii; cunoştea tradiţia noastră realistă, pe Aman, Grigorescu şi Andreescu şi îi erau familiare numele pictorilor noştri revoluţionari de la 1848. Mi-a vorbit cu căldură despre preocuparea pictorilor italieni de a îmbina tradiţia marii arte a trecutului cu conţinutul revoluţionar al picturii actuale; şi-a exprimat dispreţul şi ura pentru aberaţiile formaliste de pe pereţii pavilioanelor occidentale, ură pe care o împărtăşeşte cu marea masă a italienilor cinstiţi.

Şi dacă nu mi-ar fi spus toate acestea, dacă m-ar fi dus tăcut în faţa tabloului său din Bienală şi mi-ar fi arătat cu o mînă Veneţia cu palatele şi şomerii ei, iar cu alta, scena de apocalips laic pictată de el, aş fi priceput tot atît de bine în numele cui pictează Guttuso, ce apără el şi ce urăşte. Pînza se numea „Boogie-Woogie" (un dans frenetic al energiilor dezordonate, pe care fasciştii le canalizează spre animalizare). Cîţiva tineri italieni dansînd „Boogie-Woogie". O adolescentă cu strălucirea ochilor înecată în alcool. Încă un obraz de fată pecetluit de viciu şi blazare. Vedeam pentru prima dată un tablou original al lui Guttuso şi am fost impresionat. Ca spectator, de forţa şi adevărul imaginilor; ca pictor, de precizia cu care un pictor îşi ştie exprima o atitudine faţă de lucruri, un verdict şi un apel.

Eram tentat, văzîndu-l atît de popular şi de înflăcărat, să spun despre el că e un mag a cărui forţă stă în entuziasm. Cititorii predispuşi la romantism vor reconstitui, poate, din asemenea epitete grandilocvente şi din impresiile lăsate de pictura lui incendiară, falsa imagine a unui meridional mînat în viaţă de legile temperamentului aprins al sudicilor. În realitate, în personalitatea lui Guttuso predomină raţiunea, luciditatea, continua activitate cerebrală, continua veghe pentru a desluşi esenţialul din lucruri, pentru a discerne adevărul.

Dacă fusesem uimit în faţa însuşirii lui de a atinge în pictură ţinta socială propusă, eram acum, pe măsură ce-l cunoşteam mai bine, impresionat de forţa ideologică a gîndirii sale.

În timpul scurt petrecut cu el, am înţeles mai bine bogăţia spirituală a poporului italian. Astfel, am putut privi arta lui Guttuso, cînd s-a deschis la Bucureşti expoziţia cu pictura lui, sub aspectele ei complexe, cu satisfacţia de a înţelege împletirea dintre particularităţile paletei lui şi esenţa revoluţionară a acestei picturi impetuoase.

Cu puţine elemente picturale, opera lui sugerează întreg procesul relaţiilor dintre exploatatori şi exploataţi: cruzimea călăului şi revolta victimei, sensul adînc omenesc al durerii ei şi al dreptăţii pe care o cere.

Pasiunea revoluţionară e captată în culori şi linii, însufleţite într-atît, încît înţelesul lor depăşeşte limitele imaginii plastice. Această forţă de generalizare vine din orientarea ideologică a lui Guttuso, care îi permite să recunoască esenţialul în complexitatea de fapte ale realităţii. Esenţialul, pentru Guttuso, e, de pildă, mica pată de sînge de pe bandajul care înfăşoară capul „Copilului de miner de la minele de sulf, la ieşirea din mină": un copil livid şi zdrenţăros, a cărui mizerie, pictată fără ostentaţie, poartă stigmatul exploatării. Mica pată de sînge trezeşte ură pentru călăii copilăriei şi cere răzbunare. Esenţialul e steagul roşu al „Eroului proletar", afirmînd credinţa şi forţa care supravieţuiesc eroului şi acuzînd de crimă pe ucigaşii săi, pe care îi recunoaştem fără să-i vedem în tablou. Esenţialul e caracterul tragic al figurilor de copii şi tineri cu obrajii scofîlciţi, în care tristeţea precoce e tragică şi obsedantă ca o infirmitate; esenţial e faptul că aceşti copii există — şi sînt sute de mii în lumea capitalistă — argumente vii şi patetice pentru monstruozitatea exploatării omului. Esenţialul e partea cealaltă a medaliei, eroismul revoltaţilor, ura şi nădejdea care înarmează victimele cu energii eroice de luptă. Tumultuoasa scenă „Garibaldi în luptele de pe podul de la Admiral", sau protestul aprig, strigat de cele „Trei femei", exprimă cu mare forţă elanul patriotic al celor mulţi şi anonimi.

În apriga nevoie de a-şi face auzit mesajul, Guttuso a găsit un limbaj plastic de o vehemenţă dramatică. Printr-o paradoxală figură de stil, s-ar putea spune că artistul pictează cu pumnii strînşi, cu unghiile înfipte în carne. Violenţa culorilor, liniile puternice, compoziţia dinamică, tinzînd să spargă cadrul pînzei, exprimă patosul dreptului la viaţă. Moştenit, în germene, de la Picasso, care i-a fost maestru, arsenalul de linii şi culori al lui Guttuso serveşte conţinutul combativ al artei realiste italiene. Pizzinato, Mirabella, Zigaina, Carlo Levi, Trecani şi alţi pictori realişti, înrolaţi în lupta socială, caută să întîlnească, în creaţia lor, filoanele picturii revoluţionare italiene din epoca lui 1848. Guttuso e în fruntea acestui curent realist şi militant, alături de pictura revoluţionară din alte ţări ale lumii.

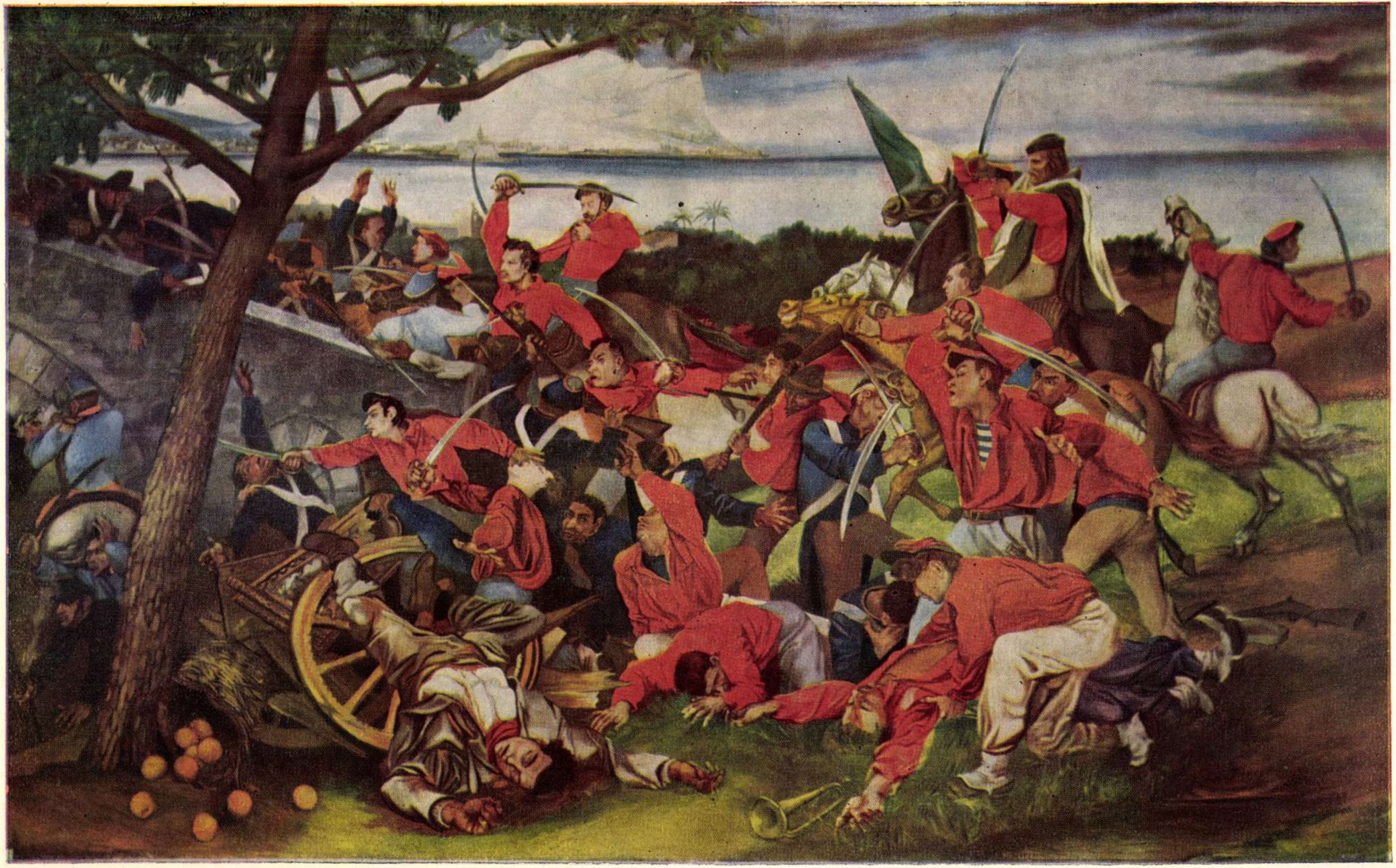

Renato GUTTUSO – Garibaldi în luptele de pe podul de la Admiral

FLACARA
SUPLIMENT

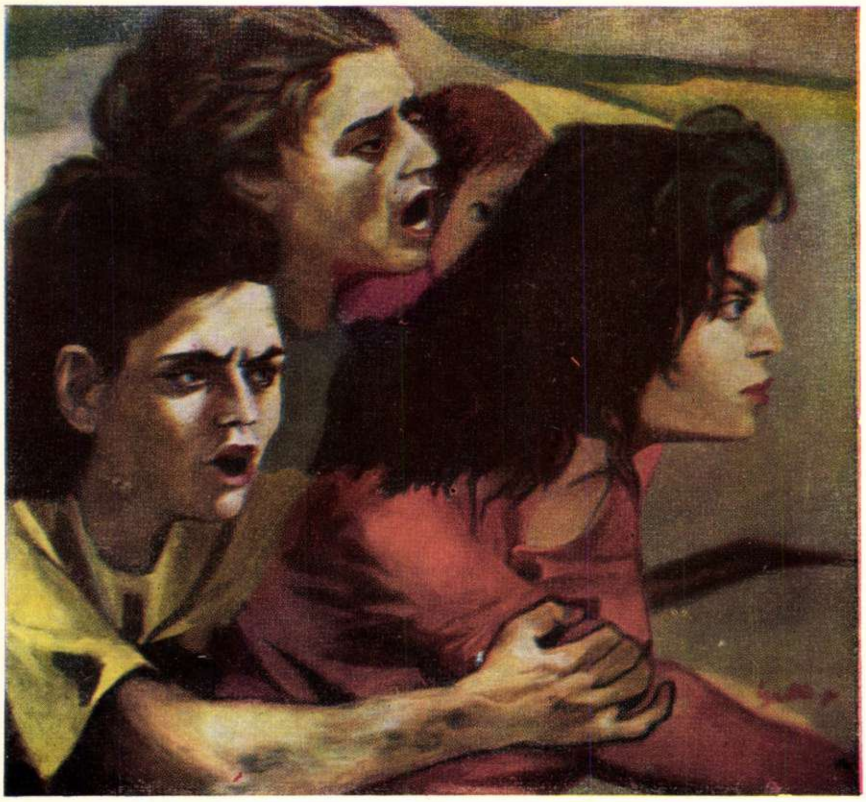

Renato GUTTUSO – Trei femei (studiu la „Soţiile minerilor în grevă de la minele de sulf")

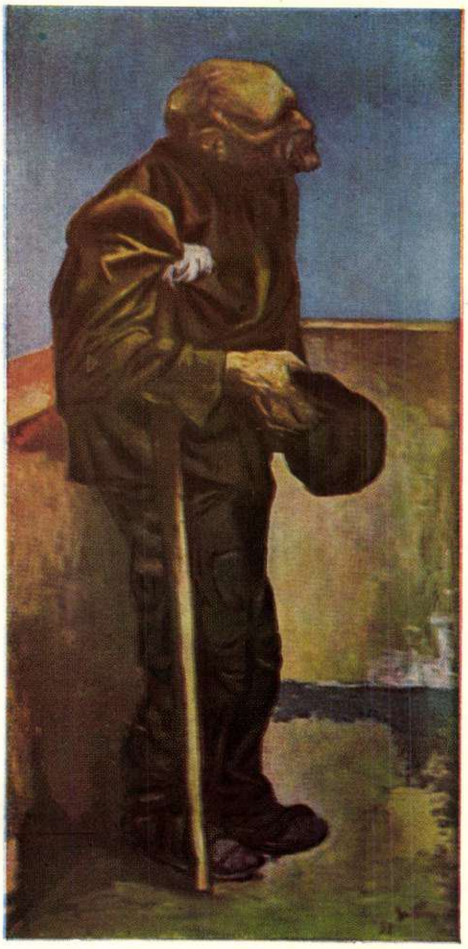

Renato GUTTUSO: Cerşetor din Palermo

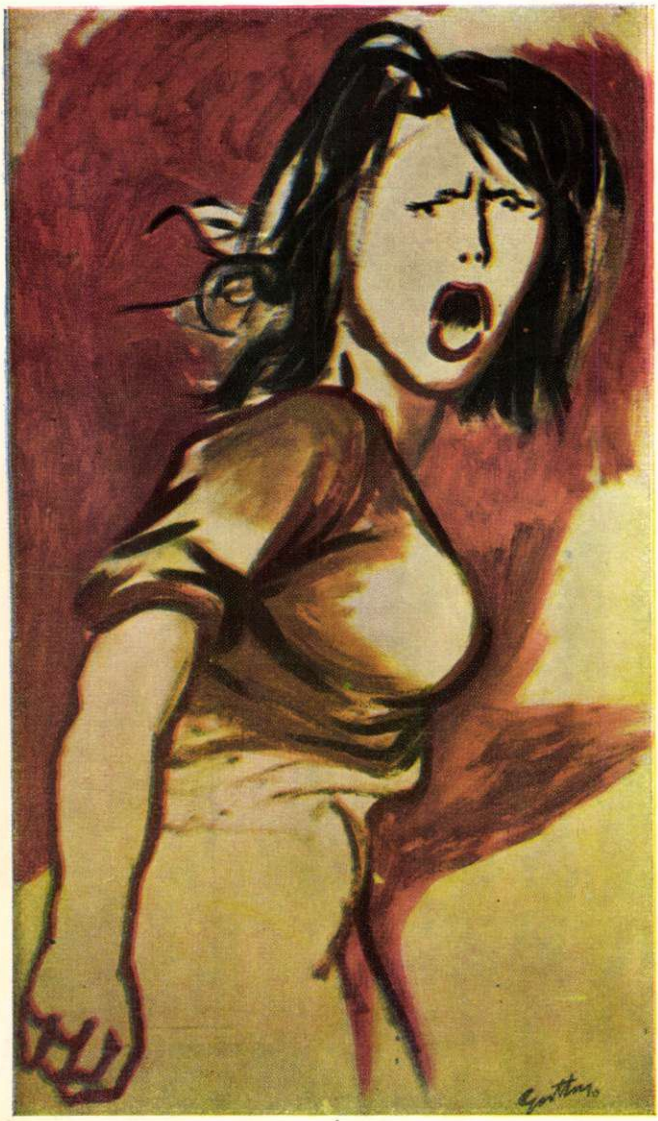

Renato GUTTUSO:
Studiu

FLACĂRA
SUPLIMENT

Renato
Tînăr ş

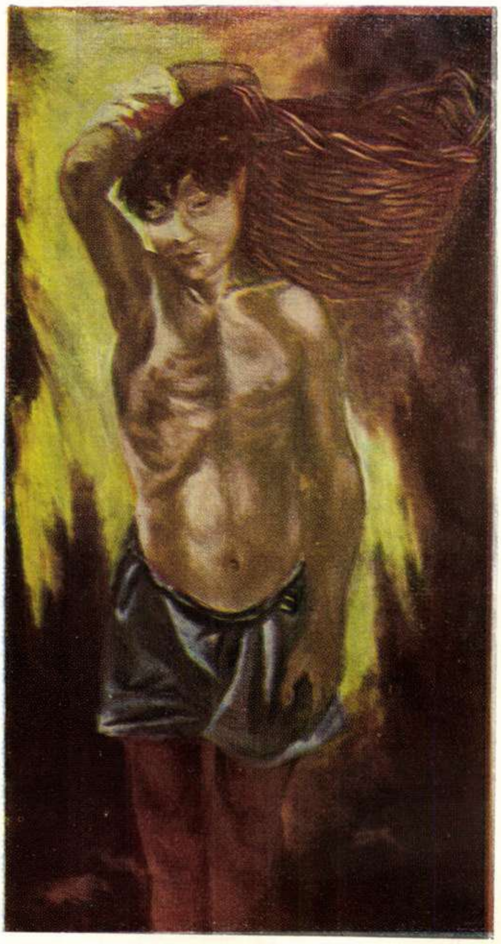

Renato GUTTUSO – Copil de miner de la minele de sulf

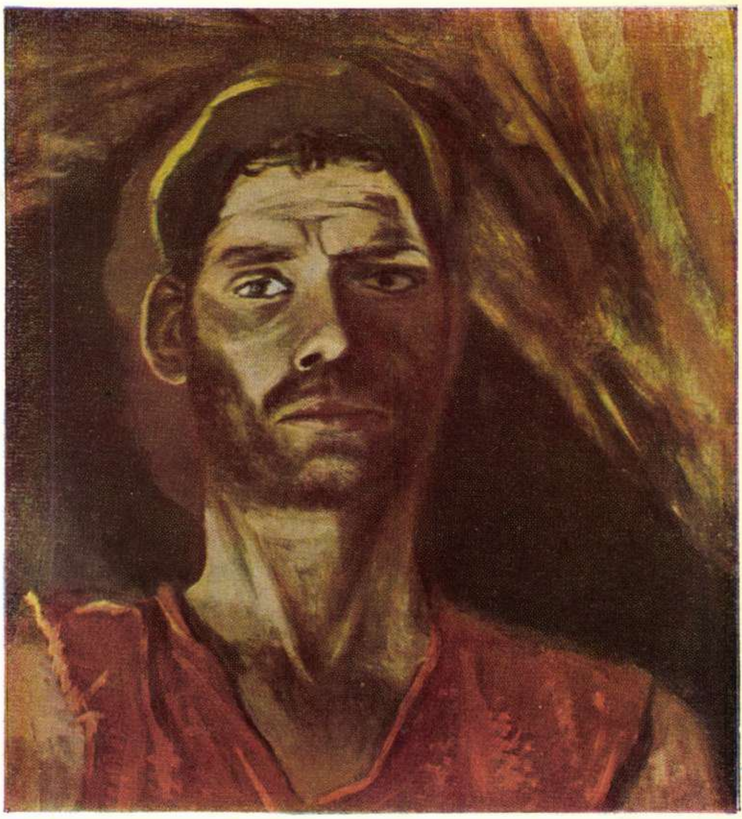

Renato GUTTUSO: Portret de miner din Sicilia

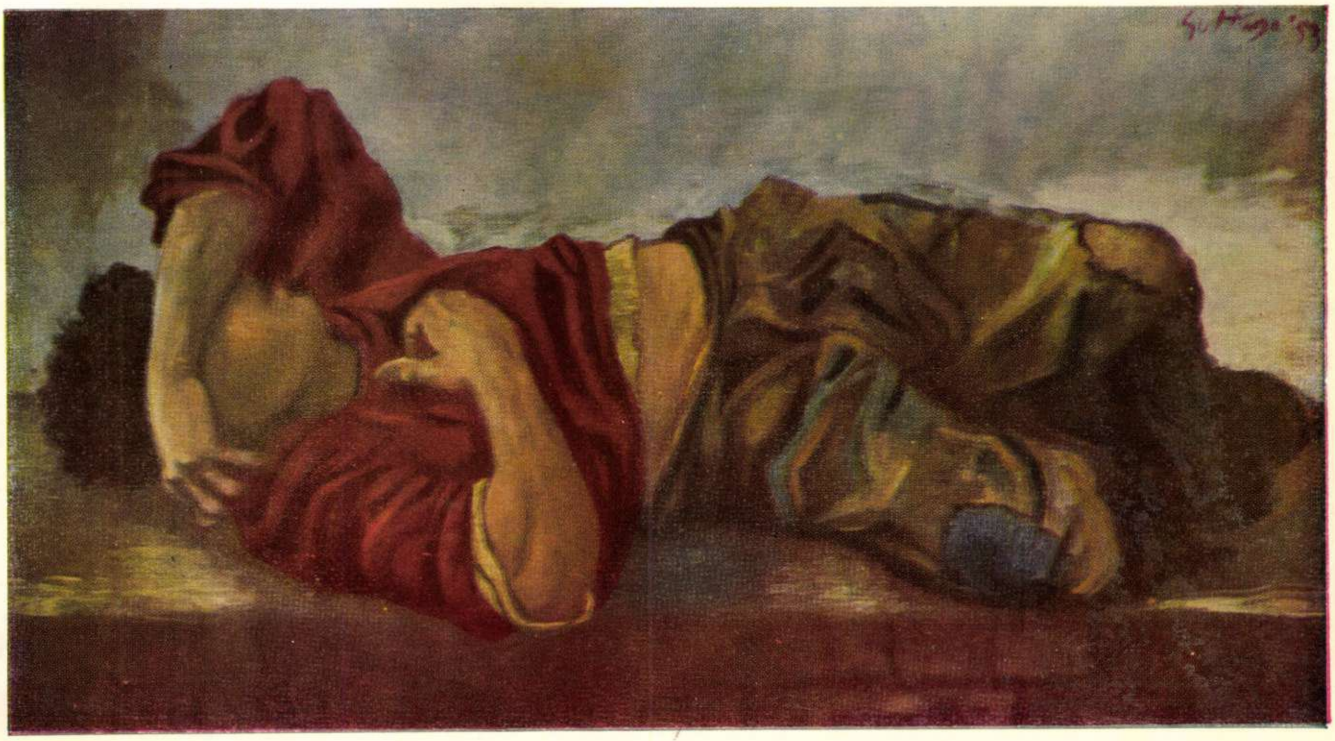

GUTTUSO:
omer napolitan

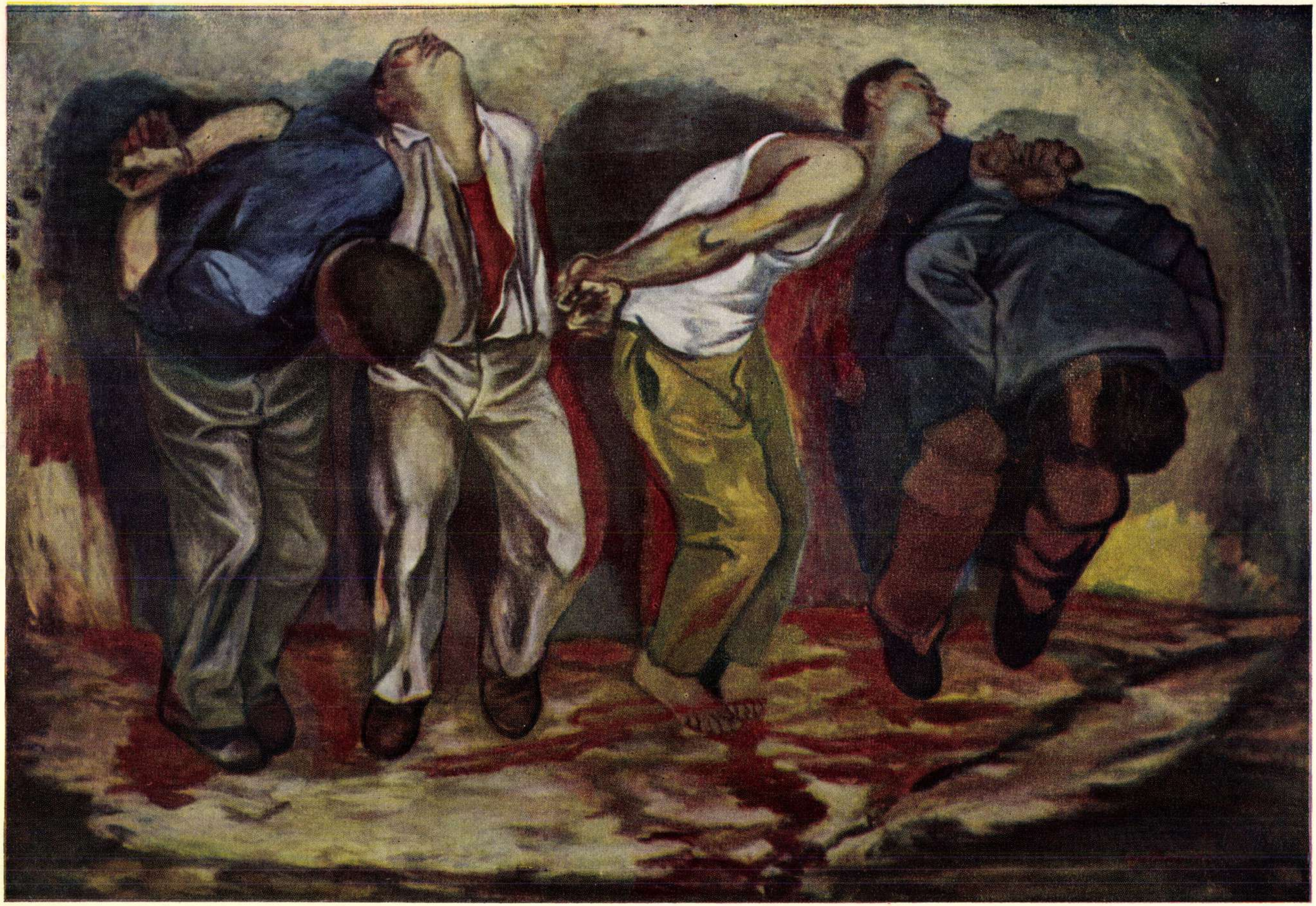

Renato GUTTUSO – Impuşcarea patrioţilor (Grecia – 1952)

ENGELS ȘI ROMÎNIA

La 60 de ani de la moartea marelui dascăl al omenirii muncitoare

de **SAȘA MUȘAT**
lector al Facultății de Istorie de la Universitatea „C. I. Parhon"

„O pagină de istorie s-a încheiat cu moartea lui Friedrich Engels, o pagină neștearsă, glorioasă, aproape fără seamăn. Muncitorimea din toată lumea, fără deosebire de țară și limbă, plînge astăzi moartea nestorului său, a dascălului înțelept, învățat, cu inima caldă și cu mintea dătătoare de lumină peste toată lumea civilizată". Cu aceste cuvinte patetice anunța, la 29 iulie 1895, „Lumea Nouă", ziarul partidului social-democrat din Romînia, trista veste a încetării din viață a lui Friedrich Engels.

Oficialitatea burghezo-moșierească a căutat să împiedice în fel și chip orice publicitate în legătură cu marea personalitate a lui Engels. Așa se face că pînă și informația privitoare la decesul lui n-a fost publicată decît cu întîrziere. *„A trebuit să aflăm vestea morții marelui conducător al celui mai puternic partid politic din lume, din ziarele străine"* — scria, cu legitimă indignare, „Lumea Nouă". Încetarea luminosului drum de viață al lui Engels, departe de a slăbi elanul de luptă al celor ce muncesc, a marcat o încetire a eforturilor proletariatului din toate țările pentru înfăptuirea visurilor înaripate ale lui Marx și Engels. Și în Romînia, muncitorimea și-a strîns mai mult rîndurile, manifestîndu-și hotărîrea de a lupta mai activ, urmînd exemplul aceluia care, timp de 12 ani, după încetarea din viață a lui Marx, a continuat opera de organizare și conducere a proletariatului mondial.

Dobrogeanu-Gherea vorbea cu nespusă admirație despre roadele activității neobosite a lui Engels:

„Engels a avut rara fericire între precursorii marii mișcări socialiste de a vedea cu ochii rezultatele mărețe ale activității sale. El a putut să vadă cum socialismul științific, ale cărui baze au fost puse de Marx și de dînsul, a ieșit triumfător din lupta cu fariseii și cărturarii claselor exploatatoare. Engels a putut să vadă cum armatele proletare socialiste, menite să transforme societatea de azi, zărite de Marx și de dînsul acum jumătate de veac, au crescut, s-au întărit, au ajuns armata formidabilă, gata de luptă, sigură și de izbîndă".

În anii care au urmat morții lui Karl Marx, Engels a desfășurat mai departe, atît pe tărîm teoretic, cît și pe tărîm practic, lupta pentru socialism. El a pus bazele Internaționalei a II-a, a combătut, în cadrul Internaționalei, tendințele reacționare, mergînd pînă la excluderea anarhiștilor și a altor dușmani ai proletariatului. El a luptat pentru puritatea ideologică a Internaționalei.

Engels a deschis noi căi pentru răspîndirea largă în mase a marxismului și a sprijinit îndeaproape crearea grupurilor și partidelor socialiste din alte țări. În această privință, V. I. Lenin arăta că: *„Lui i se adresau pentru sfaturi și directive, în egală măsură, și socialiștii germani, a căror forță, cu toate persecuțiile din partea guvernelor, creștea repede și necontenit, și reprezentanții țărilor înapoiate, spaniolii, romînii, rușii, care trebuiau să-și măsoare primii lor pași"*.

Engels s-a interesat îndeaproape de mișcarea muncitorească din Romînia. Arhiva Marx-Engels ne arată că istoria frămîntată a țării noastre nu le era necunoscută clasicilor marxismului. Țările Romînești sînt pomenite în corespondența dintre Marx și Engels încă din anul 1856. Într-o scrisoare către Engels, din octombrie 1856, Marx îi istorisește soarta unui articol al său, a cărui apariție a fost împiedicată. În acest articol, era vorba despre Principatele Romîne și despre populația romînă, care, după părerea lui Engels, constituia o națiune de sine stătătoare. Ideea dreptului la independență al națiunii romîne, care reieșea din cifrele citate de Marx, l-a speriat pe editor. Sub pretextul exagerării datelor, el refuză publicarea acestei lucrări.

Este limpede că, în perioada cînd Principatele Romîne se găseau sub apăsătorul jug otoman, precizările aduse de Marx, prin date concrete asupra populației romînești, au avut o înrîurire covîrșitoare pe plan internațional în lupta poporului nostru pentru unire și independență.

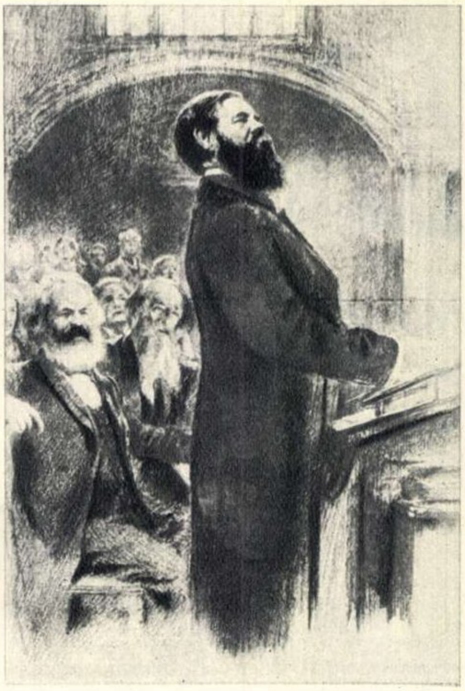

Engels vorbind în cadrul Congresului de la Haga al Asociației Internaționale a Muncitorilor.

Desen de N. JUKOV

În același sens al preocupării față de realitățile romînești, amintim că Marx a cunoscut lucrările lui Bălcescu, iar în monumentala sa operă „Capitalul" sînt cuprinse și analizate unele probleme ale regiunilor dunărene.

După moartea lui Marx, Engels a continuat cercetările științifice ale lui Marx, apropiindu-se și mai mult de problemele Țărilor Romînești.

Într-o scrisoare adresată în 1888 grupului socialist romîn, Engels își exprimă dorința de a învăța romînește, ceea ce dovedește interesul și atenția pe care le acorda mișcării muncitorești din țara noastră. Engels dorea să cunoască nemijlocit realitățile sociale romînești direct de la sursă, prin studierea în original a documentelor mișcării noastre muncitorești.

Din aceeași scrisoare, reiese că Engels a cunoscut bine programul socialiștilor romîni, publicat în 1886 în „Lumea Nouă". Apreciind faptul că acest program popularizează ideile esențiale ale marxismului, Engels îl considera un valoros punct de plecare pentru crearea unui puternic partid muncitoresc în Romînia. Engels milita pentru întărirea și dezvoltarea mișcării muncitorești în Peninsula Balcanică, văzînd în creșterea partidelor socialiste din această parte a Europei un factor de seamă în sprijinirea mișcării revoluționare din Rusia. Subliniind legătura mișcării socialiste din Romînia cu lupta revoluționarilor ruși și importanța revoluției ruse pentru țările înconjurătoare, Engels scria:

„Iertați că lungesc atîta vorba, dar nu mi-a fost cu putință să scriu unui romîn, fără a-i spune părerea mea în aceste chestii arzătoare. Părerea mea, pe scurt, este că o revoluție în Rusia, acuma, ar scăpa Europa de nenorocirile nespuse ale unui război general și ar fi începutul revoluției sociale în toată lumea".

Exprimîndu-și satisfacția față de progresele răspîndirii științei marxiste în Romînia, Engels i-a adresat în 1894 o scrisoare lui Panait Mușoiu, interesîndu-se de activitatea acestuia ca popularizator al marxismului.

Fiecare pas înainte al partidelor socialiste era salutat cu bucurie de către Engels. Mișcarea muncitorească din Ungaria — de pildă — a primit un prețios ajutor din partea lui Engels, care, încă de la crearea, în 1890, a partidului social-democrat din Ungaria, i-a călăuzit pașii pe drumul internaționalismului proletar.

Într-o scrisoare a sa din 3 decembrie 1890, Engels spunea:

„Vă rog să trimiteți cele mai bune urări acestui partid care — după cum reiese din presa de partid — e în continuă dezvoltare și care reprezintă avantajul de a avea de la început un caracter internaționalist, deoarece întrunește în rîndurile sale unguri, germani, romîni, sîrbi și slovaci".

★

La 60 de ani de la moartea marelui învățător al omenirii muncitoare, oamenii muncii din patria noastră cinstesc cu dragoste și recunoștință memoria nepieritoare a lui Friedrich Engels, unul dintre întemeietorii științei marxiste și unul dintre marii conducători ai clasei muncitoare din lumea întreagă, care a contribuit la călăuzirea clasei muncitoare din țara noastră, încă de la primii ei pași, pe calea luptei pentru sfărîmarea jugului capitalist, pentru făurirea societății socialiste.

Viața luminoasă a patriei noastre se datorește și faptului că partidul clasei muncitoare din Romînia a sorbit din bogata comoară de cunoștințe și de experiență a marilor dascăli ai proletariatului, Marx și Engels, că poporul nostru muncitor, călăuzit de partid, construiește socialismul, pășind neabătut pe drumul luminat de atotbiruitoarea învățătură a lui Marx-Engels-Lenin-Stalin.

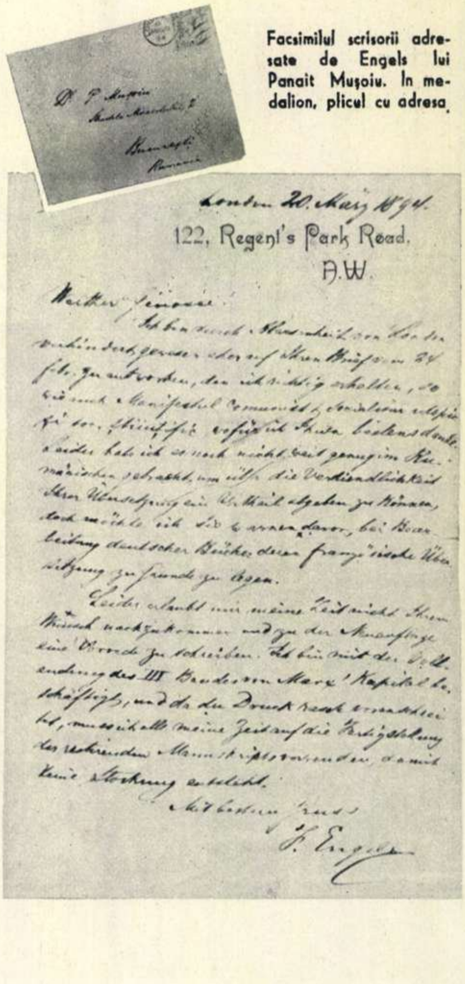

London 20. Mai 1894.
122, Regent's Park Road,
N.W.

F. Engels

Facsimilul scrisorii adresate de Engels lui Panait Mușoiu. In medalion, plicul cu adresa.

WARSZAWA orașul Festivalului

de Mihai NOVICOV

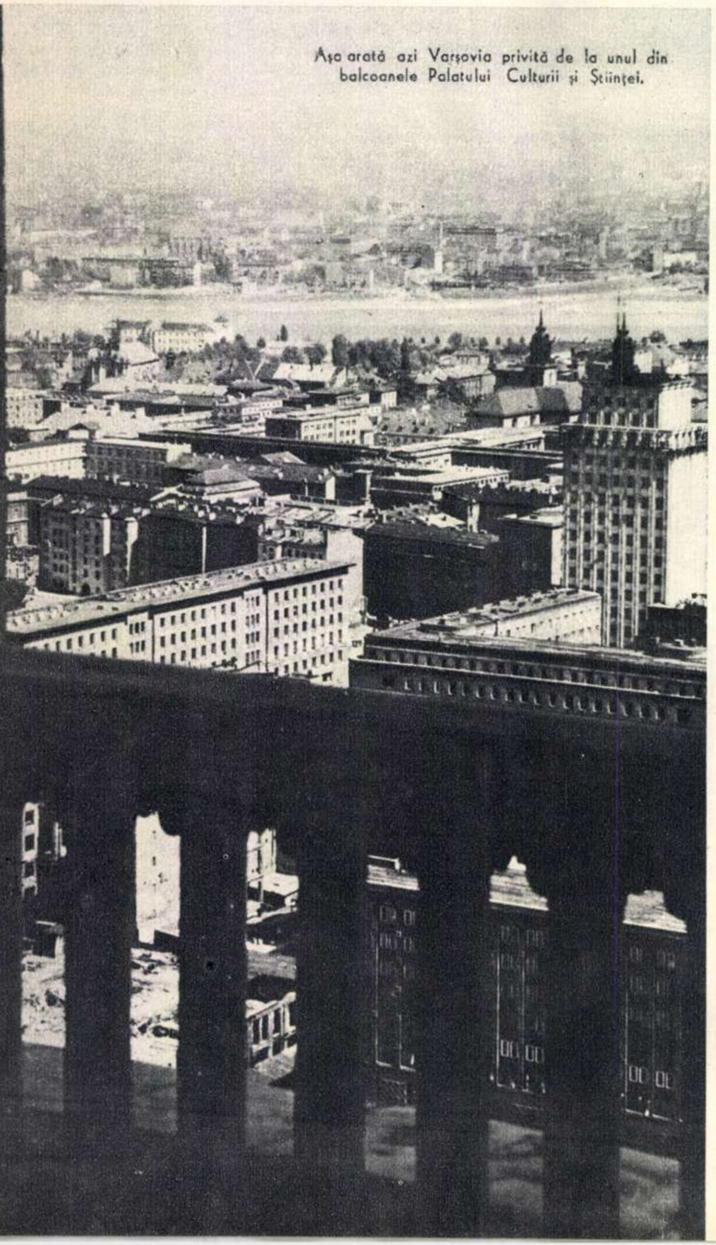

Așa arată azi Varșovia privită de la unul din balcoanele Palatului Culturii și Științei.

Despre cel de al IV-lea Festival Mondial al Tineretului, care a avut loc în 1953 la București, s-a realizat, prin eforturile comune ale cinematografiei sovietice şi romîneşti, filmul *„Pentru pace şi prietenie“*. La începutul filmului se arată cum, în diferite colţuri ale lumii, tinerii se pregătesc să plece la Festival. Printre alţii, e desemnat să reprezinte tineretul patriei sale şi un tînăr zidar polonez, pe care îl vedem lucrînd la finisarea unei noi case de locuit din Varşovia. La un moment dat, tînărul zidar se apropie de fereastră şi minunata panoramă a Varşoviei în reconstrucţie se deschide larg în faţa spectatorilor...

Nu încape îndoială că aceste imagini au făcut pe mulţi tineri să gîndească: „ce ar fi dacă viitorul Festival...?“ Gîndul ascundea în fapt şi o dorinţă.

Acum dorinţa se împlineşte. Cel de-al V-lea Festival Mondial al Tineretului şi Studenţilor are loc la Varşovia.

Printre oraşele lumii, puţine au, poate, un drept atît de categoric de a găzdui un Festival al Tineretului, ca Varşovia.

Varşovia este un simbol al tinereţii. Cu toată istoria sa de şapte ori seculară, oraşul — aşa cum se oferă azi privirii vizitatorilor — e unul dintre cele mai tinere din lume. A fost reconstruit în ultimii 10 ani. După Stalingrad şi Hiroshima, capitala Poloniei a suferit cel mai mult din pricina ultimului război mondial. 85% din casele sale au fost distruse. De aceea, Varşovia nu putea găzdui în primăvara victoriei decît 150.000 de oameni. Azi, locuiesc în capitala Poloniei noi 900.000 de oameni. Peste zece ani, vor fi 1.500.000! Într-un asemenea ritm impetuos creşte numai tinereţea. De la uriaşul Palat de Cultură şi pînă la marile parcuri amenajate recent în cartierele mărginaşe ale oraşului, totul e tînăr aici.

Varşovia este şi un simbol al păcii. Primele victime ale celui de-al doilea război mondial dezlănţuit de militarismul german au căzut aici. Tot aici, au avut loc primele asasinate în masă, primele deportări în lagărele de exterminare. În ajunul prăbuşirii lor, hitleriştii au evacuat întreaga populaţie a Varşoviei şi au distrus oraşul, casă cu casă. Şi totuşi, prin munca entuziastă a unei ţări întregi, capitala Poloniei a renăscut. Viaţa nouă pulsează aici în explozii mari de bucurie şi entuziasm. Tot oraşul e un şantier. Şi fiecare construcţie parcă spune: *„vrem pace!“*

Tocmai de aceea, Varşovia a fost aleasă ca loc de întîlnire a reprezentanţilor celor opt state europene care au hotărît să pecetluiască printr-un măreţ legămînt hotărîrea lor nestrămutată de a apăra pacea, de a păzi cu străşnicie inviolabilitatea hotarelor lor şi securitatea muncii constructoare pentru fericirea omului. Varşovienii au fost primii care au salutat în uralele puternice ale unui uriaş miting Tratatul apărării păcii. După ratificarea acordurilor de la Paris, care consacră reînvierea militarismului german, oraşul care a suferit atît de pe urma sălbăticiei naziste este pe deplin îndreptăţit să fie recunoscut în prezent ca simbol al luptei împotriva renaşterii militarismului german.

Un oraş care este totodată şi un simbol al păcii, şi un simbol al tinereţii! Nu este oare locul cel mai indicat să găzduiască o întîlnire pentru pace a tineretului lumii?

★

Cu înfrigurare şi emoţie, s-a pregătit tineretul Varşoviei pentru Festival. În capitala Poloniei populare, ca în toate oraşele tinere, străzile sînt largi. Sînt în Varşovia bulevarde în care mişcarea e foarte intensă. Tramvaie, autobuse, troleibuse, maşini — mai mari şi mai mici — nemaivorbind de torentul nesfîrşit al pietonilor, se învălmăşesc aici într-un du-te-vino ce nu conteneşte din zori pînă seara tîrziu. Dar sînt şi străzi mai liniştite, cu copaci mari de o parte şi de alta, cu trotuare largi pe care se plimbă oameni bătrîni şi femei cu cărucioare de copii. Aceste străzi sînt folosite de preferinţă pentru competiţiile sportive: tinerii îşi încearcă puterile în vederea viitoarelor întreceri ale Festivalului.

Într-o frumoasă seară de mai, plimbîndu-mă pe o asemenea stradă largă şi liniştită a Varşoviei, mi-a fost dat să fiu martor la următoarea scenă: la un colţ, s-au oprit cinci fete pentru a lua startul într-o probă de alergare. S-au dezbrăcat la repezeală, rămînînd în costumele de sport. Antrenorul a dat semnalul şi cele cinci alergătoare au pornit. „Mai repede, tot mai repede!“ — le spunea el.

Mai repede, tot mai repede! Sub această lozincă, în aparenţă atît de simplă, dar tot atît de grăitoare, tineretul Varşoviei s-a pregătit de Festival. Mai repede, tot mai repede! În fiecare după-amiază, mii şi mii de tineri se îndreptau spre malurile Vistulei, unde, într-un loc pitoresc, încadrat jur-împrejur de grădini şi parcuri, se construia un uriaş stadion.

Pentru noi, bucureştenii, tabloul acestui şantier emoţiona prin aducerile aminte pe care le stîrnea. Sînt doi ani de cînd, tot într-o primăvară, cu acelaşi entuziasm, tineretul din capitala R.P.R. construia stadionul „23 August“. Pe urmă, a fost Festivalul. Alaiul multicolor al solilor tineretului din „cele patru colţuri ale lumii“ a plecat, însă stadionul a rămas. A rămas ca să amintească mereu bucureştenilor de zilele de neuitat ale lui august 1953. În cîntec de voie bună, pace şi prietenie, tinerii lumii poposesc, din doi în doi ani, în cîte o capitală. Cîntecele zboară, însă mărturiile rămîn. Peste vreo 20-30 de ani, cîte un amator de competiţii sportive, aducîndu-şi fiul pentru prima dată la un meci de fotbal, îi va spune, de bună seamă: „vezi, aici, într-o vară de acum un sfert de veac...“

Un asemenea monument durabil al năzuinţei de pace şi prietenie a tineretului lumii s-a construit şi în Varşovia...

Oraşul e bogat în monumente, care atrag îndeosebi pe cei tineri, dornici oricînd să afle şi tot ce a fost, şi tot ce o să fie.

Dar cel mai impunător monument al Varşoviei este, de bună seamă, Palatul Culturii şi Ştiinţei „I. V. Stalin“, darul oferit de poporul sovietic poporului frate polonez. Nu voi uita cuvintele unui tînăr cetăţean al Varşoviei:

— În lumea noastră, sînt daruri

și daruri. Unele se oferă cu zîmbete ipocrite și subînțelesuri, altele, din toată inima. Un dar oferit din inimă, frățește, este și Palatul Culturii. Poporul sovietic ni l-a oferit numai din dragoste. Noi știm — a continuat tînărul — că rușii se bucură de orice bucurie a noastră; acesta e cel mai grăitor semn că darul lor e din toată inima.

Da, aceasta e adevărata prietenie! Să te bucuri de bucuria prietenului, așa cum te bucuri de bucuria ta. Către o asemenea prietenie năzuiesc și tinerii participanți la Festival.

Palatul Culturii s-a inaugurat la 22 Iulie 1955, în ziua cînd Republica Populară Polonă a sărbătorit a 11-a aniversare a eliberării sale. Printre multe alte instituții și organizații de cultură, această imensă clădire găzduiește și un palat al tinereții, cu teatre și cinematografe proprii, biblioteci, săli de lectură, săli de sport. Tineretul Varșoviei va primi pe solii tineretului lumii într-un sediu grandios prin dimensiunile, frumusețea și semnificația sa.

Palatul Culturii din Varșovia e și un simbol al luminii. Pentru un călător care străbate Europa din apus spre răsărit, grandiosul Palat este primul semn al erei comuniste.

Zecile de mii de tineri adunați la Varșovia să glorifice pacea, prietenia și lumina, simt deosebit de puternic lumina, pentru că aceasta se reliefează cu atît mai pregnant, cu cît mai mare este contrastul dintre ea și întuneric. În Varșovia, mai sînt încă presărate pete mari de umbră, ruine ce n-au ajuns încă să fie demolate. Printre altele, se mai înalță o siluetă ciudată. Într-o noapte de război, o bombă, pătrunzînd în interiorul unei case, a explodat înăuntru. Pereții interiori și exteriori, cu ferestre, cu uși, au fost suflați în lături ca niște jucării de carton. Însă stîlpii de beton armat au rămas în picioare; iar printr-un joc al întîmplării a rămas intactă și o parte a podului, cu acoperișul respectiv.

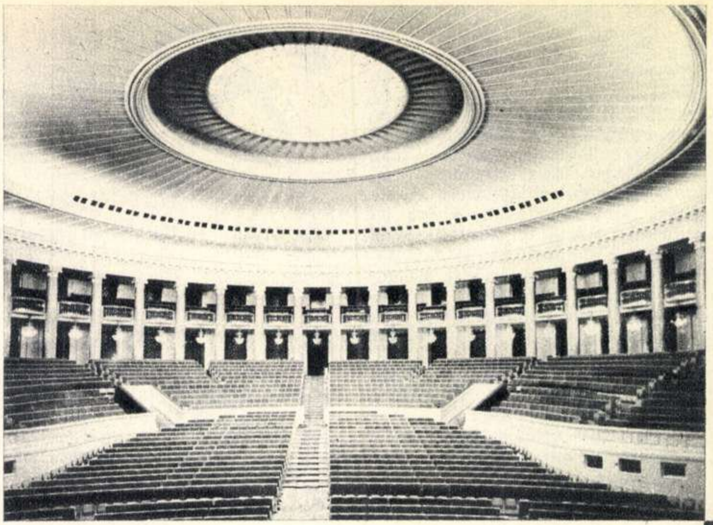

Marele amfiteatru construit recent în incinta Palatului Culturii și Științei „I.V. Stalin" din Varșovia. Aci se vor aduna solii tineretului lumii pentru a-și spune cuvîntul în apărarea cauzei păcii și progresului.

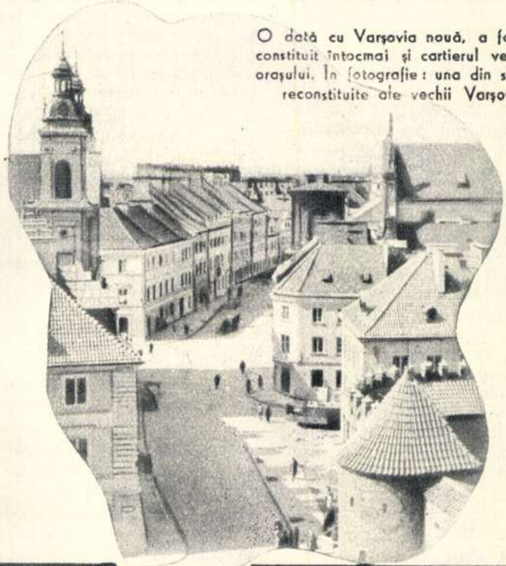

O dată cu Varșovia nouă, a fost reconstituit întocmai și cartierul vechi al orașului. În fotografie: una din străzile reconstituite ale vechii Varșovii.

Tineri dansatori ai unuia dintre sutele de ansambluri artistice poloneze ce se pregătesc pentru Festival.

„Să arătăm tuturor frumusețea portului nostru național polonez!"

În primele luni după eliberare, cîteva familii și-au durat locaș în acest pod. Urcau în casă și coborau afară pe o scară de frînghie. Varșovia e plină de asemenea amintiri.

O amintire a trecutului este și „orașul vechi", reconstituit întocmai așa cum fusese cu secole în urmă: cu străzi mici și întortochiate, case înalte și înguste, lipite una de alta, ca niște decoruri înghesuite pe o scenă mică; clădirile sînt vopsite fiecare într-o altă culoare și prevăzute cu porți masive, de lemn. Aici vin adesea elevii școlilor secundare și detașamentele de pionieri să învețe, pe viu, istoria țării.

O altă amintire, majestuoasă și sinistră totodată, este acel „Creme" al Varșoviei, distrus și el în timpul războiului, dar reconstituit în cea mai mare parte. Cu zidurile sale groase, roșii, cu turnurile masive, pătrate, ce se înalță pe malul Vistulei, fortăreața străjuia altădată căile de acces spre capitala Poloniei. Apoi, a devenit închisoare. Aici au fost întemnițați și executați fiii cei mai buni ai poporului, luptătorii pentru libertate și dreptate socială. Generația de astăzi cinstește cu evlavie amintirea marilor dispăruți. Pe o imensă placă de marmură, sînt gravate cu litere de aur numele celor ce și-au dat viața pentru cauza de neînvins a proletariatului. În fața porții, se profilează un monument înalt și zvelt, înconjurat de straturi de flori. Este păstrată aici o bîrnă, o simplă bucată de lemn... E o parte din spînzurătoarea folosită altădată de călăi. În zid, se află o altă relicvă: un trunchi de castan, vechi, putred. Dar ciuruit de gloanțe. Sub acest copac, erau împușcați altădată luptătorii proletariatului revoluționar.

Era într-o zi, spre asfințit. În depărtare, peste fluviu, culorile amurgului învăluiau siluetele clădirilor într-o pînză subțire de străluciri mărunte. Cerul albea încet, parcă îndepărtîndu-se... Noi stăteam plini de emoție în fața porților de fier ale fortăreței... Cînd, deodată, au răsunat, voioase, sunetele trompetelor. Cu steagul roșu, larg desfășurat, se apropie un detașament de pionieri. Fiecare copil avea o floare. O singură floare. Dar toate au fost înmănunchiate într-o moviliță, la picioarele obeliscului — bucata de spînzurătoare.

Evocările trecutului pluteau plumburii și apăsătoare deasupra căpșoarelor bălaie... Istoria trecutului nu o poți schimba, dar istoria viitorului o făurești tu! Pentru ca bărbații și femeile de mîine, adică ei, acești copii gravi și senini, cu cravate roșii, să nu mai cunoască teroarea, execuțiile, spînzurătoarea, s-au adunat în acest august la Varșovia tineri din toate semințiile pămîntului.

Varșovia i-a întîmpinat zîmbitoare și generoasă. După cum se spune în limbajul prozei de toate zilele, „spațiul locativ" e foarte restrîns în Varșovia. Dar de cînd s-a aflat că cel de-al V-lea Festival Mondial al Tineretului va avea loc în capitala Poloniei, eforturile s-au înzecit. Fiecare familie și-a revizuit posibilitățile. Tradiția ospitalității e puternică. Dacă stai să calculezi bine, aproape în fiecare apartament s-a făcut cîte un locșor pentru un oaspete. Totodată, s-a construit intens. Aproape în fiecare stradă se află cîte un șantier. De altfel, acesta este peisajul Varșoviei de azi: aici, ruine înnegrite, diforme, alături de case strălucitor de albe, iar mai încolo, schele. Doar din cînd în cînd, întîlnești cîte un „veteran" — așa numesc varșovienii edificiile ce au supraviețuit războiului. Nu prea se simt bine „veteranii" în societatea din ce în ce mai numeroasă a „tineretului". Clădirile noi sînt zvelte, luminoase, vopsite în culori deschise. „Veteranii" sînt de culoare sumbră, cu tencuiala căzută, cu ziduri roase de umezeală și ciuruite de gloanțe. Oamenilor noi nu le plac asemenea locuințe. De aceea, le renovează. În întîmpinarea Festivalului, multe case vechi au căpătat strălucire nouă.

Dar varșovienii spun: urmele gloanțelor pot fi șterse prin intervenția tehnicii puse în slujba omului, însă urmele durerilor de altădată, numai vremea le poate vindeca.

În locul unde pustiirile războiului au fost cele mai mari, unde din oraș n-a mai rămas decît un ocean imens de moloz, acolo unde a fost altădată faimosul gheto al Varșoviei, se înalță azi, în mijlocul caselor noi, un splendid monument, care glorifică eroismul celor ce au știut să lupte pentru libertate pînă la ultima picătură de sînge.

În timp ce contemplam figurile dîrze, sculptate pe imensa piatră comemorativă, s-a apropiat tiptil de noi o fetiță. Era o fetiță slăbuță, în vîrstă de 12-13 ani, cu codițe negre și ochi ca tăciunele ce clipeau de după sticlele unor ochelari. Aceștia dădeau întregii sale făpturi o înfățișare deosebit de matură, înfățișare ce contrasta puternic cu corpul subțire și plăpînd.

Am intrat în vorbă.

Fetița a răspuns că stă în apropiere, într-unul din blocurile construite recent. Evreică fiind, toată familia ei a fost ucisă de hitleriști în zilele pline de vîltoare ale răscoalei. Pe ea, a scăpat-o un muncitor polonez. A crescut în casa lui, dar știe că e orfană și — așa s-a obișnuit din copilărie — în fiecare seară vine aici, la acest monument, să spună „noapte bună" adevăraților săi părinți.

Am întrebat dacă se pregătește de Festival. De bună seamă. Ea se va muta pentru trei săptămîni în bucătărie, iar în camera ei vor fi găzduiți doi tineri... Poate din Africa, poate din Indonezia, poate din Romînia...

— Și ce-o să le spui?

— O să-i aduc aici. Am să le povestesc totul. Am să le cer să jure că vor lupta și vor munci în așa fel, încît nici un oraș al lumii să nu mai cunoască o tragedie ca a Varșoviei...

— Asta-i tot?

— Nu.. Vedeți, aș vrea să fie cît mai vesel... Să fie totul aici, în Varșovia, numai cîntec și veselie, în zilele Festivalului.

— Dar tu de ce nu ești veselă?

— Și eu sînt veselă... Cînd nu sînt aici... Să vedeți!...

Fetișcana ne-a străpuns cu două săgeți de lumini, pline de voioșie, pornite ca niște fulgere din ochii ei negri ca tăciunele. Un rîs limpede și cald a răsunat în preajma noastră. Și a fugit... Nu putea să rîdă aici, lîngă monument...

Nu încape îndoială, se va rîde mult la Festivalul de la Varșovia. Dar vor fi și clipe solemne, grave.

Cîteodată trebuie să știi să fii grav, pentru ca bucuria să dureze...

Mihai NOVICOV

Bogata

— Cu viitorii pictori în practică la Zăbrani —

de Petru VINTILĂ

Într-o bună zi, cu cîteva săptămîni în urmă, gara comunei Zăbrani a cunoscut o animație neobișnuită. Din tren, au coborît vreo treizeci și cinci de tineri încărcați cu rucsacuri și valize. Acela care părea să fie conducătorul lor a plecat repede în sat și s-a întors cu o platformă remorcată la un rutier năzdrăvan. Liota plină de tinerețe s-a urcat pe camionul-platformă, grijulie pentru calabalîcul pitoresc ce-l purta. S-ar fi părut că-i vorba de o excursie. Dar o parte din bagaje era alcătuită din lucruri cam ciudate și nepotrivite pentru niște simpli excursioniști: trepieduri ca de fotograf, topometre, pachete întregi alcătuite numai din cartoane, apoi cutii și casete pătate cu toate nuanțele curcubeului.

— Vom fi cazați la orezărie — rosti conducătorul expediției.

Rutierul se puse în mișcare, apucînd pe un drum străjuit de aguzi încărcați de rod. Drumul care urca pe coasta unui deal pleșuv, lutos, nu părea să-i încînte pe excursioniști. Locurile păreau aride, prăfoase și cerul canicular părea alb, încețoșat.

— Ce-o să putem găsi aici? — se întrebau, plini de îngrijorare, tinerii. Duceau mîinile la ochi, așa cum fac topometrii cînd vor să cuprindă terenul dintr-un anumit unghi, și clătinau din cap:

— Ce vom lucra aici? Au să ne dea cu „sîc" norocoșii care-au plecat la Tulcea!...

Tractoristul de la volanul rutierului își întoarse fața pîrlită de soare și le spuse:

— Așteptați o țîră, numai să ajungem în deal.

Duduind și pufăind din toate pistoanele, rutierul urca drumul costișei. Praful și pămîntul lutos, aguzii cu frunzișul acoperit de pulbere galbenă îi însoțiră pînă în vîrful dealului, ca un decor dezolant; dar, o dată ajunși sus, uimirea le fu atît de neașteptată, încît săriră cu toții de pe platformă. De aici se deschidea, largă și impunătoare, valea Mureșului. În zare, se vedeau culmile împădurite ale dealurilor ce se depărtau vineții către Lipova. Se vedeau, înnegrite de vreme, zidurile străvechii cetăți de la Șoimuș. Între acolo, cerul era albastru, cu nuanțe dovedind o scînteietoare limpezime și profunzime, ca apele unei mări meridionale, calme. Iar aci, în cîmpia Mureșului, cotropită de o prolifică vegetație, se zăreau tarlale de grîu și cucuruz, pătrate de orezării, pășuni pe care înaintau molcom turme și cirezi.

...Așa au descoperit studenții de la Institutul de Arte Plastice din București un colț încîntător și bogat al patriei. Așa a început munca lor practică pe teren. Așa s-a declanșat, ca o explozie de bucurie, confruntarea lor cu realitatea. Vreme de cîteva săptămîni, apoi, cei treizeci și cinci de studenți au stat în aceste locuri pline de farmec. Munca lor din

„Șantierul" studenților de la Institutul de Arte Plastice.

☆

Un pictor exigent și un model cuminte, ce îndură cu surîsul pe buze situația cam incomodă în care este țintuit.

paletă a vieții

atelierele de pictură ale Institutului a continuat aci.

În mai puțin de un ceas, cabanele orezăriei și-au schimbat înfățișarea lor obișnuită. Au apărut șevaleturi și cartoane, palete și cutii cu vopsele. Pe urmă, pereții încăperilor au început a fi împodobiți cu întîile lucrări. Cele patru teme ale muncii practice, pe teren, începură a prinde formă și culoare. Trebuiau realizate: o curte țărănească (desen), un portret în plin aer, o figură în plin aer și un peisaj cu figuri.

Cu umor și duioșie povestesc studenții despre întîmplările petrecute la Zăbrani. În primele zile, satul a fost plin de forfota studenților. Își alegeau pentru desen casele și ogrăzile cele mai interesante. Studentul Mărgineanu Viorel povestește o pățanie hazlie: „Găsisem o curte țărănească pitorească. Mă așezasem s-o desenez, dar stăpîna casei, o colectivistă, mi-a spus, rușinată: „rogu-vă frumos, nu o pozați pînă nu o mătur...“

La început, localnicii se sfiau să stea în fața pictorilor, surprinși — mai presus de orice — de faptul că trebuiau să stea nemișcați cîte un ceas, ori mai mult chiar. Dar pe încetul, s-a legat o strînsă prietenie între studenți și localnici.

Surpriza surprizelor a fost oferită de șeful gării din Zăbrani. Într-o odaie de la etajul gării, un om, obișnuit pare-se a sta numai lîngă aparatele telegrafului și lîngă comenzile semafoarelor, și-a încropit un atelier de pictură. Pereții încăperii sînt plini cu lucrări inspirate din peisajul local: orezăria gospodăriei de stat „Descătușarea“, peisaje din lunca Mureșului, holdele de grîu ale colectiviștilor și peisaje reprezentînd ulițele pitorești ale comunei.

Într-o zi, însoțiți de asistentul lor, Teodor Constantinescu, studenții au făcut o vizită confratelui lor din gara Zăbrani...

★

Sînt scriitor și nu-mi e străină metoda documentării pe teren. De zece ani încoace, am călătorit în lungul și latul țării de sute de ori. Fermecat am fost de locurile patriei noastre, bucuros am fost să descopăr în viață eroii schițelor și povestirilor pe care apoi le-am scris. Dar nu mă rușinez a spune că, la Zăbrani, un student din anul al II-lea al facultății de pictură mi-a împărtășit lucruri pe care eu nu le-aș fi sezisat nicicînd în documentările mele. Pe studentul acesta îl cheamă Bogoi Teodor; are părul vîlvoi, privirea ageră și mai degrabă l-ai crede mecanic de locomotivă decît pictor. Stăteam, într-un amurg, de vorbă la marginea uriașelor pătrate semănate cu orez. Sute de viețuitoare cîntau din fluierele lor, încîntînd auzul meu de orășean și înfrumusețînd parcă înserarea dulce care se lăsa. În această împrejurare poetică, studentul Bogoi Teodor mi-a povestit cîteva întîmplări din care am desprins o seamă de adevăruri însemnate privind documentarea:

— Pînă nu demult aș fi putut să jur că, pentru a picta un om, e de ajuns să-l așez într-un unghi prielnic ochiului meu; dar zilele acestea de muncă și învățătură pe teren mi-au arătat că asta nu e de ajuns. Iată, de pildă: am aflat la o tîrlă, în apropiere, o băciță. O femeie. Am remarcat din prima clipă trăsăturile ei pline de energie și hotărîre, obrazul ei aspru, bronzat, mișcările ei dovedind îndrăzneală și putere. Dar întîiul carton pe care am pictat-o pe această băciță în mijlocul oilor, la tîrlă, nu mi-a reușit. Eram nemulțumit. Și ea era dezamăgită. Îmi spusese: „Nu-s eu așa! Îi departe de mine poza asta“. Am studiat-o, apoi, cîteva zile de-a rîndul. Am auzit-o înjurînd la mînie, ca un bărbat. Unuia leneș îi strigase cu glas de tunet, înfricoșător: „Te bag în spital și-ți aduc lapte acolo“. Am văzut-o, apoi, mîngîind un miel. Era atîta duioșie în alintul ei, atîta finețe în gesturi, încît am înțeles pe deplin din ce resorturi adînci s-a cristalizat în ea acel caracter complex de bunătate și hotărîre, acel surprinzător amestec de feminitate și bărbătească dîrzenie. Cînd am reluat lucrul la un nou tablou, nu mi-a mai fost greu să fixez pe pînză culorile cele mai potrivite. Viața și studiul atent, adînc, îmi oferiseră culorile și nuanțele adevărate...

Scrutînd zările Mureșului, de pe bac, în căutare de „subiecte".

☆

„Recolta" de tablouri a fost expusă în fața unor privitori severi. Caietul de observații a și intrat în funcțiune.

★

Surprins am fost să văd în cabana studenților nenumărate lucrări cu tema „figură în plin aer“, reprezentînd pe același tînăr înalt și ciolănos, cu o înfățișare cam adormită, care aducea a cioban.

— E „Marinică“ al nostru — mi-au spus studenții.

Am aflat, pe urmă, că modelul era fără îndoială omul cel mai leneș de prin împrejurimi. Îl cheamă Petru Moisă. A fost o vreme boitar la oile băciței Natalița, dar a plecat de acolo. Îi place mai mult să stea lungit în iarbă, pe țărmul plin de răcoare al Mureșului. Îi place mai mult să doarmă, decît să vadă de treburile tîrlei, treburi care nu sînt de fel ușoare. Degeaba l-au tot tras de mînecă sătenii. El a rămas tot cu somnul lui. Într-o zi, l-au descoperit studenții. Ca de obicei, dormind adînc în mirozna ierburilor și-a florilor, în zumzetul bărzăunilor. Îl rugaseră să se scoale. După multe rugăminți, Petru Moisă primise să fie zugrăvit. Lumina scînteietoare a soarelui îi scălda din plin obrazul negricios. Maioul alb, în care era îmbrăcat, era și mai alb în bătaia soarelui, și aproape plesnea pe pieptul lui pietros și plin de sănătate. Dar lenea era mai puternică. După scurte răstimpuri, rostea implacabil:

— Gata! Am obosit. Nu mai stau!

Urmau rugăminți, promisiuni și iar se ridica în picioare. Pentru ca, după cîteva minute, iar să spună:

— Gata! Nu mai stau. Am obosit!

Abia mai tîrziu, au înțeles studenții de ce „a obosit“ Petru Moisă atît de repede. Odată, s-a uitat în „pozele“ băieților și s-a văzut limpede ca-n oglinda lacului. Și se pare că nu-i prea plăcuse așa molîu cum arăta.

★

În cele cîteva săptămîni, studenții au organizat cîteva excursii de studii prin împrejurimi. Cartoanele și blocurile lor de desen sînt pline cu imagini ale locurilor vizitate: cetatea Șoimuș, Radna, podul plutitor de peste Mureș de la Barațca, dealurile bogate în vii și păduri de la Lipova și Păuliș, ogoarele acestor locuri, de o mare frumusețe și rodnicie. La Arad, au vizitat Muzeul regional de artă plastică, Muzeul revoluționar 1848 și alte instituții de cultură.

Comisia de triere este ajutată în muncă de doi „voluntari": paznicul orezăriei, moș Petru, care cîntărește grav din ochi un tablou, și micuța Florica Mircea, al cărei verdict e un zîmbet de încîntare.

La sfîrșitul perioadei de practică, studenții au organizat la Zăbrani o expoziție colectivă de lucrări în ulei și tempera, schițe și acuarele. A fost prima expoziție de pictură în istoria acestei străvechi comune de pe malul Mureșului.

Au fost alese peste o sută de lucrări dintre cele mai valoroase. Asistentul Teodor Constantinescu a fost pus la mare încurcătură în fața atîtor desene și picturi care-și cereau pe merit dreptul la expoziție. Rodul muncii pe teren, în plină viață, s-a dovedit a fi cu prisosință bogat. „Comisia“ de triere a lucrărilor a avut și doi membri „voluntari“: pe micuța Florica Mircea, unul din cele mai expresive „modele“, și pe tovarășul Incescu Petru, paznic la orezăria gospodăriei de stat. N-am văzut niciodată „în lucru“ o comisie adevărată, dar știu că pe aceasta de la Zăbrani n-am s-o pot uita ușor, pentru înalta ei principialitate și pentru dezbaterile vii la care am fost martor. N-am să uit, de pildă, remarca Floricăi Mircea, cînd privea cu ochii ei visători o acuarelă reprezentînd niște maci roșii ca focul:

— Sînt frumoși. Parcă sînt vii!

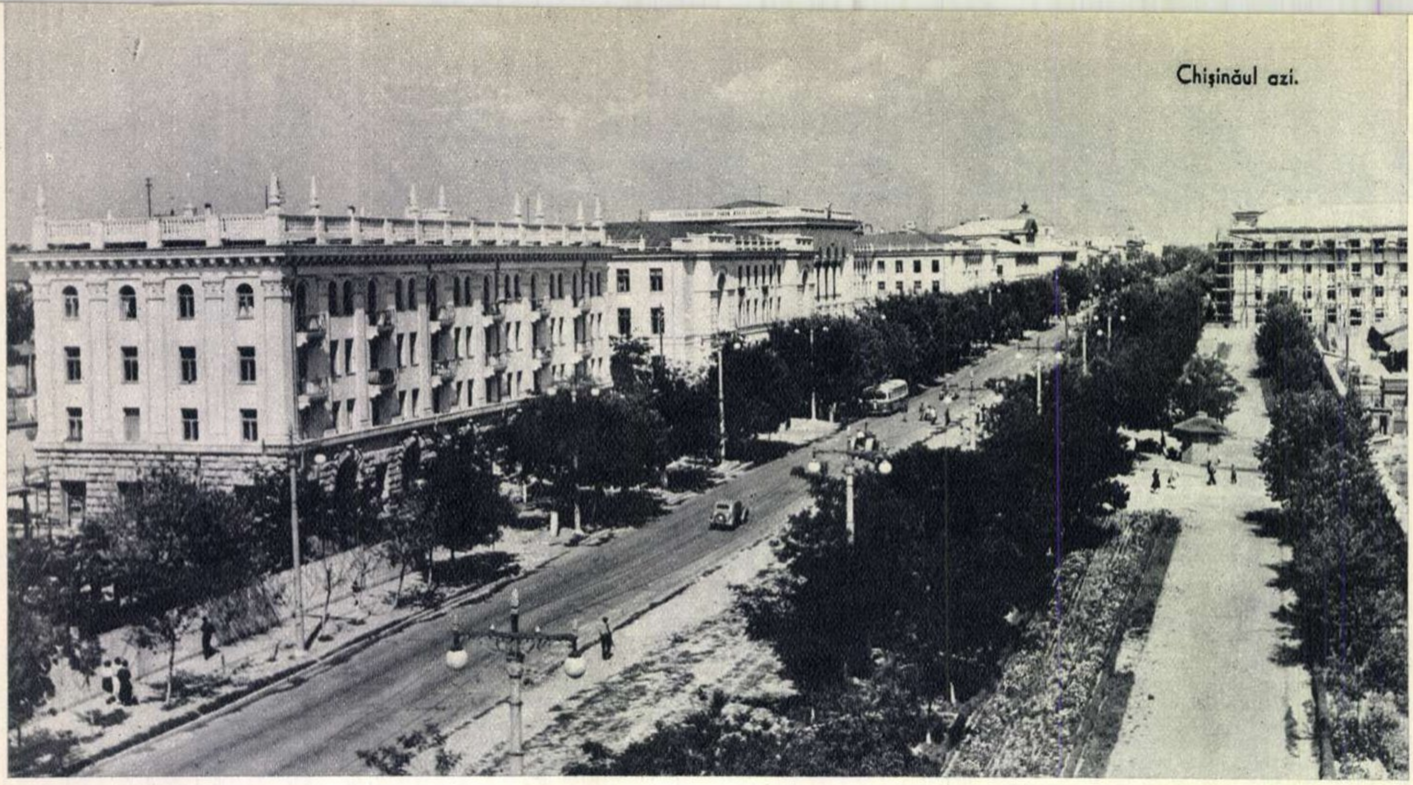

Chişinăul azi.

R.S.S.MOLDOVENEASCĂ, AZI

— articol scris pentru „Flacăra" —

de **A. ROJNOV**

În ţara mea e primăvară
Şi soarele pătrunde-n case
Cu feţe bune, zîmbitoare,
Şi lanuri îmbrăcate-n raze.

În ţara mea izvoare limpezi
Îşi mînă apa cristalină;
Tractoarele îşi suie-n cîmpuri
Cîntarea, tăind brazdă plină.

Aşa cîntă poetul Bogdan Istru, din R.S.S. Moldovenească, frumuseţile şi bogăţiile „ţării grădinilor şi viilor". Întreaga republică e un şir neîntrerupt de vii şi livezi roditoare, ale căror miresme umplu văzduhul. Plaiurile, îmbrăţişate de o parte şi de alta de apele Prutului şi ale Bugului, sînt pline de un farmec neasemuit. Primăvara, aerul e plin de mireasma florilor de cais, de măr şi de prun; vara, cîmpurile sînt încărcate de o verdeaţă vie, pentru ca în toamnă, o dată cu mirosul de razachie coaptă şi de fîneţe cosită, să izbucnească cîntecele vesele ce slăvesc munca încununată de roade bogate.

Moldova Sovietică, mica republică aşezată în sud-vestul Uniunii Sovietice, este brăzdată în lung şi-n lat de ape. Descriind curbe repezi, Nistrul şerpuieşte printre coline înverzite, se avîntă printre stînci şi se domoleşte apoi ca pasul unui călător obosit, strecurîndu-se printre sate înecate în verdeaţă, ce strălucesc în bătaia soarelui. Ici, colo, se zăresc mori, fabrici de ulei, crame, tabere colhoznice.

Primăvara, pe ogoarele ţării mişună tractoarele, iar vara, combinele se grăbesc să strîngă recolta. Acolo, unde cu mai puţin de două decenii în urmă ţăranii aveau doar pluguri cu boi pentru lucrarea pămîntului, sînt astăzi patru mii de tractoare şi combine. Pe orice tarla colhoznică, poţi vedea toamna munţi de boabe mari, aurii, de porumb, plantă ce se cultivă aici de veacuri. Şi suprafeţele cultivate cu porumb cresc mereu. Anul acesta, bunăoară, s-au însămînţat cu porumb 120 de mii de hectare în plus faţă de anul trecut.

Viile formează una din bogăţiile principale ale acestui ţinut. Vara, întinderile verzi ale viilor par fără sfîrşit. Oriunde ţi-ai arunca privirile, întîlneşti o nemărginită mare verde.

Moldovenii sînt meşteri iscusiţi în creşterea viţei de vie şi în vinificaţie. Din generaţie în generaţie, ei îşi desăvîrşesc meşteşugul. Din toată viţa de vie ce se cultivă pe teritoriul uriaş al Uniunii Sovietice, o treime revine acestei republici mici. Merită să vizitezi, de pildă, sovhozul „Gratieşti", pentru a te convinge de bogatele recolte de struguri ce se obţin aici. Suprafaţa cultivată cu viţă de vie ocupă mai mult de 150 mii de hectare, iar de pe un hectar se recoltează peste o sută de chintale de struguri. Vinurile acestei republici sînt vestite în toată Uniunea Sovietică. Cine nu gustă cu plăcere din licoarea aurită a Aligoté-ului sau din cea purpurie a Pinot-ului? Cine nu savurează Ceaslaua dulce-aurie, roz sau violetă, sau pietroasa „muscat Hamburg"?

Dincolo de vii, se întind, pe sute de hectare, livezile de pomi fructiferi ale colhozurilor şi sovhozurilor. Alături de viţa de vie, fructele sînt una din bogăţiile principale ale republicii. Se cultivă peste 40 de soiuri de mere, aproape 20 de soiuri de pere, multe soiuri de prune, cireşe, vişine, caise. În sudul republicii, se coc chiar şi citricele.

Multe s-au schimbat, în grădinile

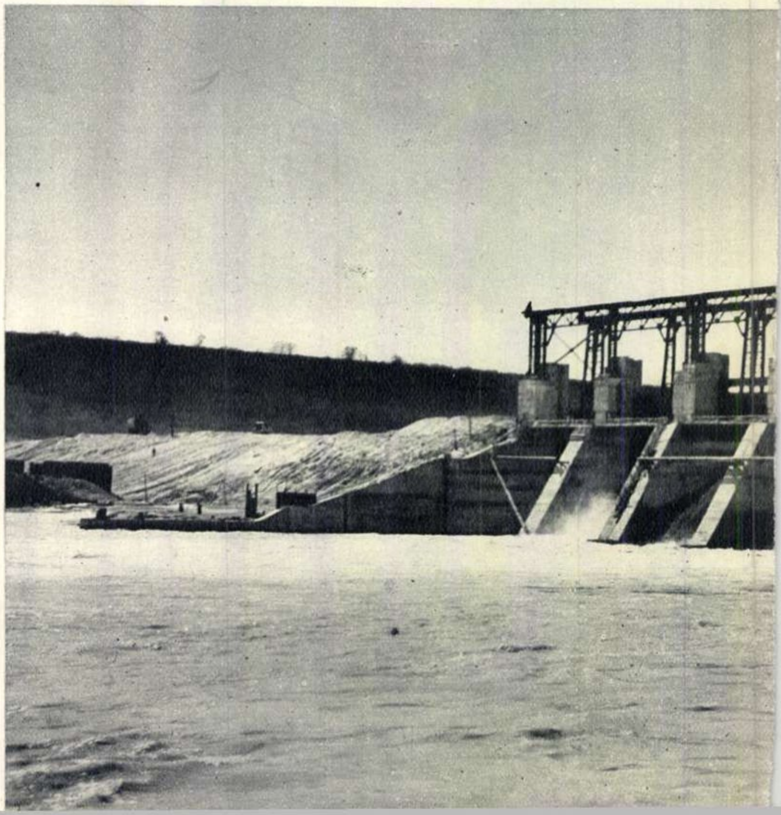

Apele repezi ale Nistrului au fost şi ele supuse de voinţa omului. Ele pun azi în mişcare uriaşele turbine ale hidrocentralei Dubosari, furnizînd curentul electric necesar sovhozurilor şi colhozurilor din împrejurimi.

moldovenești în ultimii ani. În livada colhozului „Lenin," care se întinde pe malul Nistrului, pe o lungime de 10 km., lucrează cele mai variate mașini. Mașinile afînează și răspîndesc îngrășăminte, mașinile sapă gropile pentru plantarea puieților, mașinile stropesc livezile împotriva dăunătorilor. Pînă și polenizarea se face tot cu mijloace mecanizate.

R.S.S. Moldovenească nu este numai o țară a viilor și livezilor. Se dezvoltă necontenit și tînăra industrie a republicii. Lîngă Dubosari, s-a construit un stăvilar care zăgăzuiește apele Nistrului. Aici, a fost terminată de curînd construcția celei mai mari hidrocentrale moldovenești. Acum, colhozurile și sovhozurile primesc energie electrică pentru irigarea grădinilor, a viilor, a livezilor și a fermelor. Aceasta ajută la obținerea unor recolte și mai bogate.

Tiraspol, unul dintre orașele industriale ale republicii, este orașul fabricilor de conserve. Aici, se fabrică peste 60 de feluri de conserve de legume și fructe. Fabrica de conserve „1 Mai" este una din cele mai bine utilate cu aparate automate și semiautomate pentru prelucrarea materiilor prime; fabrica posedă puternice instalații frigorifere.

Pe Nistru, au apărut ici, colo, fabrici în care se sărează, se afumă, se usucă și se conservă peștele. Bărcile încărcate cu pește viu, strălucitor ca argintul, se îndreaptă necontenit către aceste fabrici.

E plăcut să te afli într-un sat moldovenesc la sărbătorirea recoltei, să te plimbi pe ulițele primitoare, să pătrunzi în casele ospitaliere în care nu știi ce să admiri mai degrabă: năframele artistic brodate, covoarele viu colorate, sau portul nespus de pitoresc al țăranilor.

R.S.S. Moldovenească a avut de suferit foarte mult de pe urma războiului. Cotropitorii fasciști au distrus orașe și sate, au jefuit colhozuri și sovhozuri. În cei unsprezece ani de la izgonirea cotropitorilor hitleriști și antonescieni, republica și-a vindecat rănile și, prin munca neprecupețită a fiilor ei, a reușit să construiască o țară mai bogată și mai puternică decît era înaintea războiului.

Chișinăul, capitala republicii, a renăscut din ruine. El este azi un adevărat oraș-grădină, în care clădirile mari, spațioase, sînt înconjurate de imense spații verzi. Bulevardul Lenin despică orașul în două. Pe ambele părți ale acestui bulevard, în spatele perdelelor de arțar, tei și salcîm, s-au ridicat clădiri minunate, purtînd pecetea arhitectonicii naționale moldovenești. La capătul bulevardului, se află parcul orașului. Aici, lîngă o fîntînă arteziană, se înalță monumentul marelui poet rus A. S. Pușkin, care a trăit la Chișinău și a cîntat în nemuritoarele sale opere stepa moldovenească.

Chișinăul are astăzi multe blocuri noi de locuințe și clădiri administrative. Atrag atenția impunătorul teatru „Pușkin", gara orașului, Institutul Agrotehnic, precum și numeroasele facultăți și institute. Chișinăul este și un mare centru industrial. În oraș, s-au construit: o fabrică de mașini pentru prelucrarea lemnului, o fabrică de încălțăminte, o uzină mecanică, o fabrică de șampanizare a vinului, un combinat pentru prelucrarea cărnii, o uzină pentru repararea mașinilor, un combinat pentru materiale de construcții, o fabrică de pielărie și multe alte întreprinderi.

Viața culturală a republicii s-a dezvoltat mult în ultimii ani. Apar numeroase lucrări literare în limba moldovenească, pe scena teatrului „Pușkin" se joacă tot mai multe piese originale din dramaturgia sovietică și universală, apar reviste de tot felul, se desfășoară o intensă activitate științifică în jurul filialei Academiei de Științe a U.R.S.S., muzica și coregrafia fac progrese însemnate.

Țara întreagă este cuprinsă de freamătul muncii creatoare. Fără număr sînt construcțiile noi și bogate sînt roadele cîmpurilor și livezilor. Pe bună dreptate, cînta poetul moldovean:

Astăzi țara mea-i pe șantiere —
Clocotește munca-n lunci și văi...
Patrie —
          Iubire și putere —
Fericiți sînt ziditorii tăi.

Pline de foc sînt dansurile moldovenești.

La cules de struguri, în viile sovhozului „Gratiești".

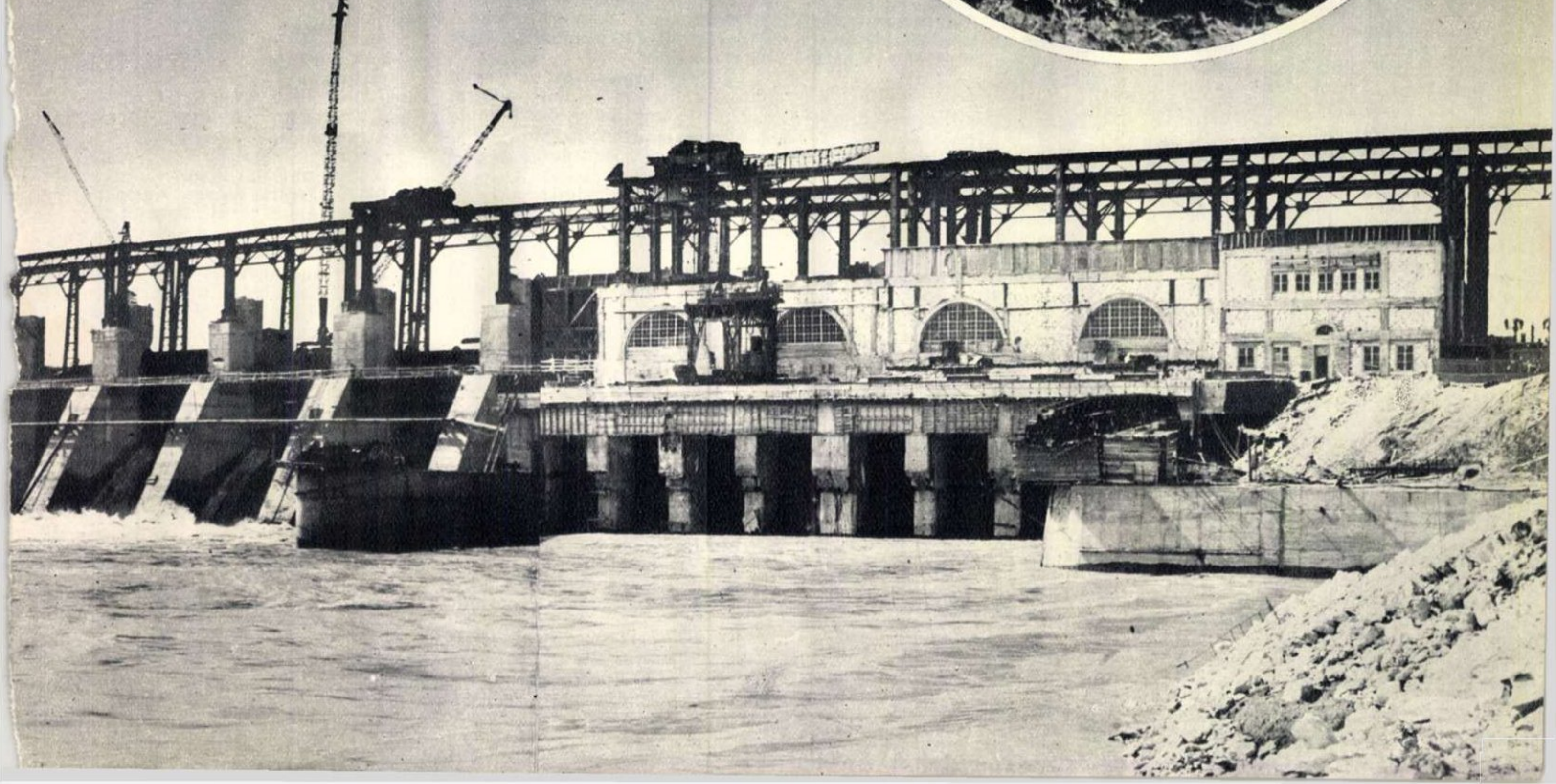

INTRECERE la Rîndunele

de Silviu GEORGESCU

O cunoaşte careva dintre dumneavoastră pe fata lui Angheluţ, pe Cristina?... Frumoasă?... Ehe, zînă, bre! Trandafir! Ce mai încoace-ncolo!... Şi dacă nu credeţi, ştiţi ce? Luaţi frumuşel trenul şi opriţi-vă pentru un ceas de vreme la Rîndunele. Nu săptămîna ce vine, ailaltă. Pînă atunci, numai bine au terminat şi oamenii cu treierul şi... Da'acuma, cît să fie ceasul?... Cît?... Ia-n te uită! Nouă ne arde de vorbit şi oamenii abia mai prididesc să nu-i apuce noaptea.

Într-adevăr, e tocmai ceasul cînd seara prinde să înduplece strălucirea de peste zi a cerului. Sus, la arie, „Kadeurile" duduie de le găsesc dracii. Şi tovarăşu' preşedinte, ce mai! Alt „Kadeu". Cînd cu gura pe-ai lui Piguloiu, cînd pe Cîrstoi, pe Nealã, şi tot într-o goană. Acuşi răguşeşte nu-ş'ce blagosloveală cetaşilor de la batoze, şi pînă ai apucat să întorci capul, l-ai şi auzit dînd gură de jos, de la căruţe.

— Ţară, măăă! Oprişor, Păpălică! Ţară, mă, că ne-o ia „ăia" înainte!

Împleticindu-se sub povara sacilor, colectiviştii tot curg către căruţe. Glasuri multe şi nelămurite, clămpăneala batozelor, „Kadeurile" toate într-o-laltă răzbesc ca un iureş începutul domol al serii.

Iacă şi pe tovarăş' preşedinte cu-n sac.

— Sus cu el! Hai, ce vă uitaţi? Puneţi mîna!... Ia te uită ce hal de căruţă! Bravo, Luţule! De ce n-au, mă, caii, funde?... Nu ştiu! Funde să te faci! Auzi?... Ia-le pe-ale soră-ti!... Dă, fa, funda! Vanghelinăăă! Dă funda!

Vine şi Ciochină. Călare. A adus steagurile. Gata şi căruţele. Tovarăş'preşedinte îşi trece palmele peste obrajii leoarcă.

— Ce mai staţi, mă?... Daţi-i drumul! Unde-i Cristina, delegatul? Unde-i, mă?

Da, da, da! Cu voia dumneavoastră, Cristina, de care vă vorbeam. Ea e delegata convoiului. Şi tat-su?... Cum: cine-i tat-su?! Tovarăş' Angheluţ, preşedintele gospodăriei. Auzi-l, ia:

— Ţară, mă! Luţule, Păpălică! Nu vă lăsaţi, mă!... Chitanţa numărul unu! Auziţi?... Fără ea, să nu vă prind! Şi ai grijă de forme, tu, Cristinăăă!

Da' parcă, ce? Numai el, tovarăş' Angheluţ, strigă?... Toată aria. Şi pălăriile, roată pe sus, ca la nuntă. Pînă şi moş Botîrţă, pompierul, a lăsat ciorilor pompa şi chiuie de zici că-i numai foc pe dinăuntru.

Acum căruţele sînt departe. Încă puţin şi au intrat în şosea. Gata.

Şi iarăşi. Oamenii zoresc, se strigă, rîd, batozele clămpăne. Ca de început; zău dacă zici că-i seară! Veselia, zorul ăsta neobişnuit, pînă şi cerul uşor rumeniu, toate îţi amintesc dimineaţa.

Ochii lui Angheluţ iscodesc îndelung şoseaua. Tocmai departe, hăt. Dar nu după căruţele lor, după convoi... Dincoace, către Stămbeni, se uită tovarăş' Angheluţ. Acolo unde, dintr-o clipă într-alta, ar trebui să vadă nori alburii de praf rostogolindu-se deasupra pămîntului şi numaidecît, tot într-o goană, ca nişte năluci, căruţele gospodăriei din Stămbeni. Dar nu mişcă nimic. De nicăieri. Drept care, de bucurie, tovarăş' Angheluţ se întoarce şi-i arde înveselit un ghiont în burtă lui moş Botîrţă:

— Am luat-o, mă! E a noastră!...

Celălalt se dă un pas înapoi.

— Ce-ai luat, mă?

— Chitanţa numărul unu!... Aci, ia! — şi se bate sigur peste buzunarul de la vestă. Aici o am, mă!

De la canton încolo, streaşina umbroasă a gorunilor îşi uneşte de-a dreptul coroanele peste drumul de ţară care curge lin, fără ocolişuri, pînă în inima Goreştilor.

Şi nu-i de mirare că, la vreme de arşiţă şi zăduf, nimic nu poate fi mai pe placul călătorului ca tihna şi răcoarea unui asemenea drum.

Dar seara? Seara cu triluri de cîntătoare şi mireasma fînului abia cosit! Păi, raiul, cît ar fi el de rai, şi uite, mă prind cu dumneavoastră că nici o altă intrare din lume nu i s-ar potrivi ca drumul nostru de care, de la canton în sus.

Acum, prin boarea răcoroasă a serii, răzbat dintr-o dată, încetişor, ca o undă, zvon de chiote şi strune, însoţind tropotul încă depărtat de cai şi căruţe.

Ehe, mie mi-e degrabă. Altminteri, zău dacă m-ar răbda inima să nu vă spun măcar o vorbuliţă, două, şi de trăpaşii gospodăriei din Rîndunele. Adică ce să vă mai spun, că doar singuri i-aţi văzut. Adineauri, la plecare. Uite-i, ia!

Ei, ce ziceţi?... Dar nu aşa! Uitaţi-vă bine, rogu-vă! Şi la oameni uitaţi-vă! Mai ales. Ăla din prima căruţă, cu biciul împletit în ciucuri şi flori, e Luţu. Mînă caii ca la nunta lu' soru-sa. Lîngă el, cu vioara, Sinică. I-auzi ce-i mai zice!

„Două fire, două paie
Ia-ţi năcazul la bătaie
Şi-nc-o dată, mă' băieţi,
Hoop! Şi-aşa, şi-aşa!"

Ehe, da' să-l auziţi cînd e şi Boanţă cu el! Ţambalagiul. Da' şi-acu'. Nu se lasă ei. Măcar că nu-s la un loc. Sinică într-o parte şi Boanţă...

„Cui nu-i place dragostea, dragostea, dragostea,
Să n-aibă parte de ea..."

Al naibii hoţoman! Ia te uită lîngă cine s-a brodit! Ei, da mai dă-l încolo de Boanţă! Parcă de el ni-e aminte nouă! De frumuseţea de lîngă el ni-e aminte. De Cristina.

Oh, spuneţi drept, văzut-aţi vreodată ochi în care soarele să înnopteze, robit ca un flăcău la fereastra iubitei? Văzut-aţi oare frumuseţe care să amintească numai pe departe de fata lui Angheluţ al nostru?...

Unde să vedeţi?... Nici Ghică, băiatul socotitorului din Stămbeni, n-a mai văzut. Pînă an. Cînd s-a văzut întîiaş dată cu Cristina. Şi de atunci...

— Cînd faceţi nunta, tu?

Fata n-aude. Ori se face. Puţin lucru e să fii delegat de convoi? Răspundere mare!... Chitanţa...

— Şi mai dă-o, bre, ciorilor de nuntă! De asta ne arde nouă acum? Ori...

Şi Boanţă, de sus, de pe saci:

„Cui nu-i place dragostea, dragostea, dragostea,
Să n-aibă parte de ea..."

Moşneagul rîde poznaş. Îi face semn fetei: „I-auzi!"

Rîde şi Cristina. Se apleacă niţeluş către urechea bătrînului:

— De-abia l-aştept de la Jiblea. Cînd o vedea că le-am luat chitanţa...

— La Jiblea? Da' ce caută la Jiblea?

— Nu ştiu! Nişte piese la tractoare, spunea...

— Atunci, după nuntă... la Stămbeni, ai?

Dar fata nu-l mai ascultă. Cată îngrijorată în sus, la poteca de cer prea devreme înnegurată.

— Moş Cîrcioace, ăia nu-s nori?

— Oameni harnici Stămbenii, ehe! — chibzuieşte mai departe moşneagul.

— Nori îs, moş Cîrcioace?

Abia acum se uită şi el pe sus.

— Tii, să ştii că ne plouă. Da' nu acuş. Tîrziu, încolo. La întoarcere, poate. Hii, tată!

Şi iar:

— Da' noi de ce n-om fi făcut d-alea, cum au făcut Stămbenii?

Cristina nu-i răspunde numaidecît. Urmăreşte tot mai îngrijorată fuioarele fumurii care se destramă acum jos. Tot mai jos.

— Ce să facem, moş Cîrcioace?

— D-alea... contractări. Am auzit că ălora din Gîrneţi le-a dat camion. S-au dus la Jiblea să-l ia... Başca banii pe ce s-au înţeles. Zicea că le dă...

Şi deodată un bubuit lung despică, de la un capăt la celălalt, cerul. Caii se sperie. O pală rece de vînt e gata-gata să-i smulgă moşneagului pălăria.

— Uşurel, tu! Na, că ne-a prins!... Acuşi începe să toarne... Ptru! Carolină! Viteza întîia, tată! Aşa!

Lîngă el, Cristina s-a ridicat în picioare. Strînge la piept dosarul cu hîrtii. Sare jos. Aleargă de la o căruţă la alta. Strigă:

— Prelatele! Hei, desfaceţi prelatele! Acoperiţi sacii!...

Şi s-a mai întîmplat ceva, la care nimeni din cei de faţă nu se aştepta. Acoperit de praful şi hărmălaia stîrnite de vijelie, un autocamion mare s-a oprit în spatele căruţelor. Ocupaţi să întindă prelatele, oamenii nu-l văd chiar din prima dată. Îl văd de-abia cînd şoferul, un vlăjgan cît toate zilele, le strigă rîzînd:

— Bine v-am găsit, mă, ăştia din Rîndunele! Dacă nu vă e cu supărare, faceţi-mi şi mie niţeluş loc acolo, că pierd chitanţa!

Cristian, măcar că la început înlemnise cu ochii la şofer, la Ghică, pe care-l ştia după piese la Jiblea, s-a pomenit deodată strigînd şi îndemnînd oamenii:

— Loc! Faceţi-i loc să treacă!...

Şi cînd Ghică a sărit din maşină şi a dat să vină spre ea, cu mîinile amîndouă întinse, Cristina l-a încremenit scurt:

— Ce e, mă tovarăşe? Ce s-a întîmplat?

Abia după ce maşina s-a pierdut pe şosea, Cristina simte ceva, ca un gol, amărui, în vreme ce o lacrimă încearcă sfioasă umbra genelor lungi.

Două căruţe sînt fără prelată. Păpălică acoperă sacii cu frunze şi crăci. Moş Cîrcioc pune şi haina deasupra.

— Pînă la Goreşti, n-oi crăpa! Mormăie. Dacă făceam şi noi d-alea... contractări...

Cristina s-a urcat lîngă moşneag.

— Gata, Luţule! Dă-i drumul!

Hei, dar unde-i voioşia de adineauri? Unde-s chiotele... Boanţă, săracu', ce-o mai ţine:

„Cui nu-i place dragostea, dragostea"...

Şi numai ce se încruntă Cristina:

— Da' altu' nu mai ştii, mă, nea Boanţă? Tot p-ăsta cu dragostea?... Cîntă şi 'mneata un marş, ori...

Moş Cîrcioc o atinge încetişor cu codirişca.

— Şi, zii... hm, d-asta a plecat dumnealui la Jiblea!... După camion. Şi tu, săraca de tine, o ţineai că e după piese...

Picăturile mari de ploaie năpădesc parcă cu mai multă îndîrjire ochii şi obrajii fetei. Şi sărate mai sînt, doamne! Aşa de sărate că... Dar nu, nu! Sigur că nu-s lacrimi...

— Ce facem, tu? — îl aude pe moşneag. Dacă o ţine aşa, se duce naibii grîul! Încolţeşte pînă la Goreşti. De-am avea măcar o rogojină, ori...

S-a oprit cu ochii la camionul Stămbenilor, care se înapoiază, hurducăind, de la bază.

— Hm, cred şi eu! Cu ăsta, ehe, pînă într-un ceas ai cărat toată gospodăria! — oftează.

Dar Ghică a tras pe lîngă căruţe. Caută în toate părţile. După ei se uită.

— Tu, Cristina! — strigă. Ai nevoie... vă trebuie ceva?

Sare şi vine lipăind prin ploaie. Abia acum o vede că e leoarcă. Îşi scoate numaidecît haina.

— Ţine, tu!

Fata se împotriveşte;

— Mînă, moş Cîrcioace! Ce stai şi te uiţi?... Mînă!

Şi deodată băiatul înţelege totul. Vede frunzele aruncate grămadă peste saci şi pe Boanţă sus, deasupra, dîrdîind de frig, cu ţambalul în cap.

— Moş Cîrcioace! — strigă. Cheamă-ţi oamenii! Repede! Urcaţi sacii în maşină!

Cristina se ridică.

— Asta nu! Mai bine...

Dar nu ascultă nimeni. Oamenii dau zor. Apucă sacii. Îi saltă în maşină. Cît ai clipi, e goală căruţa. Acum, şi la Păpălică. Gata.

E aproape ameţită, cînd simte deodată două braţe zdravene cuprinzîndu-i mijlocul. Se pomeneşte sus, în maşină, lîncă saci. Aici nu plouă. Ghică trînteşte capacul.

— Hîrtiile, tu! Ai grijă de hîrtii!

Cristina le apasă pe piept. Sînt acolo. O clipă, băiatul îşi vîră capul sub prelată.

— Şi cu... chitanţa, n-ai nici o grijă, tu! O luăm împreună!... Vă trecem şi pe voi pe ea. Chitanţa numărul unu!... — rîde Ghică. Tu ce zici?

Şi Boanţă să tacă?

„Mă gîndesc, neică, la tine
Ce fel de pămînt te ţine!"

În tabăra studențească de la Văleni, a sosit un nou număr al revistei „Festival". Elisabeta Pușkaș (în centru, cu revista în mînă) și tovarășii ei citesc cu nesaț ultimele vești despre pregătirea Festivalului de la Varșovia.

Despre tinerețe și bucurie

Visul este în firea omului. Cînd îi e rău, visează la bine; cînd îi e bine, visează la mai bine. Iar cînd e student în medicină, visează la clipa în care fotograful spune: „zîmbiți, vă rog" grupului de tineri care, de 24 de ore, au devenit medici. Tinerii se supun fără să crîcnească și zîmbesc. Zîmbesc viitorului.

Studenta Elisabeta Pușkaș va zîmbi și ea oamenilor pe care îi va însănătoși. Acum, zîmbește mamei sale, care și-a găsit fericirea la bătrînețe. Ochii mamei surîd și ei. Lacrimile s-au uscat de mult. Lacrimile pe care le-a vărsat atunci, în 1942, cînd bărbatul a venit din armată, să moară acasă, cu plămînii cavernoși. Lacrimile pe care le-a vărsat cînd cel de-al doilea soț și-a dat arama pe față: nu-i iubea pe copiii femeii care de atunci avea să-i hrănească singură, din sărăcia celor două hectare de pămînt. Vor mai curge poate lacrimi din ochii mamei, dar lacrimi de bucurie. Căci astăzi, de bucurii nu duce lipsă.

Cînd copilița aceea firavă i-a spus într-o zi mamei sale: „mă duc la școala medie sanitară, la Oradea", mama a dat din umeri cu îndoială. „Ce va fi cu ea?" — s-a întrebat. Iar apoi, cînd, după ce a absolvit cei patru ani fără să-i ceară un ban mamei, copila a venit acasă și i-a spus: „mă duc la Tg. Mureș, la medicină", mama a dat iarăși din umeri: „doctoriță, cînd neam de neamul nostru n-au fost nici măcar felceri? Eu n-o să te pot ajuta... O copilă fără părinte...".

Într-un tîrziu, a înțeles mama că fetița ei, Elisabeta, avea părinte. Un părinte bun și inimos, înțelept și grijuliu. Un părinte care are milioane de copii și toți îi sînt deopotrivă de dragi, fie că sînt romîni sau maghiari. Un părinte care i-a găzduit într-un cămin frumos și pe mediciniștii din Tg. Mureș, în clădirea care poartă numele lui Szentgyörgy Istvan. De acolo, fata vine acasă în fiecare vacanță, mai înălțuță, mai împlinită la trup, cu geamantanul tot mai plin cu cărți.

Astea-s bucuriile mamei.

Iar fiica, se înțelege, are și mai multe... Elisabeta e o ființă pasionată, iubește tot ce e nou: oamenii noi, cărțile noi, locurile noi. Are numai 21 de ani, dar a vizitat și a îndrăgit multe locuri frumoase din patria noastră: Valea Prahovei și a Jiului, Hunedoara și Bicazul, Constanța și Aradul (îndeosebi Aradul, unde există un tînăr care va fi și el medic și care se gîndește la ea, așa cum și ea se gîndește la el...). În inima micuță a Elisabetei Pușkaș e loc pentru o mie de mari sentimente. Poți oare să nu-i iubești pe toți colegii tăi, care învață zile — și adeseori nopți — ca să cucerească tainele vieții, ale trupului și sufletului omenesc?... Mai ales cînd răspunzi de gazeta de perete a organizației U.T.M. pe întregul Institut!... Tot dragoste și grijă de tovarăș pune ea și atunci cînd trebuie ajutați niște colegi plimbăreți. Căci de aceea e gazeta pusă pe perete: ca să ajute. Iar o utemistă învață să fie comunistă, muncind cu metodele comuniștilor.

Încap în inima Elisabetei și simfoniile lui Beethoven, și dansurile lui Bartók Béla, și eroii lui Fadeev, Asztálos Istvan sau Sadoveanu, și creațiile scenice ale lui Kovacs György; încap anatomia și histologia, excursiile în munți și cîntecele festivalurilor tinerești, ședințele de grupă și reuniunile cu dans, practica în sălile strălucitoare ale clinicilor și plimbările tainice sub teii înfloriți.

Toate astea la un loc înseamnă tinerețe, tinerețea tineretului nostru. Tinerețea Elisabetei Pușkaș e un mesaj al vieții, după care jinduiesc atîția tineri din țările unde roadele trudei se află în casele de bani ale bancherilor și nu în mîinile truditorilor. Pe Elisabeta Pușkaș au ales-o tovarășii ei să meargă la Festivalul de la Varșovia, fiindcă ea seamănă bine cu mii și mii de tineri din țara ei, în tot ce au ei mai bun, mai luminos, în dorința de a fi de folos poporului, ca medici sau ingineri, profesori sau arhitecți, pașnici constructori ai socialismului.

B. ANDREI

FRIEDEN
PACE!

Două dintre etajele mărețului Palat al Culturii și Științei din Varșovia cuprind Expoziția documentară internațională a Festivalului, în cadrul căreia i-a fost rezervat un pavilion și țării noastre. Prin intermediul imaginilor fotografice expuse aci, delegații la Festival vor putea lua cunoștință de realizările și viața nouă, fericită a tineretului nostru. În fotografiile de jos: unul din panourile cu fotografii expuse în pavilionul R.P.R. (dreapta) și macheta pavilionului.

EXPOZIȚIA TINERETULUI DIN R.P.R. - FESTIVAL VARȘOVIA 1955

PACE! POKOJ! PAZ! МИР! BÉKE! PEACE! PAX! FRIEDEN! PAIX

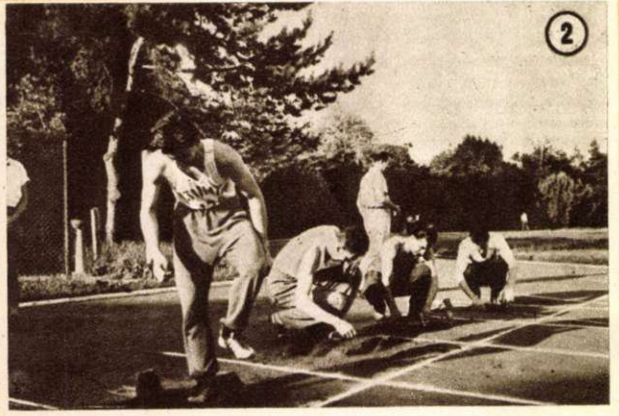

La Cluj, printre sportivi

La Cluj, pe una din aleile care duc spre parcul sportiv „Victor Babeş“, Ştefan Roman, căpitanul echipei naţionale de volei, grăbeşte spre terenul de antrenament. Coechipierii săi au început, probabil, programul de „încălzire“— alergări uşoare, exerciţii de gimnastică — iar antrenorii privesc nerăbdători acele cronometrelor... Deodată, un grup de pionieri taie calea lui Roman. L-au recunoscut şi îi cer autografe.

— Şi mie, aici, alături de iscălitura lui Ion Moina...

— Încă una, asta nu se vede bine. Fratele meu are autograful lui Zatopek. A fost pentru asta la Bucureşti...

Cel mai mic dintre ei, un ţînc blond cu năsucul în vînt, stă deoparte. Şi ci ţine un carneţel în mînă. De-abia cînd Roman se apleacă pentru a strînge în mîna lui mare, mîinile mici ale celorlalţi, cel mic spune, cu un glas emoţionat:

— Eu v-aş ruga mai mult... De fapt, eu am fost acela care v-am recunoscut... Ştiţi... v-aş ruga să luaţi carneţelul meu la Festival, la Varşovia, şi să-mi strîngeţi şi mie cîteva autografe acolo. Aveţi atîţia prieteni acolo, vă veţi împrieteni anul acesta şi cu alţi sportivi...

Ştefan Roman zîmbeşte cu uimire. Da, sigur, prieteni vor veni mulţi acolo. De la unii dintre ei, primeşte scrisori chiar şi aci. Din cauza aceasta a şi întîrziat azi la antrenament.

— Bine, dă-mi carneţelul şi am să ţi-l aduc plin cu autografe.

Peste cîteva clipe, iată-l alergînd spre teren, fericit şi plin de voie bună. Cei mici n-au mai avut timp să-şi ia rămas bun de la el.

★

Poţi afla multe întîmplări asemănătoare în tabăra de pregătire a sportivilor care ne vor reprezenta la ediţia a II-a a întîlnirilor sportive prieteneşti din cadrul Festivalului Mondial al Tineretului şi Studenţilor de la Varşovia.

Jucătoarele de volei muncesc cu toată sîrguinţa. Dimineaţa, tinerele sportive au şi pornit la antrenament. Pentru aceasta, nu folosesc însă mingile, terenul de zgură, plasa, ci dealurile de pămînt roşu din jurul oraşului. Rodica Sădeanu, căpitana echipei, Doina Corbeanu, Cornelia Timoşanu, Sonia Colceriu se întrec să urce cît mai repede pînă în creastă, ca apoi să coboare în sprinturi repezi, ocolind pomii, cu mişcări scurte. După-amiază, antrenamentul se face, însă, pe terenul de joc.

Cam la aceleaşi ore, iubitorii boxului din Cluj fac şi ei o scurtă deplasare pînă în parcul „Victor Babeş.“ Rareori, poţi avea prilejul să vezi laolaltă atîţia dintre cei mai buni boxeri ai ţării noastre, ca, de pildă, maeştrii sportului Mircea Dobrescu, Nicolae Linca, Dumitru Ciobotaru, Şerbu Neacşu. Şi, cum programul de antrenament prevede uneori pregătire la mănuşi, urmărindu-i cum evoluează pe ringul aşezat în umbra pomilor, poţi aplauda faze din cele mai frumoase.

De altfel, zilele acestea toate bazele sportive ale Clujului au fost puse la dispoziţia celor care se pregătesc pentru întrecerile Festivalului. Poţi urmări antrenamentele jucătorilor de baschet, ale handbalistelor şi handbaliştilor, ale scrimeurilor sau jucătorilor de polo. Mihai Nedef, proaspăt absolvent al Institutului de Cultură Fizică din Bucureşti, se bucură că la Varşovia va putea discuta cu tineri veniţi din toate colţurile pămîntului, avînd în acelaşi timp un bun prilej pentru a vizita Institutul de Cultură Fizică din capitala Poloniei; pînă atunci, trimite de sute de ori mingea în inelul de metal. Tudor Ilie, scrimeurul victorios în numeroase întreceri internaţionale, aşteaptă cu nerăbdare să-i întîlnească pe planşa de concurs pe puternicii săi adversari şi pînă atunci ţinteşte cu vîrful floretei pieptul, apărat de platoşa albă, al coechipierului său. Jucătorii de polo repetă de cîteva zile aceeaşi complicată schemă tactică. Atleţii se îndreaptă acum spre Oslo, pentru a lua parte la o întrecere cu sportivii norvegieni, o minunată ocazie de a-şi verifica forţele înaintea marilor întreceri de la Varşovia.

Mulţi dintre cei pe care-i întîlneşti pe terenurile de antrenament folosesc ceasurile de răgaz pentru a se întîlni în sala de lectură unde găsesc ultimul număr al ziarului „Festival“, pentru a discuta despre Polonia şi despre toţi prietenii pe care îi vor întîlni curînd.

Iar noaptea, cînd întreaga tabără se odihneşte, un singur bec luminează imaginea atletului dăltuit de sculptorul Miron, pe discul căruia un pictor polonez a aşezat cu măiestrie culorile steagurilor ţărilor ai căror sportivi vor fi prezenţi pe stadioanele Varşoviei, la acest început de august. În faţa acestei imagini, sportivii noştri au hotărît să facă cinste culorilor patriei, să lupte din toate puterile pentru gloria ei.

Tudor VORNICU

1. Rareori îi poţi vedea pe jucătorii de handbal atît de liniştiţi, stînd nemişcaţi în faţa porţii. Antrenorul Kunst le dă însă cîteva sfaturi practice...

2. „Pregătiţi pentru start“ — a anunţat arbitrul... Şi Mircea Pop, Lotar Marcs, Ştefan Prisiceanu şi Ilarie Magdaş aşază blocurile de start.

3. Primii şi cei mai matinali vizitatori ai parcului din Cluj. De-abia s-a ridicat soarele şi jucătoarele de volei au venit să facă programul de înviorare.

4. Nu ne aflăm într-o regiune exotică, ci în Grădina Botanică din Cluj unde boxerii lotului republican au venit să facă o plimbare reconfortantă.

5. Doar cîţiva centimetri l-au separat pe tînărul Dumitru Petrescu de norma cerută pentru participarea la Festival. Dar el a continuat să se pregătească cu seriozitate.

CONGRESUL MONDIAL AL MAMELOR

1.200 femei — 1.200 de mame, venite din 66 de țări, s-au întrunit între 6 și 10 iulie la Lausanne pentru a discuta problema care le frămîntă astăzi mai mult decît orice: preîntîmpinarea unui nou război.

Congresul mamelor, întrunite pentru a-și spune cuvîntul lor în apărarea păcii, în apărarea vieții copiilor lor, are o semnificație cu atît mai emoționantă și mai adîncă, cu cît el s-a desfășurat cu numai cîteva zile înaintea întrunirii de la Geneva a conducătorilor guvernelor celor 4 mari puteri.

Mamele mai hotărîte ca oricînd să facă tot ce le stă în putință pentru ca urgia războiului să nu se mai repete, au adresat șefilor de state un apel în care spun: „Femeile care dau viață și care încearcă un sentiment de profundă răspundere pentru viitor, femeile, dintre care milioane au suferit și au făcut sacrificii în timpul recentelor războaie, vi se adresează vouă, în mîinile cărora se află astăzi puterea de a hotărî destinele omenirii“.

„Nu vrem război“ — se spune, în Manifestul adoptat de Congres. „Fie ca glasul nostru să răsune și mai tare; să îndepărtăm cu indignare pînă și ideea că arma atomică ar putea fi folosită, să cerem interzicerea și distrugerea ei“.

Manifestul adoptat de Congresul Mondial al Mamelor se încheie cu cuvinte ce cheamă pe toate luptătoarele pentru pace din lume, pe toate femeile și mamele să-și unească forțele în lupta lor nobilă:

„Sîntem milioane, să ne întindem mîna!“

După rostirea cuvîntului său, tovarășa Stela Enescu conducătoarea delegației romîne (stînga), a oferit prezidiului o copie în bronz a statuii „Primăvara vieții și a păcii“ de Lelia Zuaf, statuie care a servit drept model pentru emblema acestei mari întîlniri a mamelor.

S-au întîlnit pentru a apăra tot ce au mai scump: viitorul copiilor lor! În fotografie: o delegată din U.R.S.S. și o delegată din India.

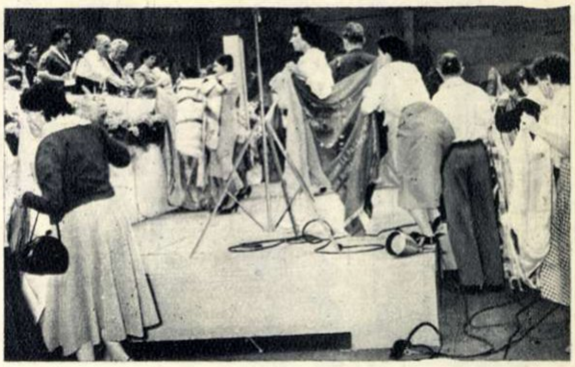

Unul din momentele emoționante ale Congresului: delegata italiană Innes Cervi, care și-a pierdut într-o singură zi soțul și șapte frați — uciși de fasciști — a adus prezidiului peste 60 de pancarte pe care sînt scrise numele copiilor italieni morți în timpul războiului.

Iat-o, alături de delegatele de pe Coasta de Fildeș și din Madagascar, pe Veronique Bouesoo din Congo francez, cu fetița ei Doris, în vîrstă de 10 luni, evident cea mai tînără participantă la Congres.

Aspect din marea sală de la Comptoire Suisse, unde s-a desfășurat „Congresul dragostei materne“ — cum au denumit femeile italiene Congresul Mondial al Mamelor.

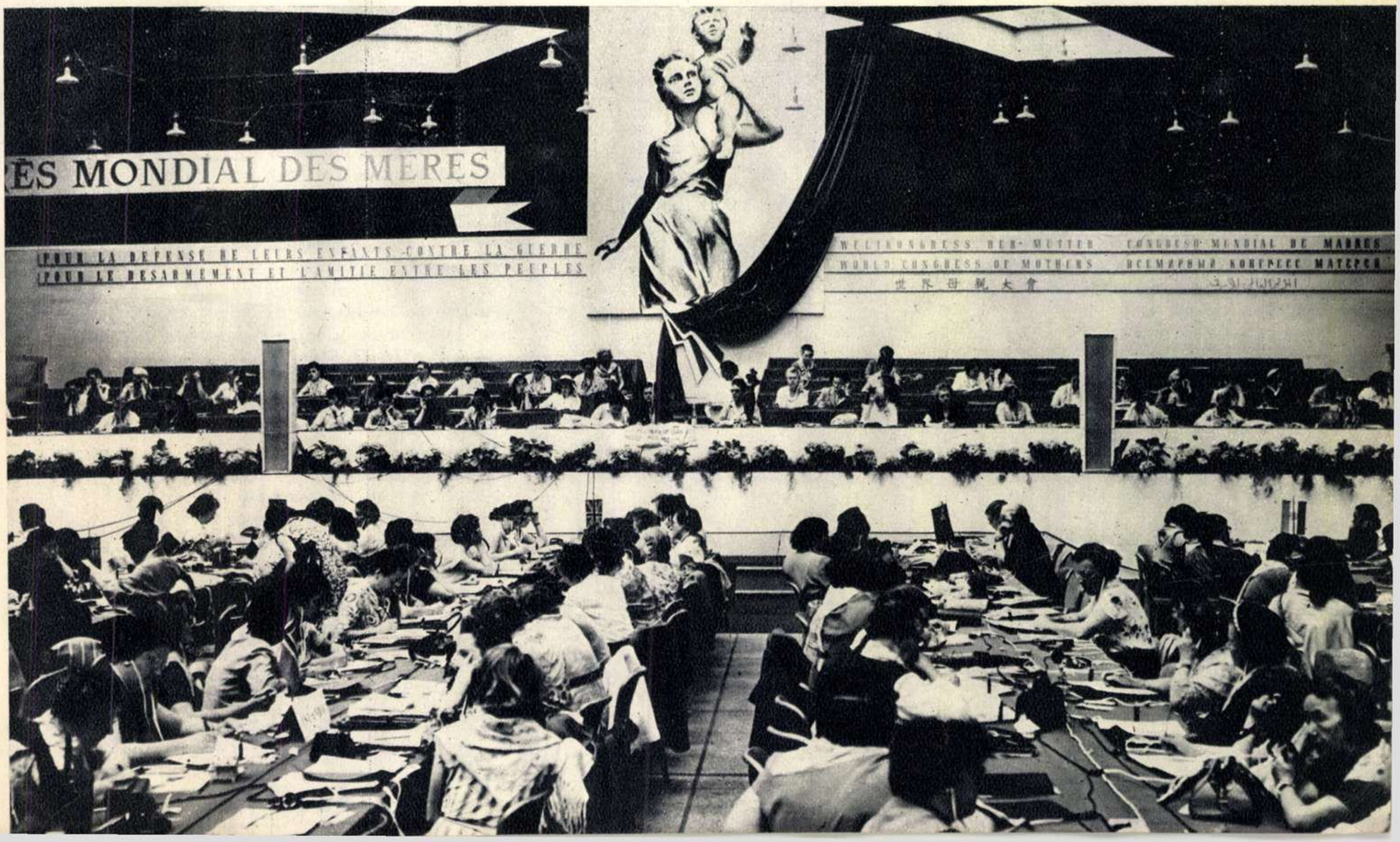
ÈS MONDIAL DES MERES
POUR LA DEFENSE DE LEURS ENFANTS CONTRE LA GUERRE
POUR LE DESARMEMENT ET L'AMITIE ENTRE LES PEUPLES
WELTKONGRESS DER MUTTER
CONGRESO MONDIAL DE MADRES
WORLD CONGRESS OF MOTHERS
ВСЕМИРНЫЙ КОНГРЕСС МАТЕРЕЙ
世界母親大會

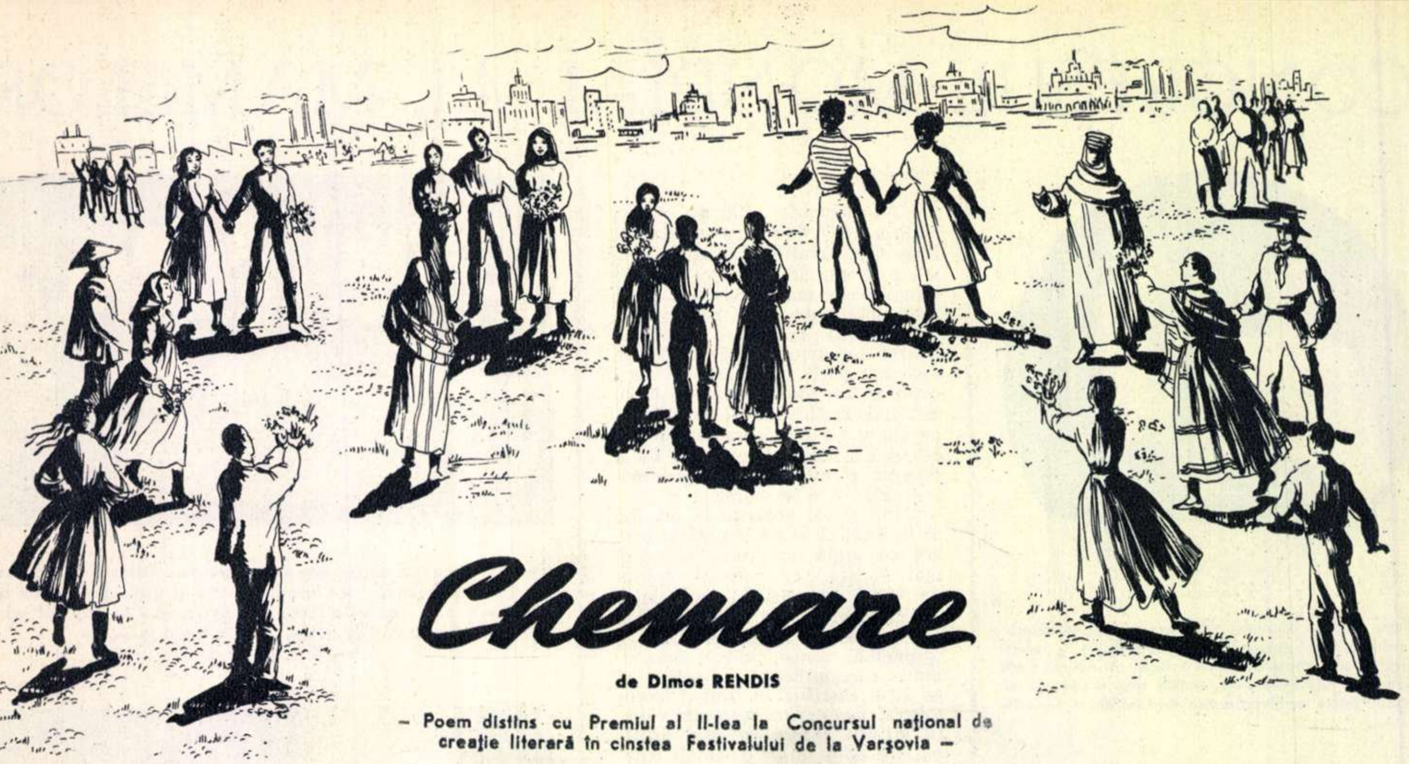

Chemare

de Dimos **RENDIS**

— Poem distins cu Premiul al II-lea la Concursul naţional de creaţie literară în cinstea Festivalului de la Varşovia —

Vino, fratele meu,
fratele meu de departe,
Să aprindem un foc de surcele,
surcele făcute din condeie plătite
să samene duşmănia.

Vino să aprindem un foc
cu spinii care năpădesc şi sugrumă ogoarele,
cu porţile ferecate ale fabricilor
şi cînd focul o să-nceapă să crească,
vino să-l înteţim
cu hainele vărgate ale întemniţaţilor,
cu batista care leagă ochii justiţiei.
Vino, frate, să înteţim focul
cu rămăşiţele tranşeelor,
cu buştenii care ascund cuiburi de mitralieră,
cu tăbliţele din faţa sîrmelor ghimpate
pe care e-nsăilată ameninţarea:
„Atenţiune! Teren minat".
Şi cînd focul se va încinge
şi cînd flăcările lui vor fi asemeni
unui lan de maci străbătut de furtună,
vino să aruncăm în flăcări
cîrjele pe care ni le pregăteşte războiul,
cu sunetul lor dogit, monoton.
Vino să aruncăm în flăcări cîrjele
şi să jurăm:
— Pe caldarîm, pe şosele,
paşii să sune-mpreună, perechi,
mergînd spre muncă şi dragoste!
Cînd focul se va înteţi
şi flăcările lui vor semăna
cu săbiile călite de curînd
încrucişate-ntr-o aprigă bătălie,

vino să aruncăm în ele
mîinile de lemn pe care ni le pregăteşte războiul,
cu mănuşile lor reci de piele cafenie,
să aruncăm în flăcări mîinile de lemn
şi să jurăm:
— Numai împreună, numai perechi
să se-ntindă mîinile
către ciocan şi către-mbrăţişare,
precum perechi sînt aripile porumbelului
cînd îmbrăţişează văzduhul!
Cînd flăcările se vor înălţa,
vino, să zvîrlim în mijlocul lor
spînzurătorile care-i aşteaptă pe negri,
spînzurătoarea, laţul ucigaş
care-năbuşă omenia şi viaţa.
Să zvîrlim în flăcări spînzurătorile
şi să jurăm:
— Viaţa să-nflorească pretutindeni
ca florile cu-o mie de culori
în grădini de miresme!
Şi cînd focul se va stîrni mai tare
şi flăcările vor juca
asemeni unui dans vijelios la o serbare cîmpenească,
vino, frate,
se ne aşezăm lîngă foc
şi să ne spunem poveşti:
— A fost odată ca niciodată,
pe cînd zmeii cutreierau drumurile
scoţînd foc pe nări
ca să-l pîrjolească pe Făt-Frumos,
a fost odată ca niciodată,
au fost nişte cîrje...
au fost nişte spînzurători...
a fost odată ca niciodată...
Iar cînd vom termina de povestit,
vino să colindăm răscrucile,
răscrucile de unde am smuls tăbliţele morţii,
şi să înfigem în pămînt crengi de măslin sălbatic
cu inscripţia:
„Avem dreptul!"
Avem dreptul să trecem,
să mergem
spre fata ce ne-aşteaptă cu braţele deschise,
spre cartea ce ne-aşteaptă cu coperţile deschise,
spre fabrica ce ne-aşteaptă cu porţile deschise!
Avem dreptul
să mergem şi să culegem viorele
şi două cireşe
(din cireşul grădinii
sau din cireşul iubitei).
Şi să spunem cu toţii-mpreună,
precum o spune floarea-soarelui
întorcîndu-şi privirea spre soare,
precum o cîntă privighetorile
legănate pe creanga liliacului,
un cîntec cu un singur vers:
„Avem dreptul la viaţă!"

In romîneşte de **Nina CASSIAN**

Eroism de matrozi

de Jean ARAMĂ

Adunați pe bordul navei lor, matrozii ascultă ordinul de front.

„Cartnicul Bîtică Gheorghe, matrozul major Jumătate Gheorghe, matrozul major Șerbu Ivan, să se prezinte imediat la tovarășul comandant!"

Difuzoarele repetaseră de cîteva ori acest ordin neașteptat. Cei trei marinari, care formau echipa de vitalitate, s-au privit întrebător. Dar n-au discutat multe. S-au ridicat de pe scaune, și-au luat beretele din cuier și, lăsînd mîncarea neterminată pe masă, au pornit în fugă spre biroul comandantului.

Era o amiază mohorîtă. Cerul noros părea că e gata-gata să arunce o nouă perdea de apă peste pămîntul care numai cu două zile înainte fusese aproape inundat. Un vînt puternic le flutura panglicile de la berete, lovindu-i pe marinari în față. Vîntul aducea însă cu el și un urlet îndepărtat, prelung, de sirenă...

★

Comandantul i-a privit cîteva clipe stăruitor pe fiecare în parte. Parcă i-ar fi cîntărit din ochi, socotind dacă sînt destul de dibaci și de curajoși. A început apoi să vorbească:

— Tovarăși, iată de ce v-am chemat: sirena pe care-ați auzit-o și voi este a unei nave civile ce-i gata să se scufunde în apropierea portului. Din cauza furtunii, a căpătat cîteva spărturi sub linia de plutire și, dacă o lăsăm să se scufunde, se pierde pe fundul mării un bun al poporului. V-am socotit pe voi drept cei mai potriviți pentru salvarea ei. Împreună cu scafandrii, mergeți la bordul navei și căutați s-o salvați cu orice preț!

— Am înțeles, tovarășe comandant!

Și, după ce ofițerul le strînse mîna urîndu-le succes, marinarii ieșiră din încăpere.

★

Bacul scafandrilor se legăna ușor lîngă chei. Deodată un matroz alergă pe schela care ducea la bord și intră în cabina de comandă, unde-l află pe maistrul scafandru Ilghe Ion.

— Tovarășe maistru, trebuie să porniți în ajutorul navei civile care se scufundă. E ordinul tovarășului comandant.

Peste cîteva secunde doar, pe bac răsună ordinul: „La posturile de plecare"! Și bacul scafandrilor se desprinse de chei, pornind cu toată viteza spre locul accidentului...

Cartnicul Bîtică și cei doi matrozi majori aduseseră cu șalupa o motopompă puternică. Priveliștea navei, care începuse deja să se ducă la fund, îi înfiora pe cei trei marinari. Corpul navei mai ieșea doar cu cîteva palme afară din apă și distanța de la punte la nivelul apei se micșora văzînd cu ochii. Oamenii din echipaj alergau pe punte într-o forfotă ordonată, scoțînd cu gălețile apa ce năvălise în compartimentul mașinilor. Prin găurile de la fund, apa țîșnea în sus cu presiune mare, în compartimentul inundat pluteau sfărîmături de lemn, iar deasupra apei se întindeau pete negricioase de păcură și ulei. Sirena continua să urle.

Prima grijă a marinarilor din echipa de vitalitate a fost instalarea pompei. Motorul puternic începuse deja să duduie, iar furtunul aspirator înghițea cu iuțeală apa tulbure, cînd bacul scafandrilor se alătură și el navei în pericol. Deși pompa funcționa din plin, apa care pătrundea înăuntru năvălea și mai înfuriată. Din cauză că pompa se afla pe șalupă, lungimea furtunului de aspirație îi îngreuna mersul. Atunci, micimanul Panica Gheorghe, care conducea operația de salvare, luă hotărîrea să mute pompa pe navă, scurtîndu-se astfel furtunul de aspirație. Furtunul o dată scurtat, micșora sarcina motorului, care începu să urle mai tare, împrăștiind fum albăstrui de benzină arsă. Prin orificiul de evacuare, apa țîșnea cu putere mult sporită. Mai rămînea doar să se îndepărteze sfărîmăturile de lemn care erau atrase spre furtun o dată cu apa și amenințau să-l înfunde. Și atunci matrozul major Șerbu se hotărî să intre în apă ca să le îndepărteze. Misiunea lui era foarte primejdioasă: nava putea să se scufunde dintr-o clipă în alta și el n-ar fi avut nici o posibilitate de scăpare. Dar era hotărît să-și îndeplinească misiunea. Intră în compartimentul plin de apă. O clipă, simți că inima i se oprește, parcă înghețată de apa deosebit de rece. Treptat se obișnui și începu să îndepărteze fărîmăturile de lemn care erau atrase spre sorb.

Dar cu toate eforturile, apa continua să crească; desigur, mai încet ca înainte, totuși creștea. Abia după ce au intrat în funcțiune încă două pompe de mînă, nivelul ei deveni constant. Micimanul Panica dădu ordinul să se încingă nava cu o parîmă. Patru marinari alergară la provă și aruncară în apă parîma, îngreunată la mijloc cu lanțuri. O traseră din ce în ce mai spre centru, în dreptul spărturilor, pînă cînd parîma rămase ca o centură uriașă, servind drept călăuză scafandrilor.

Maistrul scafandru își trecu bocancii cu tălpi de plumb peste bord și coborî cîteva trepte pe scara ce ducea spre fund.

— Luați și mărgelele! — rîse un elev scafandru, în timp ce-i atîrna peste costum două greutăți mari, una pe piept și alta pe spate. Alt elev aduse casca și o înșurubă în garnitura de metal a plătcii care proteja umerii și pieptul scafandrilor. Înainte de a-și înșuruba complet casca, maistrul Ilghe spuse marinarilor: „Fiți atenți la pompă, să meargă constant! Cînd vă fac semn lăsați la fund ciocanul mare și niște pene! Hai, gata pompa!"

Apoi, începu să coboare. Călăuzindu-se după parîma care încingea nava, scafandrul ajunse la locul spărturilor. Prin găurile mari și neregulate apa năvălea cu putere. Smuci parîma de semnal și, după cîteva clipe, la un metru depărtare zări ciocanul greu de care erau legate cîteva bucăți de lemn ca niște țăruși. Și se apucă de lucru. Spre seară, după ce scafandrul ieșise de cîteva ori din apă ca să se odihnească, două dintre spărturile principale fuseseră astupate. Apa trasă de motopompa care funcționa întruna începuse să scadă în compartiment.

La motopompă, cartnicul Bîtică continua să vegheze. Și nici chiar atunci cînd fu strigat la masă, el nu vru să părăsească acest loc.

Astfel i-a apucat seara. Micimanul Panica a trimis să se aducă acumulatoare pentru ca pompa să lucreze și noaptea.

Se părea că primejdia trecuse. Cei din echipa de vitalitate au plecat lăsînd de veghe patru oameni din echipaj.

Dar dimineața — alarmă. Apa ajunse din nou la nivelul pe care-l avea înainte de intervenție. Cartnicul Bîtică și cei doi matrozi majori n-au mai așteptat să vină șalupa să-i ia, ci au pornit cu barca. Cînd au ajuns la vas, motopompa, cu țeava de eșapament scufundată în apă, tăcea. Fișele de la magnetoul motopompei erau inversate și motorul nu pornea. Apa se auzea gîlgîind prin spărturile rămase.

În sfîrșit, datorită cartnicului Bîtică motopompa a pornit din nou. Cînd toată apa a fost scoasă afară, peste dopuri s-a turnat ciment. Scafandrul căuta să astupe și spărturile rămase, iar ca măsură de prevedere nava a fost trasă la un loc puțin adînc, pentru ca în caz de accident să rămînă sprijinită pe fund.

Munca nu a contenit toată ziua. Iar seara, cînd cei trei marinari trebuiau să fie din nou înlocuiți, n-au mai vrut să plece. Voiau să fie neapărat acolo în caz că s-ar întîmpla ceva. Cînd și cînd porneau din nou motopompa, ca să scoată apa care se prelingea pe lîngă dopuri. Apoi, tîrziu, s-au culcat într-o barcă lîngă navă...

Au mai stat o zi de gardă. Scafandrul Ilghe Ion terminase de astupat găurile. S-a spălat bine santina, apoi s-a turnat ciment peste toate spărturile.

Cam asta a fost tot. Ba, a mai fost ceva: un ordin de front, prin care comandantul mulțumea celor trei marinari pentru abnegația cu care și-au dus la îndeplinire misiunea de luptă cu vitregiile mării. Și încă ceva: cei doi matrozi majori sînt astăzi cartnici, iar semnul onorific „tehnician de frunte", care strălucește pe pieptul cartnicului major Bîtică Gheorghe, ne vorbește despre faptele lui vrednice de laudă.

Muncitorii de la fabrica de chimicale Nissan Ji au lăsat lucrul, pentru a participa la una din puternicele demonstrații organizate de Comitetul pentru Apărarea Păcii din Japonia.

„Nu vrem război!"; „Cerem interzicerea bombei cu hidrogen!" Sub aceste lozinci demonstrează și tineretul japonez din uzine și întreprinderi.

PENTRU CA HIROȘIMA...

de **Hirano IOSITARO**
secretar general al Comitetului Japonez pentru Apărarea Păcii.

Incercarea ocupanților de a transforma și localitatea Myoghi într-o bază militară n-a reușit. Ea s-a lovit de rezistența dîrză a maselor populare. In fotografie: populația își manifestă bucuria pentru această izbîndă.

Trebuie ca cineva să fi cutreierat orașele și satele Japoniei în zilele premergătoare Adunării Mondiale a Păcii de la Helsinki, pentru ca să fi văzut cu cîtă însuflețire luptă poporul japonez pentru nobila cauză a păcii.

În acele zile, se încinsese parcă o prietenească întrecere între miile de echipe de bărbați și femei, care strîngeau semnături pe Apelul de la Viena, și grupurile de tineri și vîrstnici, care vindeau acele originale cărți poștale, lansate de Comitetul Japonez pentru Apărarea Păcii, în scopul de a aduna suma necesară pentru acoperirea cheltuielilor de drum ale celor 70 de delegați japonezi, ce urmau să plece la Helsinki. Pe aceste „bilete ale păcii" se putea citi: *„Cumpărătorii unei cărți poștale acoperă cheltuiala ce trebuie s-o facă un delegat pentru a străbate 100 de metri din drumul spre Helsinki"*. Zecile de mii de asemenea cărți poștale cumpărate de oamenii simpli din Japonia au asigurat succesul deplin al acestei frumoase inițiative, care face parte din lupta curajoasă pe care poporul nostru o duce pentru independență națională și pace, împotriva refacerii mașinii de război a samurailor niponi și a ocupanților americani care vor să aducă noi nenorociri pe capul mult încercatului popor japonez.

Există încă oameni care se miră cînd aud că pe teritoriul Japoniei, care este format numai din insule, există sau se construiesc în prezent 850 baze militare americane. Dar aceasta e realitatea. Printre aceste baze, se numără zeci de aeroporturi, porturi maritime militare, poligoane, amplasamente pentru baterii de artilerie antiaeriană, cazărmi, depozite de muniții, baze de aprovizionare și instalații radar.

Semnarea acordului cu privire la încetarea războiului în Coreea a constituit o mare victorie a forțelor păcii în lumea întreagă. Dar armata americană, care a suferit în Coreea o înfrîngere grea, a trecut de atunci la intensificarea construcției bazelor militare în Japonia. Politica imperialiștilor constă în a înarma pe Li Sîn Man și a menține o situație care să le permită reluarea agresiunii în orice moment. Concomitent cu aceasta, este reînviat militarismul japonez, în vederea folosirii lui în scopuri agresive în Asia. Dar în fața tuturor acestor uneltiri împotriva păcii, se ridică în Japonia puternice forțe populare, care tind să se unească într-un front unit al partizanilor păcii.

Vicepreședintele S.U.A., Nixon, a declarat nu demult că adoptarea Constituției pașnice a Japoniei, care interzice remilitarizarea Japoniei, ar fi fost o greșeală. El a insistat ca să se treacă grabnic la crearea unei așa-zise „armate de autoapărare" japoneze.

Aproape o jumătate milion de oameni au participat la puternica demonstrație populară pentru pace care a avut loc la Tokio la 26 mai. Mulțimea adunată în parcul Meiji Shrine a luat parte la miting, în ciuda ploii torențiale din acea zi.

→

Cînd însă poporul și-a dat seama că această „armată de autoapărare" va fi în fapt un instrument de agresiune și că în felul acesta va fi încălcată litera noii Constituții, atunci a luat ființă în Japonia „Asociația pentru apărarea Constituției". Iată unul din răspunsurile pe care le-a dat poporul nostru acelora care refac militarismul nipon.

Mișcarea împotriva fabricării, stocării și folosirii de bombe atomice sau cu hidrogen și împotriva efectuării de experiențe cu aceste arme a cuprins toate păturile populației japoneze. Pînă și oamenii care se împăcau mai înainte cu teoria „reînarmării pentru autoapărare" au înțeles că această „autoapărare" nu înseamnă de fapt decît agresiune și că soldații japonezi, trimiși peste hotare, vor pieri, înghițind „pulberea mortală" a bombelor atomice pe cîmpurile de luptă. Ei au început să-și schimbe treptat părerile, au început să ridice proteste împotriva reînarmării și construirii de baze militare.

Camera Inferioară și Camera Consilierilor din parlamentul japonez au adoptat o rezoluție de protest împotriva folosirii bombelor atomice și cu hidrogen, împotriva experiențelor cu aceste bombe și au trimis această rezoluție Organizației Națiunilor Unite.

Mișcarea împotriva armei nucleare se desfășoară cu intensitate în toată țara. A fost creat un organ unit, format din reprezentanți ai tuturor organizațiilor luptătoare pentru pace, care ține evidența semnăturilor strînse. O serie de organizații, printre care Consiliul de știință, Societatea meteorologilor, Societatea fizicienilor și altele au adoptat rezoluții cu privire la interzicerea armei atomice și la folosirea energiei atomice în scopuri pașnice.

Acum cîțiva ani, Consiliul de știință adoptase numai hotărîrea de a nu efectua cercetări științifice în scopuri de război; în prezent, el protestează deschis împotriva folosirii bombelor atomice și insistă asupra folosirii energiei atomice în scopuri pașnice. Societatea meteorologilor japonezi se pronunță împotriva folosirii cercetărilor meteorologice pentru nevoile armatei americane, și cere schimburi de date meteorologice cu China Populară și Uniunea Sovietică. Dar nu numai asemenea organizații au la baza lor aceste principii. Masele populare japoneze cer din ce în ce mai stăruitor să se stabilească relații de prietenie și colaborare între Japonia și Uniunea Sovietică.

Un grup de gospodine din Tokio s-au adunat să discute probleme legate de lupta pentru pace, pentru un trai mai bun.

Atunci cînd, în portul japonez Siodzava, a ancorat vasul sovietic „Maxim Gorki", pe chei s-a desfășurat un miting la care au luat parte muncitori din portul Siodzava, locuitori din oraș, pescari, surori de caritate de la spitalul din apropiere și membri ai Asociațiilor de prietenie japono-sovietică și japono-chineză. Corul japonez a executat cîntecele „Katiușa", „Troica" și altele. Marinarii sovietici, adunați pe puntea vasului, au salutat cu căldură pe cei care le-au făcut o asemenea primire și le-au oferit daruri în semn de prietenie. Cu toate că autoritățile americano-japoneze au interzis marinarilor sovietici coborîrea pe țărm, ei n-au reușit să împiedice totuși manifestarea sentimentelor de prietenie ale reprezentanților celor două popoare.

Tot astfel, nimic nu poate împiedica poporul iubitor de pace al Japoniei să-și desfășoare cu și mai multă îndîrjire lupta dreaptă și curajoasă împotriva revanșarzilor niponi și a protectorilor lor care vor să transforme Japonia în trambulina unei noi agresiuni în Extremul Orient.

Acțiunile eroice ale luptătorilor pentru pace din Japonia arată cît de lipsite de perspectivă sînt planurile războinice ale acelora care vor cu orice preț o nouă Hiroshima, un nou Bikini.

...SĂ NU SE MAI REPETE!

Răspundem cititorilor

VIITORUL SATELIT ARTIFICIAL AL PĂMÎNTULUI

Cunoscutul astronom sovietic V. Ambarţumian, (în mijloc), împreună cu un grup de colaboratori.

Tov. Nedelcu Ioana, Stănescu Liliana şi Roi Rodica, eleve la Şcoala de fete nr. 2 din Bucureşti, ne-au rugat să publicăm cîteva amănunte cu privire la pregătirea construirii în U.R.S.S.a unui satelit artificial al pămîntului. Pentru aceasta ne-am adresat tov. profesor dr. Călin Popovici.

Prima etapă în comunicaţiile noastre cu corpurile cereşti a fost realizată : trimiterea unor unde radioelectrice spre lună şi recepţionarea radioecoului. Care va fi etapa următoare? Nu demult, am aflat cu toţii din ziare, că în Uniunea Sovietică se pregăteşte realizarea unui satelit artificial al pămîntului, dincolo de limita atmosferei, care va fi un fel de post de observaţie înaintat şi de escală pentru zboruri mai îndepărtate, spre lună sau spre alte planete.

Se va transpune astfel în fapt ideea savantului sovietic Ţiolkovski, emisă încă acum 30 de ani, asupra construirii unui satelit artificial al pămîntului.

Academia de Ştiinţe a U.R.S.S. acordă o mare importanţă problemelor legate de comunicaţiile interplanetare. Ea a instituit un premiu pentru lucrările care aduc contribuţii însemnate la rezolvarea acestor probleme. De curînd, s-a constituit şi o comisie pe lîngă Consiliul Astronomic al Academiei de Ştiinţe a U.R.S.S., care să coordoneze lucrările ce se întreprind în această direcţie. Dintre membrii comisiei fac parte astronomi de vază ca V. Ambarţumian şi P. Parenago, fizicieni renumiţi ca P. Kapiţa, precum şi alţi oameni de ştiinţă, de alte specialităţi. O sarcină imediată a comisiei este, aşa cum am spus, organizarea lucrărilor pentru înfiinţarea unei staţii de observaţie pe un satelit artificial al pămîntului.

Se ştie că dacă un corp este proiectat de pe pămînt cu 11 km pe secundă, el părăseşte pentru totdeauna sfera de atracţie a pămîntului. Dacă, însă, viteza lui este ceva mai mică, el descrie în jurul pămîntului o orbită mai mult sau mai puţin turtită, după cum viteza sa este mai mare sau mai mică şi devine un satelit artificial al pămîntului. La o viteză de 8 km pe secundă, el va descrie o orbită circulară în jurul pămîntului şi, fără a i se întreţine mişcarea cu vreo forţă oarecare, nu va mai cădea niciodată pe pămînt.

În această acţiune, trebuie însă, bineînţeles, să se ţină seama de rezistenţa opusă de aer, de încălzirea prin frecare cu aerul la viteze atît de mari etc. De aceea, satelitul despre care vorbim va trebui să fie construit cam de la 1000 km departe de suprafaţa pămîntului, dincolo de limita atmosferei, care se întinde pînă la circa 200 km. La o astfel de înălţime, satelitul artificial ar descrie un ocol în jurul pămîntului în mai puţin de două ore.

Pînă astăzi au fost deja trimise rachete la înălţimi de patrucinci sute de kilometri. Din păcate, însă, nu li s-a putut imprima o viteză de 8 km pe secundă, sau de aproape 30.000 km pe oră, ca să nu mai cadă pe pămînt, ci doar a treia parte din această viteză. Realizarea acestei viteze este însă o problemă tehnică pe care în special utilizarea paşnică a energiei atomice o va rezolva în curînd; căci, am spus, în ce priveşte rachetele s-a reuşit să se realizeze viteze doar de 3-4 ori mai mici, folosindu-se combustibil lichid. Pe lîngă această problemă, mai sînt şi alte numeroase detalii tehnice de construcţie, care vor trebui să fie puse la punct înainte ca satelitul artificial să poată fi lansat.

Condiţiile pe satelitul artificial vor fi foarte deosebite de acelea de pe pămînt. În primul rînd, acolo va lipsi atmosfera; se va reduce la o treime atracţia pămîntului, vor abunda razele ultraviolete, vor fi variaţii mari de temperatură etc. Desigur că la început această staţie cosmică va fi deservită doar de aparate automate. Multe observaţii se vor putea face acolo, observaţii care nu se pot realiza pe pămînt din cauza atmosferei şi a altor condiţii neprielnice. Se vor putea înregistra, spre exemplu, radiaţiile ultraviolete ale aştrilor, ca şi undele lor radioelectrice mai lungi de 15-20 m sau mai scurte de 1 cm. Se vor putea studia amănunţit razele cosmice primare, se vor obţine observaţii detaliate despre suprafeţele planetelor, imaginile lor nemaifiind tulburate de agitaţia atmosferei etc. Astronomii au şi făcut un plan amănunţit de observaţii care vor fi întreprinse de pe satelitul artificial!

Lipsa aerului şi micşorarea puterii de atracţie a pămîntului pe satelit, precum şi alte condiţii noi vor permite folosirea acestuia drept platformă intermediară pentru zboruri mai îndepărtate, spre lună şi planete, de pe acest satelit fiind necesare viteze mai mici de lansare decît de pe pămînt. De asemenea, satelitul artificial va folosi pentru scopuri imediat practice. Astfel el va fi o minunată staţie intermediară de retransmisie pentru televiziune etc.

ANDORRA

Tov. Lipca Ştefan, din Tg. Mureş, ar dori să afle unele date despre Andorra. Îi satisfacem dorinţa, publicînd documentarul de mai jos:

Andorra, al cărei nume oficial este „Lesualleés et Suzerainités", este un stat minuscul, situat de-a lungul munţilor Pirinei, într-o vale umbrită de culmile înalte de peste 2500 m ale acestor munţi; este cuprinsă de jur împrejur de teritoriile Franţei şi ale Spaniei, fiind cu totul dependentă de aceste ţări. Are o suprafaţă de numai 450 km² şi o populaţie, care, potrivit recensămîntului din 1940, însumează puţin peste 6000 de suflete. Limba vorbită este catalana, dialect care se vorbeşte în Catalonia (Spania). În enciclopediile străine se remarcă faptul că micimea teritoriului Andorrei şi numărul redus al locuitorilor săi nu au împiedicat ca aceştia să fie cunoscuţi de-a lungul secolelor ca oameni iubitori de libertate şi independenţă.

În ce priveşte istoria Andorrei, primele menţiuni despre existenţa sa ca teritoriu care se conduce singur, dar supus suzeranităţii episcopului din Urgel (Catalonia), se referă la anul 805. De-a lungul veacurilor, comunele libere de păstori au luptat deseori împotriva tendinţelor cotropitoare ale feudalilor francezi şi spanioli. Andorra a folosit lupta între aceşti suzerani ai săi, căutînd să-şi păstreze independenţa.

În 1793, Franţa a renunţat la drepturile feudale asupra Andorrei, pentru puţină vreme însă, deoarece în 1806 protectoratul francez a fost restabilit. Din 1882, el este exercitat prin persoana prefectului departamentului Pirineilor de răsărit, sub al cărui control se află poşta, telegraful şi învăţămîntul public din Andorra. Protectoratul spaniol este exercitat prin episcopul din Urgel.

În trecut, Andorra plătea un tribut mare Franţei şi Spaniei; în prezent, tributul este mai mult simbolic. Dependenţa acestei ţărişoare faţă de vecinii săi este ilustrată prin faptul că atît monedele, cît şi timbrele poştale ale celor două ţări au drept de circulaţie pe teritoriul ei. Puterea judiciară este de asemenea exercitată de un vicar spaniol şi unul francez, care desemnează alternativ cîte un judecător civil. În competinţa tribunalului intră numai chestiunile civile.

Capitala ţării este oraşul Andorra-La-Vieja, cu o populaţie de... 700 locuitori.

Două şosele asfaltate leagă această ţară de lumea exterioară. Din munţii înalţi, torente vijelioase se scurg în văi, se împreunează şi formează rîul Valira, ce se varsă, la rîndul său, în Segre, afluent al fluviului Ebru. Clima Andorrei se caracterizează prin ierni nu prea aspre, prin veri răcoroase şi prin ploi abundente într-o mare parte a anului. Trecătorile dintre munţi sînt acoperite de zăpadă opt luni pe an. Locuitorii Andorrei se ocupă mai mult cu păstoritul. Pe lîngă aceasta, ei cultivă orzul, secara şi, mai puţin, grîul, care n-are cele mai favorabile condiţii de creştere. Ei se îndeletnicesc, de asemenea, cu legumicultura şi cu cultivarea tutunului, iar ca meşteşug auxiliar, cu fabricarea mangalului.

Nu se poate vorbi de o industrie în Andorra. Totuşi, existenţa unor vechi fierării, aflate astăzi în ruină, dovedeşte că în trecut fierul, argintul şi plumbul — care se găsesc în subsol — erau prelucrate şi aci. Exportînd azi lînă, produse lactate, mangal şi tutun, Andorra importă alimente şi produse industriale.

Organul reprezentativ local, care se îngrijeşte de treburile obşteşti, este consiliul general, alcătuit din 24 membri, aleşi pe o perioadă de 4 ani de către capii de familie din comune. La fiecare doi ani, jumătate din componenţa consiliului este realeasă. Puterea executivă este exercitată de un Prim Sindic şi de un loctiitor al acestuia.

Pe plan internaţional, republica Andorra este cunoscută ca o regiune neutră, sub protectoratul general franco-spaniol.

Pe harta de mai jos, putem vedea unde este situată Andorra.

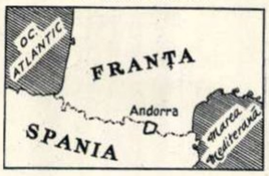

CIVILIZAŢIA MAYA

Prin materialul de mai jos, scris de tov. I. Vlăduţiu, secretar ştiinţific al Muzeului Naţional de Antichităţi, răspundem tov. C. Gheorghe, din Turnu-Măgurele, reg. Bucureşti, care ne-a pus întrebarea: „Ce este civilizaţia maya?"

Cu foarte mult timp înainte de descoperirea Americii de către europeni, în America centrală, pe teritoriul de astăzi al Mexicului, Guatemalei şi Hondurasului, trăia o veche populaţie de agricultori care a creat o înaltă şi bogată cultură — strămoşii poporului maya de azi. Istoria acestuia se împarte în două: perioada Imperiului vechi, care a durat pînă în secolul al IX-lea al erei noastre, cînd maya trăiau pe teritoriul Guatemalei de azi, şi perioada Imperiului nou, cînd s-au mutat în Yucatan.

Încă la începutul erei noastre, poporul maya a întemeiat oraşe-stat şi a creat monumentale opere de artă, arhitecturale şi sculpturale, dintre care multe au fost găsite în dărîmăturile trecutelor oraşe. Cele mai frumoase dintre construcţiile ridicate de acest popor — cu adevărat măreţe — sînt piramidele în formă de trepte, în vîrful cărora se construiau temple sau clădiri mari de piatră, compuse din cîteva zeci de camere şi aparţinînd, desigur, claselor înstărite. Scările ce duceau în vîrful piramidelor, ca şi pereţii clădirilor, coloanele şi pietrele comemorative erau adesea împodobite cu reliefuri şi sculpturi minunate. La fel de frumoase, sînt şi picturile murale ale străvechilor construcţii, picturi printre care se numără cele descoperite în ruinele de la Vaşaktun, Bonampak şi în alte oraşe din Yucatan.

În general, în operele de artă erau înfăţişaţi cei bogaţi, preoţii, războinicii, precum şi scene războinice, momente ca: aducerea birului, aducerea jertfelor etc.

Scrierea maya datează aproximativ din primele secole ale erei noastre; ea este hieroglifică şi, în principiu, nu se deosebeşte de scrierea hieroglifică a egiptenilor, chinezilor, babilonienilor etc. Maya foloseau cîteva sute de semne (aproximativ 450), relativ slab stilizate, astfel că obiectele înfăţişate — plantă, animal, părţi ale corpului — se pot recunoaşte destul de uşor. „Hîrtia" de scris era coaja de copac sau pielea de căprioară, argăsită.

Scrierea era răspîndită numai printre preoţi, iar textele aveau caracter istoric, ştiinţific, ritual, cuprinzînd uneori mituri, tradiţii, cîntece epice etc. Cu toate strădaniile depuse, scrierea maya nu a putut fi descifrată pînă acum în întregime; cercetătorii îşi continuă însă cu răbdare munca, aşa cum face I. V. Knozorov care, în ultimii ani, a obţinut succese remarcabile.

Am spus că maya era un popor de agricultori; plante răspîndite azi pe tot globul — cum sînt porumbul, pătlăgelele roşii, cacaoa, tutunul — au fost cultivate de el din cele mai vechi timpuri. Din necesităţi ce au derivat direct din îndeletnicirea lucrării pămîntului, o deosebită dezvoltare a luat-o la acest popor astronomia. Ca urmare a unor îndelungate observaţii, el şi-a creat la începutul erei noastre un calendar. Potrivit lui, anul era împărţit în 18 luni a cîte 20 de zile, la care se mai adăugau 5 zile; denumirile lunilor erau strîns legate de muncile agricole, ca, de pildă: Tun—semănatul; Moli-culesul etc.

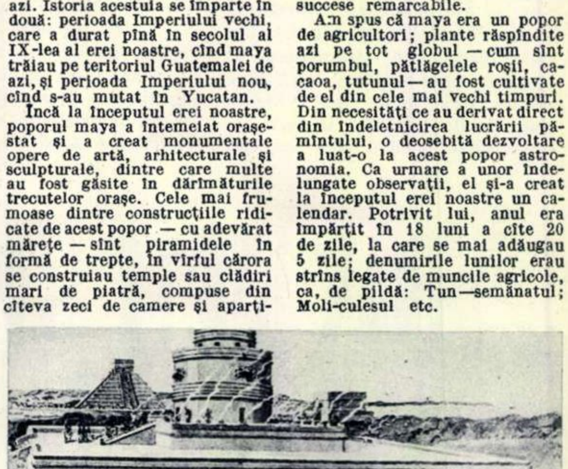

Pictură reprezentînd unul dintre cele mai mari observatoare astronomice pe care civilizaţia maya le-a construit în Yucatan.

În ce priveşte religia acestui vechi popor, ea reprezenta un cult al marilor zei ai forţelor naturii; pentru asigurarea unei recolte bogate se organizau praznice, ceremonii, aduceri de jertfe.

Toată bogăţia nepreţuită a culturii maya a căzut mai tîrziu pe rugul inchiziţiei spaniole. Călugării catolici au depus uriaşe sforţări pentru a distruge monumentele de artă „păgîne", ale căror pietre le foloseau ca material de construcţie. Dar cu toate sforţările depuse de călugării catolici şi, mai tîrziu, de-a lungul a trei secole, de regimul colonial, cultura poporului maya nu a putut fi ştearsă din istorie. Maya păstrează pînă azi cu sfinţenie tradiţiile milenarei sale arte, cultura şi obiceiurile-i străvechi.

Tineretul patriei noastre

Concursul de portrete fotografice organizat de revista „Flacăra“ și Centrul de Producție Cinematografică

Probleme ale portretului fotografic

Desigur că nu există amator care să nu fi încercat să-și fotografieze rudele sau prietenii. Dar de multe ori, mai ales la început, rezultatele obținute nu au fost dintre cele mai mulțumitoare. Aceasta, însă, nu trebuie să-l descurajeze pe amator. Ca în orice meșteșug, și în fotografie există un număr de reguli și principii de care trebuie să se țină seama. Bineînțeles că fotografia trebuie, în primul rînd, să posede anumite calități tehnice: să fie just expusă, să fie clară, să nu fie mișcată, să nu aibă pete sau zgîrieturi, să fie corect developată și copiată, să nu prezinte deformări ale feței sau ale corpului. Acestea nu sînt decît cele mai elementare condiții. Cu atenție și grijă, lipsurile acestea tehnice se înlătură după o perioadă relativ scurtă de experiență.

În afară de această latură tehnică, fotografia de portret trebuie însă neapărat să aibă calități artistice. Fără prezența lor, fotografia nu poate interesa decît doar ca o probă de aparat sau de film. Fotografia, cînd se ridică pe culmile artei, devine o formă specifică de înțelegere, de cunoaștere a realității, pe care o oglindește în mod veridic în imagini artistice. Fotografia de artă nu este o copie fidelă, „fotografică“, a realității înconjurătoare; prin felul în care ea este concepută, prin alegerea unghiului, încadraturii, luminii, momentului, prin ceea ce intră în cadru și ceea ce e lăsat în afara lui, prin relația între prim-plan și fond și prin multe alte mijloace, se manifestă concepția despre lume, puterea de înțelegere, sensibilitatea celui care face fotografia.

Deci, o condiție esențială pentru realizarea unui portret valabil este cunoașterea aprofundată a celui care va fi portretizat, a rolului și legăturii sale cu societatea în mijlocul căreia trăiește și existența unei păreri, a unui sentiment față de el. Multe fotografii pe care le vedem chiar și în vitrinele celor mai buni fotografi profesioniști ne apar atît de convenționale, atît de șablon, tocmai pentru că realizarea lor nu are la bază o concepție înaintată, cunoașterea lumii sufletești a „clientului“ sau vreun sentiment față de el. În cel mai bun caz, portretiștii profesioniști merg pe linia unei frumuseți convenționale tip „jurnal de modă“, sau îi fac pe clienții lor să pară mai „interesanți“, întrebuințînd efecte pur formale.

O calitate specifică a fotografiei — spre deosebire de pictură — este aceea că are posibilitatea să surprindă într-o mai mare măsură viața „pe viu“, din mișcare; de aceea, se recomandă ca fotografiile de portret să poarte amprenta acestei spontaneități, să aibă un caracter de instantaneu, de surprindere a unui moment semnificativ din continua mișcare a vieții. Pe de altă parte, problema mediului nu trebuie să fie înțeleasă îngust, mecanic; de exemplu, un strungar nu trebuie să fie neapărat înfățișat la strung, un biolog la microscop sau un violonist cu vioara în mînă. Există zeci și zeci de posibilități ca mediul să fie redat într-un mod subtil, original și în același timp sugestiv, fără a recurge la soluții simpliste. Realizarea unui portret fotografic, ca și realizarea oricărei opere de artă, cere multă gîndire și asupra conținutului de idei pe care trebuie să-l exprime, cît și asupra formei plastice în care este exprimat acest conținut.

În același timp, trebuie să ne ferim de a forța, a încărca subiectul fotografiei. Să presupunem că ni se va cere să realizăm un portret fotografic pe tema: un tînăr frezor, calificat la locul de muncă cu trei ani în urmă, se gîndește la o inovație pentru accelerarea procesului de frezare. Exemplul este, desigur, exagerat; l-am folosit, însă, pentru a arăta absurditatea formulării temelor de o asemenea manieră: într-adevăr, toate elementele înșirate mai sus nu pot forma obiectul unei imagini artistice plastice și nu reprezintă decît o vulgarizare ieftină, o sărăcire a vieții. La portretul fotografic trebuie evidențiat esențialul, trăsăturile adînci, mari, fără a cădea însă într-o redare schematică. A înțelege just posibilitățile și limitele pe care le are portretul fotografic înseamnă a nu aborda teme care nu au sorți de reușită sau care, în cel mai bun caz, duc la portrete încărcate, greu de înțeles.

Surprinderea pe viu a mișcării, care este atît de specifică fotografiei, nu trebuie să fie lăsată la voia întîmplării. Ea presupune, în primul rînd, o adîncă cunoaștere a celui portretizat și existența unei concepții clare despre el, pentru că nu orice mișcare a unui om îl caracterizează. De asemenea, trebuie să știm că orice mișcare are momente mai mult sau mai puțin caracteristice pentru redarea trăsăturilor esențiale ale celui portretizat.

Deci, fotograful portretist nu trebuie să-și pună numai problema de redare a unei asemănări pur fizice, de găsire a acelor unghiuri de fotografiat și plasări ale personajului care să-i înfățișeze cît mai bine obrazul sau corpul, ci, prin folosirea mijloacelor de expresie pe care le are la dispoziție, prin împletirea lor, să adîncească tema sa, să înfățișeze nu numai chipul exterior, dar și ceea ce este esențial în lumea sufletească și în gîndirea lui.

Aci s-au enunțat doar cîteva dintre problemele referitoare la portretul fotografic. Vom reveni asupra lor — cît și asupra altora, cum este cea a compoziției, căutînd să intrăm mai în amănunt. Credem că ele vor folosi participanților la concurs. Tema concursului nostru — „Tineretul patriei noastre“ — oferă largi posibilități fotografilor din țară ca să înfățișeze în imagini cu mare forță de generalizare acele chipuri de tineri însuflețiți de entuziasmul mersului înainte spre socialism. Fără îndoială că acest concurs, și concursul de fotografii turistice care are loc în același timp, precum și discuțiile duse în jurul acestor două evenimente fotografice, vor contribui la ridicarea nivelului fotografiei artistice de la noi, transformînd-o într-un factor puternic al revoluției culturale din țara noastră, într-o armă de luptă pentru construcția socialismului.

Eugen IAROVICI
conferențiar universitar

Sfaturi practice

— Evitați să faceți fotografii de portret în timpul orelor de prînz, în plin soare. Lumina soarelui, venind drept de sus, provoacă umbre închise peste ochi, sub nas, gură și bărbie, deformînd astfel fața celui fotografiat.

— La portretul-bust nu abuzați de claritate în adîncime. O ușoară neclaritate pe fond scoate mai bine în evidență subiectul.

— Citiți broșura apărută în Mica Bibliotecă Critică, „Principiile esteticii marxist-leniniste“ de P. Trofîmov, I. Borev, V. Vanslov și V. Skaterșcikov.

— Nu faceți din mînă fotografii de portret cu expunere mai mare de 1/25 din secundă.

Lucruri pozitive și negative în portrete

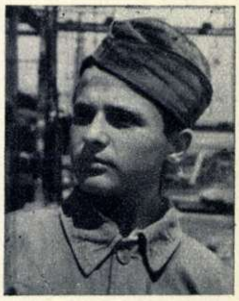

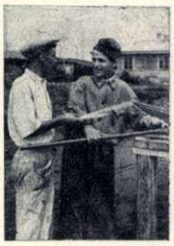

Cele două fotografii alăturate au marea calitate că ne spun multe despre un tînăr muncitor din R.P.R. Mai ales din fotografia-bust reies trăsături cu o largă putere de generalizare despre chipul tînărului de azi din țara noastră: privirea limpede și hotărîtă, dinamism în miscare și, în același timp, o curățenie sufletească prin care acest tînăr ne devine drag. În cealaltă fotografie, tînărul muncitor ne este prezentat la locul de muncă împreună cu maistrul lui; această fotografie este mai slabă ca realizare. În primul rînd, nu este neapărat necesar, în conformitate cu regulamentul concursului, ca în fotografia în care se arată corpul întreg să existe și o altă persoană. Aci fotograful a vrut să sublinieze tinerețea lui Hurjui și să precizeze munca sa. La fotografiile corp întreg, fondul joacă un mare rol. La cea despre care vorbim, fondul nu contribuie la ridicarea valorii fotografiei. Era mult mai bine dacă fondul reprezenta construcția care se înalță cu ajutorul tînărului muncitor și dacă momentul ales ar fi fost un moment mai caracteristic, de efort mai mare. De remarcat la bust faptul că cadrajul este just, lăsîndu-se mai mult spațiu în față. Se dă astfel parcă o perspectivă gîndurilor celui portretizat și se evită o plasare centrală în cadru, care ar fi frînt din dinamismul pe care trebuie să-l exprime fotografia. Fondul este neclar și, prin ceea ce conține, supărător.

În general, aceste două fotografii sînt o realizare pozitivă.

Răspunsuri la întrebările cititorilor

— Tov. V. Dumitrașcu, din Orașul Stalin, ne întreabă ce film este preferabil să întrebuințeze la portret.

Răspuns: *e preferabil să folosiți filmul pancromatic, pentru că acesta redă mai bine culorile pielii, ochilor, părului și buzelor. La filmul ortocromatic, buzele ies prea negre și dacă subiectul are ochi albaștri, aceștia vor ieși prea spălăciți. Pe de altă parte, la filmul ortocromatic, orice impuritate a pielii iese mult exagerată.*

— Tov. Maria Popa, din Cluj, se plînge că portretele făcute în plin soare au ieșit prea contraste. Intreabă ce să facă pentru a evita pe viitor acest lucru.

Răspuns: *pentru a evita contrastele prea mari, aveți trei soluții principale: 1) expuneți pe umbre și nu pe lumini, adică mai lung; 2) întrebuințați la developare un revelator egalizator, de preferință micrognanular; 3) cu ajutorul unei suprafețe albe, îndreptați lumină reflectată pe partea umbrită a feței.*

PESTE 700.000

Peste 700.000 de participanți la prima etapă a întrecerilor din cadrul Concursurilor Sportive ale Tineretului: iată darul pe care masele de sportivi din țara noastră l-au adus celui de-al V-lea Festival, de la Varșovia. Pretutindeni, tinerii s-au avîntat cu dragoste în întrecerile de atletism, ciclism, fotbal, înot, popice, tir, șah, volei, handbal, oină sau trîntă. Iată numai cîteva exemple: în orașele și satele regiunii Cluj, numărul celor care au participat la aceste întreceri a depășit cifra de 100.000. În orașul București, peste 75.000 de tineri muncitori și muncitoare s-au întîlnit pe terenurile de sport. Succese asemănătoare au fost obținute și în regiuni ca Oradea (peste 45.000 de participanți), Iași (76.000 de participanți), Regiunea Autonomă Maghiară (51.000 de participanți) etc.

Concursurile Sportive ale Tineretului au însemnat pentru sute de mii de tineri un minunat prilej de a se apropia tot mai mult de sport. Dacă pentru buna organizare și desfășurare a întrecerilor au muncit cu însuflețire toți activiștii sportivi din colective, asociații, comitete C.F.S. etc., cu aceeași dragoste și entuziasm au muncit și cei care au luat parte la întreceri. Trebuiau amenajate noi baze sportive ori terenuri de fotbal, de volei, bazine de înot, poligoane de tir etc. Și munca avîntată a tinerilor a avut un rezultat minunat: peste 2.700 de noi baze sportive simple au fost amenajate în acest timp. Tinerii din regiunea Iași se mîndresc acum cu 491 de noi terenuri de sport; cei din regiunea Ploești, cu încă 449; cei din regiunea Arad, cu încă 279; cei din regiunea Timișoara, cu încă 220...

Pe pieptul multora dintre participanții la întrecerile din cadrul Concursurilor Sportive ale Tineretului, strălucea insigna G.M.A. Dar printre ei, erau și dintre acei care aveau numai cîteva norme trecute. Acum, pe carnetele de aspirant ale altor mii de tineri sînt trecute și normele de atletism, tir, volei, fotbal, înot etc. În regiunile Craiova, Suceava, Galați, Baia Mare, Arad, Bîrlad sau București, numeroși tineri au devenit acum noi purtători ai insignei G.M.A.

★

Concursurile Sportive ale Tineretului au prilejuit, de asemenea, mărirea și întărirea colectivelor noastre sportive și, în același timp, remarcarea unui mare număr de elemente talentate care au obținut performanțe valoroase. Totodată, a crescut numărul fetelor antrenate în mișcarea sportivă.

Concursurile Sportive ale Tineretului au constituit o măreață manifestare sportivă a tineretului din patria noastră, o nouă dovadă a dorinței lui fierbinți de a întîmpina minunata sărbătoare a tineretului lumii de la Varșovia cu cît mai numeroase succese, cu cît mai multe victorii.

Sportivii patriei noastre sînt fericiți să adauge acest succes darurilor pe care tineretul lumii le închină cu dragoste Festivalului de la Varșovia.

D. GÎRLEȘTEANU

Zeci și zeci de mii de tineri s-au întîlnit în spectaculoasele partide de fotbal. Învinși sau învingători, ei au trăit împreună clipe de tinerească bucurie. Și mulți s-au gîndit că acest prim pas în practicarea sportului îi va duce, mîine, pe stadioanele cu tribune mari, cu zeci de mii de spectatori...

JOCURI DISTRACTIVE

DIN TAINELE MATERIEI

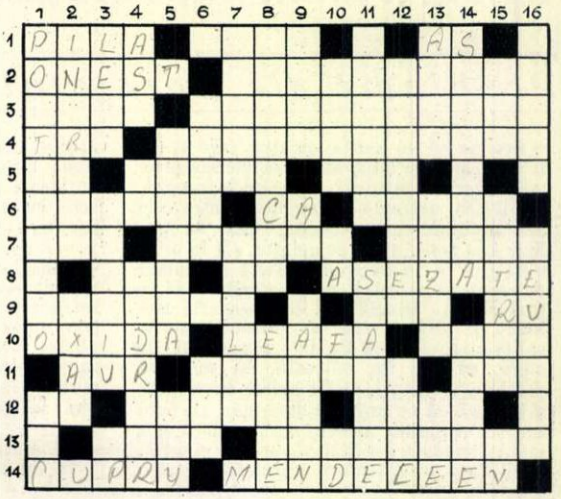

ORIZONTAL: 1) Cea atomică este folosită pentru producerea reacțiilor nucleare înlănțuite — Prefix folosit în chimia organică pentru a indica, în seria benzenică, derivații disubstituiți în 1,3 — Simbolul elementului cu nr. atomic 33. 2) Cinstit — Orice element al cărui nucleu atomic e instabil și se dezintegrează spontan, emițînd radiații. 3) A contesta — Ilustru savant francez, specialist în fizica atomică și cunoscut luptător pentru folosirea energiei atomice în scopuri pașnice (2 cuvinte). 4) Prefix folosit în știință și tehnică pentru a indica numeralul trei — Generator bazat pe energia obținută prin dezintegrarea nucleelor atomice. 5) Și (latinește) — A curăța țesături — ...de France, provincie în Franța. 6) Evidențiere — Simbolul elementului cu nr. atomic 20 — Piatră acră. 7) Monedă norvegiană — Prin folosirea în scopuri pașnice a energiei atomice, și acestea vor fi puse în mișcare prin dezintegrarea nucleară — Perete protector care absoarbe radiațiile, în vederea evitării acțiunii lor. 8) Înmulțit — Pentru — Aranjate. 9) Forța de legătură între doi atomi ai unei molecule — Pronume — Simbolul elementului cu nr. atomic 44. 10) A rugini — Salariu — Intenționat. 11) Elementul cu nr. atomic 79 — A amărî — Curat. 12) Simbol standardizat pentru anumite oțeluri — Prea sensibil — Suflă zefirul. 13) Ciolănos — Aparat care servește la obținerea particulelor elementare ce se întrebuințează la bombardarea și dezagregarea atomilor. 14) Element bun conducător de căldură și electricitate — Genialul savant rus care a alcătuit tabloul periodic al elementelor.

VERTICAL: 1) Ilustru savant sovietic, laureat al Premiului Stalin pentru lucrări în domeniul fizicii marilor energii — Fizician german (1787-1854) care a descoperit teoria matematică a curenților electrici. 2) Proprietatea corpurilor de a se opune schimbărilor de mărime sau de direcție a vitezei — Fixat în jurul unui ax. 3) Cele ale naturii și societății au caracter obiectiv, oamenii le pot cunoaște și folosi, dar nu le pot desființa — Aparat pentru deplasarea unor greutăți, de obicei pe verticală — Literă din alfabetul cirilic. 4) Astfel — La revedere — A transforma un curent electric alternativ într-unul continuu. 5) A sfîrși — Termen pentru moleculă-gram. 6) Compozitoare din R.P.R. — Exprimarea unei funcțiuni trigonometrice. 7) Greșeli — Curățat. 8) Tradus — Principii morale. 9) Salut — Simbolul elementului cu nr. atomic 99 — Mare naturalist englez (1809-1882) întemeietor al biologiei materialiste și al teoriei materialiste despre originea și evoluția speciilor (W=V). 10) Grup de atomi încărcați cu electricitate — Sînt (pop.) — Notă muzicală — Simbolul unui element absorbant de electroni folosit în pila atomică, element cu nr. atomic 48. 11) Parte a genunchiului — Laude trîmbițate. 12) A scurta o reacție chimică prin adăugirea unei substanțe — Zeu. 13) Unealta croitorului (art.) — Harnic — Fire. 14) A filtra — Creații. 15) Întreprindere Industrială Alimentară — Elementul cu nr. atomic 11 — Olimpia Vasilescu. 16) Bogăție — Particulă elementară folosită la bombardarea nucleelor atomice pentru dezintegrarea acestora.

SOLUȚIA STUDIULUI DE Radu VOIA

Prin **1...Rg3!** negrul sacrifică nebunul pentru a încerca să obțină remiza prin șahul perpetuu al turnului. Nu este bine 1...R:g2 (din cauza 2. Dg5+) **2. Dd6+** (2. Dg5+? Tg4 3. Dd2 remiză) **2... Rh4 3. D:g6** (Acum regele negru este „pat" și începe seria șahurilor turnului) **3...Td4+ 4. Rc7!** (Singurul cîmp. La 4. Re7? Td7+ șah etern); sau 4. Rc8? Tc4+ 5. Rb7 Tb4+ 6. Ra6 Ta4+ remiză) **4...Tc4+ 5. Rb6! Tb4+ 6. Rc5! Tc4+ 7. Rd5 Td4+ 8. Re5 Td5+ 9. Re4** Te5+ (9... Td4+ 10. Re3! și cîștigă) **10. Rf3 Tf5+** (10... Te3+ 11. Rf4!) **11. Re2 Te5+** (11... Tf2+ 12. Rd3 Td2+ 13. Rc3 **12. Rf1!!** (Numai trecînd prin acest „cîmp de fugă poate scăpa regele alb de șahuri, ajungînd pe unul din cîmpurile b2, c3, d4, e5 sau f4) **12... Te1+ 13. Rf2 Tf1+ 14. Re2** și regele alb ajunge pe unul din cîmpurile indicate mai sus și scapă de șahuri — albul cîștigă.

DEZLEGAREA JOCULUI DIN NUMĂRUL TRECUT

Stațiuni balneo-climaterice

ORIZONTAL: 1) Bodoc — Slănic. 2) A — Olănești — A. 3) Zizin — Nimic. 4) N — Amară — Ceri. 5) Ag — P — Icter — U6) Rd — Cură — Isf. 7) Herculane — Pd. 8) Eforie — Amyot. 9) Biborțeni — Na. 10) Ee. — Na — Strat. 11) Roise — Iatac. 12) Vîlcele — Țîne.

VERTICAL: 1) Bazna — Hebe — V 2) O — I — Grefieri. 3) Doză — Drob — Ol. 4) Olimp — Cronic. 5) Cană — Cuirase. 6) N — Rîuleț — El. 7) Se — Acră — Es — E. 8) Lsn — Tananți. 9) Atice — Emirat. 10 Nimeri — Y — Ați. 11) I — Ir — Spontan. 12) Căciulata — Ce.

COPERTA I: Minerul fruntaș Bexa Petru de la minele Petrila.

Fotografie de Tadeu CIOS

REDACȚIA: BUCUREȘTI PIAȚA SCÎNTEII Căsuța Poștală 7 Tel. 7.60.10 Int. 1788
ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.
PREȚUL ABONAMENTELOR 3 luni: 9 lei 6 luni: 18 lei un an: 36 lei

Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin". Planșele policromii executate la Fabrica de timbre-București.

Moda de toamnă

de Marta VIDA

Pentru primele zile de toamnă, rochia din două piese, fusta și bluza, precum și jachetele ușoare sînt îmbrăcămintea cea mai potrivită. Modelele pe care vi le prezentăm se caracterizează printr-o linie sobră. Se poate remarca garnitura de tighele. Bluzele 1 și 6 pot fi confecționate din poplin sau ballonseide.

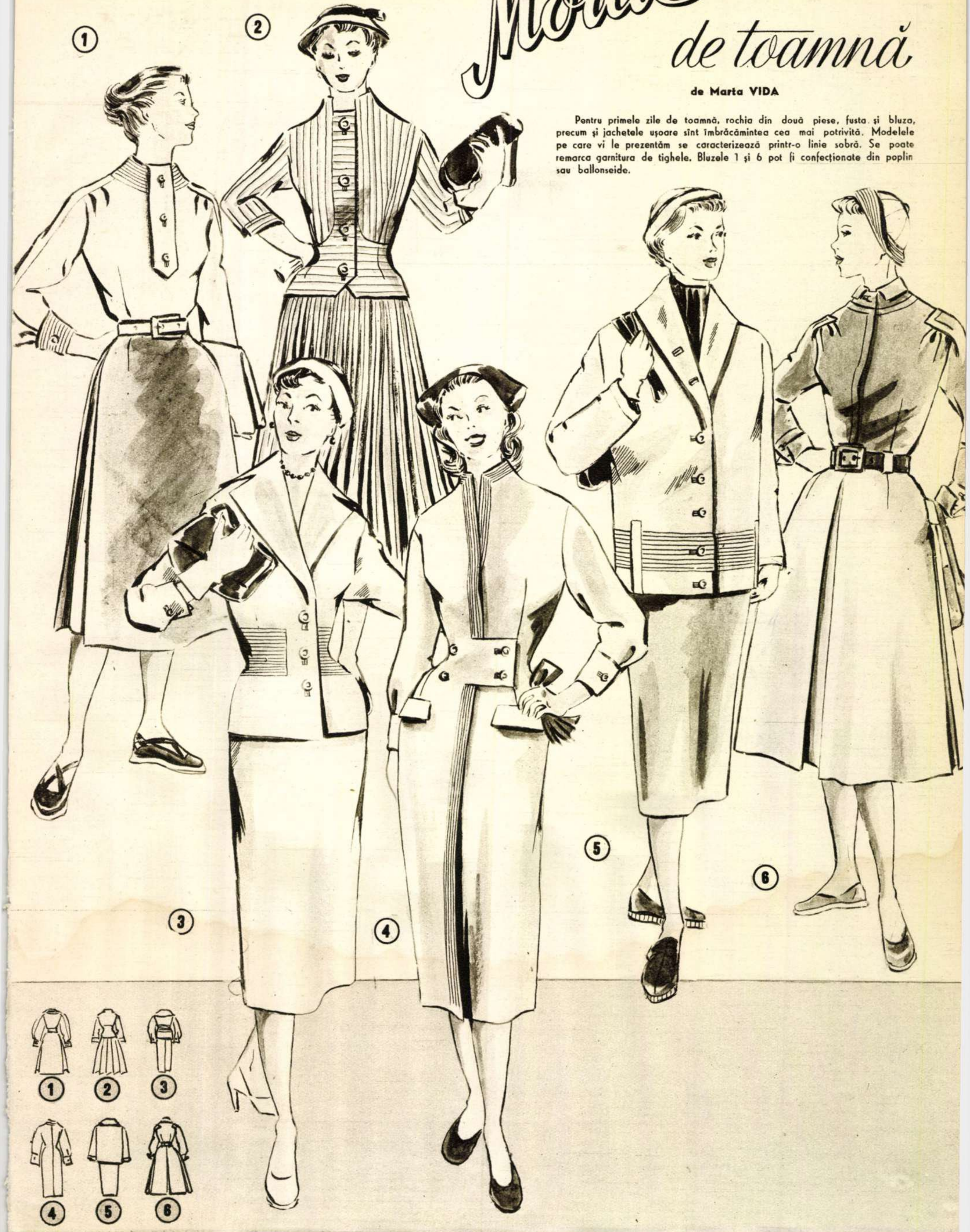

Bibl. Acad. Rep

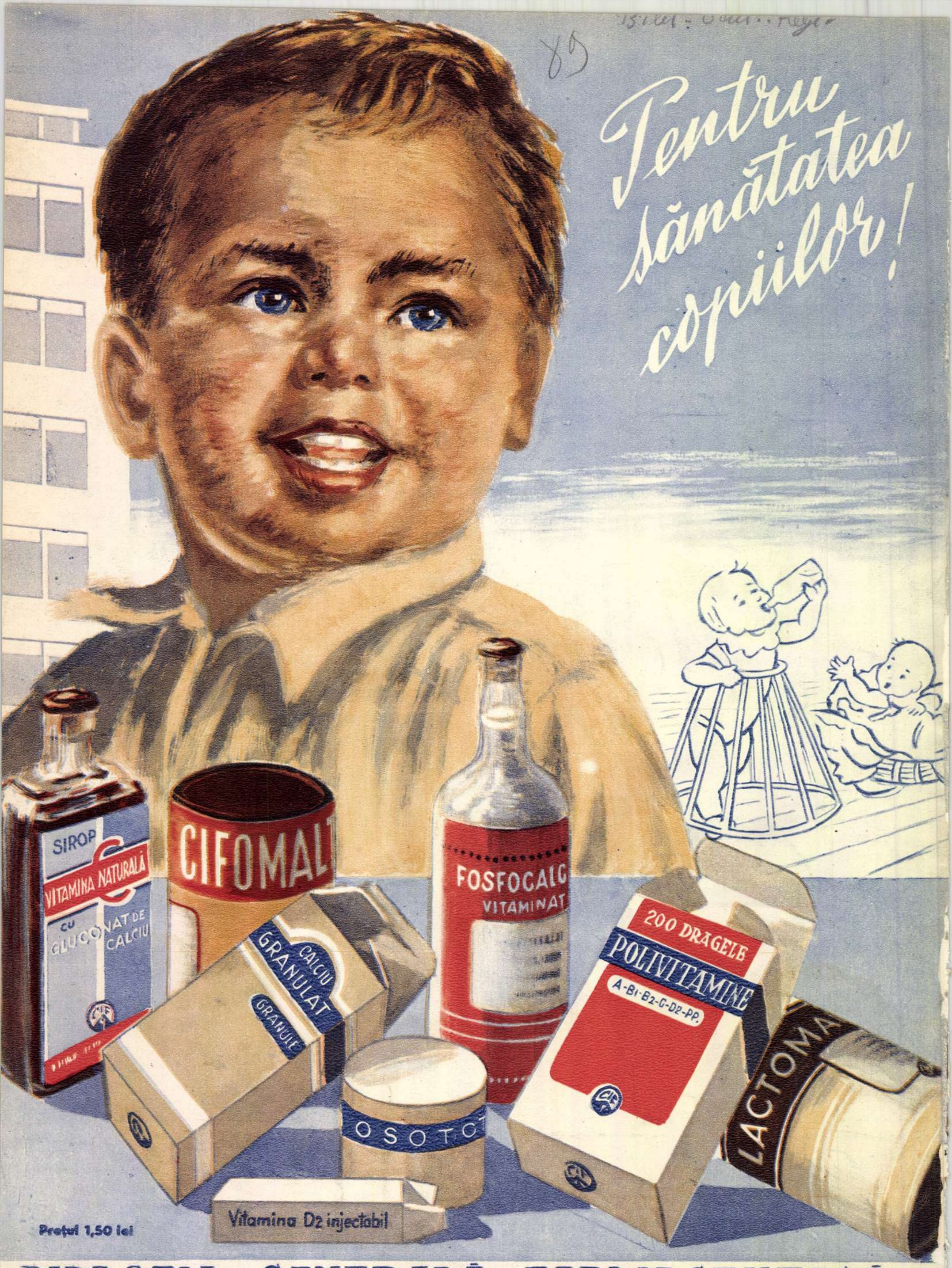
Pentru sănătatea copiilor!
SIROP
VITAMINA NATURALĂ
CU
GLUCONAT DE CALCIU
CIFOMALT
FOSFOCALC
VITAMINAT
CALCIU
GRANULAT
GRANULE
OSOTC
200 DRAGELE
POLIVITAMINE
A-B1-B2-C-D2-PP.
LACTOMA
Vitamina D2 injectabil

Prețul 1,50 lei

DIRECȚIA GENERALĂ FARMACEUTICĂ.

F

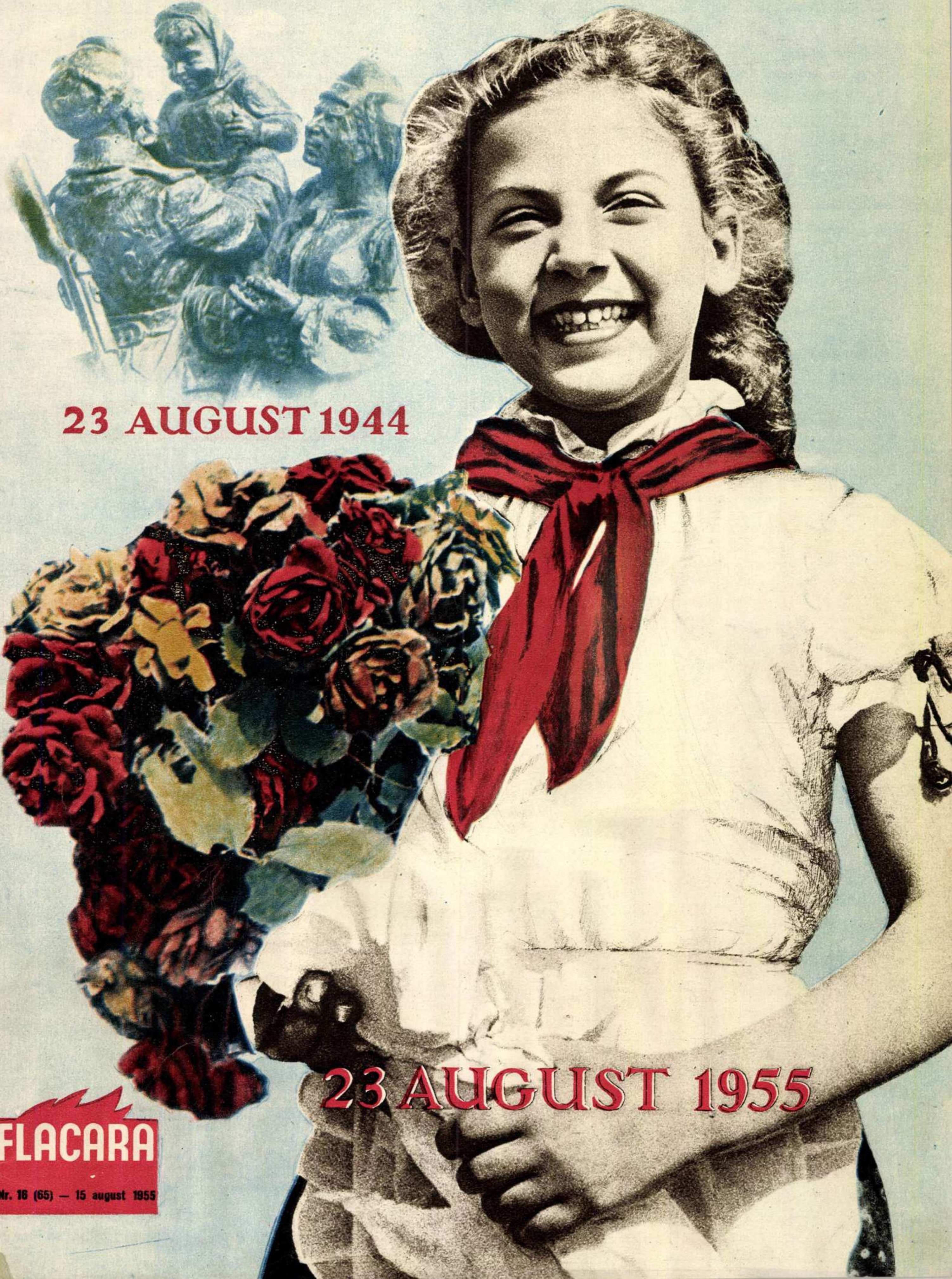

23 AUGUST 1944

23 AUGUST 1955

FLACARA

Nr. 16 (65) — 15 august 1955

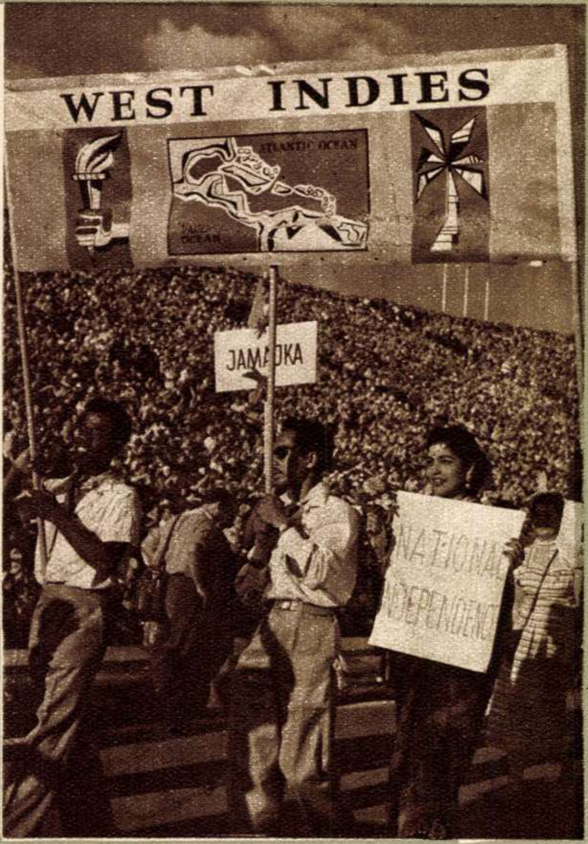
WEST INDIES
ATLANTIC OCEAN
JAMAICA
NATIONAL INDEPENDENCE

Şi tinerii din Indiile Occidentale şi-au trimis solii pentru a-şi exprima hotărîrea de a lupta pentru pace şi independenţa patriei lor.

Tinerii chinezi au adus cu ei pe stadion simbolicul lor dragon cu care au smuls ropote de aplauze zecilor de mii de spectatori.

Delegaţia tineretului japonez defilează cu inscripţia prin care se cere ca să nu se mai repete niciodată tragedia de la Hiroshima.

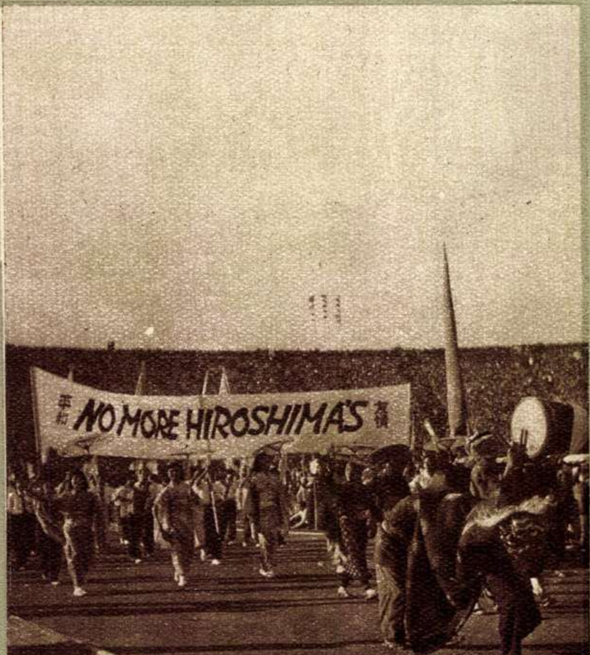
NO MORE HIROSHIMA'S

Coloana delegaţiei finlandeze păşeşte purtînd un podium cu piloane vii. Iar în faţa hărţii Finlandei, se desfăşoară un dans naţional.

Festiwal Фестиваль 联 欢 節 Festival تيفال

FLACARA

Proletari din toate ţările, uniţi-vă!

Nr. 16 (65) 15 AUGUST 1955 ANUL IV

REVISTĂ BILUNARĂ SOCIAL—POLITICĂ ŞI LITERAR—ARTISTICĂ

PRIETENIA nu cunoaşte graniţe

— *Însemnări din Varşovia* —

de **M. RADIAN**

Fotografii de I. HANANEL

Zburînd de o jumătate de oră peste teritoriul polonez, în avionul care poartă ziariştii romîni spre oraşul Festivalului, călătorii au început să devină nerăbdători. Unii vin pentru prima oară în capitala Poloniei şi sînt curioşi să vadă cum arată oraşul despre care se ţes atîtea legende. Alţii îl cunosc din diferite vizite făcute în anii aceştia şi îşi pregătesc bloc-notesurile, pentru a-şi nota noile impresii. Se fac comentarii, planuri. De o dată din depărtare, ca un sol al oraşului încă nevăzut, apare, şerpuind, firul alb sclipitor al Vistulei, pe care se zăresc din loc în loc ambarcaţiuni, instalaţii portuare, ştranduri pline de lume.

Nu avem prea mult timp să ne bucurăm de aceste peisaje frumoase, şi iată că în faţa noastră se desfăşoară panorama imensă a Varşoviei, în mijlocul căreia se înalţă, străpungînd înălţimile, fleşa Palatului Culturii, inaugurat zilele acestea, dar al poporului sovietic, şi căruia polonezii i-au dat numele marelui Stalin.

Oraşul se întinde pe o suprafaţă imensă, pe ambele maluri ale Vistulei, şi pare un uriaş şantier îmbrăcat în schele. De sus, se văd ca nişte jucării pitice excavatoarele, scările mobile, macaralele. În dreapta, în fund, se zăreşte uriaşa construcţie a noului stadion şi, din loc în loc, păduri de corturi şi parcuri imense de autocamioane. În aceste corturi, locuiesc tinerii ce deservesc administraţia Festivalului, precum şi zeci de mii de tineri polonezi ce vin din întreaga ţară, în serii de cîte 4 zile, pentru a participa, alături de reprezentanţii tineretului întregii lumi, la Festival.

Avionul face un semicerc, salutînd parcă Palatul Culturii, şi în cîteva minute coborîm pe aeroportul central al Varşoviei. Din prima clipă, facem cunoştinţă cu ospitalitatea polonezilor. Ni se oferă flori, răcoritoare, insigne şi, mai ales, un salut prietenesc în limba romînă.

Ceea ce ne-a izbit, în primul moment, în Varşovia a fost faptul că oraşul era foarte puţin decorat; aceasta spre deosebire de festivalurile anterioare, spre deosebire de înfăţişarea ce o aveau în ajunurile acestor festivaluri oraşele-gazdă: Bucureşti, Berlin, Budapesta. Aceas-

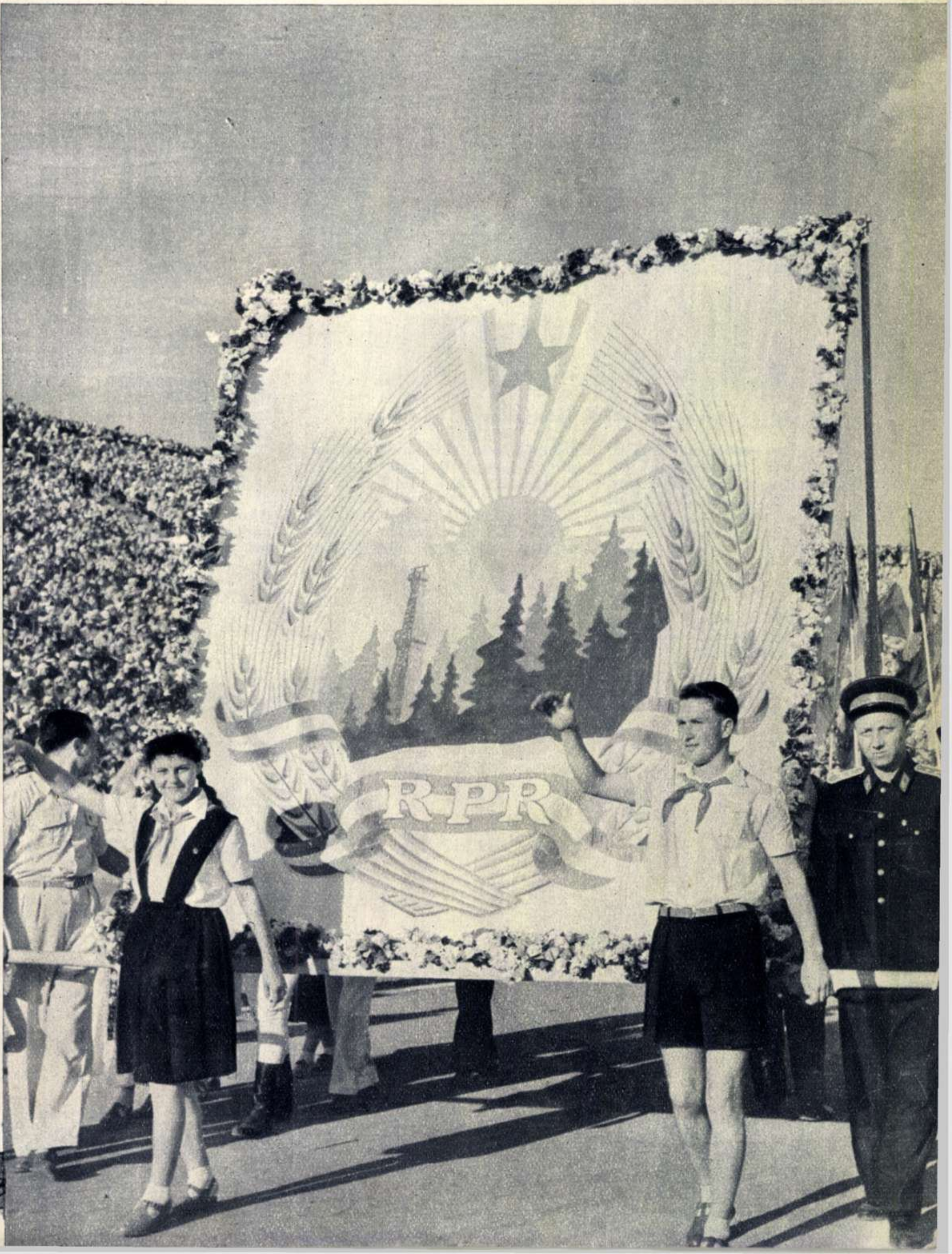

Stema R.P.R., purtată cu mîndrie în capul coloanei tineretului nostru.

Festival Fe

ta a fost prima noastră surpriză, dar a fost de scurtă durată. În ultimele 24 de ore înaintea Festivalului, Varșovia a suferit o adevărată metamorfoză, îmbrăcînd straie strălucitoare de sărbătoare. (Am aflat mai apoi că, din cauza ploilor dese ce au căzut în ultima vreme, organizatorii Festivalului au luat hotărîrea să decoreze orașul în ultimul moment, pentru a feri de intemperii afișele, panourile, flamurile pregătite din vreme). Și iată că, în ajunul Festivalului, orașul a devenit de nerecunoscut.

Autobusele ne-au lăsat în fața masivei clădiri a hotelului „Varșovia", în care urmau să fie găzduiți ziariștii veniți la Festival. De altfel, aici se află și Casa presei, care are la dispoziție condiții minunate. Holurile hotelului sînt pline de ziariști, fotoreporteri, reporteri cinematografici, de radio și de televiziune, agitați, din principiu grăbiți, vorbind zgomotos. Recunoaștem printre ei mulți ziariști care au fost și la Festivalul de la București. De altfel, numărul lor mare — 600 de ziariști reprezentînd zeci de agenții de presă și sute de ziare — demonstrează de la sine atenția pe care opinia publică mondială o acordă din ce în ce mai mult acestei tradiționale sărbători a tineretului lumii.

Serviciul de presă este ireproșabil organizat. În hotel, funcționează oficii poștale, telegrafice, telefonice, un aparat de interpreți, agenții de informații, librării și biblioteci, servicii pentru organizarea excursiilor și procurarea biletelor, săli de lucru liniștite, un aparat care editează un buletin în mai multe limbi, un parc de mașini puse la dispoziția gazetarilor... Dar, mai ales, afli aici mulți tovarăși polonezi plini de voie bună, gata să-ți dea o mînă de ajutor pentru rezolvarea oricăror probleme.

Tribuna oficială în momentul deschiderii Festivalului Mondial al Tineretului și Studenților de la Varșovia. În dreapta, pe primul plan, tovarășul Boleslaw Bierut, prim secretar al Partidului Muncitoresc Unit Polonez; la microfon, premierul J. Cyrankiewicz; în stînga, mareșalul Poloniei K. Rokossowski.

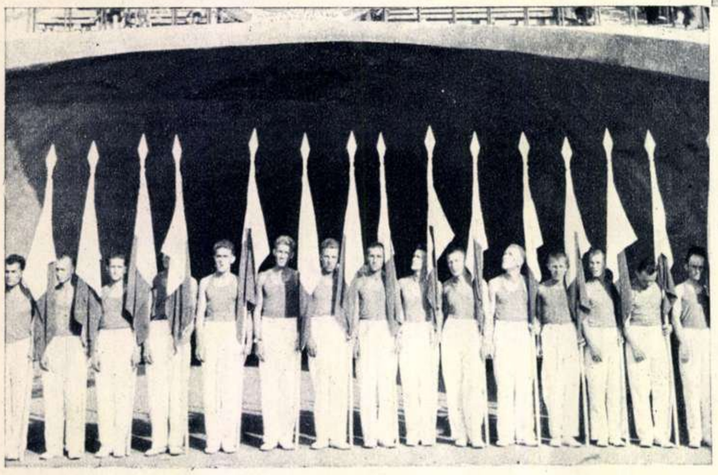

Stegarii polonezi la solemnitatea începerii întrecerilor sportive ale Festivalului.

Monumentul viu al neînvinsei Polonii

Sîntem repede cazați și în mai puțin de jumătate de oră putem să cutreierăm Varșovia. Admirăm numeroasele străzi largi. Adevărate magistrale, cu plopi tineri pe margine, cu blocuri noi în opt și zece etaje, multe dintre ele încă la roșu. Foarte multe șantiere de construcții. De altfel, în ceea ce privește noul chip al Varșoviei, ghidul nostru ne informează că el este cu totul diferit de cel al vechii Varșovii. Iată, de pildă, strada Jerozolimska, pe care se află hotelul nostru, un bulevard larg de 50 de metri. Înainte de război, se afla aici îngusta stradă Swietokrzyska — întesată cu multe anticariate. Ghidul ne arată și o fotografie a acestei străzi, luată înainte de război, apoi una de după război, cînd din stradă nu mai rămăseseră decît mormane de moloz. Iar astăzi avem înaintea ochilor o magistrală modernă!...

Strada aceasta nu constituie o excepție. Varșovia a ieșit din război distrusă ca nici un alt oraș din lume. Însă orașul nu-și ascunde rănile. Astăzi, desigur, s-au vindecat foarte multe din ele. Mărturie stau noile străzi, noile clădiri monumentale. În același timp, sute de panouri fotografice, așezate la răscruci de străzi sau în piețe, redau imagini ale lucrărilor executate din 1945 pînă astăzi, mai ales ale celor de după 1950, an în care a început planul sesenal al R.P. Polone. Totul constituie o mărturie a marii năzuințe de pace a poporului polonez, a forței sale uriașe și a perseverenței cu care învinge greutățile. Faptele arată tineretului lumii că un popor care luptă, niciodată nu poate fi nimicit. Varșovia trăiește astăzi mai tînără și mai frumoasă ca oricînd. Dar rănile sale încă nelecuite ajută celor care n-au suferit ororile războiului să vadă concret urmările tragice ale acestuia și să-și întărească eforturile în lupta pentru pace.

De altfel, astăzi, artiștii decoratori polonezi, a căror inventivitate și spirit creator ne sînt cunoscute, s-au priceput de minune să scoată în evidență aceste monumente vii. Pe casele nou construite, se află lozinci mari, ca, de pildă, cea de pe Krakowskie Przedmiescie, prin care tinerii polonezi vestesc victoria lor; în alte părți, pe ruinele unor clădiri, s-au fixat imense panouri, ca cele de pe strada Marszalkowska (unul din ele poate fi văzut în fotografia din pag. 4), chemînd la luptă împotriva războiului. Mii de tineri se opresc în fața aces-

31 iulie 1955—Stadionul „A zecea aniversare" în timpul deschiderii Festivalului.

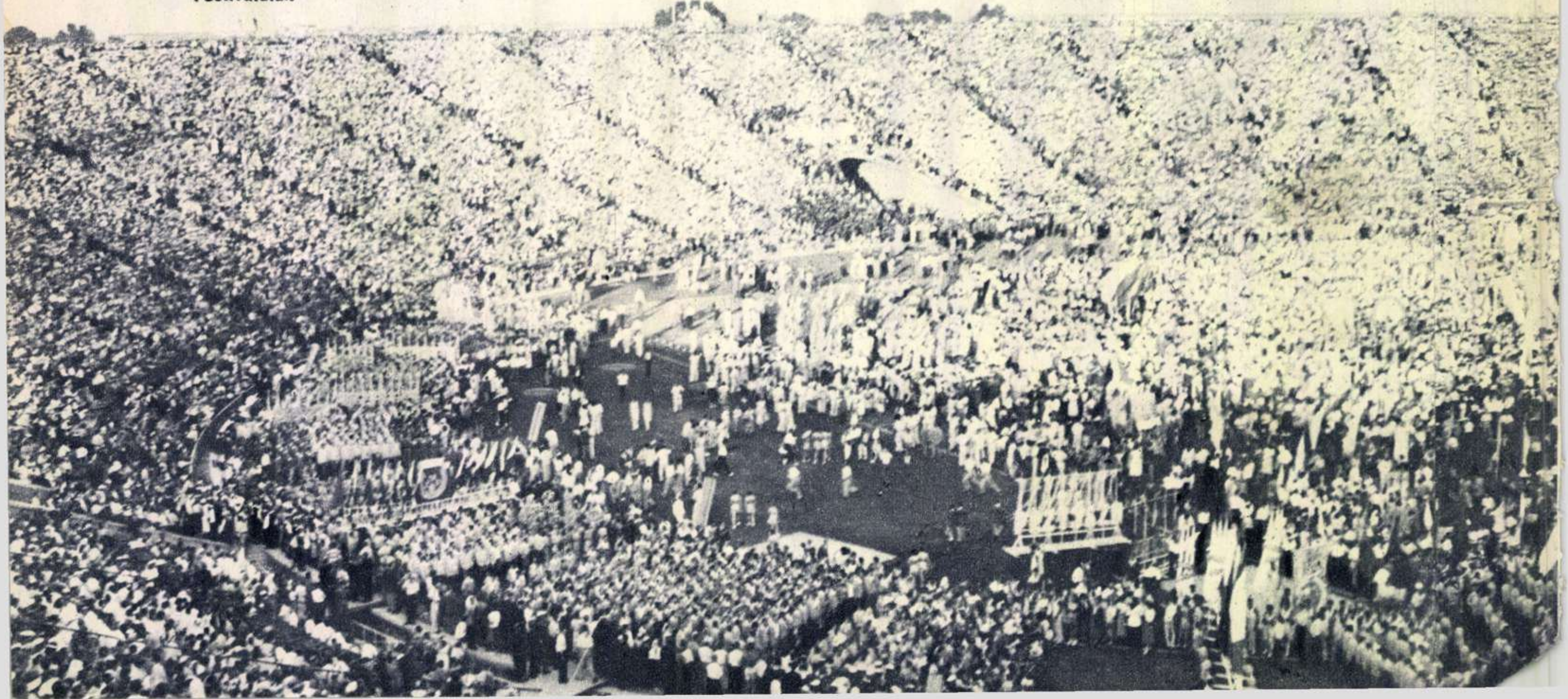

tor panouri și fără îndoială că învață multe din ele.

O grijă deosebită acordă polonezii păstrării tradițiilor culturale. Dragostea varșovienilor pentru orașul lor a dus la reclădirea orașului vechi, așa cum arăta el cu veacuri înainte. Dar despre aceasta voi vorbi într-un alt reportaj.

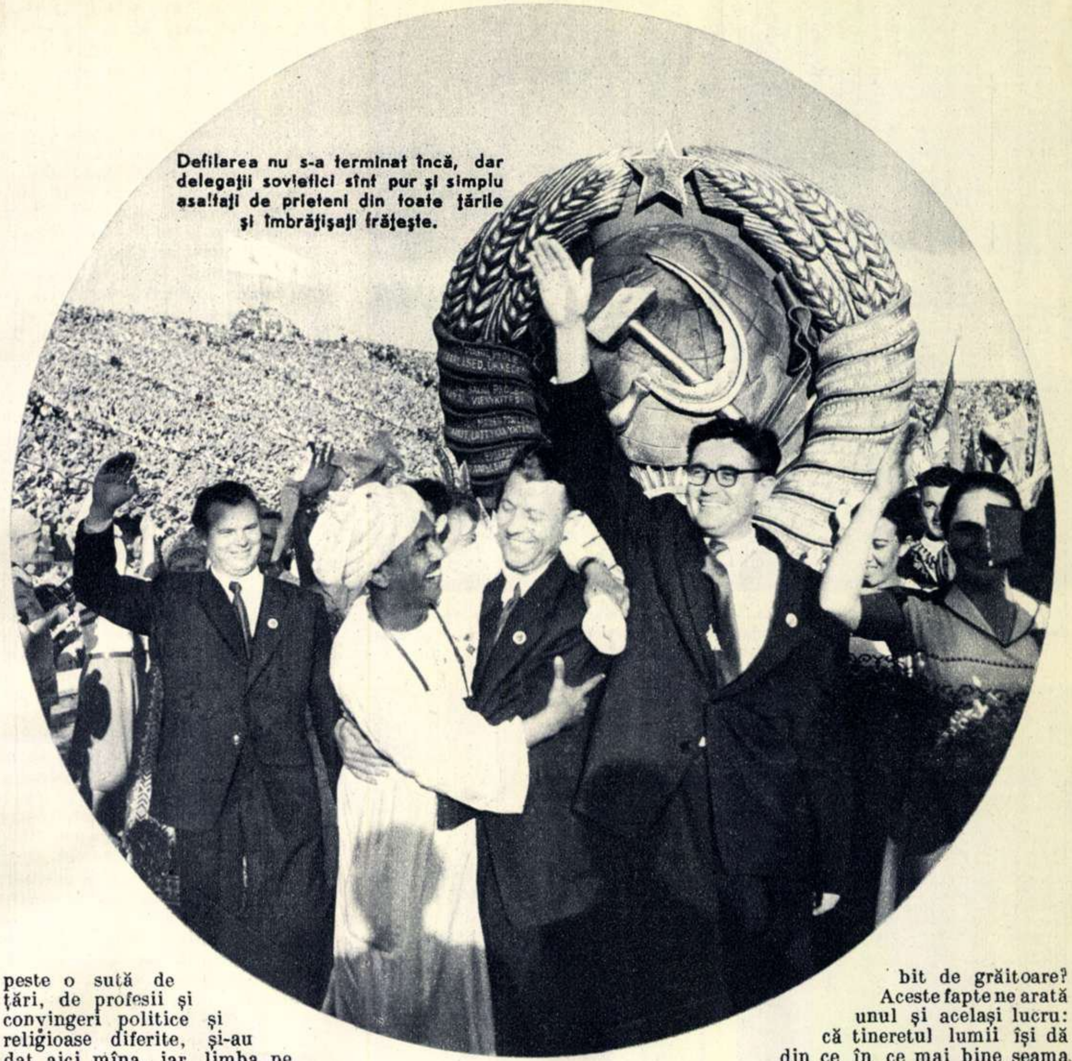

Defilarea nu s-a terminat încă, dar delegații sovietici sînt pur și simplu asaltați de prieteni din toate țările și îmbrățișați frățește.

În ziua deschiderii Festivalului

Duminică după-amiază stadionul „A zecea aniversare“ a fost martorul unor manifestări de genul acelora pe care însăși istoria le cunoaște în rare și foarte puține ediții. Mulți dintre cititori își amintesc, desigur, de deschiderea Festivalului de la București. Lucrurile s-au petrecut aici întrucîtva la fel. Dar numai întrucîtva. Și aceasta pentru că în acești doi ani mișcarea de tineret a crescut și s-a adîncit, iar F. M. T. D. și-a întărit mult activitatea închinată apărării tinerei generații.

Încă de la prînz, în marea Piață Stalin, se adunaseră și se încolonaseră, zecile de mii de delegați, iar pe marginea drumului se strînseseră, pe străzile ce duc spre stadion, sute de mii de varșovieni. Aici, în Piața Stalin, și mai apoi pe stadion, am avut prilejul să observ că Festivalul cuprinde cercurile cele mai deosebite ale tinerilor din toate țările, pe care năzuința comună spre pace și prietenie i-a adus aici să făurească unitatea care va garanta împlinirea acestor idealuri. Este de ajuns să dau cîteva exemple, pentru ca cititorul să fie edificat asupra acestor lucruri. În Piața Stalin, am întîlnit, de pildă, alături de funcționara Coleen Prolter, membră a tineretului laburist din Sydney-Australia, pe tînărul inginer prezbiterian Simons, pe comunistul canadian William Biley, pe danezul I.C. Hansen, membru al organizației pentru un guvern mondial, pe tînărul preot budist Rajandra Sigat, pe Mary Nicole, membră a unui club de șah din cantonul Geneva din Elveția, pe profesoara — independentă — Hellen Madden și alături de ea pe tînăra profesoară comunistă Tina Davey, pe cunoscutul japonez Jukio Matoyasu, alături de comsomolista Sergheeva, muncitoare la o uzină din Leningrad. Tineri din peste o sută de țări, de profesii și convingeri politice și religioase diferite, și-au dat aici mîna, iar limba pe care au vorbit-o a fost aceeași limbă de pace și înțelegere între popoare. Aproape în toate discuțiile avute cu aceștia au revenit în cuvîntul lor numele Genevei, rezultatul recentei conferințe a șefilor celor patru guverne și speranțele ce și le pune omenirea în rezolvarea cu succes pe viitor a problemelor dezarmării, ale interzicerii armelor atomice, creării unui pact de securitate între toate țările Europei. Dar oare faptul că pentru prima dată reprezentanții tineretului din R.D. Germană și din Republica Federativă Germană au defilat în fața zecilor de mii de spectatori într-un singur grup, sau faptul că multe delegații din țările capitaliste și coloniale au fost mai numeroase și mai reprezentative decît la toate celelalte Festivaluri — nu sînt ele însele deosebit de grăitoare?

Aceste fapte ne arată unul și același lucru: că tineretul lumii își dă din ce în ce mai bine seama că dacă el se va uni, șansele dușmanilor omenirii de a provoca un nou război devin minime!

★

Doresc să aduc o imagine a celor ce s-au petrecut pe stadion. Aș vrea însă mai întîi să scriu cîteva impresii de la manifestarea de deschidere a Festivalului.

Tineri de pretutindeni au vizitat cu interes pavilionul romînesc din cadrul Expoziției documentare internaționale a Festivalului.

În primul rînd: combativitatea crescîndă a tineretului lumii. Am avut prilejul să văd ultimele festivaluri și asigur cititorul nostru de această realitate;

în al doilea rînd: dragostea cu

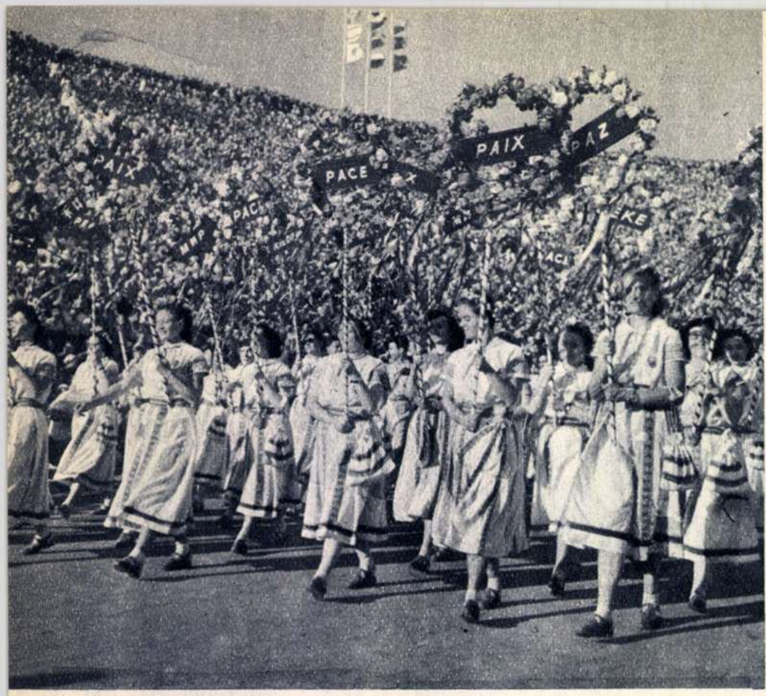

În toate limbile, pace înseamnă viaţă, fericire. Ghirlandele de flori ale tinerilor din delegaţia R.P.R. arată că tineretul patriei noastre poartă în inima sa acest minunat cuvînt scris în zeci de limbi.

În pas bărbătesc, trec sportivii din R.P.R. În cadrul întîlnirilor sportive prieteneşti, ei au cucerit numeroase victorii.

Iată-l şi pe delegatul indian Jayaswal Misrilal, care a pornit să facă ocolul pămîntului pe bicicletă.

Trec solii tineretului din Africa neagră, luptători împotriva jugului colonialist.

Primele întîlniri ale actorului romîn Mircea Crişan în oraşul Festivalului.

Delegaţiile tineretului lumii pe una din străzile Varşoviei, în timpul Festivalului.

Se poate oare ceva mai grăitor ca această imagine a tragediei războiului?

care au fost primite, de către tineretul ţărilor capitaliste, delegaţia tineretului sovietic şi delegaţiile ţărilor democrat-populare. Am fost în apropierea delegaţiei engleze cînd tinerii sovietici au intrat pe stadion, am fost martorul unui spectacol unic care explică într-o anumită măsură de ce au fost nevoite forţele războiului să dea înapoi în faţa forţelor păcii. Tinerii sovietici au fost literalmente purtaţi pe sus de englezi şi francezi, care scandau saluturi în limba engleză, rusă şi franceză. Nu numai englezii şi francezii, dar şi vietnamezii, indonezienii şi egiptenii, spaniolii şi nigerienii; toţi laolaltă au manifestat fierbintea lor dragoste faţă de tineretul sovietic şi tineretul democraţiilor populare. Aici trebuie remarcată şi acea scenă plină de semnificaţie cînd delegaţia americană şi-a alăturat steagul delegaţiei sovietice, manifestînd alături pe stadion;

în al treilea rînd: dragostea de care se bucură tineretul nostru peste hotare. Fiecărui cetăţean al ţării noastre i-ar fi crescut inima de bucurie văzînd felul cum au fost primiţi pe stadion tinerii romîni. Au răsunat puternic saluturile: „Trăiască Bucureşti", „Trăiască Romînia". Iar tinerii noştri au defilat aşa cum îi cunoaşteţi cu toţii: calzi, plini de viaţă şi voioşi, îmbrăcaţi în minunate costume, ridicînd tribunele în picioare prin entuziasmul fierbinte ce l-au stîrnit. Aş fi vrut ca în acele clipe să pot avea un televizor, pentru ca nu numai noi, cei cîţiva gazetari romîni, dar şi voi, dragi cititori, să fiţi mîndri şi bucuroşi de succesul tineretului nostru, care are nenumăraţi prieteni în toate colţurile pămîntului, prieteni care îi cunosc hărnicia, destoinicia şi năzuinţele sale paşnice;

în al patrulea rînd: felul cum se orientează şi apreciază tineretul lumii lupta popoarelor pentru apărarea libertăţii naţionale, pentru pace. Delegaţii ca ale Vietnamului, Germaniei, Guatemalei, Marocului, au fost primite cu ovaţii şi saluturi calde de îndemn în lupta lor pentru apărarea unităţii popoarelor, a păcii şi libertăţii;

în al cincelea rînd: faptul că tinerii din toate ţările îşi iubesc cultura lor naţională. Toate delegaţiile au defilat în costume naţionale, în dansuri şi cîntece populare, ce proslăveau cultura fiecăruia dintre popoarele reprezentate la Festival;

în sfîrşit, locul şase: aici ai putut să-ţi dai seama cît de fericiţi sînt unii dintre tineri, cît de grea este viaţa altora. Delegaţiile masive ale tineretului Uniunii Sovietice şi ţărilor de democraţie populară, ale căror cîntece şi dansuri răsunau şi izbucneau cu totul alt fel decît cîntecele şi dansurile ce exprimă lupta, năzuinţele şi suferinţele tineretului ţărilor coloniale şi dependente. Toţi tinerii lumii văd în tineretul ţărilor noastre însuşi viitorul lor luminos, şi asta îi întăreşte, fără îndoială. Timp de cîteva ore a durat manifestaţia de deschidere. Au urmat apoi discursurile, zeci de mii de porumbei s-au înălţat şi rotit deasupra stadionului, după care tineretul polonez, care s-a întrecut pe sine însuşi în organizarea întregii manifestaţii, a oferit un spectacol unic, prin măreţia şi frumuseţea sa, 2600 de artişti, dintre care aproape 2000 dansatori amatori, au invadat gazonul imensului stadion, executînd apoi cu graţie şi cu o precizie uimitoare o suită de dansuri populare poloneze. Ochii tuturor se desfătau literalmente de frumuseţea dansului pe cai din voievodatul Kracoviei, de „harapnicele" specifice voievodatului Poznan (care seamănă mult cu un dans moldovenesc de al nostru), de frumuseţea dansului păpuşilor vii, specific Sileziei, de „oberek-uk" polonez, un dans uimitor de iute. Şi cu aceasta s-a terminat una dintre cele mai frumoase zile ale întîlnirii tineretului de la Varşovia.

(În numărul viitor: Tineretul romîn la Festival).

Cîtă dragoste de viaţă pe chipul acestor reprezentante ale minunatului tineret sovietic!

EXPORTĂM...

reportaj de **L. GODEANU**

„Din ciment romînesc se construiesc case trainice“, se spune în străinătate; de aceea, cimentul nostru este tot mai mult cerut pe piața internațională.

Căpitanul portului Constanța, Spiru Teodoru, un om de o jovialitate rar întîlnită, a primit cu multă căldură să ne însoțească. De altfel, nu era pentru prima oară cînd apelam la dînsul. Treburile de reporter ne-au adus deseori în port încît, cunoscîndu-ne de multă vreme, între noi s-au stabilit relații amicale.

Și de astă dată el ne-a întîmpinat cu obișnuita și consacrata expresie:

— Ei, ce vînt v-a mai adus pe la noi?

In vocabularul navigatorilor, aceste cuvinte au semnificația unui „bine-ați venit!“ Iar zîmbetul larg și promițător al căpitanului Spiru Teodoru însemna pentru noi un fel de asigurare că vizita în portul Constanța ne va aduce multe lucruri interesante.

Intr-adevăr, la cheiuri erau ancorate numeroase vase sub pavilioane străine și vase ale flotei maritime comerciale romînești. La dana 13, macarale uriașe încărcau saci de ciment direct din vagoane în calele cargourilor. Remorcherul „Filimon Sîrbu“, ferindu-se parcă de obstacole invizibile, se mișca anevoie, trăgînd un vapor la prora căruia am citit: „Ileri“-Istanbul. Din fața gării maritime o pilotină pleca în larg să întîmpine petrolierul finlandez „Inga“, care-și anunțase sosirea printr-o radiogramă. Două sunete lungi de sirenă lansate de pe bordul unui vas chemau șalupa să ia la uscat marinarii învoiți de comandant. „Allstern“ — un cargo sub pavilion libanez — părăsea portul trecînd încet dincolo de linia farului...

Pavilioane

Șalupa care ne-a fost pusă la dispoziție spinteca cu viteză apa, lăsînd în urmă o dîră spumoasă. Prin fața noastră se perinda tabloul viu al muncii neîntrerupte desfășurate de marinari, docheri, macaragii, de sute și sute de lucrători ai portului. Aci, uruitul greu al utilajelor folosite la încărcarea și descărcarea vaselor nu încetează nici o clipă. Cîntecele despre liniștea ce se așterne în port o dată cu lăsarea serii, despre luminile care se aprind una după alta în timp ce zgomotele zilei se pierd în depărtarea și întunericul nopții, sînt bune doar pentru visători. In port viața clocotește puternic nu numai ziua, ci și noaptea. Traficul din ce în ce mai intens mobilizează oamenii la lupta pentru cîștigarea fiecărui ceas, fiecărui minut.

— Deși imediat după 1944, traficul scăzuse pînă aproape la zero — ne-a spus căpitanul Spiru Teodoru — acum se poate vorbi de un trafic care în multe privințe a depășit pe cel antebelic... Vedeți — a continuat însoțitorul nostru, arătîndu-ne diversitatea pavilioanelor arborate de pupa vaselor — aceasta este cea mai elocventă dovadă. Eu nu sînt economist și, deci, n-am să vă vorbesc ca atare. Sînt însă marinar și, după vasele care intră și pleacă din portul nostru, vă mărturisesc că niciodată Romînia nu a avut legături comerciale cu atîtea state cu cîte are astăzi...

Căpitanul portului Constanța avea dreptate. Trecînd cu șalupa de-a lungul cheiurilor, vedeam ancorate vapoare din porturile Italiei, Libanului, Turciei, Greciei, Angliei, Franței, Uniunii Sovietice, Norvegiei, Finlandei, Poloniei, Siriei, Indoneziei, Bulgariei, Germaniei occidentale... Pavilioanele lor, fluturînd în adierea ușoară a brizei marine, simbolizau parcă faptul că state cu regimuri politice și sociale diferite pot coexista pașnic unele alături de altele, colaborînd tot mai strîns pe plan economic. Iar vasele ce părăseau portul arătau că țara noastră, fosta țară „eminamente agricolă“ de sub călcîiul burghezo-moșierimii, a devenit azi o forță industrială, exportatoare a nenumărate produse.

In afara legăturilor comerciale existente între țara noastră pe de o parte, și Uniunea Sovietică și democrațiile populare pe de altă parte, un loc important îl ocupă comerțul cu celelalte state. Numai între anii 1950-1954, schimburile de mărfuri între țara noastră și țările occidentale au crescut cu 50%.

In curînd vasul „Ileri“, sub pavilion turc, va ridica ancora și mașinile romînești vor pleca spre tîrgul din Izmir.

ILERI
ISTANBUL

Lăzile sînt gata pentru expediere.

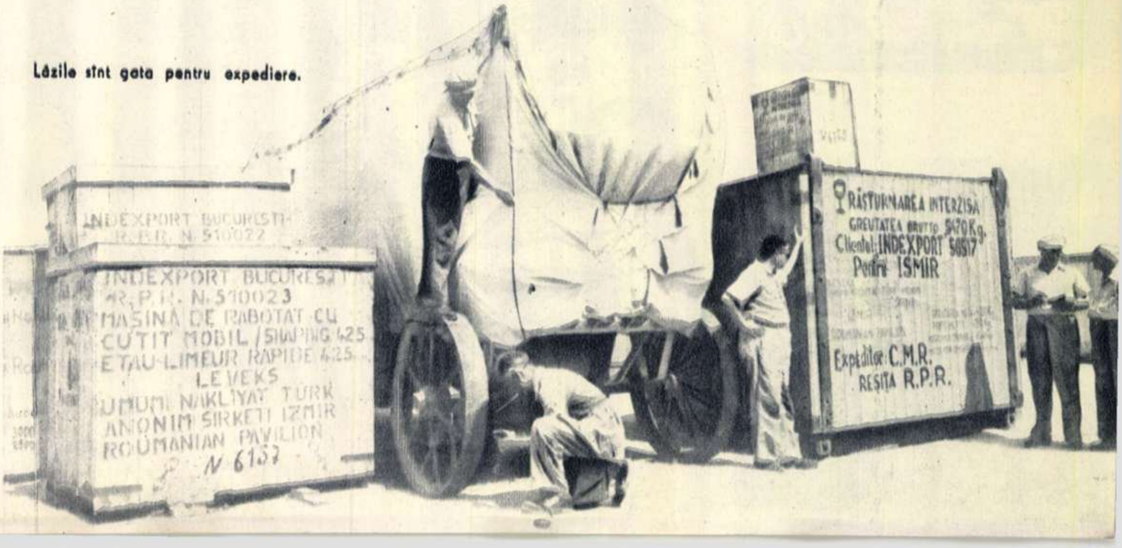

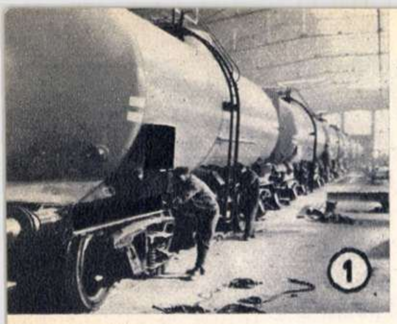

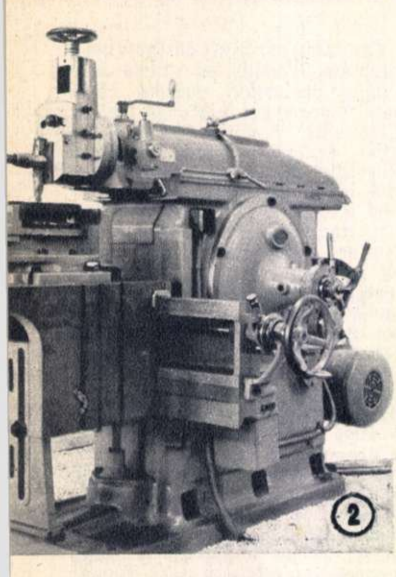

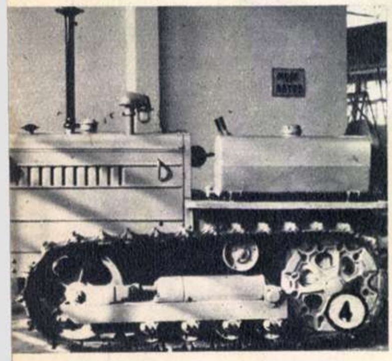

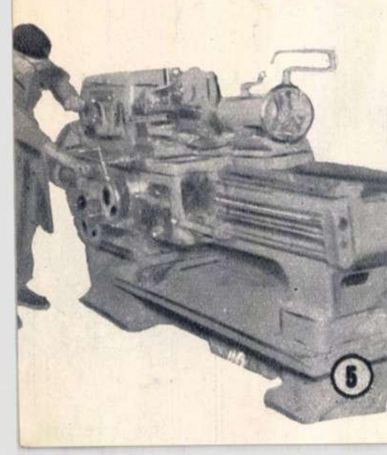

La acordurile şi convenţiile vechi încheiate cu Elveţia, Italia, Finlanda, Belgia, Austria, în 1954 s-au adăugat noi acorduri cu Franţa, Danemarca, Norvegia, Grecia, Turcia, Islanda etc. In cursul anului trecut, R.P.R. a întreţinut relaţii comerciale cu peste 50 de ţări de pe toate continentele. Un acord comercial a fost încheiat anul acesta cu R.P.F. Iugoslavia, iar în momentul de faţă se poartă tratative la Londra în vederea semnării unui acord comercial între R.P.R. şi Anglia.

Produsele romîneşti merg în întreaga lume. Ele pot fi găsite pe piaţa ţărilor din Orient ca şi în China populară, în Finlanda ca şi în Elveţia sau America de Sud.

Portul Constanţa ne punea deodată în faţă geografia ţărilor spre care se îndrepta exportul nostru. La danele de petrol încărcau finlandezul „Inga“, israileanul „Yarkon“ şi vestgermanul „Winetou“; vasele „Aeolos“ — pavilion Costa Rica — „Laconia“, grecesc, corabia siriană „Kaled“, luau produse ale industriei noastre forestiere pentru ţările Orientului Apropiat şi Mijlociu; cargoul „Dorado“ — pavilion panamez — se pregătea să înceapă încărcarea cimentului pentru Indonezia; vasul turcesc „Tanar“ era manevrat la dana de utilaje pentru a-şi completa tonajul cu produse ale industriei noastre grele; alte vase luau cereale, sticlă, tractoare şi diferite maşini agricole, motoare electrice şi utilaje petrolifere, produse chimice...

Niciodată înainte de război n-a trecut prin portul Constanţa o asemenea varietate de mărfuri. Exportul Romîniei se limita în trecut la petrol, cereale, cherestea. In anul 1938, de exemplu, din volumul total al exportului doar 1,75% erau produse industriale şi 98,25% materii prime.

Faima produselor romîneşti

Ne-am oprit cu şalupa la dana unde se afla petrolierul finlandez „Inga“. Inainte de a urca la bord, am admirat de pe chei construcţia masivă, dar în acelaşi timp elegantă a vasului. Incărcarea se terminase. In cabina comandantului L. Mattsson, se mai găseau M. Mărculescu, delegatul Oficiului de control al mărfurilor, şi Mihai Constantinescu, funcţionar la „Petrolexport“. Se semnau actele: „Inga“ încărcase aproape 10.000 tone păcură şi 5.500 tone motorină.

L. Mattsson ne-a primit cu amabilitate. Aceasta este a treia cursă pe care o face în portul nostru.

— Petrolul romînesc are o veche tradiţie în ceea ce priveşte calităţile sale — ne-a spus comandantul petrolierului finlandez.

Cuvintele lui ne-au amintit de convorbirea pe care am avut-o în toamna anului trecut cu Arstilla E. Allan, reprezentant al unui minister din Finlanda, venit la Bucureşti să trateze încheierea a noi contracte pentru sporirea livrărilor romîneşti de petrol. Oaspetele finlandez releva renumele petrolului romînesc pe piaţa internaţională şi faptul că, în prezent, Romînia a înlocuit exportul de petrol brut cu exportul întregei game de produse petrolifere derivate: benzine cu cifră octanică ridicată, uleiuri, vaseline, parafine, bitumuri etc.

Satisfacerea cererilor crescînde de petrol romînesc pe pieţele engleză, franceză, egipteană, vestgermană, precum şi contribuţia importantă a R.P.R. la acoperirea necesităţilor ţărilor din lagărul socialismului au avut drept urmare creşterea exportului de produse petrolifere. Acesta a atins în anul 1954 nivelul de 198,85% faţă de cel din 1953.

O faimă nu mai mică o cunoaşte peste hotare şi lemnul romînesc. Zilnic în portul Constanţa, se încarcă stive uriaşe de cherestea şi produse prelucrate din lemn. Vase de tonaj mare ca şi micile corăbii turceşti transportă produsele industriei noastre forestiere în numeroase ţări din Orientul Apropiat, Europa Occidentală, precum şi peste ocean.

Dacă treci pe lîngă terenurile din port unde este stivuită cheresteaua, un miros puternic de esenţe de lemn îţi dă impresia că respiri, o dată cu aerul sărat al mării, aerul ozonat al regiunilor împădurite.

— De cîţiva ani vasul nostru transportă numai cherestea — ne-a spus Mircea Nicolau, comandantul cargoului romînesc „Constanţa“. Cumpărătorii ne roagă întotdeauna să transmitem mulţumiri întreprinderii „Exportlemn“...

— Acum ce itinerariu aveţi?

— Am luat cherestea pentru Limasol şi Famagusta. Din Cipru, mergem la Alexandria, unde încărcăm bumbac şi alte mărfuri pentru ţara noastră.

Alte vapoare încărcau produse pentru Italia, Anglia, Germania occidentală. Ni s-a arătat un număr din revista londoneză „The Timber Trades Journal“ care relata şi ea că lemnul romînesc apărut pe piaţa engleză formează o adevărată atracţie pentru cumpărătorul englez.

La „Exportlemn“, am avut prilejul să citim o scrisoare trimisă de societatea italiană C.I.L.S.A.-Neapole, în care, exprimîndu-şi mulţumirea faţă de cheresteaua livrată, se arăta în încheiere: „Ne exprimăm satisfacţia şi dorinţa de a stabili cu dvs. o colaborare cît mai strînsă, ceea ce va contribui la o mai bună desfacere a mărfurilor romîneşti pe piaţa noastră“.

Cîteva ore mai tîrziu, aflîndu-ne pe puntea vasului italian „Stella Alpina“, am avut prilejul să-l auzim pe căpitanul Etore Fazzio vorbind despre acelaşi lucru: cumpărătorii din Italia apreciază mult produsele romîneşti.

Dar faima mărfurilor romîneşti nu se limitează la petrolul, cheresteaua sau cerealele noastre. E drept, grîul romînesc — cu o greutate hectolitrică de minimum 79 kg — dă o făină care, în clasificarea internaţională, face parte din categoria I, denumită „categoria

1. La uzinele „23 August“, se construiesc cisterne de petrol foarte apreciate în străinătate.

2. Maşina de rabotat cu cursa de 650 mm, fabricată în întreprinderile „Infrăţirea“ din Oradea, e cerută de clienţi din Turcia, India, Egipt.

3. Lemnul romînesc, iată o marfă cerută pretutindeni.

4. Cu acest tip de tractor de fabricaţie romînească se va ara în India, Turcia, Grecia, Finlanda, Albania, Bulgaria.

5. Grija pentru calitatea mărfii a intrat în tradiţia uzinei „Iosif Rangheţ“ din Arad; de aceea controlul strungurilor pentru export se face cu minuţiozitate.

6. Industria noastră grea furnizează Coreei asemenea linii tehnologice pentru ciment.

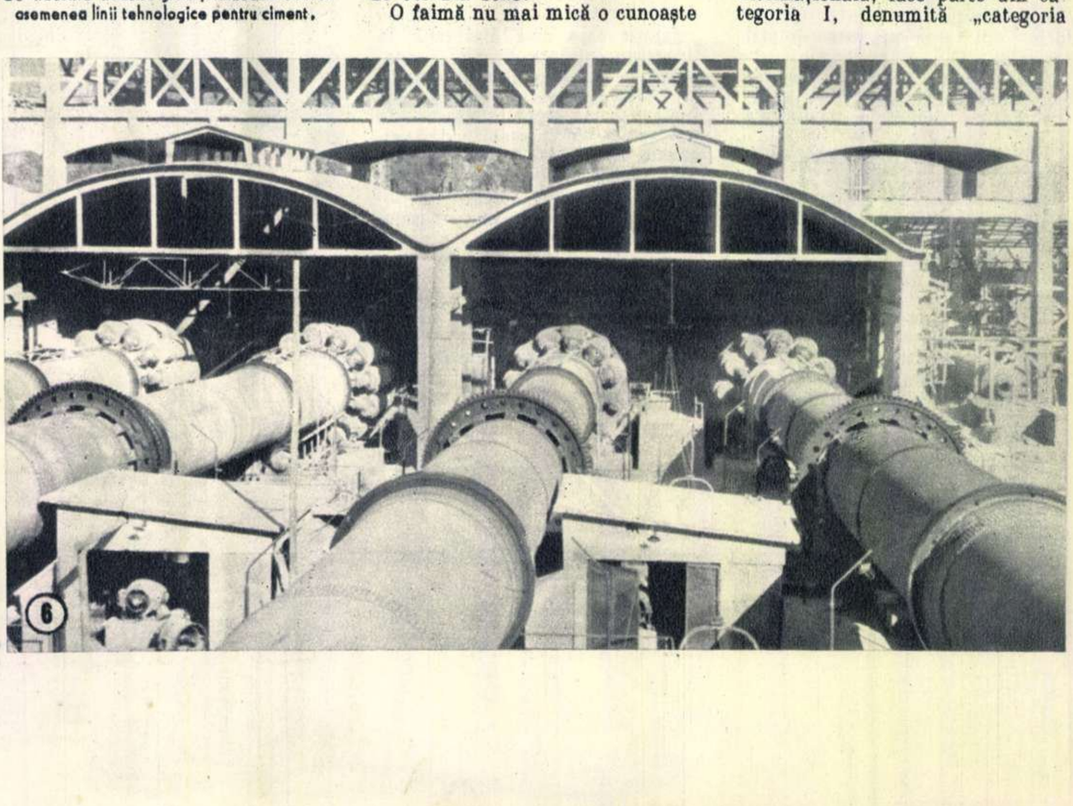

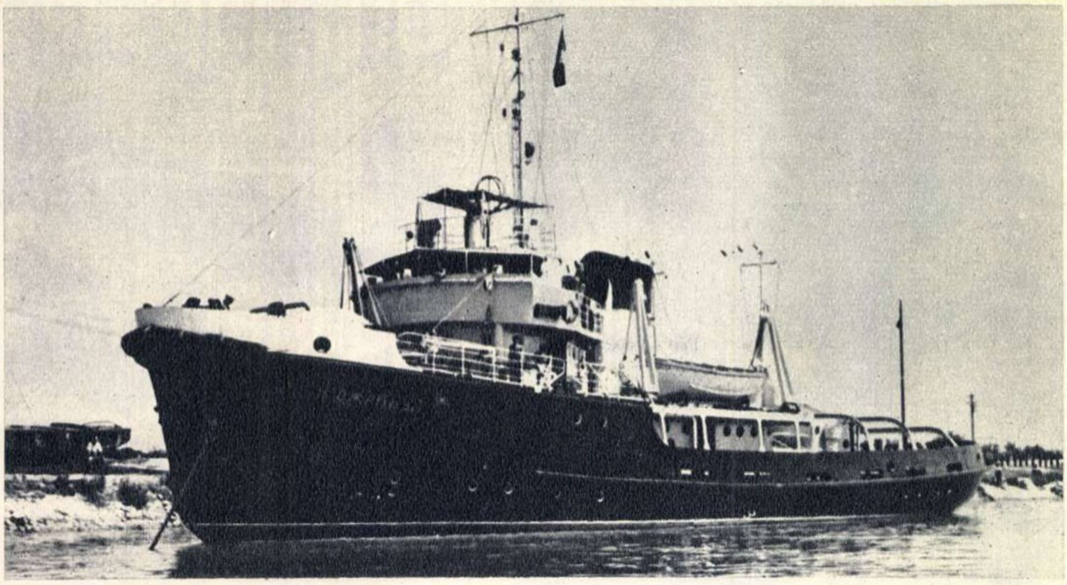

Iată noul tip de remorcher construit pentru export, pe șantierele navale romînești.

A". Dar, alături de produsele tradiționale ale exportului romînesc, țara noastră este cunoscută pe piața internațională pentru o serie de noi produse, creații ale regimului democrat-popular.

Se încarcă produse din R.P.R. pentru tîrgurile internaționale

Mehmet Ali Denizman, comandantul vasului sub pavilion turcesc „Ileri", este un bătrîn și încercat „lup de mare". Are părul complet albit, dar aceasta — după cum ne mărturisește glumind—nu înseamnă încă nimic la un marinar. Navighează de peste 40 de ani. A colindat toate mările. Nici el nu este la primul voiaj în porturile romînești. Inainte de război venea pe Dunăre, pînă la Galați și Brăila, unde încărca cherestea sau cereale. Este un om volubil, încît aproape nu avem nevoie să-i punem întrebări. Povestește repede. Interpretul nostru abia pridideşte să-l urmărească. La un moment dat, comandantul vasului „Ileri" face o remarcă care ne-a atras atenția: a reținut că în exportul Romîniei au intervenit factori noi. El a observat că, în ultimii ani, Romînia exportă masiv ciment și utilaje mecanice, începînd de la strunguri și terminînd cu instalații complete pentru foraj.

— In ultimele două voiajuri, am luat ciment — ne spune Mehmet Ali Denizman. Acum, pe lîngă cimentul pe care-l ducem la Zonguldac, avem o încărcătură specială: transportăm produsele țării dvs. pentru tîrgul internațional de la Ismir.

Șeful-mecanic al vasului „Ileri", care tăcuse pînă atunci, a intervenit, completîndu-și comandantul:

— Sîntem țări apropiate și cu vechi legături de afaceri. Avem tot interesul să facem comerț cu țara dvs. Pavilionul romînesc de la Ismir va contribui, desigur, la dezvoltarea relațiilor comerciale dintre Romînia și Turcia...

Discuția noastră avea loc în timp ce o macara plutitoare ridica de pe chei lăzi uriașe, unele de cîte 20 tone, și le așeza în cala vasului turcesc. Aceste lăzi conțineau produse ale industriei noastre grele, fabricate pentru prima oară în R.P.R., și care constituie o mîndrie a constructorilor romîni.

Aceste produse vor putea fi văzute nu numai la tîrgul de la Ismir. Un alt vas a încărcat nu de mult produse pentru expoziția de la New-Delhi. Anul acesta R.P.R. participă la tîrgurile internaționale de la Ismir, New-Delhi, Leipzig, Plovdiv și Zagreb.

Pavilioanele R. P. R. vor demonstra dezvoltarea necontenită pe care a cunoscut-o în ultimii ani economia noastră națională. O dată mai mult cercurile comerciale din întreaga lume se vor putea convinge de faptul că țara noastră înțelege să dezvolte necontenit legăturile sale economice cu toate țările, indiferent dacă sînt așezate în Răsăritul sau Apusul Europei. De asemenea, oameni de afaceri vor putea cunoaște posibilitățile în continuă creștere de export ale industriei romîne. Standurile noastre vor oferi vizitatorilor produsele industriei grele destinate exportului (scule pentru industria extractivă, mașini și utilaje pentru industria grea, echipament și utilaj electrotehnic și electric, tractoare și mașini agricole etc); produse ale industriei chimice (coloranți, negru de fum, lacuri, vopsele, produse farmaceutice, cosmetice); produse ale industriei de materiale și a materialelor de construcție (ciment, geamuri, marmură, carton asfaltat etc); produse ale industriei lemnului (hîrtie, celuloză, mobilă, placaje, parchete, furnire etc); produse ale industriei ușoare, diferite bunuri de larg consum etc.

Lista produselor care vor fi expuse la aceste tîrguri este prea lungă pentru a o putea cita în întregime. Din portul Constanța produsele romînești iau drumul țărilor îndepărtate unde vor întîlni oameni de afaceri din toate colțurile lumii.

Și care dintre cetățenii patriei noastre nu e mîndru știind că tractoare romînești ară pe pămînturile Chinei, Indiei, Egiptului, că vase construite în șantierele noastre navale pescuiesc tocmai în strîmtoarea Behring sau în apropierea Vladivostokului, că instalații pentru linii de ciment, fabricate de întreprinderile bucureștene și din alte orașe, vor intra nu peste mult în funcțiune în unele țări din Orientul Apropiat!

Dînd parcă glas propriilor noastre simțăminte, căpitanul portului Constanța ne-a spus:

— Ce depărtate mi se par astăzi vremurile cînd în portul nostru se încărcau doar petrol, cereale și cherestea! Acum, din ce în ce mai multe vase iau mașini și utilaje fabricate de noi. Ele le transportă pentru cumpărători aflați la mii de kilometri de Romînia!

Mîine, ora 16, plecarea!

Spre seară vizita noastră în portul Constanța s-a apropiat de sfîrșit. Am mai avut timp să ne suim pe bordul vasului romînesc „Ardealul". Pe o tablă, am citit: „Mîine, ora 16, plecarea". Abia se întorsese dintr-o lungă cursă, de la Londra, și iată că marinarii noștri se pregăteau din nou de drum. Datorită lor pavilionul țării noastre flutură în multe porturi din lume, glăsuind parcă despre munca pașnică și creatoare a poporului romîn.

Incet, încet, luminile vaselor s-au aprins, reflectîndu-se multicolor în apele liniștite ale portului. De pe bordul unui vapor englezesc, se revărsa o melodie de jaz; marinarii petrec înainte de a ridica ancora. Ei nu vor spune însă niciodată „adio" pămîntului romînesc, pentru că în portul Constanța sînt primiți întotdeauna ca oaspeți îndrăgiți.

Ne-am întors cu șalupa la căpitănie. Timonierul șalupei noastre a schimbat două saluturi scurte cu tovarășul său de pe pilotină. In radă, se afla un nou vas venit la Constanța să încarce mărfuri romînești vîndute peste hotare. Peste puțină vreme el va fi ancorat la dană și se va începe încărcarea...

6.000.000 LEI

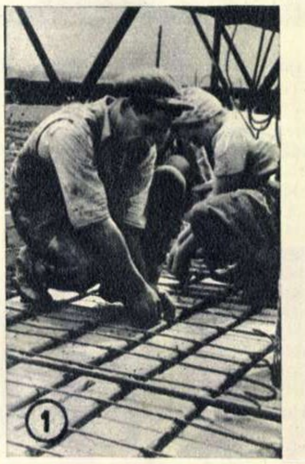

①

②

Colectivul întreprinderii „Automotorul" din Orașul Stalin și-a luat angajamentul să realizeze șase milioane lei acumulări socialiste peste plan, pînă la sfîrșitul anului. Ele se vor realiza prin înlăturarea timpilor morți, prin raționalizări și, în același timp, prin mica și, mai ales, marea mecanizare, prin noile instalații.

Iată-i pe Mateuț Petru și Török Victoria (fotografia 1) lucrînd la armătura cuptorului pentru recuperarea bronzului din zgure. Această nouă instalație va constitui pentru întreprindere o posibilitate de a recupera sute de mii de lei anual.

Fotografia 2 reprezintă un grup de sudori și electricieni ce lucrează la punerea în funcțiune a unui nou pod rulant. Constantin Șerban și Ion Prisecaru verifică lagărele, buloanele, iar Emilian Nemeș controlează contactele. Curînd, locomotiva aceasta aeriană va călători deasupra uriașei hale.

În program:

Bucuria de a trăi

Din orice parte a orașului Festivalului, se poate vedea silueta măreţului Palat al Culturii și Științei „I. V. Stalin".
(Foto: AGERPRES)

Amurgul a coborît asupra orașului și, o dată cu el, a crescut parcă și agitația. Străzile freamătă de mulțimea imensă ieșită să cunoască oaspeţii. În piețe, cîntă muzici, coruri, se dansează, se poartă discuții în zeci de limbi. Pe înaltele clădiri, sclipesc lumini multicolore. Mii de mașini gonesc pe bulevardele largi, instalațiile de megafoane transmit muzică (observăm cu plăcere că muzica populară și ușoară romînească se află la mare preț aci!), iar din vale, dinspre Vistula, se aud zgomote de trenuri și sunetele sirenelor vapoarelor. Deasupra întregului oraș, își aruncă privirile îndrăznețe turnul măreţului Palat al Culturii, minunat monument de artă al Varșoviei noi.

În jurul lui, în imensa Piață Stalin, ca și în alte piețe ale orașului, roiesc zeci de mii de locuitori ai Varșoviei și delegați străini. Ne îndreptăm și noi într-acolo. Pe Marszalkovska, pe un panou lung de 400 metri, se află diferite inscripții, desene și saluturi, toate grupate sub lozinca: „În program: Bucuria de a trăi". Poți afla aici saluturi adresate tineretului diferitelor țări, în limbile respective, însoțite de desene, dintre care unele stîngace dar deosebit de interesante, redînd imaginea a ceea ce a determinat mii și de mii de tineri să străbată distanțe de mii de kilometri pentru a ajunge aci, la Varșovia: „Freundschaft kennt keine Grenze", „Ragazze del Mondo-datevi la mano", „Drujba ne znaiet granit", „Salutăm prietenii din Romînia", „Saluons les defenseurs de la paix". Sînt desene ca, de pildă, cele ce arată porumbei venind în zbor din diferite părți ale lumii, purtînd în cioc un plic pe care se află scrisă țara de origine și distanța în kilometri. Altele cu multe flori, altele cu elefanți ce simbolizează îndepărtata Indie și canguri care amintesc de Australia, Turnul Eiffel și Ateneul R.P.R. Nu puține sînt și desenele stîngace cu inscripții ca acelea de mai jos: „Pedro aime Mary", „Jean aime Marusia" și altele — semnificînd însă același lucru: faptul că, pe deasupra tuturor granițelor, tineretul lumii își dă mîna pentru a apăra tot ceea ce are mai bun: pacea, dragostea, prietenia. În zeci de limbi diferite se vorbește de fapt aceeași limbă. Oameni care se cunosc doar de o jumătate de oră, vorbesc între ei ca niște vechi cunoștințe, învață împreună cîntece, schimbă fotografii și impresii, discută despre condițiile lor de muncă și de trai, dansează împreună mult răspîndita „Perinița". Sărbătoarea pătrunde din ce în ce mai mult în oameni și cei care cu o zi înainte stăteau sfioși deoparte, acum se prind și ei în horă. Și așa, pînă tîrziu în noapte, tineretul înalță în Varșovia imnuri înaltei bucurii de a trăi în pace și prietenie.

M. R.

Fotografii de I. HANANEL

Numeroase concerte simfonice de înaltă ținută artistică s-au bucurat de un succes deosebit, la Festival.

Sîrbele săltărețe și doinele noastre duioase au cuprins în vraja lor tineri din zeci de țări. Iată-l la Varșovia pe Damian Luca, cîntînd din naiul său fermecat pentru doi prieteni veniți aici de pe meleagurile Orientului Apropiat.

(Foto: AGERPRES)

Așa se dansează la noi, în orient! În ritmul scadat al melodiilor arabe, tineri europeni învață jocurile orientului. După cum se vede tînăra aceasta este de abia la prima lecție, dar în zilele Festivalului a avut și alte prilejuri de a se „iniția” în arta dansului arab. →

În nici o carte de geografie, în nici un film exotic nu ați întîlnit desigur oameni „costumați” ca aceasta tînără din Brazilia. Dar există oare o carte sau peliculă în măsură să cuprindă toate porturile naționale ale oamenilor veniți la Festival, din toate colțurile lumii? ↓

節 Festival ڤتيفال

La Varşovia autografele se dau pe bază de... reciprocitate. Iar masa de scris e la îndemîna oricui...

Pe înfocatul tînăr albanez nu l-a mai răbdat inima. Mai ales că partenera sa e din ţara de origine a „Periniţei"...

După cum se vede marina poloneză nu are de împărţit cu funcţionărimea olandeză şi studenţimea franceză nici posesiuni coloniale, nici bogăţiile altora. Totuşi ceva au de împărţit: bucuria de a trăi, de a se preţui reciproc şi a se iubi.

(Fotografie de Wl. SLAWNY-Varşovia)

Pe scenele construite în mijlocul a zeci de străzi şi pieţe publice din Varşovia, tineretul lumii îşi exprimă, prin cîntec şi dans, dragostea sa de pace şi cultură

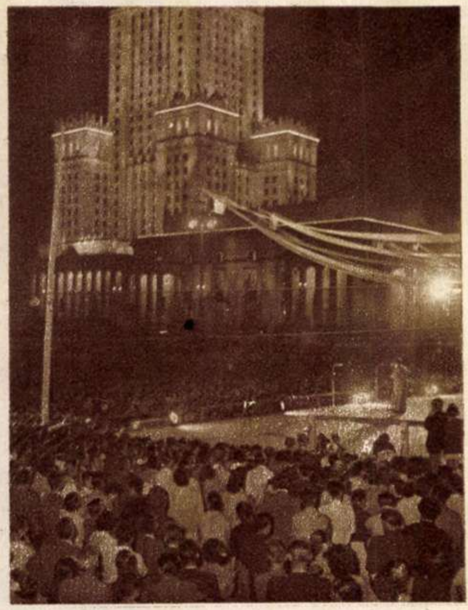

Așa a fost LA GENEVA

de N. MORARU

Treptat avionul pierde din înălțime. Aterizăm. Pe vastul aeroport din Zürich, e un du-te-vino amețitor. Megafoanele anunță plecări și sosiri. Unii călători se grăbesc, alții așteaptă resemnați. Nu avem locuri pentru Geneva. Nici ziariștii polonezi, chinezi și englezi care au sosit o dată cu noi de la Praga. O singură ieșire: să luăm trenul.

Minunată e priveliștea ce se deschide spre stînga: lacuri vaste, cu apă incandescentă parcă, din care se înalță, cresc munții acoperiți de pădurea deasă. Un verde intens, în nuanțe multiple. Spre dreapta, se succed orașe și sate, loturi de pămînt lucrate cu grijă, vița de vie care-și întinde frunzele pînă în dreptul traseului...

Călători mulți. De toate neamurile. Se întîlnesc și se îmbină limbile întregului glob pămîntesc. Gazetari, reporteri-foto și de cinema, corespondenți speciali. Îi recunoști după teancurile de ziare, după neastîmpărul și felul lor de a intra în vorbă cu ceilalți călători. Mulți și aceștia. Unii — turiști. Alții — oameni care vin sau se duc la muncă. Toată lumea comentează. La ordinea de zi, o singură problemă: conferința „celor patru mari“ la Geneva.

Sosim. Renumita gară Cornavin. După căldura Zürich-ului, te cuprinde aci răcoarea binefăcătoare pe care lacul Léman o dă orașului. În ciuda zilelor obositoare de drum, pornim pe străzi. De la gara Cornavin prin rue de Mont Blanc. Iată și podul și luminile multicolore reflectîndu-se feeric în apele lacului. Stăm alături și ne reamintim cuvintele unui simplu călător elvețian, întîlnit acum cîteva ore în tren: „Nu se poate să nu se găsească o cale de înțelegere. Nu se poate! Căci oamenii vor pace. Pentru asta vin aici la noi!“

Dimineața, ne prezentăm la biroul de primire din clădirea Consiliului General al cantonului Genevei. Aci este „Casa presei“ — uriaș sediu în care totul e pus în slujba ziaristului : de la marea sală comună de lucru, calculată pentru 750 locuri, cu 200 de mașini de scris, teleimprimatoare etc., cu cele patru săli de conferință (cîte una pentru fiecare delegație), cu cabine speciale și camere de lucru pentru agențiile de presă și marile ziare, cu un admirabil serviciu de comunicații internaționale prin telefon și telegraf... pînă la un bar ce-ți servește oricînd răcoritoare, și un chioșc care-ți pune la dispoziție de urgență ziarele din toate colțurile lumii.

Declarații, fotografii, semnături și iată-ne în armata multinațională a acelora care vor avea să transmită desfășurarea istoricei săptămîni de lucru a șefilor de guverne ale celor patru mari puteri, conferință, care după 10 ani de încordare în relațiile internaționale, va avea să aducă, așa cum vor și cer popoarele lumii, stabilirea unei atmosferi noi, să deschidă calea destinderii și încrederii între state. Dacă... Da, dacă. Pentru că în preziua conferinței, n-au răsunat numai cuvintele de bun augur, de intenții pline de bunăvoință izvorîte dintr-o privire realistă asupra situației internaționale, ci — pe știuta cale a „războiului rece“ — s-au intonat și vechile cîntece războinice compuse în birourile fabricanților de arme.

Un ziarist francez povestește ultima ispravă a lui Mc Carthy — rezoluția pe care a propus-o senatului american, de a-i cere președintelui Eisenhower să ridice unele probleme cu vădit caracter provocator. Numai că senatul a respins-o cu 77 de voturi contra... 4. Se rîde. În general, e o atmosferă de colegialitate profesională, de într-ajutorare, de schimb de păreri degajat, de optimism. Sînt totuși și unii care se țin la distanță, alții privesc neîncrezător. Sînt acei care ani de zile au stat în slujba dezinformării, a „războiului rece“. Sînt puțini la număr; mult mai puțini decît acei ce doresc să aibă prilejul de a anunța lumii că spiritul înțelegerii între popoare, spiritul păcii, a învins.

Sîntem pe aeroportul Cointrin. Pășim în incinta rezervată ziariștilor și privim imaginea care unui neinițiat i-ar părea grotescă. Tot felul de aparate, tuburi, cercuri de metal, trepiede, antene etc., totul pare a fi mai mult un talmeș-balmeș decît o expoziție a ultimelor cuceriri în domeniul tehnicii. La aterizarea ministrului de externe al Angliei, Mc Millan, e o clipă de confuzie, busculadă. Intervine poliția. Și iar se rîde. Un fotoreporter vestgerman a găsit un mijloc ingenios de... fotografiere. Aparatul e fixat în interiorul unei arme, iar declanșarea se face după toate regulile tragerii la țintă. Pînă se explică totul... asistența trece prin clipe de emoție. Întîmpinarea delegațiilor are însă un caracter vădit pașnic. Pînă și paza elvețiană pare mai mult de formă. Doar două helicoptere, care decolează în întîmpinarea avioanelor ce aduc pe președintele Eisenhower și pe Dulles, distonează cu ambianța generală.

Sosesc delegațiile occidentale. Răsună cuvinte de salut și declarații că se va lucra în spiritul și în interesul păcii.

— Am fost aci și anul trecut, spune un ziarist elvețian care stă alături de mine rezemat de bară. Era cu totul alt fel. Pînă și căutătura era alta. Iar cuvîntul, drămuit și voalat. Hotărît, e ceva schimbat în toate. Credeți-mă.

Acest lucru îl dovedesc zîmbetele ce apar pe buzele tuturora cînd, pentru escortarea uriașei limuzine închise a președintelui Eisenhower, se aliniază alături de poliția elvețiană două mașini deschise cu „g-meni“ în picioare și mai mulți agenți a cîte doi metri înălțime care aleargă cu mîna pe aripă pînă ce mașina prinde viteză.

Dimineața. Ora 9. Un „Il“ argintiu îi aduce pe delegații sovietici. Tribuna e neîncăpătoare; ai impresia că te afli într-o cutie cu sardele. Primiți de dl. Max Petitpierre, președintele Confederației Elvețiene, delegații U.R.S.S. trec în revistă compania de onoare, apoi N.A. Bulganin face ziariștilor cunoscuta declarație. Și deodată răsună uralele. Bulganin, Hrușciov, Molotov și Jukov, în mașini decapotate, aproape fără pază, pornesc spre vila unde vor locui.

— E o dovadă de încredere, spune un ziarist englez. De bune intenții și de sinceritate.

În aceeași zi, după masă, genevezii comentau un alt fapt: mareșalul Jukov, în uniformă, se plimba singur pe malul lacului. Două zile mai tîrziu, N.A. Bulganin și N.S. Hrușciov aveau să folosească o pauză între ședințe pentru a vizita împrejurimile Genevei și a sta de vorbă, simplu și prietenește, cu țăranii elvețieni care se întorceau de la muncă. Era ceva la care nu s-au așteptat gazetarii occidentali. Nu de alta, dar anii „războiului rece“ i-au obișnuit nu numai să scrie, dar și să gîndească alt fel.

...Și au urmat zilele conferinței. Puține. Dar pline de fapte. Grele pentru munca gazetarului. Și ceea ce s-a desprins de la început, era dorința de a menține atmosfera cordială și bunăvoința în căutarea căilor pentru rezolvarea în comun a complexelor probleme la ordinea de zi.

Nu intră în sarcina noastră de a comenta aci ordinea de zi și dezbaterile care au avut loc. Ele au fost relatate la vreme de presă. Ceea ce am vrea însă să menționăm aci este surpriza unora dintre gazetari, bucuria majorității, în fața atmosferii nou încetățenite și părerea de rău a acelor, puțini, care credeau că va fi loc iarăși pentru asmuțire războinică. Nu se putea. La Geneva, răsuna glasul milioanelor de oameni din lume care cerea pace, interzicerea armei

N. A. Bulganin și Edgar Faure la una din recepțiile organizate în timpul conferinței.

Delegația sovietică, sosind la Palatul Națiunilor.

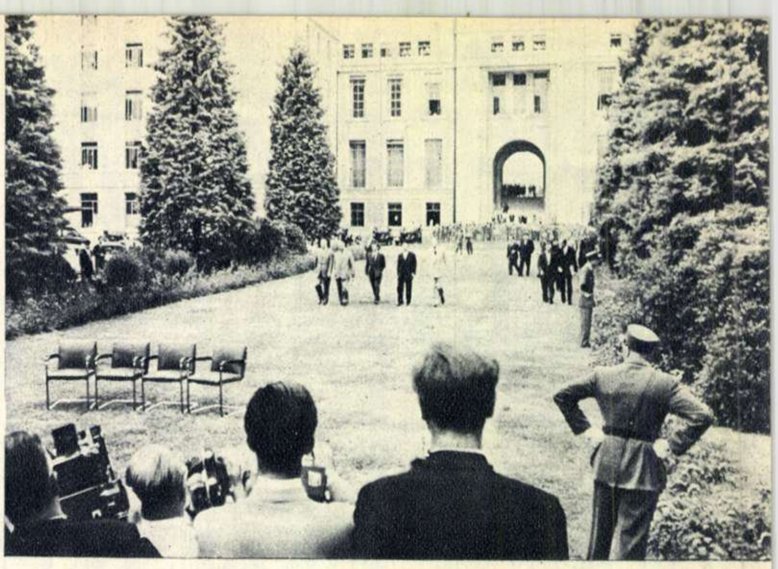

Cu cîteva clipe înainte de istorica fotografie a șefilor de guverne ale celor patru mari puteri.

atomice, siguranța zilei de mîine, viața. Premierul francez Edgar Faure mărturisea că primește zilnic sute de scrisori în care se cere imperios găsirea căii de înțelegere. Eisenhower spunea clar că „popoarele vor pace, oamenii nu vor să se întoarcă în tranșee." În ultima sa cuvîntare, președintele S.U.A. a arătat că în tot timpul conferinței primea mii de mesaje din partea membrilor Congresului, oamenilor de afaceri, organizațiilor sindicale, religioase, care cereau înțelegere și pace. La sediul delegațiilor, veneau zilnic sute de delegații din R.D.G., R.F.G. și Franța, cerînd pace, securitate colectivă, rezolvarea problemei germane pe temelii democratice.

— Păcat că nu ați fost la Helsinki, îmi spunea un ziarist belgian. Era o manifestare de asemenea forță, încît am avut și eu, publicist independent și bun catolic, impresia că acolo vorbesc înseși popoarele.

— Am fost la congresul mamelor de la Lausanne — povestea la rîndul ei o ziaristă germană — și am plîns ca o copiliță cînd o femeie din Italia a povestit cum fasciștii au ucis într-o singură zi pe cei șapte frați ai ei. Iată de ce, cînd la Lausanne s-au luat hotărîri, deși nu eram delegată, am ridicat și eu mîna. Și vă jur, nu fac politică. Dar dacă a cere pace e politică... am s-o fac.

Suna ca un angajament. Și sînt convins că femeia nici nu știa cine sîntem, de unde venim, ce vederi împărtășim.

Unificarea Germaniei... Securitatea colectivă.. Dezarmarea. Într-un ritm vertiginos problemele se succed. Telefoanele zbîrnîie necontenit, mașinile de scris te asurzesc, megafoanele anunță mereu noi și noi evenimente, ziarele sosesc în aceeași zi. Nu numai de la Paris, Londra și Berlin, ci și de la Moscova și Washington. Se vînd ca pîinea caldă. Și mereu se comentează fiecare gest, fiecare pas, fiecare întîlnire. Căci ședințele sînt secrete. Și numai reporterii-fotografi au fost admiși la prima întîlnire. Ce i-am mai invidiat noi, ziariștii!... Ne-am mulțumit fie să-i privim pe cei „patru mari" de la o distanță respectabilă, la Palatul Națiunilor, fie să urmărim la „Casa presei," în fața televizoarelor, desfășurarea ședinței. Și aci, și acolo, animația era permanentă. Și, bineînțeles, comentariile nu lipseau. Dacă unii dintre ziariștii occidentali au făcut loc la coloane de material cu privire la toaletele și menu-urile soțiilor unora dintre delegați, cei mai mulți, însă, comentau documentele distribuite și propunerile concrete formulate. Se sublinia mereu caracterul constructiv, realist, principial, al propunerilor sovietice; atitudinea plină de înțelegere și dorința de a sublinia și accepta tot ce e pozitiv în cuvîntul celeilalte părți de către conducătorul delegației sovietice.

— La sovietici, cuvîntul și fapta fac casă bună, spunea un ziarist danez comentînd proiectul de „Tratat general european de securitate colectivă în Europa", propus de delegația U.R.S.S. Degeaba caută confrații noștri bănuitori contradicții sau gînduri ascunse aci. Degeaba afirmă ei că nu e nimic nou. Dacă sovieticii se mențin pe poziția securității colective, noi sînt soluțiile pe care ei le oferă.

În ziua următoare, stîrnise o adevărată furtună dezbaterea cu privire la problemele dezarmării. În vreme ce în sala de ședințe a Palatului Națiunilor se depănau în liniște puncte de vedere deosebite și se căuta apropierea lor, soluțiile, platforme care să deschidă orizonturi noi, intervenția președintelui Eisenhower cu privire la schimb de informații și fotografiere din avion a fost transformată într-o „bombă" încotoșmănită într-o atmosferă mistic-profetică, prefăcută într-un fel de „lovitură psihologică" cu tendința din partea unor ziariști de a face din aceasta obiectul unei noi dezlănțuiri de practici mirosind a „război rece". Totodată însă diferiți ziariști americani se declarau de-a dreptul stupefiați: „Nu mai înțeleg nimic! E nemaipomenit", spunea unul, iar corespondentul lui „New-York Times" afirma că această propunere este „contrară legilor securității americane". De dincolo de ocean, același Mc Carthy acuza delegația americană „că face jocul comuniștilor din Europa", iar unele ziare afirmau că Dulles ar fi declarat: „Președintele este liber să-și aibă părerea sa. Eu rămîn neschimbat la aceea pe care am avut-o". Majoritatea ziariștilor și observatorilor însă dezbăteau proiectul sovietic cu privire la reducerea efectivelor militare și a armamentelor, precum și la interzicerea armei atomice.

— Aici și numai aici sînt propuneri pe baza cărora se poate discuta, spunea în holul „Casei presei", în seara de 22 iulie, un corespondent al lui „Figaro". Eu nu știu dacă cifrele sînt cele mai bune, dar știu că așa se poate discuta.

— Cîtă vreme nu se interzice arma atomică, distrugerea în masă e mereu posibilă, demonstra un ziarist vestgerman. Am trăit bombardamente, cumplite...

— Iar eu am văzut ce s-a ales după explozia în Japonia. E năucitor... spunea un ziarist englez. E blond, palid și tăcut. Privește în gol și parcă revede un tablou cumplit. După o pauză, adaugă: „nu, asta nu trebuie să se mai repete!"

Presa occidentală a subliniat în mai multe rînduri cordialitatea ce s-a manifestat și în afara ședințelor, la recepții, dineuri, la întîlnirile neoficiale. Se vorbea mai ales despre prietenia celor doi ostași — Eisenhower și Jukov — care s-a născut pe cîmpul de luptă și a continuat în munca comună în cadrul Comisiei Aliate de Control de la Berlin. Se relata că N.S. Hrușciov a dezvăluit la o recepție faptul că mareșalul Jukov e împiedicat de conferință să participe la nunta fiicei sale. O zi mai tîrziu, președintele Statelor Unite ruga să primească drept cadou de nuntă pentru fiica sa un aparat de radiorecepție și un admirabil servici de scris. Manifestările de apropiere, de cunoaștere personală, au contribuit la înțelegere reciprocă. Ceea ce nu înseamnă că într-o sumă de probleme n-au rămas deosebiri de vederi, chiar divergențe. Nouă era însă dorința de a rezolva pașnic problemele, așa cum nu contenesc a cere popoarele lumii. Și e tocmai ceea ce vine în contradicție cu interesele fabricanților de arme.

Dacă lichele de tipul provocatorilor Li Sîn Man, Cian Kai-și sau Diem zăngăne armele tocmai atunci cînd se fac eforturi pașnice, dacă în Indochina sînt atacați membrii comisiei neutre, iar în Coreea de sud se face zarvă cu privire la iminența unei ofensive spre nord, în unele ziare occidentale punctele de vedere diferite apărute și eforturile pentru a le apropia erau prezentate drept „eșecul conferinței", „impasul discuțiilor", „ruptură" etc. Cu astfel de titluri au apărut la 23 iulie ziare ca „New-York Times", „Paris Presse l'Intransigeant" și altele. Căci ... vrabia mălai visează. Numai că vrăbiuțele acestea au căpătat un duș rece. În seara aceleiași zile, se difuzau „directivele șefilor guvernelor celor patru puteri", spre marea bucurie a oamenilor mulți și simpli din întreaga lume, care au răsuflat ușurați. N-au ajutat articolele războinice ale lui Georges Bidault, n-a prins furia lui Mc Carthy și Knowland, n-a avut ecouri nici pesimismul dintr-o anumită presă occidentală. Directivele vorbesc net despre faptul că în lume pot coexista pașnic țări cu sisteme sociale diferite, că problemele pendinte pot fi rezolvate pe calea tratativelor. Și, tocmai de aceea, anunțarea lor a fost primită de către ziariștii acreditați la conferință cu ropote nesfîrșite de aplauze. Recomandările făcute deschid calea unor noi eforturi, la capătul cărora nu poate fi decît succesul, cu condiția ca toți participanții să lucreze, să discute în spiritul inaugurat pe malurile lacului Léman.

Aeroportul Cointrin găzduiește... plecările. Cuvinte calde de salut și de îmbărbătare. Vine duminica. Însorită. La „Casa presei"—acalmie. Ne întîlnim pe malurile lacului. Urcăm pe vapoarele care brăzdează apele liniștite ale Lémanului. Atmosfera de încredere se menține. Iată-ne, a doua zi, plecînd de la „Casa presei", care-și închide porțile.

— Nu de tot, spune jovial președintele ei elvețian. Numai pînă în octombrie, cînd ne vom reîntîlni la conferința miniștrilor de externe. Nu vă spun „adio", ci la „revedere".

Ne vom întîlni, desigur. Dacă nu noi, alții care vor avea nobila sarcină de a informa popoarele asupra felului în care această conferință va pune noi cărămizi la edificiul păcii, temelia căreia a fost pusă în iulie 1955, la Geneva. Și va rămîne în mintea și inima tuturora amintirea felului în care delegația sovietică, exprimînd voința popoarelor, a propus soluții și a sugerat măsuri pentru ca oamenii să scape de obsesia războiului, de teamă. Ca să înflorească încrederea, sinceritatea; ca popoarele să poată munci pentru bunăstarea lor și fericirea generațiilor care vor urma.

Este tocmai ceea ce-mi spunea la plecare ziaristul american Clark, strîngîndu-mi mîna cu putere. E tocmai ceea ce am auzit din gura ziariștilor iugoslavi.

E ceea ce a răsunat în mesajele, telegramele și scrisorile trimise conferinței din toate colțurile lumii. E tocmai ceea ce cer popoarele.

Zero cazuri
MALARIE!....

reportaj de F. URSEANU

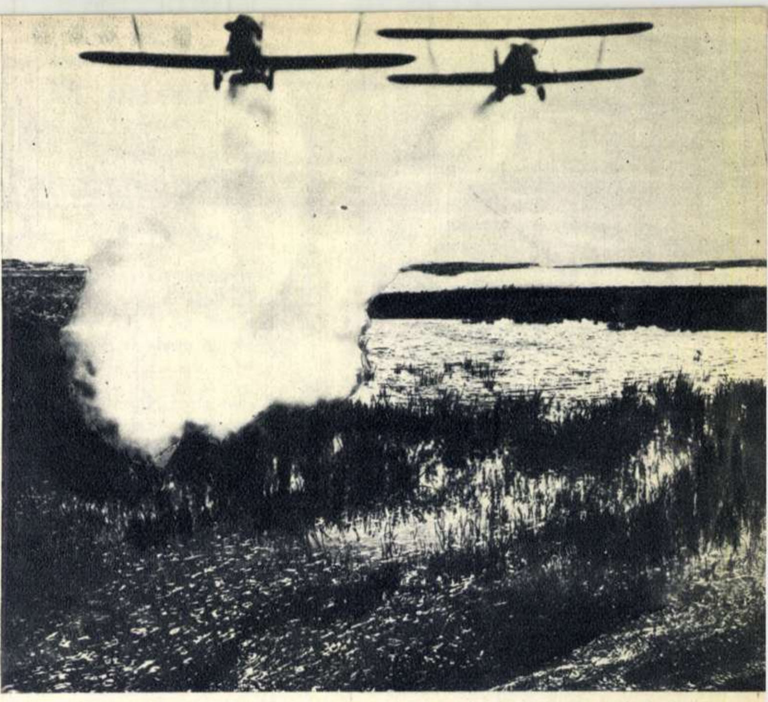

Lupta împotriva malariei se duce și cu avioanele. Două avioane, zburînd deasupra bălților, execută operații de delarvizare, cu pulbere insecticidă.

Maci și rapiță cresc pe locul unde a fost odinioară satul Urlichioi. Maci și bălării cresc și-n fostul cimitir musulman ce se-ntindea în cîmpia dobrogeană, pînă-n marginea lacului Tekirghiol. In acest cimitir, au fost îngropați într-un an aproape toți locuitorii satului. Din Urlichioi, n-au rămas decît temeliile caselor și urme de ziduri. Satul n-a fost distrus nici de cutremur, nici de pîrjol și nici de războaie. A fost distrus... de țînțari. Pe oameni i-au măcinat frigurile. Au murit unul după altul. Puținii supraviețuitori s-au răspîndit prin alte părți. Urlichioiul a fost părăsit.

Lucrurile s-au petrecut cu vreo nouăzeci de ani în urmă. Mai sînt bătrîni în Muratan, în Ceatmalac sau în Topraisar care-și amintesc, din auzite, de sfîrșitul îngrozitor al locuitorilor din Urlichioi.

Inan Curtmufla e unul dintre cei mai bătrîni locuitori din Muratan. În ciuda vîrstei, muncește cot la cot cu cei tineri. L-am găsit pe un vîrf de deal: ședea turcește și tundea o oaie. Treabă de felul acesta face de vreo șaizeci de ani. Și cînd era tînăr, și acu, vîrstnic fiind, n-a îndrăznit să treacă printre zidurile părăsite și nici prin cimitirul în care zac îngropați toți turcii din Urlichioi, în frunte cu hogea. El povestește mereu celor mai tineri despre molimile care au bîntuit prin satele dobrogene. Bătrînul Inan a spus o vorbă înțeleaptă:

— Mare nenorocire a fost și-n Urlichioi, și-n alte părți de pe aici. Cum să nu fi murit atîția oameni, dacă n-a existat picior de doctor. Se lua o singură măsură: se alungau țînțarii cu fum din paie arse. Țînțarii fugeau de fum; boala rămînea.

Și a rămas malaria pînă mai acum cîțiva ani, măcinînd viețile locuitorilor de pe malurile ghiolurilor și iezerelor de tot felul, de pe-ntinsul Bărăganului, în stufărișul Borcei și Dunării. Nu există familie în care malaria să nu fi făcut victime. Puterea de muncă a oamenilor se irosea. Locuitorii, — copii și vîrstnici — cu fețele palide, boleau pe prispele caselor. La Medgidia, pe-nserate, nu se mai putea ieși pe drum. Țînțarii atacau orașul din toate părțile. Oamenii se-mbolnăveau; majoritatea locuitorilor erau atît de slăbiți, încît abia umblau pe străzi. Treizeci la sută din populație era la pat.

În anii 1935 și 1936, întregul litoral, de la Mangalia la Sulina, era sub stăpînirea țînțarului. Medicii oficiali se mulțumeau să facă statistici, iar medicii particulari se-mbogățeau pe spinarea bolnavilor. La Constanța, un șarlatan, doctorul Tatarski, trata malaria cu raze X aplicate pe abdomen. Oamenii plăteau bani grei și tremurau mai departe.

În Ialomița, optzeci la sută din populație era bolnavă de friguri. În anul 1938, în satul Năvodari, punct pescăresc pe litoral, toți locuitorii erau la pat. Vilegiaturiștii veniți pe litoral se-mbolnăveau și ei. Cei mai îngrijorați erau patronii cazinourilor, hotelurilor și marilor restaurante: să nu fugă „clientela". Dar „clientela" era prea dornică de senzații tari, ca să fugă din cauza țînțarilor; cazinoul din Constanța, cu ruletă și alte jocuri, devenise neîncăpător; se mai înființase unul mai mic la Carmen Sylva, cum i se spunea pe-atunci, unul la Tekirghiol, altul la Eforie...

★

Prin orașe și sate dobrogene, pe-ntinsul Bărăganului, de-a lungul Dunării, Borcei și Ialomiței, pe malul lacurilor, am întîlnit recent sute și sute de oameni de la care am auzit un lucru cu adevărat minunat. Am aflat că a fost răpusă malaria. S-a terminat cu frigurile. Bătălia s-a dus pe-un front larg, de-a lungul și de-a latul bălților și rîurilor, prin stufărișuri, în jurul satelor și orașelor. Împotriva țînțarului, purtătorul de microb, s-a luptat în anii aceștia cu toate mijloacele posibile. S-au folosit cantități imense de insecticid și de petrol, s-au efectuat asanări de bălți, s-a schimbat cursul apelor. Laboratoarele au făcut sute de mii de analize microscopice; medicii curanți tratau cazurile existente, iar igieniștii duceau o muncă uriașă de prevenire. Echipele sanitare ale Sanepidului, pornite de la stațiile și punctele antimalarice, au luptat șapte ani, pe uscat, pe ape și în aer, la fel cum luptă orice armată. S-au folosit automobile, bărci și avioane. Malaria a fost răpusă.

...Anul acesta, de 1 Mai, sanitarii de la Stația de malarie din Medgidia purtau în fruntea coloanei un grafic: 1944 — 10.000 cazuri de malarie; anul 1954—zero cazuri.

... La Țăndărei, în plin Bărăgan, am văzut atîrnînd de peretele stației de malarie un alt grafic: 1949 — 3.300 cazuri de malarie; 1950 — 814 cazuri; 1951 — 376 cazuri; 1952 — zero cazuri. Săgeata graficului a înțepenit. Și așa a rămas.

. . . .

...La Constanța, am cunoscut un medic emerit al R.P.R., doctorul Constantin Tunaru. Doctorul Tunaru este medicul-șef al laboratorului regional de igienă. Zeci de ani din viață, acest medic și i-a consacrat lucrărilor de laborator. A contribuit și la depistarea microbului difteriei, și la depistarea microbului febrei tifoide, și a microbului dezinteriei, și a celui al scarlatinei. Dar, în special, al malariei; cu el a avut mai mult de furcă. „Astăzi — mi-a spus doctorul Tunaru — microbul malariei, hematozoarul palustru, cum e numit în știință, a ajuns la noi o piesă de muzeu". Și mi-a spus lucrul acesta în așa fel, de parcă ar fi vrut să-l audă lumea întreagă.

Înainte cu ani, în laboratorul său se adunau zeci de cutii cu lame pozitive ale analizelor microscopice de malarie. Acum dacă se ivește vreun caz pozitiv, medicii mai tineri vin la laborator să vadă această „minune" și cer lama pentru colecții personale...

Cum a fost înfrîntă malaria?

Medicul emerit Constantin Tunaru, biolog și igienist, îmi explică fenomenul:

— În ultimii ani, s-a izbit puternic în agentul transmițător al malariei, în țînțar. S-a izbit sub toate formele, ca într-o ofensivă uriașă, în special în țînțarul din jurul așezărilor omenești, unde el se infectează și duce boala mai departe. S-au efectuat operații mari de delarvizare a bălților. S-au aplicat tratamente antimalarice oamenilor bolnavi și s-a dus și se mai duce

Dr. C. Tunaru, medic emerit al R.P.R., în laboratorul său din Constanța. Zeci de ani el și i-a consacrat luptei pentru viața oamenilor.

Se distrug larvele de țînțari prin petrolare. Muncitorul sanitar Gh. Ștefan, din echipa de stropitori, acționează într-o baltă de lîngă Piua Petrii.

Stropirea caselor cu insecticid în satul Kogălniceanu, din raionul Fetești. Lucrează Dumitru Popescu și C. Alecu, ambii din brigada sanitarului Dragu.

o largă campanie preventivă. Acesta este „secretul“ succesului.

★

Nu insecticidul, petrolul sau medicamentele au hotărît rezultatul victoriei, ci oamenii. În ţinuturile Bărăganului, am cunoscut un „soldat“ vechi, pe sanitarul Enache Dragu. A fost printre primii care au deschis lupta împotriva ţînţarului în jurul Ţăndăreiului, încă din 1949. Au fost începuturi modeste: un birou c-o masă şchioapă, un microscop şi un „ţoi“ de băut ţuică cu care se prindeau ţînţarii pentru analiză. Azi, la Ţăndărei, staţia de malarie îşi are laboratoarele instalate într-o spaţioasă şi luminoasă clădire. Enache Dragu e tot sanitar. Brigăzile sale de „stropitori“, cum li se spune, sînt azi cunoscute în toate colţurile raionului Feteşti. De cînd au fost stropite casele, oamenii au scăpat nu numai de friguri şi de ţînţari, au scăpat şi de purici, şi de muşte. Acelaşi lucru se întîmplă şi la Piua Petrii, pe malul Dunării, şi la Răduleşti.

Azi, în Bărăgan, la Ţăndărei, staţia de malarie e condusă de o tînără, Simona Petrescu. E o urmaşă exigentă a doctorului Anghel — unul din ofiţerii frontului antimalaric. Ea a luat parte la această bătălie purtată în anii din urmă, într-un „detaşament“ alături de laborantul Savu Pîrcălăboiu şi de alţi nouăsprezece „soldaţi“ consacraţi operaţiilor pe teren: stropitorii.

★

Aşa ne ştiam neam de neam,
cînd plugul în cîmp îl scoteam,
cînd coasa prin lan o treceam:
ţînţarii-mi puneau obrăzare,
din smîrcuri ieşea de-a-n călare
sălbatica muma Malare.

Versurile de mai sus sînt începutul unei poezii pe care poeta Veronica Porumbacu a scris-o la faţa locului, pentru gazeta de perete a staţiei de malarie de la Ţăndărei. Poezia a fost pusă alături de graficul pe care potenţialul de azi al malariei este indicat cu un zero mare. Sanitarii din Bărăgan nu vor uita niciodată entuziasmul poetei şi nici versurile. Pe unii din ei îi auzi recitînd din aceeaşi poezie:

Că noi în căruţă umblăm
pe muma Malare-o vînăm,
spre negrele iadului vămi...
. . . .
Hai murgule, haide, fîrtate,
în trap bărăganele bate,
că duci stropitorii prin sate...
. . . .
Malare să piei fără fală,
cu timpul de robi şi de boală!

★

Zero cazuri malarie... Zero cazuri malarie.. Zero cazuri malarie... Pe graficele şi în statisticile din ţinuturile dobrogene şi ale Bărăganului. Totuşi, lupta organelor sanitare continuă pe aceleaşi fronturi, pe malurile gîrlelor şi ale bălţilor, în oraşe şi sate, împotriva aceluiaşi duşman — ţînţarul — chiar dacă la sute de mii de analize microscopice nu s-ar găsi nici un singur caz pozitiv.

Într-un singur loc, are totuşi voie ţînţarul să-şi facă toate mendrele. Şi acest loc e o mică băltoacă situată în apropiere de litoral: o staţie de studii şi experimentare. Aici, microbul malariei e ţinut în cuşcă, asemeni unui mic supravieţuitor dintr-o rasă rapace, dispărută.

Constantin CHIRIŢĂ

Zile de odihnă la Vasile Roaită

— pagini dintr-un jurnal de însemnări —

Sînt singur cu caietul şi marea dinainte;
întîia filă-i e goală ca plaja înspre zori,
dar iată că o dată cu primele cuvinte
apar pe coala mării şi primii călători.

Ca un ştrengar, cu ochii îndrăgostiţi de maluri,
îşi scoate vesel capul stăpînul razelor;
şerpi nesfîrşiţi de aur se tîrîie pe valuri
şi scutură tăcere din mlădierea lor.

Întinderea albastră e singură şi calmă
ca o chemare plină, întinsă oricui.
Un copilaş se-ncruntă, ia poala mării-n palmă
şi vrea s-o prindă-n stînca de sub piciorul lui.

Deodată se opreşte cu mîna peste ape...
Un dirijor de-o clipă pe vîrful vechii stînci.
Şi valurile-albastre par uriaşe clape,
pe care vîntul cîntă în sunete adînci.

În valuri, marea saltă necontenit ispite,
cu strigăte, puzderii îşi iau voios avînt,
Am părăsit caietul cu versuri liniştite
să-nalţ cu toţi alături al tinereţii cînt.

Atîta bucurie din suflet se descarcă
şi creşte laolaltă cu-ntinsul de cobalt,
iar gîndurile-s zvelte şi vesele, de parcă
le poartă pescăruşii în zborul spre înalt.

Omagiu lui Vasile Roaită

Adeseori, cînd plaja-n zori de zi
se-mpodobeşte cu mărgăritare,
cînd doldora se umple de copii,
hoţi blînzi ai bucuriilor solare;

adeseori, în calda înserare,
cînd dragostea vorbeşte din priviri
şi-ntineriţi, bătrînii în visare
înoată în potop de amintiri;

adeseori, în noapte, cînd pe mare
se-ascund în valuri stelele de jar
şi cînd, din nesfîrşita depărtare,
se-nalţă parc-un cîntec temerar,

mă poartă gîndu-n urmă peste ani
la tine, fiu al clasei muncitoare,
te văd cum drept şi aspru-nfrunţi tirani
şi-aud sirena-ţi — aprigă chemare —

în vuiet de talazuri tunătoare.
E mult de-atunci. Şi-atît aş vrea să ştii,
că-n ţara ta e-acum atîta soare
şi-atîta clinchet vesel de copii!...

Muzeul de arheologie

O odăiţă strîmtă, parcă-n ceaţă,
cu hîrburi şi inscripţii funerare.
Dar cîte neguri nu dispar ca-n soare
şi cîte secole din nou prind viaţă!

Vezi amforele care, după danţuri,
îndestulau ospeţele cu vinuri,
în timp ce sclavii suferau în chinuri
şi ne lăsau, drept mărturie, lanţuri.

Podoabe, statuete, bogăţie
se laudă privirii trecătoare,
dar inima tresaltă cînd apare
un hîrb de oală simplă, cenuşie.

Pumnalele cu capete nătînge
şi-au şters cu vremea petele mişele,
dar în inscripţii şi granituri grele
auzi, prin veacuri, şiroit de sînge.

E-aşa adîncă liniştea bogată,
de parcă din istorii se înalţă;
stau sclavii şi stăpînii faţă-n faţă,
ca la o grea şi aspră judecată.

Trec secoli în vîltoare neîntreruptă
cum valuri în întinderea albastră.
Să nu mai fie robi în ţara noastră,
milenii pline s-au sculat la luptă.

Inan Curtmufla, unul din cei mai bătrîni oameni din partea locului, povesteşte copiilor de sfîrşitul îngrozitor al locuitorilor din Urlichioi.

Prima misiune

de Al. I. ȘTEFĂNESCU

Ilustrații de N. POPESCU

Simion citise de departe tăblița: GEROMEX, societate germano-romînă pentru import și export. Era o casă întunecată, cu intrare direct din stradă. Nu părea să aibă curte. „O fi în spate“, cugetă Simion. Se uită în jos și văzu niște răsuflători la subsol, patru la număr. Casa avea două intrări. În mijloc, era o ușă mare de stejar, cu zăbrele de fier pe deasupra. Observă o vizetă și o crăpătură de un galben lucitor, pentru scrisori. Ce să facă? Dacă erau hitleriști înăuntru? Și dacă erau înarmați? Cum să intre? Îl împușcau înainte de a pune piciorul în prag. Ce dracu-i de făcut? Se uită în susul străzii: Constantin se plimba cu arma-n cumpănire. Casca îl făcea și mai înalt. Zdravăn ostaș, Constantin ăsta! Apoi se enervă: pierdeau vremea. Se duse încet la cealaltă intrare. Era, de fapt, ușa unui garaj. Se uită înăuntru, printr-o grilă cît un ou. Părea gol. „Să știi c-au șters-o șobolanii!“ La acest gînd, îl apucă o furie grozavă. Era prima lui misiune, prima zi după eliberare și să iasă prost? Înciudat, se îndreptă spre colțul străzii, făcîndu-i semn lui Constantin să se apropie.

— Ai găsit casa? — îl întrebă acesta.

— Sigur c-am găsit-o. Nu aici e buba. Dar cum naiba să intrăm, fără să facem prea multă gălăgie?

Constantin deveni gînditor și rămase așa.

— Știi ce? Tu care ești blond și semeni mai mult a neamț, ai să suni — zise în cele din urmă tot Simion. Suni și dacă te-ntreabă cineva ceva, ai să spui doar atît: **hilfe**!

— Ce-i aia, **hilfe**?

— **Hilfe** înseamnă ajutor. Le ceri ajutor.

Constantin îl privi cu înțeles și Simion începu deodată să rîdă.

— Da, da. Le ceri ajutor. Ce te miri? Intri și strigi: **Hände hoch,** adică sus mîinile! Pe urmă, vedem noi. Dar fără cască și fără armă. Ia revolverul și bagă-l în buzunar.

— Și arma? Și casca?

— Scoți brasarda și lași totul afară. Am eu grijă.

— Bine — zise Constantin.

Se apropiară tiptil. Arma și casca lui Constantin fură așezate jos, în colțul ușii principale, pe trepte.

— Sună de trei ori, scurt — mai zise Simion.

— De ce?

— Poate ăsta să fie vreun semnal la ei, mai știi?

Constantin se așeză astfel ca să astupe vizeta cu umărul. Apoi apăsă de trei ori pe butonul soneriei. La început, fu liniște. Apoi, se auziră niște pași rari, greoi, și o voce morocănoasă, spartă, murmură: „Wer da? Cine-i acolo?“

— Hilfe, hilfe! — șuieră Constantin.

— **Augenblick ?**[1] — spuse vocea dinăuntru și, după un zornăit, care putea să însemne un lanț de siguranță, cheia păru că se învîrte în broască. Constantin apăsă pe clanță. Ușa nu cedă însă. „Ferecați sînt, blestemații“, gîndi el. Simion aștepta cu arma pregătită. Ușa se întredeschise și Constantin, mai mult cu forța, pătrunse înăuntru. Nu fu nevoie să mai spuie **Hände hoch.** Bătrînul care descuiase rămăsese cu gura căscată în fața revolverului. Simion intră imediat cu cele două puști și cu casca lui Constantin.

— Was ist das? Wer sind sie?[2] — bîlbîi bătrînul.

— Uite, boșorogul, cum ciripește... — făcu Simion. Erau într-un hol mic de intrare cu cîteva trepte, care dădea apoi într-altul mai mare. Din două salturi, Simion fu sus. Nu se afla nimeni în holul cel mare. Erau doar două măsuțe, cîteva fotolii și vreo șase uși într-o parte și într-alta. În fund, se vedea o scară largă de stejar sculptat.

— Ce s-a întîmplat? — repeta speriat bătrînul, în timp ce Constantin îl pipăia, să vadă dacă n-are vreo armă.

— Ia uite! Știi și romînește? Ia spune, mai e cineva în casă?

— Dar cine ești dumneata? — începu să-și recapete glasul bătrînul. Aici e o societate germană. O s-o pățiți.

— O s-o pățească nemții. Toți hitleriștii, cu tine cu tot. Ce faci aici?

— Sînt paznic de noapte. Dar dumneavoastră ce sînteți?

— Noi sîntem Gărzile Patriotice. S-a terminat cu hitleriștii. Sînt **kaput.**

— **Wie so?... Cum kaput?**

— N-ai auzit că s-a făcut pace?

— Eh, pace! — făcu bătrînul neîncrezător. Ar fi bine să fie pace.

Simion îi explică cum stăteau lucrurile. Bătrînul deveni deodată umil și începu să se văicărească.

— Eu nu sînt hitlerist. Sînt din București. Părinții mei s-au născut tot aici. Nu mă împușcați!...

— Nu te-mpușcăm, dacă răspunzi adevărat la tot ce te-ntrebăm — se răsti Simion, făcînd cu ochiul lui Constantin.

— Vă spun tot ce vreți. Am copii. Aveți milă de un biet bătrîn. Nu sînt hitlerist. Știu nemțește, și de-aia m-am băgat portar, să cîștig și eu un ban.

— Puteai să-ți găsești altă slujbă mai cinstită — îl moraliză Simion, privindu-i mustățile albe, stufoase, puțin îngălbenite de tutun și pîntecele respectabil. Spune, cine mai e în casă?

— Afară de mine, doar domnul Hammer și domnul Roth, care au camere la etaj și locuiesc aici. Garda a plecat aseară pe la douăsprezece.

— Cine sînt ăștia? Sînt militari? Cînd au venit aici?

— Domnul Hammer umblă civil, dar domnul Roth e locotenent. Nu știu cînd au venit, că au cheile lor.

— Auzi, Constantine, mai sînt două păsărele la etaj. Unu-i locotenent. P-ăștia trebuie să-i prindem. Du-ne la ei — se adresă bătrînului. Cum te cheamă?

— Geller Francisc. Franț.

În acest moment, se auziră zgomote la etaj, o ușă scîrțîind, apoi pași greoi.

Simion tresări.

— Constantine, bagă-te repede într-una din camerele din hol și lasă ușa deschisă. Pîndește de acolo. Eu stau aici, la ușă. Franț! — șopti poruncitor bătrînului. Te duci pînă în capul scării și-l chemi jos p-ăla care umblă pe sus. Dacă nu faci treaba bine, poți să-ți iei adio de la viață, ai înțeles?

Bătrînul dădu tremurînd din cap și, intrînd în holul cel mare, se îndreptă spre scara din fund. Acum se auzea lămurit cum cineva coboară scara, treaptă cu treaptă.

— **Geller, was ist los**[3]**, Geller?** — răsună o voce poruncitoare.

— **Jawohl, mein Herr! Alles in Ordnung! Ich komme gleich!**[4] — și bătrînul începu să tropăie în fața scării, dar fără să urce. Apoi, apăru silueta unui ofițer, care tîra după el un geamantan de piele, probabil foarte greu:

— **Ist jemand gekommen?** A venit cineva? — întrebă el cînd ajunse la ultima treaptă. Fără să aștepte răspunsul și fără să-l privească pe Geller care nu nimerea să ducă luleaua la gură, pătrunse în hol și, după ce mai făcu cîțiva pași, lăsă jos geamantanul, gîfîind. În acest moment, dinspre intrarea principală răsună:

— Hände hoch!

Era Simion, cu arma îndreptată spre locotenent. Acesta făcu ochii mari. Bătrînul fugi la perete, cu mîinile sus. Roth mîrîi: „Du, alter Hund!“[5] și începu să ridice încet brațele. În aceeași clipă, se trînti însă jos în spatele geamantanului și, scoțînd revolverul, se pregăti să tragă. Dintr-o săritură, Constantin sprijini țeava armei în umărul hitleristului. Fără să întoarcă fața spre noul dușman, locotenentul rămase nemișcat. Simion, care se apropiase, îi făcu semn să se ridice. Imediat, Constantin îi luă revolverul, apoi îl percheziționă. Roth privea de la unul la altul, cu spaimă rău ascunsă.

— Adu o frînghie, porunci Simion lui Geller. Bătrînul, care stătea încă lipit de perete cu mîinile sus, dădu din umeri, dar la a doua uitătură, schiță un gest de supunere și dispăru pe una din ușile laterale.

— Ia-te după el — spuse Simion lui Constantin. După aceea, făcu semn cu pistolul hitleristului să se dezbrace. Între timp, apăru Geller singur, cu o frînghie.

— Unde-i prietenul meu? — întrebă Simion.

— La domnul Hammer — răspunse bătrînul, ridicînd ochii îngroziți spre etaj. Simion se posomorî. Constantin era nedisciplinat. Dar acum, n-avea ce face. Îl puse pe Geller să-l lege pe locotenent. Acesta se calmase și părea că și-a mutat gîndul de a mai opune vreo rezistență. Deodată, Simion simți cum îi zboară revolverul din mînă și cum hitleristul îl lovește cu capul în stomac. Îl săgetă o durere neagră și o clipă ochii i se împăienjeniră. Acum se rostogoleau amîndoi pe jos. În cădere, își reveni. „Ah, nu știe Roth ăsta cu cine se pune!“ Cum reuși să ajungă deasupra, îi suci brațul din umăr, pînă cînd strigătul de durere al celuilalt se prefăcu într-un geamăt slab, de om învins. Văzu alături revolverul. Îl luă și-l pocni pe Roth cu sete în cap, pînă cînd îl simți moale dedesubt. Se ridică clătinîndu-se, luă frînghia și-l legă fedeleș.

— Franț, du-l în camera aia. Bătrînul, care fugise din nou la perete, se apropie, apucă trupul locotenentului de subsuori și-l tîrî, icnind, în camera pe a cărei ușă scria „Direktor“. Cu amîndouă revolverele în mîini, Simion îi făcu apoi semn lui Geller s-o ia înainte pe scară. Dar nu urcară decît două trepte și, de sus, se auziră zgomote și vocea lui Constantin:

— Țuric, țuric, gloaba dracului!

Cu mîinile ridicate, domnul Hammer, cu un ochi închis pe fața-i roză ca șunca de Praga, sărea cîte două trepte, îmboldit de pușca lui Constantin.

— Uite și a doua păsărică. Asta-i gîscă-ndopată, nu păsărică.

Hammer fu legat și împins în cabinetul directorial.

— De ce m-ai lăsat singur? Puteam să ne curățăm amîndoi din cauza asta — începu Simion, încă gîfîind.

— Dar ce s-a-ntîmplat? — făcu Constantin stînjenit. Simion îi povesti totul.

— Și pe bătrîn l-ai lăsat singur — continuă sever.

— Ei, bătrînul! — pufni disprețuitor Constantin.

— Bătrînul! Bătrînul putea să-mi dea cu ceva în cap, pe la spate. Nu poți avea încredere în ăștia. Trebuie să fim cu ochii în patru. A doua oară cînd îți mai faci de cap, să știi că ne supărăm. Simion vorbea aspru. La noi, există o disciplină de fier. Fără disciplină, nimic nu reușește.

— Ai dreptate — se învoi, în cele din urmă, Constantin. Am vrut să meargă mai repede. Îmi pare rău. Se uita primprejur stingherit. După o secundă, înălță brațul în aer și, cu țeava armei, desprinse de pe perete un tablou care căzu cu zgomot surd, răspîndind zeci de țăndări în jur. Era portretul lui Hitler.

— Acu' ce mai facem? — întrebă imediat, voind să-l îmbuneze pe Simion. Acesta își reținea cu greu surîsul.

— Știi ce făcea Hammer, cînd am dat peste el? — adăugă Constantin, îndatoritor.

— Ce?

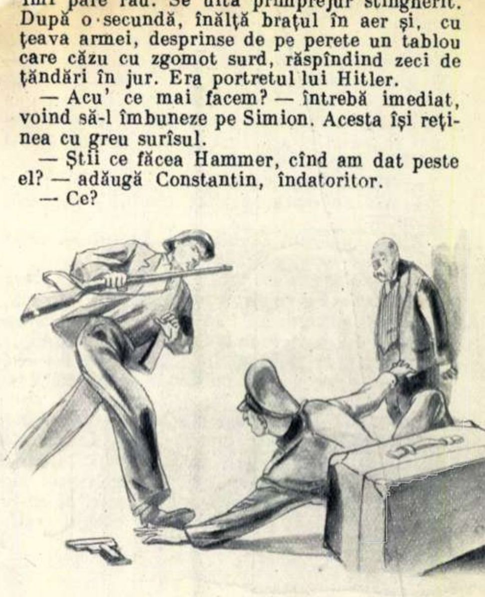

---

[1] O clipă!

[2] Ce-i asta? Cine sînteți?

[3] Geller, ce-i acolo?

[4] Da domnule. Totu-i în regulă. Viu imediat.

[5] Javră bătrînă!

Din poemele amurgului

de

A.A. LUCA

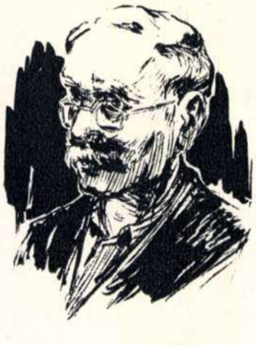

MOȘULE, CÎȚI ANI AI?

Un secol fără-un sfert, e mult?
Morman de zile port în spate,
În lungul anilor tumult
Văzut-am multă nedreptate.

Văzui cum aprige ciocane
Cădeau pe nicovală greu,
Cum robii — pielea și ciolane —
Trudeau și suduiau mereu.

Boierii beau sus în cerdac,
Vechilii jos înjură, strigă.
Țărani în curte, la conac,
Cerșesc mălai de-o mămăligă.

Văzut-am regi cum huzureau,
Șezînd cu hoții mari la masă.
Belșugul țării-l înghițeau
Lăcuste nobile, de rasă.

Și-am mai văzut în anii grei,
Poeți flămînzi, în haine rupte.
Averea toată, un condei,
Ducînd cu sărăcia lupte.

„Așa-i lăsat de dumnezeu!"
Cîntau pe nas toți pîntecoșii.
Minciuna se-ntindea mereu
Pînă-o înghițiră flăcări roșii.

. . . .

Din răsărit un soare nou,
Sărută frunte lîngă frunte.
Voinici, erou lîngă erou,
Întind spre fericire-o punte.

Vezi fîlfîind drapelul drag?
E visul vechi din tinerețe.
Dreptățile-au sosit șirag,
Lumina lor ne dă binețe.

Prin muncă biruim deplin,
Nici-o sforțare nu-i pierdută.
Un secol fără-un sfert? Puțin!
Să scrii, să cînți, pîn'la o sută!

SE AUDE UN GLAS...

Se-aude-un glas tulburător,
Să juri că vocea e a lui Frimu...
Și se adresează tuturor:
„Cum stați cu visul vechi —
sublimu'?"

„Pe care treaptă ați ajuns?"
Mă-ntreabă-n visele de noapte
Și cei din patruzeci și opt,
Și cei din '907.

Un ideal e-un soare viu
Ce sparge-ntunecatul nor;
Popoarele o simt, o știu,
Iar visurile mari nu mor.

Eu sînt bătrîn, nepoții mei
Au brațe tari, mai au și minte;
Aceiași ideal și ei
Slujesc, cu inima fierbinte.

Da, toți muncesc cu zel și sîrg
Pe-ogorul larg al libertății.
Recolta astăzi dă în pîrg,
Recolta păcii și-a dreptății.

Pe schele mii și mii de mîini,
Înalță-o Romînie nouă,
Cîntați, zburdați, copii-stăpîni,
Că totul v-aparține vouă.

. . . .

Și admirînd nepoții cum
Clădesc a păcii piramidă,
Pornesc cu ei pe noul drum
Să pun și eu o cărămidă.

— Își făcea bagajul. Să vezi ce-i în geamantanul lui. Și bani, domnule... Ăștia sînt putrezi de bani.

— Tot ce găsim, predăm — precizå Simion. Prizonieri, bani, cred că și casa, în definitiv.

— Cui să predăm?

— Partidului.

— Partidului? — repetă Constantin ca un ecou. Nu părea să se mire, dar nici să accepte acest răspuns ca ceva de la sine înțeles. Simion continuă netulburat.

— O să vină cineva, Matei sau Angela! — apoi se opri. De ce te miri? Cui vrei să predăm? Poliției?

— Nu, desigur — se hotărî să răspundă Constantin.

— Atunci cui? Lui tata? Predăm celor care au... puterea — își răspunse singur Simion. Se priviră amîndoi o clipă, surprinși și nehotărîți, apoi Simion întrebă într-o doară, ca să zică, ceva:

— Cît o fi ceasul?

— Habar n-am! Parcă eu am ceas? Poate are moșu'!

Geller stătea pe un scaun cu mîinile în poală. Nu se-nțelegea dacă moțăie sau dacă e înțepenit de spaimă. Scoase un ceas mare de buzunar de la brîu și spuse cu voce slabă:

— Cinci și un sfert. Peste trei sferturi de oră, vin oamenii de serviciu. La șapte, vin funcționarii.

— Ascultă Constantine, tu rămîi la poartă. Cum sună careva, îi dai drumul, îl dezarmezi, îl percheziționezi și-l bagi în camera de audiență — sfîrși, zîmbind, Simion. Eu mă duc cu Franț, să inspectez toată casa. Cine știe ce-o mai fi p-aici! Dacă auzi un foc de armă, vii imediat după mine.

— Am înțeles, să trăiți!

— Așa te-nvață, patriot romîn! — rîse Simion.

Apoi, cu Franț în fața lui, începu să intre prin toate încăperile, la rînd.

Constantin se duse jos la intrare și privi afară prin vizetă. Nu se vedea mare lucru. Pe stradă, nu trecea nimeni. În față, era un bloc. Ferestrele de la parter erau închise, cu jaluzelele trase, dar la etajele întîi și al doilea atît cît putea el vedea, chircindu-se — erau deschise. „Dorm boierii, nu se-ncurcă!" își zise. „Stanca acu' s-a sculat, face curat și în curînd o să plece la fabrică. Cum să-i dea de știre ce-i cu el? Și copiii trebuie să fi întrebat: unde-i tăticu?" Auzind pași pe stradă, se repezi iar la vizetă. Era o fetișcană cu un coșuleț pe braț. Mergea la piață, probabil. Avea obrajii roșii, și o coadă cu funde. „O să găsească pe dracu'la piață! Oare ce-o fi prin oraș?" El stă aici închis și cine știe ce se-ntîmplă. Aprinse o țigară și trase un scaun din apropiere. „Frumoasă slujbă are! Portar. Și care cum intră: la zdup! Hammer era un fricos. L-a prins tocmai cînd ieșea din cameră. Era în pijama și, văzîndu-l, dase să fugă. Cum a luat un ghiont, cum s-a cumințit. A deschis ușa camerei. In mijloc era un geamantan mare. Și ăsta-și făcea bagajul. Ce-o fi pe capul nemților? Fug care-ncotro, probabil." Se gîndi apoi la Gemav. „Ah! Acolo sînt mulți de aranjat! Și pe urmă?Pe urmă, pe urmă, vedem noi. Las'că sînt ele destule de făcut." Aruncă țigara și o strivi plin de satisfacție. Auzind voci înăuntru, se uită în hol. Era Simion cu bătrînul Franț și un al treilea ins, un ofițer romîn, slab, neras, cu hainele murdare, în capul gol, cu părul ciufulit.

— Simioane! — strigă Constantin.

— Da, ce-i? Stai, că venim acu.

Constantin îl văzu pe Franț cu un pahar de apă, dînd să bea militarului, care se lăsase pe un fotoliu. Se repezi pe scări. Simion însă îl privi aspru și strigă:

— Disciplina!

Înciudat, Constantin se duse din nou la ușă, nu fără să întrebe:

— Dar dumnealui cine-i?

— Ai să afli! Stai acolo și păzește intrarea.

Constantin se uită din nou pe vizetă, plictisit. Apoi, se încordă cu tot trupul. Cineva umbla pe trotuar de-a lungul casei. Pașii se opriră la ușă, urcară o treaptă și clanța începu să se miște încet. Constantin simți un fior pe pielea capului. Se așeză în partea în care se deschidea ușa. Se uită în hol. Simion, care observase totul, întorsese fotoliul rănitului cu spatele spre intrare, apoi se retrăsese în camera unde fusese mai înainte Constantin. Numai bătrînul Franț, tot mai năuc, rămăsese în mijlocul holului. Constantin îi făcu semn să coboare, amenințîndu-l din cap. Atunci, ușa se deschise încet, cît să treacă un om, și cineva se furișă înăuntru. Era un bărbat înalt, cu pălărie, bine îmbrăcat.

— **Hände hoch** — comandă Constantin, băgîndu-i țeava armei în coastă.

Străinul încremeni. Constantin împinse ușa cu piciorul. Simion apăru din camera lui. Franț, bătrînul, gemu:

— **Guten Morgen, Herr Direktor** *).

Neamțul însă nu răspunse la salut și, mînat de țeava armei lui Constantin, începu să urce treptele. Sus, îl percheziționară. Găsiră la el două revolvere și un stilet.

— Aha, dumneata ești „Herr Direktor"! Mamă, mamă, ce sculă trebuie să fii. Pînă-n dinți înarmat, domnule! Ce-ai aici? A! Chei! Astea sînt importante. Se confiscă.

Dar cheile erau legate cu un lănțișor de cureaua pantalonilor. Simion trase cu nădejde de ele și „Herr Direktor" sughiță înfundat, sugrumat în pîntec. Pălăria de panama căzu, dezvelind un cap cu păr puțin, tuns scurt.

— La zdup cu el, Constantine!

— Dar n-am cu ce să-l leg — se plînse Constantin. Apoi, scoase centura domnului director, care se dovedea foarte solidă, și-i strînse mîinile la spate. „Avem deja trei. Dacă s-or face mai mulți, cine-o să-i păzească?" De pe fotoliu, se auzi vocea slabă a sublocotenentului:

— Dacă-mi dați o armă, îi păzesc eu, n-aveți grijă.

Încercă să se ridice din fotoliu, apoi renunță. Era subțirel și brațul stîng îi atîrna inert. Constantin își stăpîni o tresărire: palma stîngă a militarului era toată o rană. Simion îl găsise într-o celulă la subsol, cu cătușe la mîini, agățat, ca un vînat, de un piron în perete. Îl chema Ionescu Preda și de trei zile era sechestrat aici de naziști. Îl torturaseră, să afle dacă sînt ofițeri romîni care vor să se ridice împotriva nemților, dacă sînt comuniști. Degetele de la palma stîngă îi fuseseră strivite, unul cîte unul, la o menghină mică. Acum erau cu pielea plesnită, cu răni deschise de un roșu-vînăt.

După ce **„Herr Direktor"** își căpătă locul meritat în „camera de audiență", Simion îl luă pe Franț deoparte. Bătrînul plecă apoi pe scara de stejar, iar Simion se întoarse.

— Stai puțin, domnule sublocotenent, că facem noi regulă aici. Oh, cum te-au căsăpit! Constantine, iar ai plecat din post?

Constantin îl privi rugător, dar, în fața ochilor mustrători ai lui Simion, cedă și se duse din nou la post. De acolo, văzu cum Simion bandajează mîna ofițerului, legîndu-i brațul cu o eșarfă de gît. Apoi, pe o măsuță din hol, mîncară toți trei din proviziile lui Hammer și Roth, în timp ce moș Geller păzea la ușă.

— Bine mai trăiau porcii ăștia — zise printre îmbucături Constantin — și nouă ne dădeau mălai și tărîțe. La porție!

Preda privea curios la cei doi muncitori. Se bucurase ca un copil la vestea că Antonescu fusese arestat.

— Eu — zise el spre sfîrșit — ar trebui să mă întorc la unitate. Sînt sigur că regimentul nostru a luat parte la arestare. Probabil că va trebui să ne batem cu hitleriştii.

---

*) Bună dimineața, domnule director.

— Deocamdată, stai cu noi pînă-ţi vii cum trebuie în fire — zise Simion.

Într-adevăr, sublocotenentul îmbuca cu ochii închişi. În trei zile, nu căpătase decît o coajă de pîine.

— Las-o mai încet, să nu-ţi facă rău. Mai stai aici vreo oră, două, şi pe urmă mergem la **comandament.**

— La care comandament? — întrebă Constantin.

— La comandamentul Forţelor Patriotice, în aleea Alexandru. Acolo-i acuma statul major al democraţiei — proclamă vesel Simion. Acolo ai să afli şi care-i situaţia la regimentul dumitale — se adresă el sublocotenentului.

— În privinţa asta, n-am teamă. Chiar dacă colonelul s-a opus, l-au curăţat ai noştri.

— În regimentul dumitale, sînt aşa mulţi... cum să zic, patrioţi? — se interesă Constantin. Eu tocmai îi spuneam lui Simion că haina militară mi s-a făcut tare urîtă în anii din urmă. Pe noi, muncitorii, armata nu prea ne-a îndrăgit, ştii... — termină el, din ce în ce mai încurcat.

— Dumneavoastră sînteţi comunişti? — întrebă şovăind Ionescu.

Constantin privi spre Simion. Acesta puse pe masă bucata de pîine pe care o avea în mînă.

— Da, eu sînt comunist — zise cu simplitate, privind drept în ochii ofiţerului. După o clipă, arătă spre Constantin. Dumnealui este prietenul meu. E muncitor conştient, patriot.

— Şi eu sînt în Uniunea Patrioţilor — murmură cu modestie sublocotenentul.

Rămaseră toţi trei tăcuţi, privindu-se ca şi cum fiecare încerca să-şi imprime în amintire înfăţişarea celorlalţi doi, pentru a se recunoaşte cîndva.

Jos, la intrare, Franţ făcea semne disperate.

— Atenţie! Mai cade un şobolan în cursă — şopti Simion.

Din cîteva sărituri, uşor în pantofii lui de tenis, Simion fu jos. Scena cu directorul se repetă aidoma. De data asta, nu-l mai legară chiar aşa. Sublocotenentul se instalase pe un scaun, aproape de uşă, cu revolverul lui Roth în mînă, şi păzea prizonierii.

— O să ducem la sediu şi arme berechet — făcu socoteala Constantin.

— Da — spuse încet Simion. Jos, este de fapt un mic depozit. Am găsit şi automate.

— Ah, un automat să-mi dai şi mie — se lăcomi Constantin. Unde sînt?

— Am cheia în buzunar. Alea le ducem la sediu. Sau stai, poate că ai dreptate, mă duc să le aduc.

În curînd, amîndoi aveau cîte un automat de gît. Umblau prin odăi, plini de mulţumire. Treaba mergea de minune. Pînă la opt, se adunaseră nu mai puţin de zece prizonieri.

— Ce dracu' facem cu toţi ăştia? — mormăi Constantin. M-am plictisit aici. Aş vrea să ieşim la aer.

— Misiunea-i misiune, Constantine. Pînă nu vine tovarăşul Matei, sau cine-o veni, nu ne mişcăm de-aici.

— Bine, dar ăştia pot să vină o mie! — rîse Constantin. Unde-i mai băgăm?

Într-adevăr, cabinetul directorului devenise neîncăpător şi fuseseră nevoiţi să mute prizonierii într-o sală mai mare. Începură să zbîrnîie telefoanele. Simion se încruntase. Nu ştia ce să facă cu ele. Să răspundă, să nu răspundă?

— Cum de mai merg? — se miră Constantin. La Gemav, mult timp n-au mers de loc. Pe urmă, era unul singur care mergea, la Gerlach în birou.

— Or fi telefoane d-ale hitleriştilor, speciale — îşi dădu cu părerea Simion. Îl chemă pe Franţ, apoi se răzgîndi.

— Nu răspundem. E mai sănătos.

În acel moment, se auziră nişte bubuituri înfundate. Toţi tăcură, pînă şi prizonierii. Urmară alte bubuituri, ceva mai puternice.

— Parcă trage cu tunul — zise Constantin.

— Ba sînt explozii — interveni Ionescu. Cred că-i bombardament.

După cîteva minute, răsună o explozie mult mai apropiată, care făcu să zăngăne toate geamurile. Ca pentru a pune vîrf, începură să sune sirenele de alarmă.

— Alarmă! Alarmă! — strigau toţi.

În camera prizonierilor, se iscă imediat o mare învălmăşeală.

— Halt! — strigă Ionescu.

Simion se repezi lîngă el, cu automatul şi, ca prin minune, se făcu linişte. Pe feţele celor din cameră, se citeau ura şi groaza. Se dădură înapoi, ghemuindu-se unii într-alţii. „Adăpost, la adăpost“, urlau. Franţ se zăpăcise şi se îndreptase spre scara care ducea la subsol.

— Franţ! — strigă Simion. Treci înapoi, la uşă.

— Ce facem? — se nelinişti Constantin.

— Cine-o fi bombardînd? — se întrebă cu glas tare Simion.

— Cred că hitleriştii! Auzi avioanele? Ăsta-i Messerschmidt, îl cunosc ca pe-un cal breaz — se amestecă sublocotenentul.

— A început lupta — grăi liniştit Simion. Acum, hitleriştii or să bombardeze oraşul. Dar e un oraş deschis, nu-i obiectiv militar.

— Ăsta-i sistemul nazist — zise în şoaptă Ionescu. Nu m-ar mira să-i dea şi foc.

— Bucureştiul e mare. Arde greu. Mai degrabă cred că vor să-l ocupe — îi răspunse Si-

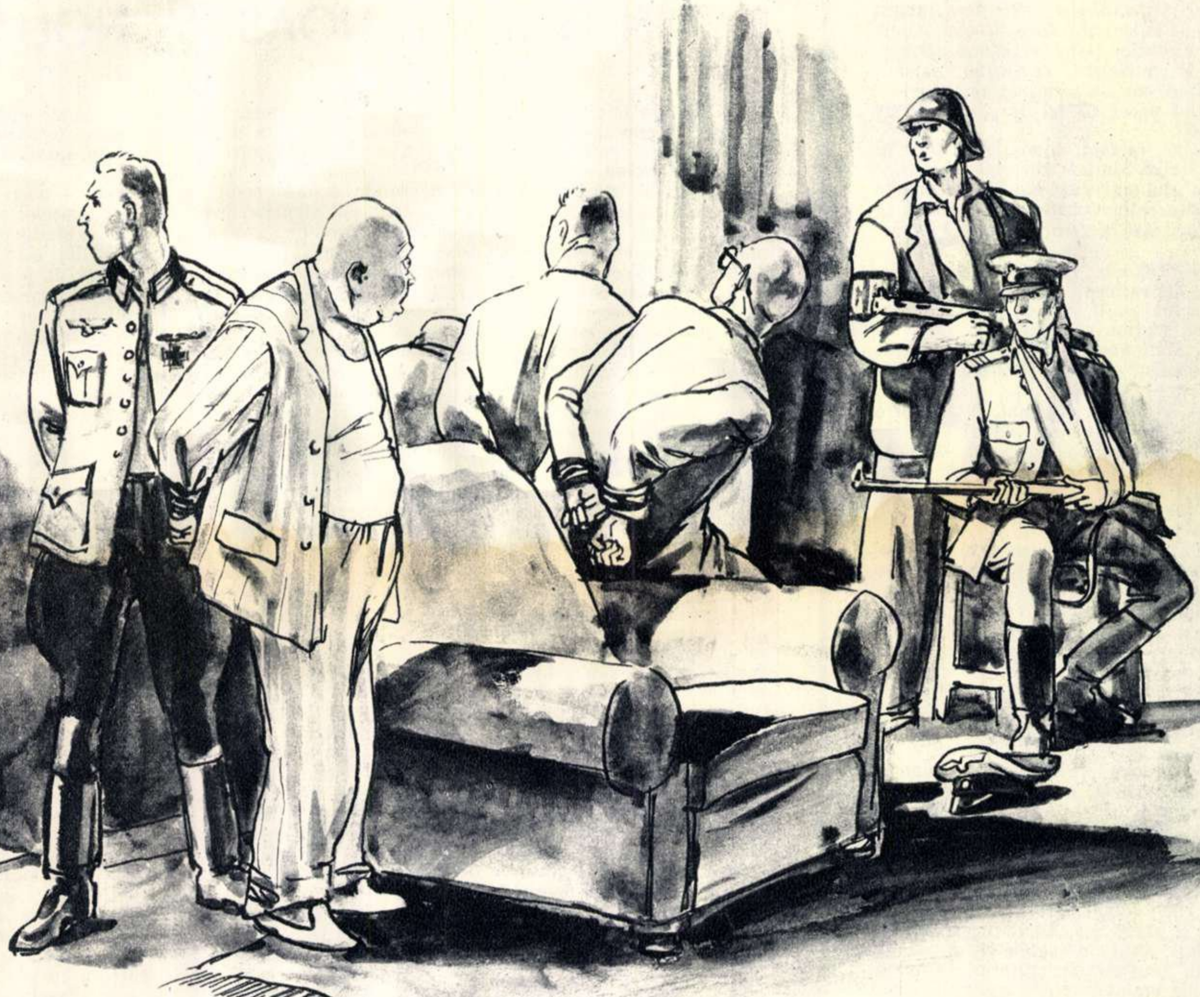

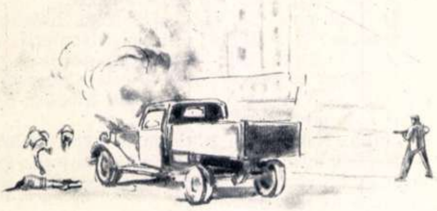

mion. Ţi-am spus eu, astă-noapte, c-o să fie lupte cu hitleriştii — se adresă lui Constantin. Du-te tu la uşă. Moşul o să facă pe el.

Într-adevăr, Geller se prăbuşise pe trepte şi stătea cu capul în mîini.

Constantin coborî, apoi deschise uşa şi ieşi în prag. Vaietul prelung al sirenelor încă nu se terminase. Casa din faţă îi astupa orizontul, nu putea vedea nimic. Dar acum, la toate ferestrele era mişcare mare. Cîte o figură speriată apărea la cîte un geam, apoi dispărea. Se vedea bine că în bloc era mare agitaţie. „Probabil că au adăpost chiar în bloc“, se gîndi Constantin. Pe trotuar, treceau din cînd în cînd oameni în fugă. Unii intrau chiar în blocul de peste drum. O femeie cu doi copii, unul în braţe şi altul de mînă, alerga şi ea către bloc. Copilul care mergea pe jos rămase în urmă plîngînd, apoi se împiedică şi căzu. Femeia se întoarse, blestemînd, să-l ridice. Atunci îl văzu pe Constantin şi scoase un ţipăt. Se zăpăcise de tot. Constantin coborîse cele două trepte, cu intenţia s-o ajute. Arăta el atît de înfricoşător? Dar femeia dispăruse în bloc, nu fără a fi aruncat o ultimă căutătură înspăimîntată. Dintr-o dată, îl fulgeră gîndul la copiii lui. „Ce-o fi pe-acasă? Stanca era desigur la fabrică.“ I se strînse inima. Aruncîndu-şi ochii de-a lungul străzii, văzu, pe bulevardul larg din cap, goana obişnuită a maşinilor, cînd se dădea alarma. Treceau căruţe, biciclete, camioane, oameni alergînd. „Ehei, nu s-a terminat războiul! — gîndi el. Asta-i pace? Ce fel de pace-i asta? Pace cu dinţi!“

— Constantine, ce faci, domnule, ai ieşit în stradă? — îl strigă Simion din prag, furios.

— Păi, acu', nu mai vine nici hogea aici la noi! — răspunse calm Constantin. Nu vezi că toată lumea fuge care încotro? Dar noi ce facem? Stăm aşa?

— Stăm, ce să facem? Nu vezi că nu-i bombardament de-ăla seriosul, cu sute de avioane? Hitleriştii vor mai mult să-i sperie pe bucureşteni — încercă Simion să explice.

— Ascultă, Simioane, dar tu de ce l-ai lăsat singur pe Ionescu? — făcu Constantin, zîmbind.

— I-am dat şi lui un automat. N-ai nici o grijă, că prizonierii sînt morţi de frică.

Exploziile bombelor continuau să se audă din mai multe direcţii. Din cînd în cînd, zăreau cîte un avion singuratic. În partea opusă bulevardului, se înălţau flăcări.

— Arde! — spuse Constantin.

— De n-ar nimeri la sediile noastre — se îngrijoră Simion. N-au ei cum să ştie unde sînt — se asigură tot el.

În acea clipă, de pe bulevard intră pe strada Săgeţii o maşină în goana mare. La viraj, se urcase pe trotuar, dar nu se răsturnase.

— Nemţii — strigă Simion, şi-l trase repede pe Constantin spre intrare. Un glonte ricoşă din zid. Hitleriştii trăgeau în neştire. Constantin abia avu timp să vadă cum cineva se prăbuşeşte lîngă un gard. Intrară înăuntru.

— Încuie — ordonă Simion. Constantin apucă nedumerit cheia, dar n-o învîrti. I se părea că Simion e fricos. Ar fi vrut să pună mîna-n gîtul ăstora, care împuşcau în neştire pe străzi. Vru să spună ceva, dar auzi cum maşina frînează brusc, chiar în faţa casei lor. Privi prin vizetă. Erau şapte hitlerişti. Şoferul, un ofiţer şi cinci soldaţi. Toţi aveau automatele-n mîini şi săriră jos. Unul îngenunchiase în faţa maşinii, altul, în spatele ei, şi trăgeau în susul şi în josul străzii. Ofiţerul, urmat de trei soldaţi, se repezi spre intrare. Constantin se dădu imediat la o parte. Se înţelesese din ochi cu Simion. Acesta trecuse în holul cel mare. Cei de afară încercară clanţa. Constantin strîngea cu încordare arma. Ionescu ieşise şi el în uşa camerei în care erau prizonierii. Ofiţerul nazist pătrunse înăuntru, îmbrîncindu-l dispreţuitor pe Franţ, care, nu se ştie de ce, alergase spre uşă. Bătrînul căzu mototol. Cînd hitleristul ajunse la ultima treaptă, gata să intre în holul cel mare, se răsuci deodată cu un răget. Constantin apăsase pe trăgaci. Privi cum trupul hitleristului se arcuieşte, dar nu cade, ba se întoarce spre el. Cu mîna stîngă pe coastă, hitleristul întinse dreapta cu revolverul spre Constantin. Acesta apăsă iar pe trăgaci. Nazistul mai icni o dată şi se prăbuşi. Soldatul, care intrase primul după ofiţer, zăpăcit, trase o rafală circulară spre holul de sus, spărgînd geamurile cu un zgomot asurzitor. Apoi, văzînd încotro voise să tragă ofiţerul, se întoarse spre Constantin. Dar în aceeaşi secundă, Simion interveni. Hitleristul se prăbuşi peste trupul inert al lui Geller. Ceilalţi doi, care nu apucaseră să intre, fugiră. Fu un moment de linişte nefirească. Bubuiturile umpluseră casa de tunete şi, acum, toţi erau în aşteptare. Ionescu, din uşa lui, privea întrebător, cu arma îndreptată aşa fel, încît să poată trage şi în cameră, şi spre uşa principală. Şi afară se făcu linişte. Imediat ce căzuse cel de al doilea hitlerist, Constantin se repezise la vizetă, văzuse cum cei doi îngenunchiaţi lîngă maşină se ridicaseră şi, privind îngroziţi spre casă, săriră în maşină. Era un fel de camionetă deschisă. Şoferul apăsă pe accelerator şi, în timp ce naziştii din maşină trăgeau alandala în direcţia casei, spre uşă, spre ferestre, cum nimereau, maşina porni brusc, făcîndu-i să se clatine şi lăsînd jos pe unul din ei, care n-apucase să se urce.

Urmat de Constantin, Simion se repezi în stradă. Nazistul ridică braţele, privind cu ochii holbaţi la aceste ciudate apariţii. Simion se proptise de zid şi trăgea cu sete în maşina care se depărta fulgerător. Constantin dezarmă pe cel care se predase.

După vreo patruzeci de metri, camioneta coti subit spre dreapta, se sui pe trotuar şi intră cu totul într-o casă. Cei trei hitlerişti săriră jos, rostogolindu-se pe caldarîm. Unul dintre ei se ridică în genunchi şi înălţă braţele. Imediat, ceilalţi făcură la fel. Camioneta începuse să ardă. Simion alergă spre ei, îi dezarmă, îi puse cu faţa la zid, apoi se apropie precaut de maşină. Şoferul stătea liniştit la volan. Era plin de moloz. Din ureche şi din gură, picura sîngele. Fusese lovit în cap.

Între timp, Constantin dăduse prizonierul pe mîna sublocotenentului Ionescu şi acum alerga spre Simion. Cînd se apropie, se uită la camionetă şi exclamă:

— Păcat. Era o maşină bună. S-a dus dracului.

Abia acum observară amîndoi că bombardamentul nu încetase. Bubuituri înfundate se auzeau de pretutindeni. Sub soarele strălucitor de august, fierbinţeala bombardamentului se adăuga la zăpuşeala generală care plutea în văzduh. Ei înşişi erau lac de apă. Escortară pe cei prinşi spre Geromex. Trecînd prin dreptul garajului, Simion se lovi cu palma peste fruntea udă.

— N-o fi vreo maşină înăuntru? Cu ea am putea merge repede la sediu, să anunţăm ce-i aici. Să ducem şi armele.

Ultimele cuvinte fură acoperite şi strivite de huruitul asurzitor al unui avion, care zbura foarte jos. Umbra lui mare şi călătoare mătură strada de-a curmezişul. Părea o imensă pasăre neagră de pradă, ce se înalţă speriată, căutînd să iasă din bătaia ucigătoare a unei puşti fără greş.

DIN PICTURA NOASTRĂ NOUĂ

În pictura noastră actuală, prezentarea omului nou constituie o temă principală, reflectînd concepţia umanistă ce stă la baza ideologiei socialiste.

Tabloul lui Paul Atanasiu, „Prietenie“, este caracteristic pentru orientarea pictorilor noştri în ceea ce priveşte înfăţişarea omului. Cele două personaje — ostaşul romîn rănit şi ostaşul sovietic, care-i dă să bea cu dragoste frăţească — au întipărite pe figuri semnele unei nobleţi interioare pe care ambianţa dezolantă a cîmpului de luptă nu face decît să o accentueze, prin contrast. Această imagine pare a avea un sens mai adînc, mai general decît cel evident al înfrăţirii celor doi ostaşi, şi anume sensul unui conflict între forţele morţii şi ale vieţii. Conflictul este sugerat prin elementele compoziţiei: cerul plumburiu, pe care se profilează sinistru cadavrele soldaţilor căzuţi, tancul ameninţător şi jalnicele sîrme ghimpate, ramuri pustiite de frunze şi iarba veştejită de fumul obuzelor. Macabrul ansamblu e dominat de tînărul ostaş sovietic, a cărui prezenţă şi acţiune par că sfîşie urzeala de semne ale morţii, afirmînd forţa vieţii.

★

Înfăţişînd un moment de bucurie în atmosfera senină a unei sărbători, Vasile Weith ajunge, în „Ziua Minerului“, la generalizarea respectivei idei, tot prin intermediul unei reprezentări adîncite a omului.

Accentele acestei compoziţii cad pe figurile personajelor, cărora pictorul le-a dat expresii nuanţate, căutînd să le individualizeze. Zîmbetul care luminează feţele dîrze ale minerilor, belşugul mesei întinse creează o atmosferă care depăşeşte sensul sărbătorii familiare şi vorbeşte despre nivelul de trai mereu crescînd al celor ce muncesc, despre esenţa şi perspectivele vieţii noastre. Fără îndoială, că tabloul ar fi putut fi scutit de unele greşeli de rezolvare plastică, în spirit fals realist, cum e natura moartă de pe masă sau asemănarea supărătoare dintre cele cîteva personaje văzute din profil.

★

Deosebit de concludent pentru posibilităţile picturii noastre de gen este tabloul lui Iosif Bene, „Bucuria lui Polenszki, cioban evidenţiat“. Ocolind idilismul, care l-ar fi putut seduce uşor în această scenă pitorească şi mişcătoare, şi reuşind să evite orice dulcegărie, el a redat cu umor şi firesc gesturile personajelor, într-o imagine semnificativă pentru mentalitatea nouă a ţăranilor. Tabloul e pictat cu sinceritate şi dragoste. Lucrul acesta se vede din grija cu care sînt tratate plastic toate amănuntele tabloului — începînd cu chipul expresiv, luminat de un zîmbet cald al ciobanului, şi terminînd cu norii alburii ai lînii mieluşelei ce o ţine în braţe. Se simte plăcerea artistului de a-l descrie pe cioban şi de a povesti despre împrejurarea în care i s-a relevat conţinutul lui sufletesc — subiectul principal al lucrării — dar şi dragostea cu care ne vorbeşte despre blana miţoasă a oilor şi despre atmosfera caldă a tîrlei.

★

Mult mai direct — uneori mergînd pînă la retorism — este exprimată ideea în tabloul „Ţărani muncitori romîni în vizită la un colhoz din U.R.S.S.“ de Ion Cosma. Lucrarea pare un fragment dintr-o amplă frescă a prieteniei dintre poporul nostru şi oamenii sovietici. Gestul cuprinzător al colhoznicului sovietic, care vorbeşte despre realizările colhozului său, admiraţia şi interesul cu care privesc şi ascultă ţăranii romîni sînt cele două imagini centrale ale tabloului, purtătoare ale ideii artistului.

Avem în faţa noastră patru tablouri, în care se pot găsi cîteva din aspectele cele mai concludente ale actualei etape pe care o parcurg pictorii noştri, pe calea realismului socialist.

Anca ARGHIR

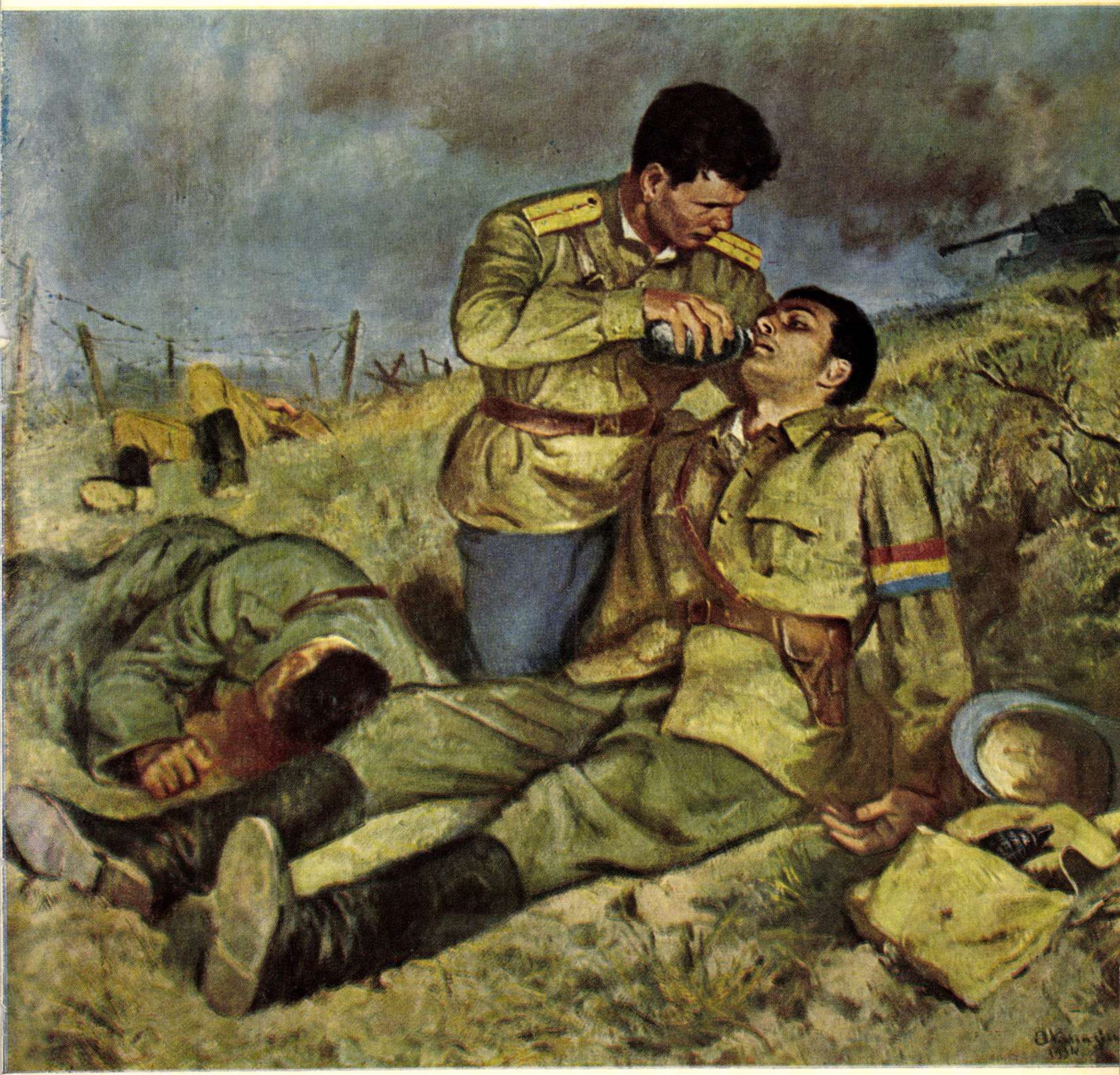

Paul ATANASIU Prietenie

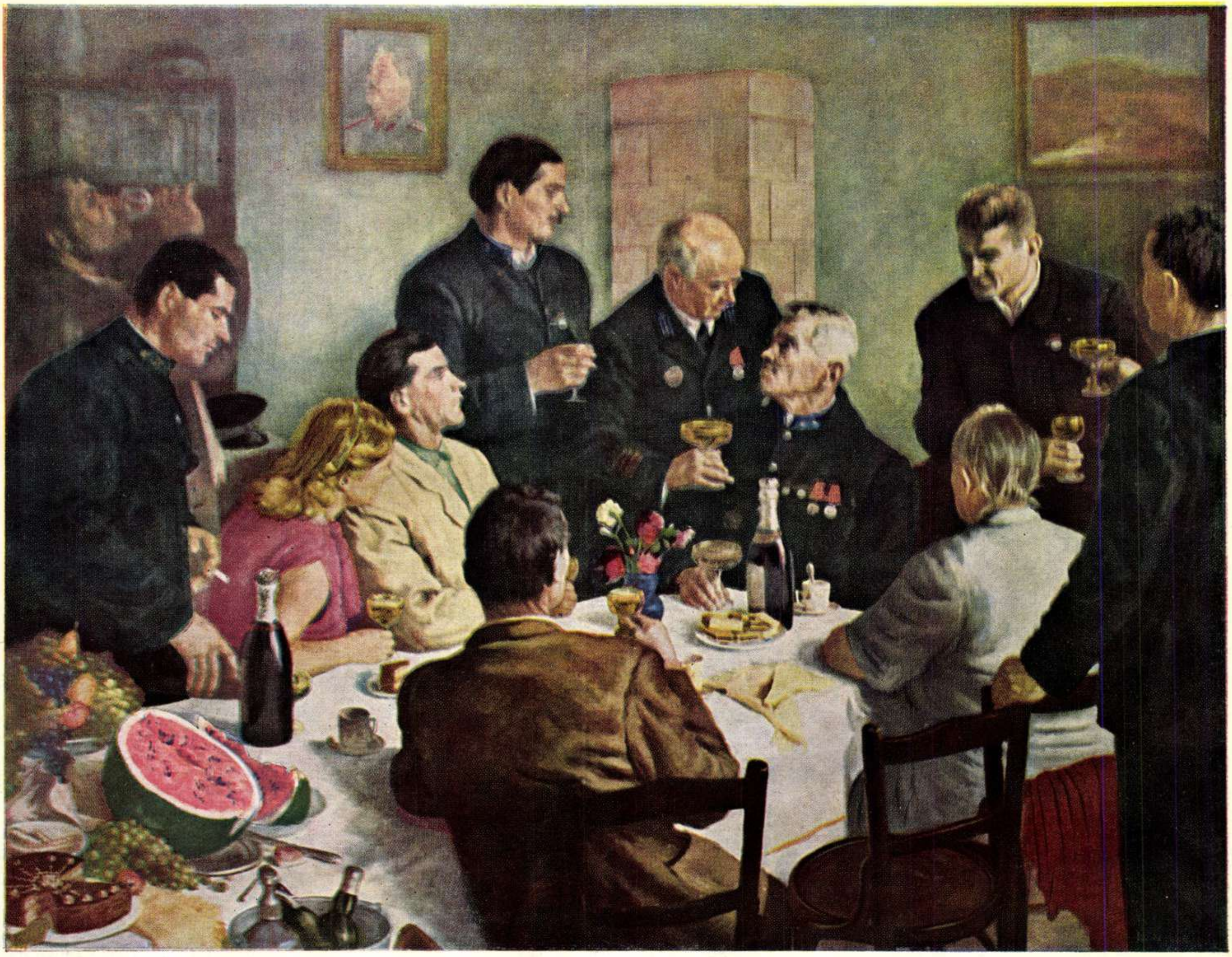

Vasile WEITH Ziua minerului

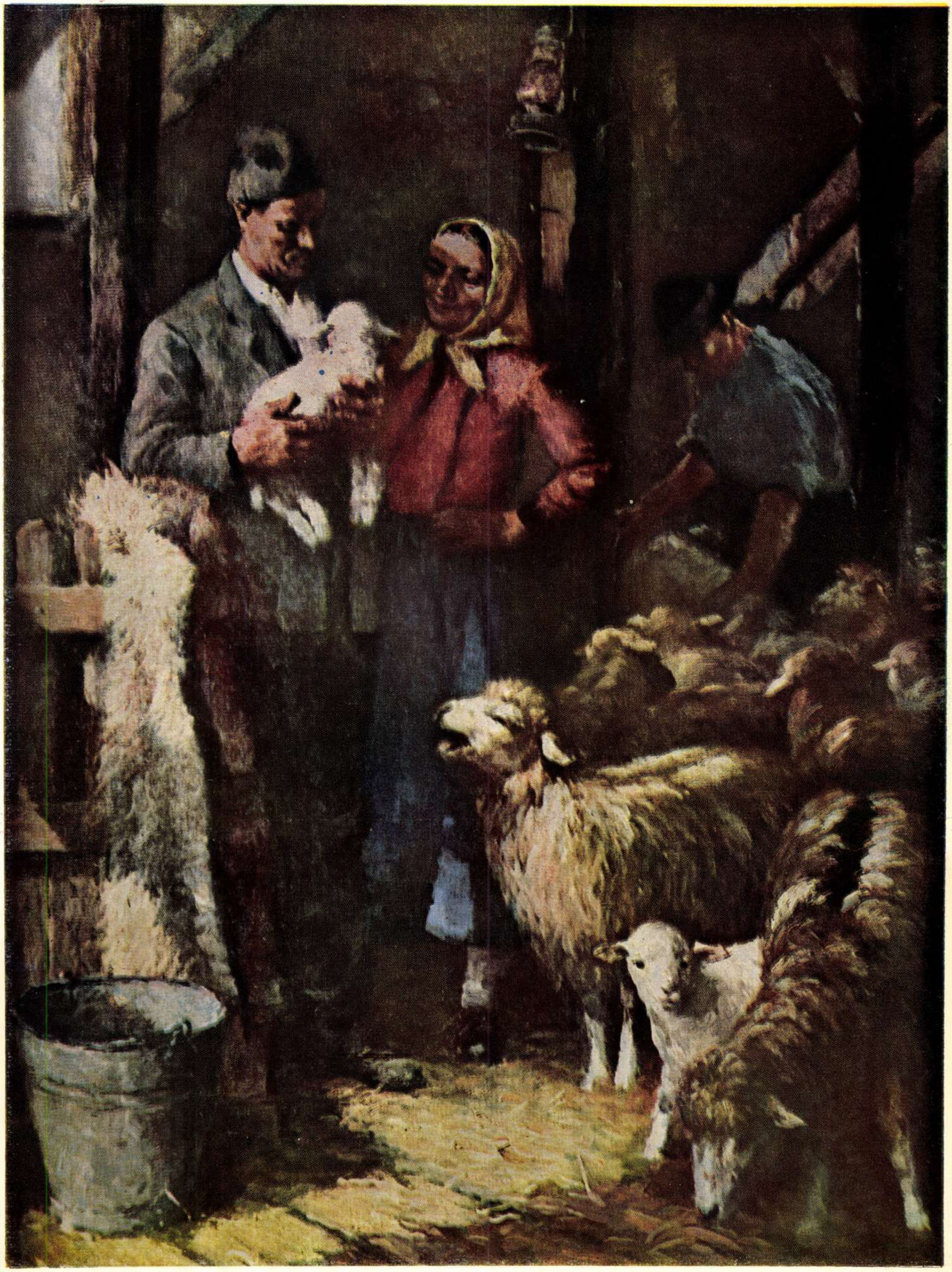

Iosif BENE Bucuria lui Polenszki, cioban evidențiat

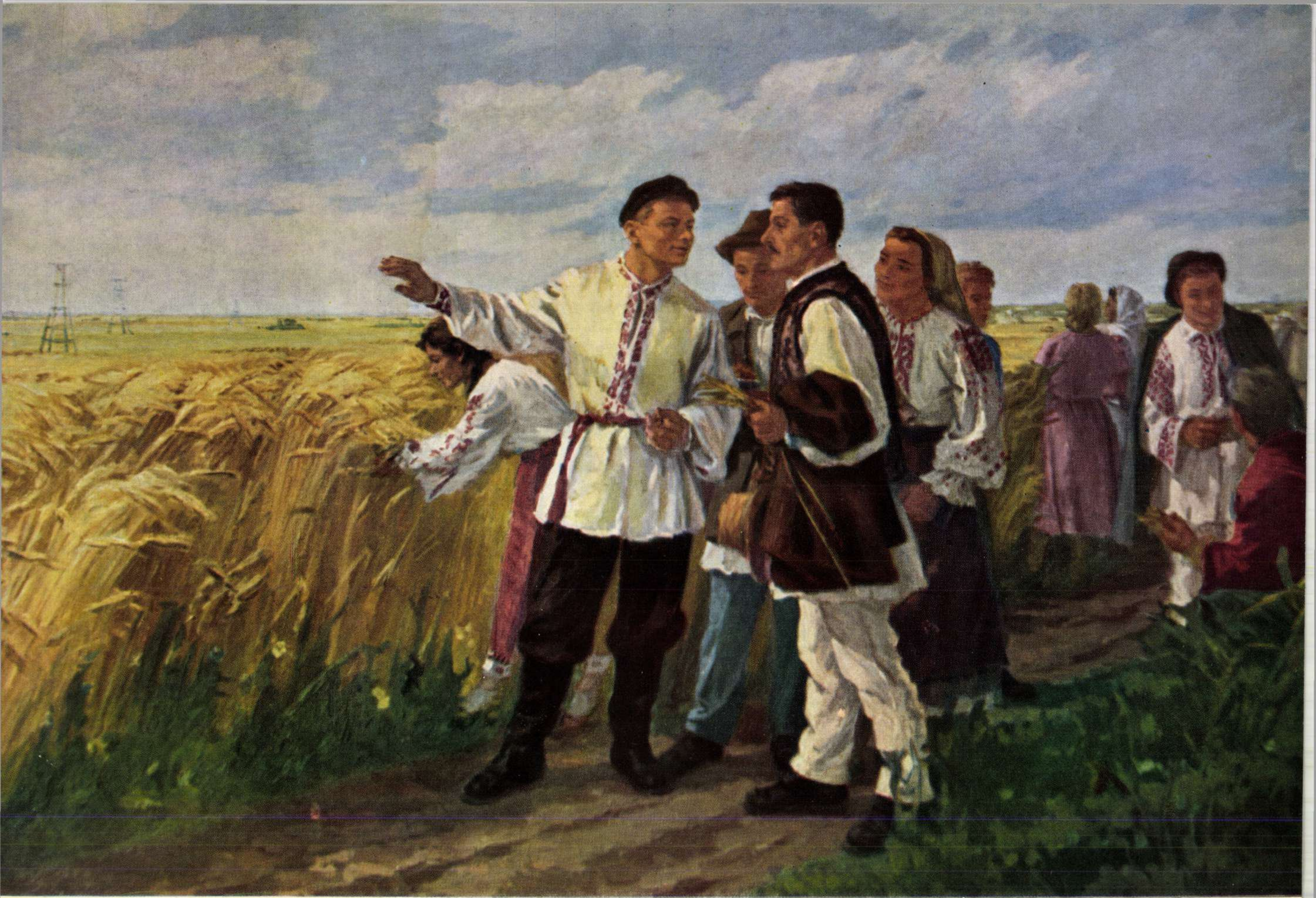

Ion **COSMA** Ţărani muncitori romîni în vizită la un colhoz din **U. R. S. S.**

Operația

-POVESTIRE-

de Victor **BÎRLĂDEANU**

Ilustrații de Angi Petrescu

Prietenul meu, doctorul Traian Coman e un om tăcut. Tăcerea lui nu e granitul solemn, autosculptat, al celor care depun chinuitoare strădanii să răspîndească impresia unei impenetrabile carapace filozofice. Nu-i nici închistarea posacă a mohorîților cutreierători de vane petreceri lumești. E tăcerea unui statornic echilibru sufletesc, tăcerea ființei căreia îi place mai curînd să făptuiască, decît să cuvînte. O singură dată l-am văzut pe Traian smuls din calmul său și devenind de o neverosimilă elocință. S-a întîmplat această minune acum cîteva săptămîni. Într-o seară zăpușitoare, cu un cer de o frumusețe cum numai la ecuator mai poți întîlni, vîsleam amîndoi pe Herăstrăul înstelat. Cred că eu am fost cel care a rupt tăcerea:

— Îți amintești de Marea Japoniei? Au trecut doi ani de atunci...

Era o frază ca oricare alta. Căutam să leg discuția, pornind de la amintiri comune. Amîndoi am străbătut drumurile de noroi și sînge ale Coreei incendiate. Traian, ca medic în brigada medicală romînească; eu, ca ziarist.

— Marea Japoniei — a grăit Traian. Și a recăzut în obișnuita-i muțenie. Vîslele-i însă despicau mai vîrtos luciul scînteietor al lacului, silindu-mă și pe mine la un suplimentar efort. A durat tăcerea noastră minute în șir. Deodată, minunea s-a întîmplat: Traian a început să povestească. Și nu s-a mai oprit. Nu l-am auzit nicicînd vorbind atît. Cred că nici el nu s-a auzit vreodată.

Mi-a povestit în seara aceea — în luntrea poposită în penumbra unor sălcii cu pletele înfiorate din cînd în cînd de amețitoarea boare a serii — o istorie coreeană. Unele din amănuntele acestei istorii le aflasem încă în Coreea, de la o plăpîndă soră de caritate, Liang Se Ciou, pe care am întîlnit-o, cîteva săptămîni după încheierea armistițiului, la spitalul romînesc. Istoria amicului meu a avut darul să-mi împrospăteze și să-mi întregească povestirea lui Liang. Chiar în seara aceea, albul imaculat al hîrtiei m-a ispitit. Și am scris...

★

Ați trăit vreo furtună pe mare? V-ați simțit vreodată împresurați de clocotul sidefiu al unei naturi bete de pofta nemăsurată a nimicirii? Vi s-au pecetluit cîndva pe retină rostogolirea trîmbelor de fum și flăcări, stîlpii perpendiculari de lumină care perforează cînd și cînd mișcătoarele neguri?

Ei bine, dacă ați avut prilejul să trăiți o asemenea spasmodică convulsiune a stihiilor, închipuiți-v-o la pătrat, la cub, spre a căpăta imaginea unui uragan pe Marea Japoniei!

...În dimineața aceea, coasta Vonsanului mai purta încă urmele uraganului care o răvășise zile în șir. Furtuna se potolise. Vuietul milioanelor de contrabasuri ale tăriilor amuțise. Numai ceața și ploaia mai atîrnau, ca niște zdrențe umede, pe umerii vînjoși, de bazalt, ai țărmului.

Noaptea se mai prelingea încă pe stînci, cînd doctorul Traian Coman ieși din spitalul subpămîntean și o porni spre țărmul mării. De obicei, dormea noaptea întreagă, chiar și sub cele mai grele bombardamente, dar astăzi întîia mijire a zorilor îl aflase treaz.

Prima noapte fără alarmă, fără neliniști. Prima noapte de pace în Coreea! Această realitate, atît de prezentă, atît de concretă — era doar liniște, deplină liniște! — nu i se înstăpînise încă în conștiință. De aceea, totul i se părea straniu, de necrezut. Aseară, cînd a ciocnit cana plină de votca aceea aspră de orez, cu cea a medicului-șef al spitalului, Iun Kion Gi, și cu ale celorlalți doi medici coreeni și ale surorilor de caritate, erau prea amețiți de bucurie și de băutură, pentru ca să mai poată pătrunde sensul complex și profund al cuvintelor. Victorie! PACE! Ce înseamnă asta? Înseamnă că acum pot ieși din străfundurile muntelui la soare, cu răniții, cu sălile de operație, cu farmacia, cu laboratorul — cu tot? Da, fără îndoială! Înseamnă că a învins ceva mare, foarte mare, un lucru pe care mintea nu-l poate cuprinde dintr-o dată, dar care — în măreața-i abstracție — se compune dintr-un infinit de lucruri concrete, simple, de o adîncă și curată umanitate.

Traian rătăci o vreme pe mica plajă nisipoasă, apoi se cățără, agil, pe colțurile unui povîrniș abrupt. Pale de vînt izbeau dinspre mare, cu iz de alge și scoici, cu gust de iod. Din cînd în cînd, cîte un perete de nori se prăbușea peste țărm, în țăndări de ploaie. Traian se bucura ca un copil de prospețimea stropilor mari care-i loveau obrajii. Sub șfichiul înviorător al ploii, somnul, care mai dăinuise o vreme prin mădulare, începuse să se risipească. Gîndurile se smuceau din înțepeneală și hoinăreau departe, la mii de kilometri.

Traian Coman era departe de a fi sentimental. Prietenii lui îl socoteau chiar un om rece, cu un simț practic dezvoltat. Cert e că, deși își iubea tînăra soție, rămasă în țară, nu s-ar putea spune că îl copleșea dorul după ea. O iubea cu o dragoste calmă, fermă, fără capricii și obsesii. Se bucura de marile și micile ei bucurii, pe care ea i le comunica cu sinceritate și naivitate în scrisori nespus de lungi. Silvia era studentă în ultimul an al Conservatorului și trecea tocmai prin fiorii frămîntărilor și îndoielilor de tot felul: „Unde să mă duc, la operă sau la operetă?" — îl întreba cu regularitate la sfîrșitul scrisorilor, întrebare la care el răspundea cu tot atîta regularitate, în spiritul unei banale, dar sănătoase, filozofii: „Unde te îndeamnă înclinația"! Nu că i-ar fi fost indiferent destinul ei artistic—el personal o socotea mai aptă pentru operă — dar era mai pedagogic, susținea el, (de fapt mai comod), s-o lase să se frămînte singură și să-și aleagă singură calea.

El însuși nu-și dădea seama de ce, în dimineața asta, în mod cu totul neobișnuit, chipul Silviei îl urmărea, îi răsărea mereu în fața privirilor. Și nu o Silvie de toate zilele, simplă și firească, veselă și cam zurlie, așa cum o cunoștea din copilărie, ci o Silvie deosebită, vaporoasă, în mare ținută de concert, îmbrăcată în sclipitoare mătăsuri. Din fumul plutitoarei ceți, zbucnit parcă dintr-o uriașă narghilea nevăzută, prindeau viață trăsăturile gingașe, de figurină de Sèvres, ale viitoarei primadone. Strania împletire de crengi resfirate și așchii verzi ale pinului singuratic, zugrăvea și ea aceeași delicată siluetă de porțelan.

Deodată își aminti de ultima ei scrisoare. Cumplit de uituc mai e! Azi, da, azi e ziua deschiderii Festivalului. Bucureștiul, probabil, la ora asta e un ocean de steaguri, mai învolburat decît învolburata Mare a Japoniei. Și Silvia... Silvia trece acum prin marile emoții. I-a scris, în ultima scrisoare, că a fost premiată la concursul pe țară și că va lua parte la concursul internațional al sopranelor. Poate că, la ora asta chiar, cîntă... Ce anume? Aria Rozinei, fără îndoială. De ce-i atît de sigur? Păi, cum ar putea să cînte altceva decît aria lui preferată?

„Una voce pocco fa"... București, steaguri, Vonsan, orașe, oameni, i se învălmășesc în creierul încă amețit de somn.

Curînd, Traian ajunse în vîrful povîrnișului, pe un tăpșan aburcat, smălțuit cu flori sălbatice și străjuit de un pin pitic, cu coroană rotată.

Se opri. Cîteva clipe respiră cu nesaț aerul sărat. În pofida rețelei dese de ploaie, privirea răzbătea pînă departe. La stînga zării, se ivea o limbă înverzită de pămînt — peninsula Hedo, cu grădina Sun Do Uan, fulger zigzagat de vegetație, înfipt în clocotul mării cenușii. Drept în față linia orizontului se îngroșa, iar în rarele clipe cînd ploaia își oprea rafalele, se zărea un petic de pămînt.

— Insula Iodo! — auzi deodată o voce groasă din spate. Își întoarse repede privirea. În spatele lui, rezemat de trunchiul pinului chinezesc, răsărise parcă din ceață un ofițer coreean, înalt, cu figură prelungă, cu un petic de postav negru acoperindu-i ochiul stîng. Vorbea rusește, stîlcind cuvintele.

— Insula eliberată ieri? — întrebă Traian.

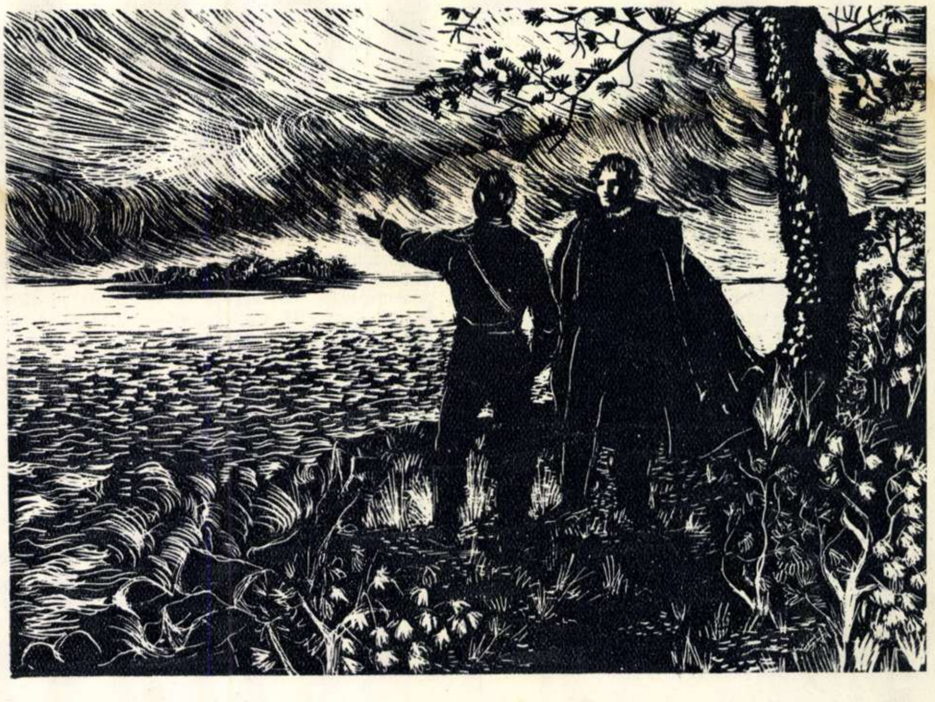

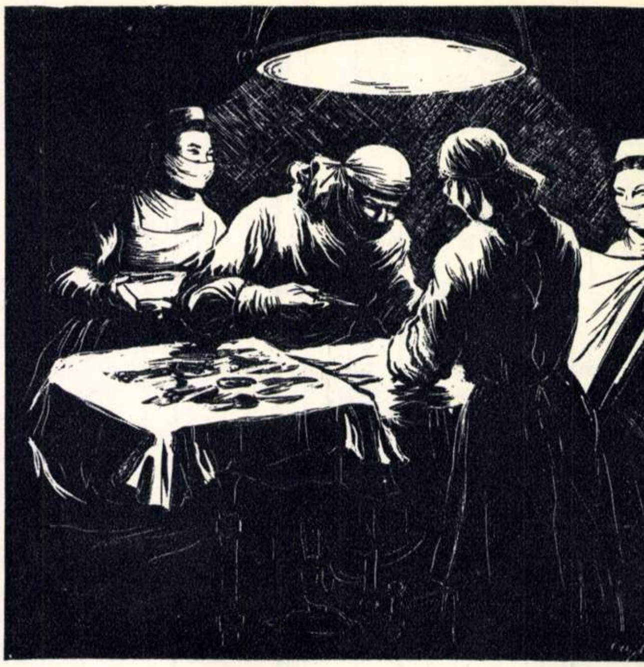

căutîndu-şi cuvintele, în coreeană. Pe faţa ofiţerului, se întinse un zîmbet fericit la auzul limbii materne.

— Da, ieri am fost acolo — răspunse scurt, de astă dată în coreeană.

Ofiţerul tăcu. Privi o vreme zbuciumul nepotolit al talazurilor, apoi se aşeză pe un bolovan sub frunzişul picurînd al pinului. Îşi rezemă capul de trunchiul jilav şi închise ochii. Trăsăturile feţei i se concentrară şi mai mult, sub ochi i se adunară pungile vinete ale nesomnului. Părea că se împotriveşte din toate puterile amorţelii care îl cuprindea cu braţele ei moi, irezistibile.

Traian făcu cîţiva paşi, cu gîndul să se îndepărteze, spre a nu-i tulbura odihna. Dar ofiţerul întredeschise ochii, se scutură din vraja somnului care-i aluneca sub pleoape, şi-i strigă din urmă:

— Nu, nu pleca. Nu m-a biruit somnul nici după două săptămîni de nesomn şi n-o să mă frîngă el acum, de-abia după două zile. În dimineaţa asta, zău aşa, n-am nici un chef să dorm...

Traian îl cercetă cu luare aminte, apoi îl întrebă:

— De ce tocmai în dimineaţa asta?

Ofiţerul nu-i răspunse. Scoase numai din porthartă un binoclu şi i-l întinse. Traian îl luă în mînă şi-l învîrti încurcat. Apoi, privi prin binoclu marea înfuriată. Cît vedea cu ochii, teribila învîrtejire a stihiei.

— Priveşte mai la dreapta — răsună vocea matinalului tovarăş de plimbare. Da, chiar în direcţia aceea. Ce vezi?...

— Un petic de pămînt... Pe un pisc, un steag...

— E steagul nostru — murmură ofiţerul.

Iarăşi se aşternu între ei tăcerea. Dacă se poate numi aceasta tăcere! Nedomolita frămîntare a mării umplea împrejurimile de un vuiet asurzitor. Totuşi, Traian aştepta într-atîta o explicaţie, încît tăcerea noului său amic i se părea grozav de pregnantă, de concretă, îi supăra chiar auzul. Aşteptarea nu-i fu dezminţită.

— Ieri, cînd am pus piciorul pe insula aceea— continuă ofiţerul, cu o voce înceată, lungind cuvintele cu greutate — cel mai bun prieten al meu a fost rănit de moarte...

În chip vădit, vorbea cu greu. Îşi aţintise privirea asupra smocurilor de iarbă de pe tăpşan, între care ploaia căscase băltoace cenuşii. Acum, vorba lui semăna mai curînd a şuşotire, aşa că Traian trebui să se aplece, spre a putea deosebi cuvintele.

— Pornise să demineze un drumeag spre pisc... Piscul acela unde acum fîlfîie steagul... Schija minei i-a ciuruit pîntecul... L-am adus într-o şalupă... E la spitalul romînesc...

Coman îşi opri răsuflarea:

— Cum îl cheamă?

— Kim Tzoi Ir...

Îşi aduse aminte, într-o fulgerare, că în urmă cu o jumătate de oră, cînd plecase din spital, zărise numele acesta în registrul de operaţii. Chiar el trebuia să-l opereze, exact peste o oră. Întrebase de rănit şi Lupaşcu, medicul de serviciu, îi spusese că n-a fost adus încă cu maşina sanitară din port.

Îl prinsese grabnic de braţ pe noul său prieten şi-l întrebă:

— E în stare gravă?

— Sanitarul batalionului a dat din cap cînd i-a văzut rana şi nu ne-a spus nimic. Asta înseamnă că nu-s mari speranţe...

— Speranţe sînt oricînd! Haide cu mine!

Ofiţerul l-a privit cu o neascunsă uimire, dar l-a urmat. Coborîră stîncile în tăcere. Ploaia încetase. Deşi nici o frîntură de rază nu se strecurase încă prin perdeaua groasă a norilor, totuşi în aer începea să se simtă văpaia zilei de iulie.

În timp ce mergeau de-a lungul plajei, ofiţerul puse o întrebare neaşteptată:

— Azi începe la Bucureşti Festivalul?

Traian se întoarse brusc:

— Da. Dar de ce întrebi?

Ofiţerul oftă:

— Sărmanul Kim Tzoi Ir!

Şi se cufundă din nou în muţenie. Traian îl privi cîteva clipe, intrigat. Tovarăşul lui de drum se simţi dator să răspundă acestei priviri:

— Logodnica lui Kim e acum atît de departe de el. Poate chiar acum dansează la Bucureşti dansul săbiilor. E dansul care-i place cel mai mult lui Kim. Crede-mă, Li Ien e o dansatoare fără pereche!

— Mai repede, frăţioare! — strigă Traian şi lungi astfel paşii, încît tovarăşul lui de drum se văzu nevoit să alerge. Curînd, ajunseră sub peretele de munte în care era adăpostit spitalul. Traian trecu ca o vijelie pe lîngă Lupaşcu, azvîrlindu-i doar o întrebare:

— A fost adus rănitul?

Doctorul Lupaşcu, un bătrînel îmbujorat la faţă, tocmai ieşise din salonul bolnavilor. Era asudat şi nervos. Aşa era firea lui: cînd i se întîmpla ceva neprevăzut, se enerva şi suferea cu fiece fibră a trupului. În loc să-i răspundă lui Traian, se năpusti asupra lui cu un potop de dojeni:

— Unde-ai dispărut, dom'le? Te-am căutat de-am înnebunit! Ştiai doar că vine un rănit grav, că trebuie să-l operezi urgent, că...

Traian nu-l mai auzi. Străbătu furtunos salonul, provocînd schimburi de priviri îngrijorate între bolnavi, trecu prin camera de gardă a surorilor şi intră în sala de operaţii. Doar ofiţerul coreean, care-şi aţintise asupră-i privirea curioasă şi blîndă a singurului ochi viu, rămăsese să-l asculte pe bătrînul acela inimos şi cu ţîfnă.

Traian pătrunsese între timp în mica încăpere de lîngă sala de operaţii. La lumina unui bec îmbrăcat în hîrtie albastră, zări o targă. De pe targă, îl izbi sclipirea a doi ochi mari, imenşi, negri, ca două abise de durere omenească. Ochii ardeau pe un chip prelung, cu pometţi proeminenţi, cu bărbia ascuţită, cu fruntea înaltă, încreţită de numeroase şanţuri. Capul era înfăşurat în bandaj. Albul feşilor — îşi dădu seama deîndată ce ridică pătura — acoperea întreg trupul firav al lui Kim Tzoi Ir. Traian îşi cufundă cîteva clipe privirea în adîncimea acestor ochi — singurul lucru viu de pe targă. Se zbuciuma în ei o imensă durere. Dar, totodată, el distinse în neagra lor genune speranţă şi voinţă, aspră voinţă, supraomenească voinţă. Rănitul voi să vorbească, mişcă buzele cu grele sforţări, dar de pe buzele lui se ridică doar un geamăt cutremurător.

Traian le zări de-abia acum pe Doina şi pe Liang Se Ciou, cele două surori de caritate din schimb, care şuşoteau într-un colţ al camerei.

— Repede, pregătiţi sala de operaţii!

— E gata... — răspunse Liang Se Ciou.

Traian îşi aruncă pe el halatul, se îndreptă spre chiuvetă şi se spălă febril, cu îndîrjire, de parcă ar fi săvîrşit nu ceea ce făcuse de atîtea zeci de ori pînă acum, în cei cinci ani de cînd era chirurg, ci cine ştie ce ritual al unei supreme religii — religia salvării vieţilor omeneşti. În clipele acelea nu se mai gîndea la nimic altceva decît la viaţa din cei doi ochi larg deschişi, viaţa care atîrna de mîinile lui, de degetele astea scurte şi cam butucănoase, de îndemînarea şi iuţeala lor, de forţa spirituală care le va însufleţi, le va face să pipăie moartea, s-o smulgă din trupul rănit şi s-o zvîrle în borcanul de spirt al unui muzeu.

Bolnavul fu desfăşat şi aşezat pe masa de operaţie din sala de alături. Ochii lui încercară să se aplece către locul, de unde izvora cumplita durere, care-i prefăcea uneori chipul într-o întruchipare vie a groazei şi a chinului. Traian îşi dădu seama dintr-o clipire că operaţia nu va fi de loc uşoară. Schija cea mai primejdioasă străpunsese pieptul în dreptul inimii. Poate chiar ajunsese în regiunea inimii. La lumina lămpii puternice, coborîte deasupra mesei de operaţii, bisturiul avu o lucire crudă...

★

Trecuse mai mult de o oră. Între timp venise să asiste la operaţie şi şeful brigăzii medicale romîneşti, doctorul Mihu. Ba chiar se strecurase, prin nu ştiu ce şiretlic, şi ofiţerul coreean, prietenul lui Kim Tzoi Ir, matinalul tovarăş de plimbare al lui Traian. Toţi urmăreau cu răsuflarea întretăiată mişcările sigure şi abile ale mîinilor chirurgului. Profesorul Mihu, specialist de seamă în chirurgie, îşi scotea din cînd în cînd ochelarii, şi-i freca cu batista, apoi şi-i punea la loc, urmărind cu şi mai mare atenţie această nemaipomenită operaţie. Să scoţi o schijă rătăcită atît de aproape de inimă — mulţi chirurgi cu prestigiu ar fi pregetat îndelung înainte de a se apuca de o asemenea operaţie de răspundere. Şi iată că tînărul ăsta flegmatic, care pînă acum şi-a îndeplinit conştiincios datoria, dar n-a strălucit prin nimic deosebit, şi-a luat pe umeri răspunderea şi dă dovadă de un astfel de talent, o stăpînire de sine şi o energie pe care nici nu i le-ai fi putut bănui sub învelişul acela oarecare. Da, cu totul oarecare. Prin ce miracol i-or fi ţîşnit aşa, deodată, la suprafaţă, toate aceste neaşteptate însuşiri?

Kim Tzoi Ir închisese între timp ochii. Dar nu cu groază, ci cu calm, ca un om care adoarme cu încrederea fermă că se va trezi peste cîteva ore. Sorbise încrederea asta de pe faţa chirurgului, din ochii aceia care-l învăluiseră cu o privire ca o îmbrăţişare de frate, din hotărîrea de neclintit care se întipărise pe trăsăturile omului acela necunoscut, în halat ca zăpada.

După o oră şi jumătate, pentru prima oară de la începutul operaţiei, Traian zîmbi. Cîntări în mîna dreaptă o ţandără de fier însîngerată. Apoi, fără un cuvînt, o azvîrli într-un borcan de sticlă anume pregătit. Zîmbetul i se întinsese biruitor pe faţa rotundă, pe trăsăturile strînse pînă mai adineauri într-o chinuitoare încordare. Molipsitor zîmbet! Se lăţi într-o clipită pe chipul îmbujorat al Doinei şi pe cel palid al lui Liang Se Ciou, pe trăsăturile fine ale profesorului, pe faţa trudită de nesomn a ofiţerului.

Traian mînuia mai departe instrumentele meşteşugului, a cărui semnificaţie n-o pricepuse niciodată atît de profund, cuprinzător, cu întreaga fiinţă, ca în dimineaţa aceea. Şi, în timp ce cosea rapid rana, care peste cîteva săptămîni va fi o simplă cicatrice, i se năzăreau — poate din pricina oboselii, poate din alte pricini — Silvia şi o micuţă dansatoare coreeană, îmbrăţişate ca două surori, şi, deasupra capetelor lor, şiraguri de steaguri fîlfîinde. Steagul de pe piscul insulei Iodo. Oceanul de steaguri din Bucureşti.

De fapt, era unul şi acelaşi steag, strălucitor ca geana de foc a unui răsărit de soare...

...Operaţia luase sfîrşit.

ÎN PHENIANUL *renăscut*

— reportaj scris pentru „Flacăra" —

de **LI HEN SU**
ziarist din R.P.D. Coreeană

Răsuflînd din plămînii metalici, locomotiva a intrat în gara Phenian. Aburii, ca niște nori groși, au învăluit trenul, apoi s-au risipit. De pe treptele unuia dintre vagoane, coborî tacticos un moșneag.

Cînd puse piciorul pe pămînt, se îndreptă din șale și privi uimit în jur, clipind des, asemenea unui om cu vederea obosită. Un tînăr, pesemne feciorul lui, se apropie cu fața zîmbitoare. Bătrînul părea că nici nu-l zărește: era atît de copleșit de ceea ce vedea, încît nu lua în seamă forfota de oameni, din gară.

Fruntea i se descrețise. Ochii îi luceau de fericire lăuntrică. Moșul își rotea mai departe privirea, amuțit. Ce gînduri îl frămîntau oare în clipa aceea? Poate gîndul la miile de bombe cu care agresorii crezuseră că pot înfrînge nebiruitul popor al Coreei? Poate revedea cu ochii minții ruinele asupra cărora, în nopțile triste, luna își holba ochiul înghețat? Cîtă vreme trecuse de la încheierea armistițiului? Nici măcar doi ani... Și orașul era cu adevărat de nerecunoscut!

Și iarăși moșneagul își mișcă buzele și rosti tulburat:

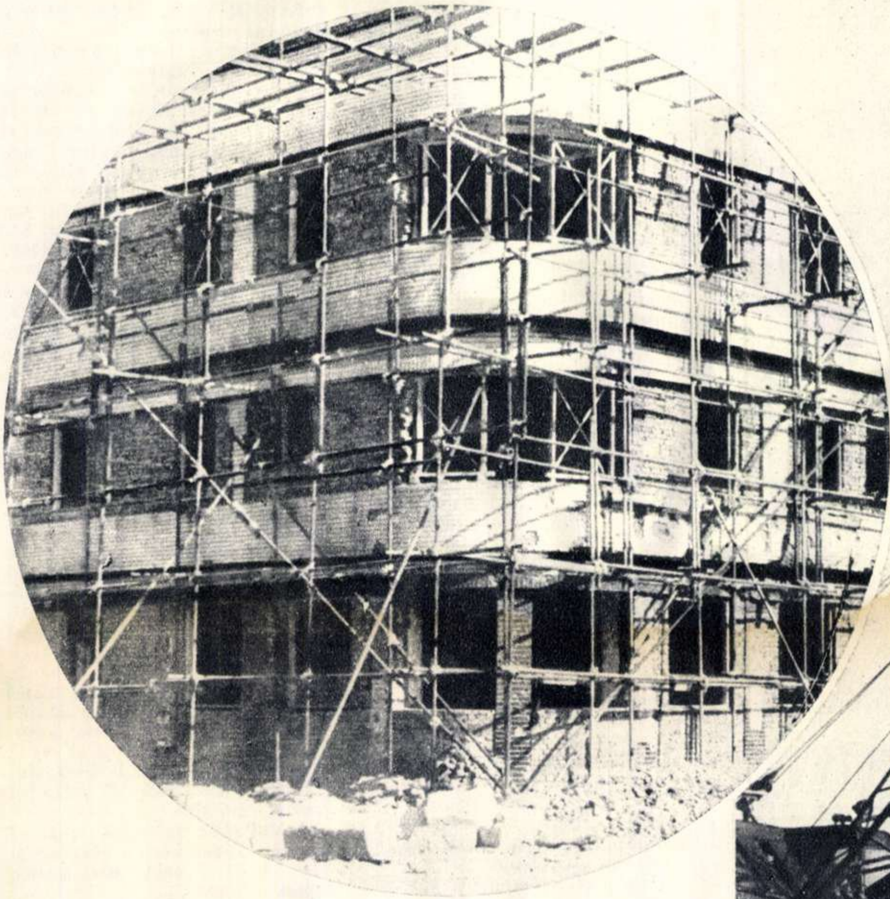

În această clădire, vor funcționa redacția și tipografia ziarului „Minciu Cioson".

— Uite-l, dragul de el, s-a și reclădit!... —rosti apoi, ca pentru sine.

Se îndreptă spre ieșirea din gară cu pas zorit și iar se opri. Nu, nu e vis, ochii nu-l mințeau și, totuși, parcă nu-i venea să creadă.

— Dragul de el, parcă-i un nou născut!

În toamna lui '953, cînd s-a pus capăt războiului, piatră de piatră nu mai rămăsese din întregul oraș. De jur împrejur, numai pîlnii săpate de bombe, numai grămezi de moloz. Și acum, totul părea schimbat, ca și cum un pictor vrăjitor zugrăvise peste noapte o față nouă orașului.

Clădirile strălucesc, mîngîiate de soarele molatic al dimineții senine de toamnă.

Grupuri vesele de muncitori, purtînd pe umeri uneltele de muncă, se îndreaptă în pas vioi spre șantiere. Privindu-i, moșul parcă abia se dumiri. În clipa aceea, în preajma lui, auzi glasul unui tînăr:

— Tată!... Tăicuțule, bine ai venit!

Moșul tresări și chipul i se lumină de bucurie.

S-au îmbrățișat, tată și fiu, și s-au privit îndelung, tăcuți. Vorbele nu-și mai aveau rostul; ochii spuneau totul.

Într-un tîrziu, mergînd alături de En Dar — feciorul său — moșneagul grăi:

— Ce s-a mai schimbat Phenianul nostru! Cît pe-aci să nu-l mai recunosc!

En Dar îl privi și-i spuse tulburat și el de emoție:

— Da, tată, s-a schimbat... nu mai e război.

Moș Cea nu venea la Phenian pentru întîia oară. En Dar, cel de-al doilea fiu al său, era tîmplar și lucra în capitala țării. Moș Cea mai fusese la el și înainte de război, ba venise chiar și pe vremea războiului. Și venea la Phenian în fiecare primăvară, ca să ia parte la consfătuirea țăranilor fruntași. Văzuse fărădelegile cotropitorilor. Nu putea uita, de pildă, școala pe care bombele au ras-o de pe fața pămîntului, cu elevi și profesori cu tot. Trecea destul de des pe strada pe care se găsea clădirea

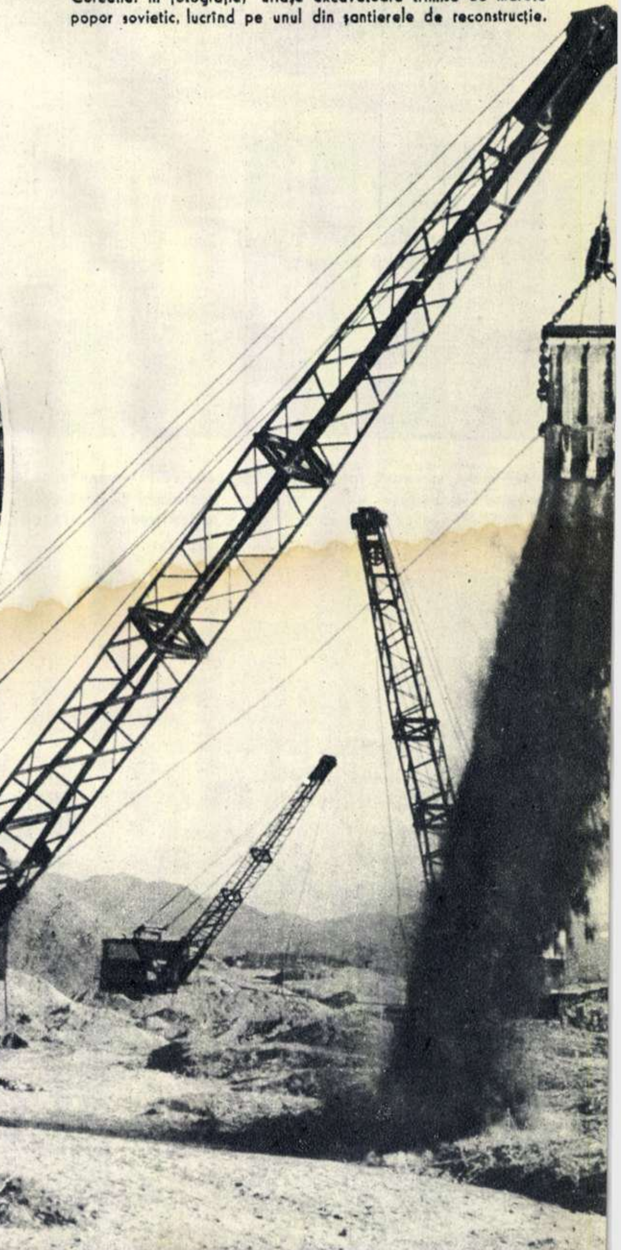

Ajutorul sovietic are un rol hotărîtor în refacerea R. P. D. Coreene. In fotografie, uriașe excavatoare trimise de marele popor sovietic, lucrînd pe unul din șantierele de reconstrucție.

frumoasă, cu două etaje, a liceului de băieți. Într-o bună zi, însă, trecînd pe aceeași stradă, n-a mai recunoscut-o. Aici să fi fost școala? În locul grădinii cu flori, se căsca o groapă neagră. Află și moș Cea de cele întîmplate. Cînd a șuierat sirena, copiii nu și-au întrerupt lecțiile. Nimeni nu-și închipuia că tocmai cartierul acesta liniștit, fără fabrici, fără obiective militare, ar fi putut să fie atacat de bombardiere. Dar dușmanii poporului coreean n-aveau nici un fel de scrupule. Cîteva bombe și școala n-a mai fost. A măcinat-o bombardamentul, cu copiii ei cu tot.

Cîte din străzile care bucuraseră odinioară ochii bătrîni ai lui Cea nu deveniseră în acele zile de urgie „pămînt pîrjolit". Focul nesățios al agresorilor ștersese de pe fața pămîntului străzi, locuințe, muzee, teatre, școli.

Moș Cea părăsise orașul cel mai de seamă al patriei în ruine și moloz. Aflase apoi de prin gazete că orașul se reconstruiește. Închipuirea lui, însă, nu fusese în stare să-i redea imaginea ce i se înfățișa acum.

Și iată-i pe amîndoi, tată și fiu, pășind cu emoție pe străzile orașului-erou, în plină reconstrucție.

— O cunoști, tată? Asta-i strada Armata Populară. I s-a dat acest nume, pentru că a fost construită de ostașii armatei noastre. De aci, de pe strada asta, poți ajunge în bulevardul Stalin. Uite, vezi clădirea aceea din stînga? E Institutul Politehnic, iar în clădirea de alături se află căminul studențesc.

Moșneagului îi străluceau ochii. Nu se mai sătura privind. Știa el din ziare că numai în primele cinci luni de la încheierea armistițiului se construiseră în oraș 15.000 de locuințe, 120 de mari clădiri administrative, 80 de fabrici și 130 de depozite. Mai știa că alte cîteva mii de locuințe se aflau în reconstrucție. Știa că, în lunile următoare, fuseseră reclădite ori construite din nou patru universități, două institute, vreo sută de alte școli, cîteva cinematografe, un teatru de operă, multe magazine de stat și cîte și mai cîte... Dar una este să știi toate acestea din ziare și alta este să le vezi cu ochii tăi.

Și iată-l acum pe moș Cea, mergînd agale la brațul feciorului său En Dar și sorbind din ochi siluetele elegante ale noilor clădiri, cu linii arhitectonice moderne.

Înainte de agresiune, pe colina Moranbon exista un teatru pe care bombele nu l-au cruțat. Dar pe locul unde totul a fost transformat în ruine, mîini harnice au înălțat un nou teatru, a cărui clădire o puteți vedea în această fotografie.

— En Dar, fiule, cîte etaje are casa aceea? Șase, dacă văd bine, nu? N-am mai văzut-o!

— Cum aveai s-o vezi, tată? E nouă. Hotelul Internațional; un palat cu cîteva sute de camere.

Elevi ai școlii de ofițeri Kan Ghen, lucrînd pe unul din șantierele din Phenianul de vest.

În dreapta, deasupra apelor fluviului Tedongan, se ridică un pod masiv, mult mai frumos decît cel vechi, distrus.

— Cîte sînt de văzut! — exclamă bătrînul Cea. Vreme să ai și picioare de umblat.

Cu cît se apropiau de centru, cu atît străzile deveneau mai largi și mai frumoase. Iată-i ajunși pe bulevardul Stalin, care se întinde în linie dreaptă, ca o magistrală lată de 60 metri. De aici și pînă în piața Kim Ir Sen, numai clădiri înalte, aproape toate noi.

Soarele dimineții se oglindea, cu sclipiri de aur, în geamurile unei impunătoare clădiri, ce se înălța pe colina Moranbon.

— Tată — spuse vesel En Dar, — o vezi? E teatrul Moranbon.

Moș Cea știa că pe colina aceea fusese și înainte un teatru care pierise însă sub bombe.

Au suit, tată și fiu, colina. Bătrînul s-a oprit, răsuflînd din greu, în fața unui grup de case. Fără a mai aștepta să fie întrebat, En Dar îi spuse:

— Clădirea aceea înaltă este cel de-al doilea bloc al palatului Cabinetului de Miniștri, iar clădirea cu patru etaje, aflată în partea cealaltă, este liceul nr. 1. În stînga, se află liceul de fete nr. 4, dincoace, liceul de fete nr. 7, liceele de băieți nr. 9 și nr. 11. Vezi apoi cele două clădiri din mijloc? Acolo, se află biblioteca centrală și muzeul. Aici, e magazinul de stat nr. 2.

Cînd ajunseră în piața Mao Țze-dun, moș Cea zîmbi către feciorusău și exclamă:

— Da' multe mai sînt, băiete! Numai dacă ar fi să numeri toate clădirile astea și tot ți-ar trebui o grămadă de vreme!... Mare putere are omul, En Dar! — mai zise moș Cea, cu gîndul departe. Și apoi tăcu.

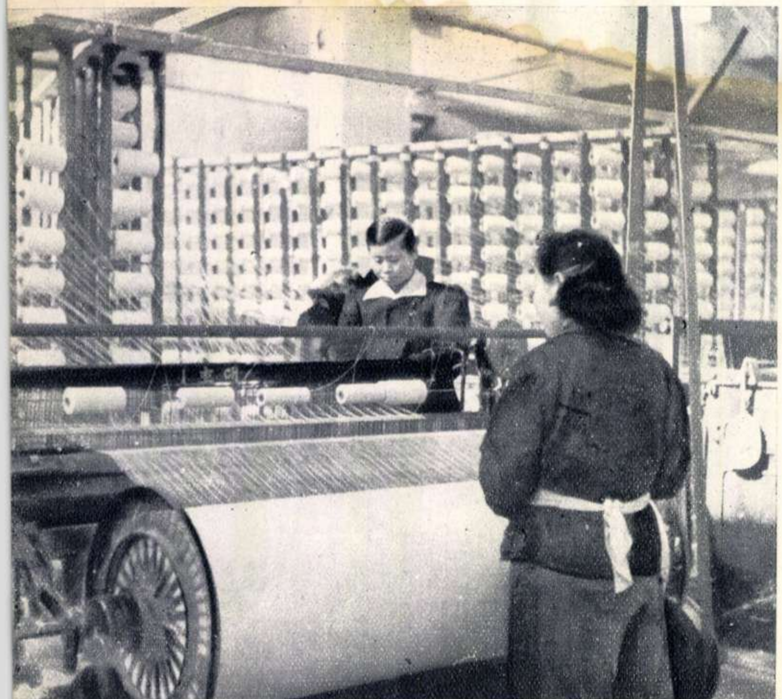

←

Cea mai mare uzină textilă din R. P. D. Coreeană, aceea din Phenian, a fost reconstruită într-un timp record, reutilată cu utilaj modern și redată producției.

Tăcu și En Dar. Poate că amîndoi cugetau la sacrificiile viteazului popor al Coreei, la munca sa constructivă, care a spulberat în cele patru vînturi scrumul războiului, ca să înalțe din ruine orașul drag, Phenianul, mai frumos ca niciodată. Și amintirile năvăliră, impetuoase.

En Dar începu să povestească. Era în luna mai, era întîia primăvară de pace. La chemarea partidului clasei muncitoare, poporul a răspuns într-un singur glas: „*Vom șterge urmele războiului!*, „*Totul pentru reconstrucția patriei!*". La cîteva săptămîni de la apariția în ziare a Hotărîrii Comitetului orășenesc de reconstrucție, ruinele orașului au fost acoperite de păduri de schele. De au fost ploaie sau arșiță, lumină de zi sau lumină de stele, ceas de ceas, clipă de clipă, oamenii muncii din Phenian au lucrat, însuflețiți cu toții de aceeași voință de a birui. Ca și în zilele de război, în bătălia reconstrucției, patrioții coreeni au învins. Cine a lucrat la reconstrucția orașului? Toți...

— Noi toți — spuse cu mîndrie En Dar. Doar indicațiile tehnice le-am primit de la specialiști. Uite, bulevardul Stalin, pe care am trecut adineauri, l-au construit salariații Ministerului Industriei Grele, ai Ministerului Afacerilor Interne și elevii Școlii Centrale de Partid. Iată și stadionul nostru de 40.000 locuri pe care l-au construit, cu mîinile lor, studenții universității Kim Ir Sen, ostașii, tineretul nostru.

— Strașnic tineret avem! — se însufleți bătrînul.

— Să-i fi văzut, tată, cum munceau! Normele păreau un joc de copii pentru ei. Doi ostași ai Armatei Populare, sergentul major Kim Ho Goan și sergentul Pak Hen Su, au depășit zilnic normele cu 500 la sută. Li San Min și-a depășit norma cu 580 la sută. Li Ion Gu, un tînăr funcționar care a lucrat la construcția bulevardului Stalin, și-a depășit norma chiar cu 600 la sută.

Mergeau acum ținîndu-se de mînă. Bătrînul se gîndea cît de avîntați, cît de entuziaști sînt oamenii patriei sale, tineri și bătrîni, bărbați sau femei, muncitori, intelectuali, țărani... Cauza reconstrucției devenise cauza tuturor, cauza marii familii a poporului.

Parcă ghicindu-i gîndurile, En Dar adăugă:

— Voluntarii chinezi, care au luptat alături de noi în războiul de eliberare, ne-au ajutat să vindecăm și rănile de pe trupul țării.

— Dar mașini au fost destule?

— Destule! Ni le-a trimis Uniunea Sovietică.

Cu greu își desprindea ochii bătrînul Cea de minunatele clădiri.

Tatăl și fiul își iuțiră pașii. Bătrînului îi era dor să-și vadă nora și pe nepoțelul Ghil Su.

— Mai stăm noi de vorbă și acasă, feciorule.

— Mai stăm de vorbă, tată, că doar nu ți-am vorbit pînă acum decît de cîte unele din faptele oamenilor noștri.

Moșneagul, adus puțin de spate, își întinse pasul. Prin fața ochilor săi, se perindau aievea imaginile luminoase ce întruchipau realizările puterii populare, imaginea dragă și minunat de frumoasă a gloriosului Phenian, care asemenea legendarei păsări Phoenix, renaște din propria cenușă.

Casa din pădure

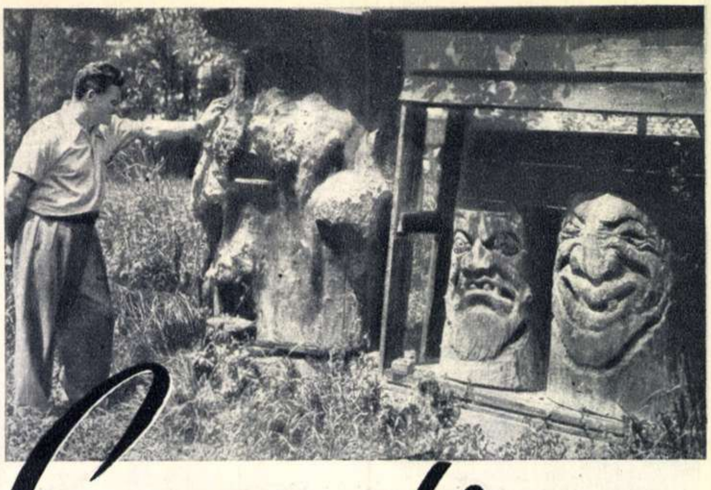

Figurile acestea groteşti nu sînt nişte idoli ai unei îndepărtate religii, ci... stupi de albine, încărcaţi cu faguri. Ei au fost sculptaţi de Geza Vida în trunchii retezaţi ai unor bătrîni arbori.

Diferite anotimpuri, în diverşi ani, m-au găsit fie cu treburi, fie numai din îndemnul inimii, pe meleagurile Băii Mari. Şi de fiecare dată, de cum soseam, ceva îmi îndrepta paşii, fără răgaz, spre casa sculptorului Geza Vida.

Urc şi acum strada Ferăstrăului. Dinainte, zarea-i acoperită de o culme. Întrecînd-o, un turnuleţ de lemn subţire şi fin ca o săgeată, lucrat parcă de mîna unui artist miniaturist, spintecă văzduhul. E bisericuţa sculptată în lemn, ce se înalţă acolo de vreo trei secole, ca o mărturie a neasemuitului geniu plastic al meşterilor din această parte a Carpaţilor.

Şi iată că, fără să fi prins de veste, la un cot întunecat, strada Ferăstrăului s-a pierdut... De aici, începe pădurea. De aici, pornesc culmile care urcă şi coboară leneş pînă în inima Ţării Oaşului.

Aici, în pragul pădurii, se înalţă o ultimă casă, cu care se încheie o aşezare de mineri, de tăietori de păduri şi de meşteri aurari, şi după care încep cătunele de baci şi de oieri.

Împing portiţa şi păşesc cu emoţie înăuntru. Lucruri cunoscute şi familiare mă întîmpină cu farmecul lor mereu nou: peretele lateral al casei, din sticlă transparentă; cele şase chipuri groteşti, ca nişte măşti de carnaval, crestate în trunchiuri de bătrîni stejari, care ascund, în pîntecele lor, faguri de miere; livada pestriţă şi multicoloră, la umbra căreia afli zeci de cactuşi. Dinspre grădina de legume şi flori, coboară pînă pe treptele verandei hortensii şi trandafiri. Pe aceste trepte de lemn, găseam întotdeauna, mărunţel, cu un chip de copil cu obrajii roz şi părul nins, „piticul cel bun“: bătrînul pictor de biserici Kadar. Pînă de curînd, cutreiera încă satele şi cătunele înarmat cu o cutie de vopsele, zugrăvind pentru oieri bisericuţe umile. De la o vreme, lucrează numai la grădină, laolaltă cu fiica lui şi cu bărbatul acesteia, sculptorul Vida.

Urc treptele şi mă opresc în pragul atelierului, al cărui perete de sticlă surprinde dinafară.

Atelierul seamănă mai mult a şantier. Un soi de schele se înalţă pînă aproape de tavan. Pe schele, sînt aşezate uriaşe fragmente de sculpturi turnate în ghips: capete de ţărani, picioare încălţate în opinci, trupuri în cojoace.

Pe mese, pe podeaua acoperită cu un strat gros de noroi, ghips şi var, sînt răspîndite tot felul de scule necesare artei sculptorului. Prin eşafodajul schelelor, abia se mai întrezăresc apele oglinzii uriaşe, ce acoperă peretele din fund, şi silueta de bronz a unui Apollo după Michel Angelo. O uşă e deschisă spre odăile din fund. Acolo, deasupra unui pian, pe tapetul întunecat, chipul prelung şi blond al lui Béla Bartók aruncă o pată de lumină parcă.

În atelier, chircit dinaintea sobei văruite, un flăcău cu clop oşănesc aşezat pe o ureche răscoleşte jarul; rezemat de fereastră, un unchiaş cu o gubă miţoasă, cu mustăţi semeţe, pufăie dintr-o „mărăşească“: „modelele“ au acum preocupări domestice. Netezind fragmentele de ghips cu ciocane şi dălţi, trei oameni, albiţi ca nişte zidari, lucrează de zor pe lîngă schele. Doi dintre ei sînt mai înalţi, al treilea, mai scund, dar voinic şi bine clădit. Acesta din urmă cîntă un cîntec oşănesc, scoţînd în răstimpuri din fundul gîtlejului nişte sunete ascuţite, sălbatice: „Hei, ţura, ţura, ţura...“

Ceilalţi doi se întrec să-i imite „ţîpuritura“, dar nu izbutesc. „D-apoi că nu-i aşa, bucureştenilor“, rîde la ei cel scund, întorcîndu-se. Acesta e Vida. Un bărbat vînjos, cu ochi albaştri, pătrunzători, într-un obraz pîrlit de soare.

Din prag, îl ascult şi mă gîndesc, ca în alte rînduri: cunoscîndu-l întîia oară, cineva ar fi ispitit să uzeze de obişnuita formulă a artistului care „se deplasează pe teren“, care „se apropie de omul simplu“... Curînd, s-ar dumiri însă că acestui artist, cu faţa asprită de vînt, cu haine scorţoase din dimie, formula: „a te deplasa pe teren“ sau „a cunoaşte poporul“ i se potriveşte ca o haină de împrumut, prea strîmtă pentru mîinile lui mari, cu palmele bătătorite, pentru grumazul lui vînjos.

Mă gîndesc, nu fără înţelegere, la greutăţile pe care le-ar avea de întîmpinat eventualul biograf al sculptorului. La început, şi-ar nota, desigur, plin de iluzii, cîteva „puncte“ cuprinzătoare, asemenea unor capitole de roman: Geza Vida — fecior de miner din neam de iobagi; fost el însuşi miner; fost argat şi grădinar; fost topitor şi lucrător la acid sulfuric; astăzi — laureat al Premiului de Stat, deputat, profesor...

De la Geza Vida nu afli nimic despre sine. Cauţi atunci să-l cunoşti din spusele celor ce-i sînt prieteni apropiaţi: vecinii lui mineri, bacii şi tăietorii de lemn din cătunele apropiate. Grea treabă şi asta. Greu să-i afli, greu să-i descoşi. Pentru ei, Vida e un om de-al lor, cu care se simt la-ndemînă, cu care vorbesc acelaşi grai, despre aceleaşi lucruri. Li se pare firesc, văzîndu-l cum crestează în lemn sau modelează în lut chipuri omeneşti, cum firesc li se pare şi doinitul măiestru al ciobanului.

Îl aud acum pe sculptor vorbind unchiaşului mustăcios:

— No, şi spune, bade Nuţ, ţ-o mîncat lupu mieluşa a micuţă?

— D-apoi, că nu a care o ştii 'mneata, una de mi-o adus-o Dumitru la sfînta Mărie, s-o ţin în ciurdă. Am avut multe baiuri în as-iarnă şi stupii mi-o degerat...

— Da' nu ţ-am spus să le pui paie deasupra? Dor ţ-am arătat în ce fel, ias'toamnă, cînd ne-am aflat împreună la'mneata pe deal.

— Le-am pus, da' le-o mîncat jitele pe cînd eram dus în vale după făină, ş-am aflat stupii betegiţi pe cînd am venit.

— Ni, bade Nuţ, ţ-oi da un fagure dintr-a mele şi, cu ce-i alege din ale betegite...

Urmează apoi o discuţie despre o întîmplare cu o bicicletă, cu o prăpastie, cu viraje...

— D-apoi, că tot aşa am păţit şi eu o dată — intervine sculptorul. Nu încălecasem veci o bicicletă, m-a îndemnat careva, şi eu, cum eram numa aşa, în opinci, am încălecat şeaua şi mi-am dat drumul din deal. Pînă la vale, nu m-am oprit. Mă duceam ca un buştean pe jlip.

— De ce eraţi în opinci? — se miră unul.

— Că dor nu era să umblu în cizme pe dealuri! — rîde, şi mai nedumerit, Vida.

O băbuţă îmbrobodită cu o basma neagră intră în atelier şi pofteşte lumea la masă.

— Sărut mîna, maică, numai un picuţ şi venim — îi spune sculptorul.

După puţin, cei din atelier ies, ştergîndu-şi din mers mîinile înălbite de ghips.

Am zăbovit după luarea prînzului cu stăpînul casei, la masa aşternută cu o scoarţă murăşănească, în odaia aceea cu chipul luminos al lui Bartók deasupra pianului întunecat, în odaia cu multe laviţe şi lăicere, cu pereţii acoperiţi de picturi în ulei sau acuarele şi schiţe în creion. Încerc un soi de încîntare rară să-l ascult, vorbindu-mi, în limba oierilor de pe Gutin, despre vremea lui Michel Angelo, despre Florenţa Renaşterii. Aşa cum îmi vorbeşte acum despre concursul pentru pictarea palatului La Signoria, cînd oraşul s-a despărţit în două tabere potrivnice: una era pentru alegerea lui Leonardo da Vinci, iar cealaltă îl slăvea pe Michel Angelo.

— D-apoi, că s-au dat şi lupte de stradă; vezi dumneata pictura şi sculptura sînt arte populare!...

Ieşim apoi la umbra nucului. În vreme ce muşc dintr-un măr, ori cojesc o nucă, sculptorul îşi aminteşte istorii şi întîmplări din războiul Spaniei. Încerc acum un sentiment şi mai neaşteptat, privindu-l pe acest artist care a luat parte la trecerea forţată a Ebrului şi a suferit atacurile nocturne ale aviaţiei franchiste la Guernica.

...Multe zile însorite de vară, ori altele, mai tomnatice, am petrecut în casa din marginea pădurii şi în umbra livezii ei. Îmi plăcea şi în odaia răcoroasă unde, alături de tot felul de chipuri cioplite în lemn, găseşti şi un album de fotografii pe care scrie: „Lagărul Gurs-Franţa 1936—45“; imagini din viaţa de prizonierat a fostului voluntar din Spania, Vida Geza.

Îmi place mai ales atelierul de-obicei liniştit, în care îl văd pe Geza Vida modelînd capul lui badea Nuţ. Sfătuiesc între timp amîndoi, încet, prieteneşte, despre vreme, despre stupi, ori despre timpul de mult apus, cînd s-au cunoscut ei, la o şedinţă ilegală organizată de tînărul comunist Vida, la un şălaş de mocani.

Îmi place să privesc îndelung sculpturile lui Vida: chipuri de haiduci de pe vremea lui Pintea, de felul lor ţărani de pe Gutin, tineri dansînd un bătrîn joc din Ţara Oaşului, expresia puternic realistă a figurilor, gesturile lor vii. Toate acestea nu pot fi rodul unei temporare deplasări pe teren printre oierii din munţi. Aceasta e opera unui artist a cărui viaţă s-a împletit cu însăşi viaţa personajelor sale, cu truda lor, cu visul şi cu lupta lor.

Sorana URSU

Fotografii de S. STEINER

Geza Vida, lucrînd la macheta unei noi sculpturi

PRIN INSTITUTELE CLUJULUI

Se spune despre oraşul acesta, cu o irezistibilă tinereţe, că are o veche tradiţie ştiinţifică. Cred că e incomplet spus. Oraşul acesta a avut două tradiţii. Una din ele e moartă. A fost instaurată de blazoane monarhice şi susţinută de capital bancar şi mitraliere dictatoriale. Era tradiţia urletelor naţionaliste de pe venerabile catedre universitare, a idealismului vehiculat la „Institutul de istorie naţională", la „Erdelyi Tudomanyos Intezet", la „Ferdinand I " şi la alte stabilimente asemănătoare; era tradiţia teoriilor „ştiinţifice" încununate cu flori de hîrtie colorată şi încălţate peste noapte cu bocanci de legionari sau de hortyşti; era, în sfîrşit, tradiţia mizeriei cronice a laboratoarelor, tradiţia mizeriei universitarilor progresişti, a studenţilor săraci...

Cealaltă tradiţie a Clujului e luminoasă şi e, azi, mai vie ca oricînd. A palpitat într-însa, decenii şi decenii, pasiunea pentru adevăr, pentru libertate; a clocotit într-însa tot zbuciumul minţilor luminate şi al inimilor generoase; s-a înfrăţit în ea tot ce au putut da mai valoros ca opere de gîndire poporul romîn şi naţionalitatea maghiară. Tradiţia aceasta a vorbit în aule studenţilor, deschizîndu-le ochii şi încălzindu-le inimile; s-a revoltat în rectorate, demascînd mocirla universitară şi combătînd eternele „economii bugetare" la capitolul ştiinţă, pe autorii lor, pe stăpînii autorilor lor. Tradiţia aceasta — adevărata şi via tradiţie a Clujului — a fost prigonită, hăituită. Dar, prin firea ei, ea a fost inexterminabilă. A vrut să reziste, a avut puterea să reziste şi a făcut-o cu eroism.

Această tradiţie stă astăzi, în noile condiţii create de puterea populară, la temelia vieţii ştiinţifice a oraşului.

Am vizitat filiala Academiei R.P.R., unde se studiau, în lumina hotărîrii recentei sesiuni generale a Academiei R.P.R., noile măsuri ce trebuie luate. Am vizitat numeroase institute de cercetări, secţii şi colective ale filialei, în plină activitate. Şi , pretutindeni, am resimţit, tot timpul, elanul acela generos al creaţiei ştiinţifice închinate poporului, o caldă atmosferă de frăţie naţională, un optimism viguros, încredere în forţele poporului şi în înţelepciunea partidului, care ne conduce.

Trebuie să ai, aşa cred, cel puţin trei-patru specialităţi ştiinţifice diferite, pentru a putea cuprinde, măcar în mare, cu înţelegere, activitatea ce se desfăşoară în toate institutele Clujului. Dar oricine îşi dă seama că toată această cercetare şi teorie ştiinţifică e pusă în slujba vieţii însăşi.

Vreau să arăt cîteva fapte...

★

Am fost împreună cu prof. N. Giosan, directorul staţiunii I.C.A.R. a filialei Academiei, şi cu unul din colaboratorii săi ştiinţifici, la staţiunea I. C. A. R. - Cîmpia Turzii. Am plecat cu trenul în zori din Cluj şi am ajuns acolo la vremea cînd activitatea era în toi. Vizita nu a fost prilejuită de nici un eveniment. A fost una din vizitele obişnuite pe care prof. Giosan le face staţiunii acesteia experimentale, precum şi celorlalte din regiune, în vederea coordonării activităţii lor ştiinţifice.

În decembrie 1954, au avut loc lucrările celei dintîi sesiuni ştiinţifice generale a filialei din Cluj a Academiei R.P.R., în colaborare cu universităţile „Dr. V. Babeş", J. Bolyai" şi celelalte institute superioare de învăţămînt şi cercetare din Cluj şi Tîrgu-Mureş. În fotografie: prezidiul sesiunii ştiinţifice generale.

Ne-am preumblat, împreună cu directorul staţiunii şi cu cercetătorii ştiinţifici de la Cîmpia Turzii, cale de cîteva ore, pe tarlalele staţiunii şi ne-am oprit, de zeci şi zeci de ori, în faţa a nu ştiu cîte parcele experimentale cu grîu, cu porumb...

După prînz, am plecat înapoi, la Cluj. Norii se risipiseră şi, din tren, ni se înfăţişa, scăldată în soare, o splendidă panoramă colorată în auriu şi verde intens. Era un peisaj tonic, plin de optimism, de veselie. Dar el nu era nesfîrşit. La orizont, s-au ivit cîteva dealuri şi ele arătau, în lumina aceea violentă a soarelui de amiază, cît de zgîrcită, de vitregă poate fi uneori natura cu creaturile sale.

— Iată — mi-a arătat profesorul. Dealuri erodate... Cîmpia Transilvaniei le cunoaşte din belşug... Hectare şi hectare smulse oricărei culturi. Au venit ploi torenţiale, şuvoaie de apă au măturat totul în calea lor, au erodat terenul... La staţiunea noastră din Cluj, s-a înfiinţat, nu demult, un nou laborator condus de profesorul Szöverdi Francisc, care se ocupă în primul rînd cu studiul combaterii eroziunii solului în Ardeal. E o problemă care comportă multe cercetări...

Atacînd una din problemele staţiunii pe care o conduce, profesorul mi-a vorbit, în continuare, despre toate studiile ce se fac acolo şi despre unele realizări dobîndite. Am aflat astfel că multe din liniile[1]) şi soiurile .create de staţiune, cu valoroasa contribuţie a prof. dr. Vasile Velican, au perspectiva, pe temeiul calităţii lor, să ia locul soiurilor actualmente raionate. Printre ele, se află linia Cluj 650 grîu de toamnă, care depăşeşte, din punct de vedere al producţiei la hectar, soiul raionat Cenad 117, cu peste 15%. Grîul Cluj 650 are un procent mai mare de substanţe proteice, un gluten de bună calitate şi dă o pîine superioară. Printre alte linii nou create, se mai numără Cluj 167 — un grîu de primăvară, caracterizat prin calitate superioară şi mare precocitate, foarte potrivit pentru comunele din Munţii Apuseni — precum şi soiul de orzoaică Cluj 123, care, datorită însuşirilor sale superioare, a reuşit să fie raionat şi cultivat în întreaga ţară.

Dar cea mai importantă problemă care se pune în faţa cercetătorilor ştiinţifici ai staţiunii I.C.-A.R. a filialei din Cluj a Academiei R.P.R. este aceea de a crea un nou soi de porumb timpuriu şi productiv, care să ajungă la maturitate în prima jumătate a lunii septembrie.

Actualele soiuri de porumb care se cultivă în Transilvania ajung la maturitate abia tîrziu, în octombrie. Din această cauză, grîul de toamnă nu poate fi semănat la timp şi nu dă, ca atare, rezultatele pe care le-ar putea da. Pentru crearea noului soi de porumb, cercetătorii desfăşoară acum o muncă intensă, atît la Cluj, cît şi la Cîmpia Turzii.

...Cînd am ajuns la staţiunea din Cluj, am putut vedea toate lucrurile despre care auzisem numai.

Şi am mai văzut ceva: o fotografie reprezentînd o frumoasă pajişte din Munţii Apuseni, pentru alegerea căreia l-am felicitat în sinea mea pe fotograf. Mai apoi, mi-am dat seama că felicitarea era nemeritată. El nu alesese acea pajişte pe criteriul frumuseţii. El o fotografiase ca pe o realizare. Cercetătorii laboratorului de păşuni şi fîneţe al staţiunii I.C.A.R.-Cluj au studiat intens problema refacerii pajiştilor naturale degradate din Munţii Apuseni, în vederea redării lor creşterii vitelor. Rezultatele studiilor le-au pus apoi în practică. Pînă acum s-au făcut lucrări de ameliorare pe o suprafaţă de 500 hectare. Pajiştea din fotografie făcea parte din această suprafaţă.

★

Acad. prof. dr. Gr. Benetato, şeful secţiei de ştiinţe medicale a filialei Academiei, era încă în clinică; îşi vizita bolnavii, atunci cînd am sosit la Institutul de Fiziologie pe care-l conduce. În aşteptarea sa, m-am aşezat pe o bancă din grădină, alături de o femeie. În asemenea împrejurări, nu stai multă vreme tăcut, mai ales cînd ai ce spune. Şi femeia aceasta, Nieke Erjika din Satul Mare, avea despre ce să vorbească... Acum un an şi opt luni, a născut un copil. Naşterea a fost extrem de grea şi, în timpul ei, copilul a suferit un traumatism[2]) cranian cu hemoragie cerebrală. Poate că, dacă Nieke Erjika nu s-ar fi încăpăţînat să nască acasă şi şi-ar fi făcut un tratament profilactic, naşterea n-ar fi avut asemenea urmări...

În multe cazuri, această afecţiune este fatală, pentru că sînt atinşi centri vitali ai creierului. Nu a fost însă cazul la micul Janoş; hemoragia s-a localizat la el pe anumiţi centri ai creierului care nu au un rol indispensabil în menţinerea vieţii. Copilul a trăit, trăieşte, dar a rămas cu grave tulburări (nu putea merge, nu putea sta jos, avea picioarele flasce etc.). Nefericita mamă a consultat mulţi medici, dar toţi au ridicat din umeri: boala copilului nu era altceva decît o leziune a sistemului nervos şi doar se ştie că celula nervoasă, o dată distrusă, nu se mai poate regenera...

Pe baza îndelungilor observaţii făcute asupra copiilor bolnavi, acad. Benetato a constatat însă că, în anumite condiţii şi cu ajutorul anumitor substanţe, se pot obţine ameliorări în tulburările distrofice[3]) ale sistemului nervos. A administrat multor bolnavi tratamentul original pe care l-a conceput şi a obţinut rezultate îmbucurătoare. Şi l-a prescris şi copilului Erjikei Nieke, căruia i s-au făcut o serie de injecţii. După trei-patru săptămîni, micul Janoş a putut să-şi mişte degetele mîinilor. Nu peste multă vreme, copilul a început să mişte picioarele-i încremenite. Apoi, a început să dea din ele atît de tare, atît de vioi, încît i-a fost greu femeii să-l mai ţină în braţe...

---

[1]) soiuri în devenire

[2]) leziune provocată de acţiunea puternică a unui agent fizic (n.r.).

[3]) tulburări funcţionale, metabolice (n.r.).

Deşi m-a primit cu mărturisirea că „fuge" întotdeauna de ziarişti, acad. Benetato mi-a acordat cu bunăvoinţă răspunsuri ample la toate întrebările, pe care i le-am pus cu privire la problemele ştiinţifice pe care le studiază cercetătorii institutului.

Despre ele, ar fi de vorbit cale de o revistă întreagă... Voi numi numai cîteva: probleme de imuno-fiziologie (apărarea antimicrobiană a organismului, alergia, anafilaxia), studiul sintezei proteinelor în organismul animal, studiul asupra metabolismului creierului etc.

...În luna mai a anului trecut, a avut loc la Scarborough, în Anglia, un congres internaţional de igienă. La el, a participat din partea ţării noastre şi acad. Benetato. A prezentat atunci o importantă comunicare, întocmită pe baza unor îndelungi şi temeinice studii făcute de Institut în probleme de fiziologia muncii. Aceste studii, care privesc nevoile energetice la diferite categorii de muncitori, la gravide, copii şi adolescenţi, în vederea stabilirii raţiilor alimentare juste, continuă şi azi în Institut. Pînă acum, ele au fost făcute asupra minerilor, siderurgiştilor, muncitorilor agricoli, forestieri, asupra femeilor gravide (de la fabrica „Varga Katalin"), precum şi asupra adolescenţilor de la şcolile rezervelor de muncă. Tocmai despre această din urmă categorie, a adolescenţilor, despre deosebitele lor nevoi energetice, a tratat comunicarea făcută congresului internaţional de igienă. La sfîrşitul ei, au luat cuvîntul cunoscuţi medici şi igienişti englezi. Numai ţinînd şi noi seamă astfel de nevoile energetice şi particularităţile metabolice ale ucenicilor din fabricile noastre — au spus ei — numai cercetînd raţia lor alimentară şi dîndu-le necesarul, îi vom putea salva de tuberculoza care-i macină.

Discuţia purtată cu acad. Gr. Benetato s-a desprins apoi, pe nesimţite, de problemele de cercetare ale Institutului. Şi oricît de metodică am căutat să fiu în luarea unor notiţe, nu am mai reuşit. Căci mi s-au perindat, pe rînd, prin faţă, în figura aceluiaşi savant, zeci de alte figuri noi. Întîi, a şefului secţiei de ştiinţe medicale a filialei Academiei, care mi-a spus: „ne preocupă problema zonelor de verdeaţă pentru purificarea aerului oraşului, problema alimentării cu apă, a amplasării igienice a noilor blocuri de locuinţe muncitoreşti..." Pe urmă, am stat de vorbă cu profesorul universitar Benetato. Despre dizertaţia de candidat în ştiinţe medicale a conferenţiarului Schwartz Arpad, de la universitatea „J. Bolyai". Despre Uivary Elisabeta, asistenta de la catedra de fiziologie. Curînd, în locul omului de ştiinţă, l-am văzut apărînd pe deputatul Benetato. Vorbind despre satul Teaca-Bistriţa, despre gospodăria de acolo, despre viaţa nouă a ţăranilor. Apoi, l-am cunoscut pe veşnic neobositul cercetător al filozofiei materialist-dialectice. Vorbind despre reflectarea lumii materiale în conştiinţa omului, amintind una dintre ideile lui Lenin din „Materialism şi empiriocriticism", combătînd o teorie idealistă, enunţată la un recent congres internaţional la care a participat. Mai tîrziu, acad. Benetato mi s-a înfăţişat în chip de constructor, de organizator: „Am venit în Institutul acesta în 1927. Pe atunci, teii din faţa ferestrelor erau de trei ori mai mici. Şi Institutul era mic. Mai mult cu numele ... Şi uite cum s-a transformat în ultimii ani... La corpul acesta, s-a ridicat un etaj. S-a construit amfiteatrul, sala asta de lucrări, laboratoarele au fost utilate cu o aparatură pe care niciodată n-au avut-o. În sînul Institutului, au luat fiinţă alte două institute. Cel de fizică medicală şi cel de fizio-patologie, pentru care construim o clădire cu două etaje..."

Savantul sovietic V. I. Spiţîn, profesor de chimie anorganică la universitatea „Lomonosov" din Moscova, a vizitat în 1953 Clujul. În fotografie: prof. V. I. Spiţîn şi acad. prof. Raluca Ripan, directorul Institutului de chimie al filialei din Cluj a Academiei R. P. R.

La sfîrşit, acad. Benetato a fost un simplu cetăţean: „Poimîine, plec în vacanţă — mi-a spus, plin de veselie. — La mare... Acolo, n-am să fac ştiinţă şi n-am să stau de vorbă cu nici un ziarist. Am să citesc literatură. Poezie. Puşkin e minunat..."

★

Am căutat zile întregi în Cluj, să găsesc măcar pe unul dintre cercetătorii istoriei vechi din cadrul Institutului de Istorie al filialei Academiei. Mi-a fost cu neputinţă. La rostirea fiecărui nume, mi s-a răspuns invariabil: „e la săpături arheologice". De aceea, am trăit tot timpul sentimentul unei adevărate ofensive. Am urmărit pe hartă punctele ei de atac. Întîi: Grădiştea Muncelului din Munţii Orăştiei. Şantierul de acolo, condus de acad. C-tin Daicoviciu, directorul Institutului, e în continuare, din anii trecuţi. Cine ştie ce noi lucruri de nepreţuit, ce noi zidiri rămase de la străbunii noştri daci, de pe vremea regelui Burebista şi a viteazului Decebal, vor vedea şi anul acesta lumina soarelui! De-a lungul săpăturilor din anii trecuţi, s-a descoperit un şir întreg de cetăţi — la Grădiştea, la Piatra Roşie, la Blidaru — din perioada de formare a statului dac şi pînă la cotropirea lui de către romani (sec. I î.e.n. şi sec. I al erei noastre). S-a putut stabili astfel existenţa, în această parte a Transilvaniei, a centrului politic, militar şi religios al statului dac din acea perioadă şi s-au descoperit dovezi grăitoare ale înaltului nivel de dezvoltare economică, politică şi culturală a strămoşilor poporului nostru. Printre numeroasele obiecte găsite, se numără şi cîteva fragmente ale unui vas de ceramică. Pe unul din ele, e o inscripţie: „Decebalus per Scorilo". Sînt numai trei cuvinte, dar ele deschid perspective poate nebănuite pentru cunoaşterea limbii dace.

Alte puncte ale „ofensivei" de care am vorbit se aflau la Caşolţ şi la Arpaş, în apropierea Sibiului, (unde lucrările sînt conduse de prof. M. Macrea), la Moreşti şi împrejurimi, în Regiunea Autonomă Maghiară (sub conducerea conf. K. Horedt) şi la Rodna.

Dacă cercetătorii de veche istorie dădeau „ofensiva" pe frontul săpăturilor arheologice, apoi pe toţi cercetătorii de istorie medie, modernă şi contemporană i-am găsit luptînd în biblioteci, în arhive. Am spus „luptînd" şi socotesc că n-am greşit. Căci nu e de loc uşor să aduni documente, cele mai evidente documente, să le interpretezi, să le conexezi, să dai pînă la urmă o lucrare care să servească într-adevăr scrierii istoriei poporului. Am urmărit planul de lucru al sectorului de istorie medie, al sectorului de istorie modernă şi contemporană. Sînt în el sarcini de seamă. Bunăoară, publicarea (sub conducerea acad. D. Prodan) a corpusului de documente privind istoria Romîniei (seria C. Transilvania) — sau lucrarea privitoare la tradiţiile de colaborare şi de luptă comună, de-a lungul veacurilor, ale poporului romîn şi minorităţilor naţionale, în Transilvania. Această din urmă lucrare este condusă de prof. Bányai Ladislau, director adjunct al Institutului şi rector al universităţii „J. Bolyai".

La materialele cunoscute, cercetătorii — Ileana Bozac, Benkö Margit şi ceilalţi — adaugă zi de zi alte şi alte documente inedite, găsite în arhivele diferitelor oraşe şi sate ale Transilvaniei.

Cu aceasta, am expus, foarte pe scurt, unele dintre problemele şi studiile la care lucrează zeci de cercetători, intens, ani de zile.

★

La Cluj, am vizitat şi Institutul de Lingvistică al filialei Academiei,

Raportul anual dat în 1939 de marele savant romîn E. G. Racoviţă, pe atunci director al Institutului de Speologie din Cluj, a cuprins numeroase şi vehemente proteste împotriva stării de mizerie în care erau ţinute institutele de cercetări ştiinţifice şi de învăţămînt superior, de către guvernele burghezo-moşiereşti. În facsimile: cîteva pasaje din acest raport.

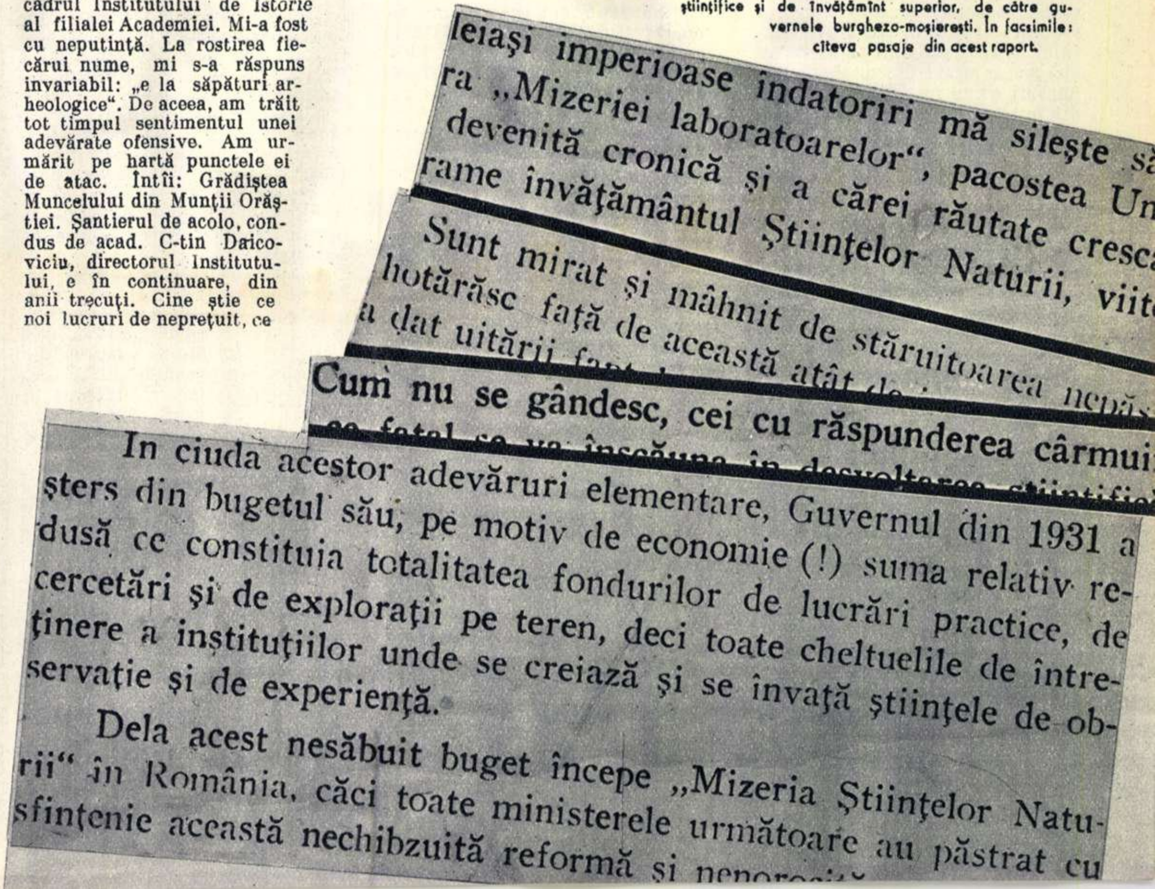
leiaşi imperioase îndatoriri mă sileşte
ra „Mizeriei laboratoarelor", pacostea Un
devenită cronică şi a cărei răutate cresc
rame învăţământul Ştiinţelor Naturii, viit

Sunt mirat şi mâhnit de stăruitoarea nepă
hotărăsc faţă de această atât de
a dat uitării

Cum nu se gândesc, cei cu răspunderea cârmui

In ciuda acestor adevăruri elementare, Guvernul din 1931 a
şters din bugetul său, pe motiv de economie (!) suma relativ re-
dusă ce constituia totalitatea fondurilor de lucrări practice, de
cercetări şi de exploraţii pe teren, deci toate cheltuelile de între-
ţinere a instituţiilor unde se creiază şi se invaţă ştiinţele de ob-
servaţie şi de experienţă.
Dela acest nesăbuit buget începe „Mizeria Ştiinţelor Natu-
rii" în România, căci toate ministerele următoare au păstrat cu
sfinţenie această nechibzuită reformă şi nenoro

Acad. prof. dr. Grigore Benetato, directorul Institutului de Fiziologie, în timpul unei experiențe de laborator.

condus de acad. Emil Petrovici. Și, înainte de a cunoaște în mare activitatea Institutului, am trecut prin cîteva secții ale sale, pentru a mă introduce în problemele muncii. Încă în prima secție vizitată, acolo unde se elaborează Atlasul lingvistic romîn, am văzut pe colaboratorii Institutului cercetînd conținutul a mii de pachețele pline cu foi de hîrtie. Ce conțin ele și la ce servesc?

Încă în urmă cu mulți ani, acad. Emil Petrovici a pus bazele unui vast studiu lingvistic, menit să acopere întreaga țară. Anchetele în vederea lui au fost întreprinse pe baza a două chestionare. Ele cuprindeau peste 7000 de întrebări, privind diferite domenii de activitate, și erau formulate în așa fel, încît răspunsurile la ele să fie nu numai cuvinte, dar și expresii întregi. Bunăoară, cum se zice: „Rămîn peste noapte?“ Dar: „Eu ung carul cu unsoare?“. Dar: „Partea din măr care nu se mănîncă?“ Răspunsurile primite din peste 370 de localități din țară reprezintă un tezaur fără preț. Ele au fost trecute pe fișe, orînduite cu grijă (pe criteriul întrebării la care au răspuns) în pachețelele de care am vorbit, și constituie astăzi izvorul viu, care stă la baza elaborării Atlasului. Nu mă pot opri să nu redau aici măcar cîteva din sutele de răspunsuri ce au fost primite la una din întrebările anchetei. Bunăoară, la întrebarea: „Cum spui la petrol?“. Limba vie a poporului a plămădit cuvîntul în așa fel, încît i-a dat, de la regiune la regiune, și uneori de la sat la sat, cele mai surprinzătoare forme. Iată, numai într-o anumită parte a Banatului, la petrol se spune și „petriol“, și „petrolei“, și „parafin“. Prin părțile Vasluiului, oamenii zic: „gază“. Prin Transilvania — redau răspunsurile obținute în numai cîteva sate — petrolul se numește și „gazu“ (u de la fine este afonizat, șoptit), și „fortoghin“, și „fotoghem“, și „petriloi“, și „ulei de lampă“.

Atlasul lingvistic romîn, pe care-l pregătește Institutul, va cuprinde aproximativ zece volume mari și cinci mici, colorate. Dintre acestea, două mari și unul mic au și fost date la tipar.

O altă lucrare importantă pe care o pregătește Institutul, în colaborare cu colectivul de lingvistică al filialei din Iași a Academiei R.P.R., este Dicționarul graiurilor daco-romîne — al graiurilor populare romînești din țara noastră. Această lucrare este condusă de prof. Ștefan Pașca, membru corespondent al Academiei R.P.R., director adjunct al Institutului. Izvoarele de material sînt aici mai multe. În primul rînd, vechiul dicționar al Academiei, la baza căruia au stat peste un milion de fișe. Printre acestea, sînt, desigur, cele întocmite acum aproape un veac de marele cercetător al limbii noastre, B. P. Hașdeu. În biblioteca Institutului, am văzut 18 volume de manuscrise cu răspunsuri la chestionarele sale, puse prin anul 1885... În afară de materialul selecționat din vechiul dicționar al Academiei, cercetătorii care întocmesc Dicționarul graiurilor mai folosesc și fișele care stau la baza Atlasului.

Tot pentru Dicționarul graiurilor, e folosit materialul cules în urma diferitelor anchete dialectale mai recente, material din culegerile de texte populare, precum și material strîns de pe teren în vederea unor monografii lingvistice ale graiurilor regionale.

„Pînă la 5 august, trebuie să dăm la tipar primul lot de trei litere“ — mi-a spus tov. prof. Bela Kelemen, responsabilul colectivului care pregătește Dicționarul romîn-maghiar, o altă lucrare de proporții a Institutului. Deși colectivul e format deopotrivă din cercetători romîni și maghiari bine pregătiți — Elena Stan, Katalin Varró, Frieda Edelstein etc. — totuși, munca nu a fost și nu este de loc ușoară: limba nu are tipare fixe; este un organism viu, în permanentă schimbare și înnoire. Și apoi, atît limba romînă, cît și cea maghiară sînt foarte bogate. Fiecare cuvînt are numeroase sensuri și fiecare dintre acestea trebuie redat exact...

★

În notițele luate la Cluj, în acea parte a lor care privește Institutul de Chimie al filialei Academiei, am regăsit aceste fraze subliniate: „Noi nu studiem aici problemele practice mărunte, pe care le poate rezolva orice laborator obișnuit. Cercetătorii noștri sînt oameni de știință. Ei studiază probleme științifice de perspectivă, cu o înaltă bază teoretică, privind dezvoltarea producției...“

Aceste cuvinte mi-au fost spuse de acad. prof. Raluca Ripan, directorul Institutului, într-un moment nu prea depărtat de sosirea mea, cînd, mărturisesc, nu distingeam încă limpede, în materie de chimie, diferențierea pe care mi-o făcuse. Curînd, de la primul contact cu preocupările secțiilor, realitatea mi-a devenit foarte clară. Am învățat ce se cheamă probleme de perspectivă în chimie. Ele sînt legate, în primul rînd, de studierea și valorificarea bogățiilor naturale ale țării.

Aceasta este preocuparea centrală a unei importante secții a Institutului — aceea de chimie generală, condusă de acad. prof. Raluca Ripan.

Există, în natură, o argilă moale, materie plastică foarte căutată: caolinul. Din caolin se fabrică ceramica. Țara noastră are o industrie de ceramică destul de dezvoltată. Dar aceasta poate fi mult lărgită, pe baza valorificării zăcămintelor caolinoase.

Profesorul N. Ciosan (dreapta), directorul stațiunii I. C. A. R. a filialei din Cluj a Academiei R. P. R., cercetează împreună cu prof. Szöverdi Francisc, o probă de sol, înainte de studierea ei în laborator în vederea stabilirii condițiilor de creștere și dezvoltare a porumbului.

Acestei probleme, Institutul de Chimie din Cluj i-a răspuns prin intense studii asupra valorificării zăcămintelor caolinoase existente în regiunile Cluj și Baia Mare. Rezultatele obținute pînă acum permit trecerea în faza de pilot industrial.

Anul trecut, pe baza necesităților dezvoltării agriculturii, s-a făcut o reprofilare a tematicii Institutului. Atunci, au luat ființă două secții noi. Una din ele este aceea de îngrășăminte naturale și sintetice, condusă de prof. C. Liteanu și alcătuită de prof. Miron Gh., Czegledi Ladislau și alți cercetători.

Cu ajutorul profesorului, mi-am explicat științific „răclamația“ pe care mi-a făcut-o astă-vară un bătrîn țăran moldovean de prin părțile Vasluiului, că îngrășămîntul fosfatic pus de el în ogor a fost „ca și cum n-ar fi fost“...

Pentru ca îngrășămintele să fie folosite de plante, trebuie să fie solubile. Îngrășămintele fosfatice sînt perfect solubile. Totuși, se întîmplă uneori ca o parte din ele să întîlnească în sol diferite metale, care se găsesc în cantități extrem de mici, dar au o influență covîrșitoare: dau, împreună cu îngrășămîntul, combinații insolubile. În această situație, îngrășămîntul este practic nefolositor. Colectivul profesorului Liteanu a analizat în cele mai mici amănunte această problemă. După îndelungi observații de laborator și de cîmp, s-a constatat că plantele utilizează mai bine fosfații atunci cînd aceștia se află în prezența unor substanțe organice în curs de fermentare. Pe baza acestei constatări, s-a realizat un îngrășămînt fosfatic care e acum în curs de pregătire cu substanțe organice, și care va fi experimentat în curînd la cultura de grîu de toamnă de la I.C.A.R. — Cîmpia Turzii. Sînt sigură că, aflînd aceasta, bătrînul țăran de prin părțile Vasluiului se va bucura mult și va vorbi cu toți sătenii din Cănțăläreștii lui despre felul cum se ocupă cărturarii noștri de păsurile oamenilor și de rosturile muncii din fabrici și de prin sate...

Cînd mi-am revizuit carnețelul de notițe, am dat peste o denumire care mi-a ocupat aproape un întreg lat de pagină: „Desoxicorticosteronă“. Ce este aceasta?

Încă din 1938-1939, profesorul Ion Tănăsescu (azi academician și conducător al unui sector important al Institutului de Chimie) a început un studiu original asupra acizilor biliari ai animalelor, în vederea valorificării lor. Acești acizi, care se află în bila animalelor și dețin un rol important în procesul de digestie, au o constituție chimică foarte asemănătoare cu anumiți hormoni. Deci ei puteau fi folosiți ca materie primă pentru prepararea acestora din urmă, cu atît mai mult, cu cît sînt mai accesibili și mai ieftini decît alte materii prime de origine animală sau vegetală. În ciuda pasiunii cu care a pornit cercetările, prof. I. Tănăsescu nu le-a putut avansa prea mult în trecut, datorită lipsei condițiilor materiale. Astăzi, problema aceasta figurează ca una dintre preocupările de seamă ale secției de valorificare a produselor animale și vegetale pe care o conduce acad. I. Tănăsescu. S-a obținut realizarea Desoxicorticosteronei (hormon al glandei cortico-suprarenale) și se lucrează acum la realizarea Cortizon-ului romînesc din acid colic (principalul component al acizilor biliari).

Aș fi dorit să mai dispun de măcar încă o zi, pentru a putea vedea și celelalte realizări și cercetări științifice ce se fac la Institutul de Chimie. Dar orele de lucru s-au sfîrșit și a trebuit să-mi închei activitatea reportericească.

★

Înainte de plecare, colaboratorii Institutului au avut o ședință festivă. Am revizuit mental calendarul și n-am descoperit nici o sărbătoare. Dar era vorba totuși de una: a Institutului de Chimie. Doi dintre colaboratorii săi principali — prof. I. Tănăsescu și prof. C-tin Macarovici — fuseseră aleși, o dată cu alți 11 oameni de știință din Cluj — membri ai Academiei R.P.R. Și primeau atunci, în acea ședință, felicitările și urările colectivului.

Ana BARBU

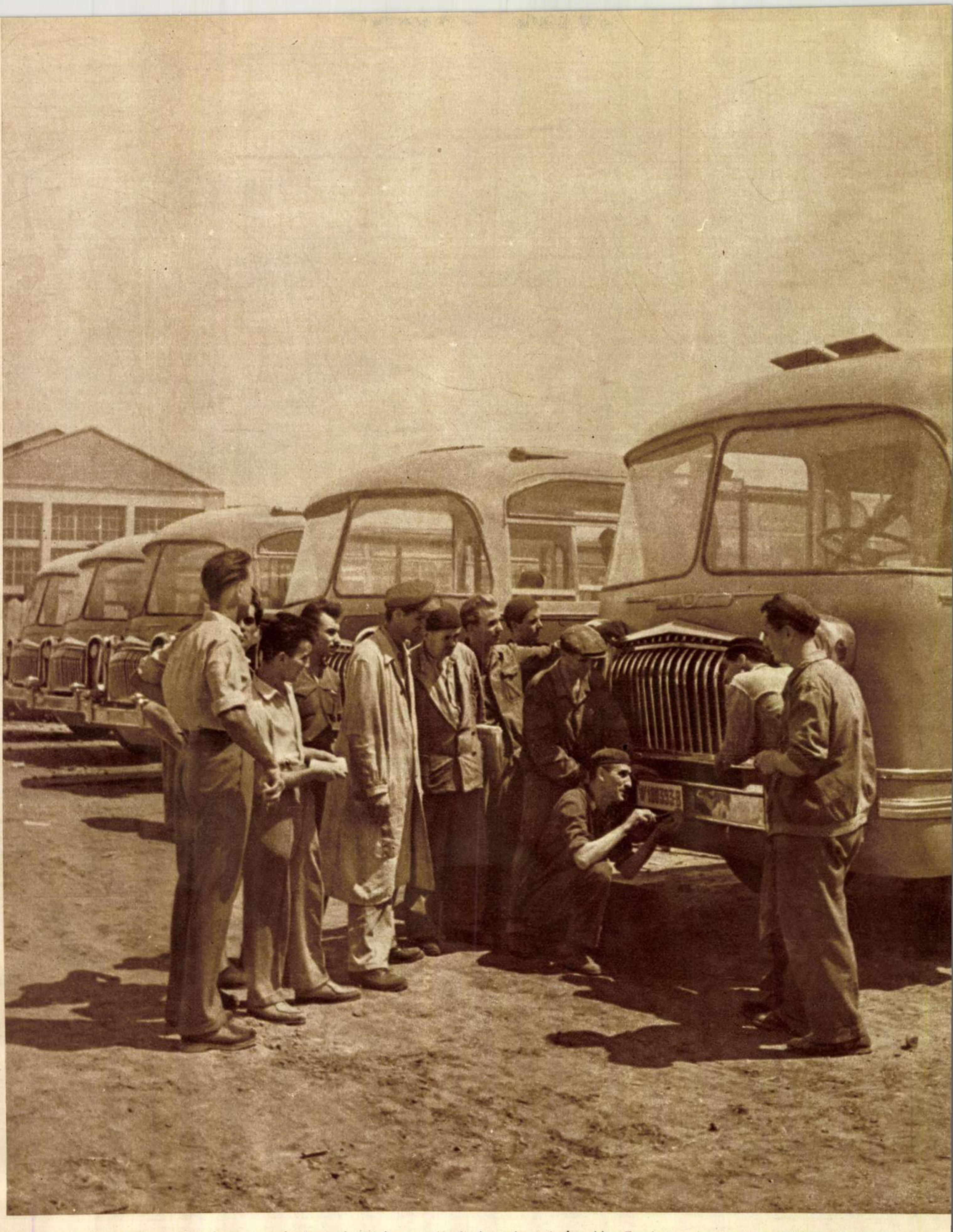

Un moment solemn pentru colectivul care a realizat primele autobuse romînești: în curtea uzinelor „Mao Țze-dun", se montează pe autobuse plăcuțele cu numerele de circulație...

Fotografie de A. LOVINESCU

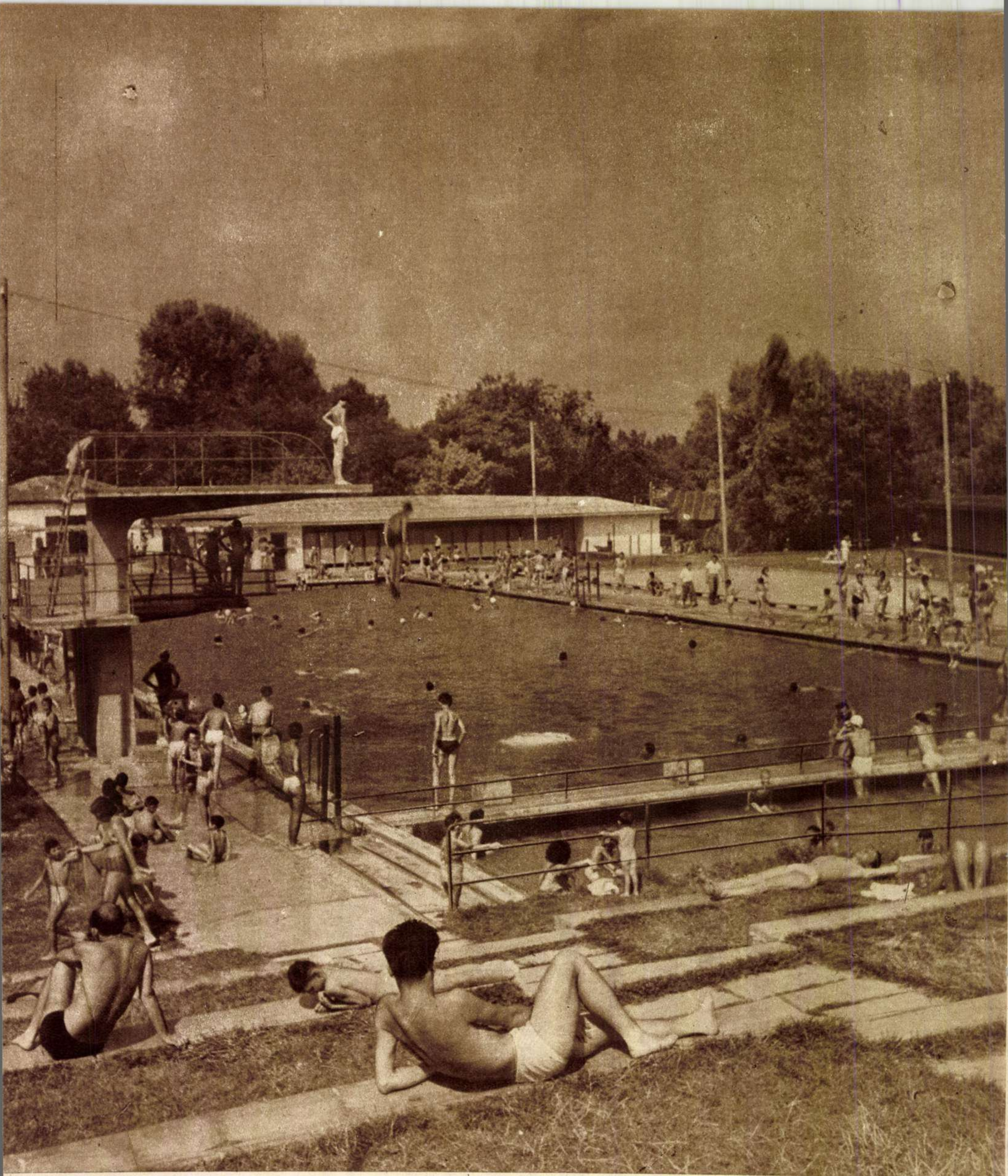

Pe stradă soarele te face să te simţi ca într-un cuptor. Dar aici, la ştrand, îl primeşti cu plăcere. Şi dacă totuşi te supără, apa e aproape...

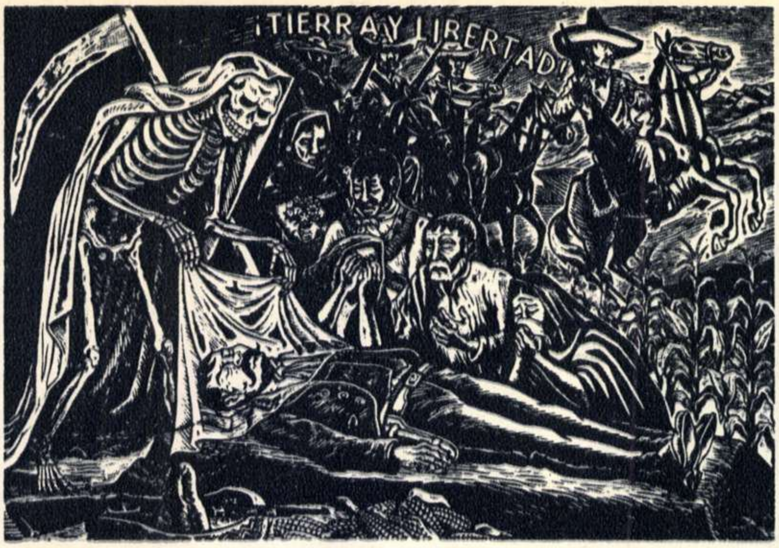
¡TIERRA Y LIBERTAD!

Gabriel Fernandez LEDESMA „Moartea lui Zapata" (Din expoziția de pictură și grafică mexicană).

ACTUALITATEA plastică

Trei expoziții, deschise cam în același timp în trei săli diferite, oferă bucureșteanului imagini plastice ale unor pămînturi și oameni deosebiți ca mod de viață și cadru geografic. Este vorba de „Expoziția de pictură și grafică mexicană", de „Afișul în R.P. Polonă" și de lucrările înfățișînd „Aspecte din R. Cehoslovacă" ale pictorului Paul Atanasiu.

Interesul publicului nostru față de documentul social, uman și geografic — și, de bună seamă, față de cel artistic — pe care îl prezintă aceste expoziții, este sporit de faptul că , în ciuda deosebirilor profunde dintre lucrările expuse, în ele regăsește teme comune, familiare lui, legate de lupta omului pentru viață, pentru viitorul ei.

Chiar de la prima luare de contact cu pictura și grafica mexicană (expusă în sala Dalles), vizitatorul este impresionat de personalitatea puternică a artiștilor expozanți, de originalitatea artei lor. Această individualitate a mijloacelor de expresie specifice plasticei mexicane, evidentă în coloritul viu al lucrărilor expuse, în caracterul de frescă al multor compoziții — datorit, de bună seamă, marilor tradiții ale picturii murale mexicane — în felul special de a soluționa marile spații și în materialele folosite, își are rădăcini puternice în arta populară a Mexicului. Dar personalitatea acestei arte rezultă mai ales din felul în care formele tradiționale și naționale de expresie plastică au fost folosite în tratarea unor teme ancorate în cea mai arzătoare actualitate. Artiștii mexicani au făcut din pictura și grafica lor un categoric protest împotriva realităților crude ale țării lor, împotriva exploatării autohtone și a înfeudării imperialismului străin. În tabloul lui José Chavez Morado — „În spre carierele de piatră" — nu vezi nici un chip, ci doar trei siluete privite din spate ale unor muncitori ce se îndreaptă, tîrșindu-și pașii, spre carierele de piatră, purtînd pe spate uneltele primitive cu care probabil și strămoșii lor spărgeau stîncile... Atîta tot. Dar din această lucrare se degajă aceeași atmosferă apăsătoare pe care o regăsești în „Șomerul" lui Francisco Dosamantes, în „Înmormîntarea lui Zapata" de Luiz Arrenal, ori în „Războinicele" lui Orozco. De la constatarea gravă a acestor dramatice realități, artiștii mexicani trec la dezvăluirea cu multă combativitate a cauzelor lor, realizînd tablouri pline de forță demascatoare ca lucrările cunoscutului artist David Alfaro. Lucrările expuse în sălile Fundației Dalles aduc imaginea unei arte militante, a unui popor curajos și nobil.

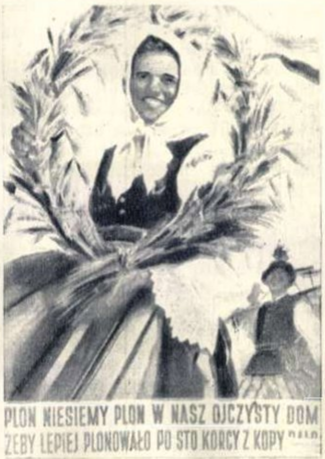
PLON NIESIEMY PLON W NASZ OJCZYSTY DOM
ŻEBY LEPIEJ PLONOWAŁO PO STO KORCY Z KOPY

Jagodzinki Lucjan — Să dăm o recoltă bogată patriei noastre. (Expoziția „Afișul în R. P. Polonă").

★

Cele cîteva sute de afișe prezentate pe panourile Expoziției din bulevardul Magheru 21 vorbesc concludent despre înaltul nivel calitativ atins în R.P.Polonă de această populară și atît de combativă ramură a plasticii. Ceea ce se remarcă în lucrările expuse, pe lîngă bogăția tematicii legate de toate problemele construcției socialismului, este diversitatea mijloacelor de expresie plastică.

Semnate de artiști valoroși, afișele folosesc felurite imagini plastice, pentru a chema masele largi la munca pașnică de reconstrucție a Poloniei. De la conținutul grav și cu forță mobilizatoare a afișelor ce cheamă la lupta pentru pace și construcția socialistă (aparținînd artiștilor I. Mroszczak, T. Trepkowski, L. Jagodzinski) sau de la cele pline de gingășie și farmec legate de viața copiilor (semnate de J. Pirotte, J. Czerwinski, B. Dudkowska etc.), pînă la afișele satirice ce biciuiesc lipsurile întîlnite în munca cotidiană (W. Borowczyk, A. Kobzdej, J. Slomczynski) sau demască pe acei ce ar dori un nou război, (autori — Z. Lengren, W. Ignacy, K. Baraniecki), ori la cele pline de fantezie și sensibilitate ce popularizează diferite filme, cărți, expoziții, spectacole — găsești în lucrările expuse o bogăție deosebită de teme și formule plastice, atestînd valoarea incontestabilă a afișului polonez.

★

Din recenta sa călătorie în R. Cehoslovacă, pictorul Paul Atanasiu, laureat al Premiului de Stat, ne-a adus — într-o serie de picturi și schițe — imagini ale peisajului cehoslovac, fie sub aspectul său industrial, atît de caracteristic, fie sub cel rustic, prezentîndu-ne cîteva lucrări interesante în noile Galerii de artă ale Fondului Plastic, din bulevardul Magheru 20. Atras de frumusețea și pitorescul acestui peisaj, Paul Atanasiu l-a evocat în cîteva schițe încă din primăvara lui 1945, cînd, alături de Armata Sovietică, trupele romîne luptau pentru eliberarea Cehoslovaciei de sub jugul fascist. Poezia acelui peisaj rustic, cu căsuțe îmbrățișate de frunzișul umbros al copacilor, cu lacuri limpezi în care se răcorește verdele stins al sălciilor, și pe care Paul Atanasiu a surprins-o în cîteva acuarele, contrastează izbitor cu acea imagine a războiului și distrugerii, pe care pictorul a sugerat-o prin cîteva trăsături de cărbune, în schița „După război": lîngă un gard de țară fărîmat de schije, resturile unui tun distrus...

Zece ani mai tîrziu, plecînd pe aceleași meleaguri, Paul Atanasiu consemnează în lucrările sale imagini din noua Cehoslovacie, din viața nouă a orașelor sale.

Praga cu fabricile și uzinele sale (așa cum apare în peisajul industrial „Praga"), cu bătrînele sale străzi și clădiri, amintind vechiul oraș feudal („Capul podului Karol"), Praga clocotind de freamătul și veselia noii ei vieți („Seara de 9 Mai 1955 la Praga"), portul Bratislavei ori vederea dinspre Hradcany, Devin-ul, și Myslenice, toate acestea apar în lucrările lui Atanasiu cu farmecul și pitorescul lor specific. Și regretăm că pictorul nu ne-a adus mai multe și mai autentice imagini ale omului noii Cehoslovacii, cele cîteva portrete existente nereușind să suplinească această lacună.

Fără îndoială că vizitarea acestor trei expoziții este deosebit de instructivă, aducînd vizitatorului noi impresii, cunoștințe și sentimente, apropiindu-l și mai mult de popoarele a căror viață o oglindesc acestea.

S. F.

În fața tabloului lui Paul Atanasiu, „Praga", s-au oprit doi noi vizitatori.

Moș TACHE VASILACHE

Scrisorile primite de la gazete o interesează și pe soția sa.

SCRIE LA GAZETĂ

de Ilarie **MURGU**

Încerc să aflu ceva despre moș Tache, privind locurile și oamenii care mă-nconjoară.

Străbat de aproape un sfert de oră o localitate care nu pare nici sat, nici oraș, cu clădiri cînd mari, cînd pitice, resfirate aiurea, ori ascunse sub pîlcuri de nuci și cireși. Întreb: „Unde e Buhușiul?" Oamenii zîmbesc cu prietenie și spun: „Acesta e, care-l vezi". Totul îmi pare aci calm, binevoitor, fără zor inutil. De la locuitorii lui, care mă îndrumă cu răbdare și bunătate, pînă la casele care au avut loc și timp să se împrăștie, una pe deal, alta în vale, alta pe lîngă șoseaua lată și liniștită.

De la Buhuși, mă îndrept spre comuna Cîndești.

Aceiași oameni molcomi. Îi întreb care e calea. Tresar din gînduri și griji, întîmpinîndu-mă cu ochi senini, binevoitori.

— Numai icea, tovărășele. Tăt în sus și la dreapta.

De după ferestre, fetele mă privesc pe furiș. În porți, femei torc, urmărindu-mă din ochi pînă departe. În dreptul școlii, aștept parcă să-l văd pe „bădița Vasile a Ilioaiei", ieșind cu „Sfîntul Niculae" și însuși pe autorul „Amintirilor", „un băiet prizărit, rușinos", zgîindu-se la „Smărăndița popii"...

Din același lut o fi oare făcut și badea Tache Vasilache, pe care-l caut? Cînd îl văd, mi se arată a fi un om asemănător celorlalți. Mă întîmpină cu bunăvoință, dar plin de rezerve. Pare, de altfel, tăcut și morocănos, căci mergem de aproape zece minute împreună fără a putea închega o conversație.

Ajunși la el, acasă, îmi comandă scurt:

— Matale ești flămînd! Iaca, baba mea ne dă ceva de îmbucat.

O masă rotundă, joasă, trei scaune pitice. În mijloc, aburește mămăliga răsturnată. Ceapă, ouă fierte, lapte. Din străchini de lut, mîncăm brînză și smîntînă cu linguri de lemn. Îmbucăm cu poftă, golind totul în cîteva minute.

— Mă tovarășe!

Îl privesc. Fața moșului pare aprinsă de bucurie. De unde această dispoziție subită?

— Eu v-oi spune ceva. Mare drăcovenie am făcut. Amu, să știți dv. că pe la noi n-au mai venit pînă azi tovarăși chiar de la București. Știam eu că-n Capitală sînt azi alt fel de oameni. Da-s bătrîn, dracu' să mă ia, și mi-am zis: hai să vedem, dumneavoastră de care-ți fi? V-am pus strachină de lut și lingură de lemn. Mămăligă în loc de pîine. Bată-vă să vă bată, ați mîncat de parcă ați fi de aici. Tare mi-a plăcut. Acu' borșul o să ni-l servească baba cu pîine, în talere de porțelan, cu linguri domnești. Am și de acelea.

Și mă lovi cu dragoste peste spate, cu o mînă grea, ca de urs.

Am arătat cele de mai sus, ca să-l cunoașteți și dumneavoastră pe moș Tache, așa cum l-am cunoscut și eu. Sau, mai bine zis, cum e de văzut moșul în împrejurări anume, căci, încolo, e ca toți locuitorii Cîndeștiului.

Tovarășul Tache s-a dovedit deîndată a fi vorbăreț, cît zece la un loc, și cu o inimă largă, să ne cufundăm cu totul în ea.

După ce am cinat, baba lui a curățit masa cea mare și moșul s-a așezat să-și „desfacă corespondența". Zece plicuri, cele mai multe purtînd antete prețioase, le-a scos din cutia sa poștală de la poartă (are și așa ceva).

Stau în liniște și nu mă mai satur privindu-l cu cîtă seriozitate desface fiecare scrisoare, citind-o încordat. În fiecare zi, primește între 10 și 15 scrisori. Puțini dintre noi avem o corespondență atît de bogată. El scrie celor mai importante ziare și reviste din țară, care la rîndul lor îi scriu.

I-au scris de data aceasta tovarăși de la „Scînteia", „Munca", „Romînia Liberă", „Îndrumătorul Cultural", „Agricultura Nouă", „Albina", „Comitetul de Radio", „Steagul Roșu" (Bacău).

„...Vă facem cunoscut că articolul dv. „Îngrijirea culturilor la Cîndești" a fost publicat" (Steagul Roșu).

„...Am apreciat foarte mult materialul primit. Va apare în curînd" (Romînia Liberă).

„...Așteptăm cu nerăbdare noi corespondențe" (Albina)

La un pahar cu vin, ne împrietenim și mai mult.

Are o limbă sprintenă, elastică, fără opriri și bîjbîieli în lumea cuvintelor și expresiilor. Colorează totul cu zicale neaoșe moldovenești, dar nu se împiedică de loc nici în cuvinte ca: „echivalent, succesiune, concludent".

Comentariul ascuțit și informația abundentă și actuală, calități specifice gazetarului, îl caracterizează din plin. Cu o memorie uimitoare, reproduce pe loc situații, date, nume despre care a auzit o singură dată.

— Am scris despre el — atunci, în „Viața Sindicală" — și am pus titlul aiesta: „Un director de școală". Am arătat cum, de pe terenul dăruit de sfat, lucrînd el singur, a realizat pentru cei 44 de copii din internat 3.000 kg cartofi, 2.000 kg porumb, peste 200 kg ceapă, 2.000 kg murături puse la butoi și 200 kg legume conservate.

Sau:

— Dacă sînteți curioși, pot să vă spun și aceasta. Tata mi-a povestit ce a auzit de la bunicu'. Iară bunicul i-a spus lui ce a auzit de la bunicul lui. Așa am aflat eu că Turcu Constantin a trăit pe la 1710. Era din Porceștii Romanului. Venind, de frica turcilor, tot pe coama apei, a ajuns într-un loc unde era numai pădure. În mijloc, o poiană. Și-o făcut icea casă. Urmașii lui au tăiat din pomi și au zidit alte cășî. Așa s-a născut Cîndeștiul nostru...

Fac eforturi înzecite pentru a scrie, cuvînt cu cuvînt, tot ce povestește. Fiindcă am priceput limpede că reportajul pe care urmează să-l scriu, îl scrie chiar acum moșul Tache Vasilache.

Ceva mai tîrzior, ne pomenim cu tovarășul Alexandru Culbeci, poștașul comunei. Aduce un plic de la „Scînteia". E un bărbat zdravăn și liniștit, mîndru de uniforma și chipiul său, pe care nu-l scoate din cap decît la masă și la culcare. Ascultă fără răsuflare cuvintele moșului, iar cînd acesta trece, pentru un timp, în odaia alăturată, îmi șoptește:

— Minunat om, bătrînul Tache!

Nu se ferește, nici de față cu el, să-l laude:

— De cînd scrie la gazetă, se întrec oamenii, care mai de care, să se „informeze". „În gazeta de azi, întreabă ei, a scris sau n-a scris moșul?" Se întristează cînd nu se pot „informa". Așa am reușit „grozav" să-mi măresc numărul de abonați.

Îl întrerupe gazda noastră:

— Eu citeam și pe vremuri jurnalele: „Astă-seară, domnul Calimachi a dansat cu prințipesa Sturza". „Scandal și furt la Băneasa". „Cumpărați pastilele"... dracu' să le ia. În 1910, în Piatra Neamț, erau de tot 25 de abonați. Azi, numai în Cîndeștii noștri, sînt peste 600.

★

Moș Tache Vasilache se poate mîndri azi de a fi printre primii corespondenți voluntari plugari pe care i-a avut țara noastră după 23 August 1944. Primul său articol a apărut în 1945, în ziarul județean „Flacăra".

Trebuie să știm însă înainte că moșul nostru a fost tot el cel care a înființat, după 23 August, prima celulă comunistă în comună și că, în 1945, a condus în Cîndești înfăptuirea reformei agrare. Oamenii îl priveau cu încredere, spunîndu-i: „Am început-o bine, nene Tache. Tot așa să ne ții".

— Se poate trăi și fără boieri, și încă foarte bine. Țara e a noastră, să ne punem pe treabă.

Ieșind în brigăzi voluntare, sătenii începură să repare drumurile, să asaneze bălțile, să dreagă albia apelor.

— Oameni ca la noi, nu găsești în țara întreagă — se laudă într-o zi moșul, către șeful secției de educație politică a județenei partidului, învățătorul Ion Bubă. Ne-am strîns 82 de voluntari, printre care și bătrînul Vasile Smărăndescu, de 80 de ani. Am schimbat tot cursul pîrăului. Înmuia, al dracului, pămîntul și îngloda șoseaua...

— Ce-ar fi dacă ai scrie despre toate acestea la gazetă? — îi propuse, pe neașteptate, învățătorul.

Tache Vasilache l-a privit fără să-l înțeleagă. El să scrie? Cu mîinile sale bătucite de muncă, cu capul său de țăran? Dar cînd s-a mai pomenit așa ceva?!

— Nu te speria. Așterne pe hîrtie totul, la fel cum mi-ai povestit mie. Pe urmă, adu-o aci.

S-a întîmplat ceea ce bănuiți. Articolul „Muncă voluntară" a apărut. Sub el, o semnătură nouă în gazetărie: Tache Vasilache.

E greu de spus ce a însemnat pentru moșul nostru fericitul eveniment. Viața nouă, care începea să răsară triumfătoare peste tot, marile transformări care se petreceau de la o zi la alta erau evidente și pentru el. Dar cinstea pe care i-o acordase partidul îl ducea dintr-o dată într-o lume cu totul nouă, îl umplea de o demnitate și de o încredere în forțele sale, pe care nicicînd nu le simțise sau nu crezuse că le-ar putea avea. Nici moșul Tache nu poate explica lămurit azi. Zice el:

— Am văzut dintr-o dată cu cinci ani înainte.

Rîde și continuă:

— Incă de a doua zi după apariție, am scris al doilea articol. Al treilea, al patrulea. Vorba aia: „Pe bătrîni greu îi urnești, greu îi oprești".

Începură să sosească scrisori de la diferite ziare. Moșul le răspunse prompt. Trimise note și informații din raionul Buhuși la „Scînteia", „Luptătorul" din Bacău, „Flacăra" din Piatra Neamț.

Scrise despre chiaburul Ion Năsiescu și toate matrapazlîcurile sale. Articolul apăru. Un sat întreg se simți răcorit. Dar, în aceeași zi, chiaburul îi puse piciorul în prag. Ținea sub braț o armă de vînătoare și ochii îi erau injectați.

— Dacă vine vorba de răfuială, atunci să ne răfuim: zece cartușe mai am întregi, zece vor intra în pielea ta de calic!

Moș Tache a rămas însă drept:

— Trage, dacă ai curaj!

Chiaburul n-a tras. Ca răspuns la provocarea venită, moșul scrise despre un al doilea chiabur, Vasile Cristache Crăciun, care ținea de zece ani ca slugă pe un fecior, fără să-i plătească nimic... Apăru și acesta. Tras la răspundere, bogătanul trebui să-i dea băietului dreptul său.

Și toate scrise în limba și judecata sa bătrînească, așa cum le-ar fi povestit oricui, cum îl îndemna sufletul său:

„Am fost ieri în comuna Rechiu, să văz taurii comunali. Dar nu-s de văzut. Te-apucă jalea și mînia. Plini de glod, netesălați, au burțile supte de foame. Buni de orice, numai de prăsilă nu. L-am căutat pe președinte. Nu era de văzut. Tovarășul Grigore Sava bea și mănîncă, în locul taurilor. Îl afli în cîrciumă de dimineață pînă sara".

„Ți-i mai mare jalea cînd te duci la centrul de lapte. Murdar și plin de muște, ca în grajd. Tăt laptele se face chișleag. Ce treabă-i asta, tovarășe Antochie Gheorghe?..."

Și unul, și celălalt fură înlocuiți la cîteva zile după apariția acestor corespondențe.

Înfricați de pana lui ascuțită, chiaburii își schimbară tactica. Cîștigară de partea lor pe un anume Direa Vasile, care, îmbrăcînd haina noilor vremuri, lustruindu-și cuvîntul cu lozinci și formule partinice și cîștigînd chiar încrederea celor de la plasă, se instală în fruntea comitetului provizoriu din Cîndești. Transformîndu-se într-un adevărat cerber al comunei, el îndreptă și asupra corespondentului toate mijloacele posibile de intimidare: insulte și chiar promisiuni de arestare.

Moș Tache îmi povestește azi o întîmplare care dovedește cît era de naivă și de odioasă, în același timp, furia dușmanului său. Evidențiat pentru munca sa culturală, moșul fusese invitat la o serbare în Odorhei. Urcat sus, pe tribună, vorbind și rîzînd, fu pozat și înfățișat cititorilor într-un număr al Îndrumătorului Cultural. Direa află. Cînd sosi poșta, confiscă toate numerele revistei și le băgă pe foc.

Ce s-a întîmplat mai departe? Putem ști din situația de astăzi: moșul Tache se află cinstit și lăudat de toți. Despre celălalt, a rămas doar o amintire hîdă.

În 1951, o invitație deosebită: „Vă rugăm să participați la congresul corespondenților voluntari".

E atîta umor în relatarea acestor fapte, că mi-e aproape imposibil să-l reproduc.

— M-am sculat de la măsuța mea rotundă și de lîngă baba mea pricăjită, iar cînd m-am așezat din nou, stăteam la o masă întinsă, plină cu scule lucitoare, de nu-ți venea la socoteală: îs de mîncat, ori de mîncat cu ele? Și apoi: străini, „tututu, tatata". „Unde-i ușa, moș Tache?" mă întrebam. Un om din dreapta mea mă urmărea atent:

— Nu vi-i foame?

— Ba mi-i... Dar mă uit să văd cum ții dumneata sculele astea în mînă.

— Iar eu aștept de un sfert de oră să văz cum începi dumneata.

S-au împrietenit. Erau de la țară amîndoi.

Tache Vasilache a fost ales în prezidiu și a fost rugat să vorbească. Iar moșul a vorbit, ca întotdeauna, cu inima deschisă.

Întors la locul său, cu obrajii arzîndu-i de emoție, cu ochii împăienjeniți și sufletul mare, ca niciodată, moșul simți nevoia de a-și mărturisi bucuria. Smulse o foaie din caiet: „Dragă Vasile. Află că-ți scriu dintr-un loc foarte înalt. Fac parte din prezidiul..."

I-o trimise fiului său.

Peste două zile, primi și el poșta, o scrisoare scrisă în aceeași zi și la aceeași oră cu a sa: „Dragă tată. Îți scriu din prezidiul școlii de ofițeri. Am primit gradul de sublocotenent".

Moșul mă privește și surîde:

— Asta este așa, un fel de „telepatie", nu?

★

Dacă am aduna la un loc toată activitatea publicistică a moșului Vasilache din 1945 și pînă azi, am avea în față un „tencușor" de vreo 4.000 de scrisori. Să intrăm puțin în această pădure tînără și falnică. Tache Vasilache a scris informații din tot raionul Buhuși. Dar, mai cu seamă, din comuna sa. Iar de aci, a scos la iveală, în primul rînd, realizările de fiecare zi și oamenii care se căleau o dată cu ele.

Descrise astfel metodele agrotehnice ale consăteanului Ion Vasile Simion. Articolul apăru și badea Vasile veni să-i spună: „De-amu încolo, abia o să ai ce scrie. Mă apuc mai vîrtos de treabă. Pun 12 prăjini de vie și curăț pomii, de n-au să mai fie omizi niciodată".

„Ion Gheorghe Smărăndescu nu-și dă cotele, nu-și achită impozitele".

— Ce mi-ai făcut, Tache? Oameni bătrîni, și eu și matale. Dă-o în focului s-o arză!

Dar critica a ajutat: azi e fruntaș pe comună și la predarea cotelor, și la plata impozitului.

Scrise despre Simion C. Simion, care, plivind de trei ori grîul, realizase o recoltă excepțională. Despre Gheorghe a Cristinei, care, îngrijind porumbul, culese o producție frumoasă chiar și în acel an de secetă. Scrise despre cele 21 mame eroine din comună și despre țăpinarii din Tazlău.

Dar, săptămîni întregi, se întîmplă ca moșul să nu scrie un rînd. Biblioteca sa îl fură cu totul. Pînă noaptea tîrziu, geamul casei sale rămîne luminat.

— Mergi de te culcă, Tache dragă — geme baba din așternut. Ți-a mai rămas un singur ochi teafăr, vrai să-l pierzi și pe acela?

— Merg băbucă, merg.

Și nu merge.

Gustul de citit redeșteaptă gustul de scris. Tache trimite gazetelor impresiile sale despre cele citite. Chiar și scriitorilor, personal.

„Mult stimate tovarășe scriitor Zaharia Stancu... Aflați că sînt născut în anul 1897, aprilie 8. Tovarășe scriitor, ați pomenit de răscoalele din 1907... Am văzut cu ochii mei trei țărani împușcați în comuna Reghiu, jud. Neamț. Pe unul îl chema Tomescu, pe altul Matfolea. Pe-al treilea, l-am uitat" etc.

În numărul din 30 decembrie 1953 al ziarului „Munca", tovarășul Zaharia Stancu îi răspunde, printr-un articol întreg.

Adresează o scrisoare și poetei Maria Banuș. I se răspunde. Scriitoarea îi mulțumește pentru cuvintele trimise și dorește să-l cunoască personal.

E aproape de miezul nopții.

— Ajunge, Tache, cu cititul!

★

Ajunge, într-adevăr. Îl țin de vorbă de mai bine de cinci ore. „Noapte bună, moș Vasilache", și trec în odaia cealaltă, unde mă vîr sub cergi groase și în perini moi.

Mă trezesc devreme. Geamurile au pălit într-un albastru străveziu. „Trebuie să fie aproape de venirea zorilor". De-abia acum văd: lampa din încăperea alăturată arde în continuare. Moș Tache citește.

Nici rugămintea femeii, nici sfaturile medicului, nici propriile sale îndemnuri nu l-au putut smulge de lîngă cărțile iubite...

Așa l-am cunoscut eu pe moș Tache Vasilache din Cîndeștii Buhușului.

Dragoș VICOL

CÎNTECUL SECERĂTORULUI

— Bună vreme, spic bălai,
am venit să mi te tai..
Vîntul, molcom, tupiliș,
îți tot murmură-n păiș;
soarele cu față nouă
mi te zvîntă-ncet de rouă.
Secera, prea zvăpăiata,
te întreabă: „Ei, ești gata?"

— Surioară secere,
gata-s de petrecere!...
Bobu-i copt și miresmat,
paiu-nalt, mai-mai uscat...
Culcă-mă sub buza ta
pînă-a nu mă scutura...

Iar voi, fete și feciori,
chiot dați spre cele mori
să-și pornească roata-n zori!
Iar morarul, meșter bun,
umple-și pipa cu tutun,
că răgaz n-o mai avea
cînd a prinde-a măcina!

— Mulțămimu-ți, spic bălai,
de cuvîntul ce ni-l dai:
vom da zvon cu mare sîrg
și frățînilor din tîrg
să grăbească,
să poftească,
peste-o săptămînă-două,
la ospăț cu pîine nouă!...

CLĂI DE GRÎU

Apusul: aur împroșcînd seninul;
dar nu-i atîta aur peste văi
cît poate izvorî belșugul, plinul,
din soarele ce l-a cuprins în clăi...

O, MĂRI DE GRÎNE

O, mări de grîne coapte, mări de pîine,
cîte izvoare vor porni, ca mîine,
din voi, în cele patru părți de zare!...
Slăvită-ți fie munca, gospodare!...

Tu, brutăriță, mîneca-ți sumete,
dă foc cuptorului să se desfete
în jocul roș de aprigă văpaie;
curînd, s-a răsfăța pîinea bălaie

în dalbele ferestre și pe mese,
alăturea de vinuri mai alese,
și-om frînge-o petrecînd sărbătorește
zicînd: „ia, frate, și te veselește!

E pîinea ce-o închin luminii, vieții,
e pîinea păcii și a tinereții..."
An nou înseamnă orice toamnă nouă
cînd roada o socoți crescută-n două...

PE DRUMUL ȚĂRII

Nu departe de Turda, după ce cotește de cîteva ori cînd la dreapta, cînd la stînga, șoseaua se întinde în zare lin, îmbietor.

„Drumul țării" — așa cum își numesc localnicii șoseaua — e străbătut mereu de camioane, de autobuse cu pasageri, de căruțe încărcate vîrf cu cereale, cu lemne, cu piatră. De o parte și de alta a șoselei, în largul porumbiștilor, oameni harnici taie, plini de voie bună, cocenii de cucuruz pentru vite.

La „tulei" se află și moș Ion Crișan, unul dintre cei mai cunoscuți și mai îndrăgiți oameni din Copăceni. Văzîndu-l așa de înalt, zdravăn, cu sclipiri vesele și șirete în priviri, nici n-ai crede că moș Crișan a trecut de 62 ani. Securea o mînuiește aproape tot atît de aprig ca și înainte cu ani; cît privește vorba, aici nu-i întrecut de nimeni.

După ce termină de tăiat cocenii din partea de apus a porumbiștii, luîndu-se la întrecere cu Gligor — cel de-al șaselea fecior al său — Ion Crișan se trase mai la o parte, lîngă căruță, chipurile „ca să-și tragă sufletul". Cei care-l cunosc mai îndeaproape știu că în aceste clipe moșul simte nevoia să-și răsucească o țigară. Iar dacă are și cu cine sta de vorbă, bătrînul este și mai bucuros.

După ce mă întoarse pe toate fețele cu diferite întrebări și după ce mă cunoscu mai bine, tocmai cînd mă pregătisem să ascult vreo poveste interesantă, moșul se ridică în capul oaselor, privind mustrător pe fecioru-său, Gligor. Apoi, fără un cuvînt, înăbușindu-și mustrarea, bătrînul se apropie de calul cel sur de la căruță și-i slobozi chinga hamului, ca să nu-l mai frece pe coapsă. Recunoscător, calul căută cu ochi blînzi spre stăpînul său.

Cu gînd să leg din nou vorba, spusei într-o doară:

— Frumoși cai ai, moșule!

— Da... frumoși îs, ce-i drept... — răspunse bătrînul. Și căruța, și hamurile-s mîndre... Eeh, caii ăștia își au și ei povestea lor...

— Ce fel de poveste?

— Eh, o poveste...

Se-ntoarse tacticos, își mai răsuci o țigară groasă, după care se îndură să-mi spună:

— Hai să-ți spun și dumitale povestea lor.

★

...S-a petrecut povestea mea într-o toamnă frumoasă, cu soare blînd și cu cer albastru și limpede, cum îi lacrima. În fiecare suflet de om sălășluia speranța... Copăcenii se aflau tot în ghearele dușmanului, însă eliberarea se vestea aproape. Fasciștii se retrăgeau în dezordine, lăsînd în urmă zeci de cadavre, mașini grele, muniții... Tot retrăgîndu-se, au nimerit și în Copăceni...

De cînd erau, oamenii nu mai văzuseră atîta sălbăticie, atîtea jafuri, atîtea omoruri de ființe nevinovate. Ingroziți, sătenii apucară care încotro, cu cățel și purcel. Doar cîțiva dintre cei bătrîni, legați puternic de țarina lor, nu se îndurară să ia calea refugiului. Printre puținii care cutezară să rămînă pe loc, era și moș Crișan.

— Multe am trecut — zicea el — oi trece-o și pe asta.

Și moș Crișan a trecut-o.

Lupta a fost aprigă, durînd neîncetat, două zile și două nopți. La capătul ei, se așternu o „țîrucă" de liniște. Sovieticii își întăriseră pozițiile de pe dealul Săduleștilor și avansaseră mult spre sat. Nemții fuseseră goniți spre margini, la cotul de jos al satului...

Bătrînul Crișan își trecu încetișor mîna prin păr, scoțînd din adîncul pieptului un oftat:

„Amarnic mai era atunci; drept între liniile frontului. Nici n-aveai cînd să-ți tragi răsuflarea... La o vreme, în răstimpul unui răgaz de luptă, mă pomenesc, deodată, în pragul casei, cu un grup de 14 ostași sovietici, conduși de un locotenent major.

— Zdarova! — îmi ură comandantul.

— Zdarova! — îi răspunsei eu bucuros. Bine că v-a adus vremea și pe la noi, ca să ne scăpați de blestemații ăștia. Uite cum mi-au găurit streașina casei. Ia-n priviți cum mi-au prăpădit gardul dinspre livadă...

— Așa? Spui drept? — mă întrebă unul dintre ei, care știa romînește, cercetîndu-mă pătrunzător cu privirea. Nu cumva ești vreo iscoadă de-a lor?

— Eu? Păcatele mele... D-apoi eu am ficiori pe front, care se bat și ei să gonească mai repede pe venetici. D-apăi...

Comandantul, laolaltă cu ceilalți ostași sovietici mă lăsară să mai povestesc, să-mi vărs tot focul din inimă. Într-un răstimp, acela care știa romînește îmi spuse:

— Bine, moșule, fie cum zici dumneata! Noi acuma te credem că nu ne ești dușman, ci dimpotrivă... Dacă-i așa, spune-ne cîte ceva despre nemți... Cam cîți au trecut ieri pe aici, cum îi drumul de la cotul de jos al satului, unde... ?

Le-am înșirat pe nerăsuflate tot ce știam, mulțămit că le pot da o mînă de ajutor. Au mai cercetat ei prin sat una, alta, și-au plecat spre liniile lor..."

Aici, moșul se opri iar din povestit o bucată de vreme. Pe urmă, a continuat. Și am aflat că, din pragul casei sale, a văzut cum se furișează pe coasta dealului cercetașii, cum au fost învăluiți brusc de un foc puternic de arme automate. I-a văzut apoi despărțindu-se în în două cete. Una își continua drumul, cealaltă se pregătea să le acopere retragerea.

Din pozițiile fasciste, de la un post de observație înaintat, sclipiră în soare lentilele unui binoclu. Cîteva minute mai tîrziu, începu comanda. Bombele cădeau aproape pe fiecare metru pătrat, răscolind pămîntul, pîrjolind porumbiștea.

Ținîndu-și răsuflarea, moș Crișan urmărea cu atenție ce se petrecea pe deal. Oftă ușurat cînd înțelese că cei care duceau informațiile la comandament trecuseră de coama dealului, ieșind din bătaia focului. Cei rămași, însă, o duceau mai greu. Erau aproape înconjurați. Un singur drum putea fi folosit încă — drumul către casa pe care tocmai o părăsiseră. S-au întors. Fără nici o vorbă, moșul i-a îndrumat spre șura plină cu grîu. Era acolo o ușiță mică, acoperită de saci, care dădea în altă magazie mică...

După ce făcu treaba asta, moșul se scărpină în barbă gînditor. Dar n-apucă bine să-și așeze oasele pe laviță, că se pomeni cu dușmani în casă. Trîntind ușa de perete, zvîrlind cu furie mobilele din cale, unul dintre nemți se postă în fața bătrînului, îi puse mîna-n beregată și-i strigă:

— Unde-s bolșevicii, cîine blestemat de valah? Unde i-ai ascuns?

— Bolșevicii? Care bolșevici? — făcu mirat gospodarul.

— Nu te mai preface — îi strigă neamțul, lovindu-l cu cizma în fluierul piciorului.

Moș Crișan continuă a se face că nu pricepe, cu toate că unul dintre ei o rupea stricat romînește. Băgîndu-și capul între umeri, gospodarul se trase înspre un colț al încăperii, ferindu-se de lovituri. Între timp, alții devastau întreaga casă, răscoleau saltelele și pernele, cotrobăiau în unghere, cercetau podul și pivnița. Ba unul dintre ei își băgă nasul și în șură, însă, văzînd grămada de saci, nu-i dădu prin cap să scotocească mai departe...

Negăsind nimic, dușmanii începură să-și verse din nou focul pe moș Crișan. Cu tocul „Mauserului" unul dintre nemți îl lovi cu sete în tîmplă, spărgîndu-i osul pînă la pielița creierului. Buimăcit de lovitură, gospodarul se prăbuși la pămînt. De aceea, el nu mai auzi nici împușcăturile trase în curte de nemți, nici guițatul porcului lovit de un glonte...

Cît a stat în nesimțire, moș Crișan nu-și mai aduce aminte. Știe doar că într-un tîrziu s-a trezit pe laviță, buimac, bandajat la cap. Îl îngrijise în pripă un vecin de pe hotar, fugărit și el pe ulițe de urgia brandurilor și rătăcit în livada bătrînului.

Își aminti de ostașii din șură și pe față îi apăru un surîs.

— Nu i-au găsit! Și mai că-i veni să tragă un chiot de bucurie.

Se dete jos de pe laviță, își dezțeleni oasele și se apucă să prepare de-ale mîncării. Doar avea oaspeți...

După zece zile, cînd sovieticii au intrat în sat, mîndru, înconjurat de oaspeții lui, moșul porni să întîmpine pe eliberatori.

Oaspeții moșului fură înconjurați, îmbrățișați de tovarășii lor și moșul privea cu ochi blînzi, înțelegînd calda prietenie ce-i leagă pe acești oameni.

Curînd, se pomeni și el cuprins de brațe puternice, prietenoase.

În ziua aceea, nimeni altul n-a fost mai fericit ca bătrînul Crișan. Nu știe cîți oameni îl îmbrățișaseră; nu știe cîte mîini de ostași îi strînseseră cu căldură mîinile lui mari, aspre, bătătorite de muncă; nu știe cîte bilețele și iscălituri de mulțumire a găsit pe colțul mesei...

Moș Crișan tăcu o vreme. Răsculați de firul povestirii, tăceam și noi, respectînd liniștea și gîndurile bătrînului.

După un răstimp, cotrobăind cu mîinile în șerpar, moșul scoase o hîrtie îngălbenită, împăturită în patru.

— Au trecut doi ani. Credeam uitată întîmplarea asta, cînd, într-o bună zi, mă trezii chemat la primărie. S-a făcut o adunare, au venit delegați din partea unei comisii militare, au vorbit de prietenie. S-au adus patru cai mîndri, ca să am de unde alege... Eu i-am ales pe ăștia, pe Suru și pe Roibu. Mi-au dat și documentul ăsta.

Prin documentul purtat în șerpar de povestitor, înscris la nr. 647 din 19 octombrie 1946, se certifica cu iscălitură și sigiliu de către împuternicitul C.A.C. din Romînia pe județele Turda și Cluj că, „pentru că a apărat viața unor ostași din Armata Roșie de armata fascistă în anul 1944, guvernul U.R.S.S. a hotărît ca cetățeanului Ion Crișan să i se dea definitiv: un cal de culoare gri și un cal de culoare roșcovană, o căruță pentru doi cai și un complet de hamuri pentru doi cai".

După un timp, mîngîindu-și caii, moș Crișan zîmbi și adăugă:

— Îs frumoși caii, da-i și mai frumos că nu au uitat.

Apoi, fără zăbavă, moș Crișan își iuți armăsarii și porni căruța la drum. O porni, pe „Drumul țării", sub lumina dulce a razelor soarelui ducîndu-și rodul spre casă.

Mircea SCRIPCĂ

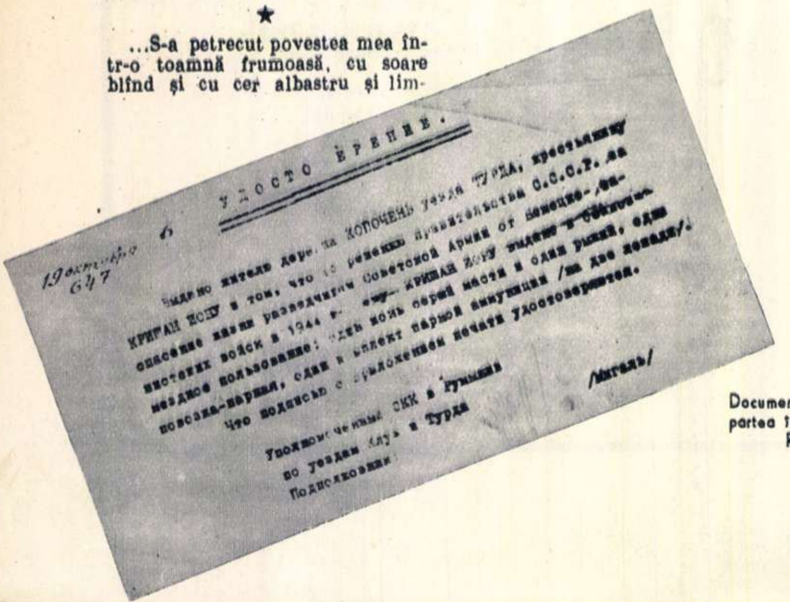

Documentul în limba rusă primit de Ion Crișan din partea împuternicitului Comisiei Aliate de Control din Romînia pentru județele Turda și Cluj.

Alexis PARNIS

Letopiseț despre Beloiannis

Fragmente din poemul distins cu Premiul I pentru poezie la Concursul celui de al V-lea Festival Mondial al Tineretului și Studenților pentru Pace și Prietenie de la Varșovia

Alexis Parnis

Iubite Alexis!

A trecut un an de zile de la ultima noastră revedere. Îți amintești, ți-am strîns frățește mîna pentru înalta distincție ce ți-au acordat-o tinerii lumii întruniți în Bucureștiul meu, la cel de-al IV-lea Festival al Tineretului și Studenților pentru Pace și Prietenie. Ți-am înmînat atunci revista romînească ce îți publicase **Povestirea despre „Ultimul cîntec"**, poem închinat amintirii poetului erou Ianopulos. În zilele acestea, am primit o veste de la tine, prietene, o bucurie: la Varșovia, ai primit o nouă distincție: premiul I la Concursul de literatură. Tineretul lumii a acordat această colectivă recunoaștere poemului tău, despre Beloiannis — poem ce mi l-ai citit în manuscris odinioară.

Salutul meu, Alexis Parnis! Alături de piesele de teatru „Ultima noapte a Atenei", „Insula stearpă", „Capul de pod", alături de cărțile de povestiri, alături de prețuitele tale culegeri de versuri „Inima Greciei" și de altele, condeiul tău de poet luptător a iscat această dureroasă cîntare despre Nikos, eroul scump nouă tuturora. In vechile întreceri dintre aezi, laurii reveneau nu numai cîntăreților, ci și cetății in care s-au născut ei. Pe fruntea patriei tale, tinerii lumii adunați la Varșovia, au așezat laurii prețuirii.

Salutul nostru, din inimă, eroicei Elade!

Tiberiu UTAN

O, patrie iubită, drapelul ți-l apleacă,
La căpătîiu-acelui ce-o viață l-a purtat,
Genunchii ți-i îndoaie spre țărna-nsîngerată
De-acel ce-n nici o luptă nu a îngenunchiat.

Plutește peste Parthenon a stelelor coroană.
Ca o solie din război aleargă luna-n goană,
Din Viți pînă în Parnon—cu jale-i știruiește
Eladei, despre cel căzut în luptă vitejește.
Stejari și brazi drapele-și fac din ramuri și le-nclină;
Frățește jalea le-o împart și-a lacrimii lumină
Palmierii țărilor din Sud, mestecenii Rusiei...
Toate-i grăiesc celui căzut pe cîmpul bătăliei
Prin gura mamei, ce plîngînd, mormîntu-i netezește,
De parcă patul pentru somn acasă-i pregătește...

CUVÎNTUL MAMEI

Pe ceruri marte se stingea, cînd zorii se arată,
Și prima zi a lui april sosea de zori chemată,
Iar mugurii-n grădini clipeau pe fiecare mladă,
Dar ochii tăi, copilul meu, au încetat să vadă.
Nu i-ai închis în scurtul somn al unei nopți ce trece,
Călău străin ți i-a închis cu vălul morții rece.

M-ai părăsit cînd pe pămînt se-ntoarce primăvara
Și-n calea ei cînd brațe-ntind și oamenii, și țara.

O, mama-i ca albastrul cer, iar fiul—clară, luna.
Mama e lacul de smarald, iar fiul—floare, una!
Mama e frunza ce oleacă-o prinse veștejirea,
Ci fiul—vîntul răcoros ce-i dă re-ntinerirea.

Inima, candelă mi-a fost, nestinsă pentru tine,
Fir de bumbac erai și-ardeai în candelă, în mine.
Pe-un fir de tort trimis de sus de soare—pe o rază
Ca luntrea sprintenă zbura visarea-mi veșnic trează.

Și fost-am astfel, zi de zi, de raze, țesătoare,
Pînă-ai crescut, așa cum cresc măruntele izvoare:
Din casă—leagăn ea ți-a fost—ți-ai năzuit făgașul
Spre viață, cum prin trecători răzbește pîrîiașul.

În marea-ntregului popor te-ai contopit, în valuri,
Iar eu—o limbă de nisip—stam priveghind pe maluri,
Ca țărmii ce privind în zări ar vrea să regăsească
Un val ce ieri, ce numai ieri, avea să-i părăsească...

Copac plăpînd erai pe cînd ți-a-ntins partidul mîna,
Din vlaga lui puteri ți-a dat și ție rădăcina
Și auzind cum tu îi spui partidului tău: tată,
Eu mă mîndream că mamă-ți sînt, eram îmbărbătată.

Partidul grijă ți-a purtat, de tată, ne-ntreruptă
Și ca pe toți te-a învățat cum să te porți în luptă,
Și te-a-ndrumat pe drumul drept, cum numai el învață—
Eu singură-am rămas, ca tu să fii cu el, pe viață.

Cînd tu, de perină, sub cap, o piatră doar ți-ai pus,
«El va veni!» — eu perinii de-acasă-n plîns, i-am spus.
Cînd tu-nghețat te odihneai, arare, în tranșee,
O, eu cearșafuri îți coseam, că-s mamă și-s femeie.

De ai veni, cuprinde-v-aș, pe tine cu o mînă,
Cu alta, pe soția ta — la inima-mi bătrînă.
Și astfel, fiecare braț, aripă minunată
Mi-ar fi, mă crede, și-aș zbura, de voi îmbucurată.

Copil—ții minte?—ascultai, și-ți povesteam de tata,
La douăzeci și unu 1) cînd, soldat și el, luptat-a...
Nepoților și-acum le-aș ști povești frumoase spune...
Tiptilă, moartea de-ar veni, drept perină mi-ai pune
Sub cap, copile, palma ta, și altfel fi-mi-ar groapa,
Și mîna ta, da, mîna ta, ea mi-ar închide pleoapa...

Dar voi cădea, cădea-voi, știu—nu mi se-ntoarce fiul—
Ca roibul ce-n nisip muri, și n-a trecut pustiul...

Cum de-ndrăzni a-și ridica mormîntul baricada
In fața ta, ce-ai străbătut în lat și-n lung Elada?
Cum de-a putut a te-ncăpea mormîntul ce-ți săpară,
Tu, ce în inimă-ai purtat grecească-ntreaga țară?

Copacii parcă-s luminări ce-ți străjuie mormîntul
Și-n creștet luna-i flacără în zbatere cu vîntul,
Iar soarele, pe cer, plîngînd, ca mine, e în doliu
Și fața și-o acoperă cu-al ploilor lințoliu.
O, eu peste mormîntul tău, bocesc nemîngîiată,
Și lacrima preschimbă-se-n garoafă-nsîngerată.

Copacii-n codru-s prăvăliți furtuna de-i mai mare,
Dară din rădăcina lor vor crește noi vlăstare —
La fel mi-e sufletul călit, și vlaga nu și-o pierde,
Și-mi crește ura de vrăjmași, precum pădurea verde.

. . . .

CUVÎNTUL RAPSODULUI

Ce-ai fi ajuns, Elada mea, acum între popoare
De n-ar fi fost partidul meu pămîntul să ți-l are?
Statuie mută ai fi fost, cu mîinile sfărmate,
Să-mpodobești cu piatra ta străinele palate.

Veche corabie-ai fi fost, naufragiată navă,
Ce moare-mpotmolindu-se-n de mult trecuta-i slavă.
Partidul, el ți-a dat avînt, putere și speranțe,
Sub vîntu-i tînăr să străbați a'mărilor distanțe.
Sub vîntu-acel, ce l-a aprins Octombre, în furtună
Corabia-ți porni din nou spre zori, spre-o zi mai bună.
Ce-s comuniștii? — luptei imn, chemați să te răzbune,
Pe lira ta, Eladă, ți-s — într-aurite strune,
Și-n armonia lirei, ei cîntarea-o fac mai largă —
Viața lui Nikos — struna lui, din toate ni-i mai dragă.

Al țării braț a ridicat făclia-ți, Beloiannis,
Și razele-i se-ntreunesc departe, peste granițí,
Cu alte facle ce le-aprind popoare greu cercate —
Să lumineze-al păcii drum, și drum spre libertate.

In romînește **de Tiberiu UTAN**

---

1) In martie 1821, s-a început la Marias (Peloponez) răscoala împotriva jugului turcesc.

STĂPÎNII T

de Tita CHIPER

Fotografii de S. STEINER

Ia te uită, tocmai unde au ajuns excursioniștii noștri! — constată admirativ Gertrud Weitz, filatoare la Industria Lînii-Timișoara, și Ionel Alexandru, activist al C.C.S. din București.

Cînd am ajuns la Tușnad, ploaia ținea în nedomolită stăpînire, de două săptămîni și mai bine, munții și văile. Era o ploaie statornică, fără grabă, care-ți făcea impresia că se scoală de dimineață, o dată cu oamenii, că-i însoțește cu picurii ei reci pînă la cantină, că suie cu ei spre vile, alungîndu-i din urmă cu răpăituri grăbite și că — după ce oamenii au ajuns în camere — rămîne cuminte dincolo de ferestre, încetinindu-și ritmul, odihnindu-se parcă și ea. După cîteva zile petrecute sub regim pluvios egal, mi-au revenit în minte versurile lui Topîrceanu — desigur inspirate de un cadru asemănător:

„Pe-aici cînd plouă, plouă îndesat,
Nu ține ca la noi un ceas sau două
Că ziua plouă, plouă pe-nserat
Și cînd se crapă iar de ziuă, plouă".

Ca urmare, primul pas a fost schițat spre gară, iar întîiul gînd pe care l-am deslușit în mine suna lapidar și activ: „fugi!“ Și poate că n-ar fi lipsit mult pînă să pun în practică acest imperativ, dacă nu m-aș fi gîndit că exact aceleași vitregii ale naturii le îndură și cei aproape o mie de oameni veniți la Tușnad, la odihnă, 12, 14 sau 21 de zile. Iar dacă am rămas, mai departe, să văd ce se întîmplă prin Tușnad, o pot mărturisi acum, n-am făcut-o din eroism, ci din curiozitate, voind să știu cu tot dinadinsul cum își petrec oamenii odihna pe ploaie.

În primul rînd, există o autentică pîndă a soarelui. O geană mică de lumină, seninul unei nopți, strălucirea deosebită a unei stele ce trimite din înalt liniștitorul mesaj al unei raze, totul părea oamenilor veniți la odihnă un argument în plus pentru reușita excursiei ce se proiectase pentru a doua zi la lacul Sfînta Ana. Iată-i, în zori — adică, mai corect spus, după nouă dimineața — gata de plecare, echipați cu mantale de ploaie, cu haine mai groase, cu rucsacuri încărcate de pachete, din mijlocul cărora răsare paharul colorat al termosului. Începe urcarea serpentinelor, pînă cînd, cîțiva dintre cei care suie pentru prima oară o cărare de munte sînt cuprinși, brusc, de niște elanuri alpiniste cărora nu le mai pot rezista și încep s-o ia de-a dreptul, prin viroage, ori aproape vertical, tăind pieptiș prin albia secată a vreunui torent de munte. Aici, încep necazurile tovarășului Bodeanu Ivan, responsabilul clubului C.C.S. și conducător al excursiei, care pledează neobosit pentru temperare, pentru pas egal și respirație liniștită. Sfaturile se dovedesc zadarnice și tovarășul Bodeanu ar fi gata să se dea de rușine, cu toată competința sportivă, de n-ar avea niște serioși aliați în cărările prăpăstioase ale muntelui. Pe aceste cărări, i-am întîlnit, presărați ca niște bușteni, obosiți, pe temerarii alpiniști...

Dar, iată-ne ajunși sus, în poiană, și apoi pe stîncile de pe care poate fi admirat, în toată splendoarea, lacul Sfînta Ana. Un soare vesel, făgăduind o vreme minunată, stăpînește înălțimile. Ne așezăm, care cum apucăm, pe iarba înaltă, presărată cu flori, ori pe cîte un colț mai domol de stîncă, învăluit în mușchi cu moliciuni de pîslă. Tovarășul Bodeanu, ca unul care cunoaște aceste locuri, cocoțat pe o stîncă ce-i dă o prestanță didactică, ține o scurtă prelegere:

— Ne aflăm la o înălțime de 1250 metri; jos, se găsește lacul Sfînta Ana, despre care se spune că ar fi fost în vechime craterul unui vulcan și a cărui adîncime n-a fost încă aflată. O măsurătoare ce a atins 350 de metri adîncime încă n-a izbutit să atingă fundul lacului.

Se lasă o tăcere impresionantă. Sînt cifre ce ne situează deodată la distanțe majore, cifre care te impresionează și te obligă parcă să-ți îndrepți ținuta și să te lauzi, o dată ajuns acasă, cu performanțele obținute. Respiri sacadat, ți-e sete, te simți obosit, dar ce contează aceste amănunte pe lîngă cei 1250 metri înălțime urcați și cei 350 metri de adîncime parțială a lacului!... Numai pentru tovarășa Lőffler Ana, preparatoarea chimică la stația experimentală Rîșnov, această ambianță pare cu totul familiară, atît de familiară încît, așezată comod pe o stîncă, avînd o vedere superbă spre lac, croșetează atentă niște dantele complicate. (În definitiv, nu există nici un criteriu care să interzică croșetarea dantelelor la 1250 de metri înălțime, aceasta fiind o pasiune cu totul nevinovată!)

S-ar părea că jumătate de zi cu soare a schimbat cu totul dispoziția oamenilor. Ei așteaptă cu nerăbdare rularea noului film în grădină (seara precedentă, unii rîseseră pînă la lacrimi de peripețiile comicului Latabar), dar iată că nici n-au ajuns bine la cantină, și ploaia începe din nou. E un soi de „v-ați ascunselea“ cu ploaia și, pînă în prezent, nici unul dintre adversari nu pare să se lase bătut.

Și, după odihna de după-amiază, ploaia, care se răzbună crîncen parcă de absența ei de jumătate de zi, pierde o nouă partidă de plictiseală cu care amenința oamenii. Un grup de melomani, printre care și bătrînul inginer Hansoller Emil de la uzinele „Mao Țze-dun“ din București, ascultă cu răsuflarea oprită primele acorduri ale Simfoniei a V-a de Beethoven și apoi ritmul atît de cunoscut al sonatei a VIII-a, care umple sala de audiție a clubului. După masa de seară, sala de conferințe e neîncăpătoare pentru cei care au venit să asculte conferința despre Eminescu. Afară e întuneric dens; în încăpere, lumina a căpătat o strălucire blîndă, prietenoasă, și, dacă-ți arunci privirile în sală, ai impresia că ești în casa vreunuia dintre cei prezenți, casă aflată la Iași sau la Craiova, la Petrila or la Constanța. Și, că acolo, citite molcom, versurile lui Eminescu curg, asemenea unei legănări pe apă.

„O rămîi, rămîi la mine,
Te iubesc atît de mult
Ale tale doruri toate,
Numai eu știu să le-ascult"...

...De ce or fi ascultînd unii versurile cu palmele la ochi, ca pe un concert?...

În această stațiune, oamenii aflați la odihnă merg la club, joacă șah sau șubah, iau cărți de la bibliotecă, ascultă prezentări de cărți noi or cîntă la acordeon (din motive cu totul necunoscute, chitara se află în păstrarea responsabilului sportiv, care se află acum la București și, deci, amatorii de chitară nu-și pot dovedi măiestria!)

Aceasta e, ca să spun așa, e activitate colectivă, rodul preocupărilor tovarășilor activiști culturali ai C.C.S., care se străduiesc să facă cît mai plăcută odihna oamenilor muncii veniți în stațiune.

Stînd să asculte poveștile lui Constantin Botoacă, Maria Barbiro, tehniciană la Grivița Roșie, Gertrud Weitz, de la Industria Lînii-Timișoara, și Diaconiță Zinuca, telefonistă la radiodifuziune, n-ar mai coborî de pe munte pînă-n seară.

UŞNADULUI

Este o muncă frumoasă, deşi plină de greutăţi — dac-ar fi să amintim numai grija tovarăşei Marieta Moldovan pentru buna desfăşurare a serii literare-ghicitoare, sau preocuparea tovarăşei Dene Aurora pentru ca fiecare cititor să plece de la bibliotecă exact cu cartea care îi trebuie. Ceea ce impresionează, însă, e un spirit de organizare intern — dacă, bineînţeles, această formă de exprimare redă fidel ceea ce vreau să spun — pe care oamenii muncii îl au atunci cînd e vorba de a-şi petrece concediul cît mai plăcut, cît mai folositor. Poate de asta sînt toţi supăraţi pe ploaia care nu mai conteneşte. Sigur că de asta. Puneţi-vă, vă rog, în situaţia lui Baciu Pompei, profesor de istorie şi director al şcolii de şapte ani din Spermezeu, care, înainte de a pleca la odihnă, a făgăduit profesorului de geologie de la şcoală un pietrar cu rocile caracteristice munţilor Harghita — în zona cărora se află Tuşnadul — profesorului de botanică nişte plante... iar copiilor, de toate! Pînă acum, n-a strîns decît cîteva mostre de roci, urcînd voiniceşte stînca Şoimului, or sus, spre lacul Sfînta Ana. M-am gîndit la bucuria copiilor din Spermezeu, sat ardelean de păstori şi tăietori de pădure, cărora profesorul le va aduce din Tuşnad — statornică amintire — un pietrar. Şi în orele de geologie, cînd fiii păstorilor şi tăietorilor de pădure vor prinde cu neţărmurită grijă, în mîinile lor pătate de cerneală, pietre din munţii Harghita, amintirea concediului petrecut de directorul lor la Tuşnad nu va fi o simplă referire la zilele verii, ci va purta pecetea dragostei şi preocupării lui pentru creşterea copiilor.

Mecanicul Mihai Alexe, în calitatea sa de extremă stîngă a echipei de fotbal a centrului mecanic Roşiori (venit în concediu „singurul, măi tovarăşă, din toată echipa"), a făcut şi el o promisiune solemnă: aceea că n-o să stea la Tuşnad, toată ziua, numai în pat şi să se scoale doar pentru masă. Asemenea odihnă distruge condiţia fizică a unui sportiv, în general... şi... şi,. gîndiţi-vă singuri ce consecinţe dezastruoase ar avea aceasta pentru o extremă stîngă, în special. De aceea, mecanicul, în afară de faptul că vine primul cînd aude de o excursie, şi-a întocmit singur un program de marşuri, alergări, sărituri, ascensiuni, suprimîndu-le, bineînţeles, numai cînd ploaia toarnă cu găleata.

Însuşi bucătarul cantinei-restaurant nr. 2 a pornit printre mese să culeagă sugestii şi... eventuale felicitări.

(Foto: AGERPRES)

Îl găsisem stînd la masă şi scriind Cele trei vederi din Tuşnad aşteptau destinatarii. Din cele trei, una era trimisă tovarăşei Ciungu Niculina, distribuitoare cu carburanţii.

— Vezi, măi tovarăşă —rîde Mihai Alexe — asta-i chestie de tactică. Vreau să vadă că nici în concediu n-o uit, că dacă mă întorc la Roşiori şi mă uită şi ea cînd să-mi distribuie carburanţii, ce-am făcut? Stau pe loc cu planul.. Chestie de tactică!

Pare-se că fotbalul şi tactica scrierii vederilor din Tuşnad nu constituie numai ocupaţiile lui Mihai Alexe. Cînd l-am vizitat pe minerul Nichita Ion din Petrila, în apartamentul pe care-l ocupă aci, era tocmai în toi o discuţie între Nichita-tatăl şi Nichita-fiul, asupra imperioasei necesităţi a unei mingi de fotbal. Fiul, Nichita Nicolae — un băieţaş blond, cu ochii vii, foarte agil în mişcări — îşi supunea tatăl unui şantaj subtil:

◆

— Tată, uite, le-am scris colegilor că-mi cumperi mingea de fotbal, aia pe care mi-ai promis-o de mult. Le-am spus că nu mă întorc din concediu fără ea.

E ca şi cumpărată. Tatăl îşi priveşte odrasla, tace şi vrea probabil să-l moralizeze, cînd fiul mai pune mîna pe o vedere.

— Asta — face minerul, încurcat—acuma... dacă le-ai scris... sigur... trebuie să ţi-o cumpăr. Uite, ia suta asta de lei şi du-te la tovarăşul acela care pleacă la Oraşul Stalin... spune-i să-ţi aleagă una, ştii... de calitate...

Nichita-fiul zboară cu banii. În urmă, tatăl mărturiseşte — mai mult sie-şi, decît celorlalţi, din încăpere:

— La vîrsta lui, eu intrasem în mină. Şi, în mintea mea, concediul era numai cînd te dădea patronul afară şi trebuia să-ţi cauţi de lucru, ca să nu mori de foame. Acum, lui Nicolae-i trebuie minge de fotbal...

Dacă aş vrea acum să închei însemnările de la Tuşnad, ştiţi despre ce-aş pomeni? Nu despre ploaie, că poate v-aţi plictisit citind despre ea, nici despre munţii plini de tăcere gravă, căreia numai vîntul îi dă glas, cînd înstrună brazii semeţi, nici despre liniştea ce se coboară, argintată sub lună... Aş vrea parcă să spun ceva despre cantină şi serviabilele ospătăriţe, despre vilele confortabile, cofetăria cea mică — semănînd cu un magazin-jucărie... şi — dacă mi-e permisă ordinea aceasta — despre sala de audiţie a clubului, unde poţi asculta muzica lui Beethoven. Ar părea, la început, că toate acestea n-au nici o legătură între ele, dar ambianţa seamănă atît de mult cu cea pe care ţi-o pregăteşte mama, cînd vii să te odihneşti acasă, de parcă una şi aceeaşi persoană, cu egală sensibilitate şi dragoste, ar îngriji de toţi cei veniţi în concediu. Poeţii îşi imaginează adeseori patria fie ca un imens grînar, ca o dimineaţă însorită, ori ca un uriaş, urcînd în mers năvalnic spre socialism. Bune, frumoase sînt imaginile poeţilor, dar la Tuşnad, văzînd parcă aievea zecile de locuri de odihnă în care sînt acum oamenii muncii, m-am gîndit că patria veghează, asemeni unei mame fericite, odihna tuturor. Şi e neasemuit gestul acestei mame, care se apleacă cu duioşie asupra tuturor, descreţind fruntea minerului Nichita Ion, care a intrat la 13 ani în mină, înveselind-o pe Diaconiţă Zinuca, telefonista din Bucureşti, urmărind potecile pe care le urcă profesorul Baciu.

„Si dacă pe acest pămînt
Unde muncesc, veghez şi cînt,
Vor îndrăzni duşmanii-un pas,
Să-i spună vieţii bun rămas,
Pămîntul meu, pămînt străbun,
Pămînt iubit, ori cum îţi spun,
Mi-eşti scump şi drag îmi e să-ţi cînt,
Să-ţi apăr liniştea oricînd".

Acestea sînt versurile scrise, la Tuşnad, de Nădrag Constantin, membru al cenaclului literar „M. Eminescu" din Dej. Poezia e dedicată patriei şi se cheamă „Iubire".

Una din plăcerile odihnei o constituie şi vîslitul pe lacul Tuşnad-băi

A fi pescar pasionat înseamnă a pîndi peştele şi pe ploaie; aceasta pare a fi şi părerea lui Kiraly Iozsef, actor la Teatrul Secuiesc de Stat din Sf. Gheorghe (stînga), şi a lui Culacz Albert, actor la Teatrul de Stat din Oradea.

Tineretul patriei noastre

–CONCURSUL DE PORTRETE FOTOGRAFICE ORGANIZAT DE REVISTA „FLACĂRA" ŞI CENTRUL DE PRODUCŢIE CINEMATOGRAFICĂ–

Lentila adiţională (proxar) la aparatele fotografice simple

Lucrate în condiţii favorabile, multe fotografii realizate cu aparate „box" sînt bune şi uneori chiar foarte bune. Dar dacă amatorii de fotografii, posesori ai celor mai populare aparate, pot să-şi justifice de multe ori simpatia pentru aparatul lor, aprecierea faţă de „box" este pusă la grea încercare cînd e vorba de realizarea unui portret. „Dacă aparatul meu ar fotografia clar la 1 m sau 1.50 m, să vezi ce fotografii aş face !..." — spun ei.

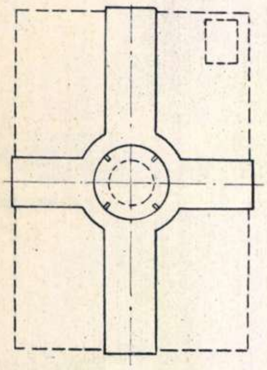

Problema nu este atît de complicată, pe cît se pare, dacă ne adresăm opticii. Rezolvarea constă în aşa-numita lentilă adiţională.

La început, cîteva cuvinte despre aparatul de fotografiat tip „box" 1). Aparatele de acest gen sînt echipate cu un obiectiv format dintr-o singură lentilă. Focarul acestei lentile este, în genere, de 10 cm. Aceasta înseamnă că razele paralele ale unui corp situat (convenţional) la infinit, cum ar fi, de pildă, soarele, se vor întîlni, după ce străbat lentila, într-un punct situat la 10 cm în spatele acesteia.

Aceste aparate dau imagini clare pentru toate punctele ce se găsesc între infinit şi 3 metri de la obiectiv. Faptul că se poate fotografia clar un obiect plasat la trei metri se explică prin plasarea obiectivului la circa 10,3 cm de la planul de proiecţie (rolfilmul) şi diafragmării care i se face. Pentru a realiza imaginea clară a unui obiect plasat la numai 1 m de aparat, ar trebui să existe posibilitatea de deplasare a obiectivului spre în afară. Acest lucru, însă, nu este posibil.

Adăugînd însă încă o lentilă cu un focar adecvat, focarul rezultat al celor două lentile permite obţinerea unei imagini clare la 1 m — bineînţeles, în detrimentul clarităţii obiectelor plasate la distanţe mai mari.

Raportîndu-ne la datele ce le întîlnim de obicei la un aparat tip „box", adică $F = 10$ cm şi distanţa de la obiectiv la rolfilm 10,3 cm, este necesară o lentilă adiţională negativă cu $F = 20$ cm pentru a obţine fotografii clare la un metru. Putem folosi, deci, o lentilă negativă de ochelari cu — 0,5 dioptrii (dioptria este egală cu $\frac{100}{F}$ sau $F = \frac{100}{D}$).

Lentila adiţională se poate monta într-un dispozitiv simplu, ca cel din figură, avînd grijă să fie cît mai apropiată de obiectiv şi plasată în axul optic al acestuia.

Trebuie să ştim însă că folosind două lentile, distanţa pînă la peliculă se măsoară de la jumătatea distanţei dintre lentile. De aceea, după ce facem aşezarea adiţionalei, trebuie verificat sistemul. Pentru acest lucru, folosim următoarea metodă: în locul peliculei, punem un geam mat sau o bucată de hîrtie de calc plană. Apropiem sau depărtăm de aparat un obiect luminat, pînă cînd obţinem clară imaginea acestuia. Se măsoară distanţa de la obiectiv la obiect, urmînd ca ea să rămînă valabilă ori de cîte ori vom fotografia la această distanţă. Pentru a realiza cadrajul dorit, vizarea se va face ca de obicei.

În cazul că dispunem iniţial de o lentilă de ochelari al cărei focar nu-l putem preciza, aplicăm metoda descrisă mai sus, cu ajutorul geamului mat sau al hîrtiei de calc.

Avantajul realizat prin utilizarea unei lentile adiţionale constă şi în îndepărtarea, într-o oarecare măsură, a aberaţiunilor cromatice specifice unei singure lentile.

---

1) Uzinele I.O.R. din ţara noastră sînt pe cale de a trece la producţia în serie a unor aparate populare de tip „box", sub denumirea de „Optior".

Sfaturi practice

— **Materialul negativ pentru fotografiat la lumina becului incandescent.** *Pentru fotografii de portret în interior este de preferat filmul sau plăci pancromatice. Acest material este sensibil la mai multe culori şi mai sensibil la lumină. În acest caz, expunerea va fi mai scurtă şi va putea fi obţinută o fotografie la o cantitate mai mică de lumină, iar plasticitatea feţelor va fi mai bună şi tonalitatea mai caldă.*

— **Mici amănunte în legătură cu expunerea la lumina becului incandescent:** *Expunerea este bine să se facă pe elementul cel mai important al cadrului nostru. În cazul de faţă, portretul omului. Atunci cînd este vorba de un portret de compoziţie în care vrem să se vadă şi ambianţa în care se află omul, expunerea trebuie făcută intermediară, adică între cel mai alb obiect din cadru şi cel mai negru obiect din cadru. Pentru ca amatorul să se înarmeze cu mai multe cunoştinţe, recomand cartea renumitului operator sovietic Iurii Ekelcic.*

O COLECŢIE FILATELICĂ LA LICITAŢIE

Vestita colecţie de timbre a fostului rege al Egiptului, Faruk, a fost recent vîndută, la Cairo, în cadrul unei licitaţii.

Suma realizată se ridică la însemnata cifră de 115.160 lire sterline. Din această sumă, valoarea timbrelor egiptene atinge 53.800 lire sterline, sumă ce reprezintă o surpriză, deoarece pentru această parte a colecţiei se sconta o realizare de 80.000 lire sterline. În schimb, timbrele celorlalte ţări au fost vîndute la preţuri superioare.

Astfel, o colecţie de stampile Austria s-a adjudecat cu 4410 lire sterline, primele emisiuni din Mexic cu 3760 şi o colecţie de timbre moderne din diferite ţări a ajuns la 2800 lire sterline.

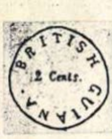

Din marile rarităţi mondiale valoarea de 2 c. roz (forma rotundă), anul 1850 Guyana Engleză s-a adjudecat la 700 l. s.; blocul de 12 valori de 6 penny Anglia (1847-54) 780; 2 p. albastru-indigo Post Paid Mauriţius neuzat, 780; o pereche Trinacrie 1860 uzat pe ziar, 1076 lire sterline.

Cel mai mare preţ la această licitaţie a fost obţinut pentru o pereche 108 parale Moldova, uzat pe scrisoare: 2900 lire sterline.

Semnificativ este faptul că avocaţii lui Faruk au ameninţat pe cumpărătorii de la această licitaţie că vor fi obligaţi să restituie timbrele achiziţionate, întrucît toţi vor fi daţi în judecată, licitaţia fiind ilegală.

În afară de timbre, ex-regele Faruk colecţiona alte obiecte ca: statuete, picturi, desene, filme, fotografii etc., toate însă avînd caracter obscen. Această colecţie neobişnuită nu a fost însă expusă publicului, vizionarea ei fiind rezervată numai clienţilor „serioşi". Cine erau consideraţi de Faruk clienţi serioşi? Cei care cumpărau din colecţia regelui timbre în valoare de cel puţin cinci milioane de franci francezi.

Jocuri distractive

23 AUGUST

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	p	l	a	n	■	c	■	a	p	a	n	a
2	o	a	s	■	b	u	c	u	r	i	e	■
3	p	m	■	b	u	c	u	r	e	ș	t	i
4	o	■	m	i	n	e	r	■	t	■	u	n
5	r	a	i	■	u	r	s	s	■	î	s	t
6	■	c	l	a	r	i	■	t	î	n	ă	r
7	s	t	i	■	i	r	o	■	z	t	■	e
8	o	i	t	e	■	i	s	t	o	r	i	e
9	a	v	e	r	e	■	m	e	t	o	d	e
10	r	a	z	a	■	n	o	r	o	d	■	r
11	t	m	■	g	r	a	z	■	p	u	r	i
12	a	■	s	o	c	i	a	l	i	s	m	■

ORIZONTAL:

1) În cinstea lui 23 August numeroase întreprinderi l-au îndeplinit şi depăşit — Mîndra noastră Armată Populară veghează la păstrarea cuceririlor poporului muncitor. 2) Raion septentrional din R.P.R. — Ne-a adus actul eliberator de la 23 August. 3) Piatra Neamţ — După actul de la 23 August, hitleriştii au încercat să-l distrugă, dar vitejia gărzilor patriotice şi mai ales înaintarea victorioasă a Armatei Sovietice, l-au eliberat şi salvat de la distrugere. 4) Aparţine unui detaşament de frunte al clasei muncitoare — Numeral. 5) Paradisul legendar — Marea noastră prietenă şi eliberatoare, a cărei armată eroică a făcut posibil istoricul act de la 23 August 1944 — Prenume (poetic). 6) Evident (pl.) — Din generaţia nouă, ce nu va mai cunoaşte nicicînd suferinţele îndurate pînă la 23 August 1944. 7) A cunoaşte — Piron la mijloc — Azot fără vocale. 8) Mioriţă laie, laie bucălaie — De domeniul istoriei. 9) Bogăţie — Cele avansate sînt folosite pentru mărirea productivităţii muncii. 10) Fîşie de lumină — Popor (arhaic). 11) Teme! — Oraş în Austria — Curaţi. 12) Datorită libertăţii cucerite la 23 August 1944, în anii ce au urmat am început să-l construim în patria noastră cu frăţescul ajutor al Uniunii Sovietice.

VERTICAL:

1) Mulţumită actului de la 23 August 1944 a putut lua apoi puterea în mîinile sale — Pe a sa, poporul nostru a devenit stăpîn abia după 23 August 1944. 2) Cu holde aurii — Participăm la acţiunile organizaţiilor de masă. 3) Sportiv de frunte — Lupt pentru o idee. 4) De două ori — Astronom progresist francez (1786—1853). 5) Producerea celor de larg consum este o grijă permanentă a regimului nostru de democraţie populară — Rece! 6) Cele ale clasei muncitoare au fost posibile graţie actului de la 23 August — Instrument muzical. 7) Manual sau ciclu de lecţii — Trecerea unui solvent printr-o membrană poroasă în altă soluţie. 8) Cel de pe holde este strîns cu sîrg de ţărănimea noastră muncitoare — Sete! — Rîu spaniol. 9) Pentru scăderea lui luptă muncitorii din fabrici şi uzine — Acelaşi element cu greutate atomică diferită (pl.). 10) Un alt termen pentru la diez (în muzică) — Se spune despre o metodă avansată de muncă aplicată pentru prima dată. (part.) 11) A finisa — Ion Dacian — Roşia Montană. 12) În ele freamătă cîntecul muncii în cinstea lui 23 August. Cuvinte rare: GRAZ, TER, AIS.

DEZLEGAREA JOCULUI APĂRUT ÎN Nr. TRECUT

ORIZONTAL: 1) Pilă — Meta — R — As — A. 2) Onest — Radioactiv. 3) Nega — Joliot Curie. 4) Tri — Termonuclear. 5) Et — Peria — Ile — S — E. 6) Citare — Ca — Alaun. 7) Cer — Maşini — Ecran. 8) R — Ori — Pt — Sortate. 9) Valenţă — D — Săi — Ru. 10) Oxida — Leafă — Voit. 11) Aur — Cătrăni — Pur. 12) Ot — Emotiv — Adie — O. 13) H — Osos — Ciclotron. 14) Metal — Mendeleev.

VERTICAL: 1) Pontecorvo — Ohm. 2) Inerţie — Axat — E. 3) Legi — Troliu — Ot. 4) Aşa — Pa — Redresa. 5) I — Termina — Mol. 6) M — Jerea — T — Cos. 7) Erori — Spălat — M. 8) Tălmăcit — Etice. 9) Adio — An — Darvin. 10) Ioni — Is — Fa — Cd. 11) Rotulă — Osanale. 12) Accelera — Idol. 13) Acul — Activ — Iţe. 14) Strecura — Opere. 15) Iia — Natriu — Ov. 16) Avere — Neutron.

COPERTA I: 23 August 1944 – 23 August 1955 – fotomontaj de Ludovic Pollak

COPERTA a IV-a: Bucureşti, Piaţa I. V. Stalin. Defilează coloanele de sportivi.

Fotografie de A. LOVINESCU

REDACŢIA: BUCUREŞTI PIAŢA SCÎNTEII Căsuţa Poştală 7 Tel. 7.60.10 Int. 1788 **ABONAMENTE:** la toate oficiile poştale din ţară şi la factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii. **PREŢUL ABONAMENTELOR** 3 luni: 9 lei 6 luni: 18 lei un an: 36 lei

Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin". Planşele policromii executate la Fabrica de timbre-Bucureşti.

FRUNTAŞI ÎN MUNCILE AGRICOLE

Din realizările brigăzii nr. 1 a U.A.P.

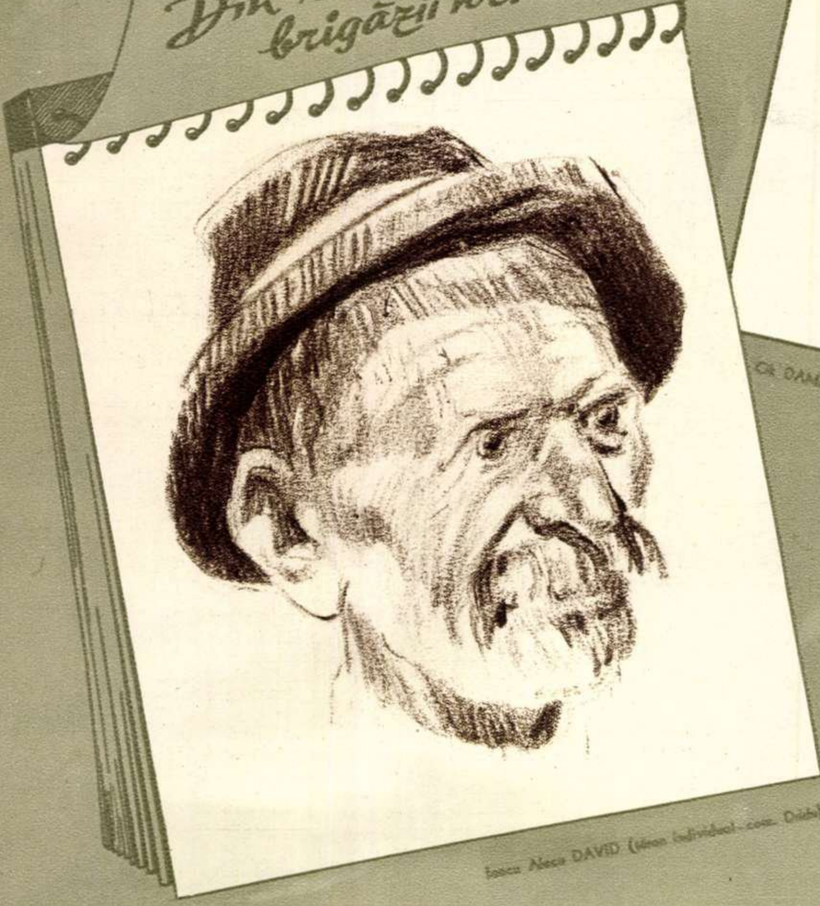

Eugen TARU

Ionca Alecu DAVID (ţăran individual - com. Dridu)

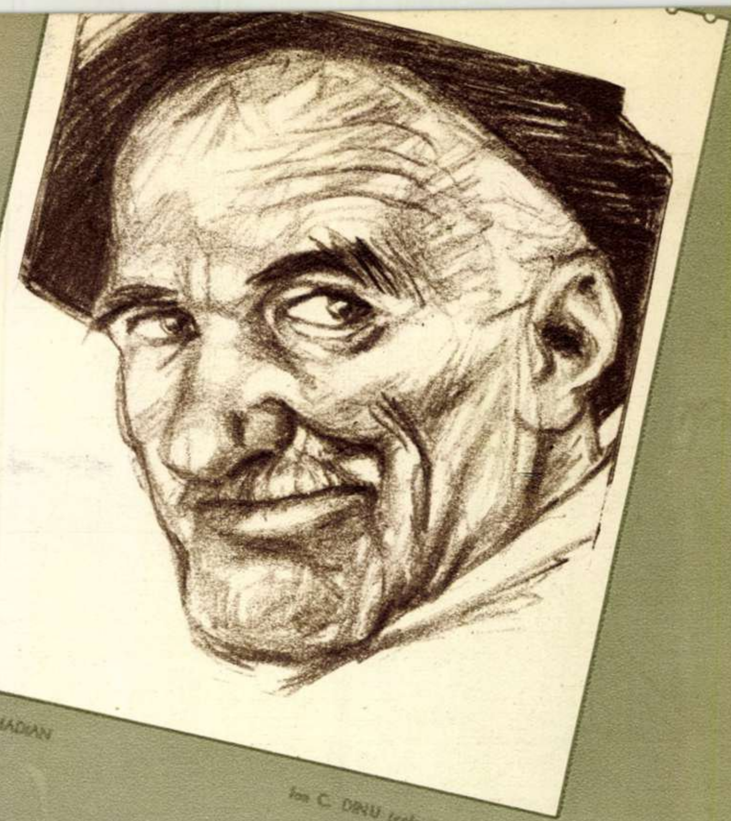

Cik DAMADIAN

Ion C. DINU (colectivist - com. Maia)

Brigada nr. 1 a Uniunii Artiştilor Plastici... Oricît de dezamăgiţi ar putea fi unii, aflînd că sub această titulatură promiţătoare se află doar doi graficieni, trebuie să-i liniştim: desenele alăturate — cîteva doar din numeroasele portrete, caricaturi şi schiţe realizate de-a lungul unei luni de cei doi artişti — probează calitatea muncii acestora. Iar asupra eficienţei activităţii lor, pot mărturisi mai multe ţăranii muncitori din raionul Urziceni. Gazetele de arie şi de comună, pe care Eugen Taru şi Cik Damadian le-au organizat pe unde au trecut, caricaturile presărate în ediţia „Romîniei Libere" pentru raionul Urziceni, portretele de fruntaşi, pe care le-au realizat, i-au făcut cunoscuţi şi îndrăgiţi de ţăranii muncitori, dar în acelaşi timp cam temuţi de cei leneşi şi birocraţi.

Această primă brigadă organizată de U. A. P. pentru a participa activ — şi nu numai pentru „a lua legătura cu terenul" — la marile probleme ale statului nostru (în cazul de faţă, campania de recoltare), şi-a încheiat activitatea cu un rodnic bilanţ în ce priveşte cunoaşterea adîncită a vieţii. Fapt care impune organizarea repetată de către U. A. P. a unor astfel de brigăzi la care să participe artişti mai mulţi, folosindu-se toate genurile artei plastice. Oamenii muncii în mijlocul cărora vor activa aceste brigăzi vor trage multe foloase. Şi tot atît de multe vor trage înşişi artiştii, care vor putea cunoaşte astfel temeinic şi nemijlocit cele mai de seamă probleme ale vieţii constructorilor socialismului.

Eugen TARU
Ştefan NĂSTASE (întovărăşit - com. Gherghiţa)

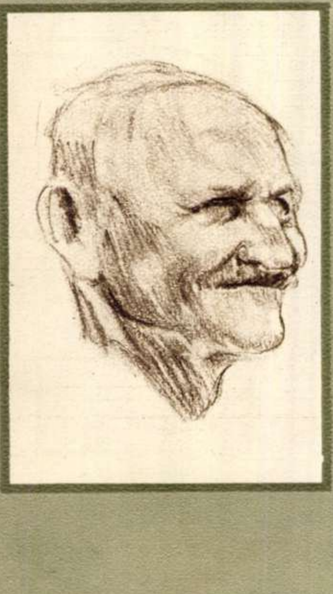

Cik DAMADIAN
Ştefan CRISTEA (ţăran individual - com. Dridu)

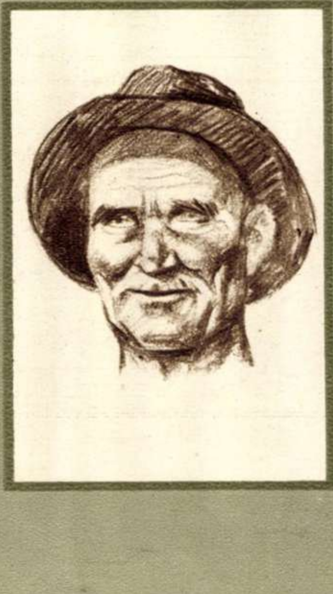

Eugen TARU
Ion N. OPREA (colectivist - com. Broşteni)

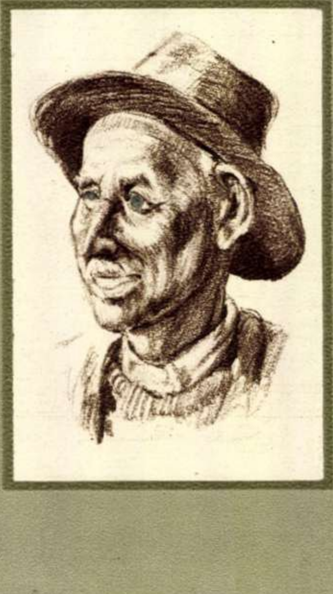

Cik DAMADIAN
Mihaila ALEXANDRETA (colectivistă - com. Maia)

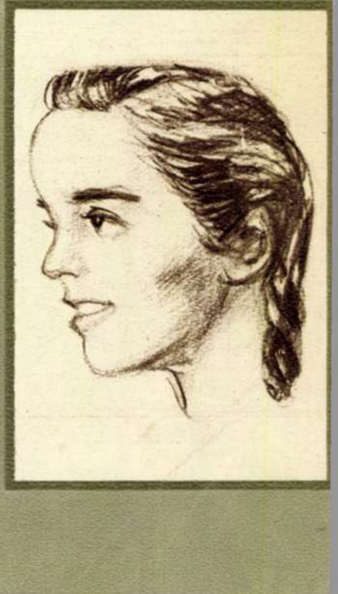

FLACARA
Nr. 16 (65) — 15 august 1955

Prețul 1,50 lei

84 Biblioteca Centrală

05
F

FLACARA

Nr. 17 (66) — 1 sept. 1955

Pe ecranul aparatului, a apărut imaginea mult aşteptată! Acest inimos şi perseverent colectiv de ingineri şi tehnicieni al Laboratorului central din cadrul Ministerului Poştelor şi Telecomunicaţiilor a izbîndit. Şi o dată cu el, a izbîndit şi prima staţie experimentală de televiziune din ţara noastră!

Fotografie de A. LOVINESCU.

COPERTA I: Brigadă fruntaşă! Pe locul de muncă al brigăzii a VII-a de pe şantierul naţional al tineretului Ozana-Cracău, a fost înfipt steagul ce vesteşte tuturor izbînda tinerilor brigadieri.

COPERTA a IV-a: Rodna — regiunea Cluj. Din generaţie în generaţie, se transmite minunata noastră artă naţională. De la Domide Palagia, a învăţat să ţească meşteşugit covoare fiica sa, Ana. Iar acum, măiestria lor o va prelua nepoata, Maria.

Fotografie de Miclea ION

FLACARA

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Nr. 17 (66) 1 SEPTEMBRIE 1955 ANUL IV

REVISTĂ BILUNARĂ SOCIAL—POLITICĂ ȘI LITERAR—ARTISTICĂ

August douăzeci și trei

Piața Stalin. Prin fața tribunelor, în care se află conducătorii partidului și guvernului, oaspeți de peste hotare și numeroși invitați, timp de ore în șir au demonstrat sute de mii de oameni ai muncii din Capitală.

ÎNTÎLNIRE LA BUCUREȘTI

Calea Victoriei, colț cu strada Lemnea. Sînt aci martorul unei întîlniri neobișnuite. O coloană de tractoare se oprește toată la strigătele unui spectator de pe trotuar. Unul dintre cei care conduc tractoarele se coboară să-i dea mîna și să-l îmbrățișeze. Milițienii încep să se agite.

— Ce faceți, tovarăși? Ați oprit zeci de coloane în spate!... Circulați vă rog!

Intr-adevăr,nu e locul și nici timpul cel mai potrivit pentru întîlniri și discuții. Coloana își reia mersul. O oprire mai îndelungată la intrarea în Piața Victoriei. Da, aci discuția se poate închega în voie. Cetățeanul cu pricina i-a ajuns din urmă și „tractoristul" a coborît să-i mai strîngă o dată mîna. M-am așezat alături, ascuțindu-mi indiscret urechile la conversația care se năștea. Nu mi-a fost de loc ușor să deslușesc ce anume se întîmpla, care erau sentimentele ce animaseră inimile celor doi bărbați. Dă-mi voie, iubite cititor, să nu te mai supun aceluiași supliciu. Iată ce-am aflat pînă la urmă:

Cetățeanul de pe margine se numește Ion Smărăndache și lucrează la uzinele „Ernst Thälmann" din Orașul Stalin. Cel de pe tractor, Aurel Ștefu, îi e tovarăș de muncă la aceeași întreprindere. Ion Smărăndache a fost plecat în concediu. La întoarcere, s-a oprit în București pentru a asista la demonstrația de 23 August. Pe calea Victoriei, a zărit deodată coloana de tractoare:

— Ce faci, Ștefule?

— Ce faci, Smărăndache?

S-au apropiat și ceilalți, lăsînd tractoarele. S-au apropiat, adică, și Victor Oprea, și Dumitru Giurgiu. La plecarea sa din uzină,fabricau cu toții tractorul K.D.P. Acum Smărăndache îi vedea „călărind" un nou tractor, în formă finită încă necunoscut pentru el. Mult mai mare și „încălțat" cu roți mari de cauciuc. Tractorul M.T.Z.

Tovarășii lui rîd cu nespusă poftă privindu-l acum cum pipăie noua mașină, ca pe un lucru căzut din lună. Dar coloana trebuie să plece. Aproape de Statuia Aviatorilor, din nou o oprire scurtă. Ion Smărăndache se luptă cu cordonul de ordine, se ceartă cu milițienii și se repede iar să cerceteze îndeaproape noul tractor. L-am zărit și mai apoi, încercînd să înduplece cu rugăminți un milițian.

Ion Smărăndache era bucuros, dar în același timp mîniat că în lipsa sa se născuse un nou tip de tractor.

Liviu MAIOR

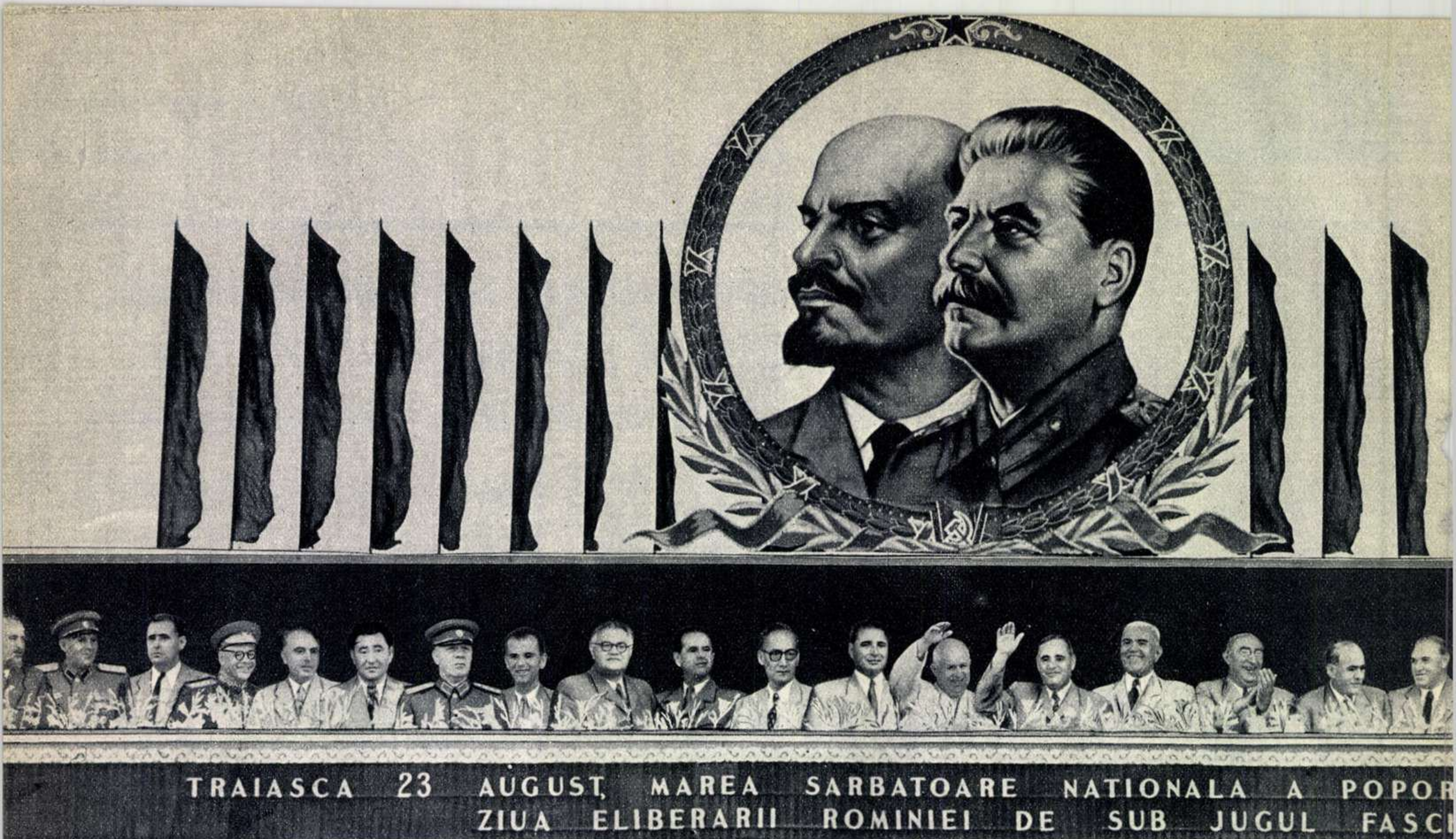
TRAIASCA 23 AUGUST, MAREA SARBATOARE NATIONALA A POPOR
ZIUA ELIBERARII ROMINIEI DE SUB JUGUL FASC

Un aspect al tribunei centrale din Piața I. V. Stalin, în timpul demonstrației oamenilor muncii. În tribună (de la stînga la dreapta): **Șt. Voitec**, general-colonel **L. Sălăjan**, **Hidas Istvan** (R. P. Ungară), general de armată **I. Mihailov** (R. P. Bulgaria), **P. Borilă**, **D. Țedîb** (R. P. Mongolă), general de armată **E. Bodnăraș**, **Rita Marko** (R. P. Albania), **M. Constantinescu**, **Al. Moghioroș**, **Ke Bo-nian** (R. P. Chineză), **Gh. Apostol**, **N. S. Hrușciov** (U. R. S. S.), **Gh. Gheorghiu-Dej**, **dr. P. Groza**, **M. B. Mitin**, **I. Chișinevschi**, **Paul Scholz** (R. D. Germană), **dr. C. I. Parhon**, **Chivu Stoica**, **He Den Suk** (R. P. D. Coreeană), **C. Pîrvulescu**, **dr. Vaclav Skoda** (R. Cehoslovacă), **Franciszek Jozwiak** (R. P. Polonă).

În piață au apărut — stîrnind admirația tuturor celor aflați în tribune — elegantele autobuse romînești, mîndria harnicului colectiv de muncitori, tehnicieni și ingineri de la uzinele „Mao Țze-dun".
←

* * *

Trupele, într-o aliniere perfectă, sînt trecute în revistă de generalul-colonel L. Sălăjan, prim locțiitor al ministrului Forțelor Armate ale R.P.R., care le felicită cu prilejul marii sărbători.
↓

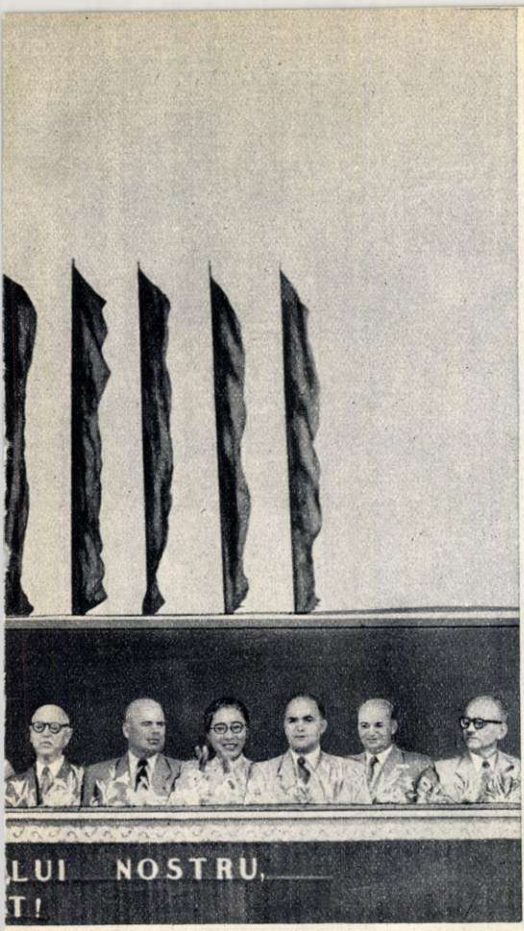

ANIVERSARE

Acum trei ani, am cunoscut un muncitor: Vasile Georgescu. Lucra la Atelierele Grivița Roșie. Mi-a spus:

— Tovarășe ziarist, iartă-mi graba. Vom sta de vorbă altă dată. Pentru mine ziua de azi înseamnă două lucruri deosebit de dragi: aniversarea eliberării patriei noastre și apoi... băiețelul meu împlinește azi 8 anișori.

Și atunci, uitînd că se grăbește, îmi povesti pe larg:

— Mă găseam în ateliere cînd am aflat că dictatura fascistă a fost răsturnată. Mata trebuie să știi că nimeni n-a mai rămas atunci să lucreze. Peste tot strigăte, urale, îmbrățișări. Am aruncat cît colo sculele și fuga spre căminele noastre... Adică fiecare spre cocioaba lui. Drumul îmi părea mai lung ca niciodată. Era să dau peste o vecină. Venea cu sufletul la gură: „Vasile, Vasile dragă, o mare nenorocire! Nevastă-ta se luptă cu nașterea, o să moară!“ Eram prea fericit pentru a deznădăjdui în fața primejdiei. Curaj a avut și nevastă-mea care a rămas teafără și mi-a adus pe lume un băiețel. Nu știam de ce să mă bucur mai mult. Țineam pruncul în brațe și strigam întruna: „victorie, victorie“! Nevastă-mea mi-a spus atunci fericită: „băiatul nostru se va numi Victor“.

Îmi aminteam istoria aceasta privind azi, 23 August 1955, coloanele de pionieri de pe bulevardul Stalin. Îl voi zări oare și pe Victor? Trebuie să se fi făcut mare, ștrengarul! Pe tatăl său îl întîlnisem deseori. Pentru meritele sale ajunsese fruntaș. Locuia într-unul din blocurile muncitorești ale întreprinderii. De fiecare dată îmi vorbea cu aceeași duioșie de băiatul său.

Deodată m-am oprit. Undeva, în mijlocul coloanei de copii, l-am zărit pe Victoraș. În jurul lui se făcuse un adevărat cerc. Zeci de copii îi întindeau flori, îl stringeau de mînă sau îl apucau de urechi. M-am apropiat.

— Ce faci, Victoraș?

Copiii m-au întrerupt cu o cascadă de strigăte:

— Georgescu împlinește azi 11 ani.

Băiatul mă privea uimit. Nu mă recunoștea. Era prea tulburat ca să-și poată aduce aminte de ceva. Am trecut alături și am rămas să-l privesc. Se simțea mîndru și fericit.

Am văzut în el fericirea și viitorul unei generații întregi.

Ilarie MURGU

Fericire, o nemărginită fericire a adevăratei ei tinereți, descătușate cu 11 ani în urmă!...

Un minunat aspect din timpul demonstrației sportivilor. În timp ce răsună „Imnul Păcii", în piață, un numeros grup de sportivi de la „Dinamo" înalță un monument viu, simbol al dragostei de pace a poporului nostru și al recunoștinței față de eroicii noștri eliberatori.

↓

↑ Marea fanfară militară din Piața Stalin a avut destui „concurenți" în coloanele de demonstranți...

Minoritățile naționale din patria noastră se bucură din plin de libertatea cucerită la 23 August 1944. →

Un aspect feeric de la serbarea pionierească ce a avut loc în seara zilei de 24 August în parcul de la Snagov al Casei de Oaspeți a guvernului. ↓

Ea cu ce va demonstra? E prea mică pentru a purta un tablou sau o pancartă. Dar cu un balon se rezolvă această „problemă gravă"...

„Uraa! Din toata inima uraa, pentru făuritorii copilăriei noastre fericite!"

Conferinţa „DEZGHEŢULUI ATOMIC"

— *Însemnările unui corespondent* —

de Eugen PREDA

Un succes deosebit l-a avut, în zilele Conferinţei, pavilionul sovietic de la Expoziţia tehnico-ştiinţifică de folosire a energiei atomice în scopuri paşnice organizată la Geneva de către Academia de Ştiinţe a U. R. S. S. In fotografie: numeroşi vizitatori, mai ales oameni de ştiinţă din diferite ţări, studiind macheta albă a uzinei electrice pe bază de energie atomică, cu un potenţial de 5000 kw, construită în U.R.S.S.

Noianul de impresii pe care mi l-a lăsat uriaşa adunare ştiinţifică de la Geneva — Conferinţa internaţională pentru folosirea energiei atomice în scopuri paşnice — denumită pe drept cea mai mare conferinţă ştiinţifică a tuturor timpurilor, este atît de mare, încît ţi-e greu să te hotărăşti asupra căror elemente să te opreşti mai întîi.

Încă din primele clipe ale sosirii la Geneva — oraş care avea să fie transformat pentru treisprezece zile în capitala mondială a savanţilor atomişti — îţi puteai da seama că străvechea aşezare, care a trăit de pe la începutul secolului al XIX-lea sub semnul a nenumărate conferinţe internaţionale, este cuprinsă de aceeaşi atmosferă specifică marilor întîlniri mondiale. De data aceasta, un cuvînt grecesc vechi de 25 de veacuri: atomul, domina întreaga viaţă a Genevei.

Din momentul în care coborai din tren, pe peron te întîmpinau imense afişe care-ţi vorbeau în diferite feluri despre apropiata conferinţă şi despre expoziţiile organizate cu acest prilej. Dintre măsurile luate pentru o cît mai bună desfăşurare a lucrărilor conferinţei, două mi-au reţinut mai mult atenţia: pentru a înlesni cunoaşterea între savanţi şi posibilitatea strîngerii legăturilor între ei, secretariatul conferinţei a hotărît să distribuie tuturor delegaţilor cărţi de vizită ce se prind la butonieră şi pe care este scris numele savantului respectiv şi ţara căreia îi aparţine; pentru a ajuta audierea expunerilor făcute în diferitele şedinţe ale conferinţei, s-a hotărît ca la intrarea în sala respectivă uşierul să înmîneze fiecărui participant un mic aparat de radio portativ, cu ajutorul căruia să poată asculta fie direct pe vorbitor, fie traducerea comunicării respective într-una din cele patru limbi de lucru ale conferinţei: rusa, engleza, franceza, spaniola.

★

Sîntem în seara din ajunul deschiderii conferinţei. Negurile coboară dindărătul munţilor deasupra marelui amfiteatru natural dintre Alpi şi Jura, în care este situată Geneva. În oraş se lasă noaptea. Mai sînt doar cîteva ore pînă cînd oamenii de ştiinţă sosiţi la Geneva îşi vor începe munca lor, o muncă fără precedent în analele colaborării ştiinţifice internaţionale. De pe pereţii marii săli a adunării din Palatul Naţiunilor, cele patru imense fresce, întruchipînd pacea şi munca înfrăţite, au fost primele care, timp de 13 zile, au amintit savanţilor marea răspundere pe care ei o poartă în faţa omenirii dornice de pace şi progres.

Conferinţa, care a reunit reprezentanţi ai ştiinţei din 72 de ţări, a fost convocată în baza hotărîrii Adunării Generale a Organizaţiei Naţiunilor Unite din 4 decembrie 1954 cu privire la ţinerea unei conferinţe tehnico-ştiinţifice internaţionale, cu caracter guvernamental, care să caute mijloacele de a dezvolta, prin colaborare internaţională, utilizarea energiei atomice pentru scopuri paşnice. Conferinţa s-a ţinut în condiţiile începutului unei importante cotituri spre îmbunătăţirea relaţiilor internaţionale, ca urmare a recentei întîlniri a şefilor de guverne ale celor patru puteri; ce s-a desfăşurat în iulie tot în oraşul de pe malurile Lémanului.

Cei peste 2.000 de savanţi şi colaboratori ştiinţifici care s-au întîlnit la Geneva au reprezentat o mărturie vie a posibilităţii şi necesităţii coexistenţei paşnice a ţărilor cu regimuri social-politice şi sisteme economice deosebite. De altfel, fără schimbările survenite în relaţiile internaţionale în ultima vreme, o astfel de conferinţă nici nu ar fi putut avea loc. Este interesantă, în acest sens, declaraţia unui savant american, membru al delegaţiei Statelor Unite, făcută unui corespondent de presă occidental, care l-a întrebat asupra comunicărilor delegaţiei sale: *„În urmă cu şase luni* — a răspuns savantul american — *dacă am fi vorbit altora despre aceste chestiuni, ori am fi cîştigat mulţi bani, ori ne-ar fi aşteptat scaunul electric*"

★

Luni 12 august 1955 — orele 8 dimineaţa.

Pe străzile Genevei, au început să se scurgă, înspre marginea nordică a oraşului, şiruri, şiruri de maşini ce duceau pe delegaţi la Palatul Naţiunilor. Circulaţia în oraş a fost atît de intensă, încît la intersecţiile principale vehiculele erau dirijate prin megafoane.

Orele 10,15. Delegaţii sosiţi la conferinţă se îndreaptă spre marea sală a adunării din Palatul Naţiunilor. Ei străbat un culoar format nu din vreo gardă militară sau poliţienească, ci dintr-o armată de fotoreporteri şi ziarişti.

Orele 10,30 Parterul şi balconul sînt invadate de fotoreporteri cinematografici care se pregătesc să prindă pe pelicule, momentul deschiderii conferinţei. Marea sală în formă dreptunghiulară are o capacitate de circa 3.000 de locuri şi e plină pînă la refuz.

La masa prezidiului, iau loc secretarul general al Organizaţiei Naţiunilor Unite, preşedintele Confederaţiei elveţiene, preşedintele conferinţei, profesorul indian Bhaba şi secretarul ei general, Whitman (S.U.A.). O lovitură de ciocan vesteşte începerea conferinţei. Profesorul Bhaba dă cuvîntul preşedintelui Confederaţiei elveţiene, M. Petitpierre, care urează bun venit în Elveţia participanţilor la conferinţă. Ia cuvîntul, apoi, secretarul general al Organizaţiei Naţiunilor Unite care spune între altele. *„Prin concepţia şi hotărîrile adoptate, această întîlnire e fără îndoială o conferinţă ştiinţifică, dar schimbul de vederi între specialişti atît de eminenţi nu poate să nu aibă consecinţe economice şi sociale — şi sînt convins şi politice — de mare amploare. Sînt sigur că colaborarea tuturor savanţilor va avea ca efect atenuarea tensiunii*".

După ce au fost citite telegramele trimise conferinţei de către primii miniştri ai Franţei, Indiei, Uniunii Sovietice, Angliei, şi de către preşedintele S.U.A., a luat cuvîntul profesorul Bhaba, care, şi-a consacrat discursul problemei surselor de energie şi perspectivelor folosirii energiei atomice în scopuri paşnice.

Conferinţa internaţională pentru folosirea energiei atomice în scopuri paşnice, „dezgheţul atomic", cum o numeau unele ziare occidentale, începuse.

★

Despre marea cucerire a geniului uman, posibilitatea folosirii energiei atomice, s-a spus adeseori că reprezintă cea mai importantă descoperire de la primul foc aprins de omul preistoric şi pînă astăzi. O asemenea comparaţie nu este cîtuşi de puţin exagerată. E suficient să amintim că aplicaţiile energiei atomice sînt nelimitate şi că resursele uranifere reprezintă o energie disponibilă de zeci de mii de ori mai mare decît cea a rezervelor cunoscute de petrol şi de huilă. Nu ne putem îndoi că populaţia globului — care va număra pînă la sfîrşitul secolului, potrivit calculelor specialiştilor, 3,5 pînă la 5 miliarde de oameni — va apela cu insistenţă la infinitele resurse pe care le oferă dezintegrarea nucleului atomic al materiei.

Despre folosirea energiei nucleare se poate spune însă ceea ce afirma Esop în antichitate despre limbă: „După felul cum este folosită ea poate fi cel mai rău sau cel mai bun lucru".

Fiecare zi a conferinţei, fiecare dintre cele peste 1.000 de comunicări ale savanților lumii au adus noi și noi mărturii asupra posibilităților imense ce se deschid în fața cercetărilor științifice în vederea folosirii inepuizabilelor forțe ale atomului în slujba vieții.

O adevărată explozie de entuziasm a prilejuit prezentarea raportului savantului sovietic Blohințev asupra centralei atomo-electrice a Academiei de Științe a Uniunii Sovietice — prima centrală de acest fel din lume. Participanții la conferință au aflat cu deosebit interes că energia furnizată de centrala atomo-electrică sovietică costă tot atît cît și cea furnizată de o centrală care folosește combustibil convențional, că exploatarea centralei atomo-electrice s-a dovedit a fi un lucru mai simplu decît punerea în funcțiune a unei centrale de tip clasic (cu cărbune) și că, pe baza experienței acumulate pînă acum, se vor putea realiza pe deplin centrale atomo-electrice de același tip, avînd însă o putere instalată mult mai mare. Asemenea centrale vor intra în funcțiune în U.R.S.S. în anii viitori.

Interes deosebit a stîrnit faptul că centrala atomo-electrică sovietică consumă zilnic o cantitate de treizeci de grame de uraniu, în timp ce o termo-centrală de aceeași capacitate consumă în același timp circa 100 tone de cărbune.

Impresionante au fost deasemeni realizările comunicate de oamenii de știință sovietici în privința luptei lor împotriva tumorilor maligne, a cancerului. Îmi amintesc cît de emoționați am fost toți cei care am vizionat o serie de proiecții, înfățișînd bolnavi de cancer care apoi s-au vindecat. Am văzut fotografia unui bolnav de cancer la nas, a cărui față era completamente desfigurată. După un îndelungat și perseverent tratament cu izotopi radioactivi, bolnavul s-a vindecat și, văzîndu-i fotografia după vindecare, cu greu îți puteai închipui că el a avut o asemenea boală îngrozitoare.

Un grup de delegați la cea de a 20-a sesiune a Consiliului Economic și Social al O. N. U. vizitînd pavilionul sovietic al expoziției atomice de la Palatul Națiunilor. Din grup fac parte: locțiitorul secretarului general al O.N.U., Dessain, (al doilea din stînga); șeful delegației S.U.A., John Backer (primul din dreapta); reprezentantul permanent al R. P. F. Iugoslavia la O.N.U. dr. Ije Brilei (al treilea din stînga); ambasadorul Indiei la Praga, Virra (al treilea din dreapta) și alții.

S-a făcut la Geneva în acele zile de august un bilanț și s-a deschis o perspectivă cum nu a mai cunoscut omenirea. Nu se poate să nu fim mîndri că la o asemenea întrunire științifică epocală s-a aflat prezentă și țara noastră. Cele zece comunicări cu care a participat Republica Populară Romînă la conferință sînt rodul muncii asidue depuse de cercetătorii noștri. Prezența R.P.R. la conferința de la Geneva confirmă faptul că regimul democrat-popular, descătușînd posibilitățile creatoare ale poporului, creînd condițiile cele mai prielnice dezvoltării științei, a făcut cu putință ca și țara noastră să-și poată aduce, cu ajutorul generos al Uniunii Sovietice, contribuția la lupta pentru folosirea energiei atomice în scopuri pașnice. Îmi amintesc de un comentariu din „Gazette de Lausanne" consacrat folosirii izotopilor în medicină și în care se sublinia: *„Sovieticii, romînii, canadienii și francezii și-au adus din plin contribuția la diagnosticarea bolilor glandei tiroide"*,

★

Cu prilejul conferinței au fost organizate la Geneva două expoziții care au fost de-a dreptul asaltate de public. Prima expoziție se numea „Atomul în slujba păcii", și avea un caracter mai mult comercial. La ea participau 143 de firme comerciale și 9 țări. Cea de a doua expoziție avea un caracter științific, cuprinzînd domeniul cercetărilor și producției de energie atomică în scopuri pașnice. La ea participau: Uniunea Sovietică, Statele Unite, Marea Britanie, Franța, Belgia, Norvegia, Danemarca și Suedia. Pavilionul sovietic atrăgea zilnic mii de vizitatori. Cartea de impresii conține sumedenie de păreri, pe care dacă le-aș cita, ar vădi unanimitatea elogiilor pentru realizările sovietice. Ziarul suedez „Morgen Tidningen" a rezumat foarte bine aceste impresii cînd a scris: *„Oamenii de știință au fost uimiți cînd au intrat în sala rusă a expoziției și au văzut exponatele așezate cu gust, ilustrînd utilajul atomic pentru producerea energiei electrice, tratamentul maladiilor canceroase, comanda automată la uzinele metalurgice și chiar aparate pentru procesul de producție al berei"*. De cum intrai în pavilionul sovietic, atenția îți era atrasă de o machetă în alb a centralei atomo-electrice sovietice. Savanți din diferite domenii ale științei, gazetari și numeroși vizitatori asaltau cu întrebări pe specialiștii sovietici, interesîndu-se îndeaproape de felul cum este construită centrala și de modul ei de funcționare. Standul medical avea și el aproape în permanență în jurul său o masă compactă de oameni care priveau cu multă luare aminte fotografiile și diagramele arătînd folosirea izotopilor radioactivi de către medicina sovietică.

Aspect de la Conferință. In rîndul al doilea delegația Republicii Populare Romîne.

Pavilioanele celorlalte țări expuneau de asemenea lucrări interesante. Diferitele standuri din pavilionul Statelor Unite prezentau minereuri de uraniu, machete de generatoare de energie, proiecte privind folosirea energiei atomice în industrie, aparate pentru controlul radiațiilor și manipulatori pentru analizarea la distanță a materiilor radioactive. În pavilionul Marii Britanii puteau fi văzute machete de reactori, camere de sciziune pentru detectarea neutronilor și altele.

Aflînd chiar și date sumare despre posibilitățile ce le deschide popoarelor utilizarea în scopuri pașnice a energiei atomice, oamenii pot spune cu un sentiment de demnitate: Iată începutul erei atomice, eră în care omul se va afla în deplina posibilitate de a perfecționa neîncetat tehnica industrială, de a culege cele mai bogate recolte pe care le-a dat pămîntul, de a învinge cele mai teribile boli, care mai seceră azi mii și mii de vieți! Trebuie să veghem însă ca această posibilitate să urmeze numai acest curs, ca ea să nu devină niciodată posibilitatea războiului atomic!

Îmi amintesc că un ziarist american a exprimat foarte plastic scopul și importanța conferinței: *„Conferința atomică de la Geneva* — a spus el — *are drept țel să împrăștie norul în formă de ciupercă și să pună atomul la treabă"*.

★

O experiență extraordinară, fără seamăn pînă în prezent, s-a întreprins la Geneva. Oamenii pe care îi vedeam în fiecare zi din loja presei, atît de obișnuiți cu verificarea prin experiență a activității lor, au întreprins pentru prima dată marea experiență a colaborării, indiferent de concepțiile lor politice, de regimul aflat la putere în țările de unde vin, de școlile științifice cărora le aparțin. Și acest fapt este cu atît mai îmbucurător, cu cît ei s-au întîlnit pentru a discuta despre una din cele mai arzătoare probleme din prezentul și viitorul omenirii.

Printre savanții participanți la conferință au domnit un continuu optimism și o dorință sinceră de colaborare, care s-au manifestat atît în sălile de ședință, cît și pe culoarele Palatului Națiunilor, la bar și la recepții. Numeroși savanți și-au exprimat opinia că, datorită schimbului de vederi prilejuit de conferință, progresele viitoare în domeniul folosirii energiei nucleare în scopuri pașnice vor putea fi grăbite.

Pe măsură ce conferința de la Geneva aborda probleme de cea mai strictă specialitate, gazetarilor li se punea în față rezolvarea unei ediții a secolului al douăzecelea a problemei lui Arhimede: „Dați-mi un punct de sprijin și voi răsturna pămîntul". Aceasta pentru că, din momentul trecerii la discutarea unor chestiuni deseori de o mare abstracție științifică, posibilitatea redării temelor în discuție a scăzut mult, ele cerînd, pentru a fi înțelese, o înaltă pregătire științifică. Unul din ziarele locale a surprins foarte bine starea de spirit, mai ales a acelor gazetari fabricanți de „bombe de presă", care nu găseau în lucrările conferinței posibilitatea de a-și da frîu liber imaginației. Într-o caricatură era prezentat un ziarist cu carnețelul în mînă, postat în fața unui savant aflat între aparate extrem de complicate, care era foarte surprins de întrebarea ce i-a fost adresată de ziarist: „Vrei să-mi vinzi o poantă?"...

Conferința de la Geneva mi-a evocat simbolul unui uriaș și strălucit colocviu în care slujitorii celei mai noi științe s-au întîlnit și și-au împărtășit, într-un spirit de colaborare și prietenie, nobila experiență dobîndită pe tărîmul folosirii pentru binele omului a genialei descoperiri a minții omenești: dezagregarea nucleului atomic. Cînd am părăsit Geneva, după ce am văzut cum au lucrat savanții din 72 de țări, cot la cot, într-adevăr pentru binele umanității, mi-am putut da seama și mai bine că pe bună dreptate în zilele noastre s-a născut un nou Prometeu: energia nucleară în slujba vieții.

MÎNDRIE

– Note despre delegația romînă la Festival –

de **M. RADIAN**

Fotografii de I. HANANEL

Pușa Niculescu și Gheorghe Cotovelea, interpretînd, în cadrul concursului, un dans din „Călărețul de aramă".

> „Nu este întîmplător că minunatele dansuri romînești sînt favoritele Festivalului. Purtînd și amprenta bogățiilor tradiției populare, ele strălucesc de viață și culoare".
>
> (Din ziarul „Festival", din 11 august 1955)

Se află în aceste cîteva cuvinte, tipărite în organul central al Festivalului, un mare adevăr. Adevăr care se extinde nu numai asupra dansului, dar tot atît de bine și asupra cîntecului nostru, asupra bogăției costumelor romînești și asupra măiestriei dansatorilor noștri, asupra iscusinței instrumentiștilor și a forței sportivilor romîni. Adevăr care privește, în același timp, voioșia tinerilor noștri și înalta lor ținută, toate la un loc făcînd ca delegația romînă la Festival să devină una dintre cele mai iubite delegații.

În limbajul concret al cifrelor, pe care conducerea delegației noastre la Festival le-a folosit la conferința de presă, succesele sînt arătate concis, în cîteva date: „Delegația noastră a repurtat succese frumoase la Festival. La concursurile internaționale, artiștii noștri au obținut 6 premii I, 9 premii II, 10 premii III și 9 mențiuni. Sportivii noștri au reușit să cucerească și ei alte 140 de medalii (dintre care 47 de aur, 36 de argint și 57 de bronz)".

Dar cifrele nu pot decît să sublinieze unele imagini asupra comportării delegației noastre la Festival. Aceste cîteva cifre întruchipează o uriașă muncă depusă de tinerii noștri talentați, care au reprezentat cu succes poporul nostru la Varșovia.

Din capul locului, trebuie spus că toate concursurile internaționale din cadrul acestui Festival au avut o amploare ce a depășit pe cea a concursurilor celorlalte Festivaluri. La concursuri, s-au prezentat un număr imens de tineri plini de talent și bine pregătiți. Cu atît mai merituoasă este performanța tinerilor noștri.

Pot însă cifrele să redea adevăratul și cel mai prețios succes al culturii și artei noastre la Festival? Nu! Neîndoielnic că nu. Pentru că este foarte greu să redai felul în care zeci de mii de spectatori au primit spectacolele artiștilor noștri. Fiindcă este foarte greu să redai impresiile pe care le-a făcut delegația noastră unora dintre personalitățile cele mai eminente ale artei și culturii mondiale, pentru că, în sfîrșit, este foarte greu să redai stadioanele cu mulțimi fremătînde, care strigă cu entuziasm: „Hai Romînia!" făcînd să te simți nu la Varșovia, ci pe Stadionul Republicii sau pe „23 August". În rîndurile de mai jos, am însemnat cîteva din imaginile legate de participarea delegației noastre la Festival. Cititorul este însă avertizat de la început că autorul nu și-a propus decît să redea unele dintre imaginile concrete ale caldei aprecieri pe care zeci de mii de oameni din toate colțurile lumii au dat-o tineretului nostru.

Corul mixt al Ansamblului U.T.M pe una din scenele Festivalului.

Festival Фестиваль 联欢節 Festival

Magda Ianculescu

O fotografie în gară, la întoarcerea în București. De la dreapta la stînga: Magda Ianculescu, Valentin Teodorian, Irinel Liciu și Vladimir Orlov.

(Foto: AGERPRES)

Printre tinerii artiști ai căror talent s-a relevat și a înflorit în ultimii ani, se numără și soprana Magda Ianculescu, solistă a Teatrului de Operă și Balet al R.P.R. Atît pe scena primului nostru teatru liric, cît și în străinătate, cu prilejul diferitelor turnee artistice sau în concursurile internaționale, talentata cîntăreață și-a încununat manifestările sale cu merituoase succese.

Născută la Iași în anul 1929, Magda Ianculescu capătă primele cunoștințe muzicale în orașul natal, continuîndu-le apoi, începînd din anul 1947, la Conservatorul de muzică „Ciprian Porumbescu" din București, unde studiază canto.

Încă de pe băncile conservatorului, Magda Ianculescu este angajată solistă la Operă, debutînd în rolul Rosinei din opera „Bărbierul din Sevilla" de Rossini. De la primele spectacole în acest rol, ea n-a întîrziat a fi remarcată în viața noastră muzicală, datorită calităților vocale, îmbinate cu un joc de scenă deosebit de firesc și echilibrat.

Fiind înzestrată cu o voce clară de soprană lirică de coloratură, avînd un timbru cristalin, plin de expresivitate și strălucire, Magdei Ianculescu i s-au încredințat roluri de răspundere crescîndă. Astfel, ea a interpretat rolul Gildei din opera „Rigoletto" de Verdi, iar în viitoarea stagiune, o vom asculta în rolul principal din opera „Lakmé" de Délibes și în cel al Carolinei din opera „Căsătorie secretă" de Cimarosa.

De un mare succes s-a bucurat turneul făcut de Magda Ianculescu și de alți artiști în Uniunea Sovietică, în primele luni ale anului 1954. Iar la Festivalul internațional „Primăvara la Praga" din același an, Magda Ianculescu a obținut premiul al II-lea la concursul de canto.

Recent, la al V-lea Festival Mondial al Tineretului și Studenților ce s-a desfășurat în capitala Poloniei, Magda Ianculescu a obținut premiul al II-lea, cu care a îmbogățit lotul însemnat de distincții acordate artiștilor noștri.

Azi, se cîntă fără dirijor

Piața Stalin este o mare de capete. În dreapta Palatului Științei și Culturii, s-a înălțat o imensă estradă, pe care se află acum dansatorii noștri. Mă uit la chipurile spectatorilor și citesc în ele entuziasmul și plăcerea pe care le încearcă. Dansurile noastre plac foarte mult, mai ales pentru că sînt vii, pentru că din ele se degajează căldură și voie bună, entuziasm și tinerețe. Dansatorii sînt rechemați de două-trei ori. Dar, în sfîrșit... Un mic răgaz, și pe scenă se ivește corul mixt al Ansamblului U.T.M. Oamenii îl cunosc și îl aplaudă cu căldură, chiar înainte de a începe să cînte. Din primele clipe, el pune stăpînire pe auditoriu.

Știți cum se întîmplă de obicei lucrurile într-o piață mare, unde sînt strînși zeci de mii de oameni: unii se mai plimbă, alții mai discută. Ei bine, aci, lumea stă ca țintuită locului și este o liniște, să auzi musca, nu alta. Iar corul se întrece parcă pe sine. Și de fiecare dată finalul fiecărui cîntec este literalmente acoperit de ovații. Apoi, oamenii devin mai pretențioși. Au cîntecele lor favorite, pe care le-au mai auzit cîntate de Ansamblu, și iată că le revendică. La un moment dat, publicul cere să i se cînte cîntecul polonez „Kukuletzka". Dirijorul nu se lasă prea mult rugat.

Minunatele dansuri populare romînești, pline de voioșie și dragoste de viață, au fost călduros primite de spectatori.

Intîlnirile cu alte delegații au prilejuit totdeauna schimburi de autografe.

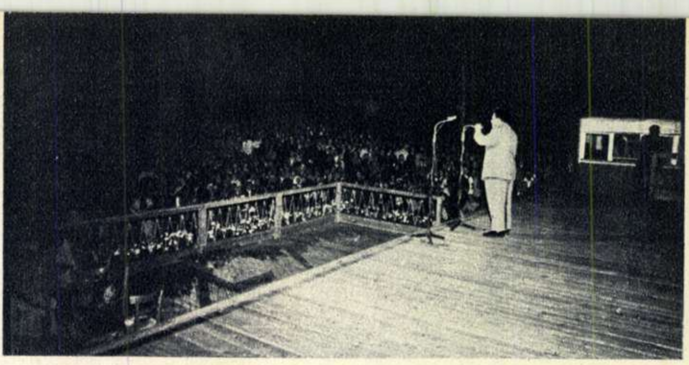

Pe Mircea Crișan l-au cunoscut și îndrăgit mii și mii de varșovieni și străini.

Cită bucurie să poți afla în ziarul „Festival" că delegația romînă are atîtea succese!

(Foto: AGERPRES)

Un succes al muzicii noastre

O știre publicată în presa cotidiană într-una din primele zile ale Festivalului aducea o veste îmbucurătoare: unul din premiile Concursului muzical internațional de la Varșovia — premiul II — a fost acordat unui compozitor din patria noastră, Emil Săculeț, pentru cîntecul „Hora Varșoviei".

Puțini dintre noi cunosc amănunte despre acest muzician. Fiu al unui modest meseriaș din Botoșani, Emil Săculeț, dedicîndu-se muzicii, a avut de luptat nu numai cu greutățile materiale și vitregiile regimului burghezo-moșieresc, dar și cu prejudecățile familiei care nu dorea un „lăutar" în sînul ei. Vioara cumpărată din micile sale economii de adolescent, lecțiile, plătite apoi din modestul său salariu de funcționar, iată începuturile drumului său în muzică.

Primele încercări de compoziție s-au împletit cu studierea și culegerea pasionată a folclorului muzical evreesc din țara noastră, domeniu în care, după eliberarea de sub jugul fascist, va aduce un aport prețios în calitate de colaborator al Institutului de Folclor.

Abia după 23 August 1944, Emil Săculeț a putut să se dedice cu totul muzicii, ca dirijor de cor și prim-violonist la Filarmonica de Stat din Botoșani. Piesele sale însemnate datează de prin 1947, cînd a început să creeze cîntece de masă, ostășești, de copii (fiind premiat la un concurs de cîntece pentru 1 Mai).

În cinstea Festivalului de la Varșovia, Emil Săculeț a scris două cîntece, „Floarea prieteniei" și „Hora Varșoviei", pentru care a fost distins cu premiul II la concursul național organizat în R.P.R. Creat în stil popular evreesc, cu o melodie veselă și dinamică, cîntecul „Hora Varșoviei" — pentru care a primit premiul II la Concursul muzical internațional de la Varșovia — este străbătut de ideea înfrățirii prin cîntec și joc a tineretului lumii. Avînd textul în limba idiș, acest cîntec duce în capitala acelei țări în care fasciștii au ucis peste trei milioane de evrei, în orașul eroicei răscoale a ghetto-ului, mesajul poporului muncitor al unei țări în care asuprirea națională a fost pentru totdeauna lichidată, în care oamenii muncii de toate naționalitățile trăiesc liberi și înfrățiți.

Succesul repurtat de Emil Săculeț la Concursul muzical internațional — succes al patriei noastre — constituie o nouă și evidentă dovadă a posibilităților oferite de statul nostru democrat-popular dezvoltării tuturor artiștilor poporului nostru, indiferent de naționalitatea căreia îi aparțin.

Premiul I la literatură

Cînd eram adolescentă, Maria Banuş nu mi-era necunoscută, deşi avea tipărită numai o plachetă. Care dintre tinerele generaţiei mele n-a trecut prin „Ţara fetelor"? Fără să răspundă întrebărilor cruciale ale acelei vremi, primele poezii ale Mariei Banuş corespundeau vîrstei, primelor pasiuni, florilor dornice de soare, de primăvară, de plinătatea verii... Dar şi peste „Ţara fetelor", ca şi peste autoare şi cititorii ei, s-au abătut dictatura fascistă, războiul, suferinţele.

Maria Banuş a ieşit din încercările acelor ani cu o altă conştiinţă. Maturizată prin ceea ce a însemnat pentru toţi războiul, limpezită şi întărită prin alăturarea la forţele cele mai înaintate ale poporului, poeta cunoaşte şi ne face să cunoaştem preţul bucuriei regăsite. De aceea, în primul volum, care poartă titlul „Bucurie", din „Cîntecul sub tancuri" izbucneşte „Vîntul de martie"! Maria Banuş cîntă noile bucurii ale vieţii, cîntă eternele bucurii îngăduite şi înflorite în noile împrejurări de viaţă. Ea cîntă maternitatea şi, fără să fie exclamativă, poeta sentimentului matern a scos pe această coardă cele mai puternice accente din poezia sa. Bucuria maternităţii e pretutindeni împletită cu grija pentru soarta copiilor. Maria Banuş a trăit, o dată cu noi, un deceniu după război, în care pacea nu s-a încheiat, în care norii încă mai ameninţă să reînceapă potopul de grindini. Bucuria e împletită cu grija pentru soarta patriei şi a omenirii. Pentru copii, ca şi pentru cei mari, vrea să fie părtaşă la dărîmarea lumii vechi şi ridicarea alteia mai drepte /„Dărîmăm", „Patronul", „Slavă eroilor Doftanei", „Despre pămînt"/; pentru fiii ei, se simte solidară cu mamele lumii, cărora le adresează patetica ei „Chemare" la lupta unită împotriva războiului.

Toate aceste sentimente bogate în accente şi nuanţe se împletesc în poemul „Ţie îţi vorbesc Americă". Poemul e sinteza viziunii despre lume a poetei. Dialogul continentelor care-şi vorbesc, ca două mame încercate, din două uliţe vecine, împletirea vieţii cu moartea, a zîmbetului fericit cu jalea; refacerea căminului distrus şi biruinţa bucuriei asupra bocetului, precum şi apelul zguduitor care cheamă la lupta ce va face ca noile cămine să nu mai fie distruse—toate acestea dau poemului căldura care se transmite cititorilor romîni, ca şi celor de peste frontiere, care preţuindu-l i-au acordat premiul I la concursul de poezie din cadrul Festivalului Mondial al Tineretului şi Studenţilor de la Varşovia.

Adolescentă, citeam „Ţara fetelor". Tinerii de astăzi citesc poemele de maturitate ale poetei, bucurîndu-se de ecoul lor peste hotarele ţării.

Veronica PORUMBACU

Corul începe să cînte. Dar oare ce s-o fi întîmplat cu dirijorul? De ce o fi încrucişat braţele şi de ce oare corul acesta al nostru, atît de sigur pe sine de obicei, începe să dea semne de nesiguranţă?...

Secretul l-am aflat după spectacol. Mi l-a relatat însuşi dirijorul: din cauza aplauzelor ce-l întrerupeau, nu-şi mai auzea nici orchestra nici corul. Şi decît să dirijeze fără a auzi ce se cîntă, riscînd să dea comenzi greşite, a preferat să lase corul să-şi continue cîntecul fără dirijor...

Dilemă rezolvată

La Expoziţia internaţională a tineretului lumii, stau de vorbă doi belgieni cu un norvegian. Pe unul dintre belgieni, l-am cunoscut la manifestaţia de deschidere a Festivalului, cînd emisese, în cadrul unui grup de tineri, unde se aflau englezi, finlandezi şi alţii, o seamă de păreri de mult răsuflate, privitoare la regimurile de democraţie populară, printre care şi cel din ţara noastră. M-am apropiat, curios să aud despre ce este vorba în cazul de faţă.

Tinerii erau cufundaţi într-o discuţie aprinsă. Belgienii aveau un program zilnic al Festivalului şi probabil că se consultau asupra celor ce merită să fie văzute. Belgianul nostru — ale cărui păreri din ziua deschiderii Festivalului nu mi-au făcut nici o plăcere — a rezolvat dilema în chipul cel mai simplu: „Staţi — spunea el — greutatea nu este atît de mare. Una din trei: ori vă duceţi la baletul sovietic, ori la circul chinezesc, ori la spectacolul romînesc". Şi aci, el plescăi din limbă a mare poftă!...

De altfel, spre ştiinţa cititorului, trebuie să arăt că aci, la Casa Presei, funcţionarii care s-au ocupat cu biletele pentru gazetarii străini aveau de făcut faţă unui adevărat asalt din partea acestora. Şi nu o dată, s-a întîmplat că noi, ziariştii romîni, a trebuit să ne deplasăm la sediul delegaţiei noastre şi, cu multe eforturi, să ne procurăm bilete pentru spectacolele romîneşti...

Legi călcate

În imensa sală în care se desfăşoară concursurile internaţionale de balet, este o linişte impresionantă. Marţial, juriul îşi îndeplineşte îndatoririle. În faţa lui, se perindă dansatori, iar din cînd în cînd (destul de des), preşedintele juriului reaminteşte celor din sală că trebuie să păstreze liniştea cea mai desăvîrşită. Aceasta, cu toate că la începutul zilei acelaşi preşedinte avusese grijă să anunţe că este interzisă orice fel de manifestare de aprobare sau de dezaprobare faţă de felul în care se prezintă concurenţii.

Publicul este disciplinat, pînă cînd... pe scenă se urcă Irinel Liciu şi Gabriel Popescu. (Ştiţi, desigur, că ei au luat premiul I în cadrul concursului).

Stam în sală şi priveam feţele spectatorilor, înmărmurite parcă de graţia mişcărilor dansatorilor noştri. Şi acesta este doar începutul; balerinii noştri n-au arătat nici pe departe tot ceea ce sînt în stare.

Dansul merge, înaintează din ce în ce mai vijelios, pînă cînd... o ultimă piruetă s-a consumat şi, călcînd în picioare regulamente şi legi, nesocotind intervenţia preşedintelui juriului, care se străduia mult să restabilească liniştea, mii de oameni au izbucnit în ovaţii. Timp de zece minute, balerinii noştri au fost ovaţionaţi de public şi aplaudaţi apoi chiar şi de juriul concursului. Nici acesta nu şi-a putut stăpîni admiraţia faţă de nivelul înalt al baletului nostru, călcînd el însuşi în picioare regulamentul concursului.

Lucrurile s-au petrecut aidoma şi la dansul perechei Puşa Niculescu şi Cotovelea.

Părerile maeştrilor

Pentru artist, aplauzele publicului, aprecierile acestuia, constituie un izvor de mare satisfacţie. Cînd însă un maestru al scenei devine entuziast în faţa spectacolului, artistul cunoaşte o satisfacţie fără margini. Obişnuit cu spiritul critic al maestrului, cu exigenţa sa, căreia greu îi poate face faţă, artistul aşteaptă cu emoţie aprecierea lui, care de multe ori este aspră, necruţătoare.

Pe artiştii noştri i-am văzut deosebit de fericiţi la unul din spectacolele noastre de gală. În Sala Congresului din marele Palat al Culturii şi Ştiinţei, sală cu 3.500 de locuri, arhiplină, ei fuseseră rechemaţi la rampă de cîte 3-4 ori şi aplaudaţi la scenă deschisă cîte un sfert de oră.

Şi iată că, pentru o scurtă pauză, cortina s-a lăsat. În culise, am găsit un grup de artişti din corul U.T.M. Erau fericiţi. Primiseră, cu cîteva minute înainte, vizita renumitului maestru sovietic Sokolov, care le-a dat o înaltă apreciere, spunînd că este cel mai bun cor pe care l-a auzit pînă atunci în cadrul Festivalului.

Acelaşi lucru l-am auzit din partea directorului Palatului de Artă din Bruxelles, care mi-a mărturisit încîntarea sa faţă de nivelul înalt al corului şi dansurilor romîneşti şi care a propus conducerii delegaţiei noastre perfectarea unui turneu al ansamblului nostru în ţara sa. Aceleaşi aprecieri deosebite au fost rostite de membrii juriilor, din care făceau parte personalităţi eminente din lumea artistică.

Favoriţii

...Sala răsună de rîsete. Sute de

O revistă ilustrată venită din Romînia stîrneşte un puternic interes nu numai printre membrii delegaţiei tineretului romîn, ci şi printre tinerii din numeroase alte ţări.

Un sombrero mexican se asortează destul de bine cu frumoasele rochii ale romîncelor !

Pianista Iudith Molnar la repetiţie cu compozitorul Radu Paladi.

Precum se vede, Mircea Crişan are succese nu numai pe scenă !...

oameni se distrează de minune. Pe scenă, simpaticul nostru Mircea Crișan. Recunosc că l-am subapreciat. Nu mi-aș fi putut închipui că el va reuși, într-un timp atît de scurt, să-și adapteze repertoriul, vocabularul, mimica, condițiilor noi în care a trebuit să lucreze la Festival.

La Varșovia, Mircea Crișan a devenit un poliglot desăvîrșit, iar numerele sale prezentate aci nu au avut mai mică savoare decît cele rostite în limba maternă. Oameni din cele mai îndepărtate colțuri ale Varșoviei și mii de străini fac coadă la spectacolele sale. Aceasta, fără a mai vorbi de înregistrările, emisiunile și filmările — la radio, la postul de televiziune, la cinematografie — și alte mijloace de popularizare al căror obiect a fost simpaticul nostru Crișan.

★

„...Spuneți-mi, vă rog, colega — mi s-a adresat o tînără franțuzoaică în Piața M.D.M., după un spectacol romînesc — unde concertează Damian Luca?"

Am bănuit mai întîi, din felul drăgăstos în care i-a rostit numele, că or fi la mijloc niscaiva sentimente de prietenie mai adînci între poporul francez și cel romîn, a căror purtătoare se făcea tînăra colegă. Mai apoi, însă, mi-am dat seama că nu este vorba decît de faima tînărului nostru artist. Un ziarist din Germania occidentală, ce pare un bun businessman, mi-a declarat într-o seară, în anticamera biroului de presă: „Păcat că nu-i dați un impresar mai priceput; ar scoate la bani!..." De altfel, despre Damian Luca și talentul lui, am auzit vorbindu-se des, iar ultima dată, la o consfătuire a Ministerului Culturii al R. P. Polone cu gazetarii, numele său a fost pomenit cu mare cinste.

★

...Pe scenă, se află un băiat brunet, drăguț, optimist, care stăpînește sala cu vocea sa minunată. Aria lui Figaro se înalță strălucitoare, plină de vervă, neobosită. Nicolae Herlea este un stăpîn desăvîrșit al vocii sale minunate. Și Herlea este rechemat o dată, de două ori, de trei ori.

Pe Herlea, îl cunosc astăzi varșovienii tot așa de bine ca și pe Liwandowska. Pe Herlea vin să-l caute, la sediul delegației noastre, sute de oameni care vor să-i strîngă mîna sau să obțină un autograf și cărora Herlea, întotdeauna le oferă cîte un mic concert.

...Trei favoriți ai Festivalului din Varșovia. Trei artiști romîni, care au contribuit prin munca lor la popularizarea spiritului poporului nostru, a optimismului și dragostei de viață.

„De la italieni, pentru prietenii romîni"

Este cunoscut cititorilor, din relatările ziarelor, numărul mare de întîlniri pe care delegația noastră le-a avut cu tineretul altor delegații. În aceste întîlniri, delegați din multe țări ale lumii s-au putut cunoaște, s-au putut împrieteni mai bine cu tinerii aflați în delegația noastră. Și au primit prietenii de peste hotare cu acea inimă deschisă, ce este caracteristică poporului nostru — atît de apreciată de tineretul lumii.

În calitate de gazetar, am participat și la alte întîlniri. Dar tocmai de aceea aș vrea să semnalez întîlnirile tineretului romîn, ale căror desfășurări grăiesc mult.

La sediul delegației romîne, a intrat într-o zi, în cîntec și aplauze, un grup mare de tineri italieni. Întîlnirea s-a desfășurat după programul tuturor întîlnirilor: au fost ținute mici discursuri de salut, tinerii au cîntat împreună, au fost ridicate toasturi în cinstea prieteniei romîno-italiene; apoi gazdele au oferit un spectacol de dansuri și cor, după care oaspeții s-au produs și ei. Aci însă, interveni un fapt emoționant.

Era spre sfîrșitul întîlnirii. O tînără italiancă se ridică de pe scaun și, plină de emoție, desfășură un steag pe care îl oferi șefului delegației romînești. Pînă acum, nimic extraordinar. Dar dacă veți afla că pe steagul acesta era brodat numele unui general căzut ca partizan în războiul antifascist, precum și numele tuturor fetelor care-l brodaseră, și că era lucrat special pentru a fi înmînat delegației romîne, puteți înțelege, desigur, semnificația darului! Și tînăra italiancă a spus:

„Cunoaștem tineretul romîn ca pe un tineret eroic, generos, care-și iubește patria și libertatea. De pe malul Tibrului, tinerii noștri trimit, în semn de solidaritate, acest steag, tineretului eroic romîn".

Te bucuri, cititorule, cînd afli că tineretul țării tale este cunoscut și iubit departe, departe, peste granită!...

O scenă ce putea fi adesea văzută pe străzile Varșoviei: grupuri de tineri, în frunte cu tinerii romîni, dansînd faimoasa „Perinița".

Medalia de aur

Pe podiumul învingătorilor

Pentru ziariștii romîni care au asistat la competițiile sportive ale Festivalului, a fost deosebit de emoționant momentul cînd, în acordurile imnului nostru de stat, pe podiumul stadionului de atletism, Iolanda Balaș, zîmbitoare, strîngea fericită la piept buchetul de flori, în timp ce la bazinul de înot, Alexandru Popescu, cu respirația încă întretăiată de efortul cursei, urca pe podiumul învingătorilor.

Alexandru Popescu, student la secția fără frecvență a Institutului de construcții C.F.R. din București, s-a pregătit cu toată seriozitatea pentru această întrecere, stabilind chiar, în luna iunie, două noi recorduri, pe care le-a închinat Festivalului de la Varșovia. La 25 iunie, a înotat 200 m fluture în 2 : 35,1 pentru ca, după cinci zile, să înoate 400 m (mixt individual) în 5 : 42,0. Aceste valoroase recorduri veneau să completeze „cartea sa de vizită", pe care se afla deja înscrisă o performanță excepțională: 1 : 04,9 pe 100 m fluture, stabilită în bazinul „Le Nage Saint Gilles" din Bruxelles. Cu acest rezultat, Alexandru Popescu figurează pe lista celor mai buni înotători din lume pe această distanță.

Aceste rezultate sînt roade ale antrenamentelor și ale studierii neîntrerupte a chinogramelor și programelor de pregătire ale cunoscutului înotător maghiar Gyorgy Tumpek, cel care a dus la perfecționare toate detaliile stilului „delfin", pe care-l folosește și Alexandru Popescu.

Alexandru Popescu, plecat la Varșovia cu dorința fierbinte de a cinsti mișcarea noastră sportivă, a înregistrat cea mai frumoasă victorie sportivă din scurta sa carieră, a terminat victorios cursa de 200 m fluture cu remarcabilul timp de 2.36" 1/10, cîștigînd astfel medalia de aur a Festivalului.

★

L-am văzut pe Alexandru Popescu pe podiumul învingătorilor, imediat după proba în care ieșise biruitor. Își mușca buzele, ca să-și poată stăpîni emoția... Și apoi, după terminarea solemnității de premiere, atunci cînd ceilalți înotători romîni și membrii echipei noastre de volei îl ridicaseră pe umeri într-un gest spontan de cinstire, Alexandru Popescu abia putu să le zică: „Lăsați-mă numai o clipă... Să-mi reiau respirația... Că emoția mi-a tăiat-o..."

Iacint MANOLIU

„Trăiască Romînia!"

Cînd am plecat spre Varșovia, eram convins că voi întîlni în capitala Poloniei oameni care iubesc patria noastră, realizările poporului nostru, tineretul său. Am fost convins că voi găsi aci prieteni buni, la fel cum poporul polonez poate afla mulți prieteni buni în patria noastră. Dar nu mi-aș fi putut închipui că s-ar putea să întîlnesc pe străzile Varșoviei atîta dragoste și aprecieri bune pentru tineretul romîn!

Închipuiți-vă o manifestație de stradă. Delegația noastră, în minunatele sale costume naționale, defilează, în drum spre stadion. Tinerii noștri dansează și cîntă în fața sutelor de mii de varșovieni care îi aplaudă. Și iată că, din grupul celor aflați pe trotuare, un strigăt, care devine din ce în ce mai puternic, cuprinde mii și mii de oameni: „Trăiască Romînia!" Nu în limba poloneză, cum ar fi înclinați unii să gîndească. Ci în cel mai pur grai romînesc.

„Trăiască Romînia!" strigă varșovienii, ca unul. „Trăiască tineretul romîn!". Și nu ai timp să te miri, pentru că, din loc în loc, izbucnesc alte lozinci în limba romînă. Sînt locuitorii Varșoviei, care au auzit multe despre poporul nostru, care îi cunosc și îi apreciază realizările sale și care înconjoară tineretul romîn, ca și pe cel sovietic și al celorlalte țări de democrație populară, cu o dragoste și o încredere nemărginită.

Vor povesti multă vreme tinerii noștri despre încîntarea pe care au simțit-o în legătură cu felul în care au fost ei primiți. Și trebuie să știți că varșovienii sînt oameni îndeobște reținuți, rar exuberanți!

Gîndeam în acele momente că niciodată nu vor putea fi învinse popoarele care se îndrăgesc și care își poartă atîta prietenie, precum am întîlnit pe străzile Varșoviei... Delegația tineretului romîn la Festival a reprezentat cu cinste poporul nostru la marea întîlnire a tineretului lumii. Ea a contribuit, prin munca sa, prin cîntecele și dansurile sale, prin lupta sa pe terenurile sportive, la popularizarea realizărilor tineretului și poporului nostru, la întărirea înțelegerii și prieteniei între tineretul din toată lumea.

Neuitate vor rămîne varșovienilor, neuitate vor rămîne delegaților străini veniți la Festival, imaginile pline de optimism, de bucuria de a trăi, ale flăcăilor și fetelor noastre. Poporul romîn și tineretul său vor fi cunoscuți de alte sute și sute de mii de oameni ca un popor harnic, cu o cultură și artă înaintată, dornic de pace și libertate, un tineret voios și fericit.

联欢節 Festival

Fruntașul din PĂTRĂUȚI

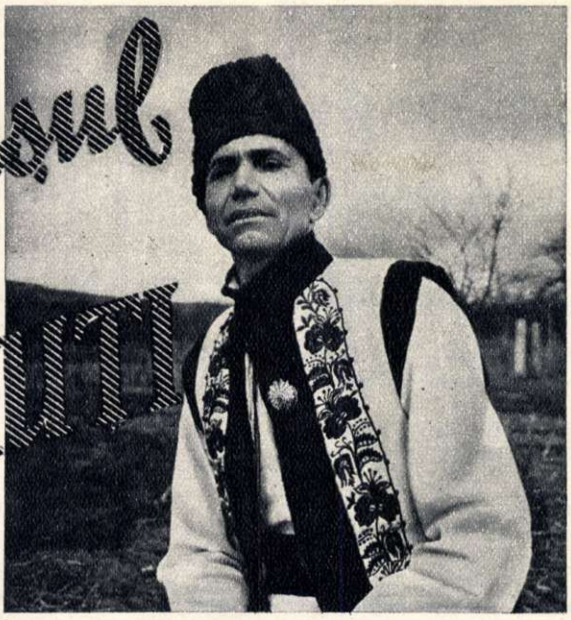

— reportaj —

de Steia NEAGU

...Cu ani în urmă, o căsuță scundă, ca o ciupercă uriașă, cu acoperișul cafeniu aplecat într-o rînă, se uita tristă și resemnată la stăpînul care se pregătea de plecare. Uscățiv și înalt, cu fața tăbăcită și arsă de soare, Toader Rodenciuc împingea sub coviltir puținele cofe și ciubere de lemn pe care le lucrase cu trudă și migală, seara, după ce se întorsese, frînt de oboseală, de la cîmp. Presimțise că nici în anul acela bucățica lui de ogor nu-i va aduce mare bucurie. „Pămînt rău, n-ai ce-i face“, spuneau oamenii. La fel gîndea și Toader, atunci. Toamna îl ajunsese fără mălai, fără fiertură... Și iată-l, slab și întristat, mînîndu-și calul costeliv în jos, către cîmpia Siretului. Satul Pătrăuți rămînea în urmă, galben și posomorît, ascuns între dealurile ruginite de toamnă ale Sucevei; iar el umbla în pribegie, om sărman, fără bucurii și fără orizonturi, în căutarea unui codru de pîine. Așa umblase și taică-său, și bunicu-său...

★

Cîți ani au trecut de atunci? Toader n-a avut vreme să-i numere. Anii sînt mulți și lui i-au încărunțit tîmplele, iar în jurul ochilor i s-au ivit crețuri mărunte, ca petalele florii de crăiță.

Închipuiți-vă pe țăranul acesta, om trecut de 50 de ani, a cărui pasiune pentru cercetarea solului s-a risipit cîndva, purtată pe drumuri în căruța cu ciubere și cofe, alegîndu-și astăzi, la el acasă, o carte din biblioteca personală, ce numără cîteva sute de volume, și veți avea dintr-o dată imaginea saltului pe care țăranul nostru muncitor l-a făcut, în lupta pentru o viață mai bună.

...La poalele pădurilor din Pătrăuți, pămîntul se întinde în fîșii ondulate, negre ca pletele de țigancă. E primăvară. Tîrzie, dar plină de tainice frumuseți, ca toate primăverile. Toader a ieșit la însămînțat. Pe ogorul lui, vechiul ogor nisipos și arid, ară acum tractorul S.M.T.-ului. Toader calcă pe brazdă, cu pasul sigur. Pămîntul acesta, în fața căruia altădată se simțea neputincios, a rodit în ultimii ani ca niciodată.

În urmă cu trei ani, a însămînțat pentru prima oară, după sfatul inginerului agronom Morărescu de la raion, cartofii în cuiburi dispuse în pătrat. În ziua cînd începuse să-i pună în pămînt, văzu, din cealaltă parte a locului, venind către el un grup de oameni. În fruntea lor, se afla unul, Constantin Manole, plugar bun și om vrednic. Au venit și s-au uitat cu toții lung la el și nici unul n-a scos o vorbă. Vecinul Manole a plecat primul, clătinînd din cap. Apoi, s-a oprit pe brazdă și i-a strigat în batjocură:

— De-ai avea mai mult pămînt, aș zice și eu să prăpădești atîta loc, dar așa... parcă te văd cum ai să vii la anul să-mi ceri cartofi de sămînță.

Lui Toader nu i-a venit bine; a ridicat capul din brazdă și a strigat:

— Vecine, dacă pui preț pe vorbele tale, vino aici să facem rămășag în fața oamenilor.

— Vin — a zis acela țeapăn. Tu să lucrezi după metodele astea noi, iar eu, așa cum am apucat de la taica. Și care va recolta mai puțin, acela să dea la M.A.T. un polobocel cu bere.

Au bătut palma și așa a rămas. Manole și ceilalți au însămînțat cartofii tîrziu și n-au lăsat între cuiburi decît o palmă de loc. Cînd Toader dădea sapa a doua, ei abia începuseră la prima. Așa a trecut vara. Și toamna, au numărat cu toții, cum spune vorba bătrînească, „bobocii“. Ogorul lui Manole dăduse 15.000 kg la ha, al lui Toader 20.000. Și Manole n-a avut încotro. A trebuit să dea polobocelul cu bere. S-au veselit atunci cu mulți oameni din sat și au rămas prieteni. În seara aceea, 14 țărani s-au hotărît să lucreze pămîntul așa cum îl lucrase Toader.

Adeseori, Toader Rodenciuc a fost invitat de țăranii din alte sate să le împărtășească experiența de fruntaș. La începutul toamnei anului 1953, a poposit la Bălăceana, unde avea să se țină pentru prima dată cercul agrotehnic.

Și Toader a vorbit oamenilor adunați despre felul cum și-a lucrat pămîntul, despre îngrășăminte, despre cartofii pe care i-a pus la iarovizat. Printre cei care se aflau de față, erau și Radu Grosaru, un bărbat tînăr, cu mijlocul încins într-un chimir lat, bătut cu mărgele colorate, și Ion Savu, un bătrîn cu părul nins și ochii mici, plini de zîmbet. Radu se uita la Rodenciuc cu dragoste și, după obrajii care-i ardeau, se vedea că în sufletul omului acestuia se petrece ceva neobișnuit.

Toader Rodenciuc e mîndru de calitatea cartofilor recoltați de el.

Simon ISTVAN
(poet din R. P. Ungară)

Toamna, spre casă

Pomii-s goi și păsări nu mai cîntă,
Larmă fac pe streașine-aplecate,
Se adună pe băncuța strîmtă
Unde stau mușcatele brumate.

Merg spre casă. Întîlnesc tovarăși;
Mîna mi-o întind. Ar vrea să-mi spună
Fiecare cîte un lucru iarăși:
„Toamna e bogată. Roada, bună...“

Vîntul poartă frunze ruginite,
Și ca mîine, nea va fi, bogată.
Dar mai au de lucru, pregătite
Furcile de fier lîngă poiată

Mai aștepte iarna cea vioaie,
Căci mai sînt pe cîmp semănătoare.
Prin pămîntul bătucit de ploaie
Seamănă grăunțe roditoare.

Printre porumbiști, grămezi se-adună,
Umezi strălucind cartofii-n soare
De departe îi aud cum sună
Cînd țăranii îi încarcă în care.

Du-mă, simfonie ne-ntreruptă,
Înspre casă du-mă, simfonie!
Nu-mi spui tu, dar eu cunosc ce luptă
Poartă-se-n adîncuri din cîmpie!

Merg și mă gîndesc: va fi răcoare,
Bruma-așteaptă cerul larg, dar las'că
Nu mi-e frig cînd simt că mă-nconjoară
O căldură-a muncii, omenească!

Traducere de **Rusalin MUREȘANU**

— Eu zic că la noi se poate recolta mai mult decît 20.000 kg la hectar — rosti, cînd luă cuvîntul. Pămîntul nostru e mai bun. Şi apoi, dacă o să ne ajute şi tovarăşul Rodenciuc...

Prin sală, începu un freamăt de voci ca o apă tulburată de un vînt stîrnit din senin. Cineva îl trase de poalele cămăşii.

— Ai înnebunit? La noi nu s-a recoltat niciodată mai mult de 15.000 kg la ha. Stai jos.

Dar Radu se făcu că nu-l aude şi continuă:

— Mă prind să scot anul acesta 40.000 kg la ha.

Toader nu se aşteptase la atîta îndrăzneală. „40.000 kg la hectar? Pentru pămîntul lui, de la poalele pădurilor, e cam mult“, îşi zise. Dar oricum, nu putea să dea înapoi. Trebuia să încerce... Pe faţa negricioasă îi înflori un zîmbet care însemna, în acelaşi timp, şi grijă, şi încîntare: „Mă prind, tovarăşi, mă prind“.

★

La Pătrăuţi, zăpada se topea anevoie. Toader Rodenciuc se învîrtea prin gospodărie de dimineaţă pînă seară, zorind să isprăvească treburile. Mai avea de reparat prăşitoarea şi plugul, iar pe deasupra tocmise un meşter lemnar să-i lucreze un coteţ nou de păsări şi o mică baie de aburi cu cuptor de zid, cum se face prin părţile Sucevei. El însuşi îi dădea meşterului ajutor. În ceea ce priveşte cartofii de sămînţă, fuseseră puşi din timp la iarovizat şi le mergea bine.

Toader era mulţumit, mai ales că veştile venite de la Bălăceana erau bune. Dar zilele primăverii sînt schimbătoare. Deasupra satelor raionului Suceava se lăsă, după o săptămînă, coborînd din sus, de la munte, un val de frig aspru. Într-o seară, Toader fu chemat la telefon. Radu Grosaru, de la Bălăceana, îl anunţa amărît:

—N-am ştiut, tovarăşe, ce să facem cu frigul ista. Am închis geamurile şi uşile magaziei, dar colţii cartofilor puşi la iarovizat au început să se înnegrească. Ce-i de făcut, tovarăşe Rodenciuc? Badea Savu zice să chemăm un tehnician de la raion, dar eu m-am gîndit mai repede la dumneata, că ai experienţă şi....

Rodenciuc nu-l lăsă să termine:

— Fugi repede şi dă drumul la geamuri — îi zise el. Mor cartofii, frate, se sufocă, n-au aer. Nu le face nici un rău frigul de primăvară... Şi poimîine, să-mi spui dacă s-au înzdrăvenit.

La capătul celălalt al firului, receptorul căzu ca frînt şi Toader nu mai auzi nimic. Peste 3 zile, primi o telegramă: „E bine. Îţi mulţumim“. Semnau: Radu Grosaru şi Ion Savu.

...Aşa i-a ajutat Rodenciuc pe elevii săi, transmiţîndu-le amănunţit experienţa sa, cu dragoste, cu grijă, vizitîndu-i adesea. Cartofii lor au răsărit frumoşi. Curînd, a trecut şi vremea praşilei... Se apropia ceasul culesului...

Şi iată că, într-o dimineaţă călduţă din zilele de toamnă, ziarul raional „Zori Noi“ anunţă, în sfîrşit, pe prima pagină, marea şi neaşteptata veste: Toader Rodenciuc obţinuse o recoltă de 33.000 kg cartofi la ha, cu 13.000 kg mai mult ca în 1953. Radu Grosaru şi Ion Savu cîte 52.000 kg la hectar. Pămîntul din Bălăceana nu se potrivea cu cel de la poalele pădurilor. Totuşi, lui Toader vestea aceasta îi dădu de gîndit. Însemna că şi la Pătrăuţi se putea obţine mai mult...

...Primăvara lui' 55. Toader Rodenciuc şi Radu Grosaru mergeau spre Bucureşti să ia parte la consfătuirea pe ţară a fruntaşilor din agricultură. Trenul alerga iute, lăsînd în urmă dealuri, cu păduri dese de stejar, la poalele cărora se întindeau pămînturile Pătrăuţilor. Fîşiile acestea, negre şi ondulate, se uniseră nu demult într-o întovărăşire agricolă. Toader sta la fereastră gînditor. Pe bundiţa albă, cusută cu flori, îi strălucea mîndră o decoraţie: Ordinul Muncii cl. II. Chipul lui negricios, cu pielea mată, arsă de soare, părea că întinerise. Privea cu nesaţ cîmpia fără haturi, cu holdele abia răsărite, şi se gîndea la vremurile de altădată, cînd străbătea aceeaşi cîmpie într-o căruţă cu coviltir, în căutarea unui pumn de mălai. „Unde eşti tu, taică, bătrîne ciubărar, să vezi cum rodesc astăzi pămînturile noastre de la Pătrăuţi?“ întrebă Toader în gînd. Şi pe faţă îi înflori un zîmbet. Zîmbetul acela era trimis viitorului.

Dragoste!

de Violeta ZAMFIRESCU

Dragostea nu-i doar o floare ce-o culegi şi-o uiţi pe masă,
Nici numai înfumurarea că iubita ţi-e frumoasă.

Nici doar un suspin şi-un cîntec, nici doar o plimbare-n noapte,
Nici numai îmbrăţişarea şi-ncîntarea unor şoapte...

Dragostea e biruinţa unui ghiocel plăpînd
Ce adeseori se-nalţă, gheaţa iernii înfruntînd;

Dragostea-i mireasmă tare de caisă aurie,
Fără rost numai cînd pică pe-o amară bălărie !

E viforniţă şi arşiţi, înfruntate împreună,
Mîinile-atunci se cată, inimile-atunci se-adună.

Spre iubit, uitînd de tine, ţi-apleci inima-ngrijată,
Vipia mai puţin s-o simtă, ploaia mai puţin să-l bată.

Dragi îţi sînt ale lui vise, drag îţi e cuvîntul lui
Şi privirea-i ca porumba, sau ca frunza de pe grui.

Inima-i ca o poveste dragă — o reciteşti mereu,
Cînd i-o bîntuie furtuna, simţi că-ţi este-atît de greu...

Iar dacă i-o luminează fericirea, cînţi cu ea !
Şi nu-i spui atunci că poate ai trecut o zi mai grea !

Bucurii. Amar... Nelinişti ! Dragoste adevărată !
Poama veşnic dată-n pîrg, de cînd oamenii cîntată !

Dragoste ! De cînd pămîntu-ţi vînturi pătimaşul umblet,
Şi renaşti mai feciorelnic, nouă-n fiecare suflet !

Constantin Parasciuc împrumută des cărţi şi broşuri din biblioteca lui Toader Rodenciuc.

Toader Rodenciuc împărtăşind din experienţa sa altor ţărani muncitori.

ACTUALITĂȚI CINEMATOGRAFICE

Romeo și Julieta

Sînt, cred, puține filme, pe care publicul nostru le-a așteptat cu atîta înfrigurată nerăbdare, ca baletul ecranizat „Romeo și Julieta". Fotografiile expuse în vitrinele cinematografului „Patria" au atras ciorchini de privitori și au suscitat critici aspre la adresa Direcției Difuzării Filmelor, care întîrzia cu programarea filmului. Pentru liniștirea tuturor, îi anunțăm că, peste puțină vreme, filmul va putea fi văzut, iar comentariul său va putea fi ascultat în limba romînă (sincronizarea fiind aceea care a determinat, în parte, amînarea prezentării sale).

Interesul trezit de producția studioului „Mosfilm" este pe deplin justificat. Nemuritoarea capodoperă shakespeariană, care a încîntat atîtea și atîtea generații tinere, muzica de o rară expresivitate dramatică a compozitorului sovietic Prokofiev, ca și montarea coregrafică, la care participă cei mai străluciți balerini sovietici — Galina Ulanova și Iuri Jdanov — garantează calitatea excepțională a filmului regizat de L. Arnștam și L. Lavrovski.

De altfel, realizatorii săi nu s-au mulțumit cu o simplă transpunere cinematografică a baletului care se reprezintă de peste cincisprezece ani pe scena Teatrului Mare al U.R.S.S., ci au folosit din plin toate mijloacele specifice, atît de bogate și variate, ale cinematografului. Construind în apropiere de Ialta, un adevărat orășel italian din secolul al XVI-lea, în care impunătoare castele se învecinează cu înguste străduțe medievale, realizatorii filmului au adus aci sute de balerini ai Teatrului Mare și studenți ai diferitor institute de artă, cu care au realizat scene ample și pline de dinamism, reprezentînd dansurile de masă ori luptele de stradă.

Ceea ce dă într-adevăr o neasemuită valoare acestui film este însă, în primul rînd, arta Galinei Ulanova. Mai expresive ca cele mai mișcătoare cuvinte, dansul, mișcările, mimica Ulanovei redau întreaga gingășie, dar și forță, a Julietei, puritatea ei morală, grația feciorelnică și voința de neclintit a acestei nemuritoar
eroine.

„În Julieta — scrie Galin
Ulanova — am văzut o eroin
de o forță extraordinară, cu o vo
ință încordată, avînd capacitate
și hotărîrea de a lupta și de
muri pentru fericirea sa. De aici
rezultat dramatismul nou, mai
cut, al scenei dintre Julieta și tat
său—în care ea refuză să devină s
ția lui Paris, pe care nu-l iubește.
ceastă hotărîre, această disperare
acest curaj am căutat să le reflect
dans... Am întrupat în noua m
Julietă calități sufletești care
alte împrejurări ar fi condus-o
eroina lui Shakespeare la săvîrși
unei fapte eroice în folosul
porului.

Am simțit nevoia să prezint
această Julietă o ființă umană
propiată de sufletul nostru ca s
rit și, într-o oarecare măsu
de zilele noastre. Tragedia scr
acum 400 de ani trebuia să apa
în balet ca o temă modernă, t
buia să răsune în balet ca o ten
actuală și să fie pricepută ca
balet nou".

Tînărul și talentatul baleri
Iuri Jdanov — interpretul lui R
meo — A. Ermolaev (Tibold), S
Koren (Mercuțio) și alți interpreț
de frunte ai baletului sovieti
contribuie la realizarea unui spectacol cinematografic de înaltă măiestrie artistică.

Deci, dragi cititori, pe curînd, în sălile cinematografelor noastre pentru a vedea nemuritoarea poveste a lui „Romeo și Julieta".

S. F.

ERUL VIETNAMULUI

cratice, luptînd cu arma în mînă. Nouă ani în şir. Îndîrjit, neînduplecat. Şi a învins. La Hoa Binh, la Dien Bien Fu, în delta Fluviului Roşu; pe toate fronturile. Cauza dreaptă a patrioţilor vietnamezi a biruit nu numai pe cîmpul de luptă, ci şi la masa verde a tratativelor de pace, care au culminat, în vara anului trecut, cu hotărîrile istorice ale Conferinţei de la Geneva privitoare la încetarea focului în Indochina — hotărîri luate în urma eforturilor susţinute ale delegaţiilor U.R.S.S., R. P. Chineză şi R. D. Vietnam, precum şi datorită sprijinului pe care l-au dat popoarele iubitoare de pace, printre care şi poporul francez.

Acolo unde pînă nu de mult, bubuiau tunurile şi ardeau în vîlvătăi pădurile incendiate de cotropitori, răsună acum cîntecele muncii paşnice, constructive. „Pămîntul pîrjolit“ de odinioară s-a trezit din nou la viaţă, dînd ţării îmbelşugata „recoltă a păcii“.

ămîntul acesta îl munceşti cu drag, cînd
i că rodul muncii tale nu mai este înghiţit de dragonii colonialişti.

Eroul Nguen Quoc Tri şi preotul Xuan-Ky, delegatul cultului catolic din Vietnam, asistînd la un miting pentru pace.

Dansaţi, fete ale Vietnamului însorit! Sub cerul ţării voastre libere, şi dansul, şi cîntul sînt mai frumoase!

eroşi muncitori din R. P. Chineză vin
D. Vietnam pentru a contribui la cali-
ea în muncă a fraţilor lor vietnamezi.

Pămîntul minunat al acestei ţări, despre a cărei frumuseţe se spune că a fost anume creată pentru a arăta lumii cît de darnică poate fi natura, dă cîte două-trei recolte de orez pe an, dă milioanele de ciorchini de chihlimbar ai bananelor, dă ghiulelele zemoase ale cocotierilor falnici. Şi cîte alte bogăţii fără număr poartă el în adîncuri!

Bogăţiile Vietnamului erau cîndva în întregime la cheremul jefuitorilor colonialişti. Acum, pretutindeni unde flutură steagul roşu cu steaua de aur, poporul este stăpîn: belşugul îşi face loc în colibele acoperite cu bambus ale ţăranilor, ca şi în viaţa celor ce muncesc în oraşele eliberate. În timp ce în Vietnamul de sud, aflat încă sub dominaţia colonialistă, milioane de oameni obidiţi continuă să îndure, ca într-un adevărat infern, chinurile mizeriei şi foametei, Republica Democrată Vietnam oferă tabloul impresionant al unui imens şantier al vieţii şi construcţiei paşnice.

A trecut un an de cînd au amuţit tunurile. Eroii din zilele războiului drept au devenit eroi ai muncii avîntate. Cu ajutorul frăţesc al Uniunii Sovietice, al Chinei noi, al ţărilor de democraţie populară, Vietnamul liber îşi cicatrizează rănile, îşi construieşte viaţa sa nouă, condus de Partidul celor ce muncesc.

Datele şi cifrele grăitoare, ca şi cele cîteva fotografii, pe care le prezentăm în aceste pagini, încearcă să redea, măcar în parte, imaginea drumului luminos al Republicii Democrate Vietnam la zece ani de la evenimentul memorabil din 2 Septembrie 1945, la 13 luni de la semnarea armistiţiului.

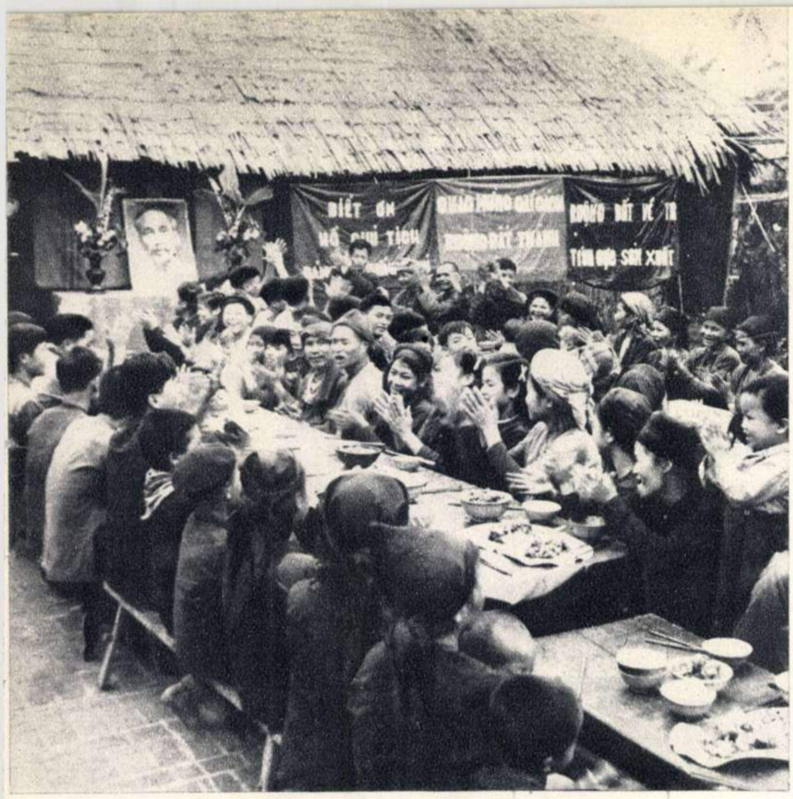

Şi în satul lor, s-a înfăptuit reforma agrară. Cu mic şi mare s-au adunat să cinstească evenimentul.

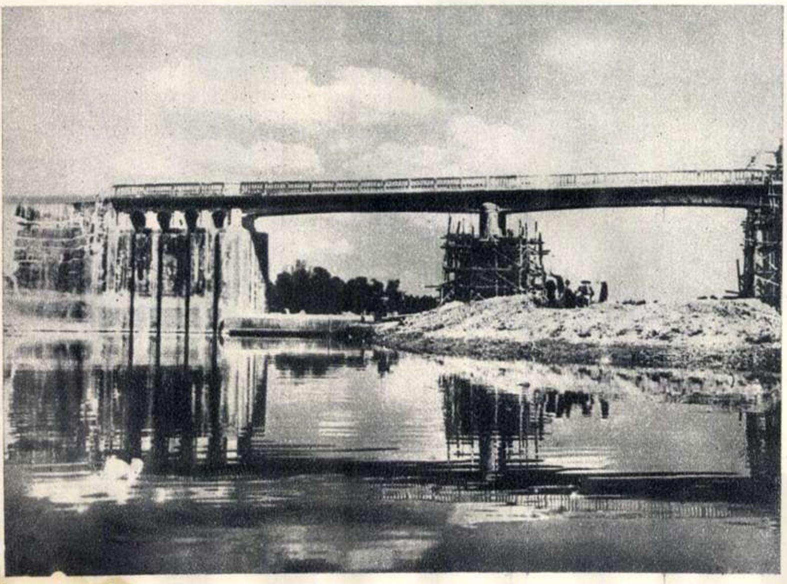

↑

În zilele războiului, colonialiştii au distrus toate sistemele de irigaţie din Vietnam, pricinuind pagube uriaşe. În prezent, se desfăşoară cu succes reconstruirea instalaţiilor de irigaţie. În fotografie: construcţia barajului Thachuong, unul din cele trei mari sisteme de irigaţie, care va asigura irigarea a 20.000 hectare de orezării.

☆

←

Timp de mai bine de 8 ani, unii francezi au fost siliţi împotriva voinţei lor, să ia parte la războiul murdar din Vietnam. Iată de ce poporul francez s-a bucurat, ca şi celelalte popoare, atunci cînd tunurile au amuţit. O delegaţie a mişcării pentru pace din Franţa a plecat în Vietnam îndată după armistiţiu, pentru a sărbători acolo victoria cauzei păcii. În fotografie: mulţimea adunată în piaţa gării din Hanoi salută pe oaspeţii francezi.

☆

→

Din colibele acoperite de bambus a fost alungată pentru totdeauna tristeţea; viaţa nouă a adus ţăranului vietnamez bucurie şi bunăstare. Ţărănimea muncitoare, îndrumată de partid şi de guvernul popular, apără, alături de cei ce muncesc la oraşe, cuceririle obţinute prin lupte şi jertfe grele. Copiii ce cresc acum sub cerul Vietnamului liber nu mai cunosc chinurile foamei şi nici tîrgurile de sclavi. Lumina învăţăturii pătrunde pînă în cele mai îndepărtate cătune ale ţării, pentru că şcolile nu mai sînt, ca în trecut, rezervate doar odraslelor moşierilor; poporul întreg are acum putinţa de a învăţa.

Din poezia vietnameză

STELE, TOVARĂŞI!...

de LUU TRONG LU

Stele în casele noastre lucesc,
Stele-nfloresc pe-ale noastre meleaguri,
Stelele ard în uzinele noastre,
Stele-nflorescu-ne steagul —
Nu-s stele mîndre ca ele!
Stele în mîna ce-nalţă ciocanul,
Stele în mîna ce secera strînge:
Stele mai vîrstnice, stele mai tinere —
Stele, tovarăşi!

La Stalingrad, aste stele-au învins,
Şi-n China nouă, tot ele-au învins;
Ele-nving şi în patria noastră!
Stelele vieţii şi-ale poporului!
Stele-miriade şi mii — ce arată
Drumul soldaţilor noştri;
Ne dau lumină, ţin pasul cu noi
În luptă, în muncă!

Stele-n privirile pionierilor!
Stele dansează pe stuful colibelor,
Stele pe străzi şi deasupra tribunelor,
Stele în piaţa ce geme de lume,
Stele cusute-n covoarele cerului —
Stele — luminii şi bucuriei,
Stele — victoriei şi prieteniei!

Stele, tovarăşi!... Priviţi-le, stelele!
Vîntul — răsuflet al zorilor, — el
Pieptul şi-l umflă, le-ndeamnă: „la drum!"
Stelele trec prin sînge şi foc!
Cetăţile negre-ale nopţii nu pot
Stelele noastre din drum a le-ntoarce!
Căci stelele, stelele noastre deschid
Drum omenirii — spre pace!

În romîneşte
de Tiberiu UTAN

DIN VIAȚA NOUĂ A R. D. VIETNAM

- Din zece locuitori ai Vietnamului, nouă sînt țărani. Sub colonialiști, cei mai mulți dintre ei n-aveau nici o fărîmă de pămînt. Reforma agrară, democratică, care duce la lichidarea totală a proprietății moșierești și la împărțirea pămîntului către țăranii muncitori, va fi desăvîrșită pe tot cuprinsul R.D. Vietnam în 1956.

- În provincia Tai Nguen, unde s-a înfăptuit reforma agrară, țăranii au constituit, numai în cursul unui an, peste 4000 grupuri de ajutor reciproc și au reconstruit 416 canale de irigație.

- Bătălia pentru orez — pîinea poporului — a fost cîștigată. Anul acesta s-a obținut în R.D. Vietnam o recoltă de 1.200.000 tone orez, ceea ce reprezintă o cantitate cu 50°/₀ mai mare decît cea din anul trecut. Acest succes de însemnătate vitală se datorește extinderii suprafețelor cultivate și îmbunătățirii tehnicii agricole.

- Importanta linie de cale ferată Hanoi-Munankwan, în lungime de 167 km, care asigură legătura dintre capitala R.D. Vietnam și frontiera vietnamo-chineză, a fost complet refăcută într-un timp record. 80.000 de vietnamezi din regiunile pe unde trece linia au luat parte la lucrările de construcție, care au fost terminate numai în 124 zile, în loc de șase luni, cum era prevăzut în proiectul inițial.

- Țăranii vietnamezi au readus din junglă 108 km de șine de cale ferată, pe care le demontaseră și le ascunseseră în timpul războiului.

- Aproape 40.000 de șomeri din Hanoi au primit de lucru în lunile de după eliberarea orașului.

- Față de perioada dominației colonialiste, în prezent se extrage în Vietnamul liber de zece ori mai mult cărbune.

- Fabricile de încălțăminte din Hanoi și-au întreit producția în lunile de după eliberare, iar fabricile de articole de menaj dau de cinci ori mai multe produse decît acum un an.

- În anii stăpînirii colonialiste, 95°/₀ din populația Vietnamului era analfabetă. În prezent, în R.D. Vietnam nu există nici un sat în care să nu funcționeze o școală de ciclul I sau II.

- O mărturie vie a avîntului culturii vietnameze o constituie crearea unei cinematografii naționale. După filmele „Vietnamul luptă" și „Bătăliile din nord-vest", cineaștii vietnamezi au turnat un film documentar despre victoria de la Dien Bien Fu. Zeci de caravane cinematografice prezintă aceste pelicule în cele mai îndepărtate colțuri ale țării.

Mătasea păcii

de Nguén HÎU LAN

Pacea, pacea-n țară
ni se lasă,
Șed la umbră
depănînd mătasă —
Boarea caldă
în frunziș foșnește —
Țesătura păcii
strălucește.
Iar de tace
boarea cea ușoară,
Pace neclintită
se coboară,
Boarea asta-n
rămurei sunînd
Veselie-aduce-n
fiecare gînd.

Tu, gogoașă mică
de mătasă,
De opt ani
eu n-am mai fost pe-acasă.
Mi-ai dus dorul,
ți l-am dus și eu
Cît ținu
războiul lung și greu.
Dar de-acuma
sîntem împreună
Țării-i dăm
mătasea cea mai bună.
Firu-n clară apă
ți-l aștern,
Mama
strînge frunze pentru viermi.
Firul tău prin mîini
iar îmi aleargă,
Pentru pace,
pentru țara-ntreagă !

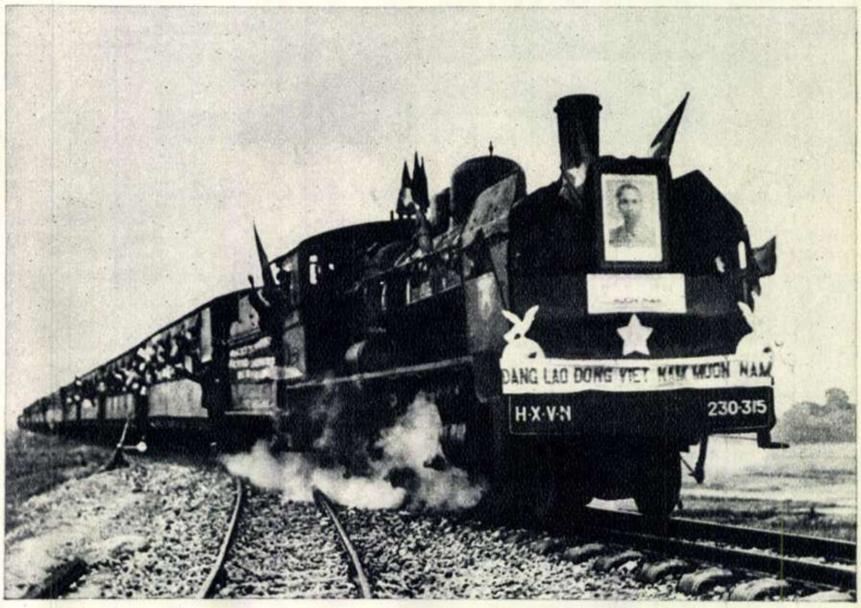

Jos: constructorii liniei ferate Hanoi-Munankwan salută cu entuziasm fixarea ultimelor traverse ale drumului-de-fier care leagă capitala țării de China populară. Sus: primul tren vietnamez se îndreaptă spre frontiera R. P. Chineze.

Cuvîntul poetului

de To HÎU

Poporul
e marea,
Iar arta —
o barcă
Ce dîrză
spre zare
Prin valuri
aleargă.
Departe-i
pămîntul,
Dar barca-i
în larg,
Munca
e vîntul,
Partidul —
catarg.

În romînește de
Tiberiu UTAN

DESTEPTĂTORUL LUI ARVIE

de Harry LAWSON
(scriitor australian)

Ilustrații de A. JIQUIDE

Acum cîțiva ani, a apărut într-un ziar știrea că, într-o dimineață ploioasă, la ora patru, un agent de poliție a descoperit un băiețaș adormit pe treptele fabricii „Frații Grinder". L-a trezit și l-a întrebat ce-i cu el.

Băiatul a spus că lucrează acolo și că i-a fost teamă să nu întîrzie; începea lucrul la șase și s-a mirat mult auzind că e abia patru.

Copilul i-a mai spus că se deșteptase din somn de cu noapte, dar a crezut că e tîrziu. N-a voit să-și trezească mama și s-o întrebe pe ea cît e ceasul; știa că spălase multe rufe în ajun. La ceas, nu s-a uitat, pentru că nu aveau. Numele băiatului era Arvie Aspinall și locuia în ulicioara Jones. Tatăl îi murise.

Cîteva zile mai tîrziu, același ziar publica o veste bună în legătură cu acea emoționantă întîmplare relatată într-un număr anterior. Și anume că o doamnă binevoitoare din „lumea bună" lansase o listă de subscripție printre cunoștințele sale, pentru a cumpăra un ceas deșteptător băiețașului găsit adormit la poarta fabricii fraților Grinder.

Emoționanta întîmplare a fost apoi exploatată într-un alt articol, care nu lăsa nici o îndoială asupra faptului că binevoitoarea doamnă din „lumea bună" nu era altcineva decît o fermecătoare fiică a familiei Grinder...

★

Era seara, tîrziu, în ultima zi a sărbătorilor de paște, în timpul cărora Arvie Aspinall zăcuse în pat, avînd o răceală gravă. Mai avea încă, după cum spunea, „o înecăciune în gît". Să tot fi fost ora nouă; pe ulicioara Jones, vînzoleala era în toi.

— Mi-e mai bine, mamă, mă simt mult mai bine —spunea Arvie. Zahărul cu oțet topește flegma și tusea asta rea iese din mine.

Tuși cu atîta violență timp de cîteva minute, că nu mai putea nici să răsufle. Cînd fu iarăși în stare să vorbească, zise:

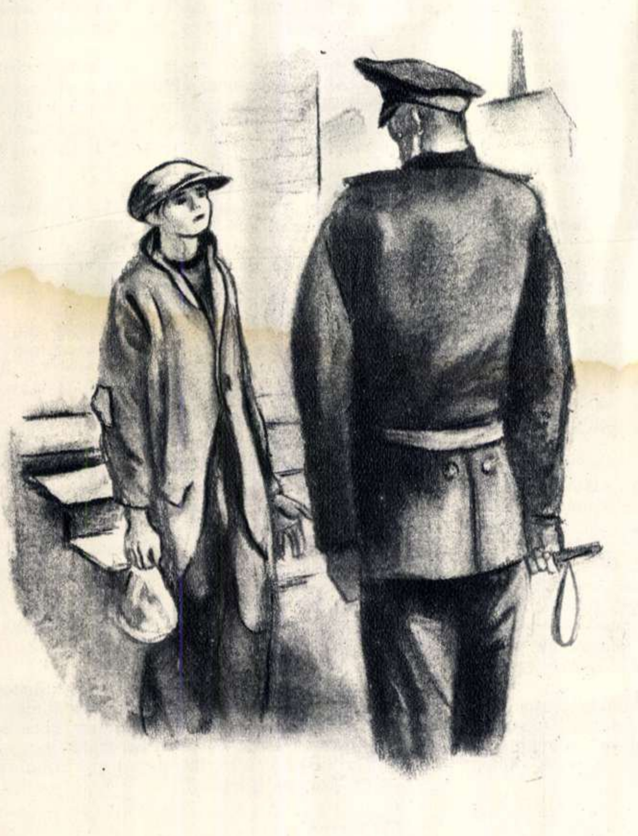

— Mi-o fi mai bine sau mai rău, mîine tot trebuie să merg la lucru. Dă-mi ceasul, mamă.

— Eu îți spun să nu te duci! Ai să mori.

— De ce să mai vorbim degeaba, mamă; nu se poate nici așa să murim de foame. Și ia gîndește-te: dacă-mi ia altcineva locul? Dă-mi ceasul să-l întorc, mamă.

— O să trimit, pe unul din copii să spună că ești bolnav. Cu siguranță că or să te lase o zi sau două.

— Pe dracu'! Ei nu vor să aștepte. Îi cunosc doar. Ce le pasă directorilor că eu sînt bolnav? Nu-i nimic, mamă, eu o să fiu mai tare decît ei toți. Dă-mi ceasul, mamă!

Ea îi dădu ceasul și băiatul privi soneria.

— E ceva stricat la clopoțel, murmură el. N-a mers bine nici în ultimele două nopți, înainte de sărbători; totuși, să încercăm. Am să-l pun să sune la cinci, ca să am timp să mă îmbrac și să ajung acolo devreme. Ce păcat că fabrica nu-i mai aproape!

Tăcu, citind în gînd cele cîteva cuvinte gravate în jurul cadranului:

„Devreme culcat și devreme sculat,
Vei fi sănătos, înțelept și bogat".

Citise adesea versurile acestea și-i plăceau mult ritmul și rima lor. Le repetase în minte de nenumărate ori, fără să se gîndească la ce voiau să spună sau la filozofia ce o cuprindeau. Niciodată nu s-ar fi îndoit de ceva tipărit și cuvintele acelea erau mai mult decît tipărite: gravate. Citi din nou și cu multă băgare de seamă fraza, apoi o citi cu glas tare, a doua oară.

— Mamă — spuse el pe neașteptate. Eu cred că spune minciuni. Lăsă ceasul pe policioară, se ghemui în micul său culcuș de pe canapea și suflă în lumînare.

Arvie părea că doarme. Mama lui nu dormea însă; se gîndea la nenorocirile ei. La bărbatu-său, adus mort acasă de la lucru, într-o dimineață; la fiul ei cel mai mare, care cînd nu era la pușcărie venea doar să-i stea pe cap; la al doilea fiu, care-și făcuse cuibul în alt oraș și nu mai voia să știe de ea; la următorul — bietul Arvie — mic și plăpînd, care lupta bărbătește să-i vină în ajutor și își prăpădea anii lui fragezi la „Frații Grinder", în loc să se ducă la școală... Se gîndea la cei cinci copii mai mici, sărăcuții, care dormeau în odaia de alături, la viața ei grea — freca dușumele de la cinci și jumătate dimineața pînă la opt și apoi începea munca ei obișnuită, spălatul rufelor! — la faptul că era nevoită să-și crească copiii într-o atmosferă de promiscuitate, pentru că nu avea mijloace să se mute într-o casă pentru care ar fi trebuit să plătească o chirie mai mare; se gîndi mai ales la chirie...

Arvie începu să murmure în somn.

— Nu poți adormi, Arvie? — întrebă ea. Te doare gîtul? Vrei să-ți dau ceva?

— Vreau să dorm — murmură el, toropit de somn — dar mi se pare că acum, acum, trebuie, trebuie...

— Ce trebuie, Arvie? — întrebă ea, alarmată, temîndu-se că băiatul a început să aiureze.

— Trebuie să sune ceasul...

Vorbea ca din somn.

Mama se sculă încet și potrivi deșteptătorul ca să sune cu două ore mai tîrziu. „Las' să se odihnească", șopti ea pentru sine.

Deodată, Arvie se ridică în capul oaselor, drept ca o lumînare, și spuse repede:

— Mamă! Am crezut că a sunat ceasul! Apoi, fără să aștepte un răspuns, se culcă tot atît de iute și adormi.

Ploaia încetase; deasupra caselor sărăcăcioase, ca și deasupra vilelor, se boltea cerul spuzit de stele; dar din cocioaba de pe ulicioara Jones, se putea vedea prea puțin din bolta cerească. În vila Grinder, cu terasele ei scăldate în lumina lunii și grădinile înflorite ce se lăsau, într-o pantă dulce, spre apă, cu ferestrele ei luminate pentru balul de paște și cu saloanele înțesate de lume selectă, una din fermecătoarele și minunatele domnișoare Grinder mișca pînă la lacrimi pe obișnuiții casei și întreaga societate aleasă, cu o povestire emoționantă despre un mic măturător de stradă.

Sau era, cu adevărat, ceva stricat la deșteptător, sau doamna Aspinall nu-l potrivise bine, fapt este că soneria zbîrnîi pe neașteptate în puterea nopții. Femeia se deșteptă cu un zvîcnet de teamă și rămase liniștită, așteptînd să-l audă pe Arvie sculîndu-se; dar el nu făcu nici o mișcare. Mama își întoarse fața galbenă și speriată înspre canapeaua pe care zăcea copilul — lumina felinarului singuratic de pe ulicioară cădea pe caldarîm și pătrundea jos, prin fereastră — dar văzu că el nu se mișcase.

De ce nu-l trezise ceasul? Dormea întotdeauna atît de ușor!

— Arvie! — îl strigă mama. Nici un răspuns. Arvie! — rosti ea din nou, cu un glas în care o pornire ciudată de dojană se amesteca cu tremurul groazei.

Arvie tot nu răspunse.

— Vai de mine! — gemu mama.

Se sculă și se apropie de canapea. Arvie, culcat pe spate, ținea brațele încrucișate pe piept — așa dormea el de obicei — dar ochii îi erau mari deschiși și ațintiți în sus — ca și cînd voia să străbată cu privirea prin tavan și acoperiș, pînă la locul unde ar fi trebuit să fie dumnezeu.

Arvie era mort.

— Doamne! Doamne, dumnezeule! — răcni mama.

O VIZITĂ DE CONDOLEANȚE

— Aici stă Arvie, mătușă?

— De ce mă întrebi?

— Ei, asta-i! Nu poți să răspunzi cînd te-ntreb frumos?

— Cum îndrăznești să-mi vorbești așa, derbedeule? Ia șterge-o, că de nu, chem poliția.

— Fi-ți-ar poliția de rîs să-ți fie! Crezi că mi-e frică de ea? Cît ai zice „pește" pot s-aduc o bandă de băieți să dărîme șandramaua asta veche peste tine, vacă bătrînă! Te-am întrebat doar dacă Arvie stă aici! Sfinte Sisoe! Nu mai poate omul să întrebe ceva.

— Ce vrei cu Arvie? Îl cunoști?

— Na-ți-o bună! Nu lucrează la frații Grinder? Eu am trecut pe-aici numai ca să-i fac un bine, dar acum îmi pare rău că am mai trecut, să fiu al naibii dacă nu-mi pare rău, ca să mă iei dumneata la vale și să-mi vîri pumnul în gură.

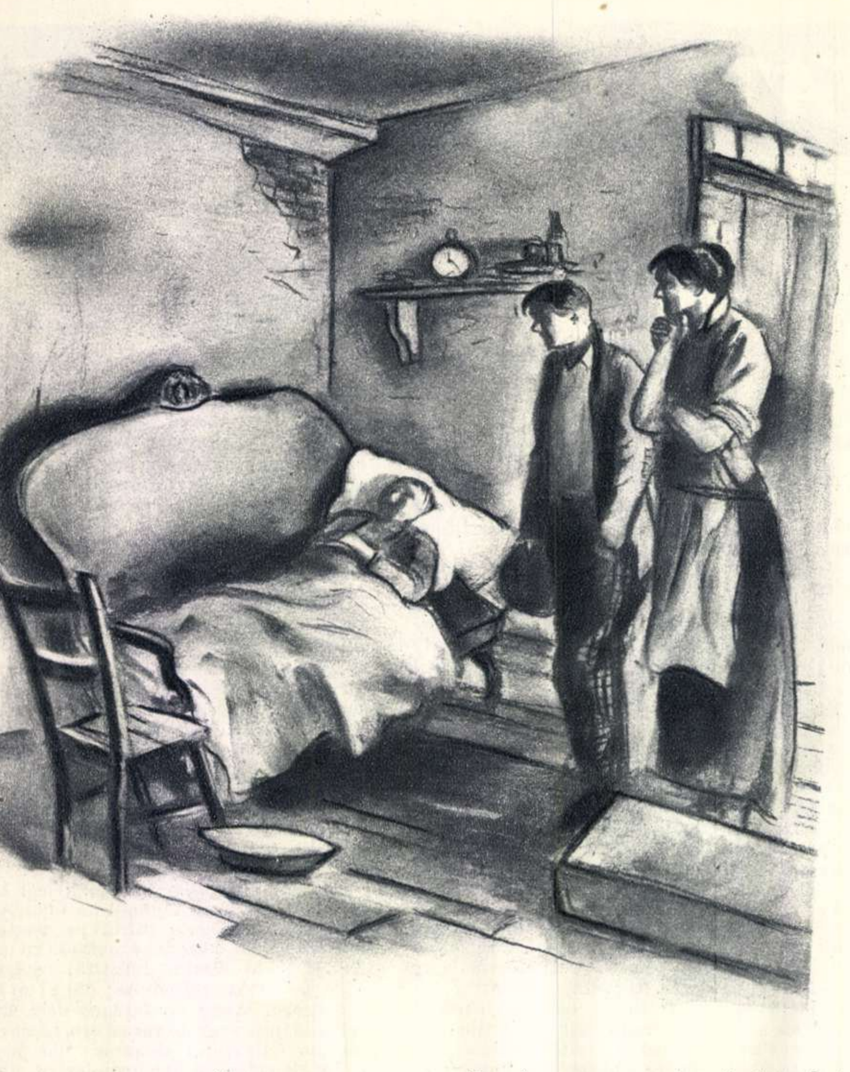

Aici, copilul făcu o pauză.

— Vreau să-i spun lui Arvie că dacă nu vine mîine la lucru, o să-i ia altul locul. Eu nu pot să văd cum un băiat ia locul altuia şi să tac din gură. Dar ce e cu Arvie? E bolnav?

— Arvie a murit!

— Cristoase!!

Iarăşi o pauză.

— Doamne sfinte! Ce tot îndrugi? Spune-i lui Arvie că Bill Anderson vrea să-l vadă!

— Of, doamne! N-aveam şi aşa destule necazuri? Trebuia să mai vină să mă bată la cap un neisprăvit ca tine! Pentru numele lui dumnezeu, pleacă şi lasă-mă în pace! Ţi-am spus adevărul; bietul fiu-meu a murit de gripă astănoapte.

— Nu se poate!

Tînărul şi zdrenţărosul pierde-vară fluieră lung, aruncă o privire în susul şi-n josul ulicioarei Jones, scuipă puţin zeamă de tutun şi zise:

— Doamne, iartă-mă! Iartă-mă şi mata, mătuşică. Nu-mi venea să cred. De unde puteam să ştiu că nu rîzi de mine? Pot să-l văd?

Coborî după ea, pe o scară mică, în spirală, căutînd să se arate nepăsător, dar cînd intră în odaie îşi scoase pălăria.

Aruncă o ochire în jur, părînd că ia seama la semnele de sărăcie — atît de obişnuite în lumea lui — apoi îşi îndreptă privirea spre canapeaua unde zăcea trupul lui Arvie cu coşciugul sărăcăcios alături.

Cînd mama descoperi faţa galbenă şi suptă a copilului mort, Bill veni lîngă canapea. Îşi scoase încet mîna dreaptă din buzunar şi atinse cu palma fruntea rece ca gheaţa a lui Arvie.

— Bietul băiat! — şopti Bill mai mult pentru sine.

Apoi, parcă ruşinîndu-se de slăbiciunea lui, întrebă:

— Nu i s-a făcut autopsie, nu-i aşa?

— Nu, răspunse mama; l-a văzut un doctor cu o zi înainte şi nu i s-a mai făcut autopsie.

— Am bănuit eu că nu i s-a făcut — spuse Bill — pentru că pe un om care a fost „autopsat“ parcă l-a bătut cineva. Tata, cînd a murit, arăta destul de bine la faţă — parcă se odihnea — dar după ce l-au tăiat, parcă-l pisase cineva cu maiul. De aceea, am ştiut. Cîţi ani avea Arvie?

— Unsprezece.

— Eu am doisprezece; merg pe treisprezece. Tatăl lui Arvie a murit, nu-i aşa?

— Da.

— La fel şi al meu. A murit la lucru, după cîte ştiu?

— Da!

— La fel şi al meu. Arvie mi-a spus că taică-său a murit de boală de inimă!

— Da!

— La fel şi al meu; ce potrivire! Dumneata faci curăţenie prin birouri şi speli rufe, nu-i aşa?

— Da!

— La fel şi mama. E greu nu-i aşa, să-ţi cîştigi o pîine pe vremurile astea?

— Of, doamne! Mă scol de obicei la cinci şi jumătate, ca să fac curăţenie în cîteva birouri şi, după ce am terminat, trebuie să încep munca mea obişnuită: spălatul rufelor. Şi tot nu-mi ajunge să trăiesc.

— La fel şi mama. Cred că te-a durut rău cînd bărbatul dumitale a fost adus acasă?

— Of, doamne! N-am să uit pîn-oi muri. Bietul bărbatu-meu, fusese şomer mai multe săptămîni şi găsise de lucru numai cu două zile înainte de moarte. Cred că şi pentru mama ta a fost o durere mare!

— Mai e vorbă! Unul din oamenii care l-au adus pe tata acasă a spus: „Ţi-a murit bărbatul, femeie; a căzut jos, aşa, deodată“ şi mama a spus: „doamne dumnezeule!“. Atît a spus şi a leşinat.

— Săraca de ea! Săraca de ea! Şi acum s-a dus şi Arvie al meu. Ce-o să mă fac eu şi copiii mei? Ce-o să mă fac? Ce-o să mă fac? Doamne! Mai bine muream...

— Nu te mai necăji, mătuşică — spuse Bill. S-a dus, s-a dus, n-ai ce să-i faci. Apoi, se uită iar la Arvie.

— Ar fi trebuit să încerci cu untură de peşte — zise Bill.

— Nu. Avea nevoie de odihnă şi de hrană multă şi bună.

— Nu prea era voinic.

— Nu, nu era, bietul băiat.

— Aşa am zis şi eu. S-au purtat rău cu el ăia de la „Fraţii Grinder“. Nu l-au lăsat să înveţe nimic; l-au ţinut tot timpul la aceeaşi muncă şi el n-avea destul curaj să ceară patronului o mărire de salariu, de teamă să nu-l dea afară. Nu putea să se bată cu băieţii şi ei îl necăjeau; îl aşteptau afară din atelier ca să-i facă vreo poznă! Să fi îndrăznit cu mine aşa ceva, ehei! El nu putea să se bată, pentru că nu era voinic. Pe mine nu mă necăjesc băieţii, că eu sînt voinic, ridic şi o stîncă; dar Arvie ce era de vină, bietul băiat, dacă nu putea? Cred însă că, dacă n-avea putere, avea în schimb mult curaj. Bill se uită la trupul neînsufleţit cu o privire părintească şi mîngîietoare.

— Of, doamne! — strigă mama. Să fi ştiut ce are să se întîmple, m-aş fi lăsat mai bine să mor de foame, decît să mi trimit copilul meu, săracul, la asemenea chin! El nu mi s-a plîns niciodată! Ce inimos a fost, bietul băieţaş! Niciodată nu mi s-a plîns! Săracul Arvie, mititelul de el! Sărăcuţul de Arvie!

— Nu ţi-a spus niciodată că-l necăjesc băieţii?

— Nu, nici o vorbă.

— Ei, las-o! Nu mai spune! Sau poate nu voia să ştii că el nu se poate apăra. Dar de ce? Că doar nu era vina lui! Cum ştii, mătuşică, nu era voinic...

O gravură veche, atîrnată deasupra patului, îi atrase luarea aminte: o examină cîtva timp cu interes.

— Avem şi noi acasă un tablou la fel. Mai demult, am stat pe ulicioara Jones — în casa aia de colo. Îţi place ulicioara Jones ?

— Nu-mi place de loc. Nu-mi place să-mi cresc copiii pe o stradă unde sînt atîtea localuri deochiate; dar n-am mijloace ca să mă mut în altă parte şi să plătesc o chirie mai mare.

— Da, sînt multe tripouri şi cîrciumi pe aici. Numai că, adăugă el gînditor — de astea ai să găseşti peste tot. Şi apoi, să ştii, copiii se dezgheaţă şi învaţă multe lucruri pe o ulicioară ca asta — n-o să le prindă rău mai tîrziu; nu e bine să fie „fraieri“, dacă vor să izbutească în viaţa de oraş. La Sidney, n-ai fost niciodată, nu-i aşa?

— Nu. Noi am venit de la ţară, acum cinci ani. Bietul bărbatu-meu credea că o să cîştige mai mult la oraş. Eu am fost crescută la ţară.

— Am bănuit eu. Of, că proşti mai sînt oamenii. Eu tocmai că mă gîndesc să plec la ţară cît de curînd. Unde-l îngroapă?

— La Rockwood, mîine!

— N-am să pot veni. Sînt la lucru. Îl îngroapă primăria?

— Da.

Bill se uită la mort cu mai mult respect.

— Pot să fac ceva pentru dumneata? Spune-mi, nu te sfii!

— Nu. În orice caz, îţi mulţumesc mult.

— Acum trebuie să plec... Îţi mulţumesc şi eu că m-ai poftit înăuntru.

— N-ai pentru ce, băiatule. Bagă de seamă la treaptă!

— E ruptă, am văzut. Am să aduc într-o seară o bucată de scîndură şi am să ţi-o dreg, dacă vrei — eu învăţ tîmplăria; aproape că ştiu să fac şi o uşă. Ştii ce? Am să o trimit aici astă-seară, pe maică-mea, ca să-l îmbrace pe Arvie şi să-ţi dea o mînă de ajutor!

— Nu, mulţumesc. Cred că mama ta are destulă treabă şi destule necazuri; o să fac singură ce e de făcut!

— Ba eu tot am s-o trimit; e cam repezită ea, dar are inimă bună. Rămîi cu bine, doamnă!

— Mergi sănătos, băiatule!

La uşă, Bill se opri şi spuse:

— Îmi pare tare rău că a murit. Pe cinstea mea, că-mi pare rău! Cu bine şi îţi mulţumesc.

În capul scării, şedea un băieţaş care se uita speriat la Bill, cu ochii lui mari, înotînd în lacrimi. Bill îl mîngîie pe cap şi-l îmboldi:

— Sus fruntea, piciule!

S-a născut O NOUĂ FORŢĂ

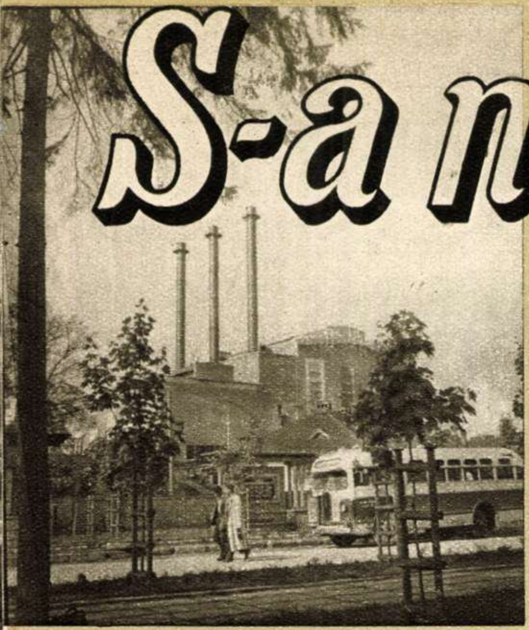

Fotoreportaj de la termocentrala electrică nr. 2 din Hunedoara

de Cornel **BOZBICI** şi Andrei **LOVINESCU**

Un om îşi mai aminteşte de această întîmplare. La drept vorbind, ea este taina lui şi n-a povestit-o decît cîtorva prieteni, care de mult nu mai sînt în acest oraş. Eu n-aş relata-o, de nu mi-ar fi dat consimţămîntul.

— Un singur lucru să nu aminteşti — m-a rugat dînsul — numele adresantului. Ştii, poşta e secretă...

După cum bănuiţi şi dumneavoastră acum, e vorba de o scrisoare. Într-adevăr, asta e.

Într-o zi de iunie, acum doi ani, la oficiul poştal Hunedoara, a sosit un plic roz adresat tovarăşei Maria... Omul nostru, angajat de cîteva zile factor poştal, îl primi cu corespondenţa şi-l vîrî în geanta voluminoasă, printre alte plicuri roze şi albastre. Factorul e om practic. Rînduieşte plicurile pe străzi, pe numere de casă, şi cînd toate sînt aranjate, o porneşte la drum. Aşa a făcut şi dînsul. După ce a colindat o bună parte din zi împărţind scrisorile, la amiaz'

Dacă ai să întrebi cine sînt cei care au făurit acest uriaş izvor de energie electrică, ţi se va răspunde scurt şi clar: tinerii! Printre inimoşii care şi-au făcut o pasiune din muncă este şi utemistul Ilie Constantin, cel mai tînăr şi unul din excelenţii montatori ai termocentralei.

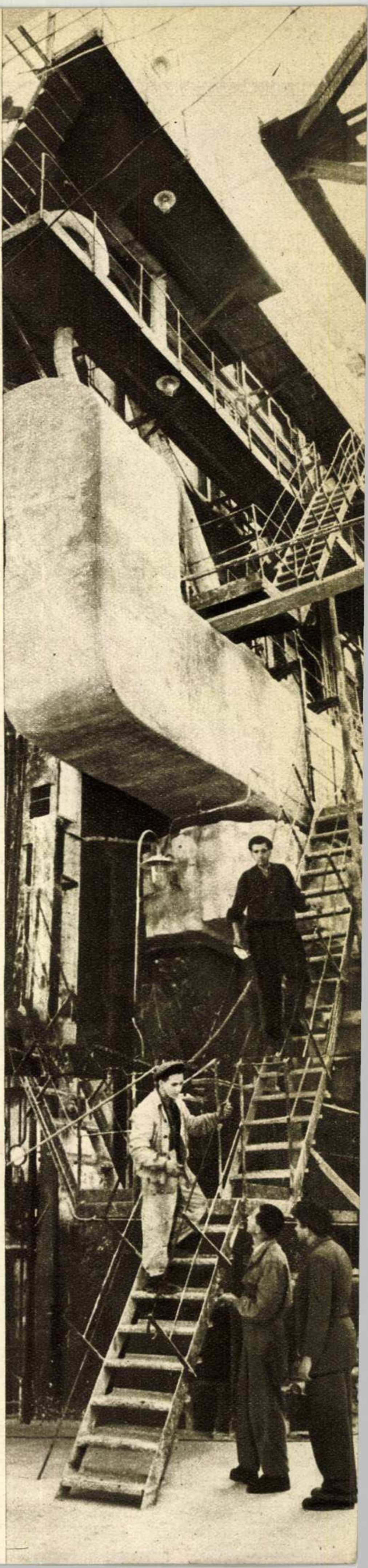

Scări, nesfîrşite scări urcă şi se încolăcesc în jurul cazanului înalt.
În pîntecul acestui colos de metal, se petrec complicate procese chimice. Dar transformările care au loc, cît şi controlul funcţionării cazanului se fac automat. Aparatele de precizie semnalează cea mai slabă anomalie. În fotografia noastră, se poate vedea o parte a cazanului nr. 1.

* * *

numai plicul cel roz al tovarășei Maria... stătea stingher în geanta mare, împrăștiind un suav parfum de zambile. Omul nostru îl luă, se mai uită încă o dată la stradă („...Tudor Vladimirescu"...) și se înveseli ghicind că e vorba de încă o scrisoare de iubire. Și porni în căutarea străzii.

Pînă aici, totul s-a desfășurat în liniște, ca în orice zi cînd un factor poștal împarte misive. Dar, după două ceasuri, în care poștașul întrebase ba pe unul, ba pe altul, unde se găsește strada Tudor Vladimirescu, plicul se afla tot în geantă. Căci cei întrebați sau ridicau din umeri, dîndu-i să înțeleagă că nu știu, sau îl îndrumau într-un loc unde nu se afla nimic. De unde să știe bietul nostru factor poștal, proaspăt angajat, că de fapt strada aceasta nu mai există de mult. Amărît, către seară se întoarse la oficiu. Și, într-o clipă de necaz, scrise expeditorului, pe banii săi, următoarea scrisoare:

„Dragă Vasile,

Aici la noi aflã că sînt peste o mie cinci sute de femei cu numele de Maria. În raza mea, am întîlnit vreo două-trei sute. Iar strada dumitale, dragul meu, nu mai este. Acolo e clădirea termocentralei noastre. Deci, adresantul se află și nu se află. Cine știe!..."

A semnat-o, a pus-o în plic. N-a primit nici un răspuns... Și, rîzînd, mi-a spus încheindu-și povestirea:

— Asta e prima scrisoare de dragoste venită pe adresa termocentralei...

★

N-aș putea jura că faptele de mai sus s-au întîmplat întocmai. Un lucru e însă adevărat: în acele zile cînd plicul parfumat umbla buimac în geanta factorului poștal, se lucra de zor la uriașa termocentrală din Hunedoara... Și tot atunci a sosit aici cel mai tînăr constructor. El a coborît din tren într-o dimineață de vară. Nu știa încotro s-o apuce. Totul i se părea fantastic de măreț. La dreapta, în lumina lăptoasă a aurorii, furnalele proiectau pe cer explozii de lumină sau aruncau în văzduh trombe de fum dens și negru. La stînga, printre cețurile coborîte în pripă, se zăreau construcțiile noului oraș, nenumărate blocuri și case în roșu sau în curs de construire.

Sta pe peronul gării, neștiind încotro s-o apuce.

— Hei, tu, unde mergi?

— La furnalul șase...

Omul care îl întrebase se și pierdu în mulțimea călătorilor. Măcar dacă i-ar fi arătat pe unde s-o ia spre combinat. Dar de ce îi spusese că merge la furnal? Fără să vrea, bineînțeles. Era numai o dorință...

La întreprindere, i-au cercetat actele. Era absolvent al Școlii medii metalurgice din Pitești. I-au spus:

—Dumneata, tovarășe Ilie Constantin, ai să lucrezi la sectorul termomecanic, la montajul turbosuflantei...

„Ei, și-a zis în sine Ilie, nu m-au repartizat la furnal... Era o leacă necăjit. Fie și turbosuflantă, dacă nu se poate alt fel!..."

Turbosuflanta l-a situat pe Ilie Constantin între doi poli de atracție: furnalul și termocentrala, amîndouă lucrări de proporții grandioase în construcție. De privea la dreapta, vedea furnalul, de se uita la stînga, termocentrala.

Ilie Constantin a optat pentru termocentrală. La Reșița, trimis de către întreprindere, s-a specializat în montajul turbinelor. Și așa la 21 de ani, tînărul acesta despre care, zărindu-l pe stradă, ai crede că abia a pășit pe drumul cunoașterii meseriei, a început să monteze turbina unei colosale termocentrale. Cine crede că aceasta e o bagatelă, să încerce! Cel mai tînăr montator al termocentralei însă a reușit!

★

Doicești, Ovidiu II, Sîngeorgiu de Pădure, Comănești... În fiecare an ziarele aduc știri despre punerea în funcțiune a noi termocentrale. Planul de electrificare a Republicii prinde viață. Aceasta înseamnă că noi întreprinderi au prins viață, că în mii de sate luminate altădată în nopți numai de lună, ard milioane de becuri, mii de aparate de radio cîntă. Și iată că acum un nou colos al energiei electrice s-a născut: termocentrala de la Hunedoara.

Tot ce vezi aici e automat, expresie a ultimului cuvînt al științei. Oamenii doar supraveghează. Privit de pe acoperișul cazanului nr. 1 (care a intrat în funcțiune) un om care stă la picioarele lui aduce cu dimensiunile unei păpuși ce s-ar agita pe bulevard. În acest cazan, înalt cît un bloc cu 3-4 etaje, au loc complicate procese fizice și chimice, care trebuie controlate în fiecare clipă. De nu, înseamnă că te lași pradă unei mașini drăcești ce în orice clipă îți poate sări în spate. Căci numai cantitatea de apă care intră în acest agregat e egală cu debitul unui rîu de munte.

Și, totuși, cît calm pe platforma agregatului! Ochi și organe sensibile controlează tot ce se petrece în acest colos de metal. O fată firavă, îmbrăcată într-o rochiță de stambă, urmărește acele diverselor aparate de pe tabloul automat al cazanului. E termotehniciana de serviciu Lupu Maria. În celălalt schimb, va intra tot o fată: Istrate Maria.

Ce destin ciudat au colosii de metal care poartă în pîntec o nemaipomenită energie! Să fie stăpîniți de ființe plăpînde!...

Intîi a lucrat la furnalul 6, apoi la marele aglomerator al combinatului siderurgic. Acum, Grigore Nicolae este unul dintre cei mai buni sudori ai termocentralei.

Centrala operativă. De aici, se dirijează toate comenzile de anclanșări și declanșări electrice. In fotografie, șeful de tură Viorel Topliceanu.

Clipele de încordare ale începutului... Fotoreporterul a surprins un grup de ingineri și muncitori în timpul unui control al primului cazan, care tocmai intrase în funcțiune.

Pascu Tiberiu, șef de tură la centrala operativă, verifică conexiunile de circuit secundare.

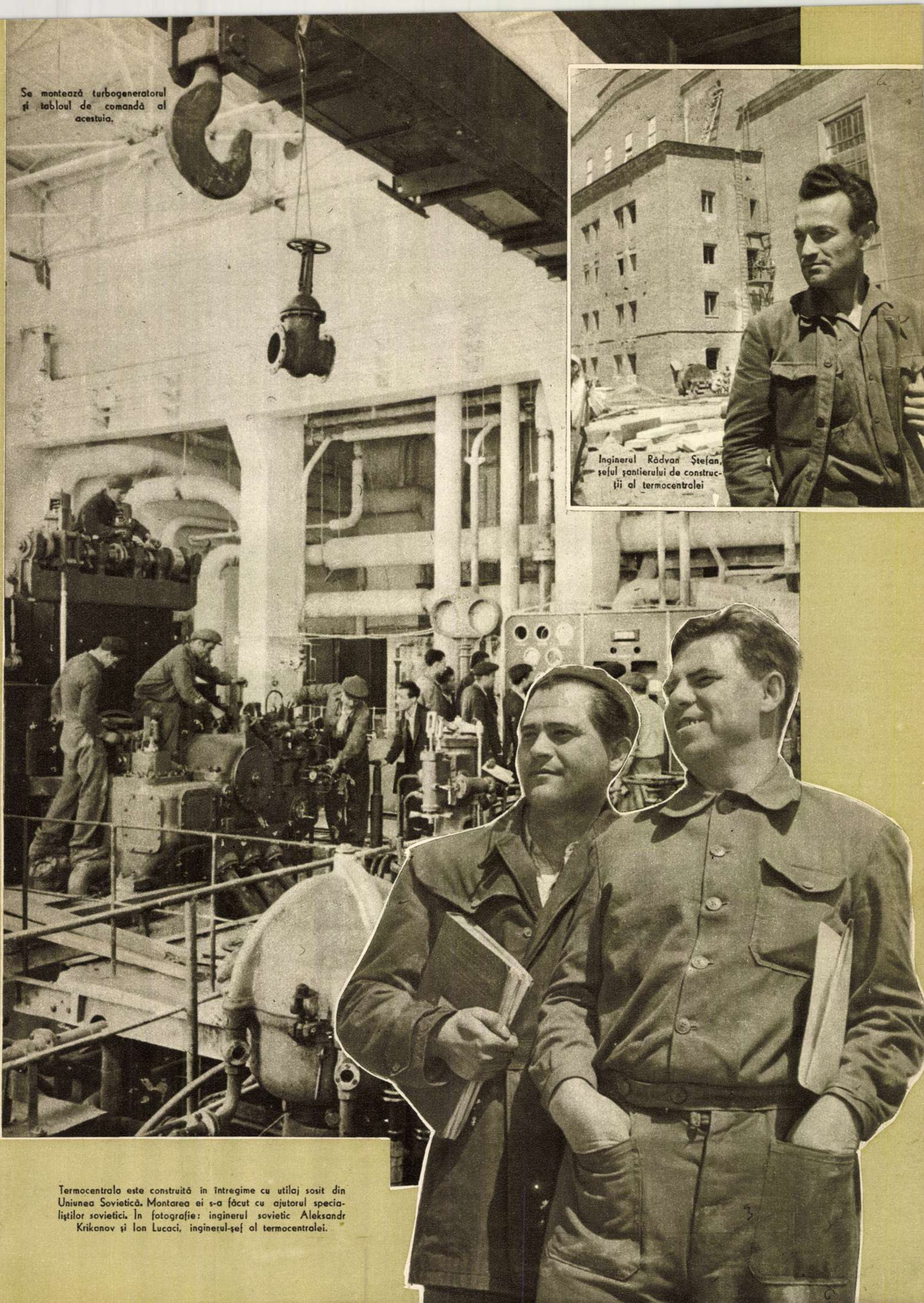

Se montează turbogeneratorul și tabloul de comandă al acestuia.

Inginerul Rădvan Ștefan, șeful șantierului de construcții al termocentralei

Termocentrala este construită în întregime cu utilaj sosit din Uniunea Sovietică. Montarea ei s-a făcut cu ajutorul specialiștilor sovietici. În fotografie: inginerul sovietic Aleksandr Krikanov și Ion Lucaci, inginerul-șef al termocentralei.

Măreaţa construcţie a fost realizată cu ajutorul tehnicii sovietice. In perioada montajului, o dată cu maşinile, au sosit din Uniunea Sovietică numeroşi specialişti. In fotografie: inginerul sovietic N. I. Komarov (al doilea din dreapta) dă îndrumări inginerilor romîni care au preluat exploatarea cazanelor termocentralei.

☆

Aici este hala turbogeneratoarelor. Oamenii care fac ultimele instalaţii par niste pitici în comparaţie cu colosalele agregate.

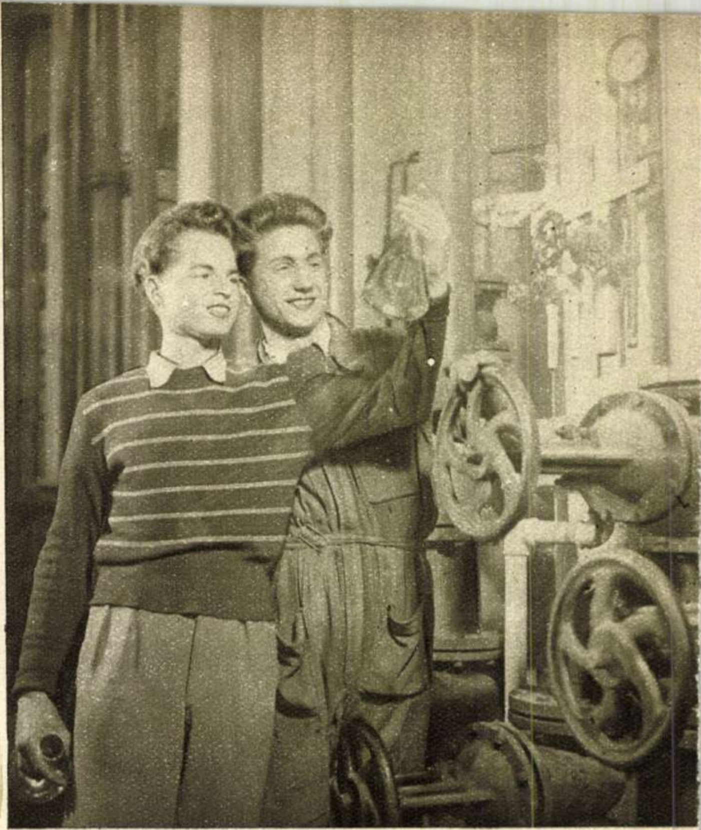

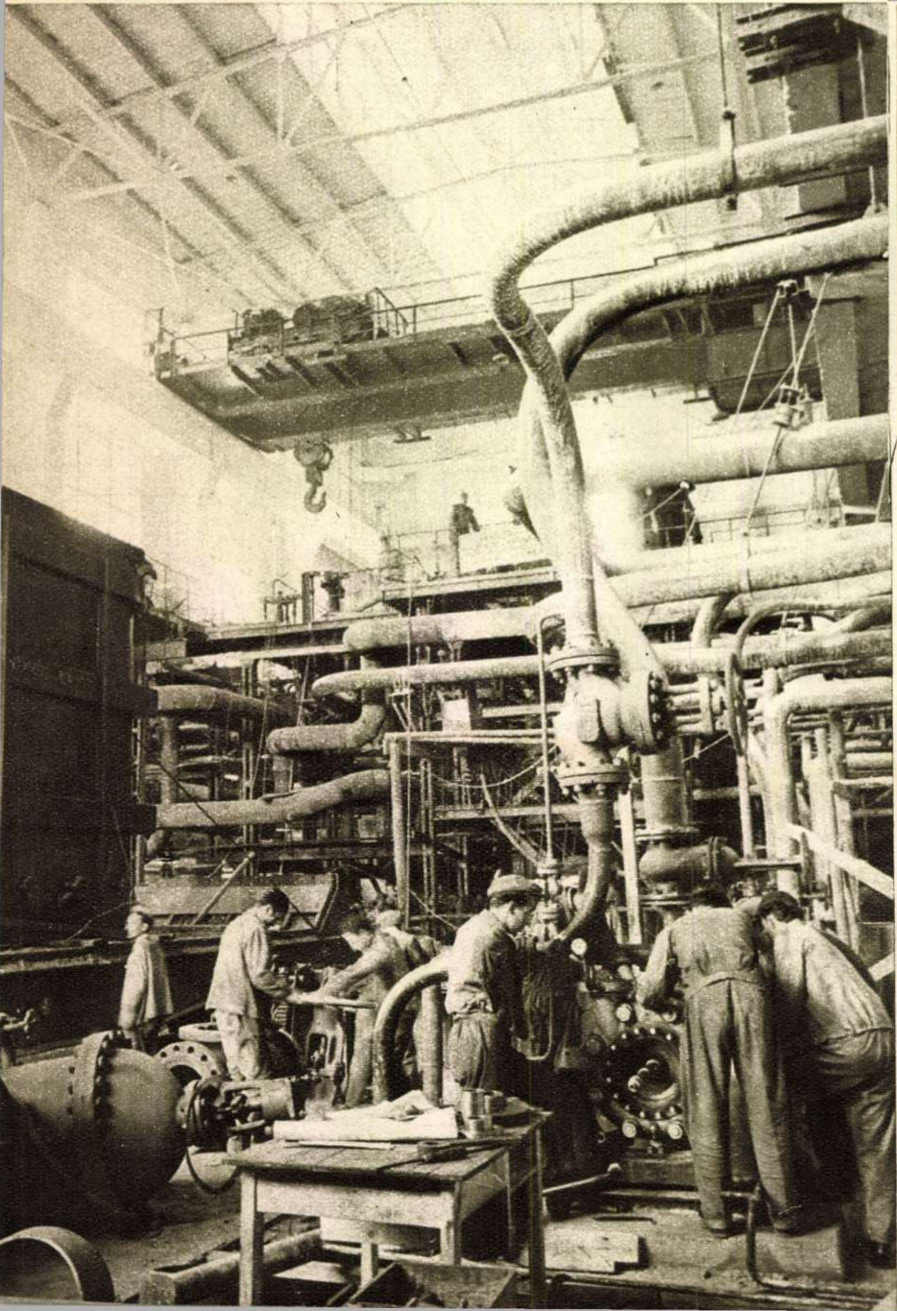

Apa folosită de termocentrală trebuie să fie pură. Pentru purificarea ei, există instalaţii speciale şi se fac minuţioase analize de laborator.

☆

Bătrîna cetate a Huniazilor, cuprinsă de amurg, este martora tuturor transformărilor din Hunedoara.

HAI LA DRUM, TOVARĂȘE CITITOR!

— reportaj —

de Maria ARSENE

Fotografii de S. ȘTEINER

Ești prea ocupat în cetatea Bucureștiului, în vreun oraș sau colț din țară. Ai socotit că duminica — sau oricare altă zi din săptămînă ce-ți este liberă — s-o folosești hoinărind la drum. Cu trenul sau pe jos. Și nu ți-ai realizat această dorință. Din comoditate sau pentru că ai avut alte preocupări, ori fiindcă nu te-ai hotărît din vreme...

Nu mă interesează motivul. Iată: eu îți propun să facem împreună o călătorie de cîteva zile — nu te speria! — comprimată numai într-o jumătate oră de lectură.

O călătorie pe care s-o începem chiar acum. Ne urcăm în primul tren care pleacă din Gara de Nord și vom coborî... Vom coborî... Unde o să ne placă.

De acord? Atunci, așază-te cît mai comod pe scaun, în pat ori pe canapea, și prinde în mîini marginile paginii de revistă...

★

Sînt orele trei după-amiază. Personalul de Petroșița pornește chiar în clipa aceasta... E cald, foarte cald, în vagonul de clasa a III-a. Copilul din brațele femeii ce-ți este vecină de bancă plînge răzgîiat și zvîrle cu picioarele... Călătorul pe care-l ai în față — un mustăcios gras și cu pipă — și-a întins fără modestie picioarele și-ți înfășoară capul într-un turban albăstrui de fum...

Ghergani... Nucet... Cazaci...

În compartiment, e încă cald, dar, prin fereastra deschisă, aerul îți bate răcoros obrajii... De undeva, dintr-un vagon din urmă, răzbate o melodie limpede de muzicuță. Zîmbești și fără să-ți dai seama o acompaniezi. Întîi în gînd, apoi cu glas tare, pe ritmul sacadat al roților.

Nu te mai desprinzi de la fereastră.

În fund spre dreapta, încep să se profileze munții. În vagon, s-a făcut frig de-a binelea.

Pune-ți haina, tovarășe cititor. Coborîm!

Sîntem în Tîrgoviște. N-o să întîrziem mult în vechea și cea de-a doua capitală a țării muntenești, deși tare mult aș avea poftă să-ți arăt și să-ți vorbesc despre ruinele reședinței domnești cu turnul lui Țepeș și noile clădiri de folos obștesc ridicate în anii puterii populare.

O să ne urcăm într-o mașină — sînt destule care circulă în interes de serviciu — și vom cere să ne lase unde ne va place. Sus!

După un sfert de oră, sîntem în comuna Văcărești. Trecem prin dreptul unui parc, a cărui intrare...

Oprim? Să vedem doară ce-i pe-acolo și de nu ne-o place... Pe-aci ni-e drumul!

În locul unde ne-am oprit, se află sediul gospodăriei colective.

Nu, tovarășe cititor! Din capul locului vreau să-ți spun că nu mi-e în intenție să-ți fac o prelegere despre oricare din subiectele multiple și variate ale agriculturii; nu te-am adus de la București pînă aci, prin cele o sută douăzeci de rînduri de litere de plumb, ca să mă erijez într-un tehnician de cîmp, obligîndu-te să înghiți un sac de cunoștințe și considerații agrozootehnice, pe care le știai înainte de a te fi invitat să mă-nsoțești.

Aș vrea doar să-ți arăt oamenii. Oameni și faptele lor. De acum și mai de mult. Bineînțeles, dacă n-ai nimic împotrivă. Cum? Perfect!

Așadar...

★

Ai observat, tovarășe cititor, că, de la Tîrgoviște la gospodăria colectivă din Văcărești, șoseaua foarfecă lacomă 12 kilometri printre lanuri de grîu și orz — la ora cînd scriu aceste rînduri, miriște, dar cînd noi am trecut, încă lanuri — întinzîndu-și spinarea albă de piatră sfărîmată, pînă în inima comunei.

Casele proaspăt văruite clipesc la soare din ochii ferestrelor, înșirîndu-se pe firul singurei ulițe, lungă de șase kilometri. Sînt aci, laolaltă și în bună devălmășie, satele Stricești, Băjești și Văcărești.

Vom intra pe poarta sediului colectivei; de acolo, pe aleea străjuită de falnici mesteceni și, fără a ne opri în birourile gospodăriei, vom coborî pe cîmp. Dar înainte de a porni la vale, trebuie totuși să ne oprim.

Priveliștea e minunată. Cît cuprinzi cu ochii, pămîntul gospodăriei se desfășoară lin și neted, ca dintr-un sul uriaș. Nici o cută, nici o zbîrcitură nu-i brăzdează fața. Se pot zări, ca pe o hartă la scară imensă, tarlalele de porumb, crescut înalt cît un stat de om, lîngă care, umăr la umăr, ogoarele proaspăt dezmiriștite își desenează negrele profiluri geometrice.

În fund, la stînga, între doi munți de snopi, se zărește cocoașa batozei. Sus, pe podul mașinii de treierat, ți-a atras atenția o fată care lucrează, pereche cu un bărbat, la coșerit.

Să mergem pînă acolo. Fata e Marin Stelica, o tînără slăbuță, cu ochi vii și mișcări agere. Pînă nu demult, era o ființă tăcută, liniștită. Ba unora li se părea că-i chiar — doamne, iartă-mă! — nepăsătoare și că viața, cu iureșul ei, se potolește cînd trece pe lîngă ea, vultoana muncii ostoindu-se, fir subțire și molcom de pîrău. Dar deodată, lucrurile au prins altă față. Ce s-a întîmplat? Nimic alt', decît că Stelichii i s-a dat muncă de răspundere în comitetul U.T.M. Și asta a schimbat-o peste fire. Acum o interesează totul, iar șuvoiul treburilor și socotelilor colectivei nu trebuie s-o mai tragă după el. Se zvîrle singură în val...

Dar eu îți vorbesc, tovarășe cititor, și dumneata urmărești curios gura înfometată de balaur a batozei...

Furcoaiele se-nfig în dealurile de snopi și le înșfacă lacome. Privește la îndemînarea coșarilor, care le prefiră în buza tobei. „Căișorii“ de lemn bat spicele și le joacă. Paiele se aleg deoparte, iar bobul, ochiul de aur al ogorului, se rostogolește prin pîlnia care le varsă purcoi, în saci.

★

Îs veseli și bucuroși colectiviștii. Peste cîteva zile, vor preda cota cuvenită statului. După două săptămîni, va avea loc împărțirea avansurilor. Mai sînt și alte bucurii. Lîngă stogurile de paie, s-a strîns un grup. Sînt cei din echipa în „pauză“. Staicu Marin, instructorul raional, e în mijlocul lor. Hai să-i ascultăm.

— ... Cele cinci hectare pentru iazul artificial vor fi împrejmuite — digul lucrîndu-se cu tractoarele. Nu-i adîncim fundul — spune Staicu. Izvorul de la „Fîntîna cioarei“ e mic, într-adevăr, dar cu firele de apă adunate în drum, o să se umple iazul cu apă mereu proaspătă și îndeajuns.

— Și ce pește vom zvîrli? — întreabă încă o dată Șerban Ion, șeful atelajelor, deși îi e bine aminte cele spuse deunăzi de inginerul zootehnician.

Staicu repetă:

— Patru sute kilograme puiet de cîte 20-30 de grame... Cu 2 vagoane gozuri le asigurăm hrana pînă se ridică crăpceanul la cîte un kilogram și jumătate...

Perejoc, președintele gospodăriei, face o mică socoteală într-un carnețel.

— Asta înseamnă — își ridică el privirea din paginile cu scrisul măruntit — cel puțin 300 de mii lei venit colectivei...

★

Electromotorul alimentat de la rețeaua centralei electrice din Doicești, care asigură curent și comunei, zumzăie ca un stupar în asfințit. E al S.M.T.-ului din Comișani. Tehnicianul Iancu urmărește graficul orar. De la 7 la 8 dimineața, s-au treierat 1450 kg.

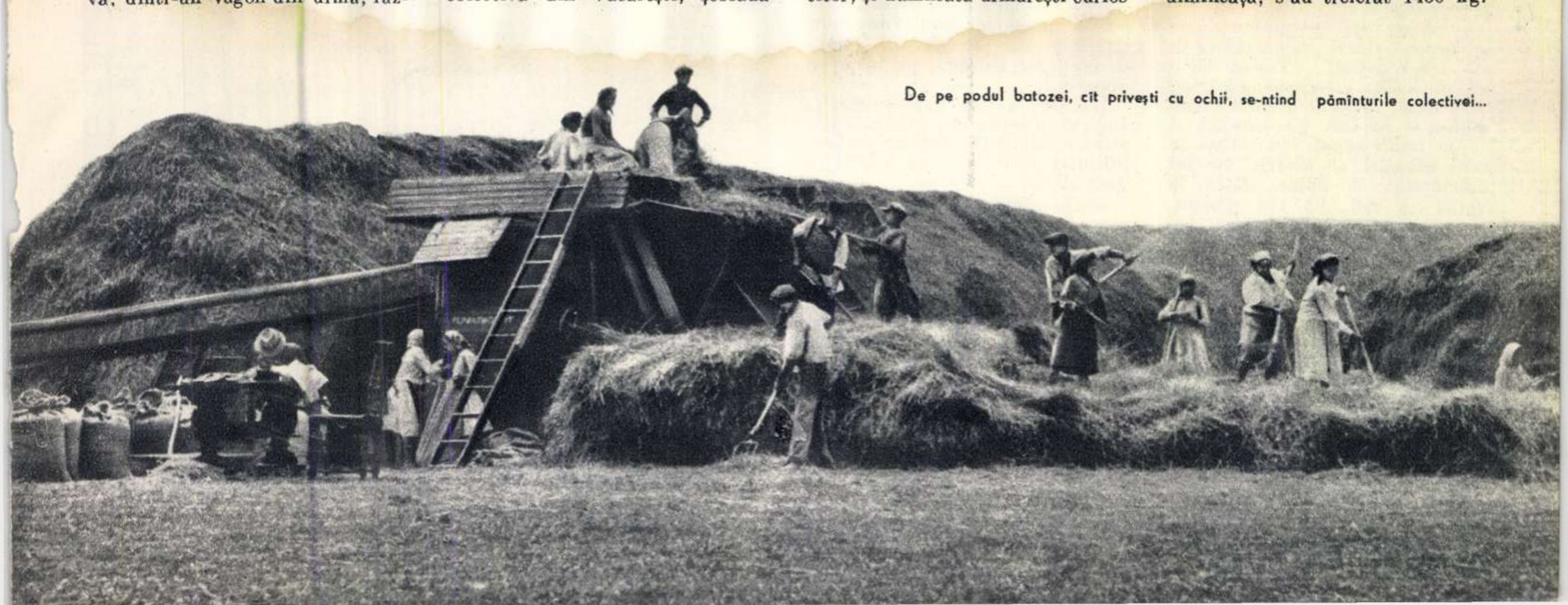

De pe podul batozei, cît privești cu ochii, se-ntind pămînturile colectivei...

Dumnealui după cum se vede se află pe cal. Și totuși e greu să-l găsești în porumbul crescut atît de înalt.

De la 8 la 9... 1600 kg și înscrie cifrele cu cretă, pe tabla neagră de lîngă mașină.

— Ce înseamnă...? — mi se pare că vrei să întrebi.

Tovarășul Iancu a primit firesc întrebarea dumitale și te lămurește.

— Treierăm după metoda Brediuk, cu două echipe. Fiecare dintre ele lucrează o oră, după care se odihnește tot atîta timp. Ele vor lucra astfel cu mai multă forță... Norma batozei? Un vagon și jumătate de la 6 dimineața la 9 seara. Dacă vom treiera și noaptea, randamentul orar va spori. Pe răcoare, se lucrează mai cu spor!...

S-a apropiat de dumneata, cu un pumn de grîu, Ștefan R. Ilie. A coborît de pe podul batozei și ți-a spus, mîndru, sunînd în palme boabele grele ca alicele, pescuite din sac:

— Peste trei mii două sute kilograme la hectar.

E mîndru. Are și de ce. Moș Iordache, taică-său, n-ar fi putut strînge într-o lună de trudă la ciocoi, cît a scos el numai într-o singură zi de muncă la colectivă...

— Să ne vezi porumbul!... O mîndrețe... Intri „de-an călare în el“... Iar ovăzul... Trecem de o mie cinci sute kilograme la hectar.

— Ehei, cu totul altele ne erau munca și roadele pe vremuri...!

Am întors capul. Un bărbat cu ochi albaștri și pălărie de pai decolorată se îmbie sfătos la vorbă cu noi. Să ți-l prezint. Este Ene Marin. Colectivist. Are 58 de ani și a făcut mai multe meserii. Ascultă-l:

— Din tată în fiu am robit la moșia Văcăreștilor...

Pe atunci, averea boierească izvora chiar din spatele locuințelor lipsite de curți și grădini, ale clăcașilor, vărsîndu-și cotropitoare cele 4.000 de hectare — din Văcărești pînă la Găești — înăuntrul cărora cădeau, prinse și robite, comunele Ciurari, Raciu, Picior de Munte și Bungetu.

— Pe pămîntul boieresc, stăpînit acu' în urmă de Zoe Garibol, semănam cu mașina, bob cu bob. Dar pe peticele noastre de ogoare, luate în dijmă, doar cu poala...

Moș Ene face un pas și apasă tocul bocancului. Mai face unul și iar împinge tocul, după care, la înapoiere, repetă operația „în scăzămînt“, la jumătatea distanței dintre urmele bocancului.

— Așa semănam. Zvîrleam boabele în gropița lăsată de călcîiul piciorului desculț... Iar în vară recolta nu era decît o batjocură... Grîul sau porumbul răsăreau pe fața ogorului ca firele de barbă pe obrajii spînului. Foamea și sărăcia mă ciocăneau cu sete... Aveam doi copii. Pe al treilea, l-am dobîndit mai tîrziu...

A fugit de pe moșie. A nimerit la Ploești. A intrat slugă la alți stăpîni. Pe ăștia, nu i-a văzut niciodată la față. Stăteau departe, în străinătăți. Dar erau la fel de răi și cruzi. Zece ani a robit la societățile petrolifere americane și engleze. La Astra, la Steaua, apoi la Oillfields și Carmen-Petrol. Răzbit de foame, a plecat și de acolo, rătăcind prin București. Hamal și muncitor cu ziua, pe unde se nimerea...

În 1945, a fost împroprietărit. În 1946, a intrat în partid și, apoi, printre cei dintîi, în 1949, cînd s-a înființat colectiva, s-a înscris în gospodărie.

— De săptămîni lucrez la irigare... Sap șanțuri de scurgere la grădina noastră de zarzavat... Ne-au cam întîrziat ploile... Dar e păcat de pămînt să nu-l folosim cum trebuie... Gras ca untul și negru păcură... Să poftiți să vedeți ce roșii, tot cîte 3-4 la kil. cît de mari și de grași ardei și mîndrețe de zarzavat... Nu vreau să mă laud, dar să poftiți!

Îl asculți, tovarășe cititor? Nu vrea să se laude. Dar e bine să știi că miezul salatei gustoase ce o mănînci anul acesta, roșiile aromate sau franzela și pîinea coaptă și rumenă ce le-ai cumpărat de la chioșcul străzii dumitale, sînt izvorîte poate și din truda palmelor acestui om și ale celorlalți. cu care muncește laolaltă.

— ... pentru că acum, pînă și zarzavatul îl sădim și răsădim după carte... Nu mai facem agricultură din călcîi, tovarășe, nu!

★

Te-a înțepat. Și te doare. Așa-i la țară. Se întîmplă cîteodată că te înțeapă o albină, o viespe, un bondar. Pe Ilie Enache, apicultorul gospodăriei colective, l-a înțepat însă în inimă cînd i-a spus — sînt doi ani de atunci — tov. Petrescu de la secția agricolă a regiunii, că din patruzeci și patru de stupi, cu care intrase în iarnă — și ce iarnă a fost în '53-'54! — o să iasă doar cu șapte stupi în primăvară.

Să-l lăsăm pe tov. Ilie să ne povestească:

— Venisem de la școala de agricultură de trei luni. Găsisem patruzeci și patru de stupi în gospodărie. Dar pricepuți la îngrijirea lor, nimeni. Iau în primire. Controlez. Roiurile slabe, miere puțină sau aproape de loc pentru iarnă. Cer zahăr, dar zahărul nu era încă planificat și trebuia să aștept. Anunț secția agricolă a regiunii și vine tovarășul apicultor Petrescu. Parcă mi-a băgat un cuțit în inimă cînd a tras concluzia: „Asta-i situația. Depinde însă și de îngrijire...“

Privește la colectivistul Ilie Enache, tovarășe cititor. Harnic colectivist. Nu are mai mult de 25 de ani. Dar zile-muncă atît de multe ca el, puțini adună. În iarna aceea cînd zăpada se ridica munte, iar gerul crăpa pietrele și plesnea fierul, a salvat trei sferturi din stupi.

Cum?

Folosind ce învățase la școală, s-a apucat deîndată să construiască o presă din lemn. Din paiele presate a făcut pernuțe cu care a acoperit părțile laterale, capacul și fundul stupilor. Căldura din stupi a ajutat albinelor să consume o mai mică cantitate de miere și să reziste mai mult viscolelor și înghețurilor.

— Tăiam în fiece dimineață pîrtie cu lopata în zăpadă ca să-mi fac drum pînă la stupi. După-amiază pîrtiile se astupau. Cînd a dat gerul a trebuit să-mi fac drum cu tîrnăcopul. Nu puteam lăsa averea noastră în părăsire chiar de s-ar fi prăvălit un cer de zăpadă peste noi...

Ce înseamnă cîteva zeci de stupi salvați? Înseamnă 600-800 kilograme de miere cîștigate. Ia socotește cîți copii s-au bucurat de dulceața și puterea de hrănire a mierei. Plus venitul adus gospodăriei!...

Vorba lui Ion Șerban, colectivist și tată a patru copii: „Cînd pui bobul în pămînt, moaie-l întîi în inimă“. Vorbă cu mult tîlc:

— Am pus de toamnă — ne spune Ion Șerban — 51 hectare grîu, zece orz și două de cartofi. Bun. Primăvara, alte treisprezece hectare de orz, cincisprezece de ovăz, cinci borceag, patru de floarea-soarelui, patru de pepeni și treizeci hectare de porumb. Timpul ne-a fost deseori împotrivă. Anul trecut, a dat grindina. Ăst an, am avut ploi timpurii. Dar noi tot scoatem recoltă bună, pentru că am muncit cu tragere de inimă. De ce-am muncit cu tragere de inimă? Păi, socoteala-i limpede: am luat, din sacul nostru, boabele noastre și le-am așternut în brazda noastră... Nu mai muncim pentru străini, pentru boieri. Cum s-ar spune, muncim bine pentru că trecem sămînța prin inimă și pe urmă îi dăm drumul în brazdă...

★

Ar fi bine să vizităm și sediul gospodăriei. Primești, tovarășe cititor? Ne însoțește Ștefan M. Dinu, în vîrstă de 57 ani, fost clăcaș pe moșie, azi grăjdar în colectivă. Este un om cu trăsături aspre și glasul tăios. Cînd vorbește, amenință cînd și cînd cu capul, a mustrare sau avertisment...

— ... Afurisite lighioaie, boierii... Aci unde-i biroul gospodăriei se afla cancelaria... Dincolo, magazia de alimente cu hrana zilierilor. Mazăre „cu pui“ și mălai cu „măsline“. S-a dus într-un rînd Marin Simion, ăsta de-i acu' șef de echipă la culturile de grîu... Ia zi mai bine tu, Simioane!

Simion Marin rîde amar.

— Eram slugă la vaci. M-am dus o dată cu strachina de ciorbă de mazăre și boțul de mămăligă

Dulceață și vitamine pentru copii. Stupii gospodăriei sînt îngrijiți cu dragoste și pricepere de Ilie Enache.

la cucoana Zoe. „Cucoană, zic, mazărea are viermi, cum s-o mîncăm?“

„Mănînc-o, mă, că viermii îi dau gustul şi grăsimea de prăjeală... La Paris, aşa se mănîncă...“ m-a luat ea în batjocură. „Coană, zic eu, mămăliga are murdărie de şoareci în ea“. Spune: „Nu fi prost, alea-s măsline“.

— Asta-i — continuă Ştefan M. Dinu — biserica curţii. Dincoace, unde-şi aveau contabilul şi administratorul locuinţa, e acu' căminul nostru de copii, iar...

De ce te-ai oprit, tovarăşe cititor? Vrei să ştii al cui e monumentul de piatră mic şi rotund? Este al lui domnu' Huly. Da, am să-ţi spun cine a fost acest „mare domn“ pe moşia Văcăreştilor.

Ultimul proprietar al moşiei, fosta moşieriţă Zoe Garibol, avea un cîine de lux. O fiară albă, înaltă, cu picioarele subţiri, rea şi mofturoasă... Avea o zgardă de aur, pe care atîrna un medalion cu fotografia ciocoaicei. Nimeni n-avea voie să se atingă de acest cîine, necum să-l supere cu ceva. Era îmbrăcat într-o hăinuţă neagră, cu plastron alb. Avea o pălăriuţă de pai rotundă, cu două despicături prin care-i ieşeau urechile. În picioare — ciuboţele de piele şi iarna, şoşonei. Toate acestea cumpărate de la Paris.

„...Tractoarele, combinele şi plugurile pe care ni le-aţi trimis ne-au folosit de minune... Vă trimitem, dragi tovarăşi de la oraşe, o părticică din pîinea ogoarelor...“
Cota menită statului pleacă la baza de recepţie.

D. Huly făcea baie în fiecare zi într-un vas mare de porţelan, în care se turna apă călduţă, îndoită cu parfum.

La masă, dumnealui stătea pe un scaun, special făcut, cu şervetelul la gît, în timp ce un servitor îi tăia bucăţelele de friptură şi franzelă în farfurie.

Ţăranii clăcaşi de pe moşie erau obligaţi să-şi scoată căciula în faţa cîinelui şi să-i spună: „Sărut' mîna!“ Deseori, cînd vreun biet om venea la curte, rugîndu-se de administrator să-i dea în parte, adică două din cinci, căci aşa era legea Văcăreştilor, cîteva pogoane pentru semănat, de se întîmpla să fie şi ciocoaica pe acolo, aceasta trimitea după domnul Huly.

Cîinele venea sătul şi plictisit. Şi atunci, începea cea mai sinistră comedie:

— Mă, tu ăsta care vrei pămînt, — spunea ea — roagă-te de domnul Huly să-ţi aprobe cererea.

Ţăranul se uita la boieroaică, privea încruntat la administrator şi apoi iarăşi la cîine. Ofta şi făcea un pas.

— Hai, roagă-te — îl îndemna administratorul, să-i facă plăcerea coanei Zoe.

Ţăranului îi dădeau lacrimile în ochi. Dar n-avea încotro. Acasă îl aşteptau gurile flămînde ale copiilor.

— Roagă-te! Roagă-te! — chicotea ciocoaica. Altminteri, nu capeţi pămînt.

Cu vocea răguşită de durerea ruşinei, ţăranul se apropia de javră şi-i spunea:

— Domnule Huly... Te rog... Închiriază-mi două pogoane de pămînt, că-mi mor copiii de foame.

Jigodia se apropia de om, îi mirosea picioarele desculţe, apoi mîrîia şi da din coadă.

— Ei, ţi-a aprobat! — exclama satisfăcută boieroaica. Ai văzut ce bun este? Mulţumeşte-i! Sărută-i laba! Hei, n-auzi? Eşti surd? Sărută-i laba! Sărut-o cînd îţi spun! Nu vrei? Fugi? Anton! Anton! — ţipa ea către Anton Ugolini, administratorul. Să nu-l mai văd pe mojicul ăsta prin curte, că-l împuşc. Nici o brazdă să nu-i daţi. Să-l scoateţi şi afară din sat... Impertinentul!

★

Din atelierul de fierărie iese un om scund, mînjit cu ulei pe straiele de pînză şi cu funingine pe frunte. Are o roată de plug în mîini. Îl cheamă Dobre Constantin. Are 45 de ani, este un bun colectivist şi a fost ani de zile vizitiul personal al „domnului“ Huly...

— ... Eu plimbam cîinele cu o trăsurică specială: un sfert de oră, dimineaţa, alt sfert, seara. Îmbătrînise javra. Nu mai avea poftă de mîncare şi-i pierise somnul...

Cînd a murit „domnul“ Huly, a fost jale mare la conac. Coana Zoe şi-a smuls părul din cap, a plîns şi n-a mîncat trei zile în şir. Cheltuise o avere ca să-l vindece. Unde n-a fost? Unde nu l-a dus? Pe care medic sau profesor veterinar nu l-a consultat? Totul a fost în zadar. „Domnul“ Huly, acest semistăpîn al miilor de hectare ce se-ntindeau covor, din Văcăreşti pînă la Găeşti, cîine la înfăţişare, dar cu sufletul mai puţin cîine decît stăpînă-sa, a murit.

— M-a mînat cucoana să-i aduc trei jelitoare din sat... Şi pe popă l-a chemat, dar n-a venit... Da' popa a zis că-i păcat să facă slujbă la un animal, oricît ar fi fost de domn...

A venit însă dascălul, tovarăşe cititor. A trebuit să vină... După ce a mormăit un fel de rugăciune, rămăşiţele „domnului“ Huly, învelite în cearşaf de mătase, aşezate pios într-un sicriu, au fost îngropate chiar în faţa locuinţei boiereşti. Într-un rondou cu flori. O piatră rotundă cu încrustări de arabescuri i-a însemnat mormîntul.

La şase săptămîni, după tradiţie, coana Zoe a pus de s-au tăiat şase berbeci. Slugile au gătit pilaf cu friptură, după care a urmat praznicul.

În jurul mormîntului, pe o rază cît o azvîrlitură de praştie, s-au aranjat sute de castroane de pămînt cu pilaf şi carne de berbec prăjită. Conform poruncii boiereşti, ţăranii clăcaşi au primit poruncă s-aducă cîinii, căţeii şi dulăii la masă...

Scîrbiţi şi revoltaţi, oamenii şi-au trimis copiii să-nsoţească animalele la această mascaradă. Dar lor nu li s-a dat voie să intre în conac. Să nu fure cumva vreo bucătură.

Cînd porţile de fier ale curţii boiereşti s-au deschis, cîinii au dat năvală. A fost un ospăţ ca-n basme. Cu mîrîituri, cu lătrături, cu urlete şi-ncăierări furioase, în timp ce, printre uluci, copiii desculţi ai clăcaşilor priveau flămînzi şi pofticioşi...

Se uita şi doamna Zoe, prin ochelari de aur cu coadă — sfîrşi povestirea Dobre Constantin.

S-a uitat şi n-a spus decît un singur cuvînt: „Calicii!“

★

Poate ar fi trebuit, tovarăşe cititor, să-ncheiem această vizită întîmplătoare la gospodăria agricolă colectivă, prin cîteva consideraţii cam de felul acestora:

„Pe acolo, pe pămîntul unde înainte vreme clăcaşii au robit, azi...“

Dar nu vreau să-ţi repet clasicele fraze reportericeşti de duzină. Ai văzut în ce condiţii trăiesc şi cu ce mijloace muncesc, ai auzit şi ce spuneau foştii clăcaşi de pe moşia Văcăreştilor, despre întunecatele şi trecutele lor condiţii de viaţă. Se pare că te-au impresionat. Bănuiesc, după interesul cu care m-ai urmat pînă aci. M-ar bucura să nu mă înşel.

Deci, ca încheiere, acum cînd am pornit spre casă, vreau să-ţi spun doar că ai uitat să mă-ntrebi ce nume poartă G.A.C.-ul în care am fost.

Vezi? Hai, recunoaşte că vrei să ştii...

Dacă-i aşa, întoarce capul. Vezi firma mare, roşie, prinsă între ghirlănzile de crăci înfrunzite, deasupra uşii colectivei. Citeşte: „Victoria Socialismului“.

De fapt, asta-i concluzia şi încheierea tuturor celor ce am văzut şi auzit împreună.

★

Şi acum, ajunşi în staţia micuţă de lîngă şosea, te las. Spre Bucureşti ai un tren la orele 1 şi altul la orele 5 după-amiază, care numai în cîteva ore te va duce pînă la peronul Gării de Nord...

Cu bine, tovarăşe cititor, şi dacă călătoria aceasta ţi-a plăcut şi eşti cumva dornic de o nouă hoinăreală...

Pe curînd, în paginile de drumeţie şi voie bună ale revistei.

CEL MAI MIC ZIAR

Iată pagina întîi a celui mai mic ziar din ţara noastră: 22 cm înălţime pe 16 cm lăţime. Este atît de mic, că poate fi păstrat în buzunarul de la haină fără a fi împăturit. Se numeşte „Înainte“ şi a apărut prima oară în plin cîmp, la arie, în raza unor comune din raionul Brăila.

Tipărit pe patru pagini şi avînd o înfăţişare grafică ce nu se deosebeşte de orice altă gazetă, ziarul reprezintă contribuţia ziariştilor şi a tipografilor din Brăila la campania de grăbire a secerişului şi treierişului în comunele rămase în urmă. Astfel, primul număr a apărut la 9 august în comuna Latinu, iar următorul, la 14 august, în comuna Pitulaţi; şi urmează ca ziarul să apară pînă la sfîrşitul campaniei de strîngere a recoltei.

Pentru realizarea ziarului, în fiecare săptămînă se deplasează pe teren o echipă formată din doi sau trei redactori ai ziarului-mamă „Înainte“ din Brăila şi o echipă de tipografi împreună cu materialele necesare — de la casele cu litere, pînă la maşina de imprimat şi hîrtia necesară.

Şi astfel, la sfîrşitul unei zile de muncă, ţăranii din partea locului pot citi în gazetă despre realizările lor, articole scrise de ziarişti brăileni, sau chiar de unii dintre consătenii lor, veşti despre munca oamenilor din satele vecine şi multe alte lucruri care-i interesează.

Ca orice gazetă, şi acest ziar este difuzat în mod organizat. Sarcina şi-au asumat-o pionierii.

F. U.

ÎNAINTE

Zi şi noapte să muncim pentru grăbirea secerişului şi treierişului!

O INIŢIATIVĂ BUNĂ

15.000 kg. grîu treierate în 5 ore

SCRIITORI și CĂRȚI

„Străinul"

(roman de Titus POPOVICI)

A apărut foarte de curînd în librării o carte asupra căreia trebuie să ne oprim atenția în chip deosebit; ea marchează apariția în literatura noastră a unui scriitor tînăr, cu un talent viguros. Este vorba de romanul „Străinul" de Titus Popovici.

Autorul este atît de tînăr, încît pare a aparține mai mult copilăriei, decît tinereții. În comportările vieții lui de toate zilele se simte un freamăt și o impetuozitate caracteristice adolescentului epocii noastre, care e stăpînit de dorința de a interveni activ în desfășurarea marilor probleme ale poporului. Ritmul în care autorul recepționează evenimentele și le trăiește s-a transmis cărții sale, în cea mai mare parte a ei. Un freamăt viu caracterizează romanul „Străinul". O curiozitate ascuțită îl stăpînește și-l conduce pe eroul central, Andrei Sabin, elev aflat în clasa a șaptea de liceu, la începutul verii anului 1944.

În acest erou, scriitorul a dat în cartea să o vie reprezentare a unui tip de tînăr în plin proces de formare, în momentul cînd descoperă, pe cont propriu, lumea și viața, cînd trece de la litera cărții la experimentarea ei concretă în viață. El a reliefat neliniștea, nerăbdarea, nemulțumirea, devenite coordonatele pe care se desfășoară procesul complicat al transformării copilului în om matur, dezvăluindu-le motivările adînci, sociale, care accentuează și complică pe cele ale vîrstei. Asupra acestui proces, nu de lungă durată, dar îndestul de anevoios, din care mulți de seama lui Andrei ies înfrînți, societatea burgheză revarsă tot noianul de diversiuni și înșelări, pentru a sustrage și abate mințile îndrăznețe de la drumul adevărat, drumul luptei.

Tema romanului lui Titus Popovici se înscrie astfel în rîndul temelor esențiale ale epocii dintre cele două războaie. Categoria din care face parte Andrei Sabin este aceea a oamenilor care *caută*. Sensul vieții lor e în a vrea să descopere soluția, calea de urmat, adevărul. Cultura împrăștiată, faptul că în raza lor de vedere nu s-au ivit puncte solide pe care să se reazeme în societatea burgheză, îi fac întunecați, adesea cinici, dacă nu blazați. Să le mutăm toate acestea la vîrsta adolescenței. Aici, toate se petrec la dimensiunile paroxismului, mai ales în cazul unei conștiințe lucide, cum e cea a lui Andrei Sabin. Adolescentul dă tuturor fenomenelor proporții catastrofale, pe care Titus Popovici le-a reliefat cu subtilitate. Umorul și satira fină, mai

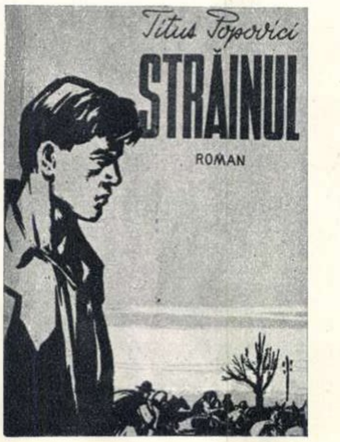

mult o zeflemea dibaci strecurată printre rînduri, readuc pentru cititor la normal proporțiile dramei lui Andrei. Dar ea rămîne o dramă reală. Andrei crede că e singurul în această situație, și de aici poza lui disprețuitoare și adesea jignitoare pentru cei din jurul lui, și mai ales pentru Sonia, fata care-l admiră cu măsură și-l iubește sincer, pentru Dan, vărul său, pentru Lucian Varga, puiul de lebădă clocit între bobocii de gîscă ai casei de burghez ardelean a lui Salvator Varga.

Andrei Sabin nu vrea nici să rateze, nici să capoteze. El vrea *să lupte*. De unul singur, prin izolare sau cinism, prin indiferență sau bravadă (el o numește: eroism) — oricum, dar el vrea să se împotrivească marasmului în care simte organic că-l atrage societatea burgheză. Titus Popovici a dat în romanul său un variat și realist tablou al unora din supapele prin care se exercită presiunea stihiei burgheze asupra eroului său. Mai întîi, profesorii de la liceu, începînd de la directorul Lucaci, dur și chiar grosolan, și mergînd pînă la profesorul Suslănescu, individ cu comportare de moluscă, care-și rezolvă problemele conformîndu-se deplin sistemelor oficiale, devenind unul din exponenții regimului burghezo-moșieresc. Asupra acestuia, autorul se oprește îndelung, urmărindu-l amplu și în afara raporturilor cu Andrei Sabin; Suslănescu, care izbutise să cîștige simpatia și prietenia lui Sabin pentru aparenta lui înțelegere față de libertatea de gîndire a acestuia, devine principalul lui acuzator atunci cînd îndrăzneala lui Andrei se atinge de temeliile regimului. Alți profesori, cu excepția lui Răducanu, sînt ironizați cu asprime adesea și cu o ostentație pe care autorul a împrumutat-o de la eroul său, depășind limitele realismului și alunecînd către grotesc.

Satirizarea acestor figuri, caracteristice școlii burgheze, este făcută cu ingenuitatea elevului care poreclește în ascuns pe profesori și care a aflat ceva din „misterele" cancelariei. Este partea mai puțin izbutită a satirei din romanul „Străinul". Însă acolo unde Titus Popovici se ridică la realizări de o mare valoare este în redarea fruntașilor politici și administrativi ai orașului transilvănean, în care se petrece acțiunea.

Necesitatea explicării adînci a relațiilor din societatea care vrea să sugrume îndrăzneala lui Andrei Sabin i-a dictat autorului lărgirea perspectivei de analiză. Astfel, acțiunea cărții se bifurcă la un moment dat: unul din planuri este acela care urmărește drumul lui Andrei Sabin, de la insurgență către luptă organizată, de la conștiința de străin printre oameni, la aceea de membru al unui colectiv închegat, condus de partidul clasei muncitoare; al doilea plan este constituit din fresca pe care o zugrăvește autorul, pentru a reda societatea căreia vrea să i se împotrivească Andrei. În centrul acestui al doilea plan al acțiunii, conceput fără un erou central, stau o seamă de personaje admirabil realizate: baronul Romulus Papp de Zerind, avocatul Salvator Varga, generalul prefect Laurențiu Belega, ziaristul Ion Vîslan și alții ce constituie o întreagă galerie de intelectuali burghezi și reprezentanți ai aparatului de stat — toți reacționari sadea, oameni alergînd după căpătuire, tranzacționînd cu cine dă mai mult, naționaliști și șovini pînă în limitele banului, „patrioți" care-și măsoară cu bancnote sentimentele și consecvența ideologică.

Aici, trebuie înscriși dr. Emil P. D. Motzeanu, dr. Remus Pordea, chestorul Benea, industriașul Dărnescu, procurorul Velceanu, dr. Guiașiu, generalul Mîndru și alții. Trebuie relevată în special figura baronului Papp de Zerind, întruchipare a politicianismului manist, om de o hotărîre savant calculată, perfidă; întotdeauna el întoarce astfel lucrurile, încît părerile acceptate să nu fie ale lui și să-și poată păstra dreptul de a profita de succes și a se eschiva de răspundere în caz de eșec. De la vorba voit „populară", neaoșă și pînă la diplomația de vulpe, totul la el e studiat, distilat, totul e ipocrizie și poză, goană după clientelă politică și demagogie, izvorîte dintr-o ură crîncenă față de popor. Se vădește aceasta, de pildă, în modul cum utilizează el, îndată după 23 August 1944, toate scursorile fasciste și legionare, toate epavele, pe unele plătindu-le, pe altele escrocîndu-le sau șantajîndu-le, tuturora injectîndu-le furia profitului pe seama celor mulți, setea de putere și convingerea că țara e a lor.

Titus Popovici a alternat mijloacele în zugrăvirea acestui reprezentant odios al regimului burghezo-moșieresc, demascîndu-l pînă în adînc, arătînd pericolul ce-l prezintă asemenea specimene, ridicolul lor și cruzimea de care sînt în stare. Scene de un realism puternic urmează momentelor comice; morga personajului e mereu confruntată cu bunul simț, alambicările și ruralismele vorbirii sale sînt date peste cap prin comentarii pline de nerv.

În atmosfera creată de practicile întortochiate ale baronului Papp de Zerind și ale partidelor istorice, se desfășoară drama lui Andrei Sabin, suflet cinstit, aflat în căutarea unui drum pe care să meargă fără a roși în fața conștiinței sale.

Insurgent la început, Andrei își strigă nemulțumirea într-o lucrare școlară. Denunțat de profesorul Suslănescu, e dat afară din liceu. Măsura e iluzorie, deoarece, în aceeași zi, avioanele americane bombardează orașul și școlile se închid. Andrei începe să se simtă tot mai ostracizat, victimă, neînțeles. În adevăr, mulți îl privesc ca pe un fenomen negativ — dacă nu chiar ca pe un neîntreg la minte. Convins că toți dimprejurul său îl socotesc un astfel de om, Andrei începe să se izoleze, rupîndu-se de prietenul și confidentul său, Lucian Varga, fire mai domoală, revoltat burghez, capabil însă de resurse sufletești ce puteau fi valorificate. Se rupe și de Sonia, pe care o bănuiește de frivolități și, în orice caz, o crede inferioară gestului lui, pe care și-l apreciază în fundul sufletului ca pe un act eroic. Tatăl său, funcționarul mărunt, îl bruschează, mama îl imploră să se cumințească, e sfătuit să devină „om de treabă". Încercarea de a ajuta un țăran năpăstuit nu-i reușește. Totul pare să fie împotriva lui. Și atunci, în momentul unei mari dezorientări rezultate din neputința de a găsi un reazem în societatea burgheză, el descoperă pe oamenii simpli și începe să se apropie de dînșii. Actului de la 23 August îi urmează un furibund atac al fasciștilor. În refugiu, rătăcit de familie, Andrei cunoaște pe adevărații oameni, pe apărătorii patriei, pe cei ce suferă și muncesc, a căror viață ajunsese pînă atunci numai vag la conștiința lui. Întunericul din el se sfîșie neîntrerupt; Andrei se dovedește capabil de fapte mari. Participarea lui la salvarea victimelor bombardamentului din ziua cînd fusese eliminat fusese mai mult o încercare de a uita umilința suferită, care-l împinsese uneori chiar către disperare. Andrei se aruncase printre bombe, în flăcări, cu nepăsarea celui căruia îi e totuna, orice s-ar întîmpla. Atunci cînd, pentru a doua oară, ia parte la o acțiune importantă, la salvarea tinerilor romîni pe care hitleriștii îi închiseseră în vagoane pentru a-i duce în Germania, în Andrei începe să licărească conștiința că un drum există și că acesta e alături de cei asupriți. Titus Popovici a arătat cu claritate resorturile intime ale acțiunilor eroului și modul cum ele s-au întîlnit, au coincis, s-au împletit cu obiectivele generale ale masei de exploatați. Iar cînd se alătură ostașilor patrioți, care se opun invaziei hitleriștilor și hortiștilor, și cînd luptă cu abnegație, primejduindu-și viața, Andrei o face în chip conștient, ca pe o datorie patriotică, izvorîtă din adîncul sufletului. Și-a dibuit drumul. De aici, pînă la întîlnirea cu comuniștii, la însușirea idealurilor lor, e un pas, pe care eroul îl străbate cu ușurință, atunci cînd se întîlnește cu oameni ca Gheorghe Jurca și tatăl său, bătrînul muncitor Mihai Jurca, luptător în armatele bolșevicilor în timpul Marii Revoluții din Octombrie, cînd se întîlnește cu tineri ca Schwartz sau Holtman, uteciști încă din ilegalitate.

Întregul proces de dezvoltare al

eroului este amplu redat și motivat în carte. Andrei Sabin devine profund reprezentativ, tipic pentru întreaga, numeroasa categorie de tineri cinstiți, care luptau să-și păstreze nealterată conștiința. În regimul burghez, astfel de oameni s-ar fi irosit, de bună seamă. Romanul „Străinul" arată însă că pentru astfel de oameni, lupta clasei muncitoare, care a dus la actul de la 23 August 1944, a constituit unica salvare de la naufragiu, le-a deschis perspectiva unei vieți fără compromisuri. Atunci cînd, în finalul cărții, Andrei intră în coloana celor ce manifestează pentru un guvern democratic, cînd se confundă cu ea, cîntîndu-i cîntecul și strigîndu-i lozincile, atunci eroul și-a găsit drumul; nu mai e un străin, ci prietenul și tovarășul a milioane de oameni, care pornesc spre o viață nouă.

★

Romanul „Străinul" se citește cu încordare, cu pasiune. E scris cu înfrigurare și dragoste pentru soarta eroului. Simți pretutindeni participarea autorului. Păcat că, pe alocuri, se și vede intervenția lui în unele episoade importante. Formulăm aci o observație mai generală: romanul are unele goluri. De pildă, acolo unde se pare că șovinismul este întreținut numai de burghezia romînească, nu și de cea maghiară; că în mreaja agitațiilor șovine cad numai oameni simpli maghiari și mult mai puțini, sau de loc chiar, cei romîni. Pe de altă parte, trebuie observată sărăcia tabloului în ce privește tineretul, cel nealterat, cel care a putut fi înturnat cu ușurință spre scopuri constructive. Cu Dan Teodorescu, vărul lui Andrei, cu Sonia Bucșan și cu Lucian Varga — acest din urmă personaj fiind de fapt folosit de autor pentru tratarea unei alte problematici — am cam încheiat tabloul lumii elevilor adolescenți, sensibili la drama lui Andrei. Această lume rămîne neabordată, în problematica ei, de care Andrei e rupt cam prea timpuriu. Lumea filfizonilor, de tipul lui Teddie Varga, Gipsy și Micky Belega, Horia Spinanțiu, este mai bine reprezentată în ceea ce avea ea esențial.

Există și unele goluri care se pot explica fie prin faptul că romanul „Străinul" e totuși o operă de debut, fie prin unele necesități ale construcției, care le-ar îndreptăți. Nu ni se par a constitui o problemă capitală nici pentru carte, nici pentru dezvoltarea autorului. Ceea ce ni se pare o reală slăbiciune însă, este inegalitatea redării unor momente și a zugrăvirii caracterelor unor eroi. Este vorba, în special, de rolul șters al acelui cu totul palid mecanic de moară, Ardeleanu, un fel de prim inițiator al lui Andrei în materie de revoltă socială. Chipul lui, activitatea lui, în satul unde-și petrece Andrei vacanța și refugiul, sînt cu totul sub nivelul obișnuit de a scrie al lui Titus Popovici. Personajul este complet schematic, cu toate încercările autorului de a-i da viață. Tot astfel, personajul Sonia este palid, pierdut printre evenimente și printre întîmplările dramatice pe care le străbate Andrei. Palid realizate sînt și scenele din casa lui Octavian Sabin, atunci cînd acesta află că fiul i-a fost eliminat din liceu. Rapid, convențional, sînt rezolvate și alte episoade. Un fel de oboseală le străbate pe acestea prin comparație cu restul cărții, care e plină de spontaneitate, de vibrație, de dramatism.

Expresivitatea portretelor unui mare număr de personaje episodice, arta cu care sînt redate scenele de ansamblu, mișcările de mase — scena primului bombardament, eliberarea tinerilor romîni din vagoanele hitleriștilor, mitralierea de către fasciști a cîmpului plin de refugiați, atrocitățile săvîrșite de „gărzile Maniu" — abila folosire a psihologiei, a dialogului și a caracteristicilor de vorbire a oamenilor, pentru a-i contura, toate acestea vorbesc despre vigurosul talent al lui Titus Popovici în redarea unor chipuri veridice, în transmiterea unor idei clare. Din acest punct de vedere, trebuie să subliniem ca o reușită a cărții figurile de comuniști, deocamdată puține la număr și apărînd mai rar în acțiune, dar luminoase, umane. În volumul al doilea, probabil că rolul și profilul lor vor ocupa în acțiunea cărții proporțiile cuvenite. De asemenea, personaje ca ofițerii patrioți Maxineanu și Ionescu, care se opun invaziei hitleriste, deși prezentați în puține scene, rămîn întipărite în mintea cititorului.

★

Romanul „Străinul" este prima operă de largă respirație a autorului, care a publicat pînă acum doar cîteva schițe și o povestire. Dar încă de la primul roman al lui Titus Popovici, trebuie să salutăm nu numai un scriitor care a biruit cu succes slăbiciunile inerente debutanților, ci și o carte care se înscrie în literatura noastră ca o realizare importantă. Cu atît mai mult trebuie subliniată realizarea aceasta, cu cît oglindirea epocii și problemelor abordate de scriitor, a oamenilor pe care el îi zugrăvește, abia acum începe. Pe acest drum, cartea lui Titus Popovici e o lucrare care va rezista timpului.

M. GAFIȚA

H. C. Andersen și țara noastră

Printr-o hotărîre a Consiliului Mondial al Păcii, marele povestitor danez H. C. Andersen, ale cărui basme au încîntat și vor continua să încînte copilăria a milioane de mici cititori din întreaga lume, a fost sărbătorit anul acesta în toate țările. Sărbătorirea aceasta, prilejuită de împlinirea a 150 de ani de la nașterea lui Andersen, a dus la o mai adîncă cercetare și cunoaștere a operei și vieții marelui scriitor.

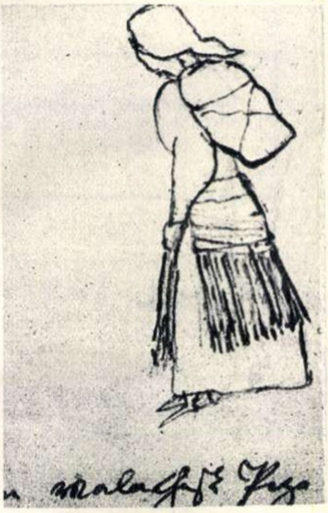
O fată valahă — desen de H. C. Andersen

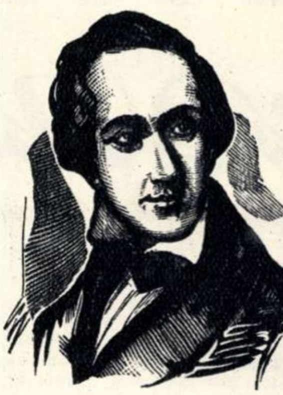
H. C. Andersen

Opera lui Andersen este larg cunoscută în țara noastră și mult iubită de poporul nostru. Puțini, însă, știu că marele scriitor a vizitat meleagurile noastre și că a scris și despre poporul nostru.

Acum mai bine de un veac, străbătînd Germania, Italia, Grecia și Turcia, el a trecut și prin țările romînești, spre Austria. În lucrările „Bazarul unui scriitor" (1842) și „Povestea vieții mele" (1855), scriitorul descrie poetic, cu multă căldură, aspecte din țara noastră.

„...Întoarcerea în patrie — scrie Andersen în „Povestea vieții mele" — m-am gîndit s-o fac peste Marea Neagră și pe Dunăre... Cea mai profundă dorință a mea era să cunosc cîte ceva din această țară (Țara Romînească — N. R.), să văd Dunărea pe întregul ei parcurs și țărmurile ei atît de puțin cunoscute de străini în acel timp".

În „Bazarul unui scriitor", Andersen descrie țăranii „valahi, cu cojoace din blană de oaie și cu pălării negre de fetru, ale căror boruri uriașe atîrnau ca o umbrelă peste spate și umeri". El a colindat de-a lungul țărmului și a adunat scoici și pietre, care stau și astăzi alături de alte amintiri din călătoriile sale, în muzeul „H. C. Andersen" din Odense.

Vorbind despre păstorii valahi, „cu cojoacele lor grele de blană, sprijinindu-se în secure". Andersen povestește: „am auzit cîntecele lor, melodia îmi mai sună în urechi, trebuie să scriu un text pentru ea". Și, într-adevăr, scriitorul a compus acest text.

Dar ochiul pătrunzător al scriitorului n-a observat numai aspectele pitorești ale țării romînești, ci a pătruns mai adînc în miezul lucrurilor, constatînd nedreptatea socială, care era stăpînă în acea vreme pe meleagurile noastre. Andersen povestește despre „pămîntul gras care pare să fie pregătit pentru cultivat. Întinderi mari erau pustii, mii de oameni plecau din Europa spre America; cu cît mai bun ar fi putut fi căminul pe care l-ar fi găsit aici, avînd un cîmp fertil, aproape de cel mai mare fluviu al Europei, calea spre Orient". Și apoi, Andersen arată cît de frumoase sînt aceste locuri, cît de harnică e munca poporului nostru. „Un aer de vară plutea peste cîmpia verde. Păsări de baltă zburau pe ape — iată ce bogăție de flori, iată înălțimile acoperite de iarbă, dolmeni ca în Zeelanda, pe care mîna omului i-a transformat. Totul este atît de idilic, atît de văratic danez".

Vizita sa în țara romînească i-a prilejuit nu numai constatările cuprinse în textele de mai sus, ci și altele, lăsate sub forma unor desene. Două dintre acestea, aflate în muzeul din Odense, orașul natal al scriitorului, le reproducem în pagina de față.

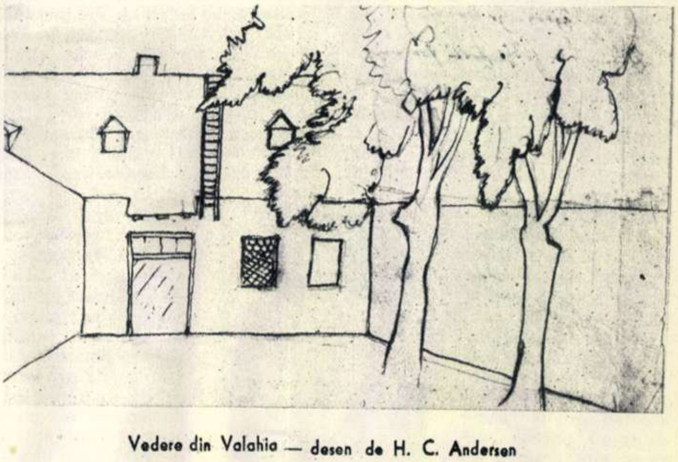
Vedere din Valahia — desen de H. C. Andersen

Întîlniri de neuitat

MESAJ DE PACE

Spre sfîrșitul anului trecut, am luat parte la întîlnirea de neuitat a foștilor luptători din mișcarea de rezistență antifascistă. La această întîlnire, organizată de Federația internațională a luptătorilor din rezistență, au participat delegați din 19 țări europene, adică din toate acele țări —cuprinzînd și Germania — care au cunoscut urgia hitleristă.

Cu acest prilej, am stat o săptămînă întreagă în capitala Austriei și am participat la numeroase manifestări în cadrul întîlnirii. Am stat de vorbă cu oameni simpli și cu artiști, am văzut expoziții mult grăitoare, am strîns mîna unor bravi eroi, am vizionat filme scoase din „cimitirul filmelor“ — după expresia marelui cineast Zavattini, premiat recent cu Premiul Internațional al Păcii — am trăit 8 zile dintre cele mai frumoase ale vieții mele, zile care nu se pot uita și pe care nu le voi uita.

Am fost convocați la Viena din toate colțurile Europei, pentru ca, aducîndu-ne încă o dată aminte de suferințele îndurate de milioane de oameni sub cizma hitleristă, să ne ridicăm cu toate puterile noastre împotriva reînvierii nazismului prin refacerea Wehrmachtului german.

Întreaga adunare, convocată la sfîrșitul întîlnirii, a fost adînc impresionată de cuvintele lui Forcinal, unul dintre conducătorii delegației franceze, fost ministru și actual deputat din gruparea radicală: „Eu fac parte dintr-un partid burghez, sînt deputat de centru, după părerile mele politice, și nu am nimic comun cu partidele de extremă stîngă din țara mea. Dar eu nu pot uita cele 20 de luni pe care le-am petrecut în lagărul morții de la Buchenwald. Și pentru ca nici eu, nici copilul meu, pentru ca nici un fiu al patriei mele să nu se mai întoarcă la un nou Buchenwald, am venit aici, la Viena, ca împreună cu toți cei ce nu mai dorim noi Buchenwald-uri să ne unim... să ne aducem aminte de suferințele trecute și să înlăturăm primejdia unor suferințe viitoare!“

Prof. P. Constantinescu-Iași

Așa a vorbit fostul ministru francez.

Dar la fel a vorbit și germanul din valea Rinului, tatăl unei tinere fete și al unui student ce au fost, ambii, decapitați din ordinul lui Göring; așa a vobit Nerri, comandantul din mlaștinile văii Comachio — unul dintre centrele rezistenței italiene; așa a vorbit bai Dobri, bătrînul general al rezistenței bulgare, Dobri Terpeșev. Așa au vorbit un pastor și un pompier din Danemarca, un înalt magistrat și un miner din Belgia; așa a vorbit generalul austriac Pukinger, care a prezidat reuniunile noastre; așa a vorbit colonelul Menhes, erou al rezistenței franceze, astăzi președintele F.I.R.-ului (Federația internațională a luptătorilor din rezistență).

Dar, mai mult ca orice, nu voi uita vreodată pe reprezentanții eroicului popor sovietic — pe marea Kosmodemianskaia și pe eroul zilelor noastre, aviatorul Meresiev. Pentru a treia oară, am văzut-o și, mai ales, am auzit-o pe blînda mamă a eroinei Zoia. Am mai văzut-o pe mama Zoiei la Congresul păcii de la Paris, din aprilie 1949, și la Congresul popoarelor de la Viena, din decembrie 1952; am auzit-o din nou la Viena și, mereu aceeași, aceeași zguduitoare impresie am avut-o ascultîndu-i cuvintele, care răsunau de fiecare dată ca o chemare patetică adresată omenirii să împiedice noi vărsări de sînge, noi crime împotriva umanității.

Cu vocea lină, cu durerea reținută, cu lacrimi nevăzute, cu căldura unei nădejdi că asemenea crime, ca acele ale naziștilor, nu se vor mai săvîrși, Kosmodemianskaia povestește despre fata ei, copilă sîrguitoare, comsomolistă conștientă și apoi luptătoare neînfricată împotriva dușmanului ce amenința însăși capitala patriei dragi. Jertfa fiicei, jertfa și durerea mamei nu te doboară, ci te călesc parcă, atunci cînd Liubov Kosmodemianskaia povestește fapta tinerei eroine — pildă pentru toate fiicele din lume.

Cîte alte asemenea momente emoționante n-am trăit în acele zile la Viena, mai ales cînd au avut loc întîlnirile dintre delegații francezi și sovietici, sau dintre cei francezi și germani din vest și din est, italieni și bulgari, romîni și greci, cînd s-au revăzut și s-au îmbrățișat supraviețuitorii de la Auschwitz, Buchenwald, Dachau și alte lagăre ale morții din trecut! Mesajul de pace al întîlnirii de la Viena s-a răspîndit apoi în cele patru zări și el stăruie încă în inima noastră.

acad. prof.

P. CONSTANTINESCU-IAȘI

Aspect din timpul dezbaterilor Conferinței de la Bandung a țărilor Asiei și Africii.

VOTUL ȚĂRANULUI DIN MIRDITA

Am călătorit în anii aceștia prin toate democrațiile populare. Într-unele din ele, am avut prilejul să fac popasuri mai îndelungate, să văd mai pe îndelete oameni și lucruri, în altele, mi-a fost dat să stau numai cîteva zile, la un congres, conferință, festival...

Amintiri de neuitat — multe și foarte felurite — au dăltuit, pe deasupra deosebirilor, chipul unitar al omului nou, așa cum, pe deasupra priveliștilor, primăvara e pretutindeni aceeași...

Mă opresc într-adins la o răspîntie a memoriei, pentru a vă povesti o întîmplare neobișnuită. Pornisem din țară, acum doi ani, într-o posomorîtă dimineață de noiembrie, și, după o călătorie de cîteva zile pe mare, am ajuns în Albania, unde, sub cerul de peruzea al Adriaticei am găsit toți pomii în floare. Am colindat această minunată țărișoară, am făcut cunoștință cu eroicul popor schipetar.

Nicăieri în lumea socialismului, contrastul dintre nou și vechi nu este mai puternic ca aci. În orașe, impunătoarele clădiri ridicate în ultimii ani se învecinează cu bazarele străvechi; la țară, în fostele castele ale moșierilor feudali, funcționează școli și biblioteci, la cîțiva pași de căsuțele primitive acoperite cu rogoz; pe străzile străvechii cetăți Scutari, se plimbă femei cu fața ascunsă sub feregea, dar circulația e îndrumată de o fetișcană zîmbitoare în costum de milițiancă...

M. Breslașu

În drum spre Scutari, mi se arătaseră în zare munții Mirditei. Acolo, a trăit, ruptă de restul lumii, ostilă la orice încercare de apropiere a „celor din vale“, o populație de cîteva zeci de mii de oameni. Mîndri de libertatea lor, acești munteni au izgonit, veacuri de-a rîndul, pe cotropitorii turci, venețieni, austrieci, italieni și nemți care au rîvnit și au furat, unii de la ceilalți, acest strălucitor giuvaer, care este mica Albanie. În munții Mirditei, n-a pătruns nimeni, nici judecători, nici cei care umblau să strîngă biruri.

În anii puterii populare, s-a făcut acolo întîiul recensămînt de la începutul lumii. Și dîrjii locuitori ai munților au început să coboare la vale, o dată cu tumultuoasele ape care mînă turbinele albei hidrocentrale pe care am vizitat-o.

Unde gîndiți că am dat ochi cu un muntean din Mirdita? La o ședință a Marii Adunări Naționale, la Tirana! Nu, nu era deputat... Se găsea printre musafirii care asistau la dezbateri. Mi-a fost arătat, în primul rînd al balconului. Un bătrîn cu fața măslinie, mustăți lungi și plete ninse, revărsate de sub „celeșa“ lui țuguiată...

Ascultase cu mare atenție lectura „legii administrative“ și comentariile raportorului...

Cînd s-a trecut la votarea pe articole — votarea se făcea prin ridicare de mîini — spre surprinderea tuturor, de acolo, din balconul lui, musafirul ridică mîna în semn de aprobare, o dată cu deputații din incintă. Așa făcu și la al doilea articol, și la alte cîteva care urmară... Pesemne, însă, că unul dintre paragrafe nu a fost pe placul lui și textul a fost votat cu unanimitate... minus unu! Cei de față erau împărțiți între haz și înduioșare.

În pauza care a urmat, raportorul s-a dus să-l întrebe pe moșneag ce îl nemulțumise — și i-am văzut stînd îndelung de vorbă pe acești doi reprezentanți ai poporului! Deputatul lămurea bătrînului ceea ce se pare că acesta nu înțelesese din lege.

Da, bătrînul acela, în mintea și sufletul căruia se-nvolburase dintr-o dată conștiința cetățenească, răspunderea față de patria sa, rămîne pentru mine o amintire de neuitat.

Marcel BRESLAȘU

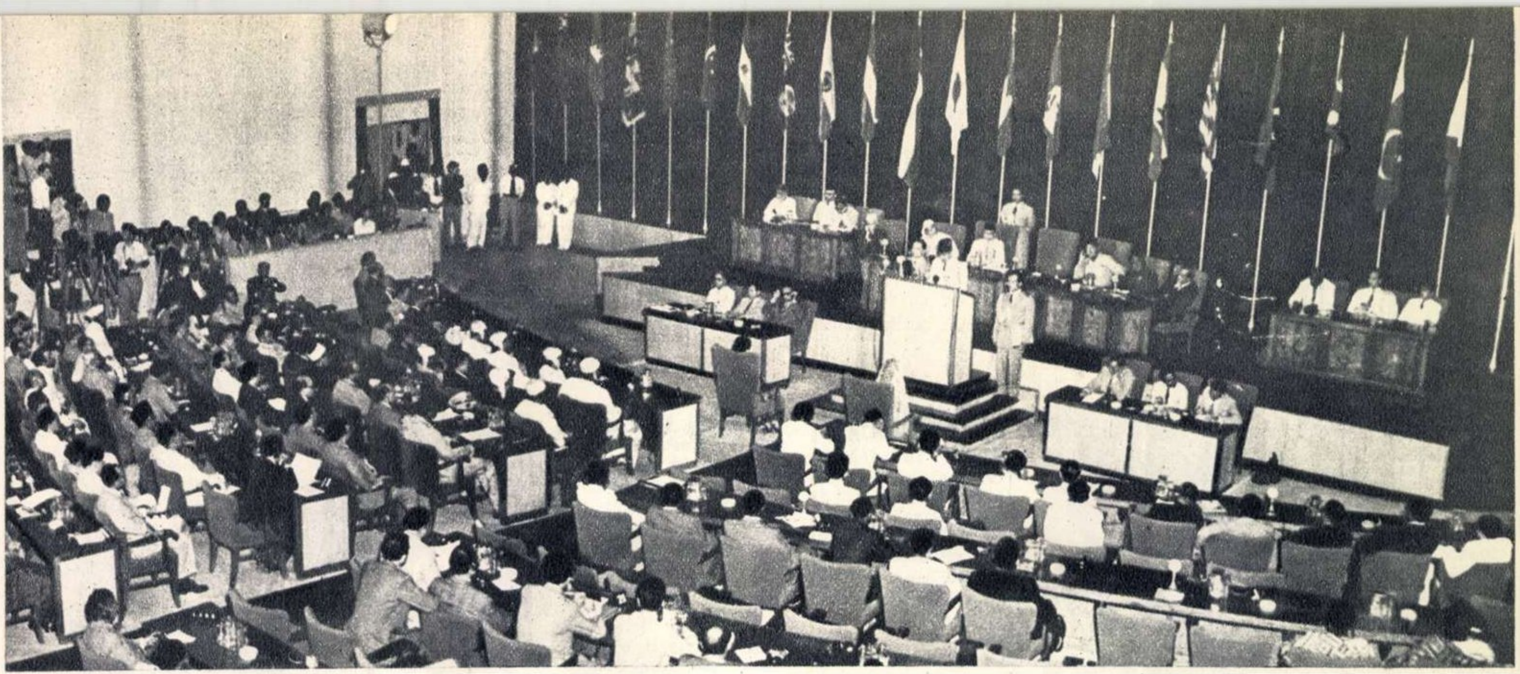

ÎNTR-O ZI, LA BERLIN

Deşi eram abia în mai, un soare văratic îşi revărsa razele asupra Berlinului. Afară o căldură neobişnuită pentru acest oraş. În holul hotelului Johanishoff, unde mă aflam, erau răcoare şi linişte.

Uşa ascensorului a ţăcănit scurt. A coborît un singur om. Senzaţia că am în faţă un cunoscut, un prieten drag poporului nostru, a devenit certitudine cînd omul şi-a întors chipul spre mine. Da, era marele poet turc Nazîm Hikmet. L-am salutat cu bucurie. Ochii îi străluceau veseli, iar pe buze îi înflorise un zîmbet cald... Cu nespusă emoţie, am sorbit cuvintele scriitorului despre ţara şi poporul nostru.

B. Stoian

— Ştiţi ce înseamnă Romînia pentru mine? — mi-a spus el după ce ne-am aşezat. Înseamnă ţară a libertăţii şi prieteniei, izvorul unor amintiri deosebit de frumoase, ce-mi stăruie în inimă.

Un timp mi-a vorbit despre impresiile ce le-a cules în vremea cît s-a aflat — în urmă cu cîţiva ani — în ţara noastră. Apoi, discuţia s-a legat în jurul problemelor sesiunii Consiliului Mondial al Păcii, care se ţinea atunci la Berlin. Reţin multe din cuvintele inimoase ce mi le-a adresat marele poet turc, mi-l închipui adesea vorbindu-mi...

— Marea Neagră — a subliniat Nazîm Hikmet — ar putea fi o adevărată „Mare a Prieteniei". dacă n-ar exista politica cercurilor agresive de scindare a lumii în blocuri ostile, de învrăjbire a ţărilor şi popoarelor, politică menită să opună Turcia vecinilor săi din jurul Mării Negre. Indiferent de sistemele şi orînduirile cărora aparţin, ţările şi popoarele trebuie să se unească în apărarea păcii şi progresului uman. În asemenea condiţii, nu numai Marea Neagră, dar şi toate celelalte mări de pe glob ar deveni „mări ale prieteniei".

— Romînia... — a încheiat nostalgic Nazîm Hikmet. Cînd am fost, acum cîtva timp, tare bolnav, aveam momente cînd mintea mea lucra extrem de febril. Printre cele mai frumoase amintiri ce-mi apăreau pe ecranul memoriei în acele momente, era una care-mi evoca un sat romînesc, cu căsuţele sale pitoreşti, cu copii zburdînd pe uliţe. Retrăiam una din acele clipe impresionante, petrecute atunci cînd am vizitat acest sat. Cînd ţăranii au aflat cine sînt, s-au strîns în jurul meu şi mi-au spus că, în timpul cît eram deţinut în Turcia, ei au întocmit o moţiune, cerînd punerea mea în libertate. Aşa au făcut mulţi oameni simpli din Romînia şi de pretutindeni. Şi acum, iată-mă liber, salvat...

În aceeaşi zi, am cunoscut-o la Berlin pe doamna Thea Arnold din Germania occidentală, fostă deputat în Bundestag

Mi-a vorbit îndelung de împrejurările care au apropiat-o de mişcarea pentru pace.

După o jumătate de an, am revăzut-o pe doamna Arnold la Stockholm. la sesiunea Consiliului Mondial al Păcii. Încă de la primele cuvinte, mi-am dat seama că mişcarea pentru pace devenise pentru ea o preocupare de-a dreptul pasionantă. I-am urmărit cu atenţie discursul rostit cu combativitate de la tribuna Adunării ca şi intervenţiile energice pe care le-a avut — în cadrul activităţii delegaţiei germane — în comisiile sesiunii. În calitate de gazetar, i-am solicitat un interviu, pe care mi l-a acordat cu bucurie.

★

Îmi amintesc adesea de aceşti devotaţi prieteni ai păcii, de toţi luptătorii curajoşi pentru apărarea vieţii popoarelor. pe care i-am întîlnit în atîtea rînduri peste hotare. În deosebi însă, gîndurile mi se îndreaptă spre ei în zilele calde şi însorite.

B. STOIAN

NUVELA PIERDUTĂ

Vechi şi bogate în semne de adîncă prietenie sînt legăturile poporului romîn cu popoarele prietene şi aliate din U.R.S.S. şi ţările de democraţie populară.

Multe tradiţii comune ne leagă. Şi sînt, în aceste tradiţii, pagini scrise, dar şi multe pagini nescrise încă.

Despre o asemenea pagină nescrisă sau, mai precis, scrisă şi pierdută, aş vrea să povestesc acum.

Era în toamna anului 1949. Mă găseam în Bulgaria, la Sofia, cu prilejul săptămînii prieteniei romîno-bulgare. Din delegaţia romînă, făceau parte trei scriitori. Între aceştia şi reprezentanţii literaturii bulgare s-au legat repede raporturi sincere de prietenie.

M. Novicov

Într-o după-amiază, la sediul Uniunii Scriitorilor Bulgari, discuţia a alunecat — ca în atîtea rînduri — pe tema vechilor tradiţii comune de luptă ale celor două popoare. Se lăsa seara. În cameră, plutea un semiîntuneric plăcut şi nimănui nu-i trecea prin gînd să aprindă lumina. În atmosfera molcomă, împestriţată ici, colo, de reflexele roşiatice ale apusului, numele eroilor de altădată, ca şi locurile scumpe ale luptelor eliberatoare, se rosteau, parcă, cu mai multă spontaneitate. Caldul intimităţii ne învăluia pe toţi. Lîngă mine, şedea prozatorul Anghel Todorov.

— Ştii — mi-a spus el — cu mulţi ani în urmă, am publicat o nuvelă despre lupta comună a marinarilor romîni şi bulgari. Era vorba de fapte mai recente, petrecute prin 1935 sau 1936...

Mi-am exprimat dorinţa de a duce această nuvelă la Bucureşti, spre a fi tradusă şi publicată.

— Cu neputinţă. Nuvela s-a pierdut...

— S-a pierdut? Cum asta?

— Era publicată într-o gazetă muncitorească, care a fost confiscată în ziua cînd a apărut.

— Dar manuscrisul?

— S-a pierdut şi el, în anii terorii...

Anghel Todorov mi-a povestit subiectul şi a spus apoi că mi-l cedează. Dacă vreau, pot să rescriu nuvela...

Iată faptele:

În vara anului 1935 sau 1936, marinarii flotei comerciale bulgăreşti de pe Dunăre au declarat grevă. Mai multe vapoare rămaseră imobilizate la Ruse. Pe mulţi comercianţi bulgari, acţiunea i-a atins greu. Aveau de transportat în Romînia mărfuri alterabile şi acum pierdeau. Ce să facă? Patronii firmelor bulgăreşti s-au înţeles cu cei de peste Dunăre. Astfel, după numai cîteva zile, a ancorat la Ruse un vas romînesc. A doua zi, urma să se facă încărcarea. Nu e greu de închipuit cîtă îngrijorare a produs această ştire în rîndurile marinarilor bulgari. Dacă mărfurile vor fi transportate, greviştii vor pierde o poziţie însemnată. Greviştii bulgari îşi dădeau seama că, dacă ar putea să explice muncitorilor veniţi din Romînia despre ce e vorba, aceştia n-ar înfige cuţitul în spatele tovarăşilor bulgari. Dar cum să facă? Marinarii romîni, care nu ştiau că e vorba de spargerea unei greve, fuseseră consemnaţi pe vas, tocmai pentru a nu putea afla nimic.

...La miezul nopţii, cei de pe vasul romînesc observară, în apă, pe cineva care se apropia de ei. Era tare obosit. I-au aruncat o frînghie. Îndată ce a ajuns pe punte, omul căzu în nesimţire. Doar spre ziuă îşi reveni şi, spre mirarea celor din jur, începu să vorbească romîneşte.

— Eşti de la noi? — îl întrebară marinarii romîni. Parcă ai venit înot din partea cealaltă...

— Nu... Sînt de lîngă Ruse.

Era un ţăran scund şi oacheş.

— Dar de unde ştii romîneşte?

— Sînt sate romîneşti aici, pe

Mihai NOVICOV

mai... Au venit aseară nişte tovarăşi din port şi ne-au rugat...
...A doua zi, vasul romînesc a plecat din Ruse fără nici o încărcătură. Iar peste alte două zile, greva a izbîndit.

Povestirea nuvelei pierdute mi-a reamintit de tradiţia prieteniei popoarelor noastre. Prietenie mai puternică astăzi ca oricînd.

Mihai NOVICOV

DEPĂRTĂRI

E. Frunză

M-am întîlnit, în două rînduri, cu un om... Ce poate fi revelator în această întîmplare? În viaţă, ai parte de întîlniri şi reîntîlniri fără număr. Uneori, banale, plictisitoare; alteori, neaşteptate şi emoţionante. „Munte cu munte se întîlneşte — zice proverbul — dar om cu om!"

Aşadar, ce poate fi revelator în faptul că doi oameni se întîlnesc în două rînduri? Totuşi, gîndiţi-vă...

Între Berlin, Bucureşti şi Pekin, e o distanţă uriaşă. Pe parcursul ei, se schimbă şi timpul, şi floră, şi faună, şi veşmintele oamenilor, şi cîntecele lor. Depărtarea e îndeobşte un duşman al întîlnirilor. Dar mi-te asemenea depărtare, ce ar părea că nu-şi are nicăieri sfîrşitul!...

L-am cunoscut la Bucureşti, în zilele celui de-al patrulea Festival Mondial al Tineretului pe unul dintre poeţii de frunte ai Germaniei democrate, Stephan Hermlin. Venise din Berlin ca oaspete al marii sărbători tinereşti, el însuşi încă tînăr, deşi cu o bogată activitate obştească şi artistică în urma sa. Ne-am vorbit nu o dată în acele zile; am şi lucrat împreună, în calitate de membri ai juriului internaţional pentru literatură. La plecare, Stephan Hermlin mi-a dăruit una din cărţile sale, pe care o păstrez, ca pe o scumpă mărturie a prieteniei.

Despărţirea de oamenii pe care i-ai îndrăgit e totdeauna ca o umbră ce-ţi apasă inima. Cu atît mai mult, cînd perspectiva unei revederi pare pentru moment absentă. M-am despărţit de Stephan Hermlin cu regretul anticipat de a nu-l mai revedea, poate, niciodată...

Nici două luni mai tîrziu... O dimineaţă scăldată în albăstrimea cerului chinezesc. Văzduhul scînteiază de voioşia sărbătorii, de rîsul molipsitor al mulţimii revărsate în piaţa Tien-An-Mîn, din Pekin. Totul e flori şi cîntec, mătase şi dans, graţie şi libertate. Splendidă zi de toamnă, cu stoluri de porumbei albi zburînd deasupra tribunelor, cu ciripitul neastîmpărat al copiilor, 1 Octombrie, ziua proclamării Republicii Populare Chineze. În tribuna oaspeţilor, se adunaseră parcă toate neamurile tuturor continentelor, toate culorile, porturile şi graiurile. Era ca un buchet imens al frumuseţii omeneşti.

Cu cîtă uimire am recunoscut, în acest buchet, chipul prietenului Stephan Hermlin! Înalt, cu faţa bronzată, cu părul castaniu aruncat către tîmpla dreaptă, cu ochii miraţi, aţintiţi asupra mea... Mă recunoscuse şi dînsul. Prin mulţimea de oaspeţi, mi-am croit drum, ca să-l îmbrăţişez acolo, în mijlocul oceanului de lumină, în sunetele viorilor şi tobelor chinezeşti...

Ne-am cunoscut la Bucureşti, în numele prieteniei şi al păcii. Ne-am revăzut la Pekin, în numele aceloraşi ţeluri care animă astăzi conştiinţele lumii. Poate ne vom revedea undeva, mîine, prietene Hermlin, pe drumurile nesfîrşite ale pămîntului, stăpîniţi de marea dragoste de viaţă şi de sfînta ură împotriva vrăjmaşilor vieţii.

Ce scurte şi neînsemnate au devenit distanţele pe glob, pentru zborul către fericire al oamenilor!

Eugen FRUNZĂ

Scriitorii germani Anna Seghers şi Stephan Hermlin.

ÎNTÎLNIRE LA DJAKARTA

N. LUPU

În seara zilei de 30 aprilie 1955, mă aflam în Sala sporturilor din Djakarta, ca invitat al Comitetului indonezian pentru sărbătorirea zilei de 1 Mai la adunarea festivă organizată cu acest prilej. Eram emoţionat de entuziasmul şi voioşia ce domneau în sală. Gîndurile-mi hoinăreau departe, la mii de kilometri, spre patrie, şi încercam să retrăiesc puţin atmosfera sărbătorească cu care obişnuieşte poporul nostru să întîmpine tradiţionalul 1 Mai. Am fost brusc întrerupt din visare de doi tineri care făceau să circule o listă, pe care invitaţii o semnau. Am crezut pentru moment că este vorba de o listă de onoare a participanţilor la festivitate şi mă pregăteam să semnez, puţin nemulţumit că fusesem tulburat.

Mi s-a explicat însă că este vorba de Apelul de la Viena, împotriva armei atomice. Am rămas cu stiloul în aer, amintindu-mi de clipele solemne cînd, în mijlocul celor dragi, am semnat, acasă, acest Apel. Pe atunci, nu mă gîndeam că-l voi reîntîlni atît de departe de casă.

Nu ştiam ce să fac, cum să le explic noilor mei prieteni că eu semnasem Apelul în patrie. Ezitarea mea a produs oarecare consternare. Nu-şi puteau explica şi eu, cu atît mai puţin eram capabil în acele momente să le-o explic. Dar, chipurile lor îşi recăpătară veselia deîndată ce izbutii, cu ajutorul unui coleg, să le spun că mi-am făcut nobila datorie de a semna Apelul în patria mea.

Această întîmplare m-a făcut să mă simt mai strîns legat de lupta pentu pace a poporului indonezian. Pînă nu de mult, cînd vorbeam sau scriam despre această luptă, aveam o imagine mai generală. De acum înainte, şi în dosul fiecărei cifre sau al fiecărei ştiri din Indonezia, voi vedea oameni vii, chipuri dragi de prieteni. Îmi voi, aminti de sutele de mii de participanţi la mitingul de 1 Mai şi de clipa în care a fost lansat strigătul Badai (Pace!). În acel moment, s-a ridicat în sus, în chip de aprobare, o pădure de braţe, trudite, dar puternice şi hotărîte la luptă. Îmi voi aminti de serile petrecute în tovărăşia profesorului Prijono, care ne spunea, plin de tinereţe: „în trecut am fost pesimist, azi sînt optimist".

Acest mesaj de optimism, de încredere în luptă, l-am adus din Indonezia. „Am strîns pînă acum un milion de semnături pe Apelul de la Viena — ne spunea profesorul Prijono. Poporul indonezian îşi dă seama că, pentru a dobîndi o pace dreaptă, avem nevoie nu numai de forţele naţionale, ci şi de cele internaţionale".

N. LUPU

SENS UNIC—PACEA

M. Maliţa

În aprilie 1949, pe străzile Parisului, se putea citi un neobişnuit indicator de circulaţie: *sens unic — pacea*. Într-adevăr, din întreaga ţară, soseau nenumărate caravane ale păcii, care străbătuseră sate şi oraşe, pentru a lua parte la cel dintîi Congres mondial al mişcării pentru pace. Iar de peste hotare, veneau solii tuturor popoarelor, întîmpinaţi cu însufleţire şi dragoste de poporul francez.

Pentru că guvernul francez refuzase să acorde respectivele vize de intrare în ţară unei serii de delegaţii, în sala Pleyel s-au adunat numai o parte din delegaţiile la Congres, cealaltă parte întrunindu-se la Praga. Dar, lucru fără precedent în întrunirile internaţionale, Congresele au funcţionat cu aceeaşi ordine de zi, transmiţîndu-şi reciproc intervenţiile imprimate pe bandă de magnetofon, ca o ilustrare a faptului că *„adevărul circulă fără vize"*.

În acest Congres, s-au pus bazele unei mişcări noi, mişcarea pentru pace.

Pe stadionul parizian de la Buffalo, la marele miting organizat în cinstea Congresului, mi-am dat seama că sala Congresului, cu cele 2500 de locuri ale sale, era prea strîmtă. Mulţimea se revărsa într-un şuvoi nesfîrşit, inundînd străzile din jur. Peste un milion de oameni şi-au exprimat atunci adeziunea la mişcarea păcii.

Păstrez o imagine scumpă de la sfîrşitul acestei manifestaţii. La ieşirea din stadion, am ajuns, din întîmplare, în preajma eminentului savant Joliot-Curie. Omul, care puţin mai înainte era fixat de sutele de mii de priviri, păşea serios şi grav. În mijlocul mulţimii de manifestanţi, savantul apărea în toată măreţia lui de luptător pentru cauza fericirii omenirii.

M-am gîndit atunci că, în momente ca acelea în care popoarele împlinesc actele lor istorice, atitudinea celor mai buni fii ai omenirii devine expresia înaltă şi luminoasă a năzuinţei obşteşti. Călăuzită de toate conştiinţele vii ale popoarelor, mişcarea pentru pace dovedeşte că poate bara drumul războiului.

Mircea MALIŢA
director al Bibliotecii Academiei R.P.R.

Vîlko Cervenkov, preşedintele Consiliului de Miniştri al Republicii Populare Bulgaria, împlineşte la 6 septembrie 55 de ani.

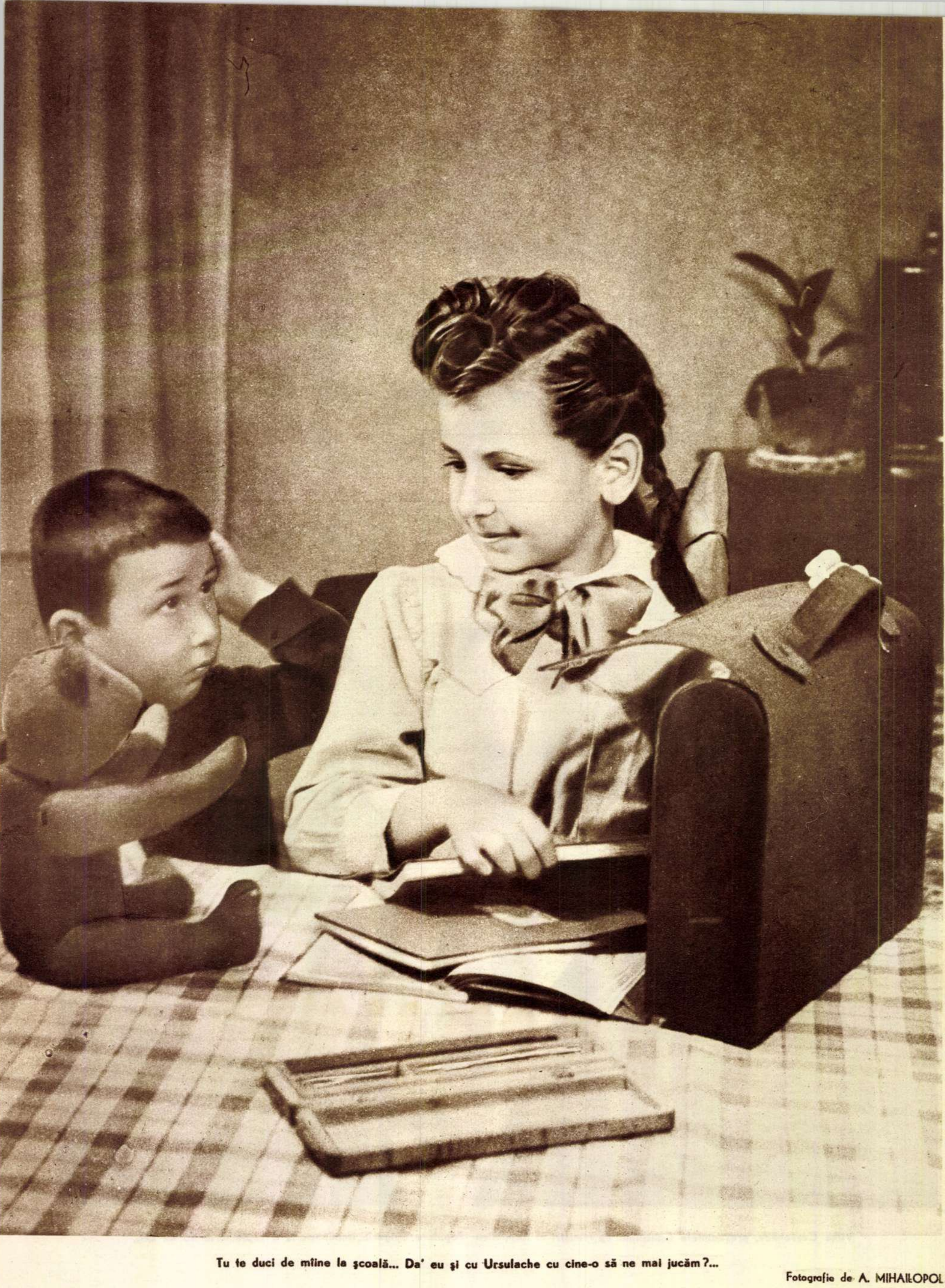

Tu te duci de mîine la şcoală... Da' eu şi cu Ursulache cu cine-o să ne mai jucăm?...

Fotografie de A. MIHAILOPOL

Două premiere cu „REGELE LEAR"

de Mihnea GHEORGHIU

Sfîrșitul stagiunii a fost marcat, în vara aceasta, printr-un eveniment care a reținut atenția iubitorilor de teatru: două premiere, aproape simultane, cu tragedia „Regele Lear" de William Shakespeare, două spectacole mari, diferite ca viziune regizorală, text și distribuție.

Mi se pare demn de relevat că, printre progresele incontestabile dobîndite de teatrul romînesc în acești ani, se disting și spectacolele din repertoriul shakespearian; oamenii noștri de artă urmărind cu asiduitate realizarea unei extreme fidelități față de realismul profund al dramaturgiei lui Shakespeare. Pe acest teren, au fost desfășurate rodnice „controverse", și aici mă refer la strădaniile pentru aflarea unui stil autentic, pe măsura valorilor complexe ale textului și pe măsura exigențelor noului spectacol realist, caracteristic teatrului epocii noastre.

E îmbucurător că obiectul nobilei competiții dintre prima noastră scenă și teatrul radiofonic a fost tocmai „Regele Lear", piesă care reprezintă un moment de maturitate atît în opera lui Shakespeare, cît și în istoria mondială a teatrului.

„Regele Lear" este o dramă de un uriaș patetism, în care amploarea și intensitatea subiectului, a caracterelor și evenimentelor ating sublimul cu mijloace artistice de o simplitate impresionantă. Reluînd o temă mai veche a sa — aceea a relațiilor de familie, la răscrucea evurilor — Shakespeare a utilizat o relatare cronicărească, spre a ilustra însuși „spiritul vremii" sale, în care umaniștii asistă neputincioși la ciocnirea pustiitoare dintre două lumi. El a soluționat genial problema atitudinii față de eroul dramatic — aici, bătrînul și încăpățînatul rege de tip medieval, care se umanizează prin cruntele-i suferințe. Dezvoltarea acestui personaj (de proporții mitice, dar ancorat mereu în realitate și adevăr) este atît de bine gradată, încît „privindu-l — observa M. A. Dobroliubov — simțim la început ură față de acest despot, dar, urmărind creșterea dramei, ne împăcăm tot mai mult cu el, ca om, iar pînă la urmă ne umplem de indignare și de ură arzătoare, împreună cu el și cu lumea întreagă, împotriva acelor sălbatice stări de lucruri care au putut împinge la nebunie oameni ca Lear". Prezentînd acțiunea paralelă a soartei lui Gloster, Shakespeare a ținut să arate că tragedia lui Lear nu este izolată, ci e tipică pentru „spiritul vremii" în care scria tragedia. Ca de multe ori în dramele sale, autorul pune în valoare glasul adevărului prin „Nebunul" care comentează evenimentele cu profunzimea bunului simț popular, exprimat în remarce îndrăznețe, pline de umor și amărăciune. Finalul tragic lasă să se întrevadă o rază de lumină, pe care eroul pozitiv supraviețuitor (ducele de Albany) o proiectează în viitor, o dată cu speranța că „lumea nu va mai cunoaște asemenea grozăvii".

Acum trei veacuri și jumătate, a avut loc, la curtea regelui Iacob I Stuart, prima reprezentare a piesei *„Istoria adevărată a vieții și morții Regelui Lear și a celor trei fiice ale lui"*. Shakespeare juca rolul episodic al lui Kent (care-i îngăduia să se ocupe și de direcția de scenă), iar în rolul Cordeliei, debuta fratele său mezin, Edmond Shakespeare — femeile neavînd încă dreptul să apară pe estradele publice. „Nebunul" era jucat de un clovn nou, Robert Armin, dotat cu multă inteligență și sensibilitate (calități de care actorii comici elizabethani nu se prea sinchiseau, preferînd să facă „măscări"). Autorul-regizor i le-a apreciat în așa măsură, încît, se pare, a compus rolul special pentru acest Armin. De atunci, piesa s-a bucurat mereu de succes, pe toate scenele lumii.

Artistul poporului Gh. Storin, în rolul regelui Lear.

Versiunea scenică nouă, în trei părți și 34 tablouri, montată la Teatrul Național de regizorul Sică Alexandrescu, maestru emerit al artei, pe traducerea în proză a lui Mircea Ștefănescu, laureat al Premiului de Stat, ca și spectacolul radiofonic realizat de tînărul regizor George Teodorescu, pe traducerea lui Mihnea Gheorghiu, sînt două paralele care își păstrează o firească independență. Cu toate acestea, după mine, definiția geometrică a paralelelor a fost încălcată (aș zice creator), fiindcă cele două direcții s-au întîlnit, avînd o țintă comună: respectul adevărului scenic. „Lumea-i o scenă" — afirma Shakespeare — dar una a luptei pentru adevăr. Scopul acesta l-au urmărit și cei doi interpreți romîni ai lui Lear, artistul poporului G. Storin, în spectacolul Teatrului Național, și artistul poporului G. Calboreanu, în piesa transmisă prin radio, fiindcă o interpretare realistă are în vedere o perfectă identificare cu rolul și o înțelegere vie și transmisibilă a acestui rol.

Spectacolul de la Teatrul Național din București a pornit — în munca regizorală — de la gîndul că „Regele Lear" nu-i o simplă poveste despre un „caz regal" de nerecunoștință filială, ci tragedia unei orînduiri sociale în care omul nu e prețuit după însușirile lui firești, după meritele personale, ci după titluri moștenite și avere. Ideea este justă și obiectivele direcției de scenă au fost atinse. Cronologia acțiunii a dat de lucru multor istorici literari. „Adevăratul" și legendarul rege Lear ar fi domnit în Britania, acum vreo patru mii de ani. Shakespeare „s-a încurcat" adesea în istorie. El făcea anacronisme în mod frecvent: în tragedia regelui Lear, de pildă, el aduce un ecou al războiului anglo-francez de o sută de ani, ce s-a desfășurat cu milenii mai tîrziu. Și, totuși, acest lucru nu-i poate jigni decît pe niște pedanți, dat fiind eterna valabilitate a sentimentelor omenești cuprinse în piesele shakespeariene. Cu toate acestea, eclectismul și aplecarea spre somptuos și fastuos a costumelor (mai puțin a decorurilor) au stricat puțin din realizarea de altfel remarcabilă, a acestei ramuri a spectacolului de la Teatrul Național. În ce privește „ochiul regizorului", el a fost prezent și eficace. Maestrul Sică Alexandrescu a depus un efort deosebit de greu în lupta pentru o realizare scenică nouă, plină de mișcare și de intensitate dramatică, și a reușit în cea mai mare măsură, ajutat fiind de actori deosebit de talentați. Artista emerită Aura Buzescu, în rolul Gonerilei, Marcel Anghelescu, în cel al „Nebunului" și mai ales artistul poporului G. Storin, în rolul titular, au ridicat spectacolul la înălțimea cuvenită, de o măreție simplă și de un patos zguduitor. În ceea ce-l privește pe spectatorul care respectă valoarea integrală a textului original, acesta nu poate fi întru totul de acord cu unele „inovații" ale regizorului de la Național. Printre ele, aș începe cu însăși ideea de a face „o versiune scenică nouă", nițel fastidioasă și schematică, în care primează impresia directă, spectaculosul, în detrimentul autenticității și poeziei. Remarc, ca ușor remediabile, asemenea slăbiciuni ca: rigiditatea inițială a personajului Lear, identitatea tragediei lui Gloster cu a regelui său (cînd, de fapt, Gloster cade din alte motive; e un „epicurean" egoist, un amoral), moartea „Nebunului" în scenă (deși se știe că acest personaj nu mai apare în scenă), nerealizarea personajului Kent și „sinuciderea" lui. Poate și altele, mai neînsemnate. Am certitudinea că reluarea piesei, acum, în stagiunea de toamnă, va constitui un frumos și binemeritat succes al teatrului romînesc.

Spectacolul radiofonic, cu specificul său legat de unele comandamente de ordin tehnic, nu a însemnat o mai mică izbîndă, iar sutele de mii de ascultători ai emisiunilor de „teatru la microfon" au avut prilejul să o constate. Lipsa decorului, costumelor și luminii, lipsa mișcării scenice au fost suplinite cu diverse sonorizări radiofonice și, mai ales, cu muzică. O serie de „cortine sonore" ce au marcat trecerile dintre tablouri și fundalul unui vechi cîntec de leagăn englez, cîntat la clavecin, revenind ca un leit motiv în timp ce „rapsodul" povestea cele întîmplate între tablouri, au ușurat adaptarea radiofonică a acestei lungi piese de teatru (care a durat, în transmisie, două ore și jumătate). Fără îndoială că textul în versuri a fost menit să contribuie și el la realizarea scopului artistic al spectacolului radiofonic, acela de a îmbina muzica, poezia și drama, respectînd astfel o altă idee de bază a creației shakespeariene. În ciuda grijii deosebite a colectivului artistic de la radio, o serie de lipsuri s-au făcut simțite și în acest spectacol. Dintre ele, mi s-au părut mai supărătoare, la o audiție atentă, doar cîteva, și anume: abundența excesivă a unor „sonorizări" în detrimentul textului și actorului (monologul lui Lear în furtună), unele lungimi (evitabile) și ciudata revenire la viață a Cordeliei, în final, chiar pentru... două clipe (pe care necesitatea întăririi patosului nu o justifică totuși). Spectacolul radiofonic a rezolvat cu optimă soluție cele mai grele probleme pe care i le-a pus piesa lui Shakespeare, datorită strădaniei și talentului celor ce l-au realizat, în frunte cu regizorul George Teodorescu. Măsura, sobrietatea, vigoarea și subtilitatea au caracterizat cea mai mare parte a acestei premiere, demonstrînd cît de vaste sînt posibilitățile artei sunetului ajutate de o tehnică avansată.

Căldura cu care au fost primite cele două premiere romînești cu „Regele Lear" dovedește admirația și dragostea pe care poporul nostru le nutrește față de marile comori spirituale create de popoarele lumii de-a lungul veacurilor și față de artiștii care i le pun la îndemînă, cu credință și măiestrie.

Ce a fost cu Timuș

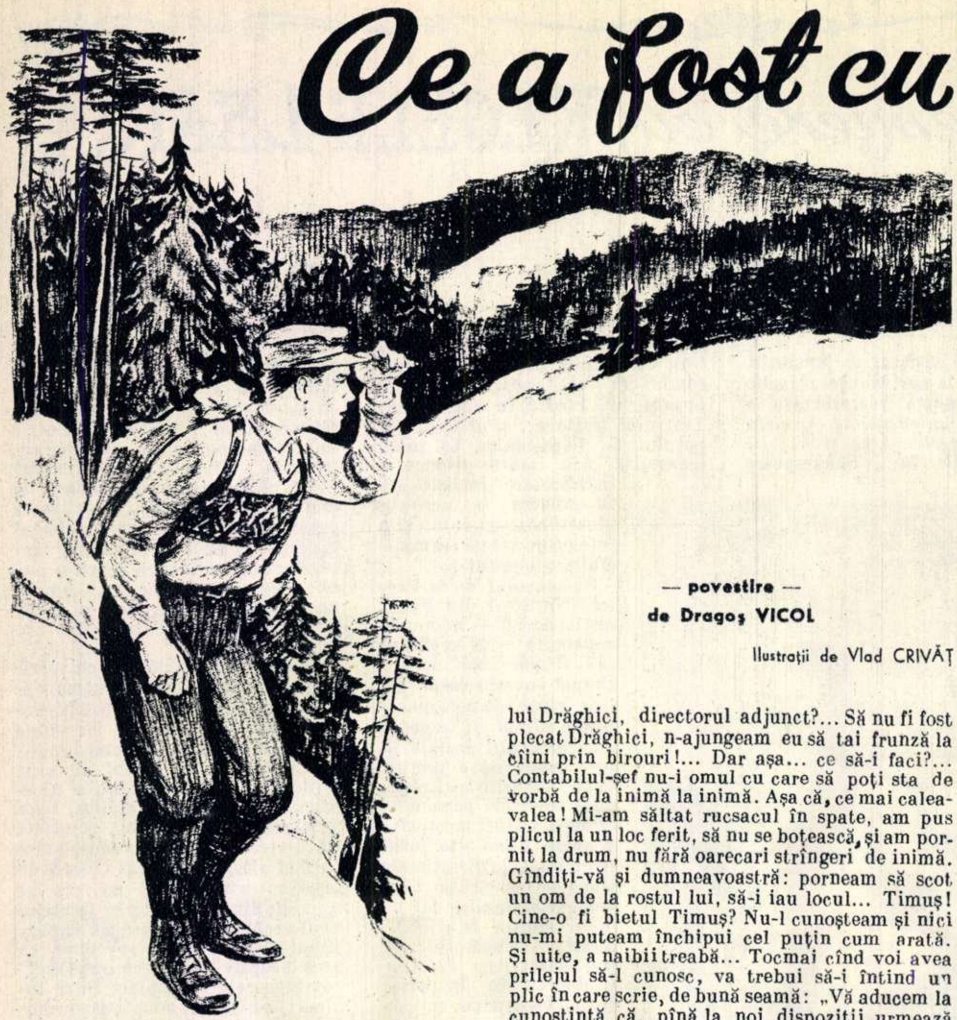

— povestire —

de Dragoș VICOL

Ilustrații de Vlad CRIVĂȚ

In sfîrșit, într-o bună zi, contabilul-șef m-a chemat la el în birou. Nu mi-a răspuns nici la bună ziua, nu m-a poftit nici să șed, ba mai mult, nu m-a învrednicit nici măcar cu o privire. M-a lăsat să mă zgîiesc o bucată bună de vreme la graficele de pe pereți, să număr în gînd ochiurile perdeluțelor de la ferestre, să tușesc, încercînd zadarnic să-i trezesc luarea aminte și, cînd a socotit el de trebuință, mi-a întins un plic.

— Te duci la păstrăvărie... Ai să lucrezi în locul lui Timuș...

— În locul lui Timuș?... Dar ce-i cu el? — m-am mirat eu.

Contabilul-șef și-a ridicat atunci ochii, pironindu-mă cu niște priviri care m-au băgat în sperieți. Așa-i el: să nu murmuri și să nu șovăi cînd ți-o da el o poruncă! Alt fel, e de rău... Dracu' m-a pus să mă mir?!

— Te duci la păstrăvărie în locul lui Timuș! Ai înțeles?

— Înțeles, tovarășe contabil!

— Executarea!

Am ieșit în coridor, buimac de cap. Executarea, executarea! Nu sînt decît un cadru tînăr, care trebuie să asculte, să fie disciplinat!... Îmi dă omul repartiția într-o muncă, după ce am tăiat frunză la cîini vreo două luni prin birourile ocolului, și eu mai stau să întreb ce și cum? Ei, astai! Ordinu-i ordin. Nu se discută! Deși, să fiu drept, ar fi ceva de discutat. Întîi că eu habar n-am cum se muncește la o păstrăvărie! Al doilea, că mi-ar fi fost drag să lucrez în branșa mea, cea de silvicultor, că doar de aceea am făcut școala de brigadieri silvici!... Așa că, de ce să mă duc la păstrăvărie?!...

Totuși, pînă la urmă, am chibzuit și eu: „nevoia îl învață pe cărăuș". Puteam avea obrazul să mă-ntorc la contabilul-șef și să-i spun că nu primesc?... Să tai iar frunză la cîini, prin birourile ocolului? Să mă pun rău cu el? Cu el, care ținea de vreo două-trei luni și locul lui Drăghici, directorul adjunct?... Să nu fi fost plecat Drăghici, n-ajungeam eu să tai frunză la cîini prin birouri!... Dar așa... ce să-i faci?... Contabilul-șef nu-i omul cu care să poți sta de vorbă de la inimă la inimă. Așa că, ce mai calea-valea! Mi-am săltat rucsacul în spate, am pus plicul la un loc ferit, să nu se boțească, și am pornit la drum, nu fără oarecari strîngeri de inimă. Gîndiți-vă și dumneavoastră: porneam să scot un om de la rostul lui, să-i iau locul... Timuș! Cine-o fi bietul Timuș? Nu-l cunoșteam și nici nu-mi puteam închipui cel puțin cum arată. Și uite, a naibii treabă... Tocmai cînd voi avea prilejul să-l cunosc, va trebui să-i întind un plic în care scrie, de bună seamă: „Vă aducem la cunoștință că, pînă la noi dispoziții, urmează să predați serviciul tov. Vasile Huțuleac... care... „Vasile Huțuleac sînt eu", va trebui să-i spun... Iar Timuș își va morfoli cîteva clipe mustața (dacă are), mă va măsura din tălpi în creștet și din creștet în tălpi și va mormăi, fie „bine", fie „vasăzică, dumneata m-ai săpat?"

Dar s-ar putea întîmpla și alt fel: să-l găsesc pe Timuș ăsta la masa de seară. Să mă poftească omul să ospătez cu el, bucuros că mai are cu cine schimba o vorbă, două, să-mi aștearnă patul și, într-un tîrziu, să mă-ntrebe: „Cu ce treabă ai venit în pustietatea asta?" Și eu... să-i întind plicul...

Asemenea gînduri mă băteau, urcînd la deal pe un drum îngust de pădure, printr-o vale sălbatică, spre obcina Păstrăvarului. Eh! am încercat la o vreme să mă liniștesc. Aici, trebuie să fie ceva, „cu schepsis". Fie că Timuș nu corespunde, fie c-a făcut vreo boroboață, fie c-a rămas în urmă cu tehnica în munca lui... Ha-ha-ha! Apoi, dacă-i vorba de tehnică, cu mine drept c-au nimerit-o. Eu mă pricep la plantații forestiere, că asta am învățat în școală! De unde naiba m-au scos „maistru păstrăvar"?

Nici n-am băgat de seamă, luîndu-mă cu gîndurile, că deasupra mea, pe fîșia de cer pe care o puteam vedea îngrămădită între pereții văii, au prins a se buluci niște nori negri și groși, izbindu-se unul de altul ca o cireadă de bivoli sălbatici. N-a trecut mult și au început a mugi de hăuleau pădurile și a zvîrli pe nări niște fulgere, de-ți îngheța sîngele în vine!...

Și unde nu s-a pornit o vînzoleală de vînt și ploaie, de gîndeai că se hurducă torțile cerului. Trosneau crengile brazilor și bolboroseau viiturile, prăvălindu-se năprasnic de pe coaste la vale, de ți se părea că s-a dezlănțuit pe lume un al doilea potop.

M-aș fi adăpostit undeva, sub streașina vreunei stînci, dar se lăsase peste păduri un început de întunecime, sub care se zgribuleau parcă și copacii de frică, da'mi-te omul! Așa că am început a-mi face curaj, zicîndu-mi: „Ordinu-i ordin!... Trebuie să răzbați înainte!"...

Și-am răzbătut. Hăt, într-un tîrziu de noapte, am ajuns într-un loc de unde se zărea o luminiță.

Și am priceput că luminița aceea arde în casa pădurii, acolo unde sălășluiește Timuș, omul pe care veneam să-l scot din slujbă. Nu mi-am putut stăpîni, cu toată bucuria pe care am simțit-o ajungînd la un liman, un oftat. Oare de ce mi-a fost dat să-mi încep meseria în așa fel? Adică, spunînd unui om pe care nici nu-l cunoșteam, nici nu-l văzusem în viața mea: „Scoală-te tu să m-așez eu!"

Și iar m-am întors și mi-am zis: „Eh, tovarășe Vasile Huțuleac, n-ai pic de nivel politic. Păcat de tine! N-o muri el, Timuș, de foame, că, slavă domnului, în țara asta nu rămîne nimeni pe drumuri... O fi omul depășit de vremuri și nu poate ține pas... Și dacă-i așa apoi ne mulțumim să-l căinăm și-l lăsăm să ne încurce ițele mai departe?!...

Or... mai știi? O fi dușman de clasă!

Și dacă-i așa, tu, cadru nou, om tînăr, simți milă pentru el? Ce, îți închipui că în pădurea asta la păstrăvăria asta, nu-și poate face mendrele un dușman de clasă sau... mă rog, un hoț?! Ehei!!..."

Dojenindu-mă astfel am pășit în ograda casei pădurii și, în zăpăitul a doi cîini pe care nu-i vedeam, am orbecăit la ușă, am ciocănit și am intrat.

— Bună vremea! — am zis cu un glas un pic oțărît și bănuitor...

Îmi intrase în cap ideea că Timuș ăsta nu-i un om cu cugetul curat și eram hotărît să-l adulmec de la bun început și, cînd oi pune gabja pe el, să-i dau lovitura cu plicul!...

La binețele mele, dintre niște hîrdaie uriașe, s-a ivit un om mijlociu de stat, îmbrăcat într-o pelerină lungă de ploaie, cu gluga trasă peste cap.

În încăpere se împrăștia o lumină slabă de lampă cu petrol, lucru pentru care omul s-a aplecat, ridicînd apoi spre obrazul meu un fanar. Abia atunci i-am văzut fața. O față lunguiață, cu barbă crescută și cu niște ochi șterși.

— Bună să-ți fie inima — a spus el după ce m-a cercetat o clipă. Bine că ai venit. Pune mîna pe fanar și hai la lostriță!

Nici n-am apucat a-mi scoate rucsacul din spate că omul mi-a și pus fanarul în mînă, înșfăcînd și el, repede, un sac de pește și un hîrdău și împingîndu-mă pe ușă afară.

„A! — mi-am zis... Aici se întîmplă ceva! Pe mine mă prepune cu cine știe ce coadă de a lui!" ...Și a început să mă fiarbă nerăbdarea.

Am coborît o costișă, am sărit un pîrău umflat de apă și mai lunecînd, mai burdușindu-ne de pămînt, am ajuns la un fel de gard înalt, din lețuri subțiri.

— Să descui portița — a murmurat omul, ca pentru sine, și, peste puțin, am intrat sub un streșinar.

— Stai aici! — mi-a poruncit el și, luîndu-mi fanarul, s-a împins cu umărul înainte în dezlănțuirea neostoită a ploii. Nu scosesem nici un cuvînt pînă atunci. Nu din pricină că Timuș mă luase repede, pe nepusă masă, de la început, ci pentru că simțeam că bănuiala mea pare a se adeveri. „Pune mîna pe fanar și hai la lostriță!" Ehei, domnule Timuș! Vasăzică din ăștia îmi ești? Prinzi lostrița ca un braconier? Ți-a picat cum îi mai bine furtuna asta! Mîine ai să spui că s-au umflat apele și lostrița s-a dus cu ele... N-oi fi eu maistru păstrăvar, dar atîta lucru pricep... Lostrița e pește rar... și dumneata îl distrugi!... Pe mine mă socoți... ce mă socoți anume?... Vei fi avut vorbă cu cineva, cu vreun braconier ca și tine... Și mă prepui cu el... Ha, ha, ha! Ce o să-ți mai frec eu ridichea..." Îmi tot pipăiam buzunarul de la piept, în care se afla plicul ce mă împuternicea pe mine în rangul funcției, și-mi tot da ghes o pornire să mă proțăpesc în fața lui Timuș și să i-o tai scurt:

— Ascultă, omule! Să pleci imediat de aici! Eu îți poruncesc, în calitatea mea de maistru păstrăvar nou numit.

Ce mai încolo, încoace, pornirea m-a învins. Am țîșnit în ploaie și m-am dus întins spre locul unde ardea fanarul. Timuș stătea lîngă două căzi uriașe de lemn, în care apa ajungea pînă aproape sus. Stătea și chibzuia ceva. Nu mi-au venit pe buze cuvintele pe care mi le pregătisem, ci altele:

— Tovarăşe Timuş, am un plic pentru dumneata...

— Dă-l dracului. De plicuri îmi arde mie? a izbucnit păstrăvarul.

— E urgent! — m-am băţoşat eu.

— Urgent?! Am eu altă treabă mai urgentă.

Avea un glas ciudat. Cînd ţivlea ascuţit, cînd se împotmolea într-un fel de răguşeală. Aş putea spune că mai degrabă semăna cu un gîlgîit.

— E de la tovarăşul contabil-şef — am insistat eu.

Parcă i-aş fi dat cu o măciucă în cap. A holbat nişte ochi, în care n-am ştiut ce să desluşesc: spaimă, mînie, ură... M-a privit cîteva clipe cu ochii aceia, ridicînd fanarul între obrajii noştri. Pe urmă s-a înnegurat şi a scuipat în lături, cu dispreţ:

— Ai intrat şi dumneata sub pulpana lui? Dracu' să vă ia pe toţi! Pungaşi.

Ei, vorbele astea m-au atins prea din cale afară... Eu pungaş? Am simţit că mi se urcă tot sîngele în cap. M-am răstit:

— Tovarăşe Timuş, bagă de seamă!

— Pune mîna pe hîrdău — mi-a poruncit el, fără să-i pese de vorbele mele, şi eu, nu ştiu cum, m-am supus numaidecît.

— Ţine-l aşa aproape de mine!

M-am supus şi de data aceasta. Şi în vreme ce îmi pregăteam un alt logos cu care să-mi vărs năduhul, Timuş a vîrît sacul în apă şi l-a scos apoi cu greu, hurducat năprasnic de nişte cîrlani de peşti cît mi-ţi-i piciorul omului. I-a răsturnat în hîrdău, a vîrît iar sacul şi eu, uitînd să-mi alcătuiesc logosul mai departe, am putut număra lostriţele din hîrdău pînă la douăsprezece.

— Aşa, acu hai, cu ele sub streşinar.

Abia am tîrît hîrdăul, de greu ce era. Timuş s-a repezit apoi şi a început a căra apă cu o căldare, apă pe care a turnat-o în hîrdău, gîlgîind mereu nişte cuvinte:

— Sireacile, sireacile... eu vi-s tatăl vostru!...

Am tresărit! Vasăzică eu îi ajut tîlharului ăstuia să... Ei, află, frăţioare, că ţi-ai găsit beleaua cu mine!... Oi fi eu slab vorbitor... că de jumătate de ceas mă hăţuieşti cînd ici, cînd colo, dar nu te slăbesc nici pînă în pînzele albe... Ce vrei să faci cu peştele?... Ştie el ce ştie, contabilul!...

★

Aşa ne-au prins zorile, sub streşinar cu lostriţele în hîrdău. Ploaia stătuse şi de pe obcini şi văi se ridicau căciuli uriaşe de ceaţă. Mirosea a cetină udă, a ierburi crude şi a răşină. Abia atunci am văzut unde mă aflu: într-un ţarc lung şi lat, între hotarele căruia se împrăştiau o sumedenie de iazuri mai mici şi mai mari, pe marginile cărora se prelingeau nişte scocuri de lemn avînd la capăt nişte morişti care lopătau apa ce cădea în iazuri. Şi ciudat lucru, iazurile erau limpezi, cu toată furtuna ce se abătuse peste ele, şi oglindeau cerul înalt şi albastru şi, o dată cu el, pădurile verzi-albastre din jur.

Timuş moţăia sub streşinar lîngă hîrdăul peste care întinsese sacul de peşte, prinzîndu-l în nişte cheutori ale doagelor, ca nu cumva vreo lostriţă mai zănatică să încerce a sări. Mă chinuia şi pe mine somnul şi mă apăsau hainele grele de apă, dar mă luptam să rămîn treaz pînă la capăt, să văd ce anume are de gînd să facă păstrăvarul. La o vreme, l-am bătut pe umăr.

— Tovarăşe Timuş, s-a făcut ziuă!

El a sărit în picioare, s-a întins să se dezmorţească şi, fără nici o vorbă, s-a repezit la cele două căzi din care scosese peştele. Ce-a făcut ce-a dres, le-a secat pe amîndouă şi, aşteptînd să se reîmprospăteze apa, a prins a-şi răsuci o ţigară. Am scos şi eu una dintr-un fund de buzunar şi am aprins-o, apropiindu-mă de el.

După o bucată, Timuş s-a întors sub streşinar, a dat la o parte sacul de pe hîrdău şi a scos un cîrlan de lostriţă, giugiulind-o.

— Sireaca de tine... hai cu tata la apă proaspătă.

A dus-o în braţe pînă la cadă şi i-a dat drumul în limpezimea ei. Lostriţa a plesnit apa cu coada, veselă din cale afară, şi a prins a-i trage o rotire prin cada uriaşă, de-ţi părea rău că n-are glas, că altfel ai fi auzit-o şi chiuind. Rînd pe rînd, toate celelalte s-au zburdălnicit la fel. Eu am rămas gură-cască, cu ţigara între degete... Nu mai pricepeam nimic...

Lui Timuş îi rîdeau ochii de fericire. Băga mîna în apă şi mîngîia lostriţele pe spate, le gîdila pe burtă şi ele se tolăneau şi se gudurau parcă, privindu-l cu mărgelele acelea sclipitoare ale ochilor. Mă uitam cînd la ele, cînd la Timuş, uitînd cu desăvîrşire şi de plic, şi de misiunea ce mi-o luasem, şi de contabilul-şef, de orice. Începuse a mă bate un gînd nou: oare aş putea eu încălzi în inima mea atîta dragoste pentru peştii ăştia, cîtă arde în inima lui Timuş? Şi deodată a început să-mi fie necaz pe el.

— Spuneai că ai un plic — m-a trezit Timuş din cufundarea în mine.

— Da, de la contabilul-şef — am tresărit eu ridicînd ochii spre el.

Timuş mă privea batjocoritor.

— Ţi-ai luat şi rucsac, nu ?... Şi izbucni din senin: să-i spui pungaşului aceluia să-şi pună pofta în cui! Auzi? Peştele ăsta e al statului, nu-i moşia lui!... Aşa să-i spui. Iar dumitale să-ţi intre bine în cap un lucru: că n-ai să ajungi niciodată, cît trăiesc eu, să cari peşte din mîna mea plocon unui... unui tîlhar! Au mai fost şi alţii cu plicuri din astea pe aici! Cum au venit, aşa s-au călătorit înapoi!

Am încremenit; am încercat să bîigui ceva, dar Timuş mi-a tăiat-o:

— Ştiu... ţine-ţi sfaturile pentru dumneata... Are să mă dea afară? Să mă dea! Mă lasă fără hrană la peşte? Să mă lase! Timuş scoate hrană pentru ei şi din pămînt!

Ei, fi-r-ar a dracului de treabă! Vasăzică, tot este aici un schepsis! m-am luminat eu. Te pomeneşti că domnul contabil-şef m-a trimis pe mine în locul lui Timuş, să-şi aibă omul lui la păstrăvărie...

Am scos pe nerăsuflate plicul din buzunar şi l-am întins nerăbdător lui Timuş.

— Frate, eu habar n-am, crede-mă, de ce-s trimis...

Timuş mă privi neîncrezător. A luat plicul fără grabă şi l-a deschis. A prins a citi, încruntîndu-se. Sfîrşind, şi-a aruncat privirile undeva, peste păduri. Şi a stat într-un fel de încremenire îngîndurată vreme îndelungă. Pe urmă a dat din cap şi a rostit înăbuşit:

— Bine...

S-a întors apoi spre cele două căzi, rezemîndu-se de marginile lor.

— Oţi fi flămînde?...

— De bună seamă! — răspundeau parcă cele douăzeci şi patru de mărgele sclipitoare ale ochilor.

— Ştie tata, ştie — murmură Timuş. Azi vă dă el mîncare, dar mîine, cine ştie? Poate o să vă mănînce pe voi contabilul...

★

După vreo jumătate de ceas, Timuş a înjunghiat un miel, în ogradă, sub ochii plînşi ai copiilor. Era şi el necăjit şi trist. Cum să nu fie?... Mielul era al băieţilor... Cu cine aveau să se mai joace ei în poieniţă toată ziulica?...

Cui aveau să-i dea iarbă proaspătă din palmă? Cine avea să behăie uşor dimineaţa, în tindă, să-i scoale din somn şi să-i poftească la joacă?

M-am înduioşat şi eu. Şi nu m-am putut răbda să nu-l întreb pe Timuş:

— De ce-l tai?

Timuş şi-a ridicat ochii aceia şterşi, în care ardea acum o tristeţe greu stăpînită.

— Ca să dau peştilor de mîncare. Lostriţelor şi păstrăvilor. De două luni, n-am mai primit nimic de la ocol. Nici carne, nici griş, nimic...

S-a aplecat din nou asupra mielului înjunghiat şi, amintindu-şi de ceva, mi-a spus:

— Un bob zăbavă... Să isprăvesc cu treaba asta şi mergem să-ţi dau în primire...

„În primire? — m-am trezit eu, ca dintr-un vis... Ce să-mi dea în primire? Păstrăvăria? Nu! Asta n-o fac să ştiu bine că intru în pămînt... O fi el ordinul ordin, dar eu, eu, Vasile Huţuleac, nu-l pot îndeplini...

— Dă-mi plicul, tovarăşe Timuş... plicul numai...

— Cum?

— Eu nu pot rămîne aici. Mă duc în lumea mea... Mi-s dragi arborii, puii de brad, de molid... Dumitale ţi-s dragi peştii... Dă-mi plicul şi iartă-mă... Nu-ţi stau şi nu-ţi voi sta împotrivă niciodată...

★

M-am întors la ocol. M-am spovedit tovarăşilor şi i-am rugat să vină cu mine în biroul contabilului-şef. Au venit. Cînd am intrat, contabilul-şef ne-a pironit cu privirile lui care bagă oamenii în sperieţi. Dar eu l-am întîmpinat zîmbind. Am scos plicul şi l-am pus pe masă.

— Ce-i asta? — a izbucnit el. Refuzi să execuţi o dispoziţie?

— Refuz să devin unealta dumitale! Refuz să devin tîlhar!

Contabilul-şef s-a făcut verde. A ţîşnit în picioare şi s-a aplecat peste birou, ca şi cînd ar fi vrut să mă sfarme.

— Măsoară-ţi cuvintele!

— Mi le-am măsurat. Dumneata nu ţi-ai măsurat faptele! Am să ţi le măsor eu, ca să ţi le vadă toată lumea. Să ştie toată lumea ce-i cu Timuş...

★

Peste cîteva zile, urcam din nou un drum de pădure, printr-o vale sălbatică... Dar nu spre obcina Păstrăvarului. Spre alt loc. Deasupra mea, un cer senin, proaspăt. Şi cerul mi se oglindea în suflet... Şi urcînd, mi-am adus aminte de Timuş... Eh, ce inimă o să mai pun la plantaţiile care mi s-au dat în primire!... Sireacii brădănaşi... Creşteţi, creşteţi cu tata... Hai, copăcel, copăcel!...

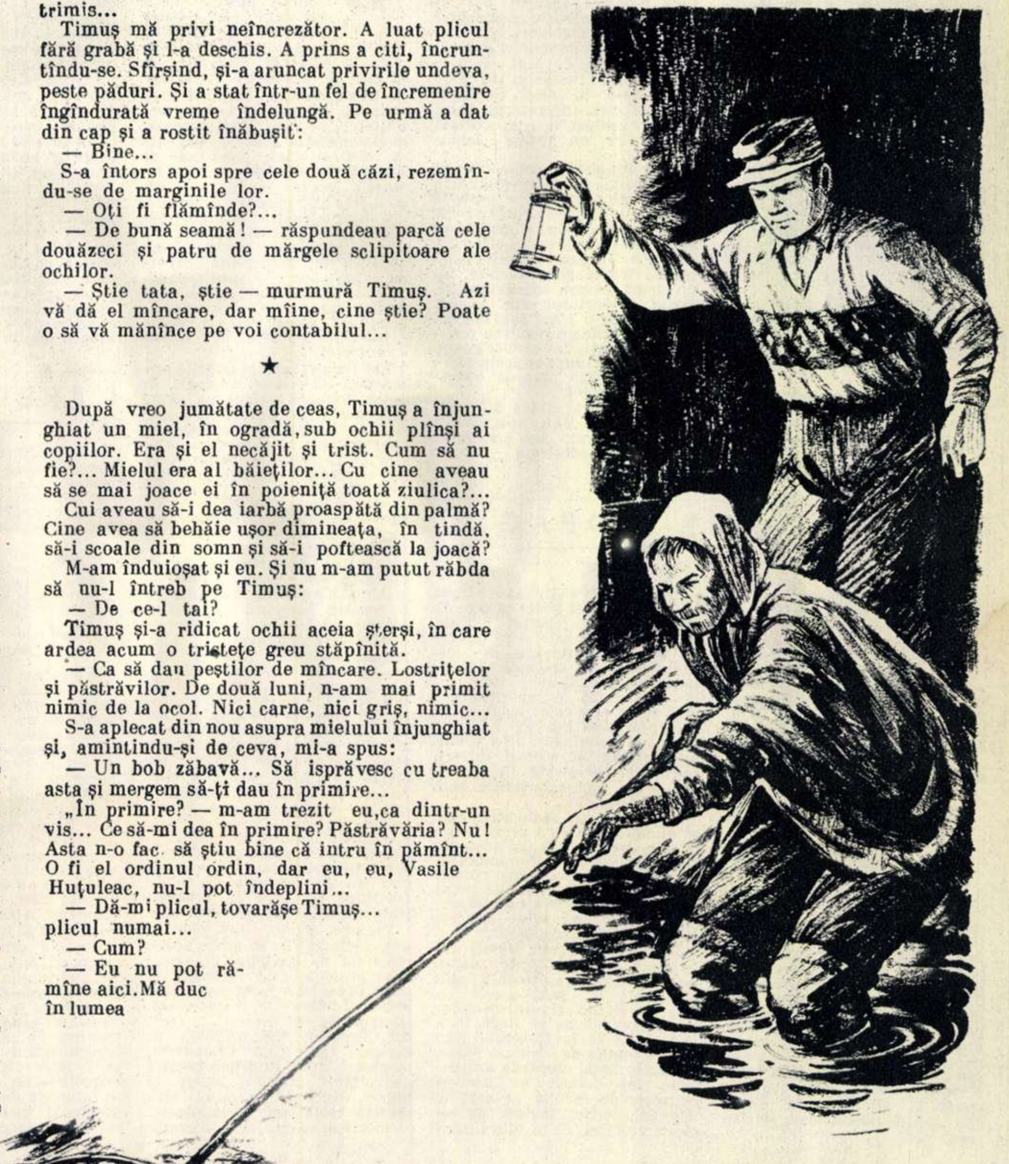

Tov.
Str. Albinelor 6
Ruşiori de Vede

Răspundem cititorilor

FILMĂRILE SUB APĂ

Tov. Kolemberg Lulu, din Slănic-Moldova, doreşte să ştie cum se fac filmările sub apă.

Cum se fac filmările sub apă este o întrebare pe care şi-au pus-o mulţi şi la care răspunsul este mai simplu decît şi l-au putut ei imagina. Să luăm, de pildă, scena plină de haz din filmul „Şi Ilie face sport", în care Toma (actorul Tudorel Popa) îl „învaţă" să înoate pe prietenul Ilie (Mircea Crişan), susţinîndu-l, de fapt, sub apă, şi să vă dezvăluim „secretul" realizării ei: un operator, împreună cu asistentul său, au intrat în apa bazinului Floreasca, înarmaţi cu un aparat de filmat prevăzut cu o carcasă de metal ermetic închisă. Cufundat sub nivelul apei, aparatul a fost instalat pe un trepied solid, actorii şi-au interpretat cît mai veridic rolurile, iar operatorul i-a filmat stînd şi el sub apă cele cîteva secunde cît a durat scena.

Cum se filmează însă, în alte cazuri, unde scenele pot dura mult mai mult decît în exemplul de mai sus? De pildă, munca unui scafandru sau mersul unui submarin. De astă dată, există două soluţii. Una dintre ele ar fi construirea unei machete de submarin sau a unei epave de vapor, pe platoul de filmare al studioului. Un actor îmbrăcat în costum de scafandru umblă cu mişcări foarte lente în jurul acestora, totul filmîndu-se numai pe uscat. Operatorul va aşeza însă între subiect şi aparatul de filmat un mic acvarium cu plante şi peştişori, care va sugera mişcarea şi întinderea apei.

O altă soluţie este aşezarea aceleiaşi machete şi a unui scafandru autentic, într-un bazin cu apă limpede, asemănător celor de la ştranduri, dar prevăzut cu nişte ferestruici de cristal gros în pereţii săi laterali. Prin aceste ferestruici, operatorul capătă posibilitatea de a ilumina şi a filma subiectul.

Există uneori situaţii, în filmele documentar-ştiinţifice, de pildă, cînd trebuie filmate scene din viaţa animalelor sau a plantelor de apă. Şi în acest caz, sînt mai multe posibilităţi de rezolvare tehnică: scenele pot fi filmate într-un bazin asemănător celui descris mai sus, bineînţeles, creîndu-se animalelor şi plantelor condiţii de trai identice cu cele ale mediului în care ele trăiesc în mod obişnuit. În acest caz, operatorul intră în apă echipat într-un costum special, cu un aparat închis ermetic.

Cînd filmarea trebuie făcută la o adîncime mai mare (peste 8-10 metri) este necesar să se prevadă şi surse de lumină suplimentară (proiectoare cu becuri cu incandescenţă sau chiar arcuri electrice) deoarece lumina soarelui pătrunde foarte greu şi este insuficientă pentru expunerea filmului. Operatorul este coborît în apă într-o sferă sau într-un clopot metalic prevăzut cu ferestre de cristal, în care se găsesc aparate de filmat şi proiectoare care luminează pînă la o distanţă apreciabilă.

Iată pe scurt, cîteva din „tainele" filmării sub apă. După cum s-a văzut, nu prea sînt „taine" de nedezlegat.

În sala Floreasca, în timpul pregătirilor, pentru filmarea sub apă a unei scene din filmul „Şi Ilie face sport": aparatul de filmat este coborît la o jumătate de metru sub apă.

UN CÎNTĂREŢ ÎNDRĂGIT

In mai multe scrisori trimise redacţiei — printre care şi aceea a tovarăşilor Ioan Coţoi şi Crişan Arsenie din Caransebeş — cititorii ne-au cerut să le prezentăm figurile unor cîntăreţi de muzică populară romînească. Le îndeplinim dorinţa, publicînd în acest număr un material despre Emil Gavriş, solist al orchestrei „Barbu Lăutaru" a Filarmonicii de Stat „George Enescu", decorat cu Ordinul Muncii.

Nu o dată, cînd întoarcem butonul aparatului de radio, ne ajung la ureche modulaţiile unei voci cunoscute. Şi fără a mai aştepta lămurirea crainicului, o recunoaştem: e vocea lui Emil Gavriş. Impregnată de un umor comunicativ, ea impresionează prin bogata sa gamă de expresii: zeflemeaua din „Harnică-i nevasta mea" — cîntec pe care Gavriş l-a creat în stilul muzicii populare ardeleneşti, pe un text prelucrat după o poezie populară — batjocura zvîrlită chiaburului din „Toanta", încrederea în viaţă şi veselia din cîntecele populare create în zilele noastre — cum sînt „Leliţă secerătoare", „Măruţ roşu" etc.

Emil Gavriş a ştiut să-şi aleagă repertoriul — şi poate că aceasta este una din „cheile" reuşitei şi popularităţii sale — în funcţie de temperamentul său, de individualitatea sa artistică. Într-adevăr, la Gavriş se poate vorbi de o „ştiinţă" a repertoriului: mai toate cîntecele populare cu care ne-a desfătat, Emil Gavriş şi le-a cules singur, le-a prelucrat, ţinînd în aceeaşi măsură seama de caracterul cîntecului, cît şi de particularităţile sale interpretative.

Aceasta a dat melodiilor sale o autenticitate şi o vervă cuceritoare, mărturisită în nenumăratele scrisori pe care cîntăreţul le primeşte din diferite colţuri ale ţării, printre care una scrisă de un ascultător din Satu Mare: „sînteţi cel mai iubit cîntăreţ al cîntecelor ardeleneşti."

Într-adevăr, Emil Gavriş are o cunoscută predilecţie pentru piesele folclorice ardeleneşti, fapt explicabil şi prin aceea că anii copilăriei şi i-a petrecut într-o comună de pe lîngă Baia Mare. Fiu al învăţătorului din sat, el asculta ca fermecat duminicile, la horă, cîntecele scripcarilor, ori doinele de jale şi cîntecele de revoltă pe care le îngînau, serile, iobagii de pe moşia grofului. Şi în inima băieţaşului de cinci ani, care deprinsese de la tatăl său alfabetul coardelor înainte de a-l desluşi pe cel al literelor, a rămas viu ecoul cîntecelor populare.

Ani de zile, Gavriş nu s-a putut consacra cîntecului. Constrîns să-şi aleagă o profesie care nu-l atrăgea, dar care i-ar fi asigurat traiul, a urmat facultatea de drept, muncind apoi vreme îndelungată ca funcţionar. Gavriş a rămas însă credincios pasiunii sale pentru cîntecul popular; peste tot pe unde a trecut, a lăsat în urma-i cîntec: a organizat orchestre şi a învăţat oamenii să iubească muzica. Şi astăzi încă se mîndreşte cu orchestra Sindicatului Muncitorilor din Învăţămînt, pe care el a închegat-o, şi care a devenit mai tîrziu un preţuit ansamblu de artişti amatori.

Emil Gavriş

Dar pînă prin anul 1947 cînd, „descoperit" de Ion Luca Bănăţeanu, Gavriş a cîntat pentru prima oară la radio — Gavriş n-a fost decît un cîntăreţ amator. În anii puterii populare, el a putut, în sfîrşit, să se dăruiască cu totul muzicii.

Nici o răsplată nu poate fi pentru el mai mare, decît asemenea mărturisiri cum e aceasta pe care a primit-o dintr-un îndepărtat sat oltenesc, despre cîntecul „Floarea de bujor":

„Aud iar un glas ce-mi cîntă
Despre „Floarea de bujor",
Inima atunci se-avîntă
Într-o muncă mai cu spor".

CUM SĂ ÎNŢELEGEM MUZICA

(IV) Ce este armonia?

Să ne închipuim, iubite cititor, că te afli lîngă un aparat de radio în căutarea unei muzici plăcute, te-ai oprit dintr-o dată, la auzul unei pătrunzătoare melodii de vioară pe care undele ţi-o aduc, în căminul dumitale, de la mii de kilometri depărtare. În clipa cînd ai surprins acea melodie, sunetele ei se înşiruiau solitare, ca un cînt omenesc în singurătatea cîmpiei; dar iată că, dintr-o dată, acest văl de singurătate e străpuns de accentele grave şi discrete ale unui pian care punctează melodia, sau chiar o însoţesc pe o porţiune mai largă; simţi că în acele momente cantilena viorii devine mai bogată, mai plină, capătă un fior nou. Pianul adăuga ceea ce muzicienii numesc *armonie*, înţelegînd prin aceasta veşmîntul sonor care colorează şi intensifică puterea de expresie a melodiei.

Am recurs, în convorbirile precedente, la unele analogii de ordin dramatic, pentru a uşura înţelegerea funcţiunii temei muzicale. Veşmîntul armonic al unei melodii ne îndeamnă să ne gîndim la rolul pe care-l joacă într-o pictură culorile şi nuanţele de culori; ele îmbogăţesc şi dau o strălucire nouă contururilor desenului, care reprezintă, dacă vreţi, melodia, tema unui tablou, adică pivotul în jurul căruia se organizează celelalte mijloace de expresie. Faţă de melodie, armonia îndeplineşte o funcţie coloristică asemănătoare.

Care sînt elementele ce alcătuiesc armonia? Acestea sînt aşa-numitele *acorduri*, constînd din suprapunerea a trei, patru sau cinci sunete între care există distanţe (intervale) bine determinate. Pe fiecare sunet al unei game, se pot construi asemenea acorduri. Variind numărul de sunete care alcătuiesc un acord, schimbînd ordinea în care se suprapun aceste sunete, înlănţuind în diverse chipuri acordurile care se formează pe sunetele unei game sau ale unor game diferite, compozitorul poate găsi un şir nesfîrşit de culori armonice de care se foloseşte pentru a-şi înveşmînta melodiile.

Trebuie să fie însă clar că unei melodii nu i se poate aplica orice fel de armonie, ci numai acea armonie care izvorăşte în mod firesc din conţinutul melodiei, îl întregeşte, îl subliniază, îl amplifică. Să revenim la tema lui Manfred din simfonia cu acelaşi nume a lui Ceaikovski, pe care o citam în prima noastră convorbire: „Despre motiv şi temă". Motivele ce constituiau această temă erau — reamintim — motivul suferinţei şi singurătăţii, cu care începe tema, motivul deznădejdii, motivul suspinului, motivul revoltei. În primele două măsuri ale simfoniei, tema este intonată de fagoţi şi clarinet-bas la unison, adică pe o singură voce, fără susţinere armonică. Un asemenea mod de prezentare corespunde, de altfel, sentimentului de intensă singurătate sufletească ce se desprinde din acest motiv melodic iniţial. Pe măsură însă ce tema se desfăşoară, capătă o tensiune din ce în ce mai dureroasă, acorduri aspre şi apăsătoare se îngrămădesc pentru a sublinia acest conţinut al temei. La un moment dat, cînd, ajunsă la un prag inferior, ca la un fund al deznădejdii, melodia rămîne într-o prelungită nemişcare, armonia singură se desfăşoară cu duritatea unor nemiloase lovituri. Am putea prelungi această schiţă de analiză armonică, dar credem că exemplul dat este edificator asupra felului cum poate armonia să întărească şi să adîncească sensul expresiv al melodiei.

Ce s-ar fi întîmplat dacă — prin absurd — Ceaikovski ar fi ataşat melodiei lui Manfred o armonie senină, strălucitoare? Este uşor de înţeles că, într-un asemenea caz, s-ar fi produs o contradicţie între conţinutul melodiei şi conţinutul armoniei, care ar fi distrus integritatea indispensabilă oricărei imagini artistice. Am făcut această ipoteză pentru a sublinia ideea că o melodie, o temă, cere o anumită armonie, capabilă să amplifice conţinutul care deja există în ele.

De altminteri, în procesul de creaţie al marilor compozitori, melodia şi armonia nu sînt concepute separat, succesiv. De obicei, imaginîndu-şi o melodie, compozitorul îşi imaginează totodată şi armonia care o va îmbrăca. El este doar dotat cu facultatea de a gîndi, muzical, de a-şi închipui amănunţit structura sonoră a operei sale.

ARBORII CEI MAI ÎNALŢI

La întrebarea tov. Tamba Aron, elev la Şcoala medie tehnică zootehnică din Şimleul Silvaniei, reg. Oradea: „Care sînt cei mai înalţi arbori din lume", răspunde tov. profesor univ. Raul Călinescu.

Cei mai înalţi arbori din lume sînt cei din neamul eucalipţilor şi sequoiei, care parcă se iau la întrecere în privinţa înălţimii şi grosimii.

Eucalipţii, care trăiesc în stare naturală în Australia, unde formează păduri uriaşe, sînt arborii cei mai înalţi şi cu creşterea cea mai rapidă din tot regnul vegetal. Unele specii ating o înălţime de 165 m şi un diametru corespunzător. La vîrsta de 10 ani, ei sînt arbori deja mari.

Pentru calităţile lor excepţionale (lemn tare şi de mare productivitate, uleiuri eterice, substanţe tanante, capacitatea de a usca terenurile mlăştinoase etc.), eucalipţii au fost aclimatizaţi în diferite ţări (U.R.S.S., sudul Franţei, Algeria, Italia etc. — precum şi în ţara noastră).

Sequoia uriaşă sau arborele „mamut" este un conifer gigantic, cu frunzele aciculare, de un frumos verde-albastru. Acest arbore creşte în munţii Sierra Nevada din California (S.U.A.). Denumirea de „Sequoia" este dată acestei specii uriaşe în cinstea unei vechi căpetenii indiene — Sequoia — iar cea de „mamut" se datoreşte asemănării ramurilor uscate şi încovoiate ale copacului, cu fildeşii mamutului (elefant cu blană, azi dispărut). Unele exemplare ating o înălţime de 150 m şi o circumferinţă de 40 m, reprezentînd deci nu numai un arbore foarte înalt, dar şi foarte gros. Cînd se tăia cîte un asemenea copac şi se împărţea pentru uşurarea transportului în bucăţi de cîte 10 m, era nevoie de un tren de marfă de 15 vagoane-platformă pentru transportarea lui. Numărîndu-se inelele anuale ale unui asemenea arbore, s-a constatat că avea o vîrstă de peste 6.000 ani.

Sequoia a fost aclimatizată şi în U.R.S.S., la Batumi, de exemplu, unde, în 1948, un asemenea arbore avea o înălţime de 22 metri. Şi la noi în ţară există unele exemplare aclimatizate. Astfel sînt cele de la Băile Herculane, Reşiţa, Sabed (Cîmpia Ardealului), Bucureşti (în parcul Libertăţii) şi la Ploeşti (în 1953 avea înălţimea unui stejar masiv).

Aşa arată Sequoia

UN MARE ACTOR: NIKOLAI SIMONOV

Tov. Pop Grigore, din Şieu-Odorhei, doreşte să cunoască unele amănunte despre viaţa şi activitatea marelui actor sovietic N. Simonov.

Nu o dată ni se întîmplă ca imaginea unei anume personalităţi istorice ori artistice să ne rămînă întipărită în minte, aşa cum am cunoscut-o dintr-un film sau dintr-un spectacol teatral, datorită creaţiei vreunui mare actor. Cine oare, dintre cei care au văzut filmul sovietic „Petru I", ar putea despărţi figura marelui om de stat şi reformator al epocii sale, de imaginea artistică pe care a creat-o actorul Nikolai Simonov?

A reuşi să faci din personajul interpretat un om viu, cu o personalitate bogată şi complexă, şi care să rămînă ca atare în amintirea spectatorului, iată marele deziderat al unui actor, iată profesiunea de credinţă a acestui mare slujitor al Thaliei care e Simonov. Şi, curios, în anii primei tinereţi, Nikolai Konstantinovici n-a dovedit atracţie pentru arta scenei: adolescentul plin de sensibilitate şi fantezie, crescut pe ţărmurile „mămucăi-Volga", în Samara, găsea mai adecvată însuşirilor sale calea exprimării plastice, decît cea a artei teatrale. Fapt pentru care, de la cursurile serale ale Şcolii de arte şi meserii, plecă în 1919 la Petrograd, la Academia de pictură, pentru împlinirea „destinului de strălucit pictor" prezis de toţi profesorii săi. Numai că, în cîţiva ani doar, Nikolai Simonov a dovedit că „destinul" său se află în mîini foarte energice şi voluntare (pentru precizare: ale lui proprii), care ştiu să-l conducă şi să-l croiască după vrerea sa. Pe scurt: atras tot mai puternic de teatru, el părăseşte Academia, pentru a se înscrie la Şcoala de teatru.

La una din producţiile Şcolii de teatru, renumitul artist şi pedagog Iuri Mihailovici Iuriev, pe atunci conducător al Teatrului Academic de Artă, a observat un tînăr cu un fizic plăcut, care se mişca cu multă naturaleţe pe scenă, rostindu-şi replicile cu o dicţie clară, melodioasă, şi care, mai cu seamă, îşi trăia cu mare sinceritate rolul. S-a interesat asupra numelui tînărului: se numea Nikolai Simonov. În 1924, cînd şi-a terminat studiile, Simonov a fost invitat de Iuri Iuriev să intre în trupa Teatrului Academic de Artă „A. S. Puşkin".

Pe această scenă, au căpătat viaţă, prin jocul talentatului actor, multe alte personaje — Ciaţki din „Prea multă minte strică", Verşinin, acest complex erou contemporan din „Trenul blindat 14-69", şi neuitatul Muraviev, comandantul de armată din piesa lui Boris Cirskov „Învingătorii", pentru a cărui interpretare Simonov a fost distins cu Premiul Stalin. (De altfel, Simonov, care poartă înaltul titlu de artist al poporului din U.R.S.S., a fost de trei ori distins cu Premiul Stalin).

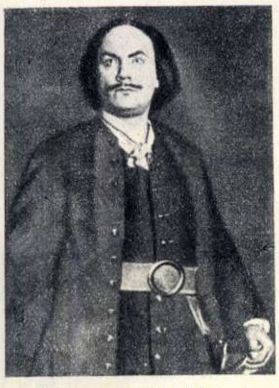
N. Simonov în rolul lui Petru I.

Dar marile realizări ale lui Simonov au fost înscrise mai cu seamă în domeniul cinematografiei. După mai bine de zece roluri interpretate în filmele mute — şi care aveau fireştile stîngăcii ale începutului — actorul dă prima sa mare creaţie din seria personajelor istorice create de el în cinematografie: rolul lui Lomonosov din filmul „Fiul pescarului". În realizarea acestui personaj, Simonov anunţa acele mari potenţe artistice ale sale de a pătrunde în sufletul omenesc şi a-l reda cu inteligenţă şi fineţe psihologică, pe care le va dovedi din plin în crearea lui Petru I şi, mai ales, a dovedi acea seriozitate în studierea materialului documentar, care l-a ajutat întotdeauna să reînvie, cu autenticitate şi respect faţă de adevărul istoric, mari personalităţi.

Rolul lui Petru I a fost marea piatră de încercare. Iar Nikolai Simonov a învins. De bună seamă, cu preţul unei munci titanice, în care cercetarea ştiinţifică se îmbina cu căutarea expresivităţii artistice, şi în desfăşurarea căreia ajutorul lui Alexei Tolstoi, coautorul scenariului, şi al regizorului Vladimir Petrov, au fost de nepreţuit.

Tot împreună cu regizorul Vladimir Petrov, a realizat Simonov cealaltă mare creaţie cinematografică a sa, de astă dată un erou contemporan: e vorba de rolul generalului-locotenent Ciuikov din epopeea artistico-documentară închinată „Bătăliei Stalingradului".

GRIGORESCU ŞI PICTURA ROMÎNEASCĂ

Tov. I. Toban, învăţător în comuna Duneşti, raionul Negreşti, regiunea Iaşi, se interesează despre influenţa lui Grigorescu în pictura romînească. Pentru a-i răspunde, ne-am adresat Institutului de Istorie a Artei.

Încă de la primele expoziţii, pictura lui Nicolae Grigorescu a stîrnit admiraţie şi entuziasm, constituind, atît pentru artişti, cît şi pentru publicul iubitor de artă, o adevărată revelaţie. Lucrul acesta era perfect explicabil. În stadiul de dezvoltare de atunci al artei romîneşti, pictura lui Grigorescu aducea, pe lîngă farmecul ei cuceritor, o serie întreagă de elemente noi care, vehiculate de un talent cu adevărat excepţional, nu puteau să nu se impună atenţiei tuturor. Cu rare excepţii, pictura de pînă la el era o pictură învăţată şi practicată pe bază de reţete deprinse fie de la meşteri străini veniţi în ţările noastre, fie de la şcolile de arte de tradiţie academică din străinătate, la care s-au format primii bursieri romîni pentru pictură. A fost faza de ucenicie, de învăţare a meşteşugului, de tatonare timidă la suprafaţa realităţii, pe care formulele învăţate pe de rost şi considerate sacrosancte erau departe de a o putea cuprinde. Şi Grigorescu a deprins primele taine ale meşteşugului cu un pictor străin stabilit la noi — A. Chladek — şi el a zugrăvit în prima sa tinereţe pînze cu subiecte din trecut, în stilul primitiv şi retoric totodată, al lui Constantin Lecca, şi el a acoperit zidurile mănăstirilor, mai ales ale mănăstirii Agapia, cu genul de pictură neoclasică promovat de şcolile de pictură bisericească mai noi şi impus în deosebi de G. Tattarescu.

Dar în peregrinările sale prin ţară şi străinătate, Grigorescu a cunoscut prea îndeaproape omul, a simţit prea adînc marea frumuseţe a firii, pentru ca reţetele academiei — puţine şi sărace — să-i mai poată ajunge. Ocolind ceea ce îl putea frîna în năzuinţele sale — şcolile oficiale — apropiindu-se de artiştii stabiliţi în satul francez Barbizon, de care-l lega aceeaşi dragoste pentru oamenii simpli şi pentru minunatele privelişti ale naturii, Grigorescu şi-a făurit un stil propriu, pe măsura conţinutului nou şi bogat al artei sale.

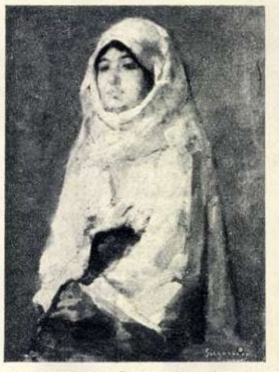
N. Grigorescu: Ţărancă din Muscel.

De la pictura executată în umbra atelierelor, în genere rece, expozitivă, alegorică faţă de realitatea propriu-zisă, Grigorescu a făcut în arta noastră marele salt spre o pictură spontană, proaspătă, vie, în care, o dată cu poporul, înfăţişat în toată simplitatea, dar şi în toată nobleţea lui, pătrundeau aerul, lumina, culoarea vibrantă şi caldă. Nici un artist autentic nu putea rămîne insensibil la aceste cuceriri. Cele peste 140 de opere, expuse de Grigorescu în 1873 la Expoziţia Amicilor Bellelor Arte, i-au servit marelui său contemporan Ion Andreescu — pe care de altfel Grigorescu l-a preţuit şi sprijinit statornic de cum l-a cunoscut — drept un adevărat catalizator, revelîndu-i nesfîrşitele posibilităţi de expresie ale picturii, arătîndu-i calea de urmat.

Dar elementele înnoitoare ale artei lui Grigorescu au fost un bun cîştigat chiar şi pentru aceia dintre contemporanii săi care s-au dezvoltat cu precădere pe căile artei academice. Iar acţiunea lor binefăcătoare s-a manifestat multă vreme după aceea. Ele au fecundat şi îmbogăţit opera pictorilor de frunte ai generaţiei următoare — un Ştefan Luchian, un Gh. Petraşcu — care au crescut, mai mult decît la şcolile oficiale, la şcoala artei lui Grigorescu, ascultînd de îndemnurile ei spre autenticitate, sinceritate şi simplitate. Pentru asemenea artişti, opera lui Grigorescu a fost un stimulent, un tonifiant, un permanent exemplu şi imbold în lupta pentru desăvîrşirea propriei personalităţi.

Ca şi Eminescu, însă, Grigorescu a avut şi el epigonii săi, artişti mai slabi care, neînţelegîndu-i adevăratul mesaj, au diluat în nesfîrşite şi stereotipe variante conţinutul atît de bogat şi viguros al artei grigoresciene, transformînd în manieră şi reţetă ceea ce era viaţă şi adevăr. I-a ajutat la aceasta şi publicul cumpărător burghez, care, din vasta moştenire a operei lui Grigorescu, a ales şi preţuit doar latura idilică şi pitorescul exterior.

Astăzi, însă, cînd artiştii plastici se străduiesc să exprime în lucrările lor adevărurile mari şi simple ale vieţii şi să înfăţişeze chipurile luminoase ale oamenilor ce-şi făuresc prin muncă încordată viitorul, opera lui Nicolae Grigorescu — acest „rapsod al pămîntului nostru", cum l-a numit Al. Vlahuţă — îşi recapătă întreaga semnificaţie şi forţă pilduitoare.

UNA DINTRE BOLILE INIMII

Prin acest material, scris de tov. dr. M. Solomon, medic consultant specialist la Centrul de asistenţă a cardiacilor, răspundem întrebării tov. Lipca D. Ştefan din Tg. Mureş.

Stenoza mitrală, una dintre cele mai frecvente boli de inimă, apare în urma atingerii acestui organ de reumatismul poliarticular acut. Acesta se localizează de predilecţie pe foiţa subţire şi lucioasă care căptuşeşte inima pe dinăuntru, cunoscută sub numele de endocard.

Cicatricele lăsate de această inflamaţie deformează în special orificiile de comunicare dintre cămăruţele inimii (auricule şi ventricule), împiedicînd buna funcţionare a valvulelor, adică a acelor clape care, prin jocul lor de deschidere şi închidere ritmică, asigură circulaţia sîngelui într-o singură direcţie. Atunci cînd valvula mitrală — aceea care desparte auriculul stîng de ventriculul stîng — suferă în urma infecţiei reumatice un proces de îngustare şi strîngere (retracţie), spunem că s-a format o stenoză mitrală. Această strîmtorare (stenoză) face ca sîngele să nu poată trece în întregime din auricul în ventricul, o parte din el rămînînd în prima cămăruţă şi obligînd inima să depună eforturi sporite pentru golirea ei. Acest efort impus inimii este suportat multă vreme în condiţii bune şi atunci spunem că inima este „compensată". Cu timpul, însă, inima oboseşte şi nu mai poate face faţă acestei munci suplimentare: ea intră în „decompensare" sau — cum se spune — în insuficienţă cardiacă. Atunci intervin grave tulburări de circulaţie care se manifestă prin apariţia unor respiraţii îngreunate (dispnee), la început numai la eforturi — alergat, urcatul scărilor etc. — şi apoi chiar în repaus şi noaptea. Oboseala inimii sporind continuu, apar şi alte semne ca: umflarea ficatului, a gleznelor, edeme etc.

De aceea tratamentul bolnavului suferind de stenoză mitrală urmăreşte înainte de toate creşterea puterii de rezistenţă a inimii — aşa-numita „rezervă cardiacă", adică menţinerea inimii bolnave în stadiul de „compensare" pentru cît mai multă vreme. Aceasta se poate realiza prin evitarea eforturilor fizice. În aceeaşi măsură este importantă introducerea unui regim alimentar cumpătat, fără mari restricţii dar ferit de abuzuri. În faza de compensare, 95 la sută din tratamentul stenozei mitrale se rezumă la măsurile de mai sus.

Cînd stenoza mitrală intră în stadiul de „decompensare", sînt necesare unele măsuri speciale. Astfel, bolnavul e obligat să stea în repaus absolut (la pat) 10 pînă la 14 şi uneori chiar 24 ore din 24.

În ultimul timp, datorită progreselor înregistrate în ştiinţa medicală şi, în special, în cea sovietică, s-a ivit posibilitatea aplicării unui tratament radical în stenoza mitrală şi anume intervenţia chirurgicală, care s-a putut efectua practic datorită perfecţionării tehnicii chirurgicale prin introducerea a noi metode de narcoză, precum şi de cercetare amănunţită şi directă a cordului (cateterismul cardiac şi angio-cardiografia). Această intervenţie a început a fi practicată din anul 1949, înregistrîndu-se de atunci rezultate deosebit de încurajatoare.

Principiul intervenţiei — sau comisurotomia — cum i se spune în limbaj medical — este relativ simplu: chirurgul pătrunde în inimă prin deschiderea aşa-numitei urechiuşi stîngi (o parte mai subţire şi laterală a auriculului stîng), ale cărei margini au fost în prealabil „însăilate" cu un fir de catgut pentru a forma un fel de pungă ce se strînge pe degetul chirurgului de îndată ce s-a făcut incizia urechiuşei. O dată pătruns în auricul, chirurgul rupe printr-o mişcare rapidă marginile valvulei stenozate, restabilind o comunicaţie mai largă între auricul şi ventricul. Uneori, din cauza rezistenţei pe care o întîmpină degetul chirurgului în ruperea valvulei stenozate, este necesară întrebuinţarea unui instrument cu marginile tăioase numit comisurotom, care lărgeşte orificiul valvulei. Astfel, circulaţia sîngelui din auricul în ventricul nu mai întîmpină obstacol, apropiindu-se de normal.

Trebuie accentuat, însă, că nu orice stenoză mitrală se pretează la operaţie; în vederea stabilirii indicaţiei sau contraindicaţiei pentru operaţie, bolnavul trebuie supus unei cercetări prealabile foarte serioase, cu toate mijloacele de care dispune azi clinica chirurgiei cardiace.

În condiţiile prielnice create ştiinţei medicale de către regimul nostru de democraţie populară, cuceririle dobîndite de chirurgia stenozei mitrale au început a fi folosite şi în ţara noastră. Astfel, începînd din 1953, la clinica chirurgicală Colţea, acad. N. Hortolomei şi conf. dr. Voinea Marinescu, împreună cu un colectiv de tineri cercetători, au efectuat un număr însemnat de operaţii de stenoză mitrală, înregistrînd rezultate excelente în 90 la sută din cazuri. De asemenea, de problema chirurgiei cardiace se preocupă şi alţi fruntaşi ai ştiinţei noastre medicale ca prof. dr. Th. Burghelea, membru corespondent al Academiei R.P.R., conf. dr. I. Cărpinişanu, conf. dr. I. Juvara.

Cu toate aceste succese problema tratamentului acestei afecţiuni trebuie privită mai ales prin prisma prevenirii cauzelor care îi dau naştere, adică a reumatismului poliarticular acut. Acest lucru este posibil şi realizat în mare măsură azi la noi în ţară, datorită profilaxiei (prevenirii bolii) care stă la baza ocrotirii sănătăţii oamenilor muncii.

ŞAH — ŞAH — ŞAH

STUDIU de P. FARAGÓ (Cluj)

Premiul IV la concursul internaţional din 1954, organizat de C.C.F.S. al R. Cehoslovace.

(Controlul poziţiei. Alb: Rf1, Df5, Cf3, Cf4. Negru: Rh1, Th2, Cc4, Pd2)

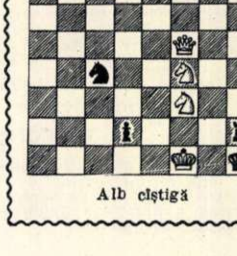
Alb cîştigă

Studiul lui P. Faragó, căruia de curînd i-a fost acordat titlul de maestru al sportului pentru succesele sale în domeniul compoziţiei şahiste, se bazează pe o idee de mat. În poziţia de diagramă negrul ameninţă transformarea pionului „d" în damă şi, în plus, 1.Ce3+ cu cîştigul damei. Ambele ameninţări trebuie parate şi, în acelaşi timp, găsită manevra de cîştig pentru alb.

Cei ce-au îndrăgit cerul

ÎNTR-O ŞCOALĂ DE ZBOR CU MOTOR

În faţa hangarelor, mecanicii mai robotesc încă la motoare. Instructorii s-au urcat în carlingi, pentru zborul de verificare. Primul e, bineînţeles, veselul şi simpaticul Cristescu. Mecanicul învîrte la pală:

— Contact!

Iarba a prins să se unduiască, culcată de o mînă nevăzută. Cel dintîi avion îşi ia zborul. În urma lui, a pornit un altul, pilotat de mîna sigură a instructoarei Simina Elena.

Astăzi, va fi o zi mare pentru mulţi dintre elevi; vor conduce singuri avionul.

La primul său tur de pistă la simplă comandă, după 54 de zboruri alături de instructor, Ovidiu Rădulescu, cel mai bun elev al şcolii, se simte emoţionat. Totuşi, cînd motorul a prins să duduie, orice urmă de timiditate i-a dispărut, iar după ce a executat un palier „la firul ierbii", pentru a căpăta viteză, şi avionul a început să se ridice deasupra coroanei pomilor, l-a apucat, aşa, ca din senin, o bucurie de neînţeles şi a început să cînte.

Un viraj şi apoi încă unul. Sub trenul de aterizaj, a apărut pista aerodromului. Ce păcat! Aşa, acum trebuie să reducă motorul şi apoi să tragă de manşe. „Manşea-n burtă! Manşea-n burtă!" părea că-i strigă vocea instructorului. Încleştă puternic mîna dreaptă pe manşe, în timp ce cu stînga reglă maneta de gaze. Cîteva trepidaţii îl vestiră că a luat contact cu solul pe trei puncte, „uns", cum se spune în limbajul aviatorilor...

În avion, s-a urcat un alt „simplist": Ştefan Craioveanu. De la punct, ceilalţi zburători îi urmăresc încordaţi fiecare gest, fiecare mişcare. Suplu şi uşor, ca o pasăre din poveste, avionul a început să urce spre albastrul senin al cerului. Minunată măiestrie a zburătorilor. Să simţi cum domini înălţimile, viteza şi distanţele!... Tînărul pilot, fost elev al unei şcoli medii tehnice de industrie alimentară, e mîndru. Ar vrea să-l vadă foştii săi colegi, să-i admire curajul şi — de ce nu! — măiestria.

Redresă avionul, îndreptîndu-l spre pista de aterizare. Un tur deasupra aerodromului şi graţioasa pasăre de aluminiu s-a aşezat lin pe gazonul verde. O aterizare perfectă, căreia nici cel mai pretenţios dintre instructori, Zavate Gheorghe, nu i-ar găsi nimic de reproşat. Şi, totuşi, cel care coboară din avion nu e un pilot încercat, ci simplu elev al unei şcoli de aviaţie sportivă, un tînăr care, abia cu cîteva luni în urmă, s-a urcat pentru prima oară în carlinga unui avion adevărat... În numai cîteva luni, să stăpîneşti cu atîta siguranţă manşea sau palonierul este un adevărat succes, de care se bucură Craioveanu, deopotrivă cu instructorii şi colegii săi!

Zborul a luat sfîrşit. Strînşi roată în jurul instructorilor, elevii ascultă critica zborului. Gheorghe Zavate se arată şi aici la fel de intransigent, la fel de pretenţios. Vorbeşte rar, accentuînd fiecare cuvînt şi însoţindu-şi vorbele cu gesturi largi:

„Opran Ion, bruschezi motorul la decolare. Cînd ai să înţelegi că motorul acesta e inima avionului şi că, prin urmare, nu trebuie să-l forţezi aşa, deodată? Irimia, dumneata ai priză inconstantă la aterizare. Atenţie, cît mai multă atenţie. Dumneata Demeter..."

Jumătate din ziua de muncă a elevilor aproape că a trecut. Urmează cursurile teoretice, pe care elevii le ascultă cu atenţie, străduindu-se să-şi însuşească cît mai multe cunoştinţe. Apoi, odihna meritată a prînzului. După-amiază, sport, activitate culturală. Un viitor pilot trebuie să fie nu numai un bun meseriaş, el are nevoie de cunoştinţe multilaterale şi de aceea citirea unei cărţi ideologice, ştiinţifice sau literare este tot atît de necesară ca şi un curs de mecanică. Ai să întîlneşti în timpul liber elevi în colţurile liniştite ale clubului, în dormitoare sau pe cîmp, citind pe nerăsuflate. Iar duminica, pe numeroasele terenuri sportive, elevii se întrec între ei, sau cu echipe de oaspeţi venite din împrejurimi.

Şi, pe nesimţite, parcă prea repede, trece ziua, atît de bogată în evenimente.

Pe aerodrom, s-a aşternut liniştea. Seara a coborît pe nesimţite, izvorînd din ungherele uriaşelor hangare, de sub planurile avioanelor care se odihnesc — ostenite de zbuciumul zilei, aşteptînd cuminţi zborul de mîine. Singură, o pereche de cale[1]) a rămas stingheră şi părăsită la uşa unuia din hangare.

Încolonaţi, tinerii piloţi au pornit către dormitoare, cîntînd:

„Cînd plouă pe-nserat,
pe-nserat, pe-nserat,
Şi-aviatorii întorşi din
luptă veseli stau la sfat
Vorbesc de ultimul zbor,
De-atacul lor cutezător..."

Val CONEA

↑ Ultimele sfaturi înaintea primului zbor în simplă comandă. Şeful de pilotaj Iancu Simu e tot atît de emoţionat ca şi elevul său.

→ Primul zbor s-a terminat cu bine. Elevul n-a scăpat însă de „ritual". Camarazii săi îl azvîrlă în sus, iar căderea nu e chiar neplăcută: îl aşteaptă doar braţele întinse ale tovarăşilor săi.

Lecţiile teoretice sînt temelia unei bune pregătiri a pilotului. Atenţi şi sîrguincioşi, elevii vor să-şi însuşească tainele motorului. ↓

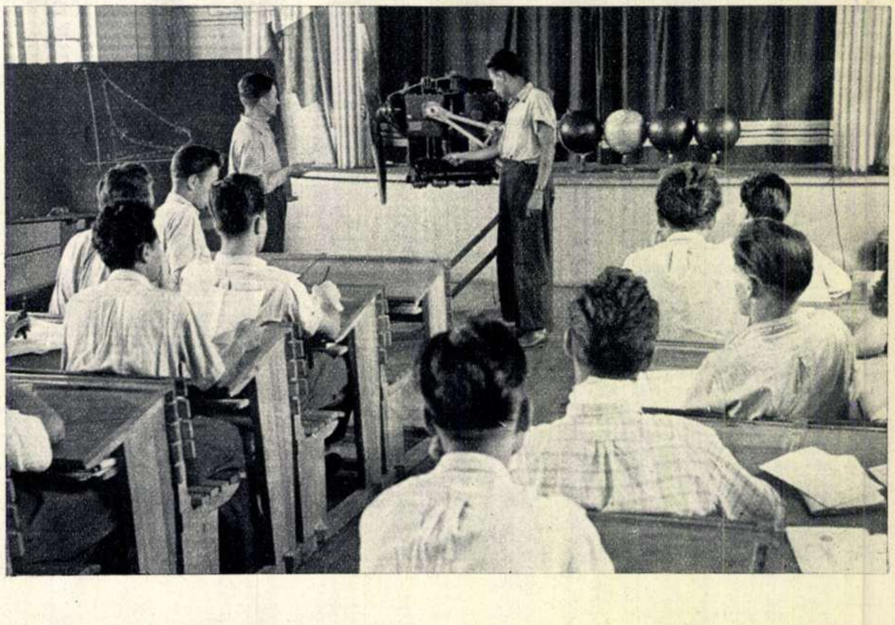

---

[1]) cală: un dispozitiv aplicat în faţa roţilor avionului, în timpul staţionării pe aeroport, pentru a împiedica eventualele mişcări iscate de vînt.

albastru

↑ Instructori şi elevi s-au strîns în faţa aparatelor de zbor. După un scurt instructaj, avioanele îşi vor lua,rînd pe rînd, zborul, purtînd pe înaltul cerului pe cutezătorii sportivi.

← Încă un pas şi elevul Rădulescu va fi în carlingă. După cîteva clipe avionul se va avînta spre înalt. Elevul are de apărat un prestigiu; e fruntaş al şcolii. De aceea îşi depune toată atenţia şi măiestria pentru efectuarea unui zbor cît mai corect.

Instructorul Gh. Zavate e zgîrcit cu laudele. După zbor, strînge „puii" în jur şi arată pe îndelete metehnele fiecăruia. Atenţia elevilor este justificată, deoarece de înlăturarea acestor metehne depinde formarea lor ca buni piloţi. ↓

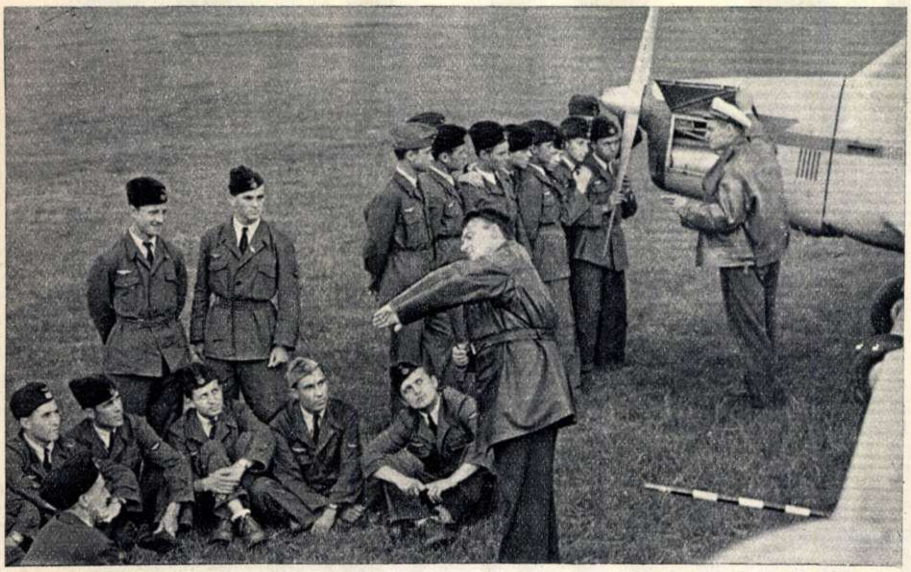

CÎT ŢIN FLORILE?

Încăperea în care intri, printr-o marchiză însorită, unde cele două găini ale lui moş Alois Partely, pe nume Hansi şi Grethe, ciugulesc cîteva boabe de porumb, e o odaie îngustă cu un pat alb, un dulap înalt şi o sobă rece, pe care se află reşoul şi cîteva cutii pline cu hîrtii îngrijit tăiate în dreptunghiuri. Masa, care este în acelaşi timp un banc de tîmplărie, o etajeră de unelte pentru pictură şi o expoziţie de bronzuri de diverse dimensiuni, e aşezată lîngă fereastră.

Moş Alois Partely, pe care-l poţi întîlni în timpul zilei în uzină, la strunguri, e un bătrîn înalt, cărunt, puţin adus de spate, cu o figură suptă, netedă, proaspăt bărbierită. Sprîncenele stufoase umbresc ochii albaştri, iar mîinile lungi, odată subţiri, dar cu trecerea anilor îngroşate de muncă, netezesc concentrat o statuetă căreia abia i-a terminat postamentul de lemn negru-lucios. Statueta înfăţişează un turnător în momentul cînd acesta se pregăteşte să toarne oţelul din lingura pentru probă. Liniile viguroase şi precise, mişcarea prinsă în plină desfăşurare, efortul exprimat prin întreg corpul, de la piciorul puţin îndoit din genunchi pînă la cele două cute din jurul gurii, reamintesc de la prima vedere figurile pe care le întîlneşti în fiecare zi aici, în Reşiţa, pe platoul de la oţelărie.

— Cît ţin florile? — întreabă deodată moş Partely, dînd glas unei tăceri prelungite de cercetare a figurilor. O zi, două, mai multe poate, Dar dacă, în locul florilor, dai omului o figură din astea... Uite — şi o lăsă să cadă pe masă, sprijinind-o totuşi cu teama creatorului care-şi pune opera la prima încercare — uite, nu se sparge! Poate să cadă! Ce să se spargă? E din hîrtie. Ziar lipit cu scrobeală, peste care, pe urmă, dai cu şerlac şi bronz... La prima vedere, ochiul nu poate desluşi adevărul. Numai cînd pui mîna şi-i simţi uşurimea, îţi dai seama că-i hîrtie. Întîi, iei lut — este pe aici un anume fel de lut... faci figura, o torni apoi în ghips şi o laşi să se usuce. Se-ntăreşte ghipsul ca lingotiera! Pe urmă, presezi în forma de ghips hîrtia încă udă de scrobeală... Cînd se usucă, o făţuieşti, dai cu şerlac, pe urmă... gata, seamănă cu bronzul adevărat.

Despre această artă, asemănătoare cu papiermaché-ul, cunoşteam cîte ceva, dar ascultam, totuşi, cuminte ca o elevă. Lumina amurgului cădea pe figurinele de hîrtie, dîndu-le patina bronzului autentic. În mare fierbere, moş Alois cotrobăia după ceva. Intră apoi, ţinînd în mînă, misterios şi important, o lustră uşoară ca fulgul:

— Şi asta ar fi frumoasă, nu-i aşa? O pui în casă, e mai plăcută decît un glob de sticlă... Cîte nu s-ar putea face? Eu, cît m-am priceput, am făcut cîte ceva...

Începu să răscolească grăbit printr-un sertar, scoţînd la iveală adeverinţe mai vechi (1948-1949) în care uzina consemna că diferitele propuneri de inovaţii ale strungarului Alois Partely au fost aprobate spre executare.

— Eu n-am învăţat de la nimeni — continuă moşul, ca pentru sine. Acum douăzeci de ani — trăia încă tata — mi-a venit aşa, o idee. I-am spus tatii că aş putea să fac din hîrtie o figurină ca bronzul de frumoasă. A rîs. Dar eu simţeam aşa — şi aici, moş Partely, care se exprimă mai greu romîneşte, pune mîna pe inimă — în mine simţeam că am să pot. Tata m-a privit cum lucram; două zile a stat pe lîngă mine. Cînd i-am arătat prima figură strîmbă, urîtă, am plîns amîndoi de nereuşită. Tata crezuse în mine... Pe urmă, încet, încet, am prins secretul meseriei. Ei, acuma nu ar strica să am undeva, pe lîngă o şcoală, cîţiva elevi, să le arăt ce ştiu! Vă spun sincer că astăzi, cînd nu-mi lipseşte altceva, nici că mi-aş dori mai mult. Aş şti că nu mi-am trăit degeaba viaţa. Am 62 de ani, dar meşteşugul nu vreau să moară cu mine. Dacă sînt mai mulţi oameni care lucrează, sînt şi mai multe idei...

★

Peste două zile, cînd i-am făcut din nou o vizită, „turnătorul" nu mai era pe masă. Undeva, pitit sub un ziar, ca pentru surpriză, stătea, proaspăt lăcuit, un bust al lui Mozart.

— Turnătorul l-am dus la uzină — mi-a răspuns el, cînd m-am interesat de statuetă. Cînd se dă rezultatul întrecerii, să-l primească un evidenţiat. Că dacă-i dai flori, cît ţin florile? Aşa, asta-i o amintire.

★

Plecînd, m-am uitat încă o dată la casă. La intrare, stătea modelat în lut, autoportretul lui moş Alois, aşa cum era cu 10-15 ani în urmă.

M-am uitat la bătrînul de azi, i-am strîns mîna şi m-am gîndit la bucuria evidenţiatului care va primi opera lui moş Partely, rod preţios al trudei unui artist modest, care va dura mai mult decît cele mai frumoase flori. Asta, pentru că statueta a fost lucrată cu dragostea care însufleţeşte talentul.

Tita CHIPER

Una din figurinele lui moş Alois Partely.

Tineretul patriei noastre

–CONCURSUL DE PORTRETE FOTOGRAFICE ORGANIZAT DE REVISTA „FLACĂRA" ŞI CENTRUL DE PRODUCŢIE CINEMATOGRAFICĂ –

ÎNVĂŢÎND DIN EXPERIENŢA ALTORA

Fotografia de portret în aer liber pune de multe ori probleme care — deşi simple — sînt adeseori neglijate. Dintre acestea, trei sînt problemele care, în majoritatea cazurilor, micşorează cu mult valoarea fotografiilor:

1. aşezarea persoanelor
2. lumina
3. fondul

Din aceste trei puncte de vedere, să analizăm fotografiile pe care le avem în faţă. In fotografia în care apare mulgătoarea şi viţeluşul, mulgătoarea este surprinsă în timpul lucrului, în momentul în care face o mişcare ce îi este obişnuită. Din această cauză, ea apare naturală. In cealaltă fotografie, bust, se vede clar că ea „pozează", ştie că va fi fotografiată şi apare nenaturală. Pentru a evita asemenea fotografii, se recomandă persoanelor neobişnuite cu aparatul să caute să surprindă acel moment în care modelul — în cursul unei discuţii, al unei glume etc. — îşi reia mimica obişnuită şi nu mai stă „ca la fotograf". Sînt mult mai reuşite fotografiile de portret care au aerul că au fost surprinse pe viu.

In ceea ce priveşte lumina, cu cît portretul este luat mai de aproape, cu atît cele mai mici greşeli devin mai evidente. De exemplu, la fotografia în care apare şi viţeluşul, lumina pentru ansamblul fotografiei este bună : scoate bine în evidenţă figurile din prim plan, care apar luminoase, pe fondul mai întunecos. Chiar dacă lumina nu este ideală pentru obrazul mulgătoarei, ea totuşi nu este supărătoare. Dimpotrivă, la planurile mai apropiate, cum este fotografia bust a mulgătoarei, umbra lungă şi ascuţită a nasului, care cade peste colţul gurii, iese în evidenţă în mod supărător. Partea umbrită a feţei face ca întregul obraz să pară prea alungit şi colţuros. Lumina care vine prea de sus face ca şi ochii să pară mici şi nesimetrici. Este de preferat ca, lucrînd primele portrete în aer liber, pînă se obişnueşte cu lumina, începătorul să le facă în locuri umbrite. Aici, va avea o foarte frumoasă iluminare difuză, care, la o expunere justă, modelează corect toate trăsăturile feţei, păstrînd bine asemănarea celui portretizat.

In ceea ce priveşte fondul, aci lucrurile stau invers decît la lumină. Cu cît planul este mai general, cu atît fondul, ambianţa, joacă un rol mai mare, şi viceversa. Fondul ales pentru fotografia în care apar mulgătoarea şi viţelul este bun. Există o justă îmbinare între fond şi acţiune, una completînd-o pe cealaltă în mod armonios. Grajdul şi pomii din fund completează şi echilibrează bine întregul cadru ca formă, tonalitate şi compoziţie. In fotografia bust, lucrurile nu stau însă bine de loc. In primul rînd pentru că, din cauza tonalităţii foarte apropiate, conturul capului se pierde în fond. In al doilea rînd, pentru că nu se distinge bine din ce este format fondul. Pînă să te dumireşti că este frunziş, fondul rămîne o ghicitoare. Este bine ca pentru un portret-bust să se aleagă un fond liniştit, de o singură tonalitate sau cu treceri line de la un ton la altul. Tonalitatea fondului trebuie să fie astfel aleasă, încît să nu se confunde cu tonalitatea portretului ; iar fotograful amator trebuie să mai caute să-şi dea seama de felul în care culorile se transformă în tonuri de negru şi cenuşiu. Desigur că, dacă bustul mulgătoarei ar fi fost realizat în culori, negrul părului s-ar fi detaşat foarte bine pe verdele frunzişului, însă în fotografia alb-negru, rezultatul a fost slab.

Din cele de mai sus, concluzia reiese clar ; fotografia bust e slabă, cealaltă e o fotografie bună.

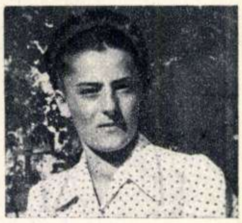

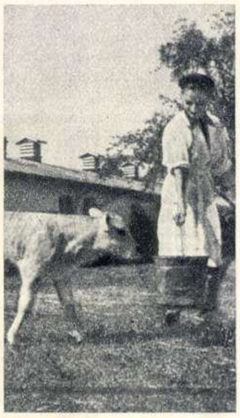

SFATURI PRACTICE

—La portret-bust, criteriul clarităţii fotografiei este întotdeauna claritatea ochilor persoanei fotografiate.

— Nu vă apropiaţi prea mult de model ca să obţineţi „capete mari" cu aparatele obişnuite. Fotografiile luate prea de aproape deformează construcţia feţei. Fotografiaţi mai bine de la 1,20 - 1,50m şi apoi măriţi numai porţiunea din clişeu care vă interesează.

— Lăsaţi mai mult spaţiu în cadru, în partea spre care priveşte modelul.

— Alegeţi întotdeauna pentru portretul-bust un fond liniştit, care să nu distragă privirile. În aer liber, cel mai bun fond este cerul.

Poşta concursului

Bujor Milea — Brăila. La ambele întrebări, răspunsul e afirmativ: desigur că sînt obligatorii două fotografii, iar formatul e pentru ambele 13×18 cm.

Ludovic Kovaci — Oraviţa. V-am trimis prin poştă toate lămuririle cerute.

I. Ehnenberg — Bistriţa — Concursul acesta are o temă precisă: chipul tînărului nostru. Ca atare, nu poate fi vorba de a participa la concurs cu alt fel de fotografii decît cele ce sînt în conformitate cu condiţiile publicate în revista noastră nr. 14 din 15 iulie a. c.

P. Constantinescu — Oraşul Stalin — Sezisarea ce ne-aţi făcut-o cu privire la filmele 6×9 este justă. La rîndul nostru, am sezisat Ministerul Comerţului Interior şi ni s-a arătat că problema va fi rezolvată în scurt timp.

M. *Terdic - Cluj* - 1) Prin „fotografie întreagă", înţelegem o fotografie care, prin ancadramentul ei, a cuprins în întregime persoana fotografiată. Nu există format de negativ care să nu se poată preta la o asemenea fotografie. Evident că, dacă lucrăm cu un negativ de formă pătrată (aparat „Rolleiflex", „Robot" ş.a.) o asemenea fotografie va cuprinde mai mult decor decît una obţinută pe un film de format 0,24×0,36 cm.

2) Un participant poate, desigur, să concureze cu cîte lucrări doreşte. Pentru a fi însă luate în consideraţie, toate trebuie să fie conforme cu condiţiile concursului nostru.

3) Tema concursului fiind: tineretul patriei noastre, portretele ce nu au la bază această temă nu pot participa la concurs.

4) Grupurile de două persoane — exemplul pe care-l daţi, cu mama şi copilul — pot să participe la concurs numai dacă e vorba de oameni tineri (de exemplu: o tînără mamă).

În ce priveşte colaborarea dintre cercul dv. şi revistă, redacţia e dispusă să reţină spre publicare orice fotografie bună din punct de vedere artistic şi tehnic, cu un conţinut interesant pentru cititorii noştri, pe care ne-aţi trimite-o. După publicare, ea va fi retribuită conform tarifelor în vigoare.

Ştefan Kasza — Moscova — Desigur că puteţi participa la concurs. Prezentarea unor figuri de studenţi romîni aflaţi în U. R. S. S. sau a tinerilor noştri care în cadrul diferitelor delegaţii vizitează Ţara Socialismului, iată subiecte ce prezintă un deosebit interes pentru noi. Aşteptăm fotografiile dv. şi ale tovarăşilor dv.

JOCURI DISTRACTIVE

CHIMIE

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												
2			■						■			
3										■		
4				■							■	
5		■			■							
6				■						■		■
7						■						
8			■				■			■		
9		■						■				
10					■							
11						■						

ORIZONTAL:

1) Combinaţie organică între carbon şi hidrogen. 2) Epocă — Capitală europeană — Metaloid trivalent. 3) Însuşire ce o au unele corpuri de a atrage fierul — Simbolul mazuriului. 4) Măsură de timp — Hidrocarbură din seria benzenului, se întrebuinţează ca materie primă în prepararea unor coloranţi şi a unor medicamente. 5) Metal alb-cenuşiu — A da aspect strălucitor obiectelor metalice şi a le proteja împotriva oxidării. 6) Unesc — Vehicul fără roate. 7) Centre populate — Carbonizare. 8) Bariu — Grăsime animală conţinînd esteri ai glicerinii — Pronume — Nicu Mălin. 9) Metaloid toxic, cu miros caracteristic de usturoi — Vargă. 10) Punct cardinal — Component al nucleului atomic. 11) Combinaţie de metale — Ţară în America de Sud împărţită între colonialiştii englezi, francezi şi olandezi.

VERTICAL:

1) Substanţă chimică componentă a sîngelui. 2) Este nedespărţit de broască — Sute sau chiar mii de ani — Sufix întrebuinţat la formarea numelui combinaţiilor organice cu oxidrilii. 3) Mineralele în general neutilizabile care însoţesc mineralele utile dintr-un minereu -- Cultivi pămîntul. 4) Radu A. Nicolae — N-aude (fem.). 5) Fermentaţie acetică produsă de fermentul „mycoderma aceti" — Direcţie. 6) Corp chimic ce ia naştere prin dehidrogenarea alcoolilor secundari — Faţă. 7) Substanţă chimică întrebuinţată la fabricarea materiilor colorante şi la prepararea medicamentelor — Tăgăduiesc. 8) Mişcare de rotaţie — Pleacă trenul copiilor! 9) Munţi în regiunea Craiova, bogaţi în ape termale. 10) Tub fără capăt! — Neon — Ovaţie. 11) Băutură alcoolică obţinută prin fermentarea melasei de trestie de zahăr — Ochelari cu mîner. 12) Metal maleabil de culoare roşiatică — A răspîndi.

ŞARADĂ

A enigmei primă parte
E o plantă, doar, textilă.
Despre-a doua, scrie-n carte,
Cum că este hidrofilă.
Şi a treia, mai departe,
La şah este o figură.
Iară totul, laolaltă,
E sentinţă chibzuită,
De o gîndire matură.

METAGRAMĂ

Cu J compune melodii,
Cu B e vînt de miazăzi,
Cu H mereu ne-nveselim,
Cu N la Ibsen o găsim.

DEZLEGAREA JOCULUI „23 AUGUST" APĂRUT ÎN Nr. TRECUT

ORIZONTAL :

1) Plan — C — Apăra. 2) Oaş — Bucurie. 3) Pn — Bucureşti. 4) O — Miner — T — Un. 5) Rai — U.R.S.S. — Ist. 6) Clari — Tînăr. 7) Şti — Iro — Zt — E. 8) Oiţă — Istoric. 9) Avere — Metode. 10) Rază — Norod — R. 11) Tm — Graz — Puri. 12) A—Socialism.

VERTICAL :

1) Popor — Soartă. 2) Lan — Activăm. 3) As — Militez — S. 4) N — Bi — A — Arago. 5) Bunuri — E — Rc. 6) Cuceriri — Nai. 7) Curs — Osmoză. 8) Aur — St — Ter — L. 9) Preţ — Izotopi. 10) Ais — Introdus. 11) Retuşa — Id — Rm. 12) A— Întreceri.

REDACŢIA : BUCUREŞTI PIAŢA SCÎNTEII Căsuţa Poştală 7 Tel. 7.60.10 Int. 1788 **ABONAMENTE :** la toate oficiile poştale din ţară şi la factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii. **PREŢUL ABONAMENTELOR** 3 luni : 9 lei 6 luni : 18 lei un an : 36 lei

Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

Moda

de
MARTA VIDA

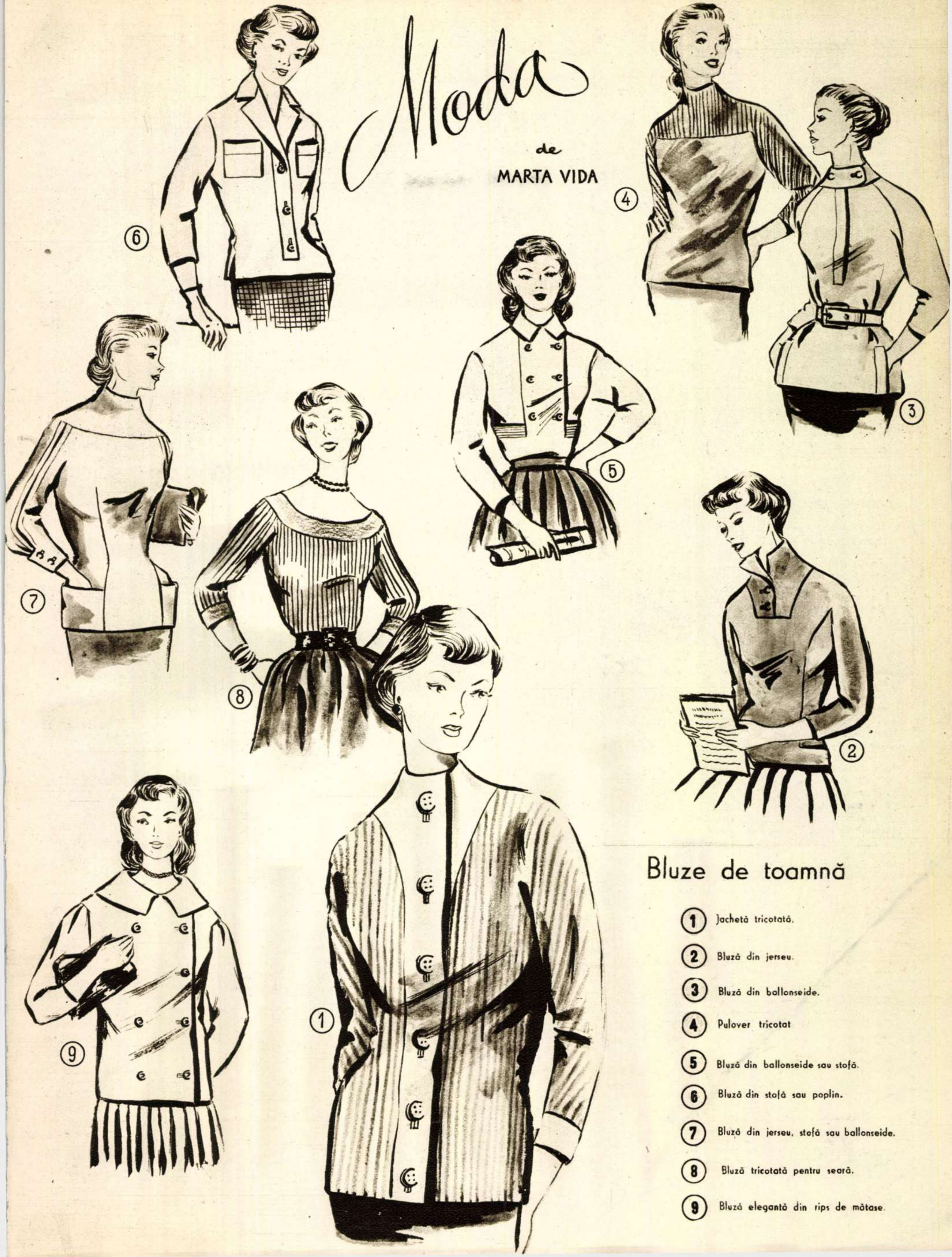

Bluze de toamnă

1 Jachetă tricotată.

2 Bluză din jerseu.

3 Bluză din ballonseide.

4 Pulover tricotat

5 Bluză din ballonseide sau stofă.

6 Bluză din stofă sau poplin.

7 Bluză din jerseu, stofă sau ballonseide.

8 Bluză tricotată pentru seară.

9 Bluză elegantă din rips de mătase.

Prețul 1,50 lei

FLACARA

Nr. 17 (66) — 1 sept. 1955

Bibl. Cent. Regi 89

FLACARA

Nr. 18 (67) — 15 SEPTEMBRIE 1955

Bogata experienţă a meşterului Wetroveţ, acumulată de-a lungul a 40 de ani de meserie, este de cel mai mare folos tînărului strungar Bernhard Hollschwander. Şi mai cu seamă de cînd acestuia i-a fost încredinţat un strung carusel, cea mai mare maşină din hala nouă a combinatului metalurgic Reşiţa.

Fotografie de R. COMŞA

COPERTA I : Din nou în cursă. În fotografie: pilotul secund Schrott Victoria, înainte de decolarea avionului de pasageri TAROM, pe care lucrează.
Fotografie de A. LOVINESCU

COPERTA a IV-a: Apus de soare pe lacul Sutghiol.
Fotografie de M. BLEAHU

FLACARA

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Nr. 18 (67) 15 SEPTEMBRIE 1955 ANUL IV

REVISTĂ BILUNARĂ SOCIAL—POLITICĂ ŞI LITERAR—ARTISTICĂ

PRIMA ZI DE ŞCOALĂ

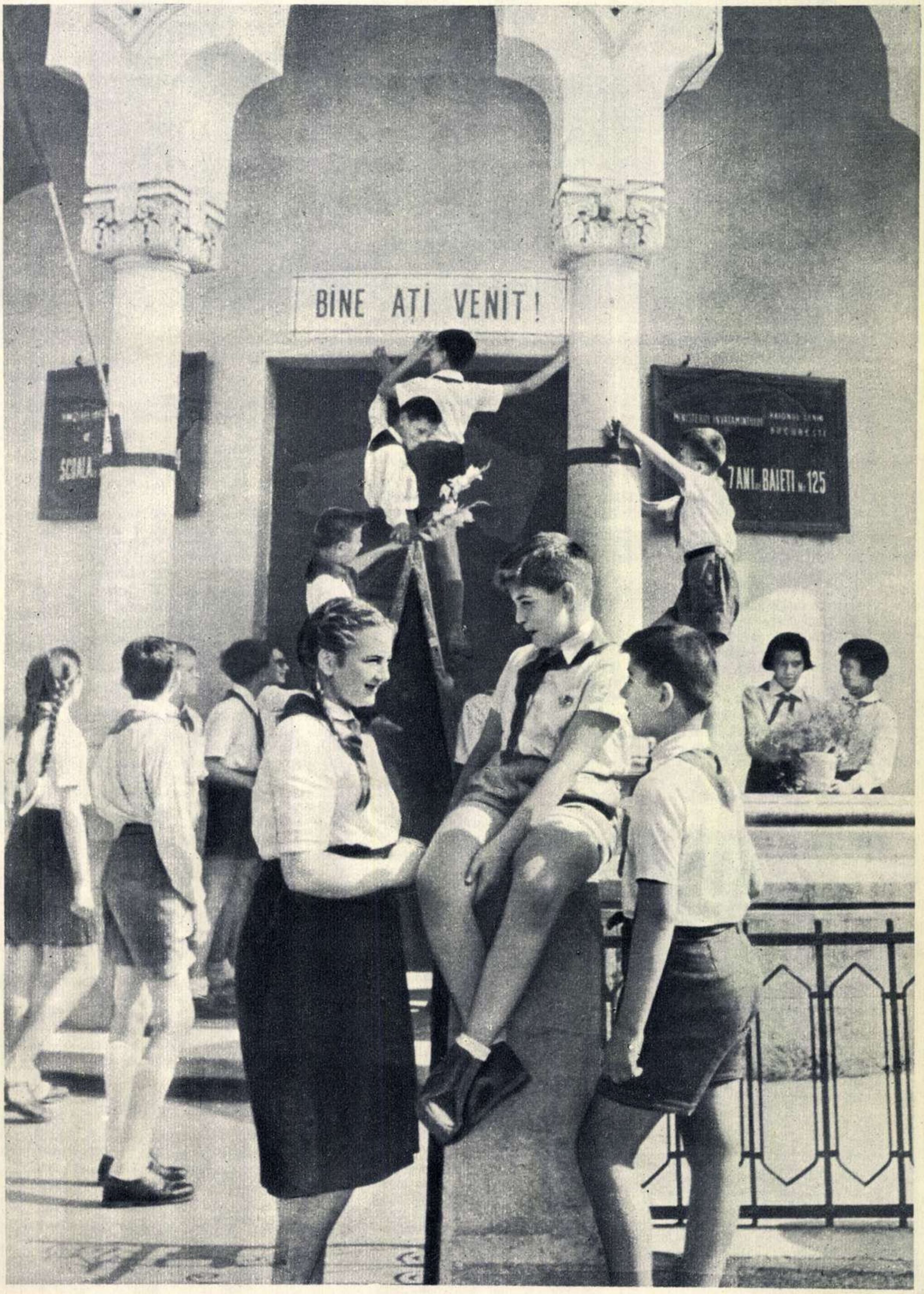
BINE AȚI VENIT!
ŞCOALA
7 ANI BAIETI Nr. 125

Detaşamentul de pionieri al Şcolii de 7 ani nr. 125 din Bucureşti s-a pregătit cu dragoste pentru ziua sărbătorească a redeschiderii şcolii.

Fotografie de M. KESSLER

MINEREU

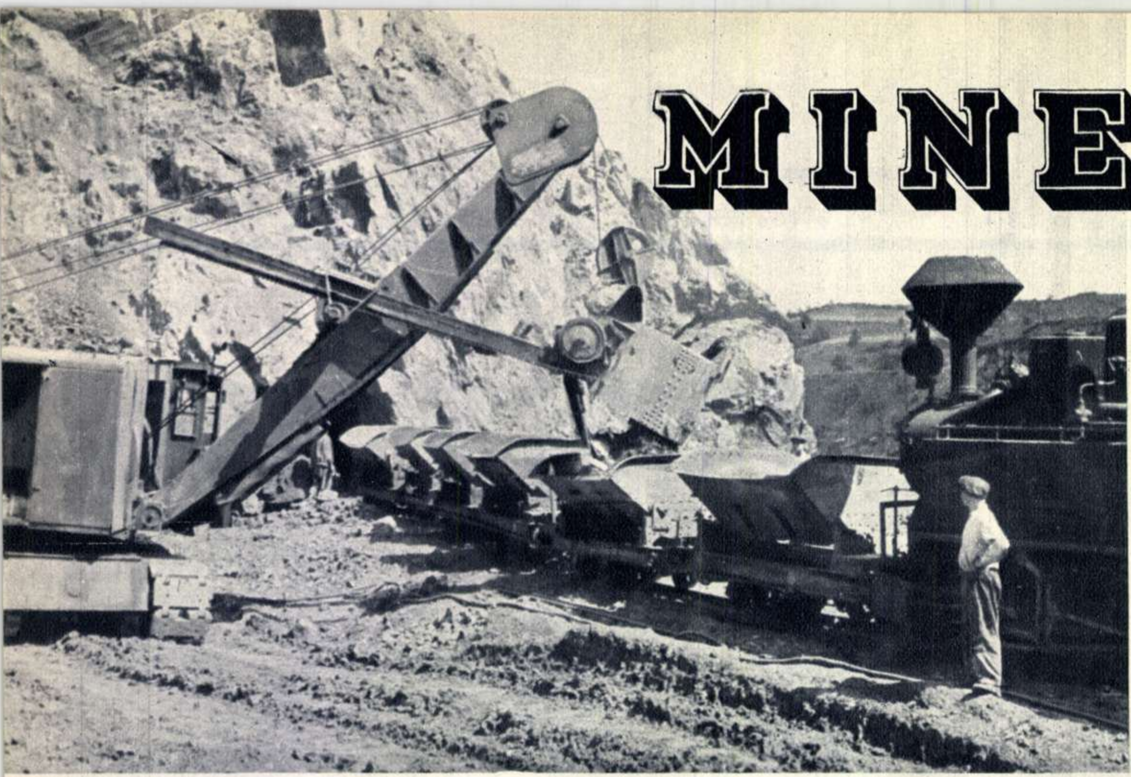

In locurile unde sterilul se găseşte separat de minereu, e încărcat cu excavatorul direct în vagonete.

de Barbu UNGUREANU

Fotografii de M. Ivanciu

Urcăm laolaltă cu Cerna, străjuiţi de înălţimi împădurite. Din loc în loc, catifeaua verde a pădurii prezintă largi şi adînci tunele pătrunzînd pînă sub ţesătura vegetală, în măruntaiele de piatră albă, orbitoare, ale dealului. Cariere de calcar pentru furnale, cariere de balast şi agregat pentru betoanele şantierelor.

Deodată, valea se desface. Pe malul drept, se înşiruie casele albe, înecate în verdele întunecat al pădurii şi-n verdele proaspăt al pajiştilor. Iar pe malul stîng...

Malul stîng este o uriaşă falie stacojie, tăiată în munte, lungă de un kilometru şi înaltă de peste 50 de metri. De departe, roşul ei aprins este atît de neverosimil, atît de nemineral, încît fără să vrei te gîndeşti la un organism viu secţionat de o lamă uriaşă.

Echipa lui Alexandru Herban, la ieşirea din schimb.

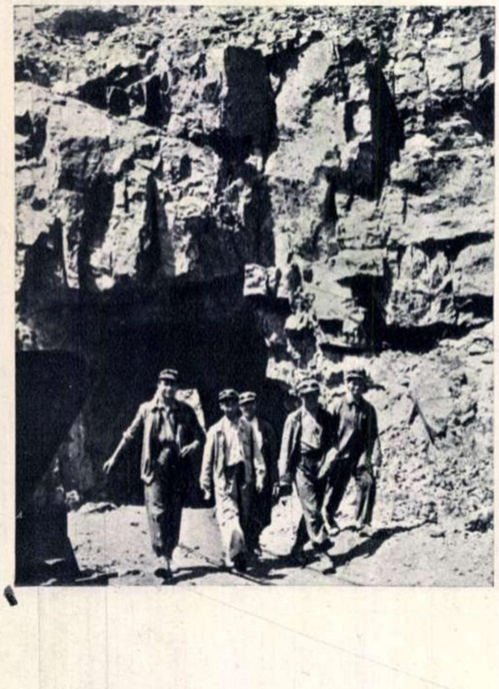

Abia după cîteva minute, retina se adaptează surprinzătorului tablou şi roşul muntelui devine un ciudat univers cromatic, cuprinzînd toate culorile curcubeului.

Acest univers cromatic este mina de fier.

Sîntem în Teliuc.

Ce. este o mină de fier?

Prototipul minei, cunoscut nouă din cărţi şi fotografii, din filme artistice şi jurnale cinematografice, din poezii şi cîntece, este mina de cărbune: un labirint de galerii subterane, comunicînd cu lumea din afară prin puţuri şi ascensoare. Această alcătuire, care pentru mulţi întruchipează însuşi cuvîntul „mină“, este potrivită felului în care s-a tăinuit cărbunele în pămînt: la mari adîncimi, în felii înguste de cîţiva metri grosime, separate între ele prin pături groase de piatră stearpă, de steril.

La Teliuc, minereul de fier e amestecat cu calcarul, cu şisturile şi cuarţul, nu în straturi, ci întrepătruns, ca după o groaznică fierbere a întregii mase a muntelui.

Am aflat că fierul nu poate fi smuls stîncii asemeni cărbunelui: cu ciocanul, cu astralitul, cu dinamita. De-abia în furnal, afinitatea chimică slăbeşte sub presiunea zecilor de atmosfere, a miilor de grade temperatură şi, cu ajutorul calcarului şi cocsului, fierul se poate smulge din minereu, clocotind şi zbătîndu-se într-un şuvoi incandescent.

În faţa unei atît de intime convieţuiri a minereului cu piatra, galeriile fac loc carierei; minereul nu trebuie extras numai din adîncimi, ci se excavează din peretele muntelui. Partea subterană a minei s-a născut nu fiindcă minereul ar fi, în acel loc, mai puţin accesibil, ci pentru a se putea deschide un front nou pe cîmpul de luptă al extracţiei, pentru ca sideritul să poată fi atacat concentric, de sus, de jos şi din flancuri.

Am arătat cum mina se înfăţişează dintru început ca o uriaşă falie stacojie, tăiată în munte. De departe, falia pare netedă, ca un zid aproape vertical. De aproape, zidul îşi descoperă arterele şi vinele sale sub chipul unor brazde orizontale, străbătute de vagonete încărcate cu minereu. Zidul capătă deodată adîncime şi imaginea lui finală este cea a unei scări somptuoase, ale cărei trepte sînt „orizonturile“ minei. Şi toate aceste orizonturi pătrund tot mai adînc în munte, într-o ofensivă desfăşurată după toate regulile geometriei în spaţiu. Iar muntele bate în retragere, spre nord.

La intervale scurte, un alt vagonet poartă minereul în ultima călătorie a sa şi se va descărca în gura unuia din furnalele Hunedoarei, laolaltă cu calcarul şi cocsul.

Şi va deveni fier.

Milenii şi decenii la Teliuc

Două şiraguri de numere îţi rămîn cu osebire în minte:

Mai mult de două mii cinci sute de ani. Mai mult de trei mii de ani, poate.

Şi: douăzeci şi cinci de ani, douăzeci şi şapte, treizeci de ani.

Primele cifre indică vechimea minei. Iar celelalte: 25 de ani — vîrsta inginerului-şef al minei, Zaba Ioan, şi a minerului Dobrescu Pantelimon, şeful brigăzii de tineret; directorul exploatării, inginerul Bogdan Nicolae are 27 de ani; inginerul-şef al exploatării, Huma Ioan — 30 de ani; secretarul organizaţiei de partid, tovarăşul Tănase Ioan — 30 de ani.

Mina aceasta străveche e condusă de tineri şi ea însăşi, niciodată, nici în clipele cînd i se smulgeau primii pumni de minereu, nici în vremea capitaliştilor, n-a cunoscut asemenea tinereţe, asemenea vioiciune a lucrărilor.

„Bătrînii“ sînt numai tehnicienii brigăzilor şi echipelor, cărora însă atributul „bătrîn“ li se potriveşte doar spre a arăta că nu mai au 25-30 de ani: Herban Alexandru, şeful echipei de la „bîrlog“, are 42 de ani. Cam de aceeaşi vîrstă sînt Stănescu Ioan, Luca Ioan Alimpesc, Grosu Aurel. Ultimul, ca pentru a sublinia că într-adevăr e „bătrîn“, deşi nu are decît 43 de ani, ne spune că fata lui cea mare, Viorica, e pe cale de a se mărita. Şi că la anul, împlinind 30 de ani de muncă, „dacă vreau, pot ieşi la pensie“.

Reporterul, însetat de snoave cu culoare locală şi de amintiri vii din anii morţi, nu se poate mulţumi cu tinerii; îi trebuie neapărat un moş sfătos, meşter în depănatul povestirilor, un „badea Ionuţ“ ori un „Ianoş baci“.

L-am găsit, pînă la urmă, şi la Teliuc — e miner bătrîn şi-l cheamă Gheorghe Arcan. Da, e aşa cum vi-l închipuiţi: mijlociu de stat şi uscăţiv, cu faţa arsă de vînt, praf şi soare, cu cute săpate adînc în obraz, prelungindu-i trăsăturile şi scoţîndu-i în relief oasele feţei. A lucrat la Anina şi-n alte mine. Era sindicalist pe vremea grevelor din anii '20, pe vremea cînd sindicaliştii îşi plăteau cotizaţia pe sub pod, feriţi de ochii poliţiei. Azi, e membru de partid. A ieşit la pensie, dar nu-l lasă inima să se despartă de mină, astfel încît ocupă şi acum funcţia de dispecer al ei.

Tovarăşul Arcan ştie multe. Din auzite şi din văzute . Din auzite, ştie că turtele de fier obţinute din minereu, pe vremea romanilor, se chemau „lupe“. Iar din văzute, cunoaşte cuptorul săpat în stîncă şi vestigiile unei instalaţii de prăjit minereu, veche de 18 secole, reconstruită în zilele noastre în capitala regiunii, la muzeul din Deva.

Din auzite, ştie că în 1685, Barczay Iakos, prinţ al Transilvaniei, trimitea iobagi de pe pămînturile măriei sale să lucreze la Teliuc, în minele măriei sale. Iar din văzute, îl ţine minte pe unul Pacholzer, vechiul stăpîn al minei, pe vremea căruia, dacă cereai bocanci de protecţie, erai arestat. Ţine minte ca astăzi anii 1931 şi '32, vremea concedierilor în masă a minerilor, cînd meşteri vîrstnici şi flăcăi tineri porneau în pribegie, în căutarea altui stăpîn şi-a aceluiaşi codru amar de pîine.

— Eu am avut atunci noroc — intervine în povestire „bătrînul“

FURNALELOR

maistru Grosu Aurel, cel cu fata de măritat.

— Care ţi-a fost norocul?

— Tatăl meu a murit în mină la Brad, cînd eu aveam şase ani. Peste cîţiva ani şi eu eram miner. Cînd a venit criza m-or dat afară de la Vulcan, dar cînd or auzit că-s orfan, m-or reangajat — de milă, cică. Dar ştiţi dumneavoastră ce soi de milă: muncă de om, plată de „copil"... La societatea Mica, la mina „12 apostoli"...

Tovarăşul Arcan a tăcut. Privirea i s-a oprit asupra sondei echipei geologice, care scotea în clipa aceea o probă de la adîncime, o „carotă".

Bătrînul dispecer mîngîie cu mîna aspră bucăţica de siderit. Asta înseamnă că fronturile de lucru înaintează pe drumul bun. În curînd, perforatorul va lucra în roca din care muşcă acum sapa.

...Mîna aspră mîngîie sideritul. Mai mult de două milenii, poate trei, minereul acesta colţuros, roşiatic, a crescut deasupra sclavilor, iobagilor, proletarilor, asemeni unui munte.

Bătrînul dispecer joacă în palmă bucăţica de siderit. Aşa cum ţăranii iau un pumn de glie, să-i simtă căldura. Nu povară, ci un fastuos şirag de trepte a devenit minereul, o scară imensă pe care minerii urcă, urcă mereu.

„Pline" şi „goale"

Barometrul minei este mişcarea „plinelor" şi „goalelor", adică a vagonetelor pline şi goale.

Plinele trebuie să fie multe, iar goalele trebuie să nu dea timpi morţi; după ele se măsoară producţia şi productivitatea.

Noţiunile de grafic orar şi de grafic ciclic în transport, şi-au dezvăluit pentru mine înţelesul abia aci, în vreme ce urmăream fascinat, ore întregi, mersul întortochiat al locomotivelor, trăgînd şiruri lungi de „pline", convoaie de „goale".

Dar înainte de a fi încărcat în vagonete, minereul e smuls stîncii. La intrarea în şut, maistrul se apucă de perforat. Tija perforatorului pătrunde tot mai adînc în strat: mai repede sau mai încet, după cum cuţitul muşcă din steril sau din siderit. La doi, la trei sau la patru metri, perforatorul şi-a terminat lucrul. Apoi, altă gaură. Ochiul încercat al tovarăşului Herban decide şi adîncimea, şi direcţia, şi numărul găurilor, astfel ca explozia să disloce cît mai mult minereu. Apoi, ajutat de artificier, încarcă găurile cu astralit ori dinamită, introduce fitilul, burează bine cu lut gura găurii. În vremea asta, restul brigăzii — Ungur Samoil, miner la fel de vechi ca şeful, şi utemiştii Miron Constantin, Jurca Iacob şi Ichim Ioan — adună în vagonete minereul rămas de la celălalt schimb.

— Plecaţi acum cu vagonetele, că dăm foc!

— Aardee! Aaardeee!

Apoi, vine explozia şi stînca se dislocă aşa cum a socotit meşterul.

Înainte însă de a continua cu aceste probleme tehnice, vreau să amintesc de omul care mi le-a povestit.

E Alexandru Herban, şeful unei echipe de la „bîrlog". Îi cerusem un soi de interviu. Mi l-a dat, dar a întîrziat la întîlnire. M-a mirat mult această flagrantă contrazicere a celor ştiute din cărţi despre mineri. N-a aşteptat să dau glas mirării: „S-a răsturnat un vagonet plin, chiar la ora 3, la ieşirea din şut. O oră l-am tot dibăcit, pînă să-l punem pe şine".

Şi, supărat, îmi spune că pretutindeni circulă locomotive, numai în „bîrlogul lui", nu. Se încălzeşte din ce în ce vorbind despre necazurile sale în ceea ce priveşte mecanizarea, dar deodată tace subit, privind departe, peste dealuri.

— Ce s-a-ntîmplat?

— Acu-i ora mulsului.

Şi, după inflexiunea caldă a vocii, după cum se uită, după cum a rămas (parcă aude laptele curgînd în şiştar), îmi dau seama că Alexandru Herban e legat cu zeci de rădăcini de sătucul apropiat, în care, la ora aceasta, se mulg vacile...

Dar pastoralul scenei e alt fel decît îmi închipuiam.

— Or îngrăşa vitele, ş-or lua bani buni.

E vorba de vecinul din dreapta ogrăzii lui, şi de cel din stînga, şi de cel de peste drum, şi de acela mai din spate. Goghiţă-unu, şi Goghiţă-doi, şi-al treilea Goghiţă... Iar el, Alexandru Herban, a stat de vorbă cu ei seri după seri („încă strănutam de praf de siderit cînd începeam să-i lămuresc") pînă cînd au mers la contractări („şi ce bani buni or lua, of, of") iar acu, vitele-s mai grase şi mai bune („mai mult smîntînă dau, decît lapte"...) iar el face ce poate („deh...")

... Şi iar tace, şi acum înţeleg că rădăcinile lui înfipte în sat nu-l trag înapoi spre pogonul cu zarzavat, ci el, prin rădăcinile astea, trage satul uşurel înainte, ca un bun comunist şi meşter miner ce e. După acest scurt intermezzo ne întoarcem la graficul ciclic...

Pentru ca circulaţia „plinelor" şi „goalelor" să se desfăşoare conform unei planificări strînse, direcţia minei a introdus graficul orar la transportul minereurilor. Pentru ca „plinele" să fie multe şi să plece grabnic spre ţelul lor final — furnalele de la Hunedoara sau furnalul din Teliuc — muncitorii de la subteran au introdus de curînd perforajul umed, care grăbeşte înaintarea perforatorului în rocă şi fereşte plămînii minerului de dăunătorul praf de siliciu. Pentru ca „goalele" să vină la timp, se întrec mecanicii de locomotivă, freamătă atelierul mecanic, se aşază linii noi, se taie masive de steril. Pentru mersul lor liber şi nestingherit spre fronturile de lucru, excavatoarele dislocă pămîntul vegetal şi smulg stîncile de steril care s-au amestecat ca pălămida în lanul minereului. Pentru noi căi de vagonete, dinamita aruncă în aer zecile de mii de tone de steril ale unui bot de deal, lăsat în inima minei de stăpînii ei vechi.

Din mers, sînt create condiţii pentru desfăşurarea lucrului conform graficului ciclic.

Iar dacă ridici privirea spre albastrul pur şi odihnitor al cerului, vezi că, tăind bolta în două, cablurile aeriene curg spre orizont, într-un joc de „pline" şi „goale".

Cei care pregătesc viitorul

În vîrful dealului, sonda geologilor explorează păturile adînci ale rocilor, viitoare fronturi de luptă împotriva minereului.

Excavatoarele smulg pămîntul vegetal, dezvăluind roca vînătă a sideritului, cea albăstrui-roşiatică a limonitei, ori ankeritul cel sărac în fier, care, pentru a fi pe gustul furnalului, trebuie mai întîi înnobilat. Astăzi, rolul excavatoarelor în mină e încă redus, minereul fiind încărcat în vagonete cu trocul, fapt care face ca munca să ceară efort fizic. Dar maxilarul vorace al excavatorului şi înghiţiturile lui de cîte o tonă rocă se profilează îndată pe fundalul viitorului. Adîncindu-se orizonturile şi construindu-se staţii de sortare a minereului, trocul cel de 10 kilograme, ridicat cu bicepşii, va fi înlocuit de cupa de o mie de kilograme, ridicată de motor — aşa cum se face acum cu sterilul.

Despre viitor vorbeşte şi munca echipelor fruntaşe ale minerilor Stănescu Ioan, Herban Alexandru ori Grosu Aurel, precum şi cifrele care-o sintetizează: 125, 143, 163 la sută faţă de plan... Iar directorul minei, tînărul absolvent al Institutului de Mine din Bucureşti, inginerul Nicolae Bogdan, ne mai dă cîteva cifre care arată că pregătirea viitorului este temeinică şi urmăreşte legi de căpătîi ale construirii socialismului: creşterea productivităţii muncii şi a salariului mediu.

Despre viitor vorbesc, în fine, proiectele urbaniştilor de la institutele noastre centrale de proiectare. Pe planul Teliucului, alături de firul albastru al Cernei, de zona roşie a satului existent şi de cea violetă a minei, apare un contur capricios pe care scrie: „perimetru cu pante accesibile pentru construcţie".

În interiorul perimetrului, şase blocuri de pe plan îşi au de pe acum corespondentul fidel în realitate: stau înşirate pe buza dealului, jumătate gata tencuite, celelalte, cu ţigla adunată în căpriori. Dar planul de urbanism nu priveşte numai anul 1955. Cercetîndu-l atent, aruncăm de fapt ochiade în 1960 şi-n 1970. Aci, în spatele stadionului proaspăt amenajat, se va înălţa un cartier vast, cu zeci şi poate sute de apartamente, în care se vor muta minerii care astăzi, în 1955, locuiesc în satele din preajmă, la 4 ori la 11 kilometri. Tot din plan, aflăm că pe aci va trece o şosea modernă, care va lăsa departe, în colbul trecutului, colbul actual al drumului.

Oamenii muncii din adîncuri ştiu să schimbe nu numai adîncurile, ci şi faţa pămîntului...

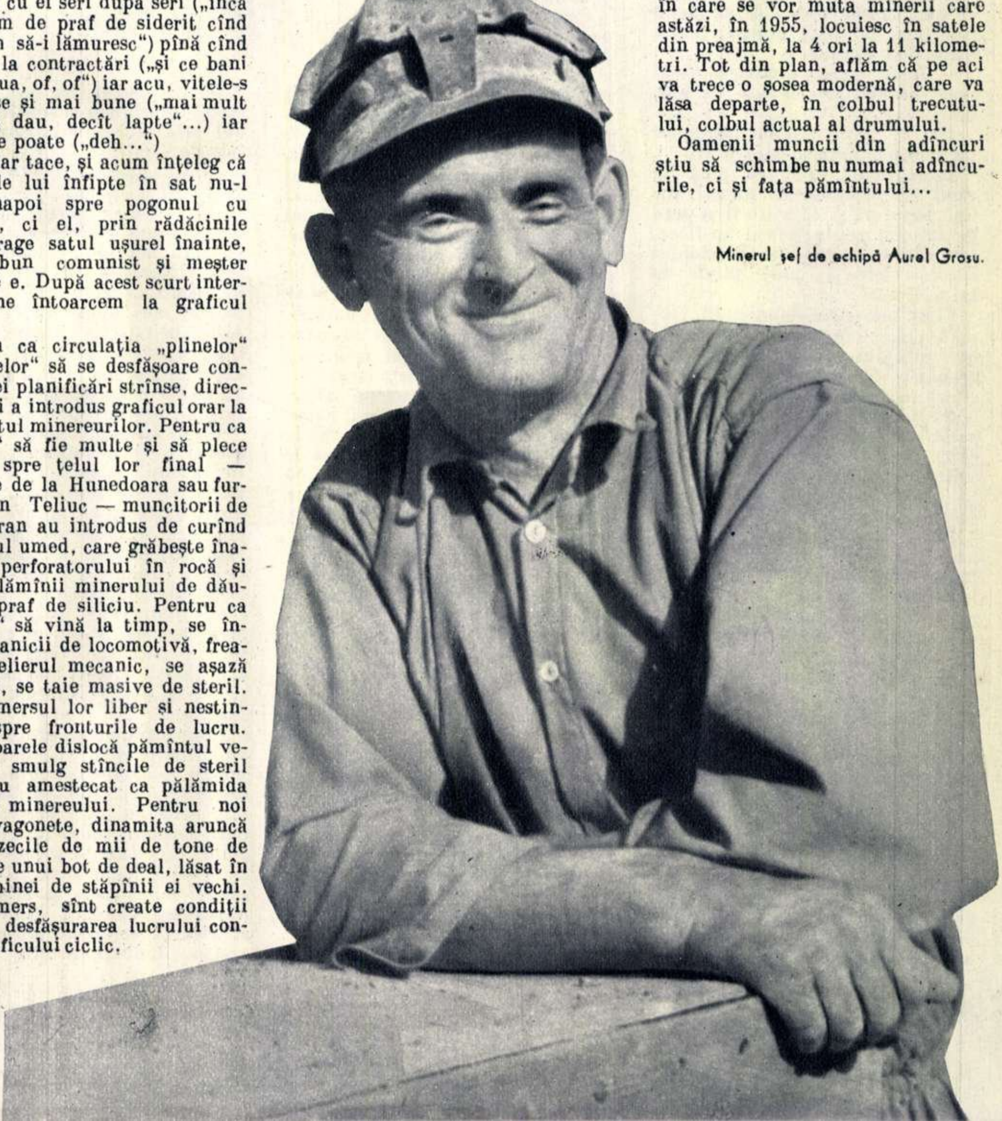

Minerul şef de echipă Aurel Grosu.

GRĂDINA BĂTRÎNULUI DASCĂL

— povestire adevărată —

de George SIDOROVICI

Ilustraţii de Pita RUBIN

Deşi nu-i afli semnătura în reviste de specialitate şi nici în pagina literară a ziarelor, bătrînul dascăl despre care vreau să-ţi povestesc e un savant şi un poet.

Din căsuţa albă, cu prispă de lut, tupilată-n valuri de verdeaţă, dintre gavanoasele cu ciudate soiuri de plante, faima lui a răzbit dincolo de hotarele Cocorănilor, peste dealuri şi văi. Şi nu-i a mirare dacă pătimaşele sale îndeletniciri au aprins pînă şi închipuirea băbuţelor din împrejurimi, care, din pricina lui, duc astăzi un aprig război cu nepoţii.

— Şepti draci zac într-însul! Şepti draci! — se reped dumnealor cu nasul în vînt. Te uită numai cum strică rînduiala buruienilor. Le corceşte şi le-ncurcă, de nu le mai cunoşti numele. Şi-o să-l vezi cum suie, într-o bună zi, harbujii în copaci. Doamne apără şi păzeşte, n-are să mai fie chip să torci în livadă!

— De ce, bunică? Cine-o să te zăhăiască?

— Harbujii, dimone, harbujii! C-or pica din crăngi drept în moalele capului!

Ajunşi cu învăţătura pînă la genunchiul broaştei, nepoţii, în care foiesc cu înverşunare demoni mai mărunţei, îşi scapără ochii-n lumina soarelui primăvăratic.

— Deocamdată n-avem putere, bunică! Da-ncolo, peste o sută de ani, musai vom face şi lucrul ista. Aşa că, pînă atunci, toarce mata fără grijă.

— Ce-ai spus, dimone? Ce-ai spus? Să mai torc o sută de ani, hai?...

Dar să lăsăm spaima băbuţelor întîrziate-n eresuri străvechi.

Încredinţat fiind că pînă la urmă tot demonii de nepoţi vor ieşi biruitori şi că viitorii o sută de ani sînt pentru dînşii un fleac, am intrat în grădina bătrînului dascăl ca-ntr-o lume plină de taine.

Era o privelişte interesantă, ciudată chiar, de vreme ce tufele de smochini, ce-şi clătinau sub geamuri frunzişul adînc mirositor, se învecinează cu sălbatice tufe de nalbă, cu migdali şi caişi, cu straturi de in înflorite ca cerul, cu stînjenei şi bujori altoiţi, cu lalele uriaşe şi galbene, pe ale căror petale truda meşterului a imprimat văpăi sîngerii.

Dar dintre toate, m-au surprins mai ales merii. Tineri şi zvelţi, înfăşuraţi pînă la genunchi în moletiere albe de var, .semănau mai curînd cu nişte mirese din cale afară de împodobite. Sute de coşteie de tifon fluturau în coroana lor stufoasă şi verde, iar fiştece creangă îşi avea soarta ei deosebit statornicită prin sumedenii de altoiri şi polenizări. Mi-am zis atunci, zîmbind, că faţă de aceştia, merii ce-i am eu în livadă sînt nişte străbuni somnoroşi şi inculţi, care, în virtutea unei vechi inerţii, nu ştiu să zămislească decît un singur soi de fructe...

O vreme, m-am plimbat singur pe cărăruile înguste ale grădinii. Într-un tîrziu, în rama uşii a răsărit o femeie voinică, cu părul de argint şi cenuşă, cu trăsături voluntare, peste care ochii, limpezi şi mari, risipeau o lumină blajină. M-a anunţat că soţul dumneaei şi stăpînul grădinii a plecat din comună, undeva, la Suceava.

— Are puţină treabă cu tovarăşul prim-secretar. Apoi, la I. C. A. R. Nu cred să vină azi...

Am făcut cale întoarsă şi abia a doua zi, după îndelungi căutări, i-am aflat urmele.

Ne-am dat întîlnire şi, nu după mult, l-am zărit venind prin mijlocul drumului, cătinel, iscodind copacii Sucevei cu o uimire aproape copilărească. Era un bătrînel de vreo şaizeci de ani, scund de statură şi firav, cu faţa uscată de riduri, îmbrăcat cu o manta prea groasă pentru sfîrşitul acela de primăvară.

În ciuda vîrstei, omul arăta a fi un visător îndrăzneţ. M-a cucerit din primul moment, prin exploziile sale lirice.

Fusese la regiunea de partid, unde discutase cu primul secretar unele chestiuni de botanică. Printre altele şi despre un castan cu florile mov, ce-ar trebui folosit, după spusele sale, ca arbore de ornament pe marginea şoselelor.

— Imaginează-ţi matale ce frumuseţe ar fi, ce joc de culori! Ici un castan alb, dincolo unul mov, şi tot aşa, pe toate drumurile ţării!... Tovarăşul prim-secretar a fost de acord. Trebuie să ştii că tovarăşului prim-secretar îi plac grozav ştiinţele naturii. Totuşi, am fost nevoit să-i fac o leacă de critică. I-am spus: „aveţi nişte lalele în faţa sediului. Mă iertaţi, dar acestea nu-s lalele, tovarăşe prim-secretar! Or fi păpădii, poate somnoroasă, dar lalele în nici un caz! La toamnă, să le smulgeţi numaidecît! Vă dau eu altele-n loc. Lalele mari, aprinse, ca nişte cupe cu vin porfiriu..." A fost de acord şi-n problema aceasta.

Aşa l-am cunoscut pe Dumitru Cristea, bătrînul dascăl din Cocorăni, un fel de Jules Verne al plantelor, un mare îndrăgostit al naturii şi, deşi nu-i afli semnătura în pagina literară a ziarelor, în orice caz, e un poet cu bogată zestre lirică...

II

Pînă la Cocorăni, am străbătut împreună larga desfăşurare a cîmpiilor. Drumul şerpuia frumos printre holde de grîu şi secară. Fraged şi străveziu, cerul se arcuia peste dealuri domoale. Ici colo, salcîmi trufaşi împungeau zările. Tovarăşul meu îşi plimba privirile peste ţarini, cu un aer oarecum nostalgic.

Dar cînd am intrat din nou în tihna grădinii, am avut impresia că asist la subita lui întinerire. Umbla printre straturi, pe sub pomi, cu sprinteneala unui flăcău. Din cînd în cînd, se oprea şi, aplecîndu-se cu grijă spre nu ştiu ce ierburi, murmura încetişor:

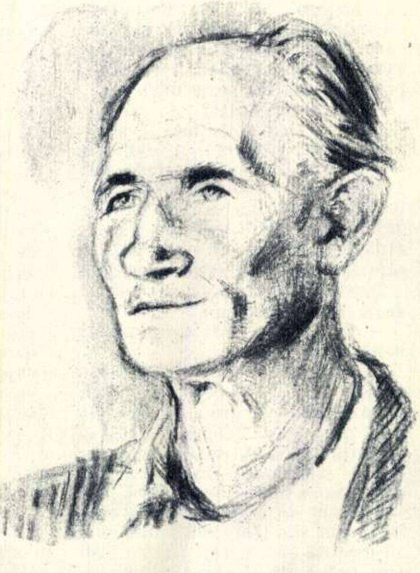

— Aţi crescut, bată-vă norocul! Apoi, înturnîndu-şi spre mine obrazul strălucitor, mi-a arătat un pui de lămîi.

— Am lipsit o zi, tovarăşe, şi vezi-l cît a crescut!

Acuma n-aş putea spune cît e-n stare să crească într-o zi, aici, în nordul Moldovei, în bătaia vîntoaselor, un asemenea pui de lămîi, plăpînd şi 'nalt de-o palmă, cu două-trei frunze ca nişte bănuţi de aramă. Ca să înregistrezi o asemenea creştere, exprimată-n fracţiuni milimetrice, ar trebui ca ochii să-ţi fie înzestraţi cu agerimi microscopice.

Dacă funcţia creează organul, atunci o viaţă întreagă petrecută în lumea plantelor i-a creat un prisos de sensibilitate, şi de nu m-aş teme că mă vei învinui de necunoaşterea unor elementare legi fiziologice, aş afirma că, de fapt, Dumitru Cristea nu vede, ci pipăie plantele cu ochii. Nu-i nimic miraculos în asta, mai ales dacă ai să afli şi cum obişnuieşte bătrînul dascăl din Cocorăni să-şi facă plimbările, deşi nu ţi-aş dori, cititorule, să-i fii însoţitor.

Bunăoară, dumneata, ca şi mine, ca şi mulţi alţi paşnici tîrgoveţi, mergi pe cărare ori prin mijlocul drumului, cu mîinile la spate, sau, răsucind prin aer un închipuit baston, şuieri o fărîmă de cîntec. Iar dacă te porneşti cumva cu nevasta, bunul simţ te îndeamnă s-o iei numaidecît la braţ. Nu te împurpura, dragul meu! Orice ar zice o seamă de gureşi poeţi, aceste plimbări în doi nu sînt lipsite de un anumit romantism domestic.

Dumitru Cristea procedează însă de-a-ndoaselea. Romantismul său e de altă factură, susţine tovarăşa Teodora. Din pricina lui, rar i-a tihnit vreo plimbare. Şi istoria se repetă de vreo treizeci de ani. Cum ajung la marginea satului, Cristea se şi topeşte undeva, prin desimea holdelor. Zboară ca o albină, din buruiană în buruiană, încît dumneaei nu-i rămîne decît să urmărească, cu o resemnată melancolie, pălăria romanticului soţ, cum saltă, apare şi dispare prin marea de grîne.

— Un canon, tovarăşe! Un adevărat canon, preumblările noastre! — mărturiseşte cu duioşie tovarăşa Teodora.

Mîngîindu-şi seninul frunţii cu palma, bătrînul dascăl surîde îngăduitor.

— Păi, cum ai vrea, Teodoro? Să trecem prin lumea asta ca orbii? Lumea e plină de taine şi noi avem datoria să deschidem ochii...

Că lumea e plină de taine, pentru dezlegarea cărora „avem datoria să deschidem ochii", o ştiu astăzi toţi ţîncii din Cocorăni. Pe ţarinile din preajma satului, prin viroage, la marginea dumbrăvilor, adesea se poate vedea un spectacol impresionant. Urmat de un gălăgios norod de prunci, cu părul zburlit ca o coamă de nea, cu pulpanele mantalei fluturate de vînt, bătrînul dascăl porneşte într-o scurtă expediţie ştiinţifică, nu mai puţin plină de peripeţii decît ale celebrilor exploratori.

Cu gura căscată, ciulindu-şi urechile, pruncii din Cocorăni învaţă a dezlega tainele naturii, în vreme ce glasul bătrînului dascăl tremură cu gravitatea unei strune de violoncel.

— Măi copii, ţineţi minte, măi! Nu există plante rele pe lume. Toate plantele sînt bune. Doar noi să le ştim folosi!...

Într-un rînd, au descoperit, pe malul unui tău, o tulpină uscată de nalbă. Expediţia toată, cu dascăl, cu învăţăcei, s-a lansat într-o subtilă analiză a caracterelor plantei. Că uite, sărăcia asta de nalbă îi un fel de cimotie cu cînepa, că are sumedenii de fibre, că aşa şi pe dincolo, dar folos n-aduce, că-i tufă crăcoasă, bat-o pustia!...

— De asta n-o suferă mamaia-n grădină!

— De-ar creşte cît gardul, ar suferi-o, hai?

— Păi, vezi că nu creşte.

— Atunci, copii — intervine Dumitru Cristea, zîmbind cu înţelegere—ar trebui să facem ceva ca să crească!

De aici, a pornit îndrăzneţul proces de transformare a nalbei sălbatice în plantă de cultură. Îndelungată şi trudnică, experienţa a dat rezultate. Îmblînzită prin schimbarea mediului ei de viaţă nalba creşte azi subţire şi înaltă, mai ceva decît cînepa, încît mamaia nu mai are nici un motiv să n-o sufere-n grădină, cum de altminteri e nevoită să sufere şi prelegerile fiului.

— Ştii, mamaie, toate plantele au fost odată sălbatice. Şi grîul, și secara. Dar omul le-a schimbat.

— Asta n-oi mai crede-o! — se miră mamaia. Grîu-i grîu, de la începutul lumii!

— Aici ai greșeală, mamaie, grozavă greșeală! Stăi nițel, să-ți explic eu cum vine cu evoluția...

Și ceea ce îi e sortit mamaiei să audă după asta, n-au auzit de-a lungul veacurilor toate mamaiele din Cocorăni la un loc. Puiul de om prizărit și firav, c-ar încăpea întreg în ciubotele tataii, se avîntă într-o aprinsă dispută științifică, în care uneori argumentul suprem al mamaiei îl constituie coada cociorvei. Și oricît de vîrtoase ar fi asemenea argumente, învățăcelul bătrînului dascăl e dat naibii. Își susține părerile cu încăpățînarea unui mic Galileu:

— Și, totuși, ai greșeală, mamaie. Grîul, cum îi azi, omul l-a făcut! Omul!

III

Să revenim, cititorule, la prietenul nostru, la bătrînul dascăl din Cocorăni.

Umbla prin grădină, cercetîndu-și plantele; le trecea în revistă ca un vechi comandant de oștiri.

Mă străduiam să nu-l tulbur, și-i contemplam smochinii, trudnica lor năzuință de a-și înălța spre streșini frunzișul bogat și lucios, muiat parcă în untdelemn.

Undeva, sub lumina tare a sudului, unde doar zefirul adie molatic, în patria sa de baștină, smochinul e un pom ca toți pomii, suplu și elegant, în timp ce aici, la Cocorăni, mai puțin maiestuos, lepădîndu-și trufia verticalității, el se tîrîie sub geamuri, hotărît să înfrunte asprimea vîntoaselor. A învățat lucrul acesta cu destulă durere și cazně. Adus din Dobrogea, îngropat toamna, ca butucii de vie, i-au degerat vîrfurile în cîteva rînduri și, an de an, a fost silit să renunțe la suavitățile sale de arbore meridional, cîștigînd în schimb durități de bărbat.

Din ramurile răsucite ca-ntr-un zbucium încremenit, țîșneau spre soare sute de fructe verzui, crude încă și mici.

— Rodește de trei ori pe an — m-a zdruncinat din reveriile mele bătrînul dascăl, apropiindu-se. Îmi pare rău că nu te pot servi cu niscaiva smochine. Dar dacă mai treci pe la noi, prin august...

L-am asigurat c-o să trec și, spre adînca mea mulțumire, Dumitru Cristea m-a servit cu niște scrisori, a căror prospețime pretuiește mai mult decît dulceața tuturor smochinelor din lume. Erau scrisori din depărtate colțuri de țară, prin care oameni de felurite vîrste și îndeletniciri pofteau cîte un pui de smochin ce rezistă la frig.

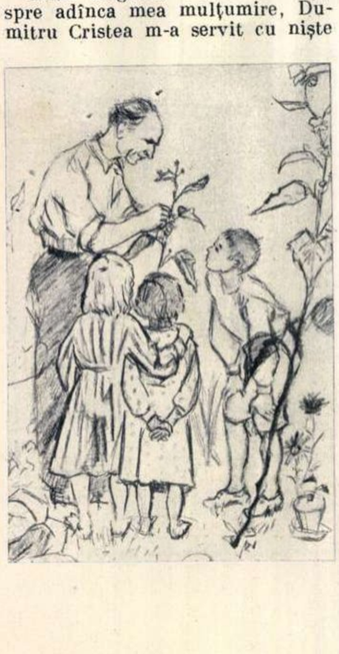

Și o dată cu micile lădițe de lemn expediate prin poștă, a călătorit spre alte meleaguri și faima bătrînului dascăl. Iată o simplă carte poștală, pe care se-nșiruie slove cît mazărea, migălos caligrafiate:

„Tovarăşe învățător. Am citit că la dumneavoastră cresc smochini... Tare aș dori să rodească și în grădinița mea“.

Semnează o oarecare Elena Lohan, elevă în clasa VI-a elementară, din Buhuși. Și acum, răspunsul, după ce tînăra miciurinistă a obținut darul visat.

„Vă mulțumesc frumos pentru atenția ce mi-ați arătat-o. Am primit smochinul și-mi iau angajamentul să-l îngrijesc ca pe ochii din cap. O să vă dau știre cînd va rodi. Să trăiți mulți ani, tovarășe învățător!“

Socot că asemenea scrisori n-au nevoie de comentarii, cum n-are nevoie de comentarii nici faptul că vreo treizeci de țărani muncitori din Cocorăni au și plantat smochini în latura însorită a caselor. Mă gîndesc însă ce-o să să fie aici peste vreo cincisprezece ani! Drumețul ostenit va poposi la umbra livezilor de smochini. Nu-i o evaziune exotică a imaginației mele. Că vor fi nenumărate livezi de soiul acesta, reiese dintr-un simplu calcul aritmetic. Ține seama că-n fiece an bătrînul dascăl acordă drept premiu celor mai buni elevi ai săi un pui de smochin. Înmulțește premianții cu numărul anilor și nu te sfii să adaugi la sumă patima pe care le-a insuflat-o, chiar dacă unii vor zice că nu poate fi exprimată în cifre. Nu mă îndoiesc că în rezultatul obținut vei auzi de pe acum foșnetul acestor livezi.

IV.

Ca să pătrund rostul tuturor experiențelor bătrînului dascăl, mi-ar fi trebuit cîteva zile de studiu temeinic. Și fiindcă nu-mi puteam îngădui un asemenea răgaz, m-am mulțumit să prind ici, colo, cîte ceva, folosind metoda acelor lăutari ce prind după ureche fragmente de simfonii...

Navigînd agale pe cărăruile înguste ale grădinii, am ajuns în dreptul unor mici insule de grîu. Era un grîu voinic și stufos ca o perie.

— Aista-i grîul tovarășului prim-secretar — m-a anunțat Dumitru Cristea cu mîndrie.

Că primul secretar al regiunii de partid e proprietarul unor insule de grîu în grădina bătrînului dascăl, n-aș fi bănuit.

— Să vezi cum stau lucrurile, m-a lămurit Dumitru Cristea. Ți-am spus, pare-mi-se, că tovarășului prim-secretar îi plac grozav științele naturii. De cîte ori are treabă la noi în raion musai oprește să-mi vadă grădina. Stăm uneori de vorbă ceasuri întregi, iar dumnealui mă ispitește fel și chip, încît azi îmi cunoaște buruienile pe de-a rostul. O dată sfătuiam amîndoi sub mărul ista, despre care zici că seamănă cu o mireasă. Și m-a întrebat că de ce nu se mai cultivă în regiunea noastră grîul roșu de Botoșani? E un grîu zdravăn, rezistent la secetă, dar nu-l mai seamănă oamenii, c-a degenerat... „Nu s-ar putea face ceva să-l avem iară?“... „Adică, s-ar putea, cum nu! Îl putem regenera prin selecție“ — i-am răspuns, înroșindu-mă. „Păi, să ne apucăm de treabă, dascăle!“ — m-a îndemnat dumnealui... Și ne-am apucat. Curînd, vom avea sămînță pentru un hectar. Și de cîte ori se abate tovarășul prim-secretar pe la noi, cată mai întîi să-și vadă grîul. Ei, de n-ar avea munca asta de prim-secretar, strașnic miciurinist aș scoate dintr-însul, tovarășe!

În după-amiaza aceea, cît a ținut preumblarea noastră pe ulițele fără capăt ale Cocoranilor, ne-am oprit la destule porți și am avut prilejul să observ cum își saltă oamenii pălăriile, întîmpinîndu-l. Nu mi s-a urît, întovărășindu-l, chiar dacă rolul meu în acele preumblări a fost al unui simplu spectator. Am admirat o vreme satul, risipit printre dealuri, casele mărunte, îngropate-n livezi, și am avut norocul să asist la niște discuții care, pornind de la cultura usturoiului, ajungeau uneori pînă la complicate chestiuni de transformare a naturii.

Asta mi s-a întîmplat în livada unui țăran blond și înalt, îmbrăcat într-o veche tunică soldățească, ce avea un mare necaz la ceasul acela. Mîndrețea lui de usturoi începea să tînjească. Pe ici, pe colo, frunzele se pleoșteau, ca opărite. Omul era cătrănit.

— Ce are, tovarăș' profesor? Uite-l cum se usucă, sărbătoarea lui de usturoi.

— Stăi, omule, nu-l sudui! Vedem îndată unde-i buba!

S-au aplecat amîndoi peste straturi și au scormonit cu răbdare pămîntul. Iar la un timp, Dumitru Cristea a dibuit ceva între degete.

— Îl vezi? Aista-i!

— Oare? — a clătinat din cap stăpînul usturoiului.

— Dacă-ți spun. Îl roade viermele sîrmă.

— Adică îi roade inima, sărbătoarea lui de vierme! Și-amu ce-i facem?... Care-i leacul?...

După ce-a aflat care-i leacul, omul s-a înseninat.

— A mai roade de-amu pe mama dracului! Bine că știu.

Ne-a purtat apoi prin grădină, fudulindu-se cu niște cartofi iarovizați.

— I-am pus cum ne-ai învățat la cerc. Bună învățătură!

Și scărpinîndu-se-n creștet, a deschis spre noi niște ochi mari, albaștri, mai curați decît toate limpezimile cerului.

— Te-am întrecut, tovarășe profesor!

„Cetățenii Republicii Populare Romîne au dreptul la odihnă. Dreptul la odihnă este asigurat prin :... stabilirea de concedii anuale plătite pentru toți muncitorii și funcționarii; punerea la dispoziția oamenilor muncii a caselor de odihnă, sanatoriilor, instituțiilor de cultură.“

(Din articolul 78 al Constituției R. P. R.)

Pentru sănătatea oamenilor muncii din regiunea Baia Mare

În regiunea Baia Mare, ca și pe întreg cuprinsul țării, apar mereu noi realizări în domeniul sanitar, mărturii grăitoare ale grijii pe care statul nostru democrat-popular o poartă sănătății tuturor oamenilor muncii din țara noastră.

Astfel, nu demult, pentru minerii de la „Drapelul Roșu“ s-a construit un sanatoriu de noapte, în care li se asigură îngrijirea sănătății. Iar sanatoriul T.B.C. din Borșa, cu o capacitate de 1200 locuri, a fost reamenajat, reutilat și încadrat cu medici de înaltă calificare. În fotografie: clădirea sanatoriului T.B.C. din Borșa.

V. SĂSĂRANU
corespondent-Baia Mare

Dumitru Cristea l-a măsurat cu mirare.

— Cum adică?

— Iacă așa! Cum s-ar spune, am făcut și eu o experiență. Haideți să v-arăt!

C-o strașnică înfrigurare, ne-a apucat pe amîndoi de cîte o mînecă și ne-a tras după dînsul. Acum, să nu te aștepți la cine știe ce lucruri grozave. Nu ne-a arătat nici grădini suspendate, nici alte cumplite minuni, ci doar niște bieți castraveți, ce la prima înfățișare semănau a fi în totul obișnuiți. Aveau însă vrejuri din cale afară de lungi, fixate din loc în loc cu cîte o scoabă-n pămînt. Asta era în fond toată experiența omului. Silise vrejii să sloboadă rădăcini adventive, ca să poată odrăsli mai departe.

Acuma, se uita la noi cu triumf și rîdea.

— Ei, ce părere ai, tovarășe profesor? Nu ți-am spus pînă azi. Mi-era frică că n-o să reușească. Da' a reușit, sărbătoarea ei de experiență!...

S-a molipsit și Dumitru Cristea dintr-acel entuziasm.

— Măi, strașnic vrej! Are vreo cincisprezece metri...

—Ce cincisprezece, tovarășe profesor? Douăzeci și șepte țentime. Dacă nu mă crezi, aduc metrul!...

Să nu-ți închipui cumva că-ți înfățișez un caz izolat. Asemenea experimentări, poate încă fără destulă pricepere la începutul carierei, nu-s o raritate în Cocorăni. Dumitru Cristea are pe aici învățăcei destui.

V

Ar fi timpul să ne luăm rămas bun de la prietenul nostru, de la bătrînul dascăl din Cocorăni. Și, totuși, nu mă îndur să nu-ți mai povestesc unele lucruri despre seara ce-am petrecut-o împreună.

Era o seară cu umbre prelungi, cu liniști mari, revărsate peste livezi. Din ogrăzi, de sub ceaunele așezate pe pirostrii, fumul izvora, înălțîndu-se leneș spre scăpărările asfințitului și, de acolo, se înturna parcă cu sporuri uriașe, învăluind satul ca-ntr-un albastru păienjeniș.

Tovarășa Teodora a aprins lampa și-am stat tustrei la taifas. Și cum discutam așa vrute și nevrute, dintr-o dată, Dumitru Cristea a zvîcnit din scaun și, amintindu-și de-o treabă neîmplinită, s-a repezit la dulap.

— Ce vrei să faci? — l-a întrebat cu prefăcută asprime tovarășa Teodora.

Cristea i-a răspuns cu nevinovăție:

— Să fur o leacă de zahăr, Teodoro! Știi, un sirop pentru pui!

Ce soi de pui vor fi fiind aceia, nu-mi era limpede. Știam de altminteri că, în afară de păsările cerului, bătrînul dascăl nu îngăduie alte viețuitoare-n grădină. Dar tovarășa Teodora m-a lămurit cum că puii pe care dumnealui îi hrănește cu zahăr cresc în gavanoase, pe prispă: un nuc, un vișin, un măr, un gutui. Îi injectează de trei ori pe zi cu sirop, nădăjduind să sporească dulceața viitoarelor fructe.

Mai în șagă, mai în serios, mi-am dat și eu cu părerea:

— Ce-o să vă faceți dacă încearcă experiența cu toți pomii, cu toate plantele din grădină? Vă trebuie o fabrică de zahăr...

O clipă, tovarășa Teodora păru îngrijorată de-o asemenea năstrușnică perspectivă. S-a liniștit însă iute.

— Apoi, la o experiență, două, îi admit. Dar dacă a fi cum spui dumneata, încui fabrica!

Se făcuse tîrziu. Tovarășa Teodora s-a dus să se culce. Și n-a uitat să ne lase pe masa încărcată cu tratate de biologie, o sticluță de porfiriu, în jurul căreia am zăbovit pînă la primul cîntat al cucoșilor.

Prin geamul deschis, pătrundea pînă la noi suflul tihnit al cîmpiilor. Roiuri de stele străjuiau înălțimile nopții. Undeva, din umezeala unui tău, broscuțe, cu labe ca iarba, împroșcau satul cu sonorități monocorde.

Simțeam cum crește-n mine un fel de căldură. Te asigur că nu sticluța aceea era vinovată. Mă încălziseră spusele bătrînului dascăl, visurile sale, ca un curent de înaltă tensiune. Cu ele nu se poate asemui nici un porfiriu din lume.

Tot scoțîndu-și și punîndu-și iar ochelarii, Dumitru Cristea privea printre pleoapele îngustate, se răsucea în jilț și vorbea cu îndîrjire.

— Prea puține plante noi de cultură am descoperit într-o sută de ani. Ne-am mulțumit cu cele știute. Și, totuși, puterile omului sînt nelimitate. Pentru noi, nu trebuie să existe hotare... De ce, bunăoară, să nu pot obține un măr cu gust pipărat? Cine mă împiedică? De ce să aștept zece ani pînă ce un măr ajunge la maturitate? De ce să nu-l semăn primăvara și să nu-i culeg roadele toamna? Cine mă împiedică?...

Mi-am exprimat îndoiala:

— Nu sînt biolog. Nu știu cine ne împiedică. Dar socot că nu-i tocmai ușor.

— Nu te speria, flăcăule — mi-a zîmbit Dumitru Cristea cu îngăduință. N-o să fie mîine și n-am să izbutesc eu lucrul acesta. De asta fii sigur. Dar că se va izbuti odată, să nu te îndoiești. Oricît ar pălăvrăgi domnii idealiști, Mendel, Weissman, Morgan și compania, nu există hotare-n natură.

Mărturisesc că m-am străduit în seara aceea, cu aproximativele mele cunoștințe biologice, să-i fiu credincios tovarăș de luptă. Și regret că n-a asistat la symposionul nostru vreun cirac de-al pomeniților palavragii, să vadă cum zboară flenduri din înzorzonatul lor strai idealist.

La un moment dat, cu o lumină de tristețe-n priviri, bătrînul dascăl a lunecat pe panta destăinuirilor:

— De ce nu mai am anii tăi, flăcăule? Ehe, cîte n-aș face!... Vezi, o viață întreagă am visat grădini, dar am fost un grădinar empiric. I-am cunoscut tîrziu pe Miciurin și pe Lîsenko... Acuma, numai zece ani de-aș mai trăi!...

Trecîndu-și mîna prin părul cărunt și zburlit, Dumitru Cristea și-a scuturat dintr-o dată melancoliile:

— Flăcăule, cunoști povestea lui Creangă, Ivan Turbincă?... Iacă, așa am să fac și eu. Cînd voi simți că moartea încearcă să-mi deschidă portița, dau comanda: „pașol na turbinca, Vidma! Dă-mi pace să-mi termin experiențele".

Și începu a rîde potolit, cu un rîs care-i netezea crețurile mărunte, întinerindu-i parcă obrazul.

Ion BRAD

Cîntec despre iubire și moarte

MOTTO: „Pentr-o îmbrățișare-a superbei Elena
Măcelul troian un preț neînsemnat e"

(Din caietul inedit
Al unui poet ramolit)

În inima mea intră un miliard de frați,
Dar dintre fete una — doar ea, cea mai iubită!
Voi albi salcîmi ai verii cu flori nepicurați,
Ascunde-ne dumbravă, să ne umbrești răchită!
Nu are fata, poate, privirile de stea
Ale superbei tale Elena de-altădată,
Nici n-au țîșnit pîraie de sînge pentru ea,
Nici eu ca Menelaos n-am plîns c-a fost furată.
Mi-e dragă și s-agață de brațul meu rîzînd,
Și fuge ca o ciută — se-ntoarce și mi-e dragă.
Aș părăsi-o totuși numai atuncea cînd,
Aș părăsi-o totuși numai atuncea dacă
Va cere, înciudată, din inimă-mi să scot
Un miliard sau două de frați și de surate!
Și stinge-mi-aș eu viața și sîngele meu tot,
Chiar dac-ar fi c-o mie de cavaleri m-aș bate,
Numai să știu că pacea va cununa doi miri
Și încă doi și încă atîtea inimi care
Vor înălța iubirea întregii omeniri
Peste-a Elenei tale sinistră-mbrățișare!

14 mai 1955

La vîrsta mea

Căzuse Lermontov la vîrsta mea:
Pe cerul poeziei arde-o stea!
Și Petőfi se prăbuși în luptă:
Dar cîntecele lui și astăzi luptă...
Urca în zare Eminescu, lin,
Ca un luceafăr, cu al său „Călin",
La vîrsta mea!...
Și eu c-un sfert de veac,
Plecat pe cartea lor citesc și tac!
La vîrsta mea!...
Dar mi-a rămas și mie
Destul pămînt să crească poezie,
Să-l ar, să-l seamăn, să-l frămînt cu chin,
Să-i smulg un aspru cîntec aprilin,
Țara mi-e dragă, vremea e mănoasă...
În suflet mi se-nvîrte-o nebuloasă
Din care sar noi sori și mii de stele
Să-nflăcăreze cerul clasei mele!

19 mai 1955

SAVANȚII LUMII ȘI-AU DAT MÎNA

de conf. dr. O. COSTĂCHEL
director adjunct al Institutului Oncologic,
consilier al delegației R.P.R. la Conferința atomică de la Geneva

În zilele acelea, marea sală a Palatului Națiunilor de la Geneva era ca un imens Areopag în care răspunzătorii prin știința lor de soarta omenirii, îi dezbăteau viitorul de progres și prosperitate. Cu puțină vreme înainte, în aceeași Genevă însorită, în același Palat despre care se va vorbi în istorie, avusese loc întîlnirea șefilor guvernelor celor patru mari puteri. Acest fapt a creat la întîlnirea internațională a oamenilor de știință un încurajator climat de înțelegere, o permanentă atmosferă de colaborare, pe care a trăit-o fiecare din noi, o dată cu emoția de a participa la o asemenea nemaiîntîlnită conferință în istoria științei.

Îmi este greu să vă transmit prin descrieri acea atmosferă solemnă și totuși de neînchipuită apropiere, îmi este greu să vă descriu delegații, felul în care ei au venit pregătiți la conferință, și grandioasele proporții pe care aceasta le-a avut. Voi da însă cîteva cifre. Întîi, numărul delegaților: au fost 2.000, trimiși de 73 de țări; apoi, numărul comunicărilor făcute: au fost peste 1.200. Alături de această cifră impresionantă, se poate arăta că documentele conferinței au însumat peste 200 tone de hîrtie imprimată, că s-au prezentat peste 3.000 modele de aparate și instrumente, peste 100 machete de reactori și aparate (unele în funcțiune), că au fost deschise două expoziții, una științifică și alta comercială, la care au participat peste 20 țări, reprezentate de 143 de firme...

S-ar putea da încă multe alte cifre. Aș dori însă să vorbesc despre lucrările conferinței, despre unele studii și realizări ce au fost prezentate, despre unele perspective din nenumăratele ce s-au arătat a fi deschise în toate domeniile pașnice ale activității omenești.

Un interes excepțional a fost acordat, în cadrul conferinței, problemelor de energetică, izvoarelor energetice ale omenirii. Transformarea energiei nucleare în energie electrică a fost pentru prima oară realizată în Uniunea Sovietică, prin punerea în funcțiune a primei centrale atomoelectrice a cărei prezentare amănunțită în cadrul conferinței de către savantul sovietic Blohințev, a stîrnit cel mai viu interes în rîndurile delegaților. Producerea pe scară largă a energiei electrice, prin transformarea energiei nucleare, este menită să rezolve definitiv problema alimentării cu energie a populației globului, înlocuind combustibilii clasici (petrol, cărbune) ale căror rezerve nu sînt inepuizabile. La conferință s-a arătat că prevederile în domeniul energetic pe următorii 50 de ani indică înlocuirea treptată, în majoritatea țărilor, a actualelor izvoare de combustibil. În ce privește aspectul economic al problemei, potrivit calculelor prezentate conferinței de către savanți sovietici, costul kilowatului-oră produs de o centrală atomică va deveni, cu timpul, în U.R.S.S., mai redus decît aceeași cantitate de energie furnizată de o centrală termică, și deci folosirea electricității nucleare va fi mai rentabilă.

Numeroase comunicări făcute au tratat problema energetizării viitoare a unor regiuni îndepărtate de izvoare de energie, cum sînt pustiurile, locurile înghețate etc. Potrivit datelor prezentate, această acțiune va aduce adevărate redistribuții geografice ale actualelor instalații industriale.

Pot satisface resursele mondiale de combustibil nuclear, nevoile energetice ale populației globului, și în ce măsură? Această problemă a fost viu dezbătută la Geneva. Savanții din diferite țări au fost unanimi în părerea că numai rezervele de uraniu și toriu, utilizate pînă în prezent pentru producerea energiei nucleare, sînt în măsură să facă față tuturor necesităților mondiale de combustibil, pentru o perioadă foarte lungă. În privința sistemelor folosite pentru descoperirea zăcămintelor de uraniu și toriu, a fost ascultată cu deosebit interes metoda aeroradiometrică sovietică, prezentată de savantul V. Baranov. Ea constă în determinarea din avion a radio-activității rocilor, cu ajutorul unor sensibile aparate geofizice, și, grație ei, s-au descoperit în Uniunea Sovietică o serie de zăcăminte extrem de valoroase, în locuri foarte greu accesibile.

Agregatul de bază pentru producerea energiei atomice este reactorul nuclear. Problema tehnicii construirii reactorilor nucleari a fost viu dezbătută și în cadrul acestor dezbateri s-a realizat un larg schimb de informații, au fost clarificate importante probleme de fizică teoretică și experimentală.

O dată cu producerea energiei atomice se obțin o serie de produse secundare de fisiune, rezultate din funcționarea reactorilor. Aceste produse sînt izotopii radioactivi, a căror utilizare practică a căpătat în ultimii ani o mare extindere, în special în Uniunea Sovietică. Despre folosirea izotopilor radioactivi în diferite domenii de activitate și despre rezultatele obținute, au tratat foarte multe comunicări făcute conferinței. O problemă foarte grea, pe care chimiștii și botaniștii o cercetează de peste o sută de ani fără a o putea rezolva prin mijloacele ce le-au stat la îndemînă, este aceea a explicării fenomenului de fotosinteză[1]) și a reproducerii lui experimentale, în laborator. În conferința sa, savantul agrochimist sovietic A. L. Kursanov a arătat că rezolvarea practică a problemei fotosintezei va aduce omenirii un cîștig energetic cel puțin tot atît de mare ca și utilizarea energiei nucleare. Se pare că omenirea nu este departe de această realizare. Comunicările asupra cercetărilor făcute de savanți sovietici, precum și de savanți americani, în domeniul foto-sintezei, au arătat conferinței că, cu ajutorul izotopilor radioactivi, s-au putut pune baze foarte serioase în studiul etapelor de sinteză a diferitelor substanțe organice, la nivelul plantelor.

Folosirea izotopilor radioactivi în agricultura sovietică se face pe o scară largă și este menită să ducă nu numai la ușurarea cercetărilor de ordin teoretic, dar și la obținerea de foloase directe în practica agricolă. Această realitate, care a reieșit cu prisosință la Geneva, a fost apreciată și comentată elogios de diferiți savanți străini. Referatul savantului sovietic V. F. Kuprevici, pe tema „Izotopii radioactivi și radiațiile ionizante în agricultură", precum și alte diferite comunicări făcute de savanți sovietici asupra rezultatelor folosirii izotopilor radioactivi în studiul productivității plantelor, al distrugerii dăunătorilor, ca și în studiul metabolismului plantelor, au constituit tot atîtea prilejuri de apreciere a înaltului nivel al științei agrobiologice sovietice.

O interesantă comunicare asupra unor probleme de biologie, studiate cu ajutorul izotopilor radioactivi, a făcut conferinței savantul suedez G. Hevesy. Comunicarea sa a adus convingătoare argumente împotriva teoriilor reacționare asupra veșniciei substanței ereditare, susținute de unii savanți occidentali. G. Hevesy a arătat că elementele ce compun cromosomii celulelor nu sînt permanent aceleași, ci se modifică și sînt înlocuite treptat. Pe baza experiențelor făcute cu atomi de calciu marcați, el a arătat că aceștia se pot transmite și păstra

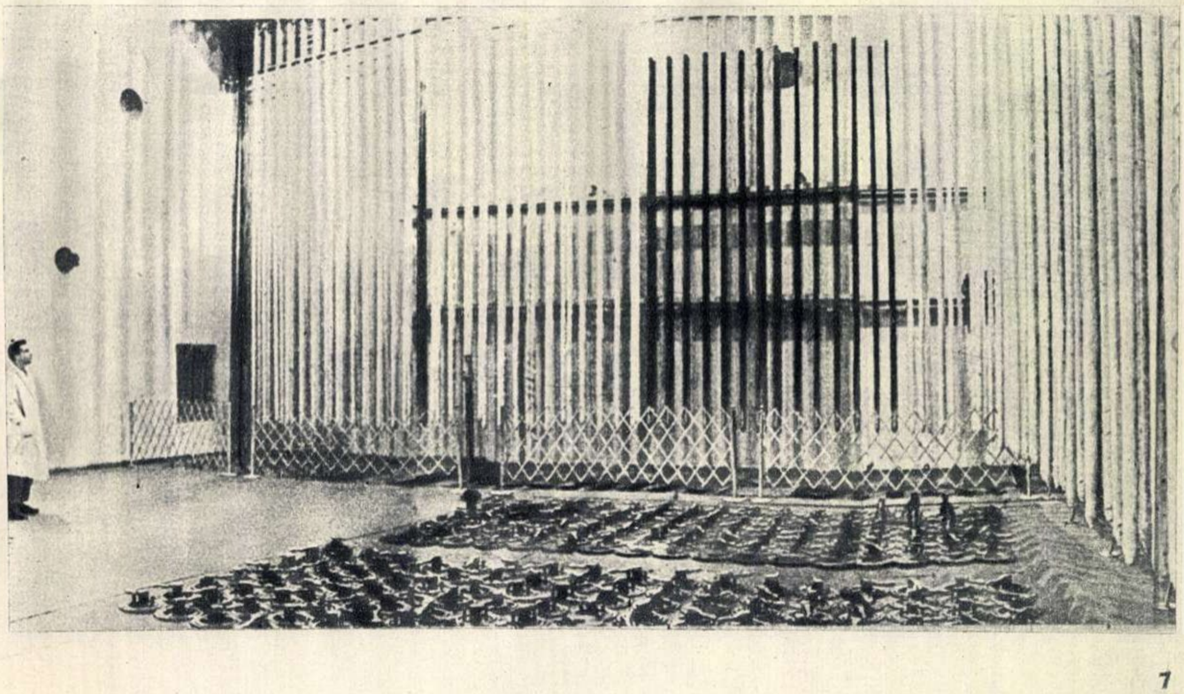

Centrala atomo-electrică a Academiei de Științe a U.R.S.S. In fund: rezerve ale „combustibilului" de uraniu în formă de bare. Jos, se vede depozitul de bare utilizate.

---

[1]) utilizarea de către plante a energiei din lumina solară, pentru sinteza unor substanțe organice.

numai pînă la zece generaţii şi că după aceea dispar din substanţa vie. El a arătat de asemenea că apa se păstrează numai două generaţii, iar hidrogenul ei, numai pînă la cinci generaţii succesive.

Conferinţa de la Geneva a arătat că metoda atomilor marcaţi are actualmente importante aplicaţii practice în biologie şi medicină. La intrarea în pavilionul sovietic al expoziţiei am văzut expuse 15 cărţi şi aproape 100 de broşuri tratînd despre aplicaţiile izotopilor radioactivi numai în aceste domenii, în U.R.S.S. Ele se refereau în general la trei mari probleme: la prevenirea, diagnosticul şi tratamentul bolilor în practica medicală; la cercetarea problemelor generale de biologie ca ereditatea, asimilarea factorilor de mediu, cîştigarea de proprietăţi noi prin acţiunea radiaţiilor; la cercetarea metabolismului normal şi a turburărilor sale în diferite boli.

Importanţa metabolismului, a acelui permanent schimb de substanţe care se petrece în organism şi care stă la baza tuturor fenomenelor vieţii, este cunoscută şi se ştie că turburările lui dau naştere tuturor bolilor. Dar pînă azi, multe din mecanismele intime ale schimburilor din organism nu au putut fi încă lămurite. Din cauza aceasta cercetarea ştiinţifică nu a putut duce la rezultate importante în multe boli. La Geneva, savanţii din întreaga lume, în frunte cu savanţii sovietici, au venit şi au arătat, pe baza cercetărilor făcute, că izotopii radioactivi au creat o etapă cu adevărat revoluţionară în studiul metabolismului şi al turburărilor lui. Cu ajutorul marcării atomilor celor patru elemente fundamentale ale substanţei vii — carbonul, azotul, oxigenul şi hidrogenul — se deschid perspective cu totul noi pentru atacarea celor mai importante probleme nerezolvate ale metabolismului.

Numeroase comunicări au prezentat diferite studii în profilaxia bolilor, făcute prin marcarea apelor, a microorganismelor şi a insectelor purtătoare de microbi. Un savant brazilian a arătat cum prin marcarea ţînţarilor care răspîndesc malaria se poate cunoaşte modul lor de viaţă, aria răspîndirii etc., în vederea combaterii lor. Diferiţi alţi savanţi au arătat, pe baza experienţelor făcute, că studierea apelor cu atomi şi microbi marcaţi, prezintă mari perspective în detectarea focarelor de infecţie în bolile epidemice.

Printre numeroasele mostre din pavilionul sovietic al expoziţiei — care a avut cel mai mare număr de vizitatori — am văzut şi două din tipurile de aparate de radioterapie cu izotopi radioactivi (cu distanţă mică şi cu distanţă mare) care prezentau mari perfecţionări şi evidente uşurări în manipulare, faţă de aparatele existente. Am aflat apoi că în Uniunea Sovietică există azi peste două sute asemenea aparate cu mare randament. Tehnica înaintată sovietică tinde să înlocuiască, într-un timp cît mai scurt, aparatele de röntgenterapie prin aparate cu izotopi radioactivi; o înlocuire treptată în această direcţie se află în studiu şi în alte ţări. In adevăr, funcţionarea şi întreţinerea actualelor aparate de diagnostic şi tratament prin raze Röntgen este foarte costisitoare şi cere un mare consum de energie şi materiale, pe cînd aparatele cu izotopi, emiţînd spontan aceleaşi radiaţii ani întregi, nu necesită o întreţinere specială sau consum de energie pentru funcţionarea lor.

Fiecare cercetător pe tărîmul medicinei aflat la conferinţă a dus în ţara sa, în laboratorul sau clinica sa, o luptă activă în domeniul cunoaşterii şi combaterii diferitelor boli. Dar cred că nici unul dintre ei n-a încercat pînă la Geneva un sentiment de mai mare siguranţă în victorie, la gîndul că are alături de el sute şi mii de alţi oameni de ştiinţă de pe întreg globul. Deosebita contribuţie a medicinei sovietice la această luptă mondială paşnică a fost unanim recunoscută şi apreciată la Geneva.

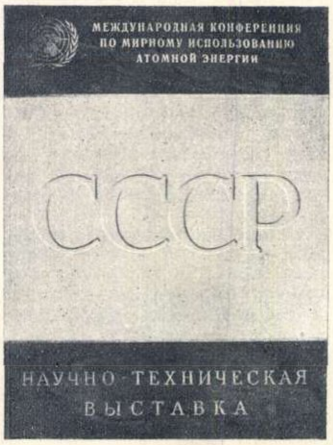

Această broşură, ce a fost distribuită participanţilor la conferinţă, cuprinde descrierea standurilor şi exponatelcr din pavilionul organizat de Academia de Ştiinţe a U.R.S.S. în cadrul expoziţiei tehnico-ştiinţifice din Palatul Naţiunilor.

Un loc de seamă l-au ocupat, în pavilionul sovietic al expoziţiei de la Geneva, materialele consacrate utilizării izotopilor radioactivi ca metodă de diagnostic şi tratament în diferite boli, printre care tumorile canceroase, unele boli ale sîngelui, ale pielei etc.

Despre rezultatele îmbucurătoare pe care savanţii sovietici le-au obţinut în tratarea cancerului cu izotopi radioactivi, au vorbit în comunicările lor savantele M. N. Fateeva şi Kozlova. Din aceste comunicări au reieşit calităţile superioare ale metodelor expuse, privind precizia topografică şi localizarea dirijată a izotopilor în ţesutul tumoral. S-a arătat că, chiar în unele forme înaintate de cancer, răspîndite în întreg organismul — de exemplu în cancerul tiroidei — iodul radioactiv injectat se poate duce electiv (dirijat) în locurile din organism în care s-a răspîndit ţesutul canceros pornit de la tiroidă.

În acelaşi domeniu viu dezbătut al combaterii cancerului s-a prezentat, printre alte comunicări, şi una privitoare la tratamentul tumorilor cerebrale prin captură de neutroni. Potrivit acestei metode, se injectează intravenos bolnavului o anumită sare de bor care are proprietatea de a se localiza în tumorile cerebrale. Apoi se iradiază tumora cu neutroni. Aceştia sînt captaţi foarte puternic de atomii de bor care, sub bombardamentul neutronic, emit particule alfa, foarte ionizante (radioactive) ce produc mari efecte biologice asupra tumorii.

Este impresionantă multilateralitatea, pot spune universalitatea, posibilităţilor folosirii izotopilor radioactivi în slujba sănătăţii, a bunăstării, a confortului omului. Conştiinţa acestei realităţi dă savanţilor din toate ramurile ştiinţelor o şi mai mare asiduitate în cercetările pe care le fac, o sete nespusă de cunoaştere, de supunere a atomului pînă la cele mai insezisabile calităţi ale sale, de supunere absolută a energiei nucleare în folosul omului şi al vieţii sale.

Am auzit la această conferinţă comunicări asupra unor studii şi rezultate dobîndite prin folosirea izotopilor radioactivi în cele mai variate domenii de activitate. Bunăoară în geologie, savanţii sovietici au comunicat diferite metode de stabilire a vîrstei rocilor şi în general a diferitelor pături ale scoarţei pămîntului.

La fel şi în paleontologie. Printre alte comunicări în acest domeniu a fost şi aceea a profesorului american dr. Libby, cu privire la stabilirea vîrstei plantelor şi animalelor care au trăit cu zeci de mii de ani în urmă.

Principiul pe care se bazează metodele de cercetare e relativ destul de simplu. S-a constatat că fiecare fiinţă vie — animal sau plantă — are în mod obligator în structura sa o cantitate constantă de carbon radioactiv (C^{14}) pe care-l ia permanent din atmosferă sau din pămînt, eliminînd aceeaşi cantitate prin respiraţie. După moarte, substanţa vie nu mai încorporează carbon radioactiv nou; mai mult, cantitatea pe care o conţine, scade progresiv ca urmare a fenomenului de dezintegrare pe care îl prezintă într-un timp mai scurt sau mai îndelungat orice izotop radioactiv (C^{14} se dezintegrează pe jumătate în circa 5000 ani). În felul acesta, constatînd stadiul de dezintegrare în care se găseşte carbonul radioactiv se poate afla vîrsta carbonului şi, deci, data la care a murit fiinţa respectivă. Pe baza acestor metode de investigaţie s-a putut stabili de cînd datează o seamă de obiecte vechi. Astfel, într-un sat peruvian s-a găsit o pînză datînd de peste 3000 ani şi o bucată de lemn dintr-un copac, cu o vîrstă de peste 20.000 ani. Într-o peşteră a fost descoperit un adevărat „magazin" cu 300 de pantofi împletiţi din papură acum 9.000 ani. De asemenea s-a stabilit că vîrsta desenelor din peşterile preistorice este de peste 15.000 ani.

Extinderea unor asemenea mijloace de cercetare la studiul antropologiei, al preistoriei şi istoriei, va aduce, poate, precizări şi verificări de mare valoare.

Nu am vorbit nimic despre lucrările secţiunii pentru problemele de chimie, metalurgie şi tehnologie, la care membri de specialitate ai delegaţiei sovietice au adus importante contribuţii. De altfel, nici despre lucrările celorlalte secţiuni şi nici despre lucrările conferinţei în general, nu consider că am vorbit decît în treacăt. Căci conferinţa, am arătat, a tratat un imens material şi apoi, după primele două zile, membrii delegaţiilor s-au împărţit pe specialităţi, în aşa fel încît nu au mai putut participa la lucrările celorlalte secţiuni.

În ce priveşte programul acestei atît de fructuoase conferinţe, oricine îşi poate da seama, după cele mai sus arătate, că a fost extrem de încărcat. Cele 6 ore de comunicări din cursul dimineţilor şi cele 2 ore de conferinţe ţinute serile nu au putut permite dezbaterea în amănunţime a tuturor problemelor ridicate. Dar discuţiile dorite au avut loc din belşug. Pe culoarele Palatului, pe aleile splendidului său parc, la bar puteai vedea sute şi sute de savanţi discutînd, în cele mai diferite limbi, cele mai diferite probleme de ştiinţă.

Asemenea convorbiri ştiinţifice prieteneşti şi prelungiri ale unor discuţii purtate în şedinţe au avut loc şi între savanţii sovietici şi cei americani. Ei au făcut cu aceste prilejuri un larg schimb de păreri şi de experienţă în diferite probleme importante ca fotosinteza, protecţia împotriva produselor radioactive, experienţele cu C^{14} în biochimie etc.

De aprecierea şi interesul de care s-au bucurat din partea delegaţilor la conferinţă cele zece comunicări făcute de delegaţia romînă — dintre care două susţinute verbal de acad. dr. Şt. Milcu şi prof. univ. I. Ausländer — poate să fie mîndru fiecare cetăţean al ţării noastre.

În numeroase rînduri, în cadrul diferitelor întîlniri şi convorbiri ştiinţifice prieteneşti avute cu savanţi din alte ţări, aceştia au apreciat elogios activitatea şi capacitatea creatoare a oamenilor de ştiinţă romîni, şi-au exprimat satisfacţia că au putut cunoaşte pe membrii delegaţiei noastre şi şi-au exprimat dorinţa de a dezvolta legăturile de prietenie stabilite acolo.

Într-una din zilele conferinţei, delegaţia sovietică a invitat special delegaţia noastră şi alte delegaţii ale democraţiilor populare, pentru a discuta asupra unor probleme de biologie şi medicină. Aici s-au făcut cunoscute lucrările noastre care nu au putut fi prezentate la conferinţă şi, din discuţiile avute cu savanţii sovietici, Palladin, Krotkov, Sisakian, Fateeva Domşlak, Kavetkii şi alţii, delegaţii noştri au tras preţioase indicaţii asupra viitoarelor lor lucrări.

Convorbiri prieteneşti a avut delegaţia noastră şi cu savanţi englezi printre care şi S. Mitchell (în problema acţiunii biologice a radiaţiilor) şi cu delegaţi americani printre care G. Singleton (în probleme de agricultură) şi cu delegaţi francezi, suedezi etc.

Lucrările conferinţei au fost încununate de un deplin succes. Ea nu a însemnat numai restabilirea relaţiilor normale între savanţii din diferite ţări şi nu a însemnat numai realizarea unui vast schimb de informaţii şi de experienţă pe tărîmul folosirii paşnice a energiei nucleare. Ea a reprezentat şi inaugurarea unei rodnice colaborări de viitor. Nu mai puţin de patru congrese internaţionale în domeniul radiaţiilor au şi fost anunţate pentru următoarele cinci luni! Sute şi sute de savanţi din diferite ţări au hotărît să se viziteze, să întreţină o permanentă corespondenţă ştiinţifică, să-şi trimită reciproc lucrările.

Sfîrşitul conferinţei atomice de la Geneva a însemnat începutul unei lupte comune în domeniul ştiinţei, pentru pace şi progres. La Geneva s-au unit forţele; savanţii lumii şi-au dat mîna.

După o zi de muncă, preşedinta de colectivă Maria Zidaru şi-a lăsat deoparte treburile şi acum... e numai mamă.
Fotografie de A. ROSENTHAL

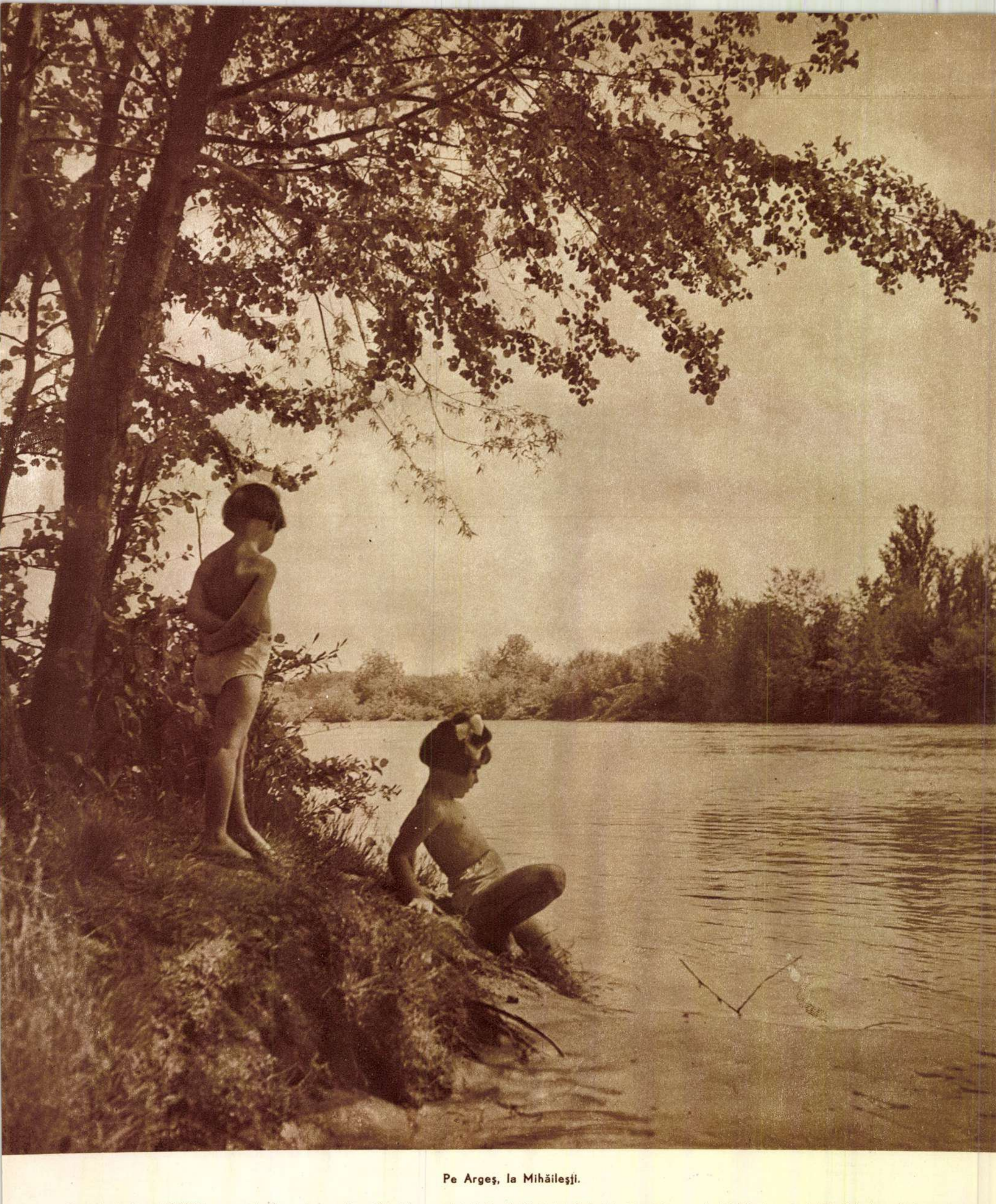

Pe Argeş, la Mihăileşti.

Fotografie de Eugen IAROVICI, prezentată la Concursul pentru fotografii turistice organizat de Consiliul Central al Sindicatelor, în colaborare cu Institutul Romîn pentru Relaţiile Culturale cu Străinătatea.

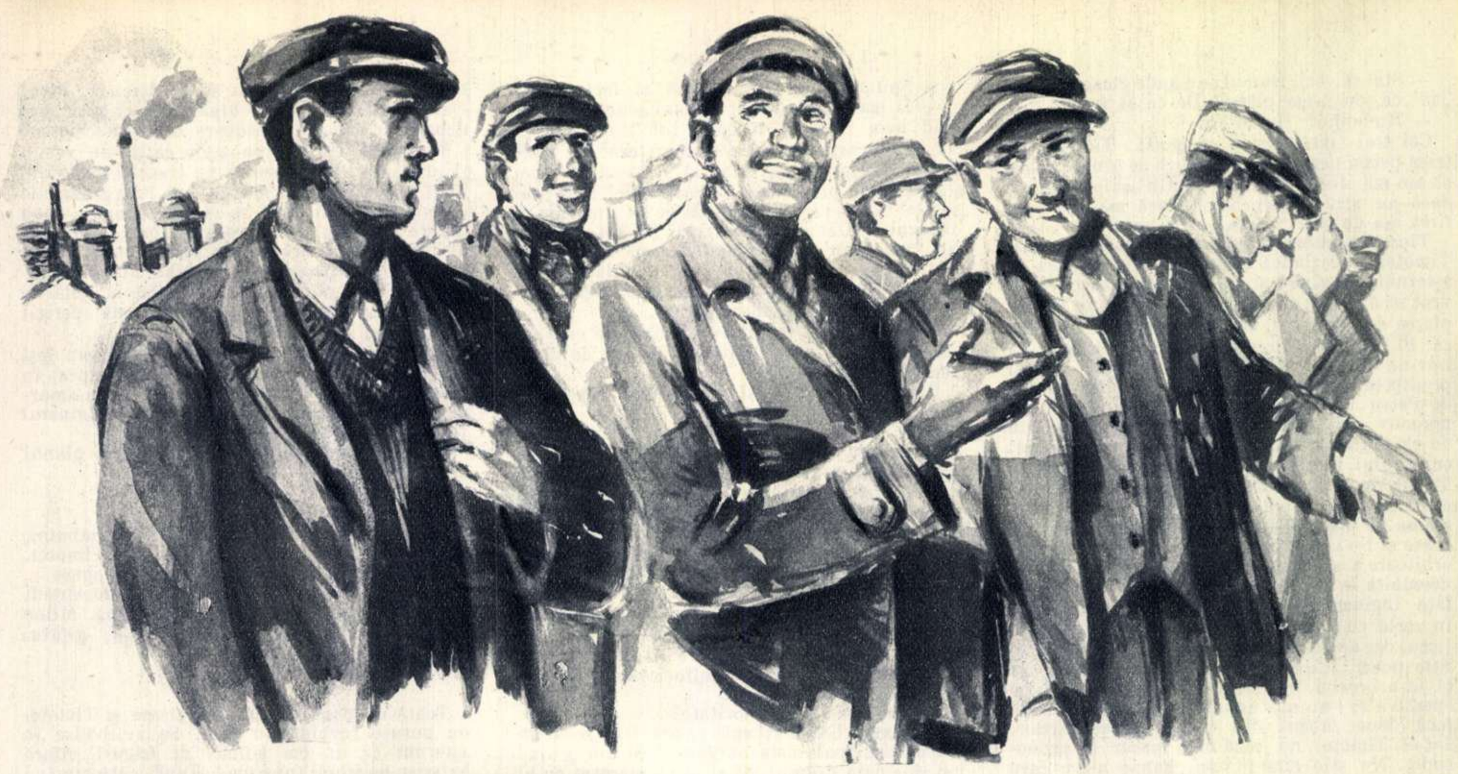

TARE CA FIERUL

de Petru VINTILĂ

Ilustrație de Radu VIOREL

Timotei Moraru e moalfen la gură. Nu ia niciodată cuvîntul la ședințe și adunări. Zice că nu știe să vorbească, să aleagă vorbele cele mai frumoase, vorbele cu sunetul cel mai plăcut urechii, așa cum știu să grăiască toți ceilalți din echipă. O dată, la un miting, echipa oțelarilor de la cuptorul tineretului l-a ales pe el ca să aducă „un salut scurt. și un angajament", dar cînd s-a trezit pe tribună, în fața microfonului, s-a pierdut dintr-o dată cu firea, s-a bîlbîit și, dacă nu era lîngă el secretarul organizației de partid a combinatului, să-i șoptească, una cîte una, vorbele, ar fi stat ca vițelul la poarta nouă.

După miting, l-a luat echipa în primire. A sărit Petru Vuc la el, cu gura:

— Cum dracu' te încurcași?

Timotei își aduse iar aminte de tribuna învelită în pînză roșie, împodobită cu crengi de brad și steaguri, revăzu pe tovarășul Gheorghe Adam, secretarul organizației de partid, pe Nicolae Amariei, inginerul-șef al oțelăriei S.M., și pe ceilalți tovarăși urcați pe tribună. Revăzu pîlnia microfonului și își aminti că era cît pe-aci să-l doboare amețeala ce-l cuprinsese dintr-o dată. Își închipui că, în situația aceea deosebită, nici unul din echipă n-ar fi putut să vorbească fără să se bîlbîie. Și, întorcîndu-se către Petru Vuc, îl întrebă înciudat:

— Tu nu te-ai fi zăpăcit?

— Eu, mă? Păi, de ce? Gheorghe Adam nu-i tovarăș ca și mine? Să fi fost un milion de oameni îngrămădiți în fața tribunei și tot aș fi știut ce să spun.

— Și ce ai fi spus? Ce ai fi spus, mă?

Petru Vuc se uită pe rînd la ceilalți din echipă, tuși, cum fac îndeobște oamenii cînd se pregătesc să țină o cuvîntare, și rosti cu glas tare, fără să mai ia în seamă că trecătorii de pe stradă se uită la el uimiți și plini de curiozitate:

— Tovarăși, în numele echipei de oțelari de la cuptorul tineretului, aduc mitingului un salut fierbinte. Ne luăm angajamentul să dăm șarje de bună calitate și să înecăm în oțel pe ațîțătorii la un nou război. Atît! Și ce? Nu e bine așa?

Într-adevăr, era bine. Dar Timotei n-are ușurința de vorbire nici a lui Petru Vuc și nici a celorlalți din echipă. Timotei îl privi pe Vuc cu un respect proaspăt. Și se gîndi: oare cum de nu pierde firul cuvintelor și-al ideilor? Fiindcă el, să fie ședința oricît de restrînsă și neînsemnată, își pierde cumpătul. În asemenea clipe, își simte omușorul jucîndu-i în gît și parcă nu mai capătă aer de ajuns, parcă se îneacă. În fața oamenilor și a activiștilor de răspundere, se pierde cu firea ca un copil în fața învățătorilor. Așa-i el, rușinos și moalfen. Cînd Blajovan Dionisie, șeful echipei de oțelari, i-a făcut cunoștință cu o fată, cu bibliotecara de la club, Timotei abia își rostise numele. Și doară îl învățase Blajovan cum să-și spună întîi pronumele, apoi numele și funcția:

— Timotei Moraru, oțelar doi la cuptorul tineretului.

Dac-ar fi fost numai el cu bibliotecara și cu Blajovan, poate c-ar fi fost altminteri. Nu s-ar fi încurcat. Dar era toată echipa adunată roată. Și el, de rușine, abia își șoptise numele. Parcă se învîrtea clubul cu el, clubul întreg, cu mesele de șah, cu mesele de șubah și cu bibliotecile.

— Cum ai spus că te cheamă, tovarășe? Nu te supăra că te întreb, dar n-am înțeles.

Petru Vuc, prîslea echipei, chicoti înveselit:

— Popa nu zice de două ori slujba!

Timotei își rosti încă o dată numele, roșindu-se pînă la urechi. Fata îi zîmbi și-i spuse cu vădită surprindere:

— Nu-ți cunosc numele. Ai fișă la noi?

— Ce fișă? — întrebă Timotei, surprins.

— La bibliotecă, mă — îl lămuri Petru Vuc.

— Aici nu — răspunse Timotei. Am la biblioteca din orașul muncitoresc.

Petru Vuc o rugă atunci pe bibliotecară:

— Arată-i fișa mea.

Bibliotecara aduse fișa lui Vuc și acesta i-o vîrî sub nas lui Timotei:

— Vezi, mă? Ia citește aici titlurile cărților! Unu: Eminescu. Doi: Coșbuc. Trei: Orașe și ani. Patru: Antologia poeziei romînești. Cinci: Goethe. E german. Poet clasic.

Timotei iar se făcuse roșu în obraz, parcă-l opărise cineva cu apă fiartă în clocot. Își închipuise că Petru Vuc e lăudăros, dar îndată după aceea, cînd începu Vuc să povestească din ce pricini citește așa de mult, își dădu seama că Vuc nu-i lăudăros. În hazul celorlalți, Petru Vuc povesti:

— Auzi, mă, cunosc eu într-o duminică o fată cu liceu, funcționară la administrația combinatului. Ne întîlnim azi, ne întîlnim mîine și bag de seamă că ea e cam poetică. Ne plimbam și ea declama poezii. O dată, se oprește în loc și mă întreabă: „Din care poet e strofa asta?"

„Iubind în taină, am păstrat tăcere,
Gîndind că astfel o să-ți placă ție,
Căci în priviri citeam o veșnicie
De-ucigătoare visuri de plăcere".

M-am gîndit eu ce m-am gîndit, și-am zis într-o doară: „Eminescu". Ghicisem, dar mi-era nu știu cum, ca o fată să știe poezii pe de rost și eu nici măcar un vers. Am venit aici la bibliotecă, mi-a făcut tovarășa asta fișă de cititor și-am luat dintr-o dată cinci volume de poezii. Am învățat vreo cinșpe' pe de rost, din Eminescu, Vlahuță, Topîrceanu și Heine. La început, nu voiam altceva decît să nu mă prindă fata aceea în defect. Și m-am trezit că-mi plac poeziile. Acuma n-aș putea trăi fără ele. Dacă nu m-aș fi făcut oțelar, m-aș fi făcut poet. Am băgat de seamă că-mi vine cîteodată să vorbesc numai în rime. Seara, cînd mă vîr în așternut, privesc prin fereastră cerul înstelat și mă trezesc că oftez. Am întrebat eu pe un redactor de la „Secera și Ciocanul" ce dracu' am. Mi-a spus că am imaginație.

II

După ce s-au despărțit, Timotei se duse acasă. Ceilalți se îndreptară spre stadion. Era un meci din divizia B, dar lui Timotei nu-i plăceau zarva și îngrămădeala de pe stadion. În dormitor, nu mai erau la ceasul acela decît trei tineri. Își călcau hainele, pregătindu-se să iasă în oraș. Timotei se trînti pe pat. Unul din cei trei tineri începu să povestească o poznă petrecută la ștrand.

— Voi îl știți pe Arnăuțescu, strungarul de la mecanica fină? Ei, să vezi ce face șmecherul ăsta, ieri. Zice către mine: „Hai, mă, la ștrand". M-am dus. Ne dezbrăcăm noi la vestiar și ieșim la bazin. Dau să intru în apă, dar Arnăuțescu îmi spune: „Stai, mă, un pic, să vezi și tu cum îl scot eu pe prost din baie". „Care prost?" zic eu. „Și ce, crezi că aici n-a nimerit nici unul?" îmi răspunde Arnăuțescu rîzînd. Și unde crezi că se urcă pe trambulină și strigă de-acolo: „Tovarăși, eu nu pot să fac baie, dacă stă și prostul în bazin! Îl rog frumos să iasă din apă!"

— Și nu s-a supărat nimeni?

— Stai să vezi. Numai ce s-aude glasul unuia: „da' ce, eu n-am plătit? De ce să ies?“

— Ho-ho-ho! Ho-ho-ho!

Cei trei tineri rîseră cu poftă. Timotei își trase perna peste cap, furios. Și se gîndi: poate că așa mă cred și pe mine cei din echipă. Sigur, dacă nu știu să vorbesc, dacă mă pierd cu firea așa de ușor, ei mă vor fi socotind prost.

Tinerii se îmbrăcară și plecară. Rămas singur, Timotei se dezbrăcă și se vîrî de-a binelea în așternut, trăgîndu-și pătura peste cap. Ar fi vrut să doarmă, să se liniștească, să uite întîmplarea de la miting, dar nu izbuti să ațipească. Și în minte începură să se desfășoare, ca într-un film, întîmplări mai vechi și mai proaspete, petrecute în echipa lor. Își aminti de Petru Vuc, cînd era să se întîmple o nenorocire la cuptorul lor. Uitaseră un tub de oxigen la vreo șase pași de șticul deschis al cuptorului. Snopi de scîntei țîșneau înfricoșător. Tubul de oxigen ar fi putut exploda dintr-o clipă în alta. Petru Vuc a sărit fără să țină seama de primejdie, a luat tubul de oxigen în brațe și l-a tîrît pînă la un loc ferit de furtuna orbitoare a scînteilor. Petru Vuc are și ușurință deosebită la vorbă. El nu se pierde cu firea în fața inginerului-șef, în fața nimănui. El e în vorbă cu o fată care are nu știu cîte clase de liceu, dar ar putea să vorbească și cu o studentă. Știe poezii. Citește și din Goethe. Știe cînta și la acordeon. E înscris la secția de aviație sportivă și l-au dus anume la București, ca să facă două salturi din turnul parașutiștilor. Iar el, Timotei, nu joacă nici măcar la pronosport. Nu știe cine-i Ozon, habar n-are care echipă a cîștigat campionatul diviziei A, iar atunci cînd echipa combinatului a cîștigat cupa R.P.R. la fotbal, l-au dus și pe el la gară, în întîmpinarea echipei victorioase, aproape cu sila, pe sus. Nu știe nici să înoate. La ștrand, stă pe marginea bazinului și se coace în arșiță, ca un bostan, pe cînd echipa întreagă înoată și se zbenguie în apă, ca rațele. De cîte ori nu i-au strigat din apă: „parcă ai fi o cloșcă mirată că ai scos boboci de rață!“

Gîndindu-se la toate întîmplările astea, mai vechi și mai proaspete, inima i se încărcă pe încetul cu o ciudă adîncă pe sine însuși. Cum stătea în pat, cu fața în sus, își ridică palmele și le privi cu o curiozitate vădită, parcă atunci și le-ar fi văzut atît de aproape pentru prima oară. Și se trezi că-și spune: „Sigur că da. Am mîini mari, brațe bolovănoase. Am un pumn cît o baniță, dar asta nu înseamnă nimic. Mai bine aș fi avut un cap în stare să născocească vorbe și idei interesante“.

Își acoperi fața cu plapuma și degetele sale butucănoase se crispară pe fruntea brobonită de sudoare. Stătu o vreme nemișcat, parcă ațipise. Însă, deodată, sări în sus și se repezi la masa așezată în mijlocul încăperii, între paturi. Și vreme de aproape un ceas, stătu aplecat asupra unei coli de hîrtie, chinuindu-se să scrie, în șiruri drepte, o scrisoare de la care se vedea limpede că așteaptă o schimbare mare și hotărîtoare în viața lui.

III

A doua zi, inginerul Nicolae Amariei îl chemă pe Blajovan Dionisie la el, în birou, și îi întinse o foaie de hîrtie:

— Ce zici, Blajovane, de asta?

Blajovan crezu întîi că-i vorba despre vreo comandă nouă de oțel special și apucă foaia cu un gest de mîndrie, ca un cunoscător căruia nu îi este teamă de nici o formulă și de nici un aliaj, oricît ar fi compoziția de complicată și de pretențioasă. Inginerul-șef al oțelăriei se uita la el pătrunzător. Un zîmbet ușor, abia ivit în colțul buzelor, pieri însă repede și obrazul său deveni sever, întunecîndu-se. Cuta dintre sprîncene se adînci și o umbră de tristețe se întinse pe chipul său, altminteri vesel și surîzător. Aceeași schimbare se lăsă a fi observată și pe fața lui Blajovan. Dar la acesta, întunecimea de pe obraz se stinse cu și mai înfricoșătoare repeziciune. Mîinile sale se crispară pe foaia de hîrtie. Aceasta foșni și se strînse mototol între degetele încleștate.

— Mă duc și-i fac un tărăboi, cum n-a mai pomenit el niciodată!

Aruncă foaia între cărțile de pe birou, dar se răzgîndi și-o luă din nou, despăturind-o, netezind-o cu palma. Apoi, fîrnîi pe nări și spuse, cu un glas sugrumat de mînie:

— Da, vasăzică asta ne-o coace el de mult.

— Spune-mi și mie ce vrei să faci acum?

— Îl omor, asta-i fac! Tocmai acum să plece, cînd ne-a întrecut brigada lui Modoran? Și ce? Astea-s argumente ca să dezerteze? De unde a mai scormonit că între el și restul echipei s-a căscat o prăpastie? Ce prăpastie? Care prăpastie? Că nu-i așa de pregătit pe cît sînt ceilalți din echipă? Dar cine spune asta? Nu-i oțelar-doi? Nu vine el în echipă imediat după mine? Păi, oricînd aș avea nădejde în el să-i dau echipa sub comandă și eu să plec la cinematograf.

— Poate că n-ați vorbit cu el...

— Echipa n-a vorbit cu el? Dar de cîte ori i-am spus că noi nu despărțim șarjele de viața noastră particulară!

Inginerul zîmbi, își reveni însă repede și rosti serios:

— Eu n-am să-i iau în seamă cererea ca să fie trecut la altă echipă. Am să-i spun că am cerut avizul organizației de partid și că, pînă atunci, trebuie să lucreze mai departe în echipa voastră. Au să se liniștească apele tulburate cine știe de ce, dar lucrul principal voi trebuie să-l faceți. Omul ăsta vrea fapte. Dovedește-i că locul lui e în echipă. E o fire cam ciudată, dar e cinstit și harnic.

— Dracu' să-l ia, că-i priceput la oțel ca un meșter. Dar îl lămurește echipa. Mi-ați spus dumneavoastră o dată că el are aia, nu știu cum ați pronunțat... O vorbă doftoricească... Mi-am însemnat în carnet...

— Complex de inferioritate?

— Așa, da! Asta ați spus că are. Da-i scoatem noi pe nas boala asta burgheză! Și din echipă n-o să-i dăm drumul, să știm că mergem cu el de gît pînă la comitetul regional de partid!

Blajovan ieși din biroul inginerului. Acesta îi strigă din urmă să aibă grijă cum vorbește cu Timotei, dar Blajovan îi răspunse, fără să-și mai întoarcă fața, cu un gest al brațului care putea să însemne și „n-aveți grijă“, dar și „lăsați că-l judecăm noi, ca pe hoții de cai“.

Oțelăria îl primi cu vuietul ei obișnuit de codru metalic, bîntuit de-o furtună neistovită. Blajovan se opri în capul scărilor de fier, în marginea uriașului platou, rezemîndu-se de balustradă. Privi șirul celor șase cuptoare. La capătul celălalt al platoului, se afla cuptorul tineretului. Se îndreptă într-acolo, ferindu-se cu sărituri ușoare de brațul macaralei, de grămezile de piatră de var și minereu, de răngile și lopețile așezate în fața cuptoarelor. Ajunse la cuptorul său. Cînd dădu cu ochii de Timotei, tresări surprins, parcă nici nu se mai aștepta să-l întîlnească aci. Apoi, își trase șapca pe frunte, pînă peste sprîncenele stufoase, înfricoșătoare, și strigă la Timotei:

— Ei, cum stăm?

Timotei răspunse sec, fără să-l privească:

— Proba-i bună! Putem da drumul șarjei!

— Ce mai stăm? — răcni Blajovan.

Dar Timotei se și făcuse nevăzut după zidul cuptorului. Petru Vuc răspunse în locul lui:

— Ca totdeauna, hala de turnare ne face greutăți în muncă. Nu-i gata cloșca!

IV

Blajovan se uita la Timotei cu coada ochiului. Șuvoiul de oțel curgea pe jgheab, în cloșcă, și puzderia de scîntei strălucea ca o explozie puternică, luminînd fețele și straiele oamenilor care priveau elaborarea șarjei. Dinadins îl lăsase pe Timotei să conducă această operație grea și de mare răspundere, și iată că, privindu-l cum strigă în dreapta și în stînga, ușor emoționat, cu obrajii lucioși de sudoare, cu ochii scînteietori, de-o adîncă bucurie și mîndrie, lui Blajovan îi veni dintr-o dată ideea care i se părea că va așeza din nou lucrurile în făgașul lor liniștit. Nici nu mai stătu să urmărească șarja și o luă la goană către biroul inginerului-șef. Intră val-vîrtej nețineînd seama că inginerul vorbea la telefon. Îi strigă din pragul ușii:

— Tovarășe inginer, am găsit! Dar am nevoie de ajutorul dumneavoastră!

Inginerul îi făcu semn să-l păsuiască o clipă, pînă termină convorbirea telefonică, și Blajovan se opri. Își smulse șapca de pe cap și își șterse sudoarea de pe obraji. Apoi trînti șapca pe un scaun și își aprinse o țigară. Trase întîiul fum cu o poftă deosebită, dar se vedea cît de colo că veselia nu-i vine de la fumul țigării, ci de la altceva. Cînd inginerul sfîrși convorbirea, Blajovan îi spuse, aproape strigînd de bucurie:

— Am găsit! Dar să nu-mi spuneți că nu aprobați planul meu! Dacă nu vreți să-l aprobați, să știți că-mi dau și eu demisia. Plec! Dar nu plec la altă echipă. Am să plec mai departe. Mă duc la Hunedoara, ori la un semeteu!

Inginerul îl împinse ușor către un scaun și, după ce-l văzu așezat, își trase și pentru el unul. Acuma stăteau față în față. Prin geamurile ușor prăfuite, de afară se zăreau înăuntru două umbre aplecate una spre alta, parcă nu la o discuție hotărîtoare despre soarta unui om, ci la un taifas oarecare, liniștit și fără nici o însemnătate. Pînă aci, zgomotele și vuietele oțelăriei pătrundeau înfundat, estompate de pereții izolanți ai biroului.

După vreo jumătate de ceas, Blajovan ieși din birou, mulțumit. Își strîngea șapca în mînă, parc-ar fi vrut să-și răzbune pe ea amarnica lui supărare și mînie. Din prag, inginerul îl întrebă doar atît:

— Dar n-ai să sufli niciodată cuiva planul nostru?

— Niciodată.

— Atunci, e bine.

Îndată după aceea, la sfîrșitul schimbului, inginerul îl chemă la el, în birou, pe Timotei. Îl pofti să șadă jos, pe un scaun, și îi spuse:

— Am pus problema ta la comitetul de partid. S-a aprobat mutarea ta la altă echipă. Mîine dimineață vei preda totul în regulă, șefului tău, lui Blajovan Dionisie.

V

Toată noaptea plouase cu găleata și Timotei nu putuse închide un ochi. Se zvîrcolise în așternut ca un om bolnav de friguri. Afară bubuiau neistovit tunetele furtunii, cutremurînd geamurile, iar fulgerele scînteiau, săgetînd cerul negru, înfricoșător, de la o margine a zării, la alta. Timotei își trăsese pătura peste cap, crezînd că așa va putea dormi. Dar somnul nu i se lipea de pleoape, cum nu se putea lipi nuca de perete. În zori, cînd ploaia încă nu se oprise, Timotei se sculă din pat cu cearcăne vinete în jurul ochilor. Era posomorît. La spălător, dădu drumul din plin șuvoiului de apă și se spălă repede, pînă la brîu, tremurînd de răceala apei. Se îmbrăcă și porni spre fabrică, prin ploaia torențială. Mantaua lui de cauciuc primea șuvoaiele ploii ca un burlan de tablă lucioasă. Timotei pășea ca un automat, fără să mai ia în seamă băltoacele, călcînd în ele orbește. Ploaia, de fapt, îi făcea bine, îl răcorea și parcă-i stingea jerăgaiul din inimă. Voia să ajungă repede la uzină, să dea lucrurile în primirea lui Blajovan și chiar își ticluise niște cuvinte, pe care le tot repeta în gînd:

— Așa, Blajovane, acuma, rămîneți cu bine, între voi, deștepții și intelectualii!

Nici nu-și dădu seama cînd ajunse la intrarea în uzină. În fața ceasului de pontaj, se întîlni cu Petru Vuc. Acesta îi spuse:

— Știi că Blajovan e bolnav?

Timotei nu-i răspunse și porniră alături, tăcuți. Petru Vuc îi spuse apoi, încă o dată, uitîndu-se la el, mirat:

— Ce dracu ai, n-auzi că Blajovan e bolnav?

— Și ce-mi pasă? Și eu am fost bolnav.

— Nu vine astăzi la lucru.

— Treaba lui. Eu n-o să mai lucrez cu voi. Mă trece la alt cuptor, la altă echipă...

Ajunseră la oțelărie. Urcară treptele metalice și trecură pe lîngă biroul inginerului. Acesta era aci. Stătea cu mîinile crucișe la piept, parcă aștepta pe cineva. Cum îl văzu pe Timotei, îl strigă. Timotei intră după el, în birou. Apa curgea încă de pe mantaua sa de ploaie și privi locul strîmtorat, parcă-și cerea mutește iertare pentru apăraia ce-o face în birou. Dar inginerul nici nu-i luă în seamă îngrijorarea și îi spuse:

— Blajovan e bolnav. Am fost anunțat telefonic de la dispensar. Așa că nu mai poți pleca astăzi din echipă. Trebuie să iei conducerea. Numai astăzi. Mîine, poate că vom găsi pe altul. Sigur, vom găsi noi pe altul. Dar astăzi, astăzi vei conduce echipa. Hai, treci la treabă.

— Dar aveți încredere în mine? — murmură Timotei, încremenit de emoție. Sînt numai oțelar-doi, nu sînt prim-oțelar.

— Te-am întrebat ceva? Du-te la cuptor, ce mai aștepți? Ori nu te pricepi? Să-l pun pe Vuc Petru? Dar el e oțelar-trei. Conducerea pe tine te-a ales!

Timotei strînse mîna inginerului parcă și-ar fi luat rămas bun pentru un drum lung și greu. Apoi, fără vorbă, ieși din birou. Inginerul îi strigă în urmă:

— Cît despre cerere, n-avea grijă, ți-am spus eu și ieri că s-a aprobat.

Dar Timotei nu mai auzi vorbele inginerului. În urechi, îi suna vuietul oțelăriei, adaus la vuietul furtunii de afară. Ochii îi străluceau, umezi, parcă plîngeau, dar fața lui căpătase o expresie de hotărîre și îndrăzneală. Ochii lui nu plîngeau. Ochii lui rîdeau. Inima lui rîdea.

VI

Echipa sa îl aștepta în păr, adunată în fața cuptorului. Celălalt schimb tocmai sfîrșea elaborarea șarjei. Timotei își dezbrăcă din mers mantaua de ploaie și se îndreptă spre dulăpiorul său. Își îmbrăcă repede apărătoarea de piele și, în grabă, uită să-și ia șapca de lucru, cu ochelarii apărători. Se întoarse la dulăpior și își luă șapca. Potrivi sticla de cobalt și veni spre echipă. Se opri în fața ei. Își trecu privirea de la unul la celălalt. Nici un mușchi, nici o fibră nu tremurau pe fața sa împietrită. Cîteva clipe, stătu așa, mut, măsurîndu-și oamenii, apoi rosti calm, parcă vorbele acelea le-ar fi spus pînă atunci de nenumărate ori:

— Echipă, ascultă la mine!

Și își potrivi încă o dată sticla de cobalt, privind spre ușa cuptorului. Apoi, se uită la tabla pe care era scris cu tibișir timpul realizat ieri la elaborarea șarjei: „7 ore și 30 de minute".

Nu mai avu timp să se gîndească, fiindcă sosi maistrul de schimb și trebui să cerceteze împreună cu el vatra cuptorului, goală. Broboane de sudoare i se iviră repede pe frunte, nu atît din pricina căldurii, cît din pricina liniștei adînci și a grijii cu care maistrul cerceta vatra. Maistrul nu rostea nici un cuvînt. Se uita la vatră, cu palma pavăză la ochi, și aștepta ca Timotei să-și dea cu părerea. Doamne, cum mai bătea inima lui Timotei! Dacă s-ar fi oprit dintr-o dată tot vuietul acela fără istov, dacă s-ar fi oprit brusc și ploaia torențială de afară, atunci fără îndoială că întreaga hală a cuptoarelor i-ar fi putut auzi bătaia inimii. Ca un orologiu de catedrală: toc-toc-toc-toc.

— Ei? Cum ți se pare? — îl întrebă maistrul.

— Vatra e bună. Putem înfunda șticul!

Maistrul însă, încăpățînat, nu-i dădu pace și-i puse o nouă întrebare:

— Te-ai uitat bine? N-a rămas zgură?

Timotei simți că-i crapă obrazul de rușine. Toată echipa era aci, în spatele său, și auzea limpede discuția lui cu maistrul. Să se fi înșelat? Vatra să nu fie bună? Să nu fi observat zgura pe fundul vetrei? Și se uită din nou.

Apoi răspunse repede, hotărît:

— E bună! N-au rămas nici resturi de metal, nici zgură.

— Atunci, treceți la încărcare!

Timotei trecu la trocile încărcate cu fier vechi și, de jos, arătînd cu mîna, semnaliză macaragiului care troci să ia întîi. Macaragiul îl asculta zîmbitor. Timotei trecu repede la ușa cuptorului și spuse maistrului:

— Aș vrea să fac încărcarea cu două macarale deodată.

— Bine! Cheamă și cealaltă macara!

Cei din echipă stăteau cu gurile căscate. Așa i se păru lui Timotei. De fapt, nici unul nu ținea gura căscată. De fapt, nici unul nu se mira că Timotei conduce echipa de oțelari. Timotei le strigă:

— Peste zece minute, introducem decarburanții și minereul de Krivoirog. Apoi, încărcăm fierul greu!

— Dar de ce să facem așa ?— întrebă Vuc.

Timotei îi răspunse cu autoritate și cu o competință de care se miră el însuși:

— Să știi și tu, că fierul greu, așezat sus, vine în contact direct cu flacăra și se topește ușor!

Apoi, își împărți echipa și iar se miră de unde-i veni așa, dintr-o dată, ușurința unor cuvinte pe care le-ar fi socotit pînă atunci depărtate de el. Se uită la Petru Vuc și se gîndi, cu ascunsă bucurie: „Vezi tu, Petre, eu nu știu nici un vers din Eminescu, dar aici sînt profesor. Numai că n-ați știut de mine. Nici să înot nu știu. Dar de fluviile de oțel nu mi-e teamă!"

Nimeni nu bănuia ce gînduri îl frămîntă pe Timotei. Nici n-aveau vreme să-l observe. Se părea că așa era firesc să se întîmple.

Cînd lucra Blajovan, se mai făceau bancuri. Rîdeau. Acuma, tăceau. Lui Timotei nu-i plăcu lucrul acesta. De ce să stea echipa încruntată? Și-i strigă lui Vuc:

— Petre, ce carte mai citești?

— Poezii de Pablo Neruda! — veni răspunsul

— De cine, mă?

Lui Timotei îi păru rău că aruncase întrebarea, fiindcă Petru Vuc îi răspunse, în auzul întregii echipe:

— Să treci pe la club, Timotei, că mă-ntreabă bibliotecara în fiecare zi de tine.

Și Timotei se gîndi rușinat, atunci, pentru întîia oră, că, într-adevăr, un bun oțelar trebuie să treacă și pe la bibliotecă. Nu pentru fata cu părul negru ca tăciunele, ci pentru fișele și dulapurile cu cărți. Și nu îndrăzni să-i dea lui Vuc răspuns cu voce tare. Dar îi spuse în gînd, cu bucurie și mînie: „lasă, mă, că am să citesc și cărțile alea. Să-mi zici cuțu, dacă n-am să te întrec!"

Trecură cîteva ceasuri și maistrul se învîrtea mai mult prin preajma cuptorului lui Timotei. În cîteva rînduri, venise și inginerul-șef al oțelăriei și Timotei îi văzu pe amîndoi vorbind. De bună seamă, că vorbeau despre el. Altfel, de ce s-ar fi uitat cu atîta interes la el și la oamenii din echipă. O fi greșit cu ceva? De ce să fi greșit? Doar știe întreg procesul de topire și, dacă l-ai trezi din somn, tot n-ar greși. Cum să fi greșit? Ceasul e la zece și un sfert. Altădată, la ora asta erau cu mult în urmă. Și acuma, oțelul din cuptorul lui a ajuns în faza de topire! Dacă ar fi fost ceva greșit, ar fi venit maistrul și i-ar fi atras atenția. Of, dacă ar putea da șarja măcar cu cinci minute mai repede decît Blajovan! Să-i arate că el nu-i un nimenea-n drum! Să vadă echipa întreagă ce om au pierdut! Parcă aievea îl vedea pe Blajovan stînd în fața lui, mirat: „Cum făcuși, mă Timotei?" „Cum să fac? Bine! Ori tu, Blajovane, n-ai auzit de Matulineț?" Și pe urmă, i-ar lăsa pe toți cu buzele umflate. Și-ar lua pălăria și ar spune: „Ei, acuma v-am arătat cine sînt. Acum plec de la voi. Rămîneți, dragilor, cu bine".

Inginerul veni lîngă el:

— Te-ai uitat la zgură?

— M-am uitat.

Și-i veni în minte o zicală. O rosti, parcă ar fi fost a lui, parcă atunci ar fi născocit-o el singur: „Sub o zgură bună este și un oțel bun". Dar roși repede în obraji, amintindu-și că asta era vorba lui Blajovan. El însuși fusese în destule rînduri de față cînd Blajovan îi spusese inginerului aceleași cuvinte pe care el le-a rostit acum. Dar inginerul nu părea să fi luat în seamă lucrul acesta. Stătea surîzător și părea că se gîndește la altele. Apoi, inginerul îl întrebă iar, curios, ca un profesor îngrijorat de învățătura elevului său:

— Nu începi separarea zgurei?

Timotei se apropie de ușa cuptorului și, după ce privi înăuntru cîteva clipe, veni lîngă inginer și-i spuse:

— Peste cinci minute, vom da adausul de var.

Aducîndu-și apoi aminte de un lucru important, Timotei îl strigă pe Vuc. Și-i spuse, în fața inginerului:

— Ia vezi, jos, în hala de turnare, au început să pregătească terenul și cloșca?

Vuc coborî în goană scările de fier. Alerga întins, ca sfîrleaza, și lui Timotei îi veni să zîmbească: „Așa, poetule, așa să alergi".

Mai trecu o jumătate de ceas și, între timp, Timotei luă prima probă de oțel. Tocmai cînd lua proba și turna oțelul în formă, își aminti de Blajovan, de boala lui. Și-l întrebă pe Vuc, înciudat că uitase cu desăvîrșire lucrul acesta:

— Ce are Blajovan? E beteag rău?

— Pare-se că-i răcit. Știu eu? Dar o să mergem după-amiază la el. Ce zici? Mergem cu toată echipa?

Timotei se bucură de ideea asta și-l întrebă, cu ușoară îngrijorare:

— Oare îi dă voie să mănînce prăjituri?

— Parcă întrebăm pe cineva? Îi ducem, și gata. Cui nu-i plac prăjiturile?

— Asta-i drept.

— Dar eu dacă m-aș îmbolnăvi, ai veni cu prăjituri?

Timotei răspunse repede, rîzînd:

— Ți-aș aduce o carte de poezii!

— Și eu ți-aș aduce-o pe bibliotecară!

VII

Pregătirile pentru elaborarea șarjei se făcură repede. Timotei împărți sarcinile oamenilor și el însuși trecu în spatele cuptorului, lîngă orificiu.

Abia cînd oțelul porni să curgă în șuvoi scînteietor, se uită la ceas. Vedea arătătoarele mari, metalice, ca prin ceață. Îl zări apoi pe maistru în fața panoului, scriind ceva cu creta. Inginerul sta lîngă Timotei, urmărind curgerea oțelului. Apoi, își scoase ceasul din buzunar și numără, gînditor, orele.

Îi strînse mîna lui Timotei. Acesta îl privi încurcat. Părea că nu înțelege de ce îi strînge inginerul mîna cu atîta bucurie și dragoste.

— Ai elaborat o șarjă rapidă în 7 ore și un sfert. Bravo, Timotei, ești un oțelar bun!

Abia după ce făcu predarea schimbului și se pregăti să plece, cînd inginerul îl chemă la el, în birou, și-i arătă cererea lui, înțelese cît de fericit era.

— Mai vrei să te muți în altă echipă ?

— Nu mai plec!

...Ieși din birou ușurat, parcă avea aripi crescute la umerii săi încordați. Abia atunci își dădu seama că afară nu mai turna cu găleata.

Razele soarelui inundau hala oțelăriei, poleind cu aur pereții fierbinți ai cuptoarelor și obrajii tinerilor din echipă. Toată echipa îl aștepta în fața ușii biroului. Îl luară în mijlocul lor și porniră gălăgioși și veseli. Parcă fără nici o legătură cu tot ce se petrecuse pînă atunci în inima lui, Timotei îl luă de după cap pe Vuc și-i spuse cu un aer serios:

— Ascultă, mă, dacă nu mă-nveți să înot, nu mai vorbesc cu tine.

„...Statul ocrotește căsătoria și familia și apără interesele mamei și copilului. Statul acordă ajutor mamelor cu mulți copii și mamelor singure, concedii cu plata salariului femeilor însărcinate; organizează maternități, creșe și cămine de copii."

(Din articolul 83 al Constituției R.P.R.).

LA CĂMINUL DE COPII DIN UIVAR

Iată o fotografie pe care, cu ani în urmă, n-ați fi putut-o vedea! Mai întîi, pentru că n-ați fi găsit cămine de copii în satele patriei noastre. Iar în al doilea rînd, pentru că n-ați fi aflat laolaltă copii ai țăranilor muncitori de naționalități diferite.

Și iată acum: în comuna Uivar, ca și în nenumărate alte sate de pe cuprinsul țării noastre, funcționează un cămin în care 80 de copii ai țăranilor muncitori de diferite naționalități se bucură de o atentă îngrijire, în timp ce părinții lor pot munci liniștiți, fără a le purta de grijă.

Păun MIRCEA

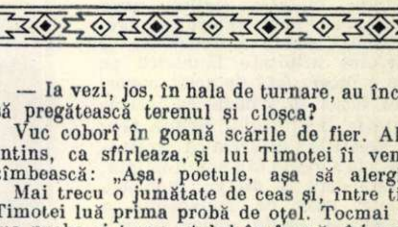

Scrisoare unor prieteni dragi

Articol scris pentru „Flacăra"
de muzicianul italian
Carlo ZECCHI

Am început să scriu rîndurile de față la sfîrșitul vizitei mele în Romînia, sub impresia încă puternică pe care mi-o lăsase primirea plină de clădură și dragoste făcută de poporul romîn. Nu mă aflam pentru prima oară în această țară fermecătoare. Am vizitat-o și înainte de război, în mai multe rînduri, și îmi era proaspătă amintirea întîlnirilor mele cu publicul romînesc în sala Dalles, unde dădusem cîteva recitaluri de pian. Și tocmai aceste amintiri, ca și puternica afinitate lăuntrică pe care o încerc față de acest popor, m-au făcut să primesc cu bucurie invitația Institutului Romîn pentru Relațiile Culturale cu Străinătatea, de a vizita din nou Romînia, de astă dată ca dirijor. Noblețea voalată ușor de melancolie a caracterului acestui popor, sinceritatea, temperamentul său romantic și generos, finețea sentimentelor sale, exploziile sale pasionate de dragoste și ură, demnitatea ținutei sale morale m-au încîntat mereu și m-au făcut să simt dorința fierbinte a unei „reîntoarceri".

...Sînt mulți, mulți ani de atunci. Era iarnă. Călătoream de la București la Galați și, nu știu din ce cauză, la un moment dat trenul s-a prit în cîmp deschis, unde a rămas mai mult de două ore. Am folosit prilejul pentru a coborî și a mă plimba singur, în desăvîrșita liniște a amurgului. Seara cobora și eu mă simțeam ca atras de o forță stranie spre luminile ce se zăreau în depărtare. Era un oraș pe care nu-l cunoșteam, de care nu auzisem niciodată. Un fel de beție a necunoscutului mă făcu să grăbesc pasul și, peste puțină vreme, am întîlnit primele case ale orășelului.

Era sîmbătă seara; lumea, îmbrăcată de sărbătoare, venea spre mine parcă, în grupuri din ce în ce mai compacte, pe măsură ce înaintam spre centru. Mă încercau două simțăminte contradictorii: pe de o parte, neliniștea de a mă fi îndepărtat atît de mult de tren, pe de alta, un fel de dorință febrilă de a nu pierde nimic din cele ce se ofereau privirilor mele. Clopotele sunau grav și prelung, șiruri de fete și băieți se țineau de mînă, ocupînd aproape toată strada în impetuozitatea lor tinerească; din cîrciumi pitorești străbăteau vesele acorduri de armonică. Îmi simțeam sufletul în sărbătoare și, în același timp, mă încerca o ciudată dorință de a plînge...

Cu greu am luat drumul înapoi, pentru a mă întoarce la trenul rămas în cîmp. Era gata de plecare. N-am aflat niciodată cum se chema acel oraș, dar ceea ce am simțit în acea seară m-a făcut să mă leg pentru totdeauna de acest pămînt și de oamenii lui. Am simțit că întotdeauna voi dori să revăd aceste locuri, că ceva mai important decît simpla curiozitate a

Carlo Zecchi.

unui turist mă făcea să doresc a cunoaște istoria, viața acestui popor, trecutul și prezentul său.

În anii care au urmat, aceste sentimente au fost întărite de prietenia care m-a legat de doi mari artiști ai poporului romîn, George Enescu și Dinu Lipatti. George Enescu venea des la Roma. De cîte ori nu i-am ascultat, în sala Augusteo sau cea a Teatrului din Adriano, sublima artă interpretativă, de cîte ori nu i-am admirat neasemuita măiestrie cu care ținea sub bagheta sa inspirată cea mai mare orchestră din Roma! Concertele sale mi-au rămas pînă astăzi întipărite pentru acel lirism cald și transparență armonioasă, pentru acea luminozitate pasionată ce caracterizau temperamentul acestui neîntrecut artist.

Îmi amintesc bine și de ultimele concerte ale lui Dinu Lipatti. Profunzimea interpretării sale făcea să vibreze ca o coardă unică sufletele ascultătorilor, fiecare frază muzicală a sa conținînd un mesaj greu de idei și sentimente. Despre arta lui am auzit vorbind cu înflăcărare muzicieni din America de Sud, unde Dinu Lipatti nu fusese niciodată, dar unde interpretările sale imprimate pe discuri erau cunoscute tuturor. Nu e deci de mirare, că atunci cînd am intrat în acel mare templu al artei care este Ateneul R.P.R., pentru a-mi începe săptămîna de repetiții, nu mi-am putut învinge, la început, emoția și sfiala plină de respect: în acea sală, doar, mii și mii de suflete fuseseră înfiorate, răscolite, de arta unor asemenea mari talente ca Enescu și Lipatti. Dar după prima oră de repetiții, cînd am simțit din plin revărsîndu-se asupra mea interesul afectuos al colegilor mei romîni, cînd între dirijor și orchestră s-a stabilit acea comunitate spirituală necesară unei creații interpretative de valoare, sfiala s-a stins și climatul necesar s-a creat. Aceeași comunitate spirituală cu membrii orchestrei s-a stabilit și în celelalte orașe unde am dat concerte: la Timișoara și Orașul Stalin, am găsit muzicieni de un nivel superior, care au fraternizat cu intențiile mele artistice pînă la a se identifica cu ele, și care au cîntat în ziua concertului cu atîta elan și siguranță, de parcă ar fi cîntat mereu sub conducerea mea. Și toate acestea s-au petrecut în foarte scurtul răgaz al vizitei mele în Romînia.

Despre Orchestra Filarmonică din București, aș dori să vorbesc mai mult, pentru că rar am întîlnit într-un complex orchestral atîtea însușiri: expresivitate poetică și îndemînare tehnică, disciplină artistică, rapidă citire a partiturii, perfectă înțelegere a intențiilor dirijorului, a gestului, a indicațiilor sale, în sfîrșit, totala sa contopire cu acesta. Repetițiile cu Filarmonica au constituit pentru mine o adevărată desfătare artistică. La sfîrșit, atunci cînd spusesem și cînd obținusem totul, eram aproape trist că s-au terminat repetițiile, că sosise ziua concertului. Aceleași trăsături le-am regăsit, în germene, la tînăra orchestră din Timișoara, cît și la orchestra, mai tînără încă, din Orașul Stalin, cărora nu le lipsea decît experiența, acea rutină pe care ți-o dă faptul de a fi „înghițit" pagini și pagini de muzică și de a fi cîntat sub conducerea celor mai diverse baghete.

Am avut nu o dată plăcerea să observ, în timpul repetițiilor, cum numeroși tineri dirijori rămîneau pînă la urmă cu partitura în mînă, notîndu-și unele din observațiile mele. Aceasta mi-a amintit de începuturile drumului meu în artă. Plecam de acasă dis-de-dimineață, cu servieta îndesată de partituri, în care făcusem cu greu loc celor cîteva mere ce-mi slujeau de prînz. Îmi petreceam toată ziua trecînd de la Teatrul de Operă la Radio, de la Augusteo la Academia Santa Cecilia, zăbovind ore întregi oriunde putea fi ascultată muzica și urmăriți dirijorii. Și adesea mîncam merele ținîndu-le în mîna stîngă, în timp ce cu dreapta îmi notam pe partituri observațiile șefilor de orchestră. Apoi, mă aruncam dintr-un autobus în altul, străbătînd orașul de la un capăt la celălalt, pentru a nu pierde vreun concert care mă interesa.

Mi-am amintit de toate acestea cunoscînd tinerii dirijori romîni, la care am regăsit setea aceasta de cultură artistică, de perfectă cunoaștere a meseriei lor. Și ceea ce mi-a făcut o deosebită plăcere a fost atmosfera cordială, de caldă colegialitate, care domnește în mijlocul acestor tineri. Ei dovedesc atîta interes pentru munca colegilor lor, atîta dragoste și mîndrie pentru arta poporului lor, încît m-am gîndit, nu fără mîhnire, la acea atitudine, mai mult decît denigratoare, pe care o mai manifestă unii muzicieni din țara noastră față de muzica națională, căzînd în transă, parcă, de fiecare dată cînd e vorba de muzica dinafară.

Din fericire, acest lucru nu se mai întîmplă la voi și încrederea în forțele proprii, în arta voastră, dă siguranță artistului și-l îndeamnă să lucreze cu calm, fără a-și pune mereu problema dacă va putea sau nu să-și valorifice talentul. Acest coșmar trebuie să dispară neapărat cu timpul, dacă vrem ca arta noastră să meargă înainte, fără ca tinerii să fie nevoiți a aștepta vreun mecena bogat și snob, ros de ambiții personale și foarte puțin interesat în adevărata valorificare a artistului. E drept că astăzi există în țara noastră cunoscuta „Asociație pentru muzica contemporană", care se preocupă de dezvoltarea tinerilor muzicieni, propagîndu-le muzica prin concerte în țară și străinătate, care promovează schimburile culturale cu alte țări, organizînd diverse întîlniri naționale și internaționale. Astfel, tînărul artist nu se mai găsește lăsat la voia întîmplării, așa cum m-am aflat eu în anii tinereții. Am fost constrîns atunci, în prima jumătate a acestui secol, să peregrinez din oraș în oraș, cu o mică valiză în mînă, să apelez la diverși directori și impresari, să strîng tot felul de recomandări pentru a le putea prezenta atunci cînd solicitam un concert. Și nu o dată, după ce-mi dădeam concertul, mă prindeau zorii plimbîndu-mă flămînd pe străzile vreunui orășel, pentru că nu avusesem bani să închiriez o cameră de hotel.

Eu am astăzi, în clasa mea de perfecționare a pianiștilor de la Academia Santa Cecilia din Roma, o duzină de studenți de diferite naționalități, dintre care cei mai talentați sînt sprijiniți de guvern prin diferite burse, care le permit să rămînă în țara noastră pînă la terminarea studiilor. Academia adaugă și ea alte burse, iar eu personal am obținut de la reprezentanții diplomatici ai țărilor cărora le aparțin acești tineri, diverse alte ajutoare, care oferă studenților condițiile necesare unor studii serioase, temeinice, unei îmbogățiri culturale a sufletelor și minții. Adeseori, cînd mă reîntorc din vreun turneu de concerte de cîteva săptămîni, rămîn uimit văzîndu-le progresele sensibile în modul de exprimare artistică, în formarea personalității lor creatoare. Și sînt cu atît mai fericit cînd reușesc să-i ajut direct, prin experiența mea, în valorificarea aptitudinilor lor.

Am plecat din București cu o mare dorință: aceea de a mă reîntoarce cît mai curînd posibil. Rîndurile acestea vor să transmită mulțumirile mele, pline de emoție, pentru orele de neuitată comuniune spirituală pe care le-am trăit în această vizită, din păcate prea scurtă. La revedere, dragi prieteni.

Înfruntare

de Klement ŢACEV

Ilustraţii de I. MIŢURCĂ

Ploua, şi ploaia asta de toamnă îl făcea să turbeze pe paznic, care blestema furios şi vremea, şi slujba pe care o avea. Ridicîndu-şi gulerul mantalei — o manta militară veche, de ploaie — paznicul îşi aruncă ochii prin curtea gospodăriei şi se vîrî la adăpost, sub streaşina grajdului. Apoi, după ce scotoci o mulţime prin buzunarele scurte, scoase o brichetă nemţească, pe care o aprinse, şi ţigara începu a licări în umbră.

„Trebuie să dau măcar o raită pînă o sosi preşedintele" — îşi spuse el. Se uită la cerul acoperit de nori grei, cenuşii, nemişcaţi, peste care seara trăsese un zăbranic. Îşi puse şapca pe cap, dar tot nu se îndura să plece. Ploaia de toamnă îi stîrnea atîtea şi atîtea amintiri...

Înainte vreme, fusese militar. Toţi ostaşii îl cunoşteau pe plutonierul Iordan Atanasof. De cîte ori se întorceau din concediu, îi aduceau plocon pui fierţi, înfăşuraţi în ştergare curate. Fruntaşii satului, care aveau vreun fecior catană la el în companie, cinsteau cu el la crîşmă, bătîndu-l prieteneşte pe genunchi, şi căutau să-i fie într-un fel ori altul, de folos. Cînd era cîte o seară ploioasă ca asta, plutonierul scotea compania afară, o încolona pe terenul de instrucţie şi se îndrepta, cu aceeaşi manta pe umeri, spre cea mai mare băltoacă, în timp ce soldaţii defilau pe lîngă el întinzînd piciorul în „pas de gîscă". Cizmele grele bufneau înfundat în pămînt, împroşcînd mantalele cu noroi. Plutonierul se uita la feţele flăcăilor şi, cînd observa că vreunul dintre ei îl priveşte cu dispreţ sau încruntă supărat sprîncenele, zîmbea încîntat. Seara, cazarma răsuna multă vreme de sudălmile lui, iar „vinovaţii" erau puşi să măsoare cu beţe de chibrituri coridoarele de la un cap la altul. Era „veselie" mare pe atunci în cazarmă. El comanda şi ostaşii se supuneau fără să crîcnească.

Într-o seară ploioasă ca asta, aflase că fratele său fusese arestat împreună cu un grup de elevi — comunişti. Plutonierul îl chemase să stea cu el la oraş. Fura de la cazarmă haine şi bocanci mai vechi, îi repara şi îi dădea lui să-i poarte. Frăţiorul dormea la el acasă. Îi dădea şi ceva bani pentru caiete. Era mîndru, nevoie mare, că unul de-ai săi o să ajungă om cu carte. Barem să fi terminat clasa cincea! Vorbise cu locotenent-colonelul să-l bage pe Ştefan în şcoala militară. Ar fi ieşit de acolo ofiţer. Şi tocmai cînd totul era ca şi făcut, se pomeni chemat de comandantul regimentului. Plutonierul se lepădă de frate-său, înjurîndu-l, pomeni de credinţa cu care-şi slujise patria şi pe rege, ascultă o „predică" lungă şi plecă necăjit. De unde şi pînă unde să-l bănuiască şi pe el?! Din ziua aceea, deveni foarte grijuliu, executînd ordinele cu sfinţenie. Pe urmă, îl făcură magazioner şi ofiţerii începură să se poarte mai prietenos cu el.

În nopţile lungi, ploioase, plutonierul ascundea sub manta salam, caşcaval sau conserve de peşte şi trăgea cîte un chef împreună cu comandantul companiei, cînd la unul, cînd la altul dintre ofiţeri. Încetul cu încetul, începuse să se lase pe tînjeală. Ofiţerii îl socoteau acum de-ai lor, de o seamă cu ei. Glumea fără sfială cu ei, imitîndu-i pe ceilalţi care nu erau de faţă şi, mai ales, pe comandantul companiei a treia, un om nesuferit, care spărgea paharele în dinţi. Era nelipsit de la toate petrecerile. Cu timpul, se îndepărtase de soldaţi. Nu se mai ocupa de ei. Veniseră contingente noi — cele vechi fuseseră lăsate la vatră — faima lui de straşnic militar se pierduse treptat-treptat.

De aceea, după 9 septembrie nu fu deblocat. Fratele său ieşi din închisoare mai călit, cu privirea senină, însă nici acum nu-i prea plăcea să stea de vorbă cu el. De-abia după ce se văzu dat afară din armată, plutonierul avu prilejul să-i vorbească pentru prima oară. Stingherit, cu inima cît un purice, intră la comitetul regional de partid.

— De, măi frate — îi spuse secretarul. Nu te lecuieşti nici acum de năravul tău. Te-ai apucat să vinzi efecte militare la bursa neagră. De aceea te-au dat afară. Doar ştii şi tu foarte bine ce-ai făcut. Pe cine furi? Te-ai gîndit tu la asta?

Vocea îi e aspră, însă se simţea în ea ceva cald, o undă de duioşie. Iordan lăsă capul în jos. Îi era ruşine. Totuşi, îi era frate şi nu putea să nu fie mai îngăduitor.

— Bagă-ţi minţile-n cap, acu' cînd ai să te duci la ţară, la mătuşa. Avem acolo o bucată de pămînt, un hectar. Casa este bună. Intră în gospodărie şi apucă-te de lucru. Uită ce-a fost.

Se înapoie la ţară cu o şapcă nouă „stalineţ" şi se înscrise primul în gospodăria colectivă. Uneori, se întîlnea cu cîte un fost soldat de-al său. Oamenii însă ţineau minte numai întîmplările plăcute din vremea cătăniei, pe cele urîte le dăduseră uitării. Amintirile neplăcute se şterg mai repede decît celelalte. Aici, în gospodărie, îl puseră paznic. Nu era o slujbă prea grea. Dimpotrivă. Şi plutonierul se împăca bine cu ea...

— Iordane! — auzi o voce aspră în întuneric.

— A!

— A! A!... dar vezi că s-a dus cineva la gropile de însilozare şi a turnat gaz înăuntru!

Era preşedintele.

— Da' cine crezi matale c-o să vină pe ploaia asta să se mureze pîn' la piele? Cui să-i trăsnească prin minte aşa ceva? Nu ştiu, zău, ce ţi s-o fi năzărit, că doar de doi ani de cînd păzesc, n-am văzut nici măcar un cîine străin umblînd pe aici, dar mi-te om. Asta numai aşa, ca să mă ud ciuciulete — îi răspunse el, cu parapon.

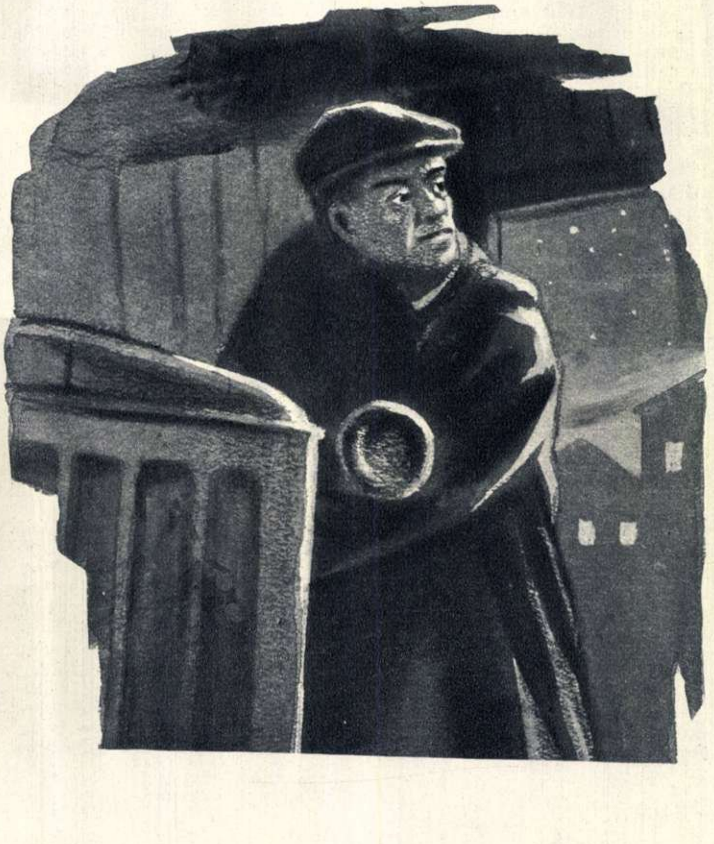

— O dată şi o dată, tot o să se întîmple! Uite-te la Sinapovo. Ştii doar ce bucluc au păţit acolo! Ce crezi că aşteaptă alde Kărşulea?

Iordan tresări. De ce i-o fi pomenit tocmai de Kărşulea?

— Mă duc eu acuşi să văd, Iţca... m-am oprit numai să aprind o ţigară. Las' că ştiu eu ce uneltesc duşmanii. Cînd vine Ştefan de la comitet, noi vorbim despre asta. Trebuie întărită vigilenţa!

Înadins îi spusese „Iţca" şi-i amintise de fratele său.

— Dă-mi şi mie o ţigară — zise preşedintele, vîrîndu-se şi el sub streaşină. Îşi aprinseră amîndoi ţigările şi vorbiră de una şi de alta.

Ploaia cădea mai departe, deasă şi rece, răpăind pe mantaua groasă a paznicului. Împrejur era linişte. În sat, nu se mai vedea licărind nici o fereastră. Doar steaua din faţa clubului strălucea. Nici glasul îngrijitorului de vite nu se mai auzea în curtea gospodăriei. Toţi stinseră lumina în cămăruţele lor, lăsînd să ardă numai felinarul cu gaz.

Iordan se uită în jur atent, apoi o porni întins spre şopron. În noaptea-asta trebuia să ia cheile de la „autocamion". Îi făgăduise lui Kărşulea şi îi era ruşine să-l ducă cu vorba. Şi pe urmă, îl cinstise doar din belşug cu ţuică. Legase prieteşug cu el de cum se înapoiase de la oraş. Kărşulea fusese odată cîrciumar — om cu stare. În sat, îi ziceau „chiabur". Dar ce fel de chiabur mai e şi ăsta? Nu are pică pe nimeni, tot timpul cu surîsul pe buze, dă bineţe la toată lumea.

Lui Iordan îi vorbise la început despre oraş, pe urmă îl poftise acasă la el, unde ciocniseră paharele pline cu şliboviţă, şi-i pomenise de vremurile de odinioară: ehei, Iordan fusese un om şi jumătate în armată. Ce disciplină era pe atunci! Ăştia de astăzi se poartă cu mănuşi! Asta îl măgulise grozav pe Iordan. Din vorbă în vorbă, începuse să i se plîngă de toate cîte le avusese de îndurat din partea oamenilor care-i făcuseră atîta nedreptate. Dar, bun e dumnezeu — zicea el — las' că s-or întoarce ele, lucrurile.

După primul pahar de ţuică, li se dezlega limba şi găseau că în viaţa lor sînt o mulţime de lucruri care se aseamănă şi că amîndoi aveau aceleaşi interese. Iordan ştia, însă, că dacă cei de la gospodărie vor băga cumva de seamă prietenia lui cu Kărşulea, îl vor lua la ochi şi de aceea se întîlnea cu el numai noaptea. Îi despărţea doar un gard de nuiele.

Nu era întîia dată că fura ceva de la gospodărie ca să-i ducă lui Kărşulea. Prima oară se întîmplase peste vară, cînd furase sticla cu cheag pentru brînză. Ciobanii îşi predaseră cotele de lapte şi acum făceau brînză pentru colectivişti. Cheagul îl aduseseră din Ofcearca. Îl ţineau la rece în ferestruica dinspre nord. Kărşulea îl rugase atunci să-i dea un pic din el pentru un prieten de-al lui de la munte, care avea cîteva oi. Acolo nu exista nici o gospodărie colec-

Veselin GHEORGHIEV ANDREEV

Nopţi haiduceşti

Petrece tinereţea haiducească
Şi-n noaptea asta vesel e Balcanul.
Prind fagi bătrîni cu zgomot să trosnească
Şi se-ncovoaie codrul, năzdrăvanul.

Din Vejen vînt cumplit se năpusteşte
Şi noaptea geme, parcă-şi sfarmă trupul.
Vifornița în faţă te izbeşte,
Urlînd sinistru se aude lupul.

De cîntec tînăr peştera răsună.
(Ah, partizani cu glasuri minunate!)
Ei cîntă-o moarte: un voinic pe lună
Căzuse-n lupta pentru libertate.

Şi cîntecul furtuna o învinge.
Din inima ei, haiduceşte cîntă,
În ochi, mînia flacăra-şi prelinge
Şi braţele vînjoase se frămîntă.

Ei cîntă şi zîmbesc — sînt partizanii.
Să nu cunoască teama le-a fost partea:
De multe ori luptară cu duşmanii,
De multe ori s-au întîlnit cu moartea.

Acestea-s nopţi şi dragi, şi-mbietoare,
În ele să veghez îmi place mie,
Mă-mbată forţa lor îngrozitoare —
Sălbatica lor frumuseţe vie!

În romîneşte **de George LESNEA**

---

tivă, ci numai individuale. Tot laptele era predat statului, ca să nu se strice. Aşa că, prietenul lui nu putea să-şi facă brînză, să se ospăteze cei de acasă, iar copiii lui să nu se uite cu jind cum mănîncă alţii. Într-o zi, Iordan pîndise un moment cînd ciobanii nu puteau să-l vadă şi întredeschisese binişor fereastra, iar seara şterpelise sticla. Dimineaţa, fusese mare tevatură. N-aveau cu ce să închege laptele. Or, ei primiseră laptele de la stînă tocmai ca să facă brînză din el. Pînă la urmă, însă, lucrurile se aranjaseră. Doar unii colectivişti murmurau. Se răspîndise printre ei zvonul că lucrul ăsta fusese anume pus la cale ca să predea tot laptele statului şi să nu mai rămînă nimic pentru colectivişti. Conducerea colectivei ţinuse însă o şedinţă în care se făgăduise oamenilor că hoţul va fi descoperit, după care li se împărţise membrilor gospodăriei colective brînză bună de oi. Totul trecuse destul de uşor. Prietenul lui Kărşulea venise, luase cheagul, lăsînd în schimb o damigeană cu ţuică, şi ceruse puţin praf de puşcă. Prin părţile lor, erau sumedenie de iepuri. El era un vechi vînător, avea puşca lui, însă anul ăsta nu putuse să-şi scoată permis şi de aceea nici nu căpătase praf de puşcă. Păcat, fiindcă pe acolo, pe la ei, se găseau şi căprioare. I-ar fi trebuit o leacă de praf din cel bun, din cartuşe. Cînd o să împuşte o căprioară, o s-o împartă cu el. Era un om de ispravă şi nu se da în lături cînd era vorba de un chef...

Iordan îi făcu numaidecît rost de cartuşe. Băgase două pachete în buzunar, apoi se duse întins la preşedinte. Înştiinţase şi sfatul sătesc, şi miliţia, că se furaseră două pachete de cartuşe!... Se făcuseră cercetări. Iordan adusese sfoara de la ambalajul cartuşelor, „găsită“ pe uliţa satului. „Bănuielile“ lui cădeau asupra lui Hristo Băzeto, un vîntură-lume care fusese ani de zile prin Ungaria şi Cehoslovacia ca grădinar şi căruia îi plăcea să umble cu puşca. El intra adeseori în camerele paznicilor. De dovedit, însă, nu se putu dovedi nimic. În schimb, Iordan cîştigase oarecum încrederea şi stima conducerii pentru vigilenţa lui...

Şi atunci, după multă vreme, fratele său Ştefan stătuse iar de vorbă cu el. Era pe-nserate. Coborîse în sat după ţigări. Cotind spre Vsestranca, zărise o maşină mică oprită în drum.

„Nu cumva or fi venit iar de la miliţie pentru interogatoriu?“ — tresărise el şi dăduse să se întoarcă. Mai întîi, însă, se uitase împrejur, de teamă să nu-l fi văzut cineva de sus, dinspre biserică. Tocmai veneau cîţiva oameni. Nici vorbă că-l văzuseră mergînd înaintea lor şi ar fi înţeles că nu vrea să coboare în sat. Puteau să-l bănuiască, cine ştie, că se teme de miliţie. Aşa că pornise mai departe cu inima îndoită.

În faţa clubului, se aflau un grup de oameni. Secretarul de partid Dancio, Hristo — preşedinţele gospodăriei — şi alţi cîţiva activişti de partid. Printre ei, şi Ştefan, care le vorbea ceva. Iordan răsuflase uşurat. Vasăzică, nu era miliţia. Zărindu-l, Ştefan se îndreptase spre el.

Era pentru prima oară, după atîta timp, că fratele său îi dădea mîna, întîmpinîndu-l, cu o faţă zîmbitoare.

— Cum merge cu paza, bine?

Iordan se fîstîcise şi mormăise ceva. Îşi dădea seama că frate-său, Ştefan, voia să-l felicite, fiindcă semnalase la timp furtul cartuşelor, cerînd ajutorul sfatului sătesc şi al miliţiei pentru a prinde hoţul. Stătea cu capul în pămînt, sfios şi nu ştia ce să răspundă.

Vorbiseră pe urmă de una, de alta; frate-său îl întrebase dacă e mulţumit de slujbă, ce fac copiii şi cei de-acasă. Iordan mai mult tăcea, neîncumetîndu-se să se uite în ochii lui. Şi cu toate că-i părea bine că fratele său se desprinsese de grupul din faţa clubului şi venise la el să-l bată cu dragoste pe umăr, nu se simţise de loc în largul lui. Se ştia cu musca pe căciulă şi-i era ruşine că-şi minţea fratele, care avea acum atîta încredere în el.

În ziua aceea, hotărîse să-l ocolească pe Kărşulea. Nu mai dăduse pe la el vreo săptămînă. Într-o seară, însă, Kărşulea îi ieşise în cale şi o luaseră iar de la început. Omul de la munte adusese ţuică şi ceru acum nişte bujii de motor. Avea un bandseg mecanic cu care tăia scînduri şi făcea scaune şi tot felul de lucruri. Din păcate, bujiile arseseră şi altele noi nu era chip de găsit. Ce vrei, trebuia bietul om să-şi cîştige pîinea!

...Atelierul se afla undeva, departe, într-un fund de ţară, nimeni nu ştia unde. Iordan promisese c-o să-i facă rost de ele: o să le ia de la autocamionul gospodăriei, cu a cărui remorcă se transportau pietre pentru construcţii sau cereale la gară, iar acum urma să fie folosit la căratul sfeclei de zahăr. De astă dată, însă, pregetase mai mult. Era vorba doar de un motor; o să iasă bucluc mare, sfecla o să rămînă nestrînsă şi colectiviştii au să facă gură. Şi pînă să scrie la Sofia ca să li se trimită altele, o să treacă vremea, iar motorul stricat o să stea tot timpul ăsta sub ochii oamenilor. Unde mai pui, că s-ar putea ca şi miliţia să fie pusă în mişcare. Kărşulea, însă, din două cuvinte reuşise să-l liniştească:

— Las'că pînă a doua zi dimineaţă au să aducă altele noi la S.M.T... Fii pe pace, peste puţin nimeni n-o să-şi mai aducă aminte de asta. Grăbeşte-te, că acuşi pică şi omul nostru. I-am scris să vină, c-o să-l serveşti, şi el o să-ţi aducă ţuică. Dă-i zor că dac-or începe lucrul, au s-o ţină aşa zi şi noapte. Şi atunci n-o să mai ai cînd să le iei!

Şi băuseră şi ultima sticlă de şliboviţă.

Kărşulea era meşter la vorbă! Întotdeauna ştia cum să ia omul, ca să-l înduplece, dovedindu-i că el are dreptate. De multe ori, Iordan gîndea una, iar după ce se întîlnea cu Kărşulea, îşi schimba părerea. Hristo, preşedintele gospodăriei, după spusele lui Kărşulea, era un hoţ, care-i fura pe oameni, la socoteala zilelor-muncă, ciobanii nişte mincinoşi, contabilul îşi făcea de cap. În totul, gospodăria nu era decît o adunătură de oameni, din care 300 stăteau cu gura căscată, uitîndu-se la alţi trei care înfulecau de zor. De ce ar fi el mai prost decît ei şi n-ar umbla la oala cu smîntînă? Altfel banii ce-i primeşte nu-i ajung nici măcar să tragă un chef straşnic!

Nu era o treabă prea uşoară. E drept că nu numai o dată îi dăduse o mînă de ajutor şoferului. Se pricepea puţin la motoare; de aceea îl chemau şi pe el cînd era cîte ceva.

Iordan ridică binişor capota, desprinse firele şi, încet - încet, desfăcu şi bujiile. La un moment dat, mîna i se agăţă de un fier şi curentul electric îl făcu să se cutremure... Dar dacă au să-l prindă?... Pe unde o să scoată cămaşa? Se uită cu băgare de seamă împrejur. Nimeni, doar ploaia care răpăia pe acoperiş.

„Frate-tău e om mare! Şi unde încă? La comitetul regional! Cine să te bănuiască pe tine? Toţi ascultă de el. Chiar de se întîmplă ceva, nimeni nu va îndrăzni să crîcnească, că doar ţi-i frate bun de sînge, n-o să te lase el“ — aşa-i vorbise Kărşulea şi, amintindu-şi de cuvintele lui, se mai linişti.

Acum, totul se terminase. Se îndreptă spre încăperea unde dormeau îngrijitorii de vite, călcînd pe urmele pline de apă ale altor picioare, aşa, ca să nu se cunoască pe unde trecuse. Se uită la ceasul de pe fereastră. Era ora unu. Trebuia să-l scoale pe Ilie, schimbul lui...

★

A doua zi, Iordan se trezi dis-de-dimineaţă. Toată noaptea nu putuse să închidă ochii. Aseară, Kărşulea nu-l aşteptase. Se culcase. Credea, pesemne, că n-o să se hotărască niciodată să fure bujiile. Se sculă din pat şi începu să-şi mişte braţele, aşa cum făcea de obicei la cazarmă. Dormea singur în camera în care stătuse fratele său pe vremea cînd era elev. După ce acesta fusese arestat şi închis, nu mai intrase nimeni în ea. Nevasta şi copiii dormeau alături. Era mai bine aşa El se întorcea tîrziu acasă şi, în felul ăsta, nu ştia nimeni cînd vine şi cînd iese noaptea. Cercetînd fereastra, descoperi că una din scîndurile pervazului se putea desface la un capăt şi că dedesubt era o gaură, parcă anume făcută. Ascunse acolo bujiile şi aştepta să se lumineze de ziuă, să i le dea lui Kărşulea.

În camera de alături, nevastă-sa se trezise. Femeia îi știa de frică de cînd se măritase cu el. Pe vremea aceea, era coșcogea plutonierul, iar ea o fată simplă de la țară; de aceea, pînă în ziua de azi, nu intra niciodată la el în cameră, de teamă să nu-l supere. Știa că toată noaptea făcuse de pază și n-ar fi vrut să-i tulbure somnul. Goni găinile în curte ca să nu facă zgomot, sculă copiii, le dădu să mănînce și, după ce-i văzu plecați la școală, se duse la cîmp.

„Au să încarce sfeclă mai mult de o grămadă! Cică or să aibă recolte mari, toți visează decorații" — se gîndi el și închipuindu-și ce vîlvă se va fi făcut acum în gospodărie, simți un fier roșu. Nu se temea că-l vor prinde. Era sigur că n-au cum să-l descopere. Dar erau neplăcute cercetările: „n-ai văzut?" „n-ai auzit?" tot felul de întrebări sucite la care trebuie să răspunzi cu multă băgare de seamă și așa mai departe...

Îl trezi vocea speriată a lui Ilie. Se aplecase deasupra lui și-i trăsese velința de pe cap, strigîndu-i alarmat:

„Scoală-te, că azi-noapte sus, la noi, pățirăm un bucluc mare! Lipsesc bujiile. Cică erau niște bujii la motorul autocamionului și le-ar fi furat careva.

— Bujii, ce fel de bujii? — sări în sus Iordan, luîndu-și o mutră speriată. Da' ție un' ți-a fost capul, nătărăule! Să vezi acu' ce-o să paț și eu din pricina ta! — și-l înjură.

— Stai, bre Iordane, cînd ai venit să mă scoli, nu-i așa, eu m-am trezit imediat — începu Ilie cu un glas plîngăreț. Și cînd ai plecat matale, nu ți-am spus că mă duc să cercetez autocamionul? M-am dus și nu lipsea nimic. Pe urmă, cînd să mă întorc, mi s-a părut că aud pe cineva tușind în cămară. Ia stai să văd ce-o fi, mi-am spus eu. M-am dus! Era o oaie. Ieșise din coșar, se ghemuise într-un colț uscat și tușea. Am certat-o. În totul să fi zăbovit acolo cam douăzeci de minute. Bine, dar lucrurile astea nu se fac chiar așa, cît ai bate din palme. Doar erau niște bujii! Cum le-a putut scoate cineva în douăzeci de minute? La un motor ca ăsta...

— Ți-am spus eu c-o să mă bagi o dată în belea, și uite că ai făcut-o! Bine, mă dobitocule, tu ești cioban de te-ai apucat să păzești oile? Mare lucru să furi niște bujii... Treabă de un minut!

— Stai nițel, băi Iordane! Cînd ai venit matale să mă scoli, nu-i așa, m-am trezit numaidecît — începu iarăși Ilie...

— Taci! — urlă Iordan. Marș afară și du-te imediat la gospodărie să le spui isprava. Să vadă și ei ce ajutor mi-au dat. Auzi, cică a tușit o oaie!... Mai știi? Că și ciobanii ăia sînt niște neghiobi ca și tine!...

— Păi, eu am spus tot, tot. Acum e acolo miliția de la oraș. A venit și frate-tău, Ștefan. Sînt niște urme de pași pe lîngă autocamion. Urme de bocanci cu ținte... După cîte știu eu, nimeni dintre ai noștri n-are bocanci. Că doar noi umblăm cu opinci! Ieri, Ivanca a măturat în șopron A rugat-o Coliu, șoferul, zicînd să nu se umple de praf atunci cînd intră sub mașină. Acum nu mai lasă pe nimeni înăuntru... Eu le-am spus tot, tot. „Du-te de te culcă Ilie", a spus Ștefan, că te chemăm noi cînd o fi nevoie"...

Povestind, Ilie dădea mereu din umeri nedumerit.

— Urme, zici? — îngînă Iordan. Eu am fost pe acolo... Hoțul știe cum să umble, ca să nu-l simtă. Ia uite ce belea mi-ai adus pe cap.

În momentul acela, cîinele începu să latre și pe poartă intră Ștefan, împreună cu un ofițer de miliție. Străbătură amîndoi curtea. Ștefan mîngîie cîinele, care se gudură pe lîngă el, îi spuse ceva ofițerului — se vedea că se cunosc mai de mult — și-și șterse la ușă bocancii plini de noroi.

— Ei... grăi Ștefan din prag. Ce v-ați adunat aici? Erați curioși să știți cum ați dormit astă-noapte? Da? Păi, bine, măi oameni, așa păziți voi bunul poporului?

Ofițerul intră și el, salută și se zgribuli în manta. Îl cercetă din ochi pe Iordan, pe urmă hainele murdare de glod de pe scaun, oprindu-și în cele din urmă privirea pe dușumea, unde zăceau aruncați bocancii. Unul din ei era răsturnat, lăsînd la vedere țintele de pe talpa plină de noroi.

„O dată ce-i și frate-meu aicea, n-am de ce să mă tem, ne-om înțelege noi" — se gîndi Iordan și, liniștit, se uită la ofițerul de miliție, înfruntîndu-l.

— Eu le-am spus din capul locului: „dați-mi un om de nădejde, să știu cine mă schimbă, să împărțim amîndoi răspunderea". „Ilie, au zis ei, este un tovarăș bun, cinstit și sîrguincios". Păi, dacă erai tu omul ăsta, nu ți-ar spune lumea Croncan — tăbărî Iordan cu gura asupra lui Ilie.

— Așa mi se spune de mic — dădu să se apere Ilie. Cînd mergeam cu băieții să stricăm cuibul ciorilor, eu totdeauna mă urcam în pomul cel mai înalt; de atunci mi-a rămas numele ăsta. Da' acum nu mai îmi spune nimeni așa. Ai mai auzit matale pe cineva? Zi, de! — și fața lui de copil se întunecă. Hai, zi!

— Ajunge — se răsti Ștefan. Să lăsăm asta pe alt'dată. Cu el am stat noi de vorbă. Acum aș vrea să vorbesc cu tine, ca frate. Tovarășe locotenent, îngăduiți-mi să rămîn un minut singur cu el.

Ofițerul și cu Ilie ieșiră.

Ștefan se duse la fereastră și se uită afară, în curte.

— Îți știi păcatele din trecut — începu el. Sînt mulți care te bănuiesc pe tine. De aceea a venit și ofițerul de miliție încoace. Hai îmbracă-te! Nu-mi venea să cred, dar văd că așa este... Cine te-a pus să iei bujiile și pentru ce? Cui voiai să le dai?

— Ce bujii? — îi tăie vorba Iordan. Croncanul s-a apucat să păzească oile astă-noapte și eu să răspund pentru el? Cum vine asta? Ce bujii?

— Uite, astea! — murmură Ștefan, desfăcînd binișor scîndura de la pervazul ferestrei.

Se întoarse. Era palid la față și avea o privire de gheață. În vocea lui, nu se mai simțea nimic cald, nimic frățesc.

— Odinioară, cînd ascundeam aici manifestele, aveam grijă să nu las urme pe scîndură. Nimeni n-ar fi bănuit că există aici o ascunzătoare. Cîte percheziții nu mi s-au făcut?!... Nu știi să lucrezi... Dar eu făceam ceva drept. Pe cînd tu ...

— Ștefane! — strigă Iordan. Ascunde-le, am să-ți spun tot. Nu sînt pentru mine. Kărșulea m-a pus să le fur, fir-ar el al dracului! O să mă dea în gît!

Îi tremura glasul de spaimă și rușine. Apucase bujiile pe care frate-său le ținea în mînă și se căznea să i le smulgă, rugîndu-l.

— Nu spune la nimeni! Am greșit! Doar sîntem frați, nu se poate să-mi faci mie asta. Închisoarea mă mănîncă! Doar sîntem frați!...

Ștefan zîmbi cu amărăciune:

— Da, e adevărat, sîntem frați, frați de sînge, și uite ce faci tu...

— Ți-aduci aminte — spuse Iordan, ca luminat de un gînd neașteptat — cînd erai mic, cum te duceam în cîrcă pînă la școală, ca să nu umbli prin noroi. Opincile alea pe care ți le-am dat atunci erau de furat. Da, pentru tine le furasem. Nimeni nu știe că bujiile sînt la mine! Chiar dacă mă bănuiesc, eu am să le aduc dovezi că nu sînt vinovat, am să le pun la loc. Și-ți jur că niciodată n-am să mai fur de acum încolo. Pe cuvînt, pe cinste! Zău...

Ștefan stătea lîngă fereastră. Prin fața ochilor, i se perindau amintiri din copilăria lui nefericită. Își amintea de fratele său, cum îi meșterise o sanie, cum îl învățase să înoate, cum îl apăra de băieții mai mari care voiau să-l bată... Ce om grozav era pe atunci! Și uite-l acum: stă în fața lui tremurînd, galben de spaimă...

Deodată, Ștefan își întoarse capul. Iordan îl privi ca și cum ar fi vrut să-i ghicească gîndurile. „Nu! Nu mă va trăda!"

Așa au stat cîteva clipe, față-n față, înfruntîndu-se. Privirile lui Ștefan s-au încruntat, răcindu-se parcă, în vreme ce zîmbetul vinovat și laș care încremenise pe figura fratelui mai mare se topea, încet-încet...

— De ce să te acopăr? — se auzi glasul greu al lui Ștefan. Numai pentru că-mi ești frate?

Cuvintele lui cădeau ca niște .lovituri de care Iordan căuta să se ferească, ridicînd mîna... Cu buzele tremurînde, Iordan se trase speriat spre fereastră.

Ștefan vîrî bujiile în buzunarul hainei și, fără să-l privească, părăsi odaia...

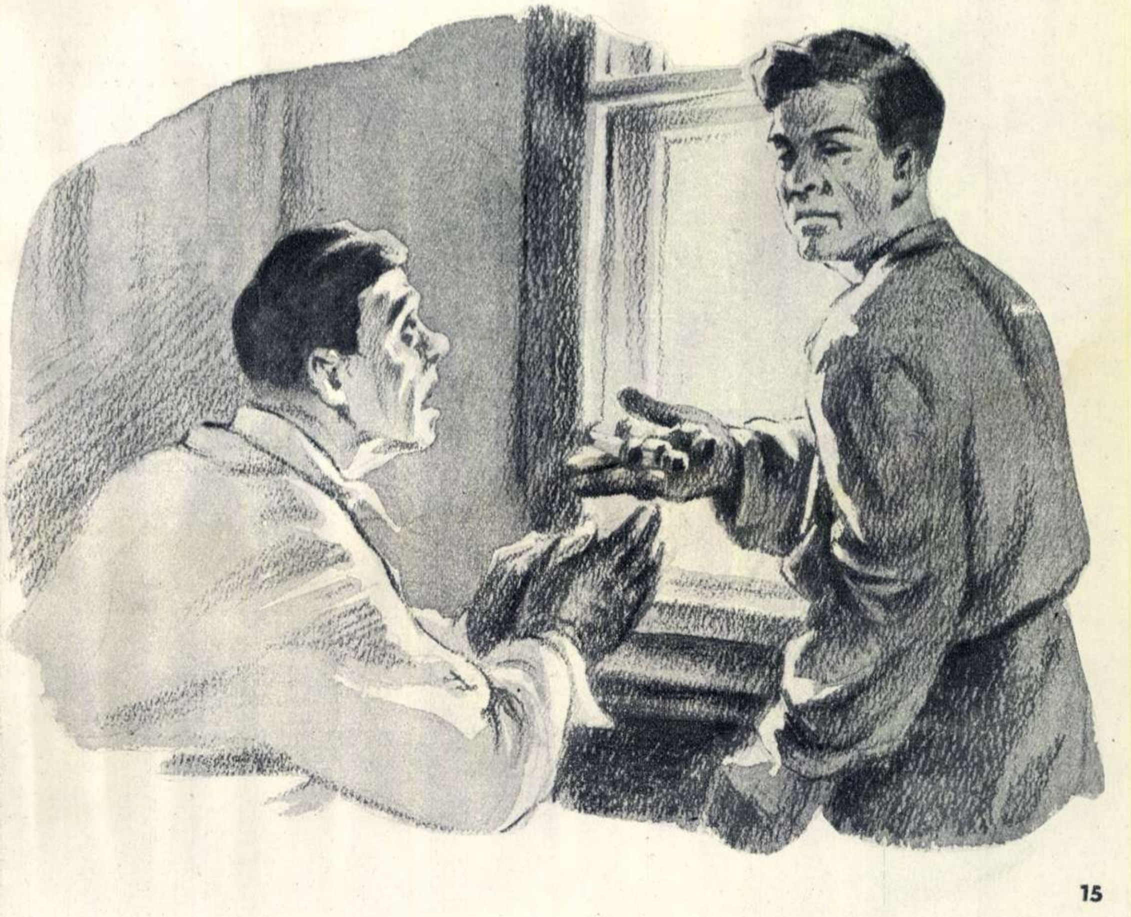

VEGHEM ȘI LUPTĂM

de Gheorghi DANEV

— Cine ești tu? — strigă uriașul, dînd la o parte bălăriile din fața sa, ca să vadă de unde se aude vocea.

Înaintea lui, sta un omuleț cu căciulă neagră și cu mustățile atîrnînd pînă la pămînt.

—Eu sînt „Piticul" — își umflă pieptul omulețul, punîndu-și palma streașină ochilor. Caut pe uriașul care aduce pacoste țării noastre, ne dărîmă casele, înghite oameni. Dacă l-ai întîlnit pe undeva, spune-mi unde, să-l găsesc. Vreau să-l prind și să-l spînzur.

— Tu vrei să faci asta? — se oțărî uriașul și, scoțînd paloșul, îl reteză pe pitic în două jumătăți. Dar în clipa aceea, din cele două jumătăți țîșniră alți doi omuleți cu mustăți pînă la pămînt, cu căciuli negre pe cap, și se repeziră la el. Se încinse o luptă aprigă. Uriașul căsăpea fără milă și se apăra din toate părțile, dar în jurul lui cîmpia se înnegrise de omuleți. Ei se îndesară la picioarele lui, îi smulseră iataganul, îl doborîră la pămînt, îi legară mîinile și-l spînzurară de cel mai înalt copac al Balcanului...

Povestea asta am ascultat-o în anii copilăriei. Nu o dată am cerut bunicii să mi-o repete și o țin minte pînă astăzi. Este povestea poporului bulgar. În ea e cuprinsă întreaga soartă a oamenilor mulți și simpli din patria mea.

Cinci veacuri de robie turcească, în cursul cărora poporul nostru a fost chinuit, măcelărit. Apoi, timp de decenii, cei mai buni fii ai poporului au fost împușcați de fasciștii bulgari și de cei străini; dar omul bulgar n-a îngenunchiat, n-a depus armele, nu și-a frînt voința. În locul eroilor căzuți, se nășteau alții, mii și mii de luptători. Ei preluau armele celor căzuți și, cu puteri noi, se avîntau asupra dușmanului care vărsa sîngele nostru, care ne strivea bucuriile, ne întuneca soarele, împiedicîndu-l să mai dea lumină pentru noi și pentru copiii noștri.

Și, în crîncena încleștare, a biruit poporul. Mîna puternică, de frate mai mare, a ostașului sovietic ne-a ajutat să sugrumăm pe tiranii noștri de veacuri, să sfărîmăm lanțurile robiei și să devenim stăpîni ai muncii și vieții noastre. Și dacă vreodată, în trecut, un străin aflat în trecere prin Bulgaria vedea pe cîmpiile întinse ale șesului dunărean și ale Traciei cum o femeie gîrbovită împunge cu bățul vacile costelive și își plînge amarul înapoia plugului de lemn, și cum din clădirile fabricilor ies muncitori încruntați, pentru a intra în cîrciumile afumate spre a-și îneca în rachiu chinurile și suferințele — cu totul altul este tabloul pe care-l vede astăzi călătorul străin. Acolo, unde, ca un blestem, se auzeau seara cîntecele de jale, astăzi, pe tarlalele nemărginite ale gospodăriilor agricole colective, freamătă voios holdele înalte de grîu, duduie puternicele mașini sovietice care au înlocuit munca omului.

Întunecatele cartiere muncitorești, cu mizeria și sărăcia lor cumplită, au dispărut din țara noastră și în locul lor se înalță clădiri luminoase, cu mai multe caturi. În mii de parcuri și grădini noi, se joacă în voie copiii.

Puterea noastră, încrederea noastră în ziua de mîine sînt noile noastre cuceriri, noile noastre construcții, noua înfățișare a patriei noastre. Nu există colț în Bulgaria, în care să nu vezi schelele noilor construcții de fabrici și uzine, de hidrocentrale și canale de irigație. Apar noi centre industriale: Dimitrovgrad, Kîrdjali, Madan, Rudozem, Centrul de metale neferoase din Burgas. Din 1949 pînă în 1952, au fost create peste 700 de întreprinderi industriale. Industria noastră dă astăzi, în mai puțin de două luni, o producție egală cu întreaga producție din 1939. Peste 2700 de sate au fost electrificate și au fost înființate 658 de case de naștere. În ajutorul gospodăriilor sătești sînt 12.295 de tractoare, 1368 de combine și mii de alte mașini agricole.

Acestea nu sînt pentru noi simple cifre; ele sînt temeiul real al vieții noastre, al succeselor noastre, al realizărilor noastre, al puterii noastre. La ele, noi adăugăm zi de zi noi unități și de aceea ele ne sînt atît de scumpe. Ele sînt bucuria noastră, ne mîndrim cu ele și sîntem gata să le apărăm cu prețul vieții noastre.

Omul se simte puternic numai atunci cînd este el însuși stăpîn pe munca sa, pe pămîntul său, pe viața sa. Puterea noastră și a popoarelor prietene nouă, în frunte cu marele popor sovietic, aceasta este temeiul forței și încrederii noastre.

Pe șantiere, flutură drapelul roșu al biruințelor noastre pașnice și, zi de zi, el se înalță tot mai sus. Seara, pe cîmpii, se mistuie ultimele duduiri ale mașinilor. Atunci, laolaltă cu miile de stele ale bolții cerești, se aprind și stelele în cinci colțuri ale mormintelor eroilor noștri. Ele veghează, parcă stau de strajă. Cei născuți în furtună, cei căliți în luptele patriotice împotriva călăilor fasciști, cei ce făuresc azi viața nouă vor face să triumfe visele eroilor căzuți, cauza pentru care aceștia și-au dat viața.

Noi veghem și luptăm!

Și ei pășesc în primele rînduri ale clasei muncitoare! Datorită eforturilor minerilor bulgari, în cursul primului trimestru al anului acesta, industria extractivă de minereuri a R. P. Bulgaria a îndeplinit planul cu 104,1%.

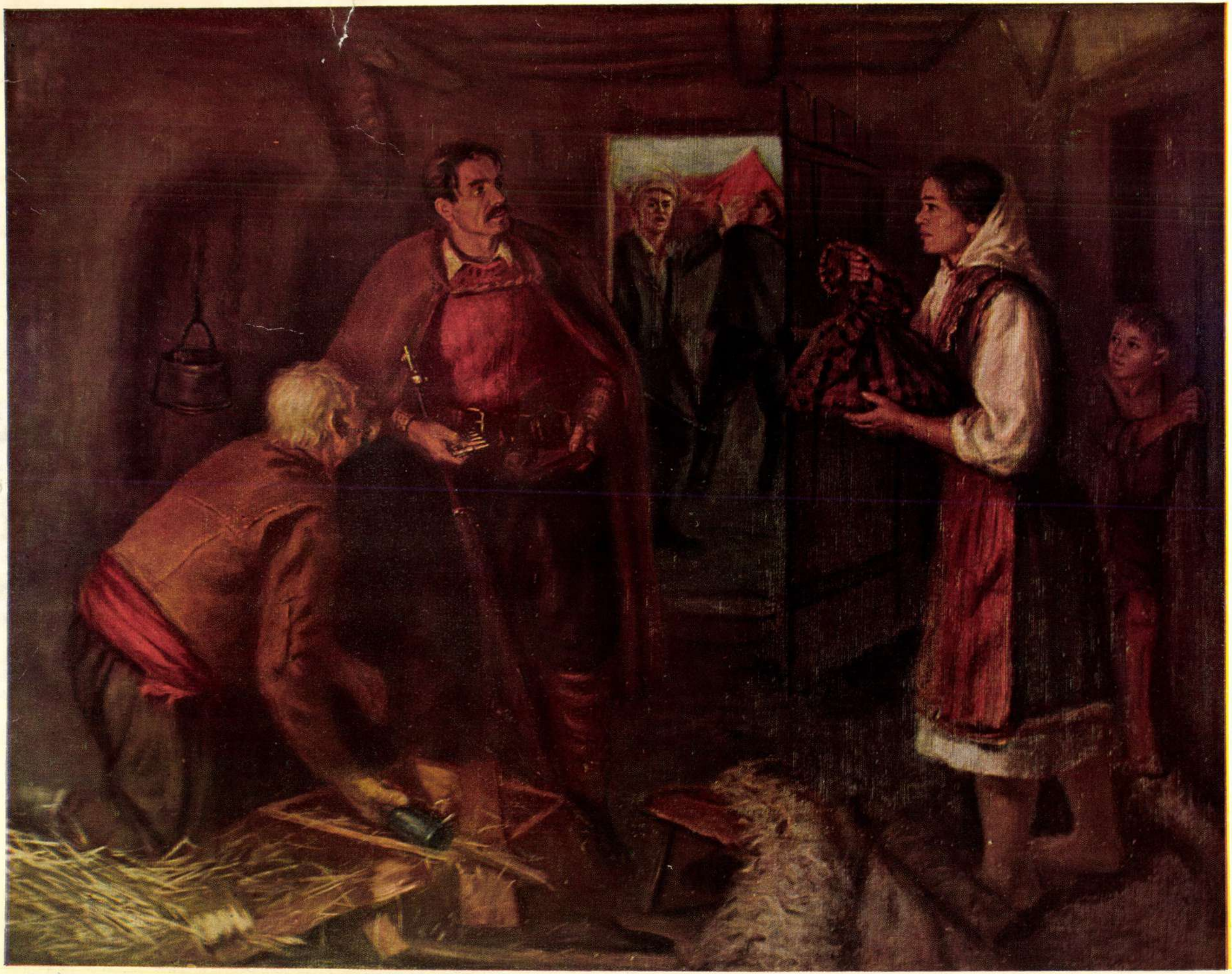

M. ANGHELOV

Revoluția din 1923

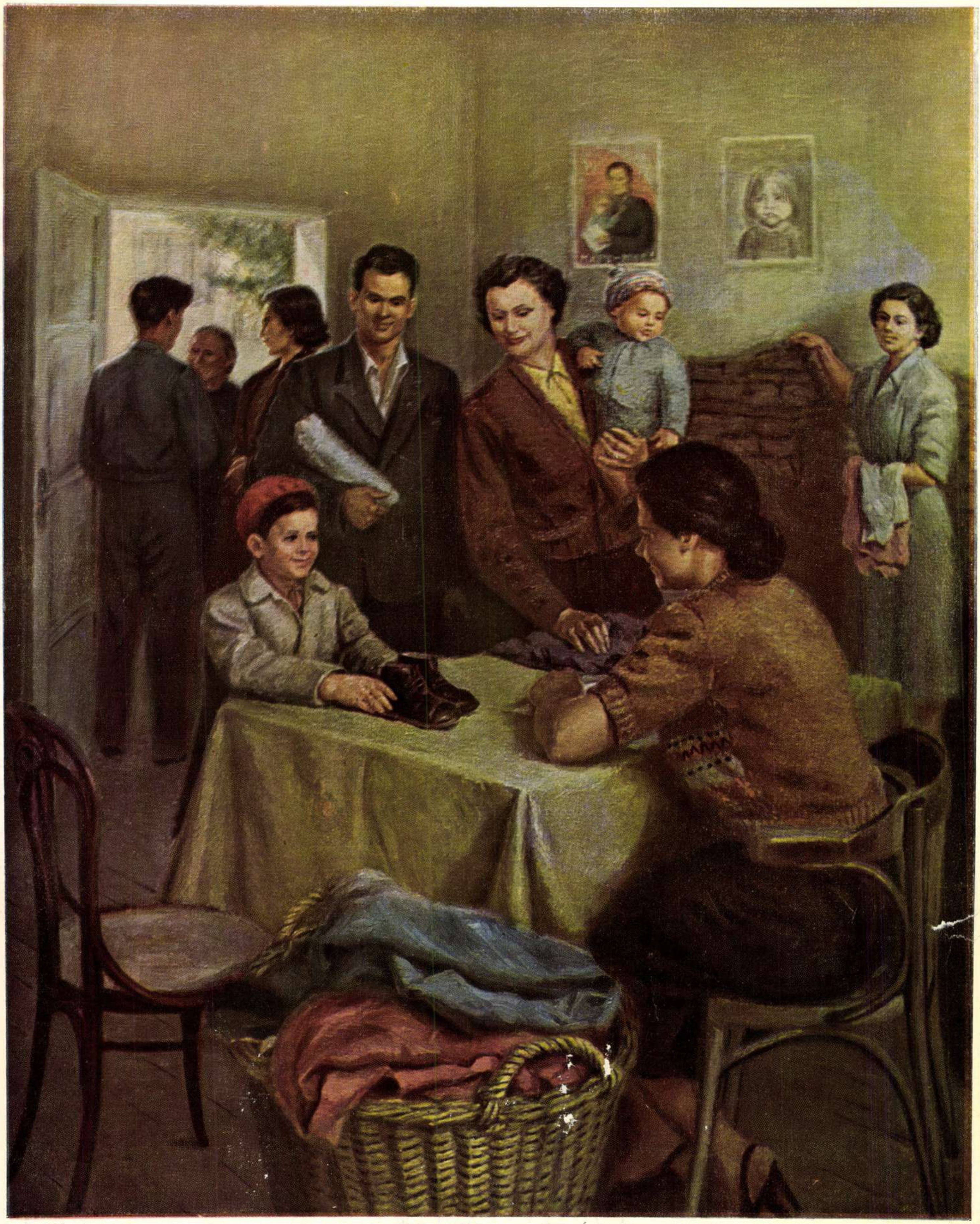

Anelia IVANOVA

„Daruri pentru copiii coreeni"

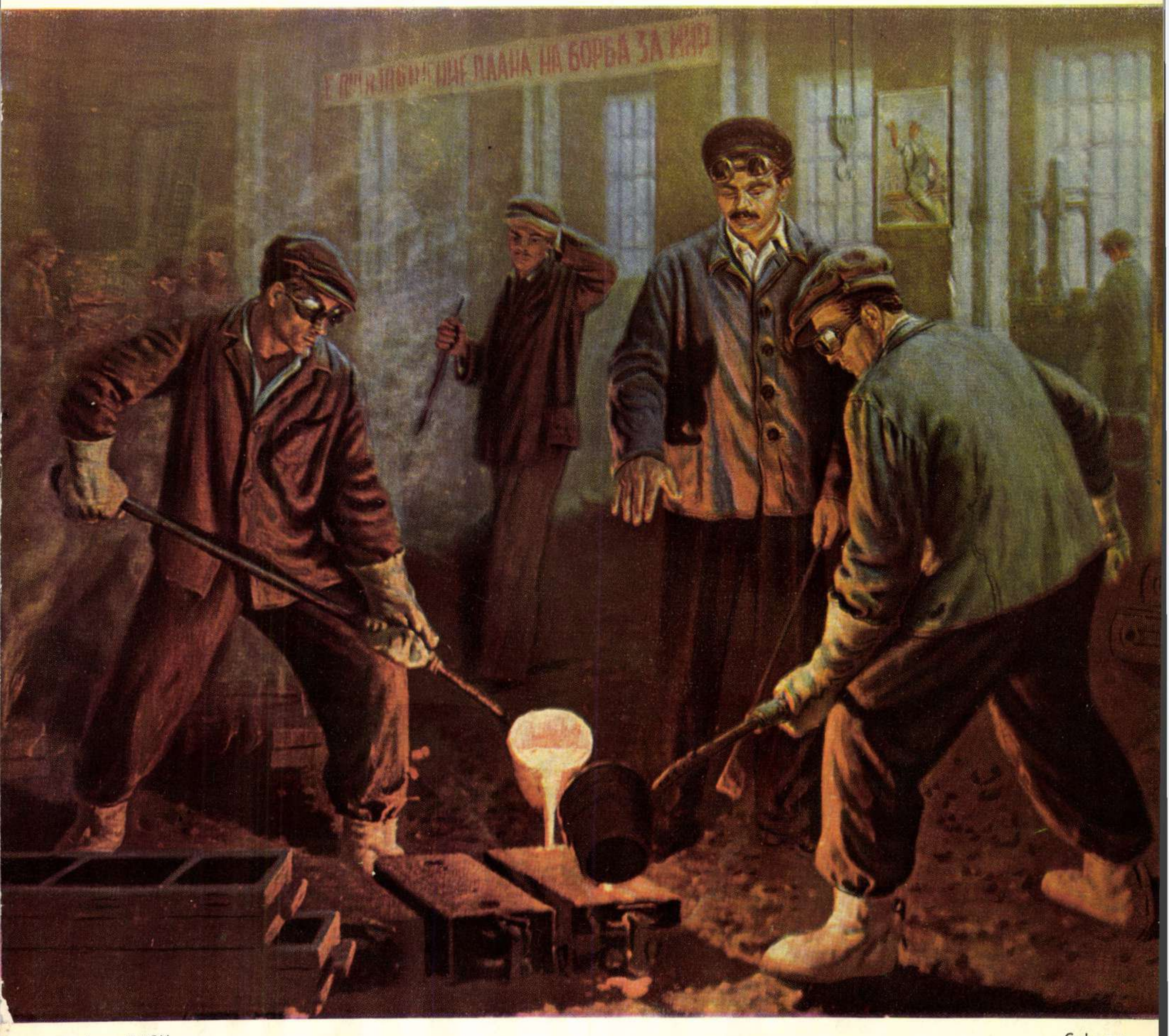

Atanas JEKOV — Cadre noi

DIN PICTURA BULGARĂ ACTUALĂ

de Elena Paneva KOȚEVA
artist plastic din R. P. Bulgaria

Arta plastică bulgară contemporană reflectă, prin forma și conținutul ei, transformările adînci survenite în ultimul deceniu în viața poporului bulgar. Eliberată de influențele decadente care îi subminau dezvoltarea, pictura a înregistrat în R. P. Bulgaria succese remarcabile pe drumul realismului socialist. Reflectînd aspecte semnificative ale realității construirii socialismului, arta bulgară vădește o bogăție de teme, tipuri, sentimente.

Cele cîteva tablouri pe care „Flacăra" le prezintă aici cititorilor săi sînt grăitoare în ceea ce privește caracterul partinic al picturii noastre și gradul de maturitate la care a ajuns ea, atît în privința conținutului de idei, cît și a meșteșugului artistic.

În „Nahimoviștii", Ivanov Voinov a găsit trăsăturile esențiale ale cop[illegible] lib[illegible] pline de perspective luminoase și pr[illegible]ice [illegible] oltă [illegible] lor [illegible] se [illegible] Din atmosfera tabloului, reie[illegible] de [illegible] cer [illegible] oice, care [illegible] spiră as [illegible] înflăcă[illegible] [illegible] de viață, în care semnificația socială a solidarității dintre cele două popoare se împletește cu farmecul personajelor care exprimă elan, sănătate, optimism.

Atanas Jekov tratează în „Cadre noi" un subiect luat din viața zilnică a constructorilor socialismului. Într-o compoziție simplă și cu puține personaje, el vorbește despre grija educării tinerilor muncitori. Tabloul lui, grav și solid construit, sugerează importanța aproape solemnă a momentului pe care l-a pictat. Lucrarea aceasta a fost premiată la cel de al IV-lea Festival Mondial al Tineretului și Studenților de la București.

Pictura cu subiect istoric, reînviind episoade ale luptelor de eliberare duse de popor de-a lungul timpului, constituie un cîmp vast de inspirație pentru artiștii noștri. Tînărul [illegible] M. [illegible]helov red[illegible] în „Revoluția din 1923", un asemenea episod, a [illegible] rui [illegible] ute [illegible] n dra[illegible] mul expr[illegible]siilor. Compoziția, adînc gîndită, reu[illegible] or re[illegible]luției, sugerînd complexitatea de senti[illegible] atrîr[illegible] tineri, femei și copii — porniți cu toții să [illegible] ajelor trădează neliniște și hotărîre, forță [illegible] ude[illegible] [illegible] ate domeniile vieții poporului și identificîndu-se cu aspira[illegible] de pictori bulgari consolidează temeliile artei realist-socialiste.

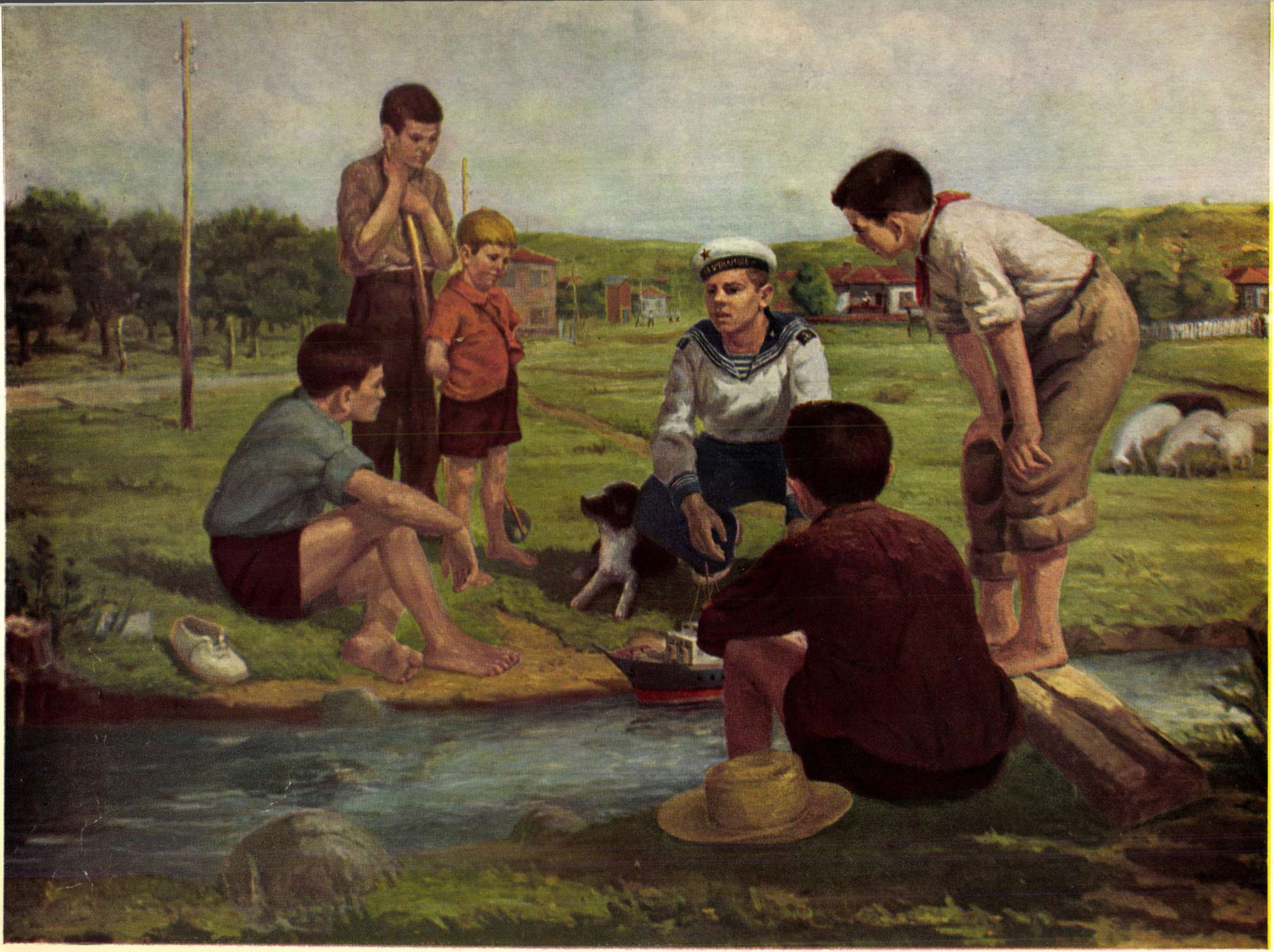

Ivanov VOINOV

Nahimoviști (elevi ai școalei de marină)

Louis Pasteur

de acad. prof. dr. C. IONESCU-Mihăeşti
directorul Institutului de Imunologie

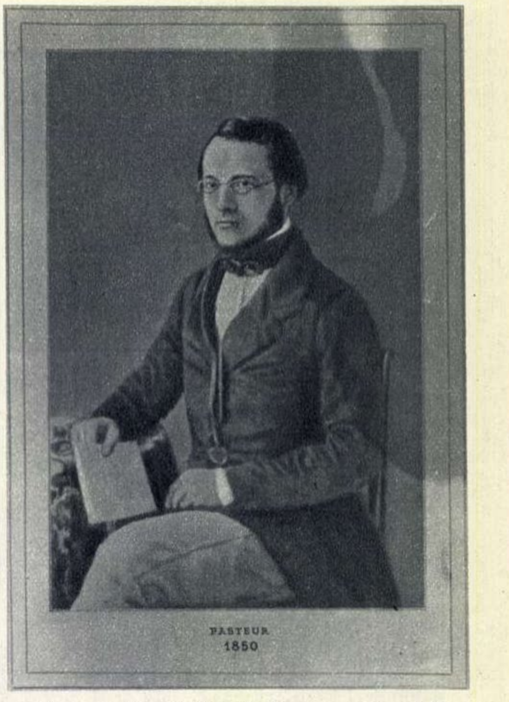

PASTEUR
1850

La 28 septembrie 1955, se împlinesc 60 de ani de la moartea lui Pasteur, unul dintre cei mai mari binefăcători ai omenirii, creatorul microbiologiei ştiinţifice, întemeietorul doctrinei originii microbiene a bolilor infecţioase şi primul — după cum scrie Mecinikov — din cei trei celebri fondatori ai medicinei moderne.

Louis Pasteur s-a născut în 1822 la Dôle, mic orăşel în departamentul Jura, în Franţa, dintr-o familie modestă în care, din tată în fiu, bărbaţii se ocupau cu industria tăbăcăriei. Clasele primare şi o parte din cele liceale le-a urmat la Arbois. Bacalaureatul în litere, la Colegiul din Besançon (1840), unde rămîne după aceea ca pedagog şi supraveghetor de studii şi se prepară, în acelaşi timp, pentru bacalaureatul în ştiinţe şi concursul de admitere la Şcoala Normală.

În 1843, se prezintă la acest concurs şi reuşeşte al patrulea. O dată intrat în această celebră instituţie, Pasteur se simte din ce în ce mai mult atras către studiul fizicii şi chimiei; urmează cursurile marelui chimist J. B. Dumas şi cele de fizică ale lui Lucien Pouillet. În 1846, este numit preparator de chimie şi, după obţinerea diplomei de doctor în ştiinţe, este trimis, în calitate de profesor de fizică, la Colegiul din Dijon (1848). În 1849, este însărcinat cu suplinirea catedrei de chimie la facultatea de ştiinţe din Strasbourg, unde se căsătoreşte şi rămîne pînă în 1854, cînd este numit profesor şi decan al nou-createi facultăţi de ştiinţe din Lille, cu sarcina de a o organiza şi conduce. Faima dobîndită în lumea ştiinţifică prin cercetările sale, începute încă din 1846, asupra disimetriei moleculare, generaţiunii spontanee şi fermentaţiilor, determină autorităţile superioare să-l recheme în 1857 ca director de studii la Şcoala Normală din Paris.

...În activitatea ştiinţifică a lui Pasteur, cu toată diversitatea problemelor studiate, există în realitate o continuitate desăvîrşită şi o logică impresionantă în şirul descoperirilor înfăptuite.

Pasteur era chimist. A început cu studii de cristalografie, domeniu în care aduce importante descoperiri, prin care pune bazele unei noi ştiinţe, stereochimia[1].

În vara anului 1856, doi ani după instalarea sa la Lille, Pasteur începe celebrele sale cercetări asupra fermentaţiilor. Observaţiuni izolate, în cursul studiului altor probleme, îi dăduseră indicaţii preţioase asupra naturii acestor fenomene. Un industriaş din localitate, Bigo, tatăl unuia dintre elevii săi, întîmpina — împreună cu alţii, în acel an, — mari greutăţi şi pagube în fabricarea alcoolului din sfeclă, industrie foarte răspîndită şi de importanţă economică pentru acea regiune. El vine să ceară sfaturi tînărului decan. Perspectiva de a putea fi de folos şi de a fi în măsură, în acelaşi timp, să cerceteze în cele mai favorabile condiţii fenomenele de fermentaţie, îl hotărăşte să întrerupă temporar lucrările în curs şi să înceapă studiul fermentaţiilor.

Aceste cercetări reprezintă o dată istorică în evoluţia medicinei, căci, după cum spune Emile Roux, o dată cu aceasta, începe de fapt şi opera medicală a genialului experimentator.

Pornind de la studiul microscopic al sucului de sfeclă pus să fermenteze, Pasteur constată existenţa unor corpuscule globulare care se înmulţesc pe măsură ce fermentaţia progresează; el compară sucul filtrat în prealabil, cu cel nefiltrat, modul cum se comportă, şi constată schimbările de formă pe care aceste corpuscule, microorganisme vii, le suferă într-o fermentaţie alterată, spre deosebire de una normală etc.

Metoda experimentală folosită, de o simplicitate şi ingeniozitate impresionantă, aplicată apoi cu aceeaşi rigoare şi stăruinţă şi la alte fermentaţii, îl pune în măsură să formuleze principiile fundamentale la care a ajuns prin descoperirea fermenţilor — microorganisme vii — să pună bazele teoriei biologice a fermentaţiilor şi să arate totala asemănare între fermenţi şi virusuri, microbi provocatori de boli molipsitoare.

Extinderea şi aplicarea acestor principii în medicină au avut ca rezultat realizarea unor progrese nebănuite în chirurgie (Lord Lister) şi pentru cunoaşterea bolilor infecţioase.

Studiul fenomenelor de fermentaţie, descoperirea şi cunoaşterea fermenţilor impuneau folosirea unor medii de cultură cu alcătuire precis cunoscută, în care fermentul să se înmulţească şi să-şi dezvolte activitatea proprie. Mediul trebuia să fie pur, adică să nu mai conţină nici un alt germen viu, provenit din aer sau introdus dinafară. Era necesară deci sterilizarea prealabilă a mediilor, prin căldură sau alte mijloace (filtrare), înainte de a adăuga fermentul specific. O întreagă serie de metode de lucru au fost concepute, realizate şi folosite de Pasteur în acest scop. Aceste metode servesc şi astăzi şi constituie tehnici de bază în microbiologie şi pentru studiul bolilor infecţioase. Pregătit ca nimeni altul, Pasteur ar fi putut aborda de acum şi studiul acestor boli. Deseori, ne spun elevii şi colaboratorii săi, se gîndea la aceasta; faptul însă că nu era medic, îl împiedica să se avînte pe un teren rezervat patologiei. Totuşi, în 1865 cedează insistenţelor fostului lui profesor, marele chimist J. B. Dumas, ministrul Instrucţiei în acea epocă, îşi întrerupe cercetările asupra fermentaţiilor şi intră direct în studiul bolilor infecţioase, prin cercetări ce i-au fost impuse asupra unei boli a viermilor de mătase, Pebrina, care cauza pagube crescătorilor din sudul Franţei.

Cîţiva ani, Pasteur continuă cu stăruinţă aceste cercetări. Lucrarea monumentală, publicată în 1870, în care sînt expuse metodele şi rezultatele obţinute, constituie un model de studiu al unei boli infecţioase.

De acum înainte, opera lui Pasteur se confundă cu însăşi evoluţia microbiologiei şi a întregii medicine. Doctrinele pasteuriene pătrund în cercuri din ce în ce mai largi. Chirurgia, prin Lister şi elevii săi, este renovată. Succesele lui şi ale elevilor săi impresionează şi pe mulţi sceptici.

În 1876, Pasteur începe studiul „bacteridiei cărbunoase", semnalate de Davaine. Cultivă şi izolează microbul din sîngele oilor bolnave şi, prin inocularea unei mici cantităţi de germeni dintr-o cultură pură, reproduce boala şi descrie septicemia cărbunoasă experimentală; el aduce dovada rolului etiologic al acestui microb[2] şi stabileşte în acelaşi timp metodele de profilaxie şi metoda de vaccinare cu microbii vii, cu virulenţă atenuată.

Curînd după aceste cercetări, Pasteur izolează din sîngele păsărilor bolnave microbul care cauzează aşa-numita holeră a găinilor. El constată atenuarea virulenţei pe măsură ce culturile obţinute se învechesc, precum şi rezistenţa faţă de o nouă infectare, a animalelor însănătoşite.

Din ce în ce, Pasteur este mai mult atras către studiul infecţiilor la om. Descoperă agentul osteomyelitei (stafilococul), pe care-l identifică cu microbii observaţi în furuncule şi abcesele calde. Descoperă de asemenea streptococul, îl izolează în culturi pure şi nu ezită să declare că acest organism microscopic este cauza cea mai frecventă a infecţiilor puerperale. În cursul unei discuţii, la Academia de Medicină, unul din colegii săi sceptici expunea părerile sale asupra cauzelor epidemiilor din maternităţi. Pasteur îl întrerupse, arătîndu-i că adevărata cauză este medicul şi personalul său, care transportă microbul de la parturienta[3] bolnavă la o alta sănătoasă. Şi cum oratorul întrerupt îşi manifesta credinţa că acest microb nu va fi niciodată descoperit, Pasteur se ridică de la locul său şi desenă cu creta, pe tabla neagră, germenul pe care-l descoperise: streptococul.

În 1880, Pasteur începe cercetările sale asupra turbării. Această infecţie, transmisibilă la animale, era deci accesibilă experimentării. Toate încercările de cultivare a virusului rămîneau însă fără rezultat. Cele mai stăruitoare observaţii microscopice nu-i puteau arăta acest microb. A trebuit deci să lucreze cu un virus necultivabil şi invizibil. După ce stabileşte metoda cea mai sigură pentru transmiterea experimentală a infecţiei (inocularea de ţesut nervos de la un animal turbat, în creierul unui alt animal normal — iepure sau cîine, de exemplu), constată că, prin treceri succesive, virulenţa pentru iepure creşte şi se obţine astfel un virus fix. Acest virus fix reprezintă în realitate o cultură a virusului turbării în sistemul nervos central al iepurelui. Pasteur supune acest virus fix metodelor de atenuare treptată şi determină apoi condiţiile de vaccinare împotriva turbării. Rezultatele obţinute la animale sînt aplicate cu succese strălucite, oamenilor muşcaţi de lupi sau cîini turbaţi.

La 14 noiembrie 1888, se inaugurează, în fine, Institutul Pasteur, creat printr-o subscripţie publică la care participaseră atît poporul francez, cît şi popoarele din cîteva ţări străine, recunoscătoare. În faţa preşedintelui republicii şi a reprezentanţilor Academiei şi instituţiilor tutelare, după discursurile oficiale, Pasteur, într-o emoţionantă cuvîntare, (citită de fiul său), un fel de testament, adresîndu-se elevilor şi tinerilor săi colaboratori şi urmaşi, spunea: „Să aveţi cultul spiritului critic. Singur nu este un izvor de idei, nici un stimulent de lucruri mari. Fără el, însă, totul este caduc. Are întotdeauna ultimul cuvînt. Ceea ce vă cer, şi ce veţi cere şi voi discipolilor pe care-i veţi forma, este lucrul cel mai greu pentru un cercetător: să crezi că ai găsit un fapt ştiinţific important, să treci prin frigurile dorinţei de a-l comunica şi altora, să te stăpîneşti totuşi, zile, săptămîni, uneori ani chiar, pentru a te combate pe tine însuţi, să te sileşti să ruinezi singur propriile tale experienţe şi să nu proclami descoperirea decît după ce ai epuizat toate ipotezele contrarii; este o sarcină cu adevărat grea. Dar cînd, după atîtea silinţe, ai ajuns în fine la certitudine, încerci una din cele mai mari bucurii pe care mintea omului o poate simţi şi gîndul că vei contribui şi tu la gloria ţării tale face ca această bucurie să fie şi mai profundă".

Întreaga microbiologie ştiinţifică, imunologie, pînă la recentele descoperiri chiar, privitoare la substanţele antibiotice, sînt rezultate şi dominate de principiile stabilite de această înaltă personalitate ştiinţifică, marele binefăcător al omenirii, Louis Pasteur.

---

[1] Stereochimia este acea ramură a chimiei care se ocupă cu relaţiile în spaţiu, dintre atomi.

[2] Dovedeşte că acest microb provoacă maladia respectivă (n. r).

[3] Lehuză (n. r)

Seara la MOSCOVA

Umbrele înserării se aștern pe nesimțite deasupra orașului. Lumina zilei mai stăruie încă, dar curînd se vor aprinde luminile Moscovei. Străzile și piețele marelui oraș devin din ce în ce mai animate. Ziua de muncă e pe sfîrșite, moscoviții se întorc acasă.

Pe strada Gorki, mă întîlnesc cu un prieten pe care nu l-am recunoscut imediat.

— Nici nu-i de mirare — zîmbi el. Sînt zece ani de cînd nu ne-am mai văzut... Ții minte Elba, Torgau?

Cum să nu țin minte! Căpitanul Piotr Malîșev, bravul cercetaș... Cu el și cu alți doi ostași ajunsesem cîndva la Torgau, unde tocmai avusese loc neuitata întîlnire de pe Elba dintre soldații sovietici și americani.

— Vin de la odihnă — spuse Malîșev. Zăbovesc la Moscova doar două zile, iar apoi mă întorc acasă, la Barnaul.

În seara aceea, l-am însoțit pe străzile Moscovei pe fostul meu tovarăș de arme. Ne-am plimbat cu taxiul, am coborît în somptuoasele palate subterane ale metroului, ne-am odihnit puțin pe băncile parcurilor, am hoinărit apoi iar, ore în șir, pe străzile pline de forfotă ale capitalei. Prietenul meu ținea cu orice preț să vadă în acea plăcută plimbare nocturnă tot ce nu văzuse în cei cinci ani de cînd nu mai fusese la Moscova. Era greu, dar nu imposibil...

La orele 19,30, în cele 30 de teatre din Moscova, s-a ridicat cortina, iar după o jumătate de oră, dirijorii și-au ridicat baghetele în sălile de concerte. Mai în fiecare seară, numeroase ansambluri de artiști de la diferite teatre dau spectacole în cluburi și în palatele de cultură. Tot acolo, se produc și artiștii Filarmonicii și cei ai Teatrului de estradă.

Prietenului meu îi părea rău, firește, că n-a putut asista în seara aceea la nici un spectacol. Așa li se întîmplă, de obicei, acelora care se află doar în trecere prin Moscova. Cu tot numărul mare de teatre, nu e lesne să obții bilete pentru spectacolele din acea zi. Capitala este vizitată de foarte multă lume. Prin cele nouă gări ale marelui oraș, sosesc zilnic nu mai puțin de 150.000 de oaspeți. Și este de la sine înțeles că fiecare dintre aceștia ar dori să admire măiestria artiștilor renumiți sau să asiste la un concert dat de mari virtuoși ai muzicii.

Din fericire, însă, plimbarea la întîmplare prin Moscova i-a dat prilej prietenului meu să vadă multe și interesante lucruri. Pentru că aveam o întîlnire cu prietenii mei chinezi, i-am propus să mă însoțească pînă la Palatul de Cultură al Uzinei de automobile „Stalin". Cînd am ajuns în preajma sălii mari de concerte, aflarăm că tocmai atunci se găsea pe scenă pianistul Naum Starkman, unul dintre participanții la cel de al cincilea concurs internațional „Chopin" care s-a ținut la Varșovia. „Toate biletele sînt vîndute" se putea citi și aci, pe tăblițele prinse deasupra ghișeelor. Ne îndreptarăm spre sala în care muncitorii uzinei organizaseră sărbătorirea muncitorilor și specialiștilor chinezi ce-și terminaseră practica la Moscova și se pregăteau să se întoarcă în patrie. Uzina de automobile din Cianciun este abia în curs de construcție, însă mulți dintre viitorii constructori de automobile ai Chinei au și învățat aci, la specialiștii moscoviți, tainele industriei de automobile. Seara de adio s-a terminat printr-un interesant concert improvizat. S-au produs, pe rînd, moscoviții și tovarășii lor chinezi. Tinerii ingineri Men Și-cun și Huan Și-fu au executat un minunat cîntec despre muntele Elan, pe unde a trecut marea armată chineză eliberatoare.

— Iată că am fost și la concert — spuse Piotr Malîșev, cînd am părăsit palatul. Cîte concerte asemănătoare au loc în seara asta la Moscova!

Concertele și spectacolele date de artiști-amatori atrag în fiecare seară sute de mii de cetățeni în cluburi, în școli, în instituții, la centre de agitație etc.

Prietenul meu și-a exprimat dorința de a face o raită pe Colinele Lenin, care au fost totdeauna, dar mai ales de cînd s-a înălțat aci mărețul complex de

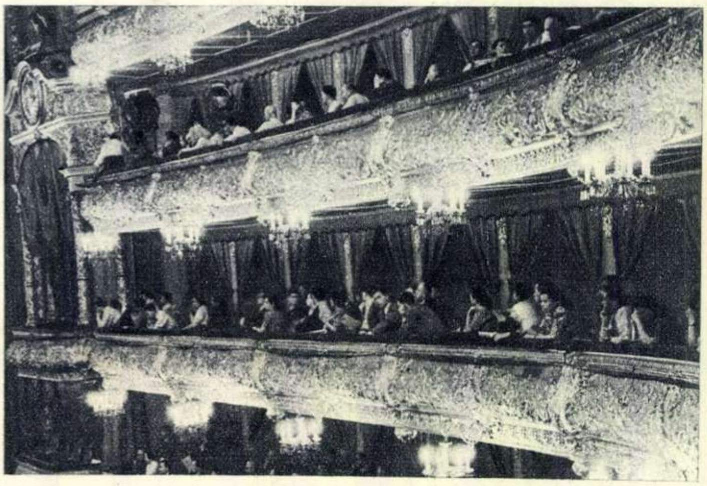

Lojile sînt pline și în această seară. Peste cîteva clipe, va începe încă unul din minunatele spectacole ale Teatrului Mare din Moscova.

La Teatrul dramatic „V. Maiakovski", E. Samoilov, artist al poporului al R.S.F.S.R., interpretează rolul lui „Hamlet".

In saloanele Casei Profesorului, din Moscova.

Noaptea, ca și ziua, telefonistele moscovite se află la datorie.

clădiri al Universității de Stat, locul de odihnă preferat al moscoviților.

Admirînd de pe Colinele Lenin feerica priveliște a Moscovei, gîndul ne-a purtat cu 10 ani în urmă, la anii de război. Orașe scufundate în beznă, ruinele Varșoviei, văzute de noi amîndoi în primăvara lui 1945. Chipul lui Malîșev își recăpătă veselia de mai înainte, atunci cînd el își îndreptă privirea spre Palatul Universității, spunîndu-mi: „Un asemenea palat împodobește azi și Varșovia“.

...În seara aceea, n-am izbutit să vizităm tot ce ne propusesem. Moscova e imensă. Am străbătut bulevardele ei largi, drepte, elegante, puternic luminate. Pe vremuri, se spunea: „lumină ca în centru, întuneric ca la periferie“. Astăzi, ți-e cu neputință să deosebești unde sînt luminile mai vii și mai puternice — pe străzile centrale ale capitalei, sau la „periferie“, pe unde trec marile șosele spre Mojaisk, Leningrad, Iaroslavl și alte orașe.

Ne aflăm în fața vitrinelor de cristal ale unei clădiri mari, construite de curînd pe șoseaua Mojaisk. Privirile noastre se opresc asupra unei uriașe săli de lectură, cu numeroase măsuțe luminate de lămpi de birou. Este una dintre cele 2.500 biblioteci raionale ale Moscovei, care sînt foarte frecventate. Cele mai multe dintre ele sînt deschise pînă noaptea tîrziu. Sălile Bibliotecii de Stat „V. I. Lenin“ sînt și ele viu luminate. Aici, la dispoziția cititorilor, se găsesc cărți tipărite în 90 de limbi ale popoarelor U.R.S.S. și în 70 de limbi străine.

Recent, directorul unei librării mi-a vorbit despre faptul că mulți cumpărători cer ca vînzarea cărților să se facă și seara. Se pare că diferitele chioșcuri și standuri de cărți existente la teatre, cinematografe și cluburi, și numeroasele bazare ale cărții deschise pînă seara tîrziu nu sînt în măsură să satisfacă cerințele moscoviților.

Moscova se odihnește, dar și la această oră tîrzie unele colective își continuă munca. Iată, bunăoară, la etajul IV al unei mari clădiri s-a aprins o puternică lumină albăstruie. Acolo se află o zincografie. La Moscova, există peste două sute de edituri, iar sute de tipografii lucrează în schimburi, ziua și noaptea, ca și majoritatea fabricilor și uzinelor.

Toată noaptea sînt aprinse luminile la uzina metalurgică „ Serp i Molot“, la uriașa uzină de automobile „Stalin“, la fabricile de textile și de confecții, la fabricile de pîine și în numeroase combinate alimentare care pregătesc „dejunul“ a milioane de oameni. Luminile nu se sting nici în gări, nici pe aerodromuri...

Miezul nopții ne surprinde în Piața Roșie. Sunetul grav al clopotelor turnului Spasski vestește începutul unei zile noi. După șase ore, oamenii marelui oraș se vor avînta într-o nouă zi de muncă pașnică și creatoare.

Semion GARIN

Sălile de lectură ale Bibliotecii de Stat „V. I. Lenin“ din Moscova, luminate pînă seara tîrziu, sînt totdeauna pline de lume.

Este miezul nopții. Clipele de despărțire nu sînt chiar ușoare!

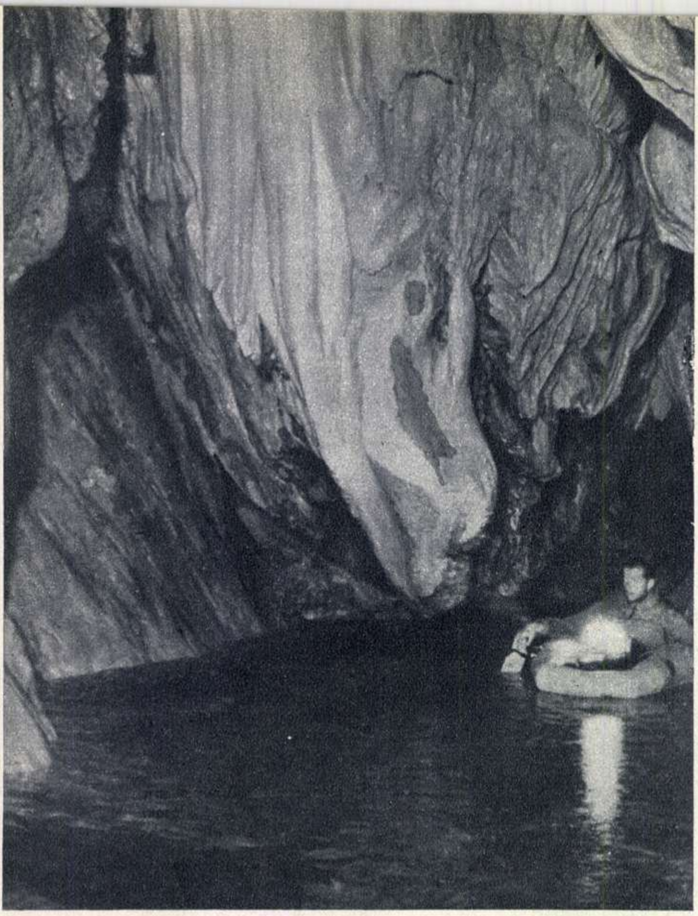

Inaintea și în urma noastră, erau doar ape și bezne... Coborînd numai pe o funie, în încercata noastră barcă, umflată cu aer, am traversat încet lacul, de-a lungul uriașelor stalactite...

PEȘTERA

reportaj și fotografii **de dr. Dan COMAN**

Sub auspiciile Institutului de Speologie din Cluj și ale Comitetului Geologic, s-au întreprins în țara noastră o serie de mari explorări subterane pentru cercetarea științifică și, punerea în valoare a marilor peșteri. Articolul de față prezintă o asemenea explorare, la care au participat un grup de cercetători de la institutele mai sus-pomenite.

De două luni, făceam cercetări geologice și explorări subterane prin părțile Padiș Ponorului. Într-o dimineață, am părăsit cantonamentul nostru de la Padiș, îndreptîndu-ne spre cel mai pierdut cătun moțesc al Munților Apuseni, numit Casa de Piatră, ca să explorăm peștera Coiba Mare, care nu fusese nicicînd umblată de om. Zorile de-abia mijeau la marginea bolții de azur, cînd bocancii noștri țintuiți au început să deseneze potecă proaspătă peste cîmpia înrourată a marelui platou al Padișului, ridicat la 1250 m înălțime. De jur împrejur, se conturau, negre, în lumina încă nesigură, culmile împădurite ale Măgurii Vinete, stînca țuguiată a Bisericii Moțului și, încă învăluită în ceață, creasta îndepărtată a Bihariei.

Trăgeam în piept aerul pur și povara din spate ni se părea nespus de ușoară. Soarele scăpase, rotund, deasupra vîrfurilor de brazi, trimițîndu-și lumina în juru-ne și colorînd boabele de cleștar ale apei de rouă, aninate de firul ierbii crude. Din potirul unui lac de dolină, se ridica ușor o trîmbă de ceață, răsucită în iluzorii arabescuri de o boare ușoară de vînt. De pe șesul înalt al Gîrzii, am coborît în vîlceaua izvorului Apa din Piatră, sorbind, din căușul de stîncă rece, apa înviorătoare. Am trecut șeaua muntelui Bătrîna, culegînd boaba neagră și pișcătoare a ienuperilor risipiți printre țancuri. Platoul Călineasa ne îmbia în vale; spre miazăzi, izvoarele limpezi ale Someșului Rece, iar spre soare-apune, valea întunecată a Vulturului și a Gîrzii, în adîncul căreia, printre cleanțuri și molizi, se ascundea ținta drumului nostru: cătunul Casa de Piatră. Am început coborîșul printre fînețe înalte și, spre seară, bătăi de coasă ne-au semnalat apropiere de lăcaș omenesc. Am fost primiți cu bunăvoință de moții micului cătun. Noaptea petrecută în patul moale al fînului proaspăt cosit ne-a întremat pentru explorarea ce urma s-o începem în zori.

Încălțați cu înaltele noastre cizme de cauciuc, purtînd pe umeri scări de funie, corzi, pitoane și alte ustensile, am purces la drum spre peștera Coiba Mare, ce se găsea numai la 20 de minute de mers. Duceam cu noi și încercata noastră barcă de cauciuc, pliată în tocul ei de pînză.

În curînd, am văzut în față-ne un înalt perete de stîncă în care se căsca un imens portal larg de 25 m și înalt de 15. Am intrat de-a dreptul într-un uriaș vestibul cu pereții întunecați, înaintînd în adîncul din ce în ce mai des al peșterii de aproape 100 m lungime. Ajunși la capăt, am fost siliți să ne aprindem lămpile cu carbid, căutînd locul pe unde să continuăm înaintarea. Am constatat că planșeul sălii mari pătrunde sub o crăpătură îngustă și lungă, înaltă de cîțiva centimetri, prin care se scurgea și pîrăul ce ne însoțise de la intrare. Singura posibilitate de intrare era să ne strecurăm pe brînci, prin borta îngustă. Rînd pe rînd, ne-am culcat cu fața în jos, în apă, tîrîndu-ne în coate spre necunoscut și neumblat. Acest traseu dificil nu avea, din fericire, decît 10 m lungime și, la sfîrșitul lui, ne-am putut ridica în picioare într-o mică încăpere. Eram primii care pătrundeam acolo. Ne-am dat seama că pîrăul străbate încăperea ca să dispară sub tavanul de piatră ce cobora din nou, lăsînd trecerii o strîmtoare îngustă. Și de astă dată, ne-am strecurat șerpuind cu pieptul în apă și cu spatele strîns lipit de tavanul trecătoarei. Traseul a fost scurt și, ridicîndu-ne, ne-am aflat într-o încăpere boltită, de pe al cărui tavan scund, am putut culege cîteva ace de brad. Ne-am privit în tăcere și cu înțeles. Am priceput pe dată că, dacă afară s-ar fi iscat o furtună și apele pîrăului ar fi crescut doar cu înălțimea de o palmă, cele două strîmtori prin care răzbisem s-ar fi închis și ne-ar fi prins ca într-o capcană, căci apele s-ar fi ridicat pînă la tavan. Căci doar aceasta era proveniența frunzelor de brad... Cei zece ani de experiență în explorări subterane ne-au făcut să declarăm situația ca extrem de interesantă, îndemnîndu-ne să ne continuăm întreprinderea. Încă o dată am trecut pe brînci pe sub o strîmtoare, de astă dată ceva mai înaltă, urmînd pîrăul care sălta zglobiu printre pietre. Drumul ne purta acum printr-un culoar de 3-4 m lărgime, cu pereți strălucitor de albi, unduiți în valuri ca de lapte închegat sau sculptați parcă în mărețe forme de piatră, mute mărturii ale miilor de ani ce le-au născut în liniștea adîncurilor.

Dintr-o bortă a înaltului tavan, țîșnea o cascadă cristalină, ce-și unea apele cu cele ale pîrăului prin a cărui albie călcam, pătrunzînd tot mai adînc în inima muntelui. După 200 de metri de la prima strîmtoare, un zgomot puternic și surd ne-a izbit auzul. Ne era familiar și am recunoscut în el vuietul înfricoșător al unui curs puternic de apă subterană. Cu grabă mare am continuat înaintarea și, după o cotitură, am pătruns într-o sală largă, boltită în înălțimi de cupolă bizantină, în care lumina lămpilor noastre nu putea străbate toată bezna. Încăperea toată vuia de un zgomot năprasnic, încît trebuia să strigăm spre a fi înțeleși. Am pornit după freamăt și, după cîțiva pași, ne aflam pe malul unei ape repezi. Ea venea dintr-un portal întunecat, străbătea sala, unde prindea apele pîrăului pe care veniserăm, și se rostogolea mai departe, printr-o altă galerie.

De unde veneau și încotro curgeau cernitele ape? Aceasta era întrebarea la care trebuia să răspundem. Am cercetat marea încăpere, pe pe care am denumit-o „sala confluențelor" și, negăsind alte galerii, am intrat în albia rîului, pornind în direcția cursului apei. Simțeam, prin cauciucul cizmei înalte, atingerea apei reci, ce se ridica mai sus de genunchi. Călcam încet și atent, pipăind cu piciorul albia presărată cu bolovani alunecoși, pe care-i vedeam prin transparența apei. Lumina lămpilor noastre licărea tot mai departe pe oglinda încrețită a apei ce curgea, acum domoală, cuprinsă pe de-a întregul între pereții de stîncă neagră și umedă. Tavanul galeriei era destul de scund, încît părea că traversăm un tunel inundat al unei misterioase fortărețe legendare. Culoarul cotea în unghiuri largi. Înaintea și în urma noastră, erau numai ape și bezne. Vuietul din sala confluențelor nu se mai auzea și apele, prin care bîjbîiam cu lămpile ridicate, curgeau mute ca o amenințare. De la un timp, albia a început să se ridice într-o parte a galeriei și ne-am continuat drumul pe o plajă de pietriș și bolovani. Dar, de departe, ecouri lungi aduceau spre noi vuietul înfundat al unei cascade, la care am ajuns în curînd. Un bloc imens de stîncă bara galeria. Apele toate s-au strîmtorat pe o parte a acestui bloc, țîșnind cu o putere irezistibilă printr-o strîmtoare îngustă, ca să cadă cu zgomot într-o adîncime pe care nu o puteam vedea. Ne-am dat seama că aici ne așteaptă o problemă mai dificilă. Nu puteam pătrunde prin cascada puternică, căci ne-ar fi zvîrlit cu ușurință în adîncimea necunoscută. Trebuia, în primul rînd, să cunoaștem ce este dincolo de blocul de stîncă. Unul dintre noi s-a cățărat pe baraj, dar piatra era umedă și alunecoasă, astfel că a trebuit să se lege în coardă de un piton de fier bătut în peretele galeriei, ca, apoi, făcînd cîțiva pași, să privească în jos. Rîul făcea aici o cascadă, albia lui continuîndu-se la cîțiva metri diferență de nivel cu un mare lac, în care se precipitau apele cascadei. Singura posibilitate ar fi fost ca, de pe blocul de stîncă, să dăm drumul unei scări, în lac, și de pe scară să ne așezăm direct în barca pusă pe apă. Cascada era însă aproape, vîrtejurile repezi, scara și barca ușoară foarte mobile, încît operația ar fi fost dificilă. Pînă la utilizarea acestei soluții, am căutat o alta, fără să bănuim că, în curînd, vom trăi una dintre cele mai emoționante clipe din explorările noastre subterane.

Era evident pentru noi faptul că apele rîului s-au scurs în lac pe ambele părți ale blocului de stîncă ce bara galeria. Acum, cascada țîșnea numai pe o parte a stîncii — una din scurgeri fiind astupată de bolovani și pietriș. Am hotărît să desfundăm această scur-

DE LA CASA DE PIATRĂ

gere și să rupem în două cascada. ca să-i sleim puterea, pentru a putea debarca astfel cu mai multă ușurință în lac. Ne-am agățat lămpile de fisurile pereților și, suflecîndu-ne mînecile, am început ridicarea bolovanilor ca să deschidem loc apelor. Formam cu toții un șir de oameni și ne transmiteam, din mînă în mînă, bolovanii scoși de sub marele bloc. Într-un tîrziu, ne-am aflat într-o mică groapă și socoteam că nu mai avem mult, pînă cînd, scoțînd ultimul bolovan, să vedem suprafața lacului. Ar fi urmat apoi să dirijăm albia rîului spre deschiderea făcută și cascada ar fi fost separată în două. Dar lucrurile s-au petrecut alt fel...

La un moment dat, toți am simțit cum ne fuge pămîntul de sub picioare și apele învolburate năvălesc spre noi. Cu salturi disperate, am apucat să ajungem la pereții laterali ai galeriei, agățîndu-ne cum am putut de asperitățile stîncii. Tovarășul nostru, care se afla în fundul gropii săpate de noi, se scufunda însă vertiginos, o dată cu bolovanii și pietrișul mînat de puterea apelor. În ultima clipă, a apucat să se prindă de coarda ce atîrna în pitonul bătut în perete, rămînînd suspendat deasupra unui gol întunecat, în care dispăreau, cu vuiet surd, apele eliberate. Am trăit clipe dramatice, căci stăteam lipiți de pereți, în poziții grele, în care nu puteam rezista prea mult. Contrar prevederilor noastre, fugise în adînc o suprafață de teren mult mai mare decît ne-am fi așteptat. Nu îndrăzneam să coborîm în noua albie a rîului, căci nu știam dacă va rezista sau nu sub noi. Tovarășul nostru, atîrnat deasupra golului, a reușit, în sfîrșit, să-și facă cu capătul corzii cîteva legături alpine și să stea suspendat în siguranță... Ca să putem părăsi situația dificilă în care ne aflam, trebuia să așteptăm ca apele să consolideze terenul. Clipele se scurgeau nemăsurat de încet și apele se zbăteau, spumegînd sub noi, răscolind pietrișul pe care îl prăbușeau în lac. După o îndelungată așteptare, cînd simțeam cu toții că situația nu mai putea dura mult, a urmat o ultimă prăbușire a terenului și apele rîului, schimbîndu-și direcția, s-au îngrămădit din nou toate pe drumul primei cascade, lăsînd deschisă deasupra lacului o fereastră pe care nu mai curgea nici o picătură de apă. Nici nu se putea o situație mai bună pentru continuarea explorării. În sfîrșit, am putut părăsi pragurile înguste pe care ne salvaserăm, coborînd pe o plajă neinundată.

În cîteva secunde, barca noastră umflată cu aer, a fost slobozită pe lacul aici liniștit, căci cascada era de partea opusă. Coborînd, numai pe o funie, în lacul mai puțin adînc, sub fereastră, am traversat apa, vîslind pe lîngă cascada ce aproape ne scălda în torentul ei venit din înălțime. După lac, galeria continua și am înaintat, cînd prin albie, cînd pe maluri, admirînd gigantice sculpturi săpate în piatra dură sau stalactite uriașe atîrnate din bolți pînă la suprafața rîului. Curînd, ajunserăm la un nou lac. Dar lămpile noastre, deschise la maximum, nu-și putură proiecta lumina dincolo de el, încît nu puteam ști ce se găsea pe malurile lui opuse.

Am pornit retragerea spre sala confluențelor. Frigul și umezeala ne pătrundeau cu încetul, dar nu aveam răgaz să luăm în seamă acest lucru. Am început ridicarea hărții și cercetarea amănunțită a galeriei străbătute. Cu ajutorul busolei, al benzii de măsurat și al altimetrului, înregistram direcțiile, dimensiunile și diferențele de nivel, notînd cotele citite, și cu încetul. a început să se deseneze pe hîrtia milimetrică a carnetului geologic imaginea nicicînd cunoscută, a peșterii Coiba Mare de la Casa de Piatră. Această imagine, precum și datele exterioare privitoare la configurația regiunii, la structura și înclinarea stratelor, vor permite cercetătorilor, prin comparație cu datele altor explorări, să stabilească legile generale ale fenomenelor care permit fuga apelor spre adîncuri. Cunoașterea acestor legi este necesară omului în lupta lui cu natura; îi este neapărat necesară atunci cînd vrea să construiască baraje sau noi așezări în marile regiuni calcaroase, unde este silit să zăgăzuiască sau să prindă din nou în mîini firul apelor ce tind neostoit spre adîncuri.

Biologii grupului nostru cercetau cu de-amănuntul, la lumina lămpilor, sumbrii pereți umezi, căutînd să captureze, cu instrumentele lor speciale, micile viețuitoare care animă marile goluri subterane. Între altele ei au descoperit o veche „cunoștință“ a lor: pe Pholeuon, un umil reprezentant al marelui grup zoologic al gîndacilor. Strămoșul exemplarelor prinse s-a refugiat, de cine știe cînd, în negura ocrotitoare a grotelor, unde a orbit pe bunul motiv că ochii nu-i mai serveau la nimic în nepătrunsele bezne... Din apele străvezii, cercetătorii au mai pescuit, cu plasele lor fine de mătase, diferite animale acuatice, mai ales din neamul racilor. Erau atît de mici, că de-abia se zăreau, mișcînd ca niște puncte lucitoare în tuburile de sticlă în care au fost închise și etichetate cu grijă.

În liniștea laboratoarelor, sub lentilele miscroscopului, biologii urmau să descifreze, din forma și structura acestor mici animale, date încă necunoscute, necesare pentru lămurirea marilor probleme ale evoluției și rostuirii vieții pe pămînt. Pînă atunci, însă, ei tremurau de frig, blagoslovind, în termeni cu totul neștiințifici, lămpile ce le refuzau lumina, chibriturile umezite, apa ce trecuse peste carîmbii cizmelor, înalți pînă la brîu...

Apropiindu-ne de lacul cascadei, ne gîndeam cu toți, fără să ne-o spunem, la situația pe care o vom găsi. Oare apele nu și-au schimbat cumva cursul, prăbușindu-se din nou prin fereastra deschisă de noi? Ne-am dat seama, cu bucurie că nu se întîmplase așa ceva și, după o oră, eram din nou în sala confluențelor. Curînd, explorarea noastră a luat sfîrșit și am început retragerea spre lumină. Cele două strîmtori joase nu mai erau o dificultate, căci, uzi cum eram, ne-am culcat în apă, tîrîndu-ne afară, în marele vestibul, la capătul căruia se zărea un petec de cer albastru. În grabă, am ieșit de sub bolțile reci și umede, căutînd raza caldă a soarelui de dimineață ce argintea înrouratele pajiști. Trecuseră peste noi o zi și o noapte întreagă!

In grabă, am ieșit de sub bolțile reci și umede, căutînd raza caldă a soarelui de dimineață. Trecuseră peste noi o zi și o noapte întreagă !

„... Cetățenilor Republicii Populare Romîne li se garantează prin lege: a/ libertatea cuvîntului; b/ libertatea presei; c/ libertatea întrunirilor și a mitingurilor; d/ libertatea cortegiilor și a demonstrațiilor de stradă.

Aceste drepturi sînt asigurate punîndu-se la dispoziția maselor muncitoare și organizațiilor lor tipografiile, depozitele de hîrtie, clădirile publice, străzile, mijloacele de comunicații și alte condiții materiale necesare exercitării acestor drepturi."

(Din articolul 85 al Constituției R.P.R.).

„ATENȚIE, ACI STAȚIA DE RADIOAMPLIFICARE!"...

In fiecare zi, cele 750 difuzoare instalate pînă în prezent în casele oamenilor muncii din Cîmpia Turzii transmit programele posturilor noastre centrale, cît și ale stației locale de radioamplificare: buletinele de știri din localitate și programe culturale executate de echipele artistice de la clubul muncitoresc, Școala profesională metalurgică și liceul mixt din Cîmpia Turzii. Fotografia reprezintă un aspect din studioul stației de radioamplificare.

I. MICLEA, corespondent-Cluj

„PERIPEȚIILE BRAVULUI SOLDAT ȘVEIC"

— fragmente —
de Iaroslav **HAȘEK**

Ilustrații de Iosef LADA
artist al poporului din R. Cehoslovacă

Pînă la apariția romanului „*Peripețiile bravului soldat Șveic*" — în timpul primului război mondial — Iaroslav Hașek, autorul acestei monumentale opere satirice, era aproape necunoscut. Faptul se datora criticii burgheze care, cunoscînd vederile progresiste ale autorului, a făcut totul pentru a-l defăima și reduce la tăcere. Mai apoi, însă, Șveic a devenit un simbol. Pățaniile lui au contribuit într-o mai mare măsură la demascarea putredei monarhii austro-ungare decît nenumăratele tratate și cărți de istorie. Fiindcă opera lui Iaroslav Hașek este o cronică vie, cu valoare de document. Simbol al omului simplu, care sub masca rîsului lovește acolo unde trebuie, Șveic trăiește și va trăi veșnic nu numai în viața poporului cehoslovac. El trăiește și va trăi în viața tuturor popoarelor care au avut ori au de suferit asuprirea.

Publicăm mai jos fragmente din primul volum al romanului lui Hașek, ce urmează să apară curînd în Editura de Stat pentru Literatură și Artă.

Locotenentul Lukaș era tipul de ofițer activ, al putredei monarhii austriace. Școala de cadeți făcuse din el o ființă cu două fețe, un fel de amfibie. În societate vorbea nemțește, scria nemțește, dar citea cărți cehe, iar pe vremea cînd funcționa ca profesor la școala de teteriști, le spunea elevilor cehi, cu exclusivitate confidențial: „Să fim cehi, dar asta nu trebuie s-o știe nimeni. Și eu sînt ceh".

Privea „cehismul" ca un fel de organizație secretă, de care era mai bine să te ferești.

Altfel, era om cumsecade, nu se temea de superiori, la manevre avea grijă de compania lui, așa cum se cuvine și este drept să fie. Știa întotdeauna să-i rostuiască o cartiruire bună, prin șuri, și adeseori își cinstea ostașii din modesta lui soldă cu cîte un butoi de bere.

Îi plăcea să-i audă pe soldați cîntînd în marș. Trebuiau să cînte și cînd se duceau și cînd se întorceau de la exerciții. Și, mergînd alături de ostași, cînta cu ei:

„Cînd se apropie miezul nopții,
ovăzul din saci îl iau hoții,
tumtarara bum!"

Era foarte iubit de soldați, căci era foarte drept și nu teroriza pe nimeni.

Gradații tremurau în fața lui, și într-o lună de zile făcea din cea mai mare brută de sergent-major un adevărat mielușel.

Știa, ce-i drept, să zbiere, dar de înjurat nu înjura niciodată. Folosea cuvinte și fraze alese:
— „Uite ce este, măi băiete, zicea el, mie nu-mi face plăcere să te pedepsesc; dar n-am încotro, căci în disciplină rezidă valoarea și vitejia armatei și fără disciplină armata este ca trestia ce se leagănă în bătaia vîntului. Dacă dumneata nu-ți ții uniforma în regulă și nasturii sînt rău cusuți sau lipsesc, e o dovadă că uiți de îndatoririle pe care le ai față de oștire. Poate să ți se pară de neînțeles că pentru un lucru de nimic, căruia ca civil nu i-ai da nici o importanță, cum ar fi, de pildă, un nasture de la bluză găsit lipsă la inspecție, să te trezești la arest. Dar vezi că în armată o asemenea neglijență a exteriorului trebuie să fie pedepsită exemplar. Și de ce oare? Nu pentru faptul că dumitale îți lipsește un nasture ești pedepsit, ci ca să te deprinzi cu ordinea. Azi nu-ți coși nasturele și începi să te lași pe tînjeală; mîine are să-ți pară greu să-ți demontezi arma și s-o cureți; poimîine o să-ți uiți baioneta în cine știe ce cîrciumă și, pînă la urmă, ai să adormi în post, pentru că ai început, o dată cu nenorocitul acesta de nasture, să duci o viață dezordonată. Asta-i, băiete!... Și dacă te pedepsesc acum, e ca să te feresc de o pedeapsă și mai grea, pentru eventualele abateri pe care le-ai putea săvîrși, uitînd încetul cu încetul de îndatoririle dumitale. Îți dau cinci zile de arest și aș dori, ca atunci cînd vei primi pîine și apă, să te gîndești că pedeapsa nu e răzbunare, ci un mijloc de educație, urmărind îndreptarea ostașului pedepsit".

. . . .

Cu toate că față de soldați era drept și nu-i chinuia, caracterul său avea totuși o latură ciudată: își ura ordonanțele, căci se brodise totdeauna să i se trimeată țucălarii cei mai neghiobi și mai nesuferiți din tot regimentul.

Îi lovea peste gură, îi pălmuia, se străduia să le facă educația prin vorbă și faptă, uitînd că-s soldați. Ani de zile la rînd s-a luptat cu ei zadarnic. Îi schimba mereu ca pînă la urmă să constate oftînd: „Iar m-am ales cu o vită încălțată"! Își considera ordonanțele ca pe niște animale din cea mai inferioară specie.

Îi plăceau foarte mult animalele. Avea un canar de Harz, o pisică de Angora și un grifon.

Pe canar ordonanțele îl chinuiau cu foamea; una din ordonanțe i-a scos un ochi pisicii de Angora, grifonul era lovit ori de cîte ori le ieșea în cale și, în sfîrșit, unul din predecesorii lui Șveic l-a înșfăcat și l-a dus la hingherul de la Pankratz ca să-l ucidă, fără să-i pară rău de cele zece coroane plătite din buzunarul lui. Raportă apoi locotenentului foarte simplu că fugise în vreme ce-l plimba. A doua zi ordonanța mărșăluia cu compania pe cîmpul de instrucție. Nici una din ordonanțele pe care le-a schimbat, nu s-a purtat mai prost cu aceste dobitoace, de cum se purta locotenentul Lukaș însuși cu ordonanțele, cînd acestea îi făceau vreo boroboață.

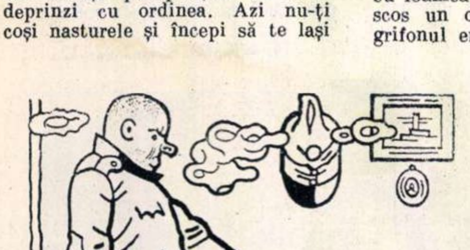

Cînd Șveic veni să-i raporteze lui Lukaș că intră în serviciul lui, acesta îl duse în odaie și îi zise: „Pe dumneata mi te-a recomandat preotul Katz și nădăjduiesc că n-ai să-l faci de rușine. Am avut pînă acum o duzină de ordonanțe, dar nici una din ele n-a făcut purici la mine. Îți atrag atenția că sînt foarte sever și pedepsesc aspru orice josnicie și orice minciună. Doresc să-mi spui întotdeauna adevărul și să execuți fără să crîcnești toate ordinele mele. Dacă ordon: „Sari în foc!", trebuie să sari în foc, chiar dacă nu-ți convine. Unde te tot uiți"?

Șveic se uita cu interes într-o parte, pe peretele unde atîrna colivia canarului, dar îndreptîndu-și ochii blajini spre locotenent, răspunse cu glas blînd:

— Cu respect vă raportez, domnule locotenent, că aveți acolo un canar de Harz.

Și curmînd astfel șirul vorbirii locotenentului, Șveic sta pe loc, smirnă, și fără să clipească, privea țintă în ochii superiorului său.

Locotenentul ar fi vrut să-l mustre, dar remarcînd expresia nevinovată a feței lui Șveic, spuse doar atît:

— Domnul feld-kurat mi te-a recomandat drept un mare tîmpit și mi se pare că nu s-a înșelat.

— Cu respect vă raportez, domnule locotenent, că, într-adevăr, domnul feld-kurat nu s-a înșelat de fel. Cînd eram militar activ am fost reformat pentru tîmpenie, și încă vădită. Din pricina asta am fost dați afară din regiment doi: eu și încă unul, un domn căpitan din Kaunitz. Acela, domnule locotenent, să-mi fie cu iertare, cînd mergea pe stradă, se scobea în același timp cu un deget de la mîna stîngă în nara stîngă, și cu cealaltă mînă în nara dreaptă și cînd mergea cu noi la instrucție, ne înșira întotdeauna ca pentru defilare și zicea: „Soldați, î, țineți minte, î, că azi e miercuri, î, fiindcă mîine va fi joi, î"...

Locotenentul strînse din umeri, ca un om care nu-și găsește cuvintele pentru a spune ce vrea.

Se plimba prin fața lui Șveic, de la ușă la fereastră, înainte și înapoi, în vreme ce Șveic, cu mutra cea mai nevinovată, făcea „capul la dreapta", ori „capul la stînga", după locul unde se afla locotenentul, pînă cînd acesta plecă ochii și, privind covorul, mormăi ceva care n-avea nici o legătură cu observațiile lui Șveic despre căpitanul tîmpit.

. . . .

— La mine, trebuie să-ți lustruiești cizmele, să ai uniforma curată, nasturii bine cusuți, să faci impresia unui soldat, și nu a unui derbedeu de civil. Ciudat că nici unul dintre voi nu știe să aibă o ținută militărească. Numai una dintre toate ordonanțele pe care le-am avut, avea o ținută marțială. Dar pînă la urmă mi-a furat uniforma de paradă și-a vîndut-o în cartierul evreesc.

Tăcu o clipă, apoi continuă să-i lămurească lui Șveic toate îndatoririle, fără să uite bineînțeles să accentueze în mod special că trebuie să fie credincios, discret, să nu vorbească nicăieri de ceea ce se întîmplă acasă.

— La mine, vin în vizită cucoane, ținu să sublinieze, și, uneori, cîte una rămîne și peste noapte, cînd nu sînt de serviciu a doua zi dimineață. În asemenea cazuri ne aduci cafeaua în pat, cînd sun. Înțelegi?

— Cu respect vă raportez, domnule locotenent, că înțeleg; dacă aș da, așa, buzna la pat, pe neașteptate, s-ar putea ca doamnei să nu-i placă. Eu mi-am adus o dată acasă o domnișoară și tocmai cînd ne simțeam mai bine, servitoarea a venit cu cafeaua la pat. Toanta s-a speriat și mi-a vărsat cafeaua pe spinare. Ba a mai zis și „Bună dimineața, conașule!". Eu știu ce se cade și ce trebuie făcut cînd doarme o cucoană.

— Bine, Șveic, cu cucoanele trebuie să ne purtăm întotdeauna cu băgare de seamă, zise locotenentul, bine dispus la atingerea subiectului care îi umplea timpul liber, între cazarmă, cîmpul de instrucție și cărțile de joc.

. . . .

— Azi sînt de serviciu, zise el, mă întorc abia la noapte, ai grijă de toate și deretică prin casă. Ultima mea ordonanță a plecat azi, pe front, cu batalionul de marș, pentru puturoșenia lui.

După ce mai dădu cîteva ordine cu privire la canar și la pisica de Angora, neuitînd să mai arunce, din pragul ușii, cîteva adagii despre cinste și ordine, plecă.

După plecarea lui Lukaș, Șveic deretică cu grijă întreaga gospodărie, așa că noaptea tîrziu, cînd locotenentul se întoarse acasă, îi putu raporta:

— Cu respect vă raportez, domnule locotenent, că totul e în regulă, numai că pisica n-a avut de lucru și a mîncat canarul...

— Cum? tună locotenentul.

— Cu respect vă raportez, domnule locotenent, că s-a întîmplat astfel: știam că pisicile nu iubesc canarii și că nu le vor binele. Așa că mi-am zis să le fac cunoștință, să-i împrietenesc și dacă bestia s-ar încumeta cumva să-i facă vreun rău, aveam de gînd să-i scutur blana, să țină minte cîte zile o avea, s-o învăț cum trebuie să se poarte cu un canar, căci mie

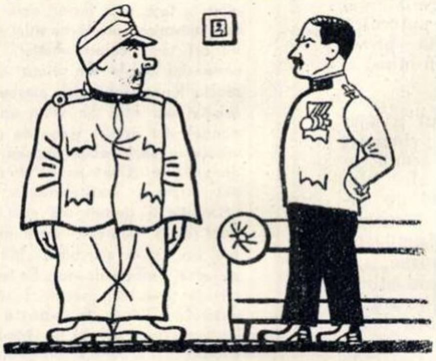

tare mi-s dragi animalele. La noi, în casa în care stau, locuiește un pălărier care și-a dresat așa de bine pisica, că de unde mai înainte i-a mîncat trei canari, acum nu mai mănîncă nici unul, iar canarul poate să se așeze pe spinarea ei. Am vrut și eu să încerc și am scos canarul din colivie și i l-am dat bestiei să-l miroase. Pînă să mă dezmeticesc, maimuța i-a înhățat capul. Nu m-aș fi așteptat, zău, din partea ei la atîta neobrăzare. Dacă ar fi fost, domnule oberleutenant, o vrabie, n-aș fi avut nimic de zis, dar un canar așa de frumos, de Harz! Și cu cîtă poftă l-a înghițit, cu pene cu tot, și cum mai mîrîia de plăcere! Pisicile nu au cultură muzicală și nu pot suferi să audă canarul cîntînd, pentru că bestiile nu pricep ce e aia. Am ocărît eu pisica, dar altceva nu i-am făcut. Doamne păzește! Am așteptat să hotărîți dumneavoastră cum s-o pedepsim pentru isprava ei.

În vreme ce povestea întîmplarea, Șveic se uita în ochii locotenentului cu atîta sinceritate, încît acesta, deși se îndreptase spre el cu intenții agresive, se retrase, se așeză pe scaun și-l întrebă:

— Ascultă, Șveic, să fii, oare, într-adevăr, atît de dobitoc?

— Cu respect vă raportez, domnule locotenent, răspunse Șveic solemn, că sînt! De cînd eram copil, mă paște mereu ghinionul. Întotdeauna vreau să îndrept cîte ceva, să fac bine, și, cînd colo, întotdeauna se ivește cîte o neplăcere pentru mine și cei din jurul meu. Eu n-am vrut decît să-i apropii, ca să se împrietenească și să se înțeleagă și zău că n-am nici o vină că l-a înghițit. Cu ani în urmă, într-o casă, la Ștupart, o pisică a mîncat chiar un papagal, pentru că și-a bătut joc de ea, imitîndu-i mieunatul. Pisicile au însă șapte vieți în ele. Dacă porunciți, domnule locotenent, să o execut, o să trebuiască s-o strivesc cu ușa, altfel nu crapă.

Cu mutra cea mai nevinovată și cu zîmbetul său blajin, Șveic îi expuse locotenentului tehnica executării pisicilor. Dacă cei de la societatea pentru protecția animalelor i-ar fi auzit solilocul, l-ar fi trimis, fără doar și poate, la balamuc.

Cu prilejul acesta, dovedi atîta pricepere în acest domeniu încît locotenentul, uitînd de supărare, îl întrebă:

— Dumneata te pricepi la animale? Ți-s dragi dobitoacele?

— Mie cel mai mult îmi plac cîinii, zise Șveic, pentru că sînt o afacere rentabilă pentru cine știe să-i vîndă. Eu n-am fost în stare, căci am fost totdeauna cinstit; cu toate acestea, tot s-au găsit unii, care să vină și să mă ia la rost zicînd că le-am vîndut o lepădătură în locul unui cîine de rasă sănătos, ca și cum toți cîinii ar trebui să fie de rasă și sănătoși. Și fiecare voia să-i dau pe loc arborele genealogic, așa că am fost silit să dau la tipărit certificate și să fac dintr-un dulău oarecare născut într-o cărămidărie, un cîine nobil, de rasa cea mai pură, provenit din crescătoria de cîini Arnim von Barheim, din Bavaria. Și zău că oamenii erau bucuroși că au dat lovitura, că au pus mîna pe un animal de rasă pură, iar eu puteam să le ofer, de pildă, un șpiț de la Vrșovice, drept un dax; și dumnealor se mirau numai de ce un cîine așa de rar, adus tocmai din Germania, era atît de păros și n-avea picioarele strîmbe. Așa se face la toate crescătoriile, și ați rămîne uluit, domnule locotenent, de potlogăriile care se fac cu certificatele la marile crescătorii de cîini. Cîini, care să zică singuri despre ei: „Eu sînt rasă pură“, nu prea există. Ori mamă-sa ori bunică-sa a greșit cu vreo javră, ori a avut mai mulți tați moștenind de la fiecare cîte ceva. De la unul urechile, de la altul coada, de la celălalt părul de pe bot, de la al treilea nasul, de la al patrulea picioarele crăcănate, de la al cincilea mărimea și dacă o fi avut doisprezece tați din ăștia, vă puteți da seama, domnule locotenent, cam cum arată un asemenea cîine. Eu am cumpărat un astfel de cîine; îi zicea Balaban; era atît de urît, după toți tații cîți i-o fi avut, încît toți cîinii îl ocoleau; eu l-am cumpărat de milă. Era atît de părăsit! Acasă stătea tot timpul într-un colț și era atît de trist încît m-am văzut nevoit să-l vînd drept un grifon. Cea mai mare bătaie de cap am avut-o cu vopsitul. Trebuia să aibă culoarea piperului și a sării. Și așa a ajuns cu stăpînul său pînă în Moravia și de atunci nu l-am mai văzut.

Pe locotenent expunerea aceasta începuse să-l intereseze foarte mult, așa că Șveic a putut să continue fără întrerupere:

— Cîinii nu-și pot vopsi singuri părul , cum fac cucoanele; de asta trebuie să aibă grijă acela care vrea să-i vîndă. Dacă aveți un cîine bătrîn albit de-a binelea și vreți să vindeți ramolitul drept un cățeluș de un an, sau chiar drept un pui de nouă luni, atunci cumpărați pulbere de argint, topiți-o în apă, vopsiți-l în negru și vedeți cum arată. Ca să prindă putere îl îndopați cu arsenic, ca pe cai, iar dinții îi frecați cu șmirghel, din acela cu care se curăță cuțitele ruginite. Înainte de a-l duce la vînzare, îi turnați pe gît șliboviță să se îmbete nițel și pe loc se înviorează, e vesel, latră de bucurie și se împrietenește cu oricine, ca un consilier beat. Dar principalul, domnule locotenent, este să le vorbești oamenilor, să-i toci la cap pînă se năucește mușteriul. Dacă cineva vrea să cumpere de la dumneavoastră un șoricar și n-aveți în casă decît un cîine de vînătoare, atunci trebuie să vă pricepeți să-l convingeți ca în loc de șoricar să plece de la dumneavoastră cu cîinele de vînătoare, iar dacă se nimerește să n-aveți acasă decît un șoricar, și careva dorește să cumpere un dog nemțesc din aceia răi, păzitori, puteți să-l prostiți pînă într-atîta că pînă la urmă în loc de dog, pleacă cu șoricarul în buzunar. Pe vremuri cînd făceam negoț de animale, mă pomenesc o dată că-mi vine o cucoană care-mi zice că i-a zburat papagalul în grădină, și că în fața vilei niște băieți care se jucau de-a pieile roșii, i-au prins papagalul, i-au smuls toate penele din coadă și s-au împopoțonat cu ele, ca polițiștii. Și de rușine că a rămas fără coadă, papagalul s-a îmbolnăvit și veterinarul l-a dat gata cu niște prafuri, așa că dorește să cumpere alt papagal, da' unul bine crescut nu din ăia obraznici care nu știu decît să înjure. Și ce era să fac eu, dacă n-aveam acasă nici un papagal și nici nu știam de vreunul? Nu aveam decît un buldog, rău al dracului și chior de-a binelea. Ce să vă mai spun, domnule locotenent? De la patru dup-amiază și pînă la șapte seara mi-a umblat gura, pînă ce am făcut-o să cumpere în loc de papagal, buldogul acela chior. A fost mai greu decît într-o încurcătură diplomatică și la plecare, i-am zis: — Să mai poftească acum băieții să-i smulgă și ăstuia coada; mai mult n-am mai apucat a zice acelei doamne, care a trebuit să se mute din Praga după ce buldogul mușcase pe toți ai casei. Credeți-mă, domnule locotenent, că e tare greu să pui mîna pe un animal ca lumea.

— Mie mi-s tare dragi cîinii, spuse locotenentul; cîțiva dintre camarazii mei, care sînt acuma pe front, au cîini cu dînșii și mi-au scris că în tovărășia unui animal atît de credincios și de devotat, războiul li se pare mai ușor. Așadar, dumneata, cunoști bine toate rasele de cîini și nădăjduiesc, că de aș avea un cîine, l-ai îngriji cum trebuie. Care rasă e cea mai bună după părerea dumitale? Mă gîndesc la un cîine de campanie. Am avut o dată un grifon dar nu știu...

— După părerea mea, domnule oberleutnant, grifonul e un cățel tare drăguț. E, drept, că nu oricui îi place, fiindcă are părul țepos și barbă aspră pe bot, ca un pușcăriaș pus în libertate. Mie îmi pare frumos, de urît ce e; ș-apoi e și deștept. Nici nu se compară cu un tîmpit de St. Bernard. E mai deștept chiar decît foxterierul. Am cunoscut eu unul...

Locotenentul Lukaș se uită la ceas și întrerupse expunerea lui Șveic:

— E tîrziu, trebuie să mă culc. Mîine sînt iar de serviciu, așa că ai toată ziua la dispoziție să găsești un grifon.

Se duse la culcare, iar Șveic se întinse pe canapea în bucătărie, citi gazetele pe care le adusese locotenentul de la cazarmă.

— Ia te uită, își zise Șveic urmărind cu interes ultimele informații, sultanul l-a decorat pe împăratul Wilhelm cu medalia de război și eu nici măcar cu una mică de argint nu m-am ales încă.

Căzu pe gînduri, apoi deodată sări în sus: „Era cît pe ce să uit“...

Șveic se duse în odaia locotenentului care dormea buștean și-l trezi:

— Cu respect vă raportez, domnule oberleutnant, că n-am primit nici un ordin în ce privește pisica...

Locotenentul, buimăcit de somn, se întoarse pe partea cealaltă și mormăi: „Trei zile de carceră,“ și adormi din nou.

Șveic ieși tiptil din odaie, scoase nenorocita de pisică de sub canapea și-i spuse: „Ai trei zile de carceră! Abtreten! Marș!“

În romînește
de J. GROSU

SCHI FĂRĂ ZĂPADĂ

Schiori renumiți se străduiesc de ani de zile să găsească un mijloc de înlocuire a zăpezii, spre a se putea antrena în tot timpul anului. Dar toate încercările cu pistă de paie, perii, ace de brad, coji de nuci de cocos, sare și săpun lichid, au fost nesatisfăcătoare. Săritorii n-au putut depăși 20 de metri. După multe dificultăți și dibuiri îndelungate, un cunoscut antrenor de alergări și sărituri din R. D. Germană, Hans Renner, în colaborare cu cîțiva oameni de știință și tehnicieni, a izbutit să realizeze un procedeu de sărituri pe uscat, ale cărui rezultate uimesc opinia publică. Pe panta tineretului de la Oberhof, Werner Lesser II (S. C. Motor) a atins, la prima săritură încercată cu această metodă — 42 m. El s-a lansat pe o pistă de rogojini stropite cu o soluție alunecoasă.

Pentru dezvoltarea noii metode de antrenament, statul a pus la dispoziția organizatorilor suma de 40.000 de mărci. Pe viitor, schiorii din R. D. Germană se vor putea antrena în tot timpul anului.

Werner Lesser II, maestru al sportului din R.D. Germană, este primul din lume care s-a lansat pe rogojini impregnate. Aproape o mie de spectatori entuziaști au participat la prima folosire a acestei inovații, care va da posibilitate schiorilor să se antreneze în tot timpul anului.

Iată-l pe președintele sfatului, în vizită la S.M.T.-Castelu, discutînd cu mecanizatorii. ←

Fotografie de M. IVANCIU

Președintele Sfatului

Am recunoscut tîrgul Medgidiei de departe, din cîmp, după minaretul care împunge cerul cu vîrful lui de piatră. Mi-au apărut apoi, pășind pe ulițele orășelului, crîmpeie din vechi descrieri pe care le ascultasem cîndva de la un bragagiu bătrîn căruia îi plăcea mai mult să tăifăsuiască decît să-și vîndă acadelele. Erau aceleași ulițe pe care tropoteau cîndva caii sacagiilor negustori de apă. Ici și colo, la colțuri de stradă, în cafenele imunde, misiții puneau la cale afaceri grase. Făceau asta, trăgînd liniștiți din narghilele și privind inexpresivi în gol, încît, văzîndu-i, ai fi crezut că evocă cine știe ce amintiri duioase.

Bălți cu stuf își trimiteau în fiecare an înspre oraș valul de friguri palustre. Așa, era vechea așezare a Medgidiei, în care azi minaretul cu vîrful de piatră a rămas singur străjer al trecutului. Azi nu mai sînt friguri palustre și faptul acesta, egal cu o adevărată izbîndă, nu e marcat prin nici un monument. Nu se mai vinde apă cu sacaua, fiindcă, a început să se înfiripe, pe sub pămînt, nervura metalică a conductelor de apă. În satele din preajmă, numeroși țărani romîni, tătari, turci, muncesc înfrățiți în gospodăriile colective. Pe ogorul lor, au ajuns tractorul și inginerul agronom. Acestea-s numai cîteva crîmpeie din lupta emoționantă în care biruie noul.

Unul dintre eroii ei e președintele sfatului popular raional, ale cărui trăsături încerc să le schițez aici.

★

Moldovean cu vorbă dulce, Constantin Țîrcă mi-a istorisit cît de greu a fost drumul pe care a trebuit să-l străbată. Fusese mecanic de locomotivă, iar aici, iată-l conducător al treburilor unui întreg raion. A izbutit, desigur, numai luptînd, să străbată calea asta teribil de anevoioasă. Zîmbește asemenea ostașului care a repurtat victoria parțială, cu gîndul la luptele viitoare. Și zăresc pe haina lui bareta Ordinului Muncii. O înaltă distincție pentru merite în activitatea gospodărească.

Pentru care merite? Pentru că a stat întotdeauna aproape de sufletul mulțimii de oameni. I-a învățat și a învățat de la ei. Asta e legea de bază a unui conducător de tip nou.

Pretutindeni în viața satelor, a cartierelor tătărești, în istorisirile țăranilor din comuna Grădina, care l-au ales deputat, în oglinda imensă a vieții raionului, am văzut răsfrînt chipul președintelui. Cînd ajunge cu șareta lui într-un sat, oamenii se vestesc unii pe alții: „A venit moș Țîrcă“, ascunzînd în acest apelativ nu familiarism, ci o adîncă simpatie și respect.

★

Nimic nu tulbură liniștea cîmpului în preceasul zorilor de primăvară. Pe măsură ce trec clipele, lumina se înstăpînește pe cer, apoi se înfiripă pe nesimțite de pretutindeni un freamăt care înseamnă însăși trezirea la viață a naturii.

Departe, o șaretă trasă de un cal înaintează pe șleaul croit de-a curmezișul cîmpului. E singurul lucru însuflețit în mijlocul imensului covor verde. Acum s-a oprit. Un om sare de pe capră și îngenunchie pe brazdă. Culege aproape pios un fir verde de grîu, pe care-l ridică spre zarea albastră, cercetîndu-l. Nimeni n-ar recunoaște în cel care ține acum în mînă firul plăpînd de grîu pe fostul mecanic care mîna cîndva o locomotivă în noapte. S-a oprit în dimineața asta în cîmp, la marginea ogorului colectiviștilor, așa cum face deseori cînd vine să cerceteze starea recoltei. Privește firul și murmură de unul singur: „strașnică femeie, președinta!“

★

Există o memorie profesională. Telefonista știe pe de rost sute de numere, arhitectul nenumăratele detalii ale unei construcții, factorul poștal atîtea adrese. Moș Țîrcă are și el o memorie a sa, însă deosebită de toate celelalte. Ea îți arată cît de bogată este viața unui activist de sfat.

...La Grădină, au mai rămas trei săteni necolectivizați. La Siliștea, tot trei. Nu peste mult, colectiviștii din Siliștea vor fi cei mai bogați din raion. Atunci și cei rămași pe loc vor alege singuri calea cea bună.

...Ion Sandu de la G.A.C. din Oituz a făcut cu ai lui, 1375 zile — muncă. A luat 15.000 kg cereale și 4700 lei. Înainte erau cei mai săraci din sat. Niciodată n-am ascultat atît de absorbit o poveste cu atîtea cifre. Fiecare în parte era monumentul unei victorii. Moș Țîrcă mi le recită ca pe o poezie. Face cîte o pauză după fiecare evocare și la fiecare, expresia feței i se schimbă, reflectînd puternica tărie interioară. Memoria președintelui trece negreșit prin inimă...

★

Pe masa președintelui a fost adusă corespondența. E singurul lucru care-l prinde de scaun în timpul unei zile. Sînt aici mesaje venite dintr-un fund de raion sau din cartierele orașului. În clipele acestea se înjghebă o discuție largă, fără vorbe rostite în viu grai, între președinte și masa cetățenilor. Ei îi vorbesc de nevoile lor, îi sezisează nereguli, îi mulțumesc. În astfel de clipe, președintele poate cuprinde cu privirea întreg raionul, cu miile lui de fapte.

Un țăran bătrîn îl întreabă ce-i de făcut, că nu mai are putere să-și lucreze tot pămîntul și ar vrea să doneze statului jumătate. A doua zi, președintele se suie în șaretă și se oprește la gospodăria bătrînului. Stau mult de vorbă. La plecare, îl sfătuiește: „Nu-ți mai îmbucătăți pămîntul. Intră cu tot în colectivă. Aici n-o să fii părăsit la bătrînețe“.

Moșul rămîne pe prispă și se uită lung după șaretă, cumpănind adînc.

Altă hîrtie: La Saligni, responsabilul cooperativei e necinstit. Președintele se duce în comună și vorbește întîi cu oamenii. Sezisarea e justă. Responsabilul cooperativei e schimbat.

O altă sezisare: „Ion Boboloc, președintele Sfatului popular de la Siliștea, primește plocoane“ — comunică, cu scris stîngaci, săteanca Anica Iosefache. A doua zi, brișca președintelui sfatului popular raional se oprește la marginea satului. Pe urmă are loc o adunare și obștea dă cel mai bun certificat cu privire la Boboloc: l-a schimbat în aceeași zi cu unul mai vrednic.

Iusein Rișat, deputat în Medgidia, cere pentru alegătorii din cartierul tătăresc conductă de apă. Președintele îi ajută cu materiale, cetățenii pun toți umărul și sapă sute de metri cubi de pămînt. Azi, tătăroaicele stau de vorbă cîteodată la cișmele și fac socoteală cîți gologani economisesc nemaiavînd nevoie de sacagiu. O saca cu apă costa doar înainte 5 lei...

Peste 12.000 de familii din raion clădesc cămine, școli, fac drumuri prin autoimpunere.

Fața locurilor se schimbă nespus de repede și-n mijlocul iureșului înnoitor, îl găsești nelipsit pe omul acesta vîrstnic, însuflețit de patosul construcției, de pasiunea pentru noua lui muncă , cea de președinte al sfatului popular raional.

V. TOSO

Două expoziții

În luna august, s-au deschis în București două expoziții deosebit de interesante.

In sala Dalles cîteva sute de tablouri, desene, sculpturi și ornamente ne plimbă pe meleagurile Mongoliei. Intrînd, scontasem surpriza unor imagini exotice în spirit oriental tradițional, cu contururi limpezi care suplinesc jocul de lumini și umbre. Surpriza a fost alta: ne-am aflat în fața unor lucrări care îmbină tematica socială cu stilul realist cel mai corect. Alături de compoziții ample din viața constructorilor socialismului, prezentînd imagini mai ales din viața satului mongol, sînt expuse scene de gen, tratate cu umor robust popular, ca, de pildă, în „După muncă", în care sînt surprinse particularitățile din fizionomie și gesturi ale unor oameni foarte deosebiți între ei ca fire, sau ca în șugubățul „Mă voi îndrepta" de Țerendondog. Se impun prin caracterul lor specific, lucrările pictorului Ciultum. In portrete (al lui Icinhorloo sau al lui Madagbadan), ca și în peisaje, se împletește fericit observarea realistă a psihologiei personajelor cu pitorescul amănuntelor și savoarea culorilor. Pictorul ne face să reconstituim spontan, prin prisma temperamentului său exuberant, atmosfera locurilor lui de baștină. Același efect îl au lucrările lui Iadamsuren care, aduc — de data aceasta văzute de un artist calm și meditativ — imagini pline de culoare locală, pictate cu sensibilitate și știință.

Îi e greu condeiului să facă saltul de la această lume înfloritoare la întunecata populație a operei satirice a lui Goya, care reflectă zvîrcolirile unei omeniri sortite pieirii. Este vorba despre cele 100 de gravuri expuse la Palatul R. P. R. din opera marelui realist din secolul al XVIII-lea — primul pictor modern, primul pictor care a căutat sensul social al artei lui și care a vibrat la fenomenele istorice ale epocii: Francesco Jose Goya Y Lucientes. Ne sînt prezentate exemplare din ciclurile de gravuri în care Goya și-a exprimat dezgustul și amărăciunea față de moravurile înscăunate în societatea spaniolă a vremii de domnia inchizitorială a clerului și a nobilimii. In ciclul „Dezastrele războiului", pictorul ilustrează lucid absurditatea și cruzimea măcelului. Dar ideea dominantă, care-l obsedează pe artist și-l zguduie pe privitor, este zbuciumul tragic al poporului mînat la moarte, răzvrătirea lui încă neputincioasă și groaza în fața soartei pecetluite de tirani. În ciclurile „Proverbe" și „Capricii", gravurile lui Goya învecinate cu caricatura prin procedeele de stigmatizare a caracterelor negative tipice pentru vremea lui, prevestesc forța demascatoare a francezului Daumier. Document artistic de ură împotriva dușmanilor vieții, opera satirică a lui Goya ilustrează umanismul generos al unui pictor de o excepțională inteligență creatoare.

A. A.

DIN EXPOZIŢIA „PICTURA ŞI SCULPTURA CONTEMPORANĂ ÎN R. P. MONGOLĂ"

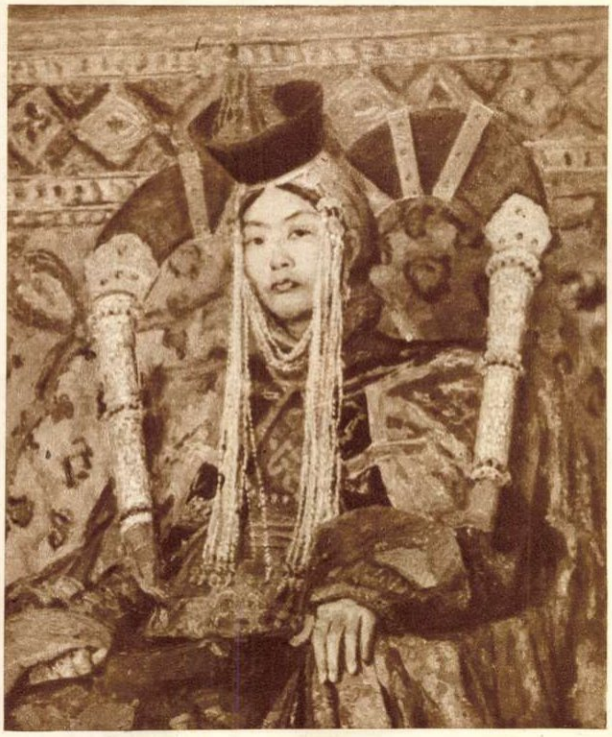

CIULTUM Portretul lui Icinhorloo

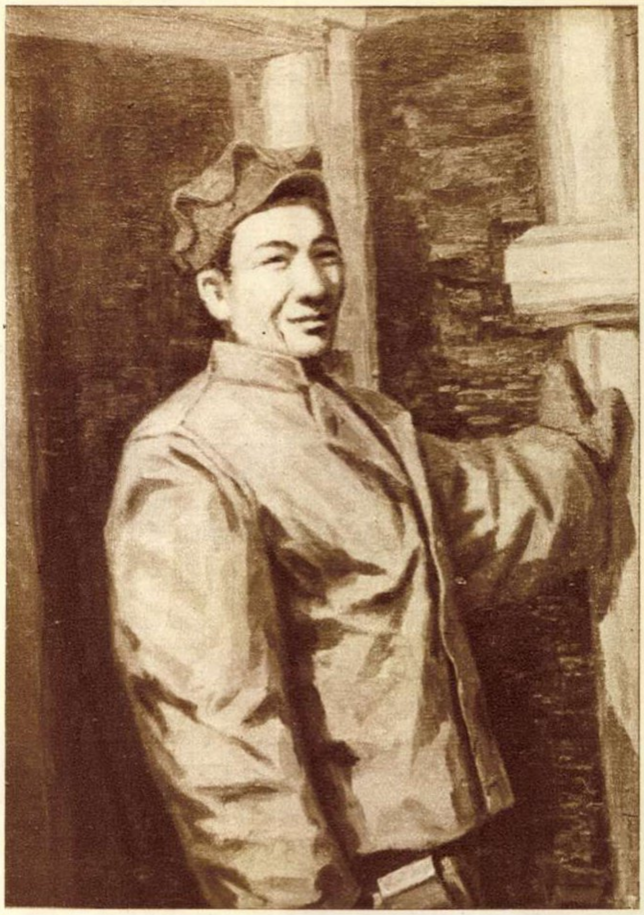

ADAMSUREN Portretul lui Norgoz

LHAMSUREN Tunsul oilor

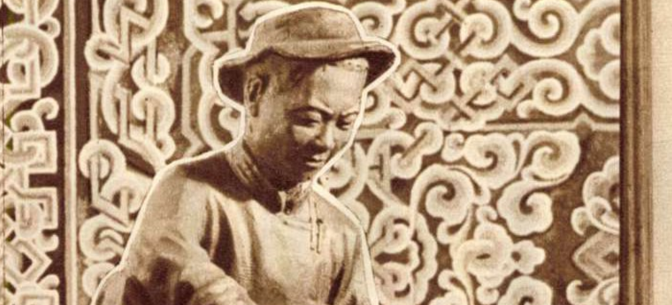

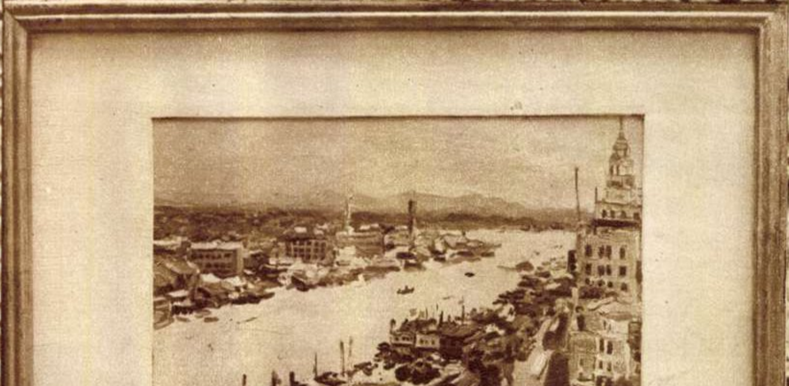

ŢEVEGJAV Oraşul Kanton

DIN EXPOZIŢIA DE GRAVURĂ GOYA

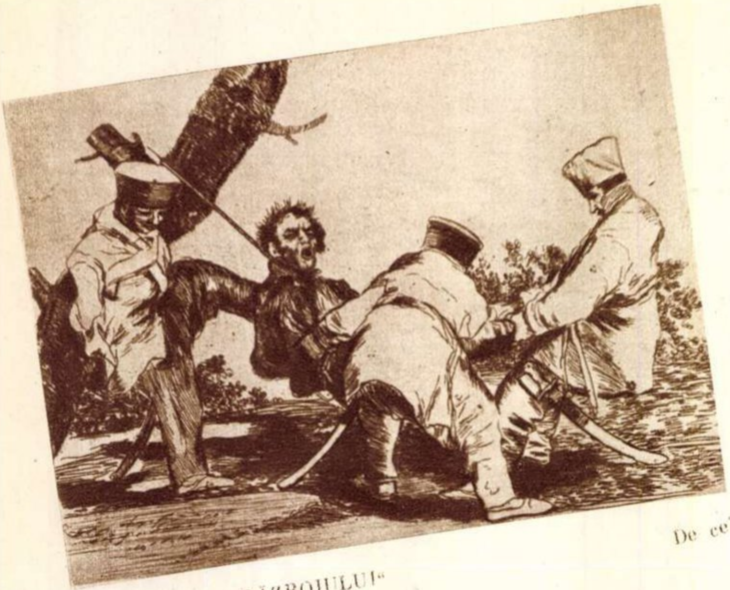

„DEZASTRELE RĂZBOIULUI“ De ce?

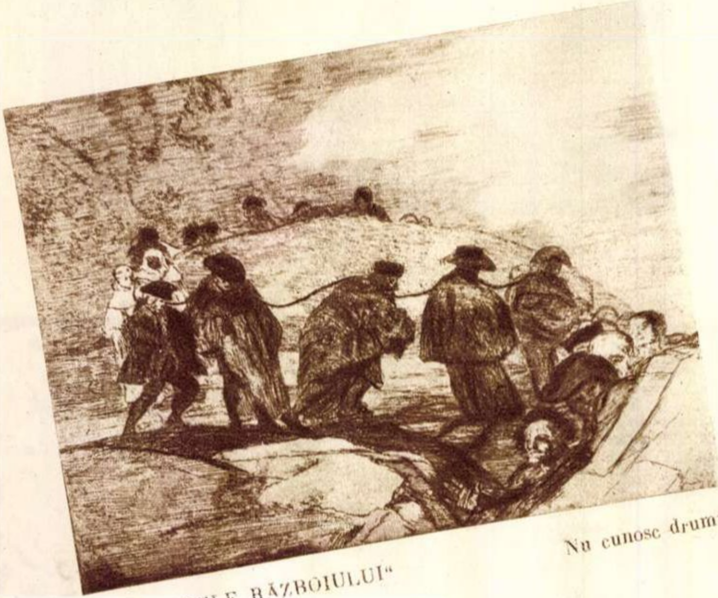

„DEZASTRELE RĂZBOIULUI“ Nu cunosc drumul

„DEZASTRELE RĂZBOIULUI“ Nu se poate privi acest lucru

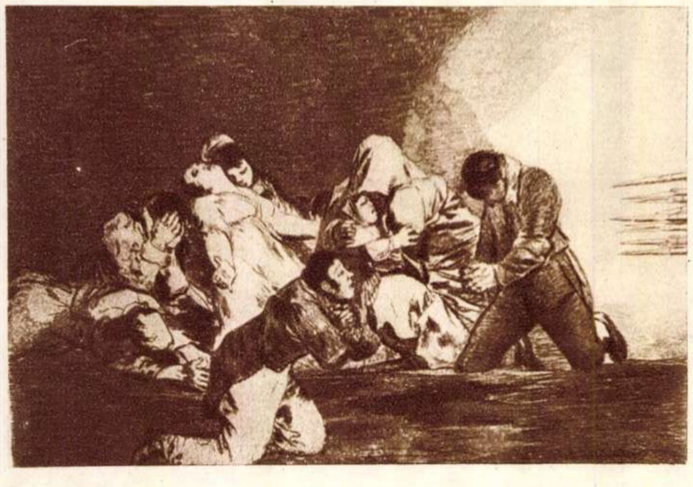

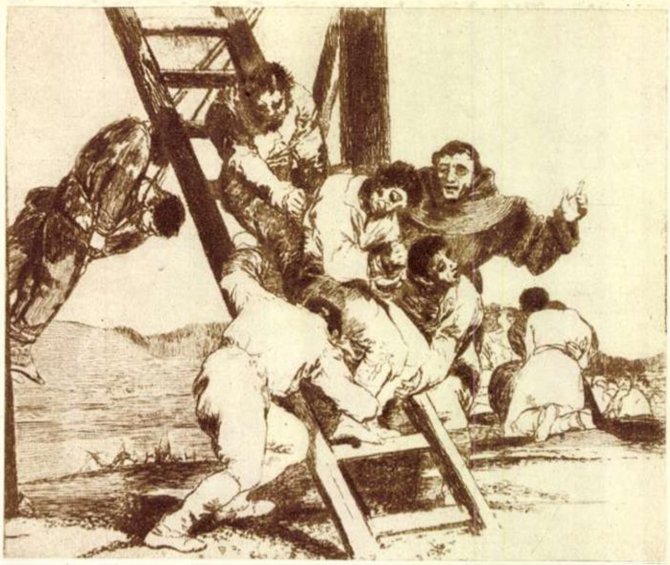

„DEZASTRELE RĂZBOIULUI“ Greu este pasul

„CAPRICII“ Nimeni nu ne-a văzut

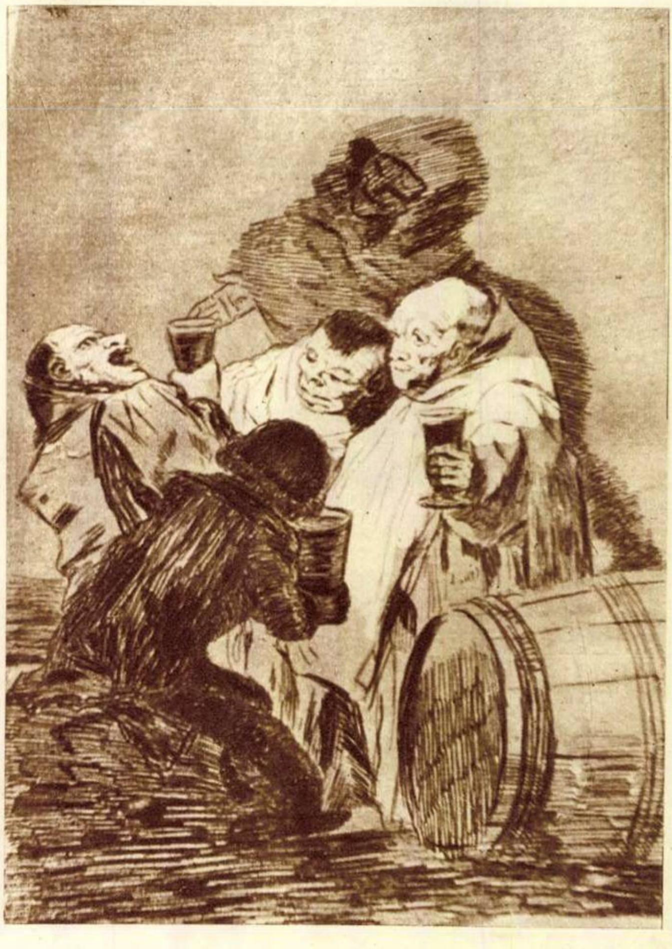

TINERI EROI
ai literaturii noastre

A existat în literatura noastră dintre cele două războaie o figură deosebit de frecventă: învinsul. Toți eroii aparținînd acestei categorii porneau, încă din adolescență, la drum, cu visuri și idealuri; toți trebuiau, datorită vitregiei unei așezări sociale nedrepte, să renunțe la aceste visuri și idealuri. Acesta a fost drumul lui Radu Comșa, din „Întunecare“ sau al lui Niculae Apostol, învățătorul din „Apostol“ — romanele lui Cezar Petrescu; aceasta a fost calea poetului Ladima din „Patul lui Procust“, romanul lui Camil Petrescu, și a multor eroi din cărțile lui Ion Călugăru și ale altor scriitori.

Comparația este necesară pentru a înțelege mai bine semnificația figurii tînărului erou al vremurilor de astăzi, așa cum l-au prezentat scriitorii noștri. În trecut — umilință și renunțare; astăzi — demnitate și deplina posibilitate de realizare a idealurilor. Astfel, pot fi rezumate foarte pe scurt concluziile ce se impun în urma unei cercetări atente a problemei de față. Literatura noastră actuală ne-a dat — și nu puține — figuri realizate, de tineri constructori ai socialismului, fie ei muncitori, țărani sau intelectuali. Scriitori cu mai multă sau mai puțină experiență au prins în pagini, de multe ori emoționante, chipuri veridice de tineri care, luptînd cu elementele vechii mentalități și împotriva acțiunii deschise sau camuflate a dușmanului, reușesc să devină constructori de seamă ai socialismului.

Un erou al literaturii noastre, care simbolizează eliberarea tineretului chemat la o viață nouă, liberă și demnă, este Mitrea Cocor —eroul romanului maestrului Mihail Sadoveanu — care n-a cunoscut în copilărie și tinerețe decît sudălmi și bătăi, care n-a știut decît viața de cîine și pîinea amară. El vede în marea Țară a Socialismului o alt fel de viață, alt fel de oameni. Și, ajuns înapoi acasă, Mitrea va deveni un luptător pentru această viață. Cu Mitrea se deschide galeria tinerilor luptători, tinerilor învingători.

Deși destinul său nu e încă încheiat, deși eroul nu și-a clarificat pe deplin întrebările și nedumeririle chinuitoare, care-i frămîntă sufletul cinstit, totuși putem întrevedea de pe acum în persoana lui Andrei, figura centrală a romanului „Străinul“ de Titus Popovici, unul din eroii tineri cei mai realizați ai literaturii noastre actuale. Formația lui Andrei, începută încă din anii războiului, se va desăvîrși imediat după eliberare, sub influența elementelor înaintate ale clasei muncitoare. Andrei va merge, după 23 August 1944, către înțelegerea deplină a drepturilor noi, reprezentînd astfel tipul tînărului intelectual cinstit care, deși momentan e dezorientat, va găsi pînă la urmă drumul adevărat al vieții.

Drumul tinerilor către înfăptuirea idealului de viață, către realizarea gîndurilor lor, a format și va mai forma, fără îndoială, și de acum înainte, substanța multor producții epice în literatura noastră nouă. Acest drum nu-i de loc neted, lipsit de asperități, scutit de orice luptă și conflict interior, de căutări și îndoieli. Dar tocmai luptînd cu unele greutăți, înfrîngîndu-le, tinerii noștri, educați în spiritul ideilor socialismului, își vor verifica forțele, își vor da seama de posibilitățile lor creatoare.

Lupta lor nu se va concretiza prin chinuri și zbuciumări zadarnice. Ei sînt ajutați hotărîtor de colectiv să-și rezolve incertitudinile, să-și lepede elementele vechiului. Literatura noastră reflectă tocmai marele avînt al tineretului spre cultură, spre tehnică, spre cucerirea culmilor celor mai înalte ale științei.

Mircea Rotaru, din romanul „În orașul de pe Mureș“ al lui Francisc Munteanu, are de străbătut un asemenea drum. Îl vor ține în loc propriile sale neclarificări, dibuirile sale, nebulozitatea gîndurilor sale, rămășițele individualismului său mic-burghez, lipsa de îndrăzneală. Îl va ține în loc, la un moment dat, și îngustimea unor oameni care sînt cît pe-aci să-l arunce în brațele dușmanului. Dar fondul moral al lui Mircea Rotaru e un fond cinstit. El vrea să-și realizeze pasiunea lui nemărginită pentru tehnică, în slujba colectivității. Și visul său se va împlini.

La Pavel Dogaru — eroul romanului lui Dan Costescu — vechiul se manifestă printr-o mentalitate strîmtă, egoistă, mărginindu-i sensul vieții la rezolvarea cîtorva mărunte probleme materiale. Abia cînd oamenii înaintați din fabrică, comuniștii și muncitorii conștienți, îi arată drumul cel bun, Pavel Dogaru își va înțelege adevărata menire. Și în cazul lui Pavel Dogaru, ca și în al lui Mircea Rotaru, în conștiința cărora se duce o luptă aprigă între nou și vechi, se concretizează unul din marile adevăruri ale epocii noastre: orînduirea socialistă dă posibilitate fiecărui tînăr să-și pună în evidență cele mai bune trăsături ale caracterului său, ajutîndu-l, în același timp, să lase în urmă toate relele.

Este un fenomen tipic socialismului. Drumul lui Pavel Dogaru, de la tăietorul de lemne din satul de munte, pînă la studentul de la facultatea muncitorească, sintetizează și simbolizează drumul tineretului nostru spre cele mai înalte culmi, spre realizarea nelimitată a idealurilor puse în slujba lor.

Un asemenea drum parcurge, fără îndoială, și Păsărilă, eroul poemului „Puiul de moț“ de Rusalin Mureșanu. Păsărilă trăiește, de asemenea, fericirea unui vis împlinit. Pasiunea lui pentru mașini, pentru mecanisme, se va traduce în viață abia atunci cînd cei doi activiști de partid îl vor lua la oraș pentru a-l duce la o școală de șoferi. Dar îngîmfarea ce-l domină în urma succeselor obținute îi va fi dăunătoare, îl va izola. El își va înțelege cu adevărat greșelile, numai atunci cînd își va da seama de faptul că tovarășii săi de muncă îl iubesc și nu vor să-l lase departe de colectiv.

Forțele înapoiate care acționează asupra unui tînăr din zilele noastre, căutînd să-l îndepărteze de la mersul său înainte, spre socialism, sînt prezentate și în romanul lui Aurel Mihale, „Floarea vieții“. Intelectual de tip nou, Vlad Oprișa nu va merge pe calea renunțării, a frămîntărilor sufletești lipsite de rezultat sau a unei comodități mic-burgheze, lipsite de perspective. Vlad Oprișa știe să vadă mai departe, să rupă cu elementele exterioare care îi frînau idealul său de a-și dărui cu totul capacitatea sa de muncă celor mulți.

Asemenea eroi sînt reprezentativi pentru noua concepție despre fericire a tineretului nostru: fericirea înseamnă dăruirea tuturor forțelor tale nobilei cauze a socialismului, înseamnă lupta de pe pozițiile cele mai înaintate ale vieții noi. Să ne gîndim la Toma Gavrilaș, tipul tînărului activist din mediul sătesc, eroul romanului „Pîine albă“ de Dumitru Mircea, care trecînd peste obstacole grele, reușește să mobilizeze țăranii la luptă împotriva chiaburilor. Munca dusă de el pentru formarea gospodăriei colective este cu adevărat eroică, fiind caracteristică numai unui tînăr de tip nou. Erou este și tînărul din poemul epic „Minerii din Maramureș“ al lui Dan Deșliu, care, la un moment dat, pleacă să-și vadă iubita, dar se reîntoarce pentru a-și duce la bun sfîrșit sarcina de onoare, în condiții grele.

Mai sînt, în romanele, nuvelele, povestirile și poemele apărute în ultima vreme, numeroase figuri interesante de tineri de tip nou. Să ne gîndim la Tenzilée Assan, eroina romanului „Casa apelor“ de Maria Vlad, la Ion Vulturar din atît de atrăgătoarea narațiune cu rezonanțe epice „Ciobanul care și-a pierdut oile“ de Petru Vintilă, ambii interesanți prin modul în care reușesc, datorită ajutorului dat de oamenii înaintați în mijlocul cărora trăiesc, să se smulgă din mreaja superstițiilor, a prejudecăților.

Dar am mai vrea să arătăm aici și o slăbiciune în zugrăvirea tineretului nostru nou. Ne referim anume la lipsa romantismului în prezentarea cîtorva figuri de tineri, la timiditatea scriitorilor noștri atunci cînd e vorba de înfățișarea unor aspecte importante ale vieții eroilor respectivi, printre care și tema dragostei. De multe ori, autorii au cu tot dinadinsul intenția să facă din personajele lor niște oameni cumsecade, șterși, care, ajunși la realizarea unui țel limitat, să se oprească mulțumiți și să nu mai tindă către nimic nou. Se creează astfel o categorie de „oameni care nu mai spun nimic“, personaje cuminți, plate, de la care nu mai poți aștepta nimic. Este cazul lui Pavel Dogaru, al Tenziléei Assan, sau al lui Păsărilă, eroul „Puiului de moț“.

Dar mai mult decît atît: scriitorii noștri n-au dat suficientă atenție zugrăvirii veridice, convingătoare, a figurii tînărului activist de partid sau utemist, a acestor oameni înaintați ai epocii noastre care luptă în primele rînduri pentru mobilizarea tineretului la munca de construire a socialismului. (Și tocmai aci trebuie să evidențiem strădania prozatorilor Eugen Mandric și Nicolae Țic, care au realizat cîteva figuri izbutite de activiști în unele schițe și reportaje). Este bine că scriitorii noștri s-au aplecat în deosebi spre zugrăvirea proceselor de clarificare și eliberare din mrejele vechiului, dar nu-i de loc bine că n-au insistat cu precădere asupra acestui aspect tipic zilelor noastre: eroismul în muncă și în viața de fiecare zi a tînărului nou.

Așteptăm de la scriitorii noștri cărți despre tinerii muncitori, despre tinerii comuniști, luptători înaintați pentru socialism, luptători pentru frumoasele visuri ale omenirii socialiste, realizîndu-și cele mai înalte idealuri, iubind, luptînd și construind cu toată patima vîrstei lor.

Valeriu RÎPEANU

DUMITRU MIRCEA
Pâine albă
FRANCISC MUNTEANU
IN ORAȘUL DE PE MUREȘ
EDITURA TINERETULUI
PETRU VINTILĂ
Ciobanul care și-a pierdut oile
EDITURA TINERETULUI
RUSALIN MUREȘANU
Puiul DE MOȚ
POEM
EDITURA TINERETULUI
MARIA VLAD
CASA APELOR

MANEVRE DEJUCATE

Sînt bine cunoscute o serie întreagă de întîmplări din trecut care au relevat, chiar în anii cînd naţionalismul şovin era folosit cu furie pentru dezbinarea maselor de către stăpînitorii vremii, comunitatea de interese şi prietenia strînsă ce-i unesc pe oamenii muncii din ţara noastră, indiferent de naţionalitate. Şi pe acelaşi răboj al istoriei sînt înscrise şi fapte care dovedesc esenţa de clasă, comună atît şovinismului antimaghiar cît şi celui antiromîn. Două întîmplări, petrecute cu peste douăzeci de ani în urmă, sînt edificatoare în acest sens.

În iarna lui 1934, un grup de intelectuali progresişti din Banat au organizat la Timişoara, în dorinţa de a statornici legături culturale mai strînse cu oamenii de artă din Ungaria, un concert cu renumita operă corală a compozitorului maghiar Kodály Zoltán, „Psalmus Hungaricus", pînă atunci cunoscută iubitorilor de muzică din multe ţări ale lumii. În fruntea acestei acţiuni se afla compozitorul Sabin Drăgoi — astăzi maestru emerit al artei din R.P.R. şi laureat al Premiului de Stat — şi Radu Urlăţeanu, publicist democrat şi talentat dirijor amator, care urma să dirijeze concertul în interpretarea orchestrei „Amicii muzicii", alcătuită şi ea din muzicieni amatori. În ciuda manevrelor reacţionare, desfăşurate atît la Bucureşti, cît şi la Budapesta, Kodály Zoltán a reuşit să obţină paşaport şi viză de intrare în Romînia, pentru a asista la concert. El a fost primit cu dragoste de o mare mulţime de oameni ai muncii romîni, maghiari, evrei, germani şi sîrbi, dezminţind astfel toate zvonurile şovine lansate pentru a împiedica concertul.

Premiera coralei „Psalmus Hungaricus" s-a bucurat de un mare succes care, de bună seamă, nu a fost pe placul oficialităţilor şovine din Romînia şi Ungaria, interesate în a menţine o atmosferă de duşmănie între cele două popoare. Presa din Budapesta a trecut sub tăcere completă primirea entuziastă făcută lui Kodály şi succesul concertului, iar presa romînă s-a năpustit cu furie asupra lui Radu Urlăţeanu, fiţuica reacţionară „Vestul" numindu-l „vînzător de patrie", „iredentist maghiar", „trădător", şi desfăşurînd o adevărată campanie de ponegrire a acestuia.

Cu cîţiva ani mai înainte, tot la Timişoara, se petrecuse un fapt asemănător, al cărui erou era însă de astă dată Bartók Béla, cunoscutul culegător al atîtor minunate creaţii folclorice romîneşti. Iniţiativa organizării unui concert de pian dat de Bartók Béla a fost luată tot de un cerc de intelectuali progresişti. Date fiind meritele de netăgăduit ale lui Bartók în ce priveşte culegerea, studierea şi răspîndirea folclorului romînesc în întreaga lume, precum şi popularitatea de care marele muzician ungur se bucura în masele largi romîneşti, oficialitatea a fost silită să acorde autorizaţie acestui concert. Fireşte însă că nici de astă dată mai marilor vremii — fie ei maghiari sau romîni — nu le-a convenit această manifestare a sentimentelor prieteneşti ce însufleţeau cele două popoare. Şi atunci, în preziua concertului, a apărut în ziarul „Déli Hirlap", organ al Partidului Maghiar, o ştire diversionistă cu un titlu de senzaţie: „Studenţii romîni pregătesc o manifestaţie publică împotriva lui Bartók Béla". În felul acesta se încerca, prin perfida provocare a redactorului-şef al fiţuicii, Vuchetich, pe de o parte să se sugereze studenţilor romîni organizarea unei manifestaţii huliganice şovine, pe de altă parte să se sugereze şi siguranţei romîne interzicerea, în ultimul moment, a concertului. Dar diversiunea a dat greş. Ştirea a provocat indignarea cercurilor progresiste romîneşti, iar un grup de studenţi au protestat atît de vehement, şi la prefectură, şi la redacţia ziarului, încît prefectul a fost silit să dea ordin lui Vuchetich să dezmintă ştirea. Iar succesul răsunător pe care l-a avut concertul lui Bartók nu a mai putut fi contestat de nimeni.

Astăzi, vizita maestrului Drăgoi, ca şi vizitele altor numeroşi oameni de artă romîni în R. P. Ungară, (călătorie în cursul căreia tovarăşul Drăgoi l-a văzut şi pe vechiul său prieten Kodály), ca şi vizitele făcute în ţara noastră de atîţia oameni de artă maghiari, au fost salutate cu bucurie de cele două popoare vecine, ca mărturii grăitoare ale prieteniei frăţeşti ce înfloreşte azi în ţările noastre libere.

Lajos PINTÉR

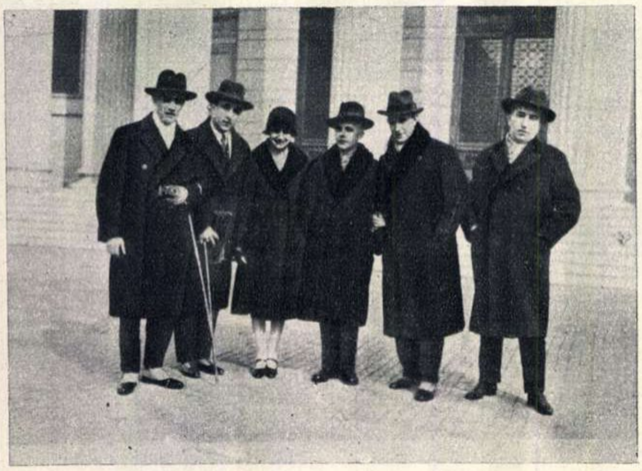

Bartók Béla (al patrulea din stînga), în-mijlocul unor muzicieni romîni — printre care îi recunoaştem pe maeştrii Alfred Alessandrescu (al doilea din stînga) şi George Georgescu, artist al poporului din R.P.R., (al doilea din dreapta) în faţa Ateneului Romîn, în anul 1924.

UNDE APAR IONICĂ SI NĂICĂ

Nicolescu, Olariu şi Fekete, „părinţii" faimoşilor Ionică şi Năică.

E greu de stabilit de unde au apărut Ionică și Năică, personaje comice de tip popular ce s-au născut în vremurile noastre. Originea lor este pe cît de complicată, pe atît de interesantă.

Ca persoane fizice, Ionică și Năică au apărut în lume ieșind pe poarta uzinelor de vagoane „Gh. Dimitrov" din Arad. Împreună cu vagoanele care, ieșind pe aceeași poartă, pleacă din uzină pentru totdeauna, ducîndu-se, unele, pînă în cele mai îndepărtate colțuri ale continentului, s-au ivit, într-o zi sub cerul albastru, ieșind din aceeași uzină, și acești doi călători veseli. De atunci, ca și vagoanele, ei călătoresc mereu, umblînd din loc în loc. Și, ca și vagoanele, Ionică și Năică sînt rodul forței creatoare a unor muncitori.

Văzîndu-i înaintea ochilor pe creatorii acestor personaje comice, pe autorii dialogurilor dintre Ionică și Năică, te simți surprins ca și copilul de nouă ani, care, întîlnindu-l pe autorul cărții de povești pe care a citit-o, vede deodată în fața sa, în locul unui bătrîn impunător, cu barba lungă, îmbrăcat într-o manta neagră — cum se aștepta el — un omuleț oarecare, îmbrăcat într-un costum modern, puțin ghebos și chel.

Impresia de cotidian, de „nimic neobișnuit", ți-o transmite și înfățișarea celor trei muncitori, membri ai colectivului de creație al brigăzii de la „Gh. Dimitrov", pe nume Nicolescu, Olariu și Fekete.

Vesel, masiv, mereu activ, plin de simț practic, priceput în toate — de la electrosudură pînă la contabilitate—niciodată obosit, niciodată absent, electrosudorul Nicolae Nicolescu e autorul unor duioase și legănate versuri populare, pline de gingășie și alean. Cele mai deseori, însă, jovialitatea sa masivă irumpe în proză sau versuri gîlgîind de un umor suculent, neistovit, plin de inventivitate.

Nicolae Nicolescu are acasă două caiete de poezii. Nu le-a trimis nici unei redacții. E nepăsător la glorie. Și de cîte ori nu i se întîmplă ca, în locul succesului binemeritat, al aprecierii artei sale, pe care o așteaptă orice scriitor ce-și aduce creația în fața publicului, să întîmpine ostilitatea sau răceala de gheață a celor loviți de tăișul satirei sale!

Ion Olariu, tot electrosudor la secția vagonaj a uzinei, are în înfățișarea sa ceva academic. Poate că figura sa concentrată, îndărătul ochelarilor cu ramă aurie, poate și faptul că Olariu poate fi văzut tot timpul scriind, tăind, citind și corectînd șpalturi (e și redactor-șef al „Flamurii Roșii", gazeta uzinei) să fie cauza.

Al treilea membru al colectivului de creație, Ioan Fekete, e un om mic de stat, mereu activ, agitat, cu deosebite aptitudini de regizor.

Deși copii direcți ai acestor muncitori, în geneza lui Ionică și a lui Năică se simte fierberea a mult mai multe minți și a unei vremi îndelungate.

I-am văzut apărînd în fața publicului. Oriunde ar veni, într-o fabrică, la un club sau la o gospodărie colectivă, oamenii îi întîmpină de parcă i-ar fi așteptat de mult și ar fi știut de multă vreme că într-o zi vor trece și pe acolo. Și adevărul este că nu numai acei oameni, din acea fabrică sau din acea gospodărie îi așteptau. Ionicii și Năicii sînt de

Ionică și Năică în postură de bulevardiști.

mult așteptați în multe locuri și, în nădejdea că s-ar ivi și pe la ei vreun mare glumeț care, împărțind rîsul, să pedepsească pe unii și să facă dreptate altora, oamenii au închipuit peregrinările unui Păcală sau Nastratin Hogea. Glumeții călători ai zilelor noastre, care nu trăiesc numai în imaginația poporului, ci umblă din sat în sat pe roate de cauciuc, păstrează însă, în structura lor, o adîncă formație folclorică și nu-și lipsesc publicul de bogățiile fanteziei populare. Aproape întreg materialul de poezie al colectivului de creație al brigăzii e scris în vers popular.

La biblioteca tehnică, un bibliotecar neglijent și nepăsător a încurcat lucrurile. Precizia și marea conciziune a versului popular ironizează pe bibliotecarul birocrat, care:

„A dat pentru zidărie
Cărțile de strungărie
Sau i-a dat sudorului
Cartea turnătorului“.

Sau iată cum se povestește, în proză și versuri, sugerînd o întreagă atmosferă de basm, o altă întîmplare, *„Poveste tristă“*:

„Plecînd brigada mai departe, pe vreme de iarnă a ajuns pe la orele șapte dimineața într-un loc întunecos foarte, unde soarele și becurile nu luminau. Soarele nu lumina pentru că nu răsărise încă, iar becurile fiindcă erau arse. Și fiindcă nimeni din mai marii dregători ai secției — destul de mulți la număr — nu avea grijă să aducă altele bune, meșteșugarii stăteau la taifas, așteptînd să se facă ziuă, că altfel nu vedeau bine să lucreze la mașină. Iar fiindcă veni vorba de mașini:

„Un tăciune și-un cărbune
Spune brigadă, spune
Că împărăția are
Două fete surioare,
Nu sînt fete, ci mașini
Ce s-ar folosi din plin
Una-i mare, dar mult plînge,
Cuțitul nu taie, frînge.
Iar cea mică e stricată
Și nu taie niciodată“.

Muncitorii aceștia, care opt ore pe zi construiesc vagoane de tren, sînt, în timpul lor liber, scriitori, artiști și activiști în același timp. Căci fiecare vers și fiecare glumă trebuie să poarte întreaga greutate și răspundere a unor oameni de la care se așteaptă multe, care văd mai mult și mai adînc decît ceilalți, care vor ca lucrurile ce sînt încă strîmbe să se îndrepte.

Natura lor diferită, amestecul de atribuții și răspunderi al acestor oameni constituie un lucru deosebit de interesant, cu adevărat nou. Unde se termină conștiința de artist și unde începe aceea a activistului? Ei sînt acei care aduc oamenilor bucuria muzicii și a dansului și tot ei, acei care vor să-i ajute să obțină recolte bogate. L-am văzut pe muncitorul Ioan Fekete conducînd brigada artistică într-o comună. Cineva care l-ar fi observat în acele momente alergînd cu emoție încolo și încoace, dînd sfaturi artiștilor și urmărind atent orice reacție a publicului, s-ar fi putut întreba: ce este omul acesta? E regizorul pe care-l interesează, mai mult decît orice în lume în acel moment, orice gest al artistului său, dirijorul îngrijorat de fiecare „la bemol“, sau activistul care se gîndește: „n-am greșit cînd l-am evidențiat pe X? O să fie un stimulent și pentru ceilalți...?“

Deplasîndu-se într-una din zilele libere în comuna sau întreprinderea în care va avea loc reprezentația, brigada artistică duce o migăloasă muncă de documentare. Cine sînt fruntașii gospodăriei, care să merite un cîntec de laudă din partea brigăzii? Care sînt codașii, de care trebuie făcut haz? Ce alte lucruri se mai întîmplă prin comună? La Sînnicolaul Mic, de pildă, oamenii nu citesc niciodată ziarele, pentru că factorul poștal le aruncă deasupra porții, drept în noroi. Gestionarul de la „Alimentara“ nu e cinstit. Chiaburul Bogdanov Iosif nu vrea să are, nici să semene și nu-și achită obligațiile față de stat... Toate acestea prind viață în dialogurile glumețe ale lui Ionică și Năică, toate se fac vers satiric, cîntec sau ghicitoare.

Iată povestea baciului Igna Ion, din comuna Tudor Vladimirescu, somnoros și nepăsător la bunul obștesc, care a lăsat să-i scape de sub nas oile:

„Cînd îi somnul cel mai dulce
S-a dus Igna să se culce,
A pus capul pe-o căpiță
De fîn, și, cu-o garofiță
În mînă, a adormit
Somn dulce și liniștit...
Iar cei hoți s-au apropiat
Cîini și oi au adunat
Și pe poartă au plecat,
Fără zgomot, fără glas,
Încetișoru', la pas,
S-au dus ei spre asfințit
Nici azi nu i-au mai găsit...
Baci Ion a tot dormit
Pîn'soarele-a răsărit“.

Cu toate că, pe fapte diferite, artiștii de la „Gh. Dimitrov“ repetă adeseori unele glume care se bucură de mai mare succes, repertoriul lor este bogat și plin de imaginație.

Pe estrada improvizată dintr-un cătun sau pe scena celui mai mare teatru din lume, emoția artiștilor în fața publicului rămîne aceeași. De cîți factori neprevăzuți nu depinde cîteodată succesul ori insuccesul unui spectacol! Într-o comună, la Semlac, estrada fusese așezată în aer liber. Colectiviștii sărbătoreau cinci ani de la înființarea gospodăriei lor, și echipa muncitorilor de la uzina de vagoane avea să-și prezinte programul abia după echipele artistice ale gospodăriei colective și ale școlilor din comună. Se înnorase și era acum sigur că, pînă să vină rîndul echipei de la „Gh. Dimitrov“, avea să plouă cu găleata. Aceasta avea acum de învins nu numai plictiseala unui public obosit de programele destul de substanțiale ale celor trei echipe artistice, dar și pericolul ca, la primele picături de ploaie, spectatorii să plece. Și, într-adevăr, nu peste mult timp, începu să plouă. Cu un efort de voință disperat, artiștii de la uzina de vagoane își începură programul liniștiți și, curînd, izbutiră să transmită și publicului nepăsarea lor față de tot ce era în acel moment străin de spectacol. Ascunși sub umbrele, spectatorii rîdeau copios, cutremurîndu-se, cu umbrele cu tot. Șefa de echipă Elena König, o fată roșcată și legată la cap cu o basma tot roșie, se înroși de zece ori mai tare auzind cum unul din artiștii de pe scenă o laudă pentru hărnicia ei și cum celălalt îi răspunde acestuia că, dacă ar găsi o fată ca asta, s-ar însura bucuros cu ea. (Fata nu avea de unde să știe că aceeași glumă o făceau Ionică și Năică în nenumărate comune, de cîte ori era vorba de fruntași, sub diferite variante).

Altădată, la Sînnicolaul Mic, văzîndu-se în situația disperată de a vorbi în gol, în fața unui public neatent, artiștii și-au cucerit dintr-o dată sala, cîștigîndu-i tot interesul și toată simpatia, cu următoarea glumă: „...și-acum, un cuvințel, dragă Năică, un cuvințel pe care nu trebuie să-l spui nimănui, dar absolut nimănui. Am aflat că publicul din Sînnicolau are relații cu totul speciale cu arta. Pasiunea lui pentru teatru o afli de cum pătrunzi în sală: cît timp joacă cei de pe scenă, cei din bănci îi „acompaniază“, vorbind cu voce tare, mîncînd semințe, fredonînd vreun cîntec preferat. Așa că, la un moment dat, nu știi care sînt actorii adevărați: cei din sală, ori cei de pe scenă. Spune drept, nu e emoționantă această mărturie de dragoste purtată artei?!...“

În arta acestor muncitori, care devine cunoscută unui număr tot mai mare de oameni, ca și în vagoanele pe care le construiesc și care, purtînd emblema uzinei lor, ajung pînă departe, pe pămînturi străine, se poate citi aceeași forță a unei mari energii interioare, aceeași dorință de a dărui această energie lumii, de a o difuza unor întinderi cît mai mari. Numele lui Ionică și Năică sînt cunoscute multor oameni și multor locuri din întreaga țară, iar Ionicii și Năicii apar tot mai des.

Sonia LARIAN

Răspundem cititorilor

ISTORICUL MAŞINII DE CUSUT

„Un grup de cititori ai revistei „FLACĂRA“, muncitori croitori la F. C. „Gh. Gheorghiu-Dej“ din Bucureşti, vă rugăm să publicaţi un material despre istoricul maşinii de cusut“ — ne scrie tovarăşul Sandu Dumitru, muncitor croitor la F.C. „Gh. Gheorghiu-Dej“. Răspundem acestei cereri, publicînd materialul de mai jos.

Maşina de cusut, considerată astăzi ca un obiect cît se poate de obişnuit, dar în acelaşi timp foarte necesar, a apărut destul de tîrziu în istoria dezvoltării tehnicii.

Prima invenţie promiţătoare pe drumul creării acestei maşini a fost înregistrată în 1755, cînd Charles F. Weisenthal a creat acul cu două vîrfuri şi cu ochi în mijloc, cu scopul de a evita necesitatea întoarcerii lui în timpul cusutului.

În 1790, englezul Thomas Saint face un mare pas înainte, inventînd o maşină de cusut piele. Maşina lui era înzestrată cu o sulă care, glisînd într-un plan vertical, găurea pielea care trebuia cusută. O suveică acţionată în planul orizontal întindea aţa deasupra orificiilor. Un ac în formă de furcă împingea aţa în orificii, creînd astfel o buclă. Bucla era prinsă apoi de un cîrlig, care avea o mişcare de du-te-vino şi care lega buclele între ele.

În 1830, Barthélemy Thimonnier, un croitor sărac din St. Étienne, obţinu pentru prima oară în Franţa un patent pentru o maşină de cusut. Deşi maşina lui era greoaie, fiind făcută aproape în întregime din lemn, totuşi aproape 80 de maşini de acest tip lucrau în 1841 într-o întreprindere din Paris, confecţionînd îmbrăcăminte pentru armată. Dar o ceată de croitori, temîndu-se că vor rămîne fără lucru, a nimicit complet întreprinderea. Sărmanul inventator abia a scăpat cu viaţă.

Întîmplarea nu l-a descurajat însă pe Thimonnier. În 1845, el a scos un al doilea patent pentru perfecţionările aduse primei maşini, iar în 1848 a obţinut patente în Anglia şi Statele Unite pentru o maşină şi mai perfecţionată, construită complet din metal. Patentele n-au însemnat însă şi recunoaşterea utilităţii acestei maşini, iar inventatorul ei a murit în 1857, părăsit şi nerecompensat.

Prin analogie cu cusutul manual, primele maşini de cusut lucrau cu un singur fir. În anii 1832-34, americanul Walter Hunt a construit prima maşină de cusut care lucra cu două fire. Se obţinea astfel cusătura cu bucle, comună maşinilor obişnuite de astăzi.

În 1846, tot un american, Elias Howe, necunoscînd încercările lui Hunt, a obţinut un patent pentru o nouă maşină de cusut. Industriaşul englez Wiliam F. Thomas i-a cumpărat patentul şi l-a angajat pe inventator cu un salariu săptămînal, spre a-i adapta maşina pentru scopurile lui industriale.

În acest timp, maşina de cusut a început să trezească curiozitatea publică şi numeroşi oameni de afaceri s-au apucat să confecţioneze asemenea maşini. Unul din cei mai mari industriaşi ai vremii, Isaac Merrit Singer, obţinînd în 1851 un patent pentru perfecţionările aduse maşinii lui Howe, a întemeiat o fabrică de maşini de cusut.

De atunci, perfecţionările s-au ţinut lanţ şi azi avem peste două mii de varietăţi de maşini moderne de cusut, de la maşini de mînă şi de picior pînă la maşini care lucrează simultan cu şapte ace, făcînd 20.000 împunsături pe minut.

Noul model, perfecţionat, de maşină de cusut fabricată în R.P.R.: „Supercasnică“

La noi în ţară, abia în anii regimului democrat-popular s-a început fabricarea maşinilor de cusut. După un număr relativ redus de maşini de cusut pentru uz casnic, s-a pornit la fabricarea maşinilor de cusut industriale. Nu demult, a fost pus în vînzare pentru oamenii muncii un nou model perfecţionat de maşină de cusut romînească, „Supercasnică“, care poate rivaliza cu cele mai moderne maşini de acelaşi gen din străinătate.

APARAT DE RADIO PENTRU CURENT CONTINUU DE 6 SAU 24 VOLŢI

Prin materialul de mai jos, răspundem tov. Cioveia Ion din Piteşti, care ne întreabă cum trebuie să fie construit un radio-receptor pentru a putea fi alimentat de la o sursă de curent continuu de 6 sau 24 volţi.

Tuburile electronice (lămpile) unui aparat de recepţie se alimentează de la o sursă, capabilă să genereze o tensiune continuă sau alternativă pentru încălzirea filamentelor şi o tensiune continuă care se aplică anozilor, grilelor ecran etc.

Tensiunea de filament de 1-12 volţi (depinde de tipul tubului) poate fi obţinută de la o sursă de curent continuu (acumulator sau baterie) sau de la o sursă de curent alternativ. În acest ultim caz, tensiunea necesară filamentului se obţine de la reţeaua industrială de curent alternativ, prin intermediul unui transformator coborîtor. Filamentul poate fi alimentat cu curent continuu, indiferent de tipul tubului; cu curent alternativ se alimentează filamentele tuburilor cu încălzire indirectă.

Tensiunea pentru alimentarea anodului, grilei ecran etc. trebuie să fie continuă. Ea se obţine la baterii, reţele de curent continuu sau prin redresarea curentului alternativ. De la o reţea de curent alternativ (120-220 volţi) pot fi obţinute, în modul cel mai simplu, folosind transformatori, tensiuni de diferite valori necesare alimentării receptorului.

Transformarea unei tensiuni continue de o valoare dată, într-o tensiune de altă valoare, este mai dificilă, mai ales cînd e necesară o ridicare a tensiunii — de exemplu de la 6 volţi la 200 volţi.

Pentru alimentarea unui receptor de la o sursă de curent continuu de 6 volţi (acumulator) va trebui să folosiţi un montaj special. Tensiunea necesară filamentelor se obţine direct de la acumulator. E indicat să folosiţi tuburi care necesită o tensiune de încălzire de 6,3 volţi — care sînt, de altfel, cele mai uzuale. Tensiunea anodică de 200-250 volţi se obţine prin montajul cu vibrator, după cum se vede din schemă.

Vibratorul, prin întreruperi ritmice (de 50-70 ori pe secundă) ale tensiunii continue de 6 volţi, o transformă pe aceasta într-o tensiune alternativă care, prin intermediul transformatorului T, poate fi ridicată la valoarea necesară — cca 250 volţi. Această tensiune alternativă este pe urmă redresată (ca tuburi redresoare se folosesc tipurile EZ 2 sau 84) şi filtrată prin grupul $C_1 - C_2$ şi bobina de şoc cu cca 3000 spire, bobinate pe un miez de fier de 6 cm^2, cu sîrmă de 0,15 mm, izolată cu email.

Bobina L_1 are 20 de spire bobinate pe o carcasă de 10 mm diametru, cu sîrmă de 1 mm. Transformatorul T se bobinează pe un miez de cca 10 cm^2. Înfăşurarea primară are 2 × 40 spire cu sîrmă de 1,5 mm şi cea secundară de 2 × 2.200 spire cu sîrmă de 0,15 mm. Elementul vibrator propriu-zis este dificil de construit; va trebui să-l procuraţi.

Receptorul nu trebuie să aibă o construcţie specială. Alimentatorul cu vibrator descris mai sus poate fi folosit pentru alimentarea oricărui receptor al cărui consum anodic nu depăşeşte 60 de miliamperi.

Construcţia unui astfel de alimentator cere experienţă şi poate fi efectuată numai de un radioamator mai avansat.

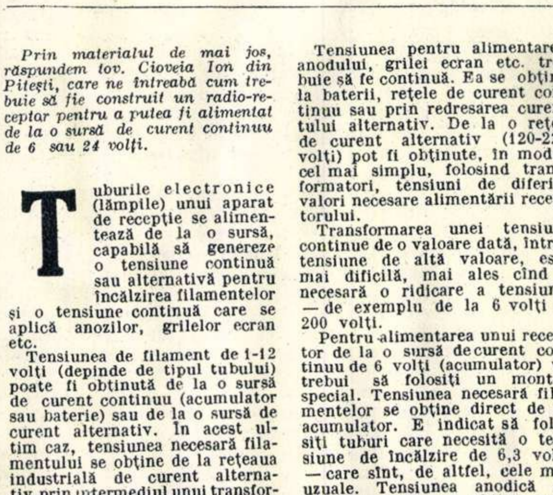

Schema alimentării unui receptor, de la un acumulator de 6 volţi.

DESPRE ROTAŢIA PĂMÎNTULUI

Tov. Horinceanu Nicolae din comuna Glăvăneşti, raionul Zeletin, ne-a întrebat de ce rotaţia pămîntului nu dă naştere unor curenţi care să mături totul de pe suprafaţa lui.

Răspunde la această întrebare tov. prof. dr. Călin Popovici.

Aceasta nu se petrece şi nu se poate petrece, deoarece atmosfera pămîntului şi, o dată cu ea, tot ce se află într-însa, sînt antrenate de mişcarea de rotaţie a pămîntului. O probă a antrenării corpurilor în mişcarea de rotaţie a pămîntului o avem în căderea lor de la mare înălţime. Dacă din vîrful unui turn înalt, lăsăm să cadă o bilă metalică, aceasta nu va cădea exact la baza turnului, ci va fi puţin deviată spre est. Vîrful turnului fiind ceva mai departe de centrul pămîntului decît baza sa, are o mişcare mai rapidă spre est, întocmai cum vîrful spiţei unei roţi se mişcă mai repede decît baza sa. Mişcarea pămîntului se face de la vest la est; bila metalică în cădere păstrează viteza ei iniţială spre est pe care a avut-o cînd era în vîrful turnului; ajunsă la baza turnului, care are o mişcare mai înceată spre est, ea arată o deviaţie spre acest punct cardinal.

Acelaşi lucru se petrece şi cu unele vînturi regulate care suflă între ecuator şi tropice: alizeele şi contraalizeele. Aerul din regiunile ecuatoriale, puternic încălzit, se dilată şi devine mai uşor, iar aerul din regiunile mai răcoroase (de la poli) tinde să-i ia locul. Potrivit acestei realităţi, s-ar cuveni ca în emisferul nordic, vînturile astfel născute să circule exact în direcţia nord-sud, iar în emisferul sudic direcţia lor să fie de la sud spre nord. Dar intervine şi aici mişcarea de rotaţie a pămîntului...

Viteza liniară în rotaţia pămîntului (a punctelor de pe suprafaţa lui) creşte de la poli, unde este zero, către ecuator, unde este maximă. Aceasta, deoarece polii se află chiar pe axa de rotaţie a pămîntului, în timp ce ecuatorul este cel mai îndepărtat de această axă. Masele de aer, pornind de la poli şi participînd la mişcarea de rotaţie la latitudinea respectivă, au o viteză liniară de deplasare spre est mai mică decît suprafaţa pămîntului din regiunile mai apropiate de ecuator, către care se deplasează. Aşa se explică de ce aceste mase de aer nu au în deplasarea lor direcţia firească, teoretică: nord-sud în emisferul nordic şi sud-nord în cel sudic. Ele au direcţiile deviate. În emisferul nordic, deplasarea lor este deviată spre vest, (adică spre dreapta) deci au direcţia nord-est către sud-vest, iar în emisferul sudic, deplasarea maselor de aer de care vorbim — deci alizeele — se face tot spre vest (adică spre stînga) şi ele capătă în urma devierii direcţia sud-est către nord-vest.

Deplasări analoage determinate de mişcarea de rotaţie a pămîntului suferă şi curenţii marini.

COMBATEREA OMIZII DE PĂDURE

Prin materialul de mai jos, scris de tov. prof. dr. Gr. Eliescu, membru corespondent al Academiei R.P.R., răspundem întrebării tov. Teodor Sărac, din Ajoteu-Ineu.

Omida de pădure este una dintre cele mai periculoase insecte dăunătoare pădurilor de stejar. Ea este cunoscută în lumea silvicultorilor ca „omida stejarului“, fiindcă se hrăneşte cu frunzele diferitelor specii de stejar; cu toate acestea, ea atacă şi frunzele altor arbori de pădure, precum şi ale arborilor roditori. Acest dăunător nu este altceva decît omida fluturelui care în ştiinţă, în entomologie, poartă numele de Porthetria (Lymantria dispar).

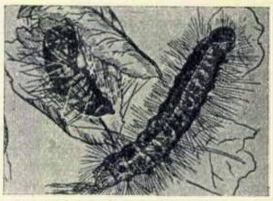
Omida stejarului (Lymantria dispar)

Lymantria este uşor de recunoscut după smocurile de peri pe care le are pe cap, după culoarea castanie-cenuşie, dar, mai ales, după punctele colorate, aşezate perechi pe fiecare inel, albastre la partea anterioară a corpului, roşii la partea posterioară. Această insectă apare primăvara, cam la începutul lunii mai, în momentul în care frunza stejarului dă din mugure. Dacă omizile sînt numeroase, în aproximativ două luni de zile, cît ţine dezvoltarea frunzelor, ele le pot roade în întregime, cauzînd vătămări puternice arborilor. Aceasta, deoarece în frunze are loc pregătirea sevei cu care arborele se hrăneşte şi creşte. Distrugerea frunzelor înseamnă deci împiedicarea hrănirii, oprirea creșterii, slăbirea arborelui, uscarea crăcilor, pierderea creșterii anuale a pădurii atacate.

În iulie omida se transformă în pupă, din care iese fluturele. Acesta depune ouăle (uneori chiar 1500 ouă), în grămezi acoperite cu un puf galben-castaniu, pe scoarța arborilor, mai ales în partea de jos a tulpinii. Ouăle stau în această stare din luna august pînă în luna mai a anului următor.

Omida stejarului, care aduce pagube mari economiei forestiere, poate fi combătută fie cînd se află sub formă de ou, fie cînd se află sub formă de omidă. Și, deși ambele metode prezintă încă mari greutăți, ele trebuie folosite cu îndîrjire.

În primul caz insectele pot fi distruse prin strîngerea sau prin îmbibarea cu petrol lampant a grămezilor de ouă. Procedeele acestea dau posibilitatea să se distrugă deodată un mare număr de indivizi, însă nu pot fi cu succes aplicate în pădurile cu arbori înalți, deoarece culegerea sau petrolizarea ouălor la înălțimi mari este practic imposibilă. Metoda distrugerii ouălor e aplicabilă doar pe suprafețe mici, în păduri puțin înalte, și atunci cînd sînt puține depuneri de ouă.

Sub formă de omidă, insecta poate fi distrusă cu ajutorul insecticidelor. Sînt întrebuințate astăzi împotriva omizii stejarului așa numitele insecticide de contact: D.D.T. și H.C.H., ultimul cunoscut la noi în țară sub numele de nitroxan. Insecticidele citate sînt răspîndite pe arbori, fie sub formă de praf, de regulă cu ajutorul avioanelor, fie sub formă de picături foarte fine, constituind o ceață, produsă cu ajutorul unor aparate cu presiune. În primul caz, este vorba de combaterea prin prăfuire, iar în al doilea, de combaterea prin cețe sau aerosoli.

Metoda prăfuirii din avion dă posibilitatea ca lucrarea să se facă ușor și rapid. Prezintă însă greutăți în realizarea principiului. Căci insecticidul trebuie să fie un praf foarte fin și aderent, care să se răspîndească cu ușurință în coroanele arborilor, plutind cîtva timp în aer, în așa fel încît omizile să fie prăfuite într-un procent cît mai mare. Or, condițiile acestea tehnice nu sînt în prezent nicăieri în lume rezolvate în mod mulțumitor. De aceea, atenția specialiștilor s-a îndreptat spre metoda cețelor prin care se caută o rezolvare mai bună a problemei combaterii acestei omizi.

La noi în țară, au fost aplicate pînă în prezent combaterea prin distrugerea ouălor și combaterea prin prăfuiri din avion. Eficacitatea acestor metode aplicate este încă în curs de cercetare. Pentru viitor, este prevăzută și experimentarea combaterii cu aerosoli.

PLANTELE CARNIVORE

Tov. Gh. Bîlea, elev la Școala profesională nr. 2 auto din București, ne-a întrebat dacă există plante carnivore și unde trăiesc ele. A răspuns tov. prof. Raul Călinescu.

Planta insectivoră Dionea.

Prin luna mai, oglinda bălților noastre e străpunsă de niște lujere verzi și fragede, care poartă în vîrf flori galbene; ele fac ca suprafața apei să pară stropită cu aur.

Dacă tragem de un asemenea lujer, scoatem afară din apă o pîslă deasă de fire, care nu sînt altceva decît ramurile unei plante de baltă, numită Otrățel. Frunzele acestei plante sînt transformate în niște ulcele mici de cîte 3 mm, cu deschiderea asemănătoare cu aceea a capcanelor de șoareci. În aceste capcane intră răcușori mărunți de baltă (ciclopi, dafnii), larve și insecte acvatice mici, dar de ieșit nu mai pot ieși niciodată... Căci capacele se string și insectele, o dată intrate în ulcele, sînt omorîte și mistuite de plantă. Otrățelul este deci o plantă carnivoră, fiindcă se hrănește cu carnea acestor răcușori, larve și insecte de baltă.

Prin mlaștinile cu mușchi de turbă ale Carpaților, trăiește o altă plantă carnivoră, numită Roua Cerului. Din mijlocul unor frunzișoare rotunde, așezate în rozetă, se înalță, drept în sus, un lujer ce poartă flori în vîrf. Partea de sus a frunzișoarelor acestei plante este acoperită cu niște perișori cleioși la vîrf, de care se lipesc insectele care, zburînd prin apropiere, sînt atrase de picăturile strălucitoare de clei. Mișcările pe care le face insecta pentru a se elibera de lipicul unui singur fir, fac ca și celelalte fire să se îndrepte cu toate către insectă și s-o cuprindă. În felul acesta, ea este înăbușită și apoi mistuită de plantă, chiar prin mijlocirea acestor perișori.

Primele știri despre plantele carnivore datează din anul 1796. În acel an, naturalistul suedez Linné a primit din Carolina (America de Nord), o scrisoare în care se făcea o amănunțită descriere a plantei carnivore cu mișcări repezi, numită Dionea. Mai tîrziu, Darwin a atras atenția cercetătorilor asupra ciudatului chip de a se hrăni al acestor plante. De atunci, botaniștii au început să descopere și alte plante carnivore și insectivore, lămurind și mai bine fenomenul nutriției lor. Astăzi, se știe că plantele carnivore sînt plante verzi, deci se pot nutri prin asimilație, ca toate plantele verzi, din bioxidul de carbon al atmosferei, în prezența luminii. Frunzele lor sînt însă organizate și modificate în diferite chipuri, pentru a prinde insecte sau alte organisme mărunte, ce constituie hrană în plus, pe care o mistuiesc cu ajutorul unui ferment numit pepsină, secretat tot de frunze.

După alcătuirea variată a frunzelor, transformate în aparate de prins ființele mărunte cu care se hrănesc, plantele carnivore se împart în trei grupe: prima este aceea a „nuielelor cleioase", reprezentată printre altele de Drosofilul din Portugalia și Pinguicula din părțile noastre; a doua e a „capcanelor tubulare" sau în formă de „ulcele", ca la Otrățelul de la noi, Nepenthesul din arhipelagul malaiez și Saracenia; a treia grupă e formată din plante cu părți din frunză care execută mișcări automate pentru prinderea insectelor, ca Roua Cerului, Dionea, Aldrovandia etc.

Foarte ciudată este planta insectivoră, din arhipelagul malaiez, numită Nepenthes. Pețiolul frunzei acestei plante este lățit și servește ca frunză propriu-zisă; limbul, sau partea lată a frunzei, este transformat într-un fel de cană sau lulea, prevăzută deasupra cu un căpăcel menit a împiedica pătrunderea apei de ploaie. În cană se află atît nectar, care ademenește insectele, cît și numeroase glande digestive, ce mistuiesc, în mai puțin de opt ore, insectele prinse, pînă cînd nu mai rămîne din ele decît chitina.

Tot atît de ciudată este Dionea ce crește prin mlaștinile Carolinei de Nord (S.U.A.) și care posedă niște frunze cu mișcări brusce. Aceste frunze sînt formate din cîte două jumătăți ovale, prevăzute cu peri pe margini. Cînd o asemenea frunză este atinsă de o insectă ce se așază în ea, frunza își strînge dintr-o dată cele două jumătăți pe țîțîna nervurei ce le leagă, prinzînd la mijloc, ca într-o capcană, imprudenta victimă. Ceea ce este curios la această plantă, este că fiecare frunză a ei moare după ce a mistuit trei-patru insecte și e înlocuită de alte frunze tinere.

ORIGINEA DANSURILOR

La întrebarea tovarășului Grigore Cîrstea din Sf. Gheorghe asupra originii dansurilor, răspundem prin materialul de față.

Scotocind cu mintea în trecutul omenirii, ne dăm seama că s-ar putea stabili ca epocă de apariție a dansurilor perioada transformării maimuței antropoide în om.

Încă înainte de apariția graiului, ca și în timpul în care graiul era încă insuficient dezvoltat pentru a putea transmite în întregime gîndurile, maimuțele-om se înțelegeau între ele mai mult prin semne.

Desigur că aceste semne — pentru a putea fi înțelese — urmăreau imitarea gesturilor obișnuite faptelor ce trebuiau explicate celorlalți. Cum activitatea omenească sau a maimuței-om în acea perioadă se limita doar la agonisirea hranei, adăpostire și apărare, *aceste gesturi imitau în esență procesul de muncă și erau executate din necesitatea muncii.*

Unele din gesturile imitative ale procesului de muncă (de ex: culegerea fructelor, adunarea legumelor, vînarea unor animale, pescuitul etc.) au fost repetate atît de des în legătură cu actul respectiv și au fost atît de legate de acesta zeci de mii de ani, încît ele au intrat în obișnuința generațiilor, au devenit oarecum automate, au căpătat un anumit ritm pe care se executau și, din pantomimă, au devenit dans.

Cu timpul, se pare că ritmul natural, colectiv, al mișcării, a început să fie însoțit și de zgomotele ritmice pe care le scoteau cei de pe margini, lovind cu bețele în pămînt, în trunchiuri de copaci, în butuci găunoși și apoi în tot felul de instrumente de percuție. Unii au subliniat ritmul mișcărilor din dans sau al acompaniamentului ritmic de percuție, cu sunete scoase din gîtlej, care, cu timpul, au dus la melodie.

Să ne imaginăm, de exemplu, un grup de maimuțe antropoide trăind pe undeva, prin podișul Ardealului. La un moment dat, două dintre acestea văd un urs. Își dau seama că nu-l pot vîna singure ca să-l mănînce și fug în mijlocul tribului respectiv, ca să le cheme și pe celelalte în ajutor. Ajunse aci, ele scot o serie de țipete, prin care atrag atenția celorlalte maimuțe-om. Toate se strîng roată în jurul lor. Cele nou venite încep să imite mersul ursului, în patru și în două picioare; apoi mimează cum una se ia la luptă cu el, cum îl doboară, îl ia în circă și-l aduce să-l mănînce. Desigur că celelalte vor fi priceput și vor fi pornit la vînătoare.

În altă împrejurare similară, tot ele, sau altele, amintindu-și de acest mijloc de înțelegere, vor fi executat aceeași pantomimă și, mii de ani, din generație în generație, au repetat-o, legînd-o de evenimentul vînării unui urs.

În felul acesta se presupune că, cu timpul, ea a devenit dans, conservîndu-se și după ce a apărut vorbirea. Executîndu-se la început numai din obișnuință, se pare că oamenii au interpretat cu vremea acest dans totdeauna înainte de a pleca la vînătoare, cu scopul de a determina forțele naturii să le fie favorabile.

Pînă atunci, dansul fusese un dans imitativ, de muncă, născut din necesitatea intensificării relațiilor dintre oameni în procesul muncii; de acum înainte, a devenit un dans de incantație, ca o vrajă, ca un descîntec, socotit că el ar avea într-însul puterea de a determina reușita acțiunii. Și sub forma aceasta, s-a transmis încă multe mii de ani, pînă în zilele noastre. Încă acum 70 de ani, exista în jocul Căluceanilor ardeleni, dansul „Ursoaica", care avea exact această formă. Unul similar există încă în pădurile Siberiei de nord, altul la pieile roșii din Nevada, iar altele la toate popoarele vechi din lume.

E lesne de înțeles că s-au creat și alte dansuri, pentru a determina succesul în luptă (dansuri războinice), sau vindecarea bolilor sau îndepărtarea micilor vietăți dăunătoare culturilor etc.

Din momentul cînd a apărut în mintea omului credința în unele ființe supranaturale ce ar guverna lumea și fenomenele ei, *dansurile au devenit rituale*, căpătînd caracterul de a invoca zeitățile, de a le onora și de a le cere protecția.

Dar paralel cu dansurile imitative de muncă și de incantație, s-au născut și *dansuri de bucurie*, ivite din necesitatea de a-și manifesta, prin mișcări exuberante, bucuria, starea de euforie a sufletului, entuziasmul, precum și *dansurile matrimoniale* (erotice) sau cele *comemorative*, *astrologice* etc., care au jucat un mare rol în viața oamenilor.

Cadrul restrîns al acestei rubrici nu ne permite dezvoltarea acestor idei, dar ele pot servi de jaloane pentru o cercetare mai amănunțită a acestui fenomen.

CUM SA ÎNȚELEGEM MUZICA

(V) Consonanță și disonanță

Se spune — și pe bună dreptate — că muzica este limbajul artistic capabil să redea cele mai intime nuanțe ale sentimentelor omenești. Acest adevăr, fie care dintre noi îl intuiește atunci cînd, ascultînd o operă muzicală de valoare, să zicem „Eroica" de Beethoven, simte strecurîndu-i-se în suflet fiorii unor emoții, ai unor trăiri din cele mai felurite. Oricît ar fi însă de variate reacțiile emoționale pe care le trezește în noi ascultarea muzicii, ele poartă fie pecetea încordării, a tensiunii, fie pe aceea a calmului, a echilibrului și a seninătății. Alternarea acestor două posibilități de-a lungul simfoniei lui Beethoven, rezolvarea tensiunii într-un echilibru momentan și revenirea repetată a stărilor încordate, febrile, în sfîrșit, concluziile prelungi, asemenea unui sfîrșit de act, care încununează fiecare parte a simfoniei — toate acestea ne dau sentimentul că ne aflăm în fața unei adevărate acțiuni muzicale al cărei drum, ca și acela al vieții, nu se desfășoară netulburat, ci este brăzdat de obstacole neprevăzute.

Dintre factorii de ordin muzical care creează în ascultător asemenea variații emoționale, vom releva cu acest prilej unul singur, legat de tema pe marginea căreia ne-am întreținut în convorbirea precedentă (dedicată noțiunii de armonie). Este vorba de posibilitatea pe care o au acordurile — adică materialul cu care operează armonia — de a se constitui ca disonanțe (formațiune armonică ale cărei sunete componente nu se contopesc armonios, între ele existînd conflict, respingere) sau consonanțe (între ale căror sunete constitutive există o afinitate, un echilibru). Limbajul armonic al unei opere muzicale se bazează pe tendința continuă a disonanței — mai mult sau mai puțin prelungită — de a-și găsi rezolvarea în consonanță. Compozitorul folosește elementul armonic disonant atîta vreme cît simte justificat să mențină o stare sufletească de tensiune și neliniște; mai devreme sau mai tîrziu, el va aduce rezolvarea consonantă, pe care o face necesară însăși cerința de echilibru, de limpezire, proprii spiritului omenesc. Există unele cazuri cînd compozitorul lasă disonanța nerezolvată, ca de pildă la sfîrșitul fragmentului „Catacombele" din cunoscuta suită „Tablouri dintr-o expoziție" de Mussorgski; în asemenea cazuri, însă, în afară de faptul că procedeul menționat are numai un caracter secundar și accidental, el slujește unui scop expresiv anumit — acela de a sublinia starea sufletească de neliniște și teamă, inspirate de sumbra priveliște a catacombelor. În muzică, disonanțele pot avea un rol foarte amplu, uneori chiar dominant, mai ales cînd e vorba de opere simfonice cu un adînc conținut dramatic.

Ce s-ar întîmpla însă dacă un compozitor ar înceta să mai folosească în muzica sa consonanța, considerînd-o plată și banală, și ar începe să folosească numai disonanța? Este limpede că, într-un asemenea caz, întrebuințarea disonanțelor și-ar pierde funcția sa artistică, transformarea muzicii într-o îngrămădire de acorduri disonante care nu se organizează în jurul unui centru stabil, creînd o impresie supărătoare, de haos muzical. Aceasta încalcă fireasca cerință spirituală de echilibru și rezolvare, iar muzica încetează atunci să mai producă o bucurie sufletească. La o astfel de denaturare a limbajului armonic au ajuns compozitorii în a căror creație s-a infiltrat morbul modernismului formalist. În muzica compozitorilor decadenți, abuzul nemăsurat de disonanțe este expresia unor stări sufletești nevropate, exasperate, la care îi împinge o orînduire socială aflată în plină descompunere morală.

Asupra pericolului ce-l reprezintă pentru arta muzicală cultivarea disonanței ca scop în sine — procedeu care nu poate duce decît la lichidarea muzicii — a atras atenția cunoscuta Hotărîre a C.C. al P.C.U.S. din februarie 1948 cu privire la opera „Marea Prietenie" de V. Muradeli cînd arăta că muzicii decadente îi este proprie „pasionarea pentru îmbinări haotice, nevropatice, care transformă muzica într-o cacofonie, într-o îngrămădire haotică de sunete. Această muzică... oglindește marasmul culturii burgheze, negarea completă a artei muzicale, impasul în care se află ea".

A organiza disonanțele în funcție de consonanța către care tind să se rezolve, atît în cuprinsul compoziției cît și la finele acestora, iată legea obiectivă de care țin seama întotdeauna compozitorii realiști. Este o cerință fundamentală atît a limbajului muzical, cît și a organizării lăuntrice a vieții noastre sufletești.

Cu pînzele în vînt

Cînd vîntul de travers bandează barca, muss și schiper, doi oameni și totuși unul, fac adevărate acrobații pentru a menține echilibrul ambarcațiunii.

Briza ușoară încrețește suprafața lacului Siut Ghiol. Venind de departe, de după linia aceea albastră, unde insula Ovidiu se conturează slab, valuri jucăușe lovesc pietrele de pe mal, retrăgîndu-se apoi, speriate, parcă de îndrăzneala lor.

Dinspre școala de piscicultură, veliștii coboară, unul după altul, cu sacii de vele-n spate, cu ghiuri sau cu tangoane, spre debarcader, unde, legate de geamanduri, bărcile așteaptă cuminți ultima verificare dinaintea regatei de fond. În mulțimea aceasta pestriță nu e chip să găsești două costume la fel: alături de tricouri obișnuite, cu mîneci lungi sau scurte, vezi hanorace impermeabile de munte, treninguri de flanelă, de cauciuc sau de piele. Unii poartă pe cap pălării largi de pescari, alții bonete de marinari, alții, pur și simplu, pălării de soare. Văzut de sus, de pe puntea casei-vapor, debarcaderul are aspectul unui port înaintea unei mari expediții. Cei mai harnici au terminat deacum toaleta bărcii. Să nu vă mire aceasta — și bărcile au nevoie de o toaletă a lor. De felul în care îți îngrijești ambarcațiunea, depinde de multe ori victoria într-o regată. Acolo, în stînga, doi tineri scot de zor cu ispolurile apa din fundul bărcii. Alături de ei, un altul, la fel de tînăr, a cărui față tuciurie contrastează puternic cu părul lui bălai, a ridicat derivorul bărcii și-l curăță de brădiș. Totul e-n ordine? Nu. Totdeauna mai rămîne cîteceva de făcut. Cu ajutorul unui clește, el întărește straiul slăbit de balansul valurilor din cursul nopții. Se poate începe armarea. Vela este învergată de-acum la ghiu. Scotele se încurcă adesea prin scripeți, punînd la grea încercare răbdarea veliștilor. Rînd pe rînd, velele se ridică, acoperind linia orizontului cu aripi albe.

De la geamanduri, au început să se desprindă primele bărci, care, cu pînzele larg desfăcute, se îndreaptă spre linia de plecare, stîrnind în urma lor dîre argintii de spumă.

★

Vînt nord-vest. Tăria 2...

În jurul liniei de plecare, bărcile se zbenguiesc neastîmpărate: fiecare echipaj caută prin diferite manevre să-și găsească poziția cea mai favorabilă plecării. Pescăruși albi zboară pe dinaintea lor, chemîndu-se prin strigăte ascuțite. O clipă ai impresia că și bărcile iau parte la jocul lor.

Mai sînt cincisprezece minute pînă la plecare. Din părți opuse, două bărci au pornit în viteză, una către cealaltă. Cîteva secunde și ele se vor lovi piept în piept, sau — ca să fim în pas cu sportul acesta — provă în provă. Dar, ca la o comandă, o voltă, și bărcile pornesc în cu totul alte direcții.

Acum jocul bărcilor a căpătat un scop precis. Tendința generală e ca startul să le găsească în sensul vîntului.

Ultimele minute sînt marcate de căderea succesivă a celor cinci fanioane. Dinspre pasarela casei-vapor, a pornit o rachetă roșie. Într-un tîrziu, cînd bărcile sînt în larg, cu pînzele umflate de vînt, se aude și zgomotul împușcăturii.

Dar iată un nou semnal. Juriul recheamă barca 62 a lui Mircea Dumitriu: în momentul plecării, a „furat" din start... În acest timp, grosul bărcilor a luat avans. Șanse de a le ajunge sînt puține. Totuși, lupta nu trebuie abandonată: să lupți și să speri — aceasta e deviza adevăratului marinar.

Se pare că vîntul și-a schimbat direcția. Primul a observat-o Mircea Dumitriu, care privește spre mussul cocoțat în provă. Acesta face un semn din cap: „Am înțeles!" Focul — pînza din față — trece pe partea cealaltă.

Așa, cu vînt de pupă, barca alunecă mai repede. A țîșnit înainte și se apropie cu viteză de ultimul pluton. Poate că mai sînt totuși șanse...

Întotdeauna, simpatia publicului se îndreaptă spre cei slabi. De aceea, manevra lui Mircea Dumitriu a stîrnit discuții aprinse pe mal.

— Îi va ajunge! Ceilalți stau aproape pe loc. Nu vezi cu ce viteză vine spre ei... — spunea un puști, velist poate și el, în ale cărui cizme de cauciuc mai încăpeau doi ca dînsul.

— Dar crezi că ceilalți nu au să observe schimbarea vîntului?

Ca un răspuns acestei întrebări, în convoiul de bărci s-a produs o mișcare generală. Rînd pe rînd, focurile au fost trecute pe partea cealaltă. Bărcile încep să despice cu viteză crestele verzui ale valurilor.

Nici o speranță să-i mai ajungi...

— Azi n-au mai ieșit „pasențele" lui Mircea — se auzi iar vocea ironică a puștanului.

O șalupă cu „oficiali" s-a desprins de la debarcader, pornind în urma convoiului. Se îndreaptă direct spre baliza de nord, punctul de control, de care se apropie primele bărci.

Încă două sute de metri și echipajul lui Milio Tasco de la „Știința" va ajunge primul geamandura. În urma lui, două bărci angajate — echipajul lui Horoveanu de la Progresul și al lui Băiceanu de la Flamura Roșie — luptă pentru fiecare centimetru. În dreptul balizei, Băiceanu fiind la exterior se dă la o parte, lăsînd loc de trecere lui Horoveanu care strigă din toți rărunchii: pasaj! pasaj!

Prin dreptul balizei, trece acum un grup mare. În luptă cu Lungu de la „Constructorul", Costescu lovește geamandura și e descalificat. Resemnat, el scoate barca din drumul celorlalți, îndreptîndu-se cuminte spre debarcader.

...Au trecut aproape toate bărcile. În cele din urmă, în ultimul pluton, sosește și 62.

La vele, o plecare bună reprezintă 75 la sută din cursă. Foarte rar i se întîmplă unei bărci care a luat o plecare proastă să se claseze pe un loc mai bun. De aceea, barca lui Mircea Dumitriu a fost părăsită de privirile spectatorilor, care se îndreaptă acum cu interes spre capul convoiului, unde lupta între Milio Tasco și Lungu a devenit din ce în ce mai disputată. Chiar și puștiul, care se amuzase pînă acum pe seama „pasențelor" lui Mircea, urmărea printr-un binoclu uriaș lupta celor doi, trăgînd concluzii de expert:

— A făcut volta prea devreme. Dacă aș fi fost eu pe barcă...

De la baliza de nord, bărcile se îndreaptă cu vînt strîns spre vest, unde se găsește cea de a doua geamandură care trebuie ocolită prin tribord. Din coada convoiului, o singură barcă urmează altă direcție, urcînd în unghi spre sud-vest și depărtîndu-se de ceilalți. E 62.

— A abandonat! — se aude o voce răzleață.

Într-adevăr, barca pornise în linie dreaptă spre debarcader.

— Dar ce mai e și asta?

Înțelegînd adevărata intenție a lui Mircea Dumitriu, majoritatea bărcilor și-au schimbat brusc direcția, pornind spre sud-vest. Manevră tardivă, efect nul. Barca 62 a luat avans, a făcut o nouă voltă și, cu pînzele desfăcute, primind din plin vîntul de pupă, se îndreaptă spre baliza de vest.

Manevra lui Mircea Dumitriu e subtilă, căci, mergînd la început în această direcție, care în aparență îl îndepărta de ceilalți, putea, printr-o nouă voltă, să cadă direct pe cea de a doua baliză cu un serios avans de timp.

Acum, totul e să-și mențină, prin forță, avansul cîștigat prin abilitate. Căci nu e lucru ușor, nici pentru muss, nici pentru schiper, ca, atîrnînd cu jumătate corp în afara bordului, să strîngă ore în șir de sfori pentru ca velele să primească vîntul puternic, fără ca vreuna din ele să fluture... Prin dreptul liniei de sosire, barca 62 trece cea dintîi, ieșind învingătoare. Fețele celor doi învingători sînt îmbrobonate de sudoare și picuri de apă. N-a fost de loc ușor, dar efortul le este răsplătit.

...Sportul velelor nu-ți pune la grea încercare numai rezistența și îndemînarea, ci și curajul. Cînd vîntul de travers bandează barca, muss și schiper, doi oameni și totuși unul, cățărați în babord sau în tribord, fac adevărate acrobații deasupra apei, pe care pintenul derivorului o despică lin. Și nu o dată li se întîmplă să primească în piept pachetele de apă, pe care sparge-valul le aruncă la dreapta și la stînga. Dar nici vîntul puternic, nici apa care-i pătrunde prin treningul de cauciuc sau prin hanorac nu-l sperie pe adevăratul marinar.

★

Cuvîntări, diplome, cupe, flori...

Într-un cadru festiv, are loc înmînarea premiilor primilor clasați în concursul de fond și în cel de viteză.

Dar după ce trofeele au fost înmînate învingătorilor, după ce au fost felicitați de juriu, aplaudați de public și fotografiați de reporteri, o nouă surpriză — un alt gen de premiere — îi așteaptă pe victorioși. De după hangarul cu bărci, a apărut, ca la o comandă, un grup de veliști. În fruntea lor, piciul își lăpăie de zor cizmele-i de matelot. Se îndreaptă cu toții spre masa juriului, cu un aer grav și marțial. Desigur, iar felicitări sau... Dar de unde! Ajunși în dreptul mesei, se opresc și, la o comandă scurtă a unuia dintre ei, fără vre-o explicație sau un cuvînt mai mult, înșfacă pe campionii noștri și... hei rup! cu ei în apă de pe debarcader.

Botezul campionilor!

Val. CONEA

Fotografii de M. Ivanciu

① Vaporul ce-l vedeți în fotografie nu e un vapor, ci o casă de pe „puntea" căreia „oficialii" urmăresc încordata luptă a bărcilor.

② Inainte de plecarea în cursă, bărcile se înșiră la cheiul la care e „ancorată" casa-vapor.

③ Și apa e un lest care îngreunează mersul ambarcațiunii. De aceea, înaintea fiecărei regate, ea trebuie scoasă din barcă.

④ După cursă, pînzele sînt strînse cu grijă. Ambarcațiunile vin una după alta la mal.

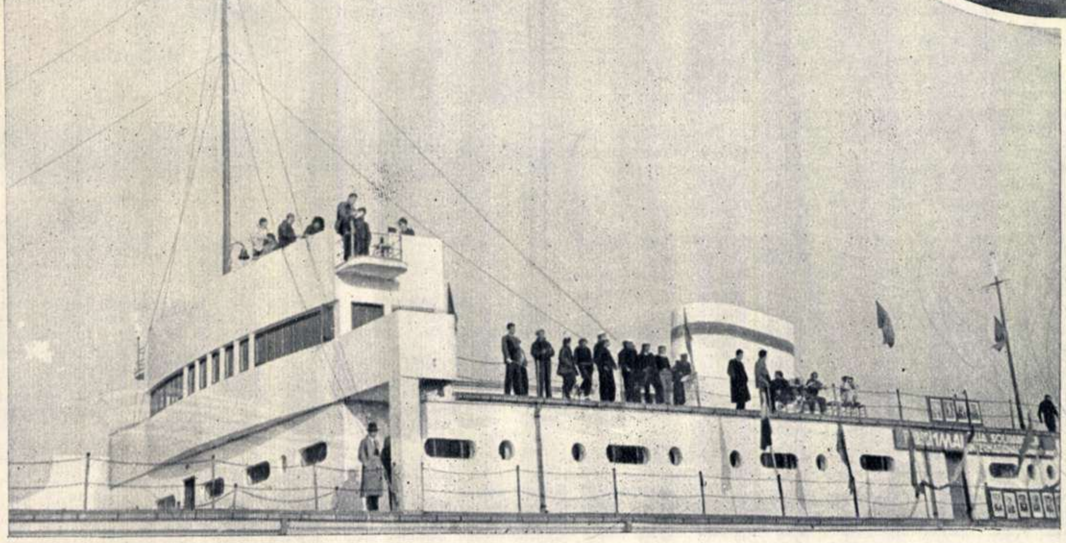

Tineretul patriei noastre

-CONCURSUL DE PORTRETE FOTOGRAFICE ORGANIZAT DE REVISTA „FLACĂRA" ȘI CENTRUL DE PRODUCȚIE CINEMATOGRAFICĂ -

DESPRE FILTRE

Adeseori, cînd reprezentăm un subiect cu cer albastru în cadru, observăm că în fotografie cerul apare într-o nuanță prea deschisă în comparație cu tonalitatea adîncă de azuriu care ne-a impresionat atît de plăcut în realitate. Este de dorit ca în fotografia alb-negru un astfel de cer albastru să apară tradus într-un cenușiu deschis bine perceptibil. In deosebi apare această „lipsă" a peliculei, ori de cîte ori cerul albastru prezintă nori albi. Minunatul contrast al grămezilor albe de nori plutind în adîncul cerului albastru și care încîntă ochiul în natură, din păcate adeseori ne dezamăgește în imaginea fotografică.

Cauza acestei deficiențe trebuie căutată în faptul că pelicula sau placa fotografică nu traduce corect toate culorile din natură în nuanțele de cenușiu ale imaginii. Stratul fotografic, în multe cazuri, „vede" alt fel decît ochiul omenesc.

Noile materiale pancromatice au reușit să corecteze aceste deficiențe în cea mai mare măsură. In plus, fotograful mai poate interveni în mod creator asupra redării culorilor și a contrastelor, folosindu-se de filtrele de culoare.

Folosim filtrele pentru următoarele scopuri:

a) Cu ajutorul lor putem separa în mod mai puternic valori apropiate de cenușiu;

b) putem accentua anumite culori în detrimentul altora;

c) realizăm atmosfera specifică a peisajului.

Filtrele sînt geamuri de sticlă colorată ce au proprietatea de a absorbi, total sau parțial, razele de lumină de culoarea complimentară culorii proprii filtrului. In același timp filtrul promovează trecerea culorilor apropiate culorii lui proprii. De exemplu: un filtru de culoarea galbenă reține culoarea lui complimentară — albastră — și promovează culoarea galbenă.

De aici, ca regulă în aplicarea filtrelor, putem stabili următoarele: în general, recurgem la un filtru atunci cînd vrem să accentuăm printr-o nuanță de cenușiu, deosebit de adîncă, culoarea complimentară celei proprii filtrului. Totodată, culoarea filtrului, cît și culorile apropiate acesteia vor apare deosebit de deschise în imagini. Deci, pentru a separa cerul albastru de norii albi, recurgem la un filtru galben (culoarea complimentară albastrului)-care va închide în mod corespunzător albastrul cerului, reliefînd astfel puternic norii albi.

Este lesne de înțeles că aplicarea unui filtru la obiectivul aparatului nostru fotografic atrage după sine lungirea timpului de expunere, deoarece filtrele de absorbție înghit o bună parte din radiațiunile luminoase. De obicei factorul de prelungire al expunerii este marcat de fabrică pe montura filtrului. Astfel, filtrele se confecționează în diferite densități, în factorii de prelungire a expunerii corespunzători: 1x–3x, în unele cazuri pînă la 10x și chiar și mai mult. Este bine să nu ne mulțumim numai cu indicațiile fabricii, deoarece prelungirea necesară a expunerii depinde și de compoziția spectrală a luminii, precum și de alți factori, care pot varia considerabil de la caz la caz. Mai sigură este metoda de a încerca filtrele noastre comparînd fotografiile aceluiași subiect, luate cu și fără filtru. (Publicăm la sfîrșit un tabel practic sumar pentu justa aplicare a filtrelor).

Toate filtrele indicate în acest tabel corespund la materiale orto și pancromatice, la fotografii în exterior, la lumina normală de zi, în nici un caz însă la lumina artificială.

Pentru amatorii mai modești recomandăm folosirea filtrelor galben-mediu sau galben-verzui, ca fiind cele mai universale și frecvente în fotografia în aer liber. Pentru alpiniști, la altitudini de peste 2000 m se recomandă filtre speciale UV (ultraviolet) pentru a reține radiațiunile puternic ultraviolete care dăunează calității imaginii la aceste înălțimi. Filtrul UV nu necesită prelungirea expunerii.

Filtru	Efect	Intrebuințare	Factor aproximativ de prelungire
Galben deschis	închide albastrul	peisaj, sport	1x —2x
Galben mijlociu	reține mai mult din albastru	peisaj, zăpadă, la mare	2x—3x
Galben închis	reține puternic albastrul	peisaj cu depărtare	3x—4x
Portocaliu	înghite albastrul, mărește contrastele	fotografii în depărtare	4x—5x
Roșu deschis	reține albastrul, îndepărtează ceața	fotografii la distanțe mari	6x—10x
Galben verzui	reține albastrul și roșul, deschide verdele frunzișului	peisaj, pădure, zăpadă	2x—3x

SFATURI PRACTICE

— Suprafața lentilei de la obiectivul aparatului fotografic trebuie curățat din cînd în cînd de praf, cu mare grijă și atenție.

Lentilele murdare sau prăfuite pot provoca fenomene de halo și, în orice caz, dăunează calității optice a imaginii. La fel, trebuie să fim atenți și la aburirea suprafeței obiectivelor, care se întîmplă ori de cîte ori obiectivul este supus unor schimbări bruște de temperatură. Dacă obiectivul s-a aburit, nu-l ștergem, ci așteptăm cu fotografierea pînă cînd picăturile de apă se evaporează. Praful se îndepărtează cel mai bine cu ajutorul unei pensule curate și foarte moi, sau suflîndu-l cu ajutorul unei pompițe de cauciuc. După ce praful a fost îndepărtat, se poate șterge obiectivul cu o batistă de in curată. Nu se recomandă pielea de căprioară și folosirea alcoolului pentru ștergerea lentilei.

Să nu atingem sticla obiectivelor cu degetele. Urmele de sudoare au un efect distrugător asupra sticlei optice și contribuie la degradarea prematură a obiectivului.

— Începătorii sînt sfătuiți să se limiteze la portretul în aer liber. Portretul la lumina artificială pune probleme tehnice și artistice mai grele.

— Evitați fondurile prea albe sau cele mai negre. Prin contrast, fondul alb întunecă fața și cel negru o transformă într-un bulgăre de ghips. Preferați un fond de tonalitate cenușie, liniștită, fără pete.

JOCURI DISTRACTIVE

ÎN LUMEA MUZELOR

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1		■								
2							■			
3								■		
4						■				
5			■				■			■
6				■						
7		■						■		
8	■				■					
9			■			■			■	
10										■
11				■			■			
12										

Orizontal: 1. Muza elocinței și a poeziei eroice .2. Muza astronomiei și a geometriei — Ansamblu vocal. 3. Perete îmbrăcat cu mătase sau hîrtie înflorată—In elegie. 4. Muza elegiei — Muza istoriei și a poeziei epice. 5. Început de rîmă — Posedă — Eugen Mirea. 6. Diminutiv feminin — „Aur și..." vals de Lehar. 7. Muza comediei — Produs al artei populare. 8. Fac un salt — Oraș în Persia. 9. Tot, dar nu tot!... — Arturo Toscanini — Final de canto. 10. Muza tragediei. 11. „...aici e Stroe, și roagă să-i dați voie" — Radu Aldulescu — Nume norvegian. 12. Muza dansului și cîntecului.

Vertical: 1. Muza muzicii — Zăpadă. 2. Creai intervale mari — „Culegătorii de..." operetă de F. Comișel. 3. Haină de blană — Fir — Pronume. 4. Nume feminin — Denumirea populară a maurului 5. Țărm — Proces textil. 6. Oraș în R.P. Ungară— Zeița răzbunării din mitologia greacă—Luna primăverii mult cîntată de poeți. 7. Pecete! — Comedie de Kirițescu (neart.). 8. Ocup la început — Regele animalelor din fabulă (pl.) — „...alla turca" marș de Mozart. 9. Muza poeziei lirice (Y=i) — Rege shakespearean... decapitat. 10. Deci pe latinește — Problemă — George Enescu.

DEZLEGĂRILE JOCURILOR DIN NUMĂRUL TRECUT

CHIMIE

ORIZONTAL: 1) Hidrocarbură. 2) Ev — Atena — Bor. 3) Magnetism — Ma. 4) Oră — Toluen—M. 5) G — Ni—Nichela. 6) Leg—Sanie—O. 7) Orașe—Ardere. 8) Ba — Unt — Ei — Nm. 9) I — Arsen — Nuia. 10) Nord — Neutron. 11) Aliaj -- Guiana.

VERTICAL: 1) Hemoglobină. 2) Ivăr — Eră — Ol. 3) D — Ganga — Ari. 4) Ran — I — Surdă. 5) Oțet — Sens — J. 6) Cetonă — Ten. 7) Anilină — Neg. 8) Răsucire — Uu. 9) B — Mehedinți. 10) Ub — Ne — E — Ura. 11) Rom — Lornion. 12) Aramă — Emana.

ȘARADĂ

In, vată, tură — ÎNVĂȚĂTURA.

METAGRAMĂ

Jora, Bora, Hora, Nora.

ȘAH — ȘAH — ȘAH — ȘAH — ȘAH

SOLUȚIA STUDIULUI DE P. FARAGÓ, APĂRUT ÎN NUMĂRUL TRECUT

Cele două amenințări ale negrului (1... d1D+ și 1... Ce3+) se parează prin **1. De4!** Acum la 1... d1D+ urmează 2. Ce1 + Tg2 3. D: g2 mat. De aceea negrul răspunde **1... Ce3+** și după răspunsul forțat **2. D: e3** folosește frumoasa resursă **2... Tf2+!** Acum turnul nu poate fi luat cu dama, deoarece după 3.D: f2? d1D× negrul obține remiza. Însă după **3.R: f2 d1C+!** albul pierde dama și s-ar părea că negrul se salvează. Urmează însă, **4. Rg3!** C: e3 **5. Cd3** și oriunde ar muta calul negru (la g4, d1, f1, sau f5) urmează **6. Rh3** și **7. Cf2** mat. O realizare frumoasă a maestrului Farago.

REDACȚIA: BUCUREȘTI PIAȚA SCÎNTEII Căsuța Poștală 7 Tel. 7.60.10 Int. 1788 **ABONAMENTE:** la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. **PREȚUL ABONAMENTELOR** 3 luni: 9 lei 6 luni: 18 lei un an: 36 lei

Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin". Planșele policromii executate la Fabrica de timbre-București.

A început școala

de Rik AUERBACH

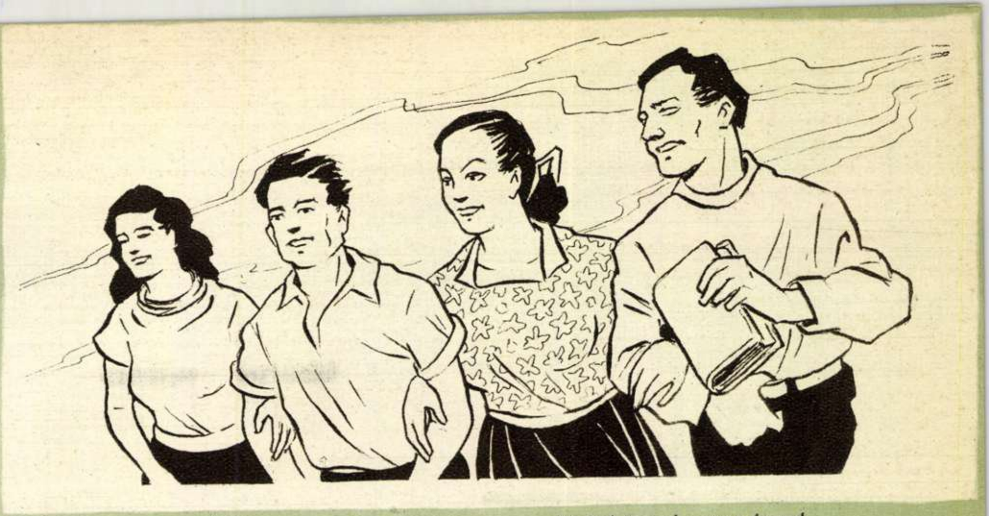

În noul an care-a-nceput
Pășim cu toții-n pas voios,

Lăsînd în cel care-a trecut
Năravurile de mai jos.

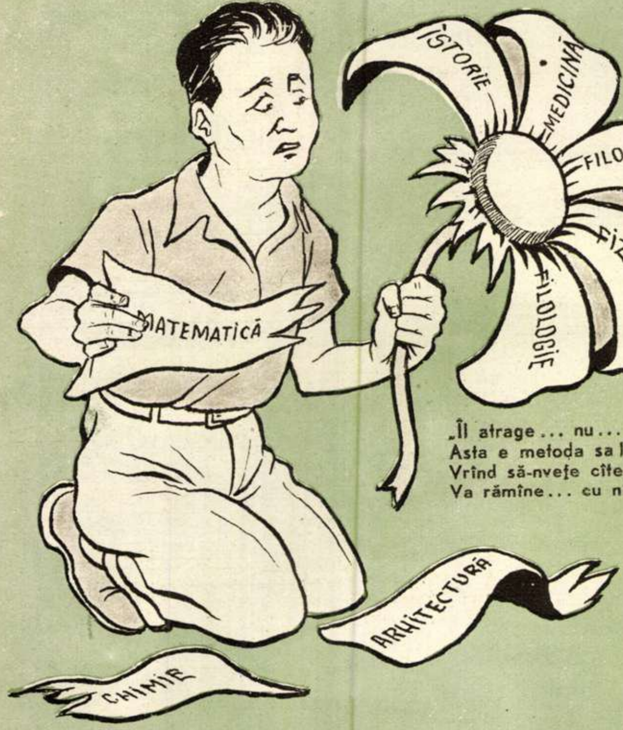
ISTORIE
MEDICINĂ
FILOZOFIE
FIZICĂ
FILOLOGIE
MATEMATICĂ
ARHITECTURĂ
CHIMIE

„Îl atrage ... nu ... ba da ..."
Asta e metoda sa!
Vrînd să-nvețe cîte-un pic
Va rămîne ... cu nimic.

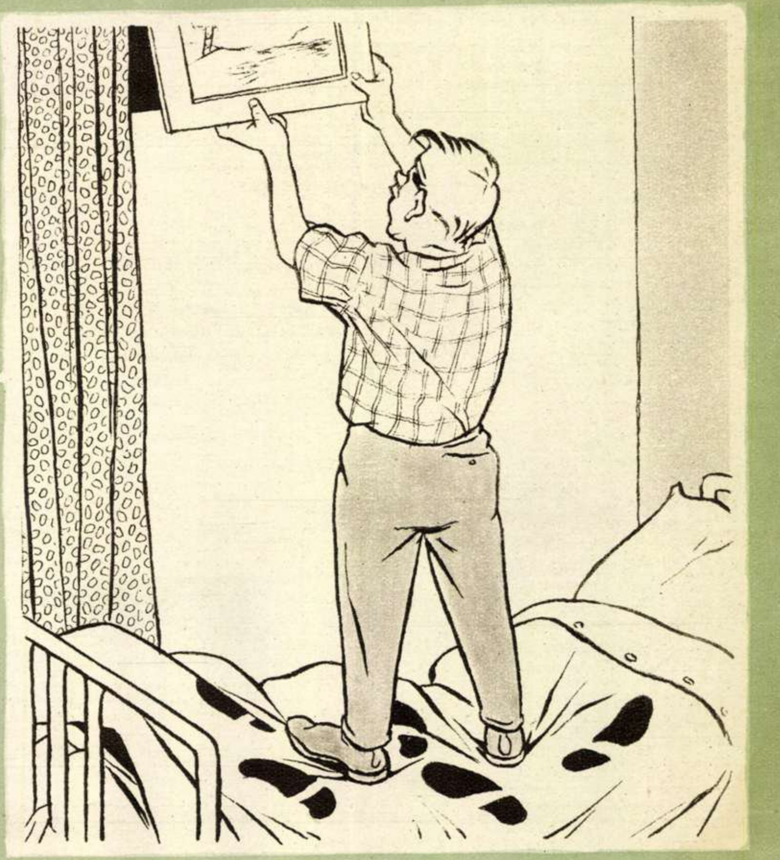

„Iarăși l-au pus strîmb colegii!
Oare cum nu se-ngrijesc?

Nu-și dau seama că tabloul
Este-al nostru, bun obștesc?"

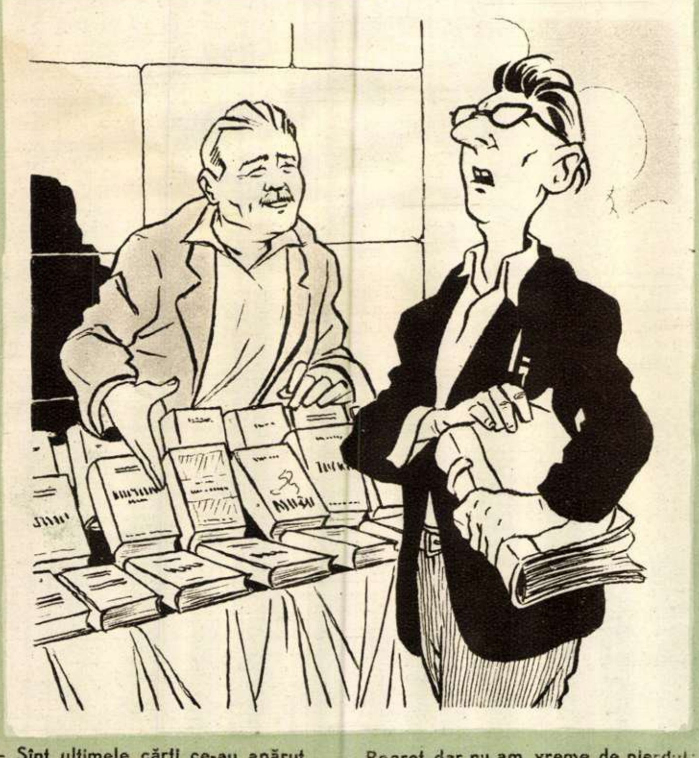

— Sînt ultimele cărți ce-au apărut,
Avem romane, proză, poezie!...

— Regret dar nu am vreme de pierdut:
Eu nu-s la „litere", ci la „chimie".

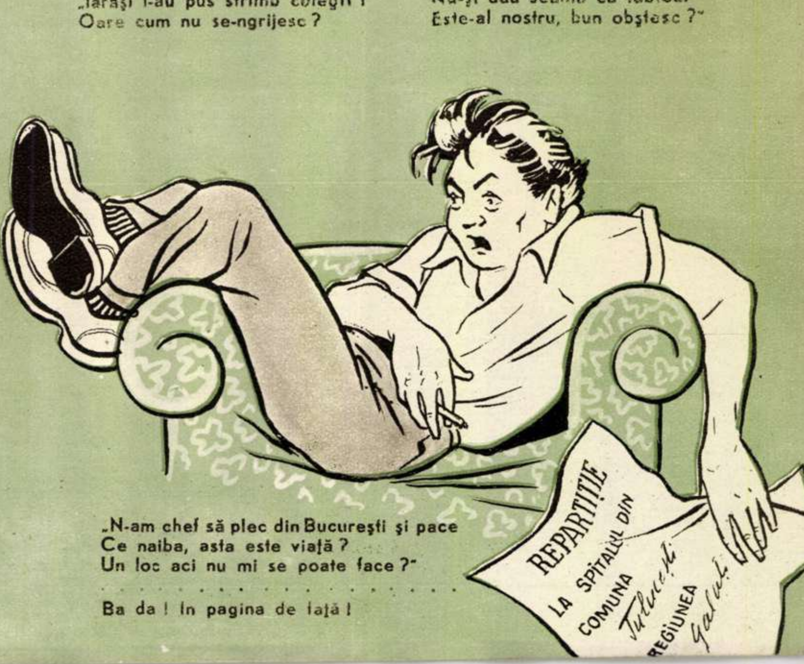
REPARTIȚIE
LA SPITALUL DIN
COMUNA Julucești
REGIUNEA Galați

„N-am chef să plec din București și pace
Ce naiba, asta este viață?
Un loc aci nu mi se poate face?"

. . . .

Ba da! În pagina de față!

FLACARA
Nr. 18 (67) — 15 sept. 1955

Bibl Centrală
Palatul Cult
84

Prețul 1,50 lei